

No 299
L'Abbe GRILLET

R. P. TOBIAS LOHNER

BIBLIOTHECA

MANUALIS CONCIONATORIA

ORDINE ALPHABETICO DIGESTA.

PARIS. — IMPRIMERIE PIERRE LAROUSSE

49, RUE NOTRE-DAME-DES-CHAMPS, 49

TOBIAS LOHNER

BIBLIOTHECA

MANUALIS CONCIONATORIA,
ORDINE ALPHABETICO DIGESTA;

Novis titulis adaucta; sententiis SS. Patrum et Doctorum illustrata;

Similitudinibus, Motivis, Mediis et Doctrinis Asceticis locupletata;

ingeniosis pro formanda concione in omnia themata conceptibus referta,

ac indice concionatorio in Evangelia festorum et dominicarum, necnon indice generali adornata.

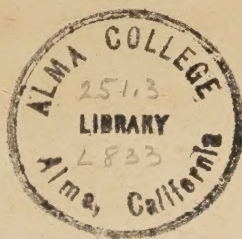
EDITIO NOVISSIMA ET ACCURATISSIME EMENDATA;

AD COMMODIOREM USUM IN QUINQUE TOMOS DISTRIBUTA,

CUI ULTIMO ACCEDIT OPUSCULUM :

INSTRUCTIO PRACTICA DE MUNERE CONCIONANDI, EXHORTANDI ET CATECHIZANDI;

TOMUS QUINTUS

LUTETIÆ PARISIORUM,

APUD HIPPOLYTUM WALZER, BIBLIOPOLAM EDITOREM,

Viâ vulgo dictâ de Vaugirard, 21.

M DCCC LXXIV.

32291

JESU CHRISTO,
VERBO DEI FILIO,
INCREATÆ PATRIS CŒLESTIS SAPIENTIÆ,
ÆTERNO DEI VERBO,
OMNIUM SCIENTIARUM FONTI UBERRIMO,
LIBRO VITÆ OMNIA PRÆDESTINORUM NOMINA EXPRIMENTI,
BIBLIOTHECÆ OMNI SCIENTIORUM GENERE INSTRUCTISSIMÆ,

Ex qua S. Bonaventura omnem suam doctrinam se hausisse confessus est,
cujus verba singula, apicesque spiritus et vita sunt,

IN QUA ORIGINALES S. SCRIPTURÆ ET SS. PATRUM ATQUE DOCTORUM SENTENTIÆ,

Omnium virtutum Exempla perfectissima,

PARABOLÆ ET SIMILITUDINES,

Sine quibus non loquebatur ad intellectum convincendum aptissimæ;

MOTIVA AC MEDIA AD OMNES VIRTUTES ASSEQUENDAS EFFICACISSIMA,

Brevissimum et solidissimum totius Sacræ Asceseos seu doctrinarum ad perfectionem
pertinentium Compendium :

CONCEPTUS PRÆDICABILES,

MISCELLANÆ AC FONTALES,

Omnium sapientum doctrinæ,

Et Axiomata denique non tam mellifluo ore eructata, quam efficacissimis exemplis confirmata

UBERRIME VELUT IN FONTE CONTINENTUR;

Hanc Bibliothecam Manualem plurimum adauctam, et feliciter expressam,

VELUT AUCTORI PRIMARIO,

In æternam Beneficiorum acceptorum memoriam, in perpetuam Debitoris obligatissimi
Syngrapham, in Amoris ardentissimi tenue argumentum, in Desiderii obsequiosissimi constan-
tissimum pignus, in æternum, semperque memorem summi sui Benefactoris titulum,

QUAMVIS NON SINE VERECUNDIA

OB MUNERIS ET OFFERENTIS VILITATEM,

Nec sine timore

OB TANTAM ACCIPIENTIS CELSITUDINEM AC MAJESTATEM;

MAGNAM TAMEN FIDUCIAM

OB NOTAM IPSIUS CLEMENTIAM ET BENIGNITATEM,

Nec minus prompta voluntate

OB DEBITORUM EX IMMERITA MUNIFICENTIA CONTRACTORUM MULTITUDINEM
EJUSDEM

HUMILLIMUS SERVUS, INDIGNISSIMUS DISCIPULUS, OBSTRACTISSIMUS DEBITOR

Offert ex animo, dicat ex debito, dedicat ex amore, atque ut optatam Operi huic Benedictionem
ad illustrandum legentium Intellectum, ad promovendam lustrantium voluntatem, ad solidam
utentium delectationem,

LARGISSIME, CLEMENTISSIMEQUE IMPERTIRI DIGNETUR,

Humillime rogat, impense obsecrat, et suppliciter obtestatur

TOBIAS LOHNER

BIBLIOTHECÆ

MANUALIS

CONCIONATORIÆ

APPENDIX

SIVE TITULUS PECULIARIS

VARIAS MEMORATU DIGNAS COMPLECTENS HISTORIAS

PROŒMIUM.

Cum magnam partem hujus Bibliothecæ historiarum narratio sibi vindicet, earumque fructum, et utilitatem ipsa experientia testetur; visum est operæ pretium fore, si pauca quædam de hac ipsa utilitate præmittantur, ad majorem huic titulo æstimationem conciliandum. Deinde, cum passim variæ, exque satis memorabiles historiæ, ab auctoribus referantur, quæ vel ad reliquos alphabeti titulos commodè referri non possunt, vel si potuissent, tardius obviam factæ sunt, cum interim libro huic coronis imponeretur a typographo, etiam ista appendicis loco breviter hic recensere operæ pretium duxi, ita tamen, ut, quo facilius sit earum usus, accurata illarum in indice libri hujus universalis fiat mentio. Denique vero, ut de ipsarum etiam auctoritate, et qualitate constet, brevis indiculus notiorum auctorum cum eorum elogio adjicietur.

DE ESSENTIA, UTILITATE, ET DIGNITATE HISTORIÆ.

Primo itaque faciendum est, historiam in genere recte definiri, veram rerum gestarum expositionem. Unde et imago veritatis dicitur, ut significetur, primariam historiæ proprietatem esse ipsam veritatem, sine qua historiæ nomen obtinere non potest.

Dividitur autem communiter in historiam simplicem, qua unum tantum factum enumeratur, et multiplicem, quæ plura eodem libro facta enumerat; et, si quidem annorum ordinem observet, annalium nomen sortitur; si vero dierum ordinem observet, diarium, seu ephemeris appellatur. Alii historiam in communi in quatuor species dividunt: vel enim de varietate locorum agit, eorumque

originem, situm, prærogativas exponit, et hæc geographia vocatur; vel tempora, quibus res quælibet gestæ fuerunt, enarrat, et hæc chronologia appellatur; vel generationem, et successionem integrarum familiarum proponit, et hæc genealogia nominatur; vel denique nuda facta absque respectu speciali locorum, temporum, familiarum, enarrat, et hæc nomen historiæ velut proprium sibi retinet.

Porro ad utilitatem historiæ quod attinet, ut semper maxima auctoribus est visa, utpote continens sequentes fructus. Et primo quidem conducit ad Deum glorificandum, quem in finem Christus dixit *Matth. V.* Apostolis: Vos estis lux mundi; sic ergo luceat lux vestra (et exempla bona) coram hominibus, ut videant opera vestra bona, et glorificent Patrem vestrum, qui in cœlis est.

Secundo, conducit ad sanctos optimo cultu honorandos; nam, teste S. Augustino, summa religio est imitari, quod colimus. Cui etiam S. Ildephonsus adstipulatus, dicens: « Imitamini Matrem Virginem, et Sanctos omnes, quos laudatis, quoniam non tantum illis prodest nostra laudatio, quam nobis eorum imitatio. Unde sponso magis placet imitator devotus, quam laudator otiosus: tamen vera laudatio cordis imitatio est operis. » S. ILDEPH. ser. 4. de Assumpt. Et S. Hieronymus: « Igitur, dilectissimi, amate Mariam, quam colitis: colite, quam amatis; quia tunc vere colitis, et amatis, si imitari velitis ex toto corde, quam amatis. » S. HIERON. *serm. de Assumpt.*

Tertio, conducit ad virtutes exercendas, et vitia declinanda; uti sapienter advertit Erasmus dicens: « Nullis ex libris plus utilitatis capi potest, quam ex eorum monumentis, qui res publice privativque gestas bona fide posteris prodiderunt. Ex bonæ enim fidei scriptoribus super alias innumeras hæc præcipue capitur utilitas, quod bonorum regum animos ad res cum laude gerendas accendit: vel Tyrannorum cupiditates cohibet, ac refrænat, dum utrique cernunt horum litteris suam vitam omnem, mox in totius orbis, imo sæculorum omnium theatrum producendam. Et quicquid in abdito nunc vel celant, vel adscito furo prætexunt, vel metu dissimulari cogunt, verius quam ignorari; paulo post clarissima in luce sub oculis omnium traducendum, quam jam metu pariter, ac spe libera posteritas, ex illo corrupta studio, magno consensu recte factis applaudit, parique li-

bertate his diversa explodet, exhibebitque. » ERASM. in *præfat. in Sent.*

Quarto, conducit ad prudentiam acquirendam; uti recte Diodorus Siculus indicavit dicens: « Nihil utilius, jucundiusque cogitari potest, quam in humanæ vitæ theatro, quod historiam partibus omnibus mire instructam habet, sedentem, periculis avorum, sine suo periculo cautum, sapientemque fieri: exempla capere omnigena, quæ ad usum tuum utiliter qualibet in re traducas. Cumque maximorum hominum de summis rebus maximis consiliis interfueris, id quod cupidissime homines avemus, eorundem etiam eventibus interesse, et quod per angustiam vitæ hominum impossibile fit alioqui, sæcula tota memoria conjungere: maximorum imperiorum auspicia, progressus, et finem videre: malorum seu privatorum, seu publicorum causas liquide cognoscere, in omni ardua, magnaque re, qui ante te periclitatur, qui in discrimine te præcedat, habere: nec usquam experimento certo destitui, ac ut in summam e re retroactis (quod proprium sapientis viri officium est) futura scienter in omnes eventus perspicere, præsentia judicare. » DIOD. SICUL. in *proœm. Vit. Pil. Alex.* Et consentit Plinius dicens: « Historiæ utilitas est magna. Hæc enim felicitatem nobis participat, et citra ullum documentum prodest homini. Quid enim pulchrius, quam, non, quod alii egerint, quærere, sed quid optime actum sit, nobis proponere ac imitandum? Seniorum concilia, quos longa ætas prudentiores effecit, laudantur a junioribus: at hos tanto antecellit historia, quanto plura exempla complectitur diuturnitatis temporis, quam hominis ætas. Præterea juniores historica lectio antiquioribus æquat prudentia. Adde quod natu majoribus rerum experimenta subministrat, privatos viros imperio dignos efficit, Imperatores ob immortalem gloriam ad præclara facinora impellit: et, ut in summa dicam, omnium rerum species, quibus hominis felicitas paratur, tribui historiæ debet; est enim custos eorum, quæ cum virtute acta sunt, testem se malefactis præbens. PL. l. VIII. de *Laceran.*

Quinto, conducit ad humilitatem exercendam, uti S. Gregorius sapienter notavit dicens: « Fit plerumque in audientis animo duplex adjutorium in exemplis Patrum, puta amore venturæ vitæ ex præcedentium comparatione accenditur, et si se aliquid esse existimat, dum meliora de aliis cognoverit,

humiliatur. » S. GREG., l. I. *Dial. in procem.* Hinc S. Antonius a S. Paulo revertens dixit: « Heu me miserum peccatorem, qui nonnisi umbra sum Monachi, et falso Religiosi nomine glorior. Vidi Eliam, vidi Jo. Baptistam in deserto, cum vidi Paulum in Paradiso. » S. HIERON. in *vita S. Pauli. Erem.*

Sexto, conducit ad animos efficacius movendos; nam teste S. Chrys. « Multo fidelior, et certior est doctrina operum, quam sermonum. Nam qui talis est, etiam silens, et cum non videtur, docere potest; et alios quidem, qui illum vident; alios vero qui de illo audiunt, et multa fruetur, Dei gratia, non tantum propter se, sed etiam propter alios; qui illum vident, et incitantur, ut glorificent Dominum. Talis per mille linguas, et multo plures, gratias fert; et laudes Deo. » S. CHRYS. *hom. xxi. ad pop.* Hinc S. Laurent. Just. dicit: « Dabis voci tuæ vocem virtutis, si quod suades, tibi prius persuasisse cognoscaris; validior operis, quam ovis vox est, fac, ut loqueris. » Unde Petrus Faber verba dividebat verborum, verba cogitationum, et verba factorum, ac per hæc, exempla intelligebat, quæ cæteris essent multo efficaciora ad persuadendum. S. LAUR. JUSTIN., *de Conflict. int. Lanc. opusc. xiii. n. 384.*

Septimo conducit ad proximum in odorem virtutis trahendum; uti S. Gregorius insinuat, dicens: « Volantia animalia se vicissim feriunt alis, quia sanctorum mentes in eo, quod superna appetunt, consideratis invicem alternis virtutibus, excitantur; ala enim sua me percussit, qui exemplo ad sanctitatem me melius accendit, et ala mea vicinum animal ferio, si aliquando alteri opus bonum, quod imitetur, ostendo. » S. GREG. *hom. xxxiv. mor.* Et confirmans id ipsum S. Bern. qui super illa verba: Trahe me post te, curremus in odorem unguentorum tuorum, etc., pulchre sic discurret: « O pulchra, o felix, o beata, edissere nobis hujus distinctionis rationem. Trahe me, ais, quare me, et non nos? An hoc bonum invides nobis? Absit; neque enim protinus dixisses, adolescentulas esse tecum cursuras, si sola post sponsum ire voluisses. Cur ergo pluraliter mox subjunctura curremus, trahi te singulariter postulasti? Non curram ego sola, et si solam me trahi peterim, current et adolescentulæ mecum. Curremus pariter, curremus simul, ego odore unguentorum tuorum, illæ meo excitatæ exemplo, et hortatu. » S. BERN. s. *xxi. in Cant.*

Octavo, conducit ad virtutis studium faci-

litandum, cujus rationem S. Greg. assignat, dicens! « Illa vox auditorum corda libentius penetrat, quam dicentis vita commendat, quia, quod loquendo imperat, ostendendo adjuvat, ut fiat. Non enim difficile æstimatur, quod jam factum conspicitur. » S. GREG. *p. 2. past. l. 3.* Propterea, ut vult S. Chrysostomus: « Sanctorum vitas, et conversationem in divinis Scripturis præscriptam Spiritus Sancti gratia reliquit, ut discentes, quod licet ejusdem fuerint naturæ, virtutibus tamen studuerint, ne simus nos ignavi, et defides in iisdem exercitiis. » S. CHRYS. *se. xi. sup. Gen.* Hinc S. Augustinus de se ipso fassus est: « Exemplaservorum tuorum, quos de nigris lucidos, et de mortuis vivos feceras, congesta in finem cogitationis nostræ urebant, et absumebant gravem torporem, ne in ima vergeremus, et accendebant nos valde. » S. AUG. l. I. *Conf. c. 2.* Ut adeo merito dixerit Thomas Kempensis: « Etsi onerosa sit præsens vita, facta est tamen jam per gratiam tuam valde meritoria, atque exemplo tuo, et Sanctorum tuorum vestigiis, infirmis tolerabilior, et charior. » THOM. KEMP. l. III. c. xviii. §. II.

Nono, conducit ad animum et corpus recreandum; nam, ut S. Ambrosius recte advertit: « Est insitum nobis, ut castum pudicus, sapientem prudens, misericors liberali affectu pio diligit, et virtutes suas in aliis amet. In plerisque justî aspectus admonitio correctionis est, perfectionibus lætitia est. » S. AMBR. *sup. Psal. Beati immacul.* Et de Alphonso rege Aragoniæ scribitur, quod Capuæ laborans adversa valetudine, medicis multa medicamenta adhibentibus, in gravissimo morbo, Quinti Curtii historias de Alexandri Magni rebus gestis scriptas legere cœperit, cujus lectione delectatus, cum omnem morbi improbitatem superasset, sanitati restitutus: « Valeat, inquit, Avicenna, valeat Hippocrates, et alii medici, et vivat Christus restitutor sanitatis meæ. » ÆNEAS SYLV. *de dictis Alphon.*

Decimo, conducit ad fideles monitores procurandos; uti Demetrius Valerius indicavit, qui Ptolomæum adhortari solebat, ut sibi pararet libros de regno, deque militari imperio gerendo tractantes, eosque evolveret. Propterea quod ea, de quibus amici non audent admonere reges, in libris scripta habeantur. LAER. *lib. II. c. v.*

MEMORABILES HISTORIÆ.

In communibus titulis non contentæ, tumultuarie exhibitæ.

Damnum voti non servati.

Quidam S. Benedicti Monachus, cum multis precibus impetrasset, ut discedere ex monasterio posset, vix monasterium egressus, draconem aperto sibi ore insidiantem conspexit. Quare magnis clamoribus Fratrum auxilium invocans, ab iisdem accurrentibus, sed nihil videntibus, tremens, ac palpitans ad monasterium reductus est. S. CREG. l. II. *dial. c. xxv.*

Utilitas voti.

Cum Christus aliquando Sancto Francisco apparuisset, atque, ut trinam ipse oblationem faceret, præcepisset, Franciscus autem, se nihil amplius habere respondisset, jussus est manum in unum inferre, et quod ibi inventurus esset, offerre. Quod cum ille fecisset, prima, secunda, et tertia vice nummum aureum bene grandem qualem nunquam vidisse se meminerat, invenit, quibus tria religiosa vota significari intelligebat; quæ ipse fatebatur tam perfecte se obtulisse, ut nihil circa eorum observationem propria ipsum conscientia redarguerit. RODR. p. 3. sr. 3. c. 1.

Votum servatum.

Rex Asa, cujus cor erat perfectum, teste Scriptura, cunctis diebus ejus, ea quæ voverat pater suus, et ipse intulit in domum Domini, argentum, et aurum, vasorumque diversam suppellectilem. II. PARAL. XV. §. 18.

Cum esset Anna amaro animo, oravit ad Dominum flens largiter, et votum vovit dicens: « Domine exercituum, si respiciens videris afflictionem famulæ tuæ, et recordatus mei fueris, nec oblitus ancillæ tuæ, dederisque servæ tuæ sexum virilem, dabo eum Domino omnibus diebus vitæ ejus, et nova-

cula non ascendet super caput ejus. » 1. Reg. 4. §. 40.

Observantia fitalis.

Franciscus Calendonius jam vir, et jurisprudentiæ fama, ac celebritate in patria princeps, et conjuge, ac prole auctus, nullam tamen sibi abire diem voluit, quin ad Honestæ Barullæ parentis genua accedens eam sibi bene precari postularet, ac si materna quadam senectute illa moras necteret, nihilominus modestissime perseveraret. Quod si quacumque demum de causa id domi sub vesperam exequi non potuisset, ubicumque sequenti die matrem obviam habuisset, vel in ipso foro officium reponebat. Quod enim erubesceret naturæ jura sarta tecta exemplo tueri, qui Cæsari juris celerrimus esset interpretes: nulla interpretandi nobilior est ratio, quam facto exequi. JO. ROM. var. his. l. IV, c. iv. n. 41.

Angelus per tres nuntios de morte monens.

Prænobilis adolescens supra mortales curas se attollens, humana paulatim contemnere, seriisque studiis ad æterna tendere accepit: scilicet angebat hic animum metus, ne morti quondam, siqua improvise raperetur, imparatus, inermisque occurreret. Eam ob rem assiduas preces, vel certe suspiria crebra funditabat, quibus unum hunc favorem a superis eblandiretur, ut divinitus moneretur, et insidiantem a tergo mortem tempestive expectare posset. Hæc tam pia postulata a Deo impetravit, et Genium suum tutelarem in conspectum habuit, qui asservavit e vita prius non abiturum, quam nuntiis a se præmissis monitus, accingi supremo itineri plus triduo posset. Hoc nuntio accepto, non opprimendum incautum, cæpit se ludicris dare, ubique relinquens signa lætitiæ: ac tandem per abrupta vitiorum præceps, in deterrimum repente evasit; nec jam parentes, non propinqui, non magistratus valuerunt a vitæ licentia revocare, quibus hoc unum ut clypeum objiciebat: « Prius ego, quam mors occupet, respiscam. » Evenit, ut iter illi in vicinum oppidum esset, in quo itinera e saltu latrones in hominem involant, per quorum micantes gladios, sub-

ditis equo calcaribus non sine vulnere in tutum anhelans aestuansque se subducit. En primum mortis nuntium quem in hac tanta mortis vicinia nec respexit innuentem, nec audivit increpantem. Sed condono hunc tibi stuporem. Mox alterum (quæ facilitas) monitorem habebis. Vix dum vulnus in cicatricem coierat, cum efferatæ mentis adolescens navi conscensa, more suo, sudo, liquidoque cœlo ingreditur; in altum provectos tempestas excipit: alii clamarè, manus tendere, scelerum veniam rogare, vitæque mutationem spondere. Solus hic noster, quamvis palleret vultu, animo tamen obstinato, nec salutis anxius, nec scelerum memor perstabat. Interea desæviit tempestas, sic tamen ut hæc maris rabies, monentis satis vices egerit. His periculis perfunctus, non multo temporis intervallo post acutos capitis viscerumque cruciatus, febris hominem adorta, quæ paucis diebus ita confecit, ut pro deposito conclamaretur. Medici, parentes, propinqui, confessarius de præsentī discrimine commonere; urgere lacrymis, precibus, consiliis mature curam salutis suscipiat. Durat, et perstat adolescens stolidus nuntium expectare, qui mortem jamdudum in visceribus grassantem nuntiaret, cum ecce illi adest tutelarī Geniūs, ut errorem animo excuteret, quasi nullum monitorem habuisset. Quem ut æger agnovit, auditque, vis breve momentum superesse, perturbatus cœpit expostulare, ut qui præmissis triduo ante nuntiis monitum iri se crederet: cui tranquille Angelus, quam fideliter pactis steterit, quam tempestive monuerit, quos nuntios submiserit, exponit: «Cum nuperrime per latronum sicas, et paulo post in mari per naufragia, ac tandem per morbum suo iudicio, ac iudicio medicorum lethalem moneri feci, annon hoc triduum est? Præterea medicos instigavi, qui mortem indicarent, contempsisti: parentes subordinavi, qui monerent, rejecisti: curionem legavi, qui suaderet, exclusisti: et tamen nuntios ad te meos venisse negas: et adhuc fidem, quam fregerim incusas?» Secundum hæc verba ex oculis evanuit, et adolescens cum quod acciderat, circumstantibus ægre recensuisset, infelix animam exhalavit. S. ANTONIN. p. II. *summa tit.* 9.

Sponsus ipso nuptiarum die occisus.

Accipit, ut moris est, perhilaria ante ci-

neralia Parisiis, ab hinc annis duodecim, regali luxu nuptias celebrari, in æde viri prænobilis, qui puellam duxerat, quam plures proci deperierant. Hi indignati sibi prædam ereptam, funestam plane tragœdiam adornant, mensis remotis, omnes larvati histrionum in morem subintran: sponsum astu, in vicinum cubiculum sevocatum strangulant, a vestibulis continuo exutum, aliisque mortuariis indutum, ac larva personatum, in convivantium cœtum, humeris suis inferunt: saltumque funebrem exorsi, mire omnes oblectant, dum tandem signo dato, avolant, et se curo ocius ex ædibus proripiunt, relicto super pavimento, ut putabatur, socio larvato, qui mortui partes egerat. Hunc, jam cæteris dilapsis, convivæ trudent, vellunt, ut assurgeret; ad hæc omnia immoto, sponsa sorte larvam detrahit: et o ludum insolentem! o ferales nuptias! ecce sponsus, verum funus exhibetur, comperitumque, a lavernionibus, ob sponsam sibi præreptam, morte crudelissima provocatum, et omnibus ostentui, ac ludibrio expositum fuisse. ENGELGR. p. II. *Luc. Evang. Dominic. Quinq. §. 1.*

Mira puellæ lascivæ metamorphosis.

Romæ puella fuit Catharina nomine, a formæ venustate Pulchra cognomine, sed famæ prostitutæ, ad quam omnis juvenus confluebat: dum vespere quodam speciosum præ cæteris ad se juvenem divertentem conspexit, quem, dum cœna (ut conditio postulare videbatur) satis dapsili exciperet, mirum ecce obtentum: quodvis ut mensæ inferebatur ferculum, sanguine largo aspersum apparuit. Quo prodigio adeo illa non perculsa, ut mensis remotis, eum in penitus cubile deductum, ad flagitium pellicere ausa fuerit: non invitus successit; at istic loci, de repente (o inauditam metamorphosim) speciosus forma præ filiis hominum, toto corpore vulneribus saucium, et plagis lividum sponsum sanguinis se exhibere totque ora, quot vulnera visus pandere, quibus illa hujus tam diræ laniationis causam arguere, benignissime tamen ad veniam invitare non destitit. Erubuit ad hæc Catharina, et seculus exosa, singularem posthac vitæ sanctitatem exorsa est. EZOVIVS. *ad ann.* 1221. n. 40.

Rara Dei erga peregrinum providentia.

Peregrinus quidam, Chariton nomine, cum Jerosolymam tenderet, latronum insidiis interceptus, in spelæum locum tractus, et cadum dilapsis, Chariton hoc unum agere, Deum divinamque potentiam maximis laudibus extollere, inopinatam illam permissionem secum expendere, ob eamque Patri amantissimo gratias agere, eidemque se impensissime commendare, nec aliud velle, quam divinam in se voluntatem perfici. Dum hæc animo volvit, serpens e latebra proripit ad scutellam lactis plenam; bibit hinc largius non vocatus hospes; sed pro symbolo, quod ingrati solent, venenum refudit. Ubi latrones in notum cubile redierunt, primum erat, ardentem sitim lactea promulside propitiare: biberunt liberalius quam serpens, sed ita ut nil biberent amplius. Nam paulo post concepto intra venas veneno, extincti sunt omnes. Ergo jam Chariton latronum ex asse hæres, et solus infamis latibuli dominus, divinæ providentiæ ardentius quam unquam se commendavit. Nec frustra: vinculis ope divina laxatis, pro miserabili ergastulo, habitaculum reperit opulentum, et pecuniam quidem illic inventam, partim sublevandis egenis, partim monasteriolo condendo adhibuit. Ipsam latrocinantium specum in templum mutavit; ubi tam Judei, quam idololatræ Christianis sacris imbuti sunt.

Admiranda usurarii pœnitentia.

Volco Sacerdos in Francia vir miræ sanctitatis, apud fœneratorem cum quibusdam e Clero pransurus, culinam ejus adiit, opercula a vasis removet, reperitque omnia fercula in bufones et serpentes abiisse. Movit ea res hominem, ut Volconi supplex, omnia injusto lucro parta suis dominis restitueret. Supererat inter hæc vas tritico oppletum, ultimum usuræ spoliū: cujus forte non meminerat: istud Volco præsentē Clericorum comitatu recludi jussit; et ecce novo portento inter bufones ingentem serpentum copiam offendunt. Mox Sacerdos sanctus divino imperio afflatus ad fœneratorem: « Si verus tibi de peccatis dolor est, nudus istud vas ingredere: » nec mora usurarius insilit sta-

timque Volco vase clauso, jussit socios crastina luce reverti. Tum autem remoto operculo nihil præter costas, tibias, calvariam, ac ossium congeriem repererunt: quæ causa fuit, ut Volco ossa tamquam veneranda vere pœnitentis asservari jussit: *Ubi obsecro quid simile legisti, vidisti, audisti.* Ezovius ad ann. 1498. n. xxi.

Confessarius cum pœnitente in infernum præcipitatus.

Degebat in Italia insignis usurarius, qui, cum turpem illum questum dimittere nollet, in pœnitentiæ foro ab urbis Parocho, et nostris Patribus rejectus, in Monachum tandem incidit, qui cæteros arctioris conscientiæ, et scrupulosæ insimulans, hominem toties prohibitum, absolvit: quo ita se usurarii hujus gratiam insinuavit, ut familiarissime se uteretur, et prope in dies mensæ adhiberetur. Accidit, ut liberalius una cœnassent, jamque sero vespere vir Religiosus se ad claustrum contulerat: ipse vero vix cubitum se receperat, cum subita morte extinctus est. Atque illico duo ex orco genii, ephebo ementiti, ad cœnobium convolant, quantocius hunc Monachum a tali viro acciri denuntiant. Ad nuntium hunc ille mirari, mox repentinum morbum forte exortum suspicatus, præeuntes cum socio subsequitur, jamque in forum devenerant, dum cernit usurarium hunc, lunæ beneficio, in talari tunica inambulantem: quem non sine stomacho, num se rideat, percunctatur? Respondet alter alto cum gemitu, se vivis excessisse, æternis pœnis addictum ob usuras, et potissimum ob sacrilegum Sacramentorum usum, in quo cum ipse partem non minimam culpæ habeat, seque cum corripere debuisset, una secum æternis inferorum suppliciis cruciandum. Quo dicto immani terra hiatu panditur, et hos duos simul cum ephebis illis tartareis assumpsit, attonito et in mortuum simili socio relicto, qui Superiori omnem actæ rei tragediam enarravit. *PÆDAGOG. CHRISTIAN. tit. confes. c. xv.*

Ardens patiendi desiderium.

S. Catharina Bononiensis, cujus corpus etiamnum incorruptum Bononiæ visitur, di-

cere solebat : « Deus scit, qui æstus illos amoris ipsemet in corde meo accendit, me sæpius cum lacrymis, et suspiriis, et firma, comparataque ad patiendum voluntate illi supplicasse, ut mihi hanc faceret gratiam, si per meam ad inferos relegationem, et condemnationem honori ejus gloriæque posset aliquid accidere, mihi ipse locum in profundissimo Inferorum reessu præpararet, in quem ego totius orbis peccatrix maxima, et abominabilissima recludar, et tamquam incus omnium carnificum malleis exposita, tormenta omnia, quæ fuerunt, sunt, et erunt, meo corpore excipiam. Ego ex cordis intimo affectu, et re consultata, verbisque ad trutinam libratis, offero me continuo ad has pœnas subeundas, plus inde capiens voluptatis, quod inferno exhausto nullæ amplius inde in Deum voces erumpunt, et ex tot animarum redemptione, quæ Deum æternis laudibus efferentes, quam de mea unius salute. » PENNEQ. in *Isagog.* p. I. c. XVIII. n. 6.

Florum amœnitas utiliter considerata.

Anno circiter 1280. duo viri nobiles, quorum alter Carolus, (qui postea Abbas Villariensis sanctitate celebris Padum istud illustravit) alter Gerardus vocabatur, ab equestri hastiludio, quod torneamentum vocant, Wormatia Moguntiam iter cum relegerent, et longo tractu prata vernantia, variisque floribus inspersa occurrerent, convenerunt inter se de silentio servando toto illo tempore, quo amœnitates illæ oculis illuderent; ac deinde quibus interea temporis cogitationibus animum occupassent, utrimque se communicaturos sponponderunt. Alter ergo amœno illo itinere confecto, vidisse se dixit illis florentibus campis mundi fugientis imaginem, cujus dona deliciæque citius deflorescunt, quam cito omnis illa agrorum amœnitas evanescat. Alter idem sibi, dum illa conspiceret, in mentem venisse affirmat; neque hic hæserunt, sed mutuis ad amorem æternorum colloquiis accensi, votum de deserenda vita liberiore, amplectenda monastica emisere, in qua scilicet sine impedimento vacarent amori pulchritudinis nunquam perituræ. Resloruit nimirum ex illo florum aspectu in eorum animis fides, et hæc suis flammis voluntatem accendit. Adeo verum est, pium silentium Dei cognitionem acuere, et ob excitatum

amorem sanctum in animis nostris incrementa capere longe maxima. Idem c. II. n. 2.

Lectio fructuosa.

S. Augustinus refert, quod, cum duo aulici Theodosii Imperatoris in eremitorio quodam vitam S. Antonii legere cœpissent, unus illorum adeo immutatus sit, ut conjectis in amicum oculis eum ita compellaret: « Dic, quaeso te, omnibus istis laboribus nostris quo ambinus pervenire? Majorne spes nostra poterit esse in palatio, quam, ut amici Imperatoris simus? Et ibi quid non fragile, plerumque periculis? Et quamdiu istud erit? Amicus autem Dei si voluero, ecce nunc sio. » Dixit, et iisdem amoris, quo flagrabat, facibus, socii animum accendit, amboque, abjecta rerum humanarum cura novæ vitæ in monastico secessu fundamenta jecere: habebant ambo sponsas, quæ hoc audito etiam ipsæ virginitatem Deo dedicarunt. S. AUG. I. VIII. *Canf.*

Christus in sponsum electus.

S. Aphra, S. Hilarii filia, quæ 15, Decembris inter sanctos colligitur, petebatur in matrimonium a viro nobili, de quo pater certior factus rogavit, differret in reditum suum, dicens invenisse se sponsum longe præstantiorem, qui e cœlo genus, et originem duceret, cujus pulchritudo rosas, et lilia vinceret, cujus ope, et sapientia cæteris anteiret: adducturum illum secum, cum ab exilio domum reverteretur; quam ob rem tantisper expectaret. Credidit parentis denuntiationi puella, et tam arridentibus illecta promissis, omnium procorum ambitioni nuntium remisit, adiutumque præcluserat. Redux pater, cum illi hunc sponsum Jesum Christum esse aperuisset, et effusus in tanti sponsi laudes, demum rogasset, an se illi vellet dedicare, annuit virgo, tantaque animi propensione consensum dedit, ut parentem rogaret, id quam primum, fieri posset, executioni mandaretur. Hinc excitatus S. Episcopus precibus apud Deum tamdiu institit, dum filiae mortem dulcissimam ad instar sommi sine morbo, aut alicujus doloris sensu ille impetraret, quo amantissimi sponsi complexibus æternum in

cœlo frueretur; cumque idem beneficium rogasset filiae mater, id etiam S. Episcopi precibus a Deo concessum fuit. *PENEG. p. I. c. II. n. 6.*

*Tristitiam per orationem in gaudium
conversa.*

Anno 1585. Hispanus vir nobilis alicujus criminis reus, mandato regis coniectus est in carcerem; ubi in mortis cogitatione timoreque defixus, dum septem menses differretur sententia, ita mœrore contabuit, ut, qui ejus curam gerebant, præ tristitiæ magnitudine morituum crederent. Ubi tandem intellexit, se ad mortem condemnatum, sibi in carcere carnificis manu gulam esse frangendam, toto corpore inhorruit, et voce intercepta, suique præ angustia vix compos, post aliquod silentium tandem in suspiria, et singultus erumpens exclamavit: « Ergone mihi carnificis manu moriendum? Ergo laqueo fauces frangendas? O laqueum! O chordam! O quæ nuntia aures mentemque percellunt! O inferi! Et sempiterna tormenta! » Tres illi concessi erant dies, quibus se pararet ad mortem; hic sanctiori consilio, et cœlestis gratiæ subsidio ad orationem velut ultimum asylum confugit; purgat se Sacramento Pœnitentiæ, et cœlesti pane se corroborat: res mira! in hominem alterum prorsus mutatur, timor mortis, horror carnificis, et laquei evanescent; mille vitas optat, ut eas omnes Deo in sacrificium offerat; omnia Martyrum supplicia omnibus corporis membris excipere ardentem in votis habet: quin, et manibus oculisque erectis in cœlum a Deo postulat, ut beneficii loco supplicium suum proroget, tortoris manum præ turbatione aberrare permittat, ac sæpius intercidere, ac prolabi, ut vel annum integrum imperfectis strangulationibus discrucietur, mortemque non inveniat; et qui paulo ante tortorem, et laqueum exhorruerat, nunc a centum lictoribus ligari, et per urbem cum ignominiosis proclamationibus circumduci impense desiderat: nocte integra ante diem supplicio destinatam voluit sibi manus, et gulam laqueo vinciri, ut tanto diutius hoc Dei, ut aiebat, beneficio frueretur; denique qui prius ad solum inferorum nomen contremiscebat, jam tanta fiducia in Deum, et pace fruitur, ut dicat, videri sibi a divina misericordia calce, et cæmento inferorum

portas oclusas, et quem tristitiæ magnitudine morituum credebant, tanta nunc exundat lætitia, ut dicat: « Si, cum peccata mea desleo, tantis incesso gaudiis, quantis brevi, ubi Dei conspectu frui dabitur, perfundar? » Ejus verba, et voces ita in Dei laudes, et gratiarum actiones ardebant, ut admirabiles in adstantibus excitaret motus animorum. Exauditus fuit a Deo in eo, quod tortorem attingebat: ille enim dum gulam frangere conatur, animo perturbatus, dum vix advertit, quid agat, quartam fere horæ partem in eo ultimo funestoque actu posuit; reo interim tam sereno vultu constantia omnem hanc carnificinam excipiente, ut nec pedem, nec manum, aut aliam partem corporis moveret, nec verbo querelam proferret, astantibus ad tantam patientiam, et tranquillitatem stupore defixis, et nominatim patre Aria, qui spectabat, et morientem in hoc ultimo certamine juvabat, quique hæc omnia litteris ad posteritatis memoriam consignavit; ut, quantum habeant mortales in humili, et perseverante, ac fideli oratione subsidium, agnoscerent. *Idem. p. 3. c. IX. n. 4.*

Mira Bonoventuræ Monialis conversio.

Maria Bonaventura Sanctimonialis in turri speculorum ex Sanctæ Franciscæ Romanæ sequacibus virgo nobilis, uti cæteræ ex eodem contubernio, indolis generosæ, ad res spiritus utriusque studium accurandum parum propensa; dummodo culpas graves vitaret, reliqua hominum judiciis, honorisque estimatione metiri solita, ad secessum, exercendumque sacris commentationibus animum, ægre inducta fuit; quæ tandem totam se ad spartam illam excolendam, Deo, et uni de Societate, a quo dirigeretur, meditandi aliquin insueta fortiter obtulit. Vix primas considerationes de fine hominis, et mediis ad illum finem obsolverat, cum divino igne succensa Directori suo dixit: « O Pater, non est ultra Deus irridendus. Video, quid a me exigat: volo ex integro ejus esse, totisque viribus incumbere, ut ad ejus majorem gloriam brevi non qualiscumque, sed magna sancta evadam. » Deinde scripto manu propria exarato coram Deo protestata est, se nullum deinceps præter ipsum amare velle; nuntium omnibus rebus creatis mittere, tam-

que pura intentione ejus voluntati morem gerere; ut, si post vitam ejus obsequiis impensam ad inferos detrudere vellet, nihil contra obtineretur, hoc solum optans, ut in se divinum beneplacitum impleretur; quod scriptum manu sua signatum lateri Crucifixi inseruit, ac pari deinceps passu in reliquis progressa, omnibus divinis monitionibus etiam in rebus difficillimis paruit, linguæ sensuumque diligentissimæ custodiæ incubuit, cogitationum évagationes cohibuit, sui fere semper victrix, et minimorum lapsuum, quantum potest infirmitas humana expers, ad cruces, quæ se offerebant, excipiendas animosa, nunquam querula, nec levamentum quærens; de alienis erratis nec inquirens, nec sermones miscens. Colloquia cum secularibus, quantum necessitas permisit, omnia declinavit; de verbis mordacibus contemp-
tue inde proveniente parum sollicita; omnibus reculis se spoliavit, etiam imaginibus, reliquiario, ac Crucifixo argenteo; sacculo, et corios aliquas dumtaxat reliquias inferens, quas collo gestaret; secessu absoluto, et exercitiis sine imposito, illum, quem jam descripsi, in actionibus suis, quas altissimo charitatis fine dirigebat, usque ad mortem (quam anno post sanctissime obiit) cursu tenuit: aliorum verba contemptusque, uni Deo placere studens, semper flocci fecit, bis quotidie flagellis se verberavit, bis, dum ægrotis inservivit, ad exemplum S. Catharinæ Sennensis aliorumque, ex ulcere manans sorbuit, ita sui domina, ut nihil cum anxietate expeteret, nihil cum animi perturbatione pertimesceret; imo in rebus adversis, injuriis afflictionibus verbo vel facto irrogatis gestiret prælæticia, et majores optaret. In ultimo morbo diem illum benedixit, quo ad exercitia facienda secesserat, quod tum demum clarius perspiceret, quantos inde fructus collegisset; addebat, si sanitati redderetur, se mensibus singulis illa repetere, ac iterare velle. Obiit denique sanctissime, tum beneficiis in aliquas Sanctimoniales ex earum voto collatis, tum cœlesti revelatione Virgini sanctissimæ facta cognitum est, quam eximia in cœlis beatitate frueretur, ut merito de illa dici possit; Consummata in brevi explevit tempora multa. *PÆDAG. Christ. sr. de secessu confid.* I. n. 8.

Admiranda peccatoris obstinatio graviter castigata.

Dum S. Franciscus Borgia iter haberet per aliquod Hispaniæ oppidum, intellexit virum nobilem de vita periclitari, et tamen nolle confessionem, et accusationem peccatorum se ad mortem disponere; positus Pater ante Crucifixi, quam secum ferebat, effigiem genibus, Christum suppliciter rogat, vellet homini misero succurrere. Audivit Christus ejus preces, dixitque, iret ad ægrum, se in habitu medici compariturum; et dum ad confitendum peccata hominem inducere conaretur, simul opem se laturum; quod et præstitit, quamdiu Pater hominis pertinaciam frangere, et confessionem persuadere nisus est. Quod dum frustra sit, disparuit, et paulo post etiam Pater domum repetit, atque ibi ante Crucifixum prostratus ardentius, quam ante, deprecatur, sibique salutem animæ istius donari efflagitat. Tum ad illum Christus: « Ut videas, inquit, quam miseri istius hominis salus mihi cordi sit, vade, et me in effigie ad illum defer. » Redit itaque ad ægrum Pater, et Crucifixi effigiem ostendens, per immensam, quam ejus causa Christus in cruce moriens testatus est, charitatem, illum etiam atque etiam rogat, ut beneficio sanguinis pro se effusi uti velit; dumque ille non flectitur, ecce omnia Crucifixi vulnera sanguine manare incipiunt, et Christus ipse voce intelligibili in medium adserens ea, quæ pro ejus salute passus est, monet, ut in bonum suum ea convertat: cumque hic in pervicacia perseverat, tum avulso a cruce brachio, sanguinem e latere suo defluentem manu corripiens, illum in ejus faciem projicit dicens: « Quandoquidem in tui salutem hoc sanguine uti non vis, sit ille tibi in condemnationem; » tum miser blasphemans continuo expiravit. *Idem dissert. II. n. 2.*

Gravissima tentatio fructuose tolerata.

Supra nominata Catharina Bononiensis uti sanctitatis, et gratiarum miraculum fuit, ita pro Dei amore certaminum theatrum incomparabile; occasionem præcipuam dedit levis culpa, et occulta præsumptio. Aggressus erat illam Daemon, et cogitationis cujusdam im-

portunitate perturbare ejus animum conabatur; cum illa id advertens, Dæmonique insultans dixit: « Artes tuas novi, non poteris deinceps tam subtiliter tentationum tuarum telam contra me ordiri, quin ego illasprehendam. » Displicuit hæc animi præsentia amantissimo ejus sponso Jesu Christo, utque illam puniret, purgaretque, et ad profundam animi demissionem experientia infirmitatis propriæ adduceret, laxavit habenas Dæmoni, permisitque ut illam occultis machinis, et fallacibus visis, dictisque in fraudem adduceret, quod tanto fecit artificio, ut illa mœrore prope confectam de statu mentis quodammodo dejiceret. Induit aliquando formam Deiparæ, et blande Catharinam compellans dixit: « Abjice a te vitiosum amorem, et purum atque laudabilem cordi tuo inferam. » Credit illa vere esset Beatam Virginem, quia tum temporis ab ea supplici prece flagitabat, sibi a Filio Dei amorem impetraret. Itaque statuit apud se amori proprio strenue bellum inferre, ac præsertim voluntati, proprioque judicio per obedientiam frænum injicere, ut se commovere non auderet superiorum injussu: (erat ex Ordine S. Claræ) Dæmon ex adverso contra res a superioribus injunctas ingentem cogitationum multitudinem continenter exsuscitat, et vel exiguæ morulæ inducias non concedit. Illas a se abdicare virgo dum conatur, operam se perdere videt, superiorem adit, bellum intestinum aperit, veniam humi prostrata humillime postulat: sed frustra omnia, cogitationes, et judicia contra obedientiam Dæmon exaggerat, inde perturbatio animi anxietates, tristitiæ, pusillanimitates, quæ nova apparitione Dæmonis in formam Christi deformati incrementum sumpsere. Increpabat illam acriter supposititius ille Jesus, quod suum sibi cor illa suffurata esset; et cum peteret, qui hoc fieri potuisset, cum esset egentissima, nihilque in hoc mundo possideret, addidit Dæmon transformatus, non esse ita pauperem, ut se jactabat: dedisse se illi tres facultates intellectum, voluntatem, atque memoriam, et illam vicissim per obedientiæ votum sibi illas restituisse, nunc eas ipsam resumpsisse, et in hoc ejus latrocinium consistere. Illa vero arbitrata hoc a Christo dici propter multitudinem cogitationum obedientiam impugnantium, quibus continuo infestabatur, dixit: « Domine, quid hac in parte fieri a me desideras, cum istæ cogitationes non videantur esse in mea potestate, et invitam occupent? »

Tum deceptorius ille Christus. « Accipe, ait, intellectum, memoriam, et voluntatem, et ne permitte, ut alteri rei se occupent, quam superiorum exequendæ voluntati. » « Qui id faciam, inquit illa, cum illis potentiis pro libitu imperitare non possim, et contra voluntatem intellectus judicet subito, et memoria etiam alicujus rei recordetur. » Imo vero, inquit, larvatus Dæmon, velle tuum superiorum voluntati submitte: nihil aliud velis, et nolis, quam quod illi probaverint; res fugitivæ te non remorentur; omni promptitudine obedientiam exerce, et omni actioni punctum aliquod Passionis meæ admisce. » Atque his aliisque commemoratis evanuit. Interea classicum fortius canit, pugnamque cogitationum acrius renovat, tacitis murmurationibus, et alienationibus animi a superiore mentem ejus implet. Illa vero omnia superiori aperire, ad pedes ejus accidere, culpam deprecari, et lacrymis pavimentum spargere, itque tam abundanter, ut deficiente humore aqueo sanguinem oculis funderet: inde arido, et exsiccatō cerebro labor oritur iningens in precibus horariis persolvendis; hinc mœror, et perturbatio, qua, quo se verteret, non videbat, adeo ut a desperatione imo et insania longe non abesse videretur: cum ad sacram Synaxim accederet, horrore concutiebatur, et ne recederet, manibus prope astantium retinenda erat: Cimmeriis in animo tenebris obsepta videbatur. Durarunt hæc quinquennio, quo toto tempore annulum amoris Dei super omnia actum exercuisse putabimus? imo vero frequentissimos, et heriocos: testantur id sanguinæ et illæ lacrymæ, ad pedes superioris abjectiones, et sui accusationes, illud continuum partis superioris cum inferioris in retundendis murmurationibus certamen, quas etsi persentiret, ferebat tamen invita, et pro virili abjicere conabatur: quod ipsum deinde illi apparens significavit Christus, dicens, nullam ab illa inter tot Dæmonis insultus, et prælia culpam admisam; plus meruisse, dum ad sacram communionem cum lucta accesserat, quam si suavissimæ voluptatis sensu perfusa fuisset; quo tamen Deus illam deinceps donavit. Hoc lumine illustrata gratias egit Redemptori suo longe maximas, quod via tam admirabili per continua certamina, tenebrasque mentis horribiles, tanto fructu animam suam locupletasset. *Idem* p. 4. c. ix. n. 3.

Contemptus opus laudabilis.

Duo fratres rebus humanis abjectis se intra cœnobium abdiderant. Ibi triennio exacto cum facultate, Prælati in sylvam haud procul a Babylone secesserunt, specusque ibi repertas non admodum inter se disjunctas ingressi illinc herbis, et glandibus victitare cœperunt. Festis tantum diebus simul conveniebant, aliis diebus, etiam dum herbas ad victum quærebant, seorsum uterque abibat in diversa, ut alter ab altero semper unum aut alterum milliare distaret. Comes illis, et consolator adesse solebat Angelus. Accidit vero, ut, dum seorsim ita incedunt, alter alterum uno a se stadio remotum videret subsistentem, ac deinde facto signo crucis locum illum ingenti saltu trajicientem, ac si laqueum transiliret, miratus alter saltum, et fugam fratris, lustrandi loci causa progressus, videre voluit, quid accidisset fratri: venit, et invenit ingentem auri acervum, fuisque ad Deum precibus, exutum pallium auro implevit, et vix oneri ferendo par, magno labore illud in speluncam suam intulit. Inde in urbem profectus, monasterium, ac hospitale erexit, dotavit, ac reliqua in pauperes distribuit, ne denariorum quidem in usum suum retinens: re, ut putabat, præclare gesta, gloriabundus, et fratrem nimis simplicitatis hominem apud se reputans, qui tali occasione ad Dei gloriam uti nesciisset, redibat ad cellulam, cum Angelum obvium habuit, qui atroci vultu illum intuens, dixit: « Fratrem ejus plus, auri contemptu, fugaque, apud Deum collegisse, gratiæ, et præmii, quam ipse hospitalis, et monasterii molitione, cæterisque largitionibus esset consecutus: ac quia superciliose fratrem, ut simplicem despexerat, fratris deinceps conspectu, suoque privatum iri: exorato tandem multis precibus, et lacrymis Angeli post septem dies reditu, jussus est ab illo columnam prope Edessam ascendere, in qua post penitentiam quadraginta novem annis severissime exactam, et terribilia cum Dæmonibus cartamina, Angeli iterum conspectu recreatus, et de fratris in cœlo beatitate certior factus, cui paulo post comes futurus erat, diem supremum, totius historiæ serie prius Episcopo patefacta, feliciter obiit. *Idem* p. 2. c. xvii. n. 47.

Quies propria salutis aliorum postponenda.

Alphonsus Roza, ubi plures Indicis laboribus annos dedit, Hispaniam religiosæ quietis ergo sibi repetendam duxit. Jam enim volebat post navatam diu alii operam, etiam suæ ad felicem hinc exitum præparationi vacare. Verum quoties se ad serio meditanda divina componebat, toties præsentem sibi, et spirantem in cruce vulneratum Christum aspicere videbatur, et simul audire dicentem voce querula, quid demum esset causæ, cur se in cruce sic derelicto, suæ potius quieti studeret? Quæ illi visio, quia se repetitis toties vicibus objiciebat, ille ad cor primum, deinde in Indias ipsas rediit, et plures illic annos non sine singulari animarum fructu egit. *PLAT. l. II. de bo. stat. Rel. c. xxxi.*

Salutis alienæ cura a Christo commendata.

P. Didacus Martinez, Soc. Jesu, coram Crucifixo orans, ut sciret, quo in opere maxime vellet Deus se occupari, jussus est a Crucifixo retro flectere oculos. Flexit, et ecce Indus in medio conclavi flexus Deo supplicabat, ut sui curam Didaco mandaret, jussitque formata voce Crucifixus, missa ut studia faceret, seque daret Indorum procurandæ salutis totum. *NADAS. in an. crucis. heb. xlv.*

Gaudium ob martyrium.

Recrudescente in Japonia bello adversus Christiani nominis cives pariter, ac peregrinos, atque in fidei Magistros sævientibus Tyrannis, duo in prima acie depugnarunt viri fortissimi ex duabus Ecclesiæ delectis cohortibus, Minorum observantium Ordine, ac Societate Jesu. Nomen primo Petrus ab Ascensione, Joannes Baptista Machiado erat secundo. Hi cum producerentur, quæ in vitæ cursu maxime læta computarent, amica sermocinatione invicem dixerunt; eodem enim carcere inclusi, instantis jam necis denuntiationem, decantato solemnibus lætitiæ

carmine, Te Deum laudamus festis vocibus exceperunt. Mox Petrus sibi gratulabatur, quod tandem auditus esset a Deo, se enim supremis illis diebus hoc unum inter sacrificandum a Deo postulasse, ut pro ejus nomine mori liceret. Machiades tres sibi dies lætissimos illuxisse narrabat: qua olim Societati nomen dederat, qua captus, et in carcerem abductus, et illam ipsam, qua mortis sententiam exceperat. His animis instructi, cum progredierentur, admirationem barbaris attulere, haud satis intelligentibus, unde, hominibus carnificis manu morituris, gaudia suppeterent. Nimirum ignorant barbari, æternitatis jam vicinæ aura invitante verno cum risu florere lætities. RHO. I. I. c. IX. exempl. 4. ex nostr.

poterat. Sed amicorum unus se, si argentum daretur, proditurum pollicitus. Prætozem per internuntios convenit, facile hoc sibi esse, si se uno familiarissime uteretur. Sed Pius violari qualem demumcumque amicitiam rem longe indignissimam ratus, perfidi hominis opera uti prætozem vetuit, sperare sisine alicujus scelere, homini scelerato demum posse puniri. Rescivit hoc lætro, et principis reverentia captus, Pontificis ditionibus excedens, dimisso suorum globo voluntarium abiit in exilium, pacemque provinciis reddidit; faciliorem, expertus principis justissimam indignationem, cui caput crederet suum, quam perfidorum hominum amicitiam, qui illam commodo suo cultam venalem haberent. Ib. I. IV. c. XX. n. 42.

Gaudium in martyrio.

Ut rosis inter spinas ridere a natura datum est, sic Christianum gaudium inter cruciamenta exultare fatalis quædam gratiæ indulgentia videtur, quod Joanne in OEgilbœo maxime comprobatur. Aspice tu illum suæ necis privilegio (et agendus in furcas erat, totaque illi hæreseos exsaturanda crudelitas) pedes abluentem, atque hilaritate mira noctem piissime traducentem. Intuere oscula infigentem ferali trabi, carnificemque, a quo paulo post deiciendus ac plusquam barbaro laniatu semivivus concidendus in frusta, exenterandus, elixandus erat, arctissime complectentem, atque dulcissime suavitantem; quem illi animum, quam alienis ab hac nostra mortalitate tentatum gaudiis fuisse dices? Hæc vix opinor, intelligent, quibus in lubrico hujus ævi opes, et spes sitæ sunt, haud enim supra homines gaudent, qui nihil supra illos spirant.

Perfidie recusatio fructuosa.

S. Pius V. sancte etiam cum sicariis impertunisquæ latronibus servandam esse amicitiam arbitrabatur. Marianus quidam erat Asculanus latronum ductor, magni per cædes, et scelera nominis, qui cum impune per agros volitaret, sparsoque late metu Pontificiam ditionem sollicitam teneret, nec ulla urbani Prætoris diligentia, quamvis submissis militibus, homo cautus, et ferox comprehendi

Mascula matronæ constantia.

Nova inter majestatis læsæ crimina, quæ ab hæreticorum injuria prodierunt, Sacerdotum Catholicorum hospitium, atque amicitia, ut prægrande scelus continetur. Hujus rea quum Margarita Mideltonia perageretur quamvis dirissimis vexata minis atque suppliciis; indicium tamen peragere, constantia plusquam matronali viriliter abnuit. Ergo ab Huntingtono Comite, quem hæresis efferebat, peracuto lapide genibus subdito, injectaque tabula mille pondo superimposito, dirum in modum, novo tormenti genere, tota eliditur, atque conteritur. Cum duceretur, augerentque minis atrocibus instantis jam necis acerbitatem, illud unum repetebat: « Sive hoc, sive alio mortis genere hinc abeundum sit, æque brevis ad cælum via. » Ib. I. V. c. XIII. n. 8.

Fundatio monasteriorum plurium.

Carolus Magnus fundavit tot abbatias, et quidem largis redditibus, quod litteræ funt in alphabeto. Et harum abbatiarum singulis unam ex alphabeti litteris nominis loco imposuit. JOAN. VILLAN.

Fidei Christianæ æstimatio.

In China latrones invasere, et expoliatos

occidere viatores capitibus amputatis; erant latronum decem qui post turmam viatorum ita occisam, etenim erant omnes gentiles, tandem, et Christianum invasere, cui cum e manica, præter alia spolia, rosarium quoque extraxis- sent, rogaverunt, quid illud esset? Christianus se Christianum esse, respondit, ac rosario se Deum cœli colere, ac invocare. Ubi audierunt, eum esse Christianum, omnes in eum conversi, propius eum considerabundi accedebant, ac ei bene precabantur, invidentes illi, ut dice- bant, innocentem vitam, cujus ducendæ gra- tiam a cœlo accepisset; quod si haberent, unde vitam tolerarent, statim se, deserto la trocinio, Christianos fore. Eum igitur huma- nissime, ac blande habuere, ut rem sacram, rogaveruntque pro pignore sui desiderii, vel- let sibi rosarium relinquere. Atque ei, cæteris omnibus occisis comitibus, vitam servarunt. BARECL. *in China*. b. iv. f. 4604.

Baptismi virtus in corpore.

In quodam pago regni Junquinensis, Kee- coy dicto, gentilis aliquis admodum supersti- tiosus, graviter ægrotabat, quo in morbo a Dæmone dire fuit excruciat: modo enim manus ejus retro ligavit; modo capite deor- sum demisso, eum e trabe cubilis a pedibus suspendebat: alias eum extra domum vio- lenter foras raptabat, et multis modis dire affligebat: ut tamen ipse Dæmon nulli vide- retur. Accurrentes aliquando ad ipsum Chris- tiani, Deum pro illo orabant: inter quorum preces, et lacrymas æger mirabile ostentum vidit. Matronam spectabat plenam majestate, quæ lectulo vicina, manus pectori ejus impo- nebat, ubi præcipua doloris sedes fuit, et res- tituit. Tum in throno confidens elegantem librum manu tenebat, quem eum jubebat ca- pere, ac legere. Accepit ille, et intellexit, librum esse fidem Christianam. Ita visio illa desiit. Ipse statim baptizari petiit, et præmis- sa brevi catechesi, celeriter, ut ægritudo videbatur postulare, baptizatus est; uti, et uxor ejus ante obstinatissima. Æger accepto baptismo, statim totus convaluit: qui palam facturum, quam serio Christianus esset, magi- cos omnes libros, ut putabat quidem, exus- sit; sed quadam die, cum omnium minime cogitaret, stabant ante ipsum duo viri hor- rido, ac nigro vultu, qui furore pleni dice- bant, se ab ejus domo prius non abscessuros, quam desineret magicum librum domi asser-

vare. Hoc dicto steterē immoti. Neophytus tre- mens, domi angulos excurrit, reperit tandem in recessu quodam involucrum chartæ magi- cas artes continentis, easque confestim exu- rit. Tunc duo illi Æthiopes illico evanuerē, terrorem maximum in Neophyti animo relin- quentes. In PELAT. *Miss. Jap.* 2649.

Fervor in Christiana fide amplectenda.

Paulus Mandarinus in regno Junquinensi columna fidei in eo regno, cum esset juvenis, erat regi senioris percharus, et hodierno etiam nunc regi, cujus in ludis, et exercitiis comes fuit, et socius. Eo jam adulto, et con- jugato, cum P. Alexander Rhodes in quadam aulæ regiæ domo prædicaret, filiola Pauli a Deo mota casu in concionantem incidit, quo audito, baptismum petit, et accipit, Agatha vocata. Et quia erat accensa siti rerum divi- narum, ceu altera Thecla, coepit P. Alexan- drum sequi, toto enim die extra paternam domum erat. Reversa in domum, si rogare- tur a patre, ubi fuisset, respondit, se cuidam reginæ de se bene meritæ inservisse, et in- telligebat fidem Christianam, quam audiendo conciones perdiscebat. Tandem pater voluit puellæ piam fraudem detegere; quare die quodam eam clam insecuturus, ubi P. Alexan- der prædicare solebat, a tergo illi fuit, et male verberibus exceptam acriter increpuit, illa patienter tulit utrumque; sed ubi a patre se vidit liberam, elapsa domum penetrat; sequitur pater. Sed quia concio cœpta, no- luit tumultum excitare, quare, et ipse audi- tor initio invitatus adstat, sed singula verba in eo fulmina erant, et jam totus ardebat, et primum signum permoti animi fuit erumpens cum lacrymis planctus. Ad finem concionis alta voce baptismum postulavit. Sed P. Rhod- es asserens, præcedere debere instructio- nem, filiam ei pro magistra tribuit. Pater magna modestia audivit filiam magistram non minori ardore docentem: quo exemplo utriusque tota familia baptismum expetiit. Neque post multos dies magna solemnitate, et gaudio Christianorum, pater, et filia bap- tismo fuit donata. Erat ante Paulus admodum Bagodibus addictus, quibus templa struxit, magnam partem suis sumptibus; sed nunc Zacchæi instar in Christum fuit liberalios, proxime aulam struxit Christo templum, quod ceu aliorum mater ob magnitudinem,

et majestatem partes habet primas. Ad quod festis diebus ad tria, et quatuor millia confluunt, et tunc mensam habebat omnibus acceptam. Addidit campum non procul a templo sepulturæ pauperum Christianorum destinatum. In domo ejus et multa sacella elegantè ornata, et depicta, plena libris piis, quorum lectioni præsertim junior fuit valde addictus. Mira fuit ejus constantia in adversis; quæ quidam e suis male moratis filiis ei crearent; nec minori exemplo fuit in supremo morbo: quem ubi vidit sibi plane esse supremum, magno pietatis exemplo voluit se in lecto ad templum a se structum deportari. Cujus facti tres rationes afferebat. Primo, quia templum proprius esset cœlo. Secundo, quod ibi mori vellet, ubi toties adorasset Deum, et in cibum Creatorem suum sumpsisset. Tertio, ut minori incommodo Christianorum posset visitari, majori vero suo commodo, cum ipse locus invitaret ad Deum pro se orandum, et pia colloquia. Versabatur inibi totum diem in exercitio actuum pulcherrimorum, virtutum variarum: nunc orabat, nunc legebat, aut legenti attendebat, nunc filiam suam varie hortando. Quotidie prope inibi Missam audiebat, confitebatur, communicabat sæpius. Rogatus a Patre superiore, num timeret mori, respondit, se omnes cum Deo rationes composuisse, nec aliud quam mortem desiderare. Duobus mensibus tenuit eum morbus ille. Tandem 2. Octobris sancte obiit, natus annos, 74. a Baptismo anno 22. *Ibid.*

Neophytorum Japonensium fervor.

Cum P. Hieronymus Majorica, Neapolitanus in regno Tunquinensi aliquam ejus provinciam visitaret, venit ad pagum, quo tempore celebris magus eodem appulit, cujus maleficio etsi aquæ pluvie ita deciderent, ut viderentur omnia aquis mergenda, fuit tamen tantus fervor Christianorum, post plurimum dierum continuam pluviam, ut, etsi aqua in foro ad jugulum usque incedentibus assurgeret, viri tamen, et feminae, et harum multæ cum infantibus brachio sustentatis, summa hilaritate, et fervore advenirent ad templum, quod etsi capax, vix tamen adventantes caperet. *Ibid.*

S. Augustinus per mortuum ad pœnitentiam monet.

Neapoli accepimus 1649. quemdam animo enecandi exploso sclopeto, tantum pertrinxisse Principem de Avellino, sicario ab ejusdem famulis tribus globis interfecto. Is sepultus est in templo Sancti Augustini, fossæ impositus altiori, et ponderis majoris superimposito marmore. Noctu hic vocem audit, quæ nomen ipsius inclamarat, jubebatque prodire. Ad quod considens, et plura contrectans cadavera, senem venerandum viderat adhortantem, ut exiret: sed cum alter vulnera causaret, brachiis præsertim inflicta, institit senex, sanitatem pollicitus, et opem. Igitur sanus surgit, et amoto lapide prodit. Tum alter se esse S. Augustinum, cui dicatum esset templum, professus, mandavit, Principem de Avellino adiret, diceretque, ni vivendi rationem mutaret, desereretque pravas consuetudines, brevi vindicem Dei iram sensurum: quibus dictis evanuit. Alter pulsata sæpius sacristiæ janua sacristanum tandem excitavit: sed ad illius conspectum, quem heri tumulaverat, territus fugit; dum ad alterius preces redux, rem omnem ordine intelligit, summo mane monitus Princeps, vitæ rationem emendavit, vivo isto e mortuis monitore in ejusdem deinceps palatio commemorante. SCHIRMBECK in notat. p. 2. fol. 471.

Concordiæ amor.

Sanctus Franciscus Salesius adhuc adolescens Patavii æger a medicis desperabatur. OEconomus igitur eum rogat, si mori contingat, quid fieri de suo corpore velit? Cui Franciscus: « Omnia charitati tuæ relinquo, hoc solum expeto, ut, cum expiravero, corpus hoc dissecandum medicis, chirurgis, et anatomicis studiosis tradas. Hoc enim mihi solatio erit, me etiam post mortem aliis prodesse posse; nam impediam tunc saltem tot rixas, tot dissidia, et cædes, quæ inter defunctorum parentes, aut consanguineos, ac medicinæ candidatos eveniunt. » Tactus enim aliquando non mediocri dolore fuit, cum ejusmodi altercationes ipse inibi vidisset, ubi

deficiente, quem quotannis magistratus dare solitus erat, alicujus rex cadavere, academici defunctorum quorumlibet corpora sepulchris extrahere conabantur; hi vero, ad quos spectabant mortui, armati se opponerent: unde jurgia, cædes, aut lethalia vulnera. LYRÆUS *de imit.* Ch. I. VII. c. I. *doct.* 28.

Spinæ in rosas conversæ.

S. Franciscus Seraphicus, ubi loci sanctitate pellectus Sublacum venit, ubi se olim S. Benedictus in spinis volutabat, visis veprium et spinarum frutetis, in solito pietatis ardore succensus, exclamavit: « Istæ non spinæ, sed rosæ sunt; » exinde dumeta at-trectans, et exosculans, facto signo crucis, in rosarium pulcherrimum convertit divina virtute. Inde vepretum illud miræ virtutis rosas produxit, ægris salutare. Idem l. III. c. VI.

Reliquiæ mirabiliter exceptæ.

Refert Paulus Morigius, S. Dionysii Mediolanensis Episcopi, quem Constantius Imperator Arianus in Cappadociam ablegarat in exilium, sacras reliquias Mediolanum reportatas, D. Ambrosium obviam illis prodeuntem, atque adeo reserata capsula eas humiliter complecti molientem peramanter salutasse, ac dixisse: « Ave frater Ambrosi; » et a ripa fluminis Adæ ad Basilicam, in qua erant sacra lipsana religiose componenda, stupente populo, multa cum S. Ambros. de fide Catholica, et Christi divinitate collocutos. JOA FERDIQ. *Reliq.* l. II. c. I. ar. I.

Reliquiæ sancti Martialis captivos liberant.

Cum reliquiæ S. Martialis Lemovicensis Pontificis ad templum deferrentur, a S. Eligio illi structum, poterant illæ quidem alia via rectius et compendiosius portari; voluit tamen Sanctus Eligius, ut alia irent, futuri miraculi causa. In via enim illa carcer occurrit, ubi septem captivi tenebantur. Cum igitur S. Eligius, cum sacris reliquiis

illac præteriret, repente bajulus s. reliquiarum gravi onere depressus, solo affixus restitit, neque progredi potuit. Interea captivi lenis tonitruui vocem audire: et statim vis quædam cum magno impetu adveniens, totum ab imo carcerem concussit, et affractis omnibus seris, ac nexibus dissipatis, carcer patuit. Tunc mox iterum ss. pignora jam leviora portari se alio passa sunt. In Bapt. Signius *de Relig.* c. xxxiv.

Corpora Catholicorum miraculose cognita.

Cum Mediolani ob gravem inter Hæreticos et Catholicos conflictum corpora occisorum ita inter se essent permixta, mutuoque in sanguine natantia, ut Catholici ab Hæreticis secerni non possent; S. Ambr. Deum oravit, ut discernendi facultatem præberet, ac indicium. Vix oravit, cum ecce repente omnium Catholicorum corpora divina vi mota sese obvertunt, et supina cælos aspiciunt, Ariariorum contra cadavera versis in terram vultibus prona jacuerunt. Ad hæc Catholicorum sanguis miracula coagulatus, et in rotam globumque divina vi rotundatus circumvolvi cœpit, ac per totam urbem mirabiliter actus ad S. Stephani Protomartyris templum usque perrexit: ubi a tellure altissima absorptus est. JO. FER. loc. cit.

Fraus circa reliquias detecta.

Vir nobilis, genere Senensis, reliquias de S. Augustino pietatis causa habere volens, Turin abiit, et a sancti corporis custode multa pecunia voluit impetrare; qui veritus sanctum corpus violare, e cadavere paucis ante diebus defuncti pollicem abscissum illi pro S. Augustini dedit; eum vir ille honorifice habuit. At nocte quadam non plene dormienti Sanctus Augustinus apparet multa luce clarus, eumque fraudis, et erroris admonet, ostenditque se digitos omnes habere: hunc autem, quem pio suo acceperit, non esse suum: « Sed ne vana, inquit, sit fides tua, accipe digitum hunc meum; » statimque ademptum dextræ pollicem ei dono dedit, ac evanuit. Multa enim vir ille digito isto miracula fecit. Quod audiens Longobardorum rex sancti corporis custo-

dem in carcerem conjici jussit, voluitque rem penitus cognoscere. Custode vero affirmando, se alterius cadaveris pollicem abscissum patritio viro dedisse, rex, ubi Sancti Augustini corpus asservabatur, locum pate fieri jussit; sanctoque corpori dextræ pollicem, præterea nihil, deesse cognovit. Idem l. I. c. x. a. 2.

Varia nonnulla Sanctorum.

S. Euphrosyna nunquam sedere visa est. Isidorus nil unquam vestis lineæ gestavit. Or. Abbas, et Macarius a baptismo nunquam in terram exspuit. Theonas annis triginta nunquam locutus est. Joannes Abbas annis quadraginta nunquam mulierem, nunquam pecuniam vidit; nec ipse comedens, aut bibens visus est. Possidonius nunquam ad dimidium diem injuriæ recordatus est. Paphnutius annis octoginta nunquam duabus tunicis usus. Gaddana toto vitæ tempore nunquam sub tecto fuit. Abban nunquam cubare; sed vel stare, vel genua flectere consuevit. Acepsimas annis sexaginta neminem unquam vidit, nemini locutus est. S. Joan. Chrysostomum nunquam ulli maledixit. DREXELIUS p. 3. *Auri fod. c. vii.*

Gentilis cum Christianis vicit.

In insula Cuba Indiæ occidentalis Regulus quidam victorias multas est consecutus adversus finitimos populos, non alia ratione, quam quod usus est Christiano quonam duce copiarum suarum. Is autem pergebat in hostes, gestans in pectore imaginem B. Virginis, ac protinus illos in fugam versos superabat. Cumque dissensio esset inter Indos, orat præstantiorne foret imago S. Virginis, quam Indicorum deorum, et ideo ad arma veniretur, convenere, ut in lata quadam planitie duo juvenes hinc inde brachiis ad terga ligarentur arcissime, et duo quidem nomine Mariæ ab adversaria parte vinculis constringerentur; duo Indicorum deorum nomine similiter ab alia parte; quorum vero manus sponte solverentur, ii victores essent, ac pro veritate crederentur pugnare. Res ita acta est; et continuo, innumeris videntibus inclamante Regulo; « Ave Maria, » astitit Matrona mirabili majestate, quæ ad suos appropinquans, et

virga manus tangens, illos exsolvit, solutique ad alios duos ex adverso positos devincendos continuo contulerunt. Quo peracto, visum est idem certamen renovari; ac rursus idem mirabiliter evenit. Hoc passim divulgatum plurimos ad Christum adduxit. EUSEB. NIEREMB. in *Troph. Mar.* l. II. c. XLVI.

Providentiæ divinæ mirum specimen.

Dum P. Stephanus Fabris in China percurrit missionem Jamphien, vidit in flumine hominem stomacho aquis eminentem immotum. Pater a comite quærit, quid hoc sibi velit, et num quispiam submersioni proximus sit, qui sua ope indigeat, ne mergatur. Sed alter respondit, hunc esse hominem ob gravissima scelera ad hoc damnatum, ut in medio flumine esset, dum moriatur. Contrita esse illi, et comminuta pedum et crurium ossa, et ipsum insidere saxo. Si quis pietate commotus ei frustulum panis objiciat, inde vitam illi prorogari: prope jam per mensem eum hoc tormento cruciari. Motus Pater commiseratione oculos in cælum levat, et a Deo donari sibi hanc animam postulat adhuc idololatram. Tum aquam ingressus, loqui de æterna salute, ac fide cœpit, et quantum necesse est, et tempus fert, hominem edit. Miser ille tandem annuit, et magna signa credentis, et dolentis dat. Tandem Pater hominem in ipso et ex ipso flumine baptizat; et Patre disgresso, alter mox feliciter expirat. BARTOL in *China.* l. IV. vol. 1125.

Mira conversio.

Quidam litterarum in Sinis Professor (quæ est honoratissima inter eos conditio) adeo fuit ferocis ingenii, ut omnes ab eo, ceu rabiosa bestia, sibi caverent. Hic subito præter omnium expectationem ad P. Julium Alenum in provincia Foceu animarum saluti intentum venit, animo Christiana sacra suscipiendi, adeo modestus, ac mitis, ut alius ab ipso videretur. Sed quia fides ei nondum habebatur, ter repulsam, et eam patienti animo tulit. Post paucos dies iterum adest, eadem submissione, adhibitis etiam Christianis amicis fidejussoribus: ubi tam serio causam suam peroravit, ut Patri videretur credi ei posse, ac eum erudiendum sumpse-

rit cum tota ejus familia, jam ante ab ipsomet supplice fidei conciliata. Ipso die baptismi, Pater in amplo conclavi ad id ornato cum ejus cognatis eum opperiebatur; qui insolito apparatu ad baptismum accipiendum comparuit. Dexteram faciem accensam tulit, et sub sinistro brachio vestem, quam sibi detraxit, et alia insignia litterati Xuzai, hoc est, Baccalaurei, cujus gradum tenebat. Ita stans coram Patre: « Hic habitus, inquit, licet non sit mearum culparum reus, nihil minus mecum eousque deliquit, quia in eo habitu liberum habui accessum ad Mandarinis, et tribunalia, et dicendi arte abusus, millies injustas causas propugnavi, fecique ex innocentibus reos, e reis innocentes, justitia ei vendita, qui pluris emeret. Nunc autem in omnem vitam, quam modo suscipere paro, hac veste me expolio, ac cum ea gradu litterati, et sponte me abduco illo privilegio, quo auditus in tribunalibus fui, nullamque posthac causam suscipiam, idque tam serio; ac bona fide, ut in omni vita nunquam velim ad hoc studii genus redire; uti nunquam sum hanc vestem deinceps induturus. » Quo dicto, vestes in ignem conjecit. Inde genibus supplex baptismum accepit, Paulus dictus. Post pauculos dies, post exactum in vitæ præteritæ errata examen, majoribus litteris in folio grandi majora sua peccata conscripsit, et e muro ejusdem aulae suspendit, ut omnium, qui intrarent, oculis paterent: ut, qui lecturi essent, ac pessimum ejus vitæ statum cum præsentis ab illo tam dispare compararent, intelligerent legis nostræ sanctionem, quæ ita suos sectatores posset immutare. Retinuit autem primum suum munus erudiendæ juventutis, cujus saluti potius, quam doctrinæ intentus, intra paucos menses triginta juvenes ad fidem adduxit. Supra portam quoque suæ domus chartam affixit, in qua majoribus litteris profitebatur, se pauperes gratis docere: quo vix lecto, scholam habuit ita plenam, ut locus discipulos vix caperet. Prima doctrina fuit de fide: altera lectio exemplum fuit, quo eis præluxit, neque parentes gentiles ægre ferebant filios ab eo erudiri: quod schola Pauli ad honestatem, modestiam, assiduitatem in studiis erudiret. Domi, et in urbe passim pro miraculo habebatur, eam juventutem videre; et beatum se credidit, qui filium in ejus disciplina habuit. Idem. l. vi. fol. 884.

Pulli in manu exclusi.

S. Kœnginus aliquando in quadragesima in solitudinem secessit: ubi dum more suo manum per fenestram ad cælum levaret, ei forte merula insedit, et quasi nidum nacta, ova excludit: cui prædictus sanctus tanta mansuetudine, et patientia indulsit, ut nec manum clauderet, nec retraheret; sed usque ad plenam pullorum exclusionem eam extensam teneret. In hujus rei memoriam imagines S. Kœngini per Hiberniam in manu extenta merulam habent. NIEREMBERG. *demirat.* l. II. c. ix.

Fidei ardor.

Sancta anus in Japonia septuaginta octo annos Christianæ fidei retinens parvulam crucem capillis clam invexit, et ut lateret, omni crinium comptura, et lotionem abstinuit, neque ab alia se pecti tolerabat, senectutem causata, quæ eas elegantias negligeret. Sed aliquando ejus cognatæ vi eam pectinarunt, et inventa in crinibus cruce, illam ut ream ad judicem detulere, veritæ ultima supplicia, si reticerent, et res aliunde innotesceret; vocata ad judices vetula constanter retinuit, et pro eo longis est supplicii enecta. PHILIP. DE MARIN. *in Miss. Jap.* l. I.

Martyrii desiderium.

Incendium, quod in regia urbe Japoniæ Yendo triduum duravit, anno 1638, Christianis fuit attributum. Et cum Nangasachi inquireretur, num illic essent Christiani, ac multi reperti essent, volebant judices in eos ut incendii auctores animadvertere. Citati, rogatique, fassi sunt cordate, se Christianos esse, nec ulla tormenta formidare; Christianum vero neminem esse auctorem incendii; Christi enim legem esse, bona se pro malis reddere: se tamen etiam sic mori paratos: neque secum extinctum iri Christianos, quorum in regnis Omure, et Arimæ essent ad quadraginta millia. Ergo ad cavendos tumultus rem omnem dissimularunt tunc judices, ac liberos dimiserunt. Venere tamen litteræ 1660, nuntiantes, Tyran. Christianos, ut incendii reos, ad decem millia occidisse. Fuit tunc

tantus fervor omnium pro Christo moriendi, ut etiam parvuli carnificibus se ultro ad eandem offerrent, altaque voce faterentur, se Christianos esse. Ibid.

Hilaris patientia.

Fuit in Japonia senex Petrus nomine octoginta annorum bono zelo, et pietate in Deum plenus, et gratiose sanctus, scriba insignis, ob bonitatem etiam gentilibus charus. Is in persecutione bonis omnibus spoliatus, cum juberetur insuper monetam expoliatoribus suis largiri, illudens illorum procacitati dicebat, se monetam esse, si monetam vellent, expenderent se pro quacumque re vellent. Iterum rogatus, ut pro merenda vitulum illum illis daret, ait; se vitulum esse; lixarent se, aut asserent pro libitu, mortem intentantibus respondit, nihil aliud in votis sibi esse; sed tandem, postquam coram iudice etsi iniquo panegyryn de fidei laudibus habuit, liber dimissus est. Ibid. c. vii.

Eulalia virgo Hispana, e Merita urbe orta omnibus cruciatibus gravius quam ullus unquam pro Christi nomine torta, cum decimum tertium annum nondum impleret, mirum dictu! ne verbo quidem, aut ulla lacrymula, donec animam efflavit, mutati animi, aut doloris signa unquam ostendit. B. FULG. lib. III.

Scrupulus innocens Neophyti.

Ibidem senex quidam, ardente sua domo, omnium oblitus, cupiebat unam imaginem e charta salvam Christi in cruce inter latrones pendens. Itaque per medias flammās; cum vero incendium cresceret, et videret, vix a se illas imaginem efferri et flamma posse, ingeniose pius, ac sui securus, convolutam imaginem in os sumpsit, et deglutivit. Dein Patri nostro anxius queritur, se id sibi religioni ducere; cumque Pater juberet eum securo ac læto animo esse, mox reversus, adhuc angī se dicebat: In imagine fuisse etiam latrones; quare timere se, ne cum eos quoque devorasset, malus, et sinister latro aliquid vitii sui sibi affricaret, et similis ei fieret. Pater risum non tenuit, et senem optimum amplexus, ait, omnem se illius culpam, si quæ esset, in se recipere: ipse vero bono animo esset. Ibid.

Miraculosa loci mundities.

Rogante S. Patricio adhuc puero pro nutrice olim sua ab emptore oppidi cujusdam domino in servitutem obrepta, quæ cogebatur scopis officinas omnes intra municipium expurgare, et e stabulis equorum fimum exportare: omnia habitacula illa absque humana manu mundata cernebantur, nec infra, seu juxta fimi alicujus vestigium cernebatur; mirantibus omnibus rem insolentem, nutrix tandem a servitute eximitur. Mansit etiam post ejus discessum miraculum, quod usque in præsens (ait Jocelinus) constat esse confirmatum; si enim infra dictæ munitionis ambitum tot jumenta, quot locus capere potest, ibi aggregentur, nulla ibi fimi particula reperitur. Est autem locus ille celebris in valle Clud. situs, lingua gentis illius Dumbreatam, id est mons Brothinum, dictus. NIEREMB. de nat. mir. in Eur. l. II. c. XLVI.

Passio Christi fructuose lecta.

Duo familiares amici, alter Clericus et doctus, alter laicus illiteratus, Anachoretæ simul facti sunt. Clericus coepit ejus vitæ rigore fatigari, ac redditum meditari; alter contra semper hilaris erat. Cum aliquando convenirent, Clericus alter fidenter mœrorem suum, et ejus causam exponit; cui laicus diserte e mysteriis Passionis Christi mœrorem abstersit, ut omnino eum in alium hominem mutarit. Rogat eundem Clericus, unde hanc scientiam hauserit; cui alter: « Liber meus, ait, est Dominicæ Passionis, et mortis; in eo triplices quotidie litteras lego, aureas, rubras et nigras; » simulque ad imaginem Crucifixi hominem adducens: « Aureæ, inquit, litteræ sunt Christi virtutes, et opera; rubræ sunt ejus vulnera, et passio; nigræ, justa, et occulta Dei judicia. » LYREUS de imitat. Christi pat. l. VI. c. x.

Matrimonium a Christo Virgini imperatum.

B. Lucia Narricensis a Christo amantis specie adhuc septennis puella desponsa fuit, anulo aureo in digitum inserto. Cum ecce idem Virginis Filius eidem imperat, ut illustri ex

Comitum genere adolescenti nubat, mansura virgo. Ita inaudito exemplo virgo voto virginitalis obstricta, a Christo jubetur matrimonium inire: in eo sui, et auxilii divini secunda lignum Crucifixum medio semper in thalamo posuit. Conjugem, si forte carnis illecebras sentiret, emicans e vultu ejus splendor absterruit, et omnem libidinem extinxit, aut aliis modis eam castigavit, donec Lucia magnis ad Deum precibus Comitem induxit, ut ipse Seraphico Ordini nomen daret. Ipsa vero Prædicatorum Ordini adscripta est. Idem l. VI. c. XII.

Tunquinensis Ecclesiæ laus, et fervor.

Non vidit oriens, et quævis alia plaga Indiæ Orientalis, quam nostris a centum, et viginti annis excolendam suscipere, Ecclesiam magis florentem, et fructu copiosorem: neque sanctitatem magis radicatum, populum sanctiorem, labores magis benedictos, quam quos in Regno Tunquinensi exantlavimus. Abundantior est inibi fructus, quam fuit jactura in Japonia. In Japonia quidem primis quadraginta annis Patres nostri erant centum et triginta, habebant duos Episcopos, multa Collegia, inter quæ erant, ubi docebantur artes liberales; Seminaria non pauca, ubi educebantur Catechistæ: et tanta cultura toto eo tempore facti Christiani tercenties milleni. Erecta dein templa ducenta. In Tunquinensi regno, spatio triginta annorum, sine Collegiis, Seminariis, Episcopis, ad summum denique a decem sociis, sæpe paucioribus, linguæ illius gnaris, tot ad Christum adducti sunt, ut Japonum numerum superarent. PHILIP DE MAR. l. 1. de Miss. l. I. de 1663.

Securitas de rebus ad vitam servandam necessariis.

Joannes Avila Sacerdos, dum aliquando Cordubensibus Ecclesiasticis ostendit exiguum Bibliorum volumen, quod ei semper erat ad manus, incidensque in eam Christi sententiam Matt. VI.: Quærite primum regnum Dei, et justitiam ejus, et cætera (utique temporalia) adjicientur vobis; asseruit, se ei sententiæ lineolam subdixisse, atque ejus veritati securum, fidentemque Christo promisso,

nunquam caruisse necessariis subsidiis. « Et mihi aliquando dixit, ait Auctor, si Genuensis mercator aliquis opulentus idem illi polliceretur, fidemque Chirographo firmatam traderet in manus, se omnibus ejus necessitatibus provisurum, securum sine dubio fore, neque de re ulla sollicitum; quanto potiori jure, aiebat, sibi fidendum verbis, et promissis Christi, quæ fallere, et transire non possunt. » Vita p. 2. §. 3.

Patientia cum doloribus petenda.

Idem in morbis dicere solebat « Domine auge dolorem, sed et auge patientiam. » Graviter aliquando valetudine afflictus, cum ejus ministri obdormissent, et candelæ quoque lumen extingueretur, cresceretque doloris acerbitas, noluit illos excitare. Victustandem doloris vehementia, Deum rogavit, ut se liberaret; paulo post obdormiit nonnihil, et cum evigilasset a doloribus liber, cuidam adstanti discipulo dixit: « O qualem hac nocte alapam mihi infixit Deus! » Quod scilicet a Deo exauditus, plura tolerandi occasionem, et merita amisisset. *Ibid.* §. 5.

Defensio famæ Deo commissa.

Ejusdem Avilæ doctrinam in concionibus carpentes apud Inquisitores eum accusarunt, quasi seminaret errores, cælo divites excluderet, damnaret inconsulte mortales, et seduceret. Unde jussus est publico abstinere, donec eas criminationes diluisset. Parraga, Dominicanus, vir magnæ doctrinæ et auctoritatis, ei suasit quidem, ut accusatores injustos recriminaret; hoc enim licere, quemadmodum cogitantem auferre vitam licet occidendo prævenire. At ille nihil omnino pro sua causa egit, Deo et innocentia sua confisus. Absolutus igitur, et ab inquisitoribus jussus est, festo die in eadem, qua prius dixit Ecclesia Principe S. Salvatoris Hispali verba facere. Ubi in Cathedra apparuit, illico turbarum sonitus magnis plausibus, et totius urbis congratulatione exceptus est; sed ille memor consilii a Christo dati, sui sermonis exordium fecit e precum postulatione, rogans Auditores, ut una secum eorum, a quibus fuisset calumnia petitus, Deo enixe salutem commendarent. *Ibid.* p. 2. §. 6.

Memorabilis in morbo patientia.

In nova Francia anno 1650, quidam Michael E. Kovaendal dictus, juvenis viginti duorum annorum, magnæ virtutis, cum æger multa toleraret a chirurgo, morbo inextinguente, Dei causa libenter omnia perferbat, et seipsum animans: « Si Dæmones, inquit, aut Hiroquenses (jurati eorum hostes) infideles meum corpus suppliciis excruciant, consolarem me ipsum, cogitans, Deum delectari patientia mea, etsi eorum crudelitatem et peccata detestarer. Nunc autem, dum is qui me affligit, facit hoc Dei amore, cui placet, quod agat id, quod mecum agit, causam habeo patienter omnia ferendi, ut Deus voluptatem capiat, quando me videt ita pati, ut ipse nulla ex parte offendatur. In Relat. novæ Franc. 1650.

Venter omnium membrorum sumptuosissimum.

In mensa cujusdam Prælati mota fuit quæstio, quodnam membrum sit sumptuosius in corpore humano? Responsum fuit ab omnibus, ventrem esse. Interrogatus postremo Philosophus, qui aderat, asseruit oculos plures facere sumptus, quam corporis quodvis membrum. Quia sex sunt, quæ sumptus faciunt nimios, vestes pretiosæ, equi, ædificia, libri, cibaria, vasa argentea, et aurea. Superfluitas autem ista non est ob aliud inventa, nisi ut pascat oculos proprios, et quod miserabilius est, alienos. *Idiota in ocul. mis. c. x. n. 1.*

Ecclesiæ mutatio.

Cum Petrus Senoauum Archiepiscopus Abbatiam Clarevallensem aliquando adiisset, ut quemdam Conversum illic visitaret, qui frequenter rapiebatur in extasin, postulavit ab eo sibi aliquam visionem enarrare. Cui alter: « Vidi, inquit, Dominam quamdam speciosissimam, auro et gemmis ornatam. Ea mihi stupenti dixit: quænam sum? Respondi videri mihi esse B. Virginem; tum illa: respice me a tergo; cumque a tergo viderem, vidi

eam putridam, et vermibus scaturientem. Nunc, inquit illa, potes videre me B. Virginem non esse, sed sum Ecclesia, quæ in primo statu, quasi in anteriori parte, scilicet in Apostolis, in Martyribus, et Confessoribus sui pulcherrima, et decenter ornata, sed a parte posteriori, id est, postremo tempore, ut in modernis Prælati sum putrida, sordium, et ignominie plena. » lb. c. xii. *instruct. 4. n. 18.*

Doctrina potior armis.

Calistus III qui Nicolao V successit, et omnes bonas artes restituit, ac fovit, cum intellexit periculum, quod Ecclesiæ imminabat a Jacobo Picinino belli Duce, intrepidus respondit, habere se tria millia doctissimorum virorum, quorum consiliis sapientiaque omnes omnium simul Europæ Ducum conatus facile reprimi, contundique possent. *JUGLARIIS verit. 19. §. 11.*

Clericus malus a Poeta reprehensus.

Poeta quidam Christianus ita olim malos Clericos sugillabat:

Curant non aras, sed haras, non vera sed cera;
Non æquum, sed equos, non inopes, sed opes.
Libras non libros relegunt, parentque monetæ,
Non monitis, pretio non prece quemque juvant.
Non alleluia recitare, sed alia norunt.
Plus in Sulmone, quam Salomone legunt.

ADAM SCHIRMHEK. p. 2. *not. fac. fol. 439.*

Conceptio Immaculata B. Virginis mirabiliter illustrata.

In Hispania quodam vespere orta immani tempestate, inter varia fulmina, et grandines cælum lapidem dejecit ita micantem, ut plures alliceret ad videndum, et explorandum, ac repertæ sunt incisæ litteræ hoc sensu: *Salve Maria Virgo, et Mater Dei concepta sine peccato originali.* In Relat. Hispan. 1665.

Eadem fortiter defendenda.

Est Matriti domicilium quoddam Domini-
canorum, cui nomen vulgo Collegii de Atho-
ca, ubi inelyta miraculis imago B. Virginis,
quam Dominam nostram de Atocha, publica
religione colitur. Contigit autem mense Au-
gusto proxime superiore, ut oborto incendio,
quo et templum Atochanum et cœnobium
deflagravit, subducta flammis sacra imago
ad Monasterium Sanctissimæ Trinitatis ex-
portaretur. Sed brevi reædificatam eodem lo-
co, ubi templum Atochanum erat, ædícula
non incommoda, placuit Patribus Dominica-
nis, venerandum Statuæ pignus in antiquam
sedem restituere, ejusque translationem, seu
relationem magnifico apparatu honestare.
Factum id splendide et honorifice maximo po-
puli concursu, et more gentis per octonos
dies, adhibiti quoque Reges, ignes artifi-
ciosi, missilia e sulphurato pulvere, sym-
phoniaca, nec defuere per noctem festivæ
sagittarum jaculationes, varia volantium
flammarum spectacula. Sed felicem totius
Festi decursum, octavo die vespascente,
turbulentus exitus excepit. Sacros enim con-
centus terminaturi musici Regii, consueta
causa, qua laudes SS. Sacramenti et sine
labe conceptæ Virginis canere modulate
solent, finem facere parabant. Declamabant
illico Dominicani: cantores contra graviter
dedignantur, et in proposito perstant. Neque
loci reverentia deterriti nudant gladios. De-
nique cohibitis refragatoribus usitatum car-
men numerose pertexunt. Unde postmodum
regressi, ut injuriam pietati suæ factam
ulciscerentur, ac Patribus Atochanis ægre
facerent, ea ipsa nocte chartam nigro tinc-
tam, cui albis characteribus hæc verba ins-
cripserant Hispano idiomate: « Maria sanc-
tissima concepta sine peccato originali: »
templi foribus affigunt. Illuxerat posterus
dies 23 Novembris miras tragœdias daturus.
Hærebat valvis epigraphe musicorum: prope
adstabat quidam e Dominicanis subtristis, et
tacita cogitatione defixus; quem de via cons-
picatus puer duodecim circiter annos natus,
illac transiens, et amphoram vinariam manu
gestans accedit, atque hominis mœrorem
conjectans e vultu: « Quid, inquit, animo
versas Pater? Haud dubie sine peccato origi-
nali concepta est. » Cui Dominicanus: « Perge
inceptum iter, atque abi, vilis mendicule. »

Tum puer convicio nil turbatus: « Ita est,
ait, Pater, tametsi tibi doleat, sine peccato
originali concepta est. » Lacessitus illa confi-
dentia Pater erumpit in jurgium et contume-
lias. Puer strenue respondet, fit clamor et
ingens concursus. Fremunt omnes contra Do-
minicanum, et pueri causam tuentur. Ille
impatiens in sacellum se recipit, aliquid
quæsiturus, quo musicorum epigraphen e
foribus revelleret. Tandem nodosam cannam
nactus redit. Forte in ædícula tunc orabat
miles, qui in Dominicani exeuntis ore ac
gestu aliquid intemperiei suspicatus, inse-
quitur, et arundine titulum illum radere,
refigere, ac concerpere mollientem dehorta-
tur. Renuente Monacho miles arma expedit,
et stricto gladio vim parat, et ulturum se B.
Virginis injuriam clamat. Dominicanus suo-
rum opem implorat: illi erumpunt et militem
quidem a vi cohibent, sed non illius et turbæ
voces. Clamant omnes, ignem Monasterio
injiendum; jam illud cum templo nuper
arsisse, claro irati Numinis argumento. Nunc
demum Monachos ipsos, qui non resipuissent,
simul exurendos. Interea Virginis Antochanæ
effigiem ab indignis, et Dei nitorem infa-
mantibus, confestim auferendam. Interim
multi e primaria nobilitate vel fortuito, vel
rumore exciti adsunt, et causam tumultus
inquirunt. Qua intellecta sæviunt ipsi longe
atrocius cæteris, quæruntur tantum Hispaniæ
dedecus, ut cui probrosum sit, Deiparæ
majestatem imminui, gloriamque deformari
ab illis, ut aiebant, canibus, quorum conditor
Hispanus fuisset. Si quid simile alii Religiosi
tentassent, continuo ab his ipsis de hæresi
accusandos. Supervenere quatuor Religiosi,
e Sancti Francisci familia casu prætereuntes
pedites, et duo mulis advecti, Benedictinus
unus, alter Hieronymianus. Hi omnes populi
furorem animarunt verbis. Post multum fre-
mitum decernunt omnes, rem ad inquisitionem
deferendam. Interea titulum in librarii
proxima officina restaurant optimates præ-
grandibus litteris in nova tabula et sacelli
foribus affigunt, educti gladiis minati, si quis
manum auderet admove. Quod si quispiam
Deo invisus Monachus id audeat, effecturos
se, ut sentiant, quantum ipsos Virginis sanc-
tissimæ contemptio pupugerit. Hæc autem
per quintam, et sextam vespertinam gesta
cum essent, adii ego ipse locum certaminis
circiter octavam. Needum relanguit tumul-
tus, oppleverat publicam viam confertissima
multitudo, Cardinalem Toletanum opperiens,

quod advenire dicebatur. Plurimi autem e turba, Religiosum, qui mane musicorum titulum refixerat, ad supplicium deposcebant, atque in cœnobium irrumpere nitebantur. Responsum est a cæteris Dominicanis, eum esse ædituum, hominem laicum, rudem et illiteratum, biennio non amplius Religiosum; jam domi non esse, alio migrare jussum. Quare ne fores effringerent, ab octava serotina usque ad secundum matutinum stetere pervigiles prope omnes præ foribus Dominicani, ut sui reverentia vim arcerent. Subinde autem valvæ postes ac superum limen convestita erant epigrammatis, sententiis, emblematis, ut nil vacui superesset. Certabant ingenio, B. Virginem conceptam sine labe celebrantes. Nec vocandi fuere, qui legerent. Simul orta lux vigesimo quarto Novembris, confluxere tota ex urbe spectatores, qui vario illo ingeniorum partu oculos animumque pascebant. Ego quoque omnia perlegi, ac præ cæteris placuit poema supremo ostio magnis et venustis characteribus scriptum. Ecce autem ex alio aliud malum Dominicanis. Die sequenti decernitur quadam potestate superiori, ut sine mora adimatur eis sacra imago B. Virginis de Atocha, et ad Sanctimoniales, quas vocant Descalas de la Princessa, deferretur. Tum demum fulminati eo nuntio, nec minora pericula veriti, festo B. Virginis conceptæ brevi celebrando cedendum plane censuerunt, et publicæ pietati obsequendum. Invitant ergo musicos e templo Discalceatorum, rogantes impense, ut in sacello suo Atochano hymnos vernacula lingua de immaculata Mariæ conceptione populo audiente concinerent. Venere musici, et cum illis e civico Magistratu nonnulli, quorum postulatu et prope coactu ipsi etiam Dominicani hinc e psallentium subselliis alternis clare, ac sæpius decantarunt: « Laudetur sanctissimum Sacramentum, et purissima Virgo concepta sine labe peccati originalis. » Colliquescabant gaudio, quicumque hoc dulci spectaculo intra ædem fruebantur; sed quia longe arcebantur loci angustia, P. Prior vir auctoritate et meritis gravis magnæque in urbe existimationis, prodit e sacello, dat se in luctantes cuneos, et ad mediam plateam parvam it: ibi denique omnibus ad eum rei expectatione conversis, magna voce illud idem clamat: « Laudetur SS. Sacramentum, nec non purissimam Virginem conceptam sine labe originali; » succlamavit universa multitudo: « Victoria! victoria! » Idque tam sonora et immani voce,

ut nemo potuisset tonitrua, si quæ fuissent, exaudire. Prior inter hilaris turbæ plausus egrediens, sua ipse manu, spectante populo, e superliminari ædis tabulam appendit longitudine septem pedum, latitudine unius, cujus in area cærulea litteris aureis inustum erat hoc lemma: « Mariæ Sanctissima concepta sine macula peccati originalis; » eoque testimonio suum, suorumque suffragium luculenter testatus abscessit. Præterea jussi sunt posthac, qui ad introitum templi stipem a populo rogant, in sumptus cereorum, his verbis constanter uti: « Date pro cereo SS. Sacramenti, et B. Virginis de Rosario Mariæ Sanctissimæ conceptæ sine macula peccati originalis. » Placuit autem ad rei perennitatem eam tabulam, quam Prior Atochanus ostio appenderat, tenacius firmari. Conducitur in matutinam diei seq. 26. Nov. Rursus confluent civis indigenæ, advenæ. Tum vero applicatis scalis duo e Fratribus, seu Laicis Dominicanis tabulam firmant clavis ingentibus, ferreisque fibulis tam valida malleorum impactione, ut nonnisi magna vi revelli posse videatur, tubis interim, ac tympanis personantibus. Ita tempestas resedit permisumque Dominicanis, ut sequenti nocte per tenebras alia programmata tollerent uno excepto, quod erat ei inscriptioni simile, quam affixerant, et ædituus sustulerat. Cui tamen hæc verba sunt addita: « Ne me hinc auferant, uti socio meo factum est. » Ex eadem.

Eadem in redivivo asserta.

Anno 1424. VI. Idibus Septem. Festo Nativ. B. Virgo. Minoressæ, quod est oppidum Barcinonensis agri, Franciscus Muletus, Baccalaureus Ecclesiæ ibidem Collegiæ Canonicus, a quodam Francisco Planes, Diabolo sub hominis forma instigante, ac Muleto calumniam affingente, ipso in templo principe pugione confossus est, et interfectus est; sed vix per aliquot horas exanimis jacuit; cum denuo B. Virginis ope revocatus est ad vitam, ac multis audientibus, quorum testimonies publica auctoritate exceptæ sunt, distincta voce asseruit, se, dum viveret, tenuisse opinionem, B. Virginem fuisse cum macula conceptam, et pertinacius propugnasse, et propagasse. Hinc permittente Deo, violenta se morte sublatum sicarii manu, cui nulla offensionis causam dedisset; sequē ad Dei tribunal, in-

que maximum salutis discrimen adductum fuisse ob eam pertinaciam, [quam non sine multorum scandalo prae se tulerat. Sed B. Virginis favore, quam alias singulariter colebat, ad vitam rediisse, brevi tamen intra novem videlicet horas denuo se moriturum, accitque Sacerdote, qui ei olim a confessionibus erat, confessus, et absolutus est. Exin omnes ad piam sententiam tenendam hortatus est. Jusculum a piis foeminis oblatum respuit; paulo post iterum se moriturum: eo tantum fine vitam recepissem, ut publica, eaque praesente confessione praeteritae contumaciae scelus elueret, et inaudito hactenus testimonio pie sententiae veritatem confirmaret. Dicta a se hora obiit: corpus solemniter in sublimi tumulo collocatum est. Sicut furca caedem luit: series miraculi in tabulis depicta. Haec historia a contrariae sententiae assertoribus saepe in dubium vocata, publica auctoritate stabilita est, idque anno Christi 1484. 1525. 1653. et passim exstat. Habeteam Tortes, lib. II. cap. iv. Tenas Episc. Tortosae in Conc. de Concept. B. Virginis Sebastianus Abrea in I. II. tr. v. dis. vi. sect. iv. n. 36. Hist. Longobardica edita Argentinae. Serranus lib. II. de Conc. c. III. Vega in Theol. Mor. num. 392. Basilius Pontius. Caeterum hoc unum affirmo (ait P. Honoratus Faber, qui sub nomine Hugonis Siffilini latet) nullam hactenus, exceptis iis, quae in sacris Codicibus continentur, historiam a me lectam fuisse, quae majorem auctoritatem, et fidem prae se ferat. Dictus Hugo Siffilinus in libello, seu opusculo exquisite docto, quo inscripsit: *Corolla Virginea*; in conclusionem. Auctores cit.

Ordo S. Francisci miraculose defensus.

Anno 1376, quidam Praelati volebant Ordinem S. Francisci abolere, habito aliquo Episcoporum conciliabulo. Erant autem ea in Urbe in Ecclesiae praecipuae fenestris depictae duae imagines S. Pauli, et S. Francisci. Nocte aedituus visus sibi audire S. Paulum dicentem: « Quid agis, Francisce? Cur tuam non defendis filiam? » Cui ille: « Quid faciam? Nihil habeo praeter crucem: haec ipsa patientiae me admonet. » Tum S. Paulus hortatus, ne tantam ferret injuriam, ei gladium suum offert. Territus aedituus, simul ac illuxit, accurrit in templum, certoque vidit, utramque imaginem insignia inter se commutasse, in

dextra S. Pauli crucem esse, et in manu S. Francisci gladium, tunc cruore stillantem. Interim increbuit rumor Episcopum illum, qui ejus consilii auctor fuit, repertum esse mortuum, praecisa cervice. Tunc, et ipsum narravit, et imagines ostendit. Biblioth. paup. lit. C de consil. malis.

Pudicitia praemiata.

Nubilis virgo viduae matris filiae, urgente necessitate ultima, monebatur a matre, ut ad cavendam famem et inopiam se prostitueret: ait illa diem sibi unum de re deliberaturum; interea praecisos sibi elegantissimos capillos matri vendendos tradit, qui venum expositi cum a nobili juvene conspicerentur, ac ille quaereret, num alicujus puellae essent, quae monasterium esset ingressa: ubi intellexit rem omnem, virtute et misericordia commotus, jubet mulierem bono animo esse. Clam interim in puellae mores, et vitam inquiri, et cum omnia huic facinori paria reperisset, eam indotatam summa patris voluntate uxorem duxit. Nicus. Erith. *Exempl.* 456.

Concionatoris dos praecipua.

Rogatus Joannes Avila a quodam probro Theologo, quodnam sibi documentum daret, quo se utiliter impenderet praedicationi, paucis respondit: « Vehementer Deum amaret. » Vita p. 1. c. II. §. 1.

Providentia Dei in victu subministrando.

Fratri Guidoni Ordinis S. Francisci jam grandaevo Deus lautiores cibos providit: dedit enim felem, quae quotidie e sylva voluminem aliquam afferret Fr. Francisco montis Ileini, ejus socio ut praepararet. Ipso vero die, quo vir sanctus obiit, ad ejus pedes felis expiravit. Biblioth. paup. S. Bonav. lit. C de Conversat.

Eadem in filio ad Catholicam fidem reducendo.

Fuit juvenis viginti quinque circiter annorum: qui primus cum matre et fratre

a piratis e Corsica insula abreptus Algerium primo, inde Constantinopolim ducitur. Matre, ac Fratre redemptis inter Mahometanos, infans rerum ignarus in Mahometis cultu adolescit. Grandior aggregatus piratis, cum quibus ad Iberium mare prædaturus navigans præda fit. Quatuor annis, et amplius in Hispaniæ portu captivus servivit. Quo tempore nulla ratione adduci ad Christianam fidem potuit, sed fugam ad suos, ut putabat, parabat. Demum precibus, et industria id egerat, ut redemptionis pretio iter pararet a Calpe mox enavigaturus, cum incidit in mulierem natu grandiore. Ea ut hominem vidit, nescio quid ejus figuræ, quam filiolus olim ei impresserat, agnoscens, percussa subsistit. Cumque hærens in obtutu, cujus esset, rogasset, illeque se Turcæ Constantinopolitanum esse respondisset, contra mulier plus plusque faciem filii noscitans, ac deprehendens, speque repentina, ac materno sensu commota: « Non ita est, inquit, Christianus es, et filius meus. » Delirare visa est illi anus, sæpiusque affirmantem modo cum risu, modo cum stomacho abigit. At illa constanter Prætorē adit, rem aperit, se non dubitare, hunc esse filium suum. Ita olim una captos, ita se redemptam, ita eo loci venisse. Consentire in juvene lineamenta, et oris figuram consentire, et ætatem; si hæc haud satis argumento essent, nudarent, incerta parte corporis geminos repertum iri nævos. Prætor haud negligendum judicium ratus, spoliari juvenem jubet; et ecce nævi, quos mulier dixerat palam cernuntur ab omnibus. Hic gratulatio et plausus, tamquam in exitu comico. Juvenis stupens hæsit. Tandem matre alia super alia signa congerente, cum ipse quoque haud se pro filio habitum unquam recordaretur, nec parentes nominare posset, tandem se Christo adjudicavit, et matri. Dein frequenti confessione peccatorum, et cætera pietate, mira que divini panis fame nostris adesse cœpit. *Histor Societ. p. 2. l. 5.*

Litteræ Christi urbem defendunt.

Quamdiu Edessæ in Syriæ litteræ Christi ad Abagarum Regem missæ, servatæ sunt, tamdiu urbs illa ab hoste occupari non potuit, ut refert Damasc. l. . iv. nec in ea habitare Tyrannus, aut Hæreticus, aut Paganus potuit; quod si exercitus eam cingeret, infans supra portam eas legendo statim vel hostem profligabat, vel ad pacem petendam eo ipso die

cogebat. *JOAN. BAPTIST. Signius c. xxxiv. de Reliq.*

Singularis gratia Reliquias eruendi.

Franciscus Hortulanus S. J. Coadjutor in Sardinia habuit singularem concessam sibi gratiam detegendi defossas SS. Reliquias. Ante mortem ducenta SS. Corpora detexit, ac indicavit. Post mortem, digestus repertus est index plurium veterum templorum, quæ ubinam exstarent ipse nunquam audierat, et SS. Reliquias, quæ ubinam locorum exstarent singulis in templis indicavit. *JOAN. Fer. Disquis. Reliqu. l. ii. p. 4. c. ii. ar. 2.*

Justitia judiciorum Dei illustri exemplo comprobata.

Dominus quidam per sylvam equo vectus crumenam in via amisit. Ubi ad flumen ventum, herus pecuniam et sacculum desiderat; quærit ex servo, num ipse reperit: negantem iratus stricto ferro petit, ac pede truncat, ita relicto servo herus viam relegit, argento quærendo. Ad ejulantis vocem excitus Anachoreta, hominem reperit male mulctatum. Solatur, ac dolorem lenit, ut potest. Et ratus morti præroximum monet, ut confiteri ac ignoscere hero velit. Paratum ad omnia in cellam suam portat, ac magna cura ei invigilat. Subinde miratus, innocentem ita a Deo affligi tolerari, ab Angelo monetur, non sinistre de justis Dei judiciis judicare. Hanc pœnam eum promeruisse, quod hoc ipso jam olim pede juvenis suam matrem una vectus ex curru indignis modis deturbarit, neque unquam, ut par erat, doluisset. Herum amissa pecunia male fuisse usurum. Qui vero sacculum reperit, fuisse tenuis fortunæ hominem, sed integræ vitæ ac numerosæ familiæ, quod argentum repertum mox ad Curionem suum attulerit pro concione proclamandum. Parochus autem divinitus edoctus de reparatoris inopia, cum nemo reperiret, partem unam repertori dedit; reliquam in reliquos egenos distribuit. *Hæmicus in Diotta ex.*

Cor ubi figendum.

B. Arsenius, ut ex vitis Patrum, cum moreretur rogatus a Fratribus, pro valedictione, ut pio eos documento muniret, dixit: « Ibi, ubi; » quo dicto emisit spiritum. Inde

de verborum illorum sensu solliciti Fratres , senem quemdam per litteras consulere , qui rescripsit eis : « Hæc est , ut puto , verborum intelligentia : ibi nostra fixa sint corda , ubi vera sunt gaudia. » *Idiota in oculo myst. c. xiii. n. 15.*

Catholicorum fervor.

In Gallia ad decem millia Catholicorum contra Hugonotas ivere , qui zelo divino instructi prædia ampla , uxores , et liberos reliquerunt : Christoque se devoteutes , propriis militiarum stipendiis , solo victu contenti , de reliquo nudi nudum Christum secuti , cum hac inscriptione : Eamus et nos , ut moriamur cum Christo. In furor. Gallic.

Catena Christi servis Dei suadenda.

Juvenis quidam , Martius nomine , cum in montem Marsicum solitariae vitæ amore abiisset , pedem ibi catenæ ferreae innexuit , hanc vero ad rupem affixit , ne longius posset vagari , quam catenæ logitudo permetteret. Ad eum explorandum misit S. Benedictus unum ex suis , qui diceret illi : « Si servus Dei es , non te teneat catena ferrea , sed catena Christi. » His auditis illico Martius catenam solvit ; solutus tamen longius non processit quam ante se catena extenderat. *LYREUS de Imit. Chr. 1. II. c. VII.*

Flagellatio cæli musica.

B. Mechtildis , dum oraret , concentum audivit musicum , e flagrorum ictibus resonantem , quo Moniales exprimebant , ad cælos usque pertingentem : unde lætari Angeli , fugere Dæmones , animæ in purgatorio mire visæ sunt recreari. *Idem l. III. c. IV.*

Angeli justa funebria persolvunt supplicio affectis

B. Jacobus de la Marcha , dum versus carnificinam inter orandum oculos reflecte-

ret , admirabili viso Deus illi oculos aperuit. Prospiciebat isthuc per fenestram cubiculi sui Jacobus , et ecce Angelorum cohors præfulgida luce micabat , auditaquæ vox ; ideo advenisse quia plurimi ex eis qui plectuntur , inibi cælesti gloria potiebantur ; quibus cum justa funebria pro more hominum non fuissent persoluta , voluisse Deum , ut ab Angelis persolverentur. *Idem l. VII. c. I. doc. 6.*

Eleemosyna singularis.

Quidam cum rogatus amore Dei omnia egenis dedisset , nec petentibus quidquam posset largiri , projecit se in illorum manus dicens : « Cum jam nihil dandum remanserit , sumite me ipsum exemplo Christi , qui cum omnia nobis donaverit , tandem in cruce diductis brachiis pro nobis semetipsum obtulit. » *S. BERN. Sent. t. 1. S. 7, ar. 2. c. II.*

Præco Hæreticus Sacerdotum irridens obmutuit.

Palatinus Mieziſlaviensis Polonus , Podoliae Sacerdotem simplicem et indoctum ad prandium invitavit , ut a Prædicante ludibrio haberetur , (erat enim Hæreticus ille Palatinus.) Is , cum Sacerdotem variis quæstionibus urgeret , ac multa contra caput et mores Ecclesiæ diceret , ille ad omnia tacuit , et ad Palatinum conversus : « Ad prandium , inquit , sum invitatus , non ad disputandum. » Ea res risui præsentibus fuit. Addit Sacerdos . « Cum pransus fuero , tum forte illi respondebo. » Sublatis mensis , Sacerdos ita loquitur : « Hodie sacrum faciens , ita sum precatus : Discerne causam meam de gente non sancta. Spero me auditum. » Facto dein signo crucis , Prædicantem ita alloquitur : « In nomine Patris , et Filii et Spiritus S. per Dei , cujus ego indignus servus , et Sacerdos sum , auctoritatem , et potestatem , mando tibi , maligne Spiritus , ut obmutescas , nec per os illius hominis loquaris. » Vix hæc dixit , cum Præco obmutuit. Sacerdos jubet illum loqui se respondurum ; se ante noluisse cum Dæmone , qui per ipsum loquebatur , disputare. At ille verbum loqui nequivit , et demisso capite , pudore perfusus , inde se proripuit. Ea res effecit , ut Palatinus ille Catholicus cum tota familia fieret. *ENGELGR. in fest. S. CATHARINÆ p. 2. § 1.*

Juvenis seducti infelix exitus.

In urbe quadam Belgii celeberrima, quidam e nostris mane fuit evocatus ad carcerem, ut adolescenti viginti quatuor annos nato capitis reo et condemnato, adesset. Adest Pater; at reus attonitus post multa lamenta et suspiria aperit se eidem, et ait, se ipsius olim discipulum fuisse. Agnovit Pater discipulum, et ingemuit, filium unicum florentissimæ et locupletissimæ familiæ 15,000 florenorum quotannis hæredem, olim a probitate, ingenio, et moribus tam commendatum, nunc prava societate corruptum, a se ad mortem animandum tam infamem. Reus rite expiatus et animatus est, prius a Patre probe edoctus, et in omnibus religiosis domiciliis precibus commendatus. Peracta confessione noluit reus quis et quorum esset filius, Magistratui aperire, aut de sua liberatione agi. Interea carnifex ingreditur, de more veniam a reo postulat; eo viso, reus exclamat et inter Sacerdotis brachia corruit, dein fomentis restauratur; et carnificem rogat, num se nosset, et Patrem, num nosset carnificem? Negat uterque, alterutrum se nosse. Tum reus: « Pater, ait, et hic tuus olim discipulus, meus autem condiscipulus, fuit; » agnovit reum carnifex, et suam simul ac illius miseriam. Fuit is quidem inferioris altero conditionis, ut tamen census annuos duodecim millium florenorum numerare potuisset, ingenio æque ac alter prompto. Fasset est, se B. Virginis a teneris amantem, ubi ad prava socios deflexit, tandem in vincula conjectum. Sed cum licior desideraretur, ut vitam servaret, ait, se ad id munus obtulisse. Dolere nunc, se munus debere in charissimo capite exercere. Duæ ultra consuetum horæ effluerant, et ideo Magistratus indignatus, jubet negotium accelerari. Reus carnificem amplexus, rogat hoc sibi et supremum officium præstari, ut scelorum reus poenas det. Tandem eductus suspenditur: quo pendente Confessarius tandem palam rem omnem detegit. Ibidem.

Quidam per librum conglutinatum elusus.

Cum S. Ephrem intellexisset, feminam quamdam Apollinaris, cui esse in deliciis di-

cebatur, libros habere sibi in custodiam traditos; ipse sanctus vir feminam adit, ac appetit, cujusnam sit; scripta illa petit, simulans se ejusdem opinionis esse, cupereque se inde ea discere, quibus adversariis obsistat. Mulier credula libros ei tradit, simulque celeriter sibi reddi postulat. At S. Ephrem piscis glutino (nos diceremus *mit einer heusemblet-ter*) folium folio ita conglutinat, ut cum una pars ab altera præ vehementi vinculo sejungi non posset, in unicam tabulam singuli libri redacti viderentur, atque ita mulieri restituit: quæ imperita cum speciem eorum externam salvam aspiceret, quid intus esset, intueri neglexit. Post paucos dies accusatur apud Orthodoxos divus senex, quod Apollinarem accivisset, et cum illo sermones contulisset. Itaque in judicium vocatus impiis illis fretus libris ad statutum diem venit, ac dicere quidem pro se, jam senio confectus recusavit, petiitque, ut ipsi libri proferrentur, ut ex illis respondere posset, et contradicere. Cum igitur delatores socii frementes in medium libros attulissent, inveteratus ille dierum malorum injustitiæ judex unum ex illis in manus sumens, explicare conabatur, sed cum glutino vinctus non cederet, ad mediam ejus partem aperiendam aggressus est, quam tamen eodem modo conglutinatam reperit; quare ad alterum librum accessit, quem totum adeo connexum reperiens, ut aperiri non posset, tanto rubore perfusus est, ac ita perturbatus, ut ex illo consessu discedens, consilii inopia hærens, et exanimatus, in morbum inciderit. S. GREG. NYSSEN. in vita S. Ephr.

Insolitum mortis pro Christo obeundæ desiderium.

Nicolaus Trigantius S. J. ex India redux narravit, e pulpito, privatim, quod sequitur. Indus adolescens, Paulus dictus, viri nobilis servus, male fuit ab hero gentili ob fidem habitus. Gestabat is longos pro more gentis capillos; quos aliquando herus impotens stringens gladium ejus jugulo intentat. « Cum juvenis absit, inquit, ut tam subita morte pro Christo defungar; jube me vicatim et oppidatim per totum regnum raptum, minutim, et per otium concidi: ab extremis membris, et articulis facto initio. » Eo sermone herus emollitus invito pepercit, et posthac indulsit, libere Christianum esse. LOBELIUS in via vitæ l. III. c. v. §. 10.

Mors mirabiliter prænuntiata.

Vir nobilis in Alsatia P. Georgio Stengelio familiaris hæc habet, in grabbato meridiari solebat dives, et qui uno intuitu novem vicos suos ex arce poterat videre, in pauperes et Religiosos beneficus. Is cum aliquando pro more a meridie quietem capere vellet, jussit in mensa crystallinum calicem rubro vino plenum locari, quo postea somnum dilueret, quod erat illi quotidianum. Decubit igitur valens ac sanus, cum coepit illi cogitatio de æternitate illabi, videtque vitrum sua sponte velut ictum cum fragore dissilire. Deterritus tintinnabulo, ut solebat, signum dedit. Famuli audita re, herum solari, et vitri hoc vitium fuisse dicentes, aliud afferunt multa cogitanti, ac pro omine mortis habenti. Post dimidium horæ etiam istud frangitur, vocat famulos et uxorem, jubet e nostris Sacerdotem Brun truto vocari. Interea et tertium vitrum allatum rumpitur. At uxor rata, inanem esse metum, omittit Confessarium postulare. Maritus iterum urget eum sibi advocari, sed nihil efficit. Inde sub occasum diei coepit pallere, ac in momenta deficere. Tunc igitur uxor citatis equis Confessarium evocat. At servi in media et parva sylva tota nocte errabundi vagantur, dum media interim nocte herus moritur. Confessarius mane tandem adductus mortuum reperit. GEORG. STENGEL. in ovis pacs. Emblem. 74.

Origenis lapsus ab amore castitatis.

Nicephorus narrat, cum idololatræ Alexandriæ Originem cogerent, vel thus idolo offerre, aut per scortum libidini exponendum, ut castitatem servaret, fidem perdidit, ac thus idolo adolevit. Christianis inde exosus, odio et ludibrio habitus abiit in Palæstinam, ut ibi mortem animæ suæ plangeret. At ut venit Jerusalem, tota urbs et maxime Clerus, ob viri famam, obviam processere, et obnixè rogarunt, ut e suggestu pauca ad populum diceret; non permissuros se talem oratorem elinguem abire. Ascendit cathedram, tota Jerosolyma confluente. Promit Biblia, aperit, sive consilio, sive casu in illud Psal. XLIX. Peccatori autem dixit Deus: quare tu enarras, etc. Ad hæc subito obmutuit, et clauso codice, nihil præter suspiria, et la-

crymas fundebat. Unde et auditores attoniti, eo silentio et fletu in lacrymas solvebantur. Expectabant interim, dum digesto dolore loqui inciperet. Sed cum e lacrymis in singultus prorueret, finem non dicendi, sed flendi fecit. NICEPH. l. II. hæres. 64.

Veritas odium parit.

Castroverdo Augustinus, equo ad valvas templi expedito, cathedram creatus conscendit, et provide id egit; ubi enim veritatem viro potenti enuntiavit, illico in exilium missus est. Idem indicavit, Monachus quidam desiderio martyrii in Durciam profectus, intrepide aulam Soldani ingressus est, rogatus, ad quid venisset, respondit: « Ut mortem inveniam, veritatem tibi prædicando. » Cui Soldanus: « Ito ad Principes tuos, prædica illis veritatem; et mortem cito invenies quam apud me quæris. » ENGELGR. Dom. Pass. §. 2.

Somnus pie susceptus.

Serenissimus Leopoldus Archidux Austriæ nocte quavis, et in gravissimis negotiis nunquam tam sero cubitum ivit, quin prius precibus consuetis, et examini conscientiæ vacaret. Quoties vero vesperi decumbebat, assimilatione pia adumbratam extremam unctionem adhibebat sibi cum aqua benedicta (ut olim fecit Pater Wolfgangus Gravenegg) et dicebat: « Per istam sanctam unctionem, et suam piissimam misericordiam indulgeat mihi Deus, quidquid in anima per cordis affectum et passiones internas commisi; et quidquid in corpore per sensus externos contra rationem, et virtutem deliqui. » Quibus subdebat commendationes animæ. « Proficiscerè, anima mea Christiana, de hoc mundo in Nomine Dei Patris omnipotentis, qui te creavit; in Nomine Jesu Christi Filii Dei vivi, qui pro te passus est; in Nomine Spiritus Sancti, qui in te effusus est; in nomine omnium Sanctorum, et Sanctorum Dei, Anima mea! Sit in pace locus tuus, et habitatio tua sancta Sion. » Vit. p. 4. c. II.

Hypocrisis detecta.

Discipulus de Moniali scribit, quæ Confes-

sario suo ream se multorum scelerum asserebat, ob quæ, et ipsa, et alii a Deo plecterentur. Confessarius ratus, latere hypocrisin, respondit : « Sane credo, quod ais, nam hoc idem ab aliis audivi de te dici. » Tum illa excandescens : « Mentiris, inquit, ut et hic, qui tibi hæc dixit. » Discip. s. 400.

Jactantia repressa.

Toparcha quidam dives, Gerardus a Kampis, amplas sibi ædes struxit magnificas, ad quas initiandas cum ad lautum convivium vicinam Nobilitatem invitasset, forte gloriabundus percontabatur ex convivis, an non putarent, se terrestrem aliquem Deum esse, ac unde quaque felicem, aliis assentantibus, unus sincerior : « Unum tibi, ait, foramen adhuc in domo tua obstruendum est, ut sis ex omni parte felix. » Roganti hero, quodnam illud foramen esset, respondit : « Ostium, per quod brevi ad cœmeterium afferreris, et hanc domum alteri relinques. » Eo dicto percussus herus, sæculo spreto, ad religionem se contulit. ENGELGR. *Serm. 2. Pasch.*

Occultis pauperibus subveniendum.

P. Theodorus Van Minister Ordinis S. Francisci, qui Bruxellis triginta millibus pestiferorum extrema Sacramenta administravit, a viro nobili ad lautam mensam invitatus rogavit, ut vellet de tot ferculis unam alteramve lancem in pauperis tectum deferri curare. Annuit herus; ad ille famulo lautam lancem tradit, et mappam imposuit, jubetque servum recta ad forum pergere, et ei domui lancem inferri, ad cujus januam mappa a vento deferretur. Servus obsecutus, ubi ad magnifici ædificii fores vidit mappam excidere, nihil inopiæ illic suspicatus, redit re infecta : jubetur a P. Theodoro redire, et facere, quod ante fuit jussus, sed mappa eodem loco excussa est. Adit igitur, et intra ædes admittitur, et numerosam prolem reperit tunc siliquas porcorum comedentem. Idem in festo S. NICOLAI §. I.

Misericordiæ illustre specimen.

Salmanticæ fuit mercator prædices, qui

alea omnia perdidit, simul et Dei timorem, et amorem : hinc Deum summo odio persecutus, omnia scelera excogitavit, et fecit : et ne quod præteriret, Navarri Casuum summam legit. In eo ubi venit ad Tractatum de Confessione, et pœnitentia, gavisus nova peccandi occasione, et sacrilege confitendi, statuit id agere, et ipsa agit. Sed Confessarius suspicatus e confitendi modo, hominem angi, et pudorem subesse, multa de Dei misericordia dixit, hortatus ad ingenuam confessionem. Tunc miser intus commotus, inter lacrymas, et suspiria Sacerdotem rogat, an tantis peccatis sit veniæ locus? Quod ubi abunde intellexit, omnem vitam illi exposuit, et animum ad religionem adjecit, totus jam alius; in ea triennio vixit, ac viribus deficiens, Crucifixum amplexus peroravit : « O quam pudet me vitæ præteritæ ! Sed talis debebat esse Dominus, qui tantum peccatorem in gratiam reciperet. » Ita pie obiit. Idem *Dom. 2. post Pasch.*

Aliud ejusdem.

Pater quidam filiam propriam adamavit, et corripuit; mater suspicata scelus (Agalma dicta, lectæ pietatis Matrona), filiam scelestam desepxit. Filia indignata matrem veneno tollit. Pater domum reversus id in filiam quidem minus castigavit, verbis tamen eam gravius, quam putabat, perstrinxit. Ipsa etiam se patri jam odiosam rata, nocte patrem stertentem securi obruncat. Fugit inde, ablata præcipua suppellectili, ac se Dæmoni devovet, in omne scelus projecta. Forte in templo concionatorem audit, misericordiam Dei laudantem : inde commota, post concionem Ecclesiasticum adit, dicti veritatem exquirat, confitetur; pœnitentiæ loco jubetur denuo die proximo concioni adesse; ubi tanto cœpit dolore de peccatis suis obrui, ut illico sit mortua. Ibid. §. 4.

Vindicta laudabitur.

Godefridus ab Aschausen Episcopus Herbipolensis cum aliquando tempestas, et grando omnes pene in agro fruges perdidisset, dixit, se ulturum in Deo hanc jacturam, ac se plures modios frumenti, quam aliis annis, in pauperes erogaturum. Et paulo post factus est

Imperii Princeps. FRID. SPEC. l. III. c. xxx.
n. 27.

sed antequam adesset, moritur. ENGELCR.
Dom. 4. post Pasch. §. 5.

Vocatio mirabilis.

Quidam salutis studio solitarie vivens, ab aliis fuit laute habitus submissis cibis; ibi vocem audiit. « Ave, paste porce. » Advertens igitur ea voce suum otium et commoda reprehendi, peregre ivit. Iterum autem audiit: « Salve, pecus errans. » Anxius igitur, quid faceret, cum nec solum nec peregrinum Deus eum velit esse, statuit se obedientiæ subdere. Cum igitur in eremo ad Abbatem iret, is ei dixit: « Salve, fili obedientiæ, implens voluntatem Dei. » Discip. in Promp. lit. O ex. 3.

Fidei Catholicæ æstimatio.

Audivit Leopoldus aliquando ab Augustissimo Patre Ferdinando II dici, suis se regnis renunciaturum potius, quam ullam amplificandæ fidei occasionem neglecturum, malle cum conjuge se ac liberis solo Scipione instructum ire in exilium, ac solo pane et aqua vitam trahere: malle se in frusta concidi, quam injuriam Deo, et Ecclesie illatam tolerare: orare se demum Deum, ut si morte sua Catholicam religionem promovere possit, toto mundo spectante ab infami carnifice capite plectatur. NICOL. AVANT. vit. p. 3. c. II.

Vocationis neglecta pœna.

P. Nicolaus Lancizius Romæ in convictu Romani seminarii anno 1602 juveni præstanti octodecim annorum exercitia tradit, quæ magna pietate obiit. Confessus generaliter ante absolutionem petiit, an peccatum esset, non exsequi divinam vocationem. Pater ei respondit, cum sit consilium, non præceptum, posse sine peccato negligi; sed multos damnari, non ob eam neglectam, sed ob peccata mortalia, in quibus Deus tales in sæculo morituros præviderat. Ita huic juveni contigit. Profectus enim ad Academiam Maceratensem, ubi juri operam dedit, fœminæ amore captus a rivali jussus ab ea abstinere, cum redit noctu, lucente luna, ab eo pugione confoditur. Confessus Confessarium inelamat,

Dei summus osor ope B. Virginis conversus.

Fuit in Hispania homo sceleratæ vitæ, et flagrabat vehementi in Deum odio, certus nunquam confiteri; vitavit omnes conciones, et privatas commotiones. Aliquando noctu vigilianti adest B. Virgo, et benigne eum intuita, eum ita eo aspectu emollit, ut lacrymans fœditatem suorum peccatorum agnosceret. Unde æger summo mane ad se vocat e Societatis Collegio Sacerdotem. Mittitur P. Jo. Eusebius Nierembergicus (qui hæc ipsa scribit in vita S. P. N. c. xxxiii.) cui omnia vitæ acta detegit exactissime per tres horas. Tam seriæ, subitæque mutationis causam rogat P. Eusebius; cui alter ait: quod audisset, ad salutem conducere, B. Virginem salutare Angelica salutatione, se illa usum esse. Vovit dein, si convalesceret, religiosum se fore. Urget tamen Pater, ut a Deo felicem sibi a vita transitum impetraret: quod ultimum indulsit Deus, et ita pie mortuus est. Idem in fest. Assumpt. §. 4.

Dignitas in penam data.

Cum Phocas Imperator horribili strage sæviret, quidam servus Dei humiliter cum Christo expostulabat: Domine, cur fecisti eum Imperatorem? Cui responsum a Deo delapsa voce: « Quia non inveni pejorem. » ANASTAS. NICÆNUS in quæst. S. Script. quæst. 15.

Veri servi Christi qui?

Anno 1464, B. Margaritæ celsissimæ nobilissimæque stirpis fœminæ, cum ab aliis multa pateretur, B. Virgo dixit: « Ille solus meus et filii mei servus est, qui semper paratus est tantum pati, quantum homo moribundus. » Christus vero dans ei tria spicula in manibus addidit: « Elige unum horum. » In primo autem scriptum erat aureis litteris: « Meræ injuriæ. » In secundo: « Meræ infirmitates. » In tertio: « Mera verbera ab hostibus. » Cui illa a B. Virgine animata: « O Domine, inquit, si vis, concede omnia. » Tum Christus: « Accipe, et habebis vires, ut for-

titer pugnes. » P. GASPAR. TAUSCH. in Matre dolor. l. III. praxi 4. §. 3.

Taurus in honore S. Marci cicuratus.

In pluribus Lusitaniæ locis, Festo S. Marci Parochus loci it cum multis suorum in sylvam tauris ferocibus plenam, aspergensque unum de ferocissimis aqua lustrali, Marcum appellat, qui mox sequitur inclamantem feritate omni posita, ceu catellus, aut agnus. Ingreditur igitur templum per confertam plebem, assistitque ante principem aram rei divinæ et concioni, nunc erectus in pedes, nunc humi procumbens, tanta mansuetudine, ut licet a pueris lacessitus, et varie evulsis etiam pilis vexatus, ne se moveat quidem, totus blandus. Sacris peractis, eadem mansuetudine supplicabundus per Ecclesiam populum sequitur, donec a curione dimissus sylvæ et feritati pristinæ restituitur. Ex litteris inde 1673. missis.

Error de prædestinatione ingeniose detectus.

Ludovicus Landgravius, ut habet Cæsarius l. 4. hist. c. xxvii, propter deploratam vitæ licentiam a viris religiosis non semel correptus, ut resipisceret, illud semper retorsit : « Si prædestinatus sum, nulla peccata potuerunt mihi regnum cælorum auferre ; si reprobis, nulla bona opera conferre. » Subinde in lethalem morbum incidit, vocatur medicus, qui, ut erat vir prudens, et gnarus quid Ludovicus dixisset, ait ei, frustra se advocatum. « Si enim venit dies mortis tuæ, inquit, non poterit te cura mea eripere ; si vero moriturus non es, superflua erit medicina. » Ad hæc æger : « Quomodo sic respondes ? » Tunc medicus ei mentis errorem detexit, et responsum ad medicinam animæ transtulit. Unde æger convictus : « De cætero, ait, esto medicus animæ meæ, quia per linguam tuam medicinalem Deus me liberavit a maximo errore. » Idem Dom. 49. post Pent.

Conversio admiranda.

Juvenis incestum cum sorore commisit, moventem ideo fratrem occidit : tum et

patrem, qui eum exhæredatum, et urbe pulsum in vita servavit, clam regressus in urbem peremit. Sed ubi pro concione audivit illud Ezech. xviii : In quacumque hora, etc. confessus est magno cum dolore. Sacerdos eum jussit accedere ad altare, in quo fuit imago B. Virginis habens Christum mortuum in sinu suo, ubi Beatam Virginem enixe rogavit, ut sibi veniam a Christo impetraret. Inter has tam calentes preces cor ei ruptum est, et mortuus jacuit ante altare. Sacerdos superveniens ratus eum vivere, et quiescere, dum surgere jubet, mortuum reperit. Sequenti die jussit populum pro eo orare. Tum columba candida circumvolans in conspectu populi, schedulam, quam rostro tenuit, ante Sacerdotem projecit, in qua scriptum fuit, animam hujus fuisse in cælum deductam, antequam calor naturalis a corpore ejus recessisset. Eadem schedula Sacerdos jussus est infinitam Dei misericordiam commendare, siquidem sincere confiteantur. Disc. lit. M. ex. 21.

Beneficiorum pluralitas causa damnationis.

Anno 1238, Episcopus Parisiensis cum omnibus ibidem Professoribus Theologiæ in aula capituli Dominicanorum collectis ventilavit quæstionem illam : an liceret plura beneficia possidere. Decisum fuit, non licere duo beneficia tenere, si unum annuas quindecim libras Parisiensis monetæ ferret. Tribus annis ante eadem quæstio fuit agitata ibidem, omnibus idem asserentibus, præter duos, quorum unus fuit Philippus Cancellarius Universitatis Parisiensis, et Arnoldus, postea copus Ambianensis. Cancellarius tandem æger lethaliter, monetur a Guilelmo Episcopo, ut opinionem suam desereret, et unum de duobus beneficiis suis deponeret. Renuenti promisit, de suo tantumdem ei daturum, quantum valeret alterum beneficium ; sed nihil effecit. Cancellarius enim ait, experiri se velle, utrum plurium beneficiorum possessio possit esse causa damnationis. Ita moritur. Post paucos inde dies dicto matutino videt juxta se nigram umbram et velut hominis. Episcopus nihil territus, crucis signum efformat, ac rogat, num sit in statu salutis ? « Ego, ait umbra, sum inimicus Dei, et ejus infelix creatura. » Jussa clarius eloqui, pergit : « Ego sum anima Philippi Cancellarii. »

Rogante Episcopo, unde esset tam miser, in quo statu esset, respondit, se æternum damnatum, et subjunxit tres causas. Primo, quod ob avaritiam parā admodum de redditibus beneficiorum erogasset in pauperes. Secundo, ob pertinaciam in defendenda contra tot Doctores pluralitate beneficiorum. Tertio, ob lubricitatem, et lasciviam, cui diu fuit subjectus cum consociorum magno scandalo. Tum damnatus quærit ex Episcopo, an jam adesset finis mundi? Cum autem Episcopus miraretur, utpote Doctorem hæc rogare: annon videret se vivere; omnes autem homines ante finem mundi mori debere: « Noli mirari, ait umbra, hanc quæstionem, quia nec scientia, nec opus, nec ratio est apud inferos. » His dictis evanuit. Episcopus autem Clero suo rem omnem exposuit. STEPHAN. Monach. p. 4. cont. 2. c. XXI.

o quanto satius Deo servissem, etc. » ENGELG. de Assump. B. V. §. 4.

Merces mundi vana præ Christo.

Lucæ civitate Italiæ agyrta quidam, suis aedes subsistens, et lyram pulsans stipem emendicabat, extrusus undique, et illud mœstus in templum secessit, et ante argenteam Christi imaginem consistens questus eidem est, se totum diem ingrato mundo gratis luisse: ejus igitur honori nunc se lusurum, et simul lyra ludit. Et ecce imago argenteam crepidam, quam habuit in pedibus, in sinum excussit. ENGELG. in comment. fidel. §. 4.

Rara conversio puellæ Dæmoni desponsata.

Æger Sacerdos Thomam Cantipratanum (qui fuit Episcopus Camberiēsis, discipulus S. Alberti Magni, et condiscipulus S. Thomæ) ad se in supremo morbo vocavit, ut morientis esse vellet solatio, et auxilio. Thomas hortatur, ut unum e suis beneficiis rejiceret, scire eum, utpote hominem doctum, id doctorum virorum sententia nefas esse. Idem rogat cum lacrymis præsens ejus consobrinus: sed frustra; moriens, cum vocem perdidisset, signum dedit, nolle se beneficium resignare. Moritur, damnatus ob hanc, ut ipse cuidam Religioso ex Ordine S. Domini aperuit, causam unicam. PAUL. BARRI de morte Pauli et Alexandri c. II. ep. 5.

Vana spes in hominibus.

In België nuper vir insignis moribundus imploravit auxilium uxoris: at illa negante, id esse in sua potestate, filium rogat primogenitum qui cum et ipse gemens diceret, se dolere, quod juvare patrem non posset; vocat secundum, tertium, et cæteros ordine filios, et filias, deinde famulos, et ancillas, quemquam singulatim compellans: cum vero omnes dicerent dolentes, se opem ferre illi non posse, ingemit, et dixit. « O vanas hominum curas! Tantum tibi, uxor, vobis filii, filiæ, sudavi, et nunc a vobis deseror!

Puella, insignis, ac prædivitis, ut credebatur, juvenis amore mutuo capta, cum eo matrimonium iniit; sed postquam ab ara, ubi rite erant conjuncti, discessum est, in cubili reperit, se Dæmonem habere pro marito, qui eam mox jussit re omni sacra, et amuleto abstinere, ardente vultu, protensis unguibus interritum ei minatus. Dein per speciem pietatis simulatæ jubet eam sacram Communionem sumere, sed non absumere, et domum secum ad injurias ultiores ferre. Ante omnia vetuit, ne Petro de Alcantara se in conspectum daret, ut loqueretur. Moris est in Hispania, ut Patribus Franciscanis obvii eorum vel manicas, vel funis, quo cinguntur, extremum osculentur. Et ut solemne est, foeminis præsertim, niti in vetitum, illa curiositate tacta Petrum videndi, cum duabus foeminis ad Monasterium ambulat. Obvio Petro duæ reverentiam exhibent, at Diaboli uxor aufugit. Unde Petrus divinitus edoctus eam humaniter nomine compellat, et ad se evocat: habere se paucula, quæ illi dicat. Accedit ergo, fugam honoris colore excusans. S. Petrus denuo eam humaniter salutata, jubet secum considerare seorsim, et salutaria cum illa loquitur. Interea in obverso angulo ipse spectrum stygium videt, quod mariti specie, foeminæ minatur exitium, si Petro verbum respondeat. Quia igitur vir sanctus humanitate sua nil apud eam effecit, ultro ei, scelus et totam rei seriem exponit, et occasionem, qua fuerat seducta; ingentia

flagitia, quæ cum Dæmone patravit, et omnes ejus pravas cupiditates, consuetudines, et cogitationes. Ita commota et fulmine icta, ingemit, dolet, veniam petit, humi præcumbit petens peccatis, et stygio marito liberari. Igitur S. Petrus pro potestate Dæmonem alloquitur, jubet eum a fœmina recta in orcum descendere, ubi ad diem judicii usque alligatus permaneat. Et illico Dæmon evanuit. At illa jam libera, tota se S. Petro permisit, et confessa priora scelera, pie vixit, ac paucos annos sancte obiit. Quæ res dein vulgata multos ad pœnitentiam adduxit. In vita S. Petri de Alcantar.

*Imagines SS. Dominici, et Francisci
ante ipsos pictæ.*

Centum, et amplius annis in templo S. Sophiae Constantinopoli visebantur duæ affixæ imagines: una S. Pauli cum hac epigraphe: ἅγιος Παῦλος, Sanctus Paulus: altera S. Dominicus, καλὸς Δομινικός, Bonus Dominicus, et ne alium crederes, vestem gerebat, qualem dein S. Dominicus, et Ordo universus. Venetiis autem Joachim Abbas, qui septuaginta annis vivere ante desiit, quam vivere inciperet Dominicus, in æde S. Marci duas tabulas appendit, quarum una referebat S. Franciscum grisea veste, fune præcinctum, pedibus nudum, cicatricibus in manibus pedibusque, imo, et lateris vulnere: una manu crucem gestabat, altera librum. S. Dominicus autem in veste, qualem hodie Dominicani gerunt, una manu librum habebat, altera gestum concionantis præ se ferebat sub hoc, et illo legebatur hæc Epigraphe: Sanctus, Sanctus. Prælusit iisdem Abbas vaticinio S. Zachariæ Prophetæ c. ii: Et assumpsisti mihi duas virgas, unam vocavi Decorem, alteram Funiculum: et pavi gregem. Sancti Dominici virgam vocavit Decorem, ab habitu, et puritate, ac candore virgineo, qui S. Dominico, et Ordini datus est, et habet lilium pro insignibus. S. Francisci vocavit Funiculum, quo scilicet præcinctus erat, in signum pœnitentiæ, et vitæ austerioris. Et hac et illa virga Christus olim pavit gregem. Pavit etiam S. Dominicus, et S. Franciscus. De virga funiculi S. Francisci dictum est Isa. iii: Erit pro zona funiculus. JACOB. LOTHET. de S. Dominico. §. 5.

Mirum de S. Dominico præsagium.

Cum dies festo S. Dominicum mater adduxisset ad audiendam Missam, Sacerdos, qui tunc faciebat Sacrum, cum ad populum conversus pro more dicere vellet: Dominus vobiscum: ad puerum dixit: « Ecce reformator Ecclesiæ! » Mox cognito errore ut putabat, denuo conversus dixit: « Ecce reformator Ecclesiæ! » cum dicere vellet, Dominus vobiscum. Ubi autem Sacerdos ad librum rediit, recurrente iterum, ut credebat, errore suo, ad medium Altaris jam tertio regrediens, enititur tandem dicere: Dominus vobiscum. Sed et tertio protulit illud, oculo, et voce ad puerum conversus: « Ecce reformator Ecclesiæ. » Matri dein sollicitæ, quid sibi id vellet, Episcopus rogatus dixit: « Quot essent verba Sacerdotis tot esse de puero oracula. » Ibid. §. 5.

*Examinis pro Episcopatu subeundo
metus exanimat.*

Cum Romæ quidam coram Clemente VIII pro Episcopatu Genevensi esset examinandus, aderat et Hispanus, vir doctus, eadem de causa examen subiturus, qui ubi vidit præter Pontificem, tot Cardinalium, Episcoporum, Generalium, Ordinum, ac Doctorum consessum, ita extimuit, ut deliquium passus debuerit efferri: solari eum jussit Pontifex, expeditas jam esse litteras Episcopatus ei concessi, sed nunquam se collegit. Itaque in hospitio suo, quo erat inde deportatus, moritur, metu exanimatus. In vita S. Franc. Sal. I. iv.

*Judæi montibus mirabiliter coeuntibus
conclusi.*

Cum venisset Alexander M. ad montes Caspios, miserunt ad eum filii captivitatis decem tribuum (ex edicto enim tenebantur, egredi non licere) postulantes egrediendi licentiam. Cumque quæsisset causam captivitatis, accepit, eos recessisse aperte a Deo Israel, vitulis aureis immolando, et per Prophetas Dei prædicatum esse, eos a captivitate non redituros. Tunc respondit, quod arctius eos includeret. Cumque angusta viarum obstrueret molibus bituminatis, videns laborem

humanum non sufficere, oravit Deum Israel, ut opus illud compleret. Eo accesserunt ad se invicem prærup̃ta montium, et factus est locus immeabilis : ex quo liquido apparet, non esse Dei voluntatem, ut exeant. Egredientur tamen circa finem mundi, magnam hominum stragem facturi. S. ANTONIO. p. 1. tit. 4. c. II. §. 40.

*Miraculosa trium Fratrum e captivitate
libertas.*

Tres Fratres Ordinis Equëstris S. Joannis ex Picardia oriundī, in Gibellino præsidiō, pecus ablatum recuperaturi, insidiis occupati, capti sunt ductique Ascalonem, donati sunt Soldano Cairi Præfecto Ægypti, a quo jussi severe, post mortis minas, fidem Mahometi sequi negantes, in carcerem tetrum mittuntur, aqua et pane vivunt. Tentati ad sacrificia promissis, et argumentis, reprehensique a Soldano nihil cedunt. Ille mittit filiam Ismeniam, ut eos alliciat ad Mahometem; paret illa, illi perstant, de sua constantia, de Christo, et B. Virgine multa ei dicunt, abit illa dubia suæ religionis; illi interea traduntur in deteriorem carcerem, filiæ pater claves tradit. Mane affert illa, ut fuit jussa, aquam et panem, excusat victus tenuitatem, iterum disputat de fide, maxime de B. Virginis imagine, jubet illos eam conformare; promittit invicem libertatem, et lautioiorem mensam, illi petunt instrumenta. Frater, qui ut alii duo, ignarus artis sculptoriæ, imaginem promisit, a duobus reprehenditur, ob levitatis pūniendæ periculum, rogat Deum pro imagine, obdormiunt, per Angelos interrim imago B. Virginis adest, cum luce, et grato odore et musica; veniente Ismenia manent immoti, donec ad se reversi imaginem ostendunt, artificem imaginis detegunt. Illa Mahometem ejurat, promittit baptismum se recepturam, donatur imagine, clam veneratur imaginem, patrem adit, fingit, illos paulatim flecti. Nocte sequenti apparet B. Virgo, baptismum, et suum ei Nomen spondet. Colligit sua, nocteque media ad carcerem sponte patente tendit, excitat. Ambulant securi per mediam urbem, portis urbis sponte apertis; aquam seu flumen obvium Angeli ope transmittunt. Cumque quatuor horas nocte progressi essent, illa fatigatur. Obdormiunt omnes; subinde ducuntur in Picardiam: mane pastorem offendunt, a quo intelligunt, se in

patria esse, Turcicæ linguæ ignaro pastore. Illa secuta, Frater imaginem ad arborem relinquit, redit, madidam a novo fonte reperit, promittunt templum imagini ad arborem: cum ob incommoda, duce pastore, locum mutant; domum redituris imago in horto gravior fit, deponunt; colligunt ex hoc ibi locandam imaginem. Post preces fit levior; domi ipsi læti excipiuntur. Illa baptizatur ob Episcopo Laudanensi; diciturque *Maria*. Illius concessione pro hospitali sacellum erigunt; nocte vero imago ad hortum redit, idque bis, ergo in horto templum ædificatur. Illa sancte vixit cum trium Fratrum matre. JAC. BOSIUS l. 1. p. 1.

Plato Christianus.

Boetius ait, quod in tumba Platonis reperiata est lamina aurea, in qua scriptum erat: « Credo in Filium Dei nasciturum de Virgine, passurum pro humano genere, et die tertia resurrecturum. » BOET. de dist. Schol.

Pueri septennis admiranda vita.

Frater Thomas de Brabantia scribit, ut sequitur. Erat in Flandria quinquennis puer, tanta prudentia præditus, ut, cum aliquot Religiosos e S. Francisci familia vidisset, a suis parentibus ferventer petierit, eo habitu vestiri, cui etiam vitam, et mores ita conformavit, ut nudipes incederet, pecuniam nunquam attrectaret, utebatur singulari modestia, servabat statâ precandi tempora, sobrius, serius, prudens, senes et juvenes hortabatur ad virtutis studium: septennis demum moritur. Priusquam moreretur, confessus est, communionem tamen etsi petierit, non accepit: parentes tam subito decessu suo mœstos consolatus. Eodem momento quo mortuus, ejus religiosa vestis disparuit, nunquam amplius visa. Cum efferretur, Religiosi dicti Ordinis incipiebant canere: *D: profundis*; sed occulta vi impediabantur, ut pergere in illa lugubri oratione, et cantu non possent. Qui hæc scripsit, ipse hoc impedimentum præsens expertus est. Parentes exemplo filii incitati, sæculum deserunt; pater S. Dominici, mater Cisterciensium Ordinem ingreditur. SCELENHILFF. c. XIX.

Martyrium scenicum.

Beatus Joannes a Cruce primus e viris, qui e Carmelitæ reformationem S. Theresiæ secutus est, in omni vita erat martyrii avidus dictitans, id esse Ordinis sui, martyrium expectare; cujus sub reditu S. Eliæ multi sint futuri compotes. Sæpe exercitii causa cum cæteris suis Religiosis aliquod martyrii simulacrum repræsentabat: ibi unus agebat personam tyranni, alter judicis, alius accusatoris, alii carnificum, alii testium; et sæpe tam serio joco res agebatur, ut qui fuit accusatus Christianæ pietatis, quasi serio res ageretur, etiam sanguinem pugnis extusum profunderet. Ipse autem plerumque martyris personam affectabat, atque ita tyranno respondebat, velut ab eo reipsa captivus teneretur. PAUL. BARRY in cent. ill. Domus Dei c. II. n. 2.

Debitum ob amorem Christi liberaliter remissum.

Petrus Gironius, Urenæ Marchio, homini e domesticis, qui octo millia aureorum abstulerat, e fuga retracto, et in carcere maledictis furenti, præclare ignovit. Jussit feria sexta majori, reum in templum adduci, cumque humi crucem de more adoraret, vicinam in pelvim, stipis nomine, acceptas ab homine injurias omnes, ablatumque ab eo aurum, veluti jaceret, liberum jussit abire ac valere. RHO. I. 1. c. v. n. 6.

Pietas in parentes a patre docta.

Multis abhinc annis in quodam pago apud Samnites, juvenis quidam, cum vellet uxorem ducere, parentem annos ultra centum natum volebat rus ablegare velut exulem, et juventuti suæ, et conjugii invisum: eumque domo exegit, acrus exulatum attraxit; quem cum ad ostium villæ produxisset, ac vellet discedere, senex lacrymans oravit, ne tam cito discederet, sed saltem ad mensam usque perduceret; eodem enim patrem suum a se fuisse olim adductum. Erat autem mensa, lapis in summo rure sub patula quercu, ad prandia et computationes expositus; hac re ille velut percussus, inquit: « Mi pater ea-

demne injuria a te illata est parenti, neque aliter mecum agetur? Hæcne merces, et grata filiorum mens in parentes? » Igitur illico mente mutata patrem domum reduxit, in præcipua, et commodiori ædium parte locavit, ac in nuptiali cœna summum illi locum dedit, ac semper deinceps illum coluit. Nicius ERNEST. ex 11.

Æneas, siquid eminentissimus Vates ad fidem scripsit, Anchisem patrem tam pie coluit, ut capto filio per medios hostes et flammæ humeris impositum, in Idam usque montem tulerit magis inter eundem grato operi timens, quam sibi aut filio, aut Creusæ conjugii, quæ e vestigio sequebatur. SABELL. I. III.

Venia hosti data.

Eques quidam ab inimicis suis circumventus grave vulnus accepit, et injuriam ulcisci constantissime voluit, ut placari non posset. Interim ab Capuccino egregio concionatore illac transeunte invisitur, rogatus ab amicis, multaque de venia ille dicebat, ut tandem alter annueret, se eis ignoscere; quoties autem vulnus curabat, recrudescente dolore, iterum injuriæ succensebat, ac hostibus suis. Id ipse læsus cum animadvertisset, Dæmonis astu agi, ut iterum odia illa redirent, vetuit sibi ante vulnus curari amplius, quam tabellio accitus in publicas tabulas retulisset, hostibus seignovisse. Eo facto cum medico vulnus aperiret, sanatum obductumque illud invenit, ut vix cicatrix vestigium ostenderet. Idem ex. 18.

Fructus Catechesis.

P. Edmundus Augerlus S. J. Confessarius Henrici III. Galliæ Regis, in articulo mortis utrinque ad latus vidit adstare ingentem numerum parvulorum, quos Christiana olim doctrina imbuebat, qui toti alacres aderant, eum ad cœlum deducturi. Hic subiit pia curiositas Patris animum, ut rogaret Deum, num alium fructum in animarum salutem fecisset. Cui Deus respondit, eum insuper quadraginta millia Hæreticorum convertisse. BARRY. p. 3. c. II. devot. praxi 5.

Eadem miracula comprobata.

P. Ignatius Martinez S. J. vir sanctus sexdecim ultimos annos, nihil, nisi catechesin, parvulis tradebat, tanto solatio, ut rogaret moriturus Superiores, paterentur secum arundinem illam sepeliri, qua in catechesi uti solebat. Semel promiscue in catechesi rogabat, num adesset aliquis, qui vellet salutationem Angelicam recitare; cum rustica verecundia nemo vellet dicere, Infans sex mensium ab ubere matri pendens totam salutationem illam ad finem usque memoriter recitavit. Ibidem.

Hæreditas in pauperes distributa.

Constantinopoli vir erat prædives, et pauperibus mire addictus; unde consentiente filio, quem habebat, omnia bona pauperibus erogavit: rogato prius filio, num paterna bona vero Deum curatorem mallet. Cui filius dixit: « Divitiæ tuæ hodie sunt, et cras non erunt, Christus autem manet in æternum. » Igitur pater bona omnia xenodochiis, egentibus, et ægris distribuit, nullis filio relictis. Qui tamen contentus, et Christi ope nixus videbat alacer. Interea mirata urbs tota est, et patris, et filii pietatem, pauperem tamen esse filium sinit, donec Deus illi caute prospexit. Erat Constantinopoli vir nobilis, cui unica erat filia, qui cum conjuge deliberans, num eam opulento, an pauperi sed morato marito traderet, suadente uxore, pauperem ei dare constituit. Statuunt ergo, ut bene mane uxor ad templum iret, et quem primum videret ingredi orandi causa, is maritus filiae adlegeretur. Altero mane matre orante, juvenis hic ingreditur, quem illico mater per servum ad se accersit; a quo multa percontata, ubi intellexit, quid ejus pater se volente egisset, mater gavis, « Tu es, inquit, quem hodie in templo quæsi vi; » et mox domum adducto, annuente patre, volentem filiam despondet. Idem p. 4. c. ix. praxi 4.

Præsagia mortis varia.

In familia Prichoros Kiorum varia habent mortis præsagia. Si quis enim est moriturus venator, tunc canes, tibie, et voces venantium audiuntur; si quis equos amet, hinni-

tus; si quis musica delectatur, cantus personat. Hæc omnia aguntur in castro Skoczicz. In eadem familia habent, et hoc: est Pezes-tricii in templo duobus Clatonia milliaribus in altari e dextro latere statua S. Joannis Evangelistæ, quæ quoties ex illa familia aliquis est moriturus, in terra mane absque ulla læsione invenitur, cum tamen sit fere in summitate altaris collocata. In familia Strogetik supra templum aut aliquod castellum eorum albus passer videbatur. In familia Genissecki de Augezd hydria stannea sua sponte operculum cum strepitu claudit. In familia Dlavhoroskiorum ita cista magna clauditur. In familia Klenoroskiorum in templo Parochiali in arce eorum Polina ad Missæ sacrificium lumen exstinguitur. In Klenoroskiorum ante mortem ejuspiam fœmina lugubri habitu intrat per fenestras. In familia Steronbergiorum in templo Parochiali noctu lumina visuntur, quæ sisint in dextra parte, masculus morietur; si e parte sinistra, fœmina. In arce, et familia Schwamberg alba fœmina familiaribus se inserit, nulli noxia. In arce Kamen familiæ Malowecz tria lumina prodigiose accensa, et hortulum arcis obeuntia. In familia Kolowrat uno milliari a Luna civitate in monasterio Rozow lapis sepulchralis sudat, quo ad heros delato ad P. Priorem, qui est Ordinis S. Augustini, tota familia convenit, et post confessiones mortis arbitrium exspectant. Familia Lobkowiz habet pro signo mortis campanulam sponte impulsam. P. ALBERT Konosck. c. vii. Notat.

Gentiles alios ad fidem adducentes.

Adolescens gentilis P. Petro Almeida nuntiavit, quosdam Mauros cupere Christianos fieri, suorum iras, et sannas timere; egitque ita eorum causam, ut Pater Provincialis ei litteras ad arcis Lusitanæ Præfectum daret, quibus rogabatur, iis Mauris præsidio esset, quare idem adolescens paulo post novem Mauros adducit baptizandos, ipse autem in suis erroribus adeo mansit obstinatus, ut ne verbum quidem de conversione sua audire vellet. Idem omnino egit Maurus grandævus, et medicus peritissimus Goæ: is volentes ita duos filios, ac totidem famulos, ad P. Franciscum Barretum deduxit, rogavitque, ut eos vellet baptizare. At ipse in alterius salute officiosus suam neglexit, in gentilismo obstinatus. Ex ep. illinc missis.

Vocationis desertæ pœna.

Studiosus quidam anno 1609. a patrum Capuccinorum familia retardatus, ut amitteret illum animum, Mussipontum mittitur, ubi tertio post mense lethali vulnere saucius patri nuntiatur. Filius parente superveniente tribus tantum horis supervixit, alieno quidem scelere læsus, pro auctore ipse deprecatus a patre veniam est, tum in fine causam mortis exponens: « Vides, inquit, pati, mi Pater, quem nuper Christi cruce in Capuccinorum insignitum passus non es ad astra tutam viam appetere, eundem alieno facinore crudeliter morientem videre cogeris. » SODALIS PARTHEN. I. II. c. VII.

Excommunicationis virtus..

Anonymus quidam Monachus in Scetana solitudine aliquamdiu sancte moratus, demum jugum deseruit, contumaciæ pœnas detrectans. Alexandria a gentilibus exceptus, cum fidem deserere nollet, capite mulctatur corpore canibus extra urbem projecto. Fidelium opera latum sacrario corpus, cum sub Missa diceretur; *Catechumeni egrediantur*, tumba secum tracta extra templum omnium stupore concessit. Cujus rei causam quidam cognovit divinitus, scilicet, quod Monachus parere recusaret, anathemate percussus, non potuisse in templo manere. Illo soluto mox quievit eo loco, quo primum positus erat. Quanta res inobedientia, quam nec martyrium satis potest expiare, quod tamen operit multitudinem peccatorum. KODERUS in Virid. p. 4.

Abstinencia a certo potu mirabiliter impetrata.

Anno 1640. civis quidam Suffitii adeo erat inhaustum vini cremati propensus, ut diceret mori se malle, quam eo potu abstinere. Ei dormienti candidissimus puerulus ter adstitit, ab eo potus dehortatus: sed ille voces eas insuper habuit, donec pœnam sensit obstinationis. Graviter enim corpore, et animo laborare cœpit. Quare voto se obstrinxit, eum se potum non amplius hausturum. Tunc apparuit ei B. Virgo cum Infantulo, qui præ

gaudio ex ulnis B. Virginis exilire videbatur. Exin facillime abstinit, mirante tota civitate: quin fatetur, se, si totus sibi mundus offerretur, velle ne vel guttam sumere. KANOWSKI in annot. c. VI.

Litanie omnium Sanctorum salutare.

Dominicani olim gravibus malis, et persecutionibus pressi, in templo ad eas avertendas Litanias omnium Sanctorum instituerunt recitare, tam felici successu ut motibus compositis, sæculares dein qui sciebant, ex quantis malis quo remedio fuissent erepti, dicere vulgo soliti sint: « Cavete a Litanis fratrum Prædicatorum: mira enim operantur. » CALEND. B. V. 15. Julii.

Aulicismus laudabilis.

B. Frater Joannes Ordinis S. Francisci hortulanus mire studebat Dei gloriam promovere; qui, cum Salmanticae esset, ubi tunc Rex Castellæ degebat, ac Regis palatium adiret, stipis petendæ causa, jussus est conclave regium intrare, ubi tunc Rex prandebat. Illic B. Frater advertit diligenter accurate mentem ad omnes ritus, quibus Regi inserviebatur ad honores, et reverentiam, quam Regi exhibebant, ad suavem musicam, quæ accinebat accumbenti Regi, ad vasa aurea, et argentea, quæ in abaco erant, ad omnes denique motus, et apparatus regiae mensæ. Inde domum reversus, statuit eadem obsequio Christo exhibere, quæ viderat Regi præstita. Adit igitur templum, et comportat omnes calices sacros, et patenas coram Venerabili, tum eos incipit complodere, ac velut instrumenta musica ad edendum sonum compellere, quibus, et ipse suam vocem adjungit, modulatus, ut potuit; interim iteratis genuflexionibus, et reverentia Venerabili sæpius exhibita aulicorum more, cum admiranda pietate, quæ omnes adstantes ad studium divinæ gloriæ accendit: quî attoniti tam raro spectaculo, vix inde poterant avelli; dum ille diu suam pietatem continuaret, ac sæpius exclamaret: « Tuus est, tuus est hic honor, quem exhibeo, o Rex coeli et terræ, qui honore dignus es: » Ita diu perrexit, nulla habita adstantium ratione: donec bene fatigatus, lacrymis madente

vultu, animo incenso, oculis in venerabile defixis, se humi toto, ac porrecto corpore prostravit, f'animi suspiriis debilitatem corporis supplens. BARRY. 3. praxi 4. anni Sancti.

*Mirum ad sanctitatem comparandam
motivum.*

Columba Reatina audiit Concionatorem dicentem de ingenti numero Sanctorum : pro argumento aiebat ille singulas urbes habere proprios, et indigetes Sanctos, quorum multos recensebat. Tum illa, cum nullum audiret a patria sua nominari, cum tribus aliis puellis statuit Concionatorem adire, et rogare, num nullus Reatinus esset sanctus. Ille negabat, ullum se scire, cupere autem, se ut illæ sint primæ, aut una saltem earum. Gavisæ hoc responso sortitæ sunt, penes quam ea dignitas esset futura. Sors Columbam attigit. Quare ad Sacerdotem reversæ, cupiunt eam sortitionem ab eo ratam haberi. Ita Columbæ sorte imposita est necessitas, ut sancta fieret, prout facta est. Idem p. iv. c. III. praxi 6.

Innocentia cum gaudio manifestata.

E Societate quidam nobili Matronæ conscientie præerat eximia forma præditæ, non minori pudicitia; hanc juvenis deperibat, qui, quod videret, Matronæ pudorem salvum fore, quamdiu a Patre defenderetur, Patrem ab illa per criminationem avertit. Superiorem enim adiit, ac fictis testibus probavit, eum diuturnam cum illa stupri consuetudinem habuisse. Ita Pater innocens accusatus, graviter luit; in vilibus enim muneribus occupatus fuit : quæ tamen fortiter obivit. Interim criminator lethali morbo oppressus, cum confiteretur, inter alia hoc aperuit, se Patri injuriam fecisse. Tum Sacerdos asserens, eum absolvi, nisi restituta fama, non posse, metum alteri incussit, qui Sacerdoti facultatem dedit faciendi, quod videretur. Tum ille rem ad superiorem detulit, qui Patrem gavisus et amplexus innocentem, eum antiquo loco restituit. NIRTIAS ex. 13.

Pericula castitatis vitanda.

Recensuit Nicio P. Franciscus Rocca S. J.

ejus Confessarius, ut sequitur. Abbas erat, cujus Monachi ad res domesticas volebant opera cujusdam mulierculæ uti; ille vero conatus est, periculi vitandi causa, hoc Monachis dissuadere, quod tamen non potuit, quod crederent a sordida muliercula nihil imminere periculi. Abbas igitur, ut eis errorem dextre ostenderet, quodam die jussit coquum cibos omnes ultra solitum sale condire. Eo facto, finitaque mensa, studio Abbas foras egreditur, asportatis cellæ non tantum, sed etiam putei clavibus. Interim Monachi ob salsos cibos siti prope enecti, cum nec e cella possent, neque e puteo bibere, urgente siti in culina tandem eluvium (solam enim culinam in eum finem reliquit apertam) bibunt, ac reversum Abbatem ideo objurgant. At ille prudenter occasione usus, eos edocuit, quantum etiam in sordida muliere tempore temptationis periculum immineat pudori. Idem ex. 34.

Regnum exigua potentia.

Philippo II. Hispaniæ Rege cum filio adhuc puero Philippo III. venatum egresso, subitus imber ingruit; tum puer Patrem rogavit, vellet nubibus ac cælo imperare, ne plueret: Cui Rex respondit, se hoc non posse, esse hoc altioris potestatis: quibus intellectis puer, qui tam multa sæpe audiebat de Patris potentia jactari; « Quid audio, inquit, o Pater! tam parvam rem præstare non potes? Quid, si quid majus postulassem? Jam plane comperio, te nihil posse. » Tum Pater: « Deum igitur time, qui plus omnibus potest. » Idem ex. 74.

Modestia a Crucifixo pensata.

Post Completorium olim quidam ex Ordine S. Francisci eo loco, ubi Crucifixus erat positus, insolentius ridebant, tum imago Crucifixi grandem clamorem edidit: unde illi attoniti cum Crucifixum aspicerent, viderunt vultum ejus inflammatum, et oculos ira ardentem, veluti si Christus esset indignatus, ei loco, ubi ejus effigies esset, tam parum reverentiæ haberi; neque irritum fuit prodigium: illienim deinceps ad omnem occursum imaginum Redemptoris erant mire modesti; ii vero, qui erant aliquanto insolentiores, paulo post contabuerunt, et intra paucos dies sunt mortui. BARRY. p. 4. c. VIII. *devot.* 2.

Nuditas membrorum in somno vitanda.

Carpentarius quidam Religiosus, et ut vocant, Conversus Ordinis S. Benedicti, cum noctu quiesceret æstate in dormitorio, ubi erat pro more lampas accensa, cumque se ad somnum invitaret, apparuit vultus enormis qui prope jacentis lectum residebat, cujus funestæ avis adventu exterritus, videt insuper prope suum lectum adesse duos Dæmones humana specie, qui versi ad vulturem, « Quid hic agis, inquirunt, nihil ab istis Religiosis obtines? Nihil, ait vultur, sunt enim signo crucis muniti in fronte, et aliquid ante somnum ex Psalmis mussarunt, et quia nihil proficio, huc me quietis causa contuli: sed unde vos estis? Successitne potior vester conatus, quam meus? Omnino, respondent, venimus Catalauno, ubi militem induximus, ut vim hospitæ suæ inferret, dein monasterium prætergressi, effecimus, ut illic ludi Religiosus moderator juvenem discipulum corrumpere. At tu iners pecus nihil hic agis, cum assistas Religioso huic, qui nos respicit; vides utique eum frigus captare, et indecenter jacere, nuda tibia extra lectum protensa: cur indecoram tibiam non verberas! » Vix hæc dixerant, cum alter Dæmonum correptam asciam, quæ sub lecto jacebat, totis viribus in Religiosum vibrat, et successisset ictus, nisi his auditis pedem intra lectum retraxisset: unde ictus homini destinatus lecti latus ligneum offendit, quo facto illico disparuerunt, apparente tamen in ligno securis vestigio. Idem p. 3. c. II. *praxi* 2.

Puella mirabiliter ad Baptismum perducta.

Alexandriæ in Ægypto quidam veritus ob debita perpetuos carceres, jam volebat se ex arbore suspendere: hunc miserata nobilis puella adhuc gentilis, omnia sua bona illi offert ad debita expungenda, quæ ille acceptavit; sed puella depauperata, ut se deinceps sustentaret, turpi questu se aluit, quem diu sectata, tandem ergo ægrotat. In extremo tamen prope agonem a Deo illustrata voluit Christiana fieri. Sed id eam angebat, quod infamis ob priorem vitam patrum pro baptismo non esset repertura. Tum ecce juvenis adest ei persimilis, quem olim a laqueo suis fortunis eripuit, et intellecta mœroris causa

eam consolatus, opem ei suam promittit, et abijt. Mox reversus duos alios secum dignitate et specie magistratui similes adducit, a quibus ad templum deducta, et vocato Sacerdote, baptizata est, uno eorum patrini vicem subeunte. Vicini, uti et Episcopus, mirabantur, prostituatæ puellæ ausum fuisse quemquam baptismum conferre, et ejus patrinum esse. Episcopus præsertim, qui ad se Sacerdotem, qui ipsam baptizaret, evocatum rogat, cujus auctoritate id egisset? Is respondit, a duobus e Magistratu eo se fuisse adductum. Ergo Episcopus ipse puellam iterum decumbentem adit, et rogat, qui tandem boni egisset, cur a Deo baptismo esset donata (suspicabatur enim Episcopus, aliquid divinitus contigisse). Illa tandem, fassa se peccatricem, recensuit, quid cum desperato homine egisset. Idem p. 4. c. I. *praxi* 2.

Muri Monasterii osculo honorati.

S. Maria Magdalena de Pazzis amore religiosæ vocationis sæpe visa est Monasterii muros exosculari; causam rogata dicebat: « Ah! sorores, annon æquum est, ut id agam? Hæc sunt saxa et muri, qui me ab infelici mundo separant, et securo loco thesaurum inestimabilem meæ puritatis attinent. Hæc cogitatio me ad incredibilem dilecti mei amorem exstimulat. » Idem *Cent.* 3. *illustr.* c. XIII. n. I.

Tentatio vehemens erga vetita.

Miles Sacerdoti confessus, hanc unam poenitentiam subire jussus, ut stans sub sylvestri pomo, quæ acerbissima poma et esui ingratissima ferebat, nullum inde pomum comederet, cum antea sponte sua abhorreret a tam agresti cibo; ita tamen post datum imperium cœpit illis pomis tentari, ut dum secum conflictatur, nec vinci se contra mandatum a gula tam importuna patitur, mori prævehementia appetitus, quem repressit, debuerit. *Specul. exempl. dist.* 6. *ex.* 46.

Mira Reginæ in S. Martinum pietas.

S. Martino Episcopo uxor Maximi Imperatoris (viri cæterum a Sulpitio laudati, nisi quod impositum imperium vi, et bellum civile

non vitavit, et qui sæpe pios cum Martino sermones habuit velut Magdalena Christi ad pedes affusa, omnem Regiam dignitatem posteriorum pedibus ejus habuit; ut denique Martinus a Rege et Regina compulsus fuerit pati, ut sibi omnibus remotis ministris a sola Regina serviretur. Ipsa igitur parat mensam, sellulam sternit, aquam manibus ministrat, cibum, quem ipsa coxit, affert: demum eminus sólo fixa immobilis et modestiam et humilitatem servientis exhibet, bibituro miscet, et proponit, finita cœna micæ colligit, et velut catellus illis pascitur. SULPR. Sev. *in vit.* l. III.

Dilectio ægrorum singularis.

Franciscus Titelmannus Capuccinus, vir admodum doctus, litterarum posita cura, ægros curabat; rogatus ab amicis ejus rei causam, digito in ægros intento: « Hi, aie bat, sunt mei Chrysostomi; hi mei Augustini: quia supereminet, juxta S. Paulum, scientiæ Charitas Christi. RHO. l. I. c. VI. n. 23.

Mundi turpido ostensa.

Erat quidam nobilis in Austria totus mundo deditus, quadam nocte solus ante castrum suum in virgultum pulchrum floribus (ut melius de mundi pompa posset cogitare) descendit. Quædam igitur domina super humanam æstimationem formosa, et honorata se ei præsentavit, dicens: « Ecce adsum, quam tanto amore hactenus dilexisti, ad me accede. » Ille vero gaudens valde ipsam diligentius perspexit, se beatum reputans, quod aspectu et affatu talis dominæ perfrui dignatus fuit. Et illa: « Sicut me ante bene vidisti, ita me retro intuearis. » Vidit itaque in dorso eam plenam vermibus, putredine, immunditia et fœtore: itaque horror istorum omnem gloriam prius visam superabat. Ad quod nobilis in stuporem raptus, et nimis territus est. Ad quem illa: « Ego sum gloria mundi, et tales sunt fructus mei. » Ad verba hæc imago disparuit, et nobilis emendatus rediit, et mundo renuntiavit Deo vivens. DISCIPL. PROMPT. *lit. M. ex.* 69.

Patientia probata et approbata.

Erant duo fratres Monachi pariter in cella commorantes, quorum humilitatem et patientiam etiam multi de Societatis Patribus collaudabant. Audiens quidam Sanctus vir, volens probare, si veram perfectamque charitatem haberent, ac humilitatem, venit ad visitandum eos. Cumque cum gaudio suscepissent eum, et ex more complessent orationes, et psalmodiam, egressus forte cellulam, vidit parvum hortum, ubi sibi olera faciebant, apprehensoque baculo cum toto impetu cœpit omnia olera cædendo confringere, ita ut nihil omnino remaneret. Videntes autem supradicti fratres, nihil penitus dixerunt; sed nec vultum tristem, nec turbatum habentes, rursus ingressi cellulam, vespertinas orationes complendo, adorantes eum dixerunt: « Si præcipis, Domine, ibimus, et eum, qui remansit, caulem coquentes gustabimus, quia jam hora est, ut cibum sumamus. » Tunc senior adoravit eos dicens: « Gratias ago Salvatori nostro Jesu Christo, quia video, Spiritum Sanctum requiescere in vobis. » Etiam hortor, ac moneo vos, fratres charissimi, ut usque in finem custodiatis sanctæ humilitatis, et patientiæ virtutem, ut ipsa in regno cœlesti vos sublimes, et magnos in conspectu Domini faciat apparere in sæcula sæculorum. *Ibid. lit. ex.* 9.

Pax quomodo servanda.

Erant duo fratres secundum carnem germani: verumtamen utrique in spirituali proposito Monachi existentes. Insidiabatur autem eis malignus spiritus, ut quocumque modo separaret ab invicem. Quadam autem die ad vesperam secundum consuetudinem ille junior frater accedens lucernam posuit super candelabrum. Faciente autem malitia Dæmonum, ruit candelabrum, et extincta est lucerna. Per hanc occasionem insidiabatur eis Diabolus, ut eos in litem accenderet. Surgensque senior frater, cœpit percutere fratrem suum. Ille vero prostratus in terram deprecabatur fratrem suum dicens: « Magnanimus esto, Domine, et ego rursus incendam lucernam. » Ergo quod non respondit ei turbulentum verbum, malignus spiritus confusus statim recessit ab eis. Et pergens eadem nocte nuntiavit

principi Dæmoniorum dicens: « Quemadmodum propter humilitatem illius, qui prostratus in terram veniam postulabat a fratre suo, non prævalui in eis; vidensque Deus humilitatem, et voluntatem hujus Monachi effudit super eum gratiam suam, et ego sentio me valde torqueri, atque cruciari, quemadmodum non prævalui eos separare ab invicem. » Hæc ergo omnia verba eum audiret idolorum Sacerdos, qui ibi commanebat, compunctum est cor ejus in timore, et amore Domini nostri Jesu Christi. Considerans etiam, quam magna seductio, et perditio animarum est cultus idolorum, relinquens omnia statim festinanter ad sanctos Patres ad Monasterium perrexit, et retulit eis hæc omnia, quæ per malitiam Dæmones inter se loquebantur. Cumque monitis salutaribus instruxissent eum Sancti Patres de doctrina Domini Salvatoris, baptizatus est, et sancto proposito Monachorum vitam arripuit, et adjuvante, et cooperante gratia Domini factus est probatissimus Monachus. Tantumque veneratus est, et tenuit humilitatis virtutem, ut omnes humilitatem ejus mirarentur. Dicebat enim, quod omnem virtutem adversariorum nostrorum Dæmonum humilitatis solvit intensio. Denique et Dominus noster Jesus Christus per humilitatem triumphavit, Diabolum et omnem virtutem ejus contrivit. Addebat etiam dicens, quod frequenter audisset Dæmones inter se loquentes: quia quando iracundiam accendimus corda hominum, si qui sustinuerint patienter injuriarum convicia, et conversi magis rogaverint ea, quæ ad pacem sunt, dicentes: quia ego peccavi, statim sentimus omnem nostram virtutem marcescere, et appropinquat eis gratia divinæ potentiae. Ibid. ex. 51. ex vit. P. P.

Correctio omissa nocet.

Erant duo fratres in Monasterio uno. Unus erat gratosus Abbati, et cæteris fratribus, alter autem non erat gratosus, et quidquid deliquit immediate ab Abbate punitum fuit, sed alii frequenter pepercit ipse Abbas in suis negligentis, quia gratosus erat omnibus. Contigit, ut illi ambo morerentur. Apparuit autem ille, qui gratosus fuit Abbati, dicens, se esse in magnis pœnis. Et Abbas: « Ubi est nunc ille infelix, qui plures negligentias, quam tu, commisit. » Et ille: « O Pater, ipse non est infelix, nec miser, quia jam est in

clara visione Dei; quia quidquid hic cum negligentia deliquit, immediate hic punitum fuit, et sic satisfacit: sed mihi, Pater, sæpius pepercisti in meis negligentis, eo quod gratosus fui tibi, et cæteris fratribus; ergo jam graviter torqueor in purgatorio. Sed, Pater sancte, ora Deum pro me, et recommenda me cæteris fratribus meis in suis Missis, et orationibus, quia valde affligor in purgatorio. DISCIPL. PROMPT. 36 lit. H.

Dispositio bonorum ante mortem facienda.

Eremita quidam vidit in visione multas animas in diversis statibus, inter quas vidit unum virum sedentem, et stabat una mensa ante eum repleta omnibus bonis; alia mensa stabat retro eum vacua; quem quæsiuit, quid hoc notaret: Respondit: « Mensa illa, quæ stat ante me sunt opera misericordiæ, quæ feci ante mortem, et illis bonis modo utor; mensa vero retro me posita sunt quæ disposui, cum adhuc viverem, et mandavi uxori, et pueris meis, ut animæ meæ subvenirent eleemosynis, et suffragiis, in testamentis. Et ecce adhuc vacua est; quia occupaverunt se temporalibus rebus dividendis, qui mei obliti sunt. Unde dicit sapiens: Fac bene, dum vivis, post mortem vivere si vis. Unde etiam Ambrosius: Hoc tantum tuum reputa, quod pauperibus erogasti. DISCIPL. PROMPT. lit. E ex. 8.

Eadem aliis non committenda.

Quidam dives in articulo mortis tres filios suos ad se vocavit, et seniori dixit: « Nosce fili charissime, multas possessiones vobis reliqui, quas olim conservavi, quas debuisssem pauperibus erogare, et ideo fortassis ad purgatorium ibo. Dic, quid daturus es pro anima mea? » Ac ille plurimarum celebrationes Missarum, et largas eleemosynas se facturum promittebat. Similiter secundus promittebat. Hos duos pater laudavit, et hoc dicto risit tertius. Quæsiuit autem a minore, quid de eo deberet sperare. At ille: « Pater, nec unum denarium promitto pro te daturum. » Et cum malediceret illi pater, filius ait: « Dum vivis, pater, bona tua pro salute tua distribue; nec committas mihi, nec aliis fratribus meis, possessores enim rerum tuarum facti, quomodo te juvabimus, cum tu amore nostri te

juvarenolis? Utilitatem enim suam unusquisque nostrum plus, quam te diligit: et de te amplius parum curabit, nec sollicitus erit. » Hunc osculando fratribus præferebat, veritate audita; et divitias suas pauperibus erogabat pro salute propria. Ibid. *lit. F. ex. 13.*

Infidelitas hæredum.

Obsessus quisdam, dum duceretur ante domum ejusdam civis, qui ædificabat in altum domum magnam, et sumptuosam, risit. Quærentibus, cur risisset, respondit: « Iste ædificat, quasi semper vivere debeat, et ego scio, quod mala morte morietur ante noctem; quia interficietur. » Hoc eo dicente, risit secundo; et cum ab eo quæreretur, cur risisset, respondit, quia iste morietur, et relinquet divitias suas, quas cum labore acquisivit, alienis. Cui cum diceretur, quod haberet hæredes, quibus deberentur divitiæ, respondit: « Omnes sui hæredes erunt sibi satis infideles, quasi alieni essent, quasi eis nunquam aliquid fecisset; quia iste morietur, et accipient hæredes pecuniam, et obliviscuntur animam suam. » Et hoc dicto, risit tertio, et cum iterum causa risus quæreretur, respondit: « Rideo de justo Dei judicio, quia fiet isti divitiis, sicut ipse fecit; quia, quando pater ipsius moriebatur, promisit pro patre suo soluturum debita sua, quæ pater post se reliquit, et insuper dare largas eleemosynas, et sibi comparare multas Missas; sed mortuo patre modicum, vel nihil, fecit: similiter fiet illi ab hæredibus suis. » Ib. *ex. 14.*

Pater a filio salubriter correctus.

Cum quidam dives, et potens jam senesceret, mortua uxore sua, filio suo, quem multum diligebat, tradidit uxorem. Qui ait patri suo: « Pater committe mihi omnia bona tua, ut sic vivas sine labore. » Quo annuente fecit ei lectum in camera pulchra. Sed, cum uxor juvencula non posset eum pati propter tussim de nocte, filius ex rogatu uxoris locabat eum sub quodam gradu. Qui sustinens paupertatem, et frigus in hyeme clamabat ad filium, ut daret ei vestem. Tandem filius emit quatuor ulnas, et dedit patri duas, et sibi duas servavit. Hoc videns filius parvulus, accipiens illas duas ulnas abscondit in muro,

et dum diu quærerent in domo, et non invenirent, dicit parvulus: « Scio, ubi sunt. » Cui pater: « Cur abscondisti? » Qui respondit: « Ad hoc servabam, ut operirem te in senectute tua, sicut tu patrem tuum. » Et ait pater: « Non amplius facies. » Cui filius: « Certe in tantum, aut minus. » Quo audito, dixit intra se: « In caput meum istud redundabit in senio, idem faciet mihi exemplo meo inductus. » Statim bonum pellicium misit patri per parvulum filium, et reassumpsit eum in domum suam, et exhibuit ei omnem honorem, et reverentiam, et eum amplius multum pie tractavit; ut in hoc exemplo parvulus disceret, quomodo ipsum in senio suo tractare deberet. Ib. *ex. 15.*

Filii a patre astute decepti.

Quidam prædices habuit pueros, quos nuptui tradens, ditavit eos divitiis suis. Tandem ille depauperatus est, et non curatur a pueris. Ille autem convocans pueros suos, singulis tradens claves pro serinio, in quo posuit malleum gravem, quasi esset pecunia, retenta sibi una clave, ne ad serinium venire possent. Dixitque pueris: « Hæredes mei, et dilecti mei estis; post mortem meam aperiat serinium, et ibi inventis litteram, per quam scietis, quantum unicuique legaverim. » Ob hanc spem singuli certatim invaverunt, et juverunt patrem; quia dicebat, quod nolebat diminuire de his, quæ erant in serinio, ut singuli habeant ad plenum, quod eis ordinaverat. Post mortem suam, aperto serinio, invenerunt malleum, et litteram hoc continentem: Dignus est homo ille ad caput cum malleo percuti, qui tantum tribuit pueris suis, eisque confidit, ut distractis omnibus nihil sibi retineat. Ib. *ex. 17.*

Excommunicationis æstimatio a brutis docta.

S. Gregor. IX. aliquando divitem excommunicavit, qui cum contemneret excommunicationem Papæ, tunc miraculo Dei ciconiæ, quæ nidificaverant super domum ejus a domo ejus recesserunt, et nidum transtulerunt ad domum alterius. Quod videns dictus contumax, et admonitus a cognatis suis, qui hoc idem consideraverunt in ciconiis, postea humiliavit cor suum, petens absolutionem.

Et quia cito fuit absolutus, tunc dictæ ciconiæ redierunt, et nidum supra domum ipsius reportaverunt. *Ib. s. 69. lit. M.*

muscæ, quas abegisti mihi, jam plenæ erant. Unde et parcius molestabant me; quæ autem supervenient recentes, acrius pungent. » *Ib. ex. 44.*

Injustitia cælitus punita.

Bertoldus Palentinus de Guildispach judex erat severissimus, ita ut furibus pro damno unius oboli vitam auferret. Unde quoties domum suam exivit, laqueos cingulo suo appendit, ne reorum pœna caperet dilationes. Die igitur quadam mane surgens, et laqueum cingulo suo solito more appendens, vocem in aere audivit: « Bertolde, qui tibi primus in egressu tuo de castro occurrerit, hoc laqueo ipsum suspendas. » Qui vocem pro homine accipiens cum procederet, ei quidam scutellus suus primò occurrit. Quo viso cum satis doleret, eo quod eum diligeret, dicebat illi: « Doleo de occursu tuo. » Quare ait? Quia suspenderis. Quare suspendar? Respondente Palentino: « Nescio, sed præpara te per confessionem, et ordina de rebus tuis, quia voci divinæ resistere non valeo. » Ille videns aliter non esse, dixit: « Justus est Dominus et plures in domum meam declinantes insequens occidi: multis multa rapui: nec tibi domine unquam fidelis exstiti, neque pauperibus peperi. » Et mirati sunt omnes audientes ejus confessionem, et cognoverunt in ejus morte peccati pœnam a Deo esse.

Injustus Herodes Antipas, vel potius impius, qui privignæ gratificatus Joannem Zachariæ filium, quo post Christum nemo fuit sanctior interfecit, cum incesta conjuge extremo fuit afflictus supplicio, et per exquisitissimas uterque pœnas discruciat. *Ex. 39.*

Judices non facile mutandi.

A Tiberio Cæsare quæsitum fuit, quare præpositos populi non frequenter mutaret, sicut et alii Principes? Respondit, in hoc se parcere plebeculæ. Scientes enim judices et procuratores, se brevem habere procuracionem, emugunt usque ad sanguinem. Et qui recentes veniunt, totum dissipant, quod inveniunt. Quod ostendit cujusdam vulnerati exemplo, qui cum jaceret in via, nec amoveret multitudinem muscarum, superveniens alter, aestimans, quia hoc faceret ex imbecillitate, abegit muscas, quæ operiebant vulnus. Ad quem ille: « Male fecisti mihi, quia

Cibi quomodo condiendi.

Quodam tempore milites quidam honesti, ac nominati, alique plures tam Clerici quam laici viri divites in eremo sunt conversi, atque in ordine confortati. Quidam igitur ex sæcularibus prædictorum militum notus, et amicus, victum eorum quotidianum, quo in communi conventu reficiebantur, considerans, ait beatæ memoriæ domino Gisilberto eorum Abbati: « Non sufficio admirari, quod tales viri in sæculo tam delicati oleribus inconditis, ipsa et lente possunt uti. » Cui ille respondit: « Ego tria grana piperis appono, quibus eadem grossa pulmentaria condiuntur, ut pene nihil in suis scutellis comedentes relinquant. » Mirante illo, et non intelligente; quæ audierat, Abbas subjunxit dicens: « Primum granum piperis sunt longæ vigiliæ matutinarum; secundum labor manuum; tertium vero desperatio lautioris ferculi. Et ista sunt tria grana, quibus appositis, optimi saporis fiunt pulmentaria nostra. Et puto vehementer, quod Monachus peccet magis, ipsam suam lenticulam propter torsiones, vel humores melancholicos vitando, quam nimis ex illis sumendo. Si enim apposita comedere noluerit, necesse est, ut lautiora, vel appetat, vel requirat. Si enim data fuerint ex consuetudine, pusillanimes scandalizat; si vero negata, ante tempus deficit. Monachus vacuo ventre non potest bene jejunare, vigilare, aut laborare. » Hinc est, quod beatus in quodam sermone tales satis acriter reprehendit dicens: « Cibaria nostra sunt multum confortantia; et ideo oportet nos eis sumere ad saturitatem. *Ib. lit. G. ex. 26.*

Pœnitentia mirabilis.

Quidam in Teutonia multis rapinis, et cædibus provinciam deprædavit, qui captus, et ad decollandum expositus, petivit a judice, et obtinuit tempus prolixius pœnitendi; et mox astanti juveni consobрино ait: « Si vere amicus es, cooperator esto mihi misero in salutem; affer, obsecro, instrumentum fer-

reum, quod dentrix dicitur, cum quo parant feminae linum suum. » Quod ut factum est, dixit juveni : « Recide mihi manus, ulnas, et brachia usque ad humeros. Pedes vero et tibias et crura usque ad nates; postea genitalia, aures, oculos, nasum, et caput ad ultimum amputabis. » Juvene ergo sic ut cum dolore rogatus fuerat, exeunte, poenitens ipse unumquodque membrum, antequam truncaretur, instrumenti ferrei dentibus, per infixiones multiplices et validas diutius affligebat, dicens : « Hanc poenam hic pro parte, vilissima membra percipite, quibus actu nefario scelera perpetravi, et Deum creatorem meum offendi. » Extremo igitur post omnem poenam trunco corporis cum capite suo superstite, hilari vultu dixit : « O utinam tormentum illud, quod respectu scelerum meorum parvum sustinui, reiterare semel, iterum atque iterum valerem, si liceret miserrimo, et in eo diutius cruciari ! » Et hæc dicens cum lacrymis oravit populum circumstantem se, quatenus sibi miserrimo in eleemosynis pauperum, et orationibus subvenirent. His dictis, extendit caput, et mox a juvene decollatur. *Ib. lit. ex. 81.*

Pulchritudo miraculose adempta, et restituta.

In partibus Sueviæ, quas Alemania continet, sic a fratre Ordinis Prædicatorum, et Waltero audivi. Mulier quædam devotissima erat nobilis, et pulchra, etiam secundum carnem inter omnes fœminas panthera reputata. Ad hanc autem videndam cum multi procures, nobiles, et potentes convenirent, et illa præ visitatione hujusmodi gravius turbaretur, ne scilicet curiose videntibus occasio scandali præberetur, oratorium suum sola semel intrans, fuis ad Deum lacrymis dixit : « Video Christe Jesu, ex carne mea, qua induisti me, periculum mihi imminere; licet enim fortiter animum meum fixeris, ut nullius prorsus vanitate commovear, tamen non modicum pertimesco, dare me posse causam debilibus, ut in tentatione concupiscentiæ aliquatenus agitentur. Rogo ergo te, misericordissime Pater et Domine, ut sit carnis deformitas in horrore potior, quam pulchritudo fuerat in honore. » Hoc dicto lepra statim immundissima contabuit vultus ejus, eruperunt pustule, et oculi tumuerunt, os et labia computruerunt, nasus quoque gibbosus, et cum omni deformitate contortus aliam

penitus faciem demonstravit. Nec mora, egrediente illa, occurrit maritus, vixque eam per habitum cognoscens, quærit, si ipsa sit? At illa dixit : « Ego sum. » Mox ille totus inhorruit : et ut vidit familia, omnes simul clamabant in planctum, mirantes præcipue, quid tam subito suæ dominæ contigisset. Turbatis ergo parentibus illius, notis omnibus, et amicis consulitur physicus. Respondit, incurabilem lepram, nihil aliud esse consilii, nisi quod extra habitationem hominum collocetur : quod et factum est. Et audivit Frater Ordinis Prædicatorum, qui ejus confessionem audire consuevit, venit ad illam, et mire gaudentem inveniens, quærit causam inopinati et subiti morbi. Cui illa omnia per ordinem enarravit. Frater iste turbatus, et miratus non modicum, eam increpavit dicens : « O misera, et stultissima mulier, quæ in contumeliam viri tui, et periculum ipsius, opus Dei in te imprudente instantia destruxisti, et parentes tuos, et amicos, qui Deum laudaverunt, et venerati sunt, in te ad blasphemandum nunc per tale infortunium eoegisti. Age nunc, charissima, poenitentiam, assiste precibus, et ad contrarium rei gestæ divinam misericordiam interpelles. » Hoc dicto recessit Frater. Illa autem totaliter resoluta in lacrymas, oravit ad Dominum dicens : « Domine Pater, et Dominator vitæ meæ, ut liberiori mente, ut puriori spiritu tibi servirem, hoc flagellum lepræ a tua pietate fideliter precibus expectivi. Sed, quia audio a Patre meo spirituali, (cui me tota devotione commisi) contra salutem meam, et te olim Dominum petiisse; rogo te per tuam benignissimam charitatem, ut in me tuum plasma restituas, secundum quod tuæ placuerit optimæ voluntati. » Mirum! vix verba complexit, et in tanta claritate cutis, et elegantia formæ subito fuit facies restituta, ut nec in ea unius rugæ vestigium, vel tenuissima saltem macula remaneret. Quo viso, gaudet miles, et uxorem reputat sibi quasi redditam redivivam, et exultat familia, lætantur amici, et exultat patria, et Christi pietas in ore omnium colaudatur; et vix dictus miles anno dimidio supervixit. Tunc inelyta mulier, non immemor bonitatis Christi, cum unica filia, quam habebat, et possessionibus universis ad Monasterium sororum Ordinis Prædicatorum transiit, quod de Lebental vocatur, et in eo auctore Deo religiosissime conversabatur. *Ib. lit. P. ex. 133.*

Præbenda rite usurpanda.

Videbatur cuidam Canonico quadam nocte, quod Deus sederet in iudicio, et ante eum totus mundus vocabatur, quilibet recepturus secundum merita sua. Vidit etiam, quod unusquisque adducebat aliquem Sanctorum, cui plus serviverat, ut esset apud Christum Advocatus suus. Iste cogitabat, quod rogaret etiam Sanctum illum, cujus Canonicus fuerat, cui et serviverat, cantando, legendo, ut secum iret ad iudicium ante Christum, et intercederet pro eo, monens eum de servitio suo. Ille Sanctus respondit: « Libenter ibo tecum. » Et assumpsit alium secum, quasi pro teste: deveniunt simul ad iudicium. Cumque venissent ante Christum, dixit Sanctus: « Domine conqueror tibi de isto vilissimo peccatore, qui viginti annis, et amplius comedit, et bibit præbendam in Ecclesia mea, et omne tempus suum expendit vivendo luxuriose, et turpiter; nec una die finivit horas suas, sicut debuit: unde peto iudicium fieri de ipso, huic rei est testis iste. » Respondit Christus: « Accipite eum ligatum manibus, pedibusque, projicite eum in infernum. » Ille Clericus evigilans quasi de gravi somno, putabat jam se esse in inferno, et dixit illi Sancto: « Domine, habete præbendam vestram, quia nunquam plus comedam de ea; » et conversus ex hoc religionem intravit, et salvavit animam suam. Ib. ex. 426.

Intentio pura singularis.

In vitis Patrum legitur, quod erant duo fratres, juvenis et antiquus; juvenis erat servus Dei; et Diabolus invidens ei, venit ad antiquum fratrem dicens: « Ego sum Angelus Dei, et habeo tibi aliqua referre ex jussu Dei, de quibus maxime doleo. Scias, quod frater tuus junior est filius damnationis æternæ, et servitium suum, quod exhibet Deo, sibi non prodest ad vitam æternam. » Et hoc dicto recessit; et antiquus post hoc, quandocumque vidit juvenem, semper ingemiscebat. Quo considerante tandem dixit: « Frater mi, quare tristitiam habes ex aspectu meo? » Respondit, et dixit ei, quod sibi relatum fuit ab Angelo malo. Qui respondit: « Noli tristari: si enim debeo damnari,

damnabor: si salvari, salvabor: sicut Deo placuerit, ita fiat. Non enim, servio Deo propter Regnum cœlorum, sed propter suam charitatem, et bonitatem, quam habet ad me: et propter suam passionem, quam sustinuit propter me: si vult mihi dare regnum cœlorum, potest; si infernum, iterum potest; » et sequenti nocte venit Angelus Dei, et manifestavit seni, quod alter Angelus fuisset diabolus: et dixit sibi, quia ille juvenis ex illa constantia magis meruisset, quam prius omnibus diebus vitæ suæ unquam meruisset. Ib. §. 55.

Superstitiones periculosæ.

Ægrotavit quædam mulier usque ad mortem, et dixit ei filia sua: « Mater, mitte pro Sacerdote, ut confitearis peccata tua. » Cui Mater: « Ad quid? Si modo sum infirma, cras vel post cras ero sana. » Filia vero videns, eam deteriorari, adduxit plures vicinos, ut eam similiter admonerent, quibus illa: « Quæ dicitis, vel quid timetis? Ego non moriar ante duodecim annos; sic enim audivi cuculum, qui dixit mihi. » Tandem in illo periculo obmutuit. Et tunc misit filia sua pro Sacerdote, qui venit, et attulit, quod debuit. Et ad eam veniens querit, si aliquid velit confiteri. Illa solum dicebat: « Kuckuc. » Iterum Sacerdos, offerens ei corpus Domini, querit iterum, si credat, esse Salvatorem. Et illa revertente Sacerdote sic obiit. Ib. lit. §. ex. 10.

Verbum Dei semper fructuosum.

Quidam Frater dixit ad senem: « Ecce Abbas, frequenter interrogo seniores Patres, ut dicant mihi admonitionem pro salute animæ meæ, et, quicquid mihi dixerint, nihil retineo. » Erant autem seni duo vasa vacua, et dixit ei senex: « Vade et affer unum ex illis vasis, et mitte aquam, et lava id, et effunde, et pone illud malidum in locum suum. » Fecitque frater ita semel et bis. Et dixit ei senex: « Utraque vasa simul affer huc. » Et cum attulisset, dixit senex: « Quale ex utrisque est madidius? » Respondit Frater: « Ubi a quam misi, et lavi. » Tunc dixit ei senex: « Sic est de anima, fili; qui frequenter audit verba Dei,

quamvis nihil retineat ex his, quæ interrogat, tamen plus mundatur, quam ille, qui nunquam requirit. » *Ib. lit. V. ex. 5.*

Unctio extrema non negligenda.

Miles quidam dives, et strenuus, in sæcularibus exercitiis, et torneamentis, et hastiludiis exercitissimus, Religiosos, et Clericos in magna reverentia, et honore habebat, et eisdem in domo sua liberaliter ministrabat. Hic, cum in vehementem languorem incidisset, et post fidelem confessionem, et Dominici Corporis perceptionem, a Religiosis et Clericis, qui ibi aderant, requisitus fuisset, si Oleum sanctum desideraret, respondit : « Ita desidero, et ex toto corde requiro. » Quod uxor ejus audiens, et nimis carnaliter eum diligens, fieri non permisit, donec intellectum perdidit, et agonizare cœpit. Cumque fuisset, et per sex horas jacuisset immobilis, ut putaretur esse mortuus, tandem resumpto spiritu vocavit uxorem dicens : « Heu ! heu ! uxor mea dilecta, quid fecisti : quare decepisti me, et tu decepta es ? Si, cum intellectum habui, inunctus fuisset, procul dubio tricesima die a tormentis purgatorii exivissem, modo per septennium in pœnis manebo : et utique triginta annis ibi fuisset, nisi Religiosorum et Clericorum, quos semper dilexi, devote intercessisset oratio. Tu vero, quæ hujus negligentiae causa efficiens extitisti, impunita non transibis, sed usque in finem vitæ tuæ paralytica jacebis. » His dictis miles in bona confessione discessit. Et uxor ejus incurabili paralysi percussa, post viginti quinque annos plena patientia migravit ad Dominum. *Ib. ex. 30.*

Voluntas pro facto reputata.

Quidam dominus castri habuit Sacerdotem sibi celebrantem solemnia Missarum, et ipsum vocari fecit, ut se præpararet ad Missam. Sacerdote autem veniente, vidit ipsum dominus castri cum quinque Dæmonibus obsessum, et nullus alius videre potuit, nec ipse Sacerdos scivit, et Angelum suum a longe stantem : et cum appropinquaret Ecclesiæ, reliquerunt eum tres Dæmones. Cum autem se omnino ad Missam confessione facta

præparasset, dimiserunt eum alii duo, et omnes quinque stabant quasi lupi rapaces, insidiando, donec finem suo officio dedisset. Et Angelus Domini saltabat super humerum ejus. Sacerdote stante in canone, Dominus castri extracto gladio amputavit Sacerdoti caput suum. Interfectione facta, dominus cœpit contristari, et a Domino Papa pœnitentiam requirere, qui dixit : « Vade, et fac, quod fatuus tuus jubet te facere. » Dominus vero lætus ad propria pervenit, et fatuum suum bene fecit tractare. Quodam vero die vocavit fatuum suum, et dicit illi : « Quid faciam, quod interfeci Sacerdotem ? » Qui respondit : « Si ipsum interfecisti ; per-mitte, et te interfice. » Cum vero sæpius hoc attentasset, et fatuus semper eadem verba responderet, cogitante domino, quod aliquid significaret, rogavit servum, ut, quando veniam fecisset, caput suum sibi amputaret. Facta autem venia, et extracto gladio ad amputandum sibi caput, venit Sacerdos mortuus coram altari, et dixit sibi : « Surge, Dominus voluntatem habet pro facto ; resigno autem tibi, quod mihi fecisti, quia in gloria Dei Patris sum. » Surrexit dominus, et habitum assumpsit religiosum, et ex castro fecit fieri claustrum, in quo Domino nostro Jesu Christo servivit usque in finem vitæ suæ. *Ib. ex. 33.*

Pœnitentia dilata nociva.

Obiit ante annos non multos Canonicus quidam, homo ventri, et avaritiæ sordibus deditus, qui sibi adhuc vivens, cenotaphium ex ære fuso erigi fecerat, in quo ipse coram Crucifixi imagine flectens, hæc verba pronuntiabat : *Miserere mei Deus*. Moritur Canonicus, tumulatur, et cenotaphio pridem parato honoratur. Res mira, cum die postera nonnulli inscriptionem sepulchralem lecturi accederent, nihil ex versu illo Davidico : *Miserere mei Deus*, residuum invenere, præterquam primas quinque litteras ; *Miser* ; partem reliquam expunxerat, et oblitterarat manus incognita, ut constaret, Canonicum illum sine misericordia esse miserum ; qui Psalmum *miserere* nonnisi post mortem orare distulisset. HARTUNC. *Dom. Sexag. Conc. rust. §. 3.*

Vulnera Christi salutaria.

Narrant Annales Eremitarum S. Augustini, B. Joannem de Incontris, juvenem tenerimum, cum rigorem Ordinis in tyrocinio ferre non posset, reditum ad sæculum cogitasse. Cui aspectabilis Jesus latus suum detexerit, et dixit: « Fili, ubi ibi cibus aridior, lectus durior, molestiores fuerint vigiliæ, ingredi vulnus hoc, et intinge illa in sanguine lateris mei, et illico dulcescent omnia. » Paruit juvenis, et paradisum habuit in terris. *Ib. Dom. 2. Quadr. §. 5.*

Tentatio diabolica morituri Sacerdotis.

Compluti ad ægrum Sacerdotem accersitus Dominicus Russola, magna sanctitatis opinione celebratus, illum lætum reperit; nempe Dæmon effigie Crucifici personatus sese videndum prius ægro dederat, quam Russola adveniret. Sed ne Dominicus ægrum ab errore adduceret, ac pro more expiaret, adfuit illico ad latus lectuli alter infernalis genius Dominici paulo ante acciti, et jam præsentis imaginem scite mentitus. Quid dicebat, quid iste vaferrimus Dæmon dolose meam effigiem simulavit, et citius adfuit? « Ego sum Domine, Russola, quem tu vocasti; cave, mi infirme, tartarei geni artes. Non est is ille, quem optas. Paulo ante tibi Christus crucifixus apparuit, jam ego advenio; neque iste, qui prior adfuit, sed ego sum verus Dominicus, ille Diabolus est, et cavendus. » Contra vero verus Dominicus, illum esse Dæmonem, aiebat, sed ipsissimum Dominicum, ad excipiendam confessionem advocatum. Contra iterum obnitente Dæmone, anceps æger inter duos Dominicos, eum, qui prior venerat, verumque Dominicum jubet facessere, seque ad Dæmonem Dominici vultu tectum convertit; Dominicus verus priusquam discederet, manum Sacerdotis ægri exosculatus, « Ego, inquit, quem tu Diabolum esse credis, sum indignissimus servulus Beatiss. Deiparæ Virginis Mariæ, cujus tu Filium Deum hominem Jesum toties his digitis tenuisti, quos idcirco, Reverentissime, exosculor, et me indignum agnosco quod id faciam. Doleo enim, quod Deum optimum ingratus toties offenderim, veniam tamen a piissima ejusdem misericordia per

Jesu vulnera, et Mariæ ubera, spero, et peto. » Quæ ubi dixisset, conversus ad ægrum, suadet illi, ut hæc demissi, dolentis, ac sperantis animi signa; ac verba edere jubeat fictum illum Dominicum, quo pateat, quis Dominicus, quis Diabolus sit: advertit æger vim argumenti, et ficto illi Dominico mandat, ut ea signa edat, probetque quis sit; sed indignatus superbus Dæmon negat se veniam a Deo vel petere, vel sperare; Deum, non se esse reum, adeoque Deum habere culpam deprecari, non se; dixit, et videri simul desiit, ac audiri. Æger fraude agnita confessus, et Sacramentis omnibus rite munitus, pie obiit. *HARTUNG. Domin. 1. Quadrag. Conc. rust. §. 5.*

Jejunii Quadragesimalis veneratio.

Nicephorus narrat, tantam famem invaluisse, ut nec pisciculus, aut nullus cibus quadragesimalis Constantinopoli haberetur. Mandat perinde Justinianus Imperator macella aperiri, carnesque venum exponi. At in tanto populo nec unicus fuit, qui vellet emere, quin omnes simul adiere Imperatorem, et exclamarunt: « Mori malumus, quam ut de patriis moribus et traditionibus aliquid mutetur. » *NICEPH. 17. Eccl. hist. c. xxxii.*

Justinianus Imperator, omnibus illis diebus, qui Paschalem solemnitatem præcedunt, jejunio addictus duram vitam egit, nedum regali alienam, sed neque privato alicui aliquo modo acceptabilem. Per dies abstinebat, summo mane itidem e lecto consurgens et reip. evigilavit, cujus negotia verbo et opere tractans, matutinum, meridianum, et non minus nocturnum tempus implevit; nam in seram noctem lectum appetens, vinum, panem et alia id genus cibaria abesse voluit, brassicam solum et agrestes herbas longo tempore sale et aceto maceras edebat, potus aqua erat sola; neque his ad saturitatem utebatur, sed petitum cibus paulisper degustatum mox demisit, non eo sumpto, quod naturæ satis erat. *PROCOR. l. 4. deæficat. Just. Imp. ap. Baron. t. 4. ann.*

Admirandum obedientiæ conjugalis exemplum.

Gualterus Marchio Pedemontii, habitans

Salutarum infra montem Vesulum, ita venationi et aucupio deditus erat, ut alia pene omnia negligeret, a conjugio etiam abhorreret; rogatus est a primoribus; ut similem sibi relinqueret post se. Respondit: « Non propter me, sed propter vos, ducam uxorem, etsi amore libertatis nunquam propenderim, sed permittam ego mihi uxorem quærere, vestrum erit, quæcumque illa fuerit, agnoscere ut dominam. Post aliquot septimanas edicit nuptiarum diem, et curat regie præparari omnia. Tempus erat prandii, expectatio summa sponsæ; cum ecce Gualterus peregit foras ad rusticellum, in pago non procul ab arce, cui nomen Janicolæ, et huic filia unica Grifeldis, quæ pascibat oves pauculas, formosa corpore, formosior animo. Viderat eam sæpius, et complacuerat sibi Marchio in illius promptitudine. Accidit, ut eodem tempore haustam ex fonte remoto domum properanter aquam ferret Grifeldis, cui occurrens Marchio sciscitatur: « Ubi pater tuus? » Illa respondet humiliter, domi esse; ad illum itaque descendit, et abductum rogat: « Visne me, quem habes dominum, etiam habere generum? » Stupuit senex, et recollecta voce: « Ego nihil volo, quam dominus meus. » Vocatur Grifeldis, cui Gualterus: « Pater tuus vult, et ego, ut sis uxor mea, sed cum hac sola conditione, ut liceat mihi tecum agere, prout libet nec repugnes verbo, nutuque. » Illa: « Nec cogitatione quidem. Imo si me mori jusseris, non feram moleste. » Marchio ostendit sponsam populo, datoque pronubo annulo, jubet vestiri paratis vestibus, et in equo niveo inducit in palatium. Dedit autem Grifeldi Deus gratiam, ut placeret omnibus. Anno nondum elapso parit puellam, qua ablactata, vocat solam Grifeldem Gualterus, et ait: « Scis, unde veneris, quid promiseris; tu mihi quidem places, sed non meis cognatis, qui tali puellæ subesse nolunt, et quia ego pacem amo, cedo infantem. » Illa nec vultu, nec verbo mota: « Tu es noster dominus, tuæ sumus et ego, et hæc innocens puellula, fac de tuis, ut libet, nil displicebit mihi, quod placet tibi. Nil cupio post Deum possidere, vel amittere, præter te. » Gualterus interea vocat famulum de fidelioribus unum, et jubet accipere infantulam, quam mater supponens ad necem rapi, nec tamen lacrymam effudit, nec suspirium emisit, sed tranquilla fronte puellam accepit, aspexit, osculata est, et signum crucis impressit, deditque satelliti.

At Gualterus in cunis misit Bononiam ad sororem suam, quæ erat nupta Comiti Panicio, additis litteris, ut aleret illam tamquam mater, et nulli diceret, cujus esset filia. Gualterus autem nihil unquam in vultu conjugis notavit, nihil querelarum audiit, et obstupuit. Post annos quatuor peperit iterum Grifeldis filium elegantissimum, quem post annos duos simili modo auferri fecit: « Nolunt, aiebat, subditi habere talem dominum, qui sit bubulcæ filius, ni tollam puerum, periclitamur ambo fortunarum, et capitis. » Sed illa similiter, ut ante quadriennium, respondit. Interea fama increbuit, utramque prolem sublatam, etiam Marchionem moliri divortium, qua usus occasione fingit, se Romam misisse, convocat suos Palatinos, evocat Grifeldem, cui hæc: « Amo te quidem animatus, sed cogunt me mei, consentitque Papa, ut ducam alteram fortunæ parem, jamque in via est. Cede ergo alteri animo forti, et redi domum tuam, tuamque dotem tecum accipe; nihil enim sub sole constant, et nihil novum. » Quid illa? vultu pacato: « Scivi, nullam esse proportionem inter vestram celsitudinem, meamque humilitatem; agnovi me ancillam indignam, et Deo teste, sic me gessi dominam, ut semper in animo ancilla manserim. Gratias Deo et tibi pro honore; de reliquo parata sum redire domum, et ubi egi infantiam, agere senectam, felix semper vidua, quod talis viri fuerim uxor. Cedo libenter novæ, quæ sit tibi utinam felix. De dote auferenda intelligo, quo tendas: nihil mecum attuli; ergo nihil referre debeo; etiam hoc: » deponit mox annulos, vestes superiores, et rogat, saltem corpori, quod tulit binos liberos, camisiâ indulgeat. Hic temperare sibi non potuit a lacrymis Gualterus, vultu tamen averso dissimulans: « Serva, ait, interiorem regem. » Dixit, abiit, et ipse. Ipsa quidem nudipes, commiserantibus cunctis, caulam paternam repetiit, quo ut venit, commotus ex primo strepitu concurrentium bonus senex: « Hoc ego semper putavi, post primos amores sic fiet. » Occurrensque in primo limine, antiqua veste cooperuit seminudam. Mansit cum patre diebus paucis, semper sibi similis, nunquam queri audita. Interea spargebatur de adventu Comitissæ Panicii cum nova sponsa; pridie adventus Gualterus mittit ad Grifeldem, promptequè occurrenti mandat curam domus, utque apparet necessaria. Illa libenter arreptis scopis purgat aulam, instruit mensam, lectos

sternit, et viliora exequitur. Die sequenti hora tertia adest Comes, Sponsa, Cognatus, aliique nobiles. Tota aula in obsequiis est, in illis etiam Grifeldis in obsoleta veste, instar ancillæ, flexo genu, vultu demisso dominam suam salutat. Gualterus in ipso prandii apparatu Grifeldem ultro citroque currentem interpellat: « Quid tibi videtur de hæc sponsa? Estne satis pulchra? » Illa: « Nulla pulchrior, sed cum sit tenera, spero, non erit eo loco, quo prior. » Non potuit ultra se continere Gualterus, sed miratus, et miseratus sortem Grifeldis: « O mea! æternum mea! satis ardue tentata es. Nulla tibi similis fuit, erit nulla. » Involat ergo in collum, et ait: « Tu sola mea es, tu eris. Hi sunt liberi tui, filia et filius; putabas divisos, perditos, ecce sunt simul; quam sponsam putabas, est filia tua; cognatum sponse rebaris, tuus est filius. » Illa præ gaudio tantum non exanimis, ruit in oscula liberorum. Mox a matronis induitur vestibus prioribus. Fit plausu major, quam die nuptiarum. Janicola in arcem accersitur, et honoratur. Vixere deinceps annos multos in pace, et concordia. *PETRARCH. fol. 607. de obedie et fide uxoria.*

Eleemosynæ pretium.

S. Macarius sciens virginem divitem, sed parum in egenos liberalem, accessit eam, et (nam prius gemmarius erat) dixit, se lapides pretiosos habere, de quorum singulis quingentos solidos lucrari posset, modo jam totidem solidos pro omnibus offerret. Obtulit illa, et post aliquod tempus lapides requirens ducta est a S. Macario in leprodochium viro- rum, et fœminarum, auditque hos demum lapides pretiosos esse. Agnovit ergo pium astum, et primo quidem tristata est de pecuniæ jactura, post tamen gratias egit. *Spec. Ex. dist. II. ex. 169.*

Fuit in Centumcelliensi urbe Theophanius Comes, vir misericordiæ actibus deditus bonis. Quotidie ad mensam suam peregrinos cum susciperet, quodam die peregrinus quidam inter alios advenit, ad mensam ductus est; dumque Pater familias ex humilitatis consuetudine aquam vellet in ejus manibus fundere, conversus urceum accepit, sed repente eum in cujus manibus aquam fundere voluerat, non invenit. Cumque hoc factum secum miraretur, eadem nocte ei Dominus per visionem dixit: « Cæteris diebus me in

membris meis, hesterno autem die me in memetipso suscepisti. » *Ex DIV. GREG. M. hom. 5. l. in Evan.*

Hospitalitatis fructus.

Hospitalitatem exhibens quidam Civis Romanus, cum ad pauperiem prope redactus esset, in somno jussu est tertium a voce quadam mutare vineam suam cum vinea divitis ejusdam, ibique in medio ejus terram effodere; quod ubi fecit, invenit vas, aqua (qua instrumenta, quæ attigit, mox aurea effecit) plenum, aliud plenum balsamo, quo inunctus visum jam prope perditum recepit; et tres lapillos pretiosos, pro quibus ingentes divitias comparavit. *Ib. dist. 4. ex. 47.*

Pacis violatæ damnum.

Cum gentes quædam, factam cum Romanis pace, juramentum frangentes, omnes inventos Romanos interfecissent, mox tam gravis Dei vindicta super eos incubuit, ut panis ab iis fractus sanguinem emitteret, et animalia ab iis ad sylvam miserabili clamore quafugerent, et canes latrantes vindictam ad morem luporum voracium expeterent, et ipsi denique victi per Romanum Imperatorem omnes essent, exceptis quatuor millibus, qui ad montes fugerunt, sed ibi congelati, ad modum lapidis immobiles facti sunt. *Ib. dist. 9. ex. 168.*

Visitatio SS. Reliquiarum præmiata.

Quidam Rex Danorum cum SS. tres Reges Coloniae devote visitaret, et sex millia marcharum auri pauperibus in eorum honorem erogasset, quadam nocte tres Reges in somno vidit, quorum primus ei dixit: « Frater mi, feliciter venisti, sed feliciter remeabis. » Tum ei pyxidem auro plenam offerens: « Accipe, inquit, thesaurum sapientiæ, per quam subjectum populum juste judicabis, quia honor Regis judicium diligit. » Secundus dixit: « Frater, multa tribuisti, sed tecum plura reportabis, » offerensque ei pyxidem myrrha plenam: « Accipe, ait, myrrham poenitentiae, per quam carnis motus illicitos refrænabis, quia optime regnat, qui super seipsum regnat; non enim bene regere alios

potest, qui seipsum non coercet. » Tertius dixit: « Frater mi, fidem ostendisti, sed expletis viginti tribus annis jugiter in cœlis nobiscum regnabis; » et offerens pyxidem thure plenam: « Accipe, ait, thus devotionis devotæ clementiæ, per quam miseros relevabis; quia sicut ros herbam irrigas, ut crescat, ita dulcis clementia Reges usque ad sidera provehit, et exaltat. » Excitatus hoc viso Rex vidit tres pyxides juxta se collocatas, easque accipiens, omnia, quæ ei promissa sunt, explevit. *Ibid. ex. 493.*

Fidelitas conjugalis explorata.

Quidam adulter adhærens duabus amasiis, cum profectus ad nundinas ex uxore quæreret, quid sibi afferri ex nundinis peteret, respondit illa: « Sensus, et sapientiam, ad retrahendum te ab adulterio. » Quærens ergo adulter ex hospite, quomodo hæc acquirere posset, jussus est sanguine galli occisi faciem spargere, et sic ire ad domum amasiæ dicendo, se esse omnibus spoliatum bonis, et graviter vulneratum esse. Secutus ergo ille consilium, cum ab utraque amasia repulsus esset, ab uxore vero sola cum compassione susceptus, cognita earum infidelitatē, hujus vero fidelitate huic soli deinceps adhæsit. *Ibid. in append. ex. 2.*

Pæna talionis.

Cum Monachus quidam ambiens Abbatis dignitatem, puero illi ministranti venenum daret, dicens, si hos pulveres supra cibos spargeret, eum utut iratus esset, mox conciliandum: puer medietatem tantum imposuit, et sic Abbatem necavit. Succedente vero in locum æmulo, et graviter aliquando puero irascente, puer eodem remedio uti volens, alteram ei medietatem apposuit, et sic ipse quoque sublatu est. *Ib. ex. 49.*

Pœnalia opera occasionī accommodanda.

De Abbate Natherio narratur, quod, cum sederet in cella, mediocrem severitatem in corpus exercuerit, maxima vero, postquam Episcopus, in Pharna factus est; cujus cau-

sam cum quæreret discipulus, respondit: « Fili, illic sollicitudo erat, et quies, et paupertas. Propterea volebam corpusculum meum gubernare, ne infirmarer, et quærerem, quod non deberem, nunc autem hic sæculum est, et occasiones sunt excidendi plurimæ. Etsi infirmitatem incurrero, sunt hic, qui succurrunt, ne perdam propositum Monachi. » *Vit. PP. l.ii.*

Fides Catholica ubi invenienda.

Hildesii adolescens Lutheranus audiens suos contribules Catholicum nomen sibi usurpare velle et solere, experiendæ rei gratia ædes aliquot Lutheranorum adit, ab iisdemque percontatur, ubinam Catholici habitent? Sed cum semper ad Orthodoxos remitteretur, Luthero renuntiavit, et Ecclesiæ reconciliatus. *Annuæ Sac. 1610. fol. 397.*

Cura ægrorum compensata.

In Romana Provincia medicus Viterbiensis sollicitam ægrotorum in conventu curam habens, bis quotidie invisebat. Eo ex humanis exempto, successor ipsius raro ægros invisens, cum aliquando rus pergeret, defunctum medicum, ut vivus solebat, equo insidentem sibi obvium habebat; cūque ab initio territus, sed postea confirmatus quæreret, quo pergeret, respondit ille: « Ad Capuccinos mihi iter est; etenim cum iis ægrotantibus mea, dum viverem, officia bis in die sollicite præstarem, id modo purgatorii pœnis detentus ex Dei clementia tuli ut bis quotidie die ab iis liber ad Capuccinos abeam, tantumdem cum his solatii capturus, quantum iis mea opera conferre consueveram. Tu quoque, si cupis, iis omni studio operam tuam impendes, ut tuis in futurum rebus consulas, » atque ita evanuit. *Annales Cappucc. n. 89.*

Indorum admiranda erga infirmos charitas.

Indorum erga ægros mira est cura, uti et erga peregrinos; nullum est oppidum, ubi præter xenodochium, quo summa humanitate peregrini omnes, tum maxime Sacerdotes, suscipiuntur, nosocomium aliquod

paratum non sit, ex ædificiis omnium nobilissimum, sæpeque magnitudine superans oppidum. Nullos hæc valetudinaria reditus habent, et tamen melius, quam multa ex Hispaniæ optimis nosocomiis, administrantur; vide plura valde insignia l. c. inter quæ additur: Inda in valetudinario gravi afflicta morbo, omni humana ope destituta, amissa omni cupiditate cibi, vidit admirabili splendore virginem, quæ cibos præberet ægris duabus, comitatam duabus eximia venustate virginibus, quæ lances prandiumque suis manibus sustentabant; cumque ea propius accessisset, tum vehementius mirari pulchritudinem cœpit, et indignum judicare, ut tali dignitate mulier loco tali versaretur. Verum admonita est a duabus virginibus, ne timeret, esse enim cœli Reginam, comites vero Catharinam, et Magdalenam; hæ cum mundissimam mappam expandissent, accessit cœli Regina, et cibum in os inseruit, quo illa mirabiliter recreata, ad sanitatem est repente perducta. Fama ergo vulgavit, B. V. in nosocomio sedem delegisse, maxime cum aliquoties se ibi ægris solatii, et auxilii causa spectandam dederit. Ibidem videre est, cuiusque hebdomadis secunda feria virorum, ac mulierum agmen scopis instructum per mediam urbem ad verendum valetudinarium, vasa purganda, ægrotis pia opera ministrandum incedere. *Annux Soc. ann. 1584. et 1593. fol. 198.*

Cura infirmorum quam grata Deo, et Sanctis.

Paulus Colovello, dum in templo a B. V. apparente mire recreatur, audiens vocantem ægrum cuius cura ipsi commissæ erat, Virgine relicta, statim eo festinat, cui ubi debita officia persolvit, ad templum rediens; Deiparam adhuc expectantem reperit; cui Paulus: « Ne, quæso, mihi succenseas, quod te relicta ad infirmum accesserim; » Cui illa: « Ne te, fili, facti pœniteat, rem mihi tantopere gratam præstitisti, uti gratiore nunquam; charitatis enim, et obedientiæ opus, quo ægrotum fratrem persecutus es, in maximum meum, et Filii mei honorem redundat. » *Annal. capucc. 1583. n. 87.*

Ruditus insolitus in funere Calviniani.

In tractu Vivariensi homo Calvinii veneno

imbutus subsannare solebat ritus Catholicos, præsertim qui in exequiis vita functorum adhibentur; lugubre concinentibus interprosequendum funus Sacerdotibus. Hunc cantum, spurcus ille Calvinii combibo, rudium asininum appellabat: et quoties in deductis funus Sacerdotes incurrebat, efformare nitebatur rudientis asini clamorem, effuso cum risu suorum, magna vero cum despectione Catholici agminis cadaver efferentis ad tumultum. Rependit Deus impio subsannatori justam mercedem. Siquidem haud ita multo post fato functus est: et cum ritu Calviniano efferretur absque cruce, cantu et lumine, turba dumtaxat reformata sandapilam consequente, affuit asinus magnitudine inusitata obstrepens, ingenti ruditu, nec ullo unquam pusilli gregis studio, sive jactatis in asinum lapidibus, sive sublato in eum multorum contentissimo clamore, effici potuit, ut adverteretur, et consecutione funeris, perpetuoque ruditu absisteret. Ad extremum, ubi profanum cadaver superjecta humo conditum est, et qui funeri operam dederant digredi cœperunt, asinus aliquot circum corpus circuitationibus peractis, et longo contentoque ruditu veluti parentans derisori exequiarum Catholicarum, subduxit sese, nec ulli deinceps mortalium visus, aliud fuscæ reipsa aliud externa specie prætulisse, insinuavit. THEOPH. RAYD. in *prat. spir.* §. 3.

Matris periculum ultro adeuntis horrendus casus.

Viduæ nobilis ætate adhuc florentis, et nondum quadragenariæ filius, annos duo de viginti natus, pudori pedissequæ, quæ in matris domestico obsequio erat, pereleganti specie, insidiabatur, nec ullum prætermittebat ad flectendam puellam genus lenocinii. Monuit puella heram de filii petulantia, expuens, quantis ille dolis, ac verborum, et munerum illecebris ab aliquo jam tempore pudicitiae suæ infestus esset. Hera condicere jubet filio optatos amplexus in proximam noctem, simulque puellæ mandat, ut clam omnibus de hirsutis vepribus, et paluris flagellum concinnet, quo subeuntem puellæ thorum exciperet. Is instructa armis mater in ancillæ lecto componit sese. Nec mora, filius ad lectum ex conducto per tenebras furtim irrepit, pedissequæ (ut putabat) societate fruiturus. Sed heu fragilitatem humanam! Mater, quæ

truces spiritus in filii spurcitas induta, periculo se commiserat, et naturæ imbecillitate, et Satanæ artificio mollita, ad primos novi OEdipopodis contactus silet, sensimque abstracta et illecta, in horrendum vel feris ipsis incestum plene consensit, ex quo etiam prægnans facta, germanam patris prolem peperit; tam misero eventu docta, qui non refugit periculum, illo perire, juste ulciscente Deo nimiam securitatem, et de suis viribus præfidentiam. Ib. §. 40.

Sacerdos ex Religiosis Turcæ adscriptus.

Religiosus e sancta quadam familia (nomen consulto reticeo, plerisque recenti adeo tragædia minime ignotum) per incautam conversationem (insimulatus criminis pessimi, aut quod postea deprehensum dicitur, per sycophantiam ea labe gravatus, a præsidibus vel suspicionem illam exosis, exactus est, et nexibus votorum solutus. Regressus vero ad suos initiatus est Sacerdotio, et Legato Galliæ profisciscenti Byzantium, adauctus, cum puella honoraria e gynecæo conjugis Legati fœdum commercium aliquamdiu continuat, donec extumescente puellæ utero, deprehensa est iniquitas. Eam domus dehonestationem impatientissime tulit Legati uxor, per quam exasperatus maritus, et ipse non mediocriter ex larium suorum fœdatione saucius poenas de spurco Sacerdote sumere cogitabat. Nec id infelicem reum latuit, qui ut vitam suam in tuto locaret, ad Turcas defecit, et Saracenico cautério inustus, fœdæ superstitioni nomen dedit, tulbano caput opertus. Haud tamen satis tutus sub ea umbella fuit, mox per conductos sicarios trucidatus, in Mahometi paradisum non sicca morte amandatus est misere in Turcismo vomens spurcam animam. Ib. §. 12.

*Monstrum sceleris ex fœditate sacrilega,
et cæde horrenda correctum.*

Narrabat vir optimus et antiquæ sinceritatis Franciscus Maillardus in sua Burgundia Francica, haud ita procul Divione fuisse cauponem, qui prope viam publicam transeuntibus cibos, et vina suppeditabat. Erat in vicinia cœnobium, quod minus bonæ famæ, Sarabaitæ verius quam cœnobite incolebant.

Daemonia incorporata jure dixisses, adeo tetricam vivebant vitam. Cauponis filiam eleganti specie, et vernanti ætate, desiderari subito contigit. Illexerant enim eam propudia illa hominum, et a paternis ædibus fraude adductam, in haram (non in cœnobium) seduxerant, ubi ad satietatem per vices infelici libidinum suarum victima abusi, ne quis flagitii rumor ad patrem permaneret, mactare de nocte miseram, et sepulchro juxta aram templi maximam domesticis condendis destinato inferre, constituunt sub ipsius Dei oculis. Sed vigil de cœlo tantum scelus patefecit insolito providentiæ genere. Homo de via fessus, adhuc multa luce, apertum cœnobii templum ingressus, præ lassitudine, in templi angulo sopori se dedit, et non advertente, cum templum exclusit, aedituo, intra ædem sacram conclusus est, nec prius sopore solutus, quam alta nox tenebris offudisset omnia. Ubi, discusso somno, cogitavit egressum, agnovit se per errorem aeditui in templo obse-rato oclusum. Veritus autem deprehendi, et pro sacrilego expilatore mulctari, quasi meditato ad sacram suppellectilem sublegendam intra templum hæsisset, cogitavit de ratione, qua minus incommode noctem exigeret, crastina luce cum primum pateret templum, absque strepitu discessurus. Itaque subiit concionale suggestum ad pernoctandum. Et ecce altera post mediam noctem hora, spectaculum triste, imo ferale, et tartareum, quod miserum hominem horribiliter affecit. Trahebatur ab infamium procorum cœtu infelix puella, ut mactaretur, et tumulo inferretur, quæstibus ac gemitibus implens omnia, et nunc sortem suam, nunc patris orbitatem deplorabat, nunc supplex fiebat pro vita sua, et pro anima sua. Obtestabatur Deum vindicem, in cujus conspectu fusura esset inquinatum alieno potius, quam suo scelere sanguinem. Intentabat humana judicia, et deprehendendam graviterque luendam serius ocus iniquitatem. Sat se ludibriorum et contumeliarum passam contestabatur. Itaque rogabat, juratum de prioribus injuriis silentium exquisite servaturam, tantumne miseram, et admissis spurcitiis sordentem, æterno judicio addicerent. Has voces lenire sibi visus est e grassatorum illorum numero unus Sacerdotio initiatus, offerens ei absolutionem de peccatis, ad quorum confessionem miseram est adhortatus. Fecit, illa, quod monebatur, sive mortis impendentis timore, sive qualemcumque moram, eo præsertim

loco, ad flectendos truculentos lanios, opportunam rata. Sed frustra rebatur, nam paucis (ut in illa tribulatione) quæ occurrebant peccatis expositis, et absolute impensa, frustra divos, frustra mortales contestantem transadactus gladius percudit, simulque spirans, et suo sanguine perfusa, in jam apertum conditorium detruditur, suis operta vestibibus muliebribus, quales per diem gestare solebat, quæ illi pro sindone, et fasciis sepulchralibus fuerunt. Prospectabat e sua specula tragœdiam hanc universam tremulus viator, sollicitus pro suo periculo. Neque enim si deprehensus esset, evasisset impias manus, de silentio tam horrendi facinoris cum primis sollicitis terris grassatoribus. Itaque tametsi identidem sustollens caput omnia notarat, per noctis silentium minimas succussiones suas expavescebat; gnarus de vita sua actum esse, si affuisse immani spectaculo agnosceretur. Securi e templo excessere sicarii. Viator reliquam noctem in magnis angoribus et horroribus exegit, et ubi primum diluxit, et valvæ templi patuerunt, de suggesto desiluit, exportans e templo ingentem horrorem, quem ut levaret, ad cauponam haud ita procul positam divertit. Patrem vero pro filiæ pridem desideratæ absentia anxium transfixit viator immani doloris vulnere, cum, exposita per ordinem facti atrocitate, ex notis exhibitis comperit, haud dubie suam esse filiam, in quam ita sævitum esset ab impiis vicinis, quos ita pridem suspectos habuerat, ut tamen revincere sceleris non posset. Monitus mox per miserum patrem Senatus, reserato sepulcro, et refoisso cadavere sceleris convictos dire mulctavit, domumque universam in sceleris detestationem dirui iussit. Ib. §. 45.

Temeritas castigata.

In valle Segusiana, Turin haud ita pridem petenti narratus est stupendus desultus e colle, cui S. Michaelis Abbatia est inædificata. Locus est mire præruptus, et editus. Inde puella rusticana, sed moribus, et integritatis illibatæ studio nobilis, dum petulantiam militarem fugit, præceps in subjectam vallem, ex altitudine prorsus insigni devolvitur, de vitanda offensa Numinis et corporis fœdatione, quam de vita sollicitior. Et affuit propitium Numen non adeunti ultro periculum, sed majus exitium refugienti. Itaque in imam vallem desiluit plane indemnis, mirata

se ipsam, et bonam sortem suam quod tantum spatium emensa esset, rotatu adeo præcipiti citra noxam. Cum ergo eam ob causam, quam retuli, haud secus, ac Romana quondam Clælia celebris esset, causa est extra necessitatem servandæ pudicitiae eandem viam relegere, probatura industriam, et felicitatem suam in tam præcipiti desultu. At is altera hac vice temere susceptus, pessime cessit puellæ. Desiluerat enim primum citra contritionem, ac læsionem omnem; quia iustus cum ceciderit, non collidetur, eo quod Dominus supponat manum suam. At ex posteriore desultu, quærebatur tantum vanitatis argumentum, et tentabatur Deus; qui proinde ruentem permisit sibi, inde fœdisime conquassata priusquam solo illideretur, temeritatis suæ obita morte pœnas dedit. Ib. §. 46.

Rusticus mirabiliter a peste liberatus.

Andreas Caderius narrat, Eolæ apud Sequanos non ita pridem, cum sæva pestis grassaretur, rusticum, quod pestem contraxisset, ab hero domo exactum, cum hac, illacque aliquamdiu incertus oberrasset, ad extremum præ lassitudine projecisse se subter unam arborem, tantillum quietis capturum, velut Eliam subter juniperum. Ibi cum jaceret, prosiliens e vicina sæpe anguis, involat in pannum luis pestilentis, quem rusticus collo nudo, tetrum ac diri succi refertum præferebat, exsugitque penitus abditam luem. Discusso ad eum factum sopore, rusticus non absque horrore assurgit, miratus se sanum, ac peste prorsus liberum, serpentem vero (contra quam accidit in exemplo serpentis sugentis saniem, apud Cæs. l. X. c. lxx.) in suis oculis hausti veneni virus non ferentem. emori mox conspicitur. Ib. §. 49.

Suspensus mirabiliter a Deipara liberatus.

Quidam adolescens in agro Bisuntino, ex Archiepiscopi familia, quod licentius nobili respondisset, alapa mulctatus, mox etiam calce percussus, actus in furorem, catapultariæ glandis ictu nobilem confecit. Gens tota, quæ opibus et favore poterat plurimum, cædis auctorem ad furcam poposcit. Nec mora, frustra renitente Antistite S. R. I. Principe, qui illud iudicium ad se pertinere contende-

bat, pene a cæde patrata ad patibulum rapitur. Erat adolescens ille patibularius, singulari in Deiparæ cultum affectus. Et in deductione ad patibulum voto se obstrinxit ædem Deiparæ Lauretanam invisendi habitu peregrini. Quod votum risu in illis adjunctis exceperet plerique; sed ille in Deiparæ interpellatione jugis erat. Cujus tutela clientem suum in eo puncto non deficit. Itaque cum admota ad collum fune, a carnifice ter in ejus humeros valde insiliente de furca deturbaretur, et obitum suum in Parentis optimæ tutela flagrantius reponeret, matronam conspexit, collum sibi molli sudario præcingentem, ne restis appressione et constrictione læderetur. Pependie furca horas complures. Denique reciso laqueo ex alta trabe, e qua pendebat, forti in solum subjectum allisu lapsus, et pro mortuo sublatus, cum a piis fœminis ad sepulturam in sindone consueretur, earumque una acum incogitans in carnem infixisset, persensit istum, et alte ingemuit. Mirati omnes, qui aderant, et percontati, quomodo post tam diuturnam in furca moram superstes esset, Deiparæ favorem erga clientem suum didicerunt. Cognatio ejus, quem letho dederat, recenti vulnere adhuc saucia, reposcebat miserum iterato ad pœnam. Sed pars sanior, et numerosior eviecit, ut qui Deo benigne, et Deipara tutante certam mortem evaserat, mites, ac noxæ immemores mortales experiretur. Ille voti memor, promissum fideliter exsolvit: et potsmodum in familiam Theresianam Deiparæ addictissimam adscriptus est. Ib. §. 40.

Præfestinum judicium detectum.

Narrabat Eminentiss. Alphonsus Card. de Richelieu Lugdunensis Archiepiscopus, in quadam religiosa familia, sibi bene comperit luctuosum eventum accidisse. Visitator Ordinis præ duritia rectionis adeo exacerbavit unum cœnobitam, ut actus in rabiem, e Concellanei supellectile, cultellum acceperit, quo instructus noctu in visitatorem irruit, eumque jugulavit, et cruentum gladium in cubiculo relinquens, nemine mortalium conscio, secessit in cellam suam. Cæde visitatoris vulgata, conquisitio sollicitè facta est, et cujusnam esset gladius cruentus nefarii operis instrumentum, diligenter investigatum. Agnovit istum esse is e cujus cella sumptus fuerat. Itaque tamquam cædis auctor, in barathrum

est conjectus, in quo pane tribulationis, et aqua angustiae per solidos septemdecim annos sustentatus utcumque est, pro truculento homicida habitus. Exactis annis septemdecim, Cain, quem dixi cædis verum auctorem, gravi infirmitate correptus est, qua sceleris sui per tot annos, etiam inter sacramentaliter confitendum pressi, non immemor, rogavit superessetne vitæ spes aliqua. Ubi accepit medicorum judicio, sibi conclamatum, et intra paucas horas migrandum esse, acciri cœnobiarcham curavit, conscientiam exoneraturus ad migrationem e vita. Per ejus confessionem post annos denique septemdecim, innoxius ex ergastulo eductus est, et evidenti argumento monstratum, judicia mortalium præpropera, et tenuibus nixa indiciis (quale hoc fuerat) fallacia plerumque esse, et cum innoxiorum gravi damno conjuncta. Ib. §. 53.

Facinus Hæretici horrendum.

Tillemontius urbs est in Belgio, quæ Castillionæi Castrorum præfecti Hæretici copiis subacta, ante annos paucos ad barbaram matronarum, ac puellarum, quæ in templa se receperant, stragem, ac fœdationem, non prius illic visam, cohorrui. Ibi virgo sacra ad tumultum irrupentis in sacram ædem militaris globi, non secus, ac columba ad milvi incursum, percussa, hac illac diffugiens, nec ullibi tutum receptum agnoscens, non ignara moris Hæreticorum, pone sacrum tabernaculum, in quo divina hostia asservatur, latibulum sibi captavit, rata pudicitiam suam illic pro Dei præsentis reverentia indemnem fore. Sed falsa est spe sua. Advertit ex impiorum sicariorum globo unus quispiam latentem prædam. Itaque confestim advolat, et quod puella esset eleganti forma, oculos suos statuit declinare in terram, specie decipiente, et concupiscentia subvertente cor ejus. Horresco ad nefarium ausum, neque tamen quando huc deveni, referre pedem licet, tametsi contremiscentem pro alieno scelere. Misellam ergo, et frustra Deum sacram specierum tectorio obductum, frustra Christi plagas, et sanguinem, frustra Deiparæ merita interponentem, vi prehensam abstrahit, et super altare, in quo immolatur agnus purissimus, ubi vota fidelium sacri ministerii interventu pervehuntur ad cœlum, loco cœlestibus spiritibus venerabili, vere

terribili, domoque Dei, et porta cœli, violenter dejectam pati coegit, ad quod abrumpo sermonem, nolens chartam, ac calamum tanta fœditate incestare. Quamquam cumulus atrocitatis prætereundus non est, ne cogitationem legentis fugiat, qui quidem humanitatem non prorsus exuerit, et in feram Diabolumve transierit. Satur libidinis nequam ille, virginem (neque enim, Augustino teste, apud Deum desiit vi erepta renitenti virginitas) virginem, inquam, effectum, et voluntatem, minas ab irato Deo intentantem, et pessimæ vitæ finem pessimum denuntiantem, stricta in pectus sica immaniter confodit: duplex in una hostiam martyrium faciens, pudoris et religionis, ut S. Ambrosii huc voces transferam. Ib. §. 57.

Iustum rei nunc innoxii supplicium.

Lugduni ad templum quondam S. Eulaliae (nunc S. Georgii) macellum est, unde carnes tractui illi suppeditantur. Ibi lanus, dum cultrum collo ovis infigit, cieri auditur rumorem in vico fere ad domus suæ ostium. Rumoris causa erat cædes subita hominis illac prætereuntis; lanus, ut erat a mactata tunc pecude cruentus, gladium quem e pecudis gutture extraxerat, sanguine rubentem manu tenens accurrit, quæ rumoris causa esset, reseiturus. Omnibus, ut in huiusmodi tumultibus usu venit, conturbatis, lanus illis adjunctis, cruore perfusus, et gladium sanguine rubentem præferens, inopportune advenit. Non nemini quippe de cæde visus est suspectus, vel etiam compertus. Itaque per apparitores, qui mox advolarunt, comprehensus est, ex delatione eorum, qui ipsum viderant circum corpus demortuum, gladio sanguine perfuso instructum. Abductus in carcerem, tametsi se plane innoxium contestabatur, nec nisi fortuito intervenisse efferebat, gladium autem, quem deprehensus erat gestare perfusum sanguine, assereret a mactata sub eum temporis articulum pecude ad macelli usum, non autem ab hominis in vico cæsi sanguine rubuisse; tamen, quod alius non compareret cædis auctor, et indicia paratæ a lanio cædis viderentur criminis impacti veritatem evincere, post aliquam ex forensium tricarum usu comperendinationem informi letho addictus est, ab alta trabe suspendendus, eo ipso in loco, ubi cædes patrata per eum supponebatur. Ubi perventum est ad patibulum,

exorata dicendi ad populum, qui confertissimus aderat, facultate, repetita, quam tenere cœperat; nec deseruit unquam justificationem suam circa cædem innoxii, ex qua damnabatur; fassus tamen aperte est, se mortem commeritum, et judicia Dei justa agnovit, quibus addiceretur ad luendum, quæ olim eo ipso loco impune patrarat. Nimirum quod juvenis cum esset, in patrem suum eodemmet loco insurrexisset, et verberibus male mulcasset, ac conviciis nequissime onerasset: « Hæc est (inquit) causa vera, cur apprehenderunt me hæc mala. Discant exemplo meo contumaces filii in patres contumeliosi, atque injuriis vigilare providentiam, nec inultas etiam in hac vita sinere huiusmodi noxas, quibus violatur a filiis pietas erga parentes. » Talia prolocutus, ac preces sibi astantis turbæ fidelium apprecatus, repetita per Sacerdotem, qui aderat, absolutione, exceptit patienter iudicium. Ib. §. 72.

Terram facinus celerrime vindicatum.

Turca quidam efferus incidit Constantino- poli in suæ sectæ mulierem admodum compertam, et caput variis monilibus ac gemmis gravantem. Quod locus esset a frequentia remotus, nec ullus tunc adesset, qui arcere sceleratas manus posset, aut peracto facinore insimulare iniquitatis, educit gladium in mulierem, quam pone sequebatur, et rescissum ejus caput sacculo, qui ad manum erat, injecit, nec levi (ut rebatur) præda ditatus, lembo in alteram urbis partem freto sejunctam, tentat trajicere. Aderat auceps Imperatoris Turcarum, accipitrem manu gestans. Ales ad carnis recentis odorem commota, et inquirens, perquirat, ut, ubinam caro a lanio recens in lembo esset, exquireret; conjectans vere quod erat, id est, latere in sacculo alterius lictoris carnem, urget, ut eam expromat, et renitentem spoliatur per vim sacco, ubi caput adhuc calens, et rivis sanguinis manans deprehendit. Impius homicida tanti sceleris compertus, in mortario pistillo tusus, pœnas dedit justius, quam Anaxarchus. Ib. §. 84.

Locus infestus ob majorem iniquitatem.

Nuper in Belgio, haud procul Bruxellis, castellum erat infestum nocturnis tumultibus,

quibus una quædam ejus pars in habitatione prohibebatur. Dynasta castellanæ jurisdictionis, post diuturna ex terribilioribus illis fastidia, et frustra adhibitum genus omne remedium sacrorum, Bruxellam petit, et levandi potius mœroris, quam consilii expectandi causa, in Bruxellense Societatis Jesu Collegium se recipit, ubi in Patrem incidit apprime religiosum simul, et animosum, et in ea provincia primum. Is non modo Dynastam in præsentia est solatus, sed etiam ultro obtulit sese ad locum deinceps infestatione illa liberandum cum bono Deo. Itaque postridie ex conducto eo se recipit cum socio, et in cubiculo aulae prægrandi adjuncto, quod maxime infestum ferebatur, quietis sibi per eam noctem locum delegit, una cum socio, obserato rite ostio, et accensis aliquot luminibus. Sub mediam noctem, cum adhuc preces, in quas primo in cubiculum ingressu se dederant, magno affectu prorogarent, exaudiunt in vicina aula tumultuosam unius cujusdam discursationem, quæ conclusa est valida pulsatione ad ostium cubiculi tertium repetita. Nihil autem reposcentibus, nec signum ac ingressum dantibus iis, qui conclusi erant, subit cubiculum post tertium ictum, reserato violenter ostiō, horrendum spectrum hominis, cui ex oculis scintillabat ignis subniger, exserta lingua, depressis genis, et specie lurida, atque exsucca. Nihil territus Pater, generosa et contenta voce interrogat, quisnam esset, quid eum locum infestans quæreretur? Spectrum sedem e regione positam occupans: « Audies, inquit, a proximo affuturo. » Post quartam horæ partem affuit non dissimili tumultu aliud spectrum priori consimile, quod eadem interrogatione a Patre pulsatum, occupante consequente, sed idem cum priore responsum dedit: « Audies a proximo affuturo, quid hic quæram, et quorsum sim huic loco infestus. » Idem ad similem interrogationem respondit tertius, qui post alium quadrantem eodem impetu ac tumultu subiit, et sedem tertiam tenuit. Quartus denique, eodem interstitio temporis servato, affuit, sed longe alia specie, ac externo habitu. Videbatur enim albus, et læta facie, et permodesta totius oris, ac corporis compositione. Is cum aulam cubiculo adjunctam transiisset, et sedate decurrisset, cubiculum subiit, adjunctis quasi ad precandum manibus. Hunc Pater placide, et reverenter affatus, deque causa adventus sciscitatus, audit, animam esse

Patris Dynastæ castellani, qui illos excepisset hospitio. Tres, quibus assidebat, majores suos esse, Patrem, Avum, Abavum. Ab hoc usurpatum primo esse castellum, et per occasiones civilium bellorum contra jus fasque domino vero subductum. Id Avum rescivisse, neque tamen, quod suum non erat, rejecisse; Patrem de illegitima castelli ad se transmissione ambiguum, retinuisse tamen, quod ad se pertinere exploratum non habebat, neglecta dubii discussione. Itaque omnes ob eam noxam æternis ignibus a justo Judice esse addictos. Sibi uni, quod bona fide castellum possedisset, nec de alterius in illud jure fuisset ambiguus, retentionem innoxiam fuisse; justo tamen Dei judicio hærendum sibi in flammis emendatoriis fore, donec castellum restitueretur legitimo domino (et designavit e filiis familias servum, Joannem nomine, genere nobilem, sed pro more mortalium ad eam sortem dejectum) cui restitui a filio castellum, vel certe cum eo de re tota amice, et juste transigi poscit: et Patris sibi sacrificia apprecatus, remque quamprimum confici enixe rogans, placide abscessit, cæteris jam ante damnationis ipsorum enuntiationem dilapsis. Securus quietis Pater, socium ad reliquam noctem tranquille exigendam, et somnum capiendum invitat. Affuit mane nobilis, et rem totam edoctus, majorum suorum sortem veritus, de Patris consilio, soluta, qua hactenus castellum possederat, bona fide, statuit animam Patris sui levare, se discrimine æterni exitii liberare, et conscientiam ante omnia in tuto ponere. Itaque advocato in Patris conspectu Joanne, paratum se proficetur in ejus gratiam castello cedere, ut malit pinguem conditionem admittens firmare hactenus injuste retentam possessionem. Annuit Joannes, et herum jam non herum, deinceps amicum, ac socium futurum, jure castelli concessio, securum facit: nec ulla deinceps terribiliora toto castello audita. Ib. §. 94.

Monstruosus eventus licentie oculorum.

Intercesserant Caio viro nobili, aut militares inimicitie in sæculo cum alio quodam, quem sors fausta alio abduxit. Post aliquod tempus, atque sopitis potius, quam restinctis irarum ignibus, Caius, afflante Deo, cœtum quemdam sacrum cogitat, et reipsa init. Tyrocinio posito, aliquot annos in religiosa

familia exigit, homo in speciem minime malus. Sacris denique Ordinibus inauguratur, et de more sacra obit, audita brevi tempore. Contigit autem, ut inter Sacra operandum Lutetiæ, justitiæ in templo, quod ad plateam regiam est, cum non satis oculos custodiret, adstantem Sacrificio pacis, in clathris sacræ aræ circumductis, deprehenderet illum ipsum, cum quo in sæculo inimicitiae illi intercesserant. Et transfixus per eum conspectum, in ipsa ara concepit dolorem, mox pariurus iniquitatem. Redacceso enim validissime igne odiorum, cum primum ex altari excessit, et sacras vestes deposuit, nihil non movit, ut, ubinam suus ille hostis degebat, compertum haberet. Id ubi rescivit, sæcularibus vestibus, et armis clam conquestis per posticum abjecta religiosa veste transgressus, hostem adit, quem stupore defixit condicens duellum. Tametsi enim, et ipse homo militaris erat, tamen provocationem ad certamen ab homine sacro, cui paulo ante sacrificanti affuerat, exhorrescebat. Pro usu tamen sæculi, et torrente motus humani, in illius conditionis hominibus, provocationem admittit, et in campum progressus dimicansque cum Caio, ab eo confoditur, et vita simul corporis animæque in lethali culpa stratus privatur. Ib. §. 94.

Crudelis vindicta.

Immanitatis diabolicæ exemplum nostra memoria vidit Allobrogum Metropolis; ad cujus pomerium B. Mariæ Ægyptiacæ sacra ædes e Patribus S. Francisci de Observantia incolitur. Ibi ipsam Reginam dierum (ut Nazianzenus orat. 49, et Epiphan. orat. de resurr. Dom.) appellant. Miles præsidiarius e regno Neapolitano, cui cum alio ejusdem gentis simultates intercesserant, post aliquam ex adversarii parte simulatæ conciliationis speciem, posuit conscientiae maculas, et divino pane refectus est. Cum domum regrederetur, in ea via, quæ cœnobium inter, et suburbium jacet, obviis illi fit inimicus, armatus inermi, et obstante per eam solitudinem nemine, jubet miserum Christo renuntiare, et Deum ejurare, illico colfo-diendum, si detrectet. Territus mortis intentione infelix, labiorum tenus ejurat Deum, et Christo valedicit. Quod ubi perfecit, ab impio hoste (verius Dæmone corporato) impacta in pectus sica transfixus, concidit,

exclamante, qui transfixerat, et quasi de ingenti trophæo erecto in re pessima exultante: « Vah! et corpus, et animam inimici uno ictu perdidit. » Ib. §. 96.

Fiducia nimia castigata.

Sanctus Climacus meminit adolescentis, cuius erat tanta morum innocentia dignitasque, ut ad ejus imperium feræ ipsæ fratribus famularentur, quem idcirco Marcus Antonius navi pretiosis mercibus onustæ, cæterum in alto mari constitutæ, adeoque incerti adhuc cursus, compararat. Hic, inquam, tanti fervoris, sanctimoniaeque juvenis turpiter postea est lapsus; multis tamen lacrymis peccatum expiare aggressus, quibusdam Monachis illuc forte transeuntibus dixit: « Renuntiate seni (S. Antonium designabat) meis verbis, ut mihi decem dierum inducias, quibus pœnitentiam agam, impeteret. » Intellecta quare, vir sanctus ingemuit, magnoque doloris sensu: « Hodie, inquit, ingens Ecclesiæ columna cecidit. » Quintum post diem Monachum e vivis sustulit. S. CLM. gr. 15. c. IX.

Societas mala vitanda.

Nobilis quædam in Hispaniis puella æqualium societatem fugere solebat, in qua certa corporis, sæpe etiam animæ, jactura est. Hæc, cum a matre, et sororibus geniali quadam die abducta esset ad tripudium, atque ad hoc a nobili juvene invitaretur, levans in cœlum oculos, vidit sibi supra caput adstantem Dominum Jesum vulneribus toto corpore concisum, manibus, pedibus, ac latere multo sanguine fluentem, et facie laboranti similem, ac multo sudore manantem, qui illam compellans: « Vide, inquit, filia, quam graviter me affligit sociarum tuarum levitas, in quam te insinuas. » Monet illa matrem, ac cum ea et sororibus domum se recipit, ac dein mundo valedicens, eas elegit socias, apud quas Salvatori sua vulnera non esset renovatura. BARRY an. Sanct. p. 1. devot. 4. c. VII.

Beata Virgo potens contra carnis tentationes remedium.

Pater Bernardinus Realinus e Societate

Jesu, vir magnæ virtutis, adolescenti idolis præclarissimæ frequenter impudicis Asmodæi assultibus impugnari solito suasit, ut, cum ab immundo illo impuris cogitationibus vexaretur, hanc precantiunculam recitaret: « Per sanctam virginitatem tuam, purissima Virgo, emunda carnem meam, in nomine Patris † Filii † et Spiritus Sancti † amen; » atque simul cor, unde juxta Servatoris effatum malæ cogitationes exeunt, ter crucis signo muniret. Paruit adolescens, ac subinde jurisjurandi religione affirmavit se; per omnem vitam reliquam nunquam amplius id genus stimulis agitatum: imo se auctore aliis quoque permultis ejusdem precantiunculæ usum nunquam irritum pretio fuisse. *NADASI in ann. Mar. n. 2616.*

Eadem emendandæ vitæ singulare remedium.

Juvenis quidam annoætatis quinto in quodam flagitium prolapsus, ad annum usque decimum octavum in eo fœdum in modum demersus jacuerat. Interea loci forma, ingenium, morum amœnitas cunctis non amabilem tantum, sed admirabilem quoque reddebant, ut dignus etiam inter sodales coaptari videretur. Ignotum nimirum erat, quæ animi deformitas sub rara illa corporis forma lateret. Quæ tamen fœditas ita sese anno 1602. prodidit, ut summam animi desperationem ostenderet. Hic Pater quidam Societatis adoriri adolescentem, emendandæ vitæ, et a peccandi illecebris rationes, et vias monstrare, medicamenta item sanando salutaria præscribere; iste contra negare, sibi hæc profutura, quod hujusmodi remedia mali, quo laborabat, vis et improbitas eluderet. Rogare proinde, ut precibus suis valentiora sibi a Deo impetraret. Spondet Sacerdos futurum, atque simul hortatur adolescentem, ut, quod a se peteret, id etiam a Matre misericordiæ votis quotidianis contenderet. Obsequitur hortatori, et ad diem quo eandem Matrem Filius cœlo innatam honore summo cumulavit, de peccatis iterum confessus, judicavit Confessarius sibi jam vitæ melioris spem non dubiam affulgere. « Ex quo enim, inquit venerari divam Virginem, et ab ea vitiis meis flagitare studui medicinam, animadverti homines perverso quorum usu et consuetudine gaudebam, a me alienari meque ire desertum. Et nunc quidem ita liber sum, et expeditus ab omnibus, ut exequi

jussa tua facile possim. Nec aliunde scio bonum hoc mihi tantum, quam a provisu Dei manasse. Tu igitur impera mihi, quod voles, et me finge, ut voles, nullum faxo in me obsequium, nullum officium desideres. » *Annua 1602.*

Reliquiarum portatio salutaris.

Cæsarius refert de Bernardo Ordinis sui Cisterciensis Religioso sequentem historiam. Hic ante susceptum religionis habitum, itineris, quod habebat, nescio quo, comites gerebat e collo suspensas SS. M. Joannis et Pauli reliquias pyxidulæ inclusas. Ecce vero in via occurrit homini inhonesta quædam tentatio. At illi minime (tum quidem) pensi erat similibus, ut deceret, obviam ire tentationibus. Ergo sacræ reliquiæ ipsæ incurium pectus crebra pyxidulæ allisione monere vellent, sed nequaquam. Cessante dein tentatione, cessavit pariter illa percussio. En paulo post redeunte, redit et ista, quasi sacra pignora excitarent incogitantem. Tum vero monitorem exaudit, fortiterque, ac feliciter tentationem profligavit. *CÆSARIUS l. viii. Dialog. 6. 67.*

Munuscula amatoria periculosa.

Anno 1589. adolescens quidam prius ex imprudenti aspectu ita in amorem mulieris exarsit, ut divinum excluserit. Mittebantur ultro citroque munera, furtivæ litteræ, idque trimestri spatio. Post quod is gravi morbo afflictus decubuit. Mirum certe, quam immundas sordes evomuerit, mulierum crines, ovium villos, crinales acus et sutorias, unguium segmina, ossium fragmina, et ferramentorum, non parvo numero una cum sanguine. Miratus Pater causam quærit; num quæ essent a muliercula litteræ, aut munera? Litteras acceptas aiebat, sed deinde lacertas. Pater non credens, admonet familiares, ut ejus arculam scrutentur, et si quid sit amatorium, tollant. Ea res, cum ægro occulta quadam voce innotuisset, arculæ clavem horrendis clamoribus postulat, et acceptam iniecit in os; voraturus, nisi prohibitus fuisset. Eam pulvino supposuit, oculorum usum amittit. Admonet mater, ut doctus malo reddat clavem: eam quærens eum non inveniret, furto ablatam credit, et magis vociferari incipit, nec tamen ea reperta fuit, toto etsi lecto

diligenter excusso : arcula vi reserata, repertæ fuere binæ litteræ amatoriae, et igni traditæ. Causa mali amota, restitutus fuit juveni visus, animus, et paulo post integra corporis sanitas. BENICUS *ad ann.* 1589.

Relapsus cavendus.

Infelix quidam adolescens vitam olim angelicam in lubricam commutavit, pessima dissolutorum societate fœdatus : cumque fama esset, illum ne ad Pascha quidem SS. Sacramentis expiatum, negavit id quidem uni e Societate Jesu, fassus tamen est, se sacrilege fuisse confessum. Dein vero ad frugem est reductus, at non diuturnam : cum eam interverterit quidam e perditissimis sociis, qui nuntium, seu salutem ab obscœna quadam fœmina dictam retulit. Unde miser præceps iterum ruit, quo a torrente libidinoso rapiabatur. Verum Deo inconstantem puniente, necdum expleto semestri, ab eodem illo impudico ejusdem (ut opinio erat) scorti consilio in platea Neapoli confossus, nec tantum intervalli habuit inter vulnus, et mortem, ut vel sanctissimum Nomen Jesu posset pronuntiare. RIBAD. *in M. S.*

Propositi non servati pœna.

Cum Canonicus quidam ægrotaret, ad S. Franciscum (qui tum etiam ex morbo decumbebat) deportatus, a viro sancto, sanitati restitutus est, serio tamen admonitus, pravam dein vitam emendaret. Convaluit, sancta omnia pollicitus ; sed fidei datæ brevi immemor, ad ingenium, et turpes amores redit ; verum non impune. Cum enim apud alium quemdam Canonicum lætus cœnam sumit, subita colabentis domus ruina unus et solus ex omnibus oppressus interiit. *Vita S. FRANCISCI c. xxxiii.*

Chorearum infelix exitus.

Refert Petrus Alphonsus in sua historia, duos socios iter facientes devenisse ad locum, ubi choreæ agebantur, quarum cantu alter allectus substitit, altero licet renitente, ac se saltantibus junxit. Ecce non multo post unus saltantium in villa homicidium perpetravit ;

hic autem, qui saltavit, inter complices caput, et capitis damnatus est. DREX. NICET. l. I. c. vii. §. 2.

Earundem fuga laudabilis.

Hercules Tanius B. Aloysii Gonzagæ avunculus magnificum honorando nepoti epulum instruxit ; necnon apparatus ad choreas de more ducendas necessarium : a quibus ut abesse sibi liceret, nihil non tentavit Aloysius, sed cum nihil proficeret, duci se ad aulam passus est, ea tamen lege, solam ut præsentiam exhiberet, a choreis, et tripudiis immunis. Vix consederat, cum ecce nobilium fœminarum quædam loco avunculi ipsum accedit, et ad saltationem compellat. Quod ille, aliud videlicet agens, ubi advertit, silentio, quasi gravi, et urgente necessitate causaque exorta, pedem inde retulit, nec postea revertit. Ea re perspecta avunculus egreditur, Ludovicum per totas aedes diu multumque quæsitum in servulorum denique cellula quadam reperit absconditum, et in angusto quopiam, parietem inter, et lectum interjecto, genibus humi defixis supplicantem. Quo ille spectaculo obstupefactus, simul atque recreatus, eundem minime interpellandum, sed in sancta illa quiete relinquendum censuit. *Compend. vitæ l. 4. c. xi.*

Obscœna spectacula fugienda.

Josephus Castalio quo tempore Ducis Soani liberis erudiendis operam dabat, a quodam invitatus fuit ad fabulam quamdam diebus Bacchanalibus spectandam ; sed nulla ratione adduci potuit, ut domo pedem efferret. Post aliquot horas, ingens ad ejus aures strepitus pervenit, quo vehementer territus rogavit, quid novi ille clamor afferret ? Responsum fuit, aulam illam, in qua fabula dabatur, concidisse, eaque ruina aliquot oppressos interiisse, complures brachium, crus, aliudve membrum fregisse, non paucos sine sensu, sine mente jacentes pro mortuis fuisse sublato. Quare Deo ingentes pro se servato gratias egit. ERYTHR. ex. 92.

Librorum impurorum lectio noxia.

Memorat Bidermanus, se quondam adoles-

centem familiariter noster, qui in frequenti athenæo omnis modestiæ, virtutisque exemplum habebatur, nulli innocentæ laude secundus. Rapiebat in se omnium oculos, animosque virgineus morum candor, ac verecundiædecor. Nemo non insignem sanctitatem sperabat. At juvenes, quæso, audite, quam levis in speciem occasio quantam incauto adolescenti maturavit stragem? Libellus parvus insignem stravit, et pessumdedit virtutem. In ipso litterarum honestatisque ludodum impurum Poeta a stylo terso commendatum legit, derepente exardescere, atque mox in omnia vitiorum abrupta ferri præceps, omnis nequitæ faciem sociis præferre, paucisque mensibus is omnino esse cœpit; quem publicus Magistratus, quia ad frugem ducere non poterat, infamia notatum, ab Academia, urbeque prosciberet, ne quibus ille jam solus ardebat, cæteram juventutem venereis ignibus adureret. *BIDERM. f. 73.*

Gulæ heroica refrænatio.

œnipontanus sodalis ut in tenui trophæo victoriæ palmam non tenuem appenderet, in arborem pendula ubique magna nobilium cerasorum vi onustam enisus, per duas illic horas partim horariis precibus e libello recitandis, partim cerasis aspectandis dedit: sic surgentem cupidinem aspectu, ac tacita oculorum laude ubi exacuit (sicut ille apud Poetam, spectato fonte recessit); sic iste oculis omnia, gulæ, nihil concessit, et ex arbore, veluti trophæo gloriøsæ coram Deo, quam ibi consecutus est, victoriæ, descendit. *ANNUÆ œNIPONT. 1650. f. 144.*

Carnis tentatio genere repulsa.

B. Joannes Bonus solitarie degens, eum a Diabolo vehementer tentaretur, objecta ipsi identidem mulieris forma, quam in seculo conspexerat, genere victurus turpissimam illusionem, arundinem accepit, et in multas partes acutissimas discindens, eas sub unguibus posuit, elevansque manus super lapidem ita percussit, ut infixæ ad extremam usque digitorum partem penetrarent. Unde præ dolore semianimis corruit, non tamen a Domino propterea derelictus; a quo visitatus bonum nuntium accepit, nunquam hoc in

genere cum tentandum. *D. ANTON. p. 3: hist., c. XIII.*

Insanus amor hortorum.

De quodam prædivite mercatore scribit P. Tollenat in Eccl. cap. II. foc. 3. pag. 91. « Novi, inquit, in Belgio exstitisse virum quemdam copiosum, qui cum hortos cultissimos in urbis pomærio haberet, salute a medicis desperata, nihil de animi medico, de zizaniis, et vepribus peccatorum, quæ in immensum excreverant, sollicitus, per hortum sella gestatoria se deferri curavit. Atque ubi ille et anemonas, et tulipas, et poma sua punica, aurea, citrea, nutantibus in morte oculis contemplatus fuit, exclamavit: Et cheu! crudele fatum, quod a tanta amœnitate divellis! O Deus nunquam a te cœlum petii, cur mihi terram invides? Sed frustra voces illas blasphemias jactavit, neque terram impetravit; an cœlum obtinuerit, dubium ingens est. » *KEPPL. ex. lumin. sacr. f. 16.*

Diaboli superbia congruenter castigata.

Quo die Antonius Faustinus adjutor e Societate Jesu fuit sepulturæ mandandus, advenit energumena ex cujus ore nequam spiritus magno stridore exclamavit, indignatus hominem verendis templis destinatum illuc tandem advenisse, unde ille in perpetuum esset deturbatus: illudque addidit, se ab eo torqueri, cogitque dimittere quosdam e sociis suis. Interrogaverunt quidam, cur ita perstrepere ab obitu ejus hominis, cum plurimis aliis defunctis, qui vita nihilominus probata exstitissent, nihil omnino dixisset? Respondit: « Quia ita Deus jubet, qui me per hunc hominem, non per alios, torquet, vultque constare apud homines, eum jam cœlesti gloria potiri. » *Annal. Prov. Venet. Dom. Probat. Novel. ann. 2608.*

Generosa de gula victoria.

Pruritus, et aviditatem gulæ pie representavit quidam Archiepiscopus; huic cum mensæ accubanti appositæ fuissent ficus, quarum natura erat appetentior, unam, præ cupidini-

tate cibi grati, oblitus benedictionis, quam alias solitus fuerat præmittere, arripuit. Jam jam ori immissurus et comesturus advertit errorem suum, et eum corrigens dixit gulæ suæ: « Domina gula, nimium festinastis, et ideo facite hanc pœnitentiam: hodie ficus non comedatis. » Insuper per integrum mensem sibi apponi jussit ficus, quam tamen nunquam attigit. *Collector. speculi exempl. V. eodem.*

Vanitas mundana salubriter ponderata.

Bartholomæus Bustamantius e Soc. Jesu vir religiosissimus, et S. Francisco Borgiæ percharus (quem suis precibus Beatus periculo vitæ eripuit) cum de vanitate rerum hujus mundi, brevitate, et fallacia sermo incideret, vehementi cum gemitu solebat erumpere: « Quid tot proceribus, tot principibus, quos ego novi, actum est? Ubi sunt? Ego Carolum V. tanta cum majestate, ego, hos, illosque Dynastas novi, quos videbatur ne ipsa quidem mors audere propius adire; mortui sunt. Ego tot Pontifices, Cardinales, Antistites, Doctores, concionatores celeberrimos atque eminentissimos novi, et jam non sunt: periit memoria eorum cum sonitu. » Hos inter sermones incendebatur, usque eo, et commovebatur, ut singulians, ac flens ubertim interclusa voce eriperet se de medio, et fuga in cubiculum abderet, acres ad sæculi contemptum in omnium animis relinquens aculeos. *Hist. soc. p. 3. l. vi. n. 138.*

Pictor ob imaginem lascivam pictam graviter castigatus.

Pictor quidam non imperitæ manus in quodam PP. Carmelitarum cœnobio plurium cœlitum imagines pinxerat, ea animi pii affectione, ut omnem pecuniam suo labore comparatam Religiosis in suis ultimis tabulis assignaret: simul atque ab iisdem pro se mortuo preces et sepulturam exigeret. Ego paulo post defuncto cum quidam e monasterio noctu in templo oraret, anima pictoris flammis cineta apparuit, et harum acerbissimam magno ejulatu, et fletu declaravit. Rogata tanti incendii causam, « Corpore, inquit, egressa ad divinum tribunal fui ducta, ubi

me plures animæ expectabant accusaturæ turpis ejusdam a me juvene pictæ imaginis, ob ejus aspectum libidinosum nunc æternum in inferno luerent. Cohorruï, et ob imminens perenne supplicium vehementissime perterrita circumspexi tristis, et anxia, num aliquem Patronum causæ tam afflictæ nanciscerer. Derepente adfuere plures Sancti, quorum icones, dum vixeram, pinxi, seque mei opposcentes accusatoribus aiebant, illam imaginem a me juniore fuisse pictam; dein pœnitentem facti, ut scandalum datum, ac damnum oculis aspicientibus illatum resarcirem, operam omnem, ac artem in Sanctorum vultus perite efformandos impendisse, sicque cultum divinum ac pietatem plurimum promovisse, insuper omnem pecuniam viris Religiosis donasse, ut hi benefactores sui non immemores divinæ misericordiæ pro defuncto supplicarent, atque horum preces, ac sacrificia pro eo oblata se æquissimo, ac clementissimo judici offero. His quidem placatus Judex fuit, impetravit tamen flammis purgantibus tamdiu me torqueri, quamdiu illa imago tot animarum pernicies prostraret. Atque hæc est causa, cur te convenerim, nimirum ut te precibus, quibus possim, rogem, mei misertus protinus eum accedas, a quo imago illa maledicta asservatur, jubeasque illam quam primus flammis dari: ut vero is tuis verbis fidem habeat nuntia duos ejus filios intra mensem morituros; quod si renuat divino obedire mandato, cum filiis mox successorum morte repentina tollendum. » Imaginis illius Dominus, ut hæc audivit perterritus, manum vindicem experiri noluit, quare illam statim flammis injectit, ne ipse arderet. Defuncti sunt paulo post duo filii, pater vero sibi placaturus Judicem vivorum, et mortuorum de suis sceleribus, dum vixit, pœnitens doluit, atque ut plurimos post mortem posset habere patronos, plurimorum Sanctorum imagines sua arte pingi curavit. JOSEPH. CARMEL. tom. 1. l. iv. c. xxv.

Passio Christi perpetua.

In vita venerabilis Mariæ Magdalænæ de Ursinis refertur, quod, cum hæc continuis doloribus affligeretur, quadam die propter eos apud Dominum conquesta sit impensius, inter quæ somno fuerit correpta. In somnis apparuisse ei Christum crucifixum; et ad alacriter ferendam crucem fuisse eam cohor-

tatum, cum ipse ejus causa longe duriorem graviolemque portasset. Dicente autem illa : « O Domine, tu non fuisti nisi tribus horis affixus cruci, me vero tot jam mensibus affixam cruci, vix istam perfero diebus omnibus vitæ meæ : » replicasse Christum : « Ab ingrata e primo instanti meæ conceptionis usque ad extremum vitæ crucem sustinui, incipiens tum pati per vivas apprehensiones secuturæ crucis, quam semper habui præ oculis, donec illi reipsa affixus fui. » Quam Patris optimi filialem correctionem tantum illi profuisse, uteruces ei formidabiles postea fuerint optabiles, et expetendæ. MANCIN. lib. iv de Pass. diss. 4.

Tentatio fructuosa.

Antonius a monte Sicardo Capuccinus nocte quadam orans sub auroræ crepusculum videt templum ingredi nobilissimam hominum turbam, et post hanc virum omnes decore et majestate vincentem, qui Christus erat. In ipso altaris scabello ab Angelis parata sede considens jussit eum vocari, etob multos labores exantlatos petere, quidquid vellet; petiit ille peccatorum omnium remissionem, et in gratia perseverantiam. Concessit illico Deus, et eum sua manu libro vitæ inscripsit. Paulo post, ne superbiret, Deo permittente a carne senex ita vexatus fuit, ut plus, quam nullus juvenis, sentiret molestiarum. Orabat, gemebat, jejunabat, flagellis, cilicio utebatur, flebat, proficiebat nihil, adeo tentatus, ut præ ardoris vehementia tentatio videretur intolerabilis. Paucis post diebus ægrotus ad cælos avolavit. ANN. CAPUC. 1550 n. 26.

Amor insanus.

Adolescens Atheniensis honesto loco natus, statuam fortunæ ad Prytanæum stantem ita deperibat, ut se in complexus ejus daret tamquam viventis, oscula infigeret, et demum a Senatu ejus potestatem fieri pecunia voluit; sed repulsam passus, statuam multis redimitam sertis, et coronis coronatam, oblati etiam sacrificiis honestans, denique demens seipsum interfecit, profusus prius innumeris lacrymis. ÆLIAN. l. ix var. c. xxxix.

Vicinus bonus æstimandus.

Themistocles Atheniensium Dux arguti vir ingenii, cum per præconem venale prædium jussisset proclamari, causam addidit tanti pretii, quo eam villam æstimabat, quod vicinos haberet bonos. PLUTARCH. in Them.

Fortunæ inconstantia.

Sultanus Agazenorum Rex Gallorum Regis in Campania captivus totum biennium nunquam risit; præmium ergo ei Rex Galliæ promisit, qui primum ridentem conspexisset, et brevi ridere visus; cum causam quæreretur tam subiti risus, mutabilem rotarum situm in fortunæ ludibrium se traxisse, et ita in risum solutum se aiebat; hoc risu serius Rex Galliæ factus, fortunæque utriusque memor, Sultanum dimisit, qui tamen deinde Capuam et Beneventum Regi Galliæ ademit, regnumque suum salvus repetiit. MAJOL. coll. i. f. 3.

Maximinus Miceæ Gotthi et Ababæ Ælanæ filius in prima ætate sub parentibus pecora pavit, arma postea secutus a Romano exercitu ad Augustale culmen erectus est. P. FULG. lib. vi.

Milites qui optimi.

Claudus nomen militiæ daturus, cum rideretur, respondit in bello non fugientibus opus esse, sed firmantibus gradum. VAL. MAX. l. ii c. vii.

Manliana imperia unde dicta.

Titus Manlius Torquatus pater dictus, quod devicto Gallo precisoque ejus capite sanguinolentum ejus torquem collo suo injecerit. Hujus imperia Manliana dicta proverbio cessere, eo quod suum filium, contra suum mandatum feliciter pugnans, occiderit. LIV. dec. 4. l. vii f. 490. l. viii, f. 550.

Ars quænam usitatissima.

Gonnella quæsitus a Nicolao Ferrariensi

Duce, quænam ars maxime vigeret, respondit: Medicorum, fidem non danti Regi, lepide, pacto etiam interposito probavit: quippe obvoluto ore dolorem dentium simulans, dum præ foribus templi ab omnibus cognoscitur, quod doleat, ultra trecenta remedia conquisivit. Inter quos ipse Rex ignarus dein primas tenuit. Ita probavit, quod dixit. MAJOL. f. 332.

Remedium uxorum contra maritos iratos.

Fœmina, cujus maritus quotidie ebrius illam male mulctabat, uxoris conviciis irritatus consilium a vicino petiit, qui maritum curaret: dedit ille, jussitque, si vir rediret domum ebrius, fœmina, pharmacum illud (aqua fuit pura) tamdiu ore teneret, dum vir cubitum iret; fecit, et efficacem medicinam sensit. DREXEL. in Phaet. c. x. §. 4.

Sibyllarum librorum pretium.

Anus hospita atque incognita ad Tarquinium Superbum Regem adiit, novem libros ferens, quos esse dicebat divina Oracula, eam velle dixit venumdare, pretio vero ingenti. Rex ad pretium risit; tum anus extracto foculo tres liberos ex novem illis comburit, Regique sex reliquos eodem pretio exponit, majori Regis risu. Mulier ibidem tres libros de novo comburit, tribus reliquis Regi eodem pretio oblati. Tum Tarquinius eam fœminæ constantiam non spernendam ratus, tres dicto pretio reliquos libros emit, mulierem vero ab Rege digressam nullibi postea visam aiunt; libri in sacrarium conditi Sibyllini dicti; ad eos quasi ad Oraculum viri adeunt, cum dii immortales publice consulendi sunt. CELLIUS l. i. c. xix.

Amor et fides servilis.

Urbinus, cum jussus occidi in reatino late-ret, latebris proditis, unus e servis annulo ejus, et veste insignitus in cubiculo, ad quod irruebant, qui persequabantur, pro domino jacuit, militibusque ingressis cervicem præbuit, et ictum tamquam Urbinus excepit. MACOBR. l. i. sat. c. vi.

Idem.

Antius Restio proscriptus, solusque nocte fugiens, diripientibus bona ejus aliis servis, a servo qui post fugam domini aliena solutus esset custodia, quippe ab illo captus, alitus est, qui eum ultro jam liber vinculis hac de causa insequabatur, hortatus insuper, ne dominus metueret, contumeliam illam, fortunæ, non domino imputandam, ministerio suo aluit; quumque deinde persequentes adesse sensisset, senem, quem casus obtulerat, jugulavit, inque proximam accensam pyram conjecit, mentitus persequentibus se dominum suum digna pœnitentia plectere. Ibid. c. vii.

Amor Patriæ.

Codrus ultimus Rex Atheniensis Melanthi filius, accepto oraculo Pythio, quorum Dux esset ab hoste occisus, eos futuros superiores, deposita veste regia, pastorem induit, immixtusque castris hostium de industria imprudenter rixam ciens interemptus est, insecuta mox Atheniensium victoria. VELLE IUS PATERCUL. l. i.

Sola in patriam amor Cassium Chæream Tribunum movit, ut Caligulam, qui eam crudelissime dilacerabat, manu sua occideret, cujus rei nunquam adduci potuit, ut pœniteret, etsi ob eam rem ipse morte affectus fuit. BAPT. CAMPOS. l. vi.

Miraculum Turcicum.

Narrat Bernardinus de Busto, quod Mahomet celebri miraculo inclaruerit. Januensis quidam fanum Turcicum (ipsi Moscheam vocant) curiositate pellicente ingressus (quod capitale exteris est) cum ob confluentium hominum multitudinem vehementius compri-meretur, eo necessitatis redactus est, ut cum excedere templo non posset, quo naturam exoneraret, compulsus fuerit Mahometi digna Mahomete thura accendere; quæ cum supplices reliquos gravius admodum nares offendissent, jamque cogitarent, thuricremum post purgatos odores victimam facere,

ille vix veniam promendi prodigii extorsit. Ait igitur, se, cum diu beneficio naturæ caruisset, hic demum se a Mahomete accepisse, ut primum ejus fanum attigisset; placuit ea res Mahometistis, et utcumque male oleret, tulerunt tamen molestiam illam novi prodigii fama aures placaturi, si gravius nares læderentur. Clamatum itaque communi applausu: Miraculum, miraculum; et ut rei gestæ monumentum existeret, thuribulum (caligas puta) e tholo suspenderunt. Mahometanæ beneficentiæ argumentum perpetuum. BERN. DE BUSTO ser. 44. p. 1.

Aurum spretum.

Anemalii cum ad Utopienses superbissimo vestium luxu legatos destinassent, Utopienses vero patrio more aurum, et gemmas servis tantum, et infantibus ex contemptu appenderent, ludibrio fuerunt incolis. Tres enim legati urbem Amaratum ingressi cum centum comitibus, omnes vestitu versicolori, plerique serico, legati ipsi amictu aureo, magnis torquibus, et inauribus aureis, ad hæc annulis aureis in manibus, monilibus insuper appensis in pileo, quæ margaritis ac gemmis effulgebant. Utopienses, quibus insolens visus erat incensus, adeo habuit suspensos, ut infimum quemque pro dominis reverenter salutantes, legatos ipsos pro servis habitos sine ullo prorsus honore prætermiserint; quin pueros quoque vidisses, qui gemmas ac margaritas abjecerant, ubi in legatorum pileis affixas conspexere, compellere matrem, ac latus fodere: « En mater, quam magnus nebulo margaritis adhuc et gemmulis utitur, ac si esset parvulus. » At parens serio etiam illa: « Tace, inquit, fili, est opinor quispiam e motionibus legatorum. » Alii catenas aureas reprehendere, utpote nullius usus, quippe graciles, ut eas facile servus infringere, tam laxas rursus, ut cum fuerit liberum, possit excutere, et solutus ac liber quovis aufugere. Hoc viso, aurum gemmasque iis populis tam viles esse, plusque auri Utopiensem servum collo gestare, quam omnes comites intellectis insuper Utopiensium moribus, factum et crepundia posuere. Utopienses enim mirabantur, cur gemmarum splendorem tanti facerent, ubi clarius multo stellarum minima fulgeat; præterea illos lanarum artificiosa textura adeo

superbire, cum ante paulo lanam eandem ovis gestasset, nec tamen aliud, quam ovis fuisset. Ita legatorum fastus subsidit TH. MOR. IN TROP. l. II.

Mirum furis ingenium.

Rampsinitus Rex Ægypti, cum omnium Regum maxime esset dives, pecunias suas asservaturus tuto loco, ædificium exstruxit lapideum, cujus parietum unus in exteriori ædium partem pertingebat; hujus ædificii architectus in illo pariete lapidem unum tam dextre inclusit, ut a junctura liber esset, et tamen nullo signo appareret solutus; per hunc noctu amotum, quoties voluit, pecunias surripuit. Interea moribundus pater artem dolumque docet filios. Filii mortuo patre aliquoties dolum exercent, donec Rex ingressus advertit copiam imminui; nihilominus fratres duo impune idem ausi sunt. Demum Rex retibus jubet vasa pecuniaria obduci. Redeunt fratres horum unus, ut intravit aerarium, inducit se in laqueos. Utque videt actum de salute, fratrem vocat, jubet sibi caput præcidi, utcumque intus relinqui, ut saltem frater superstes evaderet; occidit alter, caput domum refert. Mane Rex cum stupore truncum videt sine capite, salvis interim sigillis et foribus: jubet corpus e muro suspendi, intereaque in civium vultus intueri, num quis hoc spectaculo moveretur. Mater filii occisi interea domi filium tristis urget, liberaret cadaver, alias se facinus proditura: frater fraudem comminiscitur. Intratis asinis utres vino plenos imposuit. Et postquam asino justa custodes duxit ante suspensum cadaver, reclusis ligaculis duos tresve utres resolvit, et cum vinum proflueret, tum caput cædentem vehementer vociferatus est, tamquam nesciens; ad quem prius asinorum se resolveret. Custodes interea conspicati vinum profluere vasis excipiunt, bibunt, agasonem provocant. Ille paulatim simulat se mitigatum, condonat primo unum utrem, mox alterum, donec sopiret vigiles; tum ludibrii causa abscissa dextra manu, cadaver clam ablatum matri refert. Rex magis miratus desperat, se in rem præsentem deceptum, dolum struit, pollicetur, et exponit publice velut prostibulum filiam suam, hac tamen conditione, ut, qui vellet ea abuti, diceret, quid in vita sua solertissimum, et scelestis-

simum perpetrasset. Alter fraude fraudem eludit, abscissa nuper mortui hominis dextra petit Regis filiam, narrat rem omnem, ut Regem et custodes eluserit; filia ubi eum velut reum vult captivum tenere, porrigit manum ex cadavere abscissam, quam ubi illa velut impostoris accepit, interea alteram invita dimisit. Sic Rex toties elusus impunitatem reo promittit, si se proderet, prodeuntem reum muneribus donat, filiamque ei uxorem dat, ingenium miratus. HERODOT. l. II.

Tria in Republica optanda.

Maximilianus I. Imperator triplici spectaculo delectari solitus dicitur. Primo, videndo campum copiis militaribus instructum. Secundo, Chorum refertum Monachis. Tertio patibulum plenum furibus. Primo, dicebat urbes defendi. Secundo Religionem. Tertio, justitiam. *Nieremb. strom.* VI. c. xxx.

Amor exototicus.

Galeatius Mantuanus inter primos sui sæculi heroes, cum forte puellam, quam deperibat, in ponte obviam haberet, illa per jocum hortatur, ut si tantus miles esset, e ponte in amnem amoris suiue causa desileret, ille statim cum equo se præcipitem in flumen dedit, quo exanimato vix natando e Ticinio emersit. *Ibid.*

Cæcus statuarius.

Joannes Gambasius Volateranus a prima adolescentia usque ad annum ætatis vigesimum statuariam exercuit. Mox oculis captus per decennium est otatus, sed pertæsus denique inertiae, ex contractata Cosmi Etruriæ Ducis marmorea statua, fingendam suscepit similem ex argilla effigiem, et adeo labor successit, ut artis miraculum sit omnibus visum, nec aliquid marmoreæ Ducis statuae potuerit similis reperiri aut excogitari. Romam deinde appulsus simili artificio e manibus attrectata Urbani VIII, marmorea effigie argillaceam exquisite prototypo respondentem effinxit; et complurium aliorum statuarum efformavit. Ac ne fraus subesset, ac

injecta simulatæ cæcitatæ suspicio excluderetur, in cæco, et undequaque ocluso cubili plastem agere jussus est. THEOPH. RAYN. *in fort. triad.*

Pictor admirandus.

Leonardus Vinci pictor celebris nihil pinxerat, nisi prius rei naturam observasset. Hinc aliquando picturam facturum, in quæ ridentes exprimeret, selegit certos homines, quos credebat ad eam rem idoneos, eos invitatos ad convivium variis ridiculis narrationibus recreabat, ut ab ignaris, cur hæ fierent, sonori passim cachinni ederentur vario ridentium gestu et ore, quos omnes diligenter observavit ac animo impressit; iis deinde digressis, ipse secessit, et eas omnes ridentium formas delineavit ita feliciter, ut non minus intuentes ad risum imago ridentium provocaret, quam ipsi erant a Leonardo ad risum commoti. *Tract. de pict.*

Alius non potens B. Virginem pingere.

An. 1251. Florentiæ pictor peccati mortalis reus sæpe tentabat imaginem B. Virginis ab Angelo salutari pingere, sed nunquam potuit, ut volebat, exprimere; hinc conjectans peccata sua obstare, confessus est. Et ad laborem reversus, dum colores et manum parat, videt caput B. Virginis esse divinitus absolutum, adeo excellentis operis, ut dignum sit, quod credatur ab Angelo factum. *Paliot. l. I. c. viii.*

Rex pictor.

Philippus II. Hispaniæ Rex interdum imagines pinxit, quas velut ab alio factas vendi voluit, et pretium inde acceptum pauperibus erogavit, addens: « Hæc eleemosyna est labore manuum mearum parta. » Eas imagines magnates clam de auctore edocti magno pretio emerunt. *Tract. de pict.*

Modestia singularis.

Murarii filia aliquando Regis primaria uxor (formæ enim, non generis rationem Rex ha-

buit in delectu conjugum) semper penes se trullam habuit, parentis olim sui instrumentum. Et si filius ejus, aut indignari cœpit, aut insolentius superbire, jubebat ei trullam ostendi, qua usus ejus avus fuisset.

Fideles ministri amandi.

Ynus primus Imperator ea familia Hiaa ad monitionem patientissimus fuit. Hinc ante fores palatii campanam, tympanum, tabellam lapideam, ferream, et plumbeam appendi jussit addito edicto, quo probis doctisque viris, qui regem monere de re aliqua vellent, potestas fiebat: et his instrumentis illud pulsandi, quod cuilibet causarum generi fuit destinatum. Qui justitiæ consultum ibant, ære campano; qui legibus et religioni, tympano edebant sonum; si regni negotia forent, tabellam plumbeam; si injuriæ a Magistratibus illatæ, lapideam; si de carcere, a vinculis, ferream pulsabant. Utilia suadenti inclinato corpore multa que honoris significatione gratias agebat. Aiunt, uno die bis e mensa surrexisse, ut campanam impellenti aures daret; alio die ter balneum reliquisse, ter accitum eo pulsu. Aliquando tamen viro primario monenti succensuit, qui eum coram proceribus acerbius justo erroris arguit. Ea licentia offensus, mox in palatium se proripuit, itaque tumens statuit monitorem e medio tollere. Conjux ejus cognita irarum causa, regio cultu splendide induta Regem adiit, a quo rogata causam tam insolitæ elegantiae, respondit; magnas habere causas Regi, et sibi gratulandi, quod haberet ministros, qui adulationis expertes verum dicerent; hinc se cultu illo lætitiā testari. P. MART. I. II.

Renovatio quotidiana usurpata.

Tangus I. Imperator ex familia Xanga, expulso tyranno ad Imperium non sponte sua evectus, adeo suis civibus fuit charus, ut, si unam regni partem obiret, alii in alia parte positi grave sibi ducerent ejus aspectu et præsentia fraudari. Bis voluit renuntiare præmodestia Imperio, sed nihil effectit. Septennio toto cum non plueret, ipse se pro populi salute piacularem victimam devovit, sexies quotidie Deum precatur, ut Deus (seu cœlum) placatus populo, se plecteret. Tum

demum imber secutus est. In vasis utensilibus gnomas jussit incidi, ad rem idoneas. Erat inter alia pelvis, quam ipse ad ablucendam Sinarum more faciem aqua calida adhibebat, in qua epigraphe legebatur: « In dies te renova, et iterum eodem die te renova. » Idem I. III.

Nero novus.

Kieus Imperator Sinensis tanto erat corporis robore, ut facili nisu densum funem rumperet, hamumque ferreum trium digitorum crassitie utraque manu arreptum in rectum extenderit. Fuit hic ævi sui Nero; a Vibia dono sibi missa ad omne nefas impulsus. Eam dono per speciem conciliatæ amicitiae regulus quidam misit, eo fine, ut Kiei animum ad voluptates traduceret. Kieus autem inter alia stagnum navium capax jussit excavari, ac vino impleri. In ripa illius per circuitum, ad tria millia hominum proni, canum instar inde vinum lingebant potius quam bibebant. Poti ad sylvam proximam festinarunt, quæ carnea dicta fuit, eo quod ex ejus arboribus quotidie boves, apri, cervi, aliaque animalia jam assata penderent, accurrentium gulæ parata. Ibid.

Educatio laudabilis.

Chingi, qui Fao patri successit, moderator Cheucungus Regulus, adhuc puerum Chingum, juxta mortui parentis sepulchrum exstructa domo inclusum cum præceptore, virtuti studere jubet, ipse tutelæ nomine regnum administrat; si quid tunc delinqueret Imperator, Pekinum (ita enim vocabatur præceptor) verberibus exceperit, spectante puero: simul ut ea poena se dignum agnosceret, simul ut deinceps ita se gereret, ne præceptorem suum subiceret verberibus. Ibid.

Pulchralis de Regno.

Peyus et Xocius Kinhoi cujusdam Reguli filii erant. Is moriens minimum natu Xocium successorem nuncupavit, mortuo parente Xocius natu maximo Peyo cedere: Peyus autem recusans nolebat a patris defuncti vo-

luntate discedere. Urgente autem Peyo ætatis in fratre prærogativam, Xocius fuga evasit regnandi necessitatem. Secutus est hunc Philosophiæ et quietis amore etiam Peyus : atque ita populus coactus est, fratrem natu medium eligere. Ibid. l. III.

Musica urbis moratæ indicium.

Hansinius in urbe Lu regni Zu, quam obsidebat, audiens voce ac organis musicis incolas canentes dum mœnia obiret, coniecit inde in ea urbe, quæ tantopere musica delectatur, bonos mores vigere, ac fide in Regem, cujus causa vetuit ultima pati. Et mox iusjurandum, quo se obstrinxit, omnes se cives incendio deleturum, rescidit, ac ostentato Hiangi, quod præcisum a suis militibus asserebatur, capite, cives sponte deditos in fidem accepit. Ibid. l. VII.

Eadem morbos pellit.

Gallica Matrona juvenis, ac pia ob mariti quoddam infortunium, quod in bonis passus est, tanto furore præ dolore percita est, ut in momento vellet sibi mortem consciscere, nunc igne, nunc ferro, nunc voluit se e fenestris præcipitare, bis voluit se in stagno mergere; donec tandem, post remedia alia frustra adhibita, a transeunte forte P. Capuccino, qui in transitu divertebat, moniti familiares, ut hominem constituerent, qui testudine coram illa luderet, diuque ab ea non discederet; atque ita post tertium mensem curata est. LOVIS GUY *var. lect.* l. III. c. XIV.

Aliud simile.

Aliam Matronam nobilem novit hic Auctor Rothoniagi, quæ in omni vita, etsi varie laboraret, nulla unquam voluit medicina uti nec contra vulnera, nec partus aut podagræ dolores; medicinæ omnis loco constituit sibi, qui tympano, et alium, qui tibia, seu fistula luderet. Cumque aliquando magno podagræ dolore urgeretur, jussit cantilenam choreis propriam a fistulatore inflari. Fecit is jussa cum tympano, et tibia, ut præspiritus defectu sui impos deficeret, ac prodiceret. Remittente igitur sono medico, Matrona, per tres horæ

quadrantes vix sibi restituta, graviter illico coepit laborare, et gravius, quam unquam fuerat. Ubi autem auletes vires, et tibiam resumpsit, Matrona momento sensit se malo levari. Ibid.

Trigoni æstimatio.

Chiutaiso P. Matthæi Riccii in Mathematicis discipulus, vir celebris, cum post multa beneficia in P. Matthæum ægrum toto mense collata, muneris loco ab eo trigonum accepisset, aureis ille utrinque catenulis et carmine exornavit, quo dicebat, ac probare nitebatur, vitrum illud (quod pro gemma habuit) fragmentum esse materiæ illius, e qua cœli constant; vendidit deinde plus, quam quingentis florenis. TRIGANT. l. IV. c. IV.

Actus in arena captatus.

Sclopetarius Lusitanus in regno Tunquiniensi animatus dexteritatis suæ in jaculando fiducia Tunquinensem item sclopetarium provocavit, uter rectius metam tangeret. Prior Tunquinensis (et excellunt in hac arte) centrum tetigit; Lusitanus igitur desperatus victoriam, astu usus est; ut enim suo honori consuleret, solo petum quidem ad metam explosit, sed nullo globo oneratum. Cumque vestigium in meta globi quærerent, nec reperirent, exclamavit, per idem se foramen jaculatum esse, quod Tunquinensis fecit. P. ALEX. RHODES in *hist. Tunquin.* l. I. c. IV.

Helveticorum ardor.

Cum Galli Novariam tunc ditionis Mediolanensis, cui præerat Maximilianus Sfortia, oppugnarent, et jam tormentis murum stravissent ad Agapitanam portam, penitusque adaperuissent, Helvetii, qui intus erant, milites, vim tam instructi exercitus, et Gallorum minas ita despiciebant, et nullum introrsus aggerem, more militiæ, nullaque prorsus ad sustinendum invadentis hostis impetum munimenta se erecturos profiterentur, frustra obsecrantibus belli Ducibus Italæ, ut transversam saltem fossam juxta ruinas perducere sinerent; quin ad irridendam Gallo-

rum audaciam, qui se mox irrupturos minabantur, nullique parsuros, lectorum linea transversis suspensa perticis, contra hiatus prostrati muri prætenderunt, tum ludibrii causa, tum ne intus commeantes videri, aut certo jaculo peti possent, coactusque est hostis re infecta urbem deserere. PAUL. JOVIUS t. I. l. II.

Dolor causa mortis.

Erat in bello Hungarico prioris sæculi inter Germanos Duces, insignis Raisachus, Svevus; hujus filius impiger adolescens, cum ignaro patre in aciem podiisset, strenueque decertans, spectante ante alios et admirante virtutem patre, a cunctis effuse laudaretur, priusquam se explicaret, ab hostibus interfectus est. Tum pater equitis ignoti casu vehementer commotus, omni laude ac publice honoris funere tumulandum palam prædicat. Id cum omnibus probaretur, cadaver est ad patrem allatum omnibus lacrymantibus ex ejus conspectu: tum pater detecta casside agnovit filium suum esse, et repentino dolore fuit percussus, ut paulo post cadentibus oculis stans ac silens mortuus conciderit. Id. I. xxxix.

Fraus in auctorem recidens.

Alboinus Rex Longobardorum e Regis Cunimundi, qui tunc in Italia regebat, a se devicti cranio poculum fecit, e quo ad memoriam victoriæ bibebat. Cum autem in solemnino convivio præter alios etiam Rosimundæ, Cunimundi filiæ, conjugii suæ Patavii propinasset ex eo poculo, illud facinus aversata, clam subornatis Paradeo et Hermigio eum dormientem occidi curavit. Post hæc cum Hermigio, cui se desponsare volebat, ceu futuro post occisum maritum Rege, obstantibus Longobardis, quominus regno potiretur, cum Regio thesauro profugit Ravennam. Ibi incidens in Lonninum Gubernatorem, ut ejus ultro ambientis nuptiis potiretur, statuit oblata post balneum potione venenata Hermigium e medio tollere, quam ei fore post balneum salutarem dicebat. At is vim veneni sentiens, stricto gladio eam adorsus, jussit reliquum exhaurire; ita ambo eodem tempore expirarunt. PIETR. MESS. *syb. var. lect.* p. II. c. xxxix.

Stupendus exercitus.

Citor urbs est in Sangæ Regno, ob majestatem et pulchritudinem umbella mundi dicta. Eadem urbs a Mogoris Rege centum quinquaginta millibus peditum, mille cum tormentis bellicis obsessa est; eorum erant quatuor basilisci, quorum singuli centenis bovum jugis trahebantur: sulphurei pulveris, et pilarum plaustra habuit quinquaginta, elephantes turritos ducentos, signato argento et auro stipendia militum vehicula onusta quingenta. Sed oppidani frustra hostem aliquamdiu arcere conati, præ desperatione in auri, argenti, et pretiosæ vestis acervos subjecto igne accensos se ipsos injecere: quo incendio, quod tres dies duravit, ad septuaginta millia sexus utriusque mortalium absumpta sunt. MAFF. *hist. Ind.* I. II.

Tamerlanis fortuna.

Tamerlanes, qui floruit circa an. 1390. initio fuit bubulcus, aut, ut alii volunt, pauperculus miles, Parthus gente, infimæ sortis parentibus natus, ingenio et manu promptus, et bellicosus. Cum pecus adhuc puer ageret, per jocos ab æqualibus in regem creatur, jubetque mox omnes dictis suis parere; cui cum omnes jurassent fore obsequentes, jubet omne pecus vendi, et se suaque arma sequi. Ita intra pauculos dies circiter quingentos pastores et bubulcos collegit. Horum tyrocinium fuit mercatores expoliare prætereuntes; prædam inter suos optima fide distribuit, ut in dies plures accederent. Id ubi Rex Persiæ rescivit, jubet belli Ducem quemdam cum mille equitibus Tamerlanem capere. Sed Ducem ille ita delinivit, ut ex hoste amicus ei se adjungeret, et jam eum majora auderet. Interea cum Rex Persiæ a fratre quodam suo consideret, Tamerlanes fratris causam propugnans, victoriam et regnum ei obtinuit. A quo creatus præcipuarum copiarum Dux, per speciem acquirendi nova regna, militem in regem concitat, eique regnum eripit, quod ante coquebat, factus Rex Persiæ. Exin patriam suam Saracenorum jugo liberavit, et regem se suorum fecit. Paulatim deinde majoribus copiis Syriam, Armeniam, Babyloniam, Mesopotamiam, Scythiam Asiaticam, Alba-

niam, Mediam, et alias provincias, ac urbes occupavit. Fuit in suo exercitu seu tam felix, seu tam prudens, ut in tanta multitudine nunquam esset orta ulla seditio. Erat enim admodum justitiæ observans, liberalissimus, honoratus a suis et amatus, simul metu eos regebat et amore: habuit omnes ad nutum intentos. Ejus militia et exercitus videri potuit bene constituta et nobilissima orbis civitas, ubi omnis generis commercia vigeant et annonæ fuit affatim. Nunquam toleravit furta, latrocinia, vim et injuriam; stipendia liberaliter persolvit. Dicitur habuisse in armis quadringenta millia equitum, et sexcenta millia peditum. Asia minore potitus Bajazetem Turcarum Imperatorem vicit, accepit, cum is ante Constantinopolim obsideret, ac inde hoc Asiæ discrimine vocaretur. Is etsi majoribus copiis, quam ipse Tamerlanes habebat, collectis, bellum iniisset ac pugnam, et haberet exercitatum militem, ipse Dux fortissimus, victus tamen fuit. Dicuntur cæsa Turcarum ducenta millia. Bajazetem captum Tamerlanes in ferream caveam inclusit, ac secum circumduxit, de micis mensæ suæ pascens, quas ceu cani ei objiciebat. Potitus Asia, Arabiæ regem, et Ægypti Sultanum vicit. Gaudebat, si hostem nancisceretur fortiter obsistentem, ut in eo vires ac industriam suam ostenderet. In obsidione urbium solebat primo tentorium albi coloris erigere: quo significabat, vitæ ac fortunarum se gratiam incolis facere, si se dederent. Altero vero die erigebat rubrum: quo ostendebat, se, cæteris salvis, urbis capita occisurum; tertio vero die nigrum: quod signum fuit, se funditus omnia eversurum. Scribens Pio Papæ, vocabat se flagellum Dei. Mercatori Genuensi sibi familiari, ac de crudelitate commonenti, quam in deditionis aliquando cives obvios exercebat, cum summa indignatione dixit, se iram Dei esse. Postquam multa regna ac Reges subjugavit, neminem amplius in tota Asia habens hostem, in patriamrediit, immensis cum opibus, atque ibi amplissimam urbem ædificavit. Tandem obiit ibidem ad extremum felix; filios reliquit, sed patri dissimiles, ac discordes inter se. Hinc Bajazetis captivi filii ac nepotes in Asiam profecti cum exercitu regna recuperaverunt. Idem actum est cum cæteris ejus regnis, ut jam de ejus posteritate nec umbra supersit. At Tamerlanes, dum vixit, felix, nunquam fortunæ aut hosti tergum vertit: nunquam fuit victus: nihil tentavit, quod careret successu: nunquam illi animus,

aut industria, aut consilium defuit. PIET. MAR. p. II. c. xxv.

Cum Appius proscriptum se a Triumviris nosset, opes quas habebat, servis suis divisit, et cum eis navim conscendit, ut Siciliam trajiceret; orta ingenti tempestate, servi eum in lembum demiserunt, monentes illic a tempestate tutiorem fore, et ipsi cum navi, atque opibus abire: sed ita pro justitia agente Deo, qui tutius se in navi futuros duxerunt, paulo post cum navi demersi sunt. Appius autem quem servi in lembum demiserant, ut mergeretur, in Siciliam ventorum vi incolumis perlatus est. B. FULG. l. VI.

Heliogabali monstrosa vita.

Contrarius omnino Tamerlano Heliogabalus Imperator Romanorum fuit. Fuit is filius Antonii Caracallæ, per omnes libidines infamis: cupiebat in feminam excindi, et amore illius sexus obtinendi, cum diceretur Bassianus, voluit se Bassianam dici, omnes doctos urbe expulit. Inter hos fuere Sabinus et Ulpianus Icti. celeberrimi, curavit nunc se trahi a canibus currui junctis, a cicuratis leonibus, nunc a nudis fœminis; nihil edit, nisi quod maximo pretio constaret. Totus incidebat in auro, et gemmis etiam in calceis lucentibus. Terram, si equitare vellet, jussit aurea scobe insterni, ac tegi. Conclavia ejus et aulæ erant rosis, violis et liliis cooperta. Nullum indusium bis induit, nullo linteamine usus est loto iterum: nullum calceum bis pedibus induxit, nec annulum eundem bis digitis, qui omnes erant gemmis et annulis pleni. Lampadem domi suæ balsamo instruebat præstantissimo. Matulæ erant e pretiosisimisque lapidibus excisæ. Cibi ejus constabant ingenti pretio. Triginta auri libris, cum esset Imperator factus, cœnavit, hoc est, bis mille ac quingenti nummis aureis seu ducatis. Una aula constabant sexaginta millibus ducatorum. Media æstate in palatium curabat advehi montes nivium. Navigans nunquam comedit piscem, sed aves et carnes procul allatas: procul a mari distans pisces contra expetebat, qui percursores celerrimos debebant vivi afferri. Raras escas appetebat, quæ maximo constarent pretio. Sumebat linguas pavonum et lusciniarum, cristas gallorum vivorum. Suam quoque familiam delicatissime aluit pavonibus, perdicibus, capitibus psittacorum, phasianorum et pavonum. Canes alebat plurimos nonnisi anserum pulpa.

Leones nutriebat carnibus psittacorum, et phasianorum. Instituit munia, et negotia nocturna, diurna interdixit. Ipse e lecto prodiiit occidente sole. Si fuit in portu maris, animi causa jussit omnes naves mercibus onustas demergi: alebat adulatores, moriones ut jaculatores, eos oblectandi sui causa jussit interdum ita floribus et rosis obrui, ut interdum eorum aliquis suffocaretur. Quandoque cibos curabat sibi ad mensam afferri arte in ligno aut marmore expressos, et eos contemplabatur neque edebat: manus tamen non secus lavabat, atque si edisset, et ad singulos horum ciborum bibeat, et bibi ab aliis volebat. Alias hospites invitabat ad mensam, ejus omnia vasa erant e vitro, mappa autem mensæ cibus ad vivum depicti inibi, famem, et pruritus famelicis convivis, et solo oculo pastis excitabat. Alias mappas adhibuit ac pietas, ad quovis ferculum novas, immani sumptu. Sæpe invitabat nunc octo calvos, nunc octo gibbosos, nunc totidem podagricos, aut surdos, aut Æthiopes, aut adipatos, aut pumilos, aliosque octo eminentis stature. Omne vero aurum, quod mensæ adhibebatur, dono dein ejusmodi convivis dedit. Immane pretium iis persolvit, qui novum cibi aut condimenti genus excogitasset: quod si cibus novus ei laudatus non tamen sapuisset, in pœnam inventorem tamdiu voluit eo solo cibo vesci, dum alium suo palato gratum excogitasset. Amicis sopitis post convivium præ ebrietate, repente jussit in conclaves ursos, ac leones immitti, sed unguibus, ac dentibus carentes: quo terrore etsi vano percussi multi obiere; magno sumptu curabat aliunde afferri aliquas ferocissimas belluas. In omnem mortis casum habebat parata instrumenta moriendi pretiosissima. Habebat funes e serico, si quando necesse foret se suspendio interimere; venenum paratum servabat in ingenti pyxide, smaragdis, et hyacinthis distincta. Altissimam turrim struxit, vestitam intus tabulato ex auro, et argento, unde pendebant multa saxa, et pretiosi lapides, ut inde se præcipitaret, si usus posceret; volebat enim, uti insolito more vixit, ita insolito interire: sed vilissima morte sublatus est. A conjuratis enim in parva, et vili lectica, ubi latebat, deprehensus, et occisus est. Cadaver, canis instar per urbem raptatum, et circum maximum, ligatum ad collum ingens saxum in Tiberim projectum est. Senatus nomen Antonii ei abrogavit, et Tiberinum dici voluit. Ib. c. xxvi.

Infans a lupa enutritus.

In Picardia in venatione luporum captus cum lupis fuit infans nudus annorum circiter septem. Hunc puellum novem menses vix natum pauperculi operarii uxor lignatum egressa, metuque custodum, qui sylvas obeunt, aufugiens e sylva præ metu oblita reliquit. Is inter lupos educatur, et illæsus, quia forte lupæ ubera sugendo ejus furorem lenivit, et in matris studium convertit, tamdiu duravit, donec post sex annos in alia venatione luporum et ipse captus est. Tum loqui paulatim doctus, et cicuratus est. Unde agnitus est ejus matris esse filius, quæ ipsum olim in sylva deseruit. Per septem inde annos pavit oves, quo tempore grex ab eo custoditus ita fuit, ut lupi in eum nihil auderent, etiam cum puer alia pecora pasceret, a lupis erant immunia. Id ubi a vicinis cognitum, ut fruerentur eodem privilegio pueri, alii pastores, aut suum illi pecus, aut ipsum ad pecus adduxere, ubi manu singula attraxit, et saliva sua aspersa etiam canes ad quindécim dies ab incursu luporum servavit. Hinc multum argenti comparavit, de quavis enim pecude, cui manus imposuit, duos denarios, sive viginti crucigeros, exegit. Ubi vero attigit annum ætatis decimum quartum ea facultas in eo desiit pecudes a lupis reddendi immunes, manibus terga vel aurículas mulcendo; quin et lupi ante illum accedere impune soliti eum nunc fugiebant. Hinc quia cessabat lucrum, pastoritiam vitam deseruit, ac malitiam secutus, servus militis, mox miles cordatus ac fortis, sed prædator factus, tandem occubuit anno 1572. a Ducis Albani militibus cum cæteris cæsus in Flandria, dum contra Hispanos pugnat. LUD. GUY. t. I. l. II. c. xxx.

Amor admirandus.

Veronæ virgo nobilis Julietta e Monteschiolorum familia, jam nubilis, in sceis parentibus se clam juveni nobili e Capeletiorum gente, cui cum Monteschiis capitales inimiciæ erant, Romualdo se despondit, jungentes eos Laurentio ex Ordine S. Francisci de Paula. Post avunculus Juliettæ, cum Romualdum invaderet, is se defendendo avunculum occidit, inde aut sponte profugus, aut in exilium a Magistratu pulsus, secessit, Julietta per spe-

ciem confessionis Laurentio casum queritur. Is data medica potione, et quæ ipsam ultra triginta horas dormientem teneat, ut pro mortua habeatur, jubet sumpto pharmaco in lectum concedere. Ita pro mortua habita et sepulta est in tumulo, unde Laurentius certa noctis hora habitu sui Ordinis indutam ad Romualdum exulem educeret, non procul ab urbe in alia dititione commorantem. Plerumque enim apud Italos cadavera non in angusta fossa sepeliuntur, sed in cavitatem quamdam fornice clausam deponuntur. Interea servus Romualdi missus Veronam ad Juliettam, reversusque ad herum nuntiat mortuam jam esse Juliettam, se sepulturæ interfuisse. Romualdus afflictus mutato habitu clam noctu Veronum ingreditur, et a servo adjutus, cum face apertam a se tumbam ingreditur, et dimisso servo post oscula cadaveri infixam, ut putabat, lethale virus sumit, et corpori Juliettæ immoritur. Paulo post discusso somno evigilans illa, ubi ad facem illam mortuum circa se videt Romualdum, ejusdem pugione se occidit. Superveniens Laurentius suscitaturus Juliettam, videt male a se peractam fabulam, ac postridie rem omnem enarrat. Ib. l. IV. c. IV.

Fortuna varia conjugum.

Adelasia Othonis III. Imperatoris filia pluribus Regibus, et Principibus petita in matrimonium, et a Patre negata clanculo de Saxonis Ducis Filio natu minori despondit, et sumpto secum argento aliquo, et gemmis virili habitu cum eo aufugit, cum illo extra Germaniam victura. In via suis bonis spoliatis, et mendicare coacti, multis oris peragratis, coguntur denique in sylvam secedere, inter Astam et Savonam Italiæ urbes, ubi carbonariam per octodecim annos exercendo se maligne sustentarunt; tandem ab uno filiorum detecti sunt, miserante Deo; filius enim ille Imperatoris arma secutus militiæ nomen dedit, et quia erat Othoni similis, et ideo habitus est Adelasie filius, agnitusque, parentum miseram conditionem Imperatori avo detexit. Is data iis venia, auctos magnis opibus, eos in Germaniam revocavit, sibi culpam ejus calamitatis tribuens, quod filiam tandiu reliquisset innuptam. Ibid.

Mortuorum parentatio admiranda.

Cum per centum milliaria cadaver Moguth, Tartarorum Imperatoris, ad montem Alchai veheretur, obvios quosque tam homines quam equos in itinere occiderunt, juxta communem eorum opinionem persuasi, eos etiam in altero mundo Regi servituros: ita ad viginti millia hominum occisa sunt. Præterea per quatuordecim dies eidem, ac si præsens esset, mensa in palatio instructa est cibus, et poculis allatis. Sed hæc non tamen inter Barbaros acta, quoad ultimam partem; sed etiam apud Christianos ævo prope nostro. Idem enim in gemina morte Henrici II. et filii ejus Francisci II. Galliæ Regum accidit. Cadavera eorum balsamo imbuta, et plumbeo loculo inclusa, sub lecto deposita fuere, qui villosa serico purpureo intectus erat. Supra lectum collocatæ effigies Regum, aureo panno tectum, regio cultu depictæ junctisque manibus. Ad dextram in pulvinari serico rubro sceptrum, ad lævam in alio justitiæ insignia, ad pedes in alio pluvinari aureo, crux aurea et paulo inferiori gradu vas aquæ lustralis argenteum inauratum. Supra hunc lectum pendebat sericum auro argenteoque intextum conopæum. Utrique duo parva altaria cum candelabris inauratis, cereos albos ardentes sustinentibus, etc. Hoc situ per quadraginta dies cadavera mansere; quo tempore quotidie tam in prandio, quam in cœna omnia allata ad mensam, et præstita officia fuere, atque si vivi Reges accumberent: carpti cibi, prægustati, porrecta lintea, et malluvia ad manuum lotionem præberi solita; Cardinalis mensæ benedixit, præbita phiala, quo tempore Regibus consuetum fuit bibere; dictæ post mensam gratiæ; addebatur tamen: *De profundis*: et Oratio: *Inclina Domine aurem tuam*, assistebant mensæ iidem, qui regibus vivis loqui tempore mensæ solebant. Post hanc quadraginta dierum accumbendi mortualem pompam, nocte una omnis apparatus in nigrum fuit mutatus. Ib. l. V. c. III.

Mira in hostem clementia.

Inter Tartaricas historias Arabice editas habetur sequens historia; quæ accidit anno Christi 1245. Imperabat Æthiopiæ Isaac III. hujus nominis quem nostri communi nomine

Prætejan, sui Beldujan vocant. Juxta hujus regna, Occidentem versus, erat parvum regnum Piamphu dictum, septuaginta sex leucas continens, montuosum, et sylvis plenum, auri et argenti ferax, satisque opulentum; habebat 50. urbes valde munitas. Huic præfuit tunc juvenis, Darius nomine, superbus, et erga Reges, et Monarchas vicinos parum reverens, ac observans, aſserens, nullum se Regum timere. E vicinis fuit Cham Tartarorum Imperator; Argon Rex Indorum, et Isaac imperator Æthiopum; ut se contra omnes muniret, arcem munitissimam extruit in edito loco, et inaccessa, cinctam lacubus piscosis, et fontibus instructam. Interea cum Bajam Tartariæ militiæ Dux, post occupatas vicinas vellet et Darium esse Imperatori tributarium, aliorum exemplo; negavit se cuiquam velle subesse, ac legatos confestim jussit pedem a ditione sua efferre. Bajam igitur, ut erat jussus, bellum ei infert. Sed Darius ex alto saxa, et trabes in hostes eo nocumento devolvit, ut intra tres menses quinquaginta millia hostium interierint, et cadavera pestem hostilibus castris inferrent. Itaque tantus exercitus victus, ac dissipatus nihil contra unum Regulum effecit, et infecta re rediit, etiam in reditu, qui fugæ similis erat, ab hoste cæsus. Doluit Bajamo tanta clades, ac dedecus, ut qui ante septemdecim Reges vicisset, ac tributarius Regi suo fecisset. Cui tamen Cublay (ita vocabatur Rex Tartarorum) minime succensuit, eadem fortunæ tribuens. Sed paulo post mortuo, cum tres filii essent inter se discordes, Darius nactus otium, et pacem opulentam, legatos ausus est ad Æthiopum Regem mittere, qui ejus filiam sibi in matrimonium postularent, et quidem primogenitam. At Isaac indignatus hæc Regulum arrogantem audere, affirmat legatis, se Darium si coram adesset, occisurum; sed nec ipsos impune evasuros; mirari se Reguli illius insolentiam, audentis petere filiam ejus Regis, qui septuaginta duo Reges haberet fiduciarios: horum quemlibet esse Dario potentiores: quod vero ei nocere absenti non possit, ipsos coram luituros. Tum jussit adesse septem robustos Æthiopes, qui legatos cum tribus comitibus nudatos jubebantur virgis cædere ad sanguinem usque, spectante Rege. Dein donatos jussit ad Darium prægnantem simiam ferre, uxoris loco: dolere se, non potuisse ictus eos Dario infligere, quos ipsi ejus causa tolerassent; atque ita dimisit. Est autem apud

Reges Æthiopes consuetum virgarum supplicium, uti non ita pridem (ait Gugon) jussit suum Cancellarium coram virgis cædi. Darius irritatus eo dedecore, ac responso, cum Rege Zeilano contra Isaacum foedus init, quod præputio suo præciso stabilivit, factus ex Idololatra Mahometanus, juravitque se nec Christianum, nec Idololatram unquam fore. Ita exercitu instructus quadringentorum millium, non indicto prius bello Æthiopiam invadit, omnia vastat. Isaac subito convocatis militibus, egressus ipse cum centum millibus, trecenta millia suorum habet obvia, et plures quotidie confluebant. Hostem nactus ad pugnam provocat, dum ejus classis hostiles interea naves in portu exurit. Neque hostis pugnam detrectat, victores Æthiopes hostium ducenta millia occidere, capti 30000. equi 19000. plerique magni pretii. Isaac parta victoria Deo se gratum exhibuit publicis supplicationibus institutis. Neque tamen animos hostes posuere, sed anno sequenti majori cum exercitu reversi alio loco Æthiopiam adorti sunt. Vigilabat interim Isaac, et intra tres menses hostem iterum ad pugnandi necessitatem adegit. Darius ardens vindictæ studio, dum e Proceribus unum sternit Isaaci, ratus Regem se occidisse, suos jam fugam meditantes ea fama revocat, sed iterum vincitur; et extra fines Æthiopiæ cum suis ejecitur. Non tamen destitit denuo ad belli societatem sollicitare jam fessos, et quia opes jam erant exhaustæ, a quodam Dynasta Cambalæ in China magnam pecuniæ vim mutuam sumpsit, datis suis filiabus in pignus. Interea Reges de Manvonge (qui postea factus est Christianus Æthiopum ritu) et de Termeda, viri prudentes, et amantes pacis, sancire pacem in Æthiopum Regem, et Darium, ac Mahometanos studuerunt: quod et effecere. Æthiopes quoque insulas omnes a se captas reddiderunt, ac insuper ducenta millia librarum auri, et libertatem captivis omnibus Christianis. Qui vero apud Isaacum essent ex hostibus captivi, si vellent redimi, in capita singula octo libræ auri penderentur, et horum erant 40000. Darius reversus domum, et penitus ære omni exhaustus, damnare bella, et dolere præputii jacturam cœpit. Isaac coquebat tacitam in Darium vindictam, quod necem sibi machinatus esset, et in se alios incitasset. Sed quia videbat, eum in suis terris invadi ob annonæ inibi inopiam non posse, dolebat, consilia sua frustrari: ac per duos annos vindictam meditando ac despe-

rando se emaciavit, ut commiseratione sui apud suos crearet, cum esset Princeps bonus et liberalis. Igitur septem juvenes nobiles in aula ejus enutriti conjurarunt coram Rege; nunquam se reversuros, nisi aut occiso, aut vivo secum adducto Dario. Ita bene precat Patriarcha, a Rege et aula discedunt maximis promissis onerati; et ad Darium contendunt, a quo excepti, rogatique causam adventus, aiunt se fugitivos esse, quod virgis, ob sævitiem in ejus legatos exercitam, et a se coram Rege improbatam, essent cæsi; rogare se transitum ad Regem Groxelan, cui bellum cum alio Rege esset; velle enim se militiam sequi. Sed captus Darius indole juvenum, eos secum retinuit, suasu etiam consobrini sui; qui tamen eos voluit ad explorandam eorum mentem in molestis ministeriis aliquamdiu exerceri; et erat suasor ille legatus olim a Rege Æthiopum virgis cæsus. Jussi sunt ergo extra arcem dormire, et Regem cum aliis comitari, quod fecere per quatuor menses. Subinde Javæ majori Rex bellum contra Regem Bantam suscipiens, cogebat Regem petere, qui ei 1200. misit, ducibus senis juvenibus; septimum enim natu minimum domi retinuit. Et ita feliciter Regem illum juverunt, ut semper Javano Rege superior, ex omnibus eum arcibus ante occupatis expelleret. Et hi demum ope Proregis Ommuziani pacem iniere. Ita victores rediere ad Darium, nullis promissis a Rege Bantam retenti, magnis spoliis, et præmiis graves, quæ Darius, etsi oblata, illis remisit. Hinc ita eos cœpit amare, ut absque eorum consilio nihil ageret. Quin et legatis olim cæsis dictabant modum Regis Æthiopum occidendi, si bellum denuo illis esset. Tandem cum solis illis septem, et aliquot ephebis ad venationem leonum egressus est; ubi cum in uno configendo frustra laborassent, fatigati in sylvâ, et umbra quiescunt, et mox unus e septennis duos ephebos occidit, omnes Regem invadunt, et equo alligatum per ignotos calles ad maris portum, et inde navigio in Æthiopiam ad Regem suum perducunt. At Rex nihil in illum crudele statuit, sed pastoris habitu indutum jussit porcos pascere, quod per annos duos præstitit. Tertio anno regio denuo vestitu indutum jubet ad se educi, et eum allocutus: « Video nunc, inquit, quam exigua sit potentia tua; quando in tuomet regno captus, in meo subulcum egisti: et nunc, si tollere te velim e medio, nemo est, qui prohibeat; te inquam, qui ausus es filiam

meam ambire, cujus postrema ancilla vix dignus esses; accedit, quod Mahometi te addixeris, et ejus sectæ Regibus adjunxisti. Sed vides utique causæ meæ tutorem Deum. » Darius agnoscit errorem, precat veniam, et cupit pro mancipio a Rege haberi, felicem se tunc fore. Imperator ei respondit: « Quia te submisisti, et agnoscis te me longe inferiorem esse, ac nihil mihi comparandum, posthac amici loco te habebo: ac totius victoriæ loco mihi satis est, fuisse in potestate mea, potuisse te occidere, si lubisset. » Tunc jussit naves parari, quibus ad mare, et inde ad regnum suum reduceretur multa nobilitate comitante, regiis etiam donis ornatus. Eo tempore Darius, quamdiu vixit, singulari veneratione Isaacum prosecutus est, et omnem de se fastum posuit. Ib. to. II. III. c. II.

Summa clementia usus est Justinianus primus Imperator in Vitigem Gothorum Regem populi Romani hostem cum a Belisario captivus Constantinopolim missus fuit: quoniam non ut hostem captivumque, sed ut apicum habuit, patritia enim dignitate decoratum, magnæ eum provinciæ Persis finitimæ præfecit; ubi honoris et opum plenus aliquod tempus vixit. Ib. to. II. I. III. c. IV.

Vesperæ Siculæ.

Postquam Anno 1267. Carolus Andegavensis invasor Siculi Regni, evocante ad id Clemente (non, ut alii, Urbano) Pontifice, Conradinum Suevum Ducem, et legitimum regni illius hæredem, bello vicit, et a fuga annuli indicio, prodente nauta fuit cum Friderico Austriaco Neapoli capite plexus, Gallicæ copiæ, et ministri in Sicilia omnia rapinis, et libidine complebant. Hinc instigante præcipue Joanne Prochyta, cujus uxorem deperibat, Siculi conjurarunt, omnes se Gallos ad unum interfectores, quotquot in insula essent; id factum est 1281. ipsa die Paschatis, et conventum fuit, ut, cum daretur campanis signum ad vespervas, omnes in Gallorum necem ruerent. Ita intra duas horas cædes Gallorum facta, et excidium, nec scæminis, nec parvulis, nec senibus indultum, si quæ foemina nupta Gallo uterum gerebat, e dissectæ utero partus evulsus. Ultra novem millia occisa, ducenti, vel trecenti in arce securi conditionibus certis vitam soli servarunt. Martino dein Pontifice Gallo, nequic-

quam ulcisci gentis suæ injuriam volente, Siculi Petro Aragoniæ Regi se dederunt. Et ex eo tempore Sicilia penes Hispanos in hunc diem mansit. TULGOS l. V.

e corbibus extractos Arabes ad unum necat : tum duodecim ductores occidit, excepto uno, qui manibus, ac naribus mutilatus rei gestæ nuntium ferat. PLANCK. ex Pulgos. l. I. c. III.

Matutinum Pasisiense.

Anno 1571. Parisiis fuere Matutina S. Bartholomæi æque cruenta Sabbato in Dominicam urgente. Tunc enim, ut Protestantes, quorum tunc admodum insolescentium dux fuit Admiralis de Castilon, cum suo duce tolleretur e medio, qui magno numero et pompa nuptiis Henrici Regis Navarræ cum Margarita Regis Galliæ Caroli XI. sorore, et Principis Condæi cum Marchionissa de Isle aderant, una hora omnes occiderentur, duabus horis post mediam noctem 24. Augusti campanæ ad S. Germanum datum est signum. Tunc edita strages, nulli ætati ac sexui indultum. Alii prætextu religionis etiam hostes suos Catholicos occidere; alii etiam suos fratres, et cognatos hæreditatis obtinendæ studio. Cæsa dicuntur sex, ab aliis octo, ab aliis etiam duodecim millia. Hos inter primus fuit Gasparus de Coligny Galliæ, ut diximus, Admiralis : eodem furore occubuit Petrus Ramus, eloquentiæ et Philosophiæ Professor Parisiis. Hanc sævitiem aliæ quoque urbes Galliæ in Hugonotos secutæ sunt, ut mense non toto viginti millia eorum sint cæsa. Sancerriæ urbe Galliæ quidam præ rabie evulsum hominis occisi cor crudum devoravit. lb. l. IV. c. II.

Stratagema elusum.

Tempore Michaelis Orientis Imperatoris Arabes parabant Edessam actu occupare. Quare duodecim e præcipuis secum quingentos camelos duxere, quorum quilibet in duabus utrique cistis duos milites latentes ferebat. Fingebant hi, se dona Imperatori ferre, et securitatis causa petebant in urbem ea nocte recipi. Interim mendicus Armenus, peritus linguæ Arabicæ eleemosynam petit ab iis, qui nondum urbem erant ingressi, et audit militem e cista vel corbe rogantem cæteros, ubinam locorum modo essent. Mendicus igitur ad urbem festinus gubernatori rem narrat. Is duodecim Primatibus convivium instruit, ac secum retinet. Eodem tempore cum suis urbe egreditur præsidariis, et

Martyres idolorum.

In regno Indiæ Garcopa, et civitate ejusdem nominis, Pagodes idolum magno ritu, et curru circumvehunt. Rotæ currus præminentes habent clavos instar novaculæ acutos : durante supplicatione multi accedunt, et Pagodi vitam suam consecrant : flexis enim genibus humi profunde prostrati rotis currus se subjiciunt, a cujus simul pondere oppressi; et rotarum aculeis acieque minutim secti, pro sanctis, deinde, et Martyribus habentur. Multi se alii ante currum ita sauciant vulneribus; ut mortui ante idolum corruant. Horum Pagodum superstitioso cultui deditus Rex Cochinchensis non ita pridem mortuus, habitusque pro viro prudenti, et gubernandi perito, aliquando gubernatione posita, pauperis habitu quinque ipsos annos ad Pagodes Indas solus, et ignotus peregrinationem instituit, multa, idoli gratia, proba, et miserrimas perpassus, ceu apud nos Alexius aliquis. Reversus ad Imperium, dum iterum similem peregrinationem suscipit in itinere moritur. Ejus filius, et regni hæres patrem secutus, quotidie multas horas domi se inclusit conclavi, ubi cultui Pagodum vacabat; et cum esset ægro corpore, ea severitate, destructa valetudine, ultra annum regnum, ac vitam non tenuit. Monitus a medicis, ut sibi parceret, neque longis precibus, solitudine vitam sibi faceret brevior, respondit, pluris se facere minimum pietatis in Pagodem exercitum, quam mille vitas, quas tamen omnes, si totidem haberet, libentissime in Pagodum suorum cultum impenderet. ANTON. CONVEN. *hist. Orien.* l. III. c. VI.

Mater a filio male tractata.

Mater quædam exprobat filio, quod ab illo male haberetur, cum tamen mater esset, et novem mensibus eum in utero getasset. At filius illudens matri : « Cum me concepisti, inquit, voluptatem, non me, quærebas : cum tulisti utero, et genuisti, non potuisti naturæ cursum impedire : at officium, quod erat proprium matris, lactare scilicet uberi-

bus tuis, mihi negasti et ab ortu meo me a te repulisti. » CORDIES c. IV. §. 2.

Puella urbem servat.

Cum pressi arcta obsidione, et fracti insul-
tibus incolæ insulam, ac urbem Mitylenen
dedere jam cogitarent (quæ, et Lesbos dici-
tur) et jam Genuenses, qui eam tenebant,
et cives impares defensionem se putarent,
puellas eos hortata, et precata est, ne Christi
causam contra infideles desererent, et arma
inducens, mœnia, quæ quassabantur, acces-
sit, taliaque edidit facinora, ut alii omnes
exemplo permoti, mutato consilio, urbem
ruerentur, ac tandem Turcarum stragem
ederent, ut vix tertia pars hostium ad naves
redierit. Ea dicta est a quibusdam Ariana,
filia Græci Sacerdotis. Ac facinus hoc edidit
post Joannam Gallicam annis septuaginta
tribus. Ib. l. III. c. II.

*Salomonæum iudicium in prole
agnoscenda.*

A scorto Romano Germanus miles abiit,
quo diu abutebatur, exercitum secutus:
postridie in amores Hispanus involat: mere-
trix post novem menses, cum Germanus
rediit, elegantem prolem masculam enixa
est, uterque voluit esse parens. Litem Phi-
lippus Archintus urbis Gubernator decedit,
puer, bellarys, quæ sitim provocarent, data
opera datis, a Gubernatore detinetur, dum
sitiat: rogatis, num bibere placeat: cum
infans e binis vini, et aquæ lagunculis, quæ
offerebantur, frigidam strenue hauriret,
Germanus eum, ut degenerem, aversatus,
ultro causa cessit, magno astantium plausu,
et Philippi laude, qui inde Salomon a suis
dictus est. Ib. l. IV. c. I. n. 3.

Podagra curata.

In Gallia quidam podagra erat sellæ misere
affixus sine spe convalescendi. Erat ibi homo
stultus e Burgundia, qui sclopum nactus,
cum aliam jaculandi metam non haberet,
exoneraturus animi causa, in ægrum colli-
mat, et jam paratus explodere, jubet obvium
sibi quemque consulere. Æger ubi videt, ni

fugiat, actum de se esse, nec a quoquam juva-
retur, ut evaderet mortis periculum oblitus
podagræ fugit, insequentem dein ac globum
exultabunde explodere gestientem stultum
pari celeritate conatur evadere, donec ea
festinatione penitus convaluit. Gaudens igitur
se metam laborum contigisse, stulto sua
extorquet arma, et ad suam reversus, sellam,
fulera, baculum, sclopum, sphingem in
fasciam compingit, et incendit. STEPH. BINET.
in Schola ægrot. c. III. §. 4.

Oculi effossi restituti.

Scribit Franciscus Guicciardinus, Hippoly-
tum Estensem Cardinalem amasse puellam,
cujus formam, quia timebat, fratri suo Julio
fore obnoxiam, quærit ex puella, quid potis-
simum in Julio amet: respondet illa oculos.
Julius ergo mox in venatione insidiis fratris
oculos amittit, omnino erutos, quos tamen
medici tam apte restituerunt, ut iis posset
ut ante uti. FRANC. DE ROSET. *post host. 5.*

Mutatio fortunæ.

Quidam ab Anneberg in Misnia ex auri
aliorumque metallorum fodinis in eas opes
excrevit, ut cuius Principi par esset, quo-
ties in publicum, vel balneum vehebatur
multo comitatu cinctus, substratos pretiosos
tapetes auro illusos calcabat; in balneo deau-
rato, vinoque malvatico macerato pane pe-
dum soleas patiebatur sibi atteri fricarique,
ut exin magis ad cibos, et potum excitaretur.
Ac demum in eam paupertatem incidit, ut
ante templorum fores, et ostiatim mendica-
ret. ZEIL. *cent. 2. ep. 37.*

Frigus mirabiliter pulsum.

Bernadus ab Harfeld!, dominus in Wal-
denberg, cum per septentrionales regiones
Lislandiæ, Islandiæ, etc. rheda veheretur,
vinum juvenem frigore prope extinctum, et
rigidum rhedæ imposuit delatumque ad hos-
pitium, hospiti curandum tradidit, qui
hominem toto corpore in frigidam demersit;
unde cum extraheretur, frigus extractum e
corpore fuit, totumque corpus velut crustra
glacie fuit obductum: tum hospes ei poculum

mulso plenum mixtumque contuso cinnamomo, cariophilis, flore moscatæ obtulit, lectoque bene textit ad sudorem usque; ita convaluit, nisi quod extrema acumina digitorum dentiumque excidere. *Ib. Epist. 52.*

Conscientiæ remorsus.

Hospes in Germaniæ celebri urbe cervum habebat, qui hospitis filiam sæpius pro conjugē a patre petebat, sed negabatur, licet ipse probe cætera cum fide domi administraret. Interea hospes cum conjugē, et filia thermas adit, administratione domus servo committit, qui mercatorem illic divertentem clam necat, spoliat, et in stabulo sepelit. Reverso jam domino, fingit se litteras accepisse, quibus juberetur, patre mortuo domi hæreditatem adire: abit ægre ob fidem indulgente hero, exhibitis prius octoginta ducatis, velut in subsidium viæ domo missis, paulo post redit iterum auro gravis, et spe majoris domi repositæ fortunæ ab hospite filiam impetrat; vivit cum illa honeste, fit Senator. Porro in Senatu aliquando sententia capitis ferenda in latronem erat, cum ille sceleris conscientia prope excruciatu statuit se magistratui cædis reum prodere. Mane ille ab uxore laute se cupit haberi, se et male habere, et causam debere gravem ac diuturnam in magistratu ferre. Apponitur inter alia caput vituli, quo ille conspecto, humanum caput, exclamat, apponitis: persuasus ægre vituli illud caput esse, parum de cæteris libat. Dein in curia jussus sententiam in latronem dicere, se ait cædis reum, seque nil aliud petere, quam ut simplici confessione contenti, tormentis abstineant plura elicere, se hujus unius sceleris conscium, petere, ut lata in se capitis sententia, morte conscientiae supplicia evadat. Laborare primo animo creditur, cum constanter idem diceret, tandem cum latrone in foro capite plectitur. *SCATHZKAMMER rerum memor.*

Ludus puerilis infelix.

Anno 1554. 21. Nov. in pago quodam prope Anneberg rusticus vitulum jugulabat, eviscerabatque, spectantibus parvulis liberis, qui, absentibus paulo post parentibus, patrem imitaturi, in cunis jacentem parvu-

lum fratrem cultro jugulant, quo facto in furnum, aliqua sceleris puerilis conscientia impulsī, se abscondunt; donec mater cæde visa reliquos in furno reperit. *Ibid.*

Homicidium mire detectum.

Lucensis, quidam mercator in Guglia diu commercia exercebat, ibique morabatur; cum desiderio patriæ Lucæ domum conduit, post, sex menses secuturus, et ibi reliquam vitam exacturus. Igitur ex Anglia cum Gallo famulo profectus, venit in civitatem Rhotomagum, ubi aliquot dies moratus, viam et iter Parisios instituit; cum prope urbem Argentillam montem conscendit, a suomet servo occiditur, cadavere in proximam vineam coniecto. Paulo post eodem die cæcus cum duce cane præterit, qui audito ejulatu vocis auctorem sciscitatus, ab ipso latrone docetur, ægrum quemdam decessisse. Cæcus ita pergit, et famulus ditatus Parisiis debita extorquet, exhibitis in eam rem sygraphis. Interim in Italia toto anno mercator expectatur: tum amicis ex Italia in Angliam hominem ablegant, qui de die discessus ejus Londini edoctus, Rhotomagum redit; ubi intelligit, ante sex menses hinc mercatorem divertisse, aliud se nescire: nuntius magistratui rem indicat, qui severi tribunalis judicem, et Mamecum Bigot Regii consilii Roanensis Advocatum jubent, inquirere. Judicis jussu primo lictores jubentur explorare, num quis a sex vel septem mensibus tabernam aperuerit. Exploratur quidam; tum judex fingit litteras debiti duorum millium coronatorum, quos mercator ille novus sponderit, se oppignorata vita, et fortunis certo tempore soluturum. Jussus mercator solvere, negat, se debere, hac occasione negantis ad carcerem ducitur; in via imprudenter mercatori excidit, hanc rem se facile diluturum, sed num aliud judex moliatur? Lictor, quid fecerit, scripto judici tradit; qui nixus imprudenti mercatoris questione cum solo agit humaniter: se quidem colore alieni debiti eum captivum habere, rem autem aliam latere; certum enim se esse, ab eo Lucensem civem occisum; se, licet testes non desint, malle rem silentio transigere. Mercatorem hominem exterum, et ignotum Patronis carere; ipsum, si sibi non desit, facile posse elabi. Hoc dicebat judex, velut aurum sitiret, quo speraret se corrump-

pendum, licet nihil minus cogitaret. Tum latro, divinitus hoc evenisse, ut res detegeretur, se soli rem dicturum. Tum iudex ratus rem salvam fore, scribam publicum vocat, qui dicta consignet. At reus videns aliud agi, negat omnia, et in carcerem re infecta mittitur. Ubi ab aliis captivis edoctus, ad aliud tribunal appellat, iudicemque ac lictorem reos agit, et quidem falsi ob fictas debiti litteras. Citatus ergo iudex magistratui seriem omnem recenset, quo facto aliquantum quiescitur. Bigot vero clam Parisios profectus, facinoris indicia collecturus, prope Argentillam docetur ab illius loci Prætoris ab aliquot mensibus in vinea cadaver jacere, prope a canibus, et corvis depastum: cujus rei testes tabulæ Bigoto datæ. Dum hæc fiunt, mendicus ille cæcus, a Bigoto stipem petit in hospitio, qui cæcus, ubi de illorum controversia audiit, recenset, quæ nuper prope vineas evenissent; Bigotus ex illo quærit, num hominis, quem tunc compellasset, vocem nosset? Respondit ille, se non dubitare. Quo dicto Bigot secum Romam mendicum equo ducit: Romæque causam, et cæci sermones, ac indicia exponit. Cæcus igitur denuo a Magistratu rogatus, omnia repetit, neque dubitare, quin e voce fit angiturus homicidam. Tunc ad reum a longe ducitur, ac sine mutua compellatione ad eliciendas sceleris notas exhibetur. Mox viginti homines temere jussi singuli loqui, quibus auditis rogatus cæcus, num quis hominum esset? Respondit, neminem ejusmodi vocem habere. Ultimo, cum reus loqueretur, ait, hunc ipsum esse, quem nuper in vinea respondentem sibi audisset. Sed ne fraudis iudices possent argui, aliquoties ista vocum permixtio facta est; semperque a cæco idem responsum, quo facto ipse latro pro reo habitus, et tortus, omnia fassus est, denique nota fractus. Ibid.

Constantia in urbe defensa.

Rex Castellæ Sanctius Tariffam (olim Carceja, sive Tartessus) de Mauris ceperat, sed anxius tenendi ob hostium viciniam, et immanes sumptus, suscepit ultro in se curam Alphonsus Peresius Gusmanus, Bonus dictus, et partem stipendii de suo daturum promisit, Rex alia ageret. Paulo post frater Regis Joannes ad Maurum transit, et copiis ab eo acceptis Tariffam obsidet. Cives nil

trepidant, et obsessi. Interim filius Alphonsi in agris interceptus, capitur, et ab hoste ad evincendam deditionem ostenditur, interfec-turos se, nisi Alphonsus urbem dederet. At ille negat, si vel centum filii periclitentur: gladiumque ad interficiendum filium per mœnia dejicit, ita abit, et prandet. Mox ejulatus civium denuo vocat, quærentique Alphonso, quæ consternationis causa, refer-tur, filium a Barbaris occisum: « Hoc erat, inquit, credebam urbem ab hostibus cap-tam. » Ita pari tranquillitate ad mensam, et uxorem rediit. LIPSIIUS *mon. polic.* l. I. n. 7.

Vanitas rerum mundanarum.

Gilimer Rex Wandalorum, in Africa a Belisario victus, in excelsum Numidiæ mon-tem Pappum fugit. Illic aliquamdiu tolerata obsidione, desperans ad Pharam misit, a quo Belisarii imperio obsidebatur. Actum super deditione, simulque petitum, panem sibi mitti spongiam, et citharam. Panem levandæ fami, spongiam siccandis oculis, citharam leniendo animo. Dedit ea Pharas, et mox se Gilimer, qui ad Belisarium deduc-tus, nil nisi risit. In ipso triumpho Byzantii ad Justinianum, et Theodoram Augustos adductus, id tantum dixit: « Vanitas vani-tatum, et omnia vanitas. » ORO. l. II c. XIII. n. 44.

Judicium hominum perversum.

Polycletus eodem tempore duo simulacra sculpsit; alterum ad arbitrium plebis, alte-rum juxta artis leges. In priori ad singulorum hominum accessum, et mentem transposuit, et commutavit aliquid uniuscujusque judicio obsecutus. Ita proposuit utrumque: alterum, quod omnes sunt admirati, a populo vero mutatum toties risere. Tum ille: « Atqui illam vos fecistis, alteram ego. » ÆLIAN. l. IV. c. xv.

Augusti humilitas umbratilis.

Augustus Cæsar, templa, etiam alias pro Consulibus poni solita in nulla provincia, nisi communi suo, Romæque nomine suscepit. Argenteas statuas sibi positas conflavit

omnes, et inde aureas cortinas Apollini Palatino dedicavit. Dictaturam magnam ei offerentes populi, genu nixus, dejecta ab humeris toga, nudo pectore deprecatus est. Domini appellationem ut maledictum, et opprobrium semper exhorruit. Cum, spectante eo, pronuntiatum esset: O Dominum æquum, et bonum, indigne tulit, atque edicto vetuit, se Dominum dici; nec a liberis quidem vel serio, vel joco. Oppida ingredi, egredique aut mane, aut noctu, solebat, ne quem officii causa inquietaret. SÆTON. *in vitam Augusti.*

Equus stulte honoratus.

Caligula, equi (cui nomen Incitatus erat) stulto amore captus pridie Circenses ludos; quos equi causa indixerat, ne inquietaretur, vicinæ silentium per milites indicere solebat; præter equile marmoreum, et præsepe eburneum, præterque purpurea tegumenta, ac monile e gemmis, domum etiam, et familiam, et supellectilem dedit, quo lautius nomine ejus invitati haberentur, Consulatum quoque creditur destinasse. Idem in CALIG.

Partus mirabilis.

Auco Rex tertius regni Tunquinensis, prolis loco monstruosum partum habuit, centum scilicet ova uno involuero, quæ deinde pullorum instar sunt suis ovibus exclusa, centum masculi. Ne vero olim inter eos rixæ orirentur, facta est separatio. Mater cum quinquaginta filiis in montes secessit, Pater cum totidem mare petiit; facta divisione regnum accepit Huvuong, et ex hac familia Reges octodecim secuti sunt; donec deficiente prole mascula unicam Regis filiam montani simul, ac marini hæredes prensarunt. Tandem Rex decrevit ejus fore filiam, qui prior ei (gentis more) dotem afferret. Prævenit maritimus: quare montanus indignatus tantum non desperavit; et cum maritimo, Thui-Tinh dicto, inimicitias exercuit. Unde montanus, San-Tinh dictus aquas mari quinquennio subtraxit, ne flumina intrarent. Unde hæc aquis destituta navigationi reddebantur inutilia. Ex ea fabula nata est opinio, etiamnum retenta, fluxum, et refluxum maris esse certamen, quod a duobus illis rivalibus

originem habuit: et si vident fluxum maris retro fluminum agentem, aiunt, Thui-Tinh bellum montano facere; si autem aqua refluat, a San-Tinh hostem maritimum repelli. S. MARTIN. l. I. *hist. c. 1.*

Victoria mirabilis.

Exciti cives, et incolæ Tunquinenses jubebantur arma contra An Regni Tunquinensis invasorem ferre, cum in ditione, Che-Dao dicta, triennis infans loqui matri, et agere de bello incipit. Accito etiam Mandarinum, tunc inibi milites cogenti nuntiat, Regem velit adire, rem ejus bono loco, et salvam fore; modo sibi mittat ferreum equum, et centum sportas oryzae, ac totidem vini boni mensuras, eam annonam ut accepit, in præsentia plurimorum omnia absumpsit. Dein equum ferreum conscendit, et virga ad cursum incitat, ut volare magis quam currere videatur, quo in cursu viam ita aperuit, disiectis stirpibus, ac ramis, arborum ut regni exercitus laxè transire potuerit. Tum vero, dum hujus ope Rex hostes triumphasset, puer rebus gestis elatus, indignatusque minora meritis præmia sibi a Rege dari, in summitatem montis cum ferreo suo equo enisus, inde uno saltu in cælum penetravit. ORO.

Pipinus Rex cum cætera Italia Gallorum dicto pareret, Venetique soli omnium suæ memores libertatis, patriæ jura tuerentur, littorali ora Gallicis armis domita, Rivo alto, (sic enim dicta est pars urbis celeberrimæ) minaciter imminerebat, aderatque Pipino ingens exercitus, et cui ne Italia quidem tota, non modo Venetiæ partes obsistere posse crederentur: verum modicus armatorum numerus in cymbis sedentium valde insignem ratem, qua Galli vehebantur primo fugavit: inde vento Venetus adjutus Gallicos conatus non solum fregit, sed hostem aquarum angustiis colluctantem adeptus, partim ferro confecit, partim soluta rate medio stagno depressit. SABEL. l. VI.

Sumptus inaudito legatus exceptus.

Quidam Rex Tunquinensis, ut est consuetudo, quanta in regno suo esset serici capiti, tassanos sumptus fecit. Excepturus enim imperatoris Chinensis, a quo, ut ejus tributum, novum supra alios Reges titulum petebat,

legatum toto suo regno jussit promulgari, ut quidquid serici in toto regno per triennium colligeretur, suis impensis exquisite laboraretur; et ut vassalli essent ad hoc promptiores, omnia eis tunc tributa remisit. Ubi autem intellexit, legatum ante monitum a se per nuntium, in procinctu esse, curavit viam omnem Damasceni operis serico insterni ac ornari, quamvis longa et lata ea esset: hoc est, a Chinensis Regni finibus usque ad Regiam suam urbem, ita quidem ut et solum incedentes Damasceno serico exciperet, et superne umbella instar cortinæ regeret. Accedebat ad viæ majestatem, quod et obstantes montes æquarentur, et valles impleverentur, et oblique fierent rectæ viæ: flumina vero pontibus jungerentur, ita ut totum iter rectissima linea duceretur, nec aliud supra vel infra quam sericum appareret: quo etiam columnæ fuerant obductæ, quibus tentoria seu perpetuus papilio incumbebat. PHILIP. *de marinis*. l. II. c. III.

Regentis laus unde petenda.

Confusius Chinarum Plato cum ad urbem accederet, quam unus e discipulis suis gubernabat, Zù Lù dictus, totus gestiens exclamabant: « O quam bene gubernat Zù Lù: » idque repetiit, cum in urbe fuit, ac tertium dixit, cum ejus palatium intraret; rogatur a discipulorum uno cui Zù Cun nomen, cur ter Zù Lù laudasset, priusquam de ejus moribus et gubernandi ratione fuisset edoctus. Cui ille: « Quid necesse est, inquit, inquirere in ejus vitam? Annon clara voce agri loquuntur bene culti, viæ bene stratae, aquæductus integri, vineæ cultæ, arata terra, horti fructibus et peregrinis arboribus pleni. In urbe ipsa ædificia sunt restaurata, muri refecti, et munitionibus firmati. In palatio autem vidi aulam, ad discendas causas factam, non litigantium jurgii perstrepere, se tandem agere, ut patrem inter filios. Ibidem.

Stultitia Regis sapienter correctæ.

Rex quidam Travaucoris invidebat Brachmanibus, quod eorum origo sua, qui Rex esset, nobilior haberetur; quare unum e Brachmanis rogat, num fieri possit, ut et ipse salva Regis dignitate posset fieri unus e

Brachmanis? Cui alter respondit: « Facile id esse, si curaret fundi vaccam auream intus excavatam, et ita capacem, ut ipse in ventrem introire, vel utique noviter conceptus posset per ejus os exire. Ibi enim in eo ventre posse illum Regis, et Brachmani personam nancisci, ut rex sit simul et Sacerdos, prius non admittens et secundum nanciscens. » Rex gaudio gestiens curat mox vaccam ex auro fieri, et eam jam senex subintrat, et per os exit jam novus Sacerdos, et festum haberi eum diem, ut natalem suum, voluit: ac ut esset facti memoria lætior, illius anni tributum populo remisit. Interius Brachmanes aurea vacca ceu spolio gaudebant. Hunc errorem Regi quidam e vulgo ingeniose detexit. Ubi enim didiscit diem huic secundæ nativitati dicatum, cum jumento in foro apparet, quod erat macrum, gracile et parvum: illud spectante Rege pectinabat eburneo pectine, aqua odorata lavabat, blandiebatur manu, ac lautius ei pabulum dabat, ita denique tractabat, ut Rex inde recreatus scire voluerit, quis ille jocolator esset. Ubi vero intellexit, eum hominem prudentem, ac ingeniosum esse, ad se vocatum rogavit, cur ita blande asinum illum tractaret? Cui alter respondit: « Ut asinus iste fiat equus. » Tum Rex, « Recte dixi, inquit, hunc hominem stolidum esse: quis enim unquam vidit, asinum fuisse mutatum in equum? » Cui alter: « Ego, ait, stolidus habeor, quod ex asino fieri equum velim, et Rex ille sapienter meus, qui sibi persuadet, posse se e Rege fieri Brachmanem ex aurea vacca? » ORO c. XX.

Fraus admiranda detesta.

Bonzii Tnquinenses, ut ipsi Christianorum more, viderentur, mira patrare, in eum finem juvenem educarunt, stolidum, et præ atra bile ita stupidum, ut verbum proferre nullum posset. Tum vulgarunt passim, illum esse idolum e cælo dimissum, volentem in ipsorum monasterio habitare, Deum aspectabilem se reddidisse. Credidere omnes vera dici. Unde undequaque multæ ac lautæ veniebant eleemosynæ, et ut plura dona consequerentur, idolum vivum passim per pagos circumduxere serico et auro tectum idoli instar, etp agi illi oppidum beatum credebant, cui licuit illud excipere: hinc passim adorabatur. Tandem favente fraude ausi sunt Bonzii etiam civitatibus idolum suum inferre,

triumphi instar. Fuitque summa pompa et veneratione receptum. Gubernator Provinciæ Australis ad se quoque evocavit, et licet Bonzii sibi male consciï timerent, fraudem suam detectam esse, aut detegendam, ubi tamen videre Gubernatorem flexis genibus idolum venerari, fronte in terram demissa, plaudebant. Ita probe ditati et saginati Bonzii metuebant, ne tandem fraus pateret. Statuunt igitur idolum occidere, ac publicare, idolum in curru igneo velle ad cœlum remeare per ignem. Fama ad Regem defertur et Regiam : a quibus ut et cæteris ad tam longum iter multiplex annona et munus offerebatur. Bonzii dein locum deligunt, Phuon-Tax dictum, ubi ingens theatrum fecere, et ingentem ligni struem ac materiam igni obnoxiam accumularunt, ut cito Deus conflagraret. Tum idolum potu incantato fecerunt sui impotentem, et sine sensu, ac regio more vestitum, cum regia corona et sceptro inter platus, et populi innumeri acclamationes in theatrum eduxerunt, et rogam inibi positum. Et mox acto ingenti silentio, Gubernator primus omnium idolum adorat, tum alii ab eo precantes salutem corporis, opes, thesauros, et bona hujus vitæ alia, in quibus suam felicitatem ponunt. Immobilis ille Pagodes et extaticus videbatur eam personam cum majestate tueri. Finita oratione, e summo illum Bonzii in pyræ fundum dejicere, et mox accenso rogo ex omni parte vivum exussere : ubi mox suffocatus interiit, ac ita combustus est in cineres, ut ejus nullum vestigium superesset, id quod Bonzii volebant, ut dum nihil de ipso videretur restare, crederetur in igneo curru ad cœlos evolasse. Bonzia tunc allecta tanto honore, qui ei dolo habebatur, et animata a Bonziis ac persuasa, statuit exemplum sequi; ac et ipsa ad cœlum hac via abire, ac esse Regina. Jam enim illic regem esse præmissum, qui eam in cœlis coronaret. Applausit populus, favitque Bonziæ : quare exitu eodem vitam finitura in eundem se mox rogam injicit, et pari modo consumitur. Ut autem deinceps hoc facinus Bonziorum non erumperet in publicum, matrem idoli exusti subornarunt, e vulgo feminam, ac os ei 50. scutatis obturare nisi sunt : sed tamen res tandem erupit. Idem l. iv. c. iv.

Perfidia raro supplicio punita.

Ante paucos annos Bassa, cui Babylon erat
TOMUS V.

commissa, ultimum sibi supplicium a Turcarum Imperatore metuens, ultro ad Regem Persarum, Abbas nomine, confugiens deditiorem urbis illi obtulit. Sed mutato consilio illum advenientem delusit. Tandem ab ipso obsidetur et capitur, et ut duobus Regibus perfidus inaudito supplicio perimitur. Nam per triginta dies opipare vescens dormire prohibetur : cum autem somno pressus, dormitaret, statim præacutis stimulis confodiebatur. Sic intolerabili mortis genere perfidiam luit. PHILIPP. a S. Trinit. Carmel. in itin. Orient. l. ii. c. vii.

Judæis non fidendum.

Cum Judæi ex Hispania essent pulsati, unus horum Christianum rogabat, ut se securitatis causa ad Castellæ limites comitaretur. Hoc ubi Christianus fecit, in digressu Judæus valedicens Christiano : « Fuit, inquit, inter nos magna necessitudo ; sed cum tibi summa darem benevolentiae signa, scias, me te intus capitali odio persecutum. Quare hoc documenti loco a me vetus amicus habe : noli Judæo cuicumque, quamvis amicus tibi videatur, unquam fidere. » Idem l. vi. c. v.

Divitiæ divini amoris in nos signum.

Nigritæ olim circa annum 1504. ubi cum Christianis consuetudinem iniere, illuc commercii causa adventantibus, nostram legem Mahometi prætulere ut sanctiorem : sed ideo, quod Christiani essent locupletiores, addebant : « Nos utique a Deo nostro valde amari, quod tot largiatur divitias, et tot animi corporis dotibus honestet : neque posse hanc legem nisi a bono conditore proficisci. » Legem interim suam non deserebant : sed in utraque lege dicebant locum esse salutis. Eorundem Nigritarum Princeps Aloysio Cadamusto dicebat : « Nostram quidem legem sibi probari, suam vero ad salutem esse faciliorem. » « Vobis, inquit deinde, datum est præsentibus bonis frui, et erit præsens vita vobis pro Paradiso ; nos vero quia adversis varie exercemur, scimus, non defuturam æternam felicitatem, quia tolerati laboris, et malorum præmium nondum sumus consecuti. » ALOYS. CADAMUST. in navig. cap. xxvi. et n. 5.

Hominum devoratio.

Vidi (ait Auctor cit.) quemdam perditissimum hominem, qui gloriabatur, se supra trecentos viros devorasse. Vidi etiam in domo cujusdam Indi carnes humanas non secus salitas pendere, ac apud nos suilla, vel alia caro fumo durata suspenditur. VESPUCC. *in navig. Americ. c. xcvi.*

Mahometis sepulchrum gloriosum.

In urbe Medinathalhabi templum quadringentis columnis fulcitur; Mahometis vero sepulchrum tria millia lampadum ardentium habet. Verum corpus ejus non exstare. Dux agminis, qui caravanæ in Americam abeunti præerat, sic indigavit, dum evocato ad se Mahometis Antisti promisit quadraginta millia aureorum nummorum, si corpus Mahometis ibi, ut aiebant sepultum, ostenderet. At Præfectus delubri, sibi dictus, quasi lymphatus respondit: « Audesne his oculis, quibus tot scelera patrasti, eum videre velle? » At alter: « Si viderem prophetam Mahometem, eo viso, ait, se sibi bina lumina effossum. » Demum deprehensus: « Vidi, aiebat, Mahometem in cælum ab Angelis ablatum esse, et Christum ad ejus pedes sedere. » LUDOV. ROM. PATRIC. *in navig. l. I. c. xii. et xiii.*

Venum impune hauriri solitum.

Sultanus Cambriæ, quæ urbs est ad fluvium Indum sita fuit tempore Romani Patriitii, cui mane surgenti debebant semper adduci quinquaginta elephantes, qui a totidem viris reverentiæ causa jubebantur Regi genua flectere. Pilis e superiori labro euascentibus non secus caput vincit, ac mulieres capillis. Veneno ita assuevit, ut quotidie sumat ceu cibum. Si quem velit e Satrapis mori, ad se accersitum nudari jubet. Dein ipse fructus, et herbas venenatas a se in ore masticatas in eum expuit, et ita miser intra dimidiam horam moritur. Habet quatuor millia concubinarum, semel enim una ab ipso attacta altera die moritur, ejus vestes depositas nemo attingit. Idem l. iv. c. ii.

Placere Regi pro summo pretio habitum.

Persa quidam cum Romano Patriitio ceu amico peregrinatus, merces suas omnes Regi Regnum dono obtulit, cui Rex vicissim gemmas offert in permutationem: sed cum Persa denuo gratis hæc se Regi dare profiteretur, ait sufficere sibi, se tanto Regi placere. Rex ei scrinium bipalmare aperuit, in varios forulos gemmis variis plenos distinctum: et ei optionem sumendi gemmas, quas vellet, obtulit. At Persa nihil volebat contingere. Tum Rex nolens, se liberalitate vinci, cum magna amoris significatione singulis forulis ei gemmas promit, atque donat; quarum erant ultra ducentas, quæ æstimatæ sunt centenis aureorum nummorum millibus. Idem l. vi. c. xvi.

Juvenes ad magna facinora astu excitati.

Circa annum Christi 1240. et seq. fuit in Persiæ ea regione, quæ Mulete dicta est, Princeps pessimus, quem senem de montanis duxere, Mahometanus. Iste sicarios sibi adjunxit, et per eos, quos voluit, occidit: ut omnibus terrori esset. Erat in terra illa vallis amœnissima, montibus altissimis septa: intra quam viridarium plantavit maximum, et pulcherrimum. In eo horto palatia quædam struxit elegantissime exornata, in quibus omnia sensuum oblectamenta, et voluptatum illecebras collocarat, quibus pro voto fruebantur juvenes quidam intra viridarium positi, qui inibi vitam suo, et suorum more beatam ducebant. Erat autem in introitu horti arx fortissima diligenti custodia munita, per quam solam aditus ad hortum, et inde exitus patebat. Extra locum illum habebat senex ille, cui nomen Alaodim, juvenes quosdam, et viros fortes projecti animi, quos educabat ad hoc ipsum. Eos Mahometis lege imbui curavit; et ut ad omne vitæ periculum adeundum ipsos faceret paratiores, cum ei visum fuit, dabat eis potum soporiferum: ita sopitos in viridarium curabat deferri: et cum e sopore evigilaret, ac viderent inter tantas esse delicias, putabant se in cælum raptos cum Mahomete vivere, et promissis olim ab eo gaudiis frui. Post paucos vero dies, eos denuo medico potu sopitos referri e cælo illo temporaneos jussit. Tunc illi ad se reversi,

ac tristes ob ademptam illam voluptatem mori optabant, ut ad eum locum redire sibi post mortem liceret. Tum eos Tyrannus hortabatur, ut fortibus factis eam felicitatem studerent promereri, effecitque, ut ad omnia intrepidi discrimina, terrori omnibus essent, multique potentes viri Tyranno facti sunt tributarii. Sed anno demum 1262. Aliam Rex Tartarorum eam arcem obsedit, ac post tres annos cepit arcem, et Tyrannum cum omnibus ejus asseclis, ac delevit. PAUL. VENETUS l. I. c. xxviii.

Occisi ad demortui Regis obsequium.

Quando Tartarorum Magnus Cham Mongu fuit ad sepulchrum in monte Alchain deductus mortuus, ex ea persuasione, qua putant in altera vita eidem ab occisis serviri, ad viginti millia obviorum hominum sunt occisa, et jussa in altero mundo suo Regi servire. Ib. c. lrv.

Rara Regis in subditos benignitas.

Magnus Cham tempore M. Pauli nuntios quotannis misit per omnes provincias, qui referrent, num quæpiam damnum passa esset, aut a locustis, aut vermibus, aut peste alia. Tunc enim talia passis remittit tributa pro eo anno, et pro victu, et semente fruges submittit; quas tempore ubertatis comparat in eum usum, eas vendit tunc minimo pretio, quadruplo minore, quam alii venderent. Si pestis animalia invasit, iterum tributum eo anno condonat; ne viatores errarent, arbores viarum indices disposuit recta semita, et serie. Quotidie per totum annum circiter triginta millia pauperum alit. Ib. l. II. c. xxiv.

Versa rusticum melle mersum liberat.

Retulit cum multo omnium (quos inter ipse Auctor fuit) risu Demetrius legatus, proximis annis vicinæ suæ agricolam, querendi mellis causa in prægrandem cavam arberem superne desiliisset, eumque profundo mellis gurgite, pectore tenus fuisse haustum, ac biduo vitam solo melle sustinuisse, cum vox opem implorantis in ea sylvarum solitudine ad viatorum aures penetrare

nequivisset; ad extremum desperata salute ursæ beneficio inde extractum fuisse. Cum forte ejus belluæ ad edenda mella se demittentis caudam retro manibus comprehendisset, eam subito timore exterritam ad exiliendum traxit, et clamore concitavit. PAUL. JOVIUS *de legat. Moscov.*

Homines feri lenitate cicurandi.

Fabius maximus, cum militem quemdam Marsum animadvertisset nonnullos ad trans-eundum ad Annibalem sollicitasse, non eum exacerbavit; sed merito incusandos aiebat Duces, qui eum non pro virtutis merito honorassent; « Posthac si qua re tibi opus erit, ait, nisi me appelles, te insimulabo. » Tum equum ei eximium donat, aliisque præmiis decorat. Hinc eum fidelissimum habuit, ac promptissimum. Turpe enim ducebat, equos nos, et feras, cura, assuetudine, et educatione cicurare malle, quam flagellis, et catenis sævitiam bestiarum domare; hominibus autem qui præsit, non studere benevolentia, et lenitate potissimum eos corrigere, sed asperius tractare, quam caprificos, pyros sylvestres, oleastros agricolæ, quos in ficus, pyros, oleas cicurant, ac mansuefaciunt. PLUTARCH. *in Fabio.*

Musica leniens oratoris impetum.

Caius Gracchus, quia inter dicendum sæpe invitatus auferebatur ab ira, ut vocem concitaret, in maledicta erumperet, et conturbaret orationem, adhibuit remedium, et Licinium servum non insulsum jussit instrumento musico a tergo dicentis instructum consistere. Ubi voce sensit concitatum, et ira tonantem, remittebat molliter, ac incitabat chordas: et ita fulmen orationis temperato sono symphonie admodum revocabat. Idem *in TIBER. et GRACCHO.*

Orationis vis actione posita.

Demosthenem querentem lamentabiliter, quod ipse tam laboriosus orator, qui in eo studio vires absumpsisset, populo tamen non placeret, sed temulenti nature inducti audi-

rentur cum plausu, ipse rejiceretur, Satyrus minus consolatus jussit quædam Euripidis, et Sophoclis carmina memoriter ediscere, ac pronuntiare. Quæ ubi recitavit Demosthenes, eadem repetiit Satyrus ac tam decenti cultu, et actione dixit eos versus, ut Demosthenes esse alios putaret. Hinc didicit, quanta sit vis atque dignitas actoris. Hinc enatum ejus studium, ut in cella subterranea vocem, et actionem secum conformaret, sæpe duos tresve menses illic latens: quin, et caput rasis dimidium, ut pudor ei necessitatem manendi imponeret. Idem in DEMOSTH.

Piscatus hominum rarus.

Marcus Brutus in Lycra cives urbis Xanthi omnem humanitatis ejus obstinate respuentes, et se dedere nolentes, oppugnabat. Amnis urbem præterfluebat: hunc sub aqua cives tranantes fugam capiebant, sed excepti retibus fuerunt transverso alveo in altum demissis, quorum in summo tintinnabula appensa illico irretitos probebant. Idem in BRUTO.

Magicus conatus elusus.

In Leodiensi ditone oppido Hugo, vel, ut alii, Dinanto noctu ad diversorum; duo] venire, qui ad caminum mortuo abscissam manum, clam ancilla, quæ sola vigilabat, observante, accederunt in digitorum summitate, qui omnes arsere, excepto uno, quem accendere nullo modo potuere. Suspicati unum in domo vigilare, egressique domo, socios vocant. Puella interim conata familiares excitare non potuit; fures per fenestram irrumpentes e scalis deturbat, aliunde irrumpere volentes impedit, dum luminis memor, id flatu extinguit. Ita omnibus exsuscitatis fures fugantur, qui post aliquot dies capti, facinus confessi sunt. DELRIO. lib. III. *disquis.* q. 2.

Tragicus concionatoris luxuriosi exitus.

In Hispaniæ celebri urbe concionator magni nominis, et Religiosus viri nobilis uxorem ad flagitium sollicitat; illa casta renuit, indicat marito: qui subornata fabula, jubet eam si-

mulare assenssum: ipse cum suis in conclavi alio armatus lenonem expectat; adest vocatus a muliere; quæ a præsentem iterum sollicitata, scelus recusat. Ille (ut erat armatus pugione et gladio habitu sæculari) minatur. Illa exclamat, sed nemo audit. Ergo sola unguibus, et dentibus pugnat, ac faciem deformat. Alter gladium ante deposuit, dorso adhuc pugionem habuit; hunc arreptum mulier in tergum scelesti demergit, et eum occidit, cadaver in plateas ejicit, prius ad conclave currens, maritum et omnes reperit sopitos. Suspicata igitur maleficio fuit. Interea circitores nocturni in cadaver incidunt, cum pugione et gladio abjectum, ferunt ad carcerem, facie lota vix tandem agnoscunt, eum esse concionatorem. Prætor silentio suis imperato, ad Monasterium pergit, ac omnes cum Priori adesse jubet, habere, quæ velit omnes scire. Adsunt omnes excepto uno, et hunc jubet accersiri; eo non reperto, et clauso ejus cubilis ostio, tandem vi operiunt; et ibi in camino vident faciem ardentem, obscura luce. Mirantibus omnibus Prætor rem omnem narrat. Dum cadaver effertur ad sepulturam, adest vir nobilis et uxor, recensentque quid acciderit. Conferuntur temporum momenta: reperiunt evigilasse momento, quo fax extincta est. Ibidem.

Legatum impium punitum.

Colonellus quidam in bello Mantuano 163. post plurimam collectam prædam mortuus est, prius condito testamento, ut exequias quam sumptuosissime sibi facerent; reliquum omne mox a funere cæteri regionis illius ministri lasciviendo et luxuriando abligurirent; nec finem prius facerent, quam omnia absumpsissent. Exsecuti sunt impigre defuncti ducis commilitones, cumque nocte quadam vino et luxu maderent, ortus subito strepitus est, quasi innumere per gradus catenæ traherentur, donec ad corporantium conclave turba et horror pervenit. Cohorrere omnes, præsertim, ubi sponte janua reserata ingentem ante fores conclavis ignem, et inter ignis flammæ quemque sibi ipsi exhibuit. Ex quo pavore turbatus conventus, alii paucis post diebus mortui, alii post menses aliquot, ita tamen, ut omnes intra anni unius (nisi fallor) spatium abierint, uno excepto, qui adhuc vivit tragœdiæ oculatus testis, narratque ipse palam. Idem. II. c. v.

Curiositas graviter castigata.

Quidam, ut motum mirabilem Martis agnoveret, Diabolo se devovit, si eo deferretur, ubi rem prope posset inspicere. Dum his cogitationibus intentus in cubiculo sedet, a spiritu quodam arreptus cubiculi tholo alliditur, ac ter quaterve circumactus, in terram cum impetu deturbatur, his additis verbis: Sic est motus Martis. Idem. l. II. p. IV. c. XXVIII. §. 3.

Barba pro scapulari agnita.

Urbano VIII. Pontifici vir quidam Helvetus, peregre Romam profectus, post peractam visitationem sacrarum ædium, fuit ad osculum pedum ejusdem Pontificis admissus. Is habuit tam longam ac latam barbam rufi coloris, ut totum pectus ac genua tegeret: adeo ut Pontifex, dum eum alloquitur, paternitatis titulo ceu Monachum sit allocutus, ratus, se non barbam, sed scapulare Monachorum videre, ut ipsemet postea errorem fassus est. ATHANASI. KIRCHEZ. c. XXIII. §. 2.

Ultio feminea crudelis.

Jeracitæ, urbe Siciliæ prope Catenam, cives duo in foro, verbis se, dein pugionibus in rixa lacescebant; ubi unus lethali vulnere accepto humi corrui, alter evadere fuga nitebatur. Sed uxor saucii re intellecta accurrit, et arrepto mariti pugione fugientem consecuta, confodit, pectus aperit, cor extrahit, et marito jam animam exhalanti ostendit, hortata, ut lætus moreretur, quod non inultus obiret. Ibid. c. XXXII. §. 4.

Fur astu cæci elusus.

Antonius Panormitanus de rebus gestis Alphonsi Regis l. III. « Audivimus, ait, a Rege Alphonso, cæcum natura Agrigenti adhuc vivere, quem sæpe ducem venationis habuit, monstrantem oculatis ferarum latebras. Is aureos quingentos in agro defodit a vicino compatre visus; et clam eo auro spoliatus est. Revivens cæcus thesaurum, cum

non invenisset, furem conjiciens, hominem adit, ait, se mille aurcos habere, de his quingentos se jam defodisse, de reliquo anxium esse: si consultum judicet, velle se eodem loco etiam reliquum defodere. Alter annuit ratus, ita se prædam totam nacturum, sed ne reprehenderetur, festinavit ablatis quingentos aureos restituere veteri loco, auferendos denuo cum reliquo auctuario, et cæcus reversus suos quingentos abstulit, et lusit. Ibid. c. XXXIII. §. 2.

Nasus pro oculo usurpatus.

Henricus Smetius testatur, vidisse cæcum, naso pro oculo utentem. Is dextro oculo adhuc puer privatus, tandem juvenis (rusticus erat) e cerato in palum acutum delapsus vul-tum impegit, ut nasum una cum oculo sinistro, gena, palpebra utraque et supercilio dirumperet, adeo fæde, ut chirurgus oculi globum avulsum prorsus crederet, eumque palo hæsisse. Cicatrice tandem obducta post annum, dum in gramine apricatur, forte lucem ac flores cœpit per nasi cavitatem animadvertere: et jam per quinque vel sex annos continuos ita visionem exercet, ut omnia videat, despectando, suspicando autem ferre lucem nequit.

Organædus mirabilis.

P. Georgius Stengelius lib. de monstris c. XXVI. §. 9. refert, se anno 1628. vidisse In-golstadii in convictu virum quemdam medio-cris staturæ, manibus et brachiis carentem: qui in mensam insiliens, excussis calceis, digitis pedum organum scitissime pulsabat. Si folles attollens negligentior fuisset, plano pede excussam alapam ei dabat; scite panem et cibos aliaque scindebat; vinum uno, altero pede cantharum tenens sibi infundebat; chartis dein cum sociis lusit; eleganter scripsit, acum filo inducit, citius sartore et sutore. GEORG. STENG. l. VI.

Fringilla se voce articulata ad cantum animans.

Deusingius in differt. de ratione et loquela brutorum n. 68. testatur, vidisse fringillam

(*Finek*) quæ quoties ad cantum se componebat, aliquoties prius hæc verba præmisit: mascule; ac dein cantum auspicatam fuisse. *Apud Scottum* l. II. c. XIX. *assert.* 4.

Canis mensæ structor.

P. Athanasio Kircher Romæ Princeps Gallicanus spectaculum canis exhibuit; cum Pater ad eum inviseret, hunc herus jussit hospiti mensam apparare. Acurrit mox canis, a domino clavem petit, stringit dentibus, reserat ocllusum scriniolum, depromit mantile, mappulas, orbes, cultros, cochlearia et alia, sternit mensam, distribuit orbes cum mappulis cultrisque, et fructus afferendo, mandata nova capturus hero se sistit; jubet prius exhibita hospiti reverentia saltare, saltat: objurgatur, tristatur, et velut exanimis corruit, manetque immotus, nec clamoribus, nec verberibus excitatur; tandem jussus surgere, blanditur, et fabulam finit. Idem l. VIII. c. XIX. §. 4.

Equus astu impetratus.

Petro Gregorio Tolosano teste, Episcopus quidam equum habebat generosum, et sibi charum; hunc ut Episcopi frater donare nallet, quem equitabat frequenter, et dum calcaribus urgeret, dicebat; *Deus in adjutorium meum intende*, et simul calcaria valde infigebat, ut equus territus crebro saltu se attolleret. Ubi igitur dein Episcopus in via cum sacellano suo matutinas preces recitat, et illa verba: *Deus in adjutorium, etc.* dicit; equus ad ea verba calcaria timens Episcopi, homo militaris, ab eo equum, ut Episcopo parum competentem, hoc astu extorsit. Idem l. VIII. c. XXXIV. §. 3.

Mira leonis in ursum ultio.

In Pangæo Thraciæ monte eudemus ait (referente Æliano l. III. c. XXI.) ursam leonum catulos interemisse; eam injuriam ut parentes catulorum ulciscerentur, cum ursam in arborem conscendisset, læna arbori assidet, leo vero fabrum forte ligna in sylva credentem,

præ metu leonis passus erat sibi securim excidere, blanditiis induxit, ut se sequeretur, securim ipse leo ore tulit. Ad arborem venientem fabrum etiam læna invitabat ad arborem succidendam, quod ubi fecit, delapsum cum arbore ursum lacerarunt, et fabrum inviolatum ad veterem locum reduxerunt. Ibid. c. LV. §. 9.

Imprecatio filio fatalis.

Pompilius seu Populus Poloniæ Rex dicere consueverat: Ut me mures devorent! Is filium habuit, Pompilium secundum dictum, qui relictus post patris obitum in ætate puerili, patruis interea regnum administrantibus, adultus uxorem duxit. Tunc eum convivia celebrantem, et ebrium mures invadunt de cadaveribus patruorum, quos ipse et uxor ejus veneno peremerant, ingenti magnitudine egressi, et in Regem ac conjugem filiosque insiliunt, mortificantes, frustra militibus abigere conantibus: durant diu noctuque, exstruuntur ardentes foci, et in medio eorum Rex cum Regina et filiis locantur. Sed mures per medias flammas penetrantes, illos parricidas rodere non cessant. Dein cum navi in stagnum veherentur, mures insecuti naves rodebant et reos illos, ut aqua perforatis rimis submersionem veriti, in littus navem eduxere: ubi alia caterva murium occurrens juncta prioribus, eos acrius infestabat. His visis defensores divinam ultionem agnoscen-tes, omnes fugerunt. Rex protectoribus nudatus recepit se in turrim altiore in Grusvicza, ubi mures raptim ascendentes, duos filios, uxorem, et facinorosum Pompilium consumpserunt, ac devorare. NIEREMB. *hist. nat.* l. VI. c. x.

Anseres furem prodentes.

Anno 1628. quidam Nigrita in Lybia noctu furatus imaginem Pueri Jesu, cum jam pro-diret cum illa, obvium habuit anserum gregem. Hi impetum in furem facientes, morsibus eum detinent, pars avolavit ad Cœnobii campanam, quam quidam pulsantes, quidam vero horrende gracitantes excitarunt incolas, qui furem deprehenderunt. Ib. c. XCIX.

Annales vivi.

Cum P. Didacus de Torres Prolo Roma Procurator Peruanus rediret ad Provinciam, fundaturus Provinciam Quito, forte in quadrivio vidit Indum, qui ad tympani sonum solus stabat, cantans lingua sua Chinensi res varias. Rogat Pater ab aliquo adstante, quid sibi hic homo velit? Qui respondit, hunc Indum curam habere Archivii, et ut memoria retineret res a diluvio gestas, debere ex officio quovis die festo ad tympani sonum ea repetere canendo, et id nunc eum facere. Atque ut hæc memoria nunquam aboleatur, eidem incumbere, alios docere, qui ei mortuo in illo munere suo succedant. Et nunc quidem canenti argumentum hoc fuit: Tali anno venisse hominem album, Thomam nomine, qui mira patravit, et prædicavit legem, quæ eum tempore denuo desiit. Ibid. l. III. c. iv.

Sigillata subditi opulentia.

Ferdinandus Rex Neapolis invitatus a viro nobili, cujus fides Regi suspecta erat, cum apud eum tantam opulentiam videret supellectis, uni suorum dixit: Hic habet multa mobilia, sed timeo, ne habeat pauca stabilia. EMA. thesaur. in Connocl. c. vii.

Varia litterarum S. P. Q. R. interpretatio.

Illud Romanum insigne S. P. Q. R. varie, et argute nunc amici, nunc hostes sunt interpretati. Sibylla traxit inde præsagium; Romam fore olim caput Ecclesiæ, sic interpretans: *Serva populorum quem redemisti.* Beda præsagit inde Gothorum stragem, imperium Romanum affectantium: *Stultus populus querit Romam.* Hæretici nostri temporis contra Pontificem sic explicarunt: *Sublato Papa quietum regnum.* Contra Catholici pro Pontifice exposuere: *Salus Papæ, quies Romæ.* Ibidem.

Amicus ante uxorem, et liberos servatus.

Abauchas in Borysthenensium civitatem

applicuit, secum adducens uxorem, quam unice diligebat, et liberos duos, masculum lactentem, et puellam septennem. Comes erat itineris Gyndanes, atque is ex vulnere laborans, quod in via acceperat a latronibus. Noctu dormientibus orto incendio, flamma totam domum circumdedit. Ibi expectatus Abauchas, relictis liberis plorantibus, repulsa uxore, quæ inhærebat, jussaque, ut se ipsa servaret, amico in humeros sublato descendit, et perrumpens evasit illæsus cum amico. Uxor semiusta cum liberis evasit, puella prope extincta. Abauchæ dein cum probro daretur, quod desertis liberis atque uxore Gyndanem extulisset, eis respondit; liberos denuo parere haud difficile, et incertum, utrum hi boni futuri sint. At diu perquirendum, dum amicum inveniam, qualis est Gyndanes, cujus amor mihi multis argumentis est exploratus. LUCIANUS in *Toxari*.

Gloria quomodo paranda.

Harmonides apud Lucianum rogavit Timotheum Magistrum suum, ut in arte, quam ab ipso didicerat (sed erat tibicen) posset clarus, et celebris evadere; cui Timotheus respondit, eum multitudine, coram qua lusus esset, gloriam consecuturum. « Ut autem innotescas, inquit, arte tua, et in theatris quidem nonnunquam, parum tamen tibi curæ sit promiscua vulgi multitudo; compendiaria, facillima ad parandam gloriam via est, si collectis Græciæ optimatibus, et paucis illorum, qui dignitate præcellunt, artis tuæ egregium specimen exhibueris, illique laudis suæ testimonio te honestarint; tunc omnibus Græcis illico te innotuisse, et passim inclaruisse, putato. » LUCIAN. to. II. in *Harmonide*.

Nemo sine luctu.

Demonax quemdam filii sui mortem immolice lugentem accessit magum se professus, ac filium se ab inferis reducturum, si tantum tres homine nominare, quos nunquam ullius obitum luxisse sciret. Cum ergo diu multumque hæsitaret, nec unum talem posset producere, ait tandem Demonax: « Ergo te solum in toleranda mala perferre putes, cum luctus expertem neminem videas? » LUCIAN. *ver. hist.* l. II.

Paupertas regia ingeniose sublata.

Henricus III. Hispaniæ Rex, cum ex auctupio coturnicum domum reverteretur aliquando, domi nihil pro se paratum vidit; rogatus causam, œconomus respondet, regiis vectigalibus absumptis, etiam fidem esse absumptam. Miratus Rex, arietinas carnes pallio oppignorato emi continuo mandat, quibus, et coturnicibus, quas cœperat, prandium parat. Sero die cum Procerum præcipuos apud Archiepiscopum Toletanum cœnare intellexisset, ipse Rex nocte textus, et pallio obvolutus, secreto illuc tendit: ubi omnia deliciis disfluere vidit. Remotis mensis, varii inter Proceres sermones habiti, quantum quisque copiarum sub se haberet, quantum ex regiis vectigalibus perciperet. Rex indignatus, postera die valetudine simulata, Proceres ad se evocat singulos. Sub meridiem ferro tectus, districtoque gladio ingreditur in magnum conclave, ubi rei eventum suspensis animis expectabant. Assurgunt illi, Rex assidet, trucique vultu Toletanum rogat, quot Reges antea nosset? Idem ex aliis quærit; aliis tres, quibusdam quatuor, aliis quinque respondentibus, Rex omnes ait mentiri, cum hac sua ætate minimum viginti Reges in Castella regnent. Mirantibus dicti causam, « Vos inquit, omnes Regis estis, magna Reipublicæ calamitate, et nostri Nominis ignominia. Sed ne diutius imperetis, neque Regem ludibrio habeatis, vestris capitibus continuo sanciam; » simul magna voce lictores evocat, militesque sexcentos, quos arcano paratos habebat. Procumbentibus tamen, ac veniam petentibus, dedit quidem, sed non ante, quam regiis arcibus traditis omnibus, aurique pondere præsentato, quod erat 150 millionum Maravediorum, quod occupatis regiis vectigalibus debebatur. FORSTNER. *ad lib. XVI. cap. III. ex Mariana de rebus Hisp.*

Subditi Regum suorum simiæ.

Galli omnes sine cincinnis mox comparuere, ubi Rex Franciscus saucius in capite, coactus est illos deponere. Idem fecere Hispani, quando Carolo V. in morbo Barcinonæ capilli exciderunt. Cum Dionysius Siculus cæcutire cœpit, omnes Siculi cæcitatem affectabant,

studio a lancibus in mensa aberrantes. Ægyptii juxta Diodor. I. III. c. I. soliti sunt sibi oculum eruere, aut pedem vitiare, quoties Rex aut luscus, aut claudus esset. Joannes III. Rex Lusitaniæ vino abstinuit, et ecce mox tota Lusitania vino abstinuit, et Regis exemplo facta est abstemia. Josina Rex Scotiæ chirurgis, et medicis erat amicus; illico non fuit Baro Comes, qui non sua manu voluit sanguinem mittere, aut scarificare, ac plagas sua manucurare. Rege Tunquinensi aliquando aratrum ducente, nemo non agros coluit. JUGLAR. *in verit. I. §. 6. et 10.*

Vindictæ dulcedo.

Theophilus Imperator plecti capite jussit Theophobum sororis suæ maritum, Persam: et cum esset ipse in extremis, ad quamdam refocillationem jussit ad lectum sibi afferri caput ejus, quod amplexus suspiravit: « Nec tu, ait, Theophobus amplius, nec ego Theophilus ero, » et expiravit. Idem ver. 4. §. 3.

Tributa remissa Regem et populum ditant.

Bela Rex Hungariæ, cum adiisset regnum penitus exhaustum ob onera eis imposita, aliquot annis extraordinaria eis tributa remisit. Unde adeo ditati sunt etiam cives, ut Rex fuerit inde cuius hosti formidabilis. Idem ver. 16. §. 3.

Pauperes canes venatici.

B. Amadeus, Sabaudia Dux, legatis Mediolenensibus percontantibus, quam bene instructus canibus venaticis esset, mane quodam omnis sexus, et ætatis pauperes ostendit, quibus ad mensam præcipui ministrorum serviebant: « Et hi sunt, inquit, canes venatici, et vertagi mei. » Idem ver. 17. §. 2.

Consiliarii pauci boni.

Cathalariis consultum censentibus, si Regi Alphonso adhuc adolescentulo septem viri ad gubernandam rempublicam adjungerentur, qui Deum timerent, qui justitiam colerent,

cupiditatibus suis imperarent, neque muneribus tangerentur, Alphonsus consilium laudavit, « Ac si unicum tantum dederitis, non dico septem, continuo illi regimen, et regnum ipsum concessero. » ENNER. l. II. c. XVIII. n. 4.

Crudelitas inaudita.

Actiolinus Patavinus, Tyrannus in singulis suæ ditionis urbibus, ac oppidis terribissimos carceres struxit, in quos injustorum agmina retrusit; putrescentium cadaverum inibi fœtore vivos enecabat. Vivi homines in frusta cultris lanionum secabantur. Capitale fuit tortori, maturare mortem aut supplicia. Lugentibus suorum interitum oculos eruit; fugere parantibus pedem amputavit; alienam miseriam querentibus linguam præcidit; mares castravit, aut monoculos, aut unipedes, aut unimanos fecit. Supra triginta millia omnis generis, et sexus hominum occidit. Idem. c. XXV. n. 4.

Aliud exemplum.

Perventus est fama et opinio ab omnibus recepta, nullum tyrannidem crudelius Phalaride exercuisse; quippe exquisitissimis non contentus suppliciis, æneo usus est tauro, cui miseri mortales inclusi mugitus edere viderentur; cum medio cruciatu ingemiscerent, in quo illud primus crudeliter fecit, quod tam monstrose machinæ artificem omnium primum invento affecit supplicio. SAB. l. VIII.

Aliud exemplum.

Blodus Moldaviæ principatum adeptus, suspectos conjurationis cum universa familia palis infixit. Patibula, et pali locum septemdecim stadiorum in longitudine, septem in latitudine occupabant. Ibid. n. 2.

Conradini Tragœdia.

Conradinus imperatoria, et Regia stirpe juvenis, ultimus Ducum Sueviæ fuit. Pater ei Conradus Rex Neapolis, et Siciliæ fuit; mater e Ducibus Baviaræ; avus Fridericus

II. Imperator; avia Constantia, filia Ferdinandi Hispaniæ Regis. Sed statim a puero regna Neapolitanum, et Siculum, jure debita, Manfredus patruus jure invasit, vi tenuit. Cum ille abiisset, aut pulsus esset, auctoritate Pontificis (Clemens IV. tunc erat Gallici sanguinis, et gentis fautor) Carolus Andegavensis advocatus invasit. Quem Conradinus dum pellere nititur, copias contrahit, e Germania in Italiam venit, multa nobilium manu. Inter eos Fridericus erat Dux Austriæ cognatus ejus, pugnat cum Carolo: Conradinus initio victor, dein vincitur, et fugit cum Friderico Austriaco per ignotam Italiam trepidi, agasonum habitu se occultantes. Ita Asturam ventum, ubi consilium capiunt navis conscendendæ, et Diras dirigendæ, sociam, et fidelem urbem. Conveniunt cum naviculatore, jam in navi erant; sed panis, et comæatus deerat. Mittitur ipse nauta, ut comparet, et quia pecunia defuit, annulum e digito detrahit rara gemma ornatum Conradinus. Aurifex miratus, eum sibi a sordido homine deferri, ad Dynastam rem, et annulum defert, qui tunc e gente Frangipanum urbi præerat. Qui suspicatus id, quod erat, juvenes jubet ad se duci; comparent, et sive avaritia, sive pravitate Dynastæ, Carolo produntur. Qui statim cum copiis terra marique advolat, et captivos Neapolim ducit. Concluditur tollendos eos e medio, plectuntur in publico foro. Conradinus animose loquitur, Carolum excusans, se accusat, Deum invocat, et jus suum in hæc regna Henrico Castellano amitæ suæ filio donat. Hujus rei tesseram chirothecam exuit, et abjicit. Tum Fridericus geniculare jubetur, et caput inciditur, quod sublatum e tabulato Conradinus pectori adpressum, deinde ori applicuit, et sortem ejus miseram deslevit, cujus ipse auctor esset. Tum, et ipse in genua provolutus, fortiter carnificem expectat, qui caput amputat. Id eum fecisset, statim alius carnificem interficit, ne exstaret, qui generosum illum sanguinem a se sublatum jactaret. Carolus ausus est hujus tragœdiæ ipse spectator esse, occultus in alta quam turri. Idem. cap. XLI. n. 45.

Piscium pugna terrestris.

Paulo ante Henrici II. Anglorum Regis mortem e quodam lacu in Normannia pisces noctu in terram exsistentes, tanto strepitu

congressos ferunt, ut multi homines eo accurrerint ad contemplandum miraculum, et cum nullum in lacu piscem amplius superstitem vidissent, magis admirati sunt. *Ibid.* c. XLII. n. 4.

Equorum amor immodicus o Deo punitus.

Theophylactus Patriarcha Constantinopolitanus viginti tribus annis praeuit. Equos aluit ducentos, quos dactylis, amygdalis, pistaceis, pinorum fructibus, croco, cinnamomo, balsamo, vino odoratissimo, aliisque fructuum, et aromatum generibus pavit. Adeo enim equorum amore insaniit, ut eis tam pretiosum pabulum effundere non erubuerit. Pridie Parasceves die Cœnæ Dominicæ, cum in templo sub re divina de insignis equæ partu nuntium accepisset, ipse officium divinum deserens, mox ad stabulum properavit, ut pullum videret, et spectato satis recenti partu ad templum rediit. Sed luit, nam aliquando parieti adequitans, a petulantiori equo illis muro, sanguinem cœpit vomere. Hoc morbo biennium laborans, demum in hydropem incidit, et mortuus est. *Drex.* in *Noem.* c. XI. §. 4. causa. 4.

Gallicorum Hugonotorum in Catholicos furor.

In Gallia ab Hugonotis Catholicis vivi aggesta humo sepulti, ac obruti sunt; pueri medii ferro secti; Sacerdotum viscera fuste intorta sensim exacta; quinque millia Sacerdotum variis suppliciis enecta. Plurimi sulphureo pulvere instructi, lardoque peruncti accendebantur: alii candentibus verubus vivi per posteriores partes infixi: alii clavis ferreis in abrasam capitis partem adactis extincti. Monacho exsecta verenda coctaque devorare sua coegerunt, et ut scirent, quid de cibo actum esset, medium secuerunt. *Furores Gallici.*

Prudens pueri factum, et responsum.

Clementis VIII. nepotulus sub mensam adibat, et seilæ Pontificiæ, ultra quam leges urbanitatis ferrent, se inclinavit. Monitus a cæteris adstantibus, ut urbanius ageret; respondit: « Quomodo melius possum susten-

tari, quam summo Pontifice? » Quæsitum studiose fuit, num fuisset ad hoc edoctus; sed compertum est, eum hoc suapte sponte dixisse. *Ex relat. privatis.*

Libri multi ab uno scripti.

Joannes Fernelius Ambianensis in Præf. medicinæ ad Henricum II. Galliae Regem ait, Galenum scripsisse libros de re medica supra quadringentos, in aliis disciplinis ducentos quadraginta. Servius Sulpitius de Jure civili centum octoginta libros edidit. Magni nominis Ecclesiastes S. Augustinum affirmat triginta millia librorum scripsisse. S. Hieronymus ait, sex millia librorum Origenis legisse. Alphonsus Tostatus vixit annis tantum quadraginta, et tamen viginti quinque tomos edidit. Zoroastres de sola magia vicies centena millia versuum edidit. Plinius lib. III. hist. nat. c. I. Theophrastus trecenta volumina reliquit. Laertius Chrysippus septinginta volumina scripsit. Suidas, et Volater. lib. XIII. c. IV. Aristarchus Grammaticus Alexandr. sub Ptolomæo Philopatore ultra centum commentarios edidit. Didymus Grammat. quatuor millia librorum scripsit. Suidas Eusebius Palæstinæ Episcopus edidit infinita volumina, teste S. Hieron. de Script. Ecclest. in Euseb. Mercurius Trismegistus scripsit triginta sex millia librorum, quingentos viginti quinque, ex Tamblico lib. de Myst. Ægyp. *Drex.* in Aurifod. p. I. cap. VII. Ego quidem censeo, salva aliorum sententia, eos per tot libros aliud non intellexisse, quam folia chartarum (saltem majorem partem) quæ fiebat ex arborum libris, seu tenuiori e corticibus membrana. Quis enim credat, trium seculorum hominem triginta sex millia librorum alio sensu scribere? Eodem sensu credo acceptanda esse tot volumina. *DREXEL.* in *Aurif.*

Infelix Alvare Lunæ exitus.

Alvarus Luna ab humili fortuna ad summum pervenit; in præceps eum ambitio dedit: nihil ei ad regnum præter nomen defuit. Tandem bona ejus omnia occupata, ipse Majestatis damnatus, mula ad supplicii locum vectus est. In medio foro theatrum, in eo crux alta, et geminae faces, tapete substrato, Luna conscendens locum, crucem veneratus, annulum signatorium, et galerum amanuen-

si puero dedit. Ea fortunæ facies omnibus lacrymas excussit. Erat uncus ferreus sublimi ligno confixus; rogat carnificem, in quem usum paratus sit? Ille, ut abscissum caput imponatur. Subdit Alvarus: « Post mortem de corpora facito, quod lubet; viro forti mors turpis esse non potest, nec immatura. » Simul diloricatis tunicis, intrepide caput securi subiecit, anno 1453. 5. Julii triginta annis in aula dominatus est, ut nihil a rege nisi eo arbitrio ageretur, ita ut nec Joannes III. Rex Castellæ vestem mutaret, eo non conscio. Truncus in theatro relictus, pelvi juxta posita, ad colligendam stipem, qua sepeliretur homo, paulo ante Regibus potentia exæquandus. Prioribus annis vatem consuluit, id prædixit, Cadahalsum exitio fore. Et oppidum hujus nominis in Hispania, quod semper vitavit Luna, sed et ferele theatrum significat, quod vitare non potuit. Id. p. II. c. VIII.

Admirandus mendicorum Sinensium mendicandi modus.

Legati Hollandi in China videre mendicos inaudito modo mendicantes. Duo enim in se ex adverso ruentes ita capita collidebant, ut spectantibus illis horrorem incuterent, et istam collisionem toties solent repetere, dum stipem accipiant: si nulla detur, non desinunt se arietare mutuo, etsi demum mortui humi cadant, quod sæpe contingit. Ibidem alium mendicum videre genibus innixum, qui ceu sibi ipsi obmurmuraret, mussans: dein caput nigro, ac rotundo saxo illisit, tanto impetu, ut quasi terra tremere; et hoc erat alterum, et crudele mendicandi artificium. ITIN. HOLLAND.

Mirum desperationis consilium.

Nobilis in Provincia Kiangsi Matrona, filia ditissimorum parentum, marito præmature mortuo, ad parentes rediit; ibi etiam parentibus paulo post mortuis, mœsta, sumptus, et opes omnes in pontem impenditæ multis porticibus operose factum, in quem jam absolutum progrediens inde se in subjectum flumen præcipitavit. Ibid. c. XI.

Crocodilis rei objecti.

In Provincia Quangsi Rex Pego dicitur aluisse in lacu, Po dicto, decem crocodilos, quibus reos abjecit, qui eos solos invadebant, illæsis innocentibus, qui dein sunt ab eo liberi dimissi. Ibid. c. XVII.

Apostasia graviter punita.

Auctor est Leonius Chalcondylus in histor. Turcica, et Cuspinianus in Mahomete I. cum Constantinopolim obsideret, primarium virum genere Patricium Imperatori infensum ad hostem ex urbe profugum, traditionem ejus, magna vi auri, et argenti, et unius filiarum Mahometis nuptiis pactum esse; annuit Mahometes, et Kal. Junii 1453. cum proditor mercedem exigeret, Mahometes immensum auri, et argenti pondus afferri jubet, et ad eum conversus: « Quia Christianus es, ait, et filiam cum hac dote petis, cutem veterem te exuere necesse est, » et jussit vivum excoari. LIRÆUS de imitat. Christi I. l. c. III.

Crudelitas mariti in uxorem.

Silvanus aurifaber, nobilem viduam Genuensem inaudito modo occidit anno 1446. Nobilis illa pullis suis cibum objecit, accurrit etiam gallus Indicus aurifabri, et se probe farcit, quem illa fuste abigens in pede læsit. Id ægerrime ferens Silvanus acerbe in auctorem invehitur. Fœmina fatetur, se fecisse; sed delictum non mereri tantam tempestatem, magis inde fuit aurifaber. Intervenit famulus dominæ, gladio instructus, volens heram defendere: sed mox glande eum faber trajecit, accusatur, pellitur patria ad tres annos. Minatur ferox homo feminae; illa ex arce in urbem migrat; petit conciliari aurifaber; non vult domina. Intra duos annos nil audiunt de aurifabro: ergo domina redit ad arcem, exploratur ab aurifabro, qui eam cum sociis obruit in castello: claudit post se portas, capit famulam, obturat os strophio, alligat ad lignum; fœminam vero in saccum trudent, ducunt in vineam ejus. Ibi eam crinibus apprehendit Silvanus, exprobens injuriam, alligat caudæ equi a capil-

lis, ita in area aliquoties raptat: alligat arbori, dexteram partem pectoris amputat post quadrantem vero sinistram partem. Dein in foveam projicit, in qua stare erecto corpore homo possit, et inibi sepeliri. Aperit ei pectus, cor inde eripit, et præ rabie dentibus invadit, et lacerat, deinde sepulchrum terra obruit; et cum promineret solum caput, illum abscindit. Sed brevi post captus Genuæ, in carcerem conjicitur, forcipibus discerpitur, in quatuor partes secatur, et fere eo modo tractatur, quo ipse foeminam excarnificavit. *Hist. Aug. impressa 1646.*

Crudelitas parentum erga filios.

Manlius Torquatus filium securi percussit Latino bello, quod contra imperium in hostem dimicasset, nec profuit juveni, quod victor, quod hostilibus ornatus spoliis ad patrem rediisset: valuit plus imperii majestas apud Manlium, militarisque disciplina, quam paterna pietas, aut filii strenuitas. *PREMONT.*

Venia negata causa geminæ damnationis.

Anno 1618. e Polonia in Germaniam scriptum, duos in eo regno Religiosos ejusdem Ordinis, levibus initiis offenscularum irritatos aliquamdiu odia etsi lethalia dissimulasse. Alter ex eis fatali morbo corripitur, et alterum vocat conciliandi ei se gratia; sed is renuit, moritur æger. Seditibus ad mensam Religiosis nuper mortui umbra adest, cumque universos oculis obiisset, et inter eos capitale inimicum, eum evocat, atque: « Scelestum caput, et fere causa unica damnationis meæ, qui mihii noluisti ignoscere, me quoque efferasti, in quo affectu mortuus sum, et ad orcum ivi. Ut sis ergo meus civis, mecum ambula. » Hoc dicto larva misero elisit animam. *SAB. l. VI. malæ spei l. II §. 7.*

Canonicis parentes ostensi.

Joannes Teutonicus obscuris parentibus, et illegitimo thoro natus, ob doctrinam tamen factus est Canonicus Halberstadiensis, a Collegiis vero ob generis, et originis vilitatem contemptus, eos ad convivium vocat, et inter alios lepores quærit, num singuli cupiant

videre patres suos. Annuentibus illis, malo carmine elicit patrum umbras; ubi alii patrem suum viderunt morionem, alius stabularium, etc. quorum facies se in paternis aedibus vidisse meminerant, suum quoque patrem ostendit pinguem Sacerdotem. Dimissis inde larvis: « Eia, inquit, dicite, ejus patrem nobiliorem judicatis? » Ex eo tempore omni convicio in eum abstinuere, de sua origine puffedacti. *DELRIO disquisi. mag. l. II. q. 30. sect. II.*

Judicium sapiens.

Civis Parisiensis, dum Præposito vineam suam vendere recusat, quod bonum esset hæreditarium, contigit paulo post mortuo cive, præpositam duos Scabinos seu Consules adire pecunia corruptos, quos noctu secum duxit ad sepulchrum; terra egesta summa cadaveri in manus dat, quam pro vinea olim obtulerat, et tum ad Scabinos conversus ait: « Vos domini, testes estis, quod ille talem summam a me acceperit, quam ille manu tenet, nec contradicit? » Dicentibus illis: « Testes sumus, pecuniam recipit; ac mane iis testibus adhibitis, vineam sibi vindicavit. » Sed uxor asseverans, nil simile fuisse, pecuniam nec maritum vidisse, recurrit ad Philippum Regem Galliarum. Ille negotium quibusdam commitit, qui vineam Præposito adjudicant. Uxor de injuria ad Regem expostulat desperabunda. Rex testes citari jussit, quemque seorsim examinavit. Primum interrogat, num sciat recitare *Pater noster*: recitat ille jussu Regis, quo in vicinum cubiculum dimisso, alterum serio aggreditur: sciret socium ita veritatem confessum; quantæ sunt veritatis verba S. Scripturæ; quod si ab eo dissentiat, actum esse. Hinc in genua provolutus totam rem exposuit. Rex vineam vicinæ restituit, Præpositum vivum sepeliri jubet. *NIEREM. STROM. l. V. c. XXIV.*

Puella lasciva repente mortua, sed salvata.

P. Gregorius Witweiller narravit P. Felici, se cum adhuc Sacerdos sæcularis ex Italia in Germaniam rediret, venisse in hospitium. Filiam hospitis comitatam fuisse ad cubile, sollicitasse se ad flagitium: sed se abomina-

tum facinus, eam tamen non destitisse, sed leviter etiam saltasse, usque dum caput impexit in lecti angulum ligneum, quod impetu, et vulnere extincta fuit. Witweiller hospitem vocat, recenset factum : quin incredulus eum vi retinet, ceu in custodia; dum tormenta metuit, apparet filia noctu hospiti patri suo minitans, ne advenæ illi molestus esset : se in momento illo agonis contritam fuisse, doluisseque de peccatis, et ita damnationem evasisse. Idem.

Pauperum spoliis templum ædificatum.

Arsanus Bassa Ægyptius, ut sine magno suo sumptu templum struere posset magnificentum, proclamari ubique jussit consilium suum : quod opus ut succederet, statuisset se publicam stipem omnibus advenientibus dare, diemque, et locum nominavit. Erat area ingens multorum millium capax; huc infinitus hominum numerus e tota Ægypto, et regnis vicinis accurrit. Assanus autem indusiorum, et tunicarum ingentem vim parari curavit. Ab hac itaque tam vasta area per muri aliquot porticellas ad aliam homines eleemosynam accepturos transire jussit, quam ut quisque ingressus erat, statim omnibus vestibibus exutus, eas ibidem relinquere, atque indusium, et tunicam novam accipere cogeatur. Sic e priore illa area in posteriorem transibatur, ignorantibus interim, qui in area remanserant, quid cum illis, qui aream ingressi erant, ageretur. Et licet quilibet veteres pannos libenter retinuisset, cum soleant eis pecuniam insuere, cgebantur tamen novas accipere vestes, et viam abire. Quibus digressis, mox omnia igne injecto cremari jussit, unde tantum auri argentique constavit, quantum ad excitandam Moschæam, cui modo nomen Aromele est, necessarium fuit. Lyr. de Imp. Chr. l. VII. c. I. doct. 15.

Suspicio adulterii sapienter sublata.

Hugo Hetruriæ Marchio ex Huberto seu Adelberto, Wila natus, credebatur ab initio ex adulterio natus. Cum enim ab Lotharii Imp. obitu Otho primus Italiæ Rex inauguratus esset, et forte hujus iram Hubertus incurrisset, in Pannoniam profugit : neque inde abscessit, quam reddita denuo Othonis

gratia. Interea uxor, quæ absente marito, sapienter rempublicam gubernabat, e marito ante ejus abitum gravida, filium peperit : quem reversus Hubertus videns, ut alienum rejecit, et Wilam adulterii ream accusavit ; sed res explorata innocentem probavit. In amplissima domus area conventus hominum longe frequentissimus est habitus, et Hubertus in promiscua turba, nulla subsellii, aut vestium veritate dignoscendus, sedere jussus. Puer continuo solus dimittitur, qui aliquantum in magna multitudine nemini alludens, tandem ad Hubertum pervenit, eique, perinde ac patrem agnosceret, blande adhæsit. Ita infamia abstersa puerum pro filio habuit. JOAN. BAPTIST. LAURUS de annulo B.V.

Principis optimi qualitas..

Idem Hubertus privato habitu sæpe se suorum subditorum cætibus immiscuit ignotus, et de imperantis domini rebus obloquebatur ipse, ut justas de se, ac proceribus querelas eliceret, et emendaret. Hinc optimi vocabulum promeruit, et tandem a Marchione Dux est creatus Romæ. Ibidem.

Mira mendici dilatio.

Opifex re in medicos omni longo morbo impensa depauperatus, cum aliquando famelicus mane oberrans Romæ forte ad templum venisset, ubi tunc Divi illic culti Natalis dies celebrabatur, inter alios, qui pro more solebant aram maximam osculari, ac donum illic offerre, ipse osculo illo tantum nummorum ore accepit, quantum os capere potuit, et abiit. Quibus nummis cum ligulas, actus hujusmodi mercimonia coemisset, statim cum quæstu divendit, et pretium rursus in alias merces expendit, unde pauper fiebat ditior; ubi ita profecit, bona fide tot ad templum illud nummos retulit, quod ante osculo abstulerat : eumque Sanctum deinceps pro Patrono ad res omnes adhibuit, fuitque exin nunquam egens. Nic. ERIC. ex. LXXXV.

Crudele spectaculum gratum.

Annibal, cum fossam sanguine humano

plenam vidisset, dixit: « O formosum spectaculum! » Volesus sub divo Augusto Proconsul Asiæ, cum trecentos una die securi percussisset, incedens inter cadavera cultu superbo, quasi quiddam magnificum conspiciendumque fecisset, exclamavit: « O rem regiam! » *SENECA de ira l. II c. V.*

Opera parva.

In nuce inclusam Iliadem Homeri in membrana scriptam tradidit Cicero. Idem, fuisse, qui pervideret 435. millia passuum, Strabonem dictum, solitum in Punico bello a Lilybæo Siciliæ promontorio, exeunte classe Carthaginis portu, etiam numerum navium dicere. Callicrates ex ebore formicas, et alia parva fecit animalia, ut partes earum a cæteris cerni non possent. Myrmecides quadrigam ex eadem materia fecit, quam musca integeret alis, fabricatam; et navem, quam apiculæ sinus absconderet. *PLINIUS l. VII. c. XXI.*

Thesaurus inventus causa fatalis tristitiæ.

Rusticus, cum thesaurum reperisset, eum apud se retinens, in tantam melancholiam et tristitiam incidit, ut paulatim præ angore et nimia sollicitudine, quod nesciret, quid de illo faceret, contabescens, tandem expiravit; rem autem, quam narro, vere contigisse, mihi constat certo, ait S. Theresia. *S. THERES. vit. c. XXXVIII.*

Violati fœderis pœna.

Refert Orosius, quod, cum Romani mississent legatos ad diversas gentes, quas nominat, ipsæque eos recepissent in pace, data utrinque fide, subita seditione et proditione irruentes in eos, in suis civitatibus occiderunt. Ad hujus perjurii detestationem sanguis e scisso pane a Romanis erupit; animalia etiam domestica et cicurata cum ululatu ad montes et sylvas oberrabant. Milites autem illi omnes cum suo Imperatore Alvio et Pompeio in campo victi et occisi sunt, exceptis quatuor millibus, qui ad alta montium confugientes, Dei tamen iudicium non effugerunt. Nam lapidum instar congelati, et immo-

biles facti, ita obliguerentur, ut erecti stantes viderentur vivi, dentibus et oculis ab eis decidentibus in terram. *OROSI. l. V.*

Nomen patris sub aure prolis.

Nobilis juvenis, qui Bruntruti studuit, ex utero materno paternum nomen sæcum natum protulit post aurem expressum. Mater enim illius ante conjugium ita sponsum afflictum amabat, ut, quidquid manu arriperet, in eo statim sponsi nomen inscriberet. Prægnans postea, forte territa, aurem fricuit, quo contactu id nomen, quod animo intuebatur, foetui eleganter impressit. *STENGEL. de monst. c. IV. §. 2.*

Astrologi mendacium facto refutatum.

Astrologus aliquando mœsto vultu visus, rogatur a nobili viro, cur ita tristis esset; cui respondit, se tristari, quod prævidisset, eum intra annum moriturum. Hinc dominus ille mœstus cœpit decumbere, sola mortis formidine. Hoc ubi miles nobilis audivit, et intellexit, morbum ex Astrologi prædictione provenisse, Astrologum rogat, num verum sit, eum intra annum moriturum. Annuente iterum rogat, ecquando ipse esset moriturus Astrologus? Cumque alter diceret post XIV. annos, illico eum gladio confodit, et mendacem ostendit. Eo nuncio æger lætus, posito metu convaleuit. *S. BER. Sen., to. II. l. VIII. a. I. c. I.*

Oratio Dominica astu docta.

Quidam triginta jam anno natus, a Sacerdote, cui fuit confessus, dicere *Pater noster* jussus, dicebat se nescire, neque se adisse unquam scholas. Objurgatus a Sacerdote, respondit, se nunquam posse addiscere. Tunc Sacerdos ex eo quæsit, quid dare vellet eam orationem docenti; cumque alter diceret viginti ducatos, ait Sacerdos, se illum velle docere intra annum, sed ea conditione, ut singulis, quos ad eum esset missurus, mutui loco daret tres frumenti modios. Quod si intra annum didicerit *Pater noster*, ab iis frumentum non repetat; annuit ille. Igitur Sacerdos pauperem unum ad eum misit, ut

peteret duos sextarios frumenti, et diceret ei, se vocari *Pater noster*. Alio die misit alium, qui se diceret vocari, *Qui es in caelis*, et sic alios, donec absolvit *Pater noster*. Avarus fideliter nomina debitorum retinuit, et finito anno videns, quod Sacerdos nihil diceret, aut doceret, uti promiserat, omnes pauperes ad judicem vocavit, ac frumentum repetiit, quod tamen ne darent, jam ante a Sacerdote fuere moniti. Adsunt illi, ac se monitos a Sacerdote aiunt, ne quid darent. Sacerdos citatus rogat avarum, quid ei cum pauperibus illis, quorum nomina nesciret. At ille dixit, se probe callere: « Sic enim, ait, istum vocari *Pater noster*: et hunc *Qui es in caelis*; etsic de aliis. » Tunc Sacerdos ei dicit: « Annon tecum ita sum pactus, ut, si te intra annum docerem *Pater noster*, frumentum esset istorum? » Obijciente altero, toto anno sibi Sacerdotem nunquam esse locutum, nec docuisse *Pater noster*, respondit: « Hoc est *Pater noster*, quod didicisti in nominibus debitorum tuorum. » Et sic triticum perdidit, et didicit *Pater noster*. Idem. t. iv, fer. v. Ci. p. i. ser. ii.

Convivium funebre lautum et insanum.

Anno 1655. in Principis Acatolici funere constat impensos boves 170. vitulos 330. verveces 800. porcellos Trojanos 400. juvencos 248. agnos 6,000. sues 200. gallos Indicos 300. capones 400. anseres 600. gallinas 11,000. pullos gallinaceos 22,000. ovorum 23,000. butyri centenarios 1,000. plaustra vini 400. cerevisiae urnas 3,000. salis modios 100. lucii piscis centenarios 600. car pionum 3,000. praeter feras, apros, cervos, lepores, cuniculos, perdices, turdos sine numero. Pretio horum omnium quinquaginta millium et ducentorum florenorum belluatio stetit summa; nec tamen ultra triduum duravit. ENGEL. in *Panth. in oct. Corp. Christi mir.* iv.

Convivium ex meris cerebellis avium.

Carolus V, ut ex P. Vivero ipse accepi (ait Engelgr.) Franciscum Galliarum Regem Madriti excepit, dum centum lances argentae mensae ejus inferri jussit, non nisi cerebellis avium instructas: alias insuper centum

aureas, totidem porcellanas, omnes cerebellis avium instructas. Mensisque remotis Regem per duodecim conclavia deducit, harum omnium volucrum plumis convestita. Ibidem.

Amor insanus mariti.

Joanna Regina Castellae et Aragoniae, maritum suum Philippum I. Pulchrum nomine, ita dilexit, ut nunquam a corpore ejus jam mortuo potuerit separari; in dies enim sarcophagum aperiri jubebat, et secum ubique asportari voluit. Huic olim Philippo regia magnificentia Hispaniam ingredienti, vetula quaedam vaticinata est, magis illum post mortem, quam in vita, ambulaturum. Ibidem. *mir.* viii.

Templa plurima a Regibus Hispanis aedificata.

Scribanias Solit. in praefatione alloquens Philippum IV. ait: « Memineris te ab iis venire, qui in solo occidente supra septuaginta templorum millia ditissima pietate extruxerunt; » et Jacobo Aragonio, qui solus his mille templa Dei Matri aedificavit. Ibidem.

Helvetii Austriacorum osores.

Narrat Spondanus (Annal. Eccl. ann. 1454. n° 14. pag. 39.) Helvetios adeo odisse nomen Austriacum, ut audire non possint; et si quis de iis bene loqueretur, aut ostenderet eis se fidere, fuisset sine judicio occisus; ejus insignia gentis ex omnibus locis sacris et profanis abrasere. Et quia Duces Austriae gestant in galea pavonis caudam, nullum ipsi in tota terra sua pavonem patiuntur. Si quis in pileo gestasset pavonis pennam, sine quaestione interficiebatur. Ibidem.

Monile pretiosum.

Carolus IX. Galliae Rex, pretiosum monile illustri foeminae donavit, hisce Gallicis verbis inscriptum: *Qui m'a, n'a faute de rien*; id est, qui me habet, nullius eget. Ibidem. *mir.* viii.

Mira uxoris in maritum dilectio.

Rodericus Saneius sic scribit. Cum Eduardus primogenitus Regis Angliæ transfretasset ad Christi sepulchrum, proditorie Mauri alicujus intoxicato gladio percussus fuit. Frustra consulti medici, vulnus coalescere nequibat; saucius domum deferitur; et ecce uxor filia Regis Hispaniæ vulnus curavit, quotidie id lingit, et sugit virulentum illud vulnus, et tamdiu exsuxit, dum convaluit maritus. Ibidem.

Idem.

Depulso Cleomene Spartanorum Rege ab Antigono Macedonum Rege, cum is in Ægyptum ad Ptolomæum regem se recepisset, ac Pantheum sequi uxor vellet, a parentibus prohibita, magno studio servabatur. Cæterum ipsa astu ingenti adinvento equo, ad mare nocte se contulit, atque incognita navem conscendens, in Ægyptum ad virum pervenit, amboque illic vitam peregerunt. FULG. I. VI.

Lacte capræ educatus, ut capra saltans.

Testibus oculatissimis et locupletissimis acceptum est, virum religiosum et optimis moribus imbutum, in publico valde moderatum et modestum, cum se solum crederet, remotis arbitris instar capræ saltasse, et cucurrisse: rogatus causam, ait, se capræ lacte enutritum. ENGELGR. *fist. S. Jo. Bapt.*, §. 3.

Assatur a n latronum.

Fertur Sixtus V. Initio Pontificatus sui, ad terrendos et expellendos Bannitos, cohortem equitum instruxisse, qui eos insectarentur, et vivos in urbem deducerent. Primum quidem, qui in manus venit, vinculis attineri in carcere iussit, donec secundus comprehensus esset; quo capto, statuit, ut luculento igne exstructo, primus veru infingeretur, atque ab altero veru verti, et socium assari. Cumque tertium cepissent, iussit secundum

assari a tertio, etc. Ita grassatores a scelere revocavit. Ibid. *de S. Laure.*

Æsopi deformitas.

Æsopus aliquando Sacerdotibus Dianæ cœnaculum dedit, et viam in urbem, quam petebant, ostendit. Altera nocte vidit in somnis fortunam sibi adstantem et linguam solutam, ac fabularum doctrinam sibi datam. Quia aliquando præfectum agri reprehendit, quod in operarios tam esset acerbus, is Æsopum apud herum traduxit, ceu monstrum, quod ominose loqui prompte subito cœpisset: Herus igitur villico illi, cui Zenas nomen, Æsopum donavit; Zenas mercatori voluit vendere: sed cum is Æsopi deformitatem damnet, ipse Æsopus: « Eme me, inquit, erit aliquis mei usus; si pueruli domi fient, ac turbulenti sunt, eis pro larva ero. » Emit igitur tribus obolis Æsopum, qui cum primum fuit in domum ductus, flentes forte puerulos aspectu compescuit. *Ejus vita.*

Hortulanus natura vitricus.

Idem præsentem hero olitoris quæstionem, quam herus etsi Philosophus dissolvere nesciebat, apte expedivit. Rogatus enim, cur olera a se plantata, etsi solerter curata, et irrigata, tam lente provenirent, cum alia germina, et zizania sine ulla cura, et cultu sponte nascerentur, respondit, non ut Xanthus ad divinam providentiam confugiens; sed, « Mulier, inquit, cum ad secundas nuptias iverit, liberis e priore viro susceptis, si virum quoque nanciscatur ex priore uxore liberos habentem, quos ipsa filios adduxit, horum mater est, quos autem reperit penes virum, horum est noverca. Et multum interest; suos enim amanter, et sollicitè curat, alienos odit, et cibos imminuit, ac suis dat liberis. Ita et terra eorum, quæ ipsa ex se genuit, mater est; quæ autem tu plantas, horum est noverca: ideo quæ sunt, ut legitima magis nutrit, ac fovet; a te autem plantatis, ut spuriis non tantum alimenti tribuit. » Ibidem.

Major catellæ, quam uxoris in maritum, fidelitas.

Xanthus Æsopi dominus alibi conviva,

Æsopo de mensa analecta meliora dedit, uxori ferenda, dicens : « Hæc benevolæ meæ trade ; » at ille domum reversus, heræ quidem illa exhibuit videnda, sed addidit, hæc non ad ipsam, sed ad benevolam Xanthi spectare, et catellæ omnia objecit. Rogatus ab hero, an iussa fecisset, respondit, omnia se benevolæ ejus dedisse. Reverso marito uxor exprobrat, se cani postpositam, et divortium cogitat, et petit. Xanthus miratus, ait, se ipsi cibos misisse. At Æsopus rogatus, cur id egisset, dixit hero : « Hæc catella tibi bene vult, uxor autem tua ad quamvis offensam conviciatur, et abit. Canem si verberes, expellas, non tamen discedit, sed oblitus tibi iterum blanditur. » His tamen illa nihil mota ad parentes redit. Tum Æsopus : « Annon recte dixi, canem tibi melius velle, quam conjugem ? » Post dies aliquot rogata uxor a Xantho, ut rediret, cum nollet, Æsopus herum consolatus, promisit altero die se illam adducturum. Igitur ad forum ivit, et gallinas, aliaque ad convivium parandum emit ; et cum transiret heræ suæ domum, ignorare se simulat, in ea heram manere. Et cum in quemdam e domo illa incidisset, rogabat, an aliquid ad nuptias utile domestici possent sibi vendere. Illo autem, cuinam opus esset, interrogante : « Xantho, ait, qui cras uxorem ducet. » Eo vero ascendente, et uxori Xanthi hæc nuntiante, illa propere ad Xanthum rediit. Ibidem.

Cur ovis ad mortem taceat, sus clamet ?

Æsopus joco rogatus, cur ovis ad cædem tracta non clamaret, sus autem ita vociferaret, respondit, quia ovis assueta mulgeri, aut lanæ causa tonderi, non obloquitur, sed tacite sequitur, nec etiam arrepta pedibus aliquid grave suspicatur ; sed sus, qui neque mulgetur, neque tondetur, neque novit ad horum aliquid se trahi, sed carnes suas tantum esui esse, merito vociferatur. Ibidem.

Gula vilem facit.

Gallinæ viſo pavone steterè attonitæ. At ubi viderunt eum submissa cauda, vasculo opportune conspecto, in escam, et in potum ferri, illico quasi ad æqualem sibi avem advolant, et pia familiaritate eum contemnunt.

TOMUS V.

Idem contigit viro Ecclesiastico quandoque, qui in convivio assidens, ubi mulieres, ac puellæ multæ erant, cum ante esset venerabilis, ubi postea eis assedit, et in cibos, haustusque frequentes se effudit, omnium sanitates ebit, jam contemptui, et risui est. ENGELGR. *Dom. II. Epiph. §. 3.*

Propinatio in sanitatem elusa.

Quidam hausti sanaturum se urgenti vicissim ingens frustum panis obtulit : « Ede tu, inquires, ad sanitatem meam ; ego bibam ad tuam. Tu hoc non potes ; nec ego illud. » Ibid. §. 4.

Crudelitas execranda.

Wenceslaus Rex coquum ob capum minus bene assatum jussit capi instar veru ad ignem torrerī. Otho Antonius Montis Ferrati, et Urbinatium princeps, puerum, quem in cubiculi ministerio assumpserat, resinato lintheo atque sulphureperfuso involutum, vivum in candelæ morem consumpsit, quod hora præfixa se non excitasset. Id. *Dem. VI, Epiph. §. 2.*

Conjugalis amor.

Cyrus Rex Persarum aliquando ex Tigrane Rege Armeniæ cum conjuge captivo quæsiit, quid pro conjugis redemptione in lytrum offerret ? Cui confestim Tigranes : « Integrum, ait, regnum, o Rex, si haberem ; quod quia fors abstulit, libens sanguinem, et vitam dabo. » Eo responso mire captus Rex, ambos liberos dimisit, ac regno restituit. Domi dein Tigranes familiariter e conjuge quæsiit, quid de Cyri prudentia, et regia ejus munificentia videretur ; num omnem aulæ apparatus probe observasset ? Cui illa : « Ex quo tecum, inquit, in vinculis fui, ita me devinctam habuisti, ut nunquam oculos aut mentem in alium defixerim, quam in eum, qui me valuisset suo sanguine redimere. » Id. *Dom. Quinq., §. 3.*

Rebelles puniti exemplum.

Petrus Rex Aragoniæ, ut regni turbas se-

daret, seditiosò parentes liberis, ne paria auderent, in exemplum proposuit. Ideo Principes sibi rebelles in palatium accivit, deliberaturus cum eis, quis campanam conflare posset, cujus sonus totam Aragoniam pervaderet. Convocati Regis consilium risu explodebant. Sed Rex cujusque sensum velle se explorare respondit; et illico quemque in secretum cubile admissum capite plecti, et trunca cadavera in peripheriam ad campanæ formam constitui jussit. Supererat Princeps a Rege primus, qui cruento hoc spectaculo attonitus, rogatus fuit, quid huic campanæ deesse censeret; cumque hæreret, jussus dicere sententiam, tandem timide dixit, maluleum ei deesse. Cui Rex : « Tu eris, » et mox capite plexus, in medio locatus, mallei vicem explevit. Tum Rex ad interfectorum liberos conversus, jussit parentum eos malo sapere, quod et fecerunt. Id. *Dom. vi. post. Pascha.*

Amor insanus adulteri.

Gallus quidam primariæ vir nobilitatis, captus amore conjugis nobilis cujusdam Belgæ, quæ vicissim, et ipsum amabat, cum intellexit, amasiam suam a conjugè viro in Belgium reductam obiisse, ipse quoque se perimere statuit, sed famuli obstitere. Nihilominus ille e Picardia Antuerpiam properat, ubi tumulata erat. Postquam ei lacrymis, et suspiriis crebris parentavit, Ægypti solitudinem sibi elegit, ut eremitam illic ageret: duplicem iconem amasiæ suæ defert, viventis, ac mortuæ. Cæterum itineris tempore quotidie bis, mane, et vespere pronus utramque effigiem adorabat, miscebatque varia amantium colloquia; famulo item imperarat, ne alios quam de illa sermones secum haberet. Dein alteri servo imperavit, ut sæpius se salutaret amasiæ nomine; præterea, quoties accumberet mensæ, semper ei propinarent haustum ad sanitatem amasiæ jam defunctæ. Postquam cum utroque famulo in Ægyptum venit, exstructo sacello, appendi utramque icunculam inter effigiem Christi crucifixi, quam etiam tunc quotidie, ut divam cœlis illatam, adoravit. Tandem vi doloris exhaustus, Veneris et Dæmonis martyr obiit. Id. *Dom. xvii. Pent., §. 3.*

Beneficentia severitate potior.

In Flandria vir quidam rustico occurrit,

qui asinum sacco onustum fuste agebat sæpius impacto, nec tamen quidquam profecit. Risit alter, et objurgat ob sævitiam; tum alium ei modum ostendit asini urgendi. Inde ex agro avenæ manipulum colligit, et scipioni suo alligat; ita asinum conscendens, ad exiguam distantium ante nares asini fasciculum prætensum gestabat, quam avenam dum asinus prensare nititur, alacrius processit. Ita edoctus rusticus, et gratias egit. *SCRIBAN. sup. Rel. l. I. c. I.*

Horologium admirandum.

Puella amantis cineres, quem vivum stulte deperit, studiose collegit, et vasculis inclusos pro clepsydra adhibuit, noctes et dies ad eam lacrymans. *ENGELGR. Dom. iii. post Pasch., §. 2.*

Ambitio elusa.

Praelatus, cui proprium est viridem portare galerum, inhiabat purpureo, quem ut obtineret, gratiam nepotis Pontificii gratioso munere captare studuit mittens in argento immatura, atque omnino viridia cerasa, hoc lemmate margini adscripto : *Te sole rubescere gaudent.* Responsum accepit, cerasa sua nimis magna in umbra sita esse, et a multis majoribus obfascari, et obumbrari. Unde videt altiores se, ac illustriores sibi præferendos. *Ib. Dom. iv. Quad.*

Honor ridiculus.

Oppidani quidam transeunti Carolo V. vias cum adornarent, patibulum ramis amœne contexerunt, atque inde furis cadaver dependens pretiosus vestibis induerunt. Id. *Dom. v. post Pent.*

Amici vestis ad quidvis impetrandum adhibita.

Artaxerxes, Tiridate mortuo, sibi præ cæteris aulicis charo, vehementer doluit; quem dolorem ut leniret, a conjugè Regina petiit, ut quando accepta sibi, et quidvis obtentura venire cuperet, Tiridatis vestibis accederet

induta, ut, cum aliter non posset, sic saltem sub imagine, quem mortuum lugebat, videretur intueri, quod Aspasia uxor non invita fecit, ac in togis Tiridatis purpureis aureisque tiaris coram Artaxerxe identidem apparuit. *Id. Dom. xxii. post. Pent., §. 1.*

Occupatio terrena cæli aspectum impedit.

Dum Dux Albanus in Germania luculenta victoria, devicto Duce Saxone, potitus est, per Galliam iter instituens, Franciscum Regem salutavit, qui ex eo quæsivit, an verum esset, in eo prælio duos in cælo soles visos? Cui Albanus respondit, se tunc ita fuisse occupatum in terris, ut non viderit, quid in cælis ageretur. *Ib. Dom. xx. §. 1.*

Principis aspectus solum desideratus.

Anno 1668! Monachii transeunte Ser. Electore in curru ad templum S. Petri, in angulo plateæ se stetit Hispanus pauper; quem cum vidisset Ser. ex Aulicis unum voluit ex eo percontari, numquid a Ser. vellet? Negat ille, ex Hispanica verecundia mendicandi, se aliquid velle; cupere se tantum a Principe videri. Rogatur iterato, sed is semper respondit, non aliud se velle, quem ut a Principe videatur. Tum demum Ser. illi ducatum misit, facile assecutus, quid ea tam superba modestia sibi vellet. At Hispanus gratias egit maximas, non tam quod a Principe esset visus, quam quod ipse nummum aureum in sua manu vidisset. *Relatio privata.*

Mulieres ob Regis Persici aspectum trucidatæ.

Rex Persarum, qui P. Pistel humanissime accepit, quinque millia uxorum alit, quæ Regina vocantur. Regia ejus intra parietes auro mero, et argento fulget. Muri sunt ex lateribus sole coctis, nostris tamen duriores. Quoties animi causa Rex exit, ad tria vel quatuor milliaria quinquaginta vel sexaginta millia hominum in comitatu habet. Illo prodeunte nulla mulier audet comparere; quare incolis terræ, per quam ire vult, per decretum indicatur, Regem transiturum: quo accepto omnes fœminas ocludunt. Si quæ autem inscia occurrit, statim mactatur ab

Eunuchis. Toto tempore, quo Rex prandet, luxu Persico cibi inferuntur, tamdiu donec Rex surgat. Comedente Rege, et Satrapis, licitum est adstare pauperibus, qui nullo respectu habito comedentum scutellas invadunt. Sunt Persæ in pauperes valde liberales: si quis enim illorum comedat panem, et adstantem suum videt nullum habere, suum discindit, et dimidium dat famenti. *In Relat. privat.*

Matrimonium filiae male impeditum.

Parisiis Præsidi Parlamenti duæ erant filiae, quarum natu majorem procabatur nobilis quidam Gallus; parens vero nolens consentire, persuadet filiae, ut per annum se recipiat in cœnobium S. Mariæ Magdalænæ, tum fore se consensurum. Paret illa. Hoc advertens nobilis, familiaris factus juniore, ac prætendens alteram sororem esse in cœnobio, matrimonium ei persuadet. Peractis nuptiis natu minor invisit majorem, quæ ita ægre hoc matrimonium tulit, ut litteras ad parentem dederit: « Mi Pater, cum frivola, et inanis spes in desperationem me adduxerit, animam meam, ac me totam Diabolo tradidi. » Litteras dat sorori, patri tradendas. Illa vero ex oblivione vel negligentia altero primum die tradit. Ut autem parens legit, ad monasterium accurrit, ut malum præveniat: sed jam suspensam in conclavi reperit. Itâ litteræ Parisii datæ 1654. *Ex litteris Parisiens.*

Pestes admirandæ.

Anno 1656. Neapoli intra semestre pestis in sola ea urbe trecenta hominum millia sustulit. Valentiae in Hispania anno 1648. Pestis subito exorta, primo tantum sutores invasit; et nullum alium; tandem omnes illos, qui crepidis calceisque ab iis coemptis uterentur, adorta est; tum totum regnum invasit. Compertum tandem fuit, navim Algerio soleis coriaceis suberibusque onustam non ita pridem appulisse, quæ in Africa, vehementer peste laborante, contractis contagiosis affluviis, Valentiae sutores, dein reliquos invasit. Narrat Ingolstad de peste Mediolani subito orta, eam primo contraxit Aedituus, dein universa civitas, cum strage quinquaginta

millium. Origo fuit funis post vetustam quamdam arcam repertus, quo olim ante annos viginti quinque vespiliones usi sunt ad sepeliendos peste absumptos. Fuit sub Agathonis Pontificatu prodigiosa pestis; Dæmon spectabilis visus est domos contis impetere, tot funerum elatione, quot ictus dedisset foribus, et tanta fuit veneno vis, ut ad oscitationem, aut sternutationem homines conciderent exanimés. Unde ex eo tempore mos invaluit, oscitanti aut sternutanti salutem precari. Anno 1617. Pestis Neapoli sexaginta millia infantium sustulit, præter innumeros alios. Mediolani Monialis timore pestis, quæ tamen monasterium tunc nondum invaserat, a cæteris separata intra cubiculum suum se retinuit, omnium occursum et alloquium fugiens, et salubri odore cubile complens; at cum necessariorum rerum comparandarum causa aliquando egreditur, aperta relicta janua, reversa felem in lecto reperit, qua fugata, dum lecto se committit, peste correpta, post triduum moritur. Causa mali intellecta ex ægra, occisæ feles, et monasterium ab omni contagione immune fuit. In urbe quadam Italiæ (Senas alii putant) pueris e platea ludentibus, corvus in forum devolans a cætero agmine, magna puerorum lætitia exceptus fuit, et dum de præda, cujus sit, contendunt, pennas ei evulsas in ea contentione domum quisque suam tulit. At pueri statim male habere, et omnes, qui eorum curam habere. Vagat inde lues per urbem, et funera, non sine metu exterminii, opem tulit B. Virgo a civibus invocata. *Athanas. Kircher. de peste.*

Vestis Imperatoris loco præsidii.

Cum Mahomet II. In Hungariam veniret, dediticii Christiani ex oppido Ketschemit eidono misere 600. oves, 100. boves, 11. currus panibus onustos, rogatusque ab eis est, ut vellet hominem mittere, qui præsidii loco adversus Turcas equites se defenderet regis nomine. Is vicissim eis misit 300. ducatos, et vestem auro intextam; ita se et sua servarunt. Quoties enim turma equitum advenit, toties Prætor loci eam vestem, uti Mahomet iusserat, induit, ac se illis in ea ostendit. Tunc equites omnes, equis descendentes, togam illam reverenter osculati sunt, ac ære suo rogarunt liceat sibi annonam emere, ac illic

nullius offensa pernoctare. *ENGELGR. Dom. III. post. Epiph., con. III.*

Reverentia Præceptoris, et idolo exhibita.

Neiche, sive Regulus de Tangeor in Regno Madure, mire in deos superstitiosus, mense Decembri solet lectum duabus ante solis ortum horis deserere, et in conclave idoli sui ingressus, ibi tres, aut quatuor horas post ortum moratur. Hic locus est deliciarum ejus, quo toto tempore se occupat in floribus supra caput idoli sui spargendis; qui ne desint, ex remoti regni partibus curat afferri, quotquot possunt reperiri, quantum fieri potest, omnes recentes. Interim in hoc silentio Regis tanto foris sunt ministri cum variis arte factis ignibus, magno strepitu idolo adstrepentibus, ut ea, quæ Rex orat, largiatur. Cibi et victus Regis eo mense a nullo alio possunt parari, quam ab ipso Rege, qui suis manibus coquit in vasis aureis, et argenteis. Ea omnia nemo alius, quam foemina illi præ aliis dilecta, subministrat; eo mense carne, et pisce abstinet. Eo tempore facit solemnem supplicationem, suumque Præceptorem in feretro jubet ferri, in alio feruntur ejus crepidæ, ante quas Rex thuribulo in manus sumpto per totam urbem incensum adolet. Neque hic solum suum Magistrum Rex extollit, sed quoties intrat, et exit palatium regium, a viris gestatur in humeris ceu idolus; et Brachmanes tenentur eum semper incenso colere. Unde ita elatus est Magister, ut se pro Deo haberet, ac Regi indignaretur, quod ante mortem ei promitteret, in signum grati animi procuraturum non solum orationes, opera pia, sed solemnes etiam exequias; se enim, cum Deus sit, precibus non egere. Nihilominus Rex mortuo habuit solemnes exequias, qui ipse ab una civitate digressus in aliam venit, scilicet Tangeor, ut illic anniversarium ejus celebraret. *HYAC. de Magistris in relat. regni Madure.*

Sequi dominum, mercede dignum.

Vir nobilis plures annos servum habuit; quem tandem sine culpa prope nudum dimisit. Delatus ad judicem, deque injuria postulatus, cum diceret, servum sibi nihil aliud præstitisse, nisi quod sibi a pedibus fuisset, idque per sex annos, nec aliud laborasse,

tum lata est a iudice sententia. Si nihil putaret obsequii famulum sex annis præstitisse, herum sequendo, ipse quoque per totidem annos post famulum iret; aut justam illi mercedem persolveret, quam illico præstitit. EN-
GELG. in festo Circumcis. §. 4.

Fur a mortuo fugatus.

In Suevia nostro ævo fur mortui jam effendi tumbam subibat, cadaver vero ipsum in angulum abiecit, ut furari liberius valeret. Cumque alii putarent, se mortuum efferre, vivum extulerunt: qui dum se in tumba movet, omnes a se terrore illo fugat. Inde egressus fur, cum dilapsis omnibus se videret posse furtis impune vacare, videt repente in angulo abjectum cadaver se movere; quo viso fur territus, dum per domum, et publicam plateam fugit, omnibus inspectantibus, eum cadaver, ut erat involutum, tam citato curso insequitur; ut extra urbem uterque egressus, nullo deinceps vestigio, ac indicio potuerit deprehendi. P. SCHIRMBEK. tom. III. notat.

Adulatorum ineptia.

Dionysius junior, et ipse habuit adultores. Hi simulabant, se non acute videre inter cœnandum, quia Rex non erat perspicax, cibosque appositos palpabant, quasi non videntes, donec Dionysius manus in lances porrexisset. Cumque sæpe esset spueri solitus, faciem suam, ut conspueretur, porrigebant, sputumque ejus, ac vomitum lambentes, melle dulcius esse dicebant. ATHENÆUS, l. VI. c. vi.

Alexander M. certando in potu mortuus.

Alexander M. Rex certans poculis, cum certaret cum Prothea quem ante provocaverat, postea provocatus ab eodem, egregie quidem bibit, non tamen ferre potuit, sed poculo e manibus demisso in pulvinar decubuit; qua ex re mortuus est. Plurimum bibebat Alexander, ut ob temulentiam sæpius duos dies dormiret, ac duas noctes. Id. l. X, c. xii.

Casus docuit aqua vinum miscere.

Cum vitis in Græciam a Baccho e mari rubro fuisset allata, et multi meraco vino immodice usi insanirent, et capite postea laborarent, casus eos docuit vinum temperare. Cum enim aliquando sub dio biberet imber ingruens convivium dissolvit, craterem vero exiguum, in quo aliquid vini supererat, relictum aqua implevit. Serenitate reversa etiam ipsi reversi, vinumque mixtum gustantes didicere sine noxa capitis mixtum vinum bibere. Hinc post cœnam primum poculum Jovi servatori, qui ita depluit, consecrare solent. Id. l. XV. c. iii.

Libri monitores Principum.

Demetrius Phalareus Ptolomæum Regem hortabatur, ut libros de regno scriptos emerret, ac legeret; nam de quibus amici Reges admonere non audebant, esse ea in libris scripta, nec Regum odia timere. STOBÆUS, c. XLVIII.

Fortitudo filii.

Italico bello Pinensis juvenis, qui Pluto dicebatur, cum obsessæ urbis claustris præsideret, et Romanus Imperator patrem ejus captivum, in conspectu ejus constitutum, strictis gladiis militum circumdedit, occisurum se minitans, nisi iter irruptioni suæ præbuisset, solus e manibus senem rapuit. VAL. MAX. l. V. c. iv.

Solatium miseris socios habere.

Solon Atheniensis, cum ex amicis quemdam graviter mœrentem videret, in arcem produxit, hortatusque est, ut per omnes subjectarum ædium partes oculos circumferret; quod ubi alter fecit: « Cogita nunc inquit, quam multi luctus sub his tectis et olim fuerint, hodieque versentur, et post sint futuri, et desine posthac mortalium incommoda tamquam propria deflere. » VAL. MAX. t. 1. c. ii.

Delusus a pictore.

Quidam a pictore in Bacchanalibus jubebat faciem suam ridicule pingi. Pinxit, et hominem sibi in speculo ostendit absoluta pictura; tum velut aliquid emendaturus, colores omnes iterum diluto pennicillo abstersit. Sic alter ceu ignotus multa in plateis stultitiæ documenta dedit, mirantibus, qui eum spectabant, hominem passim notum ita insanire. Detecto dein errore, ita erubuit, ut graviter ægrotaret. SCHIRMBEK, tom. not. prof.

Famuli crudelitas punita.

Viennæ famulus pistoris clam heri domum ingressus, noctu servum, ancillam, conjugem interfecit; cum autem etiam ad filiolum accederet, illa rogavit, ac dixit: « Mi Paule, vitam mihi condona, omnes meas puppas tibi dabo. » Quam tamen interfecit. Is retractus Ratisbona, demum Viennam, excruciatu tormentis gravissimis, omnium tormentorum vim excedere dicebat horrorem, quo concuteretur, si vocis supplicis puellule meminisset. Idem.

Apprehensio quam potens et nociva.

Cardinali cuidam cum medici dixissent, eum melancholia moriturum, nisi se ipsum excitaret, ac ille negaret, fieri posse, ut quis ex sola apprehensione et melancholia moreretur: ut id ei medici ostenderent, hominem mortis reum a Magistratu sibi traditum jusserunt ad mortem se parare; venæ enim sectione et fluxu sanguinis eum perimendum. Contendebant enim coram eo, ceu inter se coram Cardinali dissererent, hominem, si ultra sexdecim uncias sanguinis profunderet, mori debere. Igitur velatis rei oculis, simulant se illius venam incidere, et e gutturnio aquam sinunt in subjectam pelvim defluere, ceu sanguis ejus esset, ac uncias numerabant singulas. Ubi ultra sexdecim numeraverunt, reus præ apprehensione mortuus est, et Cardinalis curatus. Idem.

Somniorum mira efficacia.

Nostra ætate Tornaci in Belgio homo rudis

natandi, noctu solitus ambulare in somnis, etiam in Scaldim fluvium descendit, dormiensque totum flumen sæpius tranavit. Vidit natantem aliquis, et obstupescens, nomine compellavit. At ille mox vigil, lapidis instar submergitur. Idem.

Mulier quadraginta annis in Ordine Minorum vivens.

In Polonia fœmina clam virum mentita jam quadraginta annis apud Franciscanos, ceu Religiosus exegerat; cum quidam e abraso semper mento suspicatus, quod erat, fœminæ in faciem dixit, sibi persuasum esse, eam fœminam esse. Re dein delata ad Superiores fassa est, quod erat. Tunc religiosarum Monialium habitu induta, ejusdem Ordinis solemnī deductione ad Monialium monasterium fuit translata. Idem.

Viri e vacca nati.

Fuit adhuc anno 1646. in vivis ad lacum Ætonianum vir probus, qui fuit e vacca natus: nunquam visus est ridere; cum rogaretur causam mœroris, cum gemitu respondit, meminisse, se unde sit natus, quæ recordatio ridere prohibeat. Alibi quoque Monachus e vacca natus, cæteroqui prudens, nisi quod singulis mensibus certo tempore furore correptus, in horto manibus pedibusque reptans, gramen instar vaccæ carperet. Idem.

Filiæ miserabilis casus.

Anno 1650. Mense Februar. prope Ingolstadium hospita filiam Ingolstadium misit panes emptum, et pecuniam puellæ crinibus intexit, adversus prædones, videntibus in duobus militibus, qui illic jam familiares, tunc iterum diverterant. Cumque puella in itu esset, milites illi puellam insecuti, caput ei præciderunt, ac sacco injecerunt. Eos mox alii tres equites adorti quærent, quid ferant; cumque illi dicerent, caput vituli se ferre, ac illis pretium offerentibus, negarent illi, caput id sibi venale esse, equites vi saccum eis eripuerunt: et mox ad hospitium delati, cum putarent, caput vitulinum se habere, matrem familias coquere id jusserunt. Sed

mater mox aperto sacco cognovit filiam suam esse. Idem.

Mulier mirabiliter a morte liberata.

Æque recens est, quod prope Viennam Austriæ contigit. Erant ibi tres latrones infames diu impune grassati, quorum scelus detexit, et punivit. Molitor dives, sed uxoris prægnantis pertæsus, eam jussit in crastinum secum in sylvam secedere, se muliebrium filiorum saturum ferre in domo eam amplius nolle. Illa tristis et male sibi metuens, fratri, qui venator erat, rem aperit, a quo animata, jussaque est cras maritum sequi, sibi vitam ejus cordi fore. Mane altero molitor uxorem in sylvam tribus latronibus, ut emptam sistit, pretiumque postulat, si puellum e prægnante excindant, 800. florenos; si puellam, 300. numerari jubet. Illi adhuc incerti, quid utero foemina ferret, puellæ pretium persolvunt, si puer esset, reliquum addituri. Ita misso molitore latrones nudata muliere, in eam cultros acuunt, prius alearum jactu periclitati sortem, quis primus manum admoveret. Interim frater in peregrina veste sororem latenter secutus viso discrimine, latronem primum sternit, alterum altero sclopeto graviter sauciat, tertioque dilapso sororem alligatam arbori exsolvit, ac lento passus redire domum jubet. Ipse prævious ad molitoris ædes, eum reperit pretium parricidale numerantem percontatusque, ubinam soror esset; altero nescire absentiae causam fingente, inde ad Magistratum properat, et rem ei totam enarrat. Tum molitor in vincula conjectus capitis damnatur. Postridie uxor gemellos parvulos enixa est. Idem.

Humanitas legati Moscovitici.

Anno 1662. Londini in Anglia ægrotanti legato Moscoviticò Rex Carolus II. unum ex aulicis misit, qui eum suo nomine salutaret ac solaretur: se, nisi convalesceret, ipsum ad eum venturum. Tum legatus: « Si, inquit, in sinu Abrahæ forem, inde Regi occurrerem, ne ad me veniret, et tantam humanitatem deprecarer. » Idem.

Fur liberatus, et iterum suspensus.

His annis in Germania quidam fuit ob

furta suspensus, qui, cum prætereunte rustico videretur adhuc moveri ac vivere, rusticus commiseratione tactus, funem præcidit, et miserum currui imponit, ut inibi se colligat; fur jam restitutus sibi a curru desilit, et alio pergit, actis gratiis. Interim noctu observat, ubi cum curru et equis rusticus diverterat, et clam stabulum ingressus servatori suo equos aufert. Rusticus mane equos juncturus currui, cum non reperiret, aliis equis conductis suos inquit, et in via intelligit, duos equos ab aliquo non procul fuisse abductos; insequitur igitur et assequitur furem, ac retractum reducit ad patibulum, et eodem loco, unde liberavit heri, denuo suspendit, et occidit. *Ex litteris.*

Suspendi malens, quam vivere.

Circa annum 1633. cum Serenissimus Elector Maximilianus Brunovii esset, fuit rusticus quidam ob furta suspendendus, cui cum in scala fatali jam stanti nuntiaretur, vitæ ei gratiam fieri, nihil inde gavisus, secum aiebat: « Operose scalam ascendi, nunc si vivere porro velim, laboriose descendendum erit. » Postea primum ad tormenta bellica vehenda condemnatus (hoc ei in poenæ locum injungebatur), nolens militiam sequi, jussit se suspendi, recusata vitæ gratia. SCHIRMBEK, to. III. notat.

Medicus per eclypsin ditatus.

P. Henricus Rot in Mogore medicum novit, Gallum gente, qui erat Regi ob artis peritiam gratus. Is, quia sciebat, Regem cum tota gente superstitiose eclipses observare, ac ut fatales metuere, Regi in proximam eclypsin suasit, ut purpura se optima indueret, ac totum se auro ac gemmis oneraret; ita enim pestem eclipsis omnem vestit, auro et gemmis adhæsuram. Audiit Rex monentem, evasit lætus eclipsis, quam timuit, malignitatem. Tum primum Rex dubitare coepit, quid sibi cum pretiosa veste, et tot gemmis agendum esset, utpote coelesti veneno afflatis, ut putabat. Medicus autem ei suasit, omnia esse abjicienda, aut certe ut Rex ea sibi donaret, ut jam inutilia. Ita medicus ditatus est omni illa auri, et gemmarum copia; ac præterea, quod tam sana suasisset, tria millia ducatorum a Rege acce-

pit. P. HENRIC. ROTT., *Missionar. in Mogore.*

Crudelitas punita.

Aurum Tolosanum.

Aurum Tolosanum dictum inde, quod, cum oppidum Tolosanum in Gallia Q. Cæpio Consul diripuisset, multumque auri in ejus oppidi templis fuisset, quiquis ex ea direptione aurum attigit, misero exitu obiret. GELLIUS, I. III. c. IX.

Micha Archiepiscopus Salisburgensis virum egenum, qui cervum agello suo noxium confecit, et cum suis absumpsit, in cervi illius pellem consui, et in forum duci jussit, ut ceu fera inibi a canibus laceraretur. Sed ipse altero die in venatione ab equo in morbum lapsus obiit. Id. cent. 2. ep. 28.

Sapiens astus judicis.

Galli Regis jactantia.

Cum Carolus V. Regi Galliæ scribens, longos titulos a suis Provinciis præfigeret titulo ad multas lineas, Franciscus I. tantumdem spatii occupavit, eodem Galliæ nomine repetito: Franciscus Rex Galliæ. RAYNAUD *in laud. brev.* §. 2. n. 4. etc.

Carolo Calabriæ Duci nobilis fuit accusatus, quod virginem vitiasset; is non negavit, aiebat tamen, id illa etiam volente factum. Dux ei centum florenos pendi a nobili jussit: clam tamen nobilem eundem subornavit, ut puellam inde discedentem invaderet, ceu pecuniam ablaturus. Quod dum facit, illa obluctatur, clamat, et ad Ducem judicem redit. Is puellam increpat, et si ita fuisset, ait, vim inferenti pudicitiae obluctata, facile fuisse evasuram; et nobili jussit pecuniam reddi. Id. cent. 2. ep. 87.

Ferculum pretiosum Cæsari oblatum.

Æneas Silvius narrat, Carolo IV. Imperatori data a cive Pragensi, accepto chirographo, auri nummum centum millia mutuo; postridie civis invitatus ad epulum, lauteque habitum, illata mensa secunda, et etiam chirographo securitatis inter bellaria in lance aurea Cæsari proposito, ita loquitur: « Reliqua Cæsar, tibi ac Principibus tuis fuere communia fercula; hoc vero solius Caroli Imperatoris est, non item Optimatum, aurum, quod mutuavi nudius tertius, tibi dono, omneque debitum remitto. » NADASI *in anno mor.* hebdom. III. n. 5.

Pudor studiorum fomes.

Sueno Episcopus Arnhusiæ in Norwegia initio fuit Regis sui Sacellanus admodum indoctus. Unde ejus æmuli ut eum ludo haberent, in oratione illa: *Deus regem famulum tuum protege*; syllabam, *fa*, eraserunt. At ille rudis litterarum, semper legebat: *Regem mulum tuum*. Id ubi postea rescivit, adeo fuit commotus ac pudefactus, ut studere cœperit, et brevi ita profecit, ut omnes superaret, et postea omnium consensu Episcopus fieret. Ibid. ep. 83.

Ferrarum captores vita non privandi.

Ferdinandus I. Imperator præcepit, ut ferarum captoribus oculi eruerent; cum vero reo id supplicium esset aliquando inferendum, revocavit edictum, ut inhumanum: neque enim decere, ut feræ causa homo vitam aut oculos amittat; si enim quempiam fortunis mulctet, posse illas a se restitui, non item vitam, vel oculos. ZEILER. *collect. in c. III.* p. 2.

Judex mirabilis.

Fuit judex, qui omnes lites alearum jactu decidit; et tamen ausus est contendere, sua judicia æque justa esse, ac Curiae Parisensis. Ib. ep. 57.

Canis rex constitutus.

Gunnarus Rex Sueciæ Reginaldum Norwe-

giæ Regem jam senem vicit. Et ut Norwegis metum et timiditatem vel incuteret, vel exprobraret, canem eis præfecit, ac ministros constituit, qui omnia canis nomine ceu regis administrarent, sanxitque capitis pœna, ut pares regibus honores cani deferrent. Ib. cent. 5. ep. 2.

Conspiratio crudeliter punita.

Iwan Basilieviz, Moscoviæ Dux crudelis socio conspiracy contra se anno 1567. initæ omnes delevit, cum familia, uxore, liberis, servis, pecudibus, canibus, felibus, ipsis in aqua piscibus, et quidquid erat illorum; cumque milites pulchro infanti pepercissent, ipse infantem, ante e cunis suaviter milites aridentem, ad seallatum primo complexus, et osculatus, dein ter cultro confossum occidit: milites vero illos post infantem e fenestra ursis et canibus objectum, pariter occidi jussit. Ib. ep. 21.

Concio de Passione causa Judæorum cæsorum.

Anno 1350. Egre quidam Franciscanus cum feria V. Cœnæ Domini de Passione Christi fervide concionaretur, forte præsens miles rudis ita excaudit, Christum ab impiis Judæis tantum passum, ut eas injurias ulturus sub concione altare conscenderit, et deinde arrepto crucifixo vociferans populum rogarit, ut secum Christi mortem ulcisceretur, se ducem fore. Inde populus gregatim illi se associans omnes Judæos occidit, et spoliavit, et prædam inter se divisit: libros Magistratui tradidere, qui etiamnum exstant. Hæc quamvis fierent inscio Magistratu, tamen Bohemiæ Regi aliquot millia florenorum mulctæ nomine pendere debuere. ZEILER t. V. ep. 63.

[Latro crudelis.

Anno 1361. Gert Birnbaum Saxo septingentos a se occisos fassus est non pecuniæ causa, sed ut venustos homines videret, quales in morte essent; alios occidit ut hostes, ut sibi nomen fortis crearet. Obiit sine confessione et dolore. Fractis membris rotæ vivus est alligatus, in qua triduum vixit. Si

monebatur, ut de peccatis doleret, dicebat, se dolere, quod non plures occidisset. Ibid. ep. 99.

Simulata fidelitas fructuose.

Talis Falsobordone Concionatori e familia S. Francisci Mediolani loculum obtulit, in quo fuere 300. scuta, quem se dicebat in via reperisse: et forsán fuisse illuc a Dæmone positum ut suum sibi meritum auferret. Statuisse enim se ac novisse, quod corrogata stipe vellet peregrinationem obire, rogare se, vellet e Cathedra populum commonere, si quis loculum amisisset, editis legitime signis ab ipso repeteret. Dein rogabat, ut vellet suam inopiam simul et fidelitatem populo commendare. Fecit id orator liberaliter; nam mendicus ille multam inde stipem sequenti die accepit. Princeps etiam ipse, intellecta hominis fide, tantum illi pecuniæ dedit quanta bis inventam fictæ pecuniam superaret. Sic actis gratiis fraudator discessit. Altero die adfuit ejus socius, ad hoc subornatus; mercatoris habitu, qui explicatis rite signis omnibus trecenta scuta recepit, qui ad duos illos nebulones spectabant. SCHIRM-BEK, to. III. not. profan.

Exemplum aliud.

Civis Camerinus in patria sua civibus imposuit, socium sibi adscivit, qui cum in temere compacto curru et carro, ut ægrum, involutis tibiis, brachiis, et toto corpore in urbem pertraheret. Ab eo igitur fuit tractus in templum Cathedrale, et positus in sacello aliquantum obscuro S. Venantii, ibi et miseras explicare; addebat post multas ambages, eum hominem esse sanctum, lepra oblitum, aliisque morbis, alios tamen vi suarum precum sanasse. Aiebat, illum futura et occulta agnoscere, ac prædicere, dicebatque illum vocari beatum Thomam de Affarfante. Mulierculæ curiosæ et credulæ multa post allatam stipem cum Georgio (ita veræ æger simulatus vocabatur) loquebantur. Omnes ipse noscebat, etsi omnibus ignotus, loco præsertim obscuro, et veste alia. Eis dicebat, quæ volebant de rebus præteritis, et inde etiam futura præsagebat, dicebatque verisimilia, ita miti et placito sermone omnes a

se demittebat recreatos. Inter alias mulieres etiam uxor ejus adfuit, ignara, se cum marito loqui; cui ille submissa et gravi voce respondit: « Scito maritum esse saluum, et sanum, et paulo post domum cum multis opibus reversurum. Is cum a te discederet, quatuor scuta seu coronatos in parvo scrinio cubilis tui reposuit ad dexteram, propre lectum, quos credo illic reliquisse, ut inde tuæ necessitati consuleret: sed postea fuit oblitus. Tu modo domum redi, et absconditam pecuniam quære; quod si mea peccata non faciunt hac vaticinandi gratia indignum, reperiēs, ut dixi. » Mulier egens auide reversa, ubi pecuniam eo loco reperit, læta viciniam omnem complet fama veræ prædictionis. Unde crevit Georgio auctoritas, fuitque tantus ad eum accursus, ut necesse fuerit baculo multitudinem coerceri: cum felicem se crederet, si licuisset eum aut videre, aut tangere, pecuniæ, vestes, eleemosynæ tanta copia afferebantur, ut eis capiendis, et reponendis locus deesset. Matrona quædam pretiosam vestem cum variis ornamentis ad quadraginta coronatos dedit, et sic aliæ plurimæ. Ita ditatus simulator aliquando noctu clam se subduxit, et male partis, posita persona fruebatur. Idem ex RAPHAEL FRIANOR. c. VIII.

Hospes astu delusus.

Hispanus, cum solvere hospiti symbolum deberet, ei, si sine pretio dimitteret, promisit artem traditurum, quaposset ex eodem dolio tria vini genera educere. Itaque postulans terebram, accessit ad dolium, ac primo foramine facto, jussit hospitem opposito digito dexteræ manus id tantisper obstruere, donec et in altera parte id faciat; quo facto jussit et sinistræ manus digitum foraminis apponere; demum in medio quoque cum fecisset foramen, os jussit admove: quo facto aufugit. LAUR. FERER. in M. S.

Sermones hominum sensim deficiunt.

Quidam ardentem quidpiam expetebat, sed famam, et hominum sermones timuit, cujus timori ut mederetur socius, tale quid commentus est: « Asinum, inquit, habemus, quem a pictore curabo viridi colore pingi. » Sic asinus pictus dum per urbem ducitur,

spectatores habuit, et comites pueros, et puellas; sed et senes erant curiosi. At cum asinus Aliquot dies per easdem vias circumduceretur, tandem et spectatores amisit et comites. Tum alteri: « Vides, inquit, plebis mores? Aliquot dies rem novam mirantur, paulatim minus, tandem mirari, et curari desinunt. » SCHIRMBEK not. t. III.

Credulitas crudeliter vindicata.

Altobellus, civis Tudertinus suæ patriæ bellum intulit, et expugnavit, cives vexavit, et mactavit plurimos, vicina oppida etiam diripuit. Tandem a Pontificis exercitu victus est. Ipse in pœnam publico loco tabulæ affixus fuit, ut illum læderent, quot ab illo erant læsi. Accursus ingens, multis, prographiis, et cultris, dentes fuere, quibus eum dilaceraverunt; oculi eruti, viscera extracta; mortui tandem caro in macellum deportata, dissecta, et ad pondus iis, qui nondum satis ulti erant, divendita. Idem.

Vindicta servi crudelis.

Majoriciensis civis servo severius castigato peregre profectus est. Regressus domum clausam reperit, servum videt in suprema domus parte cum tribus filiis, et uxore vincti. Ac primo unum e filiis præcipitat, spectante patre, dein et alterum, post et conjugem heri dejicit. Tandem clamat, si pater filium ultimum velit saluum, nasum sibi amputet. Id cum pater fecisset (alii referunt, plura membra patrem amputare jussum paruisse), servus irridens, seipsum tandem præcipitavit. PONTANUS l. III. *de obed.*

Amor optimum ad studia incitamentum.

Athenis olim in vestibulo Academiæ posita palam exstabat ara Amoris, ut intelligerent ingressi, amorem ad studia afferendum. PAUSANIAS in *Attic.*

Elector in coronatione suffocatus.

In Alberti Imperatoris Austriacæ gentis secundi, cum Aquisgrani esset, coronatione,

tanta fuit multitudo, et compressio, ut Elector Saxo in turba comprimeretur, et suffocaretur. Felix REINECKIUS, l. I. c. II. *ill. fem.*

Ultio servi crudelis.

Henricus Dux Ligniniæ, Pinguis dictus, astu captus, dum in flumine lavat, nudus Hennio Duci Wrastlaiviensi traditur a proprio servo, cujus patrem sceleris reum ante plecti jubebat. Is Hennius cognatum suum captum ferreæ cistæ inclusit, in qua nec jacere, nec stare, nec sedere poterat, et erant in ea tantum duo foramina, per quorum unum cibus ei dabatur, per alterum, ut naturæ satisfaceret; in hoc carcere dimidium a sordibus et vermibus prope exesus triginta millia marcarum argenti, et quinquaginta traditis urbibus se redemit. Idem l. I. c. II. *ill. fem.*

Perfidia punita.

Cruentum novem annorum bellum inter Fridericum III. Austriacum, cognomento Pulchrum, et Ludovicum Bavarum, originem ab unius legati perfidia traxit. Cum enim in electione Imperatoris vota utrisque essent paria, anno 1300. cum Trevirensis, Moguntinus, et Rex Bohemiæ pro Ludovico starent, Coloniensis vero Palatinus, et Saxo pro Friderico, Brandeburgicus absens Waldemarus legatum misit Nicolaum Bokh cum litteris authenticis, quibus Imperatorem Fridericum nominaret. Legatus eraso Friderici nomine Ludovicum posuit. Inde bellum. Ipse autem redux fuit; nam a Principe in carcerem conjectus fame novô more fuit enectus. Jussit enim ad eum multos, ac pretiosos cibos afferri, quo constabat Nicolao sapere, sed nihil ei dabatur, et milites custodes eo spectante omnia absumebant; tandem fuit extinctus. Ibid. c. III.

Antonius Spinola qui a Genuensibus Corsicæ Præfectus, cum data fide in consilium ac simul in convivium multos Corsorum Principum vocasset, contra datam fidem caput omnibus ademit; cujus perfidiæ justas pœnas luit, siquidem veneno a Corsis sublatus est. FULG. l. IX.

Amazonum origo.

Apud Scythas duo Regii juvenes, Plinos,

et Scolopythus (aliter Scolpithus), per factionem Optimatum domo pulsus ingentem juventutem secum traxere, et in Cappadociæ ora juxta amnem Thermodonta consedere, subjectosque Themiscyrios campos occupare. Ibi per multos annos spoliare finitimos consuevere, conspiratione populorum per insidias trucidantur. Horum uxores arma sumpsere, finesque suos summoventes primo, mox inferentes bella defendunt. Nubendi quoque finitimis animum dimisere, servitutem, non matrimonium appellantes. Auxere Rempublicam sine viris, et, ne feliciores aliæ aliis viderentur, viros, qui domi remanserant, interficiunt, ultionem quoque cæsorum conjugum excidio finitimorum consequuntur. Tum pace armis quæsita, ne gens interiret, concubitus finitimorum ineunt. Mares interficiebantur, si qui nascerentur. Virgines in eundem ipsum morem, non otio, neque lanificio, sed armis, equis, venerationibus exercebant, inustis infantium dextris mammis, ne sagittarum jactus impedirentur: unde Amazones dictæ sunt. Duæ Reginae his fuere, Marthesia, et Lampedo (alii Lampades), quæ in duas partes agmine diviso, inclytæ jam opibus, vicibus gerebant bella. Itaque majore partæ Europæ subacta, Asiæ quoque nonnullas civitates occupare. Ibi Epheso multisque aliis urbibus conditis, partem exercitus cum ingenti præda domum remittunt. Reliquæ, quæ ad tuendum Asiæ imperium remanserant, concursu Barbarorum cum Marthesia Regina occidunt. In cujus locum filia ejus Orithya regno succedit, semper virgo, socia regni sorore Antiopa assumpta. Aliæ duæ sorores, Nenalippe et Hippolyte, ab Hercule captæ. Orithyæ Penthesilea successit. Tandem sub Minothea seu Talestri Amazonum nomen intercidit. JUSTINUS l. II.

Servi imperium contra dominos vindicantes.

Tyrîi servis suis multitudine abundantibus indigna supplicia perpassi sunt, qui conspiratione facta, omnem liberum populum cum dominis interficiant. Atque ita potiti urbe, lares dominorum occupant, Rempublicam invadunt, conjuges ducunt. Unus ex tot millibus servorum fuit, qui miti ingenio senis domini parvulique filii ejus fortuna motus, dominosque non truci feritate trucidat-

vit, sed pia misericordia, ac humanitate res, pexid. Itaque, cum velut occisos alienasset, servisque de statu Reipublicæ deliberantibus, placuisset regem e suo corpore creari, eumque potissimum acceptissimum diis, qui solem orientem primus vidisset, rem ad Stratonem (hoc hero nomen fuit) occulte latentem detulit. Ab eo informatus, cum medio noctis omnes in unum campum processissent, cæteris in orientem spectantibus, solis occidentis regionem intuebatur. Id primo aliis videbatur furor, in occidente solis ortum quærere; ubi vero dies adventare cœpit, editissimisque culminibus urbis oriens plaudere, expectantibus aliis, ut ipsum solem aspicerent, hic primus omnibus fulgorem solis summo fastigio civitatis ostendit. Non servilis ingenii ratio visa. Requentibus auctorem, de domino confitetur. Tunc intellectum est, quantum ingenua servilibus ingenia præstarent, malitiaque servos, non sapientia vincere. Igitur venia seni filioque data est, et velut numine quodam reservatos arbitantes, regem Stratonem creaverunt. Post cujus mortem regnum ad filium, ac deinde ad nepotes, transit. Celebre hoc servorum facinus metuendumque exemplum toto orbe terrarum fuit. Idem l. XXVIII.

Tria signa amoris.

Francus quidam diserte docuit, tribus amor comprobari: *Primo, honorando amicum præsentem. Secundo, laudando absentem. Tertio, juvando egentem.* Incredibile enim est, quam afficiat, si intelligat se absentem ab altero, quem subinde suspectum habet, luculenter collaudatum. ENGELGR. p. v. Luc. *Evang.* f. 540.

Optimum quod præmium.

Pericles Dux, et orator nobilissimus, cum Rempubicam Atheniensem quadraginta annis feliciter et prudenter gubernasset, lenta tabe consumptus, ad extremam vitæ lineam pervenit. Eique jam prope animam agenti præstantissimi cives, et amici, qui conveniant, virtutes bellicas, res gestas, ac victoriarum palmas commemorabant; quos interrumpens Pericles emortua voce: « Miror, inquit, hæc a vobis commemorari, quorum

partem fortuna, partem aliena industria, et militum robor sibi vindicat, et quæ pluribus ducibus obtigerunt, quod vero præstantissimum judico, prætergressi estis. Nemo ex omnibus civibus mei causa pullam vestem induit. » Voluit dicere, neminem unquam prudens aut volens læsi, nemini causam doloris, exacerbationis, aut afflictionis animi præbui. Idem.

Amoris insani ingeniosum inventum.

Insanus amor ingeniosam non ita pridem clepsydrum efformavit. Puella amantis cines, quem dum viveret, stulte deperierat, studiose collegit, atque intra vitrea vascula conclusit, horasque ad illos dilecti sui cines, noctes, et dies lacrymando metiebatur: cui horologio hoc Christianum documentum pius Poeta adscripsit:

Irriquiete cinis, miseros testaris amantes,
More suo nulla posse quiete frui.

Non cessabat nocte et die plorare ad hanc clepsydrum mortem amantis, hominis mortalis. Ibidem f. 295.

Epitaphium Bucanani.

Hic jacet Veneris proculus, anagrammate porcus,

Tenebrio noctu diuque ebrio similis.

Cui in vita virtus invita.

Sola voluptas pia.

Et in amoribus moribus fuit.

Huic coelum libidinum obscenum cœnum.

Et pollutum, lutum.

Sed quæ misero sero sors obvenit?

Quæ mors *insecuta, secuta hunc* porcum
orcum, *inquietis: quietis enim illius locum*
focum *insignem ignem.*

Non in pace, sed in pice esse *creditis, ditis.*

Hæc sors mors ei *debita est, ita est.*

Ibidem, f. 27.

Vis magicæ artis.

Sub Carolo nono Gallorum Rege grassari hæresis cœpta est, quam dum extirpare, et

regno expellere satagit, ipso in ætatis flore contabescere, intemperiiis variisque cruciatibus agitari cœpit; malum omnem medicorum peritiam superabat. Dum tandem festo S. Bartholomæi deprehensa cerea imago, forma regia, in quam nefarii homines impie fuerant debacchati, quidquid punctionum ac vulnorum huic cereo simulacro infligebant, id Rex innocens in se tenerrimo sensu percipiebat, donec tandem succubuit, et fati concessit. Ib., f. 184.

Morsus malæ conscientie.

Dionysius Syracusanorum tyrannus tonoris metu tondere filias suas docuit, nec his adultis ferrum est ausus committere, sed candentium juglandium aut nucum putaminibus barbam sibi et capillos aduri jubebat; lectum quasi castra lata fossa cinxit, in quem se ligneo ponte adducto recipiebat. Ibidem.

Superbia tyrannica.

Horatius Turselinus scribit, Bajazetem Turcarum Regem anno a partu Virginis 1040. a Tamerlano Tartarorum Rege, celeberrima illa victoria (qua Tartarus, quidquid terrarum est a Tanai flumine ad Nilum, domuit) non modo victum captumque, et in cavea ferrea ad ludibrium asservatum, verum etiam coactum fuisse, cœnante Tam. catena collo injecta, inter canes cibum sub mensa sumere, insuper insolentis atque post hominum memoriam inauditæ superbiæ edidit argumentum. Etenim fama fert, Tamerlano equum consensuro, Bajazetem tergum præbuisse, et factu plane barbaro, hujus cervice calcata, equum conscendisse. Ib., f. 527.

Idem.

Sapor Rex Persarum immani in Publium Cornelium Licinium Valerianum Imperatorem usus est, quem cum prælio superatum cœpisset, non solum veluti canem vinctum tenebat, verum tergo ejus etiam pro scamno utebatur, ut commodius in equum conscenderet. VULGOS, l. IX.

Stratagemate mirabili urbs occupata.

Urbs Atrebatensis hoc stratagemate a Burgundis occupata est anno 1492. Cum Atrebatum quindecim annis sub Francis gemisset, die quinta Novembris, dum Præfectus urbis Cardonius cum multis militibus Creveceurium evocatus esset, Joannes Marius civis Atrebatensis, Grisardus vulga a canitie dictus, vir tenuis fortunæ, sed acris ingenii, suique Principis perstudiosus, hoc stratagemate usus est. Multis computationibus perquam familiarem se reddidit Channio Franco, cui claves urbis commissæ, et portas urbis claudendi ac reserandi provincia demandata erat. Jamque ita Channii animum occuparat, tantamque gratiam et fidem invenerat, ut Channio non semel ad pocula cōsidente ipse cum militibus urbis portas occluderet. Quod cum sæpius fideliter factitasset, quodam vespere ad id muneris cum aliquot præsidariis progressus, ex conducto, in itinere a conjuratorum uno semipotum se simulante, et poculum vino plenum ostentante, intra, ut bibat, invitatur. Rogat Grisardus socios, ut paululum præcedant, se quam mox subsequaturum. Ingressus reperit ceream materiam paratam, cui claves imprimat. Sicque Grisardus ad portas tendit, claudit, et ut consueverat, ad Channium compotaturus accedit. Claves cera impressas mox conjuratus ille Duacum fabricandas defert, tertius conjuratus (hic dictor erat) Melunium, Vaudrejum, aliosque Burgundos ad stratagema incitat. Stato die 5, Novembris, Grisardus signum constitutum, tritam Atrebatensi cantilenam exorsus est, eam in vallo contenta voce alacriter Grisardo cantante. Burgundi iter placide faciebant; sed attendite, quam silenter: equorum soleis panno laneo suffultis, hinniendique facultate eis impedita procedebant. Atque ipso Grisardo tacente, ex conducto, consistebant. Vesperi hora nona conjuratorum unus in turrim conscenderat (nam et hujus clavem expresserant) ac ferream campanæ linguam adstrinxerat, ne ad arma signum dari posset. Duo insuper vigilantes in muris vigilabant, dum socii cum Francis conjurationis ignaris, largius vinum potitantes, in porta excubant. Sub noctis duodecimam lictor ostiolum portæ Haigernæ clam aperit, et ad Burgundos adventantes contendit; omnia salva denuntiat, cantile-

nam Grisardi dumtaxat observent, atque tesseram, quæ erat S. Georgii, tum D. Michaelis. Sicque ad suos cum tredecim Burgundis in urbem prorepti, qui signo dato portæ custodes invadunt, valvas nemine obsistente aperiunt, Burgundos equites peditesque admittunt, Grisardo semper, jamque alacrius, concinente; atque ita sub tertiam matutinam Burgundi urbe potiti sunt, et septimo die Novembris Magistratus renovatur, omnesque conjurati in eum adlecti, Grisardo urbis Prætor constituto. Ib. f. 473.

Singularis filii in parentes amor.

Mortui jam in cinere, seu igne, seu aliter abierant dulcissimi parentes Indi pueri, de quo Causinus in Symbolis l. III. 38. semper illi in oculis lacrymæ, in ore dulcia regique patris matris nomina perennabant, adeo ut lacrymæ in os fluentes dulcia illa nomina deprehenderent semper illic. Ingeniosum vero doloris stritagema fecit pius amor, quando in suo ipsius capite Regius puer vulnus aperuit, dissimulatoque præ amore sensu doloris inhiante capitis vulnere paternos cineres, qua potuit, sepelivit ut semper aliquid patris ac matris secum haberet in capite. *Nadasi in ann. crucif. hebd. 29.*

Verbera gratanter accepta.

Augerius Busbequius refert, baculis adeo nonnunquam contusos Turcas, ut integras vitiatæ per verbera carnis fibras exscindere debuerint e partibus percussis. Lictori tamen pro singulis verberibus percussi solvebant, et illum, cujus jussu percussi erant, reddebant acturi gratias, et manus exosculabantur, fustem, quo cæsi sunt, aurum habebant, credebantque delapsam e cælo. Ibidem hebd. 42.

Campana admiranda.

Novam, et admirabilem Ramiri Regis campanam narrat Hispania, in qua rotundo circumgyro appendi curavit optimates, totidem veluti trophalos seu malleos, Rex, ad visendam inspectatam, novam, ac mirabi-

lem campanam Proceres alios invitavit. Hæsere illi attoniti, dum inaudito spectaculo præstantissimos quosque e Procerum ordine viros in ferali illo et inusitato patibularis campanæ suspendio spectarent amici. Sonabat nimirum Ramiro pulsantè, illa campana in Procerum animis, ut ne quis impune se contra Regem audere posset. Ibid. in ann. mor. hebd. 7. n. 7.

Elephas ingeniasus.

Cælius Rodiginus ait, se vidisse elephantem, qui in terra molli proboscide scribebat. Tevetus Cosmographus scribit rem a se auditam ut verissimam, et ab Indis recensitam, ut sequitur. Cocini, quadam Insula in Indiis attestatio exstat ante annos 30. (ait auctor, qui hoc opus vulgavit anno 1613). conscripta et excerpta per Notarium publicum a multis testibus: scilicet elephantem quemdam fuisse locutum, et cibum a magistro petiisse, qui negavit se daturum, eo quod lebes, in quo coqui pro eo oriza solebat, aperta esset. Ergo animal vas illud ad fabrum cupitarium portat, qui unum foramen quidem obstruxit, aliud vero non advertit. Sed ubi magister vidit, ac invenit vas necdum aquam capere, elephas iterum ad fabrum illud refert. Sed ille foramen tantum obiter refecit. Cum elephas ad mare pergens infusa aqua explorat denuo vas et videns perfluere aquam, ad fabrum indignabundus redit: qui tandem seu metu, seu delectatione permotus vas integre refecit. Elephas ubi iterum eundem portum advenit, et vidit aqua vase contineri, signum dans grati animi, ad Magistrum refert, qui ei cibum denique paravit. Loys. GYON. var. lect. t. II. l. III. c. xxx.

Alius magistri sui mortem ulciscitur.

Indus quidam in Regnó Guravit reperit parvum elephantem in palude, quatuor circiter menses natum, et a matre relictum, quem magna cura educavit per quinque annos, ac multas artes docuit, præ aliis docilem. Rex igitur elephantem ab Indo petit semel, ac iterum, qui tamen, quod animal id mire diligeret, distulit facere jussa. Et quia sciebat, Regem non destitutum postu-

lata urgere, cum elephante intra montes abscedit, sperans, Regem interea utriusque obliturum. Sed crevit inde Regis cupiditas in dies, quare comperto latibulo eorum, milites misit, qui eos caperent. At Indus cum elephante suo in rupes enititur, et inde pugnat, saxa in subjectos devolvens proboscide. Tandem cincti sunt, et Indus fuit sagittis confixus, et occisus. Elephas viso mortuo suo nutritio in medios sicarios irruit, et decem eorum occidit, totidem vulnerat, reliqui rem Regi nuntiant. Interea elephas magistri sui cadaver ad latibulum reducit, et ei adjacens omnia signa dat maximi doloris. Cumque Rex jam multo plures mitteret ad elephantem ad se adducendum, reperiunt eum misere vociferantem, neque tollere possunt, neque efficere, ut a cadavere discedat, verbis, ac promissis omnibus iritis, sed nec minis nec verberibus quidquam possunt. Denique juxta magistrum suum extinctus est, omni cibo repudiato. Ibidem.

Simii collusores, et combibones.

Visi sunt simii in novo orbe aliqui cum Barbaris pro pecunia ludentes, et in lusu victores ad popinam collusores suo invitantes, et lucro parta pecunia potum solventes. De uno narrat Eus. Nieremb. hist. nat. l. IX, c. XLIV. Cum aliquando militibus colludentibus adstans, omnia observasset, et ab eo, qui plus lucratus erat, nummulum exorasset, mox accepto poculo ad tabernam vinariam properasse, poculum cœnopole obtulisse, et data pecunia vino plenum ebibisse; cumque supererat pecunia, ut vice altera vino impleretur, vas obtulisse, atque haustum vinum bibisse iterum atque iterum, donec de pecunia, qua solveret, nihil superesset. Ibidem.

Alterius fidum ministerium.

Alius ab hero ad cœnopolium cum poculo, et pecunia missus, nonnisi impleto poculo pecuniam exhibebat; donec domum rediens nec quidquam ex illo, etsi vini admodum appetens, gustavit, sed hero fideliter retulit, infectantes per plateas pueros lapidibus arcebat. Si quando occurrerent curiosius ornatae circa caput mulieres, in eas irruebat, cri-

nium turres revellebat, totumque illum mundum, et ornatum muliebrem detrahebat. Ibidem.

Canis vindictæ minister.

De cane scribit Ditmarus Episcopus, qui in aula Henrici Imperatoris Aucupis dicti, in mediam se multorum hominum turbam suspensus gressu inferens, unus de turba minime cogitantis manum arreptam non prius dimisit, quam præmorsam dentibus avulsit; atque ita tamquam re bene gesta, ad suos capite, et cauda sibi plaudens rediit mirantibus id aliis, fassus est homo ille, divinam hanc voluntatem; se enim herum canis alicubi in via demorantem, malo impulsu genio occidisse, atque tum quidem pugnantis pro domino canis rabiem evadere potuisse, nunc vero nihil minus, quam de cane cogitante cognitum pœnas dedisse. Ibidem.

Alius nuntii munus obiens.

Alius in urbe Lovanio litteras collari insertas, et aptatas, signo ab hero accepto, cursum Bruxellas deferebat in notam ibi domum terramque, atque ibi religabat, canem pascebat, litteras a se aut aliunde acceptas iterum inferebat, et fidelissimi, sed et celerrimi nuntii vice canis eodem die referebat. LIPSIVS in ep. 44.

Alius canis bajulus.

Bruxellæ inquit Lipsius, me puero, canis fuit Britannii generis, ex illis grandioribus, quibus cerdones uti solent ad currum coriis onustum in forum, et e foro trahendum. Ille præter hanc operam doctus fuit ad macellum ire, pecuniam ferre, carnem referre. Id fiebat in hunc modum: corbem collo appendebant, pecunia in tot libras carnis imposita. Ille recta et nusquam resistens ferebat, in macello apud notum lanionem se sistebat, carne accepta redibat; sed eveniebat interdum, ut in via canes alii odore moti quasi erepturi accederent; tum ille corbem deponere, in orbem depugnare, fugare, et si copia et robore vinceretur, una irruere, et partem de præda capere. Ibidem.

Alterius fides in occisum herum.

Idem Lipsius refert de cane, ut sequitur. Æmulus aulicus Galliæ Regis æmulum ex insidiis cæsum in avio agro sepelit. Venaticus canis tunc heri comes diu sedit in tumulo; post fames pietatem superavit, atque in aulam sine Domino reversus est; rati illius contubernales, canem temere vagari, cibum ei dari jubent, satur ille ad tumulum redit, it, redit toties, ut primum suspicio invaderet animos, heri desiderio id fieri; abeuntem persecuti, cadaver effossum, sepultura afficiunt. Canis exequiis peractis, socius fit eorum, quibus fuerat dux ad investigandum. Tandem aliquando in aulam ubi homicida rediisset, canis eum conspicatus, allatrat, et vix ab impetu cohibetur; unde aucta in hominem cædis suspicio, constantia autem canis Rex permotus, jubet hominem causam dicere. Negat ille. Canis orationem negantis latratibus, et assultibus interpellat; nemine de cædis auctore jam dubitante, eo res deducta est, ut jussu Regis homicida cum procuratore cane singulari certamine dimicaret. Picta est canis victoria in cenaculo quodam regii palatii Parisiis. Idem *cent. iii. ep. XLIV.*

Fames carne matris pulsa.

Octennem puerum vidit in Transylvania vir illustris Sigismundus Samagasthenus assidere cadaveri, in quo carnis nihil, nisi in pedibus, manibus, ac capite superfuit. Rogatus, cujus esset illud corpus, respondit, matris fame enectæ, cujus ipse urgente fame cum canibus carnes edisset, esurus, nisi Deus, aliter juvaret, etiam reliquum. Quo cognito dominus ille misericordia motus, eum puerum pone se sustulit, et domum suam asportavit. *Pedag. l. cit., t. vi. sect. VII.*

Camelus saltans.

Vidi, inquit auctor, Parisiis camelum saltantem, qui ad hunc lusum ita fuit institutus. Camelus adhuc pullus in locum fuit ductus, instar hypocausti, ubi per dimidiam horam detinebatur pavimento probe cale-

facto. Interea unus quispiam pulsabat tympanum. Tunc camelus non ob sonum, sed ob calorem pavimenti pedes attollebat saltantium in morem. Ita per decem menses, aut annum integrum assuefactus, ubi ductus est in publicum, quam primum audiit tympani sonitum, saltare cœpit. *Loys Gyl., l. c., l. IV, c. XXII.*

Leones formidant gallos.

Leonibus gallos gallinaceos esse formidini, exemplo constat. In Anglia enim Elisabetha Regina id volens experiri duos gallos leonibus addidit; sed intra decem aut duodecim dies leones ita sunt emaciati, et timidi redditi, ut crederentur morituri. Galli contra pinguescebant, et nihil leones timebant. Ibidem, *l. IV. c. XXVII.*

Detestanda hostis in hostem solertia.

Vesontio civitas est in Sequanis, et ampla et elegantia ædificiorum illustris, tecta domorum fastigiata, et declivia quam maxime. Artifex cum hujusmodi tecto instruendo daret operam, respectans forte in subjectum vicum, adventare prospicit hominem, in quem odio flagrabat. Et, o inventum non humanum, sed maxime inhumanum, ac ne hominis quidem, sed Diaboli! Ut perderet, quem habebat exosum, et impune perderet, citra forensis muletæ discrimen, ubi loco, in quo laborat ipse, subjacere hostem suum vidit, ultro casum fortuitum simulans, per tectum, et suggrundia in virum dejecit sese, mole corporis inimicum obtriturus; quod, et fecit, fere illæsus ac incolumis: nam suppositum hostis corpus ruentem illisiones prohibuit, sed non absque oppressione sua et contritione. Quis stropham in tanto ruentis discrimine suspicaretur, aut quis hominem sanum ultro adire tale exitii sui periculum credat, tantum ut inimicum obterat, obterendus ipse, et in corporis, ac animæ exitium ruiturus, si tantillo spatio hostem antevertisset, vel subsecutus esset, prolabens? Adeo tam afflabre, et felicitis hic planus libravit dejectionem, ut omnia ex voto cesserint. Et Magistratus a cognatis cæsi interpellatus, quo nequitæ impactæ reum revinceret, non habuit.

CATALOGUS

HISTORICORUM CELEBRIORUM,

ORDINE ALPHABETICO COGNOMINUM CONCINNATUS.

A.

Sanctus Antonius, patria Florentinus, Ordinis Prædicatorum, ac postea Florentiæ Archiepiscopus, vir doctissimus et sanctissimus, obiit anno Domini 1459. ætatis sexagesimo, quem in Sanctorum catalogum retulit Hadrianus VI. Pontifex.

B.

I. Baronius Cæsar, S. Rom. Eccl. Cardinalis, virtute et doctrina celeberrimus Antistes, scripsit, dum adhuc Congregationis Oratorii Presbyter erat, Annalium Ecclesiasticorum tomos duodecim, quos Sixtus V, tanti æstimavit, ut nec addi quidquam, nec demi voluerit; sed et alii passim iudicium, sinceritatem et accurationem in iis admirantur.

II. Bartoli Daniel, Soc. Jesu, natione Italus, historiam Societatis Italice, Asiam vero et Europam pluribus tomis scripsit; sed et vitas S. Ignatii, et S. Francisci Xaverii, et P. Vincentii Caraffæ.

III. Beda Venerabilis in Britannia ex Anglo-Saxonum genere oriundus, in Girwensi territorio non longe a Tinæ fluminis ostiis natus est anno 673. A puero Monasticam vitam amplexus, in ea per multos annos perseveravit sub Benedicto et Ceolfrido Abbatibus Monasterii BB. Petri et Pauli ad Tinam Diocesi Dunelmensi, vulgo appellatus Presbyter Anglus, ac Venerabilis; obiit anno 735. die 16. Maii. Scripsit historiam suæ gentis, et variorum Sanctorum vitas.

IV. Boetius Hector Scotus scripsit libros 17. historiæ Scotiæ. Scripsit etiam descriptionem Regni Scotiæ, et Regum Scotorum.

TOMUS V.

V. Bollandus Joannes, natione Belga, S. J., instituto epistolari commercio cum viris tota Europa litteratis, subsidia operis undique conquisivit obtinuitque, ut latentia in regionibus etiam dissitis acta Sanctorum ad se transmitterentur. Nactus deinde vastissimi operis, quod designabat adiutorem Godefridum Henschenium, emisit in lucem primo acta Sanctorum Januarii, tum Februarii, quinque tomis prægrandibus; qui omnium ubique eruditorum admirationem tenuerunt et applausum.

C.

I. Cassidorus Magnus Aurelius Senator, consulatum anno Christi 514. solus gessit, et Theodorico, Ostrogothorum Regi, ejusque ex filia nepoti Athalarico charissimus fuit, a secretis eorum atque epistolis, ex quibus conflati sunt Variarum libri 12. Vivebat adhuc anno 562, nonagenario major, obiitque circa hoc tempus in suo Vivariensi, sive Castellensi, prope Scyllitanam urbem, in Calabriæ Monasterio, quod extruxerat, ac referta libris optimis Bibliotheca ditaverat. Scripsit tripartitam historiam, quam ex Græcis auctoribus Socrate Sozomeno ac Theodoreto per amicum suum Epiphanium Scholasticum Latine redditis, concinnavit.

II. Calixtus Nicephorus, historicus Græcus, vixit tempore Andronici Senioris Imperatoris, cui dedicavit historiam suam; proinde vixit post annum Domini millesimum trecentimum. Historia, quæ nunc exstat Nicephori Calixti, continetur libris octodecim, et incipit a Nativitate Christi, ac desinit in annum ejusdem 625.

III. Choniates Nicetas floruit post annum

1200. Scripsit enim historiam, quæ exstat Græce et Latine, ab anno 1118. usque ad annum 1205. id est, ab Imperio Joannis Comneni, Alexii filii, usque ad obitum Balduini primi Latini Imperatoris Constantinopolitani.

IV. Curopalates Joannes Scylitzes, dignitate atque officio Curopalates, vixit extremo Christi sæculo undecimo sub Alexii Comneni Imp. initia. Scripsit historiam ab anno 823. usque ad 881.

D.

Dauroltius Antonius, S. J., natione Belga, scripsit Catechismum historicum, seu Flores Exemplorum ex SS. Patribus et historia Ecclesiastica collectos. Tempus omne suum utilissimis transegit operibus. Totis novem annis his quot septimanis Monachorum cœnobium adire fuit solitus, excipiendis ipsorum confessionibus, et magnis incrementis disciplinam monasticam apud eos pietatēque promovit. Sanctorum statuas, ea regione quam multis in locis Hæreticorum scelere aut deturbatas, aut comminutas, ut publica auctoritate impensaue restituerentur, effecit suadendo, magna proborum voluptate, et divini cultus propagatione non mediocri. Dum Catechismi sui tertium volumen prelo subjiceret, est gravi membrorum sopore occupatus et imbecillitate memoriæ tanta, ut repente omnium oblivisceretur; quibus malis spatio trium annorum discussis, senecta morboque victus religiose animam exhalavit.

E.

Evagrius Scholasticus, Epiphania Syriæ urbe oriundus, post Eusebium, Socratem, Sozomenum, atque Theodoretum, *libros sex Ecclesiasticæ conscripti historie*, ab anno circiter 431. quo Nestoriana impietas in Concilio Ephesino damnata est, usque ad annum 597, Mauriti Imperatoris 12. ut ipse in fine narrat; ubi etiam asserit scriptum a se aliud quoque opus fuisse, quod Relationes, Epistolas, Decretas, Orationes, Disputationes, resque alias ejusmodi complectebatur, seque duos honoris gradus consecutum, et primum quidem a Tiberio Constantino ad Quæsturam evectum, tum a Mauritio munus adeptum servandarum Tabularum, in quibus non tam

nomina, quam ipsa Præfectorum acta inscribebantur.

G.

I. S. Gregorius Papa sanctissimus, et Doctor eximius et merito Magnus appellatus, floruit, Justini Mauriti et Phocæ temporibus, et anno decimo quarto Pontificatus sui, salutis autem sexcentesimo quarto obiit. Scripsit dialogorum libros quatuor, passim citari solitos.

II. Gordonus Lesmoræus Jacobus Scotus, S. J., SS. Theologiæ Doctor, doctrina, eruditione et vitæ probitate præclarus, scripsit opus chronologicum, annorum seriem, Regnorum mutationes, et rerum toto orbe gestarum memorabilium seriem, annumque a mundi exordio ad nostra usque tempora complectens, tomis duobus; item opuscula tria, Chronologicum, Historicum, Geographicum tertiis curis aucta.

III. Gretserus Jacobus Germanus, S. J., patria Marchdorfensis, Acronitanus, fortissimus athleta, ac vigilantissimus veritatis defensor, magnus Lutheranorum domitor, ac malleus Hæreticorum, et calumniatorum Societatis terror, cui laus ingens est in Ecclesia Dei, cujus scriptorum veritatem, multitudinem, eruditionem jure miramur. Unde Senatus Marchdorfensis, quo in oppido natus est, quando non potuit corporis effigiem comparare, animi saltem effigiem, omnia ipsius opera publico ære comparata, æterno monumento, in curia sua ad posterum servanda reposuit. Scripsit P. Jacobus præter innumera alia diversi Ordinis historias Bambergensium et Eustetensium Tutelarium.

H.

Hieronymus, Stridone in Dalmatiæ Pannoniæque confinio, patre Eusebio natus est circa annum 329. Romam cum Bonoso veniens, Donatum audivit, atque in adultam ætate Baptismum suscepit; in Gallis inde profectus multisque peragratis Græciæ Asiæque provinciis, constitit in Syriæ eremo monasticam vitam agens, Antiochiæ a Paulino anno 278. presbyter ordinatus. Inde Romam reversus anno 382. Damaso Papæ adfuit in scribendis epistolis, eoque mortuo, anno 385. Roma discedens navigavit in Syriam, et media ferme hyeme Jerosolymam intravit anno

sequenti. Ægypti monasteria lustravit, per duos menses. Didymi auditor Alexandriæ fuit. In Bethlehem tandem migravit, ibique in monasterio scribendo et commentando consenuit grandi admodum ætate usque ad diem 30. Septembris ann. 420. Theodosii junioris 13. ætatis 91. quo ex hac vita migravit. Scripsit plures vitas antiquorum Patrum, præsertim S. Pauli Eremitæ, Hilari-
onis, Malchi, etc.

J.

Josephus Flavius, Matathiæ filius, mater-
numgenus ex Asmonæorum stirpe deducens, secta Pharisæus, ac Sacerdos, dux belli ac miles, historicus et scriptor, natus anno Christi 37, Caii Caligulæ Imperatoris Romanorum primo; captus in castro Jotapata anno Christi 68, Vespasiano mortem Neronis atque Imperium prædixit, ductusque Romam, ac benevole habitus, animum ad scribendum appulit, tum res suo tempore gestas, tum Judaicas origines a primo usque ævo. Vixit saltem usque ad extrema Domitiani tempora, annumque æræ Christianæ 93. Olympiadis 218. Scripsit antiquitatum Judaicarum libros 20. ab exordio mundi et prima hominis creatione usque ad annum Neronis Principis duodecimum, Christi 66. Item de bello Judaico libros septem.

M.

I. Maffeus Joannes Petrus, Italus S. J., vir, si quis alius nostro sæculo, Latine Italiceque scribendi peritus, scripsit pereleganti stylo historiarum Indicarum libros 16. vitæ S. Ignatii libros tres, de Japonicis rebus libros 5. septemdecim quoque Confessorum vitas.

II. Martinius Martinus, Italus S. J., bis in Sinas non sine gravibus vitæ periculis et itineris molestiis profectus, scripsit opus laudatissimum, Atlantem Sinensem, seu descriptionem Imperii Sinensis. Item Decadem primam Sinensis historiæ. S. B.

N.

I. Nauclerus Joannes, præpositus Tubigen-
sis, vivebat anno 1500. Scripsit ingens chroni-
cum, continens res memorabiles ab initio mundi usque ad annum Domini millesimum quingentesimum. Opus distinguitur in duo

volumina; et primum quidem continet gene-
rationes 63. ab Adam usque ad Christum; alterum continet generationes quinquaginta et unam.

II. Nadasi Joannes, natione Hungarus, S. J., scripsit mortes illustrium heroum Societatis, et plures ejusmodi historias ad eandem per-
tinentes. B. S.

III. Nierubergius Joannes Eusebius, His-
panus S. J. vir non minus sanctitate vitæ, quam doctrinæ et eruditionis fama clarissi-
mus; sicut historiam naturalem 14. annis docuit, ita præclaros quoque de illa com-
mentarios vulgavit, sed et vitas virorum illustrium S. J. magna accurate cons-
cripsit. B. S.

O.

I. Orosius Paulus, Presbyter Hispanus, Tarrascone ortus, S. Aug. discipulus, vir eloquens et historiarum cognitor, floruit initio quinti æræ Christianæ sæculi sub Hon-
orio Imperatore. Circa ann. 415. a S. Aug-
ust. in Palæstinam ad S. Hieronym. missus pro discenda animæ ratione, cum rediret anno 416. repertas paulo ante S. Steph. pro-
tomartyris reliquias primus intulit occidenti, et in Africam secum deportavit innumerabi-
libus miraculis, quibus Lutherana, Memin-
niana, ac Calvinistica impietas invictissime atteritur. Scripsit historiarum ab exordio mundi libros septem usque ad annum Christi 416. ad S. Augustinum Hipponensem Epis-
copum cujus hortatu opus illud fuerat ag-
gressus adversus querulos et infamatores Christiani nominis, qui dicebant defectum Romanæ reipublicæ Christi doctrina invec-
tum.

II. Orlandinus Nicolaus, Italus S. J., litte-
rarum laude apprime floruit cultu Latinae limatæque orationis. Hinc Neapoli evocatus Romam ad scribendam Societatis historiam anno 1598. quamvis valetudini dissideret, et longa styli intercapedo terreret, arduam ta-
men provinciam libens accepit, tantum ex obediendi studio sumebat animi ad conan-
dum. Medio in cursu gravissimo implicitus morbo succubuit. Jamque vitam ejus omnes desperaverant, præter ipsum, qui cum tan-
tum usuræ lucis expetere, dum Generalatum S. P. N. Ignatii, quem singulari pietate ob primorum memoriam Patrum colebat, exe-
queretur, visus est voti compos effectus; va-
letudinem enim recuperavit, opus intermis-

sum repetiit, et proxime ad metam perduxit; tum rursus languore prostratus necessitati religiose concessit Romæ, anno Domini 1606. die 17. Maii.

P.

I. Parisiensis Matthæus, natione Anglus ac Monachus in Cœnobio S. Albani O. B. Congregationis Cluniacensis, ut ferunt, scripsit notam cunctis historiam Anglicanam, quam primum perduxit ab anno 1066. usque ad annum 1250. Ipsemet deinde continuavit usque 1259. quo vivere desiit.

II. S. Prosper Aquitanicus, S. Augustini, ut nonnulli volunt, discipulus, certe doctrinæ ejus solertissimus ac nervosissimus defensor, laicus fuisse creditur, ac conjugio implicatus. Scripsit integrum Chronicon ab Adami, mundique ortu ad annum 4555. cum adnotatione Consulum Romanorum, a duobus geminis Consulibus et anno Christianæ æræ usque ad Valentiniani Augusti VIII. et Anthemii Consulatum.

R.

I. Ribadeneira Petrus, Hispanus S. J., scripsit vitas Sanctorum, et etiam nostrorum aliquot, puta S. Ignatii, P. Jacobi Laynez, P. Alphonsi Salmeronis, S. Francisci Borgiæ.

II. Rosweidus Heribertus, Belga S. J., vir antiquitatis peritissimus, scripsit historiam Ecclesiasticam a Christo usque ad Urbanum VIII. Vitas Sanctorum et Vitas Patrum notis illustravit.

S.

I. Sacchinus Franciscus, Italus S. J., unde viginti annos in historia Societatis conscribenda consumpsit, ejus quatuor posteriores partes post primam ab Orlandino scriptam feliciter absolvit. S. B.

II. Salianus Jacobus Gallus, vir vitæ integritate et indefesso labore conspicuus, scripsit celebre Annalium Ecclesiasticorum opus, et seorsim Epitomen seu medullam ex illis collectam.

III. Strada Famianus, Italus S. J., Historicus tota Europa celebris, scripsit de bello Belgico tres Décades; quos cum Uladislaus IV. Rex Poloniæ ac Sueciæ legisset, datis ad P. Mutium Vitellescum, Præpositum Generalem, litteris: « Armorum, inquit, motus in Belgio

singulari cultoque stylo ad sinceræ veritatis historiam expositi a P. Famiano Strada tanto omnium Ordinum plausu excepti sunt, ut homines profecto non desinant, aut hosce annales admirari, aut eorum continuationem ardentem exposcere. Nos, qui eos singulari voluptate legimus et admirati sumus, nec minus quam alii idem exoptamus, haud nescii, quantum et circumspectio in homine tantæ existimationis, et virtus fugiendæ publicæ laudis, eum ab hac continuatione remoratura sit. Idcirco nostris hisce litteris P. Vestram compellavimus cupientes ab ea operam adhiberi, ut ea non omittat, quæ supersunt, in lucem edere, ad hujus sæculi gloriam, ad Societatis laudem, et Scriptoris famam, etc. »

IV. Sulpitius Severus, æqualis et amicissimus fuit S. Paulini, ut notum est ex epistolis invicem scriptis. Scripsit libros duos de sacra historia. Item vitam S. Martini Turo-nensis. Item dialogum de conversatione Orientalium Monachorum.

V. Silvius Æneas, patria Sennensis, vir doctus, prudens, et magni animi, ac primum a secretis Imperatoris, deinde Episcopus Sennensis, tum Cardinalis, denique summus Pontifex Pius Secundus, dum expeditionem magnam adversus Turcas Christiani nominis hostes moliretur, obiit anno Domini 1464. Scripsit de rebus Ecclesiasticis contra Thaboritas librum unum.

T.

I. Trigantius Nicolaus, Belga S. J., missionarius Sinensis, scripsit historiam de Sinensi expeditione, item Annales Sinenses, ac Christianos triumphos in Japonia. B. S.

II. Trithemius Joannes, natione Germanus, Abbas Spanhemensis, Ordinis S. Benedicti, vivebat anno 1500. et obiit anno 1529. ætatis suæ 57. Scripsit opera plurima, sed notiora sunt historica, quæ simul edita sunt Francofurti anno 1600. Scripsit igitur de illustribus viris Ordinis S. Benedicti, de scriptoribus Ecclesiasticis.

Z.

Zonaras Joannes, monachus Græcus, scripsit lib. 3 Annalium, quibus complexus est historiam universalem ab orbe condito usque ad obitum Alexii Comneni Imperatoris Græcorum, qui obiit anno Domini millesimo centesimo decimo octavo.

INDEX

CONCIONATORIUS

IN EVANGELIA FESTORUM ET DOMINICARUM.

Ut Index iste tanto magis servire possit lectori, tria circa eundem breviter præmonendum censui.

Primum est, me, dum fusius nonnihil materiam pro concione aliqua digessi, non ea intentione id fecisse, quod velim, Concionatorem adstringi conceptu a me designato, sed ut leviozem aliquo modo rederem laborem iis, qui majorem in ejusmodi conceptibus digerendis difficultatem experiuntur: unde quibus conceptus ejusmodi non placet, poterunt solam in illo conceptu virtutem, vel vitium assumere, et pro suo genio formam concionis ex locis pro tali conceptu designatis disponere.

Alterum est, ut meminerit Lector illius modi, quem Instructione VII. optimum, et facillimum esse dixi in concionibus formandis, scilicet 1. Scopum aliquem practicum seu in quotidianos usus venientem, v. g. vitium aliquod, aut virtutem, eligat. 2. Illius sensum bene declaret, v. g. in quo virtus aut vitium illud consistat, aut quomodo exerceri, vel vitari debeat; ostendat. 3. Unam vel alteram rationem popularem, cur doctrina talis praticari debeat, afferat, eandemque auctoritate S. Scripturæ, SS. Patrum, similitudine, vel eruditione confirmet. 4. Historiam etiam aliquam inserat, si placet, qua Auditores magis ad eandem praxim incitentur. 5. Interdum objectionem quoque unam, vel alteram, quæ Auditoribus contra talem doctrinam facile occurrere possent, proponat, et apte solvat. 6. Denique fervente, et apto epilogo Auditores ad practicandam talem doctrinam excitet, et impellat: ad quem finem copiosam illi quivis titulus materiam suggeret, aut præter electionem doctrinæ nulla propemodum re alia ei opus sit futurum.

Tertium est, ut, quando tam in hoc Indice quam in ipso contextu Bibliothecæ inter conceptus aliquos prædicabiles assignavero Allegoriam aliquam, sciat, neutiquam me velle, ut Concionator in illa Allegoria probanda immoretur, sed ut ea per modum acus, qua filum doctrinæ introducatur, usurpetur, atque adeo ut potissimus labor in ipsa doctrina probanda, et inculcanda impendatur; alioqui enim sterilis erit Concio, et nullum alium fructum, nisi quod hunc vel illum Sanctum ingeniose, et apte huic vel illi rei comparatum fateri debeat, reportabit Auditor, quod utique est contra finem, et institutum Concionis.

PRO FESTO CIRCUMCISIONIS.

I. Et vocatum est nomen Jesus. Luc. II. Potest donari Auditoribus SS. nomen IHS pro Xenio, et Clericis quidem littera I, juvenibus S, cum variis doctrinis ipsorum Statui congruentibus offerri, ut videre est tit. Christus, et in Instruct. mea VII. in concion. pro anno.

II. Ex eodem themate potest SS. Jesu nomen Oleo comparari juxta illud Cantic. I. Oleum effusum nomen tuum: et fructus ex invocatione hujus SS. Nominis reportari soliti demonstrari; de quo vide tit. Christus.

III. Potest idem ostendi, quomodo annum novum bene inchoare debeant, scilicet duas facies a Jano (a quo Januarius dictus est) mutuando, per quarum priorem uno oculo respiciant ad accepta priori anno beneficia:

altero ad commissa peccata, et pro illis gratias agant, pro istis veniant petant. Per posteriorem faciem uno oculo respicient ad actiones sequenti anno suscipiendas, ut illas fructuose peragant: altero ad tribulationes supportandas, ut eas fructuose sustineant; pro quo vide tit. Gratitude, Pœnitentia, Intentio, Bona patientia, et tit. Opera bona. Item Instruct. VII. conc. pro hoc Festo.

IV. *Completi sunt dies octo, ut circumcideretur puer.* Luc. II. Potest culter, quo Christus circumcisis est, pro Xenio variis personis offerri. 1º Clericis, partim ut privatum proprias cupiditates malas circumcidant: partim ut publice in concionibus vitia populi commissi resecent, 2º Magistratui, ut eo utantur velut medici respectu corporis, id est, Reipublicæ, et tum putrida membra abscindant, aut incidant: tum dividant per justitiam cuivis, quod suum est. 3º Patribus familias, ut in domesticis prædicant inutiles ramos disciplinæ domesticæ nocentes. 4º Cuius personæ, ut in horto animæ suæ vitulina spuria præcidat; quo virtutes Christiano dignæ tanto melius crescant. Excitentur ergo Auditores, ut illa Jerem. IV. verba sibi applicent: Circumcidamini Domino, et auferte præputia, etc. item illa Act. XV. Quia nisi circumcidamini, non potestis salvari, nam ideo Christus etiam nomen Jesu, seu Salvatoris non aliter obtinere voluit, nisi per circumcisionem, etc. Vide tit. Mortificatio.

V. *Et vocatum est nomen ejus Jesus.* Luc. II. Ostendi potest, quomodo quisque per Jesum salvari, et ut bonum semper annum habeat, efficere possit, scilicet si observet id, quod David Psal. XXXIII. dixit: Quis est homo, etc. Declina a malo, etc. explicetur ergo, 1º quid sit bonus annus, nempe is, in quo habemus quod volumus, cum autem nemo certius habeat semper id, quod vult, quam qui vult id, quod Deus vult, recte inferitur, eum habiturum semper bonum annum: qui voluntatem suam perfecte cum divina conformat, uti ipse Christus S. Catharinæ Sennensi revelavit. Ostendatur ergo practice, quomodo per annum voluntatem suam in agendo, sustinendo, et patièdo conformare debeant. Vide tit. Resignatio.

VI. Ex occasione ejusdem thematis possunt Auditores excitari, ut more Societatis Jesu renovationem instituant, in eaque tria observent, quæ in imagine renovanda solent observari, nempe 1º Ut abluatur imago per pœnitentiam, velut aquam calidam a sordi-

bus, seu peccatis. 2º Ut in iis partibus, quæ oblitteratæ sunt, novi colores, id est, virtutes Christi per imitationem obducantur. 3º Ut velum obducatur firmi propositi, aliorumque mediorum, quibus pulvis imperfectiorum arceatur, et antiquæ occasiones vel consuetudines tollantur. Vide tit. Pœnitentia, tit. Christus, et Consuetudo. Plures item conceptus in Instruct. VII. pro Festo Circumcisionis.

VII. Pro Xenio potest offerri imago Christi Pueruli, sed diversis flatibus diversa. Et Clericis quidem aurea, ut inde discant. 1º Sicut aurum prestantius est omnibus aliis metallis, ita statum suum omnibus aliis superiorem esse, atque adeo etiam virtutibus excellere debere. 2º Sicut aurum omnia pectora ad se trahit, ita ipsos omnes sæculares exemplo, et verbo ad se trahere debere. 3º Ut aurum mire cor confortat, ita ipsos consolari, et roborare animas sibi commissas debere. 4º Ut aurum ex igne purius exit, et percussum non frangitur; ita ipsos cum S. Paulo dicere debere: Quis me separabit a charitate Christi? — Conjugibus argentea imago offeratur. 1º Ut discant, se suo statu inferiores esse Sacerdotibus, atque adeo debitam reverentia exhibere debere. 2º Sicut argentum purum est valde, nec sordes facile contrahit, ita ipsos puritati conscientiae adeo studere debere: ut dicere possint cum Christo: Quis arguet me de peccato? 3º Sicut argento omnia necessaria pro se, et aliis emi possunt, ita ipsos domesticis omnia ad vitam necessaria procurare debere. 4º Ut argentum crebro manibus versatum easdem maculat; ita ipsos cavere debere, ne vel liberiori conversatione, vel nimio opum usu animas commaculent. — Juvenibus cerea imago offeratur. 1º Ut discant, ceræ in modum tractabiles esse. 2º Ut meminerint, statum suum fragilem esse instar ceræ imaginis, atque adeo caute vivant. 3º Ut conentur instar imaginis candidæ, et rubicundæ, puritatem animi cum verecundia conjungere. — Famulis offeratur imago fictilis, ut discant 1º Statu suo contenti esse, memores quod fictilis imago Christi perinde ut aurea æstimatur, et colitur. 2º Ut Christi exemplum, qui a juventute in laboribus erat, ob oculos ponere, et imitari studeant. 3º Ut meminerint, sicut terra frugifera est, ita statum suum occasionem præbere præstantissimarum virtutum, puta humilitatis, obedientiæ, patientiæ, charitatis geminæ, et perseverantiæ, exercitio. — Infirmis, et tribu-

latis lignea imago offeratur, ut discant. 1° Sicut lignum est aptissima pro igne accendendo materia, ita tribulationes optimam præbere occasionem charitatis divinæ exercendæ. 2° Ut discant se tractabiles exhibere Superioribus, medicis, chirurgis, infirmariis, sicut et lignum pro libitu secari, et dolari se permittit. 3° Ut meminerint, sicut lignum durum est, et non facile frangitur, ita nec ipsos doloribus et molestiis morbi cedere, frangique debere, cum gaudeat patientia duris, juxta commune proverbium: *Dum detnem Ubel weiche nit, sondern thin keck entgegen trit*. Vide Instr. vii.

VIII. Ex occasione thematis: *Et vocatum est nomen ejus Jesus*, ostendatur, quod in hoc nomine maxime verificetur versus ille: *Conveniunt rebus nomina sæpe suis*. Eo quod Christus triplici in occasione se Salvatorem ostendere soleat. 1° In universali Redemptione generis humani; cujus beneficii magnitudo ostendatur ex dictis tit. Passio Christi, et inferatur cum Sanct. Bernardo: « Si totum debeo pro me facto, quid addam pro me refecto? » 2° In justificatione cujusvis hominis privati; cujus beneficii magnitudo ostendatur ex similitudine rei ad ignem, vel rotam damnati, cui poena ob pauca verba poenitudinem significantia dimitteretur, simulque inter amicos Regis offensi cum magnis donis reciperetur inferaturque æquum esse, ut, cui multum dimittitur, multum diligat. 3° In liberatione a variis miseriis, et tribulationibus, et tentationibus, uti S. Bernardus indicavit dicens: « Nihil ita, etc. et tristatur aliquis vestrum, etc. » vide tit. Christus unde suadendum, ut morem Judæorum sequantur Auditores, dicentium in adversis casibus: *Eamus ad Filium Mariæ, ut hilares fiamus*.

IX. Ex eodem themate ostendatur, quale sit hoc nomen, et quam magnum ex triplici titulo. 1° Quia a magno Domino datum, scilicet a Deo. 2° Quia significationem magnam habet, uti Josephi Ægyptiaci, sed magis Salvator Jēsus, id quod ex comparatione beneficiorum ostendatur. 3° Quia per magna facinora obtentum est, dum humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem Crucis. Incitentur proin Auditores, ut dicant cum Josepho et Azaria. i. MACH. c. v. *Faciamus et ipsi nobis nomen, etc. per similia facta*.

X. Ostendi potest, quomodo felicem annum, imo et totam reliquam vitam habere possint Auditores, scilicet per voluntatis

sue cum divina perfectam unionem, pro qua doctrina implenda conducere possunt ea, quæ Christus San. Catharinam Sennensem docuit, uti Tit. Resig. videre est.

XI. Offerri potest pro Xenio Calendarium, quod certo indicet, qualem annum quisque habiturus sit; nempe qualem voluerit; sicut rusticus quidam dicebat, se semper optimam habere tempestatem, eo quod aliam habere noluerit, quam a Deo missam, et ideo fruges, et messem semper optimam habuerit; de quo vide tit. Resignatio.

XII. Offerri potest pro Xenio doctrina, qua bene se, et alios dirigere, et sic felicissimum annum obtinere queant, ad quem finem narretur in primis historia de Philosopho Regi juveni Sapientiam vendente, et hanc doctrinam: *Nihil incipe, donec exitum consideres*: suggerent. Dein ostendatur, quomodo in praxi usurpari debeat hæc doctrina. 1° In occasionibus peccandi. 2° In actionibus quotidianis perficiendis. 3° In tribulationibus preferendis. De quo vide tit. Prudentia. et fusius in Instruct. vii.

XIII. Simili modo offerri potest pro Xenio triplex doctrina a philomela aucupii data, 1° Rem, quæ apprehendi nequit, apprehendere ne tentes; scilicet libertatem ab omni tribulatione in hac vita. 2° Rem, quæ non est vero similis, non credito, scilicet felicitatem veram in divitiis, honoribus, voluptatibus consistere. 3° Rem perditam, quæ recuperari nequit, ne plangito, videlicet jacturam divitiarum caducarum, amicorum, mortuorum, temporis. De quo conceptu vid. tit. Prudentia et tit. Divitiæ, ac Tempus, ac Felicitas.

XIV. Ex occasione thematis: *Completi sunt dies octo, ut circumcideretur puer*, ostendi potest, quomodo se quisque spiritualiter circumcidere debeat, tollendo præputium concupiscentiæ, et quomodo per hanc circumcisionem obtineat circumcisis Salvatoris nomen, dum suam, et aliorum salutem efficaciter per hanc circumcisionem procuret. Unde de hac circumcisione intelligenda est sententia Act. xv. *Nisi circumcidamini, non potestis salvari*. De quo vide tit. Concupiscentia.

PRO FESTO EPIPHANIE.

I. *Obtulerunt ei munera*. Ostendi potest, hoc Festum præter alios titulos Festum donorum appellari, et apud Germanos *die Gea-*

nacht: ut ostenderetur, in hoc Festo præcipue liberales esse debere, tum erga homines, tum et maxime erga Deum, qui hoc die Gentiles ad se vocando Catholicam fidem fundavit; quia vero non omnes sciunt, quod donum Deo gratissimum sit, dicat Concionator se id ostensurum, et dividat concionem in tres partes. In prima ostendat, uti gratius offerri posse, quam cor. Eum in finem narret ex Philippo Diez, quod Eremitæ cuiquam petenti assidue, ut ostendere Deus dignetur, quid ipsi gratissimum offerri queat, Diabolus in specie Angeli apparuerit, et dixerit, gratissimum Deo fore, si dimidiam lunam, rotunditatem solis, et quartam partem rotæ offerret. Cumque Eremita hoc non intelligens explicationem a Deo peteret, verum Angelum apparuisse, et dixisse, quod per dimidiam lunam littera C, per solis rotunditatem littera O, per quartam partem rotæ littera R, atque adeo per earum conjunctionem vox *Cor* intelligeretur; hoc enim præ aliis peti a Deo PROVERB. XXIII. Filii præbe, etc. hinc PSALM. XXXII. singillatim illud creasse dicitur, et PROV. IV. omni custodia servari cupit, omniaque se daturum I. Jo. III. promittit, si cor nostrum non reprehenderit. In secunda parte ostendat, quomodo debeant cor offerre, si scilicet hujus doni plenam dispositionem, et possessionem, ipsi per amorem relinquunt, nullum alium compossessorem admittendo, hinc dicit: Diliges Deum ex toto corde, et Thomas Kem. I. II. cap. VII. Dilectus tuus talis est naturæ, etc. In tertio exponat causas, cur cor offerre debeant, narrando ex speculo magno exempl. V. Dilecti, ex II. historiam de Virgine, in cuius corde rupto aureis litteris scripta sunt hæc verba: Diligo te plus quam me, quia creasti, redemisti, dotasti me, in Incarnatione, Eucharistiæ institutione, justificatione, prædestinatione; quæ omnia ex dictis in titul. Charitas confirmari possunt.

II. *Obtulerunt ei munera, aurum, thus, et myrrham*, MATTH. II. Ostendi potest, per ista tria dona tres virtutes Theologicas, significari, quæ ideo offerri voluit Deus, ut ostenderet, per hæc dona præcipue honorari Christum, gratiamque illius, et favorem acquiri. Ostendatur ergo, quomodo per myrrham fides ob difficultatem amara, per thus spes rursum ascendens, et per aurum ex elementis pretiosissimum Charitas virtutum præstantissima designetur; et declaretur ulterius, quomodo tres Reges has virtutes exercuerint, et quivis Christianus eos imitari

debeat; in quem finem servire poterunt, quæ titulis de Fide, Spe, et Charitate sunt dicta.

III. *Apertis thesauris suis obtulerunt ei munera, aurum, thus, et myrrham*. MATTH. II. Dici potest, varias causas a variis assignari, cur aurum, thus, et myrrham Deus per tres Reges offerri voluerit, præcipuam tamen videri, ut ostenderet, per quæ opera Christiani (quorum primitiæ fuerant tres Reges) suam vocationem certam facere debeant, scilicet per myrrham jejuniis, per thus orationis, per aurum eleemosynæ; ostendatur, proin, quam apte his operibus dona Magorum comparentur, et quomodo per ea quivis Christianus vocationem suam certam facere, et signum prædestinationis obtinere possit; ad quod servient dicta in titulis Abstinentia, Oratio, Eleemosyna.

IV. *Et procidentes adoraverunt eum*, MATTH. II. ostendatur, quomodo Magi modum vere, et fructuose orandi, et templa frequentandi docuerint, docendo, quid ante ingressum, in ingressu, et post ingressum faciendum sit; de quo vide dict. tit. Oratio.

V. *Per aliam viam reversi sunt in regionem suam*, MATTH. II. Dicatur esse laudabilem morem quorundam Religiosorum, ut in Festo principali renovent vota sua; hunc autem morem Christiano cuivis in hoc Festo utpote principali Christianorum imitandum esse, ideoque præstanda tria, quæ in dicta renovatione votorum præstare solent Religiosi. Et 1º reficitur memoria beneficii per vocationem collati, pro quo tit. Fides serviet. 2º Examinetur, quomodo vocationi satisfecerit, ut errores commissi per confessionem deleantur, mediaque apta pro emendatione inquirantur; de quo videatur tit. Pœnitentia. 3º Ut renoventur vota et proposita Christiani in baptismo facta, de quo vide tit. Baptismus. Ilinc suadet Thomas Kemp. I. I. c. XIX. Circa Festa principalia, etc. et fructum hujus renovationis ostendit, dicendo ibidem. Secundum propositum nostrum cursus profectus nostri Vide tit. Christianus.

VI. *Videntes autem stellam gradvisi sunt gaudio magno valde*. MATTH. II. dici potest, varias causas assignari ab Auctoribus, cur Deus Magos per stellam vocaverit; potissimum videri, ut indicaret, sicut Magi velut primi Christiani per stellam ad Christum vocati sunt, ita reliquos quoque Christianos per veram fidem, quam stella repræsentat, ad Deum in cœlis inveniendum, adorandum, et illo fruendum pervenire debere. Unde in

cœlis inveniendum, adorandum, et illo fruendum pervenire debere. Unde in quas partes concio dividi potest. In quarum prima ostendatur, quomodo, stella Magorum omnes veræ fidei proprietates habuerit, de quo vide tit. Fides. In secunda, quomodo Magi se erga hanc stellam gesserint, videlicet 1° quod videntes eam gavis sint gaudio magno valde, quod idem faciendum Christianis, et quidem tanto magis, quanto plures et digniores fuerunt, quibus hæc stella non est orta. Vide cit. tit. 2°. Quod ejus ductum secuti sint; hinc et Christiani juxta principia fidei vivere; certe S. Theresia dixit, omnia vitia Christianorum ex defectu fidei oriri; hinc M. Avila dicere solebat, malos Christianos aut Hæreticorum carcere dignos esse, si non credant articulos fidei, aut stultorum cavea, si credant, quæ de cœlo et inferno revelata sunt, et tamen tam male vivant. 3° Etiam Herodi et alii eam annuntiarunt, et publice confessi sunt; sic et Christiani non tantum corde, sed etiam ore et opere confiteri debent juxta illud Rom. x. Corde creditur, etc. uti fecerunt SS. Astion et Epictetus Martyres, ad omnes quæstiones Præfecti nihil aliud respondentes, quam Christiani sumus, ut in vitis Patrum legitur apud Rosweid. ut dicere possint cum S. Paulo II. Tim. iv. Bonum certamen certavi, fidem servavi, etc. Vide plura tit. Fides et tit. ix. Christianus. Item Instruct. vii. Exmpl.

VII. Ex occasione thematis, *Obtulerunt ei munera*, ostendatur, quod munus sit gratissimum, illud videlicet, de quo Thomas Kemp. l. III. c. viii. ait in persona Christi: Quid magis a te requiro, quam ut te studeas mihi ex integro resignare? Unde declaretur: Quid sit se offerre, scilicet alterius arbitrio et voluntati se committere. 2°. Quis fructu sex tali oblatione sperari possit, scilicet ut Deus vicissim se totum possidendum offerat, sicque dicere possit offerens: Venerunt mihi omnia bona pariter cum illo. Vide tit. Resignatio, et Deus.

VIII. Ex occasione thematis: *Videntes stellam gravisi sunt gaudio magno valde*, ostendi potest magnitudo gaudii, quod ex Fide divina percipitur, quod ostendi potest ex beneficio visus cæco restituti. Unde in prima parte comparetur carentia Fidei cum cæcitate corporali; ut de qua verius dicatur illud Tobiae cap. iv. Quale gaudium mihi erit, qui in tenebris sedeo, et lumen cœli non video? In secunda parte ostendatur, quomodo Fides interna, et externa sint quo oculi animæ,

simulque eorum utilitas ex aptitudine ad vitandum lapsum, et errorem itineris, ad functiones peragendas, ad objecta delectabilia cum voluptate aspienda, declaretur. Vide tit. Fides.

IX. Ex occasione thematis: *Ecce Magi ab Oriente venerunt Jerosolymam*, Matt. c. i. dici potest, hos Magos ex Gentilibus fuisse primos Christianos, atque adeo in exemplum proponi debere, quomodo vitam Christianam ducere oporteat, scilicet, ut, quemadmodum quidam S. Pater advertit, sit in corde Christiani charitas, in ore veritas, in corpore castitas; quæ proin fusius explicanda erunt.

X. Ex occasione thematis: *Et procidentes adoraverunt illum, et apertis thesauris obtulerunt ei munera*; ostendi potest, non sufficere solam fidem ad nomen Christiani obtinendum, sed etiam opera requiri, uti fusius ostendi potest ex iis, quæ tit. Christianus sunt dicta. et tit. Fides.

XI. Ex occasione thematis: *Videntes stellam gravisi sunt*, potest per stellam præsentia Dei intelligi, quantam lætitiâ illa pariat, si ob oculos versetur, seu antecedit in tentationibus, ad quæ deducenda servire multum potest titulus Dei Præsentia.

XII. Ex occasione thematis: *Obtulerunt ei munera, aurum, thus, et myrrham*, declarari potest, quæ potissimum munera a Christianis offerri debeant, scilicet aurum charitatis, seu observationis mandatorum, thus orationis, et myrrha mortificationis, de quibus vide titulos speciales.

PRO FESTO PURIFICATIONIS.

I. *Tulerunt puerum in Jerusalem, ut sisterent eum Domino*, Luc. ii. Persuadenda sui ipsius oblatio ad exemplum Christi, ideoque in exordio narrandum factum Æschinis, pauperis Philosophi, qui teste Seneca l. I. de Benef. c. vii. cum aliis Socrati Magistro varia dona offerens, ipse quoque accessit, eumque sic allocutus est: « Video, o Magister, varia tibi ab aliis dona offerri, ego vero cum aliud non habeam, nisi meipsum, hoc unicum quod habeo, totum offero, rogans, ut boni hoc donum consulas, meminerisque alios, dum multa tibi obtulerunt, plura sibi ipsis reservasse. » Quo audito Socrates respondit: « Æquo animo esto Æschi-

nes, profecto enim tu liberalitate tua omnes vicisti. Accipio ergo te, daboque operam, ut te tibi meliorem restituam. » Ex cujus historiae occasione dividi potest concio in tres partes, et in prima quidem, quomodo oblatio suisit facienda, per resignationem scilicet, voluntatis suæ. 2º. Quas ob causas hæc oblatio sit prompte, et libenter facienda, quia scilicet donum hoc est *maximum*, cum nihil sibi offerens reservet: *facillimum et obvium*, cum ab omnibus etiam pauperrimis offerri possit: *Deo gratissimum*, quia nihil magis requirit, teste Thoma. Kemp. l. IV. c. viii. Quid magis requiro, etc. *Multiplici titulo debitum*, ut S. Bernardus testatur l. de Dilig. Deo, dicens: « Si totum me debeo pro me facto, qui addam pro me refecto, etc. » quam sententiam vide in tit. Passio Christi. In tertia parte dicatur, quod Deus quoque sit hoc donum benignissime accepturus, et meliorem sibi quemque restiturus, meliorem scilicet *in temporalibus bonis*, juxta promissum Christi, MATTH. VI. Quærite primum regnum Dei, etc. et exemplum Agricolaë tit. Resignatio, narratum. Meliorem *in meritis*, cum de tali dici possit, sicut de Christo, LUC II. Proficiebat ætate, et sapientia, etc. nam profectus noster in hac resignatione maxime consistit, teste Thomas Kemp. l. III. c. xxv. Meliorem quoque *in pace, et quiete animi*, juxta testimonium Isaiaë XLIV. c. viii. Utinam attendisses, etc. et Thomæ Kemp. l. II. c. xxxvii. Dixi tibi, etc. Vide plura in hunc finem c. tit. Resignatio.

II. *Omne masculinum adaperiens vulvam sanctum Domino vocabitur.* LUC. II. Potest ostendi, quod non tantum in veteri Testamento, sed etiam novo Deus primitias requirat, cum hoc sit Testamentum, et lex gratiæ, atque adeo majorem gratitudinem, et professionem excellentiæ, et potestatis Dei super omnes creaturas exigit. Ostendatur ergo, quales primitiæ sint offerendæ, nempe 1º Primitiæ *vite rationalis* seu *adolescencie*, juxta illud ECCLES. II. Memento Creatoris, quod tanto promptius faciendum, quanto major inde fructus sperandus; bonum enim est adolescenti, si jugum portaverit ab adolescentia sua, THREN. III. v. xxxvii. bonum scilicet ad conservandam innocentiam et gratiam; bonum ad facilitatem et consuetudinem in virtute obtinendam; bonum ad fruenda merita, et gloriam; bonum ad fruendam consolationem magnam ante, in, et post mortem. Taliter merito Tobias Filium ab infantia ti-

mere Deum docuit. TOB. v. 18. de Anna et Samuele. I. I. REG. c. I. v. xxv. 2º Primitia *diei* per orationem exemplo Davidis PSAL. II. Deus, etc. ad te de luce vigilo, quod ut nos quoque prompte faciamus, monet. S. Chrys. in PSAL. VI. dicens: « Si os nostrum per orationem munierimus, diurnæ actionis pulchrum fundamentum jacimus. » Idem S. Climacus grad. XXV. suadet, dicens: « Da Domino primitias diei tuæ, erit enim ista illius, qui prior occupaverit; unde Dæmonem specialem, qui *præcursor* vocatur, et primas diei cogitationes vindicare sibi conatur, constitutum dicit. Vide de hoc plura in Fabro conc. 2. in hoc Festo. 3º Primitias *cujusvis actionis* per bonam intentionem: juxta monitum D. Pauli. I. COR. X. v. xxx. Si ergo manducatis, etc. et exemplum Abelis GEN. IV. adipem offerentis, adeps autem est gloria divina, quæ per intentionem bonam quæritur; sicut enim Deus dixit: Gloriam meam alteri non dabo; ita et de adipe dixit. LEV. III. v. xvi. Omnis adeps Domini erit jure perpetuo. Sic S. Greg. Naz. fecit, dicens: « Tibi Christe vivo, tibi loquor, tibi Christe sedeo, tibi incedo, quandoquidem me manu regis. » Sic et Ecclesia præit exemplo, omnes horas incipiens a versu *Deus in adjutorium, etc.* Quo fructu autem hoc sit faciendum testatur S. David PSALM. I. dicens: Et erit tamquam lignum, etc. expeditius S. Petrus LUC. V. v. v. in Verbo Christi laxans rete, et copiosam piscaturam faciens.

III. *Lumen ad revelationem gentium.* LUC. II. Potest dici Foliettam Historicorum Genuensem, ut indicaret, utilitati eorum studendo se consumere, candelam cercam ardentem in symbolum assumpsisse cum hoc lemmate: *Vestros consumor in usus*; hoc autem potiori jure Christum dicere potuisse, ut qui vere per cereum significatur, quia ex virginea carne velut purissima cera factus: tum quia animam quoque purissimam et tenerrimam velut lychnum aptissimum igni fovendo convictam habuit, et quia, accensus charitate, nostros in usus consumptus fuit, unde S. Bern. s. III. in Circumcis. ait: « Totus mihi datus, et totus in meos usus consumptus. » Imo Guericus s. de Purif. quasi prodigum esse dixit: « O Deus, si fas est dicere, prodigum se præ desiderio hominis; annon prodigum, qui non solum sua, sed et seipsum impendit, ut hominem recuperaret, non tam sibi, quam ipsi homini. Ostendatur dein quomodo hunc cereum in manus sumere, id est, cum fidu-

cia invocare debeamus. 1° Tempore orationis exemplo Ecclesiæ omnes orationes cum clausula *per Christum* claudentes, hinc ipse Joannis xvi. v. xiii. hortatur: Amen dico, etc. 2° Tempore tempestatis, spiritualis præcipue, seu tribulationis; si enim cereus materialis toties contra hanc profuit, quanto magis Christus proderit, a quo ille virtutem accipit? Experti Apostoli in tempestate maris, et S. Catharina Sennensis, quæ gravissima tentatione carnis pulsata, cum Christum ipsam visentem quæreretur, cur se in illa tentationis tempestate reliquisset, eundem respondentem autem audivit: « In medio tuo pectore eram, et te custodivi, ne consentirens tentationi. » 3° Tempore mortis, juxta illud Christi Luc. xii. v. xxxv. Sint lumbi, etc. tunc dicendum cum David Psal. xxii. v. iv. Si ambulavero, etc. cum S. Paulo Rom. ii. viii. v. iii. Si Deus pro nobis qui contra nos? aut cum Job c. xvii. v. iii. Pone me, Domine, etc. Sic dicemus cum Simenone, Nunc dimittis, etc. Vide Engelgr. Cæl. III. in hoc Festo, et Bibl. tit. Christus.

IV. *Lumen ad revelationem gentium.* Luc. ii. Potest sacrorum cereorum cæremonia explicari, et defendi; eum in finem pro exordio narretur; olim apud Romanos ludum fuisse, in quo singuli certantes lumen manibus ferre cogebantur ea conditione, ut vinceret, qui lumen inextinctum servabat. Subinferatur, similem ludum a Christo institutum per cereorum usum; hinc Luc. xii. v. xxxv. dicebat: Sint lumbi, etc. verum Hæreticos conari omnibus viribus extinguere hos cereos, unde ostendendum 1° quam sapienter instituta sit hæc cæremonia referendo, et explicando fines, quos instituta est. 2° Refutandæ sunt objectiones Hæreticorum quatuor, velut totidem venti aquarum plagis mundi flantes, nempe quod hæc cæremonia superstitiosa sit: quod sit Ethnica, quod prodigalitati obnoxia, quod ridicula, dum de die lumen accendimus, quasi Deus parum videret; ad quæ omnia fusius proponenda, videri possunt Faber in hoc festo c. vii. et Georg. Scherer concil. III.

V. *Postquam impleti sunt dies purgationis ejus.* Luc. ii. Dicit potest, sponsam Cant. i. v. iv. mirabilem sententiam de se protulisse, dum dixit: Nigra sum, sed formosa; si enim nigra fuit, quomodo formosa esse potuit, neque enim nigri homines inter formosas numerantur. Sed hoc dubium ipsa statim solvit, dum addidit; Sicut tabernacula Cedar, etc. quæ foris quidem nigra erant propter

tempestatem: intus autem auro pulcherrime exornata; sic ergo et sponsa foris quidem et in conspectu hominum se nigram, et vilem esse reputatam fatetur: sed intus seu in animo totam formosam fuisse, uti David Psalm. xlii. de ea testatur, dicens; *Omnis gloria filiae Regis ab intus.* Quod sponsa de se fassa est, id pariter de se B. Virgo in sua Purificatione fateri poterat, et dicere: *Nigra sum, sed formosa*: ad quod in ipsa concione fusius demonstrabitur, quæ proin in tres partes dividetur.

In prima ostendatur, quomodo B. Virgo tempore Purificationis nigra fuerit, seu se humiliarit, dum instar aliarum mulierum, quæ in peccato conceperunt ideoque purificari debuerunt purificationis legem implere voluit; cujus humiliationis difficultas, et magnitudo ex dignitate personæ fusius demonstratur.

In secunda parte ostendatur, quam formosa fuerit B. Virgo in conspectu Dei ob hanc humilitatem, id est, quantopere Deo placuerit; Nihil enim, teste Sanct. Hieronym. ad Celantiam, nihil est quod nos ita hominibus gratos, et Deo faciat, quam si vitæ merito magni, sed humilitate infimi sumus; nam, ut S. Bernardus super Missus est, ait: « Non magnum est esse humilem in objectione, magna prorsus, et rara virtus humilitas honorata. » Ostendatur ergo, quam magna in dignitate constituta fuerit B. Virgo (pro quo probando tit. Hyperdulia Mariana videri potest) quantoque adeo humiliatio fuerit, dum peccatricibus mulieribus annumerari voluit, et per consequens, quantopere Deo per hunc actum placuerit, ac in ejus conspectu formosa fuerit.

In tertia parte ostendatur, quo medio B. Virgo usa fuerit ad tantam humilitatem exercendam, scilicet eodem, quo sponsa usam se fuisse fatetur dicens: *Quia decoloravit me sol*: id est, Christus exemplo suo, id quod more suo pulchre S. Bernardus s. III. in Purif. indicat, dum B. Virginem sic loquentem inducit: « Quid mihi opus purificationis? Cur abstinenceam ab ingressu templi, cujus uterus nesciens virum templum factus est Spiritus Sancti? Cur non ingrediar templum, quæ Dominum genuit templi? » Vere o B. Virgo, vere non habes causam, nec tibi opus est purificatione, sed numquid Filio tuo opus erat circumcisione. Esto inter mulieres tamquam una earum, nam et Filius tuus sic est in numero peccatorum. Excitentur proin

Auditores, ut et ipsi studeant excitare se gemino hoc Christi, et B. Virginis exemplo ad similem humilitatem exercendam; nec current, si nigri, id est, quoad statum, aut aestimationem viles sint apud homines: sed potius gaudeant se esse formosos, et gratos in conspectu Dei; nam, ut recte S. Ambrosius dixit, si gloriandum est Christiano, de sola humilitate gloriandum est, utpote de qua sola crescitur apud Deum. Dicant proinde cum Sanct. Paulo GAL. VI. Mihi autem absit gloriari, etc. sibi que applicent consilium Ecclesiastici c. II. V. XXII. Confide, et mane in loco tuo, etc.

VI. *Et ecce homo erat in Jerusalem, cui nomen erat Simeon, et homo iste justus, et timoratus.* LUC. II. Ex hoc themate potest occasio sumi excitandi Auditores ad dispositionem pro felici morte suscipiendam; quem in finem concio dividi potest in duas partes.

Et in prima quidem ostendi, quanti intersit uniuscujusque hominis felicem mortis articulum sortiri, utpote a quo tota felix aut infelix aeternitas dependat; quamque adeo merito Christus toties in Evangelio hortatus sit, ut homines ad mortem se pararent: Sint lumbi, etc. Et vos estote parati, etc. Vigilate, quia nescitis diem, neque horam.

In secunda parte doceatur exemplo Simeonis, quæ sit dispositio optima ad mortem, scilicet triplex. 1º Ut quis, sicut Simeon, sit justus, et timoratus; nam vita optima est optima dispositio ad mortem, juxta notum axioma: Qualis vita, mors ita. *Wie das End, also die Lend.* 2º Præsentia B. V. quæ sudorem detergit, ut fecit viduæ in Spec. Exempl. tit. Bona ex. 8. et contra Dæmones fortiter protegit, terribilis illis ut castrorum acies ordinata; hinc Ecclesia illam præcipue pro hoc articulo invocare docuit in salutatione Angelica. 3º Si Christum in ulnis, imo in pectore, habeamus; tunc enim dicere audacter poterimus: Si Deus pro nobis, quis contra nos? Et cum Simeone: Nunc dimittis, etc. Hinc ab Ecclesia per modum viatici datus in ulnas offertur. Excitentur proinde Auditores ad hanc triplicem dispositionem procurandam, ut cum Joanne Berchmano e Societate, Regulas, Rosarium, et Crucifixum in manibus gerente dicere possint: Cum his tribus libenter moriar. Vide plura tit. Mors.

VII. Ex occasione thematis: *Postquam impleti sunt dies purgationis*, LUC. II. potest ostendi, quomodo B. V. se reputare potuerit peccatricem indigentem remedio Purificatio-

nis, et ex hac occasione ulterius declarari potest, quomodo se quisvis homo juxta exemplum S. Francisci Seraphici et S. Borgiæ maximum peccatorum se putare et vocare poterit; quem conceptum explicatum vide tit. Humil. Item apud Alphonsum Rodrig. par. II. tr. c. XXXIV.

VIII. Ex eodem themate occasio sumi potest demonstrandi, quomodo quisvis homo purificari debeat per frequentem usum contritionis; confessionis, et examinis conscientiae; simulque ostendi quantam inde lætitiā ante, in, et post mortem sit concepturus, juxta illud Thomæ Kemp. effatum I. II. c. VI. Si est gaudium in hoc mundo, hoc utique possidet puri cordis homo. Vide titulos Contritio, Confessio, et Examen Conscientiæ.

IX. Ex occasione thematis: *Tulerunt eum in Jerusalem, ut sisterent eum Domino*, ostendi potest, quomodo per bonam intentionem omnes actiones nostras velut partus nostros in Jerusalem cœlestem portare; et Domino Deo sistere, seu offerre debeamus. Unde ostendi ulterius potest, quomodo facienda sit intentio, et quem fructum qui ex tali intentione sperare possit. De quo conceptu vide plura tit. Intentio bona.

X. Ex occasione thematis: *Accepit eum in ulnas suas*, potest narrari historia de mendico semper læto inter adversa, qui præter alia dicere solebat, se Deum duobus brachiis tam arcte complexum fuisse, ut nunquam ab eo separari queat; hæc autem brachia esse humilitatem, et charitatem; quorum proin exercitium breviter ostendendum erit; pro quo servient tituli Humilitas, et Charitas, et Heliotropium Drexellii lib. II. cap. I.

XI. Ex occasione thematis: *Lumen ad revelationem gentium*, LUC. C. II. possunt juxta morem receptum cerei distribui Sacerdotibus, senibus, viduis, virginibus, conjugatis, et monstrari, quid singuli a Simeone, Anna Prophetissa, Beata Virgine, Josepho in præsentī historia addiscere possint: quem conceptum fusius explicatum vide apud Fabrum in Festo Purificationis, c. VIII.

XII. Ex occasione thematis: *Nunc dimittis servum tuum, Domine*, potest explicari, quæ sit optima dispositio ad mortem, ad quem finem referri potest, quod Joannes Berchman, studiosus e Societate Jesu, in morte Crucifixum, Rosarium, et Regulas in manum sumpserit, dixeritque: « Cum his tribus libenter moriar: » unde inferatur, amorem Christi crucifixi, B. Virginis, et mandatorum Dei observationem esse opti-

mam dispositionem ad mortem ; de quibus vide tit. Passio Christi , et Hyperdulia.

PRO FESTO SANCTI SEBASTIANI.

I. *Virtus de illo exibat , et sanabat omnes.*

LUC. VI. Ex hoc textu sumatur occasio excitandi Auditores ad S. Sebastianum omni studio colendum. Eum in finem concio dividatur in duas partes , in quarum prima ostendatur , cur S. Sebastianus singulariter colendus sit , nempe ut a peste (cujus morbi gravitas ex vehementia veneni graviter cruciantis , cito perimentis , et facile alium invadentis , *erblich* , demonstretur) nos liberet ; pro cujus confirmatione narretur historia de Angelo , tempore pestis in civitate aliqua circumeunte , domos , quo tot actibus , quot homines mori ex illa domo debebant , percutiente , postea vero ob preces publicas indictas manifestante cuiquam seni , aversum iri in hoc malum , si ara in honorem S. Sebastiani , extrueretur. In secunda ergo parte ostendatur , quomodo quoque ara spiritualis a quovis erigenda fit in honorem S. Sebastiani , atque adeo 1° ponenda sit pro hoc altari erigendo basis , seu magna æstimatio de hoc Sancto concepta ; ad quam æstimationem concipiendam juvare poterit , tum Dei ipsius tantopere S. Sebastiani cultum propagantis iudicium ; tum communis hominum erga ipsum affectus , et veneratio. 2° Erigendæ sint columnæ , et reliquæ partes altaris , id est , firma fiducia concipienda , eaque per seriam , et frequentem invocationem , aliaque pia opera , v. g. devotas preces , confessionem , communionem , jejunium , eleemosynam , etc. demonstranda. 3° Ipsa S. Sebastiani imago , seu vita altari inserenda sit cum hac inscriptione : Ut impetres orationis ejus suffragium , non deseras conversationis exemplum : unde enarrentur , quæ imitari in S. Sebastiano Auditores debeant , videlicet fidelitatem , et fervorem in servitio divino , ac mandatorum observationem , zelum , et charitatem erga salutem proximi , cui assidue succurrebat lætando , et animando ad constantiam in sustinendo martyrio , quæ omnia facile ejus vita exemplificari possunt.

II. *Omnis turba quærebat eum tangere.*

LUC. IX. Ex occasione hujus sententiæ excitari possunt Auditores ad pestem peccati vitandam , et ideo ad S. Sebastianum quoque ferventius colendum , et invocandum. Divi-

datur itaque concio in duas partes , in quarum prima ostendatur , quod peccatum velut pestis animæ multo vehementius sit timendum , quam pestis corporalis , quia hæc quidem facile contrahitur (*ist erblich*) cito perimit , ab omnibus amicis deseri facit , gravem cruciatum affert , quæ omnia mala plus longe peccato conveniunt , ut quod etiam animum occidit ; unde merito huic pesti applicari potest illud Christi dictum MATTH. X. Nolite timere , etc. In secunda parte ostendatur , cum S. Sebastianus et Deum , et homines summe semper dilexerit , atque adeo illud maxime malum avertere cupiat , quod Deo magis displicet , ejusque honorem , et amorem impedit , et hominibus magis est nocivum , quam libenter concursurus , et suum patrocinium oblaturus sit pro hac longe graviore peste avertenda , qui pro peste corporali extinguenda tam propitium , et sollicitum se præbet. Excitentur proin Auditores ad novam fiduciam , vel hoc etiam titulo erga ipsum concipiendam , variaque devotionis annuæ , menstruæ , hebdomadariæ , quotidiana pensa persolvenda. Vide titulum Peccatum.

III. *Venerant , ut audirent eum , et sanarentur a languoribus suis.*

LUC. VI. Ex occasione hujus textus excitari possunt Auditores , ut pro peste avertenda faciant , quod David pro aversa fecit , dum scilicet , postquam misertus est Dominus super afflictionem et Angelo populum percutienti dixit : Sufficit , nunc contine manum tuam , altare extruxit , plaustra boum in usum lignorum concidit , et holocaustum obtulit I. II. Reg. c. XIV. Ostendatur ergo per tres partes , quomodo hæc tria spiritualiter fieri debeant. Et 1° quidem , quomodo plaustra boum comburenda , id est servilis labor deponendus , festusque dies instituendus ad honorem Dei et S. Sebastiani , ut sublato labore , divinis officiis vacari possit. Non vero a corporali dumtaxat , sed etiam spirituali labore abstineatur , eo nempe , de quo ISA. XLIII c. dicitur : Verumtamen servire me fecisti in peccatis tuis , præbui mihi laborem iu iniquitatibus tuis. Quomodo enim grata potest esse cessatio a labore , si ad peccata , et offensas Dei adhibeatur. Certe incassum per abstinentionem corpus atteritur , si inordinatis moribus mens dimissa villis dissipatur , ut S. Gregorius in Past. recte notavit. 2° Ostendatur , quomodo altare erigi debeat , id est , preces in Area Arcuæ , seu arcæ , coram Ven. Sacramento , et unanimi-

ter ; tum quia sic verificatur illud Christi MATTH. XVIII. Si duo consenserint ; tum quia sic multi minimi, dum congregantur unanimi-
mes, sunt magni, et multorum preces impossibile est non audiri, ut S. Ambrosius I. de poen. testatur ; tum quia sic preces de se exiguae unitae cum aliis facilius acceptantur, ut nummus malus cum multis bonis, et maxime cum precibus S. Sebastiani. 3º Quo-
modo holocaustum offerri debeat, tum per Sacramentum Confessionis, de quo dicitur Psalm. L. Sacrificium Deo, etc. tum per Sacramentum Eucharistiae susceptum, quod est holocaustum Deo gratissimum, quae omnia facile fusius deduci possunt, et ad Sanctum Sebastianum applicari.

IV. *Gaudete, et exultate in illa die, quoniam merces vestra copiosa est in caelis.* Luc. IX. Ex occasione hujus textus potest narrari pactum Jonathae cum Davide, et signum, quod dedit illi, gratiae apud Saulem obtentae, si scilicet puero diceret : Ecce sagittae intra te sunt. L. I. Reg. c. XX. et ostendi, nullum certius esse signum amicitiae, et gratiae apud Deum obtentae, quam si dici de aliquo possit : Ecce sagittae tribulationum intra te sunt. Id quod 4º probetur auctoritate S. Scripturae Tob. XII. Quia acceptus, etc. II. Hebr. XII. Fili mi, etc. Jac. I. Omne gaudium, etc. auctoritate SS. Patrum ; quos vide tit. Patientia. 3º Exemplis Christi, B. Virg. et S. Sebastiani, cujus tribulationes et martyrium breviter narretur, et inde inferatur, quam magnum oporteat esse amicum Dei, quamque adeo merito invocetur pro peste avertenda. Excitentur proin Auditores ad illum novo fervore colendum, et invocandum, atque ut preces efficaciores sint, etiam imitandum in sagittis tribulationum fortiter excipiendis, ut sicut socii passionum fuerint, ita et gloriae sint futuri.

V. *Beati eritis, cum vos oderint homines.* Luc. II. Ex cujus textus occasione ostendi potest, quam vere S. Job. c. VII. dixerit, militiam esse vitam hominis super terram, cum etiam domestici, id est, ipsi homines ejusdem naturae participes sint inimici hominis ; quam æquum proin sit, ut omnes bene certare discant id, quod a S. Sebastiano discere poterunt. Unde concio in duas partes dividi potest, et in prima ostendi, quam bene S. Sebastianus sit functus militis officio, dum duci suo Christo summe obediens fuit ; hinc jussa magis illius, quam Diocletiani, implevit, usurpans illud Apostolorum Act. V.

Obedire oportet, etc. 2º Dum pariter summe fidus fuit, nec minis, nec promissis abduci se sinens, quae omnia ex vita demonstrentur. 3º Dum constanter usque ad finem certaminis certavit, sciens, quod nemo coronabitur, qui non legitime certaverit, et perseveraverit usque in finem. Id quod pariter ex vita demonstrandum, ita ut merito cum S. Paulo II. ad Tim. IV. dicere potuerit : Bonum certamen certavi. In secunda parte ostendatur, quomodo se excitavit ad hoc certamen, scilicet proponendo sibi præmium promissum ; Gaudete, etc. fecit proinde, quod David I. Reg. XVII. quaerendo quid dabitur viro, qui percusserit Philistæum, aut Tyrannum Diocletianum vicerit, cumque audisset, quod Rex coelestis eum ditabit divitiis magnis, et filiam suam, id est beatitudinem, dabit, generose eum aggressus sit, et vicerit. Unde explicetur hæc magnitudo præmii, et quam S. Sebastianum roborarit, dum Deus et Ecclesia illi quasi dixerint id, quod mater Macchabæorum filio dixit : MACCHAB. VII. Peto nate, etc. Excitentur Auditores ad imitandum S. Sebastianum fortiter certando contra persecutores homines, oppugnantes Dæmones, et proprias passiones velut domesticos inimicos, eumque in finem usurpetur illa S. Chrysostomi sententia in 6. Lect. diei 7. in Octava SS. omn. citata, Apostoli Christi, etc. Unde tu delicatus es miles, etc. Vide tit. Beatitudo.

VI. *Virtus de illo exhibat, et sanabat omnes.* Luc. II. Ex hoc textu sumatur occasio demonstrandi, quomodo S. Sebastianus cum aulica, et militari vita sanctitatem conjunxerit. Dicatur ergo in exordio, multa miracula fuisse a S. Sebastiano patrata, sed maximum fuisse, quod sanctitatem cum aulica, et militari vita conjunxerit ; hoc enim rarissimum et difficillimum esse miraculum. Postea in prima parte ostendatur, quam multa pericula in aula et militia reperiantur ad peccandum, maxime superbiae, et ambitionis propter honores : luxuriæ propter foeminas pulchritudine, et vestitu decoras : gulæ, et ebrietatis propter abundantiam cibi et potus ; avaritiæ, et injustitiæ propter divitias : iracundiæ et sævitiae propter potentiam : invidiæ propter æmulos : et quomodo hæc omnia pericula superarit. In secunda parte ostendatur, quo medio sit usus, scilicet quo P. Araozius e Societate Jesu Confessarius Regis Hispaniæ usus est, qui interrogatus, quo medio se contra pericula aulae tueretur ;

respondit, per herbam timoris Dei se illæsum manere. Ostendatur ergo, quantam vim hic timor habeat ad pericula talia vitanda, et quomodo S. Sebastianus ea sit usus, ipsique etiam Auditores usurpare debeant, ut sanctitatem cum suo statu jungant; nam quemvis in suo statu sanctum fieri posse, patet ex pluribus exemplis in vita S. Macarii apud Rosweydam narratis, ubi Deus ostendit S. Macario, illi duas uxores, et alias mercatorem in meritis, et sanctitate parem esse.

PRO FESTO S. MATTHIÆ.

I. *Discite a me, quia mitis sum, et humilis corde.* MATTH. XI. Ex hoc textu sumi potest occasio Auditores ad humilitatis studium excitandi. Et in prima quidem parte ostendi potest, cur Christus humilitatem ante alias virtutes a se disci voluerit, nempe quia scientia hæc ante alias summe necessaria, utilissima, dignissima, jucundissima, et facilissima est; pro qua assertione demonstranda vide tit. Humilitas. In secunda parte ostendi potest, quibus mediis præcipue utendum sit ad hanc scientiam addiscendam, scilicet exemplo Christi (cum teste S. Ambrosio primus discendi ardor sit nobilitas Magistri, nec in tantum provehi possit quælibet felicitas humana, ut æstimet sibi pudendum, quod Deus in forma servi non est arbitratus indignum, ut S. Leo s. de Resurr. recte advertit) et ponderatione præmii humilibus promissi; de quo vide tit. Humili. Claudatur concio memorabili sententia in cit. tit. Humilit. frustra appellamur Christiani, etc.

II. *Discite a me, quia mitis sum, et humilis corde.* MATTH. II. Ex quo textu occasio sumi potest aliter humilitatem commendandi, dicendo scilicet, gaudere plerumque discipulos, si magistri doctrinam in compendio habere debere S. Paulo, quod in sua ad PHILIPP. EPISTOLA C. II. V. V. compendium doctrinæ totius de humilitate proposuerit, et 1º quidem, quid sit humilitas, per illa verba: *Humiliavit semetipsum formam servi accipiens*, ostenderit. 2º Quo medio utendum sit, per illa verba: *In similitudinem hominum factus*, declararit, scilicet exemplo Christi. 3º Quis fructus inde sperari possit, per illa verba: *Propter quod exaltavit illum Deus*, indicarit. Pro quibus melius declarandis vide tit. Humilitas.

III. *Tollite jugum meum super vos jugum enim meum suave est, et onus meum leve.* MATTH. XI. Ex cujus sententiæ occasione monstrari potest, cur Christi jugum, scilicet observatio mandatorum Dei, præ omnibus aliis, maxime autem præ jugo mundi, carnis, et Diaboli sit suscipiendum, ad quem finem usurpetur sententia S. Bernardi in aliquo serm. dicentis: « Mundus dicit, Ego deficio: Diabolus, Ego decipio: Christus, Ego reficio. » Ostendatur ergo in prima parte concionis, quomodo Mundus deficiat; id quod probari potest testimonio Sancti JOANNIS I. C. II. Nolite diligere mundum, etc. deinde experientia Salomonis de se fatentis Eccl. II. C. XI. Cumque convertissem, etc. et tandem exemplo narrato a Discipulo Litter. M. ex. 78. quod scilicet mundi gloria apparuerit nobili cuipiam in specie mulieris secundum anteriorem partem speciosæ, secundum posteriorem vero plenæ vermibus, putredine, immunditia; cumque interrogata, quæ essent, respondisset: « Ego sum gloria mundi, et hi sunt fructus mei. » Nobilis detestans hanc, vanitati sæculi renuntiavit. In secunda parte ostendatur, quomodo caro inficiat, corpus quidem assimilando bestiis, destruendo sanitatem, accersendo mortem, et pœnas gravissimas in hac vel altera vita: anima vero per maculam peccati, famæque immunitatem, quæ nulla re magis, quam per carnis delicias amatas læditur. In tertia parte ostendatur, quomodo Diabolus decipiat, promittendo bona fictitia, et inania pro veris, fluxa, et momentanea pro perpetuis, et promittendo tantum, non exhibendó, uti in exemplo Christi per Dæmonem tentati fusius ostendit Faber Dom. I. Quad. conc. II. In quarta tandem parte ostendatur, quomodo Christus reficiat, quoad corpus, dum nihil deesse patitur sequentibus se, uti Apostoli testati sunt, et experti: animam vero requie, et consolationibus cœlestibus, et præcipua sua dilectione, uti S. Bernardus in jubilo testatur, canens: « Tua Jesu dilectio, grata mentis refectio. »

IV. *Venite ad me omnes, qui laboratis, et onerati estis, et ego reficiam vos.* MATTH. II. Ex hujus sententiæ occasione ostendi potest, quomodo Christus reficiat, scilicet triplici modo: 1º *Adjutorio suo*, seu gratia: ipse enim est vitis, nos palmites, Jo. xv. Unde sicut palmes non potest ferre fructum, nisi manserit in vite, sic nec nos, nisi per Christi gratiam. Unde recte quidam ex SS. Patribus

ait : « Qui mihi est Auctor, ipse erit administrationis adjutor, et ne sub magnitudine sarcinæ succumbat infirmus, dabit virtutem, qui contulit dignitatem. » Hinc S. PAULUS I. COR. XV. cum dixisset, se plus omnibus laborasse, mox addit : Non ego autem, sed gratia Dei mecum; unde sic animatus est : ut dixerit IV PHILIP. V. III. se omnia posse in eo, qui se confortat. 2º *Exemplo suo*. Ita quondam S. Gertrudi ostendit, dum visus est illi per viam spinosam suos ducere, sed prius sua cruce spinas, id est, difficultates remove. Hinc SOPHON. III. V. IX. promisit, se effecturum, ut serviat et populus suus in humero uno, quia scilicet altera pars jugi tamquam principatus factus est super humerum ejus. ISAÏA IX. V. IV. Si ergo proceribus Abimelech JUD. IX facile fuit ramos de arboribus rescare, et domum ferre, quia ipsum ducem ducentem audiverunt. Quod me videritis facere, et vos facite. Si milites Alexandri Magni per medias nives, et prærupta montium alacres perrexerunt, quia ducem præeuntem viderunt, quidni idem potiori jure exemplum Christi efficiat? Certe ob hanc causam Sponsa CAN. I. V. XII. Fasciculum myrrhæ, non fascem gravem, vocavit dilectum suum. 3º *Solutio suo*. Sicut enim boum juga molli- bus pannis fulciuntur, ne nimium lædant, aut gravent, ita Christus jugum servis suis imponi solitum consolationibus suis fulcit. Hinc S. David PS. XCIII. ait : Secundum multitudinem dolorum, etc. et S. Paulus II. COR. VIII. V. IV. Repletus sum consolatione, etc. ut adeo verius Christus de suis legibus, quam M. Aurelius Imperator de suis dicere possit : « Leges meæ tum juga sunt, sub quibus mali arant : tum alæ, quibus bono volitant, et libero cœlo fruuntur. » Exciten- tur proin Auditores, ut jugum hoc tollant alacriter, et portent constanter ut in hac et altera vita refici mereantur. Vide tit. Exemplum, et tit. Christus.

V. *Discite a me quia mitis sum*. MATTH. II. Ex hujus sententiæ occasione dici potest, esse consuetudinem aut legem in aliquibus Aca- demiis, ut singuli discipuli duas lectiones audire cogantur. Eundem morem servare Christum; hinc duras lectiones præscripsisse, humilitatem, et mansuetudinem : de quarum priore quia alias dictum, nunc posteriorem commendandam. Dividatur ergo concio in duas partes, et in prima quidem ostendatur, quomodo mansuetudo sit exercenda, præci- pue 1º in *conversatione*, exemplo Christi, de

quo S. Bernardus ser. in Cœna Dom. ait : « Jesu erat dulcis in voce, dulcis in facile, dulcis in opere. » Hinc Sponsa Cant. IV. de ipso ait : Favus distillans labia tua, etc. 2º in *contradictione seu persecutione*, ut non res- pondeatur dure; nam servum Domini non oportet litigare, sed mansuetum esse ad om- nes, teste PAULO II. TIM. II. Responsio enim mollis frangit iram. PROV. XV. V. I. ut Abi- gail exemplo suo docuit. I. REG. XV. 3º in *correctione*, juxta monitum D. Pauli GAL. VI. V. I. Fratres, si præoccupatus, etc. Hinc præclare S. Augustinus tract. 7. in Epist. S. Joannis ait : « Breve ubi præceptum proponi- tur : Dilige, et fac, quod vis. Radix sit intus dilectionis, non potest de illa nisi bonum procedere. » Vide hic plura tit. Mansuetudo. et tit. Dilectio proximi. In secunda parte ostendatur, quale præmium sperare possint Discipuli Christi, qui lectionem mansuetudi- nis diligenter didicerint, scilicet illud, quod Christus MATTH. V. V. IV. promisit dicens : Beati mites, quoniam ipsi possidebunt ter- ram, quadruplicem scilicet, quam dicto tit. Mansuetudo vide explicatam, ubi etiam plu- res conceptus de hac materia reperies.

VI. Ex occasione thematis : *Discite a me quia mitis sum*, MATTH. II. ostendendum est, cur Christus pro Magistro eligendus, et au- diendus. Nempe 1º Quia est artis, quam docet, peritissimus, uti pluribus exemplis docuit. 2º Quia est etiam paratus docere, ut qui ul- tro invitat ad scholam; et pariter multis in vita indicis populum docendo probavit. 3º Quia habet facilem modum docendi, uti Thom. Kemp. I. III. c. XLIII. in Persona Christi ostendit dicens : Ego sum, qui humilem in puncto elevo mente, ut plures æternæ veri- tatis capiat rationes, quam si decem annis studuisset in scholis. Si ergo juxta S. Am- brosius primus discendi ardor nobilitas est Magistri, facile patet, quanto cum fervore hic Magister audiendus sit, illaque pii Ascetæ verba I. II. c. II. ad eum dicenda : Loquere, Domine, quia audit servus tuus, etc.

VII. Ex ejusdem thematis occasione decla- rari possunt conditiones discipuli, quarum prima est a Christo ipso LUC. C. XIV. indicata : Nisi quis renuntiaverit omnibus, quæ possi- det, non potest meus esse Discipulus. Se- cunda, ut diligenter auscultet Magistrum loquentem verbo, aut exemplo, ejusque doc- trinam magni æstimet, serio ponderet, et praxim illius bene addiscat. Tertia, ut assi- duo lectionem præscriptam repetat, in eaque

se exerceat. Quarta, ut sæpius se super eandem reflectat, et quantum profecerit, vel defecerit, se examinet. Quinta, ut gratiam divinam frequenter et ferventer imploret; de quibus vide tit. Humilitas.

VIII. Ex occasione thematis : *Discite a me, quia mitis sum, et humilis corde*, ostendi potest veritas sententiæ a Thom. Kemp. l. I. cap. II. prolatae. Hæc est altissima ut utilissima lectio, sui ipsius vera cognitio, et despectio; ostendendo, quod humilitas sit efficacissimum medium ad triplicem viam perfectionis, purgativam scilicet, illuminativam, et unitivam, celeriter decurrendam: vel ad triplicem finem, gloriæ divinæ, propriæ, et alienæ salutis, obtinendum; pro quibus conceptibus deducendis videri potest tit. Humilitas.

IX. Ex eodem themate occasio sumi potest, media ad veram humilitatem acquirendam demonstrandi, quorum potissimum est cognitio sui, uti docuit senex, qui quæsitus, quomodo humilitas obtineri possit, respondit: « Si sua tantummodo, et non aliena mala quis consideret. » Quod ipsum etiam S. Basilii confirmavit dicens: « Tria sunt, quæ radicata nutriunt humilitatem, scilicet assiduitas subjectionis, consideratio propriæ fragilitatis, et ponderatio rei melioris; » de quibus vide citat. tit. Humilitas.

X. Ex occasione thematis: *Et invenietis requiem animabus vestris*, MATTH. II. ostendi potest, quomodo humilis triplicem requiem inveniat, scilicet *cum Deo*, qui dat humilibus gratiam, eosdem specialiter amat, et fovet: *cum proximo*, qui humilem singulariter æstimant, et amant, unde sicut inter superbos sunt semper jurgia, ita inter humiles pax et concordia viget: *secum ipso*, quia hoc ipso, quod honores, et gloriam hominum non appetat, ab omnibus sollicitudinibus, et motibus, quibus ambitiosi inquieti redduntur, liber est. Vide tit. Humilitas.

XI. Ex occasione sententiæ: *Discite a me, quia mitis sum*, ostendi potest, quam mansuetus fuerit Christus, uti tit. Mansuetudo videre est, et ex actibus indicatis ulterius probari potest. Unde inferatur, hanc virtutem præ aliis decere Christianum, uti Sanctus Chrysostomus indicavit, dum accepto a Sami Præfecto colapho dixit: « Repercussissem, nisi Christianus essem. »

XII. Ex occasione thematis: *Jugum enim meum suave est, et onus meum leve*, MATTH. II. ostendatur, per quæ media jugum Christi

leve efficiatur, nimirum per gratiæ comparisonem; hinc S. Paulus dixit: Omnia (facile) possunt in eo, qui me confortat. 2º Per suum exemplum, et Sanctorum, imo filiorum sæculi, nihil enim difficile æstimatur, quod jam ab alio factum conspicitur. 3º Promissione præmii, de quo sic loquitur S. Chrysostomus: « Si nautis minaces pelagi fluctus, si tempestates atque hyemes agricolis, si vulnera cædesque militibus, si gravissimi ictus plagæque pugilibus leves videntur, atque tolerabiles propter spem temporalium ac pereuntium honorum, multo magis, cum cælum proponatur pro præmio, nihil ex adversitatibus his præsentibus sentiantur. » Vide tit. Exemplum et Beatitudo.

PRO FESTO S. JOSEPHI.

I. Ex occasione thematis: *Joseph autem vir ejus cum esset justus*, MATTH. I. potest ostendi, in quo justitiam exercuerit S. Josephus, scilicet in hoc, quod cuique jus suum tribuerit, Deo debito obsequium, per impletam perfecte ejus voluntatem: proximo, per laborem fabilem in ejus utilitatem susceptum, et Christum Servatorem sollicitè nutritum, et custoditum: sibi ipsi, dum animæ suæ salutem studiose procuravit; unde excitentur Auditores ad justitiam hanc, pro viribus procurandam, simulque fructus hujus justitiæ ostendatur demonstrando, quod in eo impleta sit sententia Salomonis SAP. c. VIII. Si justitiam, quis diligit, labores hujus magnam habent virtutem; ante mortem, quia quærenti justitiam teste Christo, omnia necessaria adjiciuntur; in morte, quia non contristabit justum, quidquid ei acciderit, atque adeo neque mors ipsa; post mortem, quia justi in perpetuum vivent, et apud Dominum est merces eorum.

II. Ex ejusdem textus occasione ostendi potest, quod S. Joseph non immerito patronus eorum, qui vitam occultam degunt, dicatur, quia sanctitas ejus vere occulta erat. Itaque in prima parte declaretur, quid sit vita, et sanctitas occulta, scilicet ut opera privata, quæ extra conspectum hominum fiunt, magna cum diligentia ad Dei honorem peragantur, et generosæ quædam de seipso victoriæ soli Deo notæ reportentur. In secunda parte ostendatur, quem fructum ex hac vita occulta reportaverit, quod scilicet cum

Christo, ætate non materiali dumtaxat, sed etiam spirituali (de qua S. Gregorius dixit : « Vitæ Christianæ dies sunt virtutes singulæ, menses autem multiplicia facta virtutum ») sapientia, seu sapida cognitione Dei, et gratia apud Deum, et homines profecerit. Unde Auditores ad imitationem excitandi.

III. Ex eodem themate deduci potest, Josephum ita se omnibus divinæ voluntati conformasse, ut merito Deus de illo dicere potuerit : Inveni Joseph virum secundum cor meum, qui faciat omnes voluntates meas, i. e. semper faciat, quæ volo, et quomodo volo, et quia volo. Unde et ulterius de eo dicere potuit : Oleo sancto meo (lætitiæ) unxi eum, manus enim mea auxiliabitur ei, et brachium meum confortavit eum. Quos effectus etiam Auditores sperare possunt, si cum eodem viri secundum cor Dei esse student.

IV. Ex eodem themate sumatur occasio Josephum cum Josepho Ægyptiaco comparandi, præcipue in tribus. 1º In convenientia nominis, quod idem significat, atque augmentum Dei, vel Filius accrescens in gratia, et gloria, in qua juxta Suarez et alios omnes Sanctos præter B. Virginem superavit. 2º In virtutibus, præcipue in castitate et patientia, in qua utraque excelluit Joseph Prorex, sed magis S. Josephus. 3º In officio, et fidelitate, quia domum summi Regis, id est familiam Christi, summa cum sollicitudine administravit. Quare excitentur Auditores, ut dictum sibi in necessitatibus suis putent : Ite ad Joseph : magnæque ad eum cum fiducia confugite.

V. Ex eodem themate potest ostendi premium, et utilitas laborum corporalium propter Deum susceptorum, cum S. Josephus potissimam vitæ partem in laboribus corporalibus consumpserit, et tamen ad tantam gloriam evectus sit, ut merito dicere potuerit : Videte oculis vestris, quia modicum laboravi, et inveni mihi multam requiem. Ostendatur ergo quomodo S. Josephus labores suos peregerit, quid ante, in, et post illos egerit. Vide tit. Labor.

VI. Ex occasione thematis : *Cum esset desponsata Mater ejus Maria Joseph*, MATT. c. 1. possunt Maria et Joseph in speculum conjugibus proponi, et ostendi. 1º Quomodo in desponsatione se gerere debeant, voluntatem divinam sedulo indagando. 2º In conjugio, amorem conjugalem, concordiam et fidelitatem exercendo. 3º Post conjugium, in morte

conjugis modice deplorando, honeste, et pie sepeliendo, copiosis, et efficacibus suffragiis succurrendo. De quibus vide Fabrum Dom. 2. Epiph. conc. 3. et tit. Matrim.

PRO FESTO ANNUNTIATIONIS.

I. *Ave gratia plena : Dominus tecum.*

LUC. 1. Ex occasione hujus textus ostendi potest, quomodo B. Virgo vere fuerit gratia plena, uti demonstrari potest tum testimoniis SS. Patrum tit. Hyperdulia Mariana, tum ex titulis et fontibus, ex quibus hæc plenitudo processit, quos vide l. c. Unde Auditores ad fiduciam et venerationem excitandi, cum passim videamus, eos qui multa a Rege impetrare cupiunt, ad illos maxime confugere, quos Regi magis gratos esse cognoscunt. Vide loc. cit.

II. *Spiritus S. superveniat in te.* LUC. 1.

Ex cujus textus occasione demonstrari potest, quod B. Virgini contigerit, quod Esther olim evenit; nam et ipsa per aliquot annos præparata erat in templo, et inde præ reliquis placebat Spiritui S. ab eoque in sponsam accepta est, ex quo dignitas incredibili ei exorta, quæ explicanda, et probanda est ex titulo Filiæ Patris, Matris Filii, et Spiritus S. Sponsæ. Unde excitandi Auditores ad amorem, cultum, et fiduciam; pro quibus vide l. c.

III. *Ecce concipies in utero, et paries Filium, et vocabis nomen ejus Jesum.* LUC. 1.

Ex cujus textus occasione dici potest, etsi videri possit, B. Virginem tantum esse factam Matrem Christi, vere tamen etiam factam esse Matrem nostram, cum hoc ipso, quod Christum Servatorem genuerit, etiam nos regeneraverit; unde Christus hoc die, nempe 25. Martii, etiam pati, et in cruce dicere voluit : Ecce Mater tua. Ostendatur ergo in prima parte, quam perfecte materna officia generando, alendo, protegendo, hæreditatem æternam procurando exercuerit. In secunda vero parte ostendatur, quomodo vicissim officia Filii amando, confugiendo, honorando exercere debeamus; pro quo vide tit. Hyperdulia Mariana et ibi passim.

IV. *Ecce Ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.* LUC. 1.

Ostendi potest, quam vere officium fidelis, et humilis ancillæ impleverit B. Virgo, ita ut de ea verius, quam de Davide Psalm. LXXXVIII. v. XXI. dicere potuerit Deus : Inveni, etc.

qui faciat *omnes* voluntates meas, faciendo semper, quæ voluit, juxta notum illud distichon,

Omne tulit punctum, patitur qui semper agitque.

Quæ vult, quoque modo vult Deus, et quia vult.

In secunda parte ostendatur, quomodo B. Virgo sicut cum Davide fidele Deo servitium præstitit, ita simile quoque præmium obtinuerit, nempe quod Deus oleo sancto unxerit eam manu sua, auxiliatus sit illi: et brachio suo confortarit eam; quæ omnia vide tit. Resignatio.

V. *Benedicta tu inter mulieres.* Luc. I. Ex hujus textus occasione demonstrari potest, quod, sicut Deus voluit B. V. eligere in Matrem Filii, atque adeo in reparatricem secundariam salutis nostræ, ita etiam per illam velut præcipuum post Christum instrumentum exequi voluit redemptionis, et prædestinationis nostræ beneficium, et nullam gratiam conferre, nisi per ipsam, ita ut merito collo in Ecclesiæ corpore comparetur, per quod ex Christo velut capite omnes gratiæ descendere debent in reliqua membra. Unde S. Bernardus serm. in Nativ. Virg. ait: « Ex hoc beatam te dicent, etc. » vide tit. Hyperdul. Marian. S. Germanus serm. de Zona B. V. « Nullus est, qui salvus fiat, etc. » ibid. In secunda parte ostendatur, quomodo idipsum in praxi semper sit observatum, ita ut, sicut olim Pharaon GEN. VI. dixit subditis aliquid petentibus: Ite ad Joseph; ita nunc dicatur Christianis aliquid petentibus: Ite ad Mariam; ad quem finem servire possunt plurima exempla cit. tit.

VI. *Fiat mihi secundum verbum tuum.* Luc. I. Ex hujus textus occasione ostendatur, quod hoc fuerit symbolum B. Virginis, in prosperis æque ac adversis usurpatum, id quod totam ipsius vitam percurrendo facile probari potest. In secunda vero parte ostendi potest, quod per et propter hæc verba opere completa facta sit Mater Dei, atque adeo etiam Regina cœli; si enim juxta Senecam, Rex est, qui metuit nihil; Rex est, quique cupit nihil, hoc regnum sibi quisque dat; merito B. Virgo præ omnibus hominibus Regina dici potuit, ut quæ præ omnibus nihil cupierit præter Deum, ita ut cum ESTHER c. XIV. v. XVIII. dicere cum veritate potuerit: Tu scis, quod nunquam lætata sit ancilla tua, nisi in te Domine, Deus Abra-

ham. Deinde vero etiam timuerit nihil, quia cum veritate applicare poterat illud S. Chrysostomi: « Quid timet homo in sinu Dei positus; tu de sinu ipsius noli cadere, et omnia, quæ tibi evenierint, in bonum cedent; vere enim diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum. » Rom. VIII. v. XVIII. unde dicebat cum S. Paulo loc. cit. Quis me separabit, etc. Excitantur proinde Auditores, ut cum servire Deo regnare sit, et hoc regnum sibi quisque det, ipsi quoque veri Reges fieri studeant, assumendo B. Virginis symbolum, *Fiat mihi, etc.* eumque in fidem B. V. rogent, ut quemadmodum Bersabea Salomonis Filio impetravit regnum I. III. Reg. c. I. ita et ipsa gratiam saltem impetrare dignetur, qua regnum hoc nobis ipsis dicto modo procurare, sicque ejusdem velut veræ Reginæ veri Filii, et regni quoque cœlestis participes fieri possimus.

VII. Ex occasione thematis: *Ave gratia plena*, potest dignitas, et plenitudo gratiæ demonstrari, quam B. V. accepit per et propter maternitatem, ita ut Suarez probaverit, eam in primo instanti conceptionis omnes Angelos et homines collective sumptos superasse, et hanc gratiam singulis momentis duplicasse. Unde Auditores ad eam condigne æstimandam, et honorandam excitentur. Pro quo conceptu vide tit. Hyperdulia.

VIII. Ex occasione thematis: *Benedicta tu inter mulieres*, ostendi potest, cur benedicta merito dicatur, nimirum primo, quia Mater Dei est. Secundo, quia Mater viventium. Tertio, quia Mater defunctorum. Unde excitandi Auditores, ut tamquam Matrem Dei magni faciant, et peculiari cultu venerentur, tamquam ad Matrem suam singularem semper fiduciam gerant, et tamquam Matrem defunctorum illis per varias preces, et obsequia conciliare nitantur. Vide cit. tit.

IX. Ex occasione thematis: *Ne timeas Maria, invenisti enim gratiam apud Deum*, ostendi potest, quam nullam habeat causam timendi, qui gratiam apud Deum invenit, ut qui dicere possit cum S. Paulo: Si Deus pro nobis, quis contra nos? Ostendatur ergo in specie, quomodo non timere audeat Deum, homines, Diabolos, sed merito illud S. Chrysostomi sibi applicare possit: « Quid timet homo in sinu Dei positus? Tu de sinu illius noli cadere, et quidquid tibi illic evenierit, in bonum cedet. »

X. Ex occasione thematis: *Ecce Ancilla Domini*, potest ostendi, quomodo B. Virgo

se ut ancillam vilissimam, et omni bono indignam reputarit, vilissimis in officiis se constanter exercuerit, et nihil sibi attribuerit ex laboribus, et operibus suis, sed omnia Deo lucrata sit, ab hominibus despectum, et injuriam illatam patientissime tulerit; unde inferatur, cum nos filii simus hujus Ancillæ, et partus sequatur ventrem juxta juristas, æquissimum esse, ut nos quoque cum ea non tam verbis, quam opere per illius imitationem, dicamus: Ecce mancipium Domini.

XI. Ex occasione thematis: *Benedicta inter mulieres*, potest institui comparatio inter illam et Evam, quod scilicet sicut Eva per inobedientiam Mater morientium, sic Maria per obedientiam Mater viventium, sit facta, et ideo merito benedicta dicatur; unde hortandi Auditores, ut eam et ipsi non tam verbis, quam operibus benedicant, quod fiet, si omnia sua opera post Dei gloriam ad honorem ipsius referant, et hac ipsa de causa cum magna diligentia, et perfectione absolute conentur. Vide tit. Hyperdulia.

XII. Ex occasione thematis: *Ave gratia plena*, potest B. Virgo Estheri comparari ob quinque titulos, scilicet pulchritudinem, gratiam apud Deum, liberationem populi Christiani, dimidium regni (id est misericordiam) non promissum dumtaxat, sed collatum, ob duas ancillas, Angelicam et humanam; unde excitandi Auditores, ut ad ipsam perinde ut Judæi ad Estherem confugiant, et liberari ab interitu petant.

XIII. Ex occasione thematis: *Fiat mihi secundum verbum tuum*, potest in primis ostendi, quid involvant hæc verba, scilicet, ut quis semper faciat, quæ vult Deus, quo modo vult, et quia vult, scilicet propter solum ipsius beneplacitum. 2º Demonstrari potest efficacia horum verborum, eo quod ad illorum prolationem Christus incarnatus sit, et vero etiam nunc in mentibus eorum, qui ea cum veritate proferunt, spiritualiter incarnatur, id est moraliter cum homine unia- tur, ita ut dicere possit cum S. Paulo: Vivo autem jam non ego, vivit vero in me Christus.

PRO FESTO S. GEORGII.

I. *Manete in me, et ego in vobis.* JOAN. XV. Potest ostendi quod S. Georgius merito dicatur Eques, eo quod habuerit omnes conditio-

nes ad verum equitem requisitas. Nam 1º fuit *nobilis* non profana, et falsa, sed vera nobilitate, de qua S. Bernardus dixit: «Sola vera nobilitas est, clarum esse virtutibus.» Unde explicentur potiores illius virtutes, præcipue fides, spes, religio, prudentia, temperantia, et similes. 2º Fuit *miles* fortiter certans contra Tyrannum et Dæmonem, qui per Draconem illi appingi solitum intelligitur. 3º Gestavit in pectore torquem aureum, et in eo pendentem Christum crucifixum, quia a morte Christi omnia promissa, et minas Tyranni genere contempsit, dicens, cum S. Paulo ROM. VIII. In his omnibus superamus, etc. et, Quis me separabit, etc. Excitentur proin Auditores, ut ob oculos habeant S. Augustini serm. XLVII. de Sanct. sententiam: Quotiescumque, etc. vide tit. Sanctorum cultus, et ostendatur, quomodo S. Georgium imitari debeant in patientia præsertim, et certamine contra Dæmones, etc.

II. *Sine me nihil potestis facere.* JOAN. XV. Dicatur, quærere aliquos, cur S. Georgius in equo cum lancea Draconem perimens proponatur; ad quam quæstionem varii varie respondent; optimam autem videri, quod Ecclesia velit, ut aspiciamus hoc exemplar, et imitetur illud, perimendo Draconem toti humano generi nocentissimum. Quis autem hic Draco sit, et quomodo ad exemplum S. Georgii superandus, et occidendus, in hac concione dictum iri. In prima ergo parte ostendatur, quod Draco iste non alius sit, quam ira, cum sit *torva* aspectu, uti in iratis patet: *insperato invadens*, cum irati, ubi minime timebatur, invadant: graviter nocens bonis fortunæ, corporis, animæ, uti patet exemplo Hærodis innocentes occidi jubentis, aliorumque Tyrannorum, maxime autem illius Itali, qui inimicum suum cum in terram prostravisset, primo mortem minatus est, nisi Deum, et sanctos abnegaret, qua abnegatione facta, mox gladium cordi ejus infixit, et postea etiam sibi ipsi, ut statim cum ipso in infernum descendere, et æternum cruciari posset. In secunda parte ostendatur, quibus mediis Sanctus Georgius Draconem interemerit, scilicet equo, et lancea; per equum intelligatur gratia divina, juxta illud Thomæ Kemp. lib. II. c. IX. Satis suaviter equitat, quem gratia Dei portat. Hic merito illud Salomonis SAP. VIII. Scio, non possum esse continens (etiam ab ira) nisi Deus det: et illud Christi JOAN. XV. Sine me nihil potestis facere. Per lanceam ferro munitam intel-

ligatur serium propositum abstinendi, quia teste Thomæ Kemp. l. I. c. xix. Secundum propositum nostrum cursus profectus nostri, etc. ubi narrari potest exemplum illius domini, qui, ubi famulum suum ad iram summe primum advertit, ob paucos nummos promissos tam facile ab ira abstinuisse; quod cum vidisset etiam ipse sibi emendationem quoad hoc vitium possibilem iudicavit, et manum adhibuit. Vide plura, tit. Iracundia.

III. *Manete in me, et ego in vobis.* JOAN. xv. Ostendi potest quomodo illa tria erga S. Georgium observare debeamus, quæ S. Bernardus in festivitatibus Sanctorum consideranda esse dixit, nempe auxilium Sancti, exemplum ejus, confusionem nostram; quam sententiam vide tit. 128. in quo loco etiam reliqua ad conceptum hunc dilatandum opportuna reperiuntur.

IV. *Qui manet in me, et ego in eo, hic fert fructum.* JOAN. xv. Ostendi potest quomodo manere debeamus, si scilicet ei uniamur per fidem, firmiter credendo, quidquid revelavit: per spem, sperando firmiter, quod promisit, nempe se mansurum nobiscum usque ad consummationem sæculi: per charitatem, omnia ex amore illius faciendo, et tolerando juxta illud. I. COR. x. Sive manducatis, etc. Hinc sponsæ CANT. viii. dixit: Pone me ut signaculum. Deinde ostendatur, quem fructum sperare possimus, si in ipso maneamus dicto modo, nempe augmentum gratiæ, gloriæ, et lætitiæ internæ, qui omnes fructus facile dilatari possunt, si inspiciantur tit. Beatitudo, tit. Pax, et Conscientia.

V. *Ego sum vitis, vos palmites.* JOAN. xv. Ex occasione hujus textus excitentur Auditores ad spem in Christo ponendam ob tria incitamenta spei a S. Bernardo serm. III. de septem panibus assignata; dum dixit: « Tria considero, in quibus spes mea tota consistit, charitatem adoptionis, veritatem promissionis, et potestatem redditionis, » de qua vide tit. 133. uti et reliqua pro probatione.

VI. *Si manseritis in me, et verba mea in vobis manserint, quodcumque volueritis, petetis, et fiet vobis.* JOAN. xv. Potest ostendi, quomodo semper obtinere possint, quod volunt, si scilicet maneant in Christo. Unde in prima parte demonstrari potest, quid sit manere in Christo, nempe unum cum illo velle, et nolle: id quod tam per prosperos, quam adversos casus probari potest. In secunda parte ostendatur, quomodo talis, omnia, quæ

petit obtineat, quia nihil aliud petit, quam quod placet Deo dare, hoc autem semper obtinere possit juxta illud. Vide tit. 118.

VII. Ex occasione thematis: *Manete in me, et ego in vobis*, JOAN. xv. ostendi potest, quomodo S. Georgius manserit in Christo, ut qui tot, tantaque tormenta pro eodem sustinuerit, ut jure merito dicere potuerit cum S. Paulo: Quis me separabit a charitatē Christi? Excitentur proin Auditores ad Christianam hanc fortitudinem pro viribus imitandam. Quem in finem vide tit. Fortitudo; et Patientia.

VIII. Ex occasione thematis: *Ego sum vitis, vos palmites*, ostendi potest, quam pretiosa vitis sit Christus; id quod ex vino ab hac vite producto probari potest, nimirum ex sanguine pretioso, per quem Angeli, et homines lætificantur, confortantur, inebriantur: qui tres effectus fusius explicari possunt, simulque Auditores invitari ad hoc vinum bibendum per illa verba: Venite, inebriamini, charissimi, bibite vinum quod miscui vobis. Vide Fabrum in hoc Festo conc. I. n. 2. lit. O.

IX. Ex eodem themate ostendi potest, quod, cum homines sint palmites hujus vitis, eosdem suo tempore circumcidi per mortificationem oporteat: demonstretur propterea modus hanc circumcisionem seu mortificationem instituendi; de quo vide tit. Mortificatio.

X. Ex themate: *Sine me nihil potestis facere*, dicatur, S. Georgium plerumque ut equitem cum dracone pugnantem, et per hoc S. Margaritam liberantem, pingi, ut indicetur nobis, quomodo ad illius exemplum contra draconem ferocissimum, scilicet peccatum pro anima nostra liberanda, cum lancea generosæ fortitudinis pugnare debeamus; unde in prima parte fiat comparatio peccati cum dracone. In secunda parte ostendatur dignitas, et pulchritudo animæ, quæ merito excitare debet, ut libenter pro ea pugnemus. In tertia parte ostendatur, quam convenienter lancea cum fortitudine comparetur, et quomodo usurpanda sit. Pro quibus dilatandis vide tit. Peccatum, Anima, ac Fortitudo.

XI. Ex occasione thematis: *Sicut dilexit me Pater, ego dilexi vos*, ostendi potest, quod, sicut Pater dilexit Filium suum deputando ad mortem corporalem; ita diligat Christus suos deputando ad mortem, et martyrium spirituale, per patientiam, et mortificationem: explicetur propterea, quam vere

dicantur hæ duæ virtutes martyrium spirituale, et quomodo fructus, et privilegia Martyrum, scilicet consolationes, liberationem a purgatorio, laureolam Martyrum, participet. De quibus vide Fabrum in hoc Festo conc. v. n. 2. et 6. ac 7. Item tit. Mortificatio.

XII. Ex occasione thematis : *Qui manet in me, et ego in eo, hic fert fructum multum*, ostendi possunt fructus, quos percipiunt ii, qui per charitatem in Christo manent : quorum primum est meritum cœlestis præmii : secundus satisfactio pro peccatis, et liberatio a purgatorio : tertius impetratio variarum gratiarum, et donorum cœlestium : quartus ædificatio, et salus proximi ; de quibus vide Fabrum conc. vii. n. 3.

XIII. Ex occasione thematis : *Si quis non manserit in me, mittetur foras*, ostendi possunt mali fructus peccati mortalis, quod scilicet 1º Mittatur foras, seu separetur a Deo, sicut palme a vite. 2º Arescat, seu nullum fructum bonorum operum ferat. 3º Colligatur a Dæmonibus, quorum potestati traditur. 4º In ignem inferni mittatur. 5º Ardeat in eodem igne. Qui omnes fructus fusius explicati videri possunt apud Fabrum conc. iii. tota. Vide etiam tit. Peccatum mortale, et Infernus.

PRO FESTO SS. PHILIPPI ET JACOBI.

I. *Ego sum via, veritas et vita.* JOAN. XIV. Sumatur exordium a consuetudine arbores maiales erigendi, et dicat Concionator, se duas arbores in Auditorum memoria erecturum, scilicet SS. Apostolos Philippum, et Jacobum, utpote qui sicut arbores maiales erant *decorticati*, et liberati ab omni affectu mundano, alti propter perfectionem, et dignitatem Apostolicam, de qua S. David Ps. LXXV. dixit ; Nimis honorati, etc. et in suprema parte *virentes* zelo Apostolico alienæ salutis augendæ ; hi ergo statuendi cum epigraphe : Aspice, et fac secundum exemplar præcipue in Christo sequendo, et vocatione implenda. Unde 1º ostendatur, quid sit sequi Christum, scilicet abnegare seipsum, et tollere crucem suam, abstinere, et pati ; unde antiqui etiam Philosophi sapientiam in duobus verbis : Abstine, et sustine ponebant ; hinc, teste S. Augustino, Dæmon duplicem contra nos aciem educit, blanditur, ut decipiat ; terret, ut frangat. Nec propterea exigitur, ut omnes

statum suum deserant, et divitias, ac uxores relinquant, sed tantum ut sequantur doctrinam, et consilium Apostoli II CORINT. VII. Reliquum est, ut, et qui habent, etc. atque adeo unusquisque, in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat. 2º Ostendatur, quomodo sequi debeant, nempe 1º *vere*, id quod pauci faciunt, teste Thoma Kemp. lib. II. cap. II. Multi Jesum sequuntur, etc. aliter Apostoli, qui in adversis æque, ac prosperis adhæserunt Christo, ut patet, explicando martyrium eorum. Ita ergo et nos ; nam ut recte S. Augustinus in PSAL. XXXVI. ait : Nemo, etc. vide tit. 22. hinc aliqui discrimen inter veros, et falsos Christianos esse aiunt, quod est, inter cereos veros ex aromatibus, et inter falsos ex pulvere factos ; quorum hi igni applicati ignes evomunt, illi bonum odorem exhalant, et splendorem gratum emittunt. 2º Sequi debent *celeriter*, ut Apostoli, qui statim, omnibus relictis, secuti sunt eum ; si enim Principes non ferunt tarde exequentes mandata, quanto minus Christus. Hic certe, si ullibi, locum habet illud Sancti Ambrosii : Nescit tarda molimina Spiritus Sancti gratia ; et illud THREN. III. Bonum est adolescenti, etc. et cuivis homini, bonum ad augendum meritum, et promovendum profectum, et ad facilitandum obsequium ; quod experta virgo, quæ Christo relicto ad portam vocata se contulit ; de qua vide tit. 3º *Constanter* sequi debent, ut patet ex maiali arbore, in qua præmium propositum non acquirit, nisi qui apicem attingit. Vide plura de hoc tit. Perseverantia ; et ostende, quomodo Apostoli usque ad mortem secuti sint, ita ut ipse Christus Luc. XXII. dixerit : Vos estis, qui permansistis. etc. Excitentur ergo Auditores, ut has arbores maiales frequenter aspiciant, et se animent illis Thomæ Kemp. verbis lib. III. de imit. cap. LVI. Domine Jesu, etc. Vere vita boni Monachi, etc. et Christiani, etc. Eia fratres, etc. ut audiamus et nos. Vos estis, etc. et Olim etiam : Venite benedicti, etc.

II. *Non turbetur cor vestrum.* JOAN. XIV. Ostendi potest, quomodo turbari non debeant in variis occasionibus, sed sicut sol, licet foris obnubilatus, intus serenus manet ; ita et ipsi in tribulationibus se habeant. Declaretur ergo quod 1º turbari non debeant ob judicium Dei tam mirabiliter omnia disponentis, sed cogitent sibi a Deo dici illud Christi JOAN. XIII. Quod ego facio, nescis modo, scies autem postea in die judicii. 2º Ob judicia hominum :

quibus satisfacere impossibile, ut patet in Deo, S. Paulo, et aliis. 3° Ob alienos defectus. 4° Ob tentationes Diaboli: sed potius juxta monitum S. Jacobi cap. i. Omne gaudium existiment, etc. 5° Ob tribulationes occurrentes: cum omnia fiant ad triplicem finem. Vide tit. Tentatio, et tit. Crux.

III. *In domo Patris mei mansiones multae sunt.* JOAN. XIV. Ostendi potest, quod, licet hæc doctrina videatur contraria parabolæ de patre familias æqualem mercedem operariis offerente, revera tamen contraria non sit, cum illa de substantiali tantum beatitudine, et sententia hæc de accidentali loquatur, in qua diversos fore homines patet ex testimonio S. Pauli I. COR. XV. Alia claritas solis, etc. unde, quia cum Discipulis Christi quærent utique Auditores: Quis putas major est in regno cœlorum? Dicit Concionator, se in hac concione ostensurum, 1° Itaque pronuntiet, majores fore *humiles*: uti Christus MATT. XVII ostendit; de quo vide tit. Humilitas. 2° *Tribulatos*: Sicut socii passionum, etc. II. COR. I. de quo vide tit. Crux. 3° *Fideliores* in talento impendendo, uti probat parabolita de diversis talentis MATT. XXV. nempe, spectaculum facti sumus. I. COR. IV. non refert, quam personam habeamus, sed quam bene; unde S. Macarius, qui per plurimos annos in eremo cum summo rigore vixerat, cum scire cuperet, cui in meritis similis esset, jussus est Alexandriae duas mulieres conjugatas quærere, quibus similis esset, etc. Animentur ergo Auditores, ut unusquisque in statu suo permaneat, et illud ECCL. II. Confide in Deo, et mane in loco tuo, etc. ob oculos habeat, et personam suam bene agere studeat, ut audiat illud Christi. MATT. XXV. Euge serve bone, etc.

IV. *Non turbetur cor vestrum.* JOAN. XIV. Ex occasione textus hujus utiliter ageretur de scrupulis, quibus plurimi homines subiecti sunt. Et 1° quidem ostendi potest, quid sit scrupulus, et quæ illius indicia. 2° Quam noxii sint tales scrupuli, utpote qui impediunt gloriam Dei, meritum proprium, pacem, et lætitiā animi. 3° Quibus mediis curandi, nempe oratione, contemptu, obedientia: de qua materia vide Instructionem meam quintam.

V. *Non turbetur cor vestrum.* JOAN. XIV. Pari utilitate possunt aliqui scrupuli in specie, a quibus plurimi homines multum vexantur, proponi. 4° Itaque proponantur scrupuli in confessione occurrere soliti; de quibus

vide cit. Instruct. 5. 2° Scrupuli ex tentationibus orti; de quibus vide loc. cit. 3° Scrupuli ob orationem occurrentes; de quibus vide loc. cit.

VI. *Ego sum via, veritas, et vita.* JO. XIV. Proponi possunt motiva ad Christum sequendum per imitationem, et modus imitandi, nempe 1° Quia via est, id est, qua verbis, qua exemplis docuit nos ad cœlum, id quod ostendendum. 2° Quia veritas est, et fallere non potest. 3° Quia vita est juxta illud Jo. XVII. Hæc est autem vita æterna, etc. unde merito Thomas Kemp. lib. III. cap. LVI. ait: Sequere me, etc. In secunda parte ostendatur, in quo præcipue imitandus sit, nempe ut quisque humiliet se ipsum, factus obediens, usque ad mortem crucis; de quibus vide tit. Christus, et tit. Humilitas, et Obedientia.

VII. Ex occasione thematis: *Non turbetur cor vestrum*, JOAN. XIV. ostendatur, quod, ut sapienter Epictetus advertit Ench. c. x. « Homines non pertubantur rebus, sed quas de rebus habent, opinionibus; unde potissimum medium tollendi turbationem est phantasie correctio; » quomodo autem hæc corrigi debeat, idem Epictetus c. xxxviii. sic ostendit: « Religionis erga deos immortales præcipuum illud esse scito, rectas de iis habere opiniones, ut sentias, et esse eos, et bene, justequè administrare universa; parendum eis esse, et omnibus, quæ fiunt, acquiescendum; et sequenda ultro, ut quæ a mente præstantissima regantur; sic enim nec incusabis eos unquam, nec ab iis negligi te quæris. » Juvabit ad hunc conceptum dilatandum similitudo imaginis, quæ a dextris Christum, a sinistris Diabolum repræsentat, et secundum diversum aspectum diversos affectus cit. Vide tit. Patientia.

VIII. Ex eodem themate ostendi potest, homines frequenter turbari ob judicia Dei tam varia; unde narretur ipse historia de Eremita, cui Deus per Angelum judiciorum suorum æquitatem revelavit, ut in speculo Exemplorum narratur v. Judicium Dei, et quæ Angelus Eremitæ ibidem dixit, sententiis Doctorum, et aliis historiis confirmentur.

IX. Ex eodem themate demonstretur, quod propter tribulationes etiam, et persecutiones turbari non debeant, si triplicem finem, propter quem a Deo immittuntur, bene considerent, scilicet filialem castigationem, probationem, et amoris demonstrationem, pro qua doctrina fusius deducenda vide tit. Patientia.

X. Ex occasione thematis : *In domo Patris mei mansiones multae sunt*, ostendi potest, quemvis in statu suo perfectum fieri posse, id quod triplici ex capite ostendi potest. 1° Quia Christus omnes ad perfectionem invitavit dicens : Estote perfecti, sicut Pater vester coelestis perfectus est. 2° Ex natura perfectionis, quae in charitate consistit, quam simplex anus tam bene exercere potest, ac doctissimus quisque, ut olim S. Bonaventura Fratri Aegidio dixit. 3° Ex revelationibus variis, quibus revelavit Deus, aliquos saeculares in meritis Sancto Macario, Santo Paphnutio similes fuisse. Excitentur proin Auditores, ut illud Siracidis sibi dictum putent : Confide, et mane in loco tuo, quia facile est in oculis Dei subito honestare pauperem.

XI. Ex occasione thematis : *Domine, ostende nobis Patrem, et sufficit nobis*, ostendatur, cor humanum per nullam rem creatam satiari posse, uti ex exemplo Salomonis patet, qui non prohibuit cor suum, quin omni voluptate frueretur, et tamen in iis nonnisi vanitatem, et afflictionem animi reperierit. Dein ostendatur, solum Deum satiare cor humanum posse; capacem namque Dei, quidquid Deo minus est replere non potest. Hinc cor triangulare singillatim factum est, ut inhueretur, illud non per rotundum mundi globum, sed per solam Trinitatem, satiari posse. Vide Fabrum conc. vi. et conc. vii. Item tit. Gaudium.

XII. Ex occasione thematis : *Quodcumque petieritis Patrem in nomine meo hoc faciam*, ostendatur, cur Deus toties non exaudiat preces, nimirum; 1° Quia male petunt homines, ut in concupiscentiis suis insumant. 2° Quia opponunt nubem peccati. 3° Quia Deus differt dona, ut magis grata efficiat. vide tit. Oratio.

PRO FESTO ASCENSIONIS CHRISTI.

I. *Assumptus est in caelum, et sedet a dextris Dei.* MARC. XVII. Ex occasione hujus textus explicari potest caeremonia Ecclesiae; qua in festo Ascensionis effigiem, seu statuam Christi in altum attrahi curat. Dicatur ergo 1° Statuam per funem attrahi, ut indicetur charitas Dei erga nos promittentis per OSEAM c. xi. In funiculis Adae traham eos, in vinculis charitatis. Unde Christus LUC. x. Quaerenti, quid facere debeat ad aeternam vitam possidendam, respondit : Diliges, etc. Ostendatur ergo, quam suave sit, et efficax hoc

medium; quid enim dulcius, et naturale magis quam amare, praesertim infinitum bonum, etc. 2° dicatur, Statuam illam rubro vestimento esse vestitam, et vulnere cicatrici-bus conspicuam, ut insinuetur, quod Christus Discipulis in Emmaus euntibus dixit LUC. XXII. Nonne oportuit, etc. nimirum constituta lex est; Quoniam per multas tribulationes, etc. ACTOR. XXIV. Haec via est, per quam caput intravit in caelum; per eandem ergo et membra intrare debent. Hinc Thomas Kemp. Lib. II. cap. i. Sustine cum Christo, et pro Christo, si vis regnare cum Christo. Dicat ergo quisque cum eodem auctore lib. III. c. LVI. Domine Jesu, sicut dixisti, etc. 3° Statua vexillum in manibus habet, ut indicetur, neminem coronatum iri, nisi qui legitime certaverit. II. ad TIM. II. hinc APOC. III. dicitur : Qui vicerit, dabo ei sedere, etc. Hostis autem, quem vincere debemus, sumus nos ipsi. Non enim est peior animae hostis, etc. Hinc Thom. Kemp. loc. cit. cap. III. ait, Hoc deberet, etc. 4° Angeli utrinque stipant statuam, ut indicetur, per eos animas nostras in caelum introducendas esse, juxta illud EXOD. XXXIII. Ecce ego mitto Angelum meum, etc. sic Lazarus, portatus, LUC. XVI. sic Christus LUC. XV. dicit : Dico vobis, quod ita gaudium erit, etc. unde audiendum monitum in cit. loc. EXOD. Observa eum, et audi vocem ejus, etc. 5° Per foramen angustum statua attrahitur, ut indicetur, quod Christus MATTH. VII. dixit : Intrate per angustam portam, etc. unde divitiarum sarcina abjicienda, affectu saltem, si effectum non licet, nam dives difficulter intrabit, etc. ut MATTH. X. dicitur. 6° Hostiae deiciuntur, ut indicetur, quod Ecclesia hodie canit : Ascendens Christus, etc. dedit dona hominibus. EPH. CAP. IV. unde credendum, quod hodie Christus dicat : Usque modo non petistis, etc. JO. XVI. quid autem petendum sit, Elisaeus exemplo suo docuit, petens ab Elia in altum evecto : Obsecro, fiat in me Spiritus duplex tuus. IV REG. II. nempe ut declinemus a malo, et faciamus bonum. Sic enim David. suasit PSALM. XXXVI. Quis est homo, qui vult vitam, etc. Excitantur ergo Auditores, ut caeremoniam hanc ita aspiciant, ut indicatum fructum quoque referant, sicque cum Christo vivant in terris, ut cum eodem etiam ad coelos ascendere mereantur. Vide pro hac materia tit. Crux.

II. *Euntes in mundum universum praedi-*

cate Evangelium omni creaturæ. MARC. XVI. Dici potest Christum fecisse, quod duces belli recuperata famosa civitate solent: mittendo in omnia loca, qui nuntient bona nova de redacta in potestatem civitate. Fecisse autem hoc non tantum ut gaudeamus, sed etiam ipsi expugnare conemur, nam regnum cœlorum vim patitur. MATTH. II. Dicat ergo Concionator, se ostensurum, quomodo expugnari debeat, nempe 1º per cuniculos humilitatis; sic enim Christus humiliavit semetipsum, etc. hinc S. Paulus EPHES. IV. Quod autem ascendit, etc. Vide tit. Humilitas. 2º muros concutiendo globis orationis, sic Christus integras noctes consumpsit in oratione, ubi Rosarii globulis commendandi, vide tit. Oratio. 3º Scalas admovendo mandatorum Dei. Sic Christus: Descendi, etc. Jo. VI. Hinc quærenti, quid facere deberent pro vita æterna obtinenda, respondit: Si vis ad vitam ingredi, serva mandata, MATTH. XIX. hinc pulchre Eusebius Emyssenus: « Si unusquisque nostrum subdere eas sibi studeat, et eminentia dominantis animi super eas stare consuescat, ex ipsis sibi gradum construit, quoad superiora conscendat. Sublimabunt nos, si fuerint infra nos: de nostris nobis vitiis scalam facimus, si vitia ipsa calcamus. De hac scala Deus APOC. III. dicit: Qui vicerit (vitia) dabo ei sedere, etc. Hanc Jacob GEN. XXXVIII. vidit: hanc ergo applicemus, dicendo cum Psalmista CVIII. Juravi, et statui, etc. 4º Portas confringendo, seu vim sibi faciendo, et multa patiundo. Sic Christus: Nonne oportuit, etc. Luc. XXII. Hinc Thomas Kemp. I. c. XXV. Unum est, etc. 5º Ignem injiciendo, id est, charitatem copiose ostendendo: Sic enim Christus: Majorem nemo habet, etc. Jo. XV. Hinc Luc. XII. Ignem veni mittere, etc. et S. Joannes I. c. III. Filioli, non diligamus, etc. Excitentur ergo ad oppugnandam hanc civitatem, ut cum Christo ibidem æternum vivere, et gaudere valeant.

N. B. Si omnes hos modos cœlum expugnandi accipere non placet, unus ex illis eligatur, et quomodo a Christo adhibitus sit, et a nobis quoque usurpari debeat, ostendatur.

III. *Assumptus est in cœlum.* MARC. XVI. Potest narrari historia de Elia in altum raptu in curru igneo, IV. REG. II. et dici, quod simili modo Christum per currum igneum charitatis erga Deum, et proximum in cœlos assumptum sit, quodque nos videntes eum oculo fidei taliter assumptum, debeamus cla-

mare cum Elisæo I. IV. c. II. Obsecro, ut fiat in me Spiritus duplex tuus, eadem scilicet duplex charitas, cujus proin necessitas, utilitas, et præstantia demonstranda. Vide tit. Charitas, et Dilectio proximi.

IV. *Qui crediderit, et baptizatus fuerit, salvus erit.* MARC. XVI. Dici potest, non immerito aliquos quærere, cur Christus fidem tantopere ante Ascensionem commendarit, et responderi communiter, id propterea factum, ut ostenderet, ex vivæ fidei defectu potissimum impedimentum Ascensionis in cœlum oriri, uti etiam S. Theresia agnovit, dicere solita, omnes imperfectiones nostras ex defectu fidei oriri: id quod enarratione impedimentorum se probaturum dicat Concionator. Et primum quidem impedimentum ac principale est peccatum mortale; unde autem hoc oritur, nisi quia vivaciter non credimus, non esse malum in urbe, quod non fecit Dominus. Vide tit. Resignatio, et tit. Voluntas. Tertium est, quia res creatas inordinate nimis amamus; unde vero hoc oritur, nisi quia firmiter non creditur Christi dictum Luc. XVIII. Nemo bonus, nisi solus Deus, tamquam fons boni. Vide tit. Deus. Quartum est, quia proximum non diligimus, ut oportet; unde autem hoc oritur, nisi quia non credimus firmiter illud Christi dictum MATTH. XXV. Quamdiu fecistis, etc. Unde excitandi Auditores, ut has præcipue quatuor veritates firmissime credant, et in mente habeant, nec dubitent, quin salvi sint futuri.

V. *Assumptus est in cœlum.* MARC. XVI. Narrari potest historia Ascensionis, et inter alia dici, videri adhuc bina vestigia Christi impressa loco, unde ascendit, eaque vestigia omni sexui, et ætati quadrare. Dicatur ergo, hæc vestigia nihil aliud esse, quam *abstine*, et *sustine*, eaque omni ætati, et sexui convenire. Ostendatur ergo quomodo hæc vestigia imitanda. Vide tit. Abstinencia, et tit. Patientia.

VI. *Assumptus est in cœlum.* MARC. XVI. Demonstrari potest magnitudo gloriæ Christi ex tribus præcipue fontibus orta, scilicet obedientia, humilitate, patientia, juxta illud PHIL. II. Ostendatur proin, quomodo Auditores in his Christum imitari, et majorem sibi gloriam procurare debeant.

PRO FESTO S. JOANNIS BAPTISTÆ.

I. *Elisabeth impletum est tempus pariendi, et peperit filium.* Luc. II. Ostendi potest,

qualem filium peperit, dicique, quod tota laus S. Joannis in compendio proposita fuerit a S. Angelo Gabriele, dum Luc. 1. de eo dixit: Erit enim magnus coram Domino. Ostendatur ergo, quid sit magnum esse coram Domino, nempe multum ipsum diligere, et multum ab eo diligere; nam quantitas cujusque animæ æstimatur ex mensura charitatis, quam habet, teste S. Bernardo serm. XXI. in Cant. unde ostendatur, quomodo S. Joannes dilexerit Deum, id quod per duos actus charitatis, qui pulsus animæ vocantur, abstinentiam scilicet ab omni inordinato amore rerum creatarum, et sustinentiam adversitatum probari potest. Vide tit. Charitas, et tit. Patientia.

II. *Audierunt vicini et cognati ejus, quia Dominus magnificavit misericordiam suam cum illa, et congratulabantur ei.* Luc. 11. Dicitur potest, hodie impletum esse, quod Angelus Gabriel Zachariæ Patri prædixerat: In natiuitate ejus multi gaudebunt, Luc. 1. Ostendatur in prima parte, quomodo Deus, Angeli, parentes, cognati, vicini, defuncti Patres in limbo gavisii sint in ejus natiuitate. In secunda vero parte ostendatur, quomodo et nos simile gaudium per natiuitatem spirituales seu veram conversionem ad Deum creare possimus Deo et Angelis (ut patet in redeunte filio prodigo) Christo (ut patet in parabola inventæ ovis) B. Virgini et Sanctis domesticis, defunctis, nobis ipsis ante, in, et post mortem.

III. *Joannes est nomen ejus.* Luc. 1. Ostendatur, quam bene olim dixerit Poeta: Conveniunt rebus nomina sæpe suis; idque in S. Joanne maxime apparere, cujus nomen idem significat ac gratia, quæ nihil aliud est, quam amicitia cum Deo. Ostendatur proin, quam sincerus et dilectus amicus Dei fuerit S. Joannes, idque probetur ex continua familiaritate cum Deo, dein quia omnia habeat communia, et tandem quod animam suam pro amico posuerit. In secunda parte ostendatur, quod de hac amicitia vere dicere potuerit: Venerunt mihi omnia bona pariter cum illa: Cant. viii. nam summus illi honor et lætitia inde parta est. Excitentur proin Auditores, ut ipsi hanc amicitiam quærere, aut conservare, et augere studeant. Vide tit. Amicitia et Gratia.

IV. *Quis putas puer iste erit?* Luc. 1. Dicat Concionator, se non dubitare, quin plerique Auditorum habentium liberos cupiant de illis scire, quales olim futuri sint; id proin

se illis prædicturum, nempe tales, quales in pueritia fuerint, juxta notum illud: Quo semel est imbuta, etc. et Salomonis effatum: Adolescens juxta viam, etc. et exemplum S. Joannes, cujus vita puerilis cum virili comparetur, et quam similis fuerit, ostendatur. Dein excitentur Auditores, ut diligenter in pueritia instruant, aut instrui curent suos liberos in pietate, et timore in bonis moribus, in proficuis artibus. Vide in tit. Pietas, et Timor.

V. *Et enim manus Domini erat cum illo.* Luc. 1. Dicitur potest eximiam quidem esse vitam, et opera S. Joannis Bapt. sed hoc mirum videri non debere, cum manus Domini fuerit cum illo, cui manui nihil impossibile est. Ostendatur ergo, quomodo fuerit cum illo in vita tam aspera continuanda, in excitandis hominibus ad pœnitentiam, in morte pro Christo. In secunda postea parte ostendatur, quomodo, et ipsi possint obtinere, ut manus Domini sit cum illis, si scilicet cum Davide fiant viri secundum cor Dei, et faciant omnes voluntates ejus: tunc enim implebitur promissum Dei: Oleo sancto meo unxi eum, manus enim mea auxiliabitur ei, etc. in obtinendis bonis temporalibus, in administrandis officiis, in tribulationibus perferendis. Vide tit. Fortitudo.

VI. *Nequaquam, sed vocabitur Joannes.* Luc. 1. Dicitur potest, non frustra hoc nomen ei a Deo datum esse, sed propter officium Præcursoris, quod suscepturus erat: ad hoc enim, vel maxime conducebat, ut esset sanctus, et gratus Deo, ac non tam verbis, quam exemplis prædicaret, et prædiceret Christum, et pœnitentiam. Ostendatur ergo, quomodo S. Joannes exemplo confirmaverit ea, quæ prædicavit, maxime pœnitentiam, et patientiam, et quomodo ipsi etiam Auditores exemplo magis, quam verbis, suos instruere, et erudire debeant.

VII. Ex occasione thematis: *Multi in natiuitate ejus gaudebunt.* Luc. cap. 1. ostendendum, quomodo, et nos spirituales natiuitatem, quæ consistit in firmo proposito declinandi a malo, et faciendo bonum, procurare debeamus. Dein ostendatur, quale gaudium viventes, et defuncti, præcipue vero ipse ante, in, et post mortem habiturus sit. Vide Fabrum conc. I. in hoc Festo. Item tit. Gaudium.

VIII. Ex occasione thematis: *Joannes est nomen ejus*, ostendi potest, quomodo S. Joannes id, quod nomen ejus significavit,

impleverit, et quomodo, et nos nomen in Baptismo acceptum implere debeamus, præcipue nomen Christiani. Vide tit. Christianus, et Fabrum conc. vi. n. 5.

IX. Ex occasione thematis : *Elisabeth impletum est tempus pariendi, et peperit filium*, ostendi potest, quomodo non tantum concipere bona proposita, sed etiam parere debeamus; ad quem finem possunt offerri adjumenta ad bene patiendum nempe gratia Dei invocata, patrocinium Sanctorum, præcipue Beatæ Virginis, obstetrix bona, seu auxilium Patrum spiritualium. Pariter possunt impedimenta felicitis partus indicari, nempe appetitus noxiorum, nimius labor, et motus, nulum conatum adhibere velle. Ostendatur proin, quomodo hæc adjumenta usurpanda, et impedimenta removenda sint.

X. Ex occasione thematis : *Benedictus Dominus Deus Israel*, ostendi potest, quomodo pro beneficiis acceptis statim gratias agere debeamus, et quem fructum ex tali gratitudine sperare possimus. De quibus vide nos suo loco, uti, et Fabrum conc. vi. n. 7.

XI. Ex occasione thematis : *Quis putas puer iste erit?* potest ostendi, quam vere Præcursoris nomen, et officium impleverit S. Joannes Baptista. 1º Quia præcurrit efficaciter pro nobis intercedendo; non enim surrexit major, ergo nec gratior ipso. 2. Præcurrit protegendo; præcipue contra vitia prædicando, et exhibendo poenitentium. 3º. Præcurrit vitæ exemplo, præcipue innocentia, insigni contemptu mundi, humilitate, patientia, zelosa charitate, ad quas proin virtutes imitandas excitandi erunt Auditores.

XII. Ex occasione thematis ejusdem dici poterit, hanc quæstionem jam solvisse ipsum Christum, dum dixit : Non surrexit major Joanne Baptista : sed quia multi dubitabant, unde proveniret hæc majoritas, ideo hoc explicatum iri. Dicendum itaque, eam ex generosa sui victoria provenisse juxta axioma : Tantum proficies, quantum tibi vim intuleris; unde ostendatur. 1º Quomodo sibi vim intulerit in victu, moderando. 2º In asperitate vitæ. 3º In tolerando martyrio, aliisque adversitatibus. Deinde declaretur, quomodo per hanc victoriam profecerit in gratia, meritis, virtutibus, gloria.

PRO FESTO SS. PETRI ET PAULI.

I. *Tu es Petrus, et super hanc petram ædi-*

ficabo Ecclesiam meam. MATTH. XIX. Dici potest, quod, sicut Carolus Imperator olim duas columnas in mari posuit, iisque inscribi curavit : Non plus ultra : sic Deus SS. Apostolis velut duas columnas Ecclesiæ, et fidei Catholicæ posuerit, iisque pariter inscripserit : Non plus ultra ; credendum scilicet, quam illi verbo, et exemplo docuerint. Ostendatur ergo, quomodo fidem Catholicam non verbo dumtaxat, sed etiam opere docuerint, quamque firmiter illam defenderint, sicque vere immobiles columnæ exstiterint, et quomodo Auditores quoque eosdem in hac firmitate imitari debeant. Vide tit. Fides.

II. *Tu es Christus Filius Dei vivi.* MATTH. XVI. Potest ostendi necessitas confessionis fidei, simulque modus faciendæ professionis demonstrari, quod scilicet corde, ore, et opere sit facienda, exemplo SS. Petri, et Pauli : et quo cum fructu talis confessio sit facienda, quod scilicet verificandum sit illud Christi promissum. Qui confitebitur me, etc. Vide tit. Fides.

III. *Tu es Petrus, et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam.* MATTH. XVI. Potest dici olim constantiam esse repræsentatam per petram in mari sitam cum hac inscriptione : Nec flumine, nec flamine, nec fulmine : (lædor, aut dimoveor) ostendatur proin talem petram fuisse Sanctum Petrum, et probetur, quod nec a flumine, seu fluxis voluptatibus, nec a flamine, seu ablatione bonorum, nec a fulmine minarum, quibus cruciatus, et mortem Tyrannus minabatur, dimoveri se a veræ fidei confessione sit passus; quomodo proin ipsum Auditores in hoc imitari debeant.

IV. *Tibi dabo claves regni cælorum.* MATTH. XVI. Dici potest, hæc verba præ aliis esse observanda, utpote quæ fundamentum contineant nostræ fidei; nam ex judicis defectu necessario multas hæreses fuisse exortas, unde demonstrandum, quod hæretici non habeant verum judicem : habeant autem Catholici, ut qui continuam successionem judicum a Sancto Petro usque ad modernum Pontificem probare possint.

V. *Quem dicunt homines esse Filium hominis?* MATTH. XVI. Ostendi potest, quomodo nos ad hanc quæstionem respondere debeamus, et dicere ad Christum : 1º Tu meus es *principalis spectator*, utpote qui solus intime cognoscis actiones meas, et de iis ferre judicium potes, et cui placere plus est, quam si omnibus hominibus simul sumptis placerem. 2º Tu meus es *adjutor maximus*; quia tu

scis, potes, et vis juvare. 3° Tu meus es *magister optimus*, qui artem utilissimam dignissimam, et jucundissimam amandi Deum doces verbo, et exemplo, et adjutorio. 4° Tu meus es *consolator maximus*, quia consolationes veras, solidas (id est, animum sanantes) et constantes comunicas. 5° Tu meus es *præmiator maximus*; quia mercedem summam præsentem, æternam offers, quæ omnia facile ex iis, quæ tit. Christus dicta sunt, probari possunt.

VI. *Tibi dabo claves regni cælorum.* MATTH. XVI. Dici potest, merito magnum beneficium collatum censi S. Petro, dum ei claves regni cœlestis collatæ sunt; non minus tamen nobis etiam collatum censi posse, dum clavem pœnitentiæ nobis concede paratus est, si eam acceptare velimus. Ostendatur ergo, eam esse optimum medium cœlos aperiendi. Deinde pariter demonstretur, quomodo SS. Apostoli Petrus, et Paulus eandem egerint, et exemplo præverint, et quomodo adeo nos quoque illos imitari debeamus. Vide tit. Pœnitentia.

VII. Ex occasione thematis: *Tu es Petrus, et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam.* MATTH. XVIII. potest ostendi quam firma sit petra ipsa Ecclesia, utpote tot procellis Ethnicorum, Judæorum, et Hæreticorum concussa; unde excitandi erunt Auditores, ut super hanc petram ædificent fidem, et vitam suam, certoque sibi persuadeant, quod portæ inferi non prævalebunt adversus eam.

VIII. Ex occasione thematis ejusdem ostendi potest, quomodo S. Petrus et S. Paulus Ecclesiam fundarint indefesso labore prædicationis, vitæ et morum sanctitate, virtute miraculorum, martyrio et sanguine suo. Unde more Societatis Jesu eisdem tamquam fundatoribus candela ardens, id est, ob vitæ innocentiam candida, ob virtutum colores varios depicta, et per fervorem vitæ, et boni exempli accensa offerenda est. Vide Fabrum in Sylva nova, seu Auctario.

IX. Ex occasione thematis: *Super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam*, ostendi possunt motiva credibilitatis, præcipue ex miraculis petita, simulque Auditores excitari, ut, sicut hanc unam esse veram fidem agnoscunt, ita debitas pro ea communicata gratias persolvant, eandemque bonis operibus confirmant, et condecorant. Vide tit. Fides.

X. Ex occasione thematis: *Tu es Christus Filius Dei vivi*, ostendendum, quam merito

dixerit S. Theresia, omnes errores, et peccata ex defectu fidei vivæ oriri, atque adeo primo ostendatur; quid sit viva fides, scilicet ea, qua certi quidam articuli fidei in recenti semper memoria habeantur, quales sunt, Deum ubique præsentem esse; omnia in bonum nostrum ordinare; tamquam fontem omne bonum continere; quæ proximo fiunt, sibi facta reputare. Deinde ostendatur, quod is, qui talem confessionem facit, sit petra, seu immobilis in adversis et temptationibus futurus. Vide tit. Fides, et Tentatio.

XI. Ex occasione thematis: *Quem dicunt homines esse Filium hominis?* ostendendum est, cur et quousque homines curam boni nominis habere debeant, nimirum. 1° Quia Deus exigit dicens per Siracidem cap. XII. Curam habe de bono nomine. 2° Quia proximus exigit; nam, teste D. Augustino, duæ res sunt necessariae, conscientia tibi, fama proximo. 3° Quia proprium tuum bonum exigit, quia bona fama nihil est præstantius; hinc natum proverbium: Omnia si perdas, famam servare memento, quia, ut idem Siracides dixit, hæc magis proderit, quam mille thesauri. Dein ostendatur, quomodo conservari possit, scilicet rara conversatione, cauta colloctione, et bona operatione, de quibus vide tit. Fama et Fabrum conc. VI.

XII. Ex occasione thematis: *Alii Joannem Baptistam, alii autem Eliam, aut unum ex Prophetis*, ostendatur, quam varia sint humana judicia, atque adeo non curanda. Interdum tamen prudentes, pios, et zelosos viros interrogandos: Vos autem quem me esse dicitis? Ut corrigi queant, his corrigenda videntur. Vide tit. Judicia temeraria. Item Fabrum conc. VIII. n. 2. et 3.

PRO FESTO VISITATIONIS B. VIRGINIS.

I. *Exurgens Maria abiit cum festinatione.* LUC. I. Potest dilectio B. V. erga proximum demonstrari ex tribus præcipue actibus. 1° Quod *prompte* eam exercuerit exurgens cum festinatione. 2° Quod *efficaciter* eam exercuerit, tum verbis, suaviter Elisabetham salutando et alloquendo, tum operibus, per tres menses ei inserviando. 3° Quod *constanter* illam exercuerit, nec difficultates itineris, nec molestias obsequiorum præstitorum horrendo. Dein ostendatur, quomodo Auditores quoque eandem imitari possint et

debeant. Vide tit. Dilectio Proximi, et Hyperdulia Mariana.

II. *Intravit in Domum Zachariæ, et salutavit Elisabeth.* Luc. I. Declarari potest, quos fructus afferat Visitatio Deiparæ ante, in, et post mortem; de quo vide tit. VII. Hyperdulia Mariana.

III. *Exultavit infans in utero meo.* Luc. I. Ostendi potest, quod magni quidem, et multiplices fuerint fructus salutationis activæ, qua B. V. S. Elisabeth salutavit; non minores tamen, nec pauciores sint salutationis passivæ, qua a nobis per salutationem Angelicam salutatur. Unde commenda istam salutationem: 1º Ab auctoribus. 2º A brevitate. 3º Ab efficacia, quam habet ad impetrandas varias gratias: ad repellendos hostes: ad felicem horam mortis obtinendam; pro quibus omnibus probandis vide tit. 70.

IV. *Mansit autem Maria cum illa quasi mensibus tribus.* Luc. I. Ostendi potest, quomodo B. Virgo, Sancta Elisabeth ad partum felicem obtinendum juvat, ita nunc quoque ad triplicem partum felicem, corporis, animæ, animalium, agrorum, hortorum, etc. de quo vide tit. Hyperdulia Mariana.

V. *Intravit in domum Zachariæ.* Luc. II. Dici potest, quod S. Ambrosius de virginitate Deiparæ dixit: « Sit vobis tamquam in imagine descripta virginitas, vitaque Mariæ; » hoc multo magis de Visitatione B. V. dici posse, ut scilicet ex illa tamquam exemplari discant Auditores, malas quidem visitationes devitare, bonas autem frequentare, quænam autem illæ sint, in præsentī concione demonstratum iri. In prima ergo parte ostendatur, quænam sint malæ visitationes, nempe diurnæ hospitiorum, nocturnæ mulierum, diurnæ, et nocturnæ simul aliorum bonorum per furtum: quarum omnium visitationum damna ostendantur. In secunda parte bonæ visitationes declarentur, nempe templorum, ægrorum, purgatorii per auxilium animabus illis præstitum; quarum omnium visitationum præstantia pariter demonstretur; pro quibus dilatandis vide speciales titulus, Ebrietas, et Purgatorium.

VI. *Benedicta tu inter mulieres.* Luc. I. Dici potest, magnum quidem fuisse hoc elogium, sed majus longe esse, quod benedicta, id est, meritis, et gloria excedens sit omnes Sanctos; hoc autem elogium vere illi convenire, ostensurum se ex præsentī concione; pro quo videatur tit. Hyperdulia Mariana, et inde concludatur, quantopere

æstimanda, invocanda, et honoranda sit hæc Virgo, id quod variis sententiis et historiis ex eodem titulo desumptis probetur.

PRO FESTO SANCTÆ MARIÆ MAGDALENÆ.

I. *Vides hanc mulierem?* Luc. VII. Dicat se hodie gratum spectaculum seu comœdiam Auditoribus repræsentaturum, scilicet B. Magdalenam. Et in primo quidem actu *peccantem*, ut inde miserum peccatorum statum discant, et quomodo luxuria præcipue in varia peccata præcipitet; pro qua assertione probanda vide tit. Luxuria et Peccatum. In secundo *pœnitentem*, ut inde discant modum pœnitendi, et causas, ad quam probationem conducere potest tit. Pœnitentia. In tertio *gloriosam*, ut appareat, fructus pœnitentiæ, ubi explicari ex vita S. Magdalenæ possunt favores a Christo eidem post conversionem exhibiti, et per eos Auditores ad similem pœnitentiam animari.

II. *Lacrymis cæpit rigare pedes ejus.* Luc. VII. Explicari possunt quinque fontes, ex quibus S. Magdalena has lacrymas hausit, et ipsi quoque Auditores haurire debent, quos vide tit. Pœnitentia.

III. *Fides tua te salvam fecit.* Luc. VII. Dici potest, recte fidei adscribi salutem S. Magdalenæ, quia per eam quinque impedimenta potissima pœnitentiæ agendæ removet, quæ impedimenta videantur tit. Pœnit. et quomodo a S. Magdalena remota sint, et ab Auditoribus quoque removeri debeant, ostendatur.

IV. *Lacrymis cæpit rigare pedes ejus.* Luc. VII. Potest lacrymarum utilitas ex comparatione earum cum variis aquis demonstrari. Et 1º quidem cum aqua per cineres igne percolata seu lixivio, dum a sordibus peccatorum lavat. 2º Cum aquis calidis thermarum, dum morbos radicitus curat. 3º Cum aquis pluviarum, dum fertilem reddit animum, et varios fructus producere facit; pro quo scopo vide tit. Lacrymæ.

V. *Remittuntur illi peccata multa, quoniam dilexit multum.* Luc. VII. Potest dici, multum quidem disputare Philosophos, an detur causalitas et prioritas mutua: in S. Magdalenæ tamen conversione, eandem datam fuisse merito videri posse, utpote in qua dilectio causavit remissionem peccatorum, uti ex cit. textu patet; et vicissim remissio

peccatorum causavit dilectionem, juxta aliquorum interpretationem, volentium, particulam *quoniam* in textu citato idem significare ac *propterea*; unde explicetur in prima parte fusius, quam efficax medium sit dilectio ad peccata delenda; pro quo vide tit. Charitas. In secunda vero parte ostendatur, quomodo remissio peccatorum ad dilectionem merito invitet; pro quo serviat pulchrum exemplum tit. Pœnitentia.

VI. *Hæc autem, ex quo intravit, non cessavit osculari pedes meos.* Luc. vii. Potest demonstrari qualitas pœnitentiæ a S. Magdalena susceptæ. Quod videlicet 1º fuerit *generosa* ob insignem sui et respectus humani victoriam. 2º *Copiosa*, quia lacrymas copiosas fudit, oscula copiosa fixit, unguentum copiosum fudit, in quo imitanda per varios actus pœnitentiæ, qui tit. Pœnitentia explicati videri possunt. 3º *Fructuosa*, ob peccatorum remissionem; Christi defensionem contra Phariseum; multiplicem consolationem, dum quotidie per 30 annos cœlestem musicam audit; frequentem visitationem, qua Christus ultra centum vices visitavit; inexplicabilem gloriam, qua ipsam post mortem donavit. Excitentur proin Auditores ad similem pœnitentiam agendam, ut similes fructus participare queant.

VII. Ex occasione thematis: *Vides hanc mulierem?* ostendi potest in primis, quam gravis peccatrix fuerit S. Magdalena, utpote ex qua septem Dæmonia, id est, septem peccata mortalia, ejecta sint. 2º Ostendi potest, quomodo ex occasione tantorum delictorum causam ardentissimæ dilectionis sumpserit, et vicissim dilecta sit, extraordinarios favores accipiendo, ut adeo nemo ob præteritam vitam malam desperare, sed occasionem pœnitentiæ arripere debeat, et dicere cum S. Bernardo ad Deum: « De misera vita mea sume, obsecro, residuum annorum meorum: pro his vero, quos vivendo, perdi, quia perditè vixi, cor contritum et humiliatum non despicias. » Vide tit. Pœnit.

VIII. Ex occasione thematis: *Erat mulier in civitate peccatrix*; potest S. Maria Magdalena pœnitentibus in exemplum proponi, quia 1º. Pœnitentiam cito arripuit. 2º Quia intime confusa et contrita erat. 3º Quia perfecte et copiose satisfacit per asperam vitam 30 annis susceptam, et quia instrumenta malitiæ in instrumenta dilectionis et obsequii divini convertit. Vide Fabrum conc. ii.

IX. Ex occasione thematis: *Remittuntur*

ei peccata multa, quoniam dilexit multum, ostendi possunt motiva, quæ S. Mariam Magdalenam ad tantam dilectionem moverint, et quamvis peccatorem movere debeant, scilicet persona offensa, persona offendens, offensæ qualitas, effectus, multitudo, de quibus vide tit. Pœnitentia.

X. Ex occasione thematis: *Ut cognovit quod Jesus accubuerit in domo Pharisæi*, afferri possunt rationes, cum pœnitentia non sit procrastinanda, nimirum, 1º Quia talis dilatio periculosa est. 2º Quia valde nociva. 3º Quia numerum peccatorum a Deo definitum citius impleri faciat. 4º Quia pœnitentia sera raro vera; quæ omnia fusius probata vide tit. Pœnitent.

XI. Ex occasione thematis: *Lacrymis cæpit rigare pedes ejus*, potest ostendi, quod lacrymæ non tantum sint vinum Angelorum eosdem lætificans, majusque gaudium creans super uno peccatore, quam super nonaginta justos: sed etiam Deum, qui, teste Sancto Chrysostomo, delinquentium gemitus esurit, et sitit lacrymas peccatorum: et proximos, quibus jucundum est videre fratres emendatos, et ferventes, et seipsum; est enim quædam flere voluptas. Vide tit. Lacrymæ et Fabrum conc. iv.

XII. Ex occasione thematis: *Quæ et qualis est mulier, quia peccatrix est*, ostendi potest, quod peccatores non temere judicandi nec spernendi sint ob sequentes causas. 1º Quia forte jam emendati sunt. 2º Quia forte brevi convertentur. 3º Quia forte in uno tantum deliquerunt, nos vero in pluribus. 4º Quia forte graves tentationes passi sunt. 5º Quia forte meliores resurgent. Unde merito suasit S. Bernardus: « Excusa intentionem, si opus non potes puta ignorantiam, puta subreptionem, puta causam. » Vid. hunc conceptum fusius explicatum apud Fabrum conc. vii. et tit. Judicium temerarium.

PRO FESTO S. JACOBI.

I. *Dic, ut sedeant hi duo filii mei, unum ad dexteram, et alter ad sinistram.* Luc. xii. Potest dici, Christum quidem corripuisse matrem hanc cum filiis, quia honorem inordinate ambierunt: Concionatorem vero ipsis hodie libere concessurum, imo hortaturum, ut honores ambiant, et quærant, dummodo id faciant per debitam viam et medium;

quodnam autem hoc sit, se in præsenti concione demonstraturum. Dicat ergo hanc viam perveniendi ad honores veros solam esse virtutem, uti S. Bernardus testatus est, et Romani, quorum sententia vide tit. Virtus. Id probetur amplius ex natura honoris veri, dein ex exemplis Sanctorum honoratorum ob virtutem a Deo et hominibus: pro quibus amplificandis vide tit. Virtus et tit. Fama et Honor.

II. *Nescitis, quid petatis.* Luc. xx. Potest invectio fieri in ambitionis vitium, et 1° ostendi, in quo consistat ambitio; de quo vide tit. viii. Ambitio. ostendat, quam noxium sit vitium, quia honor per illam quæsitus indebite venit, præpropere affectatur, periculose captatur. Vide eod. tit. Ostendat unum vel alterum medium ad hoc vitium vitandum; pro quo vide cit. tit.

III. *Potestis bibere calicem?* Luc. xx. Possumt proponi motiva ob quæ libenter calicem Domini bibere debeamus; quæ vide propo- sita tit. Patientia.

IV. *Potestis bibere calicem?* Luc. xx. Dici potest, S. Jacobum Apostolum quidem cum fratre prompte ad hanc quæestionem respondisse: Possumus; verum hodie plurimos esse, qui respondeant: Non possumus: de quibus illud dictum verificatur: Si ceperunt se singuli excusare: unde excusationes eorum in concione refutare proderit, de quibus vide tit. Patientia; simulque ostendere, quomodo nullam similem excusationem S. Jacobus attulerit.

V. *Dicunt ei: Possumus.* Luc. xx. Dici potest, etiamsi multis impossibile videatur, calicem passionis bibere, et deliquium timeant, non difficulter tamen illum bibituros, et dicturos: Possumus; si spirituale myrothecion usurpent, etc. ex variis exemplis compositum, quod vide cit. tit.

VI. *Nescitis, quid petatis.* Luc. xx. Dici potest, hanc sententiam, et correptionem solis quidem duobus filiis Zebedæi, et matri dictam esse: sed hodie majori hominum parti repeti posse: quid enim plerique aliud petunt, et desiderant, nisi ut divitiis, honoribus, et voluptatibus frui queant? Atqui his omnibus jure meritissimo dici potest: quid petatis; id quod per tres partes concionis agatur, demonstrando, quanta damna afferat inordinatus divitiarum, bonorum, et voluptatum appetitus; pro qua probatione vide tit. Divitiæ, Honor, voluptas.

VII. Ex occasione thematis: *Accessit ad eum*

mater filiorum Zebedæi, MATTH. xx. dicere potest Concionator, reprehensos quidem esse hos filios, quod matrem ad hanc petitionem faciendam instigarint, se autem permittere libere, imo suadere, ad matrem suam, nempe Beat. Virginem, accedant, ut cum ea ad regnum cœleste admittantur. Ostendatur proin, quam merito confugere debeant ad hanc matrem, quia potest impetrare, quod petit, tamquam Mater Christi, cui ille perinde, ut Salomon matri suæ, dicturus sit: Pete mater mea, neque enim fas est, ut avertam faciem tuam. Et vult impetrare tamquam mater viventium; unde recte B. Virginis amor inter potiora signa prædestinationis censetur. Vide tit. Hyperdulia.

VIII. Ex occasione thematis: *Dic, ut sedeant, hi filii mei, unus ad dexteram, alter ad sinistram*, potest ostendi, ambitionem esse illegitimum modum perveniendi ad honores, verum autem, et efficacem modum ostendisse Romanos, dum duo templa, alterum honori, alterum virtuti ædificarunt tali situ, ut quicumque in templum honoris ingredi vellet, prius per virtutis templum intrare deberet. Ostendatur itaque, virtutem esse optimum medium ad honores obtinendos, conservandos, deponendos. Vide tit. Honor, et Virtus, item Fabrum conc. ii.

IX. Ex occasione thematis: *Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum*, ostendi potest, cur calicem passionis libenter acceptare et exhaurire debeant homines, nempe 1° Propter offerentem, qui est Deus. 2° Propter commemorationem Christi velut summi Imperatoris, et Benefactoris. 3° Propter conformitatem cum Sanctis, qui prius illum exhauerunt. 4° In sanitatem eorum, qui, Deo bene addicti sunt, uti sunt viventes boni, et defuncti. 5° In sanitatem propriam. Quæ omnia vide fusiùs explicata in tit. Patientia.

X. Ex eodem themate dici potest, si hodie Christus eandem quæestionem proponeret, multos responsuros: Non possumus; nam alii dicerent, cum sibi immerito offerri: alii, sibi solis exhauriendum quererentur: alii nimis amarum: alii nimis capacem esse, queritarent: alii contra personas offerentes exciperent: quas omnes excusationes refutatas vide apud Fabrum conc. v.

XI. Ex occasione thematis: *Nescitis, quid petatis*, ostendendum, quid et quomodo petendum, nempe honorifica Deo, utilia proximo, salubria sibi. Petenda autem ab in

gratia constituto, cum debita resignatione, serio, et ferventer, cum longanimi perseverantia; de quibus vide tit. Oratio.

XII. Ex occasione thematis: *Calicem quidem meum bibetis*, ostendatur rationes, cur Deus iis, quos præ aliis diligit, calicem passionis exhauriendum propinet, nimirum 1º Ut occasionem majoris gloriæ promerendæ offerat. 2º Ut Christo conformiores sint. 3º Ut contra Diabolum eos persequentem gloriosè triumphant, uti fusius probatur in titulo Patientia.

PRO FESTO S. IGNATII.

I. *Sint lumbi vestri præcincti*. Luc. XII. Ostendi potest, quod S. Ignatius generosus quidem miles fuerit ante suam conversionem, ob duas causas. 1º Quia arcem multo nobiliorem defendit, scilicet Ecclesiam. 2º Quia generosiori, et feliciori modo eam defendit contra Lutherum, aliosque Hæreticos, uti fusius ostenditur in septima instructione mea.

II. *Sint lumbi vestri præcincti, et lucerne ardentes in manibus vestris*. Luc. XII. Potest zelus S. Ignatii commendari, et dici, quod S. Ignatius sit ille ignis, de quo Christus Luc. II. dixit: Ignem veni mittere, etc. uti ipsum nomen etiam præ se fert, quod unica littera dempta idem significat, ac ignitus seu ignis es tu. Unde ostendendum, quomodo zelum suum instar ignis exercuerit; de quo vide Instructionem III. p. I. et tit. Zelus.

III. *Beati servi illi, quos, cum venerit Dominus, invenerit vigilantes*. Luc. XII. Dici potest, Deum tempore S. Ignatii merito repetere potuisse illud. ATC. XIII. et PSAL. Inveni David, etc. et quomodo is vere fecerit omnes voluntates ejus, et hinc tanti obedientiam fecerit, ut eam notam, per quam sui socii cognoscerentur, esse voluerit. In altera vero parte ostendatur, quomodo Deus in ipso impleverit, quod de Davide prædixerat: Oleo meo Sancto unxi eum, etc. vide tit. 123. V. Resignatio.

IV. *Beati sunt servi illi*. Luc. XII. Dici potest, Sanctum Ignatium similem fuisse illi mulieri, quæ quondam juveni Religioso Sancti Dominici, cum a Ludovico Rege Galliæ ad magnum Sultanum missus fuisset, occurrit, una manu ignem, altera lebetem aqua plenum tulit, et quid his facere vellet, rogata, respondit, se igne cælum comburere, et

aqua gehennam extinguere desiderare, ut omnes deinceps homines in actionibus suis nihil, nisi gloriam Dei quærant. Ostendatur ergo in prima parte, quomodo semper *majorem* Dei gloriam quæsierit *intensive*, faciendo semper, quæ Deo magis placebant, ideoque generose se vincendo, et tribulationes amando, consolationes respuendo, etc. et *extensive*, cupiendo semper plures, et plures ad Dei amorem attrahere; unde dicere solitus erat sociis: *Ite, omnia accendite*. In secunda parte ostendatur, quomodo Deus vicissim majorem gloriam S. Ignatii quæsierit, illum tanti Ordinis fundatorem constituendo, tot miraculis illustrem faciendo, Societatem ipsius per orbem universum dilatando, ut in filiis suis magis glorificaretur. Vide tit. Intentio bona. Zelus.

V. *Ut, cum venerit, et pulsaverit, confestim aperiant ei*. Luc. XII. Dici potest, impletum hoc in S. Ignatio videri, ut, qui talem gratiam convertendi animas habuerit; ut mox, ubi pulsavit, corda ei aperta fuerint; ut ipse Deus aliquando S. Magdalene de Paz. dixerit, maxime felicem spiritum, qui hodie regnat in terra, esse spiritum et zelum S. Ignatii. Qualis autem ille fuerit, dicat Concionator, se in concione demonstraturum. In prima ergo concionis parte ostendat, qualis hic spiritus fuerit, quod scilicet homines ad cognitionem, et amorem Dei trahere studuerit; hinc duo erant ipsius desideria: O utinam homines te nossent! Et ite, omnia accendite; huc scholæ, huc conciones, confessionalia, visitationes ægrorum, exercitia spiritualia, tendebant. In secundo ostendatur, hunc spiritum merito felicissimum judicari ob tres causas: 1º Quia efficacissimus est; nam charitas omnem animi languorem sanat, etc. Vide tit. Charitas. 2º Quia hic modus facilis est, et omnes difficultates tollit: nihil enim durum, etc. Vide I. c. 3º Quia gravissimus, et jucundissimus, quia naturale, et jucundum est homini amare, maxime finem, ad quem creatus est, unde S. Augustinus dixit: Verus amor non sentit, etc. Vide I. c. Hinc alibi dixit: «O quam suave mihi subito factum est, carere suavitatibus nugarum: et quas amittere, vel dimittere gaudium erat. Ejiciebas enim eas, tu vera et summa suavitatis; ejiciebas eas, et intrabas pro eis.» Excitentur proin Auditores, ut imaginentur sibi S. Ignatium dicentem; «Transite ad me omnes, qui concupiscitis me, et a generationibus meis adimplemini? Spiritus enim meus

dulcis, et hæreditas mea super mel, et favum.» Et iterum: Venite ad me omnes, etc. MATTH. XI. jugum enim meum suave, etc.

VI. *Beati servi illi, quos, cum venerit Dominus, invenerit vigilantes.* LUC. XII. Ostendi potest, quam vigilans, et fidelis servus fuerit S. Ignatius, ut qui duo talenta sibi concredita, scilicet intellectum, et voluntatem, tam bene collocarit et duo alia talenta, nempe salutem propriam, et alienam tam sollicitè lucrari studuerit. Unde in duas partes dividi poterit concio, et in prima ostendi, quanta cura in salutem propriam per virtutum studium incubuerit, semper ob oculos habens illud Christi: Quid prodest homini, etc. In secunda vero ostendi potest, quomodo alienæ salutis invigilarit. Pro quo vide tit. ult. V. Zelus.

PRO FESTO S. LAURENTII.

I. *Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet.* JO. XII. Dici potest, illatam quidem a plerisque nunc messem corporalem esse; an autem perinde etiam spiritualem intulerint, dubitari merito posse. Verendum profecto esse, ne de laboribus, et actionibus hujus anni multi audiverint illud AGGÆI c. I. Ponite corda vestra super vias vestras. Seminastis multum, et intulistis parum. Quare hoc? quia seminare nesciverunt; quare hæc doceantur. Et in prima parte dicatur, quod S. Laurentius, agrum bonum elegerit, scilicet Christum, in quem semen actionum suarum coniecit, propter ipsum enim Diaconi munus suscepit, et sustinuit, et eleemosynas distribuit, martyrium toleravit, ut Ecclesia confitetur, dicens: Laurentius ingressus, etc. Excitentur proin Auditores ad agrum hunc eligendum, utpote bene aratum per passionem juxta illud PSAL. CXXII. Supra dorsum meum fabricaverunt (velut alii legunt, araverunt) peccatores, etc. Vid. tit. Intentio. In secunda doceatur, quomodo semen etiam bonum, imo optimum elegerit, scilicet eleemosynas, et tribulationes, hæc enim centuplum fructum refert, uti de eleemosyna testatus est Christus MATTH. XIX. Amen amen dico vobis, quod omnis, qui reliquerit, etc. de tribulationibus vero S. Paulus ROM. VIII. non sunt condignæ, etc. Vide tit. Misericordia, et Patientia. In tertia parte ostendatur, quomodo bene occaverit agrum, et texerit semen

juxta illud MATTH. VI. Attendite, etc. thesauros namque in occulto distribuit, nihil faciens favore Imperat. et aliorum. Excitentur Auditores ad idem faciendum. Vide iterum tit. Intentio.

II. *Si quis mihi ministrat, me sequatur.* JO. XII. Ostendatur, quid requiratur ad Christum sequendum, nempe quod ipse MATTH. XVI. dixit: Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, tollat crucem suam, et sequatur me. Dividatur itaque concio in duas partes, et in prima demonstratur, quomodo S. Laurentius abnegaverit semetipsum, pro quo videatur tit. Abnegatio. In secunda ostendatur, quomodo sustulerit crucem, subeundo martyrium, pro quo videatur tit. Patientia et tit. Crux.

III. *Qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam.* JOA. XII. Ostendatur 1º quid sit odisse se, scilicet bona negare, mala inferre: hi enim sunt actus principales, quos erga odio habitos exercere solemus. 2º Ostendatur, quomodo hoc odium erga se S. Laurentius exercuerit. 3º Ostendatur, quomodo vitam æternam per hoc odium abstinerit, juxta illud Christi MATTH. XIX. Centuplum accipiet, etc. et MATTH. V. Beati, qui persecutionem patiuntur, etc. Vide tit. Abnegatio, et tit. Patientia.

IV. *Ubi sum ego, illic et minister meus erit.* JOANN. I. Ostendatur triplex titulus, ob quem deceat Christianum ibi esse debere, ubi est Christus, videlicet, quia Christus est Dominus ob creationem, Magister ob instructionem, Redemptor ob redemptionem. Deinde ostendatur ubi fuerit Christus, nempe in cruce; et quomodo ibi etiam fuerit S. Laurentius, et Auditores esse debeant, dicendo cum S. Andrea: O bona crux, etc. et cum S. Paulo ad GAL. V. Absit mihi gloriari, etc.

V. *Si autem mortuum fuerit multum fructum affert.* JOAN. C. II. Excitentur Auditores ad mortem spiritualem, exemplo S. Laurentii. Et in prima parte ostendatur, quid sit mori spiritualiter, nempe animam separari a corpore spiritualiter, ut nec divitias, nec voluptates, nec honores hujus mundi desideret, sed his omnibus utatur, tamquam non utatur, id quod colligetur, si hæc omnia sine dolore dimittantur, tunc enim signum est ea adhærere; id quod fecisse S. Laurentium demonstratur. In secunda parte ostendatur, quomodo homo mortuus taliter multum fructum afferat Deo et Sanctis per eorum beneplacitum, et honorem: sibi ipsi per beati-

tudinem in hac, et in altera vita obtentam: proximo per auxilium et exemplum. Vide tit. Abnegatio, et tit. Exemplum.

VI. *Amen dico vobis, nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet.* JOAN. XII. Dicatur, hoc vel maxime de divitiis dici posse, quæ nisi in agrum pauperum jaciantur, solæ manent, id est, nihil prosunt, si autem in pauperes distribuuntur, multum fructum afferunt. Unde in prima parte ostendatur, quomodo eleemosyna sit danda, nimirum prompte, liberaliter, hilariter, humiliter, et quomodo has conditiones impleverit S. Laurentius. In secunda ostendatur fructus, quos affert talis eleemosyna, nempe quos Christus LUC. VII. promisit: *Mensuram bonam*, in temporalibus juxta exemplum Monasterii, duos Fratres: *Date, et dabitur*: habentis, quod vide tit. Misericordia erga vivos. *Mensuram conferentem* in gratia et virtutibus: *mensuram coagitatam* in felici morte et liberatione a purgatorio obtinenda: et *mensuram superfluentem* in gloria cœlesti promerenda, pro quorum omnium probatione vid. cit. tit.

VII. Ex consideratione thematis: *Si mortuum fuerit, multum fructum affert*, potest grano eleemosyna comparari, ostendique, quod in hac vita afferat fructum trigesimum in temporalibus bonis obtinendis: in morte sexagesimum propter spem beatitudinis, quæ toties in Evangelio misericordiis promittitur certo obtinendæ: post mortem centesimum in gloria: qui enim seminat in benedictionibus, in benedictionibus et metet. Vide tit. Misericordia. Item Fabrum. conc. I.

VIII. Ex occasionis thematis: *Nisi granum frumenti mortuum fuerit, ipsum solum manet*, ostendi potest, quam vere dicatur de S. Laurentio, quod granum mortuum fuerit morte corporali per discessum animæ a corpore, et spirituali per sui abnegationem. Deinde quam copiosum fructum attulerit Deo per gloriam ipsius augmentatam, proximo per eleemosynam, et exemplum fortitudinis, sibi per præmium beatitudinis obtentum. Excitentur proin Auditores, ut saltem spiritualiter mori studeant.

IX. Ex occasione thematis: *Si quis mihi ministraverit, me sequatur*, ostendatur, quomodo S. Laurentius Christum secutus sit cum ipso, et pro ipso moriendo, et quidem morte crudelissima, et quomodo a Christo honorificatus in cœlo per gloriam singularem; in terris per cultum specialem suorum clien-

tum; in purgatorio, dum privilegium illi concessit, ut singulis sextis feriis purgatorium ingredi, et animam eripere queat.

X. Ex occasione thematis, *Ubi ego sum, ibi et minister meus erit*, ostendatur, ubi Christus fuerit in hac vita, nimirum 1º in his, quæ Patris sui erant, 2º In civitatibus beneficiando corporaliter, et spiritualiter, 3º In cruce et passione. Excitentur proin Auditores, ut etiam in his esse, et occupari studeant, ut aliquando cum Christo etiam in cœlis esse possint.

XI. Ex occasione thematis: *Qui odit animam suam, inveniet eam*, ostendatur 1º quomodo S. Laurentius oderit animam suam, tam crudele ignis tormentum tam fortiter sustinendo. 2º Ostendatur, quod sicut ii, quorum manus v. gr. ab igne adusta est, eandem igni admovent, et curant; ita S. Laurentius per ignem amoris divini materiale ignem superarit; unde de eo dictum est: Fortior erat ignis, qui intus arsit, quam qui foris ussit. Videatur tit. Char.

XII. Ex eodem themate ostendi potest, quales fructus seu effectus ignis S. Laurentii in Auditoribus producere debeat, nempe 1º calefacere, et ad tribulationes fortiter ferendas animare. 2º Illuminare, ut cognoscamus, quam fideliter, et potenter Deus adjuvet sperantes in se, et pro ejus honore certantes. 3º Ignem inferni nobis in memoriam revocando, ubi nunquam dici poterit: Assatum est satis; atque adeo efficienda, ut timore illius ignis temporalem ignem tribulationum præsentium facile toleremus. Quem conceptum fusius explicatum vide apud Fabrum conc. VI.

PRO FESTO ASSUMPTIONIS B. VIRGINIS.

I. *Maria optimam partem elegit.* LUC. X. Ostendi potest, quomodo B. Virgo optimam partem elegerit in bonis corporis, animæ, gratiæ, gloriæ, de quo vide tit. 70.

II. *Assumpta est Maria in cœlum.* Ecclesia in officio Festi. Potest explicari triumphus, quo B. V. in cœlum deducta est; de quo vide I. c.

III. *Exaltata est S. Dei Genitrix super choros Angelorum.* In officio Festi. Demonstratur magnitudo gloriæ, quam in cœlo B. V. adeptæ est, eum in finem videatur cit. tit. 70.

et ex magnitudine gratiæ ostendatur gloriæ magnitudo, simulque Auditores ad illam aestimandam, invocandam, et venerandam excitentur; pro quo videatur cit. tit. 70.

IV. *Maria Virgo assumpta est ad æthereum thalamum.* In officio Festi. Demonstratur, B. V. factam esse Reginam cœli, et omnium Sanctorum, et merito, quia plus, quam omnes Sancti, se humiliavit, id quod ostendendum. Dein excitentur Auditores ad eam tamquam Reginam suam salutandam per Antiphonam Ave Regina: ad homagium ei per renovationem formulæ Marianæ præstandum: ad eandem quotidianis officiis venerandam, et in necessitatibus invocandam; pro quo vide cit. tit. 70.

V. *Exaltata est sancta Dei Genitrix.* In officio Festi. Potest B. V. Arcæ Noe comparari, ut indicatur in tit. 70. ubi tamen præcipue insistatur causæ finali, et probetur, B. V. amorem esse signum prædestinationis, 1º ex S. Scriptura; 2º ex SS. Patribus; 3º ex revelationibus; 4º ex historiis variis; 5º ex amore illius erga humanum genus; pro quo vide Pistorium in Matre admirab. c. xx. p. 1. n.

VI. *Maria optimam partem elegit,* Luc. x. et nos vult illius principes facere, dicendo illud viii. Qui me invenerit, invenit vitam, temporalem, et spiritualem, æternam, uti tit. 70. insinuatur.

VII. Ex occasione thematis: *Mariam optimam partem elegit,* Luc. cap. x. ostendi potest quam vere dicatur, B. Virg. optimam partem elevisse ante mortem, dum vitam voluntati Dei undequaque conformem vixit, ubique familiarem suam fomulam: Ecce Ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum, usurpando. In morte, dum præsentem Christo, et Apostolis ex amore, et absque dolore occubuit: post mortem, dum corpore, et animo assumpta in cœlum, exaltata est super omnes cheros Angelorum. Unde velut Regina cœli peculiari studio colenda est. Vide tit. Hyperdulia. Item Fabrum conc. V.

VIII. Ex eodem themate ostendi possunt causæ tantæ exaltationis, scilicet humilitas, obedientia, patientia, ita ut de ea vere dici potuerit: Humiliavit semetipsam obediens facta usque ad mortem; propterea exaltavit eam Deus, et dedit illi nomen super omne nomen. Pro quo conceptu vide cit. tit. et Fabrum conc. V.

IX. Ex occasione thematis: *Dic ergo illi, ut me adjuvet,* ostendi potest, cur peculiarem fiduciam ad B. Virginem habere de-

beant Christiani, videlicet 1º Quia est Mater pulchræ dilectionis, præcipue respectu Christianorum velut dilecti populi Dei. 2º Quia est Mater agnitionis, agnoscens etiam, et remunerans minimum cultum ipsi exhibitum. 3º Quia est Mater sanctæ spei, utpote quæ nullum unquam ad se confugientem dereliquisse scitur. De quo conceptu vide cit. tit. Hyperdulia et Fabrum conc. VIII.

X. Ex eodem themate ostendi potest, quomodo Christum in domo cordis nostri digne excipere possimus, si videlicet juxta exemplum Marthæ actiones, labores corporales ad obsequium Christi sedulo peragamus, et juxta exemplum Sanctæ Mariæ Magdalene ad pedes Christi suo tempore sedeamus, id est, actiones spirituales, orationis, confessionis, communionis, auditionis Missæ, et concionum cum magna devotione persolvamus, quam esse optimam partem, seu efficacissimum medium ad reliquas actiones fructuosius peragendas, fusius demonstratur.

XI. Ex themate, *Optimam partem elegit Maria,* excitari possunt Auditores ad columnam ad honorem hujus Virginis in corde suo erigendam similem illi, quam Maximilianus Primus Elector Baviaræ in foro medio urbis Monacensis erigi curavit, ita ut pro basi statuatur magna æstimatio de hac Virgine. 2º Pro columna fiducia erga ipsam. 3º Pro imagine imitatio ejusdem. 4º Pro quatuor militibus contra draconem pugnantibus potest statui generosa victoria contra quatuor impedimenta a sincero cultu B. V. absterrentia, Dæmonem, tepiditatem, inconstantiam, diffidentiam. Pro quatuor lucernis statui possunt quatuor modi cultum B. Virginis in aliis promovendi, videlicet desiderio, exemplo, oratione, verbo. Quem conceptum vide fusius explicatum in Instr. 7. Item. tit. cit.

XII. Ex occasione thematis ejusdem dici potest, multos desiderare ad cœlum pervenire, sed non omnes veram, et securam viam amplecti; optimam autem videri B. V. amorem: hæc namque est via certissima, quia recte adducit ad cœlum. 2º Via plana, et trita, quia per illam plerique Catholici ad cœlum tendunt. 3º Via securissima, quia, teste S. Bonaventura, non sic timent hostes visibiles castrorum multitudinem copiosam, sicut aereæ potestates Mariæ vocabulum, patrocinium, et exemplum. Vide plura tit. cit. et Instr. 7.

PRO FESTO S. BARTHOLOMÆI.

I. *Elegit duodecim ex illis.* Luc. vi. demonstrari potest legitima vocatio ad Apostolatam. 1° Quia non proprio motu hoc officium suscepit, sed a Christo ad illud electus est. 2° Quia etiam locum, in quo Apostolatam exerceret, non proprio arbitrio elegit, sed sorte accepit. 3° Quia non exivit, donec virtute indueretur ex alto. 4° Quia pelli, et animæ suæ non pepercit in Apostolatu suo. Unde duo corollaria eruenda pro Auditoribus. 1° Ut inde cognoscant beneficium vocationis ad fidem Catholicam, utpote quæ a personis legitime vocatis propagata est, et etiamnum propagatur, et pro eo gratia agere studeant. 2° Ut, cum quisque ad certum etiam statum vocatus sit juxta illud Proverbium: Sortes mittuntur in signum, et a Domino temperantur: atque adeo cuique persona sua velut in comedia assignetur, quisque vocationi suæ respondere, et personam suam recte sustinere studeat, sciens, non referre, quam personam, sed quam bene agat. Vide tit. Fides, et Acceptio Personarum.

II. *Venite post me, et faciam vos piscatores hominum.* MATTH. iv. Ostendi potest, 1° Quam excellens sit officium horumpiscatorum, quod ex præstantia animarum colligi potest, de qua vide tit. Anima. 2° Demonstrari potest, quam sedulo Sanctus Bartholomæus hoc munus veri piscatoris impleverit; 1° Laxando retia in verbo Dei, id est, juxta nutum ejus, sciens alioqui nihil se effecturum juxta illud Christi, Jo. xv. Sine me nihil potestis facere. 2° Indefesso studio, quasi diu noctuque invigilando huic piscationi. 3° Nullam difficultatem aut periculum horrendo, cum etiam mortem ipsam subire non timuerit, et quidem tam crudelem. Unde excitentur Auditores ad salutem, et animas suas æstimandas, ad quarum piscationem tam sollicitè Christus Apostolos vocavit, et isti tanta egerunt, et passi sunt: deinde vero libenter capi si sinant, id est, doctrinas et fidem verbo et exemplo ab ipsis traditas constanter verbo et opere profitendø. Vide tit. Fides.

III. *Omnis turba quærebat eum tangere.* Luc. vi. Dici potest, hanc sententiam in alio sensu merito cuivis homini applicari, ita ut vere de illo dici possit: Omnis turba quærit

eum tangere, id est, culpæ et detrahære; ac proinde ut vitium hoc summe noxium sedulo vitetur, ostensum iri; quod detractores longe crudeliores sint, quam carnifices S. Bartholomæum excoriantes. Pro quo vide tit. 38. Detractio.

IV. *Vocavit discipulos suos.* Luc. vi. Ostendi potest, quam perfecte Discipuli officium impleverit S. Bartholomæus. 1° Quia implevit primam conditionem a Christo Luc. xiv. præscriptam: Qui renuntiat omnibus, etc. 2° Quia doctrinam a Christo MATTH. ii. datam: Discite a me, quia mitis, etc. accurate implevit, deserendo dignitatem regiam, et humilem statum Apostoli assumendo, et præter eas injurias Tyranni et aliorum cum magna mansuetudine tolerando. 3° Quia ipsi constanter adhæsit, ita ut illud Luc. xxi. audire meruerit: Vos estis, qui permansitis, etc. Excitentur Auditores, ut et Discipuli Christi esse studeant, imitando vitam et mores illius, et magnum in cœlo præmium expectent. Vide tit. Christus, et Thomam Kemp l. I. c. i.

V. *Exiit in montem orare, et erat pernoctans in oratione.* Luc. vi. dici potest, Christum hoc suo ascensu in montem breve compendium omnium doctrinarum ad orationem pertinentium reliquisse. Nam 1° dum primariæ actioni, id est, lectioni Apostolorum orationem præmisit, ostendit orationem omnibus actionibus esse præmittendam juxta orationem a S. Thoma indicatam, quam vide tit. Oratio. 2° Dum in montem ascendit, ostendit locum pro oratione eligendum, scilicet solitarium, et a distractionibus liberum, ut olim MATTH. vi monuerat: Tu autem, cum oraveris, etc. 3° Dum pernoctavit, insinuavit constantiam, jam olim in parabola amici panem petentis Luc. ii. indicatam 4° Dum virtus de illo exibat et sanabat omnes, ostendit fructum orationis, scilicet, quod omnia impetrari per illam possint, uti tum Christus JOAN. xiv. Quodcumque, etc. tum S. Bernardus indicavit, dicens: Nemo, etc. Vide tot. tit. 407. præsertim hanc sententiam.

VI. *Et qui vexabantur a spiritibus immundis, curabantur.* Luc. vi. dici potest, fuisse olim, Regem, qui judicem injustum excoriari jussit, et pellem in sede tribunalis insterni, ut alii judices deterrerentur: aliter tamen Ecclesiam pellem Sancti Bartholomæi proponere nobis, nempe ut cum ipso pellem antiquam seu malam consuetudinem exuere studeamus. Unde in prima parte ostendatur,

quomodo talis consuetudo exui debeat. In secunda, quam gloriosum sit hoc quoque martyrium triplici ex capite 1°. Quia a nobis ipsis infertur. 2° Quia majori cum violentia et difficultate perficitur. 3° Quia non semel, sed sæpius sustineri debet. Unde merito huc applicari potest illud: Tantum proficies, quantum tibi vim intuleris. Vide Thom. Kempens. lib. I. cap. xxv. tit. Consuetudo et tit. Abnegatio.

VII. Ex occasione thematis: *Vocavit Discipulos, et elegit ex eis duodecim*, Luc. vi. ostendi potest beneficium vocationis ad Catholicam fidem ex triplici capite. 1° Quia ex tot millionibus elegit. 2° Qui immeritos ex sola benevolentia elegit. 3° Quia præ aliis longe innocentioribus elegit. Unde inferatur, quantopere deceat, ut Christum vocantem sequantur, eique constanter adhæreant.

VIII. Ex occasione thematis: *Qui vexabantur a spiritibus immundis, curabantur*, ostendatur, optimum et efficacissimum esse remedium contra tentationes luxuriæ frequentem sumptionem Eucharistiæ, id quod ex SS. Patrum sententiis et exemplis ostendi potest, simulque doceri, quomodo communio devote et cum fructu peragi queat.

IX. Ex occasione thematis: *Erat pernoctans in oratione Dei*; ostendi potest, cur Christus orationem nobis verbo et exemplo tantopere commendarit, nempe ob necessitatem, utilitatem, æquitatem, dignitatem, jucunditatem. Pro quibus motivis fusius probandis vide tit. Oratio.

X. Ex occasione ejusdem thematis ostendi potest, quomodo sine intermissione diu nocturne orare possimus, si scilicet omnia opera ad Dei honorem et gloriam dirigantur et bene peragantur, juxta illud S. Augustini: « Vis semper laudare Deum? Bene fac omnia, quæ agis, et semper laudasti Deum. » Quod genus orationis tria habet privilegia. 1° Quod ab omnibus æqualiter usurpari queat. 2° Quod distractionibus non sit tantopere obnoxium. 3° Quod propter obedientiæ exercitium magis sit gratum Deo, quam orationes proprio arbitrio susceptæ. Vid. tit. Oratio.

XI. Ex occasione thematis: *Omnis turba volebat eum tangere*, ostendatur, hæc verba non male detrahentibus applicari, cujus vitii gravitas ut ostendatur, probetur, tales detractores carnificibus S. Bartholomæum excoriantibus crudeliores esse. 1° Quia autem bono nomini detrahunt, quod est ornamentum animæ. 2° Quia vitam moralem, seu famam

auferunt, vita naturali cariorem. 3° Quia non uni, sed pluribus, scilicet detractionis auditoribus etiam nocent. 4° Quia non semel, sed frequenter detrahunt. 5° Quia non ex obedientia carnifices, sed ex odio et malitia detrahunt; unde graviter plerumque a Deo sunt puniti. Quæ omnia sententiis SS. Patrum et exemplis fusius probari possunt; uti videre licet tit. Detractio.

XII. Ex eodem themate ostendi potest, quomodo detractionem patientes gerere se debeant juxta exemplum S. Bartholomæi, nimirum 1° Cum silentio supportare, et dicere cum S. Augustino: « Senti de me quodcumque volueris, sola me in oculis Dei conscientia non accuset. » 2° Ignoscere tamquam cæcis, phreneticis, energumenis a Dæmone impulsis. 3° Orare pro illis tamquam benefactoribus, exemplo Christi dicentis: Pater ignosce illis, etc. 4° Gaudere et exultare juxta monitum Christi, quia merces copiosa in cælis reservatur. 5° Committere Deo famæ defensionem cum Josepho Patriarcha, Susanna, et pluribus aliis. Videantur tituli. 200.

PRO FESTO SS. ANGELORUM CUSTODUM.

I. Ex occasione thematis: *Angeli eorum semper vident faciem Patris mei*, MATTH. c. xviii. potest 1° Angelica custodia tum ex S. Scriptura et Doctorum consensu, tum ex historiis, tum ratione probari; denique vero etiam ostendi, quod plures quisque Angelos custodes sibi cum aliis communes habeat, utpote singulis mundi partibus, Provinciis, Diocesisibus, urbibus, Parochiis, domibus, etc., assignatos, de quibus videatur tit. Angelus, et præcipue Faber in Festo S. Michaelis conc. I. conc. x. n. 2. item Paulus Barry fuse integro libro de hac materia discurrens.

II. Ex eodem themate potest magnitudo beneficii per custodiam Angelicam exhibiti demonstrari per verba S. Bernardi: Mira dignatio, et vere magna dilectio charitatis. Quis enim, quibus, de quo, quid mandavit? Quæ quatuor capita fusius deduci et probari possunt, tum ex dicto sermone S. Bernardi de SS. Angelis, tum ex dictis in tit. Angelus.

III. Ex eodem themate declarari possunt beneficia spiritualia SS. Angelorum Custodum ex comparatione liberationis S. Petri

ex carcere, et I. ostendi quomodo adstet consolando, et orationes nostras offerendo. 2° Illuminando, dum lumen refulsit in habitaculo. 3° Excitando, dum percusso latere Petri excitavit eum dicens : Surge velociter ; ita et nos a somno peccatorum excitat. 4° Dum ad Petrum dixit : Sequere me, et nos quoque ad sequendum in via incitat. 5° Dum per custodias illæsum duxit : et nos quoque per tentationes ducit illæsos. 6° Dum sicut S. Petrum in libertatem duxit, ita et nos ad cælum ; quæ omnia fusius probata vide apud Fabrum conc. II. in Festo S. Michaelis.

IV. Ex occasione ejusdem thematis ostendi potest, quæ beneficia corporalia exhibeant SS. Angeli custodes : nimirum 1° Quod ut S. Tobiae fecit, ducant et comitentur ad locum, ad quem peregrinantes tendimus. 2° Victum procurent. 3° Nuptias prosperent. 4° Hostes compescant. 5° A periculis custodiant ; 6° Medicinas præparent. 7° Omni bono repleant. Unde excitandi Auditores, ut gratos, se pro tantis beneficiis exhibeant, et S. Custodi per omnia obsequentes se præbeant, et magnam ad eum fiduciam concipiant. Vide Fabrum conc. III. in Festo S. Michaelis.

V. Ex occasione ejusdem thematis ostendatur, quid Angelo vicissim debeamus, videlicet, ut S. Bernardus suadet, reverentiam pro præsentia, devotionem pro benevolentia, fiduciam pro custodia. Quæ proin tum ex ipso Sermone S. Bernardi, tum ex dictis cit. tit. fusius deduci possunt. Videatur etiam Faber conc. V. ubi alia sex obsequia illis debere probat, nimirum honorem, timorem, amorem, familiaritatem, obedientiam, et imitationem.

VI. Ex eodem themate ostendatur, quomodo Angeli Custodes comitis officio erga nos fungantur, et 1° Sint periti viæ, per quam tendimus ad patriam. 2° Sint fideles juxta S. Bernardi testimonium : « Fideles sunt, prudentes sunt, potentes sunt ; tantum adhæreamus ei, et in protectione cæli commorabimur. » 3° Sint jucundi, et amabiles, uti imagines eorum ostendunt. Quæ omnia per exemplum Tobiae junioris probari possunt.

PRO FESTO NATIVITATIS B. VIRGINIS.

I. Jacob autem genuit Joseph virum Ma-

riæ. MATTH. I. Potest explicari nomen Mariæ, et variæ doctrinæ ad cultum Virginis pertinentes erui. 1° Quod significet idem, ac *congregatio aquarum*, id est, omnium perfectionum in aliis Sanctis repertarum ; unde magna æstimatio velut fundamentum cultus Mariani concipienda ; pro quo vide tit. 70. 2° Quod idem significat, ac *stella maris*, uti ab Ecclesia salutat : Ave maris stella ; ad portum salutis dirigens, uti tum sententiis I. c. tum exemplis demonstrandum erit, ex quo fiducia concipienda ; pro qua vide I. c. ; 3° Quod idem significet, ac *Domina*, uti S. Bernadus, quem vide. Quid nos, etc, et S. Gerardus, quem vide, ostenderunt, unde veneratio hujus Dominicæ eruenda ; pro qua vide I. c.

II. *Ave maris stella* : Ecclesia in hymno. Ostendi potest, quomodo B. Virgo sit vera stella maris, prout ostenditur tit. 70. unde fiducia singularis concipienda juxta monitum S. Bernardi : in periculis, in rebus dubiis respice stellam, voca Mariam, non recedat ab ore, non recedat a corde.

III. *Oleum effusum nomen tuum*. CANT. I. Potest excellentia hujus nominis explicari ex comparatione cum oleo, juxta cit. tit. 70. pro quo scopo dilatando videatur I. c.

IV. *Nativitas tua gaudium attulit universo mundo*. In officio. Potest ostendi, quomodo hæc nativitas attulerit gaudium juxta I. c. excitandi proin Auditores, ut ipsi vicissim studeant gaudium facere, juxta illud Apostoli : Gaudium meum, et corona mea estis. Aurea utique per amorem Dei et hujus Virginis.

V. *Quæ est ista, quæ progreditur quasi aurora consurgens*. CANT. VI. Potest B. Virgo auroræ surgenti comparari, ut videre licet tit. 70. unde spes et fiducia commendanda, et maxime vita bona juxta illud Apostoli : Fratres, hora nunc est de somno surgere, etc.

VI. *Arcum meum ponam in nubibus, ut sit signum fæderis inter me et te*. GEN. IX, comparari potest B. Virgo Iridi, et præcipue propter significationem pacis inter Deum, et homines, atque adeo, quia est signum prædestinationis. Dein excitari, ut servent consilium Ecclesiastici hortantis : (id est, oculos ad illum per fiduciam, et venerationem attolle) et benedic Deum, qui fecit illum. Vide tit. 70.

VII. Ex occasione thematis : *Jacob autem genuit Joseph, virum Mariæ*. MATTH. I. ostendi potest, quam vere Ecclesia de hac S.

Virgine canat : Nativitas tua gaudium attulit universo mundo, nempe Deo, Angelis, parentibus, Patribus in limbo, animabus purgatorii, hominibus viventibus. Dein ostendatur, quomodo Auditores simile gaudium creare possint, si cum ea spiritualiter renasci studeant. Vide tit. Hyperdulia, et Faber conc. vi.

VIII. Ex eodem themate ostendi potest, quod nomen Mariæ sit post nomen Christi nomen super omne nomen, ut in nomine Mariæ flectantur genua cœlestium, terrestrium, et inferorum, id quod sententiis SS. PP. et historiis ex cit. tit. petitis probari potest.

IX. Ex eodem themate ostendi potest, quod ex ipsa significatione nominis Mariæ innuatur modus eam rite colendi. Nam 1° dum significat *congregationem aquarum*, seu gratiarum cœlestium, innuitur primus modus colendi, seu æstimatio major, quam omnium Sanctorum. 2° Dum idem significat, ac *stella maris*, innuitur fiducia erga ipsam concipienda, juxta illud S. Bernardi : In periculis, in dubiis respice stellam, voca Mariam. 3° Dum idem significat, ac *Domina*, innuitur cultus per varia obsequia, ac devotiones exhibendus. De quibus vide citat. tit. Item Fabrum conc. viii. et iv.

X. Ex eodem themate ostendatur, B. Virginem esse nubeculam parvam a puero Eliæ in Carmelo visam, quæ signum fuit copiosæ pluvie subsequaturæ; nam 1° erat parva per humilitatem. 2° Ascendebat de mari infinitæ patientiæ, et misericordiæ Dei. 3° Crevit, et cœlum obduxit, facta mediatrix inter cœlum, et terram. 4° In pluviam copiosarum gratiarum hominibus communicatarum resoluta est. De quibus vide cit. tit. ac Pistorium in Matre admirabili conc. v.

XI. Ex eodem themate ostendi potest, quod, cum Ecclesia canit de B. V. quod Nativitas ejus gaudium attulerit universo mundo, ideoque causa nostræ lætitiæ dicatur, recte cellæ vinariæ comparetur, quia 1° erat profunda per humilitatem. 2° Instructa optimo vino gratiarum, et consolationum cœlestium. 3° Ampla per misericordiam universis exhibitam. 4° Semper aperta per amorem, et promptitudinem exaudiendi, et succurrendi; unde merito omnes illius servi dicere possunt cum Sponsa : Introduxit me Rex in cellam vinariam, et ordinavit in me charitatem.

XII. Ex eodem themate ostendi potest,

cur B. Virgo lunæ comparetur, et pulchra ut luna dicatur : 1° Quia, sicut Christus sol seu luminare majus, ita ipsa luna velut luminare minus vocatur. 2° Sicut luna omne lumen a sole accipit, ita ipsa respectu ad Christum omnem suum splendorem accipit, quia videlicet est mater ejus. 3° Quia et luna splendore reliqua sidera, ita ipsa omnes Sanctos dignitate superat. 4° Quia ut luna plena erat omnibus gratiis, hinc Angelus ei dicebat : Ave gratia plena. 5° Quia ut luna exercebat dominatum in sublunaria per influentias suas. Hinc rectius quam Judæi et Saraceni lunam materiale, Christiani hanc lunam spirituale salutant, adorant, et omni studio venerantur. Vide citat. titul.

PRO FESTO S. MATTHÆI.

I. *Videt hominem sedentem ad telonium, Matthæum nomine.* MATTH. XIV. Proponi potest omnibus peccatoribus in exemplum S. Matthæus, et dici : Aspice, et fac secundum exemplar, quod tibi monstratum est. Ostendatur itaque 1° qualis status fuerit S. Matthæi ante conversionem, quomodo propterea ipse non desperaverit; pro quo vide tit. Deus. 2° Qualis fuerit status illius in conversione, scilicet quod statim secutus sit Christum vocantem, et telonium dimiserit : unde discant peccatores non differre pœnitentiam; pro quo vide tit. Pœnitentia. 3° Qualis fuerit post conversionem, quod scilicet impleverit illud S. Augustini : « Quales impetus habebas ad mundum, tales habebas ad artificem mundi; hinc antea divitias amabat, postea paupertatem; antea injustitiam, postea justitiam; antea mala opera, postea bona; antea odium Dei, et proximi, postea amorem. » Vide totum tit. Pœnitentia, et præcipue tres illius gradus.

II. *Sequere me.* MATTH. XIV. Potest ostendi suavitas et efficacia vocationis divinæ, quæ in tribus eluxit : 1° Quod tam *benigne* vocavit, non respiciendo priorem statum S. Matthæi : ubi proderit exemplum de Monacho converso ex hoc motivo narrare, tit. Pœnitentia. 2° Quod *potenter* vocaverit, efficiendo, ut mox telonium tantopere amatum relinqueret, ubi ostendenda consuetudinis potentia, ut magis potentia gratiæ eluceat. Vide tit. Consuetudo, et tit. Gratia. 3° Quod

suaviter vocarit, scilicet per internam illustrationem, per quam amorem Dei erga se, et beneficia agnovit, et sic tam benignum Deum offendere amplius noluit. Excitentur proin Auditores, ut et ipsi experiri velint efficaciam vocationis divinæ, et illud Psalmistæ Ps. xciv. sibi applicent : Hodie si vocem ejus audieritis, etc.

III. *Non veni vocare justos, sed peccatores.* MATTH. ix. Potest afferri triplex motivum ad agendam pœnitentiam, quod velut funiculus triplex difficultatem frangi potest, nempe æquitas, utilitas, et securitas pœnitentiæ; de qua vide tit. Pœnitentia.

IV. *Et surgens secutus est eum.* MATTH. ix. Possunt afferri excusationes peccatorum, ob quas plerumque pœnitentiam differunt, et tum exemplo S. Matthæi, tum efficacibus rationibus refutari; pro quo scopo vide tit. Pœnitentia.

V. *Misericordiam volo, et non sacrificium.* MATTH. ix. Potest misericordiæ exercitium commendari, eumque in finem : 1° Natura illius describi, quem in finem serviat tit. Misericordia. 2° Modus eamdem exercendi explicari, qui ibid. videri potest.

VI. Ex occasione ejusdem thematis dicere potest Concionator, se audax facinus in præsentī concione commissurum esse, nimirum Auditores ad fœnerandum incitaturum, cum tamen Christus S. Matthæum inde abstraxerit : perrecturum se tamen in proposito, et tanto laudabilior est fœneratio, quam persuasurus est, ea nempe, quam jam olim Salomon PROV. xix. commendaverit, dicens : Fœneratur Domino, qui miseretur pauperis. Ostendatur ergo, quomodo fœneratio ista peragenda, et quas ob causas; pro quo vide tit. 95. Ubi etiam plures conceptus de Misericordia reperiuntur.

VII. Ex occasione thematis : *Sequere me,* MATTH. ix. ostendi potest causa, cur S. Matthæus Christum tam celeriter secutus sit, quia nimirum vox illius erat vox potentis, sapientis, amantis, præmiantis, quas voces plerumque libenter sequuntur homines; quem conceptum fusius explicatum vide tit. Obedientia.

VIII. Ex eodem themate ostendi potest, quam recte dixerit Siracides c. xxiii. quod magna gloria sit sequi Dominum, quia servire Deo regnare est; nam in hac vita, teste Seneca : « Rex est, qui metuit nihil; rex est, quique cupit nihil, hoc regnum sibi quisque dat; » in altera vita vero regnum cœlorum, in

quo est omnis mali absentia; omnis boni præsentia, et utriusque perpetua indesinentia. Inseratur proin, quam optandum sit duplex hoc regnum, quamque adeo propter illud Christus libenter sequendus.

IX. Ex themate : *Surgens secutus est eum,* indicari possunt potissima impedimenta, ob quæ multi Christum sequi detrectant. Nimirum. 1° Quia tenet eos inveterata consuetudo, quæ est altera natura; unde, teste S. Chrysostomo, nihil tam firmum est in rebus humanis, quam veteris consuetudinis tyrannis. 2° Amor possessionum; uti expertus est adolescens ille Evangelicus, qui, quia multas habuit possessiones, Christum sequi renuit. 3° Horror difficultatis et labor certaminis, qui, teste Thoma Kemp. præcipue impedit a profectu et ferventi emendatione vitæ. Qua re ostendendum, quomodo hæc impedimenta removenda sint; de quo vide tit. Consuetudo, et Mortificatio, et Divitiæ.

X. Ex occasione thematis : *Misericordiam volo, et non sacrificium,* ostendi potest, cur Deus misericordiam tantopere velit, nimirum. 1° Quia Patri cœlesti similes facit, juxta illud Christi LUC. vi : Estote misericordes, sicut Pater vester cœlestis misericors est. 2° Quia sibi factum putat Deus, quod uni ex minimis præstatur; unde quo liberaliores nos erga ipsum ostendimus, tanto liberaliorem ipse se vicissim exhibet. 3° Quia dilectionem mutuam a Christo tantopere commendatam conservat; hinc Christus in processu judicii descripto solius misericordiæ rationem habiturum se dixit. Excitentur proin auditores, ut hoc triplici vinculo adstricti, totos se misericordiæ addicant. Vide tit. Misericordia.

XI. Ex eodem themate potest ostendi ratio, cur tam pauci misericordiam ament et exerceant, nimirum quia excusatos se putant. 1° Quod ipsimet nihil habeant. 2° Quod census minuatur per eleemosynas. 3° Quod nullum effectum sentiant. 4° Quod liberis et amicis servare bona sua debeant. 5° Quod in morte dare velint. Quas omnes excusationes ut frivolas refutare oportet, ut tit. cit. videre licet.

XII. Ex eodem themate ostendi potest modus misericordiam exercendi, nimirum : 1° Ut mundo corde offeratur. 2° Ut cum bona intentione. 3° Ut cum hilaritate, hilarum quippe datorem diligit Deus. 4° Ut cum celeritate; Qui enim cito dat, bis dat. 5° Ut cum liberalitate, juxta monitum Tobix :

Quantum potueris, esto misericors. 6° Ut cum constantia fiat. Quas omnes conditiones vide explicatas cit. tit.

PRO FESTO S. MICHAELIS.

I. *Quis putas major est in regno caelorum?* MATTH. XVIII. Ostendendum, quod S. Michael merito supremus inter Angelos censeatur ob tres causas. 1° Quia præ reliquis seipsum vicit, subjiciendo se Deo, quod ipsi utpote digniori longe difficilius erat, quam alicui inferiori; hanc autem victoriam esse causam majoritatis, colligitur ex noto illo: Tantum proficies, quantum tibi vim intuleris. 2° Quia præ reliquis plus amavit Deum et aestimavit dicendo: Quis ut Deus? Unde dicere poterat: Amor meus, pondus meum; charitatem autem esse mensuram dilectionis, in tit. Charitas demonstratum est. 3° Quia præ reliquis officium altius accepit, scilicet ut esset protector totius Ecclesiæ, officium autem sequitur honor et aestimatio; unde auditores excitandi, ut magni faciant S. Michaellem, ut colant, ut ejus protectioni se committant. Vide tit. Angelus, et tit. Humilitas.

II. *Michael Archangèle, veni in adjutorium populo Dei.* In Breviario. Narrari potest, quod MATTH. XV. legitur de Jeremia, quod scilicet prius Onias de ille dixerit: Hic est fratrum amator, etc., et ipse Judæ gladium aureum dederit, dicens: Accipe sanctum gladium, etc. Quæ omnia S. Michaeli applicari possunt, dicique, quod gladius iste aureus nihil sit, quam verba illa, quibus S. Michael Luciferum vicit: Quis ut Deus? Ostendatur itaque, quomodo illo uti debeant auditores. 1° Contra mundum, quando hic ad sibi serviendum invitat: Quis ut Deus? Tam bonus, tam sapiens, tam potens, qui servitium æque præmiare soleat? 2° Contra carnem, si ad voluptates invitat: Quis ut Deus? Qui tam sincerus, honestas, constantes voluptates offerat? 3° Contra Diabolum ad superbiam et ambitionem incitantem: Quis ut Deus? Tam magnus tantopere honorans suos, et veros honores tribuens? Vide tit. Deus, et tit. Mundus.

III. *Veruntamen ræ homini illi, per quem scandalum venit.* MATTH. XVIII. Explicari potest naturæ scandali, et quomodo parvulorum præcipue scandalum sit vitandum. 1° Quanta damna inferat ipsis scandalizatis, quibus

causa peccatorum et suppliciorum plurimorum existit: reipublicæ, cujus membra corrumpit: cælo, cui plurimos incolas subducit, atque adeo etiam honorem et gloriam subtrahit. Vide tit. Peccatum.

IV. *Nisi conversi fueritis, et efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum caelorum.* MATTH. XVIII. Ostendendum in quo parvuli imitandi, nempe in innocentia; nihil enim coinquinatum intrabit in regnum caelorum. 2° In humilitate, ut neque nos ipsos magnificiamus, nec ab aliis magnifici desideremus. 3° In simplicitate, ut alios non judicemus, etc. Vide tit. Humilitas, et Judicium temerarium.

V. *Quicumque susceperit parvulum talem in nomine meo, me suscipit.* MATTH. XVIII. Ostendatur in primis, quomodo parvuli, vel alii homines suscipi debeant in nomine Christi, scilicet propter ipsum varia illis beneficia conferendo, quocirca aliqua ex operibus misericordiæ enarrari possunt. Deinde ostendatur, quantum fructum et solatium ex tali exercitio reportaturi sint auditores, si meminerint se omnia Christo facere, et perinde præmiatum iri, ac si Christo in propria persona exhibita fuissent. V. tit. Misericordia, et Dilectio proximi.

VI. *Si oculus tuus scandalizat te, erue eum.* MATTH. XVIII. Commendari potest oculorum custodia, et 1° ostendi, quanta damna ex oculorum neglecta custodia exorta sint. 2° Quanta commoda afferat oculorum custodia. 3° Quæ media ad hanc custodiam adhibenda sint. Præcipue autem id, quod a Sylvano adhibitum est, dicente: « Si ad aliquid inordinate videndum invitamini, claudamini oculi mei, et ad meliora gaudia vos servate. » V. tit. Oculorum custodia.

VII. Ex occasione thematis: *Angeli enim eorum in cælis vident semper faciem Patris mei.* MATTH. XVIII. Potest in primis ostendi gloria S. Michaelis, ut qui in locum supremi olim Angeli substitutus sit. Deinde vero causa hujus gloriæ ostendi, scilicet victoria sui, de cujus victoriæ excellentia reliqua in parte concionis tractetur; pro quo conceptu videri possunt tituli de Abnegatione et Mortificatione.

VIII. Ex eodem themate ostendi potest, quo præcipue médio supremum inter Angelos gradum obtinuerit S. Michael, nempe. 1° Quia Christum præ aliis agnovit, et confessus est. 2° Quia eidem se præ aliis subjecit. 3° Quia præ aliis illum specialiter hono-

ravit. Unde et Auditores excitentur ad hæc tria officia erga Christum exercenda, ut a Deo exaltari mereantur.

IX. Ex eodem themate ostendi potest, cur S. Michael specialiter a Christianis honorandus et colendus sit; nempe 1° propter Deum, quem S. Michael præ cæteris Angelis amavit, et coluit, quod beneficium pluris æstimare debemus, quam si nobis fuisset collatum. 2° Propter Matrem Ecclesiam, cujus specialis custos et defensor est. 3° Propter ipsius personam, quia, sicut dignior est omnibus aliis Angelis, ita etiam præ illis honorari meretur. 4° Propter beneficia hominibus concessa (dum summum illorum hostem Luciferum vicit), et adhuc concedenda in morte, dum animas nostras Judici sistit, eumque conciliat, easque in Patriam paradisi perducit; unde cum magna fiducia invocandus per verba Ecclesiæ: S. Michael Archangele, defende nos in prælio, ut non pereamus in tremendo iudicio.

X. Ex occasione thematis: *Quis putas major est in regno cælorum?* ostendi potest humilitatem esse illam virtutem, ob quam quis præ aliis exaltari mereatur, juxta illud Christi: Qui se humiliat, exaltabitur. Deinde ostendi potest, quomodo S. Michael præcipuum humilitatis actum exercuerit, qui est subjicere se Deo, cujus actus natura, æquitas, et excellentia fusius declaretur, tum ex iis, quæ tit. Humilitas dicuntur, tum ex Alphonsi Rodrig. p. III. tr. 3. c. XXXI et XXXIII.

XI. Ex occasione thematis: *Si oculus tuus scandalizat te, erue eum, et projice abs te*, potest dici, quod hæc sententia locum habeat non tantum in oculis, sed reliquis etiam sensibus, ut qui frequenter adeo scandalizant, id est, inducunt homines ad peccandum, ut merito de illis dici queat: Mors ascendit per fenestras, quod inductione facile probari potest. Deinde ostendatur, quomodo hi sensus erui, seu mortificari per mortificationem debeant; de quo vide tit. Mortificatio, Oculorum custodia, Luxuria, Gula, et Ebrietas. Item Julium Tantium de Mortif.

XII. Ex occasione thematis: *Angeli eorum semper vident faciem Patris*, ostendi potest, quomodo ii, qui aliorum curam gerere debebant, in eadem Angelos imitari debeant. Et 1° quidem eam cum summa promptitudine suscipere, etiam si unus tantum,isque vilissimus vel rudissimus committatur. 2° Omnem conatum in ea gerenda adhibere,

et non deserere, etiam si fructus non sequatur; nihil autem de propria perfectione perdere. 3° Non tristari ob frustraneum laborem, æquali quiete curam relinquere, qua suscepit, fructum omnem Deo adscribere. Vide plura suo loco.

PRO FESTO SS. SIMONIS ET JUDÆ.

I. *Hæc mando vobis, ut diligatis invicem.* JOAN. XV. Potest dilectio proximi commendari, et in prima parte ostendi, quomodo diligendus sit proximus; pro quo videatur tit. 44. Vide Dilectio proximi. In secunda parte ostendatur, cur diligendus sit, scilicet ob triplicem causam, de qua agitur l. c.

II. Ex eodem themate ostendi potest fructus dilectionis per notum axioma: Concordia res parvæ crescunt, discordia maximæ dilabuntur; et in prima parte ostendi, in quo consistat vera concordia, in secunda, quomodo ea faciat crescere in bonis temporalibus, spiritualibus, æternis; de quo vide tit. 44.

III. Ex eodem themate declarari potest modus juvandi proximum, scilicet precibus, exemplo, opere, veluti triplici funiculo qui difficulter rumpitur; de quo vide l. c.

IV. Ex eodem ostendi potest modus, et commoda dilectionis ex comparatione triplici membrorum, ut scilicet caput se recte habeat erga membra, membra inter se; quam comparationem propositam vide tit. 44. Deinde etiam ostendatur fructus ex hac constitutione membrorum oriri solitos, scilicet sanitas (qua nihil est optabilius), mutuum auxilium, jucunditas vitæ; de quibus vide dictum titulum.

V. *Si mundus vos odit, scitote, quia me priorem vobis odio habuit.* JOAN. XV. Ostendatur, quomodo se in omnibus casibus adversis, præsertim in persecutione bonorum temporalium famæ, et corporis per tormenta vel plagas solari debeant exemplo Christi, et illud pro myrotecio (*fur ein Balsam-Buchslein*) habere. In secunda parte ostendatur quale robur, et solatium per hoc exemplum sint reportaturi; pro quo scopo videatur tit. Passio Christi, et Exemplum.

VI. *Ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus.* JOAN. XV. Ostendi potest 1° quantus sit favor, et gratia, si quis a Christo electus sit, ut sit amicus, et cohæ-

res illius, id quod tum ex dignitate personæ, cum qua amicitia contrahitur : tum ex magnitudine gloriæ et felicitate, quæ ex hac amicitia oritur, demonstrari potest; pro quo vide tit. Beatitudo, et tit. Gratia. In secunda parte ostendi potest, quomodo tristari non debeant ob varias persecutiones, eo quod hoc sic signum electionis, et prædestinationis ad vitam æternam, atque adeo in mente semper habere debeant illud Christi MATTH. VI. Beati estis, cum maledixerint, etc.

VII. Ex occasione thematis : *Si mundus vos odit, scitote, quia me priorem vobis odio habuit*, JOAN. XV. potest causa ostendi, cur mundus odio habeat sectatores Christi, scilicet, quia ut impii SAP. c. II. dixerunt : Inutilis est nobis, contrarius est operibus nostris, et improperat nobis peccata legis, et diffamat in nos peccata disciplinæ nostræ; quæ quatuor capita fusius deduci possunt, simulque ostendi in secunda parte, quam longe alia olim in die iudicii universalis dicturi sint, nimirum : Hi sunt, quos habuimus in derisum, etc. SAP. V. ecce quomodo computati sunt inter filios Dei, et inter Sanctos sors illorum est. Vide plura c. tit.

VIII. Ex occasione thematis : *Si me per seculi sunt, et vos persequentur*, ostendi potest triplex titulus, cur persecutiones quisque libenter tolerare debeat, nimirum 1º Quia non est servus super dominum. 2º Quia non est discipulus supra magistrum. 3º Quia non est creatura super Creatorem; qui omnes tituli non difficulter fusius explicari et non modice ad persecutiones fortiter tolerandas excitari possunt. Vide in Bibl. tit. Patientia. Item Auctarium eod. tit.

IX. Ex eodem themate ostendi potest, quod nostra vita sit velut Academia, in qua discitur ars amandi Deum; unde sicut in Academicis doctiores ad publicam disputationem admittuntur, in qua varii oppugnantes constituuntur, quibus in fine gratiæ aguntur pro optimis, et doctissimis argumentis; ita id ipsum in hac vitæ Academia fieri solere, unde persecutiones pro magno beneficio habendæ, et gratiæ potius agendæ, quam indignatio concipienda. V. tit. cit.

X. Ex occasione ejusdem tituli in memoriam revocari potest sententia Christi MATTH. V. prolata : Beati estis, cum maledixerint vobis homines, et persecuti vos fuerint, et dixerint omne malum adversus vos, mentientes propter me : gaudete, et exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cœlis.

Ostendatur ergo cur copiosa sit, nempe 1º Quia famæ rerum omnium pretiosissimæ jactura patienter toleratur. 2º Quia Deo defensio famæ cum magna fiducia committitur. 3º Quia per tales persecutiones homo Christo similior redditur, ut qui semper habuit contraditores, ut ipse quondam S. Virgini fassus est. Vide tit. cit.

XI. Ex occasione thematis : *Mementote sermonis mei, quem ego dixi vobis*, ostendi potest, quomodo exemplum Christi sit efficacissimum medium ad persecutiones fortiter tolerandas. 1º Quia ostendit, non mirari, nec tristari nos debere ob tales persecutiones, cum Christus ipse ut caput nostrum liber ab illis non fuerit, ut qui positus erat in signum contradictionis. 2º Quia ostendit modum tales persecutiones sufferendi, quem ipse indicavit dicens : Obmutui, et non aperui os meum, cum consisteret peccator adversum me. 3º Quia etiam fructum talium persecutionum fortiter toleratarum ostendit, dum dixit, copiosam fore mercedem in cœlis. Vide Fabrum conc. IV.

XII. Ex occasione thematis : *Si opera non fecissem, peccatum non haberent*, ostendi potest, quomodo opera Christi omnem excusationem sint ademptura, cur pie non vixerimus. 1º Quia erant opera communia ad facilem imitationem ordinata. 2º Quia erant opera miraculosa, doctrinas a Christo datas efficaciter confirmantia. 3º Quia erant opera utilissima, ad summam beatitudinem in hac, et altera vita acquirendam ordinata; quæ tria capita merito quemvis ad imitationem provocare debeant, cum homines opera longe viliora plerumque imitari soleant. Vide Thom. Kemp. lib. III. cap. III.

PRO FESTO OMNIUM SANCTORUM.

I. *Beati estis*. MATTH. V. Ostendi possunt causæ, cur hos Festum institutum, et cum magna lætitia, et devotione celebrandum sit; quas vide tit. 128. V. Sanctorum cultus. In secunda ostendi potest, in quo lætitia et devotio ista consistat, nempe ut Deo gratias pro gloria ipsis collata agamus; ut ipsis gratulemur ex animo suam felicitatem : et tandem ut ipsos frequenter et serio invocemus, eumque in finem variis obsequiis demereamur; pro quo scopo vide cit. tit.

II. *Laudate Dominum in Sanctis ejus*. PS. CL. Explicari potest modus, quo Sancti

Cœlites colendi sunt scilicet corde, ore, re; de quo conceptu vide tit. 128.

III. *Gaudeamus omnes in Domino, diem festum celebrantes in honore Sanctorum omnium.* In Missa. Explicari possunt rationes, ob quas omnes Sancti simul sumpti in Patronos eligendi, et præcipuo studio colendi sint; de quo vide l. c.

IV. *Nimis honorificati sunt amici tui Deus.* Ps. CXXXVIII. Potest honor a Deo omnibus Sanctis exhibitus per similitudinem honoris olim ESTHER. VI. Mardochæo ab Assuero Rege exhibitum explicari, et salutares inde doctrinæ erui; de quo vide tit. 128.

V. *Gaudete, et exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælo.* MATTH. V. Ostendi potest magnitudo beatitudinis, quam Sancti in cœlis obtinuerunt; de qua vide tit. 17. v. Beatitudo. Deinde quomodo Sancti ad hanc felicitatem pervenerint, scilicet per arctam portam tribulationum, quoniam per multas tribulationes, etc. ACT. XIV. Vide tit. 128.

VI. *Cum palma ad regna pervenerunt Sancti.* In Breviario. Dici potest, non sine mysterio, Christum, cum Jerusalem ingressus est, turbam cum palmis obviantem habuisse, ut ostenderet nempe, neminem cœlestem Jerusalem ingressurum, nisi palmam in manibus haberet; hinc etiam APOCAL. VII. cum palmis in manibus conspecti sunt. Palmæ autem tales victoriæ signum sunt. Unde potest ostendi, quomodo Sancti mundum, carnem, et Diabolum vicerint, aut certe quomodo victoriam sui, omnium victoriarum præstantissimam de seipsis obtinuerint; de qua vide dict. tit. 128. ubi etiam plures conceptus de hac materia reperiri possunt.

VII. Ex occasione thematis : *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt,* MATTH. V. explicari potest primum motivum, propter quod omnes Sanctos colere debemus, quia videlicet ipsi sine intermissione Deum honorant, laudant, et amant intensissime, quoad omnes vires; quæ obsequia, cum Deum plus, quam nos amemus, pluris facere debemus, quam si nobis fuissent exhibita; cum ergo, si nobis exhibita essent illa obsequia, æquissimum judicarem, ut vicissim illos indesinenter coleremus, laudaremus, et amaremus, multo magis nunc faciendum. Ostendatur ergo modus hoc faciendi, si scilicet omnia opera nostra post Dei gloriam ad ipsorum quoque honorem ordinemus, et hac ipsa de

causa cum omni diligentia faciamus; nam, ut recte quidam dixit, Sanctorum est cultus gratissimus optima vita, quia hic cultus est purissimus, utpote omni peccato carens : amplissimus, quia universas nostras actiones complectitur : et constantissimus, quia diu noctuque sine intermissione durans.

VIII. Ex eodem themate ostendantur rationes ex ipsis Sanctorum qualitatibus petitæ, ob quas ipsos specialiter venerari, et familiaritatem cum ipsis contrahere debeamus. Si enim, teste experientia, vehementer amamus, et libenter conversamur cum personis sapientibus, pulchris, et amabilibus, Sanctis, et magna dignitate ac potentia pollebentibus, ob quam nobis multum prodesse possint, quidni, et Sanctos, qui omnes has qualitates in excellenti gradu possident, singulariter quoque amare, et magnam cum illis familiaritatem contrahere studeamus? Probetur ergo, Sanctos his qualitatibus eximie præditos esse, uti apud Fabrum conc. IV. in Auctario seu Sylva nova videre licet.

IX. Ex eodem themate ostendatur ingens utilitas, quam ex constanti Sanctorum cultu nos ipsi percipimus, scilicet quod hoc modo omnes Sancti sunt futuri spectatores, Advocati, et Protectores nostri, id quod fusius probandum erit, simulque inferendum, quantum inde in actionibus nostris perficiendis alacritatem, in precibus persolvendis fiduciam, in adversis tolerandis constantiam simul acquisituri, ut merito Sancti Basilii sententia solari nos possimus dicentis : « Paratum hoc est Christianis auxilium, Ecclesia videlicet martyrium, et aliorum Sanctorum, exercitus triumphantium, chorus laudantium Deum. Sæpe laborastis, sæpe operam dedistis, ut unum pro vobis orantem inveniretis, quadraginta (imo innumeri sunt) hi unam orationis emittentes vocem, ubi enim sunt duo congregati in nomine Domini, ibi Deus est; ubi vero quadraginta (et innumeri) fuerint, quis dubitet, Deum esse præsentem, et preces exaudientem? »

X. Ex occasione thematis : *Gaudete, et exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælis,* ostendi potest magnitudo hujus mercedis per quinque fontes, ex quibus nascitur beatitudo scilicet : 1º Ex loci amœnitate, et amplitudine. 2º Ex societate Sanctorum tam multorum, tam concordium, tam speciosorum. 3º Ex oblectatione sensuum. 4º Ex corporis gloriosi dotibus. 5º Ex vi-

sione, et fruitione Dei : ut merito Dæmon olim fassus sit se si unico momento frui hac beatitudine liceret, libenter omnia inferni tormenta usque ad diem iudicii toleraturum. Vide tit. Beatitudo, et Sanctorum cultus; item Fabrum conc. vii. in Dom. ii. Quadrag. et conc. iii. in hoc festo.

XI. Ex occasione thematis : *Bati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt*, ostendi potest, quos affectus hoc Festum in nobis excitare debeat, nimirum : 1° *Affectum desiderii*; nam, teste S. Cypriano, magnus illic nos charorum numerus exspectat, parentum, fratrum, filiorum frequens nos et copiosa illic turba desiderat, jam de sua immortalitate secura, et adhuc de nostra salute sollicita. 2° *Affectum spei*, quo speremus, eandem nos beatitudinem confecturos. 3° *Affectum fortitudinis*, et patientiæ in laboribus, et tribulationibus perferendis; non enim sunt condignæ passiones hujus temporis ad futuram gloriam; unde Sancti nos illis Siracidis verbis alloquuntur : « Videte oculis vestris, quia modicum laboravimus, et invenimus nobis multam requiem. » 4° *Affectum perseverantiæ*, quia qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. Videatur Faber in Auctario vel Sylva nova conc. v.

XII. Ex occasione ejusdem thematis resolvi possunt tres principales quæstiones, sine quarum resolutione stare non potest invocatio Sanctorum. Nimirum : 1° An sciant nostras preces, et miseras? Et resolvatur affirmative cum S. Gregorio : « Quid enim illi non vident, qui omnia videntem vident? » An possint nos juvare? Et iterum resolvatur affirmative, si enim in terris potuerunt, quidni magnis in cœlis? 3° An velint succurrere? Et resolvatur, dubitari non posse; nam, ut Sanctus Bernardus recte advertit, cum putredine carnis non exuunt se visceribus pietatis, nec sibi induerunt stolam gloriæ, ut nostræ pariter miseriæ oblivionem induerent. Non est terra oblivionis, quam anima Sanctorum inhabitat; non terra laboris, ut occupentur in ea; non denique terra, sed cœlum est. Numquid cœlestis habitatio animas, quas admittit, indurat, aut memoria privat, aut spoliat pietate?

PRO COMMEMORATIONE FIDELIUM DEFUNCTORUM.

I. *Miseremini mei, miseremini mei, sal-*

tem vos, amici mei. JOB. c. xix. Possunt explicari potiora motiva ad misericordiam animabus purgatoriis præstandam excitantia; quæ vide tit. 69. V. Misericordia erga defunctos.

II. *Prudentes virgines acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus.* MATTH. xxv. Probari potest, animabus Purgatorii propterea etiam strenue et prompte succurrendum esse, quod hæc misericordia sit unum ex certioribus signis prædestinationis ad vitam æternam certius, citius et copiosius obtinendam; de quo vide tit. 96.

III. *Miseremini mei, miseremini mei, saltem vos, amici mei.* JOB. xix. Potest ostendi, quam verè dicantur animæ defunctorum miseræ, seu pauperes *die arme Seelen*, quia scilicet in gravissima necessitate sunt constitutæ, et seipsas juvare non possunt; unde explicetur hæc earum necessitas ex pœnæ gravitate, de qua vide tit. Purgatorium. In secunda postea parte ostendatur, quomodo ipsis succurrendum sit triplici genere bonorum operum, oratione scilicet, eleemosyna, et jejunio seu operibus pœnitentiæ. De quo vide tit. 96.

IV. *Faciam vos fieri piscatores hominum,* MATTH. iv. Ostendi potest, quomodo auditores animas piscari debeant, quem conceptum vide l. c.

V. *Date, et dabitur vobis.* LUC. vi. Potest ostendi perfectissimus modus succurrendi animabus, scilicet mensuram bonam, conferatam, coagitatam, et supereffluentem dando in sinum earum, uti tit. 96. ostenditur. In secunda parte ostendatur, quomodo ipsæ vicissim sint daturæ mensuram bonam, impetrando benedictionem in temporalibus conferatam, impetrando augmentum virtutum, et meritorum coagitatam, impetrando felicem mortem, et liberationem a purgatorio: supereffluentem, impetrando insigne augmentum gloriæ, de quibus vide tit. 70. varias historiolas.

VI. *Sanctu ergo, et salubris est cogitatio, pro defunctis exorare.* Ostendi potest, quantumtopere Dæmon impedire conetur auxilium animabus Purgatorii præstandum per varias objectiones, quæ proinde refutandæ sunt. Vide tit. 96. ubi etiam plures ejusmodi conceptus reperiri possunt.

VII. Ex occasione thematis : *Venit hora, et nunc est, quando mortui audient vocem Filii Dei,* Jo. c. v. potest Purgatorium piscinæ Probatice, et animabus languentibus ibi de-

tentis comparari, atque adeo suaderi, ut Auditores sint homo, qui eas juvet, ut tandem a languore suo curentur; de quo conceptu videatur tit. Misericordia erga Defunctos, et Faber conc. II.

VIII. Ex eodem themate ostendatur acerbitas pœnarum Purgatorii ex pœna damni, pœna sensus, duratione incerta, quamque adeo immisericordes sint, qui juvare negligunt, cum tamen facile possint. De quo conceptu videatur eod. tit. et tit. Purgatorium. Item Faber conc. III.

IX. Ex eodem themate ostendantur motiva ad succurrendum animabus, videlicet necessitas, æquitas, et facilitas hujus succursus; de quo vide cit. tit. Item Fabrum conc. IV. et in Auctar. seu Sylva nova conc. funebri XVII.

X. Ex eodem themate ostendi potest præstantia eleemosynæ animabus præstitæ, quia 1º exhibetur summe indigentibus. 2º Quia Sanctis et Deo charis. 3º Res præstantissima, scilicet beatitudinis adeptio. 4º Ex bonis, quibus ipsi indigemus. 5º Affectu maximo. De quo vide tit. 96.

XI. Ex eodem themate ostendatur, quod sive nos convertamus supra nos ad Deum et Sanctos, quibus hæc misericordia est gratissima: sive infra nos ad animas purgantes, quæ sunt imago et templum Dei, fratres, et commembra nostra, indigentissimi pauperes: sive extra nos hostes undique nos oppugnantes: sive intra nos ad nosmetipsos, qui certius, citius, et copiosius beatitudinem per hanc misericordiam obtinemus; undique urgemur ad succurrendum animabus; de quo vide tit. 96. Fabrum in Auctar. conc. funebri et XIX.

XII. Ex eodem themate ostendatur media inutilia ad subsidium animarum, nempe, ut S. Augustinus ait, pompa funebris, agmina exequiarum, sumptuosa diligentia sepulchræ, monumentorum opulenta constructio (adde lacrymæ amicorum) viventium sunt qualiacumque solatia, non adjutoria mortuorum. Offerantur itaque horum loco alia efficaciora subsidia, qualia sunt sacrificium Missæ, preces, opera mortificationis, jejunia, patientia in adversis, actiones quotidianæ, indulgentiæ, et similia; de quibus vide tit. cit. et Fabrum conc. VI. et in Sylva nova exhort. funebri XIV. XV. XVI. XVIII et XX.

PRO FESTO S. MARTINI.

I. *Nemo accendit lucernam, et ponit eam sub modio.* LUC. II. Potest ostendi, quomodo S. Martinus fuerit lucerna ardens et lucens: lucens quidem luce veræ fidei et exempli; ardens vero ardore charitatis duplicis erga Deum et homines, ad quod serviet vita ejus breviter in Breviario, et fusius apud Surium descripta; et ea, quæ in tit. Charitas et Dilectio proximi et tit. Exemplum sunt dicta.

II. *Vide, ne lumen, quod in te est, tenebræ sint.* LUC. II. Ostendi potest, quomodo quivis Paterfamilias exemplo S. Martini debeat esse lucerna seu lumen suæ domus. 1º quidem ut lux exsiccare et purgare omnes sordes et vitia, subditorum, et occasiones tollendo. 2º Illuminando suos qua verbis, qua exemplo bonos mores et honestas artes docendo, aut certe, ut ab illis doceantur, curando. 3º Accendendo, seu efficiendo, ut Deum, et proximum sincero amore diligant; quæ omnia quomodo S. Martinus erga suos præstiterit, et quilibet Paterfamilias imitari debeat, practice ostendatur. Vide sup. cit. tit.

III. *Si oculus tuus simplex fuerit, totum corpus tuum lucidum erit.* LUC. II. Ostendi potest necessitas, utilitas et jucunditas intentionis bonæ, et quomodo ex hoc capite totum corpus, seu tota S. Martini vita lucida fuerit, et laudabilis apud Deum et homines, pro quo vide tit. Intentio bona.

IV. *Lucerna corporis tui est oculus tuus.* LUC. II. Potest intentio bona oculo comparari. 1º Ob necessitatem; sicut enim sine oculis homo miser est juxta notum proverbium: *Ein blinder Mann, ein armer Mann*, ita multo magis hoc de intentione dici potest, utpote sine qua nihil homo lucratur pro æterna vita. 2º Ob teneritudinem; sicut enim nihil est, quod in corpore humano facilius læditur, quam oculus; ita idem de intentione cum veritate dici potest, utpote quæ facillime per subrepentem vanam gloriam aut aliam malam intentionem vitiatur. 3º Ob utilitatem; sicut enim qui bonos oculos habet, magnum habet ad labores peragendos periculaque et hostes declinandos subsidium; ita qui bonam intentionem habet, cum magna alacritate et diligentia quotidianas suas actiones perficiet, et contra varias hostium

tentationes se defendet, ut bene notavit Thomas Kemp. l. iii, c. xxxiii, dicens: Quanto purior fuerit intentionis oculus, tanto constantius inter diversas itur procellas. 4° Sicut, qui oculos bonos habet, multiplicem ex variorum objectorum visione delectationem percipit; ita et qui bonam intentionem habet, magna voluptate perfunditur, ex finis, quem intendit, et actionum, quas elicit, præstantia. Vide dictum tit. Intentio.

V. *Si oculus tuus nequam fuerit, totum corpus tuum tenebrosum erit.* LUC. II. Potest malæ intentionis natura et damna explicari, et ostendi, quomodo impediatur gloriam et beneplacitum Dei, salutem proximi (cum Deus talibus non assistat) et propriam, utpote qui aliquando fateri debeant cum Apostolis: Præceptor, tota nocte laborantes nihil cœpimus. Vide tit. 74.

VI. *Lucerna fulgoris illuminabit te.* LUC. II. Potest misericordia per divisum pallium, et alia opera exhibita a S. Martino commendari, et illud præcipue in considerationem trahi, quod Christus in illa veste ipsi apparens dixerit: Hac me veste Martinus vestivit; unde ostendi poterit, quomodo illam Christi doctrinam MATTH. XXV. Quamdiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis, ob oculos semper habere, et per eam ad mansuetudinem, charitatem et misericordiam juxta exemplum S. Martini exercendam excitare se debeant, quem in finem non parum serviet historia 44. tit. Misericordia.

VII. Ex occasione thematis: *Nemo accendit lucernam, et in abscondito ponit.* LUC. II. dicatur, inter alias causas, cur Festa Sanctorum celebrantur, præcipuam esse, ut illorum virtutes et modum vivendi imitemur, in S. Martino vero præcipue modum moriendi esse imitandum, qui in sequentibus consistebat. 1° In præparatione optima per misericordiæ exercitium; nam ut S. Hieronymus testatur, non legitur ullum male fuisse mortuum, qui libenter opera charitatis exercuerit; habet enim multos intercessores et impossibile est multorum preces non exaudiri. 2° In perfecta resignatione; hinc dicebat: Domine, si adhuc populo tuo sum necessarius, non recuso laborem; sciebat nempe optimum esse tempus, genus, et locum mortis, quod Deus præscripsit. In desiderio aspiciendi Deum, et precibus fuis, hinc assidua Deum oratione precabatur, ut et ex illo mortali carcere liberaret, et oculis ac manibus in cœlum semper intentus, invic-

tum ab oratione spiritum non relaxabat. 4° In pugna contra Dæmonem: hinc, conspecto Diabolo, dicebat: « Quid astas cruenta bestia? Nihil in me funeste reperies. »

VIII. Ex occasione thematis: *Lucerna corporis tui est oculus tuus*, dici potest Deum imitari Principes, qui interdum certamen jaculatorium instituunt, et varia præmia proponunt scopum attingentibus: hinc sicut alii remotius, alii propinquius tangunt centrum metæ; alii omnino aberrant; ita idipsum fieri in certamine isto: nam omnino aberrant, qui malam intentionem præfigunt operi; remotius tangunt metam, qui servilem faciunt intentionem; propius, qui mercenariam; proxime, qui filialem, soli Deo placere cupientes; hoc ut obtineatur, sinister oculus claudendus est, id est, omnis commodi proprii amor abesse debet, manus immota teneri, seu constantia servari. Vide tit. Intentio.

IX. Ex occasione thematis: *Si autem oculus tuus nequam fuerit, etiam corpus tuum tenebrosum erit*, potest ostendi multiplex oculus nequam. 1° Eorum, qui vanam gloriam de operibus concipiunt. 2° Qui vanam laudem quærunt. 3° Qui amorem proprium sectantur. 4° Qui aliorum facta mala interpretantur, pro quibus proin omnibus varia media præscribantur, qualia vide in tit. Gloria, Laus, Amor proprius, Judicium temerarium.

X. Ex occasione thematis: *Nemo accendit lucernam, et ponit eam sub modio*, ostendatur, qui ponat lucernam sub modio, nimirum. 1° Qui fidem suam publice profiteri non audent. 2° Qui talentis suis, nti decet, ad aliorum utilitatem non utuntur. 3° Qui potestatem suam, ubi oportet, non exercent in vitiis subditorum corrigendis, vel puniendis. 4° Qui vires suas et gratiam a Deo communicatam ad bene vivendum non applicant tepide viventes; quæ omnia fusius deducta vide apud Fabrum conc. iv.

XI. Ex occasione thematis: *Si oculus tuus nequam fuerit, totum corpus tenebrosum erit*, possunt indicia malæ intentionis proponi, qualia sunt. 1° Si quis desideret sua opera in publico potius, quam in abscondito facere. 2° Si ægre ferat, quando male succedunt. 3° Si tristetur, cum alii laudentur præ ipso. 4° Si non æque paratus sit ad vilia quam honorifica opera. 5° Si inter opera semper distrahatur sollicitus de successu. 6° Si majori alacritate peragat opera, per

quæ magnam laudem expectat. Quæ omnia quomodo corrigenda sint, ostendatur. Vide tit. Intentio.

XII. Ex occasione thematis : *Si oculus tuus simplex fuerit, totum corpus tuum lucidum erit*, præscribi possunt media ad puritatem intentionis obtinendam, videlicet. 1° Cor mundum juxta illud : Ps. L. Cor mundum crea in me Deus, et spiritum rectum innova in visceribus meis. 2° Charitatis divinæ studium. 3° Sæpe ponderetur, quanto præponderet solius Dei indicium et beneplacitum, omnium hominum et Angelorum judicio et laudi. 4° Assuescere de omnibus operibus suis laudem Deo tribuere et dicere cum Davide : Non nobis, Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam. 5° Sua opera libenter abscondere : de quibus vide tit. cit.

PRO FESTO PRÆSENTATIONIS B. VIRGINIS.

I. *Beatus venter, qui te portavit.* LUC. II. Potest narrari historia de ESTHER. cap. II. Esth. et præcipue quomodo introducta fuerit in domum regiam, ut præpararetur cum puellis regiis, atque ostendi, quomodo B. Virgo se præparavit, ut fieri posset sponsa Spiritus Sancti, id quod accurate faciebat per orationis continuæ et virtutum aliarum, præcipue humilitatis, obedientiæ, et modestiæ studium, quarum proinde virtutum aliqui actus enumerari possunt, atque eum in finem videri tituli earumdem virtutum.

II. Ex ejusdem thematis occasione ostendi potest, quomodo B. Virgo se præsentavit, et in templo obtulerit Domino. Unde 1° Ostendatur, in quo consistat Præsentatio, solumque illius beneplacitum requirat. 2° Quomodo hoc totum B. Virgo impleverit. 3° Quomodo ipsi quoque auditores ad exemplum hujus virginis præsentare se debeant. Vide tit. Resignatio.

III. *Beatus venter, qui te portavit.* LUC. II. Potest ostendi, quanta felicitas, et dignitas obtigerit B. Virgini per maternitatem Dei; ob hanc enim præservata est ab originali macula, est repleta innumeris donis gratiæ, teste Angelo LUC. I. præservata multis periculis, ad summam post Deum dignitatem evecta, et in celos gloriose assumpta. In secunda parte ostendatur, quomodo quivis Mater Dei effici possit, juxta illud Christi

MATTH. XII. Qui fecerit voluntatem Patris mei qui in cœlis est, ille meus frater, soror, et mater est; et quomodo etiam Auditores suo modo participare queant similes effectus. Vide tit. Hyperdulia Mariana.

IV. *Quinimo beati, qui audiunt verbum Dei, et custodiunt illud.* LUC. II. Potest explicari felicitas eorum, qui verbum Dei audiunt, id est, voluntatem Dei in omnibus observant et exequuntur. Ostendatur ergo, quomodo triplicem beatitudinem consequantur. 1° *In bonis temporalibus*, juxta illud Christi MATTH. VI. Quærite primum regnum Dei, etc. 2° *In bonis gratiæ*, quia obedientia, teste S. Gregorio, cæteras virtutes menti inserit, insertasque custodit; hinc et ipse Christus, quia subditus erat parentibus, proficiebat ætate et gratia, etc. 3° *In bonis gloriæ*, quia obediens, uti luctabitur, et obtinebit victorias longe excellentiores, subjugando et captivando seipsum et judicium suum; ita præmium quoque copiosius a Deo obtinebit. Vide tit. Obedientia, et Resignatio.

V. Ex eodem themate ostendi potest, quod B. Virgo felix quidem fuerit, quod genuerit Verbum divinum, sed multo felicior, quod audierit verbum Dei, et conservaverit illud in corde suo, uti Evangelium testatur, et per inductionem aliquot exemplorum probari potest, simulque ostendi, cur et quomodo ipsi quoque Auditores verbum Dei audire, custodire, et opere complere debeant, de quo videatur tit. Verbum Dei.

VI. *Beatus venter, qui te portavit.* LUC. II. Potest B. Virgo speculo Virtutum comparari, et illa S. Ambrosii hortatio : Sit vobis tamquam in imagine, etc., proponi, simulque quæ virtutes in hoc speculo, tempore Præsentationis maxime reluxerint, ostendi; de quo videatur tit. Hyperdulia Mariana, ubi etiam plures conceptus reperire licet.

VII. Ex occasione thematis : *Beatus venter qui te portavit*, LUC. II. ostendi potest, quod S. Anna vere beata et laudanda sit, quia ad exemplum Tobiae senioris filiam suam ab infantia timere Deum docuit. Unde ostendatur 1° Quid et quotuplex sit timor, et quomodo filialis servili, et mercenario præferendus. 2° Quomodo B. Virgo ab infantia eum exercuerit, atque adeo merito nunc ad nos dicat : Venite filii, audite me, timorem Domini docebo vos. Vide tit. Timor Dei.

VIII. Ex eodem themate ostendi potest, quam necessaria, utilis, et jucunda, hono-

rificaque sit liberorum educatio, et quomodo ea convenienter institui queat; de quo vide tit. Educatio.

IX. Ex eodem themate ostendi potest, quomodo parentes suos liberos in templo præsentare debeant. Nimirum 1º Eos ad templum portando pro Baptismo, et Sacramento Confirmationis suscipiendo. 2º Eos assuefaciendo, ut libenter templa frequentent, et officiis divinis reverenter assistant. 3º Eos in templo frequenter Deo et Sanctis commendando. 4º Laborando, ut per honestos mores et vitam efficiantur dignum templum et habitatio Spiritus Sancti; de quibus vide tit. cit. et tit. Baptismus.

X. Ex occasione thematis: *Beati qui audiunt verbum Dei et custodiunt illud*, ostendi potest, quomodo B. Virgo in templo perfectissime subdita fuerit superioribus, et ideo, sicut postea Christus ejus Filius, profecerit ætate, sapientia, ac gratia apud Deum et homines; pro quo conceptu fusius deducendo, Vide tit. Obedientia.

XI. Ex occasione thematis: *Beatus venter, qui te portavit, et ubera, quæ suxisti*, ostendi potest. 1º Quas ob causas matres ipsæmet liberos suos lactare debeant post nativitatem. 2º Quod magis ipsis præbere debeant ubera spiritualia doctrinæ et exempli boni, ex quibus candidissimum, purissimum, et dulcissimum lac honestorum et innocentium morum exsugant; pro quo vide tit. Educatio, et Exemplum.

XII. Ex occasione thematis: *Beati qui audiunt verbum Dei, et custodiunt illud*, ostendi potest, quod triplex verbum sit cuivis Christiano audiendum. 1º Verbum Dei incarnatum, Christi doctrinam et exempla observando. 2º Verbum Dei in concionibus explicatum. 3º Verbum Dei a superioribus propositum, imperia et voluntatem eorum implendo. In secunda parte ostendatur, quam vere beati dici queant, qui triplex hoc verbum diligenter et reverenter audiunt, et accurate custodiunt. Vide tit. Obedientia, Verbum Dei, Christus.

PRO FESTO S. CATHARINÆ.

I. *Quinque autem ex eis erant futuæ, et quinque prudentes.* MATTH. XXV. Ostendi potest, non immerito S. Catharinam studiosorum et Philosophorum maxime Patronam

agnosci, eo quod absolutissima philosophiæ et sapientiæ cœlestis specimina ediderit, observans exactissime duo primaria philosophiæ præcepta: Abstine et sustine. Unde 1º ostendatur, quomodo abstinerit a voluptatibus, divitiis, honoribus a Maximiano Imperatore promissis, et quomodo sustinerit indigentiam, contemptus, dolores. In secunda parte ostendatur, quos fructus ex hac sapientia retulerit, scilicet summas consolationes cœlestes, summas divitias virtutum (quæ solæ veræ divitiæ sunt) et summos honores in cœlis et in terris. Vide tit. Prudentia.

II. *Prudentes vero acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus.* MATTH. XXV. Ostendi potest, quod per oleum hoc merito charitas erga Deum et proximum intelligatur, utpote quæ perinde ad lumen fidei lampade conservandum apta, juxta illud S. Pauli 1. COR. XIII. Si habuero omnem fidem, etc. Ostendatur ergo, quomodo hoc oleo lampadem suam S. Catharina impleverit, id est, charitatem suam erga Deum et proximum ostenderit, et Auditores quoque eandem imitari, et, *Date nobis de oleo vestro*, dicere debeant. V. tit. Charitas, et Dilectio proximi.

III. *Ecce sponsus venit, exite obviam ei.* MATTH. XXV. Ostendi potest, quam sapienter egerit S. Catharina nuptias Maximini recusando, et Christum in Sponsum eligendo, quia erat pulchrior, sapientior, ditior; nobilior, dignior; et quomodo proin ipsi quoque Auditores eidem se per charitatem desponsare possint. Vide tit. Charitas.

IV. *Vigilate itaque, quia nescitis diem, neque horam.* MATTH. XXV. Potest ostendi, quomodo S. Catharina vigilaverit, se ad mortem disponendo per optimam, id est, voluntati Dei conformem vitam; et quomodo Auditores quoque ad eandem se disponere debeant per simile medium; pro quo tit. Mors videri potest.

V. *Et quæ paratæ erant, intraverunt cum eo ad nuptias.* MATTH. XXV. Ostendi potest, quales fuerint nuptiæ, ad quas S. Catharina intravit: sive Sponsus, in cujus thalamum introducta fuit; sive festivitas, et gaudium, quod ex iisdem nuptiis percipiendum fuerat; sive illarum perpetuitas consideretur. In secunda parte ostendatur, cur admissa fuerit ad has nuptias, quia, scilicet, parata erat per animi puritatem, juxta illud MATTH. V. Beati mundo corde, etc. et Ps. XIV. Domine,

quis habitavit, etc. Vide tit. Beatitudo, et Mors.

VI. *Et clausa est janua.* MATTH. XXV. Potest Auditor ad non differendam poenitentiam excitari, atque ad hunc finem explicari, quantum dolorem merito illæ virgines fatuæ percepisse credendæ sint, dum verba ista, *Janua clausa est*, audiverunt; quanto majorem percepturi sint damnati, si non tantum poenam damni per ista verba, sed etiam poenam sensus incurrisse adverterint per verba: *Ite maledicti.* Ostendatur dein, quomodo S. Catharina a juventute lampadem cordis oleo charitatis impleverit, atque adeo quivis ejus exemplum imitari debeat. Vide tit. Pœnitentia.

VII. Ex occasione thematis: *Quæ paratæ erant, intraverunt cum eo,* MATTH. XXV. ostendi potest, quomodo S. Catharina triplicem laureolam Virginum, Doctorum et Martyrum assecuta sit, et quomodo æquivalentem etiam assequi queat quivis Christianus, si castitatem suo statui congruentem illibatam servat; si alios, quantum status suus permittit, instruere laboret; si tribulationes amore Dei patienter sustineat. Vide Fabrum conc. IV.

VIII. Ex occasione thematis ejusdem ostendi potest, magnam quidem fuisse pulchritudinem S. Catharinæ corporalem, utpote quam etiam Cæsar concupierit; sed spiritualem longe præstantiorem fuisse, ita ut de illa merito dici potuerit, quod Sponsa de Sponso dixit: *Dilectus meus candidus, et rubicundus.* Unde ostendatur, quam candida fuerit S. Catharina per candorem puritatis corporis et animæ; et quam rubicunda per martyrium et sanguinis effusionem.

IX. Ex occasione thematis: *Prudentes virgines acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus,* ostendi potest, quam prudens fuerit S. Catharina, dum Sponsum cœlestem terrestri, regnum cœlorum regno mundano, voluptates cœlestes et perpetuas terrenis et perituris præposuerit, et quibus motivis se ad hoc faciendum excitavit.

X. Ex occasione thematis: *Simile est regnum cœlorum decem virginibus,* ostendi possunt præmia Virginum a dignitate, utilitate et jucunditate, quæ omnia facile amplificari possunt ex iis, quæ tit. Castitas sunt dicta.

XI. Ex eodem titulo occasio sumi potest potiores virtutes indicandi, quæ a virginibus observari debent quales sunt cauta et rara

cum altero sexu conversatio, amor solitudinis, solida devotio, cauta et frequens locutio, sensuum accurata custodia, obedientia prompta, et similes; de quibus vide suo loco, et Fabrum conc. II. in hoc Festo.

XII. Ex occasione thematis: *Et quæ paratæ erant, intraverunt cum eo,* indicari potest, quomodo se quævis anima Christiana ad mortem parare debeat, scilicet: 1º Lampadem cordis oleo charitatis divinæ et dilectionis proximi implendo. 2º Vigilando, et adventum Sponsi in singulas horas expectando. 3º Eundo illi obviam, id est, se ejus voluntati circa mortem plenissime resignando. Pro quo conceptu vide tit. Mors, et conc. V.

PRO FESTO S. ANDREÆ.

I. *At illic continuo relictis retibus secuti sunt eum.* MATTH. IV. Potest ostendi, quomodo quisve vocationem suam implere debeat; nimirum, 1º Continuo seu statim sequendo, juxta illud, Ps. xciv. *Hodie si vocem ejus audieritis, etc.* 2º Retia, seu impedimenta vocationis, relinquendo, seu generose removendo. 3º Sequendo, imitando scilicet Christum in voluntate Patris cœlestis adimplenda, seu iis, quæ ad statum suum pertinent, perfecte obeundis.

II. *Venite post me.* MATTH. IV. Potest ostendi, cur S. Andreas vocem Christi tam prompte audierit, et secutus sit, quia scilicet habebat omnes conditiones earum vocum, quas libenter audire solemus, et erat vox personæ potentis, sapientis, amantis, præmiantis; de quo conceptu vide tit. ciii.

III. *Faciam vos piscatores hominum.* MATTH. IV. Explicari potest, quam nobilis sit piscatio animarum: 1º Ob pisces, qui capiuntur, scilicet animas, de quarum præstantia vide tit. xii. v. Anima. 2º Ob instrumenta piscandi, videlicet orationem, verbum, et exemplum, de quibus vide tit. cliii. v. Zelus. 3º Ob lucrum inde sperandum, seu præmium zelosis piscatoribus animarum promissum; de quo vide l. c. Ostendatur dein, quomodo S. Andreas impleverit hoc officium piscatoris, et quomodo Auditores quoque eundem pro suo statu, et vocatione imitari debeant.

IV. *Relictis retibus, et patre secuti sunt eum.* MATTH. IV. Possunt proponi et refutari impedimenta, ob quæ aliqui ægre vocem et

verbum Dei audiunt; de quibus vide tit. ciii. et tit. Verbum Dei.

V. *Secuti sunt eum.* MATT. iv. Ostendi potest, quam perfecte S. Andreas Christum secutus sit, implendo scilicet conditiones, quas ipse Christus MATT. xvi, indicavit dicens: Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, tollat crucem suam, et sequatur me. Declaretur ergo in prima parte, quomodo abnegaverit semetipsum; pro quo vide tit. Abnegatio. In secunda vero explicetur, quomodo sustulerit crucem suam, ita ut non solum libenter, sed etiam alacriter et constanter eam tulerit; de quo vide tit. Patientia, et tit. Crux.

VI. Ex ejusdem thematis occasione ostendi potest, quare S. Andreas cum Christo tam hilariter crucem portaverit, quia videlicet non ad exteriorum pressuram, sed ad fructum intus latentem oculos reflexit, perinde ac is, qui crucem ligneam, intus cavam, et auro impletam cum gaudio domum portaret; unde ostendantur et enumerentur fructus latentes sub cruce et tribulationibus, et probetur quam illæ dignæ fuerint, ut S. Andreas cum gaudio crucem salutaret et susciiperet, et proin etiam in hoc Auditores ipsum imitari debeant. Vide tit. Crux, et tit. Patientia.

VII. Ex occasione thematis: *Venite post me*, possunt explicari causæ, cur S. Andreas crucem tantopere amarit, nimirum quia videbat in ea reperiri omnes titulos, ob quos alii gloriantur, et se felices putant, nempe veras divitias, dignitates, voluptates, ut adeo merito dixerit cum S. Paulo: Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini mei Jesu Christi. Vide tit. Crux.

VIII. Ex eodem titulo ostendi potest, quomodo crux sit tollenda, et post Christum portanda, nimirum: 1º Ardenter eam desiderando. 2º Alacriter et cum gaudio eam suscipiendo. 3º Constanter eam usque ad vitæ finem portando, exemplo Christi, descendere ex ea nolentis, etiamsi a Judæis ad id incitatus fuerit; quæ omnia quomodo S. Andreas observaverit, facile ex illius vita ostendi possunt.

IX. Ex eodem themate ostendi potest, cur S. Andreas de cruce deponi noluerit, nimirum: 1º Propter exemplum Christi pariter descendere nolentis. 2º Propter desiderium laureolæ Martyrum assequendæ. 3º Propter amorem Dei, quo desiderabat dissolvi, et esse cum illo. Ostendatur itaque, quam

pauci sint, qui ipsum in hoc imitentur; et quomodo in certis casibus optare et petere possimus, ut deponamur de cruce. Vid. tit. Crux.

X. Ex occasione thematis: *Illi autem relictis retibus statim secuti sunt eum*, ostendi potest, quomodo quivis Christianus Christum sequi possit, et debeat. 1º Quia ab ipso emptus, et redemptus est proprio sanguine; unde locum habet illud S. Bernardi: « Si totum debeo pro me facto, quid addam pro me refecto, et redempto? » 2º Quia Christianus propterea dicitur, ut Christum sequatur. 3º Quia sicut socius passionis et doloris fuerit, ita et gloriæ ac honoris erit. De quibus vide tit. Christus, et Christianus.

XI. Ex eodem themate ostendi potest, quomodo quivis homo omnia relinquere, et pauper spiritu esse possit, si scilicet consilium S. Pauli sequantur, et si, qui habent uxores, tamquam non habentes, et qui utuntur de hoc mundo, tamquam non utentes sint, et qui divitias habent, cor non apponant; sic enim, et de Apostolis dixit S. Gregorius: « Hac in re, Fratres charissimi, affectum potius debemus pensare, quam censum; » et ut S. Ambrosius dicere solebat, « Voluntas divitem aut pauperem collationem facit, et pretium rebus imponit; » hinc Eremitæ quondam dicebatur, ipsum majorem affectum habere ad suam felem, quam S. Gregorius ad omnes suas divitias et honores habeat. 2º Ostendatur, quomodo etiam Christianus quilibet centuplum sperare possit, et quid sit illud centuplum; de quo vide tit. Paupertas.

XII. Ex occasione thematis: *Fuciam vos piscatores hominum*, dici potest S. Andream et socios reliquisse quidem retia materialia, non tamen spiritualia; hæc enim tamquam piscatoribus vel maxime erant necessaria. Ostendatur itaque: 1º Quænam sint retia spiritualia, scilicet actiones ad proximi salutem procurandam ordinatæ, quæ non debent esse ruptæ seu obiter factæ, et suo tempore per renovationes spiritus refici. Item debent habere plumbum humilitatis, et diffidentiae in vocationis gratia. 2º Ostendatur, quomodo uti hoc reti debeat, scilicet ut ad imperium Christi ejiciatur. Ad dextrum latus in verbo Dei laxetur. Ut sociis annuatur ad auxilium ferendum. Vide tit. Zelus, ubi alius modus hanc artem piscandi, exercendi assignatur.

PRO FESTO S. NICOLAI.

I. *Tradidit illis bona sua.* MATT. XXV. Ostendi potest quomodo Deus omnes res creatas homini tradiderit ad usum, juxta illud Ps. viii. Omnia subjecisti ei, etc., et quomodo proin illa tria cujusdam S. Patris dicta sibi applicare debeat: Accipe beneficium, redde servitium, time supplicium; quæ proin amplius explicari, et quomodo bonis sibi traditis S. Nicolaus sit usus ad finem destinatum et ad servitium Dei, ostendi. Vide tit. Amor. et tit. Deus

II. *Euge, serve bone, et fidelis.* MATT. XXV. Ostendi potest quis sit fidelis servus et quomodo omnia talis servi officia impleverit exactissime S. Nicolaus; de quo vide tit. Deus.

III. *Domine, duo talenta tradidisti mihi* MATT. XXV. Explicari potest, quomodo quilibet homo duo talenta, intellectum scilicet, et voluntatem a Deo acceperit, ut per ea acquirat alia duo talenta in hac vita, scilicet cognitionem et amorem Dei, et duo in altera, visionem nempe et fruitionem Dei; et quomodo hæc duo talenta lucratus sit S. Nicolaus, et ipsi etiam Auditores lucrari debeant. Vide tit. Amor et tit. Beatitudo.

IV. *Unicuique secundum propriam virtutem.* MATT. XXV. Ostendi potest, quomodo quisque talento suo contentus esse debeat, et in primis quoad dona naturalia, puta constitutionem corporis et animi; de quo vide pulcherrimum caput in lib. de imit. Christi. l. III. c. xxii. Deinde quoad bona fortunæ; de quo vide tit. Paupertas, et tit. Divitiæ. Denique quod conditionem status, et officii, ut meminerit, quemvis spectaculum factum esse Deo et hominibus, atque adeo non referre, quam personam, sed quam bene agat. Quæ omnia proin quomodo S. Nicolaus observavit, et quisque ex Auditoribus observare debeat, fusius ostendatur. Vide tit. Resignatio.

V. *Operatus est in eis, et lucratus est alia quinque.* MATT. XXV. Ostendi potest, quomodo fœneratus S. Nicolaus statim ab adolescentia facultates suas pauperibus distribuendo, ita dicere cum Jobo posset: Ab infantia mecum crevit miseria, etc. JOB XXXI. et deinceps hanc misericordiam per totam vitam continuando, id quod facile ex vita in Breviario descripta ostendi potest. Addatur, quos fructus ex hac misericordia retulerit,

et quos Auditores quoque sperare possint. Vide tit. Misericordia.

VI. *Uni dedit quinque talenta, alii duo.* MATT. XXV. Ostendi potest quomodo S. Nicolaus artem eleemosynas fructuose dandi docuerit, observando scilicet: 1º Personas, quæ magis egebant, ut patet in tribus virginibus, quas dotavit. 2º Modum securissimum, nempe occulte dando, et sic observando consilium Christi, MATT. VI. Cum ergo facis, etc. 3º Quantitatem, dum omnia sua distribuit juxta consilium Christi, MATT. XIX. Si perfectus esse, etc. Excitentur proin Auditores ad hanc misericordiam et liberalitatem imitandam, quem in finem vide tit. Misericordia.

VII. Ex occasione thematis: *Domine, duo talenta tradidisti mihi, ecce alia duo superlucratus sum,* MATT. c. XXV, ostendi potest, quomodo S. Nicolaus duo talenta, corpori scilicet et animæ vires, fidelissime ad majorem Dei gloriam impenderit, et alia duo, nempe propriam et alienam salutem lucratus sit; quæ omnia ex ipsius vita dilatari possunt.

VIII. Ex occasione thematis: *Euge, serve bone, et fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam, intra in gaudium Domini tui,* explicari potest, in quo fidelitas ista consistat, ut scilicet per servitium suum, non suum lucrum, sed Domini sui quærat; atque adeo cum Dei lucrum sit ipsius gloria, eam semper intactam relinquat, nihilque de ea sibi attribuat, sed cum S. David dicat: Non nobis, Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam. Dein ostendatur, quomodo Deus eum super multa constituerit, dum ei beatitudinem contulit, de qua jure dicere potuit: Venerunt mihi omnia bona cum illa, et innumerabilis honestas per manus illius. Vide tit. Beatitudo, et Inventio.

IX. Ex occasione thematis: *Tradidit illis bona sua,* explicari potest, quam laudabilem misericordiam exercuerit S. Nicolaus erga tres virgines pauperes; dein ostendatur, quomodo quisque eum imitari possit in triplici misericordia erga pauperes, peccatores, et animas purgatorii exercendas. De quo vide tit. Misericordia erga vivos et defunctos, et tit. Zelus.

X. Ex eodem themate ostendi potest, cur suum quisque talentum bene impendere debeat, scilicet: 1º Propter dantis benevolentiam et sapientiam, qua convenientissimum cuique talentum largitur. 2º Propter nostrum

commodum per illa verba, Super multa te constituam, indicatum. 3º Propter timorem pœnæ ob talentum male collocatum infligendæ.

XI. Ex occasione thematis : *Uni dedit quinque talenta, alii duo, alii vero unum*, ostendi poterit, cur quisque talento suo contentus vivere debeat, nempe : 1º Quia Dei voluntas et dispositio sic ordinavit, quæ ut pius auctor l. III. c. xxxii dixit : « Pius eum consolari magisque placere debet, quam omnia beneficia sibi data vel danda. » 2º Quia majorem habet occasionem fidelitatis suæ ostendendæ; hinc dictum est servo : Quia super pauca fuisti fidelis. 3º Quia qui minus accepit, minus rationem reddere debet. Vide pulcherrimum caput citatum et huc applica.

XII. Ex eodem themate ostendatur, quomodo parentes suis liberis ad imitationem S. Nicolai tres globos aureos largiri debeant; scilicet : 1º Timorem et amorem Dei per observationem mandatorum Dei demonstrandum; sic enim dicere poterunt ad illos : Pauperem quidem vitam gerimus, sed multa bona habebimus, si timuerimus Deum, et fecerimus bene. 2º Sedulitatem in scientiis et artibus, quibus vita sustentanda est, addiscendis. 3º Modestiam et civilitatem morum, ut quæ maxime adolescentiam exornet, et per totam vitam observanda sit. Vide tit. timor Dei, Otium, et Modestia.

PRO FESTO IMMACULATÆ CONCEPTIONIS.

I. *Jacob autem genuit Joseph virum Mariæ*, MATTH. v. Potest ostendi, quale sit hoc Festum, et quantopere placeat ejus devota celebratio, et quis sit optimus modus celebrandi, scilicet per immaculatæ vitæ studium; de quo conceptu vide tit. 70.

II. Ex eodem themate ostendi potest, quomodo in Conceptione B. Virginis impletum sit illud CANT. IV. Sicut lilium inter spinas, etc. de quo vide tit. 70.

III. Item quomodo verificatum sit in illa id, quod CANT. IV. de Sponsa dicitur : Tota pulchra es, etc. de quo conceptu vide l. c.

IV. Item quomodo verificatum sit illud GEN. III. Inimicitiam ponam, etc. de quo vide l. c.

V. Item quomodo hoc die aurora, seu po-

tius aurea hora, ut S. Birgittæ relevatum est, exorta sit; de quo vide l. c.

VI. Item ostendi potest, quomodo hoc Festum devotissime celebrari possit, nempe : 1º Cogitatione, firmiter credendo immaculatam Conceptionem, pro quo fine possunt afferri rationes id credibile facientes. 2º Verbo, prædicando aut asserendo immaculatam Conceptionem, (id quod per officium immaculatæ Conceptionis quotidie recitatum fieri potest) eamque contra adversariorum argumenta defendendo; prout non pauci etiam voto ad id se adstringunt. 3º Opere, seu per immaculatæ vitæ studium, qui modus, cum sit purissimus, amplissimus, et constantissimus, merito B. V. quoque gratissimus censi potest ac debet; de quo vide tit. Hyperdulia. Reperientur etiam alii conceptus ad B. Virginem pertinentes, et omnibus Festis communes.

VII. Ex occasione thematis : *Mathan autem genuit Joseph virum Mariæ*, ostendi potest et probari, B. Virginem esse sine macula originali conceptam. 1º Ex congruentiis. 2º Ex variis revelationibus. 3º Ex miraculis hunc in finem patrat. 4º Ex auctoritate et unanimi consensu Doctorum, plerumque et pio affectu fidelium. 5º Ex ratione, qua S. Augustinus et alii asserunt, B. Virgini attribui debere, quidquid sine inconvenienti tribui potest. Unde Auditores ad hoc Festum singulariter colendum excitentur. Vide Instruct. 7.

VIII. Ex eodem themate ostendi potest, cur Festum hoc specialiter celebrandum sit; nimirum : 1º Quia B. Virgo ipsa revelavit, sibi gratissimam esse hanc celebrationem, dum Clerico submerso, et a se vitæ restituto præcepit, ut in grati animi signum hoc Festum celebraret. 2º Quia per illud celebratur memoria illius privilegii, quod illi soli ex hominibus convenit; unde sicut virgini cuiuspiam summe placeret, si diceretur pulcherrima; ita B. Virgini gratissimum fore creditur, si sine macula concepta dicatur. 3º Quia hoc ipso, quod nihil ab Ecclesia definitum sit circa hanc materiam, atque adeo liberum sit cuivis defendere hanc immaculatam Conceptionem, merito valde illi placitum creditur, si quis ad partem magis honorificam illi se determinet, et suum erga illam affectum hoc modo clarius ostendat; ut plurimi etiam voto se ad eandem Conceptionem defendendam obligarunt.

IX. Ex eodem themate B. Virgo Esther

comparari potest. 1° Quia ut Esther, erat inter omnes mulieres pulcherrima, utpote cui in re dici queat: Tota pulchra es amica mea, et macula non est in te. 2° Quia, ut Esther, præ aliis placuit Deo, et invenit gratiam in oculis ejus. 3° Quia, sicut Esther Assuerus, ita Deus B. Virgini dimidium regni, id est, misericordiam, servata sibi omnipotentia, non promisit tantum, sed et actu contulit. 4° Quia sicut Esther duas ancillas habuit, quarum una innitebatur, altera vestes colligebat, ita B. V. pro ancillis Angelicam et humanam, naturam servientem habuit. 5° Quia sicut Esther populum Judaicum, ita B. V. Christianum ab interitu liberat; unde merito hic ad eam clamat: Sub tuum præsidium confugimus, Sancta Dei Genitrix, nostras deprecationes ne despicias in necessitatibus nostris. Vide tit. Hyperdulia.

X. Ex eodem themate ostendi potest, quod, sicut matres pulchræ summopere gaudent, si filios aut filias sibi valde similes habéant; ita immaculatæ conceptæ Virgini summe placiturum sit, si liberi sui esse pulchritudeant, et macula in iis non sit. Unde inferendum est, hunc modum obsequii illi gratissimum.

XI. Ex eodem thematis ostendi potest, B. Virginem hodie ut auroram consurrexisse. 1° Quia ut aurora est prænuntia diei et solis, ita B. Virgo erat prænuntia Christi, qui Sol est justitiæ, venturi. 2° Quia sicut aurora est mater roris, ita ipsa B. Virgo fuit Mater Christi, de quo clamabant Patres; Rorate cœli desuper, et nubes pluant justum. 3° Quia sicut aurora per rorem fœcundat terram et fructus; ita et B. Virgo fœcundavit mundum per Christum. 4° Quia sicut aurora homines ad surgendum e lecto et laborandum invitat, ita B. Virgo verbo, et exemplo servos sibi devotos ad excutiendum socordiae soporem, et labores animæ utiles, Deoque gratos suscipiendos excitat.

XII. Ex eodem themate ostendi potest, quod ex hoc titulo immaculatæ Conceptionis vere de illa dicatur: Qui me invenerit, inveniet vitam; triplicem nempe, corporalem per conservationem: spiritualem per gratiæ recuperationem: æternam per gloriæ adeptionem, quæ sicut, ipsi præ aliis debetur, ita ipsius quoque cultoribus merito confertur. Vide tit. Hyperdulia.

PRO FÊSTO S. THOMÆ.

I. *Noli esse incredulus.* Jo. xx. Potest ostendi, quanta damna afferat incredulitas; nam, 1° Est radix omnium peccatorum, ut jam olim S. Theresia affirmavit, et facile per inductionem suaderi potest, ita ut merito dixerit Joannes Avila, Christianos male viventes aut Hæreticorum carcere dignos esse, quia non credunt ea, quæ de futuræ vitæ gaudiis, et penis fides docet; aut stultorum cavea, si nempe credant ea, et tamen pergant peccando viam sibi ad cœlum occludere, et ad infernum aperire. 2° Privat præsentia, et gratia Christi, qua nihil est utilius, jucundius, et optabilius, uti ex c. vii et viii. l. II. de imit. patet. 3° Privat facultate bene operandi, cum, qui veram fidem non habet, oculo quasi spirituali animæ careat, ac proinde nihil operari possit ad vitam æternam pertinens; quæ jactura quam gravis sit ostendatur. Pro quo vide tit. Hæresis.

II. Ex ejusdem thematis occasione potest incredulitas cæcitati spirituali comparari, et ostendi inde damna illius, ob quæ merito dicatur: *Ein blinder Mann, ein armer Mann.* Nam: 1° Non secure incedit, sed in periculo manifesto est, ne a vera viâ ad cœlum aberraret. 2° Pariter in periculo est, ne in foveam inferni cadat. 3° Nihil operari potest ad salutem, ut cæcus. 4° Privatur gaudio, quod aspectu cœli, et cœlestium Incolorum, et ipsius Dei alii percipiunt, et ipse quoque percipere potuisset. Vide tit. Hæresis.

III. *Thomas unus ex duodecim, qui dicitur Didymus, non erat cum eis.* Jo. xx. Ostendi potest, quæ sit potissima causa incredulitatis, et hæresum, nempe quia non sociantur Apostolis, seu Ecclesiæ Apostolicam doctrinam tenenti; unde probetur, quomodo Ecclesia hanc doctrinam semper tenuerit, et defenderit, quamque adeo merito eidem quivis firmissime conjungi, et adherere debeat; pro quo vide tit. Fides.

IV. *Beati qui non viderunt, et crediderunt.* Jo. xx. Potest ostendi, quam vere beati dicantur, qui veram fidem tenent, in acceptione, exercitio, et præmiatione fidei; pro quo vide totum tit. Fides.

V. *Erant Discipuli intus, et Thomas cum eis.* Jo. xx. Potest ostendi utilitas societatis bonæ, quia scilicet excitat exemplo ad bonos

mores, frui facit præsentia Christi (qui in mediò eorum est, qui congregati sunt in nomine suo) et singularem lætitiā affert juxta illud Psalmistæ : O quam jucundum est habitare fratres in unum : et contra hostes defendit, quia frater, qui juvatur a fratre, quasi civitas firma. Vide tit. Societas.

VI. *Venit Jesus januis clausis.* MATTH. XXV. Possunt explicari fructus præsentiæ Christi, et ad eos participandos Auditores excitari; de quo conceptu vide tit. Deus.

VII. Ex occasione thematis : *Quia vidisti me, Thoma, credidisti.* Jo. c. xx. ostendi potest, quod, sicut mercatores ditescere volentes in remotas regiones auri, et argenti feraces proficiscuntur, et ob hujus lucrispem omnes labores, et pericula cum gaudio tolerant, pretiosissimas merces emunt, et in iis iterum vendendis nullum tædium concipiunt, etsi totos dies in nundinis consumere debeant; ita S. Thomas quoque has omnes conditiones studiose impleverit, dum in peregrinas regiones profectus, solas animas velut pretiosissimas merces quæsit, et propter illas lucrandas nulli labori, imo nec vitæ et sanguini pepercit. Vide tit. Anima, Zelus.

VIII. Ex occasione thematis : *Noli esse incredulus, sed fidelis.* potest ostendi, quod recte dixerit S. Theresia, omnes fere defectus ex defectu vivæ fidei oriri, id quo ex inductione facile probari potest, et testimonio Davidis dicentis : Dixit insipiens, non est Deus (cognoscens, judicans, puniens, vel præmians) corrupti, et abominabiles facti sunt usque ad unum. Vide tit. Deus, et Dei præsentia.

IX. Ex eodem themate ostendi potest, quem fructum perceperit S. Thomas ex suo lapsu, videlicet ingentem dolorem de sua incredulitate; ingentem ruborem de sua fragilitate, et inconstantia, et ingentem fervorem in securo confessione fidei, usque ad vitæ, sanguinisque profusionem protracta. De quibus vide tit. Fides, Contritio, Fervor.

X. Ex themate : *Beati, qui non viderunt, et crediderunt,* potest ostendi, quam beati, et sancti futuri sint etiam in hac vita, qui credunt viva fide quatuor has veritates : Deus ubique præsens, et omnia videt : Deus omnia sapientissime administrat, et ad suam majorem gloriam, ac nostram salutem dirigit : in Deo velut fonte omne bonum purius, recentius, abundantius reperitur : Deus, quidquid proximo facimus, tibi factum reputat. Quæ omnia ex titulo Dei præsentia facile deduci possunt

XI. Ex occasione thematis : *Dominus meus, et Deus meus,* ostendi potest, quomodo Christus noster Deus, ac Dominus dici queat, nimirum : 1º Quia Ecclesia canit, se nascens dedit socium. 2º Quia convalescens se dedit in edulium. 3º Quia se moriens dedit in pretium. 4º Quia regnans se dabit in præmium, quorum beneficiorum magnitudo fusius amplificari potest ex tit. Eucharistia, Passio Christi, Beatitudo. Item ex Fabro in Sylva nova th. 3.

XII. Ex occasione thematis : *Infer digitum tuum huc, et mitte manum tuam in latus meum,* potest ostendi, quem fructum vulnera Christi afferant, si corporaliter, vel spiritualiter per considerationem intellectus attingantur, quod videlicet : 1º Excitent amorem, dum pro nobis ea passum videmus. 2º Excitent dolorem de peccatis, dum tantopere per ea vulneratum summum nostrum benefactorem pensamus. 3º Excitent fervorem in tolerandis adversitatibus; non enim sentit sua vulnera miles, dum ducis sui vulnera intuetur; pro quo conceptu dilatando vide tit. Vulnera, et Myrrhæ fasciculum P. Vincentii Caraffæ.

PRO FESTO NATIVITATIS CHRISTI.

I. *Natus est vobis hodie Salvator.* LUC II. Ostendi possunt causæ duæ potissimæ; propter quas natus est Christus, scilicet ut per passionem nobis aperiret cælum, et per vitæ suæ exemplum ostenderet brevissimam viam ad cælum. Unde utraque hæc causa fusius ostendenda, et quomodo eundem imitari debeant Auditores, demonstrandum. Vide tit. 23. v. Christus.

II. *Evangelizo vobis gaudium magnum.* LUC II. Ostendi potest, quomodo de Christo multo verius, quam de B. Virgine dici queat : Nativitas tua Dei Genitrix Virgo gaudium annuntiavit universo mundo, scilicet Deo, Angelis, Patribus in Limbo, animabus Purgatorii, hominibus, quia scilicet his omnibus natus est Salvator; unde excitandi Auditores ad gaudium, gratitudinem, et Christi merita per bonam vitam applicanda. Vide cit. titulum.

III. *Et peperit Filium suum primogenitum.* LUC II. Potest ostendi, quis sit optimus modus suum amorem erga Christum ostendendi, si videlicet illum tractemus, ut B. Virgo eum tractavit, concipiendo, gene-

rando, pannis involvendo, etc. quæ omnia fusius proposita vide citat. tit. Christus.

IV. Ex ejusdem thematis occasione potest ostendi, quomodo consuetudo natales dies magnorum Principum celebrandi observari debeat erga Christum, et in prima quidem parte demonstrari, cur hic dies præ reliquis festive celebrari debeat, nimirum quia summus Dominus natus est, dein quia natus est nobis, id est, in nostrum commodum, et totius generis humani. In secunda parte ostendi potest, quomodo debeamus celebrare, nempe concipiendo gaudium magnum et congratulationem, instituendo certamen (*Turnier*) contra vitia nostra et passionem per confessionem et seriam emendationem, sumendo convivium magnificentissimum Eucharistiæ, excitando ignes missiles variarum ardentium precum, quibus sane nobis Deum, et Angelos, et homines recreabimus. Vide tit. cit.

V. *Gloria in excelsis Deo, et in terra pax hominibus bonæ voluntatis.* LUC. II. Potest ostendi, quomodo Angeli canere potuerint, Christum venisse ad pacem mittendam, cum tamen ipse postea dixerit: Non veni pacem mittere, sed gladium; et resolvatur, eum non venisse ad pacem falsam, quam mundus dat, ut ipsemet JOAN. XIV, resolvit, sed ad pacem veram, quæ oritur ex eo, quod gloria et voluntas Dei in omnibus quærat et adimpleatur, quæ proin amplius explicanda. Vide tit. Pax. et cap. xxv, l. III, de imit. Christi.

VI. *Invenietis infantem pannis involutum, et positum in præsepio.* LUC. II. Potest dici olim Hebræos habuisse hunc morem, ut si tristitia quæpiam eos invaserit, mox se mutuo excitantes dixerint: Eamus ad Filium Mariæ, ut hilares fiamus, eo quod Christus etiamnum adolescens parvulus tam amabilis fuerit, ut solo aspectu suo aspicientes exhilararet. Dicat ergo Concionator se quatuor turmas hodie ad præsepe adducturum, et facturum ut hilares fiant, quarum prima est pauperum, secunda infirmorum, tertia contemptum patientium, quarta peccatorum; ostendat ergo, quomodo singulæ hæ turbæ Christum in præsepio aspicere, et ejus exemplo solari se debeant. Vide cit. tit. Christus.

VII. Ex occasione thematis: *Natus est vobis hodie Salvator.* LUC. II. Declarari potest triplex Nativitas Christi. 1º Æterna, quæ admiranda, veneranda, gratulanda est. 2º Nativitas temporalis, quæ cum magno gaudio celebranda, cum singulari devotione

et gratitudine peragenda. 3º Nativitas spiritualis per vitæ emendationem, quæ Christo gratissima est, quia est cultus purissimus, amplissimus et constantissimus, facitque ut Christi Nativitas suum finem et fructum obtineat; unde hæc Nativitas maxime suadenda. Vide Fabrum in hoc Festo conc. III.

VIII. Ex eodem themate ostendi potest, quod tres præcipue personæ hodie singulariter gaudere debeant. 1º Peccatores, quibus natus est Salvator. 2º Justi, quibus natus est hodie Magister. 3º Tristes et afflicti, quibus hodie natus est Consolator. Qui tres tituli proin fusius, et cum emphasi explicandi erunt. Vide tit. Christus, Pœnitentia.

IX. Ex occasione thematis: *Invenietis infantem pannis involutum, et positum in præsepio*, dici potest, sicut olim S. Augustinus de cruce dixit, quod non sit tantum lectulus morientis, sed etiam cathedra docentis; ita hoc ipsum etiam de præsepio dici queat. Ostendatur itaque, quomodo tres principales virtutes, quas P. Balthassar Alvarez e Societate Jesu tres comites Christi vocabat, paupertatem scilicet per indigentiam, humilitatem per contemptum, patientiam per dolores docuerit; pro quo conceptu vide Fabrum conc. IV. et VII.

X. Ex occasione thematis: *Gloria in excelsis Deo*, ostendi potest quanta cum gratitudine hoc festum sit celebrandum. 1º Quia Deo summa gloria inde obvenit, tum per Christi vitam, tum per Christi imitatores Christianos. 2º Quia humana natura Incarnationem supra omnes Angelos exaltata est. 3º Quia humano generi Salvator natus est multo beneficentior, quam fuerit Josephus salvator Ægyptius, quia a graviore iugo liberavit, frumentum nobiliter præparavit, sapientius gubernavit.

XI. Ex occasione thematis: *Et in terra pax hominibus bonæ voluntatis*, ostendatur. 1º In quo consistat vera pax animi, scilicet in hoc, ut nihil contra voluntatem accadat. 2º Ostendatur, quomodo hæc pax per voluntatem bonam, id est, voluntati divinæ conformem, obtineatur. 3º Quomodo Christus hanc pacem attulerit, dum, ab infantia voluntatem suam cum divina conformare docuit. Vide tit. Resignatio, et Pax.

XII. Ex occasione thematis: *Transeamus usque Bethlehem, et videamus hoc verbum, quod factum est*, explicari possunt circumstantiæ Nativitatem Christi comitantes. 1º Quis ad nos venit? 2º Ad quos venit? 3º Quomodo

venit? 4° Ad quem finem venit? Quæ omnia fusius explicata vide apud Fabrum in Sylva conc. I.

PRO FESTO S. STEPHANI.

I. *Stephanus autem plenus gratia et fortitudine faciebat prodigia et signa magna in populo.* ACT. VI. Potest ostendi, qualia prodigia fecerit S. Stephanus, nempe sequentia; 1° Quod veritatem tam aperte dixerit, quam quia vix ullus, aut certe paucissimi dicere audent, merito prodigii loco haberi potest. 2° Quod lapides tam alacriter exceperit, ut Ecclesia de eo canat, quod dulces eidem fuerint. 3° Quod inimicis tam generose ignoverit. Ostendatur ergo fusius, quam grandia fuerint hæc prodigia, et quomodo Auditores ea imitari debeant. Vide tit. Fortitudo, et tit. Dilectio inimici.

II. *Ne statuas illis hoc peccatum, quia nesciunt, quid faciunt.* ACT. VII. Potest dicere Concionator se paradoxum in hac concione probaturum, scilicet quod S. Stephanus se vel maxime de inimicis vindicaverit, nempe per dilectionem eorundem; quæ est honestissima, et efficacissima, et longissime durans ultio; de quo vide tit. 44.

III. Ex eodem themate probari potest, cur S. Stephanus tam ferventer oraverit pro inimicis, nempe quia consideravit exemplum Patris æterni, Christi, Sanctorum, puta Davidis, et similium, aliaque motiva sibi proposuit; de quibus vide tit. cit.

IV. *Ecce video cælos apertos, et Filium hominis stantem ad dextris virtutis Dei.* ACT. VII. Potest ostendi qualem sibi imaginatus sit Christum. Nempe: 1° Ut Magistrum dilectionis inimicorum. 2° Ut agonothetam seu spectatorem. 3° Ut remuneratorem; et ideo tam fortiter certaverit, et odium inimicorum vicerit. Vide cit. tit. 44.

V. *Lapides torrentis illi dulces fuerunt.* Ecclesia in Breviario. Ostendi potest, quid lapides hos ipsi dulces fecerit, nempe: 1° Amor Dei, de quo vide tit. Caritas. 2° Amor Christi, de quo vide tit. Christus. 3° Amor inimicorum, de quo vide tit. Dilectio inimici. 4° Amor sui ordinatus attendens præmium offerendum; de quo vide tit. Beatitudo.

VI. *Posuisti in capite ejus coronam de lapide prestioso.* Ps. xx. Ostendi potest,

quam prætiosa fuerit corona S. Stephani ex lapidibus tribulationum facta. 1° Quia per hanc coronam summe placebat Deo, Christo et Beatis in cælo. 2° Quia ob eam etiam summam laudem et honorem apud homines promeruit. 3° Quia per eam regnum cælorum, et beatitudinem comparavit. Vide tit. Patientia, et tit. Beatitudo.

VII. Ex occasione thematis: *Benedictus, qui venit in nomine Domini.* MATT. XXIII. ostendi potest, quam vere dicere potuerit S. Stephanus cum S. Paulo: Bonum certamen certavi, fidem servavi, cursum consummavi, de reliquo reposita est mihi corona justitiæ, etc. quamque nobilis hæc fuerit corona propter victoriæ difficultatem, quam reportavit de se ipso, de inimicis, de Diabolo. Pro quo conceptu vide tit. Dilectio inimicorum.

VIII. Ex eodem themate ostendantur motiva, cur inimicos exemplo S. Stephani diligere debeamus, scilicet: 1° Quia conducit ad placandum Deum juxta illud: Dimittite, et dimittemini. 2° Quia conducit ad placandum inimicum, quem sæpe conciliatum fuisse per talem condonationem, variæ sententiæ Doctorum et historiæ testantur. 3° Quia conducit ad seipsum placandum, id est, odium et cupiditatem vindictæ, quæ hominem maxime inquietum reddunt, deponendum, plerumque animo pacem restituendam. Vide citatum titulum.

IX. Ex eodem themate proponi possunt excusationes, ob quas homines fere impossibile judicant, injuriam dimittere, quarum: 1° Desumitur ex injuriæ gravitate. 2° Ex personæ vilitate aut ingratitude. 3° Ex aliarum personarum, quibus injuria cognita est, et qui timidum judicabunt, si non ulciscatur, respectu. 4° Ex propriæ famæ conservandæ necessitate. 5° Ex naturali ob vindictam sumendam inclinatione, ut in ipsis bestiis patet quæ omnes excusationes solide refutentur, prout cit. tit. videre est.

X. Ex eodem themate ostendi potest, quomodo difficultas ignoscendi possit tolli, inspicendo exempla aliorum, præcipue Dei, Christi, S. Stephani, et aliorum Sanctorum, et Ethnicorum; ex quorum consideratione tria haurientur commoda, quorum primum est correctio phantasie, qua creditur tam difficilis vindictæ omissio. Secundum salutaris rubor, quod leviora denittere nolumus, cum ipsi tum graves offensas dimiserint. Tertium generosus impulsus ad injuriæ

oblivionem, cogitatione, verbo, et opere suscipiendam. Vide cit tit.

XI. Ex eodem themate ostendi potest, quomodo Deus S. Stephanum ad talem pugnam fortiter suscipiendam animarit, scilicet cœlos apertos ostendendo; ex quo probetur, unum ex efficacissimis signis prædestinationis ad vitam æternam esse dilectionem inimicorum, ut facile pluribus S. Scripturæ et SS. Patrum historiis probari potest.

XII. Ex eodem themate ostendi potest, quam vere S. Stephanus Protomartyr dicatur, nimirum: 1º Quia primus Novi Testamenti Martyr post Christum fuit. 2º Quia pulcherrimum posteris exemplum præbuit, quomodo se erga persecutores gerere debeant. 3º Quia, dum cœlos apertos vidit, ipso hoc facto confirmavit SS. Martyrum privilegium, quo recte et sine purgatorio ad cœlum ascendunt. Excitentur proin Auditores ad hoc exemplum, saltem per martyrium spirituale, corporali martyrio quidem mitius, sed diuturnitate longius et crudelius, fortiter sequendum.

PRO FESTO S. JOANNIS EVANGELISTÆ.

I. *Vidit illum discipulum, quem diligebat Jesus.* JOANN. XXI. Ostendi potest, quare Christus S. Joannem tantopere dilexerit, nimirum: 1º Ob castimoniam corporis. 2º Ob vitæ innocentiam. 3º Ob fiduciam singularem. Ad quas virtutes imitandas excitentur et ipsi Auditores. Vide tit. Castitas et Charitas.

II. *Scimus, quia verum testimonium ejus.* JOANN. XXII. Potest ostendi, non immerito S. Joanni aquilam appingi, eo quod, sicut nulla avis oculis suis magis inspicere potest solem, ita et ille præ cæteris Evangelistis altius de Divinitate scripserit, utpote qui etiam supra pectus Domini recubuit, et fluentia Evangelii de ipso sacro Dominici pectoris fonte potavit. Dein ostendatur; ob quam causam sic intueri solem, id est Deum, potuerit, quia scilicet mundum cor habebat, hinc in illo impletum: Beati mundo corde, etc. Excitentur ergo Auditores, ut et ipsi huic munditiei studeant, ut in hac et altera vita Deum clarius videre mereantur. Vide titul. Deus, et Fabrum conc. I.

III. *Recubuit in cœna super pectus ejus.* JOANN. XXI. Ostendatur in primis, quid sit supra pectus Christi recumbere, nimirum caput suum cordi Christi, seu voluntati ejus conjungere et unire, seu clarius, voluntatem suam voluntati ejus conformare. Dein ostendatur, quomodo S. Joannes non tantum materialiter, sed etiam moraliter dicto modo recubuerit super pectus ejus; et tandem quem fructum inde reportaverit, scilicet summam et jucundissimam quietem ac tranquillitatem animi. Excitentur proin Auditores, ut sicut Joannem propterea felicem judicarunt, quia super pectus Domini recubuit, ita hanc ipsam felicitatem per conformationem voluntatis suæ cum divina participationem studeant. Vide tit. Resignatio.

IV. *Tu me sequere.* JO. XXI. Ostendi potest, quomodo S. Joannes Christum secutus sit: 1º In vocatione, relictis rebus, et patre. 2º In consolatione in monte Thabor. 3º In passione, nempe ad montem Oliveti et Calvariae; et postea in exilium, in martyrium, saltem intentatum. 4º In gloria, ut verificatum fuerit illud: Sicut socius passionis erit, ita et gloriæ. Vide tit. Passio Christi, et l. II. c. II. de imit.

V. *Valde honorandus est B. Joannes.* Ecclesia in Breviario. Ostendi potest, cur honorandus sit B. Joannes, nempe ob triplicem laureolam, Virginum, Doctorum, Martyrum, quæ proin quomodo illi convenerit, ostendendum; quomodo item suo modo Auditores harum laureolarum fructum participare queant. Vide tit. Castitas et Patientia, et tit. Verbum Dei.

VI. *Quid ad te? Tu me sequere.* JOAN. XXI. Ostendi potest, cur de alienis factis et moribus judicandis solliciti esse non debeamus, quia talis sollicitudo vana est (utope ad nihil conducens); *injusta*, dum invadimus jurisdictionem alienam, scilicet Judicis supremi; *noxia*, quia lædit Deum, proximum, nos ipsos, dum a melioribus et utilioribus cogitandis et practicandis abstrahit. Vide lib. III. c. XIV. de imit. In secunda parte ostendi potest, quomodo quivis sequi debeat Christum dicentem: Veni, non ut faciam voluntatem meam, sed ejus, qui misit me. Vide tit. Obedientia.

VII. Ex occasione thematis: *Vidit illum Discipulum, quem diligebat Jesus.* JOANN. XXI, possunt ostendi causæ, propter quas S. Joannes tantopere a Christo dilectus sit, nimirum: 1º Ob pulchritudinem animæ,

ratione cujus candidus et rubicundus dici poterat. 2° Propter fiduciam singularem, quam erga Christum multis documentis ostendit. 3° Propter teneriorem amorem, quo Christum persecutus est. Incitentur proin Auditores ad hos modos promerendi Christi amorem pariter adhibendos. Vide Fabrum conc. iv.

VIII. Ex eodem themate afferri possunt rationes, cur S. Joannes specialiter a nobis diligendus et honorandus sit; nimirum: 1° Quia, illum singulariter diligebat Jesus, unde et nos in hoc conformari ipsi debemus. 2° Quia ipse vicissim specialiter diligebat Jesum, quem amorem nos perinde, imo pluris aestimari debemus, ac si nobis exhibitus esset. 3° Quia clariorem nobis de divinitate et humanitate notitiam per Apocalypsim suam communicavit. 4° Quia nostro nomine sub cruce stans B. Virginem in matrem accepit, atque adeo peculiari titulo Frater noster est.

IX. Ex eodem themate ostendatur, cur tanta rerum coelestium notitia illi sit communicata, ut pro symbolo illi aquila appingatur, nimirum, quia cum, teste Christo, beati sint mundo corde, quoniam Deum videbunt, hanc munditiem S. Joannes peculiariter semper procuravit et custodivit. Ostendantur proin media ad eam exemplo S. Joannis procurandam.

X. Ex occasione thematis : *Quid ad te?* potest ostendi multiplex curiositas hominum in rebus ad se non pertinentibus scrutandis; nimirum: 1° In rebus fidei et judiciis divinis examinandis. 2° In aliorum moribus et factis judicandis. 3° In rebus inutilibus et noxiis videndis, vel audiendis. 4° In futuris rebus indagandis; pro quibus omnibus efficacia media proponantur, illud maxime Christi præscriptum: Tu me sequere. Vide Fabrum conc. iv.

XI. Ex occasione thematis : *Hic autem quid?* dicatur hanc quæstionem sat crebro a multis male usurpari, hodie tamen non male de cæremonia vini in honorem S. Joannis benedicendi moveri; quare ostendendum: 1° Unde ortum duxerit hæc consuetudo. 2° Ob quem finem benedicatur, scilicet: 1° In honorem Dei et S. Joannis. 2° In signum fraternæ dilectionis. 3° In sanitatem nostram, ut per merita et intercessionem S. Joannis ob omni damno, quod per vinum creari posset, custodiamus; quæ omnia exemplis confirmare oportet.

XII. Ex occasione thematis : *Recubuit super pectus Jesu*, potest ostendi quantus honor fuerit; deinde quomodo et Auditores illum per singularem dilectionem et fiduciam ad Christum participare queant, de quo vide tit. Charitas et Spes. Item Fabrum in Sylva them. xv.

PRO FESTO SS. INNOCENTIIUM.

I. Ex occasione thematis : *Mittens occidit omnes pueros*, MATTH. c. ii. ostendi possunt causæ, cur Deus Innocentium cædem permiserit; nimirum: 1° Ob Christi dignitatem et manifestationem. 2° Ob gloriam Dei, quæ non modice augebatur ex tot victimarum gratissimarum oblatione. 3° Ob bonum Infantium, ne adultiores facti perirent. 4° Ob correptionem parentum, qui noluerunt Messiam natum agnoscere. Vide Fabrum in hoc Festo concil. vi.

II. Ex occasione thematis : *Surge et accipe puerum, et Matrem ejus, et fuge in Ægyptum*, potest obedientia S. Josephi commendari, uti et B. Virginis ob tres causas: 1° Quia erat *prompta*, dum statim surrexit. 2° Quia erat *cæca*, et non inquirens cur Deus non alio modo Christum custodierit. 3° Quia erat *fortis*, nullam difficultatem prætendens; de quibus vide tit. Obedientia, et Fabr. conc. vi. n. 2.

III. Ex eodem themate ostendi potest, quod mali socii adolescentiam scandalizantes plus noceant, quam satellites Herodis: 1° Quia isti tantum corporalem, illi spiritua-lem vitam adimunt. 2° Quia satellites pueros publice, socii vero occulte et fraudulenter perimunt. 3° Quia satellites semel dumtaxat, socii sæpius occidunt. 4° Satellites biennes dumtaxat occiderunt, sed hi adultiores, quod magis dolendum. 5° Satellites tantum infantibus nocuerunt, socii mali etiam parentibus et consanguineis. Unde monendi parentes, ut mature subducant liberos talibus sociis; ipsi liberi vero, ut studiose fugiant.

IV. Ex occasione thematis : *Mittens occidit omnes pueros*, ostendi potest Innocentium preces valde Deo gratas esse ob triplicem titulum: 1° Quia puro corde offeruntur. 2° Quia ut alii Martyres, sanguinem suum profusum cum precibus offerunt. 3° Quia valde multi sunt; impossibile autem est, multorum preces non exaudiri. In altera

parte ostendatur, a quibus præcipue invocandi sint, videlicet: 1º Ab adolescentibus, quia, cum in hoc statu jacentur fundamenta futuræ vitæ, hi præ aliis indigent auxilio, quod Innocentes illi, utpote similibus, libenter præstabunt. 2º A juvenibus, quia hic status propter calorem internum, vigorem corporis, insidias lenonum, Diaboli oppugnationem, parentum conniventiam, ætatis licentiam, majori periculo innocentiae perdendæ subjectus est. 3º A parentibus, ut SS. Innocentes gratias impetrent pro novellis arboribus rite colendis, et tamquam exercitus eorum liberos ab hostibus, qui adolescentiæ maxime insidiantur, protegant; unde hortandi Auditores, ut huic exercitui stipendium quotidiani cultus, et precum diligenter persolvant.

V. Ex eodem themate dicatur morem, quo Infantes *auffkindlet vuerden*, non omnino reprehendendum, eo quod per illum innuatur correctionem liberis necessariam esse; unde ostendatur necessitas, utilitas, et modus hujus correctionis, qui in tribus præceptis consistit, nempe ut opportune, suaviter, efficaciter suscipiatur; de quo vide tit. Ordinatio.

VI. Ex eodem themate ostendi potest, quomodo satellites Herodis infernalis dignosci possint, videlicet ex caputiis tectis (*Neblkapp*) nam: 1º aliqui nigra habent, qui ad nocturnas grassationes et levitates invitant. 2º Alii rufa (*leibfarb*), qui ad carnis illicitas voluptates alliciunt. 3º Alii viridia cum straminea corona, qui ad computationes incitant. 4º Alii discoloria, qui varia axiomata perversa instillant. Qui omnes cur et quomodo fugiendi sint, ostendendum. Vide tit. Educatio, et Societas.

PRO FESTO DEDICATIONIS TEMPLI.

I. *Hodie salus domini huic facta est.* LUC XIX. Potest ostendi, cur dedicatio instituta sit, nempe ob tres causas: 1º Ut memoriam recolamus beneficiorum per templum, et in templo collatorum. 2º Ut debitas pro iis gratias agamus. 3º Ut veniam petamus negligentiarum in templo tali commissarum, et defectus tales sincere emendare studeamus; qui quidem defectus enumerari possint, nempe negligentia in eo frequentando, in cultu divino ibidem recte peragendo in Missa,

in verbo divino rite audiendo, in Sacramentis fructuose suscipiendis. Vide tit. Sacramentum et Sacrificium, et Verbum Dei.

II. *Hodie in domo tua oportet me manere.* LUC XIX. Potest ostendi, quomodo dedicatio digne celebrari possit, si scilicet mens nostra, quæ est templum Dei, denuo dedicetur divinis usibus. In prima ergo parte ostendatur, quomodo antiquum ædificium, v. gr. lupanar, hospitium, taberna destrui, id est, præterita consuetudo deponi debeat. In secunda, quomodo nonnisi divina officia, id est, opera ad honorem Dei peracta celebrari debeant. Vide tit. Intentio bona, et tit. Consuetudo.

III. *Hodie salus facta est huic domui.* LUC XIX. Potest ostendi, quomodo possit quivis pro dedicatione jucundum convivium Deo, Sanctis, amicis, sibi parare, illud nempe, de quo Salomon PRÓV. XV. dixit: Secura mens quasi juge convivium. Ostendatur ergo, quomodo bona conscientia lætificet Deum et Sanctos, et proximos, et maxime seipsum, ante, in, et post mortem, et quomodo hoc convivium Zacchæus Christo intruxerit. Vide tit. Conscientia.

IV. *In domo tua oportet me manere.* LUC XIX. Ostendi potest, quomodo sequi quisque debeat consilium S. August. dicentis serm. 252. de tempore: « Quotiescumque, Fratres charissimi, altaris vel templi festivitatem colimus, si fideliter, ac diligenter attendimus, et sancte, ac juste vivimus, quidquid in templis manufactis agitur, totum nobis spirituali ædificatione completur. » Demonstretur ergo, quomodo: 1º Dedicatio prima celebrari debeat, deputando nos ipsos totos divino cultui. 2º Quomodo annua dedicatio fieri debeat, per renovationem annuam, in qua agamus gratias pro beneficiis collatis, petamus veniam negligentiarum commissarum, novum concipiamus propositum divino servitio, et cultui nos totos mancipandi. 3º Quomodo dedicatio extraordinaria, seu reconciliatio fieri debeat post pollutionem templi factam per peccatum mortale. Vide tit. Pœnitentia, et Instruct. 7. pro Festo Dedicat.

V. *Hodie salus domui huic facta est.* LUC XIX. Potest in primis indicari præstantia templi Salomonici, et probari ex impensis in id factis, de quibus dixit David. I PARALIP. c. XXIX. Ego autem totis viribus, etc., ex magnitudine: Opus enim grande est, etc. ibid. ex elegantia, quia auro undique orna-

tum fuerat. Deinde ostendatur, quanto præstantius templum sit anima easdem circumstantias spectando, quantoque adeo id magis Majestas Dei sit inpletura, et preces in eo exauditura. Inde inferatur, quanta cura sit hoc templum mundum custodiendi, laus Dei in illo celebranda, ad illud confugiendum, etc. Vide tit. Oratio.

VI. *Hæc est domus Domini.* ECCL. in Breviar. Ostendi potest, quando ad Ecclesiam recurrere debeamus, tunc nempe, quando ad domum materialem recurrimus. 1º Quando aliqua re indigemus. 2º Quando pluvie ingruunt. 3º Quando cibum sumere volumus. 4º Quando hostis nos persequitur. 5º Quando quiescere, et dormire volumus; quæ omnia in sensu spirituali domui sacræ seu templo accommodari possunt; de quo vide Instruct. VII. pro festo Dedicat. ubi plures conceptus reperies.

VII. Ex occasione thematis : *Hodie salus facta est huic domui.* LUC. XXIX. doceri potest ars bene administrandi familiam (*Wolzuhausen*), quinque doctrinis comprehensa; quarum prima est : Reddite, quæ sunt Dei, Deo. Secunda : Reddite, quæ sunt Cæsaris, Cæsari, seu proximo. Tertia : Date, et dabitur. Quarta : Concordia res parvæ crescunt, discordia maximæ dilabuntur. Quinta : Fac quod tuum est, Deus faciet quod suum est. Quas doctrinas vide fusius explicatas in Instr. VII.

VIII. Ex eodem themate ostendi potest, qualis Ecclesia sit domus : 1º *Ein Bethaus.* 2º *Ein Provianthaus*, quia ibi cibus animæ per conciones, Sacramentum Eucharistiæ porrigitur. 3º *Ein Lazarethnuss*, quia ibi morbi animæ per confessionem aliaque media curantur. 4º *Ein Wachthaus*, quia ibi anima reperit fortissimum præsidium. 5º *Ein Lusthaus*, quia in templo reperit anima summas animi delicias. 6º *Ein Rathhaus*, ad quam, sicut Moyses, pro divino responso confugimus. 7º *Ein Wohnhaus*, tamquam palatium summi Regis, in quo proin audientia apud Deum, variaque dona impetrari possunt; de quibus vide dictam Instruct. VII.

IX. Ex eodem themate ostendatur, quare

et quomodo in templo se gerere quisque debeat, nempe : 1º Quia recte novit vivere, qui recte novit orare. 2º In oratione observetur monitum S. Davidis; Ps. XLVI. monentis : Psallite Deo nostro per linguam *distincte*, per memoriam *attente*, per intellectum *intelligenter*, per voluntatem *ardenter*, per corpus *reverenter*. Vide tit. Oratio.

X. Ex eodem themate ostendi potest, quomodo Auditores perpetuam dedicationem habere possint, et semper læti esse, si scilicet voluntatem suam cum divina conformare studeant, uti Christus ipse S. Catharinæ Senensi ostendit in dialogo cum ipsa instituto, quem vide tit. Resignatio.

XI. Ex occasione thematis : *Hodie oportet me in domo tua manere*, potest ostendi, quomodo Christo ex voluntate divina gratissimum convivium instrui possit; hanc quippe gratissimum sibi cibum esse, ipse Christus ostendit dicens : Meus cibus est, ut faciam voluntatem Patris mei. Quod autem optimum sit convivium, probatur : 1º Quia continet epulas fictitias (*Baschavessen*), non enim licet tangere et examinare voluntatis divinæ justitiam. 2º Continet *Hauptseissen*, quia satiat, nutrit, augmentat, et roborat, ut cibi solidi. 3º Continet bellaria dulcia (*Confect*), id est singularem animo lætitiā, et quietem affert. De quibus effectibus vide plura tit. Resignatio. Item Instruct. II. f. 237.

XII. Ex eodem themate possunt abusus, qui in dedicatione intervenire solent, indicari et reprehendi : 1º Quia Templum Dei, id est, animas plurimi Baccho et Veneri consecrant. 2º Quia loco templi frequentantur hospitia, nec orationibus vacatur. 3º Quia loco renovationis interioris renovantur peccata, et mala proposita peccandi, et varias alias absurditates, et fraudes committendi. 4º Quia loco eleemosynarum, quibus pauperes hoc die recreare deceret, pecunia in convivia superflua et lusus impenditur. Ut ergo a talibus abusibus Auditores tanto diligentius absterneant, ostendatur, quantam ex illis injuriam Deo et Sanctis, quanta quoque et aliis damna creent.

INDEX

CONCIONATORIUS

IN DOMINICAS.

PRO DOMINICA I. ADVENTUS.

I. *Erunt signa in sole et luna et stellis.* LUC XXXI. Potest iudicii extremi horror demonstrari ex S. Anselmi de simil. mundi sententia, dum ait: « A dextris erunt peccata accusantia, a sinistris infinita Dæmonia, subtus horrendum chaos inferni, desuper iratus Judex, foris mundus ardens, intus conscientia urens, etc. quæ omnia tit. Iudicium, ubi etiam plura pro amplificatione reperientur.

II. *Tunc videbunt Filium hominis venientem in nube.* LUC XXI. Potest iudicium extremum tempestati in cælo ortæ comparari; et in secunda parte ostendi, quæ præsidia contra hanc tempestatem adhiberi debeant; quem conceptum vide cit. tit.

III. *Et in terris pressura gentium.* LUC XXI. Poterit ostendi: 1° Qualis ista pressura sit futura, nempe illa, de qua SOPHON. c. i. dicitur: Dies iræ, dies illa, etc. 2° Unde origo sit, nempe ex signis præcedentibus, comitantibus, subsequenter. Quomodo se quibus armare debeat contra hanc pressuram; de quo v. cit. tit.

IV. *Tunc videbunt Filium hominis.* LUC XXI. Potest iudicium examini pro ascensu ad cælos et pro præmio comparari, et 1° Ostendi, quam severum sit futurum, tum ob severitatem examinantis, tum ob rigorem exami-

nis, quia cuncta, quæ fiunt, adducet Deus in iudicium. ECCL. XII; tum ob sententiam non solum negantem ascensum ad cælos et præmium, sed etiam detrudentem ad infernum. 2° Ostendatur, quam felices se judicarent Discipuli, si omnes quæstiones proponendas in examine præscirent, quantaque diligentia se ad illas præparaturi essent; quanto majori proinsollicitudine quivis homo, cum ipse Christus velut Examinator quæstiones proponendas in iudicio manifestarit, MATTH. XXV. se ad eas bene resolvendas per misericordiam præparare debeat. Vide cit. tit.

V. *Respicite, et levate capita vestra, quoniam appropinquat redemptio vestra.* LUC. XXI. Ostendi potest, quinam cum gaudio Iudicem venturum aspecturi sint, nempe illi, qui prius seipsos in hac vita dijudicaverunt, juxta illud S. Pauli: Si nosmetipsos dijudicemus, non utique judicemur. I. CORINT. II. In secunda postea parte ostendatur, quomodo se ipsos per pœnitentiam dijudicare possint, in specie autem per frequentem contritionem elicitam, per quotidianum examen conscientiae, per seriam confessionem; pro quo vide tit. Pœnitentia, et tit. Confessio, et Examen Conscientiae.

VI. *Verba mea non præteribunt.* LUC II. Potest ostendi, quam consolatoria sint hæc verba, et quasi myrothecii loco variis personis, præcipue pauperibus, infirmis, pec-

catoribus, contemptum patientibus; pro quibus singulis probandis vide tit. Paupertas, et Patientia, et Humilitas. Item tit. XL. Item tit. Spes. Vide etiam totum conceptum hunc dilatatum in Instruct. VII.

VII. Ex occasione thematis: *Virtutes cælorum movebuntur*, LUC XXI. potest Iudicii extremi timor inculcari, eo quod Iudex sit infallibilis propter omniscientiam; inevitabilis propter omnipotentiam; inflexibilis propter justitiam; quæ omnia facile sententiis et historiis probari possunt, uti suo loco videre est.

VIII. Ex occasione thematis: *Videbunt Filium hominis venientem in nube cum potestate magna et majestate*, potest processus terribilis iudicii extremi explicari ex quadruplici capite: 1º Ex Iudicis majestate, et potentia. 2º Ex præsentium multitudine. 3º Ex omnium actuum revelatione. 4º Ex sententiæ ferendæ irrevocabilitate; de quibus vide suo loco.

IX. Ex eodem themate potest dici, Deum nunc in hac vita agere, quod Tamerlanes Tartarorum Princeps fecit, qui civitatem oppugnaturus, primo vexillum album suspendi jussit, secundo rubrum, tertio nigrum, ut indicaret se, si primo die se dederint, vitam donaturum; si secundo se non dederint, omnes occisurum; si nec tertio die se dederint, totam civitatem vastaturum. Nam et Deus primo per prosperitates ad pœnitentiam et sui deditionem invitat; deinde per tribulationes: quæ si non proficiunt, tandem in interitum hominem præcipitat; quæ omnia pulchris historiis probari possunt, uti suo loco videre est.

X. Ex eodem themate iudicium extremum cum tempestate comparari potest, simulque ostendi, quod optimum contra illam remedium sit, si sub B. V. pallium velut laurum confugiant; nam sicut laurus a fulmine secura dicitur, ita qui sub præsidio Virginis constitutus est a fulmine ultimæ sententiæ: Ite maledicti, tutus est, uti ex iis, quæ dicta sunt tit. Hyperdulia, videre est.

XI. Ex occasione thematis: *Verba mea non præteribunt*, potest veracitas Dei in promissis præmiis, in comminandis suppliciis, et in auxiliis conferendis demonstrari. atque inde Auditores ad salutarem timorem, et fiduciam, et fervorem in servitiō Dei animari.

XII. Ex occasione thematis: *Levate capita vestra, quoniam appropinquat redemptio ves-*

tra, ostendi potest, quomodo quivis Christianus se tempore Adventus gerere et ad Natalia Festa præparare debeat. Nempe: 1º Ardentèr *desiderando* Christi adventum, et clamando cum antiquis Patribus: Rorate cœli desuper, et nubes pluant justum; 2º *Purgando* habitaculum cordis sui per sinceram confessionem et contritionem; ideo enim ab Ecclesia color violaceus, qui est signum tristitiæ, adhibetur, et illa S. Pauli verba occinuntur: Fratres, hora est, jam nos de somno surgere; abjiciamus ergo opera tenebrarum. 3º *Orationi* ardentius insistendo: ideo enim, et ab Ecclesia plures hoc tempore Missæ cantantur, et longiores in Breviario preces præscribuntur. 4º *Operibus bonis* sedulo vacando, eaque juxta exemplum Christi cum majori diligentia obeundo; sic enim Ecclesia monet, ut arma lucis arripiamus, et Christum induamus. Vide Fabrum conc. I. in Dom. II. Advent.

PRO DOMINICA II. ADVENTUS.

I. *Quid existis videre? Arundinem vento agitatam?* MATTH. II. Ostendi potest, quam inconstantes sint homines, maxime si tribulatio ingruat, atque adeo merito comparentur arundini, a vento et aquis tribulationum, agitatæ. In secunda dein parte ostendatur, quomodo se firmare debeant per virtutem constantiæ; de qua vide tit. Perseverantia, varia media.

II. *Quid existis videre? Hominem mollibus vestitum?* MATTH. II. Potest luxus vestium reprehendi, et dissuaderi, ob quadruplex damnum. 1º Ob prodigalitatem pecuniarum. 2º Ob prodigalitatem temporis in apparandis et induendis vestibus. 3º Ob prodigalitatem famæ, quæ plerumque non modicum detrimentum patitur. 4º Ob prodigalitatem innocentie vel gratiæ. Pro quibus vide tit. Tempus, et tit. Fama, ac Gratia.

III. *Quid existis videre?* MATTH. II. Potest de contemptu mundi, et rerum creaturarum institui concio, et occasio ex illis Thomæ Kemp. L. I. c. XX. verbis sumi: Quod potes alicubi videre, quod potest diu sub sole permanere, etc. eum in finem adducatur exemplum Salomonis c. II. ECCLES. omnia enarrantis, in quibus putabat, se felicitatem inventurum, et inde concludatur, si tantæ divitiæ, honores, et voluptates satiare non

potuerunt cor Salomonis, quanto minus particula aliqua satiatura sit? In secunda ergo parte ostendatur, quomodo hæc omnia multo perfectius in Deo velut fonte reperiantur, et claudatur hæc probatio illis S. Anselmi verbis: « Quid vagaris multa, o homo, quærens bona corporis, et animæ? Quære unum bonum, quod est omne bonum, et sufficit. » Vide tit. Concupiscentia, et Mundus.

IV. *Beatus est, qui non fuerit scandalizatus in me.* MATTH. II. Potest de scandalo agi, et natura, ac diversitas scandalorum proponi, ac ostendi, quam facile homines scandalizari soleant, quamque adeo merito beatus dici queat, qui nunquam scandalizatus est in aliis. Vide tit. Exemplum.

V. *Præparabit viam tuam ante te.* MATTH. II. Potest ostendi, quam viam paraverit S. Joannes, scilicet viam pœnitentiæ, eo quod hæc sit via certa ad cœlum; via trita seu ab omnibus Sanctis usurpata; via secura, quia nullis periculis, et insidiis hostium obnoxia; pro quo vide tit. Pœnitentia.

VI. *Cum audisset Joannes in vinculis.* MATTH. II. Possunt afferri causæ, ob quas Deus justos variis tribulationibus, et persecutionibus exerceri permittat; et quod propterea magna cum patientia et alacritate excipi debeant; de quo vide tit. Patientia.

VII. Ex occasione thematis: *Tu es, qui venturus es, an alium expectamus?* potest examen particularis iudicii explicari, et: 1º Quidem ostendi, quanti momentis sit, cum in eo de ascensu in cœlum, vel descensu in purgatorium, vel infernum agatur. 2º Quam rigidum sit, utpote in quo ad omnes quæstiones circa actiones et cogitationes nostras respondendum erit. 3º Quænam sint quæstiones proponendæ, videlicet quomodo Deum et proximum dilexerimus, vocationi nostræ responderimus; quam sollicitè et studiose proin ad has quæstiones nos præparandi. Vide Fabrum conc. II.

VIII. Ex eodem themate ostendi potest, quomodo nos ad Christi adventum in particulari iudicio præparare debeamus. Videlicet: 1º *Lumbos præcingendo*, id est, concupiscentias domando, et sic a vitiis abstinendo. 2º *Lucernas ardentes* bonorum operum in manibus gerendo. 3º *Expectando* Domini adventum, id est paratam semper ad moriendum voluntatem præ se ferendo. De quo conceptu vide tit. Iudicium.

IX. Ex occasione thematis: *Pauperes evangelizantur*, ostendi potest, cur Deus

tot pauperes in hoc mundo vivere permittat, nempe; 1º Propter majorem suam gloriam. 2º Propter humani generis conservationem. 3º Propter instructionem et utilitatem divitum. 4º Propter utilitatem ipsorum pauperum. Ex quo quadruplici fine pulchræ et utiles doctrinæ erui possunt, uti apud Fabrum conc. IV. videre est.

-X. Ex eodem themate potest ostendi, quomodo pauperes in paupertate sua se solari possint: 1º Exemplo Dei, qui ante mundi creationem nihil habebat, hinc altissima paupertas vocatur. 2º Exemplo Christi summam paupertatem eligentis. 3º Exemplo Religiosorum voluntariam paupertatem voventium. 4º Exemplo Ethnicorum, qui, ut philosophari commodius possent, ultro paupertatem amplexi sunt; de quibus vide Fabrum conc. IV. et cit. Paupertas.

XI. Ex occasione thematis: *Cum audisset Joannes in vinculis opera Christi*, ostendi potest, quare Deus Sanctos homines tot tribulationibus affligi permittat. Nimirum: 1º Propter correctionem filialem. 2º Propter magistralem probationem, ut ostendant profectum in virtute. 3º Propter amorem amicalem, eo quod ipsos secum habere, et olim gloriosiores reddere velit; de quibus vide tit. Patientia.

XII. Ex eodem themate ostendi potest, quam optanda sint vincula tribulationum: 1º Quia nos alligant Deo, cui magis unimur, et gratiores efficimur. 2º Quia nos alligant Christo, cui similiores hoc modo evadimus. 3º Quia nos colligant cum Sanctis, qui omnes per multas tribulationes intrarunt in regnum cœlorum. 4º Quia nos alligant proximo, dum auxilia ab iisdem petimus et accipimus. 5º Alligant nos persecutoribus. et inimicis, ut nostram erga eos dilectionem ostendamus. 6º Alligant nos ipsos, ut manus et pedes ad peccata non extendamus. Vide tit. cit.

PRO DOMINICA III. ADVENTUS.

I. *Tu quis es?* JOAN. I. Potest cognitio sui commendari, et dici plerosque sollicitos esse de aliorum moribus cognoscendis, et dicere ad eos: Tu quis es? Cum tamen dicere potius deberent: Quis sum ego? Unde docendum, in quo consistat vera sui cognitio, dein quam necessaria, et utilis sit; et quo medio acquirenda. Pro quo vide tit. 24.

II. *Tu quis es?* JOAN. I. Potest ostendi, quomodo hæc quæstio a quovis utiliter sibi applicari possit, quærendo, Tu quis es? 1º Secundum naturam. 2º Secundum religionem. 3º Secundum statum, et officium; pro quo vide cit. tit. 24.

III. *Confessus est, et non negavit.* JOAN. I. Potest de confessionis integritate et necessitate utiliter institui concio; de quo vide tit. Confessio.

IV. *Quid ergo baptizas?* JOAN. I. Potest explicari obligatio, quam quivis per Baptismum contraxit, nempe ut quæ Patrinus olim in Baptismo promisit loco baptizati, ipse nunc opere compleat; de quo vide tit. Baptismus.

V. *Dirigite viam Domini.* JOAN. I. Possunt variæ viæ obliquæ et erronæ proponi, simulque ostendi quomodo declinari, et via recta eligi debeat; de quo vide tit. Pœnitentia.

VI. *Quid dicis de te ipso?* JOAN. I. Ostendi potest, quare, et quomodo quivis exemplo S. Joannis humiliter de se sentire, et loqui debeat, quem in finem conducet. V. tit. Humilitas.

VII. Ex occasione thematis : *Tu quis es?* ostendi potest, quam sit noxia inquisitio in aliorum mores : 1º Quia injuriosa Deo, cui soli competit inspectio cordium. 2º Injuriosa Christo Judici cujus officium arrogatur. 3º Injuriosa illi, in cujus mores inquiritur absque licentia. 4º Injuriosa aliis audientibus, quibus scandalum præbetur. 5º Injuriosa sibi, quia impedit, ne proprii mores inspiciantur et corrigantur. Vide tit. Judicium temerarium.

VIII. Ex eodem themate ostendi potest, quam utiliter se quisque interroget : Tu quis es? Quod nimirum sequantur præcipue duo fructus a S. Bernardo indicati, dum dixit : « O homo, si te videres, mihi placeres et tibi displiceret. Sed quia te non vides, tibi places et mihi displices. Veniet tempus, quando nec mihi placebis, nec tibi, quia ardebis. » Quæ sententia fusius explicari poterit ex iis, quæ tit. Cognito dicta sunt.

IX. Ex occasione thematis : *Confessus est et non negavit*, ostendi potest, quando laudabiliter confiteri veritatem debeamus, nempe : 1º In confessione nullum peccatum voluntarie reticendo. 2º Quando testimonium in re aliqua ferre jubemus, maxime si etiam juramento ad id adigimur. 3º Si a superioribus quærimur, an aliquod delictum commiseri-

mus. 4º Si proximus a nobis aliquid scire cupit. 5º Quando virtus humilitatis requirit, ut proprios nostros defectus coram aliis aperiamus; de quibus vide tit. Confessio et Humilitas.

X. Ex occasione thematis : *Qui dicis de te ipso?* explicari possunt causæ, ob quas propria laus et jactantia fugienda sit, nimirum : 1º Quia vanissima est, dum laudamus mendaciter et delectamur inaniter. 2º Quia stultissima est, juxta id : Non te collaudes, nec te culpaveris ipse : Hoc faciunt stulti, quos gloria vexat inanis. 3º Summe noxia Deo, cui sua gloria eripitur, et sibi, qui meritum perditur, diciturque : Recepisti mercedem tuam. Vide Fabrum conc. IV. et tit. Laus.

XI. Ex occasione thematis : *Confessus est, et non negavit*, potest facilitas, et suavitas confessionis ostendi. 1º Respectu judicii extremi. 2º Respectu damnationis, et confusionis æternæ. 3º Respectu vermis conscientiae. 4º Respectu fructus multiplicis et gaudii quod ex confessione oritur. Vide tit. Confessio, item Fabrum conc. VI.

XII. Ex eodem themate possunt defectus in confessione committi soliti proponi. 1º Ante illam, in confessario eligendo, et contritione elicienda. 2º In confessione, per narrationem inutilium, per reticentiam eorum, quæ necessario erant explicanda, per ambiguum explicationem peccatorum. 3º Post confessionem, per nimiam anxietatem de confessione recte instituta, vel scandalo de aliorum longis confessionibus accepto, aut pœnitentia tepide, aut tarde nimis persoluta; de quibus vide tit. Confessio.

PRO DOMINICA IV. ADVENTUS.

I. *Venit in omnem regionem Jordanis prædicans Baptismum Pœnitentiæ.* LUC. III. Quæri potest, cur Evangelista Pœnitentiam Baptismum vocaverit, et responderi quod id propter similitudinem cum Baptismo factum sit; ostendatur ergo hæc similitudo tum ex necessitate, tum ex effectibus, et Auditores ad pœnitentiam suscipiendam excitentur. Vide tit. Pœnitentia.

II. *Parate viam Domino.* LUC. III. Potest ostendi quomodo via Domini paranda sit, per tres partes Pœnitentiæ, et per contritionem mutando prava in directa : per confes-

sionem humilem, colles, et montes (hoc est, tam altæ, quam infimæ conditionis homines) humiliando : per satisfactionem denique valles, id est, obligationes ad pœnam subeundam implendo. Vide tit. Pœnitentia.

III. *Omnis mons, et collis humiliabitur.* LUC. III. Potest ostendi, quomodo quivis homo merito accendi debeat ad humilitatem sectandam, si consideret exemplum Christi in ingressu, seu nativitate, in progressu per reliquam vitam; et in egressu seu tempore Passionis, tam admiranda specimina humilitatis dantis. Vide tit. Humilitas.

IV. *Omnis vallis implebitur.* LUC. III. Potest ostendi, quod humilitas sit aptissimum medium quasvis gratias a Deo impetrandas, et merita augenda; pro quo videri potest cit. tit. ubi causæ redduntur, cur hoc fiat.

V. *Vox clamantis in deserto.* LUC. III. Ostendi potest, cur Christus in solitudine per San. Joannem clamavit, et etiam Oseæ II. dixerit, se Sponsam in solitudinem ducturum, et locuturum ad cor ejus; nempe ut ostenderet dispositiones ad verbum Dei audiendum necessarias. Ut scilicet audiatur, deseratur affectus inordinatus erga creaturas, quamdiu enim talis viget in anima, non potest verbum Dei efficaciter operari. 2º Deferantur curæ, quæ vellicant animum, faciuntque, ut verbum Dei non attente audiatur. 3º Deferantur saltem confirma proposito consuetudo peccandi, quæ nisi evellatur, manet radix peccatorum. Vide tit. Verbum Dei.

VI. *Rectas facite semitas ejus.* LUC. III. Potest ostendi, quomodo se quivis ad imminentiā Festa præparare debeat, nempe rectas faciendo semitas, per sinceram vitæ emendationem, ad quam tria præcipue suadenda. 1º Ardens desiderium emendationis, juxta illud MATT. V. Beati, qui esuriunt, etc. 2º Petitio gratiæ, quia : Sine me nihil potestis facere, dicebat Christus JOAN. XV. et Salomon. SAP. VIII. Ut scivi, quoniam non possum esse continens, adii Dominum, etc. 3º Cooperatio seria, et generosa, maxime in radice peccatorum evellenda, juxta consilium Thom. Kemp. I. III. c. LIII. Si ad hunc apicem scandere gliscis, oportet viriliter incipere, etc. et I. I. c. XXV. Unum est, quod multos a profectu retardat, etc. Vide tit. Pœnitentia.

VII. Ex occasione thematis : *Vox clamantis in deserto.* LUC. III. potest ostendi, quomodo Deus alloquatur animam 1º In deserto solitudinis corporalis, juxta illud Oseæ. II. Ducam eam in solitudinem, et lactabo eam,

et loquar ad cor ejus. 2º In deserto creaturarum, juxta c. VIII. I. II. de imit. 3º In deserto sollicitudinum, quæ vel maxime impediunt attentam auditionem divinæ vocis. Vide tit. Oratio.

VIII. Ex occasione thematis : *Parate viam Domino*, ostendi potest, quæ via Domino paranda sit. 1º Non lapidosa, et aspera per iræ asperitatem, ideoque lapides per contritionem vel confessionem tollendi. 2º Non lutosa per carnis vitia. 3º Non præceps per elationem mentis. 4º Non avia, seu declinans a vita et moribus Christi. 5º Non periculosa, et latronibus insidiantibus obsessa per vanam laudem; quæ omnia vitia proin quomodo corrigenda, aut declinanda sint, ostendatur. Vide Fabrum conc. IV.

IX. Ex occasione thematis : *Rectas facite semitas ejus* : ostendantur, quomodo homines plerumque declinent a via recta ad cœlum per sinistras intentiones, quas operibus suis præfigunt; demonstrandum proin ulterius erit, quomodo rectas facere vias per legitimam intentionem debeant. Vide tit. Intentio.

X. Ex occasione thematis : *Vox clamantis in deserto*, ostendantur impedimenta, cur vox non audiat : quorum primum est organis destructio, si non creditur Deus loqui. 2º Digitus auri infertus, id est, carnales delectationes. 3º Strepitus curarum, et sollicitudinum. 4º Hominum obloquentium garulitas; quæ omnia quomodo removenda sint, solide ostendatur. Vide tit. Obed.

XI. Ex occasione thematis : *Parate viam Domino*, ostendendum, quomodo cor nostrum Christo pro præsepio offerre debeamus, atque adeo. 1º Sit *arctum* : quia Christus non vult alium admittere. 2º Fœno humilitatis instratum. 3º Linteo mundo puræ conscientiae coopertum; de quo vide tit. Humilitas, Caritas, Conscientia.

XII. Ex citato themate : *Vox clamantis in deserto* : dicatur, per hanc vocem recte inspirationes divinas intelligi, atque adeo eas, sedulo audiendas esse. 1º Propter dignitatem loquentis. 2º Propter utilitatem audientis. 3º Propter periculum et damnum eas negligentis et contemnentis.

PRO DOMINICA INFRA OCTAVAM NATIVITATIS.

I. *Ecce positus est hic in ruinam, et in resurrectionem multorum.* LUC. II. Ostendi

1° potest, quomodo Christus positus sit in ruinam multorum, quia scilicet, cum tot, tantaque pro illi egerit, dixerit, tulerit : tanto major est ingratitudo, quanto plura et majora beneficia acceperunt, hinc ipse Christus dixit : Si locutus non fuisset eis, peccatum non haberent. Unde faciet istis suo tempore, quod olim cuiquam fecit, cui, cum frustra suaderetur pœnitentia, sanguinem ex latere haustum in faciem projecit, dicens : Cum nolueris sanguine meo uti ad salutem, sit tibi in perditionem. 2° Ostendi potest, quomodo sit positus in resurrectionem illis, qui secuti sunt consilium illius Luc. II. datum ; Si quis vult post me venire, etc. his enim dicit illud Luc. XXII. Vos autem estis, qui permansistis, etc. ut adeo verificetur illud S. Pauli : Sicuti socii passionum fuisti, ita et gloriæ participes eritis. Vide tit. Ingratitudo, præsertim.

II. *Positus est in signum, cui contradicetur.* Luc. II. Narretur, quod de S. Ignatio legitur, quod, cum aliquando in collegium venisset, in quo domestici dicebant, omnia sibi prospere succedere, cum gemitu dixerit : « Vereor, Filii, ne juxta vocationem vestram strenue non operemini ; aliqui enim statim contradictores haberetis a Diabolo excitatos, ut bonis vestris conatibus se opponerent. » Ostendatur ergo. 1° Quam hoc ipsum etiam in Christo et Apostolis, et zelosis operariis, sit observatum. 2° Quomodo se Auditores in ejusmodi contradictionibus gerere debeant, nempe eos sperando, pèrgendo alacrius in bene cœptis divinæ protectionis se committendo. Vide tit. Crux.

III. *Non discedebat de templo.* Luc. II. Ostendi potest, cur templa suo tempore diligenter sint frequentanda. 1° Propter orationem fructuosius peragendam, ad quam tum ipsa templi sanctitas et reverentia magis excitat, tum etiam conjunctio aliorum hominum non parum conducit, juxta illud Christi MATTH. XVIII. Si duo consenserint, etc. Vide etiam tit. Oratio. 2° Propter verbum Dei fructuosius audiendum ; quia in templo velut loco nativo magis benedictio sperari potest ; et præterea cum majori præparatione et applicatione proponitur ; de quo vide tit. Verbum divinum. 3° Propter Sacramentorum frequentationem, quæ in templo ut proprio loco liberaliter, nec sine magno fructu et profectu animarum dispensantur, de quibus vide tit. Sacramentum.

IV. *Jejuniis et obsecrationibus serviens die*

ac nocte. Luc. II. Ostendi potest, quomodo oratio fructuosa et efficax fieri queat, nempe per sequentia tria media. 1° Si cum jejuniis conjungatur, maxime cum universali, seu abstinencia a peccatis ; tunc enim locum habet illud S. Joannis I. c. III. Filioli, si cor nostrum, etc. 2° Si per Christum, B. V. et Sanctorum merita fiat, eorumque orationibus uniatur ; hoc enim per verbum *obsecrationibus* innuitur, et ab Ecclesia docetur, dum omnes fere orationes per Christum Dominum nostrum claudit. 3° Si constanter oretur, ut Anna Prophetissa exemplo suo docuit, et Christus hortatus est, Luc. XVIII. Oportet semper orare, et non deficere. Vide de his plura tit. Oratio v. Assiduitas, et Perseverantia.

V. *Puer autem crescebat, et confortabatur plenus sapientia.* Luc. II. Tractari potest de recta instructione et educatione liberorum, quæ in tribus consistit. 1° Ut necessaria ad vitam corporalem sustentandam, puta alimenta, vestitus, et habitatio pro mensura status offeratur : nempe pro sapientia et gratia obtinenda, id est, pro artibus, scientiis, et virtutibus addiscendis. 2° Ut in vita civili, id est, bonis et honestis moribus, solide et efficaciter instituatur, omnesque occasiones, quæ huic dubio obstare possunt, removeantur. Vide tit. Educatio.

VI. *Et tuam ipsius animam pertransibit gladius.* Luc. II. Potest ostendi : 1° Qualis fuerit hic gladius, scilicet tribulationum multiplicium, quas a nativitate Christi usque ad mortem occasione illius tolerare debebat, quæ proin breviter enumerari possunt. 2° Quam acutus fuerit hic gladius, id est, quam graves dolores B. V. ex Christi vita et passione orti ; de quibus vide tit. Hyperdulia Mariana. v. Maria dolorosa. 3° Quam genere exceperit hunc gladium, et quando inde fructum tulerit, ut scilicet, sicut nemo magis socius fuit passionum, ita et gloriæ nemo magis esset particeps. Addi etiam potest, quo medio se potissimum excitaverit ad hunc gladium tam intrepide excipendum, scilicet per exemplum Christi ; quæ omnia amplificari possunt per ea, quæ in cit. tit. dicuntur.

VII. Ex occasione thematis : *Positus est hic in signum, cui contradicetur.* Luc. c. II. ostendi potest. 1° Cur Christus tot et tales contradictiones sit passus ; nempe quia dissimilis erat operibus contradicentium, et sic impletum, quod impij in libro Sapient. c. v.

dixerunt. 2° Ostendatur, quomodo tulerit tales contradictiones; videlicet dicendo cum S. Davide: Obmutui, et non aperui os meum, cum consisteret peccator adversum me. Incitentur proin Auditores, ut non concidant animis, si tales contradictiones etiam ipsi patiantur, et exemplo Christi se solentur, et robovent.

VIII. Ex eodem themate ostendatur, cur ejusmodi contradictiones patiantur justi nimirum. 1° Ob gloriam Dei, quæ non modice augetur, si per easdem non patiantur se a Dei servitio abstrahi. 2° Ob conservationem virtutis; nam, et teste Seneca, marcescit sine adversario virtus; et arbores per ventos magis radicanantur. 4° Ob amorem, quo illos prosequitur; unde ut secum maneant contradictores mittit, ut eos ad se fugere compellat. Vide tit. Patientia.

IX. Ex occasione thematis: *Et tuam ipsius animam pertransibit gladium*, ostendatur, quam crudelis fuerit hic gladius. 1° Quia erat acutissimus, utpote ipsam etiam animam penetrans. 2° Longissimus, quia toto vitæ tempore durabat. 3° Latissimus, quia omnes dolores et cruciatus, quos Christus in corpore et anima patiebatur, ipsa quoque per compassionem sentiebat, uti fuse P. Gasparus Tausch. in Matre dolorosa probat.

X. Ex occasione thematis: *Non discedebat de templo jejuniis et obsecrationibus serviens*, potest ostendi, cur oratio in templis magis, quam aliis locis, sit peragenda. Nimirum 1° Quia Deus propter preces Ecclesiæ in consecratione adhibitas facilius exaudit, ut in templo Salomonis propter hujus preces promisit. 2° Quia multorum preces ibi conveniunt, atque adeo, si, ubi duo vel tres convenerint, omnia impetraturos dixit Christus, multo magis, si tam multi conveniant, impetrabunt, quod volunt. 3° Quia per mutuum exemplum se inflament ut olim Seraphim ab Ezechiel visi, alis se percutientes ad preces ardentius fundendas. 4° Quia Sanctorum Patronorum templi intercessio conjuncta non modicum precibus pondus adjicit. Vide tit. Oratio.

PRO DOMINICA I. POST EPIPHANIAM.

I. *Regressi sunt in Jerusalem requirentes eum*. Luc. II. Ostendi potest, cur Christus et ejus gratia per peccatum amissa requirenda sint, scilicet quia de ipso longe potiori jure

potest dicere peccator, ac Anna de Tobia filio suo cap. x. Tob. Omnia simul in uno te habentes, te non debuimus dimittere a nobis. Ostendatur proin, quomodo in Christo et ejus gratia omnia habeantur, divitiæ, voluptates, et honores; si enim de creata Sapientia dixit Salomon SAPIENT. VIII. Venerunt autem mihi omnia bona pariter cum ea; quanto magis de increata Sapientia dici id poterit? Vide tit. Christus. In secunda parte ostendatur, quomodo querendus sit Christus, scilicet per triduum contritionis, confessionis, et satisfactionis; quantumque gaudium ex hac inventionem sit sperandum; de quo vide tit. Confessio.

II. *Remansit puer Jesu in Jerusalem*. Luc. II. Ostendi potest, quomodo adolescentes educari debeant. Nempe 1° in templo et in oratione. 2° In schola inter Doctores, interrogando et audiendo. 3° In iis, quæ Patris sunt, id est, voluntate parentum domi adimplenda; pro quibus dilatandis vide tit. Educatio.

III. *Erat subditus illis*. Luc. I. Potest ostendi cur Christus de 17. annis nihil aliud de se scribit voluerit, nisi quod fuerit subditus parentibus, et indicare videlicet, quod obedientia sit compendium totius perfectionis et sanctitatis, et radix ingentium meritorum et tranquillitatis in vita et morte; quæ omnia facile per ea, quæ tit. Obedientia dicuntur, demonstrari queunt.

IV. *Fili, quid fecisti nobis sic?* Luc. II. Ostendi potest. 1° Quid pietas filiorum erga parentes requirat; pro quo vide tit. Pietas. 2° In quibus casibus pietas postponenda sit voluntate Dei; de quo vide cit. par.

V. *Jesu proficiebat sapientia, et ætate, et gratia apud Deum, et homines*. Luc. II. Ostendi potest, in quo profectus, et ætas hominis consistat; scilicet ut sapientia proficiat, id est, sapida scientia, ut cognoscat, ad quem finem ipse, et aliæ creaturæ sint creatæ, et hunc finem totis viribus persequatur; seu, quod idem est, vitam voluntati Dei conformem ducat. 2° Quos fructus ex hac sapientia reportaturus sit, ut scilicet crescat gratiam apud Deum, et homines, et cum hac gratia omnia bona ei obveniant. Pro qua materia vide tit. Virtus et tot. hoc tit. passim.

VI. *Stupebant autem omnes, qui eum audiebant, super prudentia, et responsis ejus*. Luc. II. Ostendatur 1° In quo vera prudentia consistat; de quo vide tit. Prudentia. 2° Quomodo Christus eam verbo, et exemplo

docuerit; de quo vide cit. tit. et applica Christo. 3º Quem fructum ex ea retulerit, et Auditore squoque sperare possint, de quo vide l. c.

VII. Ex occasione thematis : *Ecce Pater tuus, et ego dolentes quærebarum te*, Luc. c. ii. ostendi potest, quomodo Christus quærendus sit, nempe : 1º *Dolenter*, per actum serium contritionis, aut confessionis. 2º *Constanter*, per iteratos actus hujusmodi, et media ad ipsum inveniendum idonea constanter adhibita. 3º *Ardenter*, per vehementia desideria ipsum inveniendi. 4º *Devote*, et *pie* in templo, tum preces devote pervolvendo, tum Doctores, et Concionatores audiendo. Vide Fabrum conc. 4.

VIII. Ex occasione thematis : *Jesus autem proficiebat ætate, sapientia, et gratia apud Deum, et homines*, dici potest, quod, sicut quondam Deus S. Antonio scire cupienti, quomodo tempus vitæ transigere deberet, misit Angelum, qui modo flectens orabat, modo librum legebat, modo laborabat, modo comedebat, modo dormiebat; ita nobis Filium submiserit, quo suo exemplo doceret, quomodo actiones nostras perficere debemus, sicque summam perfectionem, quæ in hoc exercitio consistit, acquirere possemus. Quare ostendatur, quomodo has actiones perfecerit, scilicet *pie* (ad optimum finem referendo) diligenter, alacriter, constanter. Vide Fabrum conc. ii.

IX. Ex eodem themate ostendi potest, quomodo Christiani in viros perfectos evadere possint, scilicet observando tria documenta S. Carolo Borromæo suppeditata, quorum primum est, æstimare se quotidie incipere. Secundum, Deum semper sibi præsentem imaginari. Tertium, omnia opera sua ad Deum dirigere; quæ fusius explicata, vide apud Fabrum conc. v. n. 2. lit. C.

X. Ex eodem themate ostendi potest, quod sit optimum medium in gratia, et meritis proficiendi, nempe sui victoria, et assidua mortificatio, juxta commune proverbium : *Tantum proficies, quantum tibi vim intuleris*. Unde ostendatur, quare hæc victoria tam meritoria sit, nempe : 1º Quia fortissimus hostis vincitur; quis enim habet fortius certamen, quam qui nititur vincere seipsum, ait recte Thomas Kemp. 2º Quia aperto Marte pugnam est, et solis propriis viribus. 3º Quia pugna hæc continua est. Vide titulum. Mortificatio, et Fabrum conc. v. lit. D: c. iii. et in Sylva.

XI. Ex occasione thematis : *Ascendentibus illis in Jerusalem secundum consuetudinem die festi, remansit puer in Jerusalem*, ostendi potest, cur dies festi colendi. 1º Quia Dei cultus, et beneficia sic exigunt. 2º Quia Ecclesia Mater præcipit, cui par est reverenter obedire. 3º Quia utilis est talis cultus corpori, animæ, famulis, rei domesticæ. Dein ostendatur, quomodo celebrandi sint dies festi, nimirum : 1º Recedendo a domibus et negotiis. 2º Accedendo ad templum velut ad audientiam in palatio Principis. 3º In his, quæ Patris cœlestis sunt, versando, puta devota oratione, attenta auditione verbi divini, fructuosa perceptione Sacramentorum. 4º Honeste animum relaxando amica colloquutione, vel modica deambulatione, vel jucunda lectione; de quibus vide Fabrum conc. vi. et viii. num. 5.

XII. Ex occasione thematis : *Mater ejus conservabat omnia verba hæc conferens in corde suo*, ostendi potest, quomodo verbum Dei fructuose audiendum sit, videlicet : 1º *Avide*, et attente audiendum, velut optimus cibus animæ. 2º *Conferendum*, seu ruminandum, sibique applicandum. 3º *Conservandum* in memoria, opereque implendum; de qua materia Vid. tit. Verbum Dei.

PRO DOMINICA II. POST EPIPHANIAM.

I. *Nuptiæ factæ sunt in Cana Galiliæ*. JOAN. II. Potest ostendi triplex finis, ob quem contrahi debet Matrimonium, et praxim ac media salutaria, et efficacia eundem consequendi indicari; de quo vide tit. 92.

II. Ex eodem themate potest ostendi, quæ sint officia conjugum erga se mutuo; de quibus vide loc. cit.

III. *Vocatus autem est et Jesus, et Discipuli ejus ad nuptias*. JOAN. II. Potest ostendi, quomodo matrimonium rite contrahi debeat, ut opta benedictio sperari queat; de quo vide l. c.

IV. *Erant autem ibi lapideæ hydrice sex positæ*. JOAN. II. Potest ostendi, quomodo in nuptiis, seu matrimoniali statu sex hydrice aquis tribulationum plenæ reperiantur, sed a Christo in vinum lætitiæ convertantur, si ipsæ suo auxilio, et gratia sit præsens; de quibus vide l. cit.

V. *Omnis homo primum bonum vinum ponit, et cum inebriati fuerint, tunc id, quod deterius est*. JOAN. II. Potest consuetudo, et fallacia mundi ostendi, quomodo scilicet

primum, id est in hac vita, bonum vinum, seu voluptates, postea vero, in altera vita deterius, nempe æternas pœnas, apponat; Christus autem contrarium morem teneat; quanto potiori jure proin Christo, quam mundo adhærendum; de quo vid tit. Christus, et tit. Mundus.

VI. *Dicit mater Jesu ad eum: Vinum non habent.* Jo. 11. Potest ostendi, quod deficiente vino consolationis non possimus illud melius, et facilius obtinere, quam per intercessionem B. Virginis, utpote quæ vult, et potest impetrare omnia apud Filium. De quo vide tit. 70. In secunda tamen parte ostendatur, quid ipsa vicissim exigit a nobis: nempe quæcumque dixerit vobis (Filius) servate, et facite, id quod clarius explicandum. Vide tit. Obedientia.

VII. Ex occasione thematis: *Nuptiæ factæ sunt in Cana Galilææ*, Jo. 11. ostendi potest, quod Christus ideo voluerit interesse in nuptiis, ut significaret, tunc fore felices nuptias, quando ipse iisdem præsens, suamque benedictionem largitus fuerit. Itaque demonstretur, quomodo Christus invitandus sit ad nuptias, nimirum: 1º *Si propter ipsum* (id est, quia hic instituit, et quomodo instituit, id est, propter educandos liberos, remedium concupiscentiæ, augendum numerum Beatorum) atque adeo etiam gloriam Dei ineatur. 2º *Si cum eo* ineatur, id est, ipsius auxilium per benedictionem in templo susceptam petatur. 3º *Si in ipso* suscipiatur, id est, in gratia, atque adeo confessionis, et communionis Sacramenta prius devote suscipiantur. Vide Fabrum conc. n.

VIII. Ex eodem themate possunt explicari officia conjugum, scilicet maritus similem sibi habeat uxorem in honore, alimentis, thalamo; uxor veros sit adiutorium in generandis liberis, in educandis, in re domestica; de quo conceptu vide Fabrum conc. VII. et tit. Matrimonium.

IX. Ex eodem themate ostendi potest, præcipua conjugum officia significari per anulum aureum sibi mutuo oblatum. Nam 1º Aurum significat, quod, sicut aurum omnibus metallis præfertur, ita ipsi quod amorem omnibus se præferre debeant. 2º Sicut autem per ignem probatur, ita et conjugum. 3º Sicut annulus rotundus finem non habet; ita nec amor conjugum. 4º Sicut annuli effigies semper ante oculos versatur; ita et conjugis aspectus, ut non facere præsumat eo

absente, quod præsentem facere non auderet. Vid. tit. Matrimonium.

X. Ex occasione ejusdem thematis declarari potest, quodnam sit præcipuum instrumentum felicitis matrimonii obtinendi, scilicet concordia. Quia juvat 1º Ad novum amorem conjugalem conservandum. 2º Quia juvat ad onera matrimonii facilius portanda. 3º Quia juvat ad rem familiarem augendam, benedictionemque cœlestem obtinendam, quia inter ea, quæ Siracides Deo valde placere dixit, etiam vir, et uxor bene consentientes numerantur. 4º Quia defendit contra hostes; si enim frater, quia adjuvatur a fratre quasi civitas firma erit, quanto magis conjux, quæ adjuvatur a conjuge, talis civitas erit. Vide Fabrum conc. IV. n. 3.

XI. Ex occasione thematis: *Quodcumque dixerit vobis servate, et facite*, potest ostendi modus preces nostras efficaces faciendi, si scilicet faciamus prius, quod Deus vult. 1º Quia sic Deus vicissim voluntatem timentium se faciet. 2º Quia sic puram mentem, id est conscientiam, ad Deum levamus: hinc verificatur illud S. Joannis: « Charissimi, si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habeamus ad Deum, et quodcumque voluerimus fiet nobis. » 3º Quia sic amici Dei erimus, et ut tale exaudiri merebimur, vinumque lætitiæ obtinere.

XII. Ex occasione thematis: *Vinum non habent*, ostendi potest, quomodo, si in tristitia constituti vinum lætitiæ desideramus, illud per B. Virginem impetrare debeamus, juxta illud S. Bernadi: « Totis medullis cordium, totis præcordiorum affectibus Mariam hanc veneremur, quia sic est voluntas ejus, qui omnia nos habere voluit per Mariam. » Vide plura tit. Hyperdulia.

PRO DOMINICA III. POST EPIPHANIAM.

I. *Et ecce leprosus veniens adorabat eum.* MATTH. VIII. Potest peccati gravitas et fœditas ex comparatione lepræ demonstrari, simulque ostendi, quantas causas habeat peccator ad Christum, ejusque vicarios Sacerdotes, confugiendi. Vide tit. Confessio et tit. Peccatum.

II. *Vade, et ostende te Sacerdoti.* MATTH. VIII. Potest ostendi necessitas confessionis, et utilitas, eaque variis sententiis S. Scripturæ, SS. Patrum, et exemplis probari; de quo vide tit. Confessio.

III. *Domine, si vis, potes me mundare.* MATTH. VIII. Potest dici, non tantum peccatorem posse hæc verba ad Christum dicere, sed vicissim etiam et multo magis Christum eadem verba repetere ad peccatorem, et dicere: Si vis, potes mundari; sicut olim S. Thomas sorori dicenti: « O utinam et ego sancta essem, » dixit: « Si vis, potes. » Ostendatur ergo, quantum positum sit in seria voluntate, et proposito se emendandi, ita ut Thomas Kemp. l. I. c. xix. dicere ausus sit: Secundum propositum nostrum cursus profectus nostri, etc. Id quod variis exemplis sæcularium, maxime mulierum, imo et infantum, serio aliquid proponentium, probari potest. Vide tit. Fervor. et Engelgrav. Emblem. III.

IV. *Vide, ne cui dixeris.* MATTH. VIII. Probari potest, cur, et quomodo vana gloria in operibus nostris, maxime proximo exhibitis, fugienda sit; de qua materia vide tit. Vana gloria.

V. *Domine, puer meus jacet in domo paralyticus, et male torquetur.* MATTH. VIII. Potest otii natura, et effectus per comparisonem cum paralyti, demonstrari, et, quantopere torqueantur otiosi a se ipsis, a domesticis, externis, Dæmonibus, ostendi; pro quo vide tit. Otium, varias sententias, et exempla.

VI. *Vade, et sicut credidisti, fiat tibi.* MATTH. VIII. Ostendi potest spei efficacia, et probari, quod sit quodammodo vas, juxta cujus capacitatem reportamus dona, quæ petimus a Deo Vide tit. Spes.

VII. Ex occasione thematis: *Si vis, potes me mundare*, potest ostendi, quomodo quisque in omnibus necessitatibus voluntati divinæ se conformare debeat, tamquam æquissimæ, sapientissimæ, et benignissimæ; de qua vide tit. Resignatio, et Fabrum conc. II.

VIII. Ex occasione thematis: *Vade, ostende te Sacerdoti*, ostendi potest, quomodo nostro tempore renovetur historia Naamani leprosi ab Elisæo curati, et inde facilitas confessionis ostendi, cum tantum huic leproso dicatur, ut per aquas pœnitentiæ, et lacrymarum se lavet, et a lepra curetur.

IX. Ex occasione thematis: *Domine, puer in domo mea jacet paralyticus, et male torquetur*, potest peccatum mortale paralytico comparari. 1º Quia nihil potest talis peccator bene operari ad salutem animæ. 2º Quia jacet in lecto torporis et ignaviæ; quia videt opera sua frustranea esse. 3º Quia male torquetur per stimulum conscientiae. Unde

merito petit liberari ab hac paralyti. Vide titul. Peccatum.

X. Ex occasione thematis: *Domine non sum dignus, ut intres sub tectum meum*, potest duplex dignitas communicantium ostendi; quarum prima est ex parte communicantis, et tantum requirit, ut faciat, quantum in se est, et hæc sufficit. Secunda ex parte Christi, quam nullus hominum participat, hinc nec requiri potest. Ostendatur ergo quomodo, quod in se est, facere queat, scilicet: 1º Mundando cordis hospitium, seu habitaculum per confessionem. 2º Ornando illud virtutum tapetibus propriis, vel aliunde mutatis. 3º Salutando reverenter hospitem per varias preces, et in hospitium cordis introducendo cum gaudio. 4º Conservando fiducialiter cum eodem, suasque necessitates exponendo. 5º Gratias amplissimas agendo pro dignatione visitationis. Vide tit. Communio.

XI. Ex occasione thematis: *Multi ab oriente et occidente venient*, Ostendi potest, quam graviter olim aulici, milites, mercatores, opefarii nos accusaturi sint, quod illi tanta et tam difficilia pro temporali lucro, aut gloria, aut hominis gratia egerint, quorum nos, nec centesimam partem egimus pro gloria Dei, et animæ salute. Vide Thomam Kemp. l. III. c. III.

XII. Ex occasione thematis: *Vide, ne cui dixeris*, ostendi potest, quantopere vana gloria fugienda sit, ut quæ nec bonis temporalibus, nec corpori aut animo, nec gratiæ, aut meritis augendis prosit, sed potius corpus laboribus frangat, animam meritis et præmio spoliât; et tandem omnino in infernum, aut purgatorium præcipitet. Pro quo vide tit. Vana Gloria.

PRO DOMINICA IV. POST EPIPHANIAM.

I. *Et ecce motus magnus factus est in mari.* MATTH. VIII. Ostendi possunt causæ, ob quas Deus justos tentari permittat; quas vide explicatas tit. Tentatio.

II. *Ipse vero dormiebat.* MATTH. VIII. Potest ostendi securitas, et quies hominis justus, et cum divina voluntate conformati, et probati, quomodo dormiat, seu quietus sit etiam inter gravissimos fluctus tentationum a Deo, hominibus, Diabolo exortos. Pro quo vide tit. Resignatio.

III. *Quid timidi estis modicæ fidei.* MATTH.

VIII. Ostendi potest, plerosque homines similes esse infantibus, qui quodvis etiam fictitium phantasma timent; quodque hic timor ex defectu fidei firmæ oriatur, quod non credamus vivaciter, nihil sine Dei voluntate accidere posse, et eum non passurum, ut ultra vires tentemur, sed facturum cum tentatione proventum. Faciat proin Concionator cum Auditoribus, quod nonnulli eum equis timidis solent facere, et impellat eos ad objecta, quæ adeo timent, accuratius consideranda, ut videant quam nullas timendi causas habeant. Vide tit. Spes.

IV. *Domine, salva nos, primus.* MATTH. VIII.

Ostendi potest, quomodo in tempestatibus tribulationum gerere nos debeamus, videlicet. 1º Diffidere nobis ipsis: perimus. 2º Confidere in Christo: salva nos. 3º Accedere ad ipsum per actuale recursum. 4º Suscitare eum per seriam, et repetitam orationem. Ostendatur autem et a contrario, quam pauci homines has doctrinas observent, quamque adeo merito locum habeat illa Christi apud Thomam Kemp. l. III. c. xxx. adhortatio: Filii, ego Dominus, etc. Vide etiam tit. Spes.

V. *Imperavit ventis, et mari, et facta est tranquillitas magna.* MATTH. VIII. Potest ostendi 1º Quomodo omnis motus in corde humano oriatur ex concupiscentia; juxta illud JAC. IV. Unde bella, et lites, etc. exemplum Salomonis. ECCLES. II. Vide plura tit. Concupiscentia. 2º Ostendi potest, quomodo, si Deus imperet cordi humano, id est, solus quæretur, et ametur, mox fiat tranquillitas magna, juxta illud S. Augustini. l. I. conf. « Fecisti nos, Domine, ad te, et inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te. » Vide tit. Charitas.

VI. *Ipse autem dormiebat.* MATTH. VIII. Potest diversitas malæ, et bonæ conscientiaë demonstrari per varios effectus utriusque, maxime securitatem, et timorem; de quibus vide tit. Conscientia.

VII. Ex occasione thematis *Domine, salva nos, perimus*, MATTH. VIII. ostendi potest, quid in tempestate afflictionum agendum sit; nempe id, quod nautæ faciunt. 1º Anchora spei figenda. 2º Onera peccatorum ejicienda. 3º Vela liberioris vitæ contrahenda. 4º Strenue laborandum. 5º Ardentem invocandum Dei auxilium; quæ omnia fusius explicata vide in Fabro concil. IV. et Sylva nova them. 6.

VIII. Ex occasione thematis: *Ecce motus magnus factus est in mari*, ostendi potest,

quid agendum, si motus concupiscentiæ in animo exurgant, nempe: 1º Dicendum: tace obmutesce. 2º Contemnendi, quia non nocet sensus, si desit consensus. 3º Animus per anchoram spei fixam colligendus. 4º Mens avocanda per varias occupationes. 5º Deus instanter invocandus. De quo conceptu vide Fabrum conc. IV.

IX. Ex eodem themate potest Ecclesia naviculæ comparari, causæque ostendi, cur eam Deus tot fluctibus concuti permittat; nimirum: 1º Propter gloriam Dei, ut habeat occasionem suæ potentiæ, sapientiæ, et bonitatis ostendendæ. 2º Propter gloriam Christi, ut Ecclesia firmam de ipso fidem concipiat, quod promissa sua sit impleturus, et non permissurus, ut portæ inferi prævaleant adversus eam. 3º Propter gloriam Christianam, ut eandem per varias tribulationes fortiter toleratas augeant, variosque aliarum virtutis actus eundem in finem eliciant. Vide Fabrum in Sylva nova them. 3. ubi alias adhuc adducit rationes.

X. Ex occasione thematis: *Ipse vero dormiebat*, ostendi potest quanta animi tranquillitate in mediis tempestatibus fruantur, qui Deo se totos commiserunt, qui nimirum credunt, has tempestates nihil nocere sibi posse, sed diligentibus Deum omnia cooperari in bonum. Vide tit. Resignatio, et Fabrum conc. V.

XI. Ex eodem themate ostendi potest, quod etiam illi, qui bonam conscientiam habent, semper læti, et tranquilli maneat ante, in, et post mortem, juxta illud Thomæ Kemp. l. II c. VI. Si gaudium est in hoc mundo, hoc utique possidet puri cordis homo. Vide tit. Conscientia. Item Fabrum conc. VI.

XII. Ex occasione thematis: *Quid timidi estis modicæ fidei?* ostendi potest, omnem timorem et pusillanimitatem in adversis ex modica fide oriri, quia scilicet non credimus ea a Deo provenire, et ad Dei gloriam, nostramque salutem ordinari, id quod ex variis particularibus casibus ostendendum; simulque Auditores ad eam excitandi per memorabilem S. Chrysostomi sententiam: « Quid timet homo in sinu Dei positus? Tu de sinu illius noli cadere, et quidquid tibi evenierit, in bonum cedet. » Vide tit. Spes et Fides.

PRO DOMINICA V. POST
EPIPHANIAM.

I. *Seminavit bonum semen in agro suo*

MATTH. XIII. Ostendi potest, quam solliciti sint homines, ut bonum semen in agris suis materialibus seminent, quanto magis ergo solliciti esse debeant, ut in agro spirituali animæ bonum semen seminent. Ostendatur ergo quod sit bonum semen, opera bona, et quid ad ea requiratur, et quam præclarum lucrum et messem inde sperare possint. Vide tit. Opera bona.

II. *Venit inimicus homo, et superseminavit zizania.* MATTH. XIII. Ostendi potest, quomodo Diabolus conetur superseminare zizania semini honorum operum nostrorum. Et 1º Quidem quomodo in initio actionum superseminet zizania, efficiendo, ut vel nullam bonam intentionem faciamus, vel omnino malam eliciamus. 2º In progressu operum, laborando, ut vel negligenter ea faciamus, vel varia vitia et defectus, puta iræ, impatientiæ, blasphemiarum, fraudis, injustitiarum misceamus. 3º In fine operum, ut vanam ex iis gloriam concipiamus, vel ex malo successu pusillanimes efficiamur, et deinceps talia opera omnino negligamus. Doceatur ergo quomodo vigilandum, ne zizania ista superseminet. Vide tit. Intentio, et Opera bona.

III. Ex eodem themate in specie ostendi potest, quomodo varios defectus velut zizania immiscere conetur Dæmon. 1º In oratione. 2º In labore. 3º In refectionibus et recreationibus corporis. 4º In negotiationibus. 5º In correctione proximi; qui omnes defectus per se facile occurrent consideranti, et ex titulis Oratio, Dilectio proximi, Justitia, et tit. Labor colligi possunt.

IV. *Vis, imus, et colligimus ea? Et ait: Non.* MATTH. XIII. Ostendi potest, cur Deus malos tamdiu, et tam prospere vivere permittat, nimirum ut exerceant bonos, ut pauca bona, quæ agunt, illis recompensentur; et ut ostendat eos hos ipso, quod extra disciplinam sint, vero suos filios non esse, sed in æternum rejectos; quæ tres causæ facile fusius deduci possunt, tum ex. PSAL. LXXII. tum ex tract. S. Augustini super PSAL. LV. ut videre est in II. Nocturno Cœnæ Domini; tum ex tit. Deus v. Justitia Dei.

V. *Unde habet zizania.* MATTH. XIII. Possunt ostendi damna ex mala societate orta, simulque probari, ejusmodi zizania seu societates malas ex eo potissimum oriri, quod dormiant parentes, patres familias, pastores, ludimagistri, et similes, quibus cura ado-

lescentiæ et subditorum commissa est. Vide tit. Societas.

VI. *Colligite primum zizania.* MATTH. XIII. Potest infelix exitus peccatorum, et felix justorum ob oculos poni, et excitari Auditores, ut malint esse triticum, et flagellari in hoc mundo, et in cœlestia horrea congregari, quam cum zizaniis colligari in fasciculos, et æternis ignibus comburi. Vide tit. Beatitudo, Judicium, Infernus.

VII. Ex occasione thematis: *Sinite utraque crescere.* MATTH. C. XIII. ostendi potest, cur Deus malos inter bonos toleret, nimirum: 1º Ut exerceat bonos. 2º Ut remunerentur a Deo propter exigua quædam opera charitatis. 3º Ut appareat Dei clementia, justitia, et potentia; de quibus vide Fabrum conc. 1. et in Sylva conc. II.

VIII. Ex occasione thematis: *Venit inimicus homo, et superseminavit zizania*, ostendi potest, cur Deus peccata permittat; nimirum: 1º Ad majorem Dei gloriam, quia majestas, sapientia, bonitas, et potentia magis inde manifestatur. 2º Ad bonum peccantis, ut agnoscat fragilitatem suam, se humiliet, et fortior resurgat. 3º Ad bonum justorum, ut ut casus alienus cautiores faciat, et eorum virtus per peccatores probetur. Vide Fabrum in Sylva them. 4.

IX. Ex ejusdem thematis occasione ostendatur, cur mali vocentur zizania; nimirum: 1º Quia mali cum sint, volunt boni videri, et inter triticum computari. 2º Quia bona terrestria ad se trahunt. 3º Quia conantur bonos quasi frumentum destruere sua conversatione et exemplo. 4º Quia igni velut inutiles herbæ adjudicantur. Vide Fabrum in Sylva nova them. 3.

X. Ex occasione thematis: *Colligite zizania, et alligate eam in fasciculos*, ostendatur quænam zizania sint eradicanda, videlicet impuri, blasphemii, otiosi; hi enim potissimum qua verbis, qua exemplis nocere solent bono tritico, id est, justis. Vide Fabrum in Sylva them. 4.

XI. Ex occasione thematis: *Unde habet zizania?* potest ostendi triplex causa, ob quam homines perversi fiant, quarum prima est et potissima dormitio pastorum. Secunda odium Dæmonis aliorumque inimicorum, qui superseminant zizania persecutionum et tentationum. Tertia exemplum sciorum malorum, qui varia dictamina mala doctrinis bonis inspergunt. Vide tit. Societas et Exemplum.

XII. Ex occasione thematis: *Nonne bonum*

semen seminasti in agro tuo? ostendi potest triplex semen, quod in agro cordis seminari debet; quorum primum est triticum, seu usus legitimus Sacramentorum. Secundum, seligo bonorum operum, præcipue orationis, et eleemosynæ. 3º Hordeum pœnitentiarum voluntarium, vel a Deo et proximo inflictarum; in quibus qualia zizania inspergere solet inimicus Dæmon, breviter indicari potest.

PRO DOMINICA VI. POST EPIPHANIAM.

I. *Simile est regnum cœlorum grano sinapis.* MATTH. XIII. Ostendi potest, quomodo Ecclesia Catholica vere ab initio minima fuerit inter religiones, sicut sinapi inter olera; in quantam autem arborem creverit, ita ut volucres, id est, sapientissimi etiam et potentissimi homines habitent sub ramis et protectione ejus. Quam felices proin Auditores reputare se debeant, quod et ipsi possint sub ea manere, quamque adeo separationem ab ea timere debeant. Vide tit. Fides.

II. Ex eodem themate potest ostendi, quanta damna oriantur ex peccato veniali, licet minimum videatur; et quomodo denique integræ cohortes Dæmonum habitent in corde per venialium repetitionem in gravia peccata lapsa. Vide tit. Peccatum.

III. Ex eodem themate ostendi potest pretium temporis, cujus unicum momentum, licet minimum, in maximam arborem, imo regiam et perpetuam felicitatis sedem excrescit. Enumerentur ergo fructus, qui per tempus bene collocatum obtineri possunt, et eorum magnitudo tum ex S. Scriptura, tum ex SS. Patribus, tum ex exemplis probetur. Vide tit. Tempus.

IV. Ex ejusdem thematis occasione possunt fructus auditi verbi Dei explicari, ex quo sæpe integri populi conversi sunt. Enumerentur proin hi fructus, et Auditores ad eosdem participandos excitentur. Vide tit. Verbum Dei.

V. *Simile factum est regnum cœlorum fermento.* MATTH. XIII. Potest intentionis bonæ efficacia demonstrari ex eo, quod farinæ satis tribus id est cogitationibus, verbis, et operibus saporem tribuat, eaque grata Deo, et nobis meritoria faciat. Ostendatur ergo, quam sollicitè iis miseri debeant. Pro quo vide tit. Intentio.

VI. Ex eodem themate potest exemplum bonum fermento comparari, et ostendi, quomodo plurimis satis, id est, hominibus mixtum seu conspersum eos penitus immutavit, aliumque saporem indiderit. Vide tit. Exemplum.

VII. Ex occasione thematis: *Simile est regnum cœlorum grano sinapis.* MATTH. XIII. Possunt afferri causæ, cur mansio in cœlis regnum dicatur, nimirum ob tres causas. 1º Quia beati omnes ut Reges erunt summo in honore, juxta illud: Nimis honorificati sunt amici tui Deus: nimis confortatus est principatus eorum. 2º Habebunt ut Reges, quod volent, nec ullus eorum voluntati repugnabit. 3º Erunt potentes ut Reges; hinc absque ullo timore cujusque mali erunt, ut merito de illis verificatum censeatur, quod Seneca dixit: « Rex est, quique cupit nihil, hoc regnum sibi quisque dat. » Vide tit. Beatitudo, et Fabrum conc. III.

VIII. Ex eodem themate possunt indicari tria minima bona, quæ in magnam arborem excrescunt, seu copiosos fructus afferunt; quorum primum est intentio bona, quæ facit ut omnia opera meritoria regni cœlestis fiant. 2º Tempus minimum, seu momentum, quo Deum et cœlum lucrari valemus. 3º Minimus actus contritionis, per quem ab æterna damnatione liberari, et sempiternam felicitatem obtinere possumus; quæ proin minima singulariter commendanda erunt juxta titulos eosdem.

IX. Ex eodem themate indicari possunt tria minima mala, quæ copiosos fructus malos afferunt; quorum primum est cogitatio unica mortaliter peccaminosa, ob quam multi regnum cœlorum amiserunt, et æternam damnationem incurrerunt. Secundum, verbum unicum inconsideratum, quod sæpe cædes, aliaque grandia mala creavit. Tertium, minimum opus scandalosum, quod multos sæpe in perniciem traxit, vel unicum peccatum veniale, quod tantas pœnas in purgatorio promeretur, præter alia grandia mala: vel minimus oculorum intuitus, qui multos in exitium temporale et æternum præcipitavit. Vide tit. Oculorum custodia, Peccatum veniale, Lingua.

X. Ex occasione thematis: *Simile est regnum cœlorum grano sinapis*, potest ostendi, cur regnum cœlorum (per quod hic via ad cœlum, seu vita Christiano modo instituta intelligitur) grano sinapis comparetur, nempe ut significetur, nonnisi per asperas

tribulationes ad cœlum perveniri, quod tres ob causas ordinavit Deus. 1° Ne hic patriam suam esse putent homines. 2° Ut cœlo digni per propria merita fiant. 3° Ut dulcior eis fiat gloria cœlestis, si magno pretio constitit. Vide Fabrum in Sylva them. 4.

XI. Ex occasionis thematis : *Simile est regnum cœlorum fermento*, ostendi potest, quomodo regni cœlestis spes tria sata cogitationum, verborum, operum condiat, ut ex iis sapidus, Deoque gratus cibus efficiatur. Vel per tria sata intelligi queant triplicis generis afflictiones, videlicet indigentia, dolor, contemptus, quæ homini sapidæ apparent, si spes regni cœlestis illis immisceatur. Vide tit. Beatitudo.

XII. Ex occasione thematis : *Et sine parabolis non loquebatur illis*, ostendi possunt causæ, cur Christus per parabolas sit locutus; nimirum : 1° Quia parabolæ propter collationem sensibilem cum spiritualibus perquam efficaces sunt ad voluntatem nostram flectendam, uti Propheta Nathan in Davide expertus est. 2° Quia parabolæ per sensibiles propositæ firmiter hærent in memoria, uti ipsimet quotidie experimur. 3° Propter morem sapientum, et Syrorum, qui ut paucis multa, et sapienter dicerent, assiduo parabolis utebantur. Unde inferatur, magnam parabolis a Christo prolatis reverentiam habendam, et doctrinas, quæ per illas insinuantur, magno fervore executioni mandandas, maxime duas, quæ in hodierno Evangelio proponuntur, ideoque explicandæ sunt, ut apud Fabrum conc. viii. videre est.

PRO DOMINICA SEPTUAGESIMÆ.

I. *Ite et vos in vineam meam.* MATTH. x. Potest ostendi, cuilibet vineam esse commissam, scilicet animam suam; quam nobilis autem hæc vinea sit, colligi posse ex vino lætitiæ, quod inde hauriri potest, scilicet æternæ felicitatis, quæ proin breviter explicanda. Dein inferatur, quam æquum sit, ut in hac vinea strenue laboremus, fodiendo per humilitatem, pastinando per mortificationem, alligando per amorem, et similia alia officia exercendo; de quibus vide Fabrum conc. iii. Item tit. Anima, et Beatitudo.

II. *Quid hic statis tota die otiosi?* MATTH. xx. Potest vitium otiositatis dissuaderi ex damnis, quæ secum solet afferre; simulque

medium unum, aut alterum pro eo devitando offerri; de quo vide tit. Otium.

III. *Exiit primo mane conducere operarios.* MATTH. xx. Potest ostendi, quam felices se plerumque æstiment operarii, si conducantur ab aliquo; quanto feliciores autem se reputare debeant operarii a Christo vocati, utpote quorum labor est longe honestior ob dignitatem vineæ, utilior ob mercedis magnitudinem, jucundior tum ob sociorum præsentiam, tum ob solatiorum cœlestium copiam, levior ob Christi, et gratiæ cooperantis auxilium. Vide tit. Labor.

IV. *An oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum.* MATTH. xx. Potest invidiæ vitium dissuaderi ex damnis, quæ creare solet, simulque unum, vel alterum medium ad illud vitandum offerri; pro quo vide tit. Invidia.

V. *Voca operarios, et redde illis mercedem.* MATTH. xx. Ostendi potest, quam magna sit merces, quam Deus suis operariis tribuere solet, id quod ex tribus proprietatibus, quæ in mercede optari solent, colligi potest. Nam 1° Est copiosa in se, seu quoad substantiam, utpote de qua Deus Abrahamo, GEN. xv. dixit. Ego sum merces tua magna nimis. 2° Est certa, quia qui promisit, fallere nec vult, nec potest. Hinc diligenter mox peracto labore jussit vocari operarios, et illis mercedem solvi. 3° Secura est, quia ubi semel accepta est, amitti amplius non potest; quæ omnia ex iis, quæ tit. Beatitudo, dicuntur, facile amplificari possunt.

VI. *Multi enim sunt vocati, pauci vero electi.* MATTH. xx. Potest ostendi, quam pauci sint, qui vocationi suæ sincere respondeant. Declaretur ergo imprimis, quid sit vocationi respondere. Dein quam pauci sint, qui id, quod profitentur, opere confirmant. Denique excitentur Auditores, ut saltem ipsi ex numero paucorum electorum esse conentur. Vide tit. Christianus.

VII. Ex occasione thematis : *Ite et vos in vineam meam*, MATTH. xx. ostendi possunt motiva ad animam suam velut vineam rite colendam, nimirum : 1° Benevolentia Dei vocantis. 2° Vineæ seu animæ præstantia. 3° Laboris facilitas, et jucunditas. 4° Mercedis quantitas, quæ ex vini lætificantis comparisonem explicari potest. Vide tit. Beatitudo, Anima, Labor, Item Fabrum conc. i. et them. i. in Sylva.

VIII. Ex occasione thematis ejusdem posunt explicari media, quibus vinea fructuosior effici queat. Qualia sunt : 1° Si diligenter

stercoretur id, quod per humilitatem fieri debet. 2º Si bene fodiatur per constantem laborem. 3º Si diligenter pastinetur per mortificationem inordinatorum affectuum. Si firmiter alligentur palmites, seu actiones nostræ ipsi viti per bonam intentionem, seu conformitatem voluntatis nostræ cum divina. Vide Fabrum conc. III.

IX. Ex occasione thematis : *Tolle, quod tuum est, et vade*, ostendi potest, quomodo quivis homo contentus esse debeat mercede suorum operum, quam illi Deus dabit. Ad quem finem exemplum Beatorum in cœlis proponi causæque indicari possunt, cur quivis illorum sua gloria contentissimus sit, uti Faber conc. IV. fuse ostendit.

X. Ex occasione thematis : *Accipientes murmurabant adversus patrem familias*, ostendi potest, quod nemo causam habeat invidendi alteri majora dona, quæ accepit a Deo. 1º Quia omnes æqualiter participare possunt summum bonum hominis, scilicet voluntatem, et beneplacitum Dei, juxta illud Davidis : Particeps ego sum omnium timentium te, et custodientium mandata tua. 2º Quia potest quivis alterius domum suam facere congaudendo, ut Sanct. Ambrosius docet dicens : « Habet aliquis virginitatem, congaude illi, et tua est. » 3º Quia fumus commembra, fratres, et socii. Vid. tit. Invidia, et Fabrum conc. VII.

XI. Ex occasione thematis : *Sic erunt novissimi primi*, MATTH. XX. ostendi potest, quomodo brevi tempore aliquis in meritis, et gloria aliis in magno gradu sanctitatis constitutis æquari possit, nimirum, per tres illas virtutes, per quas Christus nomen super omne nomen acquisivit, dum humiliavit se, factus obediens usque ad mortem crucis per generosam patientiam; de quibus vide speciales titulos.

XII. Ex occasione thematis : *Murmurabant adversus patrem familias*, ostendi potest, quomodo aliquis invidiam passivam evitare possit, nimirum : 1º Si bona sua non ostendet. 2º Si opes suas duro labore comparet. 3º Si bona sua libenter aliis communicet. 4º Si contemnunt invidos, quos evitare nequit. Vide Fabrum conc. VII. lit. H.

PRO DOMINICA SEXAGESIMÆ.

I. *Exiit qui seminat, seminare semen suum.* LUC. VII. Potest Concionator seminanti ver-

bum Dei semini comparari, et ostendi quam diversos fructus, et effectus pariat hoc semen; dum apud aliquos cadit secus viam, apud illos videlicet, qui vel garriunt, vel dormiunt, vel non attendunt sub concione; apud alios in spinas, dum illud contemnunt, vel aliis potius, quam sibi applicant; apud alios in petram, apud obstinatos scilicet, et consuetudinarios peccatores : apud alios in terram bonam, dum audiunt, et sibi applicant, sed cum diversa applicatione; unde aliud trigesimum, aliud centesimum fructum affert; apud eos maxime, qui etiam aliis audita in concione proponunt. Vide tit. Verbum Dei.

II. *Aliud cecidit in spinas.* LUC. VIII. Ostendi potest, cur Christum divitias spinis comparaverit, nempe : 1º Quia fodiant animum possidentis spinis immodici desiderii, ante possessionem; curarum et timoris in possessione, doloris et tristitiæ in amissione, et præterea spinis peccati et malæ conscientiae. 2º Quia suffocant semen verbi Dei, hinc difficile intrare divitem in regnum cœlorum. 3º Quia præ aliis subministrant pabulum igni æterno, uti expertus est dives Epulo. Vide tit.

III. *Aliud cecidit secus viam.* LUC. VIII. Possunt tribulationes comparari cum semine, et ostendi, quam pretiosum sit semen; utpote quod tantum fructum in altera vita producit; deinde vero pariter probari, quomodo apud plerosque cadat secus viam, id est, nullum fructum ferant, dum ex necessitate potius, vel cum impatientia tolerant, quam ex Christiana patientia; quæ omnia facile ex iis, quæ tit. Patientia, et tit. Crux dicuntur, amplificari possunt.

IV. *In corde bono, et optimo audientes verbum, retinent illud, et fructum afferunt in patientia.* LUC. VIII. Ostendi potest, quomodo Verbum Dei audiri aut legi debeat, ut optatus fructus referatur; scilicet in corde bono, et optimo, servando tres conditiones a Thoma Kemp. I. I. c. v. præscriptas, dum ait : Si vis profectum haurire, lege humiliter (cum voluntate parata ad omnem Dei nutum) simpliciter (veritatem in Scripturis, et concionibus quærendo, non eloquentiam) et fideliter, utilitatem in verbo Dei quærendo, non subtilitatem sermonis : nec indagando, quid dixerit, sed quid dicatur. Vide plura c. cit. et tit. Verbum Dei.

V. *Ad tempus credunt, et in tempore tentationis recedunt.* LUC. VIII. Ostendi potest, unde colligi possit, quod verbum Dei in terram bonam ceciderit; si videlicet radicem fixerit

in animo Auditorum, id est, si serium, et solidum propositum conceperint doctrinam propositam ita practicandi, ut per nullam tentationem a tali praxi abduci se sinant. Quales tentationes aliquot breviter proponi possunt. Vide tit. Perseverantia, et tit. Verbum Dei.

VI. *Et ortum fecit fructum centuplum.* Luc. viii. Ostendi potest, quomodo ex iis, quæ agimus, et patimur, alia trigesimum, alia sexagesimum, alia centesimum fructum referant, nempe qui agunt quæ Deus vult, trigesimum; qui agunt etiam modo, quo Deus vult, sexagesimum; et qui agunt purissime, quia Deus vult centesimum. Sic etiam qui patiuntur æquanimiter, ita ut non murmurent, nec indignentur, trigesimum fructum afferunt; qui libenter, et alacriter patiuntur, sexagesimum; qui constanter usque ad finem, centesimum. Vide tit. Resignatio, et Patientia.

VII. Ex occasione thematis: *Aliud cecidit juxta viam, et conculcatum est*, Luc. c. viii. ostendi potest, quomodo verbum Dei juxta viam cadat, nempe: 1º Apud eos, qui terrenis implicantur. 2º Apud eos, qui id contemnunt. 3º Apud eos, qui illius statim iterum obliviscuntur. Vid. tit. Verbum Dei. Item Fabrum conc. I.

VIII. Ex occasione thematis: *Aliud cecidit supra petram*, ostendi potest, quinam intelligantur per hanc petram, nempe: 1º Duri, et obstinati. 2º Qui certo vitio adhærent. 3º Inconstantes; de quibus vid. titul. citatos, et Fabrum lit. C.

IX. Ex occasione thematis: *Aliud cecidit inter spinas*, ostendi potest, quinam per terram spinosam intelligantur, nimirum: 1º Qui nimis sollicitudinibus se onerant. 2º Qui divitiis inordinate adhærent. 3º Qui voluptatibus dediti sunt. Vide iterum tit. c.

X. Ex occasione thematis: *Aliud cecidit in terram bonam*, potest ostendi, illos homines censeri terram optimam, qui statu suo contenti, voluntati, et dispositioni divinæ acquiescunt; ad quod incitari deberent triplici titulo. 1º Quia Deus sapientissime omnia disponit, atque adeo unumquemque ad statum ei convenientissimum vocat. 2º Quia in quovis statu quisque perfectus fieri potest. 3º Quia, quod deest in status qualitate, fervore Spiritus compensare potest. Vide Fabrum conc. iv.

XI. Ex occasione thematis ejusdem potest ostendi, cur aliqui ex semine verbi divini optatum fructum non ferant. 1º Quia mala

intentione audiunt. 2º Quia sibi non applicant, sed aliis. 3º Quia non conservant, nec ruminant. Quæ fusius vide suo loco. Item in Fabrum conc. v. et vi.

XII. Ex occasione thematis: *Exiit, qui seminat, seminare semen suum*, potest ostendi triplex semen, quod Deus spargit in agrum hominis; quorum primum sunt inspirationes divinæ; secundum occasiones bene agendi; tertium occasiones patiendi; simulque declaretur, quam diversum fructum in diversis hominibus afferant hæc semina. Vid. tit. cit.

PRO DOMINICA QUINQUAGESIMÆ.

I. *Ecce ascendimus Jerosolimam, et consummabuntur omnia, quæ scripta sunt per Prophetas de Filio hominis.* Luc. xviii. Ostendi potest, quomodo vere passio Christi hoc tempore renovetur, quamque adeo tristari potius, et condolere Christo hoc tempore, quam lætari multum debeamus. Vide tit. Bacchanalia.

II. *Cæcus quidam sedebat juxta viam.* Luc. xviii. Ostendatur, quam apte hoc Evangelium hoc tempore legatur, quia nunquam magis cæci sunt homines, quam hoc tempore, cum nec vanitatem, nec stultitiam, nec infelicitatem eorum, qui his diebus insaniunt, videant; dicat ergo Concionator, se visum illis restitutum, et facturum, ut hæc tria omnia clare videant, curaturum. Vide l. c.

III. *Domine, ut videam.* Luc. xviii. Possunt fraudes, quibus Dæmon hoc tempore hominibus illudit, detegi, simulque modus, quo eas declinare, et eludere possint, ostendi; pro quo vide l. c.

IV. Ex eodem themate ostendi possunt variorum stultitiarum, quæ hoc tempore committuntur, nempe stultitia larvatorum, potatorum, lusorum, et singulis larvæ detrahi, id est, eorum ineptiæ demonstrari, et corrigi; de quo vide l. c. et tit. Ebrietas.

V. Item ex eodem themate posset narrari, vel in memoriam revocari historia de Rege illo, cui senex grandævus sapientiam vendidit, jussitque ante omnes actiones considerare, quem exitum sint habituræ; quam vide tit. 120. simulque suaderi, quem exitum habitura sit res familiaris seu opes, dein corpus, et tandem anima, seu conscientia, si hoc tempus, ut solet, tam insolenter

transigant. De quo vide tit. Bacchanalia, varia damna exemplis demonstrata.

VI. *Tradetur gentibus, et illudetur.* Luc. xviii. Narrari potest, quid S. Gertrudis hoc tempore viderit, scilicet Christum ad similitudinem languentis supra pectus recumbere, uti in tit. 15. refertur, simulque ostendi, quomodo refocillari debeat; de quo vide l. c.

VII. Ex occasione thematis: *Filius hominis tradetur gentibus, et illudetur*, Luc. xviii. ostendatur, quomodo Christus tradatur gentibus, id est, illis, qui tempore Bacchanalium vivunt ut Ethnici, nullum Deum quasi agnoscentes juxta illud Psalmi: Dixit insipiens, non est Deus. 2º Ostendatur, quomodo illudatur hoc tempore, dum perinde peccant, ac si Christus faciem velatam habens, non videret eorum peccata. Vide plura Titul. Bacchanalia.

VIII. Ex occasione ejusdem thematis dici potest, citatum thema etiam hominibus hoc tempore applicari posse, ut qui vel maxime illudantur a Dæmone, ut doctor a pictore, qui jussus pingere larvam, iterum delevit illam, sicque effecit, ut doctor putans se larvatum esse varias ineptias committeret. Tales colores falsi autem sunt. 1º Nemo nos nescit. 2º In Bacchanalibus omnia licent. 3º In Quadragesima omnia peccata eadem opera confiteri licebit. Vid. tit. cit.

IX. Ex occasione thematis: *Domine, ut videam*, potest ostendi, quid videre hoc tempore debeamus scilicet. 1º Vanitatem gaudiorum in his Bacchanalibus percipi solitorum. 2º Stultitiam committi hoc tempore solitam. 3º Infelicitatem ob damna sequi solita in opibus, fama, corpore, et anima. Vide citat. titul. et Fabrum conc. iii.

X. Ex eodem themate potest stultitia, et cæcitas ebriorum, saltatorum, et larvatorum multiplex, simulque media illam evitandi ostendi, ut Faber conc. ii. et in Sylva them. 3. facit.

XI. Ex occasione ejusdem thematis ostendi potest, quæ sit bona stultitia; nimirum: 1º Qui se non vindicare student. 2º Qui cæcam obedientiam exercent. 3º Qui mundi vanitatem contemnunt. 4º Qui timoratae sunt conscientiae. De quo conceptu vide Fabrum conc. vii.

XII. Ex occasione thematis ejusdem potest ostendi origo Bacchanaliorum, et inde deduci, quam fœda, et damnabilia sint Bacchanalia, quamque adeo caute celebranda, quem in finem illa Abimelechi cautela inculcari pote-

rit: Quocumque perrexeris, memento te deprehensum. Vide Fabrum conc. iv.

PRO FERIA IV. CINERUM.

I. *Cum jejunatis, nolite fieri sicut hypocritæ tristes.* MATTH. vi. Ostendi potest, cur jejunium quadragesimale sit institutum, scilicet propter quatuor effectus ab Ecclesia in hodierna præfatione indicatos; quos vide tit. 2.

II. Ex eodem themate ostendi potest, Ecclesiam imitari hoc tempore Reginam Esther: cap. xiv. confugientem ad Dominum, cinere implentem caput, luctui vacantem, etc. et dicentem: Vade, et congrega omnes, etc. ESTHER. ix. de quo vide l. c.

III. Item potest ostendi modus rite perficiendi hoc jejunium; de quo vide l. c.

IV. Item varia media confortativa offerri pro facilius tolerando jejunio, quorum tria offert S. Ambrosius l. de offic. dum ait: « Jejunii labor compensatur mentis placiditate (seu hilaritate) levatur usu, fallitur negotio: » quibus pro quarto addi potest exemplum Christi; de quo vide tit. 2.

V. *Memento homo, quia pulvis es, et in pulverem reverteris.* Ecclesia. Potest cinis benedictus pro tabaco offerri, et ostendi quomodo tollat memoria mortis noxios humores triplicis concupiscentiæ, divitiarum, voluptatum, et honorum. Pro quo vide titul. Mors, et titul. Concupiscentia.

VI. *Emendemus in melius, quæ ignoranter peccavimus.* Eccle. in Miss. Ostendi potest, hactenus Bacchanalia corporis fuisse celebrata, deinceps Bacchanalia animæ celebranda esse, atque adeo, sicut prius commensationibus, ita nunc jejunio vacandum: sicut prius visui, et lætitiæ, ita nunc luctui et piæ tristitiæ indulgendum; sicut prius cum hominibus ludrica, et noxia conversatio instituta, ita nunc cum Deo seria, et pia: denique sicut prius pecuniæ prodige in luxum, et larvas dissipatæ, ita nunc salubriter in pauperes distribuendæ. Pro qua vide tit. Abstinencia, Misericordia, Oratio.

PRO DOMINICA I. QUADRAGESIMÆ.

I. *Ductus est Jesus in desertum a Spiritu, ut tentaretur a Diabolo.* MATTH. iv. Ostendi possunt causæ, cur Christus tentari voluerit; nimirum ut suo exemplo doceret, militiam

esse vitam hominis super terram : ut modum certandi , et vincendi indicaret , et quæ præmia certantibus sint promissa. Vide tit. Tentatio , et Thom. Kemp. l. I. c. xiii.

II. Ex eodem themate potest ostendi , quid quisvis Christianus ante , in , et post tentationem observare debeat , ut optatum ex tentationibus fructum reportet. De quo vide pariter cit. tit. Tentatio.

III. *Et ecce Angeli accesserunt , et ministrabant ei.* MATTH. IV. Potest ostendi exemplo Christi fructus tentationum , scilicet quod per recusationem earum rerum , quas in tentatione obtulit Dæmon , omnia perfectiori modo obtineantur , uti inductione probari potest. Hinc APOC. II. dicitur : Vincenti dabo manna , etc. Vide cit. tit.

IV. *Cum jejunasset quadraginta diebus et quadraginta noctibus , postea esuriit.* MATTH. IV. Potest comparatio piscium (aut certe ciborum quadragesimalium) cum pisce , qui Tobiam juniorem devorare voluit , institui , et inde fructus jejunii quadragesimalis demonstrari ; pro quo vide tit. Abstinencia.

V. Ex ejusdem thematis occasione possunt Auditores ad jejunium magnum et generale , de quo S. August. sub Joan. dixit : « Magnum et generale jejunium est , abstinere ab iniquitatibus , et illicitis voluptatibus ; » excitari , et ostendi : 1º Quod magis sit necessarium , quia sine hoc , corporale jejunium parum , aut nihil prodest , uti ex tit. 2. videre est. 2º Quod magis utile sit , quia magis vitia comprimit , mentem elevat , virtutem largitur et præmia. Vide l. c. 3º Quod magis jucundum sit , quia si est gaudium in hoc mundo , utique possidet puri cordis homo , teste Thom. Kemp. l. II. c. vi. Vide tit. Conscientia. 4º Quod magis gratum Deo et Sanctis sit , tum quia difficilius est vincere seipsum et cupiditates suas : tum quia desiderium Dei , et Sanctorum , qui ante omnia peccatum vitari , et mandata Dei observari desiderant , magis impletur. 5º Quia magis diuturnum est , cum perpetuo duret , corporalem autem certis dumtaxat temporibus observetur.

VI. *Hæc omnia tibi dabo.* MATTH. IV. Potest in primis dici hæc verba : *Tibi dabo* , non immerito a quibusdam magneti comparari , juxta illud Poetæ : « Cuncta trahunt ad se magnates aurea , sicut ad se magnetes ferrea cuncta trahunt. » Ostendatur autem postea , quam diversa sint promissa mundi , et Dei. Nam 1º Promissa mundi sunt falsa ,

Dei vera et solida. 2º Illa sunt noxia , quia qui ea vult capere , debet cadere a gratia Dei , ab hæreditate , et gloria cœlesti in infernum , ista utilissima , utpote ad æternam felicitatem juvantia. 3º Illa modica , quia nonnisi minima terræ particula , hæc ingentia , et datore digna. 4º Illa incerta , et fallacia , hæc certa , et infallibilia ; quæ omnia facile possunt fusius amplificari ex tit. Deus , et tit. Mundus. Vide etiam Thom. Kemp. l. III. c. iii. et Fabrum in hac Dom. conc. II.

VII. Ex occasione thematis : *Cum jejunasset quadraginta diebus et noctibus , postea esuriit* , MATTH. c. IV. potest origo jejunii quadragesimalis , causæ institutionis , et modus observandi indicari ; de quo vide suo loco. Item Fabrum conc. VII. et in Sylva them. 1.

VIII. Ex eodem themate potest ostendi , quid agendum sit tempore Quadragesimæ ; nempe : 1º Corpus castigandum per jejunium ; hinc longiores preces ab Ecclesia instituuntur. 2º Passio Christi frequenter consideranda quem in finem imagines eam repræsentantes proponuntur. 3º Pœnitentia agenda , quam ob causam Psalmus *Miserere* cantatur aut recitatur. Vide Fabrum conc. VI. et in Sylva Dom. 2. Quadr. them. 3.

IX. Ex occasione thematis : *Ductus est Jesus in desertum , ut tentaretur a Diabolo* : possunt motiva ad certamen cum Dæmone proponi , nempe : 1º Exemplum Christi , velut Ducis. 2º Dei præsentia et auxilium. 3º Dæmonis superbia , et imbecillitas. 4º Coronæ victoribus promissæ præstantia ; de quo vide tit. Tentatio , et Fabrum conc. 1.

X. Ex eodem themate possunt ostendi conditiones ad milites Christianos requisitæ , nempe : 1º Ut parent se et arment ad prælium. 2º Ut invocent Dei auxilium. 3º Ut Dæmoni tentanti fortiter se opponant. 4º Ut partam victoriam Deo adscribant ; de quo vide cit. tit. et Fabrum.

XI. Ex occasione thematis : *Cum jejunasset quadraginta diebus , et noctibus , postea esuriit* , potest explicari varium jejunium , scilicet : 1º Naturale. 2º Philosophicum. 3º Ecclesiasticum. 4º Magnum , et generale , quo a peccatis abstinetur , quod propterea ob necessitatem , et utilitatem specialiter commendandum est , uti suo loco videre est.

XII. Ex eodem themate potest jejunii utilitas per sententiam Siracidis c. xxxvii. commendari , dum ait : « Qui abstinens est , adjiciet vitam , » scilicet naturalem corporis , spiritua-lem animæ , gratiæ , et gloriæ , quæ facile ex

nostris notatis et ex Alœ P. Drexelii probari possunt.

PRO DOMINICA II. QUADRAGESIMÆ.

I. *Assumpsit Jesus Petrum, et Jacobum, et Joannem.* MATTH. XVII. Potest ostendi, cur hos tres Discipulos Christus hic in montem Thabor, et postea in montem Oliveti tempore Passionis assumpserit; nimirum ut ostenderet imprimis, quos magis diligeret, et in socios laborum, et gaudiorum assumere cūperet, nempe eos, qui in fide (quos Petrus denotat,) spe et fiducia (quos Jacobus repræsentat,) et in caritate (quorum Joannes figura est,) excellunt. Deinde ut ostenderet, Discipulos suos, sicut socii gaudiorum sunt, ita et passionem socios esse debere. Excitandi ergo Auditores, ut iisdem virtutibus studeant, si pariter dilecti Discipuli esse velint.

II. *Duxit illos in montem excelsum.* MATTH. XVII. Ostendi potest causa, cur Christus gloriam suam in monte Apostolis ostenderit, nimirum ut indicaret, non posse ad gloriam Dei videndam perveniri, nisi prius multæ difficultates et labores, et tribulationes perferantur: cum decretum sit, quod per multas tribulationes oporteat introire in Regnum Dei. Ostendatur ergo, quam libenter hunc montem scandere debeant, cum securi sint, quod ibi æternum permanere liceat, et dicere: Bonum est nos hic esse. Vide tit. Beatitudo, et Crux.

III. *Et transfiguratus est ante eos.* MATTH. XVI. Ostendi potest quanta sit pulchritudo, et amabilitas Dei, et 1º Demonstrari, quantopere pulchritudo corporalis hactenus rapuerit, et etiamnum rapiat in sui amorem humana corda, id quod per exempla probari potest, et dicta; de quibus vide tit. Forma. 2º Inferri potest, quanto majores vires habitura sit infinita pulchritudo Dei, quæ per totam æternitatem occupavit, et satiabit omnes Sanctos: uti etiam Salomon SAP. XIII. indicavit, dicens: Quorum si specie, etc. Concludatur ergo: Si Jacobo olim Rachel omnes annos in labore consumptos breves fecit, et jucundos GEN. XX. quanto magis leves omnes labores et tribulationes factura sit pulcherrima Deitas per totam æternitatem videnda, et amanda. Vide tit. Beatitudo.

IV. *Bonum est nos hic esse.* MATTH. XVII. Ostendatur æternæ felicitatis magnitudo ex

quinque fontibus, ex quibus emanat; quos vide tit. Beatitudo. Item Fabrum conc. VII.

V. *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui.* MATTH. XVII. Ostendi potest, quantum, et quam optabile sit hoc elogium; si enim aulici tam beatos se existimant, si a Principe, homine fragili, infirmo, ejusdem naturæ, cujus favor vanus, inconstans, et noxius potius, quam utilis est, specialiter diligantur, quanto pluris æstimandum erit, inter intimos Dei tam potentis, et sapientis amicos numerari; annon ergo quivis alloquetur socios suos iis verbis, quibus olim aulici Theodosii, teste S. Augustino lib. VIII. Confess. c. VI. se allocuti sunt: « Dic, quæso te, omnibus nostris laboribus quo ambimus pervenire; quid quærimus? Cujus rei causa militamus? Majorne poterit esse spes nostra in palatio, quam ut amici Imperatoris simus? Et ibi quid non fragile, plenumque periculis? Et per quæ pericula pervenitur ad grandius periculum; et quamdiu istud erit? Amicus autem Dei, si voluero, ecce sum. » Vide tit. Amicitia.

VI. *Nemini dixeritis visionem hanc.* MATTH. XVII. Potest ostendi, cur Christus tantopere sua opera celari voluerit, scilicet, ut suo exemplo doceret, quantopere vana gloria fugienda sit, utpote quæ opera nostra Deo insipida, nobis inania, proximo infructuosa facit, cum nullam illis Deus benedictionem largiatur. Vide tit. Vana gloria.

VII. Ex occasione thematis: *Transfiguratus est ante eos*, MATTH. XVI. potest ostendi, quomodo etiam quivis peccator in alium hominem transfigurari possit et debeat, si scilicet: 1º Vestimenta animæ fiant alba sicut nix per pœnitentiam. 2º Si resplendeat facies ejus sicut sol per novæ vitæ meliora exempla. 3º Si ascendat montem perfectionis Christianæ, et superet omnes difficultates in ea assequenda occurrentes. 4º Si assumat secum fidem, spem et charitatem per tres discipulos indicatas; sic Deus de eo dicit: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui. Vide Fabrum in Sylva them. 4.

VIII. Ex occasione thematis: *Bonum est nos hic esse*, potest familiaritas cum Jesu commendari ex eo, quod ut Thomas Kemp. I. II. c. VIII. ait, Esse cum Jesu dulcis sit Paradisus, quia cum illo adest omnis boni præsentia, omnis mali veri (id est peccati) absentia, et utriusque indesinentia. Vide cit. c. et tit. Christus.

IX. Ex occasione thematis: *Hic est Filius*

meus dilectus : ostendi potest, cur Christus tantopere fuerit dilectus a Deo Patre; nempe: 1° Quia solam illius gloriam quæsit. 2° Quia obediens illi fuit usque ad mortem. 3° Quia homines velut filios et imagines ipsius æterni Patris ab interitu sempiterno vindicavit. Unde Auditores ad imitationem harum virtutum excitentur, si quidem dilecti ejusdem Patris filii esse velint. Vide tit. Intentio, Obedientia, Zelus.

X. Ex occasione thematis: *Transfiguratus est ante eos*, poterit ex eo, quod S. Lucas dixerit: Facta est, dum oraret, species vultus ejus altera, ostendi orationem esse optimum medium ad transfigurandum et immutandum hominem, juxta S. Augustinum dicentem: « Recte novit vivere, qui recte novit orare. » Quia per orationem illustratur intellectus, movetur, et accenditur voluptas, et passiones domantur. De quibus effectibus, vide Fabrum conc. ix. lit. B.

XI. Ex occasione thematis: *Duxit illos in montem excelsum seorsum*, ostendi possunt causæ, cur eos in montem duxerit Christus; nempe: 1° Ut doceret, vim orationis, et orandi modum. 2° Ut doceret, non sine labore beatitudinem obtineri posse. 3° Ut doceret, beatitudinem non in hac vita, velut miseriorum valle, quærendam esse. Vide Fabrum conc. x. lit. D.

XII. Ex eodem themate ostendi potest qualitas bonorum cælestium, videlicet quod 1° Sint vera ac solida. 2° Pura et sincera. 3° Secura, et stabilia. 4° Perfecta, et completa. 5° Facili pretio comparabilia. Quæ omnia fusius explicata videri possunt apud Fabrum conc. ii.

PRO DOMINICA III. QUADRAGESIMÆ.

I. *Erat Jesus ejiciens Dæmonium, et illud erat mutum*. LUC. XI. Dicere potest Concinator, quæstionem interdum a nonnullis moveri, ubi Dæmonium mutum maxime dominetur, et recte responderi, in templis id maxime dominari; ibi namque in cathedra (dum Concinatores ob mutum Auditorum veritatem dicere verentur,) in confessionalibus (dum peccatores peccata sua sincere, et integre confiteri erubescunt,) in subselliis (dum ora ad orationem aperienda occludit Dæmon (mutum Dæmonium dominatur; unde dicat, se hoc Dæmonium ejec-turum, et 1° Ostensurum, quare Auditores

libenter pati debent dici veritatem. 2° Cur sincere explicare debeant peccata sua in confessione. 3° Cur serio orationem peragere debeant; pro qua materia vide tit. Confessio, tit. Veritas, et tit. Oratio.

II. *Et illud erat mutum*. LUC. XI. Potest narrari, quod aliquando Dæmon ipse fassus sit, tres esse Dæmones, qui plurimum homines ad infernum pertrahant, quorum primus vocatur *claudens*, ut scilicet ante peccatum committendum non meminerint Dei, novissimorum, aut aliorum mediorum a peccato absterrentium, atque adeo non horreant illud committere. Secundus vocatur *claudens os*, ne, ubi peccatum commissurum est, illud rite confiteantur. Tertius *claudens bursam* appellatus conatur efficere, ne restituant male ablata, et sic ipsa quoque peccata non remitti faciat. Ex his tamen tribus Dæmonibus se tantum hodie medium ejeeturum, atque adeo primum causa propositurum, et fraudes per quas claudit os; deinde vero eadem solide refutaturum; de quo vide tit. Confessio.

III. *Cum fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt ea, quæ possidet*. LUC. XI. Potest ostendi, quomodo amor aut timor Dei sit talis fortis armatus, efficiatque, ut neque cupiditas ardens, neque timiditas jacens, seu timor tribulationum pacem animæ perturbare possint, quamque adeo sollicite Auditores curare debeant, ut hunc seu amorem, timorem ad atria cordis sui adjungat; de quo vide tit. Charitas, et Timor Dei.

IV. *Revertar in domum meam*. LUC. XI. Dicat Concinator id, quod de immundo spiritu in hoc Evangelio scribitur, plerumque etiam immundis hominibus contingere; nam, et hos exire peccatum a domo paterna, per loca inaquosa voluptatum ambulare, sed non invenire requiem, cum nulla res creata satiare possit animum Dei capacem; id quod fusius probari potest ex tit. Charitas, et tit. Concupiscentia. Sequendum proin, sed in meliori sensu, decretum immundi Spiritus, et dicendum: Revertar in domum meam ad Patrem per veram penitentiam, et ibi quæram requiem, quam foris in rebus creatis frustra quæsi. Quæ amplificari possunt per similitudinem columbæ a Noe ex arca dimissæ GENES. VIII. et Filii prodigi ad Patrem redeuntis. LUC. XV. Vide tit. Penitentia.

V. *Et fiunt novissima hominis illius pejora prioribus*. LUC. XI. Possunt damna make, et inveteratæ consuetudinis demons-

trari, et ostendi, quomodo posteriora talis hominis fiant pejora prioribus, quoad reatus gravitatem, quoad poenæ acerbiteriam, et quoad emendationis difficultatem; de quo vide tit. Consuetudo et Fabrum conc. x. lit. L.

VI. *Beatus venter, qui te portavit.* Luc. xi. Dicere potest Concionator id, quod in hodierno Evangelio contigit, etiam hodie quotidie contingere; dum enim alium honoribus, alium divitiis, alium voluptatibus affluere homines vident, et ipsi pariter exclamant: Beatus venter, qui te portavit. Sed Christum eos corrigere dicendo: Quinimo beati, qui audiunt verbum Dei, et custodiunt illud: hi enim possident Deum, et in ipso omnia alia. Unde ostendatur 1° Quam falso illi beatos putent homines honoratos, divites, etc. 2° Quanto verius beati dicantur, qui, uti verbum Dei monet, Deum amant et possident, quamque adeo vere dixerit Psalmista: Beatum dixerunt populum, etc. Vide tit. Honor, Divitiæ, Voluptas et tit. Deus.

VII. Ex occasione thematis: *Cum venerit, invenit eam scopis mundatam.* Luc. xi. possunt damna raræ confessionis, et frequentis commode explicari, nempe: 1° Quia ubi rara confessio est, ibi multæ sordes reperiuntur, et e contra. 2° Quia multæ Dæmonis machinationes inveniuntur, et vicissim. 3° Quia facilis lapsus ad graviora. 4° Quia difficilis fit confessio. Vide Fabrum in Sylva nova.

VIII. Ex occasione thematis. *Erat Jesus ejiciens Dæmonium, et ipsum erat mutum,* potest ostendi, quodnam sit illud Dæmonium mutum, scilicet: 1° Quod impedit, ne veritas, ubi oportet, dicatur. 2° Quod impedit, ne oratio debito tempore fiat. 3° Quod impedit, ne peccata in confessione rite aperiantur. Simulque ostendatur, quomodo expelli debeant hæc Dæmonia. Vide tit. Oratio, Confessio, Mendacium.

IX. Ex eodem themate dici potest, Christum quidem olim ejecisse Dæmonium mutum, sed hodie magis garrulum Dæmonium ejiciendum. 1° Quod incitat ad garriendum in templo. 2° Quod incitat ad detrahendum aut murmurandum in colloquio. 3° Quod incitat ad impatientia verba, aut blasphemandum in adversitate, vel persecutione. Quæ omnia cur, et quomodo ejicienda sit, demonstrandum. Vide tit. Lingua, Taciturnitas, Patientia, Blasphemia.

X. Ex eodem themate potest ostendi quomodo ejiciendum sit Dæmonium garrulum; scilicet ori appendendo seram parvulam rotulis

litteralibus constantem; quæ non apperiri queat, nisi quando tria hæc verba, quæ olim Monachus quidam januæ appendit, necessitas, utilitas, charitas, prodeant; de quo vide tit. Taciturnitas et Lingua.

XI. Ex occasione thematis: *Quinimo beati, qui audiunt verbum Dei, et custodiunt illud,* potest dici, quod mundani, quando vident, aliquem divitiis, honoribus, et voluptatibus affluentem, dicere soleant: Beatus venter, qui te portavit, etc. Sed Christum hos omnes corrigat dicendo, potius beatos esse, qui voluntatem Dei perfecte, implent, hos enim veras divitias, honores, voluptates possidere; id quod fusius probandum ex titulis Divitiæ, Honor, Voluptates, Resignatio.

XII. Ex occasione thematis: *Fiunt novissima hominis illius pejora prioribus,* potest status hominis malam consuetudinem habentis cum Pharaone Ægyptiaco comparari; et primo quidem ostendi, quomodo impediatur suam, ne Deo debitum cultum exhibeat, deinde vero eam fugere volentem persequatur, et tandem in mari rubro Passionis, et Sanguinis Christi submergatur; pro quo conceptu vide tit. Consuetudo, et Fabrum conc. viii. lit. B.

PRO DOMINICA IV. QUADRAGESIMÆ.

I. *Et sequebatur eum multitudo magna.* Jo. vi. Ostendatur, quare Christiani multo magis sequi debeant Christum, quam Judæi, nempe ob tres causas. 1° Quia non morbos tantum corporales eorum sanavit, sed etiam spirituales, auferendo peccatum originale. 2° Quia pane longe nobiliori SS. Eucharistiæ eos pavit, in quo non unum sed plurima miracula ostendit. 3° Quia verbum Dei etiam modo longe excellentiori proponit, scilicet non ex lege scripta et dura, sed lege gratiæ, et suavi desumptum, et ad summam perfectionem perducens. Ostendatur proin ulterius quomodo Christum sequi debeant, scilicet magnam de ipso æstimationem concipiendo, magna cum fiducia ad illum confugiendo, et doctrinam ipsius avido audiendo, et practicando. Vide tit. Christus.

II. *Hoc autem dicebat tentans eum.* JOANN. vi. Potest dici, merito dubitari posse, quomodo S. Jacobus cap. i. dicere cum veritate potuerit, quod Deus neminem tentet, cum tamen hic expresse dicatur, Philippum ten-

tasse; sed respondendum esse, quod S. Jacobus de tentatione loquatur, prout significat impulsus ad malum. Evangelium autem de tentatione, prout idem est, ac probatio, seu investigatio internæ dispositionis hominis, locutum sit, et hoc modo Deum variis modis probare solere. 1º Per penuriæ permissionem, ut probet fiduciam nostram. 2º Per ariditatis, et desolationem immissionem, ut probet devotionem nostram, an solida sit. 3º Per tribulationes immissas, ut probet patientiam nostram. 4º Per tentationem ad peccati permissionem, ut probet amorem nostrum. Excitentur ergo Auditores, ut probationes istas fortiter sustineant, memores doctrinæ S. Jacobi. I. Omne gaudium, etc. simulque modus, quo probationem quamvis ex supra dictis sustinere fructuose debeant, ostendatur. Vide tit. Oratio, et Spes, et tit. Tentatio, et tit. Consolatio.

III. *Faciet illos discumbere.* JOAN. VI. Ostendi potest, quanto desiderio, et præparatione ad panem Eucharisticum præparare nos debeamus, quantaque majori reverentia, et aviditate sæpius eum sumere. 1º Quia mirabili modo producit, et multo plura fragmenta remanet. 2º Quia multo perfectius satiat, et nutrit, nempe quoad ipsam etiam animam. 3º Quia multo majori cum charitate a Christo offertur, et faciliori modo haberi potest. Excitentur ergo Auditores, ut prompte accedant ad locum, ubi Christus per suos ministros hunc panem distribuit, et cum modestia discumbant, et de manu Sacerdotis illum accipiant. Vide tit. Eucharistia.

IV. *Colligite, quæ superaverunt, fragmenta.* JOAN. XVI. Narrari potest, quod de Monacho quodam in Speculo magno Exempl. scribitur, quod scilicet, cum micas in mensa juxta regulam suo tempore colligere neglexisset, et postea signo finitæ mensæ dato eas cito in volam manus abscondisset, ut eas Superiori ostenderet, et pœnitentiam peteret, Superior, dum manum Monachus aperuit, in miras uniones micas conversas viderit. Subinferatur hoc miraculum quemvis sperare posse, si fragmenta varia diligenter colligat 1º De Eucharistico pane, nimirum reminiscendo per totum diem accepti beneficii, atque per hanc memoriam ad gratias referendas, ad decentiam morum majorem templeque frequentanda se excitando. 2º De pane Verbi divini unam, alteramve doctrinam sibi serio applicando, frequenter ruminando, et in opus deducendo. 3º De pane naturali, dili-

genter reliquias colligendo, et pauperibus distribuendo; quæ omnia quomodo in uniones cœlestes convertantur facile ostendi potest ex dictis tit. Eucharistia, tit. Verbum Dei, et tit. Misericor.

V. *Collegerunt ergo, et impleverunt duodecim cophinos fragmentorum.* JOAN. VI. Ostendi potest, quomodo Deus a liberalitate hominum superari se non patiatur, atque adeo quanta cum fiducia pauperibus elemosyna, et aliis misericordia sit distribuenda, quem in finem historia de monasterio per duos Fratres: *Date, et dabitur vobis*, ditato, uti in Spec. Exempl. legere est, perapposite narrabitur. Vide etiam tit. Liberalitas et Misericordia copiosam materiam.

VI. *Accepti ergo Jesus panes, et, cum gratias egisset, distribuit discumbentibus.* JOAN. VI. Potest tum per Christi exemplum, discumbentium ordinem, et modestiam ostendi modus pie, et Christiane ad mensam accumbendi. Vide tit. Oratio, Gratitude, Modestia.

VII. Ex occasione thematis: *Acceptit ergo Jesus panes, et cum gratias egisset, distribuit discumbentibus*, JOAN. cap. VI. proponi possunt causæ, cur frequenter communicandum sit; nempe: 1º Beneficium maximum institutionis hujus Sacramenti. 2º Summa nostra indigentia. 3º Summus noster fructus: de quibus vide tit. Eucharistia et tit. Communio, et Fabrum in Sylva them. 4.

VIII. Ex eodem themate potest probari, quod Eucharistia sit optimum medium ad varias tentationes superandas, juxta illud Davidis PSAL. CXV. Parasti in conspectu meo mensam adversus eos, qui tribulant nos, præcipue tribulationem carnis, persecutionum, et mortis; de quibus vide tit. Eucharistia, et Communio.

IX. Ex occasione thematis: *Faciet illos discumbere*, ostendatur, quid requiratur ad dignam sumptionem, scilicet probatio, quæ in quatuor capitibus consistit. 1º In fide viva. 2º In seria pœnitentia. 3º In reverentia exteriori. 4º In profundissima humilitate. Vel rectius. 1º In debita præparatione. 2º Devota sumptione. 3º Affectuosa gratiarum actione; de quibus vide tit. cit.

X. Ex occasione ejusdem thematis potest ostendi, quoties permittenda sit communio. 1º Sacerdotibus. 2º Religiosis, maxime fœminis. 3º Laicis, maxime conjugatis. 4º Adolescentibus, simulque salutaria præcepta circa frequentiam hanc suggerantur, maxime quo-

modo supplere possunt hanc frequentiam. Vide tit. cit.

XI. Ex occasione thematis : *Distribuit dis-cumbentibus , quantum volebant* , ostendi potest , quod multi , quoties volunt , ad communionem accedant , et tamen optatum fructum et saturitatem non reportent , idque contingat. 1° Ex defectu debitæ intentionis. 2° Ex defectu legitimæ dispositionis. 3° Ex defectu legitimæ collectionis ; de quibus vide tit. Eucharistia.

XII. Ex eodem themate incitari possunt Auditores ad spirituales communionem frequenter peragendam , eumque in finem explicari. 1° Quid sit. 2° Quantos fructus afferat. 3° Quæ privilegia habeat præ reali communionem , scilicet , quod a vana gloria sit libera ; quod brevis sit , atque ideo majori fervore peragi possit ; quod sæpius in die repeti queat. Vide nos.

PRO DOMINICA PASSIONIS.

I. *Vexilla Regis prodeunt , fulget Crucis mysterium* , Eccl. in Hymno. Dici potest , S. Leonem serm. IX. de Quadrag. sic ordiri : « In omnibus , dilectissimi , solemnitatibus Christianis non ignoramus , Paschalem Sacramentum esse præcipuum , cui condigne , et congrue suscipiendo totius quidem nos temporis instituta reformant , sed doctrinam nostram præsentem vel maxime dies exigunt , quos illi sublimissimo divinæ misericordiæ Sacramento scimus esse contiguos ; ita ille , et per illum hodie Ecclesia. » Quia vero non omnes sciunt hunc modum , ideo in hac concione docebitur. Narretur ergo breviter , quod in Speculo Exempl. V. Passio ex. 6. legitur de peregrino , transeunte die Veneris facto sylvam , et vidente omnes aviculas duabus aliis arbori adherentes velut mortuas , quæ tamen a transeunte in Paschate omnes lætæ , et hilares sint visæ. Simili ergo modo , dicat Concionator , omnes Christianos duabus alis , id est , affectu , et effectu , arbori Crucis adherere debere , id est meditando assidue Passionem , varioque affectus eliciendo , et cum Christo libenter sufferendo tribulationes occurrentes. Vide tit. Passio Christi.

II. *Quis ex vobis argueret me de peccato ?* JOANN. VIII. Ostendi potest , quis sit optimus modus se contra calumnias , et murmurationes hominum defendendi , scilicet , si quis in officio suo ita se gerat , ut dicere possit : Quis

arguet me , etc. unde præcipuæ hæc verba usurpanda a pastoribus , iudicibus , concionatoribus , patribus familias , etc. Vide titul. Dilectio proximi , et titul. Exemplum.

III. *Si veritatem dico vobis , quare non creditis mihi ?* JOAN. VIII. Ostendi possunt causæ , cur veritatem dicenti non credatur ; nempe quia velut speculum exhibet turpitudinem , et quia a nobis concupiscentias nostras velut radices malorum eruere conatur ; et tandem quia convincit nos ob crimina nostra. Declaretur ergo , quomodo ob has , et similes causas potius libenter veritatem dicenti credere Auditores debeant , ut remedium adhibere possint. Vide tit. Veritas.

IV. *Nonne bene dicimus , quia Samaritanus es tu ?* JOANN. VIII. Potest vitium iudicii temerarii dissuaderi , et 1° Ostendi , quid sit , et quæ ejus indicia. 2° Quam commune sit vitium. 3° Quam noxium. 4° Quibus mediis cavendum ; de quibus omnibus vide tit. Iudicium temerarium.

V. *Tulerunt ergo lapides in eum.* JOANN. VIII. Ostendi potest , quomodo et cur humana iudicia spernenda sint , nimirum : 1° Quia impossibile est omnibus placere. 2° Quia vanum est ea timere , cum ob ea homo , nec melior , nec deterior sit. 3° Quia noxium est , ad ea attendere , cum omnia inordinata debeat facere , qui hæc iudicia attendit , uti Polycletes Pictor ostendit , qui , cum imaginem a se eleganter pictam juxta cujusque prætereuntis sensum correxisset , turpissimam fecit. Vide tit. cit. Judic. temer.

VI. *Ero similis vobis mendax.* JOAN. VIII. Potest natura , fœditas , et damna mendacii demonstrari , et unum , vel alterum medium ad illud devitandum proponi ; de quo vide tit. Mendacium.

VII. Ex occasione thematis : *Abraham Pater vester exultavit , ut videret diem* , JOAN. VIII. Ostendi potest , cur Ecclesia nobis his diebus memoriam Passionis refricet , videlicet : 1° Quia memoria hæc est Christo valde grata , uti non semel revelavit. 2° Quia est nobis valde utilis ad varias virtutes exercendas , præcipue patientiam in tribulationibus. 3° Quia illa gratitudinem pro beneficio Passionis exigit. Vide tit. Passio Christi ; simulque ostendi , quomodo hæc memoria refricanda sit , scilicet per affectuosam meditationem , per dolorosam compassionem , per ferventem gratiarum actionem.

VIII. Ex occasione thematis ; *Ego non quero gloriam meam , est qui quærat* , osten-

datur 1° Quare vana gloria fugienda sit, nempe quia vana, falsa, noxia Deo et nobis est. 2° Quomodo, si nos eam fugiamus, Deus illam quærat, faciendo, ut magis honorificemur a Deo et hominibus, uti ex vitis Sanctorum passim colligitur.

IX. Ex occasione thematis : *Ipse autem abscondit se*, ostendi potest, 1° quod et contra nos homines sæpe tollant lapides judiciorum, detractorum, persecutionum. 2° Quomodo contra tales lapides defendere nos debeamus, scilicet scuto taciturnitatis, humilitatis et patientiæ; de quibus vide tit. eundem.

X. Ex occasione thematis ejusdem ostendi potest, quam grave sit vitium blasphemiae, et quomodo magistratus, et quilibet audiens eos, lapides tollere, id est, corrigere, et punire debeat blasphemantes; de quo vide tit. Blasphemia.

XI. Ex occasione thematis : *Ero similis vobis mendax*, potest ostendi, quantopere mendacium hominem dedecet, sive consideretur ut filius Dei, sive ut Christianus, sive ut homo ad societatem natus, sive ut ingenuus, et liber, sive ut vir, de quo dicitur : *Ein Mann, ein Mann, ein Wort, ein Wort*; sive ut Germanus, cui propria creditur veracitas, quæ omnia facile deduci possunt.

XII. Ex occasione ejusdem thematis ostendi potest, quinam sint mendaces occulti, id est, qui nolunt videri mendaces, et tamen sunt mendaces quam maxime. Nimirum : 1° falsi et tepidi Christiani, qui fidem habent sine operibus. 2° Falsi amici, qui amicitiam ore, inimicitiam opere profitentur. 3° Falsi Sacerdotes et Religiosi, qui habitu Clericum, factis sæcularem præ se ferunt. 4° Hypocritæ, qui exterius sanctitatem, intus malitiam monstrant; quæ omnia facile ex propriis titulis dilatari et probari possunt.

PRO DOMINICA PALMARUM.

I. *Alii autem cædebant ramos de arboribus.* MATTH. XXI. Ostendi potest, quomodo Christo ad nos per communionem Paschalem introducendo cum palmis obviare debeamus, superando nempe difficultates, quæ in tribus partibus Sacramenti Pœnitentiæ obeundis sentiuntur a plerisque : in contritione scilicet, confessione, et satisfactione, maxime si restitutio facienda, aut consuetudo deferenda sit; qua de materia vide tit. Confessio.

II. Ex eodem themate ostendi potest, multos quidem comitari processionem Palmarum, palmam in manibus gestantes, sed optimam Deoque gratissimam, et ipsi portanti utilissimam palmam esse victoriam sui ipsius, maxime in illo vitio, quod adhuc maxime infestat; quæ omnia facile ex iis, quæ tit. Mortificatio dicta sunt, probari possunt.

III. *Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus.* MATTH. XXI. Potest dici, quod Christus ideo hæc verba describi voluerit, ut nos quoque ad imitationem mansuetudinis in Passione, et tribulatione nostra incitaret, sicque cuivis proximo de nobis dici possit : *Ecce frater tuus venit tibi mansuetus.* Probetur ergo; quam perfecte Christus mansuetudinem in Passione sua docuerit, et quomodo quivis Christianus eum imitari debeat. Vide tit. Mansuetudo.

IV. *Plurima autem turba straverunt vestimenta sua in via.* MATTH. XXI. Potest ostendi, quomodo Christus per communionem Paschalem introduci in anima debeat; scilicet cædendo ramos de arboribus, id est, vincendo nos in confessione seria præmittenda : sternendo vestimenta in via, id est, varias virtutes fidei, spei, charitatis, humilitatis, religionis exercendo, clamando Benedictus, qui venit, id est, in varias laudes Christi, et affectuosas petitiones erumpendo. Vide tit. Eucharistia.

V. *Hosanna Filio David.* MATTH. XXI. Potest inconstantia mundi ostendi, quod hodie Christum tam solemniter introducat in urbem, et paulo post tam ignominiose educat in mortem. Demonstretur ergo hoc idem omnibus mundi amatoribus fieri, idque ex iis, quæ tit. Mundus dicta sunt, probetur.

VI. *Adduxerunt asinam, et pullum.* MATTH. XXI. Ostendi potest, cur Christus Jerusalem in gressus super asinam sedere voluerit, scilicet ut indicaret, neminem Jerusalem cœlestem ingressurum, nisi qui super asinam, id est, corpus suum sederet, illudque in camo et fræno per mortificationem constringeret, et ut asinum tractaret, illaque tria ab Ecclesiastico c. xxxiii. indicata : Cibaria, et virga, et onus asino, erga ipsum observaret. Ostendatur ergo, quomodo hæc in praxi observanda sint. Vide tit. Abstinencia, Mortificatio.

VII. Ex occasione thematis : *Alii autem cædebant ramos de arboribus*, MATTH. c. XXI. ostendi potest, quod optimi rami palmarum Christoque gratissimi sint concupiscentiæ,

et occasiones peccandi abscissæ, maxime concupiscentiæ carnis, oculorum et superbiæ, item malorum sociorum: ad quem finem varia media offerenda: de quo vide tit. cit.

VIII. Ex eodem themate ostendi potest, quod rami omnium gratissimi sint, qui de arbore Crucis abscinduntur, id est, tribulationes patienter toleratæ, maxime dolores in corpore, contemptus in fama, et desolationes in anima occurrentes; de quibus vide tit. Patientia.

IX. Ex occasione thematis ejusdem ostendi potest, quomodo rami palmæ præcidi debeant in difficultatibus circa confessionem, communionem, et emendationem vitæ occurrentibus, quæ omnes facile consideranti occurrent.

X. Ex occasione thematis: *Dominus his opus habet*, ostendi potest, quid Christus hac hebdomada exigit a nobis, scilicet: 1º Majorem collectionem, et dispositionem curarum sæcularium. 2º Majorem devotionem in templo, et precibus frequentandis. 3º Majorem mortificationem in penitentiae operibus suscipiendis. 4º Majorem compassionem in Christi cruciatibus considerandis, et fructuose sibi applicandis. Vide tit. Passio Christi. Item Fabrum conc. III.

XI. Ex occasione thematis: *Straverunt vestimenta sua in via*, ostendi potest, quomodo virtutes varias, quæ sunt ornamenta, et vestimenta animæ, substernere debeant Auditores, nempe fidem, spem, charitatem, humilitatem, obedientiam, et similes, quæ proin, quomodo tempore communionis exerceri possint, fusius ostendendum.

XII. Ex occasione thematis: *Benedictus, qui venit in nomine Domini*, ostendi potest, quam multi tempore communionis dicant: Benedictus, qui venit in nomine Domini, et mox eum deserant. Uti 1º Ii, qui post Corpus Christi acceptum mox recedunt sine gratiarum actione, colloquio cum Christo. 2º Qui post Confessionem peractam mox ad antiqua vitia revertuntur. 3º Qui multa proposita, et ferventia desideria emendationis concipiunt, et statim iterum derelinquunt; quæ omnia facile practice demonstrari possunt.

PRO FERIA V. CŒNÆ DOMINI,

ET DIE VENERIS SANCTO DE DOMINI PASSIONE.

I. *Christo igitur passo, et vos eadem cogitatione armamini.* Potest Passio Christi Myrothecio spirituali comparari, et ostendi, quod varia mysteria sint quasi diversæ capsulæ præstantissimo balsamo refertæ ad varios afflictos homines, præsertim variis angoribus, contemptibus, morbis, indigentis, persecutionibus, timore mortis, angustiatos. Pro quo materia vide tit. Passio et in Instruct. 7. totam concionem.

II. *Accepto corpore Joseph, involvit illud sindone munda, et posuit illud in monumento suo novo.* MATTH. XXVII. Potest ostendi, quomodo Auditores Christo sepulchrum longe gratius erigere queant, si cor suum Christo offerant, et in eo mysteria Passionis per continuam illorum recordationem expendant, et lumina variorum affectuum, puta doloris, compassionis, fiduciæ, amoris, gratitudinis, imitationis accendant. Unde occasio datur potiora mysteria explicandi, et actus inde elici solito enumerandi.

III. *Jam hyems transiit, imber abiit et recessit flores, apparuerunt in terra nostra.* CANT. II. Potest ostendi 1º Quod hyems Passionis, et imber effusi sanguinis transierit, enumerando et exaggerando potiora mysteria Passionis, et varias sanguinis effusiones. 2º Ostendi potest, quod jam flores apparere debeant in terra nostra, id est, varii actus virtutum, ad quas Passio Christi specialiter nos excitat, elici, quorum aliquos c. tit. Passio indicatos videre est.

IV. *Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi.* Ps. cxv. Potest magnitudo beneficii Redemptionis demonstrari, eumque in finem historia de Androcle servo Romano spinam leoni eripiente, et ab hoc postea vicissim contra alios leones in Amphitheatro defenso, narrari; sicque concio in duas partes dividi; in quarum prima ostendatur, quam acutam spinam peccati humanum genus per Adamum contraxerit, et quanto cum labore, et difficultate Christus per Passionem suam (cujus potiora mysteria recenseantur,) eandem extraxerit. In secunda parte ostendatur, quid vicissim humanum genus debeat Christo, et quomodo eum con-

tra peccata velut alios leones defendere, et in antro cordis ei habitationem concedere debeat; ubi pulchræ antitheses inter beneficium Christi, et obligationem hominis in occasione peccandi constituti fieri possunt. Vide cit. tit. Passio.

V. *Respice in testamentum tuum.* PSAL. LXXIII. Potest testamentum Christi in Cruce factum, sanguine suo subscriptum, et tribus clavis velut sigillo munitum, aperiri, et quid cuivis forti hominum relinquet indicari, ubi tria præstanda erunt. 1° Cærtum mysterium proponendum, v. g. sudor in agonia effusus, et quam gravis illa afflictio fuerit, quamque adeo pretiosum sit donum, ostendendum. 2° Cur sorti hominum conveniat, et et quam apte ei relicta sit a Christo, demonstrandum erit. 3° Quomodo hoc donum a Christo relictum pro honore, et solatio Christi, et propria salute quivis applicare debeat, indicandum erit; pro quo vide iterum cit. tit. Passio. et Instruct. 7.

VI. *Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem, mortem autem Crucis.* PHILIP. II. Potest dici, quod vere S. Aug. tr. 449. In Joan. dixerit: « Crux Christi non tantum est lectulum morientis, sed etiam Cathedra docentis: » nunquam enim perfectius virtutes, quam in Cruce, docuit, præsertim humilitatem, obedientiam et patientiam, quæ proin tres virtutes fusius explicentur, ostendendo, 1° In quo consistat. 2° Quam perfecte Christus eas docuerit. 3° Quomodo eas imitari debeamus, et quem fructum inde reportaturi simus. Vide tit. Humilitas, Obedientia, Patientia, et tit. Passio.

VII. Ex occasione thematis: *Cæpit lavare pedes Discipulorum.* JO. XIII. Possunt causæ hujus lotionis explicari, nimirum: 1° Ut ostenderet, animam prius per confessionem, aut contritionem lavandam, quam corpus Christi sumatur. 2° Ut exemplum humilitatis relinqueret. 3° Ut insinualet, se sanguine suo peccata nostra abluturum; quæ omnia fusius explicata vide apud Fabrum conc. 1. et passim in libris Meditationum, unde et sequentia themata nonnisi breviter indicantur.

VIII. Ex occasione thematis: *Cum dilexisset suos, in finem dilexit eos,* possunt ostendi causæ institutionis; videlicet: 1° Ut esset memoriale Passionis. 2° Juge sacrificium. 3° Pingue convivium; de quibus vide Fabr. concion. II.

IX. Ex eodem themate possunt explicari circumstantiæ Institutionis et singularum rationes afferri, videlicet: 1° Cur sub duplici specie panis et vini instituerit. 2° Cur pridie quam pateretur. 3° Cur post Agni Paschalis comestionem. 4° Cur nocturno tempore. 5° Cur in cœna. 6° Cur in cœnaculo grandi, et strato. 7° Cur tali ritu, panem in manus sumendo, gratias agendo, benedicendo, frangendo, dando discipulis, etc. 8° Cur sub tali verborum formula. Quæ omnia explicata vide apud Fab. conc. III. et IV.

X. Ex eodem themate explicari possunt primaria attributa, quæ elucet in hoc Sacramento, nimirum potentia, sapientia, bonitas, misericordia, et justitia; de quibus vide Fabrum conc. V.

XI. Ex eodem themate explicari possunt primariæ virtutes, quas in Eucharistia instituenda Christus ostendit, nimirum: 1° Charitas. 2° Religio. 3° Humilitas. 4° Obedientia. 5° Patientia. 6° Constantia. 7° Fides; quæ passim apud auctores in meditationibus explicantur.

XII. Ex occasione thematis: *Exemplum dedi vobis, ut, quemadmodum ergo feci vobis, ita et vos faciatis,* ostendi potest, quod eodem ritu, quo Christus typicum Agnum Paschalem sumpsit, Agnum verum seu Corpus Christi sumere debeamus, videlicet: 1° Accincti renibus per continentiam. 2° Calceat per contemptum mundi. 3° Tenentes baculos per spem, et fiduciam. 4° Festinantes per ardens desiderium. 5° Integre per consumptionem physicam, et moralem specierum, eas in suum convertendo. Vide Fabrum conc. VI.

PRO FERIA VI. PARASCEVES.

I. Ex occasione thematis: *Plangent eum planctu magno, quasi super unigenitum, et dolebunt super eum,* ZACH. cap. XII. potest narrari historia de nobili Angelo, qui cum Saraceno in die Parasceves per sylvam transiens omnes aviculas expensis alis arbori ad modum crucis adhærentes vidit; simulque ostendi, quomodo Christiani nunc pariter duabus alis affectus gratitudinis, fiduciæ, contritionis, amoris, etc. et effectus, multa pro et cum ipso sustinendo, et abstinendo adhærere debeant; quem conceptum vide in Instruct. 7.

II. Ex occasione thematis: *Per multas*

tribulationes oportet introire in regnum Dei, ACT. XXIV. ostendi potest, quod, cum periculosa itinera suscipientes comites fideles adsciscant, Auditores, comites tres Christi; ut P. Balthasar Alvarez Societatis Jesu Sacerdos vocabat) indigentiam, dolorem, et contemptum eligere debeant, id quod in exemplo Christi monstrandum. Vide. cit. Instr.

III. Ex occasione thematis: *Duxerunt eum, ut crucifigerent*, MATTH. C. XXVII. potest spiritualis processio institui ad quinque loca præcipua Passionis, videlicet 1º Ad montem Oliveti. 2º Ad locum flagellationis. 3º Ad locum coronationis. 4º Ad locum bajulationis Crucis. Ad montem Calvariæ, et in singulis brevis exhortatio haberi.

IV. Ex eodem themate potest spiritualis processio, ut in die Parasceves fieri solet, institui, et 1º Crux præferri, per cujus aspectum animentur eam sequentes. 2º Turba flagellantium sequi, qui inordinatum amorem velut sanguinem flagellis spiritualibus expellant. 3º Subsequi turba crucigerorum crucem suarum tribulationum portantium. 4º Agmen claudere turbæ expansis brachiis orantium; quæ omnia facile fusius deduci possunt.

V. Ex occasione thematis: *O vos omnes, qui transitis per viam, attendite, et videte, si est dolor similis dolori meo*. THREN. I. Potest tragædia spectanda exhiberi, in quo quinque actus constituent quinque præcipua mysteria Passionis, videlicet agonia, flagellatio, coronatio, Crucis bajulatio, crucifixio; et spectatores ad varios affectus eliciendos incitari.

VI. Ex occasione thematis: *Et factus est sudor ejus, sicut gutta sanguinis decurrentis in terram*, LUC. C. XXII. possunt omnes Sanguinis Christi effusiones proponi, et per eas Auditores ad odio habendum, et persequendum peccatum incitari, sicut elephantés sanguine conspecto ad furorem concitari solent. Possunt autem singulis effusionibus singula peccata mortalia opponi.

PRO RESURRECTIONE DOMINI.

I. *Surrexit non est hic*. MARC. XVI. Persuaderi potest, ut Auditores cum Christo resurgere studeant; ideoque in prima parte ostendatur, in quo consistat vere resurrectio, scilicet in eo, quod anima iterum cor-

pori uniatur, et non amplius dissolvatur; sic ergo et resurrectio spiritualis consistit in hoc, quod homo iterum Deo conciliatur, et hæc unio non amplius dissolvatur. 2º Quomodo hæc resurrectio obtineri debeat, scilicet per gratiam Dei, et propriam virtutem seu cooperationem, quæ omnia facile ex iis, quæ tit. Pœnitentia, et tit. Resurrectio dicuntur, amplificari possunt.

II. Ex eodem themate ostendi potest, ex quibus indiciis colligi possit, quod aliquis vere cum Christo surrexerit, nempe ex eo, quod quis quatuor dotes corporis gloriosi in anima spiritualiter possideat. Et 1º Sit subtilis in difficultatibus omnibus, quæ velut firmus murus emendationem impediunt, perumpendis. 2º Sit agilis ad omnia, quæ sive ad cultum Dei, sive ad salutem propriam, charitatemque proximo exhibendam pertinent. 3º Sit clarus claritate boni exempli domesticis, et vicinis præbendi, in iis præcipue occasionibus, et materiis, in quibus scandalum præbuerat. 4º Sit impassibilis in iis occasionibus, in quibus se hactenus iracundum, aut impatientem ostenderat. In quem finem non parum conducet exemplum juvenis, qui, cum eidem ex terris peregrinis redeunti mulier impudica, cum qua prius fœdum commercium habuerat, occurreret, dicetque: « Ego sum illa, etc. non me nosti? » respondit: « Est ego, non sum amplius ille. » Vide tit. Pœnitentia, et tit. Exemplum.

III. Ex eodem themate potest mundi vanitas ostendi, et pro fabella Paschali narrari, quod quidam Sacristano contigit, qui, cum pecunias suas in sacrario, ubi scripta erant hæc verba: Hic jacet Christus sepultus: recondidisset, paulo post ablatas esse deprehendit, et hanc subscriptionem, priore deleta, substitutam: Surrexit, non est hic. Ostendatur ergo per sententias S. Scripturæ, SS. PP. et exempla tum honorum, tum voluptatum, tum divitiarum materialium vanitas, et ad spirituales honores, voluptates, et divitias querendas excitentur Auditores. Vide tit. Divitiæ, Honor, Voluptas.

IV. *Quis revolvat nobis lapidem?* MARC. XVI. Dici potest hoc esse potissimum fere impedimentum, quo homines impediuntur ab emendatione vitæ, quod difficultatem in ea intervenientem horreant; hinc lib. de imitatione Christi c. xxv. ait: Unum est, quod multos a profectu, et ferventi emendatione retrahit, horror difficultatis, seu labor certaminis. Ostendatur ergo, quæ media ad hanc emenda-

tionem adhibere debeant, scilicet magnum desiderium emendationis concipiendo, gratiam divinam per orationem crebro petendo, et tandem serio cooperando, et vim sibi in iis, quæ maxime infestant, vitiis inferendo, eumque in finem varias personas, quæ a tali vitio facile abstinere imaginando, et quasi insultando sibi ipsi dicere: Potuerunt istæ, et tu non poteris? Vide cit. tit. Pœnitentia, et tit. Consuetudo.

V. *Ibi eum videbitis.* MARC. XIX. Potest ostendi, cur Christus tam variis personis post Resurrectionem suam apparuerit, nimirum ut non ipse solus gaudium Resurrectionis participaret, sed etiam illis communicaret. Simili ergo modo et eos, qui spiritualiter cum ipso resurrexerunt apparere variis personis debere: Matri suæ Ecclesiæ tamquam gloriose resurgentes. Domesticis in species hortulani, qui zizania evellat, et virtutum flores producat. Amicis et vicinis per modum pacem apprecantis. Afflictis per modum hospitum favum mellis, id est consolationem, porrigentis. Ignorantibus per modum peregrini socios in Emmaus euntes instruendis. In Purgatorio constitutis per modum Redemptionis; quæ omnia facile ulterius amplificari possunt. Vide tit. Pœnitentia, et Zelus.

VI. *Præcedet vos in Galileam.* MARC. XVI. Ostendi potest quis sit optimus modus proximum ad frugem, seu vitiorum fugam, et virtutum amorem trahendi, nempe per exemplum. Dein vero pariter demonstrari potest, quomodo hic modus ab iis, qui subditos habent, usurpari practice debeat. Vide tit. Exemplum.

VII. Ex occasione thematis: *Surrexit, non est hic*, MARC. XVI. ostendi potest, quomodo cum Christo vere resurgendum, scilicet: 1º vere et non simulate vitam priorem detestando. 2º Apparendo Simoni seu Sacerdoti per legitimam confessionem. 3º Sumendo cibum Eucharistiæ per communionem, sicque probando se vere surrexisse. Vide Fabrum in Dom. Resurr. n. 1.

VIII. Ex eodem themate potest triplex resurrectio proponi. 1º Phantastica, qualis fuit Samuelis a Pythonissa excitati. 2º Imperfecta seu hominis denuo morituri, qualis fuit Lazari. 3º Perfecta, et perpetua, qualis fuit Christi, qui non moritur amplius; quæ omnes tres resurrectiones in sensu morali explicari possunt. Vide tit. Resurrectio.

IX. Ex occasione thematis: *Nolite expavescere*, ostendi potest, cur non timere debeamus,

sed potius gaudere in hoc Festo juxta sensum Ecclesiæ dicentis: Hæc dies, quam fecit Dominus, exultemus, et lætemur in ea. 1º Quia victoria generalis de triplici hoste, mundo, Dæmone, ac carne, reportata. 2º Quia devicta peccata, et velut Pharao cum exercitu suo in mari rubro demersa. 3º Quia mors quoque superata, juxta illud: O mors, ubi est victoria tua? Cor. xv. quæ fusius explicata vide apud Fabrum conc. 1.

X. Ex eodem themate ostendi potest, cur hoc tempore assiduo ab Ecclesia Alleluia cantetur? Nimirum quia idem significat, ac *Laudate Deum*, propter beneficium Redemptionis, propter gaudium Resurrectionis, propter favorem multiplicis apparitionis. Quæ beneficia paulo amplius demonstrari possunt, de quo vide Fabr. concion. vi.

XI. Ex occasione thematis: *Qui revolvat nobis lapidem?* possunt tres lapides a vera resurrectione impediētes indicari, de quibus Thomas Kemp. 1. III. c. xii. ait: Obsistet inolita consuetudo, sed meliori consuetudine devincetur: remurmurabit caro, sed fervore spiritus frænabitur: instigabit et exacerbabit te serpens antiquus, sed oratione fugabitur: insuper et labore utili aditus ei magnus obstruetur. Vide tit. Consuetudo, Dæmon.

XII. Ex occasione thematis: *Surrexi, non est hic*, ostendi potest, cur Christus primo B. Virgini, dein mulieribus, Magdalenæ apparuerit, et ubique salutare doctrinæ eruendæ; quales videri possunt apud Fabrum conc. xvi. n. 6. et 7. Item conc. ix. n. 3. lit. D.

PRO FERIA II. PASCHATIS.

I. *Qui sunt hi sermones quos confertis ad invicem?* LUC. XXIV. Potest ostendi 1º Quam cauti esse debeant homines in loquendo ob gravia damna, quæ ex lingua male custodita sequuntur; simulque ostendi optimum esse medium ad hanc cautelam adhibendam, si Christum omnia audientem, et quærentem: Qui sunt hi sermones, etc. imaginemur; si enim præsentia S. Bernardini tantum valuit ut dicerent socii turpia loquentes: « Tacete, Bernardinus venit: » quanto magis Christi aut Dei præsentia idem efficiet? Vide tit. Lingua.

II. *Duo ex discipulis Jesu ipsa die ibant in castellum nomine Emmaus.* LUC. XXIV. Dici potest, communem quidem esse consuetudi-

nem, quod hac diē ambulent aliquod templum vel prædium, et dicant, se in Emmaus ire velle; quam consuetudinem utpote per se non malam facile tolerari posse, sed quod multi spiritualiter statim post communionem Paschalem eant iterum in Emmaus, id est, ad populum abjectum, ad malos socios, et socias, hoc merito tolerandum non videri; ideo ostendendum, quantopere detestandus sit relapsus, et quæ media adhibenda. Vide tit. Peccatum. Vide Relapsus.

III. *Tu solus peregrinus es?* Luc. xxiv. Ostendi potest, quam vere omnes homines peregrini sint, et salutares inde doctrinæ eruendæ, maxime ut solum necessario victus et vestitu sint contenti: non curent multum de locis, aut personis, quo transeunt: cum omnibus pacifice agant; patienter ferant molestia itineris; nihil emunt, aut procurent, quod secum ferre non possunt: patriam semper ob oculos habeant, ejusque desiderio se solentur. Vide tit. Opera bona, et Fabrum conc. iv.

IV. *Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur in via?* Luc. xxiv. Ostendi possunt fructus præsentiae Dei cogitata, quod scilicet: 1º Faciat ardentes in observatione mandatorum Dei, juxta illud Senecæ: Magna pars peccatorum tollitur, si peccaturi testis assistat. 2º Ardentes in oratione. 3º Ardentes in operatione, nam oculus Domini saginat equum. 4º Ardentes in tribulatione patienter ferenda, uti S. Stephanus expertus est. Vide tit. Præsentia Dei.

V. *Et aperti sunt oculi eorum.* Luc. xxiv. Explicari possunt causæ, cur multi ex communione nihil proficiant, scilicet ob defectum legitimæ intentionis, dispositionis, devotionis, collectionis post communionem, de quibus vide tit. Eucharistia, et Fabrum conc. ii.

VI. *Ipse se finxit longius iræ.* Luc. xxiv. Ostendendum, quomodo et nunc Christus fingat se longius ire. 1º Tempore necessitatis quoad temporalia. 2º Tempore morborum, quando non habentur, vel nihil proficiunt remedia. 3º Tempore ariditatis et desolationis in oratione. 4º Tempore tentationis, 5º Tempore persecutionis. Demonstratur pariter, quomodo in his occasionibus se gerere, et ad Christum clamare, et cogere debeant dicentes: Mane nobiscum Domine, etc. Vid. tit. Oratio, et tit. Tentatio, et Crux.

VII. Ex occasione thematis: *Duo ex Discipulis ibant in castellum nomine Emmaus.* Luc. xxiv. Potest ostendi, qui Christiani in

Emmaus oder Nehenauß ire soleant, videlicet. 1º Qui exiguum ad Deum fiduciam habent. 2º Qui beatitudinem in hac vita obtineri posse putant. 3º Qui sine patientia cælum intrare volunt. 4º Qui confessione, et communione Paschali se subducuntur. De quibus vide Fabrum in Sylva nova therm. 1.

VIII. Ex occasione thematis: *Surgentes eadem hora regressi sunt in Jerusalem*, ostendi possunt causæ, cur multi post communionem Paschalem ad antiqua vitia redeant. Nimirum: 1º Temeritas, et præsumptio in occasionibus peccati iterum frequentandis. 2º Defectus serii propositi. 3º Consuetudo; pro quibus proin idonea remedia præscribantur, qualia in Fabro conc. 1. videri possunt.

IX. Ex occasione thematis: *O stulti et tardi corde ad credendum*, potest ostendi modus corrigendi proximum. Nimirum: 1º Ut sit privata. 2º Ut sit suavis. 3º Ut sit efficax; de quibus vide tit. Dilectio proximi.

X. Ex occasione thematis: *Finxit se longius ire*, potest dici, esse antiquum morem, ut fabula Paschalis hoc tempore narretur, itaque, et hunc morem nunc servatum iri. Narretur itaque fabulam de lupo, quia a rustico in furto deprehensus promisit, se deinceps non ultra septem obolorum pretium furaturum; sed paulo post occurrente vacca cum vitulo, sibi persuasit, vaccam nonnisi quatuor, vitulum vero trium obolorum pretium æquare, ac proin utrumque devoravit. Ex qua deducatur, quomodo peccatores promissa sua secus interpretantes antiqua peccata repetant, uti variis instantiis ostendi potest. Vide Inst. 2.

XI. Ex occasione ejusdem thematis narrari potest fabula de duobus musculis, urbano, et villano, quorum prior, cum villanum visitans nonnisi mucidum panem accepisset, eundem secum in arcem, et penarium instructissimum perduxit; sed cum ibidem a fele insidiante fere deprehensi essent, valedixit villanus urbano, dixitque, malle se mucido pane cum pace, quam deliciis urbani cum perpetuo timore frui. Ex qua fabella inferatur, quam vere dixerit Salomon: Melior est buccella sicca cum gaudio, quam domus plena jurgiis; atque adeo vita privata præ aulica aut deliciis, et opibus abundante sit amanda. Vide Ibid.

XII. Ex occasione ejusdem thematis narretur fabula de sartore Jovem accusante, quod reos non puniendo male ageret, unde a Jove in cælum evocatus, et in throno collocatus,

jussus est ostendere modum bene regendi; cum ergo puerum in horto pomum furantem vidisset, magno furore suppedaneum scabellum ipsum projecit. Quod cum vidisset Jupiter, accessit ad illum, dixitque: « En, o sartor nequissime, quam male mundum regeres; si enim ego in te tuique similes toties scabellum meum projicere voluissem, ubi scriniarios sufficientes pro scabellis fabricandis acquirere potuissem? » Inferatur ex hac fabella, quam patienter mutuos defectus sufferre debeamus, memores, quod iisdem defectibus, et pluribus ipsi subjaceamus.

PRO FERIA III. PASCHATIS.

I. Ex occasione thematis: *Habetis hic aliquid, quod manducetur?* Possunt ova Paschalia distribui, et 1° Quidem Clericis deauratum, in quo Christus in specie hortulani depictus est, sicut S. Magdalene apparuit. 2° Magistratui rubrum, in quo vigiles sepulchrum custodiētes depicti sunt. 3° Patribus familias cæruleum, in quo Christus in Galilæam præcedens repræsententur. 4° Mulieribus violaceum, in quo repræsententur mulieres ad sepulchrum euntes. 5° Juvenibus partim album, partim rubrum, quod Angelum in sepulchro sedentem exhibeat; quæ omnia quid moraliter significant, fusius ostendatur, uti fit instr.

II. Ex eodem themate unicum ovum offeratur, illud nempe, quod vicinus quidam vicino suo male rem familiarem administranti obtulit ea conditione, ut singulis diebus in singulas domus partes portaret, quod faciendo, cum omnia sibi melius succedere advertisset, tandem aperiens invenit hanc schedam: *Wilst dass dir dein Sach wohl-geling? sachau all Tag fleissig zu dein Ding.* Unde doceatur, quomodo animam inspicere debeamus, tempore examinis, confessionis, et annuæ recollectionis, aut quomodo frumentum bonorum operum, penurarium talentorum, passionum velut pecorum cura, vinum conscientiae bonæ, laboratorum quotidianorum laborum se habeat; quæ fusius vide in cit. Inst. 53.

III. Ex occasione thematis: *Pax vobis*, ostendatur, qualis pax optetur a Concionatore Auditores, nimirum: 1° Sibi ipsi inter animam, et conscientiam. 2° Conjugibus inter se. 3° Domesticis, liberis, et famulis. 4° Pax in

civitate, et provincia; de quo vide Fabrum in Sylva them. 5.

IV. Ex occasione thematis: *Pax vobis*, potest explicari, in quo consistat vera pax animi, ejusque necessitas, utilitas, et jucunditas demonstrari; de quo vide tit. Pax.

V. Ex eodem themate possunt quatuor impedimenta pacis interioris demonstrari, videlicet: 1° Culpa mordens. 2° Cura pungens. 3° Affectus vicens. 4° Tribulatio crucians, et pro singulis salutaria remedia afferri. Vide tit. Pax.

VI. Ex occasione thematis: *Ego sum, nolite timere*, indicari possunt causæ, cur quis præsentem Christo timere non debeat, quia videlicet est prudentior, fidelior, potentior quocumque exercitu humano, et Angelico. Hinc merito cum S. Davide dicere potest: Si consistent adversum me castra, non timebo, quoniam tu mecum es. Vide tit. cit. Pax.

PRO DOMINICA IN ALBIS.

I. *Venit Jesus, et stetit in medio.* Jo. xx. Ostendi potest, quod felices quidem judicati sint Apostoli, quod Jesum in medio stantem videre meruerint; sed multo feliciores nos sumus, qui non semel, sed semper eum in medio habere possumus, nempe si eum habeamus semper in memoria præsentem, cogitando; in intellectu, credendo, quod omnia in eo habeamus; in voluntate, ex corde toto diligendo. Demonstretur dein, quos fructus ex ipsius præsentia habituri simus, nempe habendo spectatorem, adiutorem, et consolatorem maximum, et optatissimum. Vide tit. Christus.

II. *Pax vobis.* Jo. xx. Potest persuaderi pax, et concordia cum proximo, et 1° Ostendi, in quo consistat, nempe ut idem sentiamus, et velimus, juxta exemplum primorum Christianorum, quorum erat cor unum, et anima una. 2° Quanti fructus sperari possint ex hac pace, scilicet, illi, qui judicantur per commune proverbium: Concordia res parvæ crescunt: *in temporalibus bonis*, ut Scilurus Rex filiis indicavit; de quo vide tit. Pax: *in virtutibus, et meritis*; ut enim nunquam homines magis ditescunt, quam tempore pacis; ita et in spiritualibus: *in lætitia animi*, juxta illud Ps. cxxxii. Ecce quam bonum, etc. Vide tit. cit. Pax.

III. *Dixit ergo eis iterum, pax vobis.* Jo. xx.

Quæri potest, cur Christus bis pacem precatus sit, et responderi, quod indicare voluerit, non satis esse, ut pacem cum aliis habeamus, sed etiam nobiscum ipsi habere, cum charitas a seipso incipiat, et frustra quis universum mundum lucretur, si animæ suæ detrimentum faciat. Ostendatur ergo 1° In quo pax ista consistat, scilicet in bona, et tranquilla conscientia: seu in devitando malo, et faciendo bono, juxta 1. PETR. III. et Ps. XXXIII. Ostendatur. 2° Fructus hujus pacis, quod scilicet hoc sit Regnum Dei, quod si quæramus, omnia adjiciuntur. Item gaudium perpetuum juxta illud PROV. XV. Secura mens, etc. et S. Pauli, PHILIP. IV. Pax Dei, quæ exsuperat, etc. Vide tit. Pax et tit. Conscientia.

IV. *Pax vobis.* Jo. XX. Potest dici, recte dixisse Thomam Kemp. I. III. c. XXVI. Pacem omnes desiderant, sed quæ ad veram pacem pertinent, non omnes curant. Ostendatur ergo ex eodem capite, et maxime ex c. XXIII. quid requiratur: et illa quatuor, quæ magnam pacem important, fusius explicentur. Vide etiam tit. Pax, et tit. Resignatio.

V. Ex eodem themate dici potest, mirari quidem nonnullos, cur homines tam parum pacifici, et concordēs sint, cum tamen cætera animalia pleraque tam pacifica sint; verum causam in promptu esse, quia radicem discordiarum nunquam evellunt. Unde dicatur 1° Quenam sit hæc radix, ex Seneca tit. Pax. 2° Ostendatur, quomodo hæc radix auferri possit per tria media in eodem titulo indicata.

VI. *Ostendit eis latus, et manus.* Jo. XX. Ostendi potest, cur Christus sua quinque vulnera retinere voluerit, nempe ut essent nobis quinque asyla, 1° Contra iratum Deum ob nostra peccata. 2° Contra tentantes Dæmones. 3° Contra persequentes homines. 4° Contra cruciantes morbos, aliasque tribulationes. 5° Contra mortem instantem. Ostendatur ergo, quomodo in his omnibus confugere debeamus ad hæc vulnera, et quomodo revera experturi simus id, quod S. Augustinus fassus est: « In omnibus adversitatibus meis non inveni tam efficax medium, quam vulnera Salvatoris. » Vide Passio Christi. Fabrum hic c. III. et Vincentium Caraffam in Fasciculo Myrrhæ.

VII. Ex occasione thematis: *Pax vobis,* Jo. XX. ostendi potest, quomodo pacem cum Deo habere possimus, videlicet per duo media a Davide indicata: Declina a malo, et

fac bonum, inquire pacem, et persequere eam. Vide Fabrum conc. I. lit. B.

VIII. Ex eodem themate ostendi potest, quomodo pacem cum proximo habere possimus, scilicet per mutuam dilectionem, per unam religionem, per mutuam subventionem, de quibus vide I. c. lit. C.

IX. Ex eodem themate probari potest, quomodo pacem nobiscum ipsis habere possimus, scilicet: 1° Eradicando concupiscentiam, juxta illud S. Jacobi: Unde lites in vobis? Nonne hinc? Ex concupiscentiis vestris. 2° Tollendo nimias sollicitudines; de quibus Thomas Kempensis I. III. c. XXX. Quid importat sollicitudo de futuris contingentibus, nisi ut tristitiam super tristitiam habeas. 3° Conformando voluntatem suam cum divina: sic enim nihil contra voluntatem suam fiet. Vide tit. Resignatio et Concupiscentia.

X. Ex occasione thematis: *Venit Jesus, et stetit in medio:* ostendi 1° Potest, quomodo Dei præsentia semper ob oculos haberi possit. 2° Fructus hujus præsentiae explicari possunt, scilicet puritas mentis in fugiendis peccatis, quorum; teste Seneca, pars magna tollitur, si peccaturis testis assistat: ardor ad pugnandum cum hostibus, duce inspectante, collectio in oratione; quis enim aspiciens coram se Regem non attendat sedulo ad eum? Consolatio spiritualis; juxta illud Davidis: Renuit consolari anima mea: memor fui Dei, et delectatus sum. Hinc S. Ephrem dixit: Semper Dei memineris, et cælum mens tua evadet. Vide Fabrum conc. VI.

XI. Ex occasione thematis: *Infer digitum tuum huc,* ostendi possunt causæ, cur Christus quinque vulnera retinere voluerit, scilicet 1° Propter gloriam, et beneplacitum æterni Patris. 2° Propter gloriam suam. 3° Propter gaudium Beatorum. 4° Propter terrorem damnatorum. 5° Propter solatium, et auxilium viventium. Vide titulum. Vulnera et Fabrum conc. III.

XII. Ex occasione thematis: *Beati qui non viderunt et crediderunt,* 1° ostendi potest, quid potissimum credi debeat, ut etiam in hac vita beati simus, scilicet ut Christus S. Catharinam Sennensem docuit, potentia Dei, sine qua nihil sit in mundo; sapientia illius, qua malum in bonum convertere novit: bonitas, qua omnia ad summum nostrum bonum ordinat. 2° Ostendat, quomodo qui credunt ista, beati sint; quia semper habent, quod volunt. Vide tit. Resignatio.

PRO DOMINICA II. POST PASCHA.

I. *Ego sum pastor bonus.* JOAN. x. Potest ostendi, quam vere Christus dixerit: Ego sum pastor bonus. 1° Quia cognovit omnes oves suas. 2° Quia saluberrima pasqua SS. Eucharistiæ, et verbi Dei ipsis providit. 3° Quia a lupo veniente, nempe Diabolo, fortiter eas defendit. 4° Quia animam suam pro illis per tot cruciatus posuit. Declaretur ergo in secunda parte, quomodo oves vicissim ipsum agnoscere, amare, vocem ejus audire, et vitam etiamsi oportet, pro ipso ponere debeant. Vide tit. Christus, et Passio.

II. *Mercenarius autem fugit, quia mercenarius est.* JOAN. x. Ostendi possunt varii mercenarii, qui vident lupum venientem, et dimittunt oves, nempe: 1° Parochi, et alii animarum curatores, qui curam ovium non habent, nec Sacramenta debito modo administrant. 2° Magistratus, qui videt vitia grassantia, et non punit. 3° Patres familias, qui malas societates domesticorum non arcent. 4° Ludimagistri, qui ignorantiam, et otium non arcent a discipulis. 5° Domestici, qui non judicant excessus graves liberorum, aut conservorum: qui omnes proin, quam gravem olim rationem reddituri sint, fusius ostendi potest ex comparatione ovium, et animarum; præmii seu mercedis a Deo et hominibus dari solitæ. Vide tit. Zelus, tit. Anima.

III. *Lupus rapit, et dispergit oves.* JOANN. x. Possunt mali socii lupis comparari, tum propter inimicitiam, quam erga bonos velut oves gerunt, juxta illud SAP. c. II. Circumveniamus ergo justum, etc. tum propter raudes, quibus utuntur: tum denique propter mortem æternam, quam inferunt. Ostendatur ergo unum vel alterum medium, quo evitari possint. Vide tit. Societas.

IV. *Fiet unum ovile, et unus Pastor.* JOAN. x. Potest veritas Catholicæ Fidei demonstrari, et ostendi, quod vere Ecclesia Romana sit ovile Christi ob unitatem, sanctitatem, et universalitatem: et quod Romanus Pontifex sit verus Pastor hujus ovilis per continuam successionem deductus. Inferatur dein, quantum beneficium a Deo collatum sit Auditoribus, dum in hoc ovile sunt recepti: quantopere proin Pastores suos revereri, et amare, eorumque vocem audire, et cum magna cha-

ritate et concordia in hoc ovili vivere debeant, Vide tit. Fides.

V. *Vocem meam audient.* JOAN. x. Potest ostendi, quod sit præcipuum signum ovium Christi, seu prædestinatorum, si vocem Pastoris libenter audiant; simulque probetur triplici modo. Pastorem Christum loqui, 1° Per occultas inspirationes, et vocationem ad statum; cui proin respondendum. 2° Per Concionatores, quorum proin vox cum omni reverentia, et submissione excipienda, et implenda. 3° Per superiores, quibus proin obediendum perfectissime. Quod autem hæc auditio triplicis vocis sit unum ex certioribus signis prædestinationis, probari potest ex iis, quæ de Obedientia tit. 103. et Verbum Dei. tit. 445. dicta sunt.

VI. *Cognosco oves meas.* Jo. xx. Potest occasio sumi mansuetudinis commendandæ, utpote quæ est genuina proprietas ovium; et 1° Ostendi, in quo consistat mansuetudo Christiana; de quo vide tit. Mansuetudo. 2° Quos frutus afferat, nempe a Christo MATTH. v. indicatos: dum dixit; Beati mites, quoniam possidebunt terram, quintuplicem scilicet; quam vide l. c. indicatam.

VII. Ex occasione thematis: *Cognosco oves meas*, Jo. xx. ostendi potest, ex quibus indiciis veræ oves Christi, seu prædestinati ad vitam æternam cognosci queant videlicet: 1° Ex mansuetudine. 2° Ex patientia. 3° Ex misericordia. 4° Ex humilitate. De quibus vide Fabrum conc. ix. lit. B. C. D. K. et Auct. them. 3.

VIII. Ex eodem themate possunt alia indicia verarum ovium proponi, nimirum: 1° Timor peccati. 2° Fuga luporum, id est malorum sociorum. 3° Sacramentorum pius et frequens usus, velut proprius ovium Christi. 4° Concordia 5° Obedientia. Quæ omnia si nimis multa videantur pro una concione, potest unum tantum, aut alterum, maxime ex tribus ultimis, assumi, et dilatari. Vide Fabrum locis cit.

IX. Ex eodem themate ostendi potest ex ipsis Christi verbis, quæ conditiones ad veram ovem requirantur: nam 1° Ex illis verbis: *Cognoscunt me meæ*, deducitur, fidem, per quam Christus agnoscitur, esse necessariam. 2° Ex verbis: *Vocem Pastoris audiunt, et sequuntur eum*, obedientia Pastoribus exhibenda colligitur. 3° Ex verbis: *Alienum non sequuntur, sed fugiunt*, fuga Hæreticorum et Diaboli colligitur; de quibus vide Fabrum concion. 8. lit. D.

X. Ex eodem themate deduci potest, quoniam non sint veræ oves, seu hædi: nimirum: 1º Qui facile transiliunt mandata, ut hædi septa, nocentque tenellis arboribus. 2º Qui pilos habent versus terram pendentes, ut hædi, id est, non nisi terrena sapiunt. 3º Qui propter mala exempla graviter foetent, ut hædi. 4º Qui per inimicitias proni sunt ad arietandum, ut hædi. Vide Fabrum conc. vii.

XI. Ex occasione thematis: *Ego sum pastor bonus*, ostendi potest, quomodo quisque Pastor sui ipsius esse debeat. 1º Dominando affectibus, sensibus, et membris. 2º Seipsum et suos defectus cognoscendo. 3º Ad bona pascua educendo. 4º Vires suas custodiendo. 5º Pro iisdem pugnando. Vide Fabrum.

XII. Ex occasione thematis: *Fiet unum ovile, et unus Pastor*, demonstratur veritas nostræ fidei ex eo, quod habeant 1º Unum ovile, scilicet Ecclesiam. 2º Unum Pastorem, scilicet Pontificem. 3º Unum pascuum, scilicet Sacramentorum, et verbi divini, tam traditi quam scripti, usum. Vide Fabrum conc. viii. littera. G. et H.

PRO DOMINICA III. POST PASCHA.

I. *Modicum, et non videbitis me.* JOAN. XVI. Potest vanitas rerum mundanarum ostendi, præcipue honorum, divitiarum, et voluptatum; quam vere de iis dici possit: Modicum, et non videbitis, et cum Jonatha Saulis filio 4. REG. XIV. Gustans gustavi paululum mellis, et ecce morior. Ex altera vero parte ostendatur, quam longa et acerba sit mors, aut tormenta, quæ per hoc modicum eminent: quamque adeo vere dictum sit: Modicum, quod delectat; æternum, quod cruciat: Vide tit. Voluptas, Honor, Divitiæ, Æternitas. Item Thom. Kemp. I. III. c. xii.

II. Ex eodem themate potest brevis vitæ, et mortis incertitudo demonstrari, et inde excitari Auditores ad dignam præparationem pro morte quovis momento subeunda instituendam. Vide tit. Mors, et Thomam Kemp. I. I. c. xxiii. aut si placet, hortare ad divitias, et opes pro altera potius vita, ubi æternum manendum, quam pro hac, ubi tantum per modum viatoris transeundum congregandas.

III. Ex eodem themate possunt Auditores excitari ad tribulationes fortiter ferendas, et ostendi, quam sint modicum comparatæ cum

æternitate felicissima, quam per easdem comparamus, juxta illud Sancti Pauli II. COR. IV. Quod in præsentī momentaneum, etc. et existimo, quod non sunt condignæ, etc. Quamque adeo verum sit axioma: Momentaneum, quod cruciat, æternum, quod delectat. Vide tit. Patientia. tit. Crux. tit. Æternitas.

IV. Ex eodem themate potest probari, quod vita nostra comœdia sit, hic mundus theatrum, Deus, Angeli, et homines spectatores, juxta illud S. Pauli I. COR. IV. Spectaculum facti, etc. Unde excitari possunt Auditores! 1º Ut non current, quam personam habeant, cum Deus tamquam comicus sciat, quæ cuique convenientissima sit. 2º Ut conentur personam bene agere, nec in ea ad exemplum hominum, sed Christi instructoris attendant. 3º Ut præmium non ab hominibus, sed a Deo expectent, cui placere plus optandum est, quam si quis omnibus hominibus placeret. Vide tit. Intentio.

V. *Gaudium vestrum nemo tollet a vobis.* JO. XVI. Ostendi potest, in quo verum gaudium consistat, nimirum in fine suo, ad quem creatus est, possidendo, seu amore juxta illud S. Augustini: « Fecisti nos, Domine, ad te, et inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te. » Ostendatur ergo 1º Quod gaudium verum a nulla creatura haberi possit, quia cum cor triangulare sit, non potest illud mundi globus implere. 2º Ostendatur, quomodo in Deo solo verum gaudium reperiatur. Vide tit. Gaudium, et Thom. Kem. I. III. c. xvi.

VI. *Amen, amen dico vobis, quia plorabitis, et flebitis vos, mundus autem gaudebit.* JO. XVI. Potest ostendi diversus status eorum, qui mundo, et eorum, qui Deo serviunt, id quod potissimum ex fine, et exitu vitæ utrumque demonstrandum; ut apposite nonnulli per gallinam et falconem declararunt ut enim hic, dum vivit, optimum cibum, et cor prædæ accipit, et in manibus portatur, post mortem vero infimum abjicitur: gallinam vero in vivis in fimeto grana, et victum colligere debet; post mortem vero mundatur, coquitur, argentæ patinæ imponitur, mensæ Principis inferitur, et illius stomacho sepelitur; ita similis est exitus et status servorum mundi et Christi. Vide tit. Mundus, et tit. Deus.

VII. Ex occasione thematis: *Modicum et non videbitis me.* JO. XVI. potest ostendi, quam omnia sint, in mundo modica. 1º Digni

tates, et honores. 2º Robur, et pulchritudo corporis. 3º Divitiæ et voluptates. 4º Favor et gratia hominum. 5º Regimen, et imperium. Vide Fabrum con. 1.

VIII. Ex eodem themate ostendi potest, modicum temporis quam studiose observandum. 1º Quia maxima per illud bona obtinere possumus. 2º Quia gravissima per illud damna incurrimus. 3º Quia severissimam de illo rationem Deo reddere cogemur. Vide Fabrum concion. 11. littera B. G. H.

IX. Ex eodem themate potest duplex memoria æternitatis, miseræ et felicis, pro myrothecio spirituali (*sur ein Balsam Euchslein*) offerri, simulque ostendi, quomodo per illud abstinendo ab illicitis voluptatibus, et tolerando temporales adversitates robore, et solari debeamus. Vide tit. Æternitas, Beatitudo, Infernus.

X. Ex eodem themate ostendi potest vitæ nostræ brevitatis, et inde tres doctrinæ erui. 1º Ut non simus nimium solliciti de divitiis accumulandis, quia brevi itineri modicum viaticum est necessarium. 2º Ut bonis operibus, quibus in æternum fruamur, accumulandis impense studeamus. 3º Ut miseras hujus vitæ patienter, et alacriter sustineamus, utpote non nisi modico tempore duraturas.

XI. Ex occasione thematis : *Gaudium vestrum nemo tollet a vobis*, ostendi potest, quomodo solidum, ac verum gaudium in solo Deo ejusque amore inveniatur, eumque in finem referri potest, quod de Martyre quodam refertur, qui, cum inter tormenta se continuo lætum ostenderet, causam hujus lætitiæ rogatus respondit : « Quia Deum meum tollere nemo potest. » Ostendatur proin, quid hoc gaudium sit. 1º Solidum, et verum, utpote satians animam. 2º Sit purum, quia nulli peccato immixtum. 3º Sit perpetuum, quia contra voluntatem amitti non potest. Vide Fabrum conc. vi. lit. B.

XII. Ex eodem themate ostendi potest gaudium bonæ conscientie. 1º Quia est testimonium gratiæ apud Deum inventæ. 2º Quia spem certam felicitatis perpetuæ obtinendæ ingenerat. 3º Quia tolli invito non potest. Vide tit. Conscientia, et Beatitudo.

PRO DOMINICA IV. POST PASCHA.

I. *Vado ad eum, qui misit me*. Jo. xvi. Ostendi potest, quomodo quisvis hæc verba sibi

etiam occinere, et inde ad vitam rite instituendam excitari debeat. Dicatur ergo, quod quisvis homo ad hunc finem missus sit, ut Dominum Deum suum laudet, revereatur, amet, eique serviens salvus fiat : eum in finem omnes creaturas subjectas esse pedibus ejus, varique talenta credita. Unde semper cogitandum ; Vado ad eum, qui misit me, qui rationem severissimam exiget, quomodo finem meum sectatus, creaturis usus sim, talenta expenderim, etc. Vide tit. Judicium.

II. *Quo vadis*. Jo. xvi. Dici potest, rectius hodie mirari quem posse, quod fere nemo seipsum sincere interroget, quo vadis, cum tamen in hoc tota fere salus vertatur. Ostendatur ergo 1º Omnes ire ad domum æternitatis, ECCLES. c. xii. et quidem miseræ, vel beatæ; et ad hanc duplicem portam ducere, latam et augustam, quemlibet proin nunc cum Hercule in bivio stare. Ostendatur ergo, cur arctam portam potius, quam latam eligere debeant. Vide tit. Patientia, et tit. Crux.

III. *Quia hæc locutus sum vobis, tristitia implevit cor vestrum*. Jo. xvi. Ostendi potest, cur merito ob Christum abeuntem et a suo corde expulsum quisvis peccator tristari debeat; quem in finem Christus qua Deus fonti comparari poterit, et ostendi, quomodo in eo omnia bona recentius, abundantius, constantius reperiantur, quam adeo stulte peccator deserto hoc fonte ad res creatas velut cisternas convertatur. Unde merito Deus per Jeremiam c. ii. tam patheticis verbis queritur : Obstupecite, etc. Vide tit. Peccatum.

IV. *Expedit vobis, ut ego vadam*. Jo. xvi. Ostendi potest, quod hoc ipsum etiam quisvis de occasionibus, et societatibus malis dicere queat; expedit enim 1º Ut vadant et discedant a nobis ad rerum temporalium augmentum. 2º Ad animæ salutem. 3º Ad proximi ædificationem, quæ omnia facile copiosius amplificari possunt, et pro coronide illa Christi sententia usurpari, JOAN. xviii. Si me queritis, sinite hos abire. Vide tit. Consuetudo, et Societas.

V. *Si enim non abiero, Paraclitus non veniet ad vos*. Jo. xvi. Ostendi potest in primis, quantopere Paraclitus nobis sit necessarius ad instruendos, confortandos, et consolandos nos. 2º Quod istum accipere non possimus, nisi omnibus rebus creatis valedicamus; nam, teste S. Gregorio, bonorum auctori aliter inhærere non possumus, nisi cupiditatem a nobis, quæ omnium malorum radix est, abs-

cindamus; hinc, ut S. Bernardus s. 3. de Ascens. ait, « Ipsi Apostoli Spiritu Sancto repleti nequiverant, quia carni Dominicæ etsi sanctæ inhærebant. » Vide tit. Concupiscentia.

VI. *Cum venerit ille, arguet mundum de peccato.* Jo. xvi. Ostendi potest, quomodo ii, qui aliorum curam gerunt, et Spiritu bono reguntur, gerere se erga illos debeant, et non solum consolari, et blande tractare, sed tiam arguere de peccato. Unde 1º Demonstratur, quam necessaria, atque adeo, et obligatoria sit hæc correctio. 2º Quomodo utiliter fieri possit, et debeat. Vide tit. Dilectio proximi.

VII. Ex occasione thematis: *Quo vadis?* ostendi potest, quomodo semper memoria mortis in mente sit habenda ob triplicem causam. 1º Ut mature disponamus domui nostræ præparando nos ad eam. 2º Ut moderemur cupiditatibus nostris, cogitantes, nos non habere hic manentem civitatem. 3º Ut facilem nobis illius adventum reddamus, uti Seneca suasit dicens: « Effice mortem tibi cogitatione familiarem, ita ut si sors tulerit, possis illi obviam ire. » Vide tit. Mors. Item Fabrum conc. in. lit. H.

VIII. Ex occasione ejusdem thematis ostendi potest, quod frequenter etiam judicii post mortem secuturi memoria sit habenda, ob tres pariter causas. 1º Ut Judicem nobis mature per grata illi opera conciliare studeamus. 2º Ut ad quæstiones ibi proponendas mature nos præparemus. 3º Ut Patronos, qui ibi nobis assistant, variis obsequiis conciliemus. Vide tit. Judicium.

IX. Ex eodem themate ostendi potest, quod similiter ob tres causas memoria Purgatorii sæpe sit refrendenda. 1º Quia conducit ad venialia peccata, quæ tam graviter puniuntur, æstimanda et fugienda. 2º Quia excitat ad satisfactionem in hac vita per opera bona, et indulgentias præstandam. 3º Quia incitat ad misericordiam purgantibus animabus exhibendam, ut similem aliquando misericordiam experiri mereamur. Vide tit. Purgatorium.

X. Ex eodem themate ostendi potest, quod etiam memoria inferni tam a justis, quam a peccatoribus frequenter ob tres causas sit refrendenda. 1º Quia conducit ad peccata mortalia, quibus ea poena decreta est, odio habenda et fugienda, ut dicamus: Non amo tanti poenitere. 2º Ut omnes hujus mundi miseras facilius toleremus, si cum S. Francisco Borgia ad mentem reducamus, quid in

inferno ob peccata sustinere debuissemus. 3º Ut zelum ad succurrendum peccatoribus concipiamus, et ne ipsi veniant in locum horum tormentorum, cum divite Epulone solliciti simus. Vide tit. Infernus.

XI. Ex eodem themate ostendi potest, quod præsertim memoria beatitudinis æternæ assiduo sit recogitanda ob tres pariter causas. 1º Quia conducit ad fervorem in bonis operibus frequentandis excitandum. 2º Quia conducit ad tribulationes fortiter, et cum gaudio sustinendas, dum credimus, non esse condignas passiones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis. 3º Quia conducit ad fastidium rerum temporalium ingenerandum, ut cum Sancto Ignatio dicamus: « O quam sordet mihi terra, cum cælum aspicio, et considero. » Vide tit. Beatitudo.

XII. Ex occasione thematis: *Expedit vobis ut ego vadam*, ostendi potest, quam expediens sit, ut Deus quandoque a nobis discedat, et in varias tribulationes, desolationes, tentationes, imo et peccata cadere permittat. 1º Ut ad ipsum in tribulationibus, et tentationibus recurrere studeamus, juxta illud Psalmi: Multiplicatæ sunt infirmitates eorum, postea acceleraverunt. 2º Ut in desolationibus eum pure quærere, eique propriis expensis servire discamus. 3º Ut propter lapsum in peccata humiliemur, et cautiore fiamus. Vide Fabrum conc. ix. lit. C.

PRO DOMINICA V. POST PASCHA.

I. *Petite et accipietis.* Jo. xvi. Potest ostendi, cur frequenter et ferventer sit orandum, nempe ob ingentes utilitates orationis, quas vide tit. Oratio.

II. Ex eodem themate potest ostendi, artem orandi esse quæstuosissimam, et facillimam, sicut artem mendicandi: ob quam mendicus quidam omnibus liberis pedes, et crura fregisse scribitur, ut mendicare cogerentur. Demonstratur ergo, quomodo tempore orationis ut mendicos gerere se debeant. 1º Agnoscendo, et monstrando suam infirmitatem. 2º Ferventer orando, et clamando. 3º Non desistendo, etiamsi non statim detur. 4º Non indignando, licet omnino non detur. Vide tit. Oratio.

III. *Si quis petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.* Jo. xvi. Ostendatur, quid

sit in nomine Christi petere, nimirum 1° propter voluntatem ejus, et mandatum petere, quia toties hortatus est ad orationem. 2° Per ipsius merita petere, sicut Ecclesia facit, claudens orationes per verba: Per Christum Dominum. 3° Orationes suas cum orationibus Christi jungere, sicut malum nummum cum cumulo bonorum. 4° Ad exemplum Christi petere, maxime in horto Oliveti orantis. Vide tit. Oratio.

IV. *Usque modo non petistis quidquam.* Jo. xvi. Potest ostendi, multis, etsi sæpe orarint, tamen dici posse: Usque modo non petistis quidquam. Hinc merito tales audire increpationem S. Jacobi c. iv. Petitis, et non accipitis, eo quod male petatis. Ostendatur ergo, quomodo rite, et efficaciter orare debeant; de quo vide tit. cit.

V. *Petite, et accipietis.* Jo. xvi. Possunt enarrari utiliter, et efficaciter refutari tentationes, per quas Diabolus homines retrahit ab oratione; quas vide tit. cit.

VI. Ex eodem themate potest oratio sagittæ illi, de qua iv REG. 1. dicitur: *Jace sagittam, sagitta salutis Domini*; comparari et tum utilitas, tum proprietas, tum praxis orationis demonstrari, uti videre est cit. tit.

VII. Ex occasione thematis: *Petite, et accipietis*: potest necessitas orationis demonstrari ex quatuor causis. 1° Ex voluntate Dei, qui rogari vult, ut dona accipienda mereamur: eaque cum majori solatio accipiamus, simulque Deo magis familiares efficiamur. 2° Ex indigentia nostra tam quoad corporis, quam animi necessitates. 3° Ex frequentibus peccatis, quorum veniam impetrare cogimur. 4° Ex impugnatione Dæmonis, contra quam assiduo Dei præsidio indigemus. Vide tit. Oratio et Fabrum conc. 4.

VIII. Ex eodem themate potest jucunditas orationis demonstrari ex variis titulis. 1° Quia *Mendici* sumus; quid autem jucundius mendico, quam mendicare posse a tali Domino, qui liberalem stipem certo porrigat? 2° Quia *Rei* sumus, et ad graves pœnas purgatorii vel inferni damnati; quid autem jucundius reo, quam cum Judice loqui, et veniam impetrare posse? 3° Quia *Discipuli* sumus; quid autem jucundius discipulo, quam a sapientissimo Magistro in saluberrima scientia instrui posse? 4° Quia *Sponsæ* Dei sunt animæ nostræ; quid autem jucundius sponsæ, quam cum amantissimo sponso colloqui posse? Vide tit. Oratio.

IX. Ex eodem themate potest utilitas

orationis demonstrari, probando veritatem sententiæ a S. Augustino prolatae: « Recte novit vivere qui recte novit orare. » Nam 1° Utilis est ad peccata vitanda, quia, teste S. Chrysostomo, impossibile est, hominem orationis studiosum (saltem graviter) peccare. 2° Utilis est ad virtutes plantandas; uti Christus S. Catharinæ indicavit, dicens: « Noveris, filia charissima, quod in oratione humili, continua, et fideli cum perseverantia lucratur anima perfectionem, et omnem virtutem. » 3° Quia per orationem gustat anima, quam suavis sit Deus; atque adeo gustato spiritu desipit omnis caro. Vide cit. tit.

X. Ex eodem themate possunt circumstantiæ orationem efficacem facientes explicari. Videlicet 1° Reverentia interior, et exterior. 2° Fiducia firma. 3° Perseverantia. De quibus vide nos, item Fabrum conc. 5.

XI. Ex eodem themate possunt causæ, et remedia distractionum proponi. Videlicet 1° Culpa mordens. 2° Cura pungens. 3° Affectus vicens. 4° Tribulatio crucians; de quibus vide nos l. c.

XII. Ex eodem themate ostendi potest, quomodo occurri possit tentationibus circa orationem occurrentibus; quarum prima est consolationum defectus. 2° Defectus attentionis. 3° Defectus temporis ad orandum. 4° Defectus exauditionis; pro quibus remedia vide in tit. Oratio §. 11. n. 6.

PRO FERIIS ROGATIONUM.

I. Ex occasione thematis: *Quis habet amicum, et ibit ad illum?* Luc. 11. ostendi potest, quomodo processiones pie, et fructuose sint instituendæ, videlicet ad exemplum trium Regum in Bethlehem peregrinantium, quia 1° Bonam intentionem Christum quærendi habuerunt. 2° Stellam ducem secuti sunt, et devote Christum adorarunt, quod et peregrinantes facere debent, non discedendo a vexillo, et in templo preces devote persolvendo. 3° Munera obtulerunt, quos imitari debent peregrinantes, thus devotæ orationis, myrrham contritionis vel confessionis, aurum charitatis offerendo. 4° Per aliam viam reversi sunt in regionem suam; peregrinantes autem per sinceram vitæ emendationem. Vide Instruct. 7.

II. Ex eodem themate ostendi potest, tunc

similes processiones fructuose institutum iri, si procedant terribiles, sicut castrorum acies ordinata. Et 1° quidem omnes sani sint, non tam quoad corpus, quam animam. 2° Si non tantum plebei, sed etiam primariæ personæ velut Duces compareant. 3° Si bonum ordinem servant, ut in exercitu fieri solet. 4° Si bene conjuncti, et concordēs sint. 5° Si armis spiritualibus, puta Rosariis, et libellis precatoriis, bene sint instructi. 6° Si non discedant ante finem Processionis, et gratias persolutas ob felicem successum. Quæ omnia fusius explicata videri possunt in cit. Instruct. 7.

III. Ex eodem themate ostendi potest, quod in processione oratio sit Deo gratior, et efficacior ob tres causas. 1° Quia per illum Sanctum, ad cujus honorem processio instituitur, Deo offertur. 2° Quia plures simul orant; multi autem minimi, teste S. Ambrosio, dum congregantur unanimes, fiunt magni, et multorum preces impossibile est non audiri. 3° Quia oratio humiliantis se (id quod peregrinantes pedibus incedentes faciunt) penetrat nubes, et donec propinquet, non consolabitur, et non discedet, donec Altissimus aspiciat. Vide cit. Instr. n. 6.

IV. Ex eodem themate potest ostendi, unde natum sit proverbium, quo dicitur: *Qui multum peregrinantur, raro sanctificantur*. Nimirum ex defectu vere intentionis: Quia 1° aliqui comitantur processionem, ut locum, ad quem tendunt, ejusque thesaurum, vel alia visu ibidem digna videant, mala curiositas est. 2° Alii, ut cognatos, et amicos visitare queant, et inanis vanitas est. 3° Alii, ut comedere, et bibere, vel alia commoda temporalia participare possint, et turpis quæstus est. Melius ergo 4° alii eunt, ut ædificent, et bonum exemplum aliis præbeant, et prudentia est. Et tandem optime alii 5° eunt, ut ædificentur, id est, vel gratias pro accepto beneficio referant, vel varias gratias sibi aliisque impetrent, et hoc charitas est, facitque, ut tales peregrinantes vere sanctificentur. Vide cit. Instr.

V. Ex eodem themate proponi possunt, et refutari excusationes frivolæ, propter quas aliqui se processionibus subducere conantur, quarum prima est respectus humanus. Quid dicent homines? Secunda timor damni in bonis temporalibus aut lucro cessante patiendi. Tertia horror molestiæ per peregrinationem subeundæ, cum tamen Deus et Sancti ubique

quæri et invocari queant; quas excusationes vide refutatas in cit. Instr. 2.

VI. Ex occasione thematis: *Pulsate et aperietur vobis*: declarari possunt causæ, cur Deus non statim, aut omnino non audiat preces. Nempe 1° Quia male petitur, hinc S. Jacobus dixit: Petitis, etc. 2° Quia sæpe non exaudit ad votum, ut exaudiat ad salutem: sicut medicus cum ægroto, aut mater cum filio noxia petente facit. 3° Quia differt sua dona, non aufert, ut ardentius petamus, magisque æstimemus, si difficilior fuerint obtentu, nam cito obtenta vilescent, diu desiderata dulcius obtinentur, teste S. Augustino. 4° Quia opponunt nubem peccati. Vide tit, Oratio, Item Fabrum conc. 4.

PRO FESTO ASCENSIONIS.

I. Ex occasione thematis: *Assumptus est in cælum, et sedet a dextris Dei*. Marci ult. possunt proponi causæ, ob quas Christus in cælum assumptus sit, nimirum 1° Ob gloriam Patris, quæ non modica illi orta est ob Filium tantopere exaltatum. 2° Ob gloriam ipsius Christi, quam tot tantisque meritis comparavit. 3° Ob gloriam nostram, pro qua nobis obtenat cælum reseravit. Vide Fabr. conc. 3.

II. Ex eodem themate potest ostendi, quod, sicut Reges ob devictum hostem capitalem magno gaudio excipiuntur, et in signum gratulationis varia illis spectacula exhibentur, ita ad ipsum tanto æquius erga Christum præstandum sit, quanto et a graviori hoste liberavit, majorem felicitatem procuravit. 1° Itaque ignes missiles variorum affectuum, puta fidei, spei, charitatis, gratulationis, gaudii, etc. jaciendi. 2° Comoedia exhibenda, in qua gloria Christi per imitationem repræsentetur. 3° Certamen contra seipsum per generosam sui victoriam instituendum.

III. Ex eodem themate potest ostendi, quod, sicut Christus virtute propria ascendit ad cælum; ita quivis Christianus pariter virtute propria, maxime per humilitatem, obedientiam, et patientiam, ejusque exaltatio humilitatis ascendere debeat; de quibus vide eosdem titulos.

IV. Ex eodem themate potest specialiter magnitudo gloriæ Christi, ejusdem adscribi, juxta illud S. ad Pauli Ephes. c. iv. Quod autem ascendit, quid est nisi quia et descendit.

Unde explicetur 1° Humilitas illius per gradus. 2° Ostendatur, quod competens tantæ descensionis ascensio responderit. De quo vide tit. Humilitas.

V. Ex occasione thematis ejusdem potest ostendi, quod inter alias causas, cur Christus in cœlum ascenderit, etiam fuerit, ut esset advocatus noster, juxta illud 1. Jo. ii. Sed etsi quis peccaverit, Advocatum habemus apud Patrem Jesum Christum. Unde excitentur Auditores ad fiduciam in eo ponendo. 1° Quia potest a Patre omnia impetrare ratione meritorum suorum. 2° Quia vult impetrare ratione fraternitatis, quam nobiscum participare dignatus est. 3° Quia scit causam nostram agere, ratione infinitæ sapientiæ suæ; ut adeo nihil desit, quod ad Advocatum undequaque absolutum requiri posse videatur. Vide Fabrum conc. 3. lit. E.

VI. Ex eodem themate potest ostendi, quomodo non obstante Ascensione dixerit Christus: Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem sæculi. Nimirum 1° manet per realem existentiam in Eucharistia. 2° Per cooperationem in operibus nostris, ut ipse insinuavit dicens: Sine me nihil potestis facere. 3° Per protectionem, teste S. Cypriano dicente: Qui pro nobis semel mortem vicit, semper vincit in nobis. 4° Per patrocinium, ut dictum est in priori numero.

PRO DOMINICA VI. POST PASCHA.

I. *Et vos testimonium perhibebitis.* JOAN. xv. Ostendi potest, quomodo quisvis Christianus testimonium de Christo exhibere debeat, 1° corde, credendo firmiter, quæcumque ab ipso per se vel per Ecclesiam revelata sunt. 2° ore, doctrinam ipsius profitendo et publicando. 3° opere, vitam ipsius et mores omni studio imitando, præsertim multa cum ipso patiundo, et martyrium spirituale subeundo; nam, ut S. Gregorius hom. xv. in Evangelia recte dixit, sine ferro et sanguine Martyres esse possumus, si patientiam veraciter custodimus. Vide plura de hoc tit. Fides, et tit. Patientia.

II. *Hæc locutus sum vobis, ut non scandalizemini.* JOAN. xvi. Potest ostendi, quid sit scandalum activum, et quam gravia per illud damna Deo, proximo, et sibi ipsis creet is, qui alios scandalizat. Vide tit. Exemplum V. Exemplum malum. Item Fabrum hic conc. 3.

III. Ex eodem themate suaderi potest Auditoribus, ut scandalum passivum fugiant et 1° Ostendi quomodo committatur, et quam stulte agant, qui ex alieno peccato aut facto bono, arenarum more, venenum sugunt, et conficiunt, id est, occasionem peccandi accipiunt. 2° Ostendatur, quam vane et stulte se excusent, dicentes, alterum causam et occasionem fuisse peccati, cum occasio hominem fragilem non faciat, sed qualis, quisque sit, ostendat, nec quisquam nisi a seipso lædatur. 3° Unum vel alterum medium ostendatur, quo scandala talia vitari possint; de quibus vide tit. Judicium temerarium, et Thomas Kemp. l. II. c. xxiv.

IV. *Hæc facient vobis, quia non noverunt Patrem, neque me.* Ostendi potest, quam verum sit illud S. Pauli ii. Tim. iii. Omnes, qui pie volunt vivere in Christo, persecutionem patientur; id enim experientia in Christo Apostolis, et aliis Sanctis testatur, et confirmant SS. Patres, quorum testimonia vide tit. Patientia, et ratio ipsa dicat, quia sicut similitudo amorem, ita dissimilitudo odium parit; hinc impii Sap. ii. dixerunt: Circumveniamus justum, etc. gravis est nobis, etc. abstinet se, etc. hinc et invidia accedit, ut in Esau erga Jacob, Cain erga Abel, Judæis erga Christum contigit. Ostendatur ergo ulterius, quod justi propterea non debeant turbari, sed pergere bona vita, talesque aspicere, ut argumentantes in publica disputatione doctrinam aliorum explorantes, quibus in fine gratiæ aguntur pro doctissimis argumentis. Sed et ipsi persecutores errorem suum agnoscent dicentes: Hi sunt, quos aliquando, etc. Sap. v. Vide tit. Patientia et Perseverantia.

V. *Cum venerit Paraclitus, quem ego mitam vobis a Patre, Spiritum veritatis, ille testimonium perhibebit de me.* JOAN. xv. Ostendi potest 1° Quantopere Spiritus veritatis sit necessarius, utpote qui hodie nec in aulis, nec in tribunalibus, nec in cathedris, nec in tabernis, nec in privatis domibus reperitur, id quod in specie magis per inductionem probari potest. 2° Ostendatur, quomodo iste Spiritus veritatis iterum obtineri et reduci queat, si scilicet ipsum a Christo frequenter et serio petamus; hic enim locum habebit illud Luc. ii. Si ergo vos, cum sitis mali, etc. Vide tit. Veritas.

VI. Ex eodem themate potest ostendi ratio, cur Spiritus veritatis vix ullibi reperia-
tur, quia scilicet duo Spiritus contrarii illi

in plerisque locis dominantur, scilicet spiritus concupiscentiæ et timoris, id quod per inductionem facile probari potest. Ostendatur ergo, quomodo hunc duplicem spiritum expellere debeant, solum Deum quærendo, timendo et amando: sic enim dicent: Quid mihi est in cælo. Ps. LXXII., et, Si Deus pro nobis, quis contra nos? Vide cit. tit. et tit. Concupiscentia.

VII. Ex occasione thematis: *Et vos testimonium perhibebitis de me.* JOAN. XV. ostendi potest, quomodo quis Christianus testimonium de Christo perhibere debeat, scilicet quatuor modis, quibus communiter testimonium ferre solemus, nempe 1º Viva voce, cum occasio se offert. 2º Duorum digitorum erectione, scilicet faciendo bonum et cavendo malum. 3º Sigilli impressione, extraordinaria quædam pietatis opera præstando. 4º Suscriptione, id est manu et opere contestando, se esse verum Christianum, Christique imitorem et discipulum. Vide Fabrum conc. 15.

VIII. Ex occasione thematis: *Hæc locutus sum vobis, ut non scandalizemini:* possunt tres præcipue occasiones proponi, in quibus frequenter homines scandalizari solent. 1º In Clericis. 2º In Religiosis. 3º In Superioribus; doceatur proin modus ejusmodi scandala vitandi, quem Faber tradit conc. 4. lit. C et D.

IX. Ex occasione thematis: *Ille (spiritus veritatis) testimonium perhibebit de me:* ostendi potest, cum spiritus veritatis tam exosus sit hominibus, nimirum 1º Quia adversatur sensui impiorum. 2º Quia eorum mores redarguit. 3º Quia invictus est. De quibus vide Fabrum conc. 5. lit. F G H.

X. Ex eodem themate ostendi potest, quæ testimonia exhibeat spiritus veritatis de nostra fide, nimirum 1º Consensum SS. Patrum. 2º Constantiam Martyrum. 3º Multitudinem miraculorum. 4º Sanctitatem Fidei recta ad finem hominis ultimum assequendum perducentem; de quibus vide tit. Fides. Item Fabr. conc. 7.

XI. Ex eodem themate dici potest, Pilatum quidem olim quæsisisse, quid est veritas? sed hodie magis quæri posse, ubi est nam? 1º in cogitationibus pauci sunt, qui res apprehendant, ut apprehendendæ sunt. 2º In verbis quoque pauci sunt, qui saltem potentioribus veritatem dicere audeant. 3º In factis, quia pauci sunt, qui opera suæ possessioni conformia producant. Vide tit. Mendacium.

XII. Ex occasione thematis: *Cum venerit*

Paracletus, quem ego mittam vobis, ostendi potest, quomodo se quis Christianus ad Spiritus Sancti adventum præparare debeat, scilicet 1º secedendo, quantum fieri potest, a turbis. 2º Orationi vacando. 3º Concordiam servando. 4º Cum Virginea Matre preces jungendo. Vide tit. Spiritus Sanctus, et Fabrum conc. 2. in Festo Pentec.

PRO DOMINICA PENTECOSTES.

I. *Cum complerentur dies Pentecostes, erant omnes pariter in eodem loco.* ACTOR. II. Potest ostendi exemplo Apostolorum, quæ dispositiones ad Spiritum Sanctum digne recipiendum adhiberi debeant, nimirum 1º ingens desiderium indicatum per verbum: *expectabant*: nam hoc desiderium sinus et saccus noster est ad dona Dei accipienda, ut Sanctus Augustinus tract. 4. in epist. Joan. ait. 2º *Concordia*: erant enim omnes pariter in eodem loco; et multitudinis erat cor unum, et anima una. Hinc ECCL. XXV. interea, in quibus placitum est Spiritui Dei, concordia Fratrum primo loco ponitur: sicut enim anima non vivificat, nisi membra sint unita; ita nec Spiritus Sanctus communicat effectus suos, nisi membris per concordiam unitis. 3º *Oratio constans*: erant enim perseverantes in oratione: quam dispositionem Christus ipse Luc. II. requisivit, dicens: Petite, et dabitur vobis; si enim vos, cum sitis mali, etc. hinc David Psalm. CXVIII. Os meum aperui et attraxit Spiritum. 4º B. Virginis intercessio: erant enim orantes cum Maria Mater Jesu: etenim fas est, ut avertam faciem tuam. 5º Reg. cap. II. ita Christus Matri, de qua rectius dicitur: Neque enim negare tibi quidquam poterit. Vide tit. Spiritus Sanctus.

II. *Veniamus, et mansionem apud eum faciemus.* JOAN. XIV. Potest Spiritus Sanctus animæ hominis comparari, et 1º ostendi quomodo vegetativæ animæ operationes in Apostolis exercuerit, faciendo ut crescerent in virtutibus. 2º sensitivæ, faciendo, ut viderent, audirent, olfacerent (exempla et virtutes Christi intuerentur, et imitarentur) gustarent (seu apprehenderent objecta cœlestia). 3º Intellectivæ, faciendo, ut recte intelligerent, et efficaciter vellent quæ ad suam et aliorum salutem pertinerent. Inferantur subinde, quantopere homo sollicitus

esse debeat, ne per peccatum hanc animam amittat, cum nihil non agere et vitare soleant homines, ne animam suam corpori unitam separent. Vide tit. cit. Sanctus.

III. *Tamquam ignis sedit supra singulis eorum.* ACTOR. II. Possunt effectus Spiritus Sancti per similitudinem ignis explicari, et 1° ostendi, quod sicut ignis exsiccatur, tollendo omnem humorem concupiscentiæ malæ; cum enim sit charitas divina, nullum alium amorem admittit. Hinc Sancta Teresia cum amorem inordinatum erga sororem quamdam nullis mediis expugnare posset, suadente Confessario, quotidie Spiritum Sanctum invocavit, et mox obtinuit quod voluit. 2° Quod sicut ignis illuminet; hinc Christus JOAN. XIV. Paraclitus autem Spiritus, etc. ille vos docebit omnia. 3° Quod calefaciat amore divino; hinc Apostoli: Quis nos separabit etc. ROM. VIII. Aquæ multæ (tribulationum) non potuerunt extinguere charitatem. Inferatur deinde, quam ferventer debeant hunc ignem petere dicentes: Veni Sancte Spiritus, reple, etc. maxime cum ipse Christus dixerit: ignem veni mittere, etc. LUC XII.

IV. *Loquebantur variis linguis magnalia Dei.* ACTOR. II. Potest dici, quod Spiritus Sanctus advenerit tamquam Magister linguarum, et docuerit Apostolos variis loqui linguis magnalia Dei, et 1° *Hebræam* velut sanctam dum non nisi de Deo et pertinentibus ad eum locuti sunt. 2° *Latinam, seu Romanam*, dum doctrinas Fidei conformes tradiderunt. 3° *Græcam*, dum fraudes et hæreses Hæreticorum refutarunt. 4° *Hispanicam*, dum omnes levitates in lingua fugerunt. 5° *Gallicam*, dum suaviter et amice loqui didicerunt. 6° *Germanicam* sinceram, dum omne mendacium fugientes, non nisi veritatem verbis et factis prodiderunt. Vide tit. citat. Spiritus Sanctus et tit. Lingua.

V. *Et apparuerunt dispertitæ linguæ.* ACTOR. II. Ostendi potest, quod Spiritus Sanctus ideo in forma linguæ apparuerit, ut doceret artem loquendi omnium difficillimam. Demonstratur ergo 1° in quo consistat ars recte loquendi; de qua vide præcepta tit. Lingua. Deinde ostendatur, quomodo Spiritus Sanctus hanc artem Apostolos docuerit. Vide cit. tit. Spiritus Sanctus.

VI. *Paraclitus autem Spiritus, quem mittet Pater in nomine meo, suggeret vobis omnia.* JOAN. XIV. Potest ostendi, quam convenienter Spiritus Sanctus Paraclitus, id est

Consolator vocetur, nempe quia replet amore divino, sicque facit obtinere finem suum, quæ est vera, maxima, et perpetua consolatio, quæ proin tres proprietates fusius demonstrantur, simulque ostendatur, quomodo hanc consolationem Spiritus Sanctus Apostolis communicarit. Vide tit. citat. Spiritus Sanctus, et tit. Gaudium, et Consolatio.

VII. Ex occasione thematis: *Paraclitus autem Spiritus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia.* JOAN. cap. XIV. possunt ostendi causæ, cur Spiritus Sanctus in mundum missus sit, nimirum ut esset Magister mundi. Unde ostendatur, quam perfectæ omnes veri magistri proprietates possideat, videlicet 1° Quod scientiam et artem omnium præstantissime calleat, cum sit ipse Amor Patris et Filii. 2° Quod habeat facillimum modum docendi, cum unico momento doctissimos in hac arte efficiat, uti in Apostolis patuit. 3° Quod sit sanctissimus quoad mores, ita ut nullum sit perversionis periculum, unde Spiritus Sanctus per Antonomiasiam vocatur. 4° Quod sit benignissimus, atque adeo *velit* etiam hanc artem docere. Unde excitandi sunt Auditores, ut se illius disciplinæ totos committant, et lectionem ab eo præscriptam diligenter addiscere studeant. Vide tit. Spiritus Sanctus.

VIII. Ex eodem themate ostendi potest, in quo constat scientia seu ars amandi, quam Spiritus Sanctus docet, scilicet in tribus præceptis a S. Davide PSALM. XXXIII. indicatis, quorum primum est: *Declina a malo*: nam proprium est amantium fugere, quidquid amato displicet. Et hoc præceptum ad viam purgativam spectat. Secundum est: *Fac bonum*, seu virtutes exerce: nam proprium etiam amantium est facere semper, quod amato placet; et hoc præceptum ad viam illuminativam pertinet. Tertium est: *Inquire pacem*: seu perfectissimam voluntatis tuæ cum divina conformitatem: nam proprium amantium est unum fieri; et hoc viam unitivam spectat. Vide cit. tit.

IX. Ex eodem themate explicari possunt conditiones ad verum Spiritus Sancti Discipulum pertinentes, quorum prima est *magna æstimatio magistri*, nam primus discendi ardor est nobilitas magistri. Secunda conditio est vehemens desiderium artis addiscendæ, quod ex considerata illius præstantia et utilitate concipitur. Tertia est indefessa industria in ejus doctrinis seu inspirationibus accipiendis. Quarta constans exercitium in

iisdem doctrinis practicandis, et executioni mandandis.

X. Ex eodem themate potest ostendi, quomodo advenientem talem hospitem excipere debeamus, nimirum 1° Vehementer desiderando, ad quod præstantia tanti hospitis considerata non modice juvabit. 2° Humiliter invitando, cum Ecclesia, assiduo hoc tempore dicente: Veni S. Spiritus, reple tuorum corda Fidelium. 3° Cum summa reverentia excipiendo. 4° Totam dispositionem domus seu cordis ei commitendo. 5° Omne, quod ei displicet, fortiter removendo.

XI. Ex eodem themate ostendi potest, quod, cum Spiritus Sanctus sit amor divinus, nullum corrivalem patiat, atque adeo omnis amor alius prius expelli debeat, præsertim lascivus, sensualis, proprius; qui proin explicari debet, simulque demonstrari, quod omnia bona, quæ ab his percipi queant, ab illo infinitis melius sperari queant. Vide tit. Charitas.

XII. Ex occasione thematis ejusdem dici potest, quod Spiritus Sanctus præter alias artes etiam artem recte loquendi doceat; unde de hac arte per hos tres dies tria docenda sunt, in quo consistat hæc ars, quare studiose discenda, et quibus mediis. Hodie ergo dicatur, artem hanc in tribus consistere, videlicet ut 1° Raro. 2° Considerate. 3° Charitative loquamur; de quibus vide tit. Lingua.

PRO FERIA II. PENTECOSTES.

I. *Sic Deus dilexit mundum.* Jo. III. Potest ostendi, quomodo dilexit Deus mundum, ut non solum Unigenitum suum, sed etiam Spiritum Sanctum velut amorem suum infinitum et divinum daret. Declaretur ergo hujus amoris magnitudo ex donorum præstantia, et inferatur, quam æquum sit, ut vicissim nostrum amorem Deo offeramus, omnemque alium amorem excludamus. Vide tit. Charitas, et tit. Spiritus Sanctus.

II. Ex eodem themate potest ostendi, cur tam pauci homines Spiritum Sanctum, qui est ipsa Charitas, accipiant nimirum quia dispositionem debitam et summe necessariam non adhibent, nempe amorem inordinatum creaturarum, seu concupiscentiam, certe quam nullum alium amorem patiat; ostendit per hoc, quod, teste Sancto Bernardo serm. 3. de Ascensione, ipsi Apostoli Spiritus

Sancto repleti non peterant, quia carni Dominicæ, etsi sanctæ, inhærebant. Comparantur ergo hi amores inter se ex eo, quod Amor divinus seu Spiritus Sanctus, sit honestus, satiativus, perpetuus: amor creaturæ impurus, turpis, vanus; et inferatur, quam iniquum sit, hunc amorem amori divino postponere. Vide tit. Charitas, et tit. Spiritus Sanctus.

III. *Vidi Spiritum descendantem quasi columbam de cælo.* JOAN. I. Potest ostendi, cur Spiritus Sanctus in speciei columbæ descenderit, nimirum ut, quemadmodum Ven. Beda MARC. III. dixit, ostenderet, se homines magis ad mansuetudinem, quam iracundiam, incitare. Ostendatur ergo 1° Quantopere mansuetudo ista Christianis sit necessaria. 2° Quomodo eam Spiritus Sanctus Apostolos docuerit, et hodie adhuc paratus sit docere omnes Christianos. Vide tit. Mansuetudo, et tit. Spiritus Sanctus.

IV. Ex eodem themate potest alia causa afferri, cur Spiritus Sanctus in specie columbæ apparuerit, minirum ut ostenderet, quemadmodum columbæ sunt fertiles valde, ita se quoque liberalem esse in donis suis communicandis. Ostendatur ergo 1° Quæ sint illa dona. 2° Quam necessaria et utilia sint homini Christiano, quamque adeo assidue illa a Sancto Spiritu petere debeat. Vide tit. Spiritus Sanctus, et Fabrum hic conc. 3.

V. *Alii autem dicebant irridentes: quia musto pleni sunt isti.* ACTOR. II. Potest ostendi effectus amoris divini ex comparatione cum musto. 1° Quia ut mustum plene satiat et inebriat ut nullam amplius delectationem ex creaturis haurire velit. 2° Ut mustum dulcedine sua mire recreat, et lætificat. 3° Ut mustum audaces facit et intrepidus, ut in Apostolis cernere erat. 4° Ut mustum loquaces facit, sic etiam Apostoli loquebantur magnalia, ita ut verum fuerit dicere: Ex abundantia cordis loquitur. Vide tit. Spiritus Sanctus et tit. Charitas.

VI. *Et factus est repente de cælo sonus tamquam advenientis Spiritus vehementis.* ACT. II. Potest ostendi, quod Spiritus Sanctus in modum venti adveniret, ut ostenderet, se vento similes effectus operari, et 1° Insuperato advenire; quia Spiritus, ubi vult, spirat. 2° Vehementer impellere ad bonum; nescit enim tarda molimina Spiritus Sancti gratia, teste Sancto Ambrosio. 3° Æstum concupiscentiæ plurimum temperare; quæ

omnia ex dicto titul. Spiritus Sanctus facile dilatari possunt.

VII. Ex occasione thematis : *Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret.* Jo. c. III. Ostendi potest dilectio Dei erga homines triplici ex capite. 1° Considerando, 2° Quis dederit. 3° Pro quo dederit. 4° Quem ob finem dederit. 5° Qua conditione dederit. Vide Fabr. conc. 5.

VIII. Ex eodem themate ostendi potest, quomodo Apostoli vicissim dilexerint Deum, quod explicari potest per illa verba : *Musto pleni sunt.* 1° Quia quasi emotæ mentis homines nihil de terrenis rebus senserunt. 2° Quia ut ebrii pocula et vinum, ita illi solum Deum eructabant, loquentes magnalia Dei. 3° Quia audaces et intrepidos faciebat ut ebrii esse solent. 4° Quia ut ebrii inflammabantur, sed non nisi divino amore. 5° Quia ut ebrii discurrerant per mundum provocantes ad amorem. 6° Quia lætos et hilares faciebat ut ebrios. Vide Fabr. conc. 6.

IX. Ex eodem themate ostendi potest, quomodo verificatum sit illud Eph. IV. Ascendens in altum dedit dona hominibus, simulque declarari, quam pretiosum sit donum Spiritus Sanctus, sive 1° In seipso spectetur, nam ut sic infinitæ bonitatis et dignitatis est. Sive 2° Ratione dantis, quia ut sic ex infinito amore et liberalitate procedit. Sive 3° Ex parte accipientis ponderetur, quia sic mundo ingratiissimo et immerito collatum est. Sive 4° Ex parte fructificationis spectetur, quia ut sic quasi infinitum fructum producit. Vide eod. tit. et Fabr. in conc.

X. Ex occasione ejusdem thematis possunt explicari causæ, cur Spiritus Sanctus in specie ignis, venti, columbæ, nubis, linguæ igneæ apparuerit, et ex quavis specie salutaris doctrina erui et commendari. Vide tit. Spiritus Sanctus.

XI. Ex eodem themate potest imprimis explicari, quid sit donum Spiritus Sancti in genere, videlicet impulsus ad patranda heroica virtutum opera. Deinde possunt ex septem talibus donis priora tria explicari, videlicet tit. Donum *Sapientiæ*, quo contemplamur divina et æterna, et secundum illa de rebus judicamus ex fide et Scripturis sacris. 2° Donum *Scientiæ*, quæ versatur circa res creatas et docet nos ferre judicium de rebus agendis, modum recte utendi mediis ad salutem, aperit fraudes Dæmonis, mundi, et carnis, fuggerens veritatem ad vincendas illas. 3° Donum *Intellectus*, quo discutimus Scriptura-

rum difficultates et modos, sensus litterales et mysticos, figuras et tropos, indeque salutaria documenta capimus, discutimus etiam fidei controversias, conscientiæ scrupulos et laqueos tollimus, et causas litigantium difficiles dijudicamus. Vide Fabr. conc. 4. lit. B C D.

XII. Ex eodem themate ostendi potest, quanta damna per linguam male usurpatam Deo, Christo, proximo, nostræ personæ, et rebus nostri inferantur, quamque adeo indigemus auxilio Spiritus Sancti, qui doceat nos artem loquendi. Vide tit. cit.

PRO FERIA III. PENTECOSTES.

I. Ex occasione thematis : *Ego veni, ut vitam habeant, et abundantius habeant.* Jo. X. Potest imprimis ostendi, quæ sit vita illa, propter quam Christus venit, scilicet vita æterna, quæ sola, quia caret omnibus miseriis, et morti non est obnoxia, vera vita dici potest. Deinde ostendi potest, quomodo suo exemplo docuerit, quomodo abundantius participari possit hæc vita, scilicet per humilitatem, obedientiam, patientiam, et similes virtutes.

II. Ex occasione ejusdem ostendi potest, quomodo vita in hoc sæculo et statu viæ consistat in charitate Dei, proximi, et sui ipsius ordinata, et quomodo Christus hanc triplicem charitatem velut ignem in nobis accendat. De quo Vide Bibl. tit. Spiritus Sanctus.

III. Ex eodem themate ostendi potest, quomodo vitam prædictam animæ conservare possimus, nimirum. 1° Per respirationem, id est, mentis ad Deum frequentem elevationem, seu orationem. 2° Per cibum varium, puta verbi divini, Eucharistiæ, voluntatis divinæ, seu mandatorum Dei. 3° Per potum aquæ salientis in vitæ æternæ, seu gratiæ divinæ, conservationem, vel etiam sanguinis Christi, ex frequenti Sacramentorum usu hausti. 4° Per somnum seu animi quietem, dum certis temporibus anima a curis, et negotiis secularibus avocatur, et rebus divinis applicata quiescere finitur.

IV. Ex occasione thematis : *Ego sum ostium* : ostendi potest, quodupliciter Christus sit ostium, nimirum 1° Ostium Pastoralis officii, quia hoc nemo nisi potestatem ab ipso acceptam habere potest. 2° Ostium Ecclesiæ, quia in hanc nemo, nisi per Christi fidem, et baptismum ingreditur. 3° Ostium gratiæ,

quia nemo hanc obtinere potest, nisi per merita Christi. 4° Ostium gloriæ, quia nemo ad hanc intrare potuisset, nisi ipse cœlos reserasset. Incitentur proin Auditores, ut de Christo dictum putent illud PROV. VIII. Beati, qui vigilant ad fores meas quotidie, et observant ad postes ostii mei; qui me invenerint, invenient vitam, et haurient salutem a Domino. Vide Fabrum conc. 9. lit. C.

V. Ex occasione thematis: *Ego veni, ut vitam habeant*; explicari possunt reliqua quatuor dona Spiritus Sancti, videlicet. 1° *Consilii*, quo instruimur, priusquam magnum aliquid, et periculosum aggrediamur, definiamus, mandemus, loquamur. 2° *Donum Fortitudinis*, quo corroboratur cor nostrum, quodvis temporale damnum pati velimus, ne æternum incurramus. 3° *Donum Pietatis*, quo excitat nos Spiritus Sanctus ad religionem, et amorem cultus divini, necnon ad curam proximi, emolliens cor nostrum, ut Dei voluntati, ac cultui se submittat, et ad proximum inclinet. 4° *Donum Timoris*, quo immittit in cor varia argumenta, quæ superbiam, et vanitatem nostram retundant, ac timere Deum faciant. Vide Fabrum fer. 2. post Pent. conc. 4. lit. EFGH.

VI. Ex eodem themate ostendi possunt media ad artem recte loquendi, per quam vel maxime vita animæ abundantius acquiritur, addiscendam; quorum primum est *oratio*, per quam dicatur cum Davide Ps. CXL. Pone Domine custodiam ori meo, et ostium circumstantiæ labiis meis. Secundum *silentii amore* nemo enim secure loquitur, qui non libenter tacet. Tertium *consideratio*, ut Sanctus Augustinus suasit dicens: Omne verbum prius veniat ad limam, quam ad linguam. Quartum *multa* pro transgressionibus imponenda, ita ut cum Seneca dicatur: Ego mihi irascor, et ego a me poenas exigam. Quintum *radicis extirpatio*, quæ est, teste Th. Kempensi lib. 1. cap. x. quod per mutuas locutiones consolari ab invicem quærimus, et libenter de his, quæ multum diligimus vel cupimus, vel contraria nobis sunt, loquimur. Vide tit. Lingua.

PRO FESTO TRINITATIS ET DOMINICA I. POST PENTECOSTEN.

I. Ex occasione thematis: *Docete omnes Gentes, baptizantes eos in nomine Patris, et*

Filii, et Spiritus Sancti. MATTH. XXVIII. Potest 1° ostendi, quam merito mysterium SS. Trinitatis credatur, tum ob figuras veteris Testamenti, tum ob textus novi, tum ob miracula hunc in finem edita. 2° Cur quivis Christianus eam profiteri debeat. Nempe quia hæc professio est nostra tessera contra infideles: est scopus, et regula nostrarum actionum; unde dicitur: Gloria Patri, etc. est clypeus contra Dæmones: est cythara laudis divinæ, per quam cum Angelis canimus: Sanctus, Sanctus, Sanctus, etc. Vide tit. Deus et Fabr.

II. Ex eodem themate ostendi potest 1° Cur hoc Festum a Christianis summa cum devotione sit celebrandum; quia scilicet est Festum omnium trium Personarum, atque adeo celeberrimum. 2° Quomodo debeat celebrari, nimirum firmiter eam credendo, firmiter in eam sperando (quia potest juvare propter potentiam Patris, et scit juvare propter sapientiam Filii, et vult juvare propter bonitatem Spiritus Sancti) atque adeo semper cogitando, quæ placeant illi propter Patrem, loquendo propter Filium, operando propter Spiritum Sanctum. Vide loc. cit.

III. Ex eodem themate ostendi potest, quomodo SS. Trinitati perpetuum *Gloria Patri*, aut *Sanctus, Sanctus, Sanctus*, cani possit, si videlicet omnes cogitationes, verba, et opera purissime ad majorem Dei gloriam referantur; aut si semper facere studeamus, quæ Deo magis placent, quomodo magis placent, et quia magis placent. Ostendatur proinde, quam excelsus, Deoque gratus, atque adeo, et nobis utilis futurus sit hic modus colendi Sanctissimam Trinitatem. Deinde quomodo hic ipse modus practice usurpari possit, et debeat.

IV. Ex occasione ejusdem thematis ostendatur, quod homo peculiari ratione obligetur ad colendam Sanctis. Trinitatem, eo quod creatus sit ad imaginem ejusdem; quem enim magis amaret imago, si posset, quam illum, cujus est imago? Ostendatur ergo 1° Vel ex ipso corde triangulari, atque anima, tribusque potentiis, quod creatus sit ad imaginem Sanctissimæ Trinitatis; dein quomodo imaginem hanc venerari, mundam conservare, et ubi opus fuerit, renovare debeant.

V. Ex occasione ejusdem thematis ostendi potest, quomodo quivis Christianus hoc die imitari debeat servum illum, qui a Domino suo ad conventum Dæmonum ductus, et

Lucifero homagium præstare jussus, renuit id facere, dicensque: Reddome Sanctissimæ Trinitati, Patri, Filio, et Spiritui Santo: totum conventiculum dissipavit. Ostendatur proin, quomodo quisque se reddere Sanctissimæ Trinitati debeat, videlicet 1° Per seriam detestationem vitæ præteritæ. 2° Per novum propositum, serio, et constanter illi serviendi. 3° Per novam oblationem omnium suarum actionum ad majorem gloriam ejusdem Sanctissimæ Trinitatis.

VI. Ex eodem themate ostendatur, cur quivis homo se totum Sanctissimæ Trinitatis obsequio cum summa fiducia consecrare debeat ob tria attributa eidem specialiter convenientia, scilicet ob potentiam Patris, sapientiam Filii, bonitatem Spiritus Sancti; de quibus vide Fabr. conc. 5.

VII. *Docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti.* MATTH. XXVIII. Potest explicari pro capacitate Auditorum mysterium Sanctissimæ Trinitatis, et causæ afferri, cur illud firmiter credere, et profiteri debeamus; de quo vide tit. Deus.

VIII. Ex eodem themate ostendi potest, cur hoc Festum præ omnibus Festis devote sit celebrandum; et quomodo id ipsum aptissime fieri possit; de quo vide I. cit.

IX. Ex eodem ostendi potest, quam grata sit Deo laus illa Ecclesiæ, qua canit: Gloria Patri, etc. et quomodo Auditores perpetuum *Gloria Patri*, aut *Sanctus, Sanctus, Sanctus*, etc. juxta Sanctorum Angelorum exemplum canere possint; de quo vide tit. Deus.

X. *Cujus est imago hæc?* MATTH. XXII. Ostendi potest hominem esse imaginem Sanctissimæ Trinitatis, et inde inferri, quanto in honore hæc imago habenda, quam sollicite ab omni macula per peccatum contrahi solita custodienda, quantosque ob hunc cultum fructus quisque sperare possit. Vide tit. Anima.

XI. Ex eodem narrari potest historia ex speculo magno exemplorum de servo, qui a Domino suo ductus ad Dæmonem, eique se mancipare jussus, ubi audivit, abnegandam sibi Sanctissimam Trinitatem esse, in hæc verba prorupit: Reddo me Sanctissimæ Trinitati: sique Dæmonem fugavit. Inferatur subinde quid idem quivis homo facere debeat, idque propter Potentiam Patris, Sapientiam Filii, et Bonitatem Spiritus Sancti quæ tres proprietates ab iis, qui servire

cupiunt, in Dominis requiruntur. Vide cit. tit. Deus.

XII. *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus.* MATTH. XXVIII. Ostendatur, quomodo SS. Trinitas semper sit nobiscum. 1° Per *immensitatem, et præsentiam*; unde excitandi Auditores, ut quod S. Bernardus de S. Angelo Custode dixit: « In omni angulo Angelo tuo reverentiam habe, nec audeas ille præsentem, quod me præsentem non auderes, » multo magis erga SS. Trinitatem observetur. 2° Per *potentiam*, adjuvando, et protegendo nos, unde fiducia concipienda, iterumque applicandum, quod Sanctus Bernardus de Angelis dixit: Fideles sunt, prudentes sunt, potentes sunt, tantum adhæreamus eis, etc. 3° Per *sapientiam*, dirigendo nos, unde providentiæ illius omnia comittenda, omnisque sollicitudo in illum projicienda. Vide tit. cit. Deus.

PRO DOMINICA II. POST PENTECOSTEN

I. *Homo quidam fecit cœnam magnam.* LUC. XIV. Potest ostendi, quam vere Christus in SS. Eucharistia cœnam magnam apparaverit. Est enim magna in se propter cibi, et potus præstantiam. 2° Magna propter modum præparandi, nempe miracula intervenientia. 3° Magna propter effectus, nam satiat, nutrit, augmentat, pinguefacit, et delectat animam plus, quam ullum aliud convivium, ut adeo merito etiam cum magno desiderio, præparatione, et devotione sumi debeat. Vide tit. Eucharistia.

II. Ex ejusdem thematis occasione dici potest, hanc cœnam esse similem convivio Norimbergæ per tres mensas sibi superimpositas instituto; de quo vide loc. cit.

III. Item occasione anagrammatis, quo *Eucharistia* idem significat, ac *Cithara Jesu*, possunt effectus potiores Eucharistiæ indicari, simulque quomodo hæc cithara pulsari, id est, Eucharistia sumi debeat, ostendi; de quo vide loc. cit.

IV *Et cæperunt se omnes excusare.* LUC. XIV. Afferri possunt et refutari excusationes, ob quas aliqui horrent venire ad hanc cœnam; de quibus vide loc. cit.

V. *Exi cito in plateas, et vicos civitatis, et pauperes, ac debiles, et cæcos, et claudos introduc huc.* LUC. XIV. Ostendi potest, quoniam potissimum frequenter ad Eucharistiam accedere debeant; nimirum 1° Pauperes, qui

cupiunt in virtutibus et meritis crescere; hic enim audient illud olim S. Augustino dictum: Cresce, et manducabis me, et non mutabis me in te, sed tu mutaberis in me. 2º Debiles in spiritu, et variis morbis spiritualibus obnoxii; hinc enim virtus exhibit, et sanabit omnes. 3º Cæci, qui illuminatum nondum intellectum in rebus spiritualibus habent; his enim merito dicitur: Accedite ad eum, et illuminamini, magisque aperientur oculi, quam Jonathæ gustato melle. 4º Claudii seu difficulter progredientes in via mandatorum et perfectionis; hinc enim magis confortantur, quam Elias per panem ab Angelo allatum; quæ omnia facile dilatari et probari possunt per ea, quæ in cit. tit. dicuntur.

VI. *Introduc huc.* Luc. xiv. Dici potest, plerumque in particularibus Ecclesiis processionem solemnem in Festo Corporis Christi institutam, privatam iterum processionem institui, et hoc vel maxime esse cuius homini, cum et ipse sit templum Dei, suadendum, quomodo autem id fieri debeat. Vide loc. cit. §. 12. n. 24.

VII. Ex occasione thematis: *Homo quidam fecit cœnam magnam*: Luc. xiv. potest ostendi, quod cœna hæc magna sit ipsa vita æterna seu beatitudo, quæ merito dicitur magna 1º Quia in ea reperiuntur omnis generis delitiæ, velut epulæ. 2º Quia ibi satiety et abundantia plenissima habetur. 3º Quia musica præstantissima, et suavissima beatorum Deum laudantium auditur. Unde excitentur Auditores ad magnum desiderium hujus cœnæ concipiendum, et ut diligenter se ad eam præparent vocationi suæ respondendo. Vide Fabrum conc. 10. lit. c.

VIII. Ex eodem themate potest Eucharistia huic cœnæ magnæ comparari, quia continet triplicis generis fercula in convivis splendidis apponi solita. 1º Fercula oculos solum delectantia, et admiranda (*bschavessen*) quia in ea plurima continentur miracula, quæ solum oculo Fidei aspici, et credi debent. 2º Fercula solida (*Hauptspein*) quia Eucharistia animam satiat, nutrit, pinguefacit, roborat. 3º Bellaria (*Confect*) quia præbet delicias Regibus, id est, qui super seipsos regnant. Vide tit. Euch. et tit. communio.

IX. Ex eodem themate potest Eucharistia comparari convivio Assueri. 1º Propter dignitatem instituentis. 2º Propter multitudinem invitatorum. 3º Propter cibos, et potum præstantissimum. 4º Propter sumptionem, ad quam nemo cogebatur, sed quisque sumebat,

quantum volebat, id est, juxta dispositionem. Vide loc. cit.

X. Ex occasione thematis: *Et cœperunt se omnes excusare*: possunt frivolæ excusationes, per quales aliqui a frequenti communione se excusant, afferri, et refutari; quarum prima est, respectus humanus: quid dicent homines? Secunda, quod Ecclesia semel dumtaxat communionem quovis anno præcipiat. Tertia consuetudinis malæ deponendæ difficultas. Quarta, quod nullus advertatur fructus. Quinta, quod frequentior usus pariat contemptum. Sexta negotiorum multitudo. Septima, quod quis non audeat amplius lætus esse ob perpetuam recollectionem. Octava, quod indignus sit tam frequenti communione. Nona, quod reverentia exigat rariorem communionem.

XI. Ex occasione thematis: *Et vocavit multos*: possunt causæ afferri, cur solemnis processio circa hanc octavam instituitur, videlicet 1º Ut gratos nos pro beneficio Eucharistiæ institutæ exhibeamus. 2º Ut compensemus, quod per annum negleximus. 3º Ut aliorum injuriæ resarciantur. 4º Ut hæreticorum perfidia redarguatur. 5º Ut oppida et arces muniantur contra hostes, exemplo S. Claræ, hostes per Eucharistiam fugantis. Vide tit. Eucharistia §. 12. n. 21.

XII. Ex eodem themate ostendi potest, quomodo Christum in corpus nostrum per privatam processionem introducere debeamus 1º Præferendo crucem confessionis. 2º Persicas ornatas floribus per modestiam exteriorem, et interiorem corporis portando. 3º Musicos choros congregando per laudes Christo cantandas. 4º Angelos introducendo per varias virtutes exercitas. 5º Christum in argentea capsula per puritatem, et deaurata per charitatem, portando. 6º Proceres seu cœlites ad comitandum Christum invitando. 7º Ignem festivos per tormentorum explosionem excitando, id est actus charitatis erga Deum, proximum et seipsum exercitos. 8º Hymnum Ambrosianum per gratias actas cantando vel dicendo. Vide tit. cit. et Fabrum in Sylva them. 5.

PRO DOMINICA III. POST PENTECOSTEN.

I. *Nonne dimittit nonaginta novem oves in deserto, et vadit ad illam quæ perierat?* Luc.

xv. Ostendi potest, quanti Christus fecerit animam hominis, dum eam per tot annos, tot labores, tot cruciatus, ipsamque mortem quæsit, suoque exemplo etiam alios Pastores ad similem conatum pro animabus suscipiendum excitavit, quorum aliquot exempla ex tit. Zelus, et tit. Anima enarrari possunt. Inde inferatur, quas gratias Christo referre debeamus, scilicet nos totos ei committendo. Si enim totum me debeo, etc. tit. Passio, O quam ingrata foret ovicula, quæ a Pastore tam sollicitè quæsitæ, et in humeros sublata, ultro desiliret, et aufugeret, lupis in prædā cessione.

II. *Murmurabant Pharisei, et Scribæ.* Luc. xv. Potest vitium murmurationis dissuaderi, et 1º Quidem ostendi, in quo consistat, nempe quod sit injusta querela de factis aliorum. 2º Quam sit commune hoc vitium, dum passim tales murmuraciones contra æquales, contra superiores, contra ipsum Deum audiuntur. 3º Quare sit fugiendum, quia scilicet est contra charitatem, quæ jubet onera alterius portare: contra justitiā, quæ monet, ut neminem inauditum damnemus: contra prudentiam, quæ dicat, ut medium inutile ad finem non adhibeamus; quid autem juvat murmuratio ad emendationem? Contra obedientiam, quæ monet, ut omnia de manu Dei, et Superiorum æquo animo accipiamus, dicentes cum S. David: Obmutui, quia tu fecisti. Vide plura tit. Detractio (cui affinis est murmuratio) et tit. Judicium temerarium, quod plerumque antecedit murmurationem. Vide etiam Fabrum hic conc. 3.

III. *Quia hic peccatores recipit, et manducat cum illis.* Luc. xv. Potest ostendi, cur quisvis Christianus exemplo Christi peccatores in cor suum recipere, et pro illis orare debeat. Itaque 1º Cur eis succurrere debeat, nempe quia sunt membra ejusdem corporis; quia sunt fratres eodem Christi sanguine spiritualiter progeniti, et quia miseri sunt, et in latrones infernales inciderunt. 2º Ostendatur, quomodo quiseisdem succurrere possit, nempe corde (compatiendo, et desiderando eis succurrere) ore (precando pro illis assidue, et verbis, ubi licet, adhortando ad emendationem) opere (varia opera pro ipsis Deo offerendo). De quibus vide tit. Zelus.

IV. *Cum invenerit eam, imponit in humeros suos.* Luc. xv. Potest dici optandum esse, ut omnes Christiani pro sigillo haberent Christum ovem in humeris gestantem, cum inscriptione: Alter alterius onera portate,

nihil enim magis necessarium et utile ad concordiam conservandam in communitate. Ostendatur ergo 1º quomodo Superiores Subditorum. 2º Æquales æqualium. 3º Subditi Superiorum onera portare debeant. Vide tit. Dilectio proximi et Thomas Kempensis l. 1. c. xvi.

V. *Ita gaudium erit in cælo super uno peccatore pœnitentiam agente.* Luc. xv. Ostendi potest, quantum gaudium quisvis peccator per seriam pœnitentiam creare possit, Deo, Angelis, Sanctis, domesticis, vicinis, superioribus, sibi ipsi ante, in, et post mortem; simulque unum aut alterum medium ad talem pœnitentiam offerri, maxime ut Christo per fiduciam appropinquet. Vide tit. Pœnitentia, et tit. Conscientia.

VI. *Congratulamini mihi, quia inveni drachmam, quam perdideram.* Luc. xv. Ostendi potest, quod quisvis peccator, qui gratiam divinam per peccatum amisit, mox illam quærere debeat. 1º Ergo ostendatur; quam pretiosa sit hæc drachma. 2º Quomodo quærenda sit, nempe per scopum contritionis, vel confessionis, aut examinis conscientie. 3º Quod non sit differenda hæc inquisitio, de quibus vide tit. Pœnitentia, et tit. Gratia, et Thomam Kempensis lib. iii. cap. lv.

VII. Ex occasione thematis: *Nonne dimittit nonaginta novem oves in deserto, et vadit ad illam quæ perierat.* Luc. c. xv. ostendi potest, cur animæ cura omnibus præponenda sit, nempe 1º Quia, cum ad imaginem Dei facta, et pretioso Christi Sanguine sit redempta, omnibus rebus creatis exceptis Angelis, præponderat; hinc nihil aliud prodest, si anima perdat. 2º Quia unam dumtaxat animam habemus, qua perditæ, omnia perdidimus. 3º Quia anima est pretiosissimum talentum a Deo concredidit, de quo proin severissima ratio est reddenda. Vide tit. Anima.

VIII. Ex occasione thematis: *Congratulamini mihi, quia inveni ovem meam, quæ perierat:* potest ostendi utilitas pœnitentie 1º Ob reparationem gratiæ. 2º Ob restitutionem meritorum. 3º Ob restitutionem tranquillitatis conscientie. 4º Ob famam recuperatam. De quibus vide tit. Pœnitentia, et Fabrum conc. II. et Sylva them. I.

IX. Ex occasione thematis: *Gaudium erit coram Angelis Dei:* ostendi potest, cur Angeli gaudeant super peccatore pœnitentiam agente, nimirum 1º Propter Deum, cujus imago reparatur. 2º Propter Christum, cujus ovicula summe amata inventa est. 3º Propter

Spiritum Sanctum, cujus templum mundatum et reconciliatum est. 4° Propter ipsos Angelos, quorum numerus instauratur. 5° Propter ipsos peccatores, qui ab æterno interitu liberantur. 6° Propter dæmones, quibus præda gratissima eripitur. Vide Fabrum conc. 9. et in Sylva them. 3.

X. Ex eodem themate ostendi potest, cur majus gaudium sit super uno pœnitente, quam nonaginta justis: nimirum 1° Quia jucundius Deo spectaculum exhibetur per vim et victoriam a peccatore de seipso relatum. 2° Quia propter peccatores Christi incarnatio et passio, ex quibus infinita bona provenerunt, decreta est. 3° Quia peccatores hoc ipso, quod dimissa sint illis peccata multa, cum S. Magdalena plus diligunt. Vide Fabrum in Sylva.

XI. Ex occasione thematis: *Si perdiderit drachmam, non accendit lucernam?* potest ostendi, quod etiam damnum ex peccato veniali ortum sit magnificandum ac reparandum, quia talia peccata multa bona auferunt, puta conscientiae tranquillitatem, favorem Dei, meriti augmentum, gratias Dei speciales, profectum in virtutibus. 2° Multa mala inferunt, puta maculam animæ, imminutionem charitatis, virium animæ debilitatem, dispositionem ad peccatum mortale. Vide ibid. them. 2.

XII. Ex eodem themate potest ostendi cur Deus in nobis accenderit lucernam conscientiae, nempe 1° Ut sciremus, quid agendum aut omittendum. 2° Ut retraheret a malo, et impelleret ad bonum. 3° Ut actionum nostrarum esset testis. 4° Ut esset accusator nostrarum actionum, et tutor proximi. Vide l. c. them. 5.

PRO DOMINICA IV. POST PENTECOSTEN.

I. *Cum turbæ irruerent, ut audirent verbum Dei.* Luc. v. Potest ostendi fervor turbæ in audiendo verbo Christi, et afferri rationes, cur tunc tam avidè audierint, simulque ostendi, quam dissimilis sit fervor in modernis Christianis, et quæ causæ sint hujus teporis, nimirum quia non credunt firmiter, doctrinas in concione propositas Dei verbum esse, nec simili cum intentione accedunt ad conciones; quæ omnia fusius demonstrantur ex iis, quæ de verbo Dei tit. 445. dicta sunt.

II. *Præceptor, per totam noctem laborantes nihil cæpimus.* Luc. v. Ostendi potest, quod plerique homines hæc verba olim in fine vitæ usurpare possint; nimirum quia plerique aut mala agunt, aut extra statum gratiæ agunt, aut sine legitima intentione; quam autem stulte agant, colligi potest ex similitudine illorum, quibus thesaurus Regis apertus esset cum facultate auferendi inde per horam, quantum vellent, et possent; annon enim tales stulte agerent, si omnia alia agerent, quam exportarent divitias ex thesauro, etc. Sane verendum est, ne verificetur olim illud ISAIÆ XVI. Mœrebunt, etc. Vide tit. Labor, et tit. Intentio, et tit. Opus bonum.

III. *In verbo autem tuo laxabo rete.* Luc. v. Potest ostendi, quomodo quisvis homo fructuose laborare possit, si videlicet in verbo Christi laborem peragat. Hoc autem tripliciter fieri potest 1° In verbo tuo, id est, per gratiam tuam, quæ proin prius invocanda est, dicendo cum Ecclesia: Actiones nostras, etc. 2° Si ad honorem Christi laboremus, juxta monitum S. Pauli, 1. Cor. x. Sive manducamus, etc. 3° Si ad exemplum Christi bene omnia agamus, ut dici possit: Bene omnia fecit. Vidit cuncta, quæ fecerat, et erant valde bona. Gen. I. Vide tit. Opus bonum.

IV. *Concluserunt piscium multitudinem copiosam.* Luc. v. Possunt fructus multiplices bonorum operum demonstrari, nempe meritorius, satisfactorius, impetratorius, simulque ostendi, quanta consolatio, et alacritas in omnibus laboribus sit oritura. Vide cit. Opus bonum.

V. *Piscatores autem descenderant, et lavabant retia sua.* Luc. v. Potest examinis quotidiani necessitas, et utilitas demonstrari, et ab initio quinque ejus partes breviter explicari. Vide tit. Examen Conscientiæ.

VI. Ex eodem themate etiam frequentioris confessionis necessitas, et utilitas demonstrari, frivolæque nonnullorum excusationes refutari possunt. Vide tit. Confessio, maxime §. 7.

VII. Ex occasione thematis: *Cum turbæ irruerent in Jesum, ut audirent verbum Dei.* Luc. v. Potest ostendi, cur verbum Dei libenter, et studiose sit audiendum, nimirum 1° Propter Deum, cujus Epistola est verbum Dei. 2° Propter amorem Christi, qui est increatum Verbum Dei. 3° Propter nostram necessitatem, et utilitatem, quia est signum prædestinationis, cibus spiritualis animæ, miro-

thecion spirituale, armamentarium animæ, et optimum instrumentum ad perfectionem acquirendam. Vide tit. Verbum Dei.

VIII. Ex eodem themate possunt proponi et solvi utiles quædam quæstiones de hac materia. 1º Cur nullum præceptum datum sit de verbo Dei audiendo. 2º Cur viva vox prævaleat mortuæ voci librorum. 3º Cur SS. Patres præferant verbum Dei Corpori Christi. 4º Quis sit triplex auditus, quem Doctores requirunt ad fructuose audiendum verbum Dei, scilicet, auditus naturæ, quo verbum suscipitur: auditus intelligentiæ, quo sensus verbi discernitur: auditus obedientiæ quo res verbi efficitur. Vide tit. eod.

IX. Ex eodem themate possunt aliæ quæstiones circa fructum verbi divini proponi, nimirum 1º Quia fructus sit quærendus in audiendo verbo Dei. 2º An semper aliquis sentiatur. 3º Cur sæpe non magnus sequatur. 4º An in tali casu desistendum ab auditione. 5º An desistendum tunc a prædicatione. 6º Quomodo reportandus fructus. Quas quæstiones vide solutas in cit. tit.

X. Ex occasione thematis: *Duc in altum, et laxate retia in capturam*: ostendi potest, quomodo quis Christianus perfectus esse possit, et debeat. 1º Quia hanc perfectionem exigit natura, Deus, Christus, et exempla Sanctorum. 2º Quia consistit in duobus tantum præceptis: Declina a malo, et fac bonum. 3º Quia ad hæc præcepta omnes habent copiosa media, scilicet Instructores, auxilia Dei, Sacramentorum usum, exempla sociorum. Vide tit. Perfectio et Fabrum conc. 4. et Sylva them. 4.

XI. Ex eodem themate possunt proponi industriæ, quibus multa, et magna merita non magno labore comparari queant, videlicet si 1º Intentio sit purissima ex solo charitatis motivo elicitæ. 2º Si alacritas in operibus ostendatur. 3º Si difficultates occurrentes generose superentur. 4º Si liberales nos erga Deum ostendamus. Vide Fabrum in Sylva them. 5.

XII. Ex occasione thematis: *In verbo tuo laxabo rete*: ostendi potest, quantam efficaciam habeat obedientia. 1º Ad Dei beneplacitum augendum. 2º Ad meritum incrementum. 3º Ad fructum in proximi salute copiosum obtinendum. Vide tit. Obedientia.

PRO DOMINICA V. POST PENTECOSTEN

I. *Nisi abundaverit justitia vestra plus quam Scribarum, et Phariseorum, non intrabitis in regnum cælorum.* MATTH. v. Potest hypocrisis vitium dissuaderi, et 1º ostendi, quid sit, et unde cognosci queat. 2º Quam commune sit Ecclesiasticis, et sæcularibus, ita ut de plurimis dici queat: Vox quidem vox Jacob, manus autem manus sunt Esau. 3º Quam exosum sit Deo, et hominibus. Vide tit. Hypocrisis.

II. *Omnis, qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio.* MATTH. v. Potest iracundiæ vitium dissuaderi, et 1º ostendi, quæ sit iracundia mala. 2º Quam noxia sit bonis temporalibus, corpori, animæ, societati humanæ, etc. Vide tit. Iracundia item Fabrum hic conc. 7.

III. Ex eodem themate possunt varia remedia ad iracundiam propriam sedandam proponi, et commendari, quæ videre licet tit. cit. Item apud Fabrum hic conc. 5.

IV. Ex eodem potest ostendi, quomodo ira aliena compesci possit; de quo vide tit. cit.

V. *Vade prius reconciliari fratri tuo.* MATTH. v. Possunt ostendi causæ, ob quas quis libenter, et celeriter inimico suo reconciliari debeat, quas videre licet tit. Dilectio inimici.

VI. Ex eodem themate possunt refutari frivolæ excusationes, quæ a plerisque afferuntur, ne inimicis suis ignoscere cogantur, quas vide tit.

VII. Ex occasione thematis: *Nisi abundaverit justitia vestra plus quam Phariseorum.* MATTH. v. potest ostendi, quam multipliciter vitium Hypocrisis regnet in mundo, et 1º apud Christianos, qui nomen sine operibus habent. 2º Apud devotos, qui fictam pro vera, et solida virtute exercent. 3º Apud politicos, qui curam boni Reipublicæ habere præ se ferunt, cum tamen nonnisi proprium interesse quærant. 4º Apud falsos amicos, qui veram amicitiam simulant. 5º Apud Religiosos, et Clericos, qui habitu perfectionem mentiuntur, nihil minus autem opere præstant. Vide tit. Hypocrisis.

VIII. Ex eodem themate potest ostendi, in quo consistat vera justitia, et virtus, nimirum 1º ut ex bona intentione eliciatur, vel ex communi motivo charitatis divinæ, vel ob specialem honestatem cujusque virtutis. 2º Ut

discrete eliciatur; nam discretio omnibus virtutibus modum, et ordinem præscribit. 3º Ut constanter eliciatur, nam ficta in naturam suam cito recidunt, ut ex fucata pulchritudine patet. Vide tit. Virtus, et Hypocrisis.

IX. Ex eodem themate ostendi potest, quam odiosum, inexcusabile, perniciosum, et curatu difficillimum, ac diabolicum sit hoc vitium, de quibus vide tit. Hypocrisis.

X. Ex occasione thematis: *Omnis, qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio*; potest ostendi, quod ira sit similis triplici lanceæ, qua Absalon a Jacobo perfossus est, nam corpori, animæ, et rebus fortunæ tum propriis, tum alienis nocet gravissime. Dein ostendatur, quomodo contra hanc triplicem lanceam pectus triplici aere, seu lorica, scilicet consideratione longanimitatis divinæ, consideratione proximi, ut instrumenti justitiæ divinæ, consideratione propriæ fragilitatis, munendum sit. Vide tit. Iracundia.

XI. Ex eodem themate possunt variæ quæstiones circa iracundiam proponi, et solvi. Nimirum 1º quod sit discrimen inter iram, et indignationem. 2º Quando ira peccaminosa sit. 3º Qui sint gradus iræ. 4º Quomodo ira sit usurpanda. 5º Quibus non irascendum; quæ omnia vide tit. Ira, et Fabrum conc. 4.

XII. Ex occasione thematis: *Vade prius reconciliari fratri tuo*: potest ostendi 1º Cur inimicitia Deo tam exosa sit. 2º Cur Christo. 3º Cur hominibus. 4º Cur ipsi iracundo; de quibus vide tit. Iracundia.

PRO DOMINICA VI. POST PENTECOSTEN.

I. *Misereor super turbam*. MARGI VIII. Ostendi potest, quinam homines potissimum misereri debeant aliorum; de quibus vide tit. Misericordia.

II. Ex eodem themate ostendi potest, quomodo misereri debeant, seu circumstantiæ in misericordia exercenda observandæ proponi; quas vide loc. cit.

III. Ex eodem possunt causæ, ob quas misericordia exercenda sit, proponi, et amplificari; ob quas vide tit. cit.

IV. Ex eodem possunt offerri aliquot media ad misericordiam promptè exercendam; quæ vide cit. tit.

V. Ex eodem possunt afferri, et refutari excusationes, per quas aliqui se eximere volunt ab obligatione misericordiam exercendi; quas vide t't. cit.

VI. *Ecce jam triduo sustinent me*. MARC. VII. Potest ostendi, quomodo Christum movere possimus, ut necessaria sive quoad temporalia, sive quoad spiritualia suppeditet, si scilicet per triduum, *Fidei*, qua credamus, Deum posse, et velle juvare; *Spei*, qua ad ipsum actu confugiamus, nostramque ei necessitatem exponamus; *Charitatis*, qua mandata ejus observamus, et, quidquid Deus circa nos, ut nostra bona disponit, æquissimo animo disponamus. Hoc sane triduo si Christum sustineamus, id est, hos actus eliciamus, tanto certius sperare poterimus, ipsum dicturum: *Misereor super turbam*: quanto gratiores hi actus, quam illud triduum, sunt futuri. Vide plura tit. Fides, Spes, Charitas, Resignatio.

VII. Ex occasione thematis: *Unde ememus panem?* MARC. VIII. ostendi potest, cur et quando consilium petendum; hinc 1º ostendatur necessitas, quia nemo sibi sapiens satis: utilitas, quia salus, ubi multa consilia: jucunditas, quia sicut odoribus delectatur cor, ita bonis amici consiliis anima dulcoratur: et securitas, quia si quis sine consilio nihil faciat, post factum non poenitebit. Deinde ostendatur, in quibus casibus sit maxime petendum, nimirum 1º In lectione status. 2º In reformatione vitæ. 3º In temptationibus, et adversitatibus, in quibus animus perturbatus, quid agendum sit, difficulter videre potest. 4º In gravioribus negotiis, præcipue patriæ salutem concernentibus. Vide tit. Consilium.

VIII. Ex occasione thematis: *Unde istos, quis poterit saturare panibus?* potest ostendi, quomodo homines in egestate habere se debeant, videlicet per triduum *Fidei* (qua credatur ipsum scire, posse et velle juvare) *spei* (qua auxilium ab ipso petatur) et *charitatis* (qua mandata ipsius observentur, et voluntas ipsius æquo animo acceptetur, nec murmuretur). Vide cit. tit.

IX. Ex occasione thematis: *Misereor super turbam*: ostendi potest, erga quos præcipue misericordiam ostendere debeamus, videlicet 1º Erga pauperes. 2º Erga afflictos. 3º Erga peccatores. 4º Erga defunctos; de quibus vide tit. Misericordia.

X. Ex eodem themate ostendi potest potissimum motivum misericordiæ exercendæ,

videlicet : quod sit signum prædestinationis ad vitam æternam, idque probetur 1º ex promissione Christi : Beati misericordes, quoniam misericordiam consequentur. 2º Ex textibus S. Scripturæ. 3º Ex SS. Patribus. 4º Ex experientia, qua S. Hieronymus testatur, se nunquam vidisse mala morte defunctum, qui libenter opera misericordiæ exereuit. 5º Ex æquitate ; quia conveniens est, ut, qua mensura alteri metimur, eadem et nobis Deus metiatur.

XI. Ex eodem themate ostendi potest, quod Christus Luc. vi. dicens : Estote misericordes, sicut Pater vester cœlestis misericors est ; omnium doctrinarum ad misericordiam spectantium compendium exhibuerit. Nam 1º ostendit, quomodo sit exercenda, offerens pro idea exemplum Patris æterni. 2º Principale motivum, scilicet summam dignitatem ex eo ortam, quod Patri cœlesti nos similes faciat. 3º Medium efficacissimum suggerendo, scilicet exemplum misericordiæ, quam Pater cœlestis erga nos ostendit. Unde merito dicitur : Nonne et te oportuit misereri conservi tui ? Vide cit. tit.

XII. Ex eodem themate ostendi potest, quomodo misericordiam metiri et exhibere proximo debeamus, scilicet 1º dando mensuram bonam per bonam voluntatem. 2º Conferam per actualem eleemosynam. 3º Coagitatam per liberalitatem. 4º Super affluentem per hilaritatem. Dein ostendi potest, quomodo vicissim accepturi simus mensuram bonam in temporalibus bonis : conferam per augmentum gratiæ in virtutibus, et meritis : coagitatam per felicem mortem, et liberationem e purgatorio : super affluentem per copiosum gloriæ augmentum. Vide tit. 200.

PRO DOMINICA VII. POST PENTECOSTEN.

I. *Veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces.* MATTH. VII. Potest ostendi, quantopere societas malorum hominum ad ludum, computationes, luxuriam invitantium, præcipue mulierum sit devitanda : de quo vide tit. Societas.

II. *A fructibus eorum cognoscetis eos.* MATTH. VII. Ostendi potest, unde quisque colligere possit, se frugiferam arborem esse, nempe ex fructibus bonorum operum, hæc autem an bona sint, debere cognosci. 1º *Ex odore*, si scilicet in gratia, quæ sola bonum

et Deo gratum odorem tribuit operibus, sint facta. 2º *Ex colore*, si cum diligentia, et decencia, extrinseca fiant, non obiter, non perfunctorie, non trepide, etc. 3º *Ex sapore*, si cum bona intentione fiant ; absque hac enim omnia Deo ingrata, et insipida sunt. Vide tit. intentio, tit. Gratia et Opus bonum.

III. *Omnis arbor bona bonos fructus facit.* MATTH. VII. Potest ostendi, quanti referat ad hoc, ut arbor bonos fructus faciat, ut ab initio bene colatur, hinc occasio sumetur ad bonam educationem liberorum concionandi ; de qua vide tit. Educatio.

IV. *Igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos.* MATTH. VII. Potest ostendi, quos fructus a quovis homine exigit Deus ; sicut enim non a quavis arbore quivis fructus, ita nec a quovis homine quævis opera exigi queunt. Ostendatur ergo, quod imprimis quivis fructus Christiano homini convenientes producere debeat ; deinde opera statui suo conformia, id quod percurrendo varios status ostendatur, simulque probetur, et rationibus, et exemplis, quemvis in suo statu perfectum esse posse. Vide tit. Christianus.

V. *Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excindetur.* MATTH. VII. Ostendi potest, quæ potissimum sint impedimenta, ob quæ arbores etiam alioqui bonæ fructum non faciant, nempe 1º si inutiles rami, puta vana et sensuality desideria, inordinati amores, non præcendantur. 2º Si diu non irrigentur, ut succum attrahere queant ; id est, si orationis et Sacramentorum usus negligatur. 3º Si vermes flores et folia consumentes non auferantur ; id est, si societates et occasiones malæ non deserantur. Vide tit. Oratio, tit. Societas, et tit. Concupiscentia.

VI. *Non omnis, qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cœlorum.* MATTH. VII. Potest ostendi imprimis, quam noxium, turpe, et indignum viro honesto, et maxime Christiano, Christi, qui est ipsa veritas, discipulum et sectatorem se profitenti, sit mendacium oris : et inde inferatur, quanto detestabilius sit mendacium vitæ ; a quo tota salus, et felicitas hominis corrumpitur. Vide tit. Hypocrisis, et mendacium, et tit. Christianus.

VII. Ex occasione thematis : *Omnis arbor bona bonos fructus facit.* MATTH. c. VII. ostendi potest 1º quam convenienter homo a nonnullis arbori inverse comparetur, quæ ramos versus cœlum exporrigat. 2º Quam præstans sit arbor, sive rectitudinem, sive

altitudinem, sive fecunditatem attendas. 3° Quanto studio colenda, cum arbores materiales longe viliores tanto studio colamus.

VIII. Ex eodem themate ostendi potest, quomodo arbor animæ nostræ colenda sit; videlicet 1° dando operam, ut firmas agat radices timoris Dei. 2° Ut stercoretur, vel irrigetur per Sacramentorum usum, aliaque media ad gratiam obtinendam, et retinendam necessaria. 3° Ut inutiles rami concupiscentiæ inordinatæ præscindantur. 4° Ut a vermibus tentationum defendatur. 5° Ut Deo vel Sanctis custodienda commendetur, ut olim certis Diis commendabantur.

IX. Ex eodem themate ostendatur, ex quibus indicibus arbor bona cognoscatur; nempe primo ex floribus bonorum desideriorum. Secundo ex foliis efficacium propositorum. Tertio ex fructibus operum statui convenientium.

X. Ex eodem themate ostendatur, quare bonis operibus sedulo vacandum, scilicet 1° ob necessitatem, quia ex bonis operibus homo justificatur. 2° Ob utilitatem, quia opera ista sunt veræ divitiæ spirituales. 3° Ob jucunditatem, quia gaudebit homo semper vespere, si diem insumat fructuose. 4° Ob dignitatem, quia per bona opera assimilatur Deo, qui vidit opera sua, et erant valde bona: et Christo, qui omnia bene fecit. 5° Ob facilitatem, quia Deus magis pensat, ex quanto, quam quantum quis agat; hinc Christus onus suum leve, et jugum suave esse dixit. Vide tit. Opus Bonum.

XI. Ex occasione thematis: *Non omnis, qui dicit: Domine, Domine, intrabit in regnum cælorum*: potest ostendi, quinam hæc verba male usurpent, nimirum. 1° Hæretici, qui credunt, se per solam fidem justificari. 2° Tepidi Christiani, qui solo nomine contenti sunt. 3° Devoti Christiani, qui in solis externis signis suam devotionem ponunt. 4° Inconstantes Christiani, qui multa proponunt, pauca exsequuntur. Vide Fabrum conc. 4.

XII. Ex occasione thematis: *Attendite a falsis Prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium*: ostendi potest, quod per hos Prophetas recte designentur Hæretici, qui vestimenta ovium gerunt, ob sequentes causas. 1° Quia semper verbis apparenter piis utuntur, dicentes se esse Evangelicos et Catholicos. 2° Quia in aliquibus articulis conveniunt cum Catholicis. 3° Quia assiduo SS. Scripturam allegant. 4° Quod quasdam doc-

trinas bonas, et laudabiles tradant. 5° Quod in quibusdam bonis operibus sint valde ferventes, verbi grat. in oratione, verbi divini auditione, eleemosyna danda, et similibus. Quare detrahantur illis hæc vestimenta, ostendendo, quod lupi potius dicendi sunt, ob insidias veris ovibus structas.

PRO DOMINICA VIII. POST PENTECOSTEN.

I. *Diffamatus est apud illum, quasi dissipasset bona sua.* Luc. xvi. Dicere potest Concionator, se miram propositionem probaturum, nempe quod avari sint maximi prodigi. Ostendatur ergo ab initio, quinam sint avari, idque per varios actus probetur; dein ostendatur, quomodo tales bona sua, quæ injuste retinent, reipsa dissipent, dum iisdem neque ad honorem Dei, nec ad salutem propriam, nec ad commodum proximi utuntur. Inferatur ergo, quam severam olim rationem sint reddituri. Vide tit. Avaritia.

II. Ex eodem themate ostendatur, quinam sint maximi dissipatores et prodigi, nempe qui tempus inutiliter transigunt, et sine fructu elabi, sinunt. Demonstretur ergo 1° quam pretiosum sit hoc tempus. 2° Quam multi sint, qui illud dissipant, id quod per varios status hominum facile probari potest. 3° Quam severam olim rationem tales prodigi reddituri sint; pro quo scopo vide tit. Tempus.

III. *Redde rationem villicationis tuæ.* Luc. xvi. Ostendi potest, quomodo quivis homo librum rationem componere debeat, in una parte libri scribendo: *Accipe beneficium*: in altera: *Redde servitium*: seu quod idem est, acceptum et expensum. Ostendatur ergo, quam grande ex una parte acceptum fuerit, enumerando potiora beneficia creationis, conservationis, redemptionis, justificationis, institutæ Eucharistiæ, vocationis ad statum, etc. quam exiguum autem ex altera parte sit expensum, id est, quam male compensata, et ad prefixum finem usurpata ista beneficia, id quod pariter per enumerationem ostendi potest. Vide tit. Ingratitudo, et tit. Judic.

IV. *Filii hujus seculi prudentiores sunt filiis lucis.* Luc. xvi. Ostendatur prudentia, et indefessa vigilantia, ac conatus secularium in assequendo sine proposito, quam ingeniose

excogitent media, et quam efficaciter ea exequantur, id quod in mercatoribus ad augendas opes, in amatoribus ad explendam libidinem, in ambitiosis ad honores obtinendos, cernere licet. Ostendatur dein, quam parum homines loborent in fine supernaturali assequendo, in spiritualibus opibus, deliciis, et honoribus quærendis, et augendis. Vide tit. Prudentia, et Thom. Kemp. lib. III. cap. III.

V. *Facite vobis amicos de mammona iniquitatis.* LUC. XVI. Potest ostendi, quomodo misericordia sit unum ex certioribus signis prædestinationis, idque probetur iudicio Christi. MATH. XXV. 1º Processum iudicii proponentis, et misericordibus dicentis: Venite Benedicti. 2º Iudicio SS. Patrum. 3º Experientia, de qua S. Hieronymus dixit: Non memini, me legisse, mala morte fuisse defunctum, qui libenter opera charitatis exercuit, habet enim multos intercessores, et impossibile est multorum preces non exaudiri. Vide tit. Misericordia.

VI. *Facite vobis amicos.* LUC. XVI. Potest misericordia erga animas Purgatorii commendari, et probari, quod hæc misericordia singulariter conducat ad conciliandum Deum, atque ad salutem nostram assecurandam; pro qua materia vide tit. Misericordia erga Defunctos.

VII. Ex occasione thematis: *Diffamatus est apud eum, quasi dissipasset bona illius.* LUC. C. XVII. potest ostendi, quam multi sint ejusmodi villici dissipantes varia bona. Et 1º quidem bona animæ, puta gratiam, et virtutes, scientiam, et doctrinam, honorem, et famam. 2º Bona corporis, puta formam, et pulchritudinem, robur, et valetudinem, ipsam vitam. 3º Bona fortunæ, puta divitias, nobilitatem, dignitatem, fruges; quæ omnia quomodo dissipentur, vide apud Fabrum conc. 3.

VIII. Ex eodem themate ostendi potest, pessimum-villicum dissipantem bona domini sui esse, qui tempus dissipat. 1º Quia nihil nobilius tempore, utpote per quod Deus emi potest. 2º Quia damnum temporis irrevocabile est. 3º Quia teste Seneca, omnia alia aliena sunt, solum tempus nostrum est. Vide tit. Tempus.

IX Ex occasione thematis: *Facite vobis amicos:* potest ostendi, quod amici præ aliis faciendi sint pauperes. 1º Quia potentes sunt ad intercedendum pro nobis, utpote ab eleemosyna comitanti. 2º Quia fideles sunt, ut-

pote ad ipsum usque Judicem comitantes. 3º Quia multi sunt; impossibile autem est, multorum preces non audiri.

X. Ex eodem themate potest ostendi, per hos amicos potissimum intelligi a SS. Patribus Sanctos in cælis existentes. Utpote qui 1º sciunt juvare, utpote plenam miseriarum nostrarum notitiam habentes. 2º Possunt juvare, utpote intimi amici Dei, et sua, ac Christi merita prætendentes. 3º Volunt juvare, quia summe diligunt nos, ideoque specialiter curabunt, ut sicut ipsi recepti sunt in æterna tabernacula, ita et nos quoque in illa recipiamur. Vide tit. Sanctorum cultus et Fabrum conc. 2. lit. F.

X. Ex occasione thematis: *Facite vobis amicos de mammona iniquitatis:* explicari potest, cur divitiæ mammona iniquitatis vocatæ sint, nimirum 1º Quia sæpe per iniquitatem comparantur. 2º Quia facile iniquos faciunt. 3º Quia sæpe cum iniquitate usurpantur. 4º Quia frequenter inique, et inæqualiter dispensantur; unde Auditores excitandi sunt, ut melius easdem usurpando vitium illarum corrigant. Vide tit. Divitiæ.

XII. Ex occasione thematis: *Filii hujus sæculi prudentiores sunt filiis lucis:* ostendi potest, in quo sint prudentiores, nimirum. 1º Quia magis seduli, et industrii sunt ad saginandum corpus. 2º Quia magis attentii sunt ad temporalia bona obtinendo. 3º Quia magis vigilant ad nocendum aliis. 4º Quia plura sæpe faciunt, et excogitant, ut tueantur sua scelera, ut defendant, et propagant hæreses. 5º Quia diligentius sibi in futurum prospiciunt de rebus necessariis in hac vita, quam justii pro æternitate. Unde inferendum cum Thoma Kemp. I. III. c. III. Erubescite ergo serve piger, et querulose, quod illi paratiores inveniantur ad perditionem, quam tu ad vitam. Gaudent illi amplius ad vanitatem, quam tu ad veritatem. Vide cit. caput, et Fabrum conc. 2. lit. G. et Sylvam them. 2.

PRO DOMINICA IX. POST PENTECOSTEN.

I. *Venient dies in te, et circumdabunt te inimici tui.* LUC. XIX. Potest miserandus status peccatorum explicari; et 1º quidem oppugnatio, et eversio urbis Jerosolymitanæ pathetice describi. Dein spiritualiter ad peccatorem applicari, dicendo quod inimici Dæmones circumdabunt, ne effugere possit:

coangustabunt peccatorum commissorum conscientia : in terram prosternent partim in desperationem , partim in mortem , et sepulchrum præcipitando : non relinquent lapidem super lapidem , auferendo omnia bona corporalia , et spiritualia , nudumque in alterum orbem rapiendo. Excitari proin possunt Auditores ad poenitentiam illis verbis : Jerusalem , Jerusalem , convertere ad Dominum Deum tuum. Vide tit. Poenitentia.

II. *Videns civitatem flevit super illam.* LUC. x. Ostendi potest , quam justas hodie causas quisque habeat super civitatem , in qua habitat , nempe 1º Quod Deus tam graviter offendatur , et tam parum colatur. 2º Quod plerique terrenis tantum opibus inhient , nihil de futura cogitantes. 3º Quod charitas , et concordia in exilium expulsa sit , dum omnes , quæ sua sunt , quærunt , non quæ aliorum ; hinc nulla justitia in tribulationibus , nulla fidelitas inter vicinos , et domesticos , nulla misericordia erga infirmos , et pauperes , quarum omnium causarum gravitas ex damnis facile describi potest. Vide tit. Charitas ; et Justitia , et tit. Discordia.

III. Ex eodem themate potest ostendi , quas alias causas homo habeat , lacrymas saltem internas fundendi ; de quibus causis vide tit. Lacrymæ.

IV Item ex ejusdem thematis occasione possunt effectus , et fructus piarum lacrymarum ostendi ; quos vide l. c.

V. *Non relinquet in te lapidem super lapidem , eo quod non cognoveris tempus visitationis tuæ.* LUC. xix. Potest ostendi , quam variis modis Deus nos visitet , nempe 1º per occultas inspirationes. 2º Per Concionatores vivos , et defunctos , id est , libros spiritualles. 3º Varias tribulationes immittendo. Ostendatur proin , quomodo hæ fieri soleant , quanta cum reverentia , et promptitudine accipiendæ : et quam severa vindicta timenda sit iis , qui non agnoscunt tales visitationes. Vide tit. Poenitentia , et tit. Verbum Dei. Item Fabrum in Festo S. Joannis Baptiste conc. 7. lit. L.

VI. *Cæpit ejicere in illo et ementes , et vendentes.* LUC. xix. Potest ostendi , quantopere Deo displiceant distractiones in oratione ; pro quo vide tit. Evagatio mentis. Deinde proponantur aliquot media ad tales distractiones vitandas ; quæ vid. cit.

VII. Ex occasione thematis : *Venient dies in te , et circumdabunt te inimici tui vallo.*

LUC. xix. potest ostendi , quomodo hæc omnia in morte hominis præsertim peccatoris contingent. Et 1º Inimici circumdabunt vallo , nempe Dæmones , peccata , curæ sæculares. 2º Coangustabunt undique , quia supra se videbit severum Judicem , infra se infernum aut purgatorium , intra se amicos , et bona deserenda , ante se mortem appropinquantem , post se judicium incertum. 3º Ad terram prosternent , id est , sepulchrum , ut esca vermium fiat. 4º Non relinquent lapidem super lapidem , quia omnibus suis bonis temporalibus , imo et spiritualibus , si in malo statu est , privabitur ; quæ omnia vide fusius apud Fabrum conc. 4.

VIII. Ex occasione thematis : *Videns Jerusalem flevit super illam* : potest ostendi , quod Christus quadruplicis generis lacrymas effuderit in vita. 1º In infantia lacrymas naturæ. 2º In morte , et resurrectione Lazari lacrymas amoris. 3º In fletu super Jerusalem lacrymas admonitionis. 4º In cruce , dum offerendo satisfactionem suam effudit lacrymas satisfactionis ; ex quibus omnibus morales doctrinæ eruendæ , uti Forer. in hac Dominica ostendit.

XI Ex eodem themate ostendi potest , duplicis generis lacrymas effundi ab hominibus solere. 1º Bonas , quæ vel ex devotione , aut immoderato luctu super mortuos funduntur auditione verbi divini , vel ob peccata propria aut aliena , vel compassionem cum proximo eliciuntur. 2º Malas , si ex dolo , et falso corde , aut invidia , pusillanimitate , aut desperatione , ex ira , aut immoderato luctu super mortuos funduntur ; quarum ambarum utilitas vel damnum demonstratur. Vide For.

X. Ex occasione thematis : *Si cognovisses et tu* : ostendi potest , quantopere conducatur ad vitam melius instituendam novissimorum consideratio juxta illud Siracidis : In omnibus operibus tuis memorare novissima , et in æternum non peccabis ; id quod clarius per inductionem probari potest. Vide tit. Mors , Judicium , Infernus , Beatitudo.

XI. Ex occasione thematis : *Domus mea domus orationis est* : ostendi potest , non tantum eam esse domum orationis , sed etiam reconciliationis pro poenitentibus : instructionis pro audientibus verbum Dei , et jubilationis , ac laudis juxta Ps. LXXXVII. In Ecclesiis benedicite Deo. Unde excitentur Auditores ad templa ob hos fines frequenter , et devote visitanda. Vide Forer. l. c.

XII. Ex occasione thematis : *Cœpit ejicere in illo et ementes, et vendentes* : ostendi potest, quomodo triplici funiculo ejici debeant garrientes in templo, quorum primus est offensa Dei, quia blasphemia, sacrilegium, et idololatria committitur. Secundus offensa proximi, nimirum SS. Angelorum, et reliquorum cœlitum, quibus hæc irreverentia summe displicet; hominum devotorum, quibus impedimentum, et dolor creatur; parvulorum, qui graviter scandalizantur. Tertius offensa propria, per jacturam favoris divini, meritum, et benedictiones divinæ famæ.

PRO DOMINICA X. POST PENTECOSTEN

I. *Duo homines ascenderunt in templum, ut orarent.* LUC. XVIII. Potest ostendi, quomodo in templo sit orandum, scilicet cum quinque conditionibus a Psalmista Ps. XLVI. per vocem Psallite quinquies repetitam indicatis, nempe per linguam distincte, per memoriam attente, per intellectum intelligenter, per voluntatem affectuose seu devote, per corpus reverenter; ubi varii defectus contra has conditiones committi soliti enumerari, et castigari possunt. Vide tit. Orationis.

II. *Deus, gratias ago tibi.* LUC. XVIII. Potest gratitudo erga Deum commendari; et 1º ostendi, ob quæ beneficia debeamus gratias agere. 2º Quomodo id præstandum sit. 3º Qui fructus inde sperandus; quæ omnia facile ex tit. Gratitudo, demonstrari possunt.

III. *Non sum sicut cæteri hominum.* LUC. XVIII. Ostendendum, cur nullus se aliis præferre debeat. 1º Quia alia sunt judicia Dei, quam hominum. 2º Quia de nostris nobis vitiis, et peccatis constat, non autem de aliorum, cum interiora non cognoscamus. 3º Quia ignoramus, an permansuri simus in bono, si quod habeamus. Vide tit. Superbia, et Thom. Kemp. l. I. c. VII. et l. III. c. IV.

IV. *Qui se exaltat, humiliabitur.* LUC. XVIII. Potest ostendi quam nullus homo ullam causam superbiendi ob quodcumque donum habeat; de quo vide cit. tit. et fusius in Instr. VII.

V. *Qui se humiliat, exaltabitur.* LUC. XVIII. Potest humilitas commendari, et 1º ostendi, in quo consistat. 2º Rationes afferri, ob quas singulari studio exercenda sit; pro quo vide tit. Humilitas.

VI. *Descendit hic justificatus in domum suam.* LUC. XVIII. Potest vis, et efficacia contritionis commendari, et 1º quidem ostendi, in quo consistat. 2º Quam viam habeat ad hominem justificandum; Deoque reconciliandum. 3º Quantopere ob varia pericula, et casus assuefacere se debeant homines ad illam crebro eliciendam, ut per ipsam defectum confessionis suppleant. Vid. tit. Pœnitentia, et Charitas.

VII. Ex occasione thematis : *Deus gratias ago tibi.* LUC. C. XVIII. ostendi potest, cur gratiæ Deo devote persolvendæ. Quem in finem ob oculos poni possunt tot flumina in orbe creata, ut ab illis grates esse discamus, nam 1º sicut omnia flumina exeunt a mari, ita omnia beneficia proveniunt a Deo. 2º Sicut omnia flumina redeunt ad mare, et quasi cum gratitudine restituunt mari aquas, ita et homo per gratitudinem Deo sua beneficia restituere debet. 3º Sicut flumina intrant mare, ut iterum fluant; ita homo gratus esse debet pro beneficiis, ut nova recipere mereatur. Pro quo conceptu vide tit. Gratitudo.

VIII. Ex eodem titulo ostendi potest, quod Deus omnia beneficia *optimo modo* contulerit, videlicet in creatione dando intelligere velut optimum essendi modum: in Redemptione totum sanguinem, et vitam profundendo, cum unica gutta suffecisset: in Eucharistia totam divinitatem, et humanitatem hominibus communicando: in Justificatione gratiam velut præstantissimum Entis genus infundendo, cum sola voluntas suffecisset: in glorificatione visionem beatificam conferendo, cum mille alios modos obsequia nostra compensandi habuisset. Unde inferatur, quod doceat etiam modo optimo gratias agere, scilicet omnes gratitudinis gradus implendo, id est, cogitatione, verbo, et opere gratias agendo, seu agnoscendo, laudando, et serviendo perfectissime. Vide tit. Gratitudo.

IX. Ex occasione thematis : *Duo homines ascenderunt in templum, ut orarent*: ostendi potest, quid in templis agendum, scilicet 1º Silendum. 2º Sensus custodiendum. 3º Vigilandum, et non dormiendum. 4º Corpus debite componendum. 5º Orationi vacandum. 6º Finis officiorum divinarum expectandus. Vide Fabrum conc. 2.

X. Ex eodem themate ostendi potest, quæ præparatione ad templum sit accedendum, scilicet 1º Corde contrito. 2º Cum exclusionem curarum domesticarum. 3º Cum humilitate.

4° Cum bona intentione. 5° Cum debita tempestivitate. Vide Fabrum conc. I.

XI. Ex occasione thematis : *Qui se exaltat, humiliabitur* : potest ostendi, quod neque 1° Sapiens ob sapientiam suam; nec 2° Dives ob divitias suas, etiam spirituales seu opera bona; nec 3° Fortis in dignitate, et potestate magna constitutus ob fortitudinem suam, gloriari possit, sed ob hoc solum, quod sciat, et noscat, et amet Deum. Vide tit. Humilitas.

XII. Ex occasione thematis : *Qui se humiliat, exaltabitur* : potest ostendi, quomodo humiles exaltat Deus, dando ipsis nomen, et æstimationem, apud cœlestes, terrestres, et inferos; quæ omnia facile per varias S. Scripturæ, et SS. Patrum sententias historiasque probari possunt. Uti suo loco videre licet.

PRO DOMINICA XI. POST PENTECOSTEN.

I. *Adducunt ei surdum*. MARC. VII. Ostendi potest paucos quidem esse surdos corpore, multos autem spiritu, ac proin hos in hac concione adducendos, et curandos esse. 1° Igitur dicatur aliquos surdos esse in audiendo Deo vocare ad certum statum, quæ surditas præ cæteris periculosa est; quia hi audient quondam illud Prov. 4. Quia vocavi vos, etc. 2° Alii surdi sunt in audiendo verbo divino, dum vel omnia non audiunt, vel non fructuose audiunt. 3° Alii in audienda voce Superiorum, dum non obediunt. 4° Alii ad correptiones sive voce, sive flagello factas; qui omnes proin, quomodo surditatem hanc deponere debeant, ostendatur. Vide tit. Obedientia, et tit. Verbum Dei.

II. *Adducunt ei mutum*. MARC. VII. Pariter varii muti adduci, et curari possunt. 1° Muti in templo, dum orandum est. 2° Muti in cathedra, dum concio habenda, et vitia increpanda. 3° Muti in confessionali, dum peccata explicanda. 4° Muti in veritate dicenda, quando opus est ad propriam vel alienam correctionem. Vide tit. Mendacium, tit. Confessio, tit. Acceptio personarum.

III. *Solum est vinculum linguæ ejus, loquebatur recte*. MARC. VII. Potest ostendi, quam necessarium sit modus recte loquendi, et in quo consistat; de quo vide tit. Lingua.

IV. *Deprecabantur eum, ut imponat illi manum*. MARC. VII. Potest ostendi, cur Christum assidue deprecari debeamus, ut linguam

nostram curet, ob varia damna, quæ ex lingua male custodita oriuntur variis personis; quæ vide tit. Lingua.

V. Ostendi potest, quomodo quilibet ipso met vinculum linguæ solvere, et ut recte loquatur, efficere queat, per media tit. cit.

VI. *Bene omnia fecit*. MARC. VII. Potest doceri ars auri conficiendi, bona opera; quem totum conceptum vide tit. Intentio bona.]

VII. Ex occasiæne thematis : *Adducunt ei surdum et mutum*. MARC. c. VII. ostendi potest, quomodo quisque proximum suum ad Christum, ut curetur, adducere debeat, scilicet oratione, verbo, et exemplo, juxta illud S. Bernardi ep. ci. Nunc autem manent tria hæc, verbum, exemplum, oratio, hæc namque operi et voci gratiam et efficaciam tribuit Dei. Ostendatur, cur cum dicto modo adducere debeat, scilicet 1° Quia voluntas Dei et Christi id exigit. 2° Quia Christianum tamquam Fratrem id decet. 3° Quia dignitas et utilitas operis id suadet. Vide tit. Zelus, item Fabrum in Sylva them. 1.

VIII. Ex occasione thematis : *Loquebatur recte* : ostendi potest ex ipsa linguæ structura, quomodo recte loquendum sit. Nam 1° Lingua radicem in corde habet, ut corde consentiat. 2° Unica est, ut loquaris parce. 3° In ore calido est, ut spiret ædificationem et amorem. 4° In ore et humido est, ut loquaris, postquam audieris, circumspexeris, et docueris teipsum. 5° Ori quasi carceri inclusa est, septa duplici vallo dentium et labiorum, ut raro, et considerate loquaris; vide Fabrum in Sylva th. 4. et tit. Lingua.

IX. Ex eodem themate ostendi potest, quando tacendum sit, nempe 1° quando nullus fructus speratur. 2° Quando arcana sunt credita. 3° Quando sermo proximo est nocivus. 4° Quando beneficium alteri collatum est. 5° Quando propria causa agitur. Vide Fabrum in Sylva them. 5.

X. Ex occasione thematis : *Adducunt ei surdum* : ostendi potest, quoniam malè sint surdi, et curatione egeant, nempe 1° Qui bona consilia et correctiones non audiunt. 2° Qui verbo Dei aures occludunt. 3° Qui litigantium causas non audiunt, vel expediunt. 4° Qui veniam petentes audire nolunt.

XI. Ex occasione thematis : *Bene omnia fecit* : ostendi potest imprimis hoc elogium esse omnium præstantissimum, cum juxta ascetas summa christiani perfectio sit, quotidiana opera bene perficere. Dein ostendatur, quid requiratur, ut bene fiant, nempe 1° Ut

cum bona intentione fiant. 2º Ut studiose et hilariter peragantur. 3º Ut fortiter et constanter fiant. 4º Ut in grates Dei fiant. Vide Rodrig. tr. 2. Item tit. Perfectio et Fabrum conc. 5.

XII. Ex eodem themate ostendi potest, quomodo Deus omnia bene faciat, id est, ad salutem hominum dirigat, idque probetur 1º Ex Scriptura dicente, quod diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum. 2º Ex SS. Patribus dicentibus, Deum omnia tam bene facere, ut melius non possit. 3º Ex ratione cum enim bonitate Dei sit infinita, optima eum facere necesse est. 4º Ex experientia multarum historiarum, quæ tit. Resignatio videre licet; unde inferatur quod hoc fundamentum singulariter conducat ad summam voluntatis suæ cum divina conformitatem, animique tranquillitatem obtinendam.

PRO DOMINICA XII. POST PENTECOSTEN

I. *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.* Luc. x. Ostendi potest, cur Deus sit ex toto corde amandus, quia scilicet in eo tamquam fonte infinitus melius reperiuntur causæ amoris ab Ethnicis assignari solitæ, videlicet pulchritudo, bonitas, similitudo, amor; quæ omnia facile ex iis, quæ in tit. Charitas et tit. Deum dicuntur, demonstrari et probari possunt.

II. *Diliges proximum tuum, sicut teipsum.* Luc. c. x. Possunt imprimis rationes demonstrari, quare proximus sit diligendus, de quibus vide tit. Dilectio Proximi § 13. n. 9. et § 10. Deinde vero regula gemina dari, juxta quam hic amor exercendus est, quæ vide tit. cit. § 1. V. Actus.

III. *Hoc fac et vives.* Luc. c. x. Potest ostendi necessitas dilectionis Dei et proximi conjungendæ, pro qua vide tit. cit. § 3 à n. 26. Subinde possunt explicari potiora officia dilectionis proximi, prout tit. cit. § 12. n. 9. indicantur.

IV. *Homo quidam descendebat ab Hierusalem in Jericho, et incidit in latrones.* Luc. Possunt mali socii latronibus comparari, prout eos S. Bernardus vocavit, simulque ostendi, quanto peiores sint latronibus corpus occidentibus, de quo vide tit. Societas.

V. *Affligavit vulnera ejus infundens oleum et vinum.* Luc. x. Ostendi potest, quomodo correctio et sanatio proximi exerceri, et effi-

cacia cum suavitate conjungi debeat, de qua vide tit. Dilectio proximi § 3. à n. 46 et § 12. n. 10 et § 13 n. 4.

VI. *Et viso illo præterivit.* Luc. x. Ostendi potest quinam veri amici censendi sint, quod quidem colligi potest ex actibus ad veram amicitiam requisitis, quos tit. Amicitia § 4. n. 3 et seq. indicatos vide, et pro amplificatione ac probatione, quæ subsequuntur, lege.

VII. Ex occasione thematis : *Diliges Dominum Deum tuum.* Luc. x. declarari possunt tres præcipuæ causæ, cur Deus diligere debeat. Nimirum 1º Quia Deus est fons omnis boni, in quo omne bonum purius, recentius et abundantius invenitur. 2º Quia tuus est, id est, omnia propter te et tuam utilitatem fecit. 3º Quia Dominus est, et continuus benefactor, te creans, conservans, protegens, nutriendus, præmians, et quidem excellenti modo. Vide Fabrum in Sylva them. 2 et nos.

VIII. Ex eodem themate ostendi potest, in quo consistat vera dilectio, nempe in purissima intentione faciendi omnia propter beneplacitum Dei, et operatione totis viribus facta; hinc enim Sponsæ dixit : Pone me* ut signaculum super cor tuum, et signaculum super brachium tuum. Seu in faciendo, quæ ipsi magis placent, quomodo magis placent, et quia magis placent. Vide tit. Charitas.

IX. Ex eodem themate possunt ostendi duo charitatis officia per pulsum Arteriæ; ut enim hæc duplicem habet motum, unum, per quem putridum ærem repellit; alterum, per quem recentem ærem attrahit; ita charitas per unum motum creaturas à corde repellit; et per alterum ad se trahit Deum, et per illum vivit. Vide tit. cc.

X. Ex occasione thematis : *Proximum autem sicut teipsum* : ostendi potest, quomodo quis proximum sicut seipsum diligere debeat, nimirum servando regulas à Deo et natura præscriptas : quod tibi vis fieri, etiam alteri facias, et quod tibi non vis fieri, alteri non facias : quæ regulæ aptis instantiis sunt illustrandæ, et exemplo pulchro in append. Speculi magni ex 12. confirmandæ sunt. Vide etiam Dilectio proximi.

XI. Ex eodem themate declarari possunt causæ, cur proximus sit diligendus; nempe 1º Quia est imago Dei, quidquid proximo confertur, sibi factum reputantis. 2º Quia est membrum corporis mystici seu Ecclesiæ, cujus caput Christus est. 3º Quia frater noster eodem Christi sanguine renatus, et cœli cohæres. De quibus vide tit. cit.

XII. Ex eodem themate potest alia regula dari, ut scilicet diligatur proximus, sicut Christus eum dilexit, videlicet 1° *Prudenter*, præmittendo bonam intentionem diligendi eum propter Deum. 2° *Universaliter*, omnes æquali amore diligendo; pro omnibus enim mortuus est. 3° *Efficaciter*, salutem illius procurando etiam cum sanguinis et vitæ profusione. 4° *Constanter*; cum enim dilexisset suos, in finem usque dilexit, teste S. Joanne. Vide cit. tit. Dilectio proximi.

PRODOMINICA XIII. POST PENTECOSTEN

I. *Levaverunt vocem dicentes: Jesu præceptor, miserere nostri.* Luc. xvii. Potest Luxuria lepræ comparari. 1° Quia deturpat et commaculat corpus. 2° Quia est hæreditarium peccatum, ut lepra. 3° Quia est difficillimæ curationis, ut lepra. Hinc optimum medium recursus ad Deum, juxta exemplum Salomonis. Sap. viii. Et ut scivi, etc. Deinde ad Christum in SS. Eucharistia; nam duo hoc sacramentum operatur in nobis etc. Vide tit. Eucharistia § 3. n. 15. et ad B. Virginem, quæ solo olim aspectu amorem castitatis instillavit. Vide tit. Luxuria.

II. *Ite ostendite vos sacerdotibus.* Luc. xvii. Confessionis necessitas, utilitas et jucunditas demonstrari potest; simulque excusationes vel causæ absterrentes refutari. Vide tit. Confessio § 10 et 11.

III. *Unus autem, ut vidit, quia mundatus est, regressus est cum magna voce magnificans Deum.* Luc. xvii. Potest gratitudo persuaderi, et 1° illius gradus explicari, dein motiva ad eam impellentia proponi et commendari. Vide tit. Gratitudo.

IV. *Non est inventus qui rediret, et daret gloriam Deo?* Luc. xvii. Potest ostendi quantopere vitium ingrati animi displiceat Deo, et hominibus noceat; simulque unum aut alterum medium, præsertim exemplum brutorum, subministrari ad tale vitium devitandum. Vide tit. Ingratitudo.

V. *Cecidit ante faciem ejus gratias agens.* Luc. xvii. Possunt fructus gratitudinis ostendi, præsertim autem, quod sit optimum et efficacissimum medium ad nova et plura beneficia impetrando, id quod testimonio S. Scripturæ, SS. Patrum, exemplis, similitudine fluminum ad mare recurrentium, ut iterum fluant, et nostra ipsorum consuetu-

dine, qui illis libentius, quos gratiores esse cognoscimus, probari potest. Vide tit. Gratitude.

VI. Ex eodem themate ostendi potest, quibus potissimum grati esse debeamus, videlicet 1° Parentibus. 2° Præceptoribus, qui dederunt bene esse. 3° Benefactoribus. 4° Inimicis et persequentibus nos, quia sunt virga Patris coelestis castigantis, et dant occasionem virtutum et meritorum; uti argumenta in disputatione. Vide cit. tit. Gratitude, et tit. Pietas in Parentes. Item Fabrum hic conc. 2.

VII. Ex occasione thematis: *Occurrunt illi decem leprosi.* Luc. xvii. potest peccatum mortale lepræ comparari. 1° Quia gravem foetorem creat, ut lepra; hinc Angelus quondam coram peccatore transiens nasum compressit. 2° Quia foede commaculat animam, ut lepra corpus. 3° Quia exosum est Deo et justis, sicut lepra sanis, hinc etiam separationem ab utriusque perpetuam inducit. 4° Quia difficilis est curationis, ut lepra. Vide tit. Peccatum mortale. Item Fabrum in Sylva.

VIII. Ex occasione thematis: *Ite, ostendite vos sacerdotibus:* possunt refutari excusationes, ob quas aliqui horrent se confessariis ostendere, quarum prima est erubescencia. Secunda timor infamiæ apud confessarium incurrendæ. Tertium horror poenitentiae imponendæ, et reprehensionis patiendæ. Quartum desperatio emendationis. De quibus vide Fabrum in Dom. 3. Quadrag. Conc. 6.

IX. Ex eodem themate potest ostendi, quoniam non vere se ostendant sacerdotibus, videlicet 1° Qui tantum in genere se accusant, ut hæretici solent. 2° Qui peccatum aliquod grave voluntarie committunt. 3° Qui debitas circumstantias non exprimunt. 4° Qui sine debito dolore confitentur. Vide Fabrum in Dom. 3. Adventus conc. 7. et nos suo loco.

X. Ex eodem themate potest ostendi, quod frustra homines difficilem sibi confessionem imaginentur, cum multis ex capitibus ejus facilitas demonstrari queat. 1° Respectu expiationum ab aliis nationibus peragi solitarum. 2° Respectu tribunalis mundi. 3° Respectu damnationis æternæ. 4° Respectu vermis conscientiae. 5° Respectu fructus ex ea percipi soliti. Vide Fabrum in Dom. 3. Adv. conc. 6.

XI. Ex occasione thematis: *Non est inventus qui rediret, et daret gloriam Deo?* ostendi possunt, et declarari ingratitude gradus, quorum primus est oblivisci beneficium. Secundus debitum sibi beneficium

reputare. Tertius beneficia non Deo, sed alteri auctori adscribere. Quartus omnino illud repudiare. Quintus in injuriam benefactoris convertere, et malum pro bono rependere. Quorum proinde graduum turpitudine et indignitas ulterius demonstretur. Vide Fabrum conc. 1.

XII. Ex occasione ejusdem thematis ostendi potest, quanta mala incurrat ingratus, nimirum 1° Malum maledictionis. 2° Malum infamiae. 3° Malum culpæ. 4° Malum pœnæ; de quibus vide tit. Ingratitudo, et Fabrum conc. 3.

PRO DOMINICA XIV. POST PENTECOSTEN

I. *Nemo potest duobus Dominis servire.* MATTH. VI. Potest ostendi, cum nemo possit duobus Dominis servire, per consequens etiam nemo mundo et Deo servire simul queat. Ostendatur ergo, quanto æquius sit Deo, quam mundo, servire, sive persona ipsa, cui servitur: sive servitia, quæ præstanda sunt: sive merces, quæ ab utroque promittitur, consideretur. Vide tit. Deus § 12 et tit. Mundus § 9 et 10.

II. *Non potestis Deo servire et Mammonæ.* MATTH. IX. Ostendi potest, quam grave sint impedimentum divitiarum ad serviendum Deo, eumque in finem dici, quod Mammona similis sit Ægyptiis qui, ut Exod. c. v. legitur, oppresserunt Israelitas laboribus, ne Deo servire et sacrificare possent. Exaggerentur ergo isti labores divitum, in divitiis acquirendis, conservandis, augendis, et ostendatur, quomodo a cultu Dei per orationem, sacrificia, et sacramenta usurpanda impediatur, quamque adeo vere dixerit Servator. MATTH. XIX. Difficile esse divitem in regnum cœlorum ingredi. Vide pro hoc scopo plura tit. Divitiarum.

III. *Nolite solliciti esse, quid manducetis.* MATTH. VI. Ostendi potest, qualem sollicitudinem hic vetuerit Dominus, scilicet eam, qua homo omnem fiduciam in sua industria, et viribus ponens, putat se non nisi proprio labore obtinere necessaria ad sustentationem posse; hæc enim cum Dei providentiam et fidelitatem ipso facto neget, non potest non ei summopere displicere, uti ex exemplo de duobus operariis, quorum alter noctu dique laborans vix necessaria obtinebat, alter quotidie SS. Missæ sacrificium audiens et moderate laborans ditescebat, patet. Ostendatur ergo ulterius, quæ sit moderata et licita

sollicitudo, nempe ea, quæ ante omnia a Deo debitum cultum et servitium præstat, postea ordinaria media statui suo convenientia sedulo et cum quiete adhibet, et de reliquo omnem sollicitudinem Deo committit, quæ omnia possunt exemplo Jacobi Patriarchæ singularem a Deo benedictionem obtinentis, ut ex c. 30. et seq. Gen. patet, confirmari. Vide tit. Spes et Fabrum conc. 9. n. 4.

IV. *Querite regnum Dei, et justitiam ejus, et hæc omnia adjicientur vobis.* MATTH. VI. Possunt hæc verba optimis litteris sensualibus comparari; quem conceptum late explicatum vide cit. tit. Spes.

V. *Nonne anima plus est, quam esca?* MATTH. VI. Potest in primis animæ, atque exinde ipsius etiam hominis præstantia demonstrari, et ex Psalmo viii probari, quod omnes reliquæ creaturæ ipsi velut Domino sint subjectæ. Ex quo postea inferri potest, quantam hic titulus fiduciam illi ingenerare debeat; si enim Deus aves, lilia et alias creaturas tanta cum providentia nutrit, quis credere possit, eum suam providentiam homini, propter quem hæc omnia conservat, negaturum? Ostendatur ergo, quam provide Deus omnibus animam vegetativam aut sensitivam habentibus necessarium nutrimentum concedat. Vide tit. Spes et tit. Anima.

VI. *Respicite volatilia cæli.* MATTH. VI. Ostendi potest, quod vel ab avibus discere debeant homines, quomodo se gerere debeant in iis, quæ ad necessariam sustentationem pertinent. 1° Moderate querere suam sustentationem, et de reliquo se divinæ providentiæ absque inordinata sollicitudine committere. 2° Contenti esse cibo et potu, quem Deus submiserit. 3° Iisdem non immoderate uti, sed quantum ad conservationem vitæ est necessarium. 4° Gratias debitas diligenter pro victu persolvere, sicut aves cantant post sumptam escam. Vide tit. Gula, et Ebrietas, et Ingratitudo.

VII. Ex occasione thematis: *Nemo potest duobus Dominis servire.* MATTH. VI. Ostendi potest, cur Deo potius, quam mundo serviendum. 1° Ob potentiam et dignitatem, quæ omnes terrenos dominos infinite excellit. 2° Ob sapientiam, qua sapientissime regit subditos. 3° Ob liberalitatem, qua providet suis famulis, ejusque præmium maximum largitur.

VIII. Ex occasione thematis: *Nolite ergo solliciti esse:* ostendi potest, quæ sollicitudo

sit fugienda, nimirum 1° Ne solliciti simus de temporalibus cum desperatione divini auxilii, scit enim Pater, quia his omnibus indigetis. 2° Ne simus solliciti præsumptuose putantes, quod omnia necessaria viribus propriis obtinere valeamus. 3° Ne solliciti simus de futuro tempore, sed ad præsens attendamus, hinc dixit Christus: Nolite solliciti esse in crastinum. 4° Ut non simus solliciti cum jacitura spiritualium bonorum; hinc idem Christus dixit: Quærite primum regnum Dei. Vide de his plura ad Fabrum conc. 9. lit.

IX. Ex occasione thematis: *Respicite volatilia cæli*: ostendi potest, quid ab avibus discere debeamus, nimirum 1° Ut non nimis solliciti simus de victu, aliisque necessariis. 2° Ut cibo potuque, quem Deus submittit, contenti simus. 3° Ut non plus sumamus e cibo et potu, quam natura exigit. Vide Fabrum conc. 4.

X. Ex eodem themate certæ aves variis personis exemplum proponi possunt. Et 1° Quidem Clericis passer Canarinus cum lemmate: *Sic psallere pulchrum est*, ut discant potissimum suum munus esse Deo psallere. 2° Republicæ apes, cum lemmate: *Sic vivent cives*, unde discat magistratus sine aculeo regere, subditi vero apum more obediens esse superioribus. 3° Conjugatis turtures, cum lemmate: *Sic vivere discite sponsi*, nimirum caste et sine felle iracundiæ. 4° Juvenibus ramum, cum lemmate: *Viridi ne credito ramo*, ut discant hilares quidem esse, sed simul cauti, ne capiantur et ideo alieno malo sapiant. 5° Famulis et ancillis alaudam, cum lemmate: *Sic pulchre quaeritur esca*, ut discant labore in altum per mentis elevationem in Deum elevari. Vide Fabrum.

XI. Ex occasione thematis: *Quærite primum regnum Dei, et justitiam ejus*: ostendi possunt septem tituli, ob quos Deus tenetur necessaria suppeditare regnum Dei quaerentibus, nimirum 1° Quia creatura est principalis, ob quam reliquæ sunt creatæ. 2° Quia homo Sanguine Christi redemptus. 3° Quia Christianus est membrum electi populi non gressibus corporis, sed morum sequens Christum. 4° Quia servus fidelis et prudens, atque adeo super omnia bona constituendus. 5° Quia amicus, cui cum Deo omnia communia sunt. 6° Quia filius cæli hæres. 7° Quia sponsa dilecta, cui non dimidium regni, ut Esther, sed totum regnum promissum est.

XII. Ex occasione thematis: *Scit enim Pa-*

ter vester, quia his omnibus indigetis: ostendi et declarari possunt officia Patris, quæ erga nos Deus exercet. 1° Quod genuerit nos dando corpus et animam. 2° Quod nutrit nos dando omnia necessaria corpori et animo, præcipue cibum Corporis sui et verbi divini, ac voluntatis suæ cum potu Sanguinis sui. 3° Quod educet nos honestissime, verbo et exemplo nos instruens in scientia honestissima et utilissima amandi Deum. 4° Quod defendat nos, ut nemo nocere possit, nisi volentibus. 5° Quod hæreditatem amplissimam et perpetuo duraturam provideat. Unde excitandi Auditores ut vicissim filiorum officium per tenerum amorem et timorem, per filialem fiduciam, et perfectam obedientiam exacte præsentent. Vide Fabrum conc. 9. litt. P.

PRO DOMINICA XV. POST PENTECOSTEN.

I. *Ecce defunctus efferebatur*. LUC. VII. Potest ostendi, per quæ potissimum vitia mors hominibus acceleretur, nempe per crapulam, luxuriam, iracundiam, et acediam, id quod facile de singulis demonstrari potest ex iis, quæ de his vitiis titul. Acidia, Gula, Iracundia, Luxuria sunt dicta.

II. *Noli flere*. LUC. VII. Ostendendum quomodo auditores se in morte charorum amicorum gerere debeant, nempe 1° Non immoderate turbari aut flere, cum sive ex parte providentiæ Dei hanc mortem permittentis: sive ex parte mortui jam cælo forte recepti: sive ex parte sua, qui immoderato luctu nocent corpori, animæ, fortunis, famæ suæ, nullas habeant causas lugendi, unde exemplum Davidis lib. II. Reg. xn. sequendum. 2° Precibus potius, quam pompa funebri, aut fletibus succurrere. 3° Salutaria proposita concipere, illud maxime Eccl. xxxviii: Memor esto judicii mei, quia sic erit et tuum; unde præ omnibus decernandus usus mediorum ad felicem mortem obtinendam conducendum. Vide tit. Mors, Fabrum conc. 6.

III. *Et turba civilitatis cum illa*. LUC. VII. Ostendi potest, cur mortui libenter ad sepulturam comitandi sint, nimirum quia Deo hoc obsequium valde *gratum* est, utpote qui sibi præstitum reputat, quod uni ex minimis factum est, et quia *utile* valde iis, qui comitantur, ut patet in Tobia cap. i. et xn, et

tandem valde *conveniens*, cum ipsa animalia non raro hoc officium præstitisse legantur. Dein ostendatur, quomodo comitari debeant, nempe juvando precibus; et salutare cogitationes, et proposita pro nobis concipiendo. Vide tit. Mors, et Fabrum conc. 8.

IV. *Ecce defunctus efferebatur filius unicus matris suæ.* Luc. vii. Potest ostendi, cur mors a Deo decreta, et salutare ex causis illis doctrinas erui, de quibus vide cit. tit. Mors, et Fabrum hic conc. 2.

V. *Accepit autem omnis timor.* Luc. vii. Possunt Auditores ad sanctum Dei timorem concipiendum excitari ob commoda, quæ ex tali timore reportant, maxime, quod sicut P. Araozium Societatis Jesu Sacerdotem innoxium in aula degere fecit, ita idipsum cuivis homini in orbe degenti præstet. Vide tit. Timor et Fabrum conc. 4.

VI. Ex occasione thematis: *Ecce defunctus efferebatur.* Luc. vii. possunt motiva ad expectandam mortem proponi, nimirum 1º Quia immunitatem a peccatis, tentationibus, evasione multorum laborum, hominibus præstat. 2º Quia est transitus ad meliorem vitam; nam justus, si mortē præoccupatus fuerit, in refrigerio erit. 3º Quia est debitum omnibus solvendum, quis autem non optet grandi debito liberari? Vide tit. Mors.

VII. Ex eodem themate possunt proponi motiva ad timendam mortem, nimirum quia 1º Est certissima quoad substantiam. 2º Incertissima quoad tempus. 3º Acerbissima quoad præsentiam. Vide cit. tit.

VIII. Ex eodem themate possunt proponi motiva ad considerandam mortem 1º Quia facit facilem mortem, hinc Seneca ait: « Effice mortem tibi cogitatione familiarem, ut, si ita res tulerit, possis illi obviam ire. » 2º Quia facit, ut bene moriamur, uti Sanctus Augustinus advertit, dicens: « Mors omnium vitiorum peremptoria est, atque adeo sicut bene vivere, ita et mori bene. » 3º Quia a diaboli tentationibus liberat, sicut perdices, ut aucupis effugiant insidias, gleba terræ se contegunt. 4º Quia ad gaudium in morte disponit, nam, teste Sancto Cypriano, non est dignus in morte accipere solatium, qui se non cogitat esse moriturum. Vide cit. tit.

IX. Ex eodem themate ostendi potest, quæ sit optima præparatio ad mortem, illa nempe quam Christus ipse MARG. xiii. indicavit dicens: Videte, vigilate, orate, nescitis enim,

quomodo tempus sit, ubi per verbum *Videte* indicatur memoria mortis; nam, teste Sancto Gregorio, sic mors ipsa, cum venerit, vincetur, si prius, quam venerit, ipsa timeatur. Per verbum *Vigilate*, id est, ut idem Sanctus ait, in conditione mortalitatis vestræ oculos figite, veniente ad vos Judici per fletus quotidie et lamenta præparate. Per verbum *Orate* indicatur, tunc maxime esse orandum cum diabolus calcaneo insidiatur. Vide tit. cit.

X. Ex eadem occasione explicari potest alia præparatio ad mortem a Christo his verbis: *Sint lumbi vestri præcincti*, etc. indicata; quorum primo indicatur mortificatio delectationis, nam cinctura est lumborum, in quibus præcipue est motus delectationis venereæ, restrictio. Secundum per lucernas ardentes indicat operum fervorem, et dilectionem. Tertium per expectationem Domini, in vigilia juventutis, in secunda ætatis virilis, et tertia senectutis indicat.

XI. Ex occasione ejusdem thematis possunt variæ quæstiones circa mortem proponi et resolvi, nempe 1º Cur mors decreta a Deo. 2º Cur eadem incertam esse voluerit. 3º cur multi tam immatura, et quandoque repentina morte occumbant. 4º Cur justī quandoque tam acerbam mortem sustinere cogantur. 5º Cur vita hominum modo tam brevis sit. 6º Cur juxta Siracidem laudandi magis mortui, quam viventes; de quibus vide tit. Mors, et Fabrum conc. 2. 3. et 4.

PRO DOMINICA XVI. POST PENTECOSTEN

I. *Et ipsi observabant eum.* Luc. xiv. Potest ostendi, cur judicia humana spernanda sint, quia nimirum *temere* agunt, qui ea timent, dum volunt effugere, quod nec ipse Christus potuit: *imprudenter*, dum timent a cæcis de colore judicari, cum solus Deus de internis judicare possit: et præterea tales nihil nocere possint suis judiciis, etc. *noxie*, dum tales nihil bene agunt, ut Polyctes pictor ostendit, qui, dum in imagine membra juxta cujusque sensum pinxit, turpissimam imaginem fecit. Hinc merito S. Paulus I. COR. IV. Mihi pro minimo est, etc. Vide tit. Judicium temerarium, et Thomam Kemp. I. III. cap. xxxvi. et XLVI.

II. *Et ecce homo quidam hydropicus erat*

ante illum. Luc. xiv. Potest avaritiæ vitium dissuaderi, et hydropi comparari, ob effectus similes, quos producit, quosque indicatos reperies tit. Avaritia.

III. *Ipsæ vero apprehensum sanavit eum.* Luc. xiv. Potest ostendi quomodo in primis contrahatur morbus hydropicus; dein varia media ad eum curandum proponi; de quibus vide cit. tit.

IV. *Si licet sabbato curare?* Luc. xiv. Ostendi potest, cur dies festi rite celebrari debeant, nimirum propter Deum et Sanctos, qui talibus diebus singularia beneficia, aut contulerunt, aut acceperunt; propter nos, ut Deum colere, varique ab eo beneficia impetrare possimus; propter servos et bruta, ut quietem habeant a laboribus. Dein ostendatur, quomodo observandi sint, nimirum mature surgendo, mature templa frequentando, mature incipiendo orare aliaque facere, quæ illo tempore peragi debent. Vide tit. Oratio, et Fabrum hic conc. 2 et 3. ubi varii defectus diebus festis committi soliti castigantur.

V. *Cum vocatus fueris, recumbe in novissimo loco.* Luc. xiv. Ostendi potest, cur ultimus locus sit appetendus; nempe quia, cum quisque se minimum debeat aestimare, convenientissimum est, deinde quietissimum, cur nemo illum eripere aut infestare velit; quia honorificentissimum, utpote Christo, et Sanctis proximus: et tandem quia aptissimum ad exaltationem, ut Christus in hodierno Evangelio ostendit. Vide plura tit. Humilitas.

VI. *Cum intraret Jesus in domum cujusdam principis Phariseorum. Sabbato manducare panem, et ipsi observabant eum.* Luc. xiv. Dici potest: Christum ideo toties convivia frequentasse, ut doceret modum christiane ea frequentandi; id quod fiet. Si 1º ante convivium finis refectionis ob oculos habeatur, bona intentio formetur, oratio præmittatur. 2º In convivio temperantia, modestia, dilectio proximi exerceatur. 3º Post convivium gratiarum actio fiat, novum propositum bene propter Deum operandi concipiatur, et reliquæ colligantur tum corporales, dando eas pauperibus; tum spirituales, id est, salubres cogitationes de meliori cibo, et convivio animæ in æternum præparando, concipiatur. Vide tit. Temperantia.

VII. Ex eodem themate: *Silicet Sabbato curare?* Luc. xiv. possunt causæ, cur dies festi peculiari studio colendi sint, proponi; nimirum 1º Quia Deus et Sancti tum prop-

ter suam dignitatem, et collata nobis beneficia id exigunt. 2º Quia utilitas nostra tam quoad corpus et animam, quam rem domesticam id commendat. 3º Quia etiam famuli et pecora ob quietem et virium conservationem id merentur. Ostendatur dein, quam merito Deus gravissimas de transgressoribus pœnas exegerit, quales plures tit. Sanctorum cultus, et festa legi possunt, uti et apud Fabrum conc. 1.

VIII. Ex eodem themate ostendatur, quod Diabolus festis imitetur Pharaonem, qui, ne Israelitæ Deo sacrificare possent, eos laboribus opprimi jussit. Ostendatur itaque quod et Dæmon variis laboribus et illicitis opprimere et a Festorum cultu impedire studeat. 1º Laboribus manualibus non necessariis. 2º Lusibus immoderatis. 3º Compotationibus nimis tam quoad quantitatem, quam durationem. 4º Saltationibus indecentibus. 5º Conversatione noxia, et immoderata. 6º Otio non necessario; quæ omnia, quousque liceant, clarius explicandum. Vide Fabrum conc. 3.

IX. Ex occasione thematis: *Cum intraret Jesus sabbato manducare*: ostendi potest, quid circa convivia sit observandum, nimirum 1º Ut sint rara. 2º Moderata, et non nimis sumptuosa. 3º Ut sint honesta, nihil quæ contra decentiam agatur, aut dicatur. 4º Ut sint charitativa, nullusque vel absens, vel præsens dictis vel detractionibus lædatur. 5º Sint brevia, ne nobile tempus perdat. 6º Sint pia per devotam orationem præmissam et subjunctam. Vide Fabrum conc. 6.

X. Ex occasione thematis: *Et ipsi observabant eum*: ostendi potest, quæ sint bonæ, et malæ observationes. Et bonæ quidem sunt 1º Quando observantur aliorum virtutes pro imitatione, ut S. Antonius fecit. 2º Quando ex officio observantur aliorum mores, ut corrigantur. 3º Quando observantur aliorum opera admiranda potius, quam imitanda, ut Deus propter illa laudetur. Malæ observationes sunt 1º Si aliorum vitia cum scandalo observentur. 2º Si mores observentur, ut carpi queant. 3º Si observentur actiones, ut alii propter respectum impediantur ab iis. Quarum proinde omnium observationum commoda vel damna fusius explicentur.

XI. Ex occasione thematis: *Recumbe in novissimo loco*: potest declarari, quomodo quis possit se maximum peccatorem æsti-

mare, nimirum 1° Non per intellectum judicando se vere talem, cum certo supponere possit, plures graviore peccatores reperiri; sed 2° Practice, optando, ut ab aliis perinde, ac gravissimi peccatores tractari solent, tractetur, hoc est, contemnatur, reprehendatur, persecutiones et odia patiatur, aliisque modis inhonoretur; sic enim et Christus dixit, se esse opprobrium hominum et abjectionem plebis.

XII. Ex occasione ejusdem thematis ostendi potest in illis S. Pauli verbis: Exinanivit semetipsum etc. totum humilitatis compendium contineri; nam 1° Dum dicitur formam servi accepisse, proponitur idea humilitatis. 2° Per verba: Datum est nomen super omne nomen, ostenditur fructus humilitatis. 3° Per verba: Hoc sentite, proponitur medium efficacissimum ad humilitatem acquirendam, scilicet exemplum Christi.

PRO DOMINICA XVII. POST PENTECOSTEN.

I. *Hoc est maximum, et primum mandatum.* MATTH. XXII. Ostendi potest, cur hoc sit mandatum maximum; de quo vide tit. Caritas.

II. *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde.* MATTH. XXII. Ostendi potest, artem amandi Deum esse omnium dignissimam, utilissimam, jucundissimam et facillimam, uti ex cit. tit. Caritas facile probari potest.

III. Ex eodem themate declarari potest, ex quibus indiciis colligi possit, aliquem vere diligere Deum, nempe ex pulsu animæ, qui duplex est: unus, per quem expelluntur ex corde creaturæ velut corruptus aer: alter, per quem attrahitur magis Deus, quantæcumque difficultates, et pericula intercedant. Explicentur ergo fusius hi duo actus, et cur quisque sedulo exercendus sit ostendatur. Vide citat. tit. Caritas, et tit. Concupiscentia.

IV. Ex eodem persuaderi potest, ut omnia sua agant ex amore Dei, ut dicere possint cum S. Augustino: Amor meus pondus meum; hoc feror, quocumque feror. Explicentur deinde commoda, quæ ex hac intentione reportabuntur, scilicet per illam actiones perfectius, jucundius, facilius, constantius peragantur. Vide tit. citat. Caritas, et tit. Intentio bona.

V. *Diliges proximum tuum sicut teipsum.* MATTH. XXII. Ostendi potest, quomodo per amorem proximi lucrari possimus amorem Dei, Christi, Sanctorum, proximi, juxta illud Senecæ: « Monstrabo tibi amatorium sine herba, sine medicamento, sine ullius veneficæ carmine; si vis amari, ama. » Vide tit. Dilectio proximi.

VI. Ex eodem themate ostendi potest, quomodo quisque proximum ut seipsum diligere debeat; de quo vide tit. cit. Simulque unum, vel alterum medium offerri ad hanc dilectionem prompte constanterque exercendam; qualia cit. tit. præscribuntur.

VII. Ex occasione thematis: *Diliges Dominum tuum ex toto corde tuo.* MATTH. XXII. ostendi potest. 1° Quid sit Deum toto corde diligere, scilicet præter ipsum nullam creaturam in cor admittere; nam dilectus tuus, inquit Thomas Kemp. talis est naturæ, ut non velit alienum admittere, sed solus vult cor tuum habere. 2° Quid sit ex tota anima diligere, scilicet omnes potentias animæ externas, et internas applicare ad id, quod ipsi summe placet. 3° Quid sit ex tota virtute amare, nempe vires suas omnes contendere ad ipsum amandum. 4° Quid sit ex tota fortitudine amare, scilicet dicendo cum S. Paulo: Quis me separabit a charitate Dei? Vide tit. Caritas. Item Fabrum conc. 4.

VIII. Ex eodem themate ostendi possunt motiva præcipua ad diligendum Deum, scilicet ea ipsa, quibus ethnici amorem excitari docent. Et 1° quidem *Bonitas*, quæ infinita in Deo est, juxta illud: Ostendam omne bonum tibi. 2° *Pulchritudo*, atqui in Deum desiderant Angeli prospicere. 3° *Similitudo*, atqui homo creatus est ad imaginem Dei. 4° *Amor*, atqui sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum Unigenitum, et cum eo omnia, daret. Vide plura tit. cit.

IX. Ex eodem themate declarari possunt indicia charitatis, quorum primum est, semper cogitare de dilecto. Secundum, semper cum illo conversari velle. Tertium, illi soli placere velle. Quartum, unum cum illo velle, et nolle. Quintum, paratum esse pro et cum illo omnia pati. Sextum, etiam imaginem ipsius, aliaque ad ipsum pertinentia, propter ipsum amare. Vide tit. cit.

X. Ex eodem themate explicari potest mandatum Dei LEV. VI. datum: *Ignis semper in altari meo ardebit*: et 1° quidem probari, quam convenienter charitas igni com-

paretur, quia semper sursum tendit, purificat, illuminat, calefacit, et omnia superat, ut ignis. 2° Quomodo nutriendus sit hic ignis, scilicet subdendo ligna, seu considerationem frequentem motivorum priori numero indicatorum, et beneficiorum tam communium, quam specialium, a Deo acceptorum. Vide tit. cit.

XI. Ex eodem themate ostendi potest, cur et quomodo Christus diligendus sit; quem in finem narrari potest, quod Regi Tigrani cum sua uxore a Rege Cyro capta contigit, quod scilicet, cum Cyrus aliquando quæreretur, quid pro uxore redimenda dare vellet, ipse respondit, se vitam et sanguinem pro ejus redemptione offerre; quæ responsio adeo Cyro placuit, ut utrumque dimitteret. Cum autem in via a Tigrane uxor quæreretur, quomodo illi humanitas Cyri placuerit, responderit ille se ad hoc quæsitum respondere non posse, eo quod ab illo momento, quo vitam et sanguinem pro illius redemptione obtulit, ad nullum alium quam ad ipsum oculos converterit. Quanto magis ergo erga Christum hoc observandum, qui vitam actu pro nobis dedit.

XII. Ex eodem themate ostendi possunt motiva ad proximum diligendum, scilicet 1° Ex parte Dei mandatum, beneplacitum, promissio. 2° Ex parte proximi titulus similitudinis quoad naturam fraternitatis, quoad Christi sanguinem, et gratiam commembri propter corpus Ecclesiae. 3° Ex parte nostra propter necessitatem, utilitatem, et jucunditatem. Qui triplex funiculus vehementer sane nos obstringit ad fraternam dilectionem summo studio exercendam. Vide tit. Dilectio proximi.

PRO DOMINICA XVIII. POST PENTECOSTEN

I. *Ecce offerebat ei paralyticum jacentem in lecto.* MATTH. IX. Possunt peccatores inveterati huic paralytico comparari ex affectibus similibus, et inde quam gravis, noxius, et probe incurabilis morbus sit talis consuetudo, ostendi. Dein potest ostendi, quo medio tales peccatores liberari debeant a sua paralyti, nempe *surgendo* ad orationem et continuam gratiæ divinae implorationem; *tollendo lectum*, id est contrarias vitiis virtutes exercendo, sicut paralyticus lectum portabat, a quo ipso se prius portabatur; *vadendo*

in domum suam, id est, recedendo a Diabolo, et ad Christum, a quo discesserat, redeundo, cum firmo proposito nunquam amplius ipsum deserendi. Vide tit. Consuetudo § IX. et Fabrum hic conc. 2. n. 2.

II. *Confide, fili, remittuntur tibi peccata.* MATTH. IX. Possunt proponi tituli, ob quos merito quisque peccator sperare potest sibi condonatum iri peccata, si ad Christum confugiat, quorum primus est *misericordia Dei*; de qua vide titulum Dei misericordia. Secundus *Fidelitas Dei* promittentis toties veniam petentibus; de quo vide tit. Pœnitentia. Tertius *Bonitas divina, et Amor Dei* erga homines; de quibus vide tit. Deus et tit. Spes.

III. *Hic blasphemat.* MATTH. IX. Potest blasphemiae gravitas ostendi, et unum, alterumve medium contra eam proponi, et commendari; de qua materia vide tit. Blasphemia.

IV. Ex ejusdem thematis occasione potest illud remedium proponi, quod in eodem titulo indicatur.

V. *Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris?* MATTH. IX. Potest ostendi, quomodo se quisque circa cogitationes gerere debeat. Nempe sicut janitor civitatis se gerit cum peregrinis adventantibus, ita ut 1° *Portas* sensuum diligenter custodiat, et clausas habeat. 2° Si apertæ hæ portæ esse debeant, neminem intromittat, priusquam examinet, quo tendat, quid facere velit in civitate; ita enim suadet Thomas Kempensis lib. III. cap. II. Non omnis affectio, quæ videtur bona, statim est tenenda. 3° Ut, si contra voluntatem se intrusit peregrinus, mox eum indignatione, et violentia expellat; quæ omnia facile cogitationibus malis applicari possunt, et inde inferri, quantam laudem, amorem, et præmium ex tali fidelitate talis homo apud Deum sit reportaturus. Vide tit. Tentatio, et Thom. Kemp. lib. III.

VI. Ex ejusdem thematis occasione potest ostendi, cur Deus etiam bonos homines malis cogitationibus vexari permittat, nimirum ob tres causas, quarum primam Sanctus Paulus II. COR. XII. indicavit, dicens: Ne magnitudo revelationum extollat. Secundus Sanctus Gregorius assignavit, dum Hugenem ejusmodi cogitationibus vexatum bono animo esse jussit, dicens, istiusmodi tribulationibus velut igne aurum, id est, homines justos probari. Tertium Christus ipse S. Birgittæ indicavit, dicens: « Hæc est vera

æquitas, ut, quemadmodum tu aliquando me invito vanis mundi rebus te oblectasti, ita nunc quoque in vita cum illis configere cogaris. » Unde duo colligenda, 1° Non-esse signum inimicitiae, sed amicitiae, talibus cogitationibus contra voluntatem cruciari, uti pulchre libellus de imit. lib. III. cap. vi. ostendit : Non ideo totum perditum, etc. 2° Non nocere sensuum, si desit consensus, imo tanto esse amplem meriti occasionem, quanto molestiores sunt cogitationes. Hinc Sanctus Bernardus capit. xix. De interna domo : « Molesta est lucta, sed fructuosa, quia si habet pœnam, habebit et coronam ; non nocet sensus, si desit consensus ; imo quod resistantem fatigat, vincentem coronat. » Vide titul. Tentatio et Thom. Kemp. citat. capitul. vi. Non te conturbent, etc.

VII. Ex occasione thematis : *Venit in civitatem suam.* MATTH. IX. Potest ostendi 1° Quæ civitas Christi ? Nimirum illa, in qua viget fides viva Christi, singularis fiducia in Christum, servatus charitas et concordia tantopere a Christo commendata ; verbum Christi libenter auditur, zelus honoris Dei per frequentationem templorum reperitur. 2° Ostendi potest, quam præstans sit hoc elogium, quamque adeo magnam honorem ab hominibus, copiosam benedictionem a Deo, et constantem protectionem a Christo sperare possit. Vide Fabrum conc. cit. et in Sylva th. 1. et 2.

VIII. Ex occasione thematis : *Offerebant ei paralyticum jacentem in lecto* : possunt huic paralytico convenienter animæ purgantes comparari. 1° Quia seipsas movere non possunt, id est, liberare ab hac pœna. 2° Quia in duro lecto jacent, scilicet in igne, quem aliqui eodum cum igne infernali putant. 3° Quia graviter torquentur, ita ut juxta aliquos minima pœna si gravior omnibus cruciatibus hujus mundi. Excitentur proin Audiros ut offerant eas Christo tum per SS. Missæ Sacrificium, tum per Sacr. Communionem, et ardentes preces. Vide Fabrum conc. 2. litt. P.

IX. Ex eodem themate ostendi potest, quinam tali gravi Paralysi laborent. Scilicet 1° Magistratus, ac parentes non punientes vitia subditorum, et liberorum. 2° Euclionnes, eleemosynam dare recusantes. 3° Negligentes cultum, et officia divina. 4° Otiosi, laborare et quæ officii sui sunt, præstare negligentes, qui omnes proin ad Christum adducantur, et quomodo per ipsius verba, et

exempla curari debeant, ostendatur. Vide Fabrum loc. cit.

X. Ex occasione thematis : *Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris ?* potest solatium afferri iis, qui variis cogitationibus contra voluntatem vexantur. Et 1° quidem cogitationibus contra fidem. 2° Contra castitatem. 3° Contra charitatem per suspiciones, et judicia temeraria. 4° Contra religionem : Deo debitam per distractiones in orationibus. Pro quibus proin omnibus apta media præscribantur.

XI. Ex occasione thematis : *Confide, fili, remittuntur tibi peccata tua* : possunt ad spem erigi, qui 1° timent, ut peccata ob multitudinem, et gravitatem remittantur a Christo Judice. 2° Qui timent, ut rite ea confessi sint, aut confiteantur. 3° Qui timent, ut ea ob consuetudinem malam vitare non possint. Quare ostendatur, quomodo hos timores expellere possint, ad quem finem Blosius de consolatione pusillanimum, aut pars 4. Bibliothecæ meæ domesticæ servire poterit.

XII. Ex occasione thematis : *Videntes autem turbæ timuerunt, et glorificaverunt Deum* : ostendi potest, quomodo timentibus Deum bene sit. 1° *Ante mortem*, juxta testimonium Tobiae : Multa bona habebimus, si timuerimus Deum ; et juxta David : Non est inopia timentibus eum. 2° *In morte*, juxta testimonium Siracidis cap. 1. Timenti Dominum bene erit in extremis. 3° *Post mortem* ; nam, ut Sanctus Paulus I. Timoth. cap. iv. ait, pietas (seu ut alii interpretantur, timor Dei) ad omnia utilis est promissionem habens vitæ, quæ nunc est, et in futuro. Vide etiam Fabrum conc. 7.

PRO DOMINICA XIX. POST PENTECOSTEN

I. *Venit ad nuptias.* MATTH. XXII. Potest beatitudo æterna nuptiis comparari. 1° Quia sicut in nuptiis omnia lætitiâ spirant, et optimis epulis satiantur hospites : ita et in cœlis est *omnis boni præsentia*, juxta illud Psalm. xvi. Satiabor, etc. et Psalm. xxxv. Inebriabuntur, etc. 2° Sicut in nuptiis omne, quod tristitiâ creare et lætitiâ turbare posset, longissime arcetur ; ita et in cœlis est *omnis mali absentia*, juxta illud Isai. XLIX. Non esuriunt, etc. et Apoc. XXI. Et absterget, etc. 3° Sicut in nuptiis est gratissima

amicorum societas, omnesque splendida, et nuptiali veste vestiti sunt; ita et in cœlis omnes veste gloriæ ornati, jucundissime inter se sociabuntur. 4° Sicut nuptiæ diutius plerumque, quam alia convivia aut conventus, durant, ita et in cœlis beatitudo in æternum durabit, juxta testimonium Christi JOAN. XVI. Et gaudium vestrum nemo tollet a vobis. Vide tit. Beatitudo.

II. *Vidit hominem non vestitum veste nuptiali.* MATTH. XXII. Ostendi potest, quænam sit vestis nuptialis, sine qua nullus ad cœlestes nuptias intromittetur, nempe charitas, id quod ex effectibus vestis colligi potest. Nam 1° sicut vestis operit multitudinem peccatorum, teste Sancto Jacobo cap. v. 2° Sicut vestis protegit a cœli injuriis, ita et charitas a tribulationibus, quia aquæ multæ non possunt extinguere charitatem Cantic. viii. 3° Sicut vestis hominem ornat, et dignitatem ejus indicat, ita et charitas, quia quantitas (et dignitas) cujusque animæ æstimatur de mensura charitatis, quam habet, teste Sancto Bernardo. 4° Sicut nemo ad nuptias sine veste nuptiali admittitur; ita nec sine charitate ad nuptias cœlestes: nam, ut Sanctus Gregorius homil. xv. Super illud Evangel. *Domine si tu sustulisti etc.* ait, in quantum quisque amat, in tantum ad ingressum regni appropinquat. Excitentur ergo Auditores ad vestem hanc omni conatu procurandam, simulque, qua ratione eam obtinere possint, ostendatur. Vide tit. Charitas.

III. *Ecce prandium meum paratum est.* MATTH. XXII. Potest ostendi, quam pretiosum, fructuosum, et jucundum prandium in SS. Eucharistia præparaverit Christus. Inferatur subinde, quam grandis ingratitude sit eorum, qui ad tale prandium venire recusant, sive amor et benevolentia invitantis: sive necessitas et utilitas invitati: sive ipsius prandii præstantia, et dulcedo consideretur. Vide tit. Eucharistia.

IV. *At ille obmutuit.* MATTH. XXII. Ostendi potest, quod in hac quidem vitæ variæ excusationes a peccatoribus afferantur, quibus more Adami foliis ficus se operientis peccata sua minuere, et excusare conantur, sed quæ in altera vitâ nihil valebunt. Earum 1° est: Dæmon decepit me; sed licet sollicitare, et latrare, is possit mordere tamen non potest, nisi volentem. 2° Quod proximus causam dederit ad lapsum, sed occasio hominem fragilem non facit, sed qualis quisque

sit, ostendit. 3° Quod consuetudo impulerit; sed nihil impossibile apud Deum; hinc Sanctus Augustinus, Sancta Magdalena, Sanctus Paulus, et alii, eandem facilliter superaverunt. 4° Quod passionum vehementia prostraverit; sed sub te erit appetitus tuus, et tu dominaberis illius. GEN. IV. Vide plura tit. Consuetudo, et titul. Concupiscentia, et Fabrum hic conc. 5.

V. *Ligatis manibus, et pedibus ejus, mitte eum in tenebras exteriores.* MATT. XXII. Potest ostendi gravitas infernalium suppliciorum, simulque excitari Auditores ut memoriam, et timorem inferni exemplo Sancti Francisci Borgiæ præmittant velut prodromum ad omnia loca, in quibus occasio peccandi, vel patiendi ipsi offerri potest. Vide tit. Infernus.

VI. *Multi enim sunt vocati, pauci vero electi.* MATTH. XXII. Ostendi potest causa, cur tam pauci electi sint ex Christianis, et dici, id ideo plerumque fieri, quod viva fide non credant ea, quæ de inferni suppliciis Catholica fides doceat, aliqui sane stultissimos fore, si pergerent tam graviter peccare; ostendatur ergo per varias auctoritates, omnia verissima esse, ut vel sic salubrem timorem inferni concipiant et per eundem a peccatis absterreantur, juxta illud Ecclesiastici: In omnibus operibus tuis memorare novissima, et in æternum non peccabis. Vide cit. tit. et Fabr. conc. 2. in Dom. 20.

VII. Ex occasione thematis: *Simile est regnum cœlorum homini Regi, qui fecit nuptias filio suo.* MATTH. XXII. ostendi potest, quomodo Deus cum anima fideli nuptias contrahat, quamque admirandæ sint hæ nuptiæ. 1° Si dignitas sponsi, et ignobilitas sponsæ consideretur. 2° Si dos sponsæ spectetur. 3° Si nexus indissolubilitas attendatur. 4° Si proles generandæ considerantur. 5° Si conjunctio utriusque in communione pensetur. Unde inferatur, quam fideliter sponsa sponso adhærere debeat, quamque grave crimen sit, si velut adultera ab eo discedat. Vide Fabrum in Sylva them. 1. n. 3.

VIII. Ex occasione thematis: *Multi enim sunt vocati, pauci vero electi:* ostendi potest 1° Quam pauci sint electi, etiam ex Catholicis. 2° Unde colligere quis possit se esse electum, videlicet si habeat vestem nuptialem charitatis divinæ. 3° Quantas gratias Deo debeamus, quod ex tam multis nos elegerit. Vide Fabrum conc. 1.

IX. Ex eodem themate ostendi possunt

variis modis, quibus Deus suos electos vocare solet, nimirum 1º Per scripturas et libros. 2º Per concionatores, et confessarios. 3º Per exempla hominum Sanctorum. 4º Per beneficia, et prosperitates. 5º Per internas inspirationes. Unde ostendatur, quomodo his vocationibus respondere debeamus. Vide Fabrum conc. 6.

X. Ex occasione thematis : *At ille obmutuit* : ostendi potest 1º Quam juste peccator mortalia committens gravissima infernæ pœna puniatur. 2º Quam juste etiam æternum sit illud supplicium, quæ duo capita sat difficulter capere possunt. Vide tit. Æternitas, et Peccatum mortale. Item Fabrum conc. 4.

XI. Ex occasione ejusdem thematis ostendi potest, cur vocationi quisque suæ prompte et studiose respondere debeat; nimirum 1º Propter vocantem. 2º Propter vocatum. 3º Propter finem et statum, ad quem vocatur. 4º Propter modum, quo vocat, idque non semel, sed sæpius. 5º Propter pœnam neglectæ vocationis. Vide tit. Vocatio et Fabrum conc. 8. lit. D.

XII. Ex occasione thematis : *Iberit fletus, et Stridor dentium* : potest ostendi, quam justas et graves causas habituri sint damnati hujus fletus, et stridoris, videlicet 1º Quia ibi invenient omnis boni absentiam. 2º Omnis mali præsentiam. 3º Omnis pœnæ indesinentiam; de quibus vide tit. Infernus et Fabrum conc. 2.

PRO DOMINICA XX. POST PENTECOSTEN.

I. *Erat quidam Regulus, cujus filius infirmabatur.* Jo. iv. Potest ostendi, cur morbi a Deo permittantur; nempe ob triplicem manifestationem. 1º Ut manifestetur malitia, et gravitas peccati, per quod ejusmodi mala sunt invecta, atque adeo odium erga illud concipiatur. 2º Ut manifestetur virtus et profectus eorum, qui tales morbos patiuntur; hinc S. Paulus II. COR. XII. dixit : Libenter igitur gloriabor, etc. propter quod complaceo, etc. 3º Ut manifestetur gloria Dei tum per potentiam, tum per misericordiam, tum per justitiam ostensam; hic Christus Jo. II. dixit : Infirmitas hæc non est mortem, etc. Excitentur ergo Auditores, ut ob hos fines studeant patienter suos morbos sufferre; pro quo scopo vide plura toto tit. de Patientia, et Fabrum hic conc. I. tit. cit.

II. *Domine, descende, priusquam moriatur filius meus.* Jo. iv. Commendari potest usus Eucharistiæ duplicis generis hominibus, qui mori incipiunt. 1º Illis, qui sunt in occasionibus graviter peccandi; aut jam actu peccarunt, et sunt in periculo mortis æternæ per malam consuetudinem incurrendæ, quibus hoc Sacramentum summe necessarium et utile est. 2º Illis, qui in agone constituti sunt, ut illud per modum viatici sumant, memores verborum ab Angelo ad Eliam dictorum III. REG. IX. Surge, et comede, grandis enim (id est, difficilis, et periculosa) tibi restat via. Vide tit. Eucharistia, et Fabrum conc. 3.

III. Ex eodem themate possunt Auditores excitari ad Uncionem extremam libenter, et reverenter suo tempore suscipiendam. Et 1º quidem ostendatur, quam graves tentationes et pugnae cum morbo, morte, peccatis præteritis, et dæmonibus sint subeundæ, quamque adeo prompte suscipi debeat Uncio, qua Christus, et Ecclesia unguunt infirmum, ut fortiter certare possit. 2º Proponantur, et refutentur efficaciter rationes, quæ frequenter absterrent infirmos, quominus hoc Sacramentum suscipere velint. Vide tit. Uncio extrema, et Faber conc. 7.

IV. *Rogabat eum, ut descenderet, et sanaret filium ejus.* Jo. iv. Ostendi potest, qualem curam Paterfamilias habere debeat erga domesticos suos, juxta illud Apostoli I TIM. V. Si quis suorum, et maxime domesticorum, curam non habet, etc. demonstretur ergo, quomodo in primis animæ curam habere debeat, ut instruatur in virtutibus, moribus, scientiis : dein corporis, ut habeat necessaria in victu, vestitu, habitatione; et si sanitas læsa est, etiam pro ejusdem recuperatione. Ostendatur autem, quam gravis obligatio illis incumbat, hanc curam suscipiendi; de qua vide tit. Educatio, et Fabrum conc. 5.

V. *Et credidit ipse, et domus ejus tota.* JOAN. IV. Potest exempli boni efficia demonstrari ex Reguli hujus facto; qui quia credidit in Christum, mox etiam tota domus credidit. Ostendatur ergo, quomodo quisque Paterfamilias, si domesticos in oratione devotos, in labore impigros, in moribus obsequentes habere voluerit, id melius, citiusque obtinere non possit, quam si exemplo præerant. Vide tit. Exemplum, et Fabrum conc. 8, n. 4.

VI. *Credidit homo sermoni, quem dicit ei Jesus, et ibat.* Jo. iv. Ostendi potest, fidem

solam non sufficere ad salutem, sed etiam opera charitatis jungenda esse, sicut iste Regulus non tantum credidit filium suum sanatum esse, sed etiam ivit ad eum videndum, et cum gaudio tamquam sanum amplexandum; qua de materia vide tit. Fides; et passim Controversistas.

VII. Ex occasione thematis : *Reliquit eum febris*. JOAN. IV. potest peccatum veniale febri comparari. 1° Quia pulchritudinem animæ imminuit ut febris, ideoque etiam minus amabilem facit. 2° Quia valde debilitat hominem. 3° Quia varios paroxismos inquietudinis conscientiae causat. 4° Quia appetitum ad spirituales animæ cibos aufert. 5° Quia gravius malum affert, quam sint omnia naturalia mundi mala. 6° Quia disponit ad mortem spirituales, seu peccata mortalia. Inferatur proinde, quantopere detestandum, et fugiendum sit. Vide tit. Peccatum veniale.

VIII. Ex occasione ejusdem thematis possunt proponi media ad febrem spiritualem curandam, quorum primum est procuratio sudoris, per quem intelligitur usus frequentis contritionis, et confessionis. 2° Sumptio medicinae, per quam intelligitur ipsa Eucharistia, quæ, teste S. Bernardo, sensum minuit in minimis, et in gravioribus omnino tollit consensum. 3° Evomitio materiae febrim causantis, id est, concupiscentiae, juxta illud Thomæ Kemp. Desine concupiscere, et desines male habere. 4° Jejuniū spirituale, seu generosa victoria, qua sæpius abstinetur ab ejusmodi peccatis. De quibus vide tit. cit.

IX. Ex eodem themate possunt aliquæ perutiles quæstiones circa peccata venialia resolveri. 1° Triplicis generis peccata a Theologis assignari. *Maxima*, quæ in se mortalia sunt, sed ob defectum plenæ advertentiæ venialia reputantur. *Media*, quæ in se venialia sunt, et deliberate committuntur. *Minima*, quæ ex fragilitate, et cum semiplena advertentia committuntur. 2° Quousque venialia peccata vitari queant. 3° Quomodo peccata venialia ad mortalia disponant. 4° Cur peccata venialia a virtutis asseclis specialiter vitanda sint. Quas omnes quæstiones a nobis resolutas vide.

X. Ex occasione thematis : *Erat quidam Regulus, cujus filius infirmabatur* : potest ostendi, et probari veritas communis axiomatis : *Ægrum corpus parit bonas cogitationes*. Nam prima cogitatio est, qua cognos-

cuntur fructus peccati ex morbi doloribus. Secunda cogitatio est, qua inferni pœnæ in memoriam revocantur. Tertia est, qua vanitas rerum mundanarum cognoscitur. Quarta, qua B. V. et Sanctorum patrocinium necessarium cognoscitur. Quinta est, qua melioris vitæ instituendæ proposita concipiuntur; quæ omnia facile fusius deduci possunt.

XI. Ex eodem themate morborum comoda, et fructus explicari possunt, quia videlicet per eos Deus glorificatur, uti Christus de morbo Lazari dixit. 2° Quia purificat, et perficit ipsum ægrotum. 3° Quia ædificat proximum, tum per visas ægri virtutes, tum per varias cogitationes ingestas. De quibus vide Fabrum conc. I.

XII. Ex eodem themate ostendi potest, quomodo infirmi se tempore morbi gerere debeant, ut optatum fructum ex eo referant. Ostendatur ergo 1° Quid initio morbi. 2° Quid durante morbo. 3° Quid post morbum observare debeant, uti fusius in prima parte Bibl. Man. domesticæ tract. I. ostenditur.

PRO DOMINICA XXI. POST PENTECOSTEN.

I. *Simile est regnum cœlorum homini regi, qui voluit rationem ponere cum servis suis*. MATTH. XVIII. Potest severitas judicii ex tribus proprietatibus judicis demonstrari; quia scilicet, est infallibilis propter sapientiam: infugibilis propter potentiam: inflexibilis propter justitiam. De quibus vide plura tit. Judicium, et apud Fabrum conc. 6.

II. *Patientiam habe in me, et omnia reddam tibi*. MATTH. XVIII. Ostendi potest, quam misericors sit Deus, qui ad tam paucas voces serio prolatis omne debitum dimittit. Deinde vero quam æquum sit, ut omnia reddere studeamus per pœnitentiam magno cum fervore susceptam, uti multi Sancti fecerunt. Vide tit. Pœnitentia, et tit. Dei Misericordia.

III. *Redde, quod debes*. MATTH. XVIII. Ostendi potest, quod hæc verba omni fere statui conveniant, nempe Clericis, judicibus, hospiti- bus, et mercatoribus, opificibus, dominis, servis. Demonstretur subinde, quem fructum ex tali redditione reportaturi sint, scilicet, ut de ipsis verificetur illud PSALM. CV. Beati, qui custodiunt judicium, et faciunt justitiam omni tempore. Vide plura tit. Justitia.

IV. *Nonne ergo, et te oportuit misereri*

conservi tui? MATTH. XVIII. Potest ostendi, quam æquum sit, ut quisvis homo inimico suo ignoscat, si meminerit, quod ipse quotidie dicat in oratione Dominica: Et dimitte, etc. Demonstratur ergo, quam dispar sit offensarum conditio, sive personæ offensæ dignitas, sive offensarum gravitas, sive earumdem frequentia attendatur. Vide tit. Dilectio Inimici.

V. *Iratus dominus ejus tradidit eum tor- toribus.* MATTH. XVIII. Potest ostendi, quam multos offendat is, qui vindictam de proximo capit; quamque adeo merito graves poenas timere debeat. Vide cit. tit.

VI. *Et debitum dimisit ei.* MATTH. XVIII. Possunt ostendi fructus copiosi, qui ex dilectione inimici reportantur, et tum selectis SS. Patrum sententiis, tum aptis historiis probari; de quibus vide cit. tit.

VII. Ex occasione thematis: *Redde quod debes.* MATTH. XVIII. ostendi potest, in his tribus verbis omnem substantiam rationis Deo olim reddendæ consistere, ut scilicet 1º Reddamus Deo, quod debemus, honorem, amorem, et obedientiam. 2º Proximo dilectionem, subventionem, et concordiam. 3º Nobis ipsis fugam peccati, operum bonorum exercitium, perseventiam in istis.

VIII. Ex eodem themate potest justitiæ amor commendari ex triplici capite. 1º Quia Deus summe eam requirit, teste Michæa: Indicabo tibi, quid sit bonum, et quid Dominus requirat a te, utique facere judicium, et justitiam. 2º Quia bonum Reipublicæ, cujus pars sumus, justitiam summe exigit; nam, teste S. Augustino, justitia sola Respublica sustentatur. 3º Quia ad bonum nostrum privatum augendum summe conducit, teste Salomone dicente: Si justitiam quis diligit, hujus labores magnas habent virtutes. Vide tit. Justit.

IX. Ex occasione thematis: *Cæpit rationem ponere cum servis:* potest ostendi, quam rigida sit ratio, quam Christus in particulari judicio a nobis exigit. 1º Quia erit *exactissima* de omnibus etiam minimis cogitationibus, verbis et operibus. 2º Quia erit *severissima*, nihil impunitum relinquens. 3º Quia erit *immutabilis*; nam quidquid in ea conclusum fuerit, ratum manebit in æternum. Unde Auditores ad salutarem timorem hujus judicii excitandi, ut dicant scilicet cum Jobo: Verebar omnia opera mea, sciens, quod non parceres delinquenti.

X. Ex eodem themate suadendus serius,

et sedulus usus quotidianus examinis conscientiæ. 1º Quia conducit ad rigidum examen judicii particularis effugiendum, aut leniendum. Si enim nosmetipsos dijudicaremus, non utique judicaremur. 2º Quia hoc examen est officina præstantissimarum virtutum, quæ in eo exercentur. 3º Quia conscientiam tranquillat, sumnamque adeo jucunditatem animo conciliat. Vide tit. Examen conscientiæ. Et Fabrum Dom. IV. post Pent.

XI. Ex eodem themate ostendi potest aliud medium ad judicii divini rigorem moderandum, quod ipse Christus indicavit dicens: Nolite judicare, et non judicabimini: cujus medii efficaciam expertus est Monachus ille, qui cætero non admodum Religiosus, in morte lætum valde se ostendit, eo quod peccata sua ob hanc causam ab Angelis delata fuisse intellexisset. Ostendatur ergo, quomodo hoc medium practicandum sit, scilicet per consilium S. Bernardi dicentis: « Excusa intentionem, si opus non potes, puta ignorantiam, puta subreptionem, puta casum: et sequere monitum Apostoli, dicentis: Nonne de iis, qui foris sunt, vos judicatis. »

XII. Ex occasione thematis: *Non exhibis hinc donec solvas novissimum quadrantem:* potest hæc sententia animabus purgantibus applicari, et inde Auditores excitari ad solvendum pro ipso propter tres rationes; quarum prima est, quod hac ratione ipsum Christum etiam redimamus, reputantem sibi factum, quod aliis facimus. Secunda, quia sic eandem liberationem olim sperare poterimus. Tertia, quia ipsas animas, imo omnes Sanctos, quorum accidentaliter gloria per hanc liberationem non modice promovetur, plurimum nobis obligabimus ad varias gratias impetrandas. Vide tit. Misericordia erga Defunctos. Item Fabrum in Sylva them. 5.

PRO DOMINICA XXII. POST PENTECOSTEN.

I. *Magister scimus, quia verax es.* MATTH. XXII. Potest adulationis vitium dissuaderi, et canicidis adulatores comparari. 1º Quia ut illi canibus, ita hi hominibus insidiantur. 2º Quia ut illi laqueum suum tegunt, ita hi suas fraudes. 3º Quia ut illi interitum canum, ita hi exitium eorum quibus adulantur, quærunt. Vide tit. Adulatio, et Fabrum hic conc. 1.

II. *Non enim respicis personam hominum.*

MATTH. XXII. Dici potest optandum esse, ut de omnibus hoc dici posset; nihil enim esse communius et nocentius acceptione personarum, id quod in tribunali utroque, sacro, et profano, maxime videre est. Vide tit. Acceptio personarum.

III. *Cujus est imago hæc?* MATTH. XXII.

Ostendi potest, quam vere homo sit imago Dei, sive potentiae hominis, maxime memoria, intellectus, et voluntas; sive finis, ob quem creatus est, scilicet ut cognoscat, et amet Deum, considerentur. Inferatur subinde, quam gravis culpæ reus fiat homo, si hac imagine abutatur ad offensam Dei, eamque per varia vitia inhonoret, et commaculet. Vide tit. Anima, et Peccatum.

IV. *Reddite, quæ sunt Cæsaris, Cæsari.*

MATTH. XXII. Ostendi potest, quam copiosos fructus sperare possint ii, qui per justitiam suum cuique tribuunt; quamque adeo verum sit, quod SAP. VIII. dicitur: Si quis justitiam diligit, labores hujus magnas habent virtutes; quas vide tit. Justitia.

V. *Reddite, quæ sunt Dei, Deo.* MATTH. XXII.

Ostendi potest, quomodo ante omnia Deo, quod suum est tribuere debeamus, scilicet duplicem cultum, *generalem*, qui consistit in optima vita, et est cultus Deo gratissimus, amplissimus, et perpetuus: et *particularem*, qui in eo consistit, ut exercitia, quæ ad Dei cultum immediate pertinent, qualia sunt Oratio, Missæ auditio, Sacramentorum susceptio, Concionum auditio, et similia, cum magna devotione, reverentia, et constantia peragantur. Dein demonstretur, quis fructus ex hoc cultu sperari possit, scilicet ille, quem Ecclesia in hymno corporis Christi indicat, dum canit: *Sic nos tu visita, sicut te colimus*. Unde merito visitatio, et benedictio in bonis fortunæ (puta divitiis, fama) gratiæ, et gloriæ speranda. Vide tit. Oratio et tit. Deus.

VI. *Cujus est imago hæc?* MATTH. XXII.

Potest imaginum cultus commendari. Et 1º quidem ostendi, in quo consistat hic cultus, seu, qua intentione, et modo colendæ, et honorandæ sint Sanctorum imaginés. 2º Quod hic cultus non tantum licitus, sed etiam a Scriptura, et commendatus, et continua Ecclesiæ praxi sit receptus. 3º Qui fructus ex eo sperari possint, nempe Sanctorum benevolentia ob honorem sibi in imagine exhibitum: memoria illustrium exemplorum ab iis relictorum, et excitatio ad

imitationem: excitatio variorum affectuum repræsentationi convenientium: si enim ideo turpium imaginum aspectus prohibetur, ne mala desideria concipiantur, quidni q̄ contrarium effectum honestarum, et piarum imaginum aspectus, et cultus suadeatur et permittatur? Vide tit. Sanctorum cultus, et Fabrum hic conc. 8.

VII. Ex occasione thematis: *Cujus est imago hæc?* MATTH. XXII. potest ostendi in primis breviter, quam vere dicatur homo imago Dei, scilicet, ut, quemadmodum Pater cœlestis cognoscendo seipsum generat Filium, et postea uterque se mutuo amando spirat Spiritum Sanctum; ita et homo per cognitionem, et amorem Dei eidem assimiletur, et sic beatus, et perfectus evadat. Vide tit. Anima, et Fabrum conc. 6.

VIII. Ex eodem themate ostendi potest, cur cor hominis, ut Psalmista ait, singillatim sit factum, scilicet 1º triangulare est factum, ut disceret homo, quemadmodum vas triangulare a nullo globo perfecte impleri potest; ita et hominis cor a toto mundi globo impleri non posse, sed a solo Deo Trino, et Uno: capacem enim Dei, quidquid Deo minus est, replere non potest. 2º Supra latum, et apertum creavit, ut innueret, ad Deum, et cœlestia amanda, et cupienda semper patulum, et apertum esse deberet. 3º Infra acuminatum creavit, ut ostenderet illud terrena bona nonnisi in puncto, quantum Dei voluntas, et necessitas permittit, tangere, et usurpare debere, ut juxta Pauli monitum: Mundo utantur quasi non utantur.

IX. Ex eodem themate ostendi potest, quomodo imago hominis renovari debeat. Scilicet 1º eam abluendo per aquam calidam poenitentiae. 2º Colores novos variarum virtutum apponendo. 3º Cortinam custodiæ sensuum, et cordis prætendendo, ne iterum facile deturpetur.

X. Ex eodem themate ostendi potest, peccatores esse gravissimos Iconoclastes. 1º Quia imaginem Dei confringunt per blasphemias negando ei divinitatem. 2º Quia luto immundarum voluptatum commaculant. 3º Quia igne iracundiæ, eam comburere conantur; de quibus vide tit. Blasphemia, Luxuria, Ira.

XI. Ex occasione thematis: *Quid me tentatis hypocritæ?* ostendi potest, quinam male tentent Deum; nimirum 1º qui sine omni reverentia Deum adorant; hi enim ejus bonitatem tentant. 2º Qui Deo diffidunt; hi

enim ejus providentiam tentant. 3° Qui peccata peccatis addunt; hi enim ejus longanimitatem tentant. 4° Qui per miraculum aliquid petunt; hi enim potentiam tentant. 5° Qui peccant quasi Deus non videret; hi enim sapientiam Dei tentant. Vide Fabrum in Sylva them. 5.

XII. Ex eodem themate suaderi potest, ut omnes Auditores a seipsis frequenter quærant: Cujus est hæc imago? id est, quam personam geris in spectaculo exhibendo toti mundo, et Angelis? Itaque considerandum, quid loqui deceat talem personam; quomodo vestita, id est, quibus virtutibus ornata esse debeat, et hæc omnia a Christo, velut comico, qua verbis, qua exemplis instruentes inquiri.

PRO DOMINICA XXIII. POST PENTECOSTEN.

I. *Domine, filia mea modo defuncta est, sed veni, impone manum tuam super eam, et vivet.* MATTH. IX. Ostendi potest, cur defunctis succurrendum sit, pro quo fine una, vel altera ratio ex iis, quæ tit. xvii. proponuntur, efferatur et amplificetur. Dein praxis solida eisdem succurrendi ostendatur, prout in cit. tit. indicatur.

II. Ex eodem themate possunt motiva, quæ supra, infra, extra, et intra nos habemus ad animas juvandas, proponi, et sic causarum impellentium copia magis excitari Auditores ad opem illis crebro, et ferventer ferendam; pro quo scopo vide cit. tit.

III. *Et deridebant eum.* MATTH. IX. Potest dici, quod iis, qui succurrere volunt animabus, idem fere contingat, quod Christo dum et ipsi scilicet deridentur ab iis, qui aut nullum purgatorium credunt, ut hæretici: aut iis, qui putant, charitatem incipere a seipso, atque adeo opera pro se offerenda esse, maxime cum ipsæ etiam animæ satisfacere justitiæ divinæ cupiant. Refutentur ergo hi omnes, et quam frivola sint hæ rationes, et excusationes, ostendatur; pro quo scopo vide tit. cit.

IV. *Si tetigero tantum fimbriam vestimenti ejus, sana ero.* MATTH. IX. Ostendatur, quæ causa sit, cur multi Christiani non tantum lingua tangentes, sed etiam sumentes Christum, non tamen sanentur, nimirum 1° quia cum exigua fiducia, et desiderio ad SS. Eucharistiam accedunt, non credentes Christum

posse sanare suos morbos. 2° Quia non reverenter eum tangunt. 3° Quia non tangunt Christum, id est, non cooperantur ad seriam curationem. Vide hæc fusius explicata tit. Eucharistia.

V. *Non est mortua puella, sed dormit.* MATTH. IX. Potest mors somno comparari, quia sopiuntur omnes potentia corporis, cessat tempus, et occasio merendi, quiescit homo a laboribus, amici deserunt, etc. Ostendatur dein, quod ad mortem sicut ad somnum præparare se quisque debeat. Et 1° examen conscientia facere, gratias agendo Deo pro beneficiis, et peccatorum veniam per contritionem, vel confessionem procurando. 2° Sumere per sanguinem Christi in SS. Eucharistia sumptum. 3° Exuere se vestibus, id est, dispositionem facere de bonis suis. 4° Preces nocturnas, id est, ad mortem pie obeundam accommodatas, recitare. Vide tit. Mors.

VI. *Puella, tibi dico, surge.* MATTH. IX. Ostendi potest, quomodo peccator curari possit, nimirum 1° clamando per occultas inspirationes, lectiones pias, exhortationes privatas, conciones publicas, ut surgat. 2° Tenendo manum ejus, et elevando a statu peccati ad statum gratia. Jubendo ei dari cibum SS. Eucharistia, et voluntatis Dei per quem confortetur, ut vivere ulterius possit. Vide tit. Poenitentia.

VII. Ex occasione thematis: *Filia mea modo defuncta est: veni, impone manum tuam.* MATTH. IX. potest ostendi, quomodo opus misericordiae spiritualis animabus purgantibus præstita suo modo omnia misericordiae corporalis opera præstantiori modo contineat, atque adeo merito sperari queat, quod lætissimum illud. Venite benedicti, auditurus sit, qui ea exercet. Vide tit. Misericordia erga defunctos.

VIII. Ex eodem themate ostendi potest, quod patronis animarum, si cor ipsum oleo misericordiae erga defunctos repletum fuerit, dici merito queat: Vade, vende creditori tuo; nam tales vere satisfaciunt debito, quod Deo, proximo, sibi ipsis debent; uti fusius videre est.

IX. Ex occasione thematis ejusdem dici potest, animas purgandas esse agrum illum, de quo S. Augustinus dixit: « Fœcundus est ager pauperum, cito reddet donantibus fructum; nam reddunt fructum trigesimum in hac vita, dum defendunt a malis, et plurima bona impetrant: sexagesimum in morte,

et judicio, dum adstant, et defendunt; et centesimum copiosæ gloriæ post mortem, ob genus præstantissimum misericordiæ. » Vide tit. cit.

X. Ex occasione thematis : *Exiit fama hæc in universam terram* : ostendi potest vanitas inanis gloriæ. 1° Quia Deo eripit suam gloriam, quam non vult alteri dare. 2° Quia dæmonum ludibrio exponitur, quibus se similem facit. 3° Quia ab hominibus æstimatur, et laudatur mendaciter. 4° Quia perdit omnem fructum laborum suorum, et audire cogitur. Recepisti mercedem tuam. Vide tit. Vana gloria, et Fabrum them. 2.

XI. Ex occasione thematis ostendi potest, cum omnes horreamus mortuos, ideoque, quamprimum possumus, ex domo deportemus, quantopere peccatum mortale horrere debeamus, quod est mors animæ. 1° Quia separat hominem a Deo, qui est vita ipsius. 2° Quia separat etiam ab amicis cœlestibus. 3° Quia privat omnibus bonis meritorum. 4° Quia inhabilem facit ad operationes bonas. 5° Quia foetere facit gravissime coram Deo, et hominibus. 6° Quia summe deformem facit animam. Vide tit. Peccatum mortale.

XII. Ex occasione thematis : *Et deridebant eum* : ostendi potest, cur judicia, et derisiones hominum spernendæ sint, nimirum 1° quia qui hæc inordinate timent, temere agunt, dum putant se humana judicia effugere posse, quod nemo hactenus potuit, ne ipse quidem Christus. 2° Quia stulte agunt, dum cæcum de coloribus judicantem attendunt, aut sonum foliorum in arboribus anserum sibilos, infantum jacula timent. 3° Noxie agunt, quia sic nulla opera perfecte faciunt, quia obliquæ alienorum judiciorum regulæ ea conformare student. Vide eod. tit.

PRO DOMINICA XXIV. POST PENTECOSTEN.

I. *Erit tunc tribulatio magna.* MATTH. XXIV. Potest enarrari processus judicii per parabolam tit. Judicium indicatam applicatamque; aut certe aliquot motiva ad judicii extremi horrorem ingenerandum proponi.

II. *Videbunt Filium hominis venientem in nube.* MATTH. XXIV. Potest judicium tempestati comparari, ob terrorem et alios effectus; et ostendi, quomodo propterea ad B. V. tamquam laurum confugere debeant Au-

ditores, ut fulmine ultimæ sententiæ non feriantur. Vide tit. cit.

III. *Tunc qui in Judæa sunt, fugiant ad montes.* MATTH. XXIV. Possunt ostendi varii montes vel asyla, ad quæ confugere possint ii, qui in judicio supremo tuti esse cupiunt; quales vide cit. tit. indicatos, item apud Fabrum hic conc. 5.

IV. *Tunc apparebit signum Filii hominis.* MATTH. XXIV. Ostendatur cur crux in die judicii sit comparitura, juxta illud Ecclesiæ : Hoc signum crucis erit in cœlo, cum Dominus ad judicandum venerit; nimirum 1° ad Christi gloriam, ut per hoc justior condemnatio eorum appareat, qui tantam misericordiam neglexerunt, et eorum præcipue, qui Christum persecuti sunt, sicut, cum homicida plectitur juxta cadaver occisi, inquit S. Thomas. 2° Ad justorum solatium, tunc enim omnes servi crucis, qui se crucifixo confirmaverunt in vita, accedent ad Christum Judicem cum magna fiducia, teste Thoma Kemp. l. II. c. XII. 3° Ad terrorem reproborum; tunc enim verificabitur illud Sap. v. Videntes turbabuntur, etc. Excitentur ergo Auditores, ut nunc crucem amplectantur, ament, colant; qui enim modo libenter audiunt, et sequuntur verbum crucis, tunc non timebunt ab auditione æternæ damnationis. Vide tit. Crux.

V. *Væ autem prægnantibus, et nutriendis in illis diebus.* MATTH. XXIV. Ostendi potest, quinam judicium supremum maxime timere debeant, videlicet prægnantes, quales sunt 1° Principes et magistratus, qui multos sub se subditos habuerunt; de illis enim verificabitur illud SAP. VI. Horrende apparebit vobis, etc. 2° Qui magna talenta, et dona acceperunt; cui enim multum datum est, multum repetetur ab eo; et cum augentur dona, etiam rationes crescunt donorum, teste S. Gregorio homil. IX. 3° Qui consuetudine contracta in peccatis obdurerunt, juxta illud ISAÏA V. Væ, qui trahitis iniquitatem in funiculis, etc. Excitentur ergo tales, ut mature sibi prospiciant, et pœnitentia judicium præveniant; cessat enim vindicta divina, si conversio præcurrat humana. Vide tit. Pœnitentia, et Fabrum hic conc. 6.

VI. *Orate, ut non fiat fuga vestra in hyeme.* MATTH. XXIV. Potest ostendi, quod pœnitentia non sit ad mortem differenda, eo quod, sicut in hyeme sunt dies breves, grave frigus, et perpetua tempestas nivium, imbrium,

ventorum, etc. Ita et in morte sit breve tempus ad pœnitendum, grande frigus tepiditatis ob dolores aliaque incommoda morborum, graves tentationes ob peccata præterita, impugnationes dæmonum, timorem iudicii etc. Excitentur itaque Auditores, ut ad pœnitentiam non fugiant in hyeme mortis, sed in æstate juvenilis aut virilis ætatis, ut tanto minus timoris concipiant ob imminens iudicium. Vide tit. Pœnitentia.

VII. Ex occasione thematis : *Sicut enim fulgur exit ab oriente, et paret in occidentem, ita erit adventus Filii hominis.* MATTH. XXIV. potest dies iudicii fulguri comparari. 1° Quia erit repentinus et inexpectatus, ut fulgur. 2° Quia ut fulgur omnia illustrabit, et manifestabit. 3° Quia ut fulgur erit valde terribilis. Vide Fabrum in Sylva nova themat. cit.

VIII. Ex occasione thematis : *Væ prægnantibus, et nutrientibus in illa die* : possunt peccatores graves his prægnantibus comparari, quia habent pessimum fructum in anima, scilicet peccatum mortale, cujus gravitas colligitur 1° ex suppliciis a Deo propter illud inflicto, puta ejectione Adami ex Paradiso, diluvio, Sodomitano incendio, Ægyptiorum interitu in rubro mari. 2° Ex Passione Christi. 3° Ex cladibus quotidianis. 4° Ex mundi universi ultima vastatione. 5° Ex pœnis inferni; de quibus vide tit. Peccatum mortale, et Fabrum conc. 3.

IX. Ex occasione thematis : *Tunc qui in Judæa sunt, fugiant ad montes* : possunt ostendi varii montes, ad quos tempore iudicii confugere possimus, quorum primus est Christi passio. 2° Sancti cœlites. 3° Superiores, si debitam ipsi obedientiam præstentur : tunc enim ipsis pro nobis respondebunt. 4° Ad inimicos, quibus libenter ignovimus; tunc enim verificabitur : Dimittite, et dimittemini. 5° Ad pauperes tam vivos, quam defunctos, quibus misericordiam libenter impendimus; tunc enim verificabitur illud Eccl. Conclude eleemosynam in sinu pauperis, et ipse exorabit te ab omni malo. Vide

titul. Misericordia, Inimicorum dilectio, Obedientia.

X. Ex occasione thematis : *Videbunt Filium hominis venientem in majestate* : potest 1° ostendi, quod iudicii dies sit tempestati similis futurus propter fulgur, tonitru seu sonitum tubæ, fulmen ultimæ sententiæ, dividens justos ab injustis, denigrans, seu ignobile faciens, urens non animam dumtaxat, sed et corpus. 2° Ostendi potest, quod, sicut tria media contra tempestatem adhibentur, scilicet descensus in profundum locum per fugium ad laurum arborem, Crucem Hispanicam in pectore gestari : ita et pro tempestate iudicii adhiberi eadem conveniat, nimirum ut per humilitatem infra terram descendamus, ut Achab : ad B. Virginem tamquam Laurum recurramus : crucem Christi in pectore habeamus; tunc enim servi crucis Christi accedent cum magna fiducia. Vide tit. Humilitas, Hyperdulia, Crux.

XI. Ex occasione thematis : *Væ autem prægnantibus in illa die* : ostendi potest, quibus maxime timendum sit iudicium : nempe 1° *Potentibus*, qui potenter tormenta potentur. 2° Qui Christum confiteri erubescunt; hos enim et ipse erubescet, cum venerit in majestate. 3° Qui specialia dona acceperunt a Deo, et male impenderunt; cum enim augentur dona, rationes etiam crescunt donorum. 4° Qui immisericordes se exhibent proximo, nam iudicium sine misericordia fiet illi, qui non fecit misericordiam. Vide tit. Iudicium. Item Fabrum conc. 6.

XII. Ex occasione thematis : *Verba mea non præteribunt* : ostendi potest, quomodo hæc verba variæ personæ pro myrothecio spirituali usurpare possint. Et 1° quidem pauperes, si considerant, quid illis promiserit. 2° Laborantes perpendendo præmium laboribus promissum. 3° Infirmi. 4° Contempti, et persecutionem patientes. 5° Magni peccatores. De quibus omnibus vide convenientes titulos.

INSTRUCTIO PRACTICA

DE MUNERE

CONCIONANDI, EXHORTANDI, CATECHIZANDI.

TOBIAS LOHNER

INSTRUCTIO PRACTICA DE MUNERE

CONCIONANDI. EXHORTANDI, CATECHIZANDI.

CONTINENS

NON TANTUM PRÆCEPTA AD ARTEM CONCIONANDI DISCENDAM ACCOMMODATA, SED
ETIAM IDEAS ET CONCEPTUS PRACTICOS PRO CONCIONIBUS IN FESTIS B. V.
ET SS. DEDICATIONIS, PATROCINII, NOVI ANNI, PASCHATIS, PARASCEVES;

ITEM

IN PRIMITIIS SACERDOTUM, PEREGRINATIONIBUS, CONGREGATIONE ROSARII, FUNERIBUS
ET SEPULTURIS, ET APUD RUSTICOS INSTITUENDIS.

AD

NEO-PAROCHORUM.

ALIORUMQUE CURAM ANIMARUM GERENTIUM USUM, ET UTILITATEM COMPOSITA.

PRÆFATIO AUCTORIS

AD RR. DD.

NEO-PAROCHOS,

ET EORUM COOPERATORES.

Quam utile, quam præstans, quam propriam animarum curatoribus sit concionandi, seu Verbi divini disseminandi munus, usque adeo quotidiana experientia testatum est, ut latere neminem queat, nisi qui præstantissimos et copiosissimos fructus a Christo, Apostolis, SS. Patribus, aliisque facundissimis concionatoribus, ex concionibus suis relatos ignorat. Quam vero idem etiam prædicatoris Evangelici munus laboriosum, quam arduum, quam difficile sit, nemo profecto testari melius potest, quam vos ipsi RR. DD. Neo-Parochi et Cooperatores, qui, cum tempore studiorum vestrorum omnes propemodum cogitationes curasque ad necessariam Philosophiæ, Theologiæque speculativæ vel moralis scientiam comparandam converteritis, nihil minus, quam vel de necessario ad conciones habendas apparatu; vel de præceptis ad artem concionandi discendam præscribi plerumque solitis, hauriendis cogitabatis. Accedit, quod eandem artem addiscere volentibus, non raro etiam instructoris, qui posset, aut vellet in ea instruere, copia aut occasio defuerit; unde necessario consequitur, ut quoniam hæc ars perinde ac aliæ sine perito instructore non addiscitur, ad curam animarum, atque adeo concionatoris etiam Evangelici munus statim post studia finita et Sacerdotis susceptum Ordinem applicati, ingentem in tot concionibus ad populum habendis difficultatem plerumque sentiatis, et non raro etiam fructum vobis et aliis desideratum non referatis. Quæ causa fuit, ut, quemadmodum pro singulari meo erga vos affectu, instructiones sex practicas circa alias muneris vestri functiones composui, typoque commisi, ita de hac quoque nobilissima, utilissimaque prædicatoris Evangelici functione similem vobis instructionem efferre decreverim. Nam, etsi non ignorem plures hinc inde libellos de simili materia fuisse impressos, ii tamen vel plerumque ad manum vobis non sunt; vel, quia nuda dumtaxat præcepta continent, merito ad dictam concionandi artem addiscendam minus sufficientes creduntur, cum, ut recte Seneca notavit, longum iter sit per præcepta, breve et efficax per exempla. Hunc itaque defectum instructio hæc supplebit, upote in qua non tantum præcepta ad hanc artem pertinentia ex optimis quibusque auctoribus collecta proponuntur, sed practicæ etiam ideæ ad materiam et temporum Festorumque varietatem accomodatae offerentur. Unde tres præcipuæ partes hæc instructio complectetur, quarum prima naturam, materiam et formam ipsius concionis explicabit; secunda praxim ipsam per varia concionum exempla practica proposita docebit, et ita quidem, ut non modo unum pro quovis concionis genere exemplar, sed plures etiam conceptus pro similibus concionibus frequentius habendis breviter indicentur. Tertia praxim utiliter tradendi Catechismus indicabit. Qui tamen ipse labor ne aut temere a me susceptus, aut certe minus utiliter impensius cuiquam videatur, de quinque capitibus ad intentionem meam clarius cognoscendam necessariis præmonendos vos duxi.

Primum est, me in tota hac instructione non id quærere, ut, qua ratione con-

ciones in primariis aularum et præcipuarum civitatum Cathedris haberi debeant, ostendam; pro his enim cum exercitati in arte concionatoria magistri plerumque constituentur, imprudens sane et temerarius forem, si vix discipuli dignus nomine tales tantosque magistros instruere præsumerem; illud ergo unicum mihi propositum fuit, ut Tirones in hac arte nihil aut perparum instructos ruditer instituerem, et quomodo conciones pro rudi et rusticano populo instruendo, fructuose facillique labore formare debeant, edocerem, ad quem finem utique nec conceptus ingeniosi et subtiles, neque verba exquisita stylusque multum elevatus necessarii fuerant.

Alterum est, me ideas concionum non pro omnibus Dominicis et Festis (hoc enim minus conforme fuisset instituto et fini mihi proposito) sed pro iis dumtaxat festis et concionibus, in quibus adverteram novos Sacerdotes majorem plerumque difficultatem conceptuumque inveniendorum inopiam experiri (quales v. g. sunt conciones in festis SS. Dedicatione, Patrocinio Templi, Novo anno, Parasceve, Paschate, Primitiis Sacerdotum, Peregrinationibus, Congregatione Rosarii, Funeribus et Sepulturis, aut etiam apud Rusticos instituendæ) attulisse; ex his namque bene intellectis et practicatis non difficile erit, in aliis quoque Festis aut Dominicis similes conciones formare.

Tertium est, in ipsis etiam conceptibus, qui concioni principali ordinarie subjuncti sunt, succinctum me potius, quam prolixum fuisse, eo quod non raro audiverim, in conceptibus potius inveniendis, quam iisdem dilatandis et amplificandis difficultatem sentire juvenes concionatores, maxime circa funebres exhortationes apud sepulturam, quæ frequenter admodum recurrunt, faciendas, quæ, qui plerumque quadrantem horæ excedere non solent, non erit operosum exhortatori, reliquum, quod conceptui superaddendum erit, adjicere, maxime si bibliothecam meam manualementem, quam eum in finem collegi, typoque præparavi, quondam nanciscatur; in ea namque copiosam prolixius de quacumque doctrina concionandimateriam reperiet.

Quartum est, me in ideis proponendis non modo scopum ipsum, seu doctrinam probandam, sed etiam syllogismum principalem ad talem doctrinam persuadendam adhibitum concioni præmisisse, ut ex eorum inspectione clarius cognoscat juvenis concionator, quod collimare in concionibus debeat: nimirum ut non illustret dumtaxat intellectum docendo, quæ agenda vel omittenda sunt, movendo etiam, et persuadendo, ut actu ea facere, vel omittere decernat, id quod saltem implicite per syllogismum legitime concludentem fieri oportet. Unde quia ad talem persuasionem eadem interdum historia et sententia in diversis concionibus valde conducere censebatur, mirari aut ægre ferre nemo debet, sæpius easdem in diversis locis fuisse narratas aut citatas, cum facile contingere queat, ut is, qui uno in loco illas reperit, altero in loco eas non legerit, aut certe non sciat, vel meminerit, etiam in alia concione adhiberi posse.

Quintum et ultimum est, neminem ex eo, quod in primariis Cathedris munere concionatoris constanter non sim functus, nec in extraordinariis etiam concionibus famosi nomen concionatoris sim sortitus, absterreri ab hujus instructionis usu debere, sed satis cuivis esse posse, quod doctrinas quidem generales a celeberrimis concionatoribus mutuatus sim; ideas vero practicas boni concionatores, et prudentes æstimatores ad finem, quem præfixi, rudes scilicet et plebeios concionatores informandos non parum utiles esse judicaverint, ideoque ut prelo publico eas committerem, non semel sint hortati.

Quare nihil superest, nisi ut hunc laborem vestra potissimum de causa, et divinæ gloriæ, salutisque alienæ studio susceptum, boni consulatis, atque instructionem istam non tantum semel, iterumque perlegatis, sed etiam assidua praxi in vestram et Parochianorum vestrorum utilitatem convertatis.

PARS I.

DE OFFICIO IPSO CONCIONATORIS.

PROŒMIUM.

Cum quidam legis Doctores MATTHÆI XXII. Christum interrogarent, quod esset mandatum magnum in lege? Respondit Christus: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, ex tota anima tua, et in tota mente tua, hoc est maximum et primum mandatum.* Ex quibus verbis recte videtur colligi posse, mundum hunc Academiae similem esse, ad quem Pater Cœlestis omnes filios suos ableget, ut artem illam præstantissimam amandi Deum addiscant; quia vero anima ad sustentationem cibo æque indiget, ac corpus, ideo convenientissimum Deus filiis suis ad Academiam hanc ablegatis cibum providit, nempe Verbum Dei; hoc enim cibum animæ esse jam olim Deus DEUTER. CAP. VIII. indicavit, et Christus MATTH. CAP. IV. Diabolo ipsum tentanti repetivit, dicens: *Non in solo pane vivit homo sed in omni verbo, quod exit de ore Dei.* Hoc ipsum clarius postea S. Ephrem ostendit, cum quondam, dum orationi vacaret, vocem sibi dicentem audivit: « Ephrem manduca; » cumque subjiceret ille: « Quid manducabo, aut quis mihi cibum præbebit? » respondit eadem vox: « Abi ad Basilium, hic te docebit, et panem æternum tibi porriget. » Confestim ergo surgens Ephrem quæsivit Basilium, et in templo concionantem invenit, collegitque hunc tandem esse panem, et cibum, quem vox de cœlo delapsa promiserat. Ad hunc ergo cibum præparandum, et filiis suis tempore constituto offerendum Deus Sacerdotes potissimum elegit, ut adeo recte concludatur, Concionatores esse quasi Patres familias, quorum unicum officium sit Auditoribus suis a Deo commissis suo tempore diligenter, et bene præparatum cibum spiritualem verbi divini proponere, ex qua similitudine omnia, quæ ad munus Concionatoris rite obeundum requiruntur, pulcherrime facillimeque eruuntur, uti ex dicendis clarius patebit.

De præstantia hujus muneris.

Constat experientia, tanto majorem in munere suo obeundo diligentiam a quovis adhiberi, quanto majorem de illo æstimationem concepit; ut ergo etiam Concionator munus suum tanto majore cum fervore obeat, non parum utique proderit, si ejusdem muneris præstantia utilitasque ob oculos ei ponatur, quæ quidem ex similitudine Patris

familias congrue colligi potest; ut enim hic munus suum ob triplicem potissimum finem magni æstimat, et amat, nimirum quia optima habet occasionem per illud sibi demerendi parentes suorum convictorum, ipsorum vero convictorum amorem in longum tempus duraturum conciliandi, et tandem proprium suum commodum non leviter promovendi. Ita merito quoque Concionator munus suum magni facere debet, utpote per quod ei egregia occasio offeratur, amorem suum erga Deum, proximum, et seipsum demonstrandi, in quo

triplici amore tota hominis dignitas felicitasque consistit, unde, ut ad hunc amorem tanto efficacius incitetur, non parum proderit, si illud Christi dictum ad sanctum Petrum JOANNIS C. XXI. in memoriam revocet: « Simon Petre amas me? pasce oves meas; » idem ergo sibi quoque dici putet Concionator.

Et primo quidem imaginetur sibi Christum sic eum alloqui: « Fili, diligis me in me ipso, id est, propter bonitatem meam infinitam omni amore dignissimam? *Pasce filios meos verbo meo*; sic nimirum amorem erga me tuum clarissime demonstrabis. » Et vere ita est; quod enim clarius argumentum amoris exigi a Concionatore potest, quam si non ipse tantum Deum et Christum ex corde diligit, sed etiam, ut idem ab aliis copiose præstetur, per verba et ferventes conciones efficere studeat? Si Christus MATTH. XXV. dixit: « Amen dico vobis, quod uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis; » quidni insignem sibi a Concionatore charitatem præstitam reputet, si hic tam pretiosum verbi divini cibum tam frequenter et amanter tam multis Auditoribus offerat? annon cum magno concionatoris solatio olim ad illum in extremo judicio dicet: « Esurivi, et tu dedisti mihi manducare? »

Secundo imaginetur sibi dici iterum a Christo: « Fili, diligis me in proximo tuo? pasce oves meas verbo meo; » sic enim præceptum charitatis proximi toties et tam studiose a me inculcatum perfecte implebis; et merito, si enim tantopere commendatur charitas S. Joannis Eleemosynarii, qui vitam corporalem pauperum tam profusa eleemosyna sustentavit, quanto magis merebitur et æstimari, et laudari Concionatoris charitas, qui tam multis tam frequentem et præstantissimum cibum animæ offert, ut vitam spiritualem gratiæ gloriæque habeant, et abundantius habeant?

Tertio imaginetur sibi dici tertia vice a Christo: « Fili, diligis me in te ipso? pasce filios meos verbo meo, sic enim tu ipse quoque cum iis vitam animæ non modo conservabis, sed etiam copiosius vitam æternam possidebis; » si enim Reges et Principes hujus mundi tam liberaliter compensant beneficia Filiis suis exhibita, quantopere compensaturum credimus munificentissimum Deum charitatem Filiis suis dilectissimis impensam? si nutricibus Regum Principumque cibi tam sollicitè et copiose subministrantur, quis

Deum id ipsum erga Concionatores facturum dubitet? Quod si ob supra dictas tres causas merito dixit sanctus Dionysius: « Omnium divinorum divinissimum est cooperari Deo in salutem animarum: » si S. Chrysostomus asserere ausus est: « Etsi immensas pecunias pauperibus eroges, plus tamen effeceris, si unam converteris animam: » si S. Gregorius non minus vere pronuntiavit, majus esse miraculum prædicationis verbo, atque orationis solatio, peccatorem convertere, quam canem mortuum suscitare; quam præclarum erit censendum Prædicatoris munus, per quod aptissima offertur occasio, non unam tantum, sed tam multas animas convertendi?

Quid sit Concio?

Splendidissimum illud Ecclesiæ lumen S. Franciscus Salesius concionem sic definit: « Est publicatio et declamatio divinæ voluntatis, facta hominibus, per eum, qui legitime missus est, ad animos docendos et promovendos ad serviendum Deo in hac vita, ut in altera salvi fiant. » Quia quidem definitione omnia quatuor caussarum genera, quæ ad concionem requiruntur, succincte et nervose complexus est, uti ex singularum particularum inspectione patebit.

Dicitur itaque primo, *Publicatio et declamatio*: per quæ verba indicatur causa formalis concionis, quæ in hoc consistit, ut ore vel lingua manifestetur et explicetur Auditoribus id, quod Deus ab iis exigere videtur; cum enim Deus, teste S. Paulo I. TIM. II. « Omnes homines velit salvos fieri, et ad agnitionem veritatis venire; » ad hanc autem agnitionem non per se ipsum aut Angelos, sed per homines ex altissimo suæ divinæ sapientiæ consilio illos perducere decreverit, homines autem non nisi per voces aut verba docere se mutuo possint, merito prædicationis exercitium institui a Christo et Ecclesia debuit, uti bene S. Paulus ad ROM. X. indicavit dicens: « Omnis, qui invocaverit nomen Domini, salvus erit; quomodo ergo invocabunt, in quem non crediderunt? aut quomodo credent in eum, quem non audiverunt? quomodo autem audient sine prædicante? »

Dicitur secundo *divinæ voluntatis*; per quæ verba causa materialis seu materia concionis

indicatur, quæ est voluntas divina; cum enim perfectio et beatitudo hominum in fruitione summi boni, quod est Deus, consistat; fruitio autem ista per amorem tanquam unionem moralem, et formalem possessionem tanti boni perfici debeat. Unio autem ista non physice per hypostaticum nexum, sed moraliter tantum, scilicet per voluntatis humanæ cum divina perfectam conformationem contingat, recte colligitur principale objectum prædicationis esse voluntatem divinam, per divinam revelationem nobis manifestatam.

Quia vero voluntas divina, quæ adimplenda hominibus proponitur, duplex est, scilicet prohibens et præceptiva, hinc in duas quoque partes objectum dividitur, nempe ut idem velint et nolint homines cum Deo, in quibus justitia humana, et perfectio consistit, ut David Psalmo xxxiii, recte his verbis indicavit: « Quis est homo, qui vult vitam, diligit dies videre bonos? declina a malo, et fac bonum, inquire pacem et persequere eam; » ad quæ proinde principalia duo objecta omnes aliæ particulares materiæ (quæ in concionibus tractari solent) revocari debent, id, quod S. Franciscus suis fratribus succincte et sapienter indicavit, dum iussit, ut vitia et virtutes, infernum et paradisum prædicerent.

Dicitur tertio *per eum, qui legitime missus est*: per quæ verba causa efficiens indicatur, quæ est minister habens legitimam facultatem prædicandi; hæc enim facultas necessario requiritur, tum ut auctoritatem tribuat Concionatori; tum ut efficaciam atque potentiam eidem conferat ad fructuose prædicandum, quæ duæ res sunt instrumeta summe necessaria ad munus hoc cum fructu et decencia obeundum, haberi autem non possunt, nisi per legitimam facultatem seu missionem. Et auctoritatem quidem, quod attinet, quod ea sperari non debeat sine dicta missione, clare S. Paulus ad Rom. x. indicavit, dum dixit: « Quomodo audient sine prædicante? Quomodo prædicabunt, nisi mittantur? » Hinc neque ipsi Apostoli munus Prædicatoris prius susceperunt, quam a Christo audiverunt MATTH. xi. *Euntes docete omnes gentes*. Quod verò ad efficaciam requiratur eadem missio, satis clare Christus Joannis CAP. xv. indicavit dicens: « Ego sum vitis, vos estis palmites; qui manet in me, et ego in eo, hic fert fructum multum, quia sine me nihil potestis facere; » quomodo autem manere poterit in Christo, qui non ejus vo-

luntate et imperio prædicationis officium assumpsit?

Dicitur quarto *ad eos docendos et promovendos*: per quæ verba indicatur causa finalis seu finis concionis, qui duplex est, remotus et proximus, ex quibus iste per citata verba indicatur; huc nimirum collimare debet proxime Concionator, ut *illuminet*, docendo vitia fugere et virtutes exercere; et *accendat* seu moveat ad id, quod docuit faciendum vel fugiendum: id, quod Christus non obscure insinuavit, dum Spiritum Sanctum super Apostolos in specie ignearum linguarum misit, indicare scilicet volens, quemadmodum ignis proprium officium est illuminare et accendere; ita omnes quoque, qui linguas, id est, imperium et facultatem prædicandi Verbi divini a Deo acceperunt, geminas has proprietates possidere debere. Etsi vero interdum delectatio in concionibus quæri possit, hæc tamen non alia esse debet, ut monet Sanctus Salesius, quam ea, quæ doctrinam et materiam sequitur.

Dicitur quinto *ad serviendum Deo in hac vita, ut in altera salvi fiant*. Hic enim est finis ultimus concionis, cum ideo vitia fugere, et virtutes exercere homines debeant, ut voluntatem Dei adimplentes per eam justificentur atque adeo veram vitam, quæ in possessione summi boni consistit, obtineant, et conservent, id quod Christus JOANNIS x. indicavit, dicens: *Ego veni, ut vitam habeant, et abundantius habeant*; cum ergo apud eundem dicat: *Sicut me misit Pater meus, et ego mitto vos*, recte concluditur, eundem quoque finem Concionatoribus propositum esse debere. Ex quo iterum obiter colligitur, quam convenienter Concionatores Patribus familias seu hospitibus comparentur, cum, sicut horum potissimus scopus est, efficere, ut convictores cibum sibi oblatum comedant, et sic vitam corporalem conservent; ita Concionatores verbum divinum prædicare debent suis Auditoribus, ut vitam animæ habeant, et abundantius habeant per voluntatem, de qua Christus Jo. iv. dixit: *Meus cibus est, ut faciam voluntatem ejus, qui misit me*.

De primo officio Concionatoris seu materiæ electione.

Sicut Pater familias antequam cibos præparet, et convictoribus apponat, prius materias congregat, et circa hanc tria potissi-

munum observat. Primo eligit et determinat, qualem proponere velit, scilicet conditioni et naturæ convictorum accomodatam. Secundo ab illis mercatoribus illam emit quos optimam et recentissimam habere cognovit. Tertio in penu eam recondit, ut suo tempore sibi servire possit; ita eadem capita Concionator in materia pro concione præparanda observare debet, uti in sequentibus membris ostendetur.

MEMBRUM I.

De electione materiæ.

Sicuti ergo ante omnia Paterfamilias attendit, quales convictores habeat, ne, dum solidos cibos infantibus, et teneriores adultis apponit, plus noceat, quam prosit; ita Concionator quoque Auditorum suorum conditionem et qualitatem considerare, iisque doctrinas suas accomodare debet, id quod eleganter S. Gregorius lib. XX. moralium cap. I. super illud Jobi: « Super illos stillabit eloquium meum; declarat sit dicens, Debet Prædicator perspicere, ne plus prædicet, quam ab audiente capi possit, ne, dum parvis sublimia et non profutura prædicat, se magis curet ostendere, quam Auditoribus prodesse; » ita profecto Sanctus Paulus exemplo suo docuit, dum ad Corinth. c. III. sic scripsit: « Et ego, Fratres, non potui vobis loqui tamquam spiritualibus, sed quasi carnalibus; tamquam parvulis lac vobis potum dedi, non escam, nondum enim poteratis. » Caveat ergo Concionator, ne apud plebem et rusticos de iis facile agat, quæ non nisi ad perfectionem Religiosorum aut Clericorum pertinent, qualia sunt, severa castigatio corporis, studium contemplationis et solitudinis, perfecta sui abnegatio et similia. Caveat secundo, ne pro scopo principali assumat facile speculativam quæstionem de Deo, Incarnatione, Angelis, etc. v. g. Quomodo Spiritus Sanctus procedat, Christus satisfecerit pro peccatis, aut scilicet ex vera iustitia vel non; quomodo Angeli loquantur, puniantur, etc. Caveat tertio, ne, dum apud homines altioris status et dignitatis concionatur, concionem suam sublimibus et ingeniosis conceptibus referat, sed potius sibi persuadeat, et hos plerumque in rebus spiritualibus parum exercitatos esse, atque adeo proinde, ut alios lacte, id est, com-

munioe doctrina opus habere, et vero etiam libentius audituros, quam si nonnisi altæ et speculativæ disputationes instituantur; quem in finem proderit referre, quod de aulico quodam Concionatore quondam audire me memini, quod scilicet, cum ab initio per aliquot annos de sublimibus materiis sublimiori modo dixisset, nemo aulicorum facile illius amicitiam et conversationem ambierit. Postquam autem missam aliquando et similes materias practice explicare cæpisset, adeo gratus factus fuerit, ut passim ad eum aulici accurrerent, suæque de auditis in concione dubia proponerent. Sed et alios non paucos novi, qui ingentem populi accursum in suis concionibus habuerunt, eo quod materias practicas, et ad quotidianum vitæ usum pertinentes vulgari et ad captum accomodato modo proponerent, cum interea alii sublimioribus conceptibus intenti vix paucissimos Auditores numerarent. Et quid amplius volumus, annon clarissimum hujus rei exemplum in ipso Christo habemus? annon ille suis concionibus amplissimum fructum fecit? annon ingentem hominum numerum attraxit? annon audire meruit, *Nunquam sic homo locutus est?* et tamen quam humilem loquendi modum adhibuit. Hinc merito Societas Jesu Concionatoribus suis hanc regulam præscripsit: « Ea populo proponant, quæ ad captum et utilitatem Auditorum erunt accomodata, iisque insistant, quæ ad Christianam institutionem, atque ad extirpanda vitia, et virtutes inserendas valent, et a rerum sublimium curiosa tractatione se abstineant. Commendare autem debent Confessionis et Eucharistiæ frequentem usum, in Ecclesiasticarum Cæremoniarum observantiam bonis operibus profectum, et perseverantiam et cætera, quæ ad cultum divinum pertinent, eamque obedientiam, quæ Principibus et Prælati, qui Dei in terris vices gerunt, exhibere debent. Commendabunt etiam peculiari ratione Pænitentiae et misericordiae opera, sanctorum precum et aliarum piarum devotionum exercitia, utilium librorum lectionem, et bonam filiorum educationem.

MEMBRUM II.

De libris, ex quibus petenda est materia Concionum.

Sicut Paterfamilias, ubi materias pro ci-

bis determinaverit, pro ea comparanda ad eos se mercatores confert, ubi eam optimam et recentissimam inventurum se sperat; ita Concionator quoque materiam et argumenta ex iis potissimum libris et Auctoribus petere debet, qui solide et docte eam pertractant; quos proinde dignoscere non parum refert.

Primo itaque et principalem locum habere debet sacra Scriptura, de qua S. Augustinus loco supra citato recte dixit: « Major est hujus Scripturæ auctoritas, quam omnis humani ingenii perspicacitas; quidquid enim (ut idem capit. ultimo de doctrina Christiana ait) homo extra eam didicerit, si noxium est, hic damnatur: si utile est, hic invenitur, et cum ibi quisque invenerit omnia, quæ utiliter alibi didicit, multo abundantius ibi inveniet ea quæ nusquam alibi invenire potuit. » Clarius vero fructum hunc, qui ex Scriptura sperari posset, explicat Sanctus Isidorus de summo bono, dum ait: « Geminum confert donum sacrae Scripturæ, sive quia mentis intellectum erudit, sive quia a mundi vanitatibus abstractum hominem ad amorem Dei perducit. » Quod ipsum Sanctus Paulus II. ad Timoth. III. indicaverat dicens: *Omnis Scriptura divinitus inspirata utilis est ad docendum, ad urgendum, ad corripiendum, ad erudiendum in justitia.*

Secundum locum Sancti Patres merito tenent, quia hi, ut bene notat Sanctus Salesius in modo concionandi a se composito c. III. nil aliud continent, nisi Evangelium explicatum seu Sacram Scripturam compositam; talis proinde inter doctrinam illorum et Sacrae Scripturæ est differentia, qualis est inter amygdalum decorticatum, et amygdalum sub cortice reconditum; vel qualis est inter panem integrum et panem divisum; familiarissime igitur iis, inquit, utendum tamquam instrumentis, per quæ Altissimus verborum verum sensum nobis communicavit; unde recte iis applicatur Ecclesiastici c. VIII. facta adhortatio, dum ait: *Non te præcreat narratio seniorum; ipsi enim didicerunt a patribus suis, quoniam ab ipsis discas intellectum, et in tempore necessitatis dare responsum.*

Tertium locum vitæ Sanctorum et aliæ similes Sacrae historiae approbatæ obtinent, quia, ut idem S. Salesius loco citato ait, vitæ Sanctorum nil aliud sunt, quam Evangelium opere completum; neque aliud inter Evangelium scriptum et vitas Sanctorum discrimen est, quam inter musicen notis nota-

tam et musicen voce decantatam, unde nihil utilius, præstantius, et laudabilius est illis.

Quartum locum ascetici libri et concionatorii sibi vindicant; quia hi similes sunt apibus, qui Sacrae Scripturæ, Sanctis Patribus et vitis Sanctorum velut bene olentibus flosculis per continuum studium insidentes mel spiritualis doctrinae dulcissimum exugunt, et in conciones, et libros suos velut aptissimam alvearia transferunt, unde merito quoque magna illis auctoritas tribuenda est, tamquam utilissimo compendio Sacrae Scripturæ, Sanctorum Patrum, et vitarum Sanctorum.

Quintum locum merentur profanæ historiae, de quibus tamen recte notat S. Salesius loco citato, quod modice iis utendum sit; sicut scilicet vescimur fungis ad appetitum exstimulandum; attendendum proinde, ut convenienter atque ad propositum enarrentur, et, ut S. Hieronymus monet, iis faciendum est, quod Israelitæ mulieribus captivis, dum illis nubere vetuerant, faciebant, dum scilicet illis ungues præscindebant, et capillos detondebant: ita nimirum ethistoriæ istæ cogendæ sunt, ut integræ Evangelio subserviant, et ad veram Christianam virtutem conducant, submovendo, quod in actionibus Paganorum et profanis alicui offensioni subiacere posset; hinc in præstantia Cæsaris v. g. adimenda et notanda ambitio: in fortitudine Alexandri perimenda vanitas, contumacia, et animi elatio; in castitate Lucretiæ prætereunda est mors violenta ex desperatione illata, et sic de reliquis loquendo.

Sextum locum habere possunt naturales historiae; nam, ut bene notat S. Salesius, mundus verbo Dei conditus ex omni parte laudem cantat Conditoris, et liber est, qui verbum Dei complectitur, sed tali exaratus idiomate, quod omnes haudquaquam dignoscant, pluribus est occultum, illi tamen, quibus per meditationem liber hic innotuit, utiliter eo utentur; exemplum sequuntur S. Antonii, qui alterius Bibliothecæ erat nescius, audivitque attente S. Paulum dicentem, quod visibilia Dei per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur. Præcipue tamen hic liber conducti pro similitudinibus a majore ad minus deducendis, qualibus antiqui Patres frequentissime sunt usi, neque etiam Sacra Scriptura dedignata est, hinc dicit: *Vade piger ad formicam: sicut gallina*

congregat pullos : quemadmodum deciderat cervus : quasi struthio agri : videte lilia agri.

Septimum locum merito concedere possumus antiquis quibusdam Philosophis v. g. Aristoteli, Platoni, Senecæ, Epicteto et similibus, quorum doctrinæ non leve argumentum suggerunt ad Christianos convincendos, si nempe hi tam copiose fidei lumine illustrati aut nesciant, aut facere renuant, quod illi solo naturæ ductu intellexerunt, et tam fortiter interdum sunt executi, unde selectiores horum Philosophorum sententiæ inutiliter quandoque citantur, dummodo Catholicæ doctrinæ concordent, et ad finem supra dictum ordinentur.

Octavum locum denique et ultimum habent Poetarum fabulæ aut aliorum, quos non aliter usurpandos a Concionatore monet S. Salesius, atque ipsis antidotis utimur, ut scilicet quivis facile capiat, quod horum non velimus professionem facere. Verbum Poetarum sunt valde utiles, unde etiam veteres aliqui Patres iis sunt usi, imo et ipse sanctus Paulus Aratum et alios citavit.

MEMBRUM III.

De bibliotheca a Concionatore paranda.

Ex iis, quæ modo dicta sunt, facile nunc apparet, bibliothecam Concionatori necessariam esse, Auctores et doctrinas, ex quibus argumenta desumenda diximus, continentem; quia vero multum refert, tam ad sumptus inutiles cavendos, quam ad curiositatem, quæ evolutione multorum librorum reperitur et non modice animum distrahit, evitandam, ut solida et utilis bibliotheca comparetur; ideo paucas ad hunc finem regulas Concionatori suggeram.

Prima itaque regula hæc esto: *Pauci, sed utiles libri comparandi*: ratio est, quia multitudine librorum incenditur curiositas vagandi per illos; unde quia intellectus pluribus intentus minus se ad certas et utiles materias applicat nullum solidum fructum ex tali lectione haurit. Deinde multi libri eandem rem aliis dumtaxat verbis, et modo proponunt, unde præstat doctrinas communiores in paucis libris comprehensas habere.

Secunda regula est: *In omni materia*, cujus scientia a Sacerdote requiri potest, *unus saltem auctor est comparandus*, et is maxime qui optime talem materiam tractare creditur;

ratio est, quia, cum memoria nostra satis labilis sit, hoc subsidium merito necessarium creditur, ut, in quo nos deficere advertimus, in eo à tali auctore sublevemur.

Tertia regula: *Illi maxime emendi auctores, qui utiliores sunt*, id est, qui plures tales materias, quæ in quotidianum usum veniunt, pertractant, et plura genera locorum, ex quibus argumenta desumenda sunt, continent; sic enim et pretii, et laboris insigne lucrum acquiritur, dum in uno libro obtinetur, quod in multis laboriose esset quærendum.

Quarta regula: *Nullus liber incognitus facile emendus*, id est, nisi Concionator prius indicem materiarum, et aliquot capita, ex quibus modum proponendi cognoscere queat, perlegerit; ratio est, quia, licet sæpe auctor aliquis a variis viris doctis commendetur, id tamen interdum tantum sit propter ingeniosos conceptus, ac sublimes sensus et interpretationes, quæ omnia parum prosunt Concionatori tyroni et plebeio (qualem hic potissimum instituendum sumpsi) ad conciones plebi populoque parum litterato habendas.

Quinta regula: *Cæteris paribus illi libri præferendi sunt, qui bonos indices habent*; quia tales indices, cum sint breve quoddam compendium libri, mire juvant Concionatorem ad optatum finem et fructum, quem ex tali libro maxime quærit, reportandum.

His regulis bene observatis distinguat Concionator inter Bibliothecam necessariam et non necessariam, sed utilem tamen, studeatque prius illam comparare, quam posteriorem emat; necessariam autem bibliothecam voco, quæ constat iis libris, sine quibus difficulter munere Concionatoris, aut Pastoris fungi poterit, quales frequentes esse judico.

Scriptuarii.

Scriptura Sacra Latino et vulgari sermone conscripta, ut textus, qui intellectu satis difficiles sunt, convenienter etiam vulgari idiomate interpretari queat Concionator.

Concordantia Bibliorum ad locos Sacræ Scripturæ quærendos imprimis necessaria.

Aliquis interpres Sacræ Scripturæ, qui saltem succincte explicet difficiliora loca Sacræ Scripturæ; qualis v. g. est Tirinus, Menochius, etc.

Flores Bibliorum et Doctorum, qui sunt parvi duo libelli, sed utiles valde, ut qui

contineant locos communes et sententias Sacrae Scripturae et sanctorum Patrum circa omnes fere materias, nisi malit Polyantheam Langii emere, quæ et has et plures alias res continet.

Concionatorii.

Mathiæ Fabri Conciones, quas præ aliis suaserim ob materialium et conceptuum insignem copiam et varietatem, ita, ut si perite hunc auctorem usurpare noverit, Concionatori vel solus sufficere queat materiam pro concionibus per multos annos habendis.

Laurentii Foreri vita Christi in quatuor tomos distincta, ubi magnam copiam doctrinarum moralium et conceptuum pro concionibus reperiet, et præterea omnes etiam fere præcipuas hujus temporis controversias succincte et solide tractatas.

Pædagogus Christianus liber apprimè utilis, ut qui materias ad vitam Christiano modo instituendam contineat, et accommodata valde ad conciones parandas ratione pertractet.

Historici.

Vitæ Sanctorum a Zacharia Lipeloo, aut qui magis fere placet, ab Heriberto Rosweido conscriptæ.

Speculum Exemplorum, vel Catechismus historicus Antonii Dauroltii, qui uterque liber continet historias ad virtutes et vitia pertinentes.

Ascetæ.

Opera Hieremiæ Drexelii, quæ, si omnia habere potest, duobus tomis in folio collecta, optimum haberet subsidium ob copiosos indices non Materialium dumtaxat utilissimarum, sed conceptuum etiam in Evangelia dominicalia et festiva digestarum; quia tamen hi tomi sat magno pretio venduntur, ideo aliquot saltem ex is libellis comparare studeat v. g. Phaethontem, Rosas, Marianas, Gymnasium patientiæ, Heliotropion, Trismegistum, Prodromum æternitatis, Rogum damnatorum, Nicetam, Cælum, Rhetoricam coelestem, amussim.

Summa vitiorum et virtutum Guillelmi Peraldi, aut Beati Alberti Magni Paradisus, vel Jacobus Alvarez de virtutum adeptione

et vitiorum extinctione; hi enim libelli ad naturam virtutum et vitiorum serviunt, quæ, ut vidimus, sunt potissima materia ad concionem recte intelligendam.

Seelen-Hülff Martini de Roa, libellus de auxilio purgantibus animabus ferendo et valde solide hanc materiam pertractans, vel alius similis.

Casistæ et controversistæ.

Pauli Laymanni Theologia moralis, quem merito quivis Sacerdos habere deberet, ut qui solide et succinte atque accomodate ad nostra tempora hanc materiam pertractat.

Hermannii Busembaum Theologiæ moralis medulla, qui libellus, quia nervose et compendiose omnes materias practicæ Theologiæ complectitur, et varias inde resolutiones deducit, merito etiam valde commendari deberet cuivis Sacerdoti et Concionatori.

Manuale Martini Becani, vel colloquia Catholica Patris Christophori Pssaumer germanice edita, vel Clypeus fidei germanico idiomate conscriptus, qui omnes tres libri valde utiles sunt ad controversias in compendio recolendas.

Varii.

Catechismus Romanus vel Trevirensis. Concilium Tridentinum.

Rituale et constitutiones Dioecesanæ Georgii Vogleri Catechismus et *Trost-Brunn*.

Dictionarium, Promptuarium et Smetius, vel Amalthæum prosodicum pro usu Latinae linguæ perficiendo, et vocabulis Latinis recte pronuntiandis.

Bibliotheca librorum utilium.

Et si ex libris supra assignatis magnum possit habere subsidium Concionator, negari tamen non potest, superesse adhuc multos alios, a quibus magnopere posset juvari in munere suo recte obeundo, quorum proinde aliquos obiter indicare proderit, ut eos suo tempore, si sumptus suppetant, comparare queat.

Ex Scripturariis adhuc emere posset Cornelium a Lapide, qui in plerosque S. Scrip-

turæ libros commentatus est. Quod si omnes tomos emere non possit, saltem commentarium ejusdem in Evangelia et Epistolas emat, ut qui materias frequentius occurrentes continent. Toletum in Lucam, et Sebastianum Baradium in concordiam et historiam Evangelicam. Franciscum Riberam in Epistolam ad Hebræos, et sancti Joannis, qui valde solide docet modum interpretandi et intelligendi Sacram Scripturam.

Ex Theologis curet aliquem saltem Theologum Scholasticum habere, ad quem in dubiis recurrere possit, quique non nimis fusc totam materiam Scholasticæ Theologiæ pertractet, quales esse possunt Tannerus, qui etiam practicas materias, et Germaniæ nostræ potissimum subservientes clare admodum et succincte tractat; vel Gregorius de Valentia, vel Martinus Becanus. In Theologia autem morali Ferdinandus de Castro Palao, qui omnes materias solide, sufficienter et compendiose pertractat. Thomæ Sánchez opus morale et de Matrimonio. Compendium Dianæ in quarto editum, vel in folio: Hortus pastorum Petri Marchantii, aut Patris Georgii Gobat Theologia Fundamentalis.

Ex Concionatoribus comparare adhuc potest Henrici Engelgrave Lucem Evangelicam in Dominicis, et Pantheon ac Cælum Empyræum in festa. Joannis Gayler Kaiserspergli aliquot opera v. g. Sermones de oratione et passione. Naviculam pœnitentiæ, ubi practice valde et ad populum apposite tractantur hæ materiæ. Conciones Discipuli, in quibus primarius quidam Concionator fatetur, se artem utiliter concionandi didicisse. Nucleum Coppenstainii ex conceptibus prædicabilibus Petri Bessei, ubi copiosam materiam locorum et allegoriarum ex Sacra Scriptura petitarum inveniet. Matrem admirabilem Georgii Pistorii, et ejusdem *Klag-Haus*, qui duo libri pro concionibus de B. Virgine et animabus purgatorii habendis copiosam suggerunt materiam.

Ex Ascetis servire ei possunt Alphonsus Rodriguez de perfectione et virtutibus Christianis. Franciscus Arrias de imitatione Christi. Passio novo antiqua Patris Leopoldi Mancini, ubi valde multas doctrinas morales practice concionibus inservientes inveniet. Viridarium et Pomarium Joannis Bussæi. Jacobus Salianus de Timore et Amore Dei. Francisci Salesii opuscula præcipue introductio ad vitam devotam, et ejusdem regulæ. Dux peccatorum Ludovici Granatensi. Joannes Nierenbergius de adoratione in spiritu et veritate.

Isagoge ad amorem divinum Patris Petri Pennequin.

Ex Historicis multum juvent vitæ patrum a Rosweido illustratæ. Regnum Dei germanico idiomate conscriptum, Calendarium Beatissimæ Mariæ Virginis germanice editum, Epitome Cardinalis Baronii. Jacobi Gordani Chronologia in folio, ubi omnes hæreses etiam suis doctrinis fuse et solide et referuntur et refutantur. Brachelii historia nostri temporis.

Ex variis addere potest Ravisi Textoris Officinam, quæ est compendium quoddam eruditionis profanæ: Simonis Maioli caniculares dies qui auctor de omnigena materia curiose satis discurret, Moralitates Bibliorum Petri Berchonii, Summa F. Joannis a sancto Geminiano qui liber de omnium rerum proprietatibus disserit, ac varias inde morales doctrinas deducit. Similitudines selectæ ex Sanctis Patribus et aliis auctoribus ab Alexandro Ambstellrodano. Porro circa hanc geminam bibliothecam sequentia diligenter notanda sunt, ut solidus ex illis fructus referatur.

Primum est, ut non existimet Concionator hos solos libros ob sui utilitatem cæteris esse præferendos, sed ideo tantum a me esse citatos quia eorum utilitas, materia, et modus proponendi mihi magis perspectus est, unde si vel ipse aliquot alios libros his utiliores, vel meliores cognoverit, vel ab aliis commendari audiverit, poterit pro suo arbitrio etiam illos comparare, vel assignatis præferre, modo regulas supra assignatas observet.

Secundum est, ut, ubi aliquem librum emerit, vel alio modo comparavit, quamprimum commode potest, indicem capitulum vel quæstionum ab illo tractatarum percurrat, ut generalem saltem libri illius et materiarum in eo contentarum cognitionem habeat.

Tertium est, ut tempore illo, quod ab aliis curis magis necessariis vacuum est, auctores illos, qui magis utiles ipsi videbuntur, ad finem præfixum a capite ad calcem legat, et ex iis selectiora in charta ad hoc destinata denotet, quod quidem, qua ratione fieri possit, mox docebo.

MEMBRUM IV.

De modo fructuose notandi.

Sicuti Patres familias ordinarie cellam quam-

dam penuariam, in qua materiam pro cibis suo tempore proponendam asservant, ita similem quoque industriam tanto diligentius adhibere debet Concionator, quanto maiorem inde utilitatem, facilitatemque in concionibus faciendis sperare potest. Porro cellæ hujus penuariæ vicem notata, quæ ex variis libris collegerit, subibunt, quam quidem, ut instruat, duos sibi libros seu thecas parabit.

Primus continebit materias remotas, id est, sola themata, et conceptus pro concionibus faciendis, qui quidem liber practice videtur sic conficiendus. Primo sumatur quaternio complicatus, et in quatuor partes divisus (hæc enim foliorum divisio et forma præ cæteris apta videtur ad notandum) in cuius initio scribatur titulus Festi vel Dominicæ, pro qua conceptus annuntiandi sunt; tum subjungatur paucis verbis ipse conceptus, numero tamen aliquo, qui eum ab aliis conceptibus distinguat, præfixo, quod si de eo conceptu ab auctore quopiam factam aliquam concionem vel certe eum fusius explicatum invenerit, breviter adungere locum illius libri poterit. Idem faciendum suadeo, si ipsemet Concionator de illa materia jam fecerit concionem, tum enim adscribere poterit: vide tuas conciones, hoc vel illo folio aut loco. Annotatis sic conceptibus pro una Dominica, ad aliam pergat, relicto tamen duorum vel trium foliorum spatio pro conceptibus pluribus præcedentis Dominicæ, et sic per omnia alia Festa et Dominicas progrediatur; quod ut ordinate fiat, et ut facile locos communes invenire possit, iudico Dominicas quidem secundum consuetum ordinem ponendas, in Festis vero ordinem dignitatis, eo fere modo quo in litiis maioribus observari solet, servandum esse, ita tamen, ut in fine adjungat titulos pro Comuni Apostolorum, Martyrum, Confessorum, Virginum, pro festo dedicationis, pro animabus purgantibus, pro supplicationibus, pro primitiis, pro funeribus, etc.

Secundus liber materias proximas continebit, in quo potissimum selectiores Sacre Scripturæ; SS. Patrum Ascetarum et Philosophorum sententiæ, item historiæ, similitudines, auctores fusius de proposita materia scribentes, etc. annotanda sunt, in quibus tamen conscribendis non eundem omnes modum servant. Tres fere sunt potiores, quorum quemlibet referam, simulque comoda et incommoda, quæ affert, indicabo.

Primo ergo aliqui quaternionem accipiunt,

et in ea omnia, quæ digna notatu videntur promiscue annotant, additis tamen cuique materiæ novæ numeris. Ut vero facile materias themati suoinservientes invenire possint, in fine indicem conficiunt, in quo per diversos titulos indicant, quid de quavis virtute aut vitio annotaverint. Illud tamen recte notant nonnulli, hos titulos non nimis generales esse debere, quia magnum in seligendis aptioribus sententiis aut historiis laborem facessunt, unde non tantum scribendum est *humilitas*, sed *humilitas honorata*, *præmiata*, etc. Hic modus notandi illud potissimum commodum habet, quod non multæ vacuæ chartæ relinquuntur; neque multum deliberandum sit, quo quidvis loco annotari debeat; incommodum vero non modicum referunt illi, qui eum observant, quod, si numerus excrescat, et pro eodem titulo centum vel plures numeri habeantur, omnes aut plerique magno labore percurri debeant, ut selectiores sententiæ vel historiæ eligi possint.

Secundo alii tres vel quatuor quaterniones assumunt, et in eorum primo hunc titulum præfigunt: *doctrinalia*, atque adeo solas sententias sanctorum Patrum, aut etiam aliorum Doctorum nobiliores annotant, servato ordine eodem, quem supra indicavi. In secundo præfigunt titulum: *historica* et in eum solas historias scribunt: in tertio ponunt titulum *miscellanea* et in eo scribunt quidquid notatu dignum occurrit, atque ad aliquem ex primis duobus quaternionibus revocari non potest, qualia esse possunt, Apophthegmata, similitudines, parabolæ, fabulæ, loci auctorum annotati, quid e aliqua materia eleganter scripserunt, versus etiam poetarum, et alia similia. Porro pro his omnibus quaternionibus generalem indicem faciunt, ita tamen, ut si de virtute aliqua v. g. sententiam elegantem annotaverint, eam præfixâ littera D. et numero addito significant, quod signum est, eam in adversariis doctrinalibus quærendam esse, et sic eodem modo historias littera H. miscellanea littera M. numero præfixa indicant.

Hic modus illud commodum habet, quod ordinatius omnia disponat, et si quis v. g. historiam tantum habere velit, facilius eam inveniat, cum ii, qui priorem modum observant, omnes numeros percurrere debeant.

Illud tamen etiam incommodum patitur, quod nec ipse satis liberetur ab ea molestia,

quæ sentitur in selectioribus sententiis vel historiis eligendis, maxime si notata multum excreverint.

Tertio alii sequentem modum observant. Tres faciunt libellos, in quorum primo ea tantum notant, quæ de virtutibus magis usitatis et in quotidianam praxim venientibus notatu digna occurrunt. In secundo libro vitia usitatiora pro titulo ponunt, et quæ de iis notanda occurrunt, annotant. Quibus etiam addunt media quædam ad talia vitia cavenda. In tertio tandem annotant quæ ad nullum ex prædictis titulis pertinent, servantque ex his notandis unum ex præcedentibus duobus modum, neque incurrunt eam difficultatem, quam illos modos secum afferre diximus, cum pauca sint, quæ in hoc tertio libro annotantur, atque adeo numeri non adeo excrecere possint.

Porro in præcedentibus duobus libris ea, quæ ad virtutem vel vitium pertinent, sic annotant. Sumunt decem vel duodecim folia, sive in octava, sive in quarta forma, in se complicata, et in primi folii capite scribunt titulum virtutis vel vitii, huic titulo alium subjungunt, *Ex Sacra Scriptura*, sicque in illo folio sententias selectiores ex Sacra Scriptura de illa virtute vel vitio notant, ita tamen, ut per numeros denotent sententias, et in margine auctorem vel librum, ex quo descriptæ sunt, citent, et semper adhuc in folio spatium aliquod relinquant, ut aliæ adjungi possint. In secundo postea folio hunc scribunt titulum, *Ex sanctis Patribus*, simulque sententias ex sanctis Patribus eo modo et ordine notant, quo ex Sacra Scriptura notandas diximus. In tertio vel quarto præfigi potest titulus *Historiæ*, in quinto vel sexto *similitudines*, in septimo *Miscellanea*, per quæ intelligo ea omnia, quæ vel ex poetis vel Ethnicis auctoribus occurrunt, aut etiam ex sanctis Patribus, aut aliis scriptoribus, et ad nullum ex præcedentibus revocari possunt; in octavo tandem scribendi erunt auctores, qui de tali virtute aut vitio melius scripserunt, ex quibus si quis v. g. præ reliquis excellat, potest interdum signo NB. notari.

Iste modus notandi illud potissimum incommodum habet, quod multas vacuas chartas relinquere debeat, quod tamen incommodum, si quidem alicujus momenti est, ab illis tantum curandum est, qui ab uno loco in alium frequenter migrare, et suas regulas ipsimet portare debent.

Commodum vero hoc ingens habet, quod, si quis de virtute aut vitio notiori concionari velit, in uno quaternione sub uno aspectu habeat, quæcumque de tali materia annotavit; aut si materiam sufficientem non habet, auctores illico inveniat, apud quos plura invenire possit. Pari modo, si quid legit vel audit, mox intelligit, quo in loco illud notare debeat, nec multis numeris aut indicibus indiget, per quos quærere laboriose debeat, quod invenire cupit.

Ex his tribus modis notandi aliquem sibi eligere Concionator potest, quem convenientissimum judicat, modo sequentia diligenter observet. Primo ut si semel aliquem ex his elegit, eum constanter retineat. Secundo, ut etiam ab isto labore notandi non facile superati se sinat, aut ab hoc proposito desistat. Tertio ut nonnisi selectissima quæque annotet, et quæ in libris passim obviis non repertiuntur. Quarto ut ea, quæ annotat, non nimis fuse scribat, maxime historias, sed paucis verbis substantiam illius indicet, et in margine locum, in quo fusius descripta inveniri possit, annotet, nisi rara esset admodum historia, et liber, ex quo descripta est, non facile haberi posset, tum enim fusius cum plerisque circumstantiis notari posset; sententias tamen ex sanctis Patribus, vel ex Sacra Scriptura integre, et a verbo ad verbum scribere debet, maxime si breviores sint. Quinto, ut nonnunquam etiam notata relegantur, maxime si juxta primum notandi modum omnia promiscue scripta fuerint, sic enim memoriæ firmitus imprimuntur.

MEMBRUM V.

De varietate materiæ.

Sicut Patres familias inter alia diligenter curare debent, ne semper ejusdem generis cibos apponant, nisi quando gravis aliqua ratio id exigere videtur, ita Concionator quoque studiose cavere debet, ne eandem semper materiam repetendo et obtrudendo fastidium creet Auditoribus, nisi forte evidens aliqua necessitas, aut utilitas aliud exigeret, tum enim non horrere debet similem repetitionem, sed potius se et Auditores suos illo sancti Pauli ad Philippens. iii. solari: *De cætero, Fratres mei, gaudete in Domino, eadem scribere mihi quidem non pigrum, vobis autem necessarium est.*

Porro varietas ista in tribus capitibus ostendi potest. Primo in ipsis doctrinis, ne scilicet per magnam anni partem de eodem vitio aut virtute prædicet, id enim, ut experientia docet, non parum avertit animos Auditorum, eorum præcipue, qui aut minus ad simile vitium inclinosos se putant, aut virtutem talem parum sibi convenientem arbitrantur; potius ergo, si necessariam certi vitii aut virtutis tractationem crebriorem aut longiorem putat, diversis temporibus id faciat, ut nunquam facile Auditor concionem aditurus sciat, de qua materia Concionator sit peroraturus.

Secundo ostendi potest varietas in fontibus, si nimirum quandoque ex Evangelio ipso doctrinam unam alteramve adducat: quandoque ex ipso Festo vel tempore, quod occurrit, occasionem et materiam desumat, ut si in die Rogationis de utilitate processionis, aut modo eam fructuose instituendi: in Primitiis alicujus Sacerdotis de dignitate Sacerdotii concionetur; quandoque librum aliquem Sacrae Scripturae multis doctrinis moralibus refertum v. g. Tobiae, Judith, Esther, etc. sibi explicandum desumat, et doctrinas inde salutare et Auditori accommodatas eruat, id quod in concionibus tempore Adventus, Quadragesimæ inter hebdomadem haberi solitis aliqui præcipue faciunt, quandoque comparationem aliquam instituat v. g. hominis cum milite, peregrino, mercatore, simulque ostendat, quomodo omnes, plerasque horum proprietates quilibet jure merito procurare debeant, quemadmodum D. Joannes Gailen Kaiserspergius frequenter et cum magna gratia usurpavit; quandoque ordinem vitæ instituendæ conficiat, in quo quid singulis diebus, hebdomadibus, mensibus, annis cuivis homini Christiano agendum sit, doceat, ad eum fere modum, quem pater Jacobus Alvarez in libello de vita religiose instituenda observavit; quandoque exercitia spiritualia a sancto Ignatio fundatore Societatis Jesu sapienter excogitata assumat, et quomodo quivis per triplicem viam, purgativam scilicet, illuminativam, et unitivam ad Christianam professionem coniti debeat, ostendat, quandoque ipsum catechismum minorem explicandum assumat, altiori tamen modo; quam juventuti proponi soleat, nec sine grata quadam eruditionis copia et amœnitate; quandoque varias spirituales artes doceat, v. g. artem amandi, patiendi, loquendi, verum aurum, id est, bona opera faciendi,

bene regendi, orandi, laborandi, etc. quo quidem ex fonte copiosæ simul et jucundæ materiæ hauriri possunt in qua etiam errores varios in variis actionibus committi solitos ostendat, modumque et causas emendandi ostendat.

Tertio denique varietas ista ostendi potest *in modo proponendi*, qui quidem et ipse varius esse potest. Primus est, si una doctrina moralis eligatur, et per varias rationes exercitium illius suadeatur, ut si quis sententiam Christi: *Discite a me quia mitis sum*, assumens conetur Auditores ad mansuetudinem Christi imitandam excitare. Secundus est, si ex una sententia aut facto plures doctrinas eliciat, ut si quis ex illa sententia Christi: *Verba mea non præteribunt*, ostendat, quam magnum solatium pauperes, infirmi, contempti, peccatores, etc. ex promissis in S. Scriptura factis haurire debeant; aut si quis ex communi consuetudine Paschalia distribuendi occasionem desumat, varias doctrinas ex resurrectione et apparitionibus deductas eruendi, et diversis statibus applicandi. Tertius est si comparatio unius rei cum altera instituat: v. g. Beatissimæ Mariæ Virginis cum Arca Noë, et pro hac ostendatur, ejusdem amorem merito inter prima et certiora signa prædestinationis æternæ numerari posse: aut si Christus viti comparetur, demonstreturque, quomodo omnis efficacia actionum nostrarum ex ipsius meritis et exemplis per imitationem expressis desumi debeat. Quartus est, si ipsum Evangelium per partes explicetur, variæque inde doctrinæ morales et catecheticæ eruantur. Uti Pater Mathias Faber plerumque in penultima concione facit. Quintus est, si per parabolam a se vel aliis excogitatam Concionator persuadere conetur id, quod sibi proposuit pro themate, quem modum Christo familiarem fuisse ex Evangelio notum est. Sextus est, si historia quæpiam pro fundamento principali assumatur, et ex ea occasio desumatur ad varias doctrinas morales inde eruendas, ut si v. g. quis historiam illam de Philosopho in foro sedente, et sapientiam vendente narret, dicatque sententiam ab illo Rege pro documento datam (ut scilicet nihil inciperet, priusquam ponderaret, quem exitum esset habiturum) pariter suis Auditoribus, vel pro flosculo maiori, vel si tempus exigat, pro xenio oblatum, adeoque ostendat, quomodo hanc doctrinam in occasionibus peccandi, in actionibus quotidianis, et tribulationibus obser-

varé debeant. Septimus denique modus est, si varia mysteria sub Evangelio latentia proponantur, et explicantur, sicut plerumque Pater Mathias Faber in ultima concione sua proposuit. Atque hi sunt potissimi modi proponendi, qui in concionibus observari solent; non negaverim tamen plures adhuc excogitari posse, sed qui plerique ad unum ex assignatis revocari queant, ut examinanti patebit.

De secundo officio Concionatoris seu de argumentorum inventionem.

Sicut Paterfamilias, postquam materiam pro cibis præparavit, sollicite curare debet, ut a coquo bene coquantur, et præparentur, ita et Concionator ante omnia laborare debet, ut a coquo suo, id est, intellectu, materia quam Auditoribus proponere decrevit, prius per accuratum studium bene excoquatur; hoc vero studium in eo potissimum consistit, ut accurate despiciat, quomodo doctrinam præfixam clare explicare, solide probare, et efficaciter persuadere queat, absque hoc studio Concionator suo munere difficulter recte fungetur, sed potius auctoritatem suam perdet, efficietque, ut Auditores advertentes parvum studium impensum fuisse concioni suspicentur, eum prioribus diebus aut poculis nimis indulsisse, aut aliis impertinentibus curis et negotiis fuisse distractum, sicque verificabitur notum illud cujusdam Doctoris effatum, omnibus Cathedris merito in ipso aditu inscribendum: *Qui ascendit sine labore, descendit sine honore*. E contrario vero, quæ meditata afferuntur ab eo, qui ad multam noctem vigilavit, non tam lucernam, quam Sancti Spiritus oleum voluntates commoventis redolebunt, inquit recte Bonifacius c. iii. epist. vi.

Porro ut studium hoc tanto majore cum facilitate dexteritateque peragat, et argumenta scopo suo probando citius invenire queat, proderit ad manum habere loco quosdam fecundiores, ex quibus dicta argumenta amplificationi servitura disponi queant, qualium quidem locorum aliquos hic annotabo ex antiquo aliquo libro collectos.

PRIMUS LOCUS

Per nominis interpretationem.

Ex hoc loco variis modis argumentari possumus. Nam primo videre potest Concionator, an nomen in themate vel sententia positum habeat plures interpretationes, et tunc illas, quæ magis ad propositum conducunt, assumit v. gr. Israel juxta interpretes idem significat, ac videns Deum, vel princeps cum Deo, vel fortis discretio Dei, unde qui vellet Christianos comparare Israeli, posset facile ostendere, quomodo illi debeant esse veri Israelitæ, procurando hos titulos, ut scilicet cognoscant Deum, et videant per veram fidem, sint Principes et amici Dei per gratiæ et charitatis possessionem, et denique fortes per discretam patientiam. Quod si placeret unam dumtaxat interpretationem accipere, tum posset ostendi, quomodo v. g. essent Principes, imo reges juxta commune illud effatum: *Servire Deo, regnare est*. Unde dividi potest concio in tres partes juxta conditiones ad Regem a Seneca requisitas, dum dixit: « Rex est, qui metuit nihil: Rex est, quique cupit nihil, hoc regnum sibi quisque dat. » Secundo quoque Concionator definire aut describere potest, nomen aliquod aut potius rem per nomen significatam, ut si v. g. dicat: Arca Noe fuit lignum ex tali materia præparatum, tot et tot habens contignationes, a Noe confectum, ut se et alios servet ab interitu; atqui Beatissimæ Mariæ Virgini hæc omnia conveniunt, ergo, etc. Pari modo si vult probare veritatem illius sententiæ a Davide prolatae: *Beati, qui habitant in domo tua, Domine*, examinet, quomodo beatitudo definiri, et reperiet eam sic definiri: *Est status omnium bonorum aggregatione perfectus*; qua definitione posita facile erit ipsi facere amplificationem super allatam sententiam, enumerando scilicet varia bona, utilia, honesta et delectabilia, et ostendendo, quam perfecte omnia possideant, qui in domo Dei habitant.

SECUNDUS LOCUS

Per verborum discussionem

Ex hoc loco sic oritur amplificatio: vult v.

gr. Concionator explicare locum illum Psalmistæ : *Quam bonum est, et quam jucundum habitare fratres in unum*; hoc ut commode præstet, inquirat, primo quare *Bonum sit*, quia scilicet societas omnes misérias et labores leves facit, et quia unus alterum solari potest; quare item dicat *habitare*, ut ostendat, non sufficere ad charitatem semel aut iterum cum altero suaviter colloqui, aut illi benefacere, sed insuper requiri, ut constanter hoc fiat, sicut ii, qui in eadem domo habitant, constanter se mutuo juvant et solantur. Ulterius quare dicat *fratres*, ut scilicet indicet charitatem nostram erga proximum fraternam esse debere, ne extollamus nos supra alios, ne invidemus, ne in necessitatibus eos deseramus. Denique cur dicat *in unum*, quia videlicet omnes debent tendere ad unum finem, non quærentes, quæ sunt sua sed quæ Dei; sine hoc enim medio non poterit diu charitas fraterna consistere: hæc discussio sola pro integra concione materiam abundantem suppeditat, nam in prima parte explicare posset, in quo consistat charitas, per illa verba *habitare fratres*; in secunda declarare posset motiva indicata per illa duo verba: *quam bonum et quam jucundum*; in tertia tandem indicare posset medium optimum ad servandam charitatem, scilicet per illa verba *in unum*, indicatum.

TERTIUS LOCUS

Per concordantias auctoritatum.

Ex hoc loco sic sit amplificatio: sumitur unus textus sacre Scripturæ v. gr. iste: *Qui abstinens est adjiciet vitam*. Eccl. xxxvii. Deinde subditur alius locus S. Scripturæ de eadem materia loquens, et dicitur v. g. de quibus autem rebus abstinere debeamus, indicat S. Petrus c. ii. dicens: *Obsecro vos tamquam advenas et peregrinos, abstinere vos a carnalibus desideriis*; quod etiam S. Paulus ad Thessalon. confirmat dicens: *Hæc est voluntas Dei sanctificatio vestra, ut abstineatis vos a fornicatione*, etc. Simili modo, si Concionator in Festo Sancti Pauli istud thema habeat: *Vas electionis est iste mihi, ut portet nomen meum coram gentibus et regibus, et filiis Israel*; inquirat, qui in S. Scriptura de vase dicatur, quod huc conducere possit, et primo illum locum reperiet

Exodi cap. xvi. *Sume vas unum, et mitte ibi Mun, et repone coram Domino*. Unde Sanctus Paulus huic vasi comparari posset, tum quia de cælo venit; tum propter dulcedinem charitatis, qua omnibus omnia factus est; tum propter soliditatem doctrinæ, qua animas mortalium pavit et satiavit. Pari modo inveniet, quod vi. Regum c. iv. Uxor prophetarum jussa fuerit ab Elisæo vasa vacua a vicinis mutuare, in quæ oleum modicum, quod habebat, fundere jussa erat, quod, postquam illa fecit, mire multiplicatum oleum reperit et vendere jussa est, et creditoribus debita solvere, unde posset Deus Elisæo, qui idem significat ac *Deus Salvans* Ecclesia illi mulieri, S. Paulus vasi vacuo, Judæi vicinis, Sacratissimum Nomen Jesu oleo comparari, tum quia non patitur se permiscere aliis humoribus, id est, amore creaturarum; tum quia, ut oleum cibos, id est, opera nostra condit; tum quia lumen fidei et scientiæ nutrit, ut oleum; tum quia confortat ut oleum; sic ergo facile ostendi potest, quomodo hoc oleum in Sancto Paulo sit multiplicatum, et Ecclesia illud gentibus per ipsum vendiderit, sique debito prædicandi Evangelium satisfecerit.

Denique inveniet etiam Actorum ix. dictum de eodem Sancto Paulo *Vas electionis mihi erit iste*, etc. unde pulcherrimus conceptus offertur, quo ostendat, quomodo dictus Apostolus fuerit vas electionis in vocatione, prædicatione, consummatione juxta illud: *Bonum certamen certavi, cursum consummavi*, etc.

QUARTUS LOCUS

Per expositionem alienjus sententiæ in vario sensu.

Pro quo loco melius intelligendo notandum est: quadruplicem esse Sacre Scripturæ sensum. Primus est *historicus*, seu *Litteralis*, quando scilicet, quomodo res aliqua gesta vel dicta sit, plano sermone refertur, ut cum dicitur: *Populus Israel ex Ægypto salvatus tabernaculum Deo fecit*.

Secundus sensus est *allegoricus*, quando videlicet verbis sive rebus mysticis præsentia Christi et Ecclesiæ Sacramenta significantur: ut cum Isaias dixit: *Egredietur virga de radice Jesse*; per hæc enim verba significatur Beatissimam Virginem de stirpe David nascendam esse, et hanc Christum

genituram; variis autem modis hic sensus eruitur, nam quandoque a persona sumitur, sic Isaac Christum significat: quandoque a re, sic aries ab Abrahamo occisus significat carnem Christi passam: quandoque a loco, sic dum Christus prædicaturus in montem ascendit, eminentia loci hujus, excellentiam et sapientiam doctrinæ Christi significat: quandoque a numero; sic per illa verba: Apprehendent septem mulieres virum unum, significantur septem dona gratiarum Christi, aut septem Sacramenta ab illo instituta et hominibus collata: quandoque a negotio aut facto, sic intersectio Goliath a David facta Diabolum a Christo victum significat; recte tamen circa has allegorias universim monet Sanctus Salesius, diligenter attendendum esse, ne violenter nimis eruantur, aut nimis prorogentur, aut minus decentes, aut honestis auribus parum consonæ sint; et, ubi non est manifestum signum figuræ et figurati, a figuris absterneatur, et similitudinibus acquiescat. Unde Juniperus, sub qua somno se dederat Elias, non bene dicitur figura Christi, sed potius dicendum est, quod sicut Elias sub junipero dormiebat, ita nobis Christianis sub cruce Christi quieti Sanctissimæ meditationis sit indulgendum.

Tertius sensus est *moralis* seu *tropologicus*, per quem locutio aliqua ad instructionem Auditorum, et correctionem morum dirigitur, quod duplici modo fieri potest. Primo mystice, ut, cum ait Salomon, ECCL. ix. *Omni tempore sint vestimenta tua candida et oleum de capite tuo non deficiat*: quæ verba idem significant in morali sensu, ac si dixisset, omni tempore sint opera tua munda, et charitas de corde tuo non deficiat. Secundo aperte, ut cum Sanctus Joannes I. c. II. dicit: *Filioli, non diligamus verbo aut lingua, sed opere et veritate*.

Quartus sensus est *anagogicus*, per quem locutio aliqua dirigitur ad futurum statum in altera vita. Item ad Deum et Angelos, Beatos, Ecclesiam triumphantem, animas damnatas, Diabolos, purgatorium, infernum, etc. quod iterum aperte et mystice fieri potest; aperte, cum dicitur, MATTH. v. *Beati mundo corde quoniam ipsi Deum videbunt*: mystice, cum dicitur: *Beati, qui lavant stolas suas, ut sit illisustus in ligno vitæ et per portas intrent civitatem*. APOC. XXII.

Hoc supposito amplificatur aliqua sententia per hunc locum exponendo eam in

vario sensu, cujus exemplum ponitur a Sancto Salesio in illis verbis GENESIS XIV. *Duce gentes sunt in utero tuo, et duo populi ex utero tuo dividuntur, populusque populum superabit, et major serviet minori*: ubi litteraliter duo populi. Israelitæ scilicet et Idumæi de Esau et Jacob egressi significantur, ex quibus Israelitæ minores superabant Idumæos majores natu tempore Regis Davidis, allegorice Esau populum Idumæorum, Jacob Paganos, anagogice Esau corpus, Jacob animam, tropologice denique Esau amorem proprium, Jacob amorem Dei significat. Quandoque tamen eadem sententia in eodem etiam sensu varie exponi potest; sic verba illa Sancti Lucæ: *Exiit quidam seminare semen suum etc.* exponi possunt in bonum et malum sensum moraliter, in bonum quidem, si dicatur, quod penitens exierit de statu et carcere peccandi ad libertatem; et seminare bona opera incipiat juxta illud: *Euntes ibant et flebant*, etc. in malum vero sensum, si dicatur, peccatorem exire, id est quasi extra se ipsum labi, quando judicium rationis deserit, et tunc seminare semen suum, id est iniquitates juxta illud proverbiorum XXII. *qui seminat iniquitatem, metet mala*.

QUINTUS LOCUS

Per comparationes.

Ex hoc loco sic sit amplificatio. Sumitur nomen adjectivum, quod in sententia reperitur, et, si est positum in superlativo, adjungitur positivus, et comparativus et vicissim, ut in sequentibus exemplis videre est. Dicit Sanctus Paulus ad Ephesios c. II. *Propter nimiam Charitatem suam, qua dilexit nos Deus*: hic textus sic potest amplificari per comparationem: Bene dicit propter nimiam Charitatem; quia Dei charitas erga nos erat magna in creatione, fuit major in gubernatione, maxima in Redemptione, nimia in glorificatione. Sic quando Joann. c. XIX. dicit: *qui me tradidit majus peccatum habet*; dicere potest, qui hanc sententiam amplificare cupit, si Judas habuit peccatum magnum quia magnum pretium ex avaritia concupivit, majus utique habet, quia Dominum suum tradidit, sed maximum habuit peccatum, quia de misericordia Dei desperavit.

Porro sicut comparatio fieri potest respectu ejusdem, ita et respectu diversorum institui potest v. g. dum lib. I. Machab. cap. II. dicitur : intendit in præceptum legis, amplificari potest hæc sententia dicendo. Quidam in præcepta legis intendunt, per contemplationem, quidam attendunt per sollicitudinem, quidam prætendunt per simulationem, quidam contendunt per æmulationem.

SEXTUS LOCUS

Per varias compositiones.

Ex hoc loco sic fit amplificatio. Occurrit v. g. illa sententia HABAC. 3. *Egressus est in salutem populi sui.* Super quam dicit Concionator, Dominus egressus fuit e cælo, ingressus fuit in mundum, regressus in cælum, supergressus universa. Item super illam sententiam ad Rom. 6. *Quid dicemus, Fratres, permanebimus in peccato?* dicat, quidam *Stant seu permanent in peccatis*, a futuris quidem abstinentes, sed pro præteritis non satisfaciētes; quidam autem in peccatis *sedent*, partim in peccato remanentes, partim vero ab ipso surgentes; quidam autem in peccato jacent omni tempore in ipso remanere proponentes; quidam denique in peccato ambulant, de peccato in peccatum progredientes, quæ omnia paulo clarius explicanda et fusius ostendenda sunt.

SEPTIMUS LOCUS

Per rerum proprietates.

Ex quo sic fit amplificatio. Indagantur proprietates alicujus rei, et explicantur, ac vel alicui Sancto, de quo fit concio, vel ad mores applicantur. Sic si Concionator vellet explicare illam sententiam Christi, LUCÆ XII. *Ignem veni mittere in terram, et quid volo, nisi ut accendatur?* recte per hunc ignem intelligeret charitatem, quia uti ignis inter elementa, ita hæc inter virtutes est præstantissima. Item semper tendit sursum ad Deum, producit levitatem ad quævis opera perficienda, calefacit, omnia vincit, illuminat ut ignis etc. Ad hunc modum etiam pertinet dilatatio sermonis, per ea, quæ solent rem, de qua agitur, comitari, ut si quis in

concione de judicio mentionem Judicis, actoris, rei, testis, sententiæ, faciat, eo quod hæc in judicio reperiantur. Diligenter tamen in hac comparatione attendere debet Concionator, ne totus labor ipsius in eo tantum versetur, ut ostendat hanc vel illam rem tali rei comparari posse, sed potius studeat insignem aliquem effectum et motum, qualis est potissimum imitationis desiderium ex tali comparatione elicere.

OCTAVUS LOCUS

Per similitudines.

Hæc amplificatio tribus modis fieri potest. Primo enim exponuntur similitudines illorum, qui habuerunt virtutes illas, quas persuadere, vel vitia quæ dissuadere volumus, et tales similitudines vocantur exempla : ut si quis de pœnitentia sermonem faciens exemplum Beatissimæ Mariæ Magdalænæ adducat.

Secundo adducuntur quandoque similitudines de rebus naturalibus vel artificialibus sumptæ, et hæc commune nomen similitudinis retinent, ut si quis velit ostendere, quod omnis, qui se humiliat, exaltandus sit, et adducat pro exemplo aquam, quæ, quo altius in profundum cadit, eo altius ascendit : aut arborem, quæ tanto altius ramos extollit, quanto profundius radices jecit.

Tertio adducuntur similitudines sumptæ a quibusdam factis confictis, vel parabolis qualibus frequenter Christus est usus, uti ex Evangelio constat, et hæc parabolæ vocantur. Huc etiam revocantur fabulæ, quales ab Æsopo et aliis sunt conscriptæ, quæ tamen non nisi rarissime usurpandæ sunt, ne gravitati et fructui concionis officiant.

NONUS LOCUS

Per oppositorum assignationes.

Ut si quis v. g. laudare velit gratiam divinam, ex opposito, hoc modo argumentaretur; Quantum damnum infert peccatum, tantum utilitatis affert gratia; nam sicut peccatum hebetat hominis intellectum, inquinat affectum, debilitat virtutem, ita gratia illuminat, quia lux est : affectum purificat,

quia aqua munda est, potentiam corroborat, quia Dei virtus est : sicut peccatum homines ab amicitia Dei excludit, privat jure ad hæreditatem regni cœlestis, Diaboli mancipium facit, et æternis ignibus addicit, ita gratia eripit a servitute Diaboli, et Dei amicum efficit, et ad felicitatem æternam restituit, ac omnium honorum participem facit.

DECIMUS LOCUS

Per divisionem in partes.

Hæc amplificatio fit quatuor modis, primo per divisionem *totius universalis* : ut si Concionator alicui applicaret illam sententiam : *Ego sum flos campi* : diceretque iste Sanctus merito assimilatur flori, quia fuit sicut rosa succensus ardore charitatis, ut lilium candidum nitore puritatis, ut viola suaviter olens odore humilitatis.

Secundo per divisionem *totius integralis*, ut si quis explicaturus illam Sancti Pauli sententiam ad Rom. c. xii. *Multi unum corpus sumus in Christo* : dicat hujus mystici corporis caput est Christus; oculi sunt viri contemplativi; os prædicatores; manus, qui vitam activam profitentur; pedes, omnes Christiani ad bravium cœleste currentes.

Tertio per divisionem *totius collectivæ* : ut si explicaturus illam sententiam Apocal. c. vi. *Fecisti nos Deo nostro regnum*; dicat in regno Christi, Christus est Rex, assessores et judices sunt Apostoli, milites sunt Martyres, præcones sunt Doctores et Prædicatores.

Quarto per divisionem *totius potentialis*, seu naturæ in potentias, ut si volens ostendere, quomodo Deus sit ex tota anima diligendus, dicat enim esse diligendum *intellectu*, ut cognoscat illum sine errore : *voluntate*, ut ei sine contradictione obediat : *memoria*, ut sine oblivione eum meditetur.

His quatuor modis addi potest quintus, quando videlicet plures propositiones per copulam connexæ dicuntur, ut si explicaturus illam sententiam S. Pauli Rom. xiii. *Abjiciamus opera tenebrarum, et induamur arma lucis*, dicat : quidam non induunt arma lucis, licet abjiciant opera tenebrarum : id est, non faciunt bona : quidam induunt arma lucis, sed non abjiciunt opera tenebrarum : quidam et induunt arma lucis, atque abjiciunt operu tenebrarum : ut justii; quidam neutrum faciunt ut desperantes.

UNDECIMUS LOCUS

Per ratiocinationem.

Ex hoc loco variis etiam modis fit amplificatio; nam primo quandoque a judicio Auditorum postulato infert Concionator, quod intendit, ut si dicat : Nonne stultus esset, qui propter quamcumque delectationem sumeret cibum, in quo non dubitaret latere venenum? annon stultus etiam erit peccator, qui propter carnis delectationem committit peccatum, in quo venenum mortis æternæ habet : hoc modo usus est Christus MATTH. c. xxii et xxiii, in parabolis de agricolis qui hæredem occiderunt.

Secundo adhibentur quandoque confutationes, quibus tacitis quæstionibus respondetur, quæ ex verbis prædicatoris oriri possunt, ut si prius v. g. Concionator dixerit, damnatis supplicium æternum deberi, et postea sic inferat : sed objiciat aliquis, cum peccatum sit temporale, quare pro eo æterna pœna sustinenda est? ñ. Quia qui per impœnitentiam finem sibi in peccatis mortalibus non constituit, voluntatem habuit in æternum peccandi, et ideo justum est, ut, qui in animo suo æternum peccavit, in æternum ipsius Dei judicio puniatur.

DUODECIMUS LOCUS

Per causas et effectus.

Ex hoc loco facile patet, quomodo amplificatio desumenda sit, nempe effectus vel causas rerum explicando, ut si Concionator volens explicare præstantiam gratiæ, dicat eam facere filium Dei adoptivum, hæredem cœli, amicum Dei. Item si volens explicare præstantiam nuptiarum quas anima cum Deo velut sponso suo celebrat, laudet eas a fine quem sibi præfixum habent tales nuptiæ, scilicet delectatione et generatione spirituali, mutuo auxilio ex consortio et familiaritate.

Praxis horum locorum.

His de locorum varietatibus suppositis, proderit videre, quomodo in praxi iidem usurpari, et argumenta ex illis erui debeant.

Primo itaque Concionator Evangelium per-

currat, quod ante concionem legendum est, vel ad alium fontem ex quo doctrinam haurire cupit, accedat, et ab initio doctrinam aliquam moralem vel plures seligat, quam Auditoribus persuadere cupit.

Secundo doctrinæ sibi propositæ subjectum et prædicatum examinet, et pro utroque vel in libris, vel in notatis, vel in propria memoria quærat, quod ad probandum prædicatum de subjecto servire videbitur, idque in charta aliqua separata temere et sine ordine scribat v. g. volens probare hanc propositionem: *Beatissima Virgo est similis arcæ Noe*, quærat ab initio, quid in Sacra Scriptura de arca Noe dicatur, invenietque GENESIS VI. dictum: *Fac tibi arcam de lignis levigatis, et bitumine linies intrinsecus et extrinsecus*; per quæ verba causa materialis arcæ indicatur: dein iterum dicitur: *sic facies eam: trecentorum cubitorum erit longitudo, fenestram in arca facies, ostium autem pones in latere deorsum, canacula et tristega facies in ea*; per quæ verba causa formalis significatur. *Ingredieris arcam tu et filii, et ex cunctis animantibus universæ carnis, induces bina in arcam, ut vivant tecum*, etc. quæ verba ultra causam finalem innuunt. *Fecit igitur Noe omnia, quæ præceperat illi Deus*, ex quibus verbis causa efficiens habetur; post Sacram Scripturam proderit etiam interpretem aliquem inspicere, et videre, quid de arca hac dicat, invenietque Chaldæos et Rabinos, et cum his Sanctum Ambrosium et Augustinum tradere arcam hanc ex ligni cedri, quæ arbor alta, recta, et incorruptibilis est, fuisse confectam; his de arca Noe inventis, simili modo etiam de subjecto propositæ propositionis, scilicet de Beatissima Virgine indaget, quomodo hæ quatuor causæ Beatissimæ Virgini conveniant, quomodo et ipsa, ut cedrus exaltata sit et incorrupta, lævigata per mortificationem, *bene munita per gratiam*. Quomodo varia receptacula habeat pro Angelis, justis, peccatoribus; quam longa, lata, profunda, alta sit illius misericordia; quam merito a Deo dicatur electa, ut homines cum ipsa vivant; quomodo sit facta a Christo, qui rectius, quam Noe dicitur requies, seu cessatio, invenisse gratiam coram Domino, vir justus atque perfectus, omnia fecisse, quæ mandavit ei Dominus, conservasse genus humanum, etc. quæ omnia si per sententias Sacræ Scripturæ, Sanctorum Patrum, et historias confirmet, copiosissimam inveniet

materiam se habere pro scopo proposito probando, scilicet Beatissimæ Virginis amorem esse signum prædestinationis.

Tertio loco rhetoricos percurrat tamquam fontes proprios argumentorum, qui potissimum præsentī themati copiosorem materiam suppeditant. Eum in finem poterit nosse genera orationum, et qui loci cuivis generi maxime conducant, nam pro genere deliberativo (cujus partes sunt suasio et dissuasio, finis vero, utilitas, et detrimentum, motus ab oratore quaerendus, spes et reformidatio) potissimum serviunt, locus ab auctoritate, comparatione; genere, simili, adjunctis, antecedentibus, et consequentibus, a causis et effectibus. Pro genere exornativo (cujus partes sunt laus et vituperatio, finis honestas et turpitudine, motus delectatio) conducent maxime loci ab auctoritate, conjunctis, comparatione, causis et effectibus, definitione, etc. Pro genere judiciali (cujus partes sunt accusatio et defensio, finis punitio et impunitas, motus sævitia et clementia) serviunt præ cæteris loci ab auctoritate, definitione, genere, contrariis, adjunctis, etc. hoc tamen genus raro adhibetur in concionibus nisi ubi Hæretici versantur; potissimum est genus deliberativum, imo nulla deberet esse concio, quæ non aliquid de hoc adjunctum habeat.

Quarto ut ex locis his tanto facilius rationes et argumenta eruantur, attendere oportet ad ipsos Auditores, et ipsorum modum vivendi bene perspectum habere, ut ex illo colligi possit, quibusnam generibus bonorum moveatur; nam plebei homines utpote servili ingenio præditi bono utili maxime moveantur, honestiores honestate et jucunditate flectentur, unde illis frequenter damna et utilitates, quæ ex vitio et virtute etiam in hac vita orientur, proponenda, his vero laus vel dedecus ex vitio vel virtute oriri solita sæpius ob oculos ponenda sunt; atque ut compendio tota hæc doctrina tradatur, omnia argumenta in concionibus usurpari solita, fere ad hæc pauca revocantur, auctoritatem Sacræ Scripturæ et Sanctorum Patrum, similitudinem, comparisonem seu exemplum, adjunctum, effectum et causas, uti consideranti facile patebit.

De tertio officio Concionatoris, seu de elocutione.

Sicut, postquam materia pro cibus in sua

vasa et ollas distributa, et collecta est, varia a coquo condimenta superadduntur, quibus suavis efficiatur cibus, et gratior manducantibus; ita Concionator quoque post materiam primariam seu argumenta inventa, varia locutionis condimenta præparare, id est conari debet, ut argumenta, quæ invenit, ita eloquatur, et proponat, ut non modo probet quod probandum suscepit, sed etiam delectet, et flectat. Porro sicut varia a coquo condimenta pro cibis adhibentur, ita et Concionator quoque vel maxime varietatem hanc observare debet.

Primum autem condimentum est piper et alia aromata: per quæ intelligitur severitas moderata in reprehensione et castigatione vitiorum; hæc enim si debito modo adhibeatur, vel maxime sapidam facit concionem, uti experientia testatur. Cavendum tamen vel maxime est, ne ullam unquam personam in particulari, præcipue vero Principes, magistratus Reipublicæ, Prælatos, aut alios Ecclesiasticos vel Religiosos reprehendat, quia non modo nihil utilitatis, sed plurimum potius detrimenti ex talibus concionibus reportatur. Imo ob eandem causam neque tunc facile vitium reprehendendum est, quando pauci tantum illi subjecti sunt, ita ut ex ipsa reprehensione facile colligi possit, eos dumtaxat castigari.

Secundum genus sunt saccharum vel emhammata seu juscula dulcioria: per quæ intelligo mansuetudinem et suavitatem in concione adhibendam; hæc autem eo consistit, ut Concionator potius studeat suos Auditores per amorem, quam timorem, per laudes potius, quam reprehensiones ad officium suum faciendum adducere; hic enim modus persuadendi, si moderate adhibeatur, Deo et hominibus et gratior et efficacior est, quam oppositus, uti Deus aliquando B. Magdalenæ de Pazzis ostendit, quæ, ut Pater Nicolaus Lancizius opusc. I, fol. 84, testatur, vidit in raptu quodam divinam majestatem valde sibi complacere et delectari in anima S. Joannis Evangelistæ, et in anima S. Ignatii; quocirca clara voce dicebat: « Spiritus S. Joannis et S. Ignatii est idem, quia totus est amare et conducere ad amandum Deum; » unde ulterius vidit, quoties filii S. Ignatii in terra trahebant tali modo animas, toties renovari Deo complacentiam et delectationem, quam in anima S. Ignatii percipiebat.

Quod vero etiam efficacior hic modus sit, videtur ex eo colligi posse, quod Concionato-

ribus rigidis et mansuetis idem contingere videatur, quod de Phæbo et Aquilone vento fabulæ fingunt, dum nimirum inter se, quis fortior esset, contententes, decreverunt, illum pro victore habendum, qui viatori tunc forte in campo peregrinanti pallium citius esset erepturus, quod quidem Aquilo furiosis suis flatibus certo se effecturum putabat, sed contrarium obtigit, ut scilicet viator pallium arctius corpori adstringeret, cum tamen Phæbus suaviter et paulatim radios suos per pallium in corpus viatoris transmittens haud difficulter effecerit, ut calore correptus, illud ultro deponeret; hoc ipsum, inquam, Concionatoribus evenire frequenter experientia testatur, qua videmus rigidos Concionatores efficere, ut peccatores de venia obtinenda desperantes in antiquis consuetudinibus peccandi persistent potius, quam emendentur, cum tamen mansuetiores Concionatores bonitatem et misericordiam Dei suavi quodam modo proponentes facile obtineant, ut easdem deponant.

Tertium genus sunt varii flores et herbæ, quæ cibis inspergi et adjungi solent, et appetitum cibi non modice proliciunt: per quas intelligo varios modos loquendi per figuras oratorias, quæ adhiberi solent, et debent in concionibus, et apud Cyprianum Soarium lib. III. cap. xxv. ac sequentibus legi possunt; illud solum advertere velim Concionatorem, non omnes illas assignatas species figurarum locum habere in concionibus, sed sequentes dumtaxat ordinarie adhiberi. Prima est *Contentio*, quando Concionator, cum suis Auditoribus contendit quasi, ut v. gr. dicat: O homo liber es, et te servum fecisti? quia nimirum facis peccatum, servus es peccati, solutus es, et vincula quæris? numquid avis quærit laqueum, piscis hamum, mus cattum, lupus foveam, lepus canem? avis capta odit granum, propter quod capta est, et tu qui captus es a Diabolo per peccatum, non odisti peccatum, et illuc vadis, ubi vidisti plurimos cecidisse?

Secunda est *Repetitio*; ut si dicat: quis te privat regno cælorum? peccatum. Quis te inhabilem facit? peccatum. Quis pacem cordis tibi aufert? peccatum.

Tertia est *Dubitatio*; quando scilicet Concionator simulat se dubitare de aliquo, licet non dubitet; ut si dicat: O Peccator, quid facies? si perseveraveris in peccato, punieris in inferno, privaberis paradiso; si pœnitentiam egeris, hic eris absque gaudio, confectus

dolore atque suspirio; quid facies? melius et securius est hic plangere et dolere, quam in inferno.

Quarta est *Exclamatio*; quando cum clamore vel cum indignatione et dolore fit sermo, ut si dicat: O si parietes loqui possent, quoties te hos fecisse dicerent.

Quinta est *Inflexio*; quando gradatim in oratione proceditur, ut si dicat: Dominus monet, imo jubet, imo cogit, ut redeamus.

Sexta est *Conversio*; quando Auditor modo exaltatur, modo deprimitur dicendo v. gr. O quam pulchra tibi videbare in hac veste, placuisti amico, sed displicuisti Deo.

Quantum genus et primarium condimentorum est sal, qui, nisi plerisque cibis inspergatur, minus hi sapiunt; per hunc intelligo discretionem et moderationem, quæ nisi in singulis orationibus adhibeatur, sperari vix potest gratam et utilem fore concionem, ut adeo merito huc applicari possit, quod Sanctus Bernardus in alia materia dicit: « Discretio omni virtuti (dicam ego omni concioni) ordinem ponit, modum tribuit, decorem et perpetuitatem confert; tolle hanc et virtus (et concio) vitium erit, ipsaque affectio naturalis in perturbationem magis convertetur, exterminiumque naturæ. » Consistit autem hæc discretio in tribus potissimum capitibus. Primo ut omnis excessus in reprehensionibus et laudibus caveatur. Secundo ut nulla pars in particulari attingatur. Tertio ut non nimis copiosa materia una vice assumatur, aut alio modo concio ultra solitum tempus protrahatur; non enim est levis indiscretio hospiti jam saturo novos perpetuo cibos obtrudere, atque ad eos sumendos contra voluntatem adhortari et cogere.

De quarto officio Concionatoris seu de dispositione.

Sicut Pater familias, postquam cibos sufficienter coctos et condimenta præparata advertit, diligenter attendit, ut suo quisque cibus ordine apponatur, ita Concionator quoque sedulo curare debet, ut aptam in concione methodum servet, nihil enim, ut Sanctus Salesius, ait, concionem magis commendat, utiliorem reddit, et Auditores facit magis benevolos; hæc autem methodus clara, perspicua, et nullo modo recondita esse debet, potesque vel in primariis totius concionis partibus, vel in ipsis tantum argumentis pro

confirmatione adhibendis reperiri, unde de quavis seorsim agendum.

MEMBRUM I

De methodo in partibus concionis servanda.

Hæc in eo consistit, ut suo ordine pars quævis ponatur. Prima ergo pars concionis est *Exordium*, de quo præter ea, quæ a Soario et aliis rhetoribus communiter traduntur, potissimum observandum est, ut breve sit, et apte cum reliquis partibus coherens. Porro quatuor sunt fontes, ex quibus exordia plerumque ducuntur. Primus est festum aut circumstantia Festi, ut si quis in Festo v. gr. Sanctis Joannis dicat: mos est, ut hodie festivi ignes excitentur, idem ego hodie faciam, atque adeo in ipsorum Auditorum cordibus ignem festivum excitare conabor. Secundus fons est Evangelium, quod ante concionem legitur, ex quo varia exordia fieri possunt, nempe ut vel ex ipsis doctrinis desumantur, (ut si quis dicat: hodiernum Evangelium, si ullum per annum, refertum est solidissimis doctrinis, possem enim hoc et illud probare, verum ex omnibus doctrinis hanc eligam, eo quod eam præ omnibus aliis necessariam et utilem vobis judicem) vel ex tempore, quo Evangelium recitatur (ut si in Dominica Quinquagesimæ dicas: si intentionem Sanctæ Matris Ecclesiæ, propter quam dictum Evangelium hodie legi voluit, considero, video illam nobis indicare voluisse, quod hoc tempore homines maxime cæci sint, atque adeo assidue a Deo petere debeant, ut videant; quare ut Sancta Mater obtineat finem suum, ego hodie Christum imitabor, et Auditores meos illuminare conabor, faciendo, ut fraudes, mala, periculaque, in quæ hoc tempore Daemon eos præcipitare conatur, videant. Tertius fons est ipsa sententia, quæ pro themate assumitur, ut si v. gr. hæc sit assumpta: *Quæ mulier habens drachmas decem, si perdiderit unam, nonne totam domum everrit*, etc. dicere potest Concionator, varias esse sententias, quid per drachmam intelligatur, iste hoc, ille istud intelligit, mihi eorum sententiæ magis placet, qui per drachmam hanc animam omnem significare voluit, hanc enim quærimus *everrendo*, et per scopas examinis vel confessionis sordes peccati ab illa separando; quare ostendam, quomodo has scopas usurpare, et confessionem vel

examen utiliter facere debeamus. Quartus fons est ipse scopus concionis, seu doctrina persuadenda, vel materia pertractanda, ut si probaturus Beatissimam Virginem esse arcam, per quam a diluvio æternæ damnationis liberemur, dicat in exordio, iudicii extremi diem similem fore diluvio mundi, atque adeo nos merito arcam quærere; aut si probaturus soli Deo serviendum esse, dicat: Servos omnes esse ita constitutos, ut optimum semper quærant dominum, et eligant, sed quem raro inveniunt; se vero hodie talem ostensurum. Ad hos quatuor fontes plerique alii revocantur, unde qui ad eos recurrerit, haud difficulter exordium conficiet. Altera pars concionis *Narratio* est, quæ, ut bene notat Soarius, sæpe eatenus tantum est necessaria, ut ordo rei doceatur, ut si probaturus Christum esse sponsum omnium sponsorum præstantissimum, sic finito exordio narrationem exordiaris: has potissimum conditiones sponsa in sponso suo desiderat, videlicet, ut sit dives, nobilis, pulcher, sapiens, immortalis, amans sponsæ, sed hæc in cælesti hoc sponso præstantissimo modo reperiuntur. Porro duplex narratio in concione adhiberi potest, prima est expositio quæstionis seu ipsius rei, de qua hactenus sermo fuit; posterior est expositio rerum, quæ ad illam quæstionem pertinent, ut, si factum aliquod vel historia in ipso decursu concionis narretur; cuius quidem narrationis quatuor sunt proprietates, prima est *Probabilitas*, quæ conciliatur, si loca, tempora, causæ et reliquæ circumstantiæ ordine suo et clare exponantur, si nihil contra decorem afferatur, si, quæ dicuntur, personæ vel rebus conveniant, si nihil narretur, quod abhorreat ab hominum sensu. Secunda est *Brevitas*, quæ maxime obtinetur, si inutiles circumstantiæ resecantur. Tertia est *Suavitas*, quæ comparatur, si narratio figuris illustretur, quales sunt hypothesis, exclamatio, suspensio, admiratio, ethopœia, interrogatio et similes; si colloquia intermisceantur, si inopinati eventus afferantur, si breves epilogi addantur. Quarta est *Perspicuitas*, quæ obtinetur, si verba propria et usitata adhibeantur, nec perturbato ordine inter se composita.

Tertia pars est *Confirmatio*, quæ nihil aliud est, quam oratio, in qua firmamenta causæ afferuntur, quæ propositam doctrinam confirmant; hæc pars, ut facilius et solidius a Concionatore instituatur, eo fere modo utatur, quem Philosophi in argumento fa-

ciendo adhibere solent, nimirum propositionem aliquam faciendo, quæ tamquam scopus principalis probanda, assumatur, tum subiungat syllogismum primum, quo eam probare instituit, examinetque, an et quæ ex duabus præmissis neganda videatur, eamque per alium syllogismum probet, donec ad talem syllogismum perveniat, cuius utraque præmissa sufficiens apparet ad conclusionem probabiliter suadendam; quo vero ordine argumenta sint collocanda, in sequenti membro dicitur.

Quarta pars *Confutatio* est, quæ duplici modo institui potest in concione; primo, ut totus concionis scopus nihil aliud sit, quam refutatio unius vel plurium doctrinarum ab adversario prolatarum, at hæc rara admodum esse debet, et tunc tantum adhiberi, quando doctrina aliqua valde perniciosa in vulgus sparsa est; vel quando insolitus aliquis timor, aut vana alicujus mali imminentis persuasio populum invasit, ut factum est ante aliquot annos, quando horribiles adeo noxiasque tenebras orituras sibi persuasere homines. Secundo, refutatio quandoque tantum partem orationis occupat, et fere instituitur eo modo, quo Philosophi post suam sententiam confirmatam suas objectiones solvere consueverunt, et hæc frequenter satis atque utiliter in concionibus adhibetur, maxime si ipsa objectio a Concionatore paulo fusius atque eo fere modo, et cum ea exaggeratione proponatur, quo ipsos Auditores eandem proposituros existimat.

Quinta pars *Epilogus* est, ut plurimum efficaciam habet ad movendum Auditorem, ita magnopere curandum est, ut conditiones omnes ad illum requisitæ exacte observentur; quarum prima est, ut brevis sit epilogus, ne inflammatus Auditor iterum refrigeret; hinc sedulo cavendum, ne in eo novæ historiæ recitentur, aut nova argumenta afferantur. Secunda est, ut coherens sit et conformis cæteris partibus, id quod fiet; si vel explicite vel implicite instituatur brevis repetitio eorum, quæ dicta sunt, maxime apud eos, qui rudiores sunt, atque adeo merito creduntur difficulter retinuisse ea, quæ per discursum concionis fuerunt proposita. Tertia est, ut sit affectuosus, id est, variis motibus instructus, quales potissimum sunt indignatio, contristatio, gaudium, timor, spes, prout scilicet materia tulerit; multum etiam ad hunc motum concitandum juvat, si introducat aliquam personam alloquens Au-

ditorem, suadensque, aut dissuadens id quod Concionator prius suaserat vel dissuaserat. Item si ipse Concionator quandoque Christum vel Sanctorum aliquem alloquatur, ab iisque auxilium nomine Auditorum non sine quodam commiserationis affectu petat.

MEMBRUM II.

De methodo in confirmatione servanda.

Cum potissima vis, fructusque concionis in confirmatione sit positus, merito Concionator in ea maxime laborare debet, ut aptam methodum habeat, qua et intellectus Auditoris sufficienter illustretur ad cognoscenda ea, quæ proponuntur, et efficaciter moveatur ad eadem amplectenda. Potest autem hæc methodus dupliciter considerari, scilicet vel in genere, vel in specie.

In genere methodus ista in quinque sequentibus partibus consistit. Primo, ut doctrina, quam pro scopo sibi Concionator assumpsit, clare et solide proponatur, seu doceatur, quid sit, aut quomodo, vitari aut exerceri debeat vitium aut virtus, actiove, quam persuadere vel dissuadere intendit. Secundo ut una alterave ratione ostendatur, quare sit exercenda vel fugienda; ubi tamen notandum, Concionatorum non nimis scrupulosum esse debere in ordine argumentorum observando, ut scilicet infirmiora in medio, robustiora in fine collocet, sed potius ordinarium modum Concionatorum sequi posse, qui primo loco sententias Sacræ Scripturæ, secundo sententias sanctorum Patrum, et tertio tandem loco rationes naturales ab utilitate vel damno petitas ponere solent, ita tamen ut in his postremis plerumque se diutius detineant, sententias vero sanctorum Patrum raro, et non nisi breves et enucleatas proponant; nam, ut bene advertit sanctus Salesius, qui nimis allegant prolixa, suum infirmant favorem, et zelum elanguescere cogunt; deinde attentionem turbant Auditoris, et periculo evidenti se exponunt obliviscendi illius, quod intenderunt. Tertio ut una alterove apto exemplo ostendatur, illa commoda vel detrimenta, quæ in probatione sui scopi proposuit, jam ab aliis fuisse reportata, quæ quidem exempla, si appropriata sint, bene proponantur, et melius explicentur, mire exornant concionem, et ad gustum conducunt, teste S. Salesio. Quarto, ut, si

quod impedimentum obstare videtur, per refutationem, aut mediorum, quibus removeri possit, demonstrationem tollere conetur. Quinto, ut brevi et ferventi epilogo claudatur sermo. Atque hæc methodus, uti clarissima et facillima, ita pro plebe instruenda aptissima est, de qua memini primarium aliquem Concionatorem dixisse, eum, qui ipsum observet, certo sibi persuadere posse, quod non utilem dumtaxat, sed etiam gratam Auditoribus concionem sit habiturus.

In specie autem, quæ methodus sit observanda, non video melius posse explicari, quam si ipsa Magni Salesii verba afferam, qui quidem c. iv. suæ instructionis sic loquitur: « Approbo, quod methodus sit clara, et perspicua, et nullo modo recondita, ut plures practicant, qui magnæ artis esse autumant, si nullus illorum methodum cognoscat; sed quid, amabo, valet methodus, si non percipiatur, et ab Auditore cognoscatur? ut tibi quoad hæc aliquod præstem auxilium, adverto, quod vel intendis aliquam explicare historiam v. g. Resurrectionis, Nativitatis, vel aliquem sensum Sacræ Scripturæ enucleare, vel explanare totum Evangelium diurnale, pluribus refertum sententiis, vel tandem vitam et gesta alicujus. Sancti una cum aliqua sententia proponere. »

In primo modo varie procedere possumus; primo quidem possumus ostendere numerum hominum, qui ad historiam, quam proponere intendimus, concurrunt, et quemlibet ponderare. Exemplum sit, in Resurrectione considera Mariam, Angelos, Custodes sepulchri, et amabilem Salvatorem; in Maria adverto fervorem et diligentiam, in Angelis gaudium et jubulum, et candida, splendoresque circumdata vestimenta; in custodibus contempler debilitatem hominum, qui contra Deum machinantur, et contra stimulum calcitrant. In Jesu obstupesco gloriam, triumphum ex morte relatum, et gaudium de spe nostræ resurrectionis. Secundo in uno mysterio descensum ad inferos, liberationem corporum, dotes corporis gloriosi, etc. Tertio in omni mysterio considerare possunt hæc tria puncta, quid, quare, quomodo. Postquam cum aliqua periphrasi, historia est proposita, in ullo ulterius sequentia ponderari debent, quid in ea discendum ad fidei nostræ ædificationem. Secundo quid considerandum ad spei nostræ incrementum. Tertio quid animadvertendum ad nostræ charitatis inflammationem. Quarto

quid notandum ad nostram imitationem, ut illud exequamur.

In secundo modo scilicet quando aliqua sententia explananda sumitur, ponderandum est imprimis, ad quam virtutem referatur v. gr. qui se humiliat, exaltabitur; ubi humilitas clare est expressa; quod in aliis sententiis non tam manifeste apparet, uti in hac sententia: Quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem? videre est, in qua de charitate obscure tantum, et implicite sit mentio, cum igitur virtutem in pertractanda sententia discooperuerit, ad illam poterit reducere sermonem methodice expendens, in quonam sita sit virtus; quænam sint veræ notæ illius, qui effectus, quæ media ad illam assequendam.

Alia est methodus demonstrans, quam hæc virtus, de qua agitur, sit honorabilis, et jucunda. Præterea alio adhuc modo tractari potest virtus, nempe secundum illa, quæ præstat bona, et secundum illa mala, quæ infligit vitium huic virtuti, de qua est sermo, oppositum, sed prior methodus utilior existimatur.

In tertio modo, quando videlicet integrum Evangelium in concione explicandum assumitur, notandæ imprimis sunt sententiæ illæ, quibus diutius inhærere decrevimus, et attendendum, de qua virtute tractent, tum de hac paulo fusius, ut de una sententia supradictum est, agendum, et per alias cum periphrasi percurrendum. Sed hic modus tractandi pluribus refertum sententiis Evangelium minus est utilis, tum qua nonnisi per modicum tempus licet inhærere singulis sententiis, adeoque neque accurate explicari possunt; tum quia nequit, quod intendit Auditoribus suis inculcare.

In quarto modo, quando de alicujus Sancti vita sermo instituitur, varia potest servari methodus; nam primo in ea enarrare possumus secundum ordinem omnes partes vitæ hujus vel illius Sancti; vel hoc, quod fecit agendo (ubi virtutes enarrandæ sunt) vel patiundo (ubi, quid passus sit, aut quomodo se mortificaverit, explicandum) vel orando (ubi recensenda etiam miracula) vel pugnando contra mundum, carnem et superbiam, etc. Secundo ostendi quandoque potest, quomodo sit Deus honorandus in Sancto, et Sanctus in Deo: quomodo serviendum Deo ad imitationem Sancti: quomodo supplicandum Deo per Sancti sui intercessionem; et hoc modo deartuare Sancti vitam, et omnia debito

locó collocare. Ita fere S. Salesius, qui recte addit, has methodos tyroni sufficientes esse posse, donec post modicum exercitium alias et forte meliores invenerit.

De Concionatoris officio, seu de pronuntiatione.

Sicut Paterfamilias, ubi cibum paratum esse advertit, in patinas distribui, et per fideles ministros apponi jubet, et postea cum decore dividit, ita illud quoque Concionator observare debet, atque adeo conceptus suos in verba certa redigere, quæ memoriæ, velut fidelis ministri beneficio Auditoribus cum decore et convenienti actione distribuantur, unde tria requiruntur ad perfectam pronuntiationem.

Primo verba duplici modo spectari possunt, scilicet quoad nudum sonum, et quoad elegantiam; si priori modo spectentur, curandum est, ut vox sit *variata*, id est, modo incitata, modo demissa, modo acuta; *vivax*, id est, cum fervore et affectu prolata; *moderata*, tam quoad festinationem, quam quoad elegantiam; nam illa facit, ut Auditores dicto inhærere non possint; hæc autem si nimia sit, Auditorum aures offendit. Incipiat ergo graviter, sedate, distincte, et paulatim in concionis excursu concitet vocem, ita tamen ut integra prolatio syllabarum maxime ultimarum et verborum distinctio constet; in fine tamen magis attollat vocem, et vehementius agat; ita solent periti Concionatores, ubi vocem altius extulerunt, tantillum interquiescere, ut Auditores clamoris impetu tacti rem clamore dignam expendant, et ne pectus, quod vocem validam explosit, et vestigio verba resumens lædatur. Si posteriori modo seu quoad elegantiam spectentur verba, conandum quidem, ut propria sint, ut pura seu idiomati proprio bene conformia, neutiquam tamen extraordinariæ elegantiae affectionem sapiant; nam, ut recte Quintilianus ait, jacent sensus in oratione, in qua verba laudantur. Hinc Prædicator ille celeberrimus S. Paulus ad Corinth. c. ii. dixit: *Sermo meus et prædicatio mea non in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis, sed in ostensione Spiritus et virtutis consistit.* Errat proinde Concionator, si putet tunc se bonam habuisse concionem, si celeriter loquatur, insigniter clamet, et conceptibus

ac verbis subtilissimis, et in cancellariis Germanicis usitatis concionem suam resericiens, clamorem et famam populi conciliet : errat, inquam, quia, ut bene S. Hieronymus ait, « verba volvere, et celeritate dicendi apud imperitum vulgus admirationem facere, indoctorum est ; nihil enim tam facile est, quam vilem plebeculam et indoctam concionem lingua volubilitate decipere, quæ quidem, quod non intelligit, plus miratur ; docente te in Ecclesia, non clamor populi, sed gemitus suscietur ; lacrymæ Auditorum laudes tuæ sint. » Quod ipsum etiam insigniter confirmat zelosus ille Hispaniæ Concionator Avila, dum aulicum Concionatorem, qui propter humilem dicendi modum contemnebatur ab Auditoribus, instituens, inter alia sic loquitur : « Et numquid hoc unicum est, quod a vera eloquentia spectatur, ut persuadeat ? sicut nimirum finis medicinæ est sanitas, sic est eloquentia persuadere, unde sequitur, quod, quemadmodum nomen meretur et existimationem medici peritissimi, qui pluribus ægris reddit sanitatem, eodem jure haberi debeat iste eloquentissimus, qui majore efficacia quidvis persuadet, assensumque ab Auditoribus perorat ; illi autem, qui sperant hanc gloriam se consecuturos, tantumque effecturos solo verborum apparatu, similes mihi videntur quibusdam arboribus, quæ foliis quidem ac floribus abundant, sed fructu carent ; fierique ita poterit, ut aliquas quidem auribus blanditias faciant, nunquam tamen ad animos penetrabunt. » Sic ergo dicere debet Concionator ut vere de Auditoribus usurpare queat verba illa Dei Osee c. iv. *Ducam eum in solitudinem* (id est, templum) *et loquar ad cor ejus* ; non igitur audiant Auditores illa Israelitarum verba usurpantes Isaïæ c. xxx. *Loquamini nobis placentia* : sed potius audiat Deum ibidem c. xl. monentem, *Loquimini ad cor Jerusalem, et advocate eam, quoniam completa est malitia ejus*.

Secundo memoriam quod attinet, hæc sicut famuli cibos ad mensam portantis officium subit, ita instrui, et juvari debet, ut officio hoc bene fideliterque fungatur, et nullam ex commissis doctrinis subtrahat ; juvabitur autem tribus potissimum modis. Primo, si Concionator bonam faciat divisionem suæ concionis, et semper eam in syllogismo quodam principali fundet ; sic enim non difficile illi erit totum systema concionis memoria com-

plecti, et argumenta, quæ ad singulas probationes probandas excogitavit, ordine proponere. Secundo, si in margine varias sibi notas faciat, annotetque speciales locos, ex quibus argumenta desumpta sunt, quem in finem juvabit etiam, quando nova doctrina, probatio, aut pars inchoatur, novam lineam a capite ordiri. Tertio, si non nimium se adstringat verbis, ita ut eo modo, quo scripsit, omnia pronuntiare velit ; hæc enim adstrictio et libertatem actionis et fervorem tollit, dum scilicet Concionator totus quodammodo est in charta sua, magisque laborat, ne verbum aut sensus aliquis excidat, quam ut Auditorem moveat ; quem ipsum in finem etiam cavendum est, ne ut supra jam monui, prolixæ nimis sententiæ Sacræ Scripturæ, aut sanctorum Patrum citentur, nam eadem ex his citationibus incommoda sequuntur.

Hæc media juvandi memoriam, ut bene notat S. Franciscus Borgia c. iv. de ratione concionandi, multo efficaciora sunt, et facilliora, quam ea, quæ ab aliquibus vel per medicinas, vel per mirabiles locorum imaginationes, quibus puncta suæ concionis adstringunt, adhiberi consueverunt.

Tertio quid circa actiones et gestus observandum sit, malo iterum sapientissimi Salesii, quam meis verbis explicare ; sic ergo ille ait c. v. suæ instructionis, ubi de forma seu modo concionis loquitur : « Mi Domine, hic auctoritatis plus requiro, quam alibi, cum non sim communis opinionis, hoc tamen quod dicam, est ipsamet veritas. Forma, ait Philosophus, est, quæ dat esse et animam rebus. Dic admiranda, sin bene dixeris, nihil est ; dic pauca, si bene, multum est. Quomodo ergo dicendum est ? cavere debemus multa quamquam, longas vitare periodos, non affectare gestus, actiones, et motus, illa enim sunt pestis concionis. Gestus sint liberi, nobiles, genorosi, innati, fortes, sancti, graves, paululum tardi, sed ut quis assequatur tales quid amabo, requiritur ? Verbo, loqui ex affectu, et devotione, excellenter præditum esse doctrina, quam dicendo conatur persuadere ; præcipuum artificium est artificio cavere ; oportet, ut verba nostra sint inflammata, non clamoribus et immoderatis gesticulationibus, sed suavi interna affectione ; oportet, ut magis procedant ex corde, quam ore, nam cor ad cor loquitur, lingua vero solum profert verba auribus. Dixi quod gestus debeant esse *liberi*, ut improbem gestus quosdam affectatos et coactos, pedibus-

que et nescio quibus mensuris ligatos. Dixi ut sint *nobiles*, ut rejiciam gestus quosdam quorundam rusticos, qui solent pugnis, pedibus, stomacho percutere cathedram, clamare, mirandumque boare, et sæpius extra propositum. Dixi *generosos*, ut arguam eos, qui formidolosos præ se ferunt gestus, quasi non loquerentur discipulis et pueris, sed suos venerationem Magistros. Dixi *innatos* seu *naturales*, ut excludam omnem artem et affectationem. Dixi *fortes*, ut improbem gestus quosdam quasi mortuos, languidos et omni privatos efficacia. Dixi *sanctos*; ut vitentur venusti, aulici et politici gestus. Dixi *graves*, ut abstinence a nimis multis complimentis, et reverentiis, quibus quidam suis blandiuntur Auditoribus, sicut et a quibusdam manuum agitationibus, similibusque motibus indecentibus. Dixi *parum tardi*, ut quis sibi temperet a gestibus quibusdam abbreviatis et collectis, qui magis occupant oculos, quam animum moveant. » Ita Salesius, quibus addi potest, quod alii etiam circa dispositionem corporis observandum putant, dum hortantur, ut status sit erectus et celsus, non moveatur corpus modo ad hoc, modo ad illud latus, sed in medio plerumque quietum teneatur, vultusque sit graviter lætus, et mansuetudinem præ se ferat, nisi circumstantiæ variationem requirant. Brachia ab initio per aliquod tempus quietam teneantur, tum dextra pro rei necessitate moveatur; sinistra tamen nunquam sola movenda est, nisi cum aliquid contemnitur; utraque manus movenda est, cum affectus incalcescant.

De sexto officio Concionatoris, seu bono exemplo.

Sicut Paterfamilias in mensa ita suis convictoribus cibos dividit, ut sibi etiam aliquam bonam partem de iisdem retineat, idque duplici fine facit. Primo, ne, si convictores videant, ipsummet non gustare cibos appositos, suspicentur, eos bonos non esse, atque adeo ipsi etiam abstineant. Secundo, ut ordinatam erga se ipsum charitatem exercent, atque adeo propriam etiam vitam et corpus conservet et augeat; ita ob eosdem etiam fines Concionator, vel maxime studere debet, ut doctrinam, quam aliis persuadere cupit, prius ipse practicando degustet, sicque exemplum Servatoris sui sequatur, qui cœpit facere et docere, ut Evangelium testatur.

Primo ergo bonæ vitæ exemplo præluere debet propter propriam salutem; quid enim proderit illi, si alios lucretur, et seipsum perdat? annon similis erit candelæ aliis lucenti, et seipsam consumenti? columnis lapideis, quæ viatoribus viam ad patriam ostendunt, quam ipsæ nunquam ambulant? annon talibus aliquando Dæmones cum ludibrio objicient illa ad Christum a Judæis prolata verba: *Alios salvos fecit, seipsum non potest salvum facere?* nimirum non frustra Christus dixit Apostolis et Concionatoribus: *Vos estis lux mundi*: indicare nempe voluit, ita illos illuminare debere alios, et calefacere, ut ipsi de sua luce et calore nihil amittant; hinc cum ipso aliquando prædicante exurgens mulier diceret: *Beatus venter, qui te portavit*; mox eam correxit, dicens: *Quin imo Beati, qui audiunt Verbum Dei, et custodiunt illud*, quasi diceret, non ideo Concionatorem esse beatum, quia bene dicit, sed quia quæ bene dixit, bene vivendo efficaciter confirmavit, meruitque epitaphium illud suo sepulchro inscribi, quod quidam Concionator omnibus Sacerdotibus commune esse voluit:

*Siste gradum Viator,
Christianus Gottlieb hic jacet:
Qui vixit, ut dixit;
obiit, ut vixit;
vivit, ut obiit,
id est,*

In et cum Domino.

*Aspice, et fac secundum exemplar, quod tibi
ab eo monstratum est.*

Alioqui merito timere potest, ne de illo verificetur illa tremenda vox sancti Chrysostomi in cap. XXIII. MATTH. *Bene docendo, et male vivendo instruis Deum, quomodo te debeat condemnare.*

Secundo etiam propter Auditorum salutem studere debet bonæ vitæ et exemplo; nam, ut recte S. Laurentius Justinian. de Concionatore loquens ait: « Dabis voci tuæ vocem virtutis, si quod suades, prius tibi persuasisse cognoscaris; validior operis vox est, quam oris, fac, ut loqueris. » Hinc Deus Israel salvaturus præcepit, ut milites Gedeonis non tuba tantum, sed etiam lucerna instructi essent, indicare scilicet volens, non sufficere doctrinam, nisi etiam vitæ exemplum jungatur, id quod eleganter Paulus ad Corinth. XII. significavit dicens: *Si linguis hominum loquar, et Angelorum, charitatem*

autem non habeam, factus sum sicut aes sonans et cymbalum tinniens, quod solo videlicet sono alios ad pietatem, vel alios affectus excitat, ipsum autem nihil de his participat; imo tales plerumque in aliis quoque exiguum fructum faciunt: quomodo enim sperare potest, se aliis sobrietatem, castitatem, liberalitatem persuasurum, qui quotidie hospitium frequentat, concubinam habet, et sordide pecunias corradit. « Delicatus Magister est, inquit S. Hieron. qui pleno ventre de jejuniis disputat; accusare avaritiam et latro potest, Sacerdotis Christi os, mens, manusque concordent. » Atque utinam tantum non proderent, et non graviter etiam nocerent Auditoribus. Certe S. Gregorius l. x. moralium c. i. non dubitat, tales mulieri, quæ filium vigilans nutriebat, et dormiendo oppressit, comparare; ita namque et Prædicator malis doctrinis educat, et moribus occidit, unde merito S. August. in epistola quadam, similem Concionatorem sic alloquitur: « Exaudi teipsum, immanissime Doctor, quid mihi lingua aurea, et cor ferreum? Sanctus Joannes Baptista non lucens tantum, sed ardens erat lucerna, » Quia ut bene S. Bernardus advertit: « Est vanum lucere tantum, tamdiu ardere parum, ardere et lucere perfectum, » ut adeo merito sibi quisque Concionator illa S. Pauli ad Timoth. ii. verba applicare debeat: *Sollicite cura teipsum, probabilem exhibere Deo, operarium inconfusibilem, recte tractantem Verbum Dei*, et iterum c. ii. ad Titum: *In omnibus teipsum præbe exemplum bonorum operum, in doctrina, in integritate, in gravitate, verbum sanum et irreprehensibile, ut is, qui ex adverso est, vereatur, nihil habens malum dicere de nobis.*

Monita quædam generalia Concionatori observanda.

Primo ante omnia illam Servatoris sententiam sibi ob oculos ponat: *Estote prudentes sicut serpentes, et simplices sicut columbæ.* МАТТ. x. nam utraque hæc doctrina insignes illi et peritiles ad suum officium recte administrandum doctrinas subministrabit: et prudentia quidem serpentina docebit, caput seu finem Concionatori summo semper studio esse defendendum, qui est pascere Auditores cibo Verbi Dei, atque adeo omnem laborem et industriam in concionibus

adhiberi solitum huc unice esse dirigendum; columbina vero simplicitas decebit illum, puram intentionem ad Deum habere, unde duplicem consequetur fructum; prior est, ut, quia per bonam hanc intentionem manet in Deo, fructum ferat multum, quemadmodum ipse Christus promisit. Posterior est, ut non deficiat, si suas conciones minus acceptas populo, aut paucos humilesque Auditores se habere advertat, cum Deum semper prospectatore habeat, cujus unius judicium pluris est faciendum, quam si omnes etiam possibiles Angeli et homines adessent: hinc meliori jure illud Democriti usurpare potest: « Unus mihi pro populo, et populus pro uno; » aut illud Epicuri: « Hæc ego, non multis, sed tibi; satis nimirum magnum theatrum alter alteri sumus. »

Secundo, diligenter quoque observet monitum, quod offert S. Salesius c. v. his verbis: « Dantur quædam benevolentiam captandi formæ, quibus apposite utaris in principio, dum populum alloqueris. Suadeo, ut ipsi manifestetur illud, quo erga ipsius salutem ferimur desiderium, sed hoc cordialiter, breviter, concinne, sine verbis comptis. Majores nostri, et quotquot fecere aliquem fructum, esse ab omnibus politicorum verborum lenociniis continuerunt, corde ad cor, spiritu ad spiritum, uti genitores gnatis sunt locuti, » ita videmus, sanctum Paulum in suis Epistolis fecisse, præcipue Thess. cap. ii. dum ait: *Facti sumus parvuli in medio vestrum, tamquam si nutrix foveat filios suos, ita desiderantes vos cupide, ut vellemus tradere vobis non solum Evangelium Dei, sed etiam animas nostras, quoniam charissimi nobis facti estis.* Et iterum II. Corinth. vi. *Os nostrum patet ad vos, o Corinthii, cor nostrum dilatatum est, non angusti amini in nobis.*

Tertio non facile cæremonias et gestus singulares, aut spectacula in subselliis populo exhibeat, quia licet talibus spectaculis interdum populus ad fletum moveatur, tamen strepitus iste paulo post deficit, ac in fabellæ argumentum vertitur; satis est communi probatoque more duci, et spem victoriæ non in spectaculis et tumultibus: sed in Dei spiritu et doctrinis Christi veritate nitentibus ponere.

Quarto quando de justitia divina concionari decreverit, ita id faciat, ut in fine pro consolatione aliquid de misericordia subjungat, ne desperationem ingerat Auditoribus; vicissim ne præsumptionem generet, nunquam

facile de misericordia concionetur, quin de ejusdem justitia pro timore conservando aliquid subjungat; nam timor et spes in Auditoribus sunt duo molares dentes; quorum uterque necessarius est ad optatum fructum spiritualem ex Verbo Dei referendum, verbi-que divini cibum masticandum.

Quinto sæpe consulat actionis hujus peritos, ut, quod deformiter agit, eorum consilio corrigat, sed et Concionatores insignes, ubi occasio dat, audiat, eorumque pronuntiationem, gestus et similia, quæ ad artificium oratorum pertinent, sedulo observet, ita tamen, ut prudentem cautelam in imitatione adhibeat, et, quidquid aliis decorum est, non statim sibi adsciscat: sunt enim gestus nonnulli fortuiti, quos uni venustos, alii indecoros esse compertum est; certe raro ad modum feliciter cedit, si quis insignem Concionatorem per omnia captiva velit æmulari; ingenia namque diversa nequeunt in omnibus mutuo inter se congruere; optime facit, qui ex multorum, quos audit, varia observatione unam sibi boni Concionatoris formam componit, eamque sedulo in se exprimere studet. Illud vero hoc in negotio non nemo prudenter monet, perquam raro, aut fere nunquam Concionatorum reperiri, qui pronuntiando vel agendo non peccet, atque adeo optimum in hoc genere censendum, qui omnium levissime peccat; quare non est, cur doleat Concionator, si in hac parte non inculpatissime se agere advertat, modo deformitatem cavere studeat; neque vero Auditores minus proficient, quod aliquem brachii manusque motuum non adeo arti convenientem aspiciant.

Sexto rumoribus populi non facile moveri se sinat, ut nova et parum confirmata in publicum afferat, vix enim dici potest, quantum auctoritas Concionatoris minuatur, si falsos ejusmodi rumores ipse parum circumspice sparsisse comperiat; quam eandem ob causam etiam sedulo cavebit, ne, quæ aut dubia sunt, aut incerta, populo proponat, aut etiam quantumvis certa, imperite explicet; potius abstineat a similibus quæ-

tionibus, cum magis fructuosæ materiæ non desint; neque propterea se sufficientem ad conciones habendas non esse existimet. Seraphicus ille Franciscus non subtilia et magna doctus erat, subtilis vero et magnus Concionator erat, sicut et nostro sæculo Beatus et eminentissimus Carolus Borromæus, quia ut bene Sanctus Salesius cap. 1. ait, ad Concionatorem doctrina sufficit, nulla nisi media scientia præditus mirabilia nihilominus operabitur. Volo sufficienti eruditione excultum esse Concionatorem. Optimus dicenti magister est, quia non vult apparere, plus scire, quam sciat.

Septimo certo sibi persuadeat, non parum referre, qua dispositione non corporis dumtaxat, sed animi etiam ad concionem accedat. Hinc S. Salesius cap. 1. prudenter suadet, ut nunquam Concionator ad concionem accedat, nisi post oblatum sacrosanctum et incruentum Missæ Sacrificium, aut certe nisi intentionem celebrandi habeat; vix enim credibile est, ait S. Chrysostomus, qualem os et lingua, quæ corpore et sanguine Christi maduerunt, Dæmonibus incutiant terrorem tum nimirum cum sancto Paulo dicere potest, Concionator : *An experimentum queritis ejus, qui in me loquitur Christus*, majorique confidentia fervore et lumine scatet : *Quamdiu sum in mundo*, ait Salvator, *lux sum mundi*, unde constat, si realiter in Concionatore inhabitet, suos radios abunde communicaturum, ut in Discipulis in Emmaus euntibus apparuit, quorum post communionem et non ante sanabatur ophthalmia, et aperiebantur oculi ad videndum. Prædicare quoque decet eum confessum, ne a Davide arguatur dicente : *Peccatori dixit Deus, quare tu enarras justicias meas, et assumis testamentum meum per os tuum?* Juvat etiam exemplo celeberrimorum Concionatorum corporalem pœnitentiam præmittere, ut cum Divo Apostolo dicere queat : *Castigo corpus meum, et in servitutem redigo, ne cum aliis predicavero, ipse reprobus efficiar.*

PARS II.

DE PRAXI HABENDORUM CONCIONUM.

PROOEMIUM.

Quod olim Seneca de necessitate exempli in genere dixit, nimirum longum esse iter per verba, breve et efficax per exempla, hoc merito etiam in præsenti nostra materia usurpari potest, frustra nempe præcepta pro arte concionatoria addiscenda agglomerari, nisi simul etiam in quibusdam exemplis ostendatur, quomodo talia præcepta applicari debeant; certe quotidiana experientia docet, nunquam artes facilius, perfectiusque addisci, quam per magistrorum exempla, quia hæc, ut in alio genere sanctus Gregorius dixit: « Quod loquendo imperant, ostendendo adjuvant, ut fiat, » quare cum primarius hujus instructionis scopus sit, non præcepta tantum ad artem concionatoriam pertinentia tradere, sed media etiam ad eandem facile addiscendam suggerere, non videbantur fraudandi tirones, præcipuo hoc exemplorum practicum subsidio. Quare imprimis in genere breviter explicabo, quæ circa conciones actu habendas sint observanda, deinde formatas aliquas conciones offeram, ex quibus haud difficulter, ut spero, tirones addiscere possint, quomodo præcepta hactenus tradita in ipsa praxi applicare, atque adeo ad persuadendum Auditorem apposite dicere debeant.

CAPUT I.

Quid in genere circa praxim habendarum concionum observandum sit?

Breviter aio sequentia observanda. Primo si concio coram Episcopo habenda sit, antequam ascendat Cathedram, ad locum, ubi Episcopus sedet, accedat, ibique imprimis genu flexo manum osculetur, tum benedictionem petens dicat: *Jube Domine benedicere*; qua accepta reverentiam convenientem iterum eidem faciens ad Cathedram pergat. Ita Cæremoniale Episcoporum l. I. c. XXII.

Secundo dum ad Cathedram vadit, mo-

deste et graviter procedat, neque facile hinc inde circumspiciat. Ubi Cathedram ascenderit, per modicum tempus quietus consistat, cooperto capite (ut vult dictum Cæremoniale Episcoporum) usque dum populus ad quietem ac silentium se composuerit; tum detecto capite, signo crucis majori se signans claraque voce dicens: In nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti, Amen: thema clare itidem et tarde pronunciet; aliqui etiam hic locum, ex quo thema depromptum est, citant, sed non video necessitatem, cum paulo post ante recitationem Evangelii eandem indicaturus sit.

Tertio post thema pronuntiatum, formula procemiale subjungat, quæ quidem varia a variis adhiberi solet, rituale Augustanum hanc præscribit: *Die Gnad Gottes des Allmächti-*

gen die reichliche Verdients unsers Heylands und seligmachers Jesu Christi, (vel si Natalitia Christi celebrantur) die Gnad enreiche Geburt unsers Heylands (vel in Quadragesima) das bittere Leyden und sterben unseres Heylands, die Erleuchtung des heiligen Geist seye mit uns allen, welche solches van Grund ihres Hertzens begehren, die sprechendas einige Wortlein; Amen.

Communis praxis sequentem formulam observat, *der Allmächtige gütige, und barmhertzige Gott verleygbe uns allhie sein Gnad, und nach diesem zerganglichen Leben die ewige Freud, und seeligkeit, Amen.*

Quarto hac formula absoluta dicit: *Die Wort, so ich euer lieb, und andacht in Latein habe vorgetragen, habe ich genommen aus dem heutigen Sonntagglichen (vel si est festum alicujus Sancti) feyertaglichen Evangelio, und Lauthen auf unsere teutsche Sprach also, etc.* Aliqui post illud verbum *Evangelio* hæc verba: *Welches uns beschreibt, etc.* Sed non video hujus necessitatem, cum paulo post ante ipsum Evangelium, et commodius longe sint pronuntianda. Post ea pergat: *Von diesen und dergleichen Worten et was weiters mit euer lieb und Andacht zur grossern Ehr Gottes, und unserm Heyl zu handeln, wollen wir zuvor begehren die Gnad des heiligen Geists, mit einem andachtigen Vatter unser und Englischen Gruss.* Si ante concionem cantio germanica, ut alicubi sit, post thema et communem formulam pronuntiata a musicis cantatur, tunc post illud verbum *zuvor*, addat: *Nach vollndtem gemöhnlichem Kirchen-Gesang begehren, etc.*

Quinto finita oratione flectat genua, et gratiam Spiritus Sancti pro se et Auditoribus suis ardentius imploret, tum surgat et dicat: *Nun stebet auf, und bezeichnet euch mit dem Zeichen des heiligen Kreutz, un sprecht mit Andacht: Im Namen Gott des Vatters, des Sohns, und des heiligen Geists, Amen.* (Quod dum dicit, etiam ipse signum crucis pollice in fronte, ore et pectore tarde et reverenter facit.) *Und vernimmt die Wort des heutigen heiligen Evangelii. Welches uns beschreibt des heilige Evangelist und Cantzler Christi Lucas am xii. Cap. mit folgendem Worten.* Post hæc dicta tarde et distincte Evangelium recitet, eoque finito dicat: *So viel seynd Wort des heutigen heiligen Evangelii, durch deren Krafft, und macht verzeyhe uns Gott alle unsere Sünd und Missethaten, Amen.*

Sexto, sub ipso contextus concionis, si

nomen Jesu, et Mariæ, aut Sancti, de quo officium celebratur, proferat, ad publicam ædificationem pertinet, ut et ipse caput aperiat; ne tamen frequenter nimis repetere necesse sit ejusmodi reverentiam, caveat, quantum fieri potest, a frequentiori pronuntiatione similium nominum, illud tamen omnino non negligat, ut, si proferenda sunt ejusmodi Sanctorum nomina, ea non nude proferat; sed Sancti, vel alio ejusmodi epitheto addito.

Septimo, concione finita, si quid promulgandum sit, clare, et distincte, prout consuetudo loci exigit, promulget; quod si pro ægris aut defunctis preces sint petendæ, tum ultima promulgatione facta dicat: *Für diese und alle andere, so unsers Gebeths bedürffig seynd, betet mit mir ein andachtiges Vater unser und Englischen Gruss.* Quo recitato surgat, et siquidem oratio pro communibus necessitatibus dicenda sit, præmittat prius hæc aut similia verba: *Weil wir also in dem Herrn vers ammet seynd, so lasset uns absonderlich beten für das Anligen der gantzen Christenheit, sprechet derhalben mit mir nachfolgendes Gebet.* Finita hac oratione pergat ulterius et dicat: *Damit aber unser Gebet dem Allmächtigen Gott desto angenehmer seye, so bezeichnet euch mit dem Teichen des heiligen Creutz und sprechet mit mir nach die offne Schuld, postea subjungat orationem: Misereatur, etc. Indulgentiam, etc. simulque super populum crucem faciens graviter et modeste de cathedra descendat.*

CAPUT II.

De praxi dominicales conciones habendi.

Exemplar Primum.

In quo ostenditur, quomodo una doctrina Auditoribus persuaderi debeat.

Thema.

Miseremini mei, miseremini mei saltem vos amici mei. JOB. XIX.

Scopus.

Ostendendum, quare et quomodo animabus purgatorii succurrere debeamus.

Syllogismus principalis.

Illud opus magna cum alacritate suscipiendum est, ad quod supra et infra, extra et intra motiva vehementer impellentia reperimus; atqui tales opus est misericordia, quæ animabus purgatorii præstatur; ergo hæc misericordia cum magna alacritate iisdem animabus est exhibenda.

EXORDIUM.

Ex scopo concionis deductum.

Si hodie optare mihi liceret, quidquid lubet, præ reliquis optarem, ut, sicut olim Sanctus Hieronymus illam vocem: *Surgite mortui, venite ad iudicium*: perpetuo in auribus sonantem habuit, ita meis Auditoribus vox illa lamentabilis pro themate citata nunquam ex animo excideret; vix enim quidquam reperio ad quod tantopere nos undique impelli video, quam ad misericordiam animabus purgantibus præstandam, ita, ut quod pius ille scriptor l. II. de imitatione Christi c. XII. de cruce dixit, hoc potiori jure de hac misericordia dici posse iudicem, videlicet converte te supra, converte te infra, converte te extra, converte te intra, et ubique motiva perquam efficacia invenies, quæ ad dictam misericordiam te impellant quare ut et vos perdilecti Auditores, obligationi vestræ hac in parte satisficiatis, hæc ipsa motiva vobis in præsentī concione paulo fusius explicabo, simulque modum ostendam, quomodo talem misericordiam non minori vestro quam illorum commodo atque solatio exhibere possitis; spero itaque, vos tanto majori attentione ea, quæ dicturus sum excepturos, quanto majorem utilitatem sperare poteritis, si ea non retinere dumtaxat in memoria, sed etiam in effectum deducere studueritis.

Pars prima confirmationis.

Atque ut a motivis, quæ supra nos, id est, in cœlis invenimus incipiam, quod, quæso, efficacius motivum afferri potest, quam si dicam per misericordiam animabus purgantibus præstitam toti Sacrosanctæ Tri-

nitati, et universis cœlitibus summum beneplacitum gaudiumque creari? Quis enim dubitare prudenter poterit summam complacentiam et voluptatem concepturum Patrem cœlestem, si filios suos tantopere dilectos ex tam crudeli supplicio liberare studebitis? Quis dubitet, gratissimam fore Filio velut Pastori optimo, si oves illius tam caro pretiosissimi sanguinis pretio redemptas, ex horrendis illis flammis eripere conabimini? certe jam olim Sanctæ Gertrudi revelavit, tam acceptum esse sibi conatum istum, ac si ipsum quis ex iisdem flammis eripuisset? quis dubitet, et Spiritui Sancto summe beneplaciturum, si animas illas velut sponsas illius charissimas, ex tam molesto purgatorii exilio in cœlestem thalamum introducere satagatis? hac certe de causa toties nos per Prophetas ad misericordiam excitavit. Hinc per Micheam cap. VI. dixit: « Indicabo tibi, o homo, quid sit bonum, et quid Dominus requirat a te, utique facere iudicium et misericordiam. » Hinc per Salomonem manifestavit, facere misericordiam gratius esse Domino, quam victimam; si ergo olim tantopere in Sacrificiis sibi complacuit Deus, et si misericordia quævis præstantior est et gratior illis sacrificiis, quis negabit gratissimam fore misericordiam animabus purgantibus præstitam, ut quæ a summa miseria liberatis summam felicitatem procurat, et personis summe indigentibus sanctissimisque confertur, atque adeo inter omnia genera misericordiæ perfectissimum consetur.

Sed neque dubitari potest, quin Beatissimæ Mariæ Virgini gratissimum obsequium per hanc misericordiam præstetur, quid enim gratius ei esse poterit, quam si eam velut Matrem misericordiæ in hoc potissimum genere sollicitè æmulari studeamus? certe quod misericordiam suam singulariter animabus purgantibus illa impendat, non una tantum ex revelatione accepimus; nam imprimis Hieronymo Caravallæ Societati Jesu Sacerdoti; cum propter purgatorium subeundum anxius esset, aperte dixit, ne ita angaris, nam ego non tantum sum Advocata peccatorum in hac vita existentium, sed etiam eorum, qui in purgatorio detinentur.

Sed et Sanctæ Brigittæ olim dixit, ut refertur in l. IV. revelationum cap. CXXXVIII. nullam esse pœnam in purgatorio, quæ non propter ipsam remissior fiat, et levior ad ferendum, ac alias esset, imo, ut Dyonisius Carthusianus testatur paragrapho secundo

de assumptione, semper in pervigilio Nativitatis et resurrectionis Christi in purgatorium descendit (addunt alii etiam Assumptionis) et ingentem animarum numerum educit; neque contenta, ut ipsa misereatur, etiam famulos sibi specialiter dilectos ad eam misericordiam hortatur, sic enim Joannem Ximenum Coadjutorem Societatis Jesu, ut memor esset animarum in purgatorio existentium hortata est; sic et Patri Alphonso Cortesio ex eadem Societate dixit: si ex angustiis conscientiae, quas pateris, liberari cupis, animabus purgantibus prius subvenire stude. Dubitari ergo non debet, quin et Beatissimæ Virgini sit acceptissima misericordia animabus præstita.

Non vero minus grata est reliquis cœlitibus, cum enim ex una parte ardentissime desiderant, ut Deus, a quo tantam felicitatem acceperunt, a quamplurimis perfectissime cum illis laudetur: ex altera vero parte intensissima charitate omnes homines in via adhuc constitutos amplectantur, atque adeo nihil magis optent, quam ut illius beatitudinis, qua ipsi modo fruuntur cum summa voluptate, etiam illi fiant participes, an quidquam illis gratius præstari posse putabimus, quam si plurimas animas ex purgatorio in cœlum ad augendam Dei et Sanctorum gloriam accidentalem transferre studebimus? atque hæc videlicet causa est, cur non pauci Christiani, quando beatos cœlites, aut in ipsorum festo aut alio tempore speciali cultu venerari, sibi que demereri desiderant, ante omnia satagant, unam alteramve animam per suas orationes, aliaque pia opera ex purgatorio liberare, ut hæ illorum loco Deum et Sanctos perfectius laudent et benedicant, proque ipsorum salute Deum efficaciter deprecantur. Atque ex his modo satis patet, quam efficacia motiva supra nos habeamus, ad misericordiam defunctis liberaliter præstandam.

Jam vero si nos infra nos, nempe ad ipsas animas purgantes convertamus, tot profecto iterum motiva ad eandem misericordiam exhibendam reperiemus, quot titulos in illis deprehendimus, propter quos aliquam ad nos relationem habere possunt; nam si eas ut membra istius corporis mystici considerare juxta illud Sancti Pauli ad Rom. XII. « Multi unum corpus sumus in Christo, singuli autem alterius membra; » quis non insignem sibi ad commiserationem stimulum addi sentiet? si enim eodem Apostolo teste

ad Cor. XII. « Dum patitur unum membrum, mox compatiuntur omnia; » si quotidiana experientia testatur; manus nostras, si forte scintilla in pedem vel caput incidit, mox succurrere, et totis viribus eam scintillam repellere; qui fieri poterit, ut animas illas velut commembra nostra tam crudeli incendio correptas credamus, et non mox ad idem repellendum totis viribus concitemur? Quod si vero jam eas, ut fratres nostros aspicimus, non carnales, sed spirituales, ex eodem Christi Sanguine, ab eadem Matre Ecclesia, et ab eodem Patre Christo prognatos, quis non videt, quam efficax iterum motivum offeratur ad eas ex sua captivitate liberandas? qui enim non frequenter advertit, si forte frater aut soror in carcerem a Judice conjiciatur, quanta mox commiseratio in fratribus et sororibus oriatur? quam celeriter varia media ad illius liberationem adhibeantur; quam nulli labori, precibus, sumptibusque parcat, ut captivus liberetur; annon ergo captivis animabus similem charitatem tanto abundatius, alacriusque præstabimus, quanto præstantior merito spiritualis fraternitas quam corporalis censetur? Quod si denique easdem animas ut pulcherrimas Dei images et creaturas post Angelos præstantissimas intueamur, simulque ponderebimus, quam graves sint pœnæ, quibus subjectæ sunt, ita ut, teste Sancto Thoma, aliisque Patribus, minima illarum omnem hujus vitæ cruciatum longe excedat, quis adeo obduratum pectus habebit, ut ex tanta consideratione illud non emolliri sentiat ad opem tam afflictis animabus ferendam? hujus certe motivi consideratione adeo raptus est Sanctus Doctor Augustinus, ut gravissime inhumanitatis damnaverit eos, qui animabus purgantibus non succurrere studerent: « Clamat, inquit, ad fratres in Eremito, clamat procius, et cum eo clamare cæteri non cessant: cadit asinus, et omnes eum sublevare festinant, sed clamat inter tormenta fidelis, et non est, qui respondeat. Ecce vestra inhumanitas! » Væ tamen talibus, qui obdurat aurem suam ad clamorem pauperis, et ipse clamavit, et non exaudietur, ut Salomon proverb. II. prædixit: Veniet profecto tempus, quo cum fratribus Josephi Genesis XLII. dicent: « Merito hæc patimur, quia peccavimus in fratrem nostrum, videntes angustiam animæ illius, dum deprecaretur nos, et non audivimus: idcirco venit super nos ista tribulatio. »

Sed pergamus, et motiva, quæ extra nos sunt, etiam ponderemus, quæ quidem sunt tam multa, quot pericula, hostesque, sive corporales, sive spirituales numeramus; quis autem est, qui non ab innumeris se circumsessum agnoscit, ac gemit? annon ergo potenti et fido exercitu, a quo contra tot hostes defendamur, indigebimus? indigemus profecto, sed hunc vix facilius, quam per misericordiam animabus præstitam conscribimus. Si enim jam olim Alphonsus Rex Aragoniæ propria manu pauperibus elemosynam distribuit, dicens, eos optimos corporis sui custodes esse, ac proinde, decere, ut propria manu stipendium illis porrigat, quanto magis hoc quisque de animabus purgantibus sentire et sperare poterit, ut quæ potentia et gratitudine pauperes nostros tantopere excedunt, et vero etiam tanta gratitudinis ac fidelitatis specimina ediderunt; memorabile certe est, quod Martinus Roa in libello de auxilio illis animabus præstando c. XXI. de se ipso fatetur, nempe se in multis periculis terra, marique, inter sylvas et latrones, super saxa et nivibus repletas rupes exstitisse, et tamen per Dei auxilium et animarum patrocinium citius, quam ea adverteret, ex iis se liberatum fuisse. Possem etiam in confirmationem hujus rei decantatam illam de Eusebio Sardiniae Duce historiam narrare, cui contra Ducem Siciliæ Ostorgium, 40,000. animarum in specie candidi exercitus subsidio venerunt, plenamque de hoste victoriam obtinuerunt: possem item narrare, quomodo eum qui, quoties cœmeterium transibat, orationem Dominicam pro defunctis orare consueverat, arreptis ligonibus, aliisque similibus instrumentis defenderit; sed quia et has, et alias plures similes historias passim notas esse suppono, fusiori earum narratione lubens abstineo, et id unum ex illis concludo: si eos, qui tam modicam misericordiam illis exhibuerunt, tam fideliter ac potenter defenderunt, quanto fidelius, potentiusque defensuræ sint illos, qui tam liberaliter illis misericordiæ stipendium offerre studuerint? ut adeo merito tales tam potenti præsidio freti illa sibi Ecclesiæ verba applicare possint, libr. IV. Regum cap. IV. *Noli timere, plures enim nobiscum sunt, quam cum illis*; vel certe illud Sancti Bernardi in Psalm. XL. « Quid sub tantis custodibus timeamus? potentes sunt, fideles sunt, prudentes sunt, quid trepidamus? tantum sequamur eos, adhæreamus eis, et

in protectione Dei cœli commorabimur. » Patet ergo et extra nos non levia nobis motiva misericordiam hanc persuadere.

Verum majora longe præstantissimaque reperiemus, si nos intra eos convertamus; quid enim magis in votis esse potest, quam ut omne id, quod a Deo petierimus, efficaciter impetremus? atqui hoc ipsum misericordia animabus præstita efficiet, illa namque est, quæ, ut Sanctus Chrysostomus homil. IX. supra Matthæum loquitur: « Amica Dei existit, et ei semper propinqua est, et quibuscumque voluerit, munus gratiæ impetrat; huic cum multa fiduciam portæ cœli aperiuntur, et semper ante solium regale consistit. » Desideratis ergo copiosam in temporalibus benedictionem a Deo obtinere? misericordiam animabus exhibete. *Qui enim pronus est ad misericordiam, benedicetur*, teste Salomone Proverb. XII. Ut jam olim Erdicio Romano Senatori, quia famis tempore quam plurimos pauperes aluerat, eosque cessante famis calamitate curribus in patriam revehi curaverat, vox e cœlo delapsa dixit: « Erdici, quia me in pauperibus aluisti, ex hoc tibi et semini tuo panis non deficiet in æternum; » quanto magis similem gratiam sperare poterunt, qui animas pane Angelico, et Sanguine Christi refectos per manus eorumdem Angelorum deportari in cœlestem patriam suis sumptibus seu operibus curarunt? Sed quid ista minora commemoro? quis ex vobis non ardentissime desiderat æternam felicitatem consequi, atque adeo beata morte, quæ est ad dictam felicitatem necessaria defungi? atque hanc ipsam gratiam facillime per misericordiam animabus præstitam obtinebitis; id quod præclare confirmat Sanctus Hieronymus in epistola ad Nepotianum dicens: « Non memini me legisse, mala morte mortuum, qui libenter opera charitatis exercuit; habet enim multos intercessores, et impossibile est, multorum preces non exaudiri. » Expertus est hoc senex ille, de quo Pater Stephanus Binet lib. de statu animarum cap. I. narrat, quod, cum morte jam appropinquante gravibus conscientiae angoribus ob timorem iudicii extremi cruciaretur, subito centum milia Sanctorum niveis vestibibus indutorum ad ipsum descenderint, bonoque animo esse jussissent, seque esse animas illas, quas ex purgatorio redemisset dixerint, quæ proin nunc venissent ut vicem redderent, eamque secum ad cœlos deducerent, id quod mox factum. Sed et idem alius quidam Nolanus nobilis, refe-

rente Patre Elia a Sancta Teresia lib. IV cap. LV. expertus est, dum noctu de repente ab animabus, pro quibus quotidie ardentem preces fundere consueverat, excitatus est e somno, et confiteri jussus; nam vix paruit, ac confessionis ac Eucharistiæ Sacramentis se munivit, mox subitanea morte functus obiit. Quis iterum ex vobis, eandem felicitatem non citius obtinere, atque adeo a purgatorio vel omnino eximi, vel certe ibidem non diu detineri desiderat? atqui hanc quoque gratiam misericordia animabus præstita impetrabit; si enim Christus ipse promisit, quod, qua mensura mensuraverimus eadem sit re metiendum nobis, si, quod uni ex minimis factum est, sibi factum reputat; an qui toties ipsum in animabus purgantibus redemit, non merito sperare poterit, quod et ipsum quondam ille a purgatorio defensurus sit? ita sane olim Sancta Gertrudis experta est; cum enim hæc Virgo Sanctissima in agone angeretur, ac timeret, ne defectu operum honorum, quæ animabus purgantibus ex asse transcripserat, gravem in purgatorio pœnam subire cogeretur, Christus eidem apparens, non modo eam consolatus est, sed etiam tres spirituales gratias promisit, nempe quod sine omni purgatorio ad cœlum ascensura, quod omnes animæ ab ipsa liberatæ illam comitaturæ, et cum magno jubilo in cœlum deducturæ; et quod ipsa denique singulare in altera vita præmium ob tam eximiam misericordiam animabus exhibitam esset acceptura, ut adeo merito Sanctus Tobias cap. IV. ad filium dixerit, quod *miseri- cordia ab omni peccato, et a morte liberet, et non sinat animam ire in tenebras* (purgatorii aut inferni) *sed fiducia magna futura sit coram Deo omnibus facientibus eam.*

Pars altera concionis.

Sed credo equidem, videre vos tandem, quantopere undique incitemini ad misericordiam animabus purgantibus præstandam, et vero etiam certo mihi persuadeo, quod parati sitis vestræ obligationi satisfacere, si modum, quod facere id commodissime possitis, cognoveritis, cui quidem desiderio vestro justissimo ut satisfaciam, imprimis hoc unicum vobis commendo, quod dictus Tobias senior filio suo commendavit, dum dixit: *Quomodo potueris esto misericors; si multum tibi fuerit, abundanter tribue; si exiguum*

tibi fuerit etiam exiguum libenter impertiri stude; quia tamen non omnes cognoscunt mensuram, qua metiri misericordiam animabus debeant, eandem a Christo mutuam vobis offero, dum Lucæ VI. dixit: *Mensuram bonam, confertam, coagitatam et superfluentem dabunt in sinum vestrum;* hæc scilicet perfectissima mensura est: hanc a vobis quoque erga animas purgantes usurpari optarem; mensuram autem *bonam* dabit, si certis temporibus vestras pro defunctis preces fideliter offeratis, et quæ ex obligatione præstare pro iis tenemini, diligenter persolvatis; mensuram *confertam* dabit, si omnem honorum vestrorum operum fructum satisfactorium, quem aliis speciali titulo applicare non tenemini, pro iisdem offeratis, ut Sanctam Gertrudem supra fecisse diximus, et hodie etiam satis multi ferventes Christiani faciunt; mensuram *coagitatam* dabit, si illarum etiam Missarum, aliorumque piorum operum fructum, qui post mortem pro vobis offertur, liberatiter transcribatis, uti Patrem Ferdinandum Monsoio, et P. Franciscum Mastrillum utrumque e Societate Jesu, et alios nonnullos exemplo illorum inductos fecisse, et singulari charitate transcripsisse cognovimus; mensuram *superfluentem* dabit, si alios etiam ad similem misericordiam præstandam verbis vel exemplis vestris inducat, atque, ut Deus quam plurimis hunc misericordiæ præstantissimæ ac saluberrimæ affectum instillare dignetur, frequenter et ardentem ab eodem postuletis; atque hæc tandem est mensura perfectissima, juxta quam quivis pro gratia sibi a Deo data misericordiam animabus mensurare poterit, certus, quod, qua mensura mensus fuerit, eadem illi remetienda sit olim misericordia, juxta illud Christi MATTH. V. *Beati misericordes, quoniam misericordiam consequentur.*

Epilogus.

Ego itaque id unum vobis pro clausula repeto: *Quomodo potueris, esto misericors;* atque ad hunc finem meminisse vos jubeo, quod Sanctus Augustinus serm. XXV. de verbis Domini dixit: « *Fœcundus est ager pauperum, cito reddit donantibus fructum;* » id quod vel maxime velim de animabus dictum credi, vere enim hæc præ aliis fœcundus ager sunt, quæ illud Christi suo modo sibi jure applicare possunt: *Amen dico vobis, quod*

omnis, qui reliquerit opera sua propter nos, centuplum accipiet, et vitam æternam possidebit; in hunc ergo agrum, qui per tot cruciatus jam sulcatus aperit os, et clamat ad vos: Misere mini mei, etc. opera misericordiæ juxta mensuram assignatam liberaliter projicite, ut vobis simili mensura remetiat Deus, et impleatur in vobis, quod Sanctus David Psalmo cxxv. prædixit: Mittentes semina sua (id est misericordiæ opera animabus applicanda) ibant, et flebant, venientes autem venient cum exultatione portantes manipulos suos, iisque cum animabus liberatis a se æternum fruentur. Amen.

Exemplar secundum.

In quo ostenditur, quomodo ex eadem sententia plures doctrinæ deduci queant.

Thema.

Cælum et terra transibunt, verba autem mea non transibunt. LUC. xxi.

Scopus.

Consolatio afflictorum quorundam hominum.

Syllogismus principalis.

Spes magni præmii et felicitatis omnia amara dulcia facit;

Atqui hæc verba continent spem magni præmii,

Ergo hæc verba merito omnia amara, dulcia faciunt.

EXORDIUM

Solent honestiores et ditiores personæ plerumque secum myrothecia (*Balsambixlen*) circumferre, ut, si forte ipsi aut alii in deliquium vel apoplexiam cadant, balsamo tali vires reparare, malumque a se avertere queant. Hanc industriam spiritualiter ego ab omnibus adhibendam censeo; omnes enim variis spiritualibus deliquiis seu afflictionibus subjecti sumus, omnes timere merito debemus, ne apoplexia spirituali tacti, id est,

gravi infortunio afflicti exclamare cogamur, cum Sancto Job cap. xix. *Misere mini mei, misere mini mei, saltem vos, amici mei, quia manus Domini tetigit me*, omnes ergo spirituali myrothecio indigemus, quale quidem Christus veluti peritissimus animarum nostrarum medicus in verbis supra dictis obtulit; vere enim de his verbis fateri cogimur, quod si eorum sensus reconditus bene intelligatur, efficacissimum contineant balsamum, quo omnes animæ afflictæ non modice recreantur, id quod in præsentī concione fusius demonstrabo, si benevolas, ut soletis, aures breviter dicturo concedetis.

Narratio.

Quatuor potissimum genera afflictorum hominum reperio, nempe ægros, pauperes, contemptos, peccatores; pro hominibus his confortandis aptissimum continent balsamum citata verba.

Pars prima.

Nam primo pauperes quod attinet, quis nescit, quam multas et solatio plenissimas sententias Deus in Sacra Scriptura de paupertatis felicitate protulerit? Quis enim ex pauperibus non singulare solatium percipiat, si meminerit, quam liberaliter illi Deus omnis ad sustentationem necessaria promiserit, cum dixit MATTH. vi. *Ne solliciti sitis animæ vestræ, quid manducetis; neque corpori vestro, quid induamini. Nonne anima plus est, quam esca, et corpus plus, quam vestimentum? Aspice ita volatilia cæli, quoniam non serunt, neque metunt, neque congregant in horrea, et Pater vester cælestis pascit illa, nonne vos non magis plures estis his? Nolite ergo solliciti esse. Quærite ergo primum regnum Dei et justitiam ejus; et hæc omnia adjicientur vobis.* Qui animo cadat, si meminerit, quod verba ista non præteribunt, sed tanto fidelius implebuntur, quanto majorem nos in regno Dei et justitiæ ejus quærenda diligentiam adhibuerimus? an forte pauperes non æque ac divites regnum Dei quærere possunt? sane, et tanto magis, quanto minus de divitiis, quæ irritamenta malorum a non nemine appellantur, participant. Jam vero quem non consoletur, si meminerit, quod singularem Deus se pauperum curam promiserit habiturum? atqui hoc non

semel in Sacra Scriptura pollicitus est, præcipue cum per Sanctum Davidem Psal. ix. edixit : *Tibi relictus est pauper : orphano tu eris adjutor*. Hinc idem propheta cum magna fiducia Ps. xxxix. dixit : *Ego vero egenus et pauper sum : Dominus sollicitus est mei*. Quem denique non robovent prædicta verba, si meminerit in iis contineri amplissimum præmium, quod Deus pauperibus paupertatem suam æquo et resignato animo ferentibus promisit? annon de illis dixit MATTH. v. *Beati pauperes Spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum*? Annon de illis Psalmo ix. dixit : *Quoniam non in finem oblivio erit pauperis, patientia pauperum non peribit in finem*? Annon ad pauperem dixit Apocal. ii. *Scio tribulationem et paupertatem tuam, sed dives es?* O si noscerent pauperes hoc balsamum sibi applicare, quam magnum inde solatium, ac robur referrent? quam parum deliquim et abjectionem animi ex paupertate sua timerent! hoc balsamo jam olim Sanctus Tobias filium suum inunxit, ut cap. iv. Tobiae legitur : *Noli timere fili mi, pauperem quidem vitam gerimus, sed multa bona habebimus, si timuerimus Deum, et recesserimus ab omni peccato, et fecerimus bene*. Meminerat nempe, quod olim Psalmista Psalmo xxxvi. dixerat : *Junior fui, etenim senui, et non vidi justum derelictum; divites eguerunt, et esurierunt, inquirentes autem Dominum, non deficient omni bono*; hoc etiam balsamo Sanctus Augustinus sermone xxviii. de verbis Apostoli pauperes suos Auditores unxit, dum dixit : « Non displiceat tibi paupertas tua, quoniam nihil potest ea ditius inveniri. » Hoc denique balsamo ipse Deus per Ecclesiasticum cap. ii. pauperes inunxit, dum dixit : *Confide in Deo et mane in loco tuo : facile enim est in oculis Dei subito honestare pauperem*; hoc ergo et vos, quotquot adestis afflicti pauperes, tum erga vos, tum erga liberos vestros utamini, ita tamen ut paupertatem vestram patienter feratis, et mandata Dei accurate servetis, et tunc audacter in eum sperate et ad eum accedite, et illud Sancti ejusdam viri dictum usurpate : *Fecimus, quod jussisti, redde quod promisisti*.

Pars secunda.

Non minus vero præstans et efficax balsamum in myrothecio nostro pro ægris repe-

ritur: quis enim non roboretur, et ad patientiam excitetur, si in memoriam revocet, quod Sanctus Paulus II. ad Corinth. i. dixit : *Id, quod est in præsentī, momentaneum et leve tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternæ gloriæ pondus operatur in nobis*? Quis sine solatio meminisse potest, quod idem ad Rom. viii. dixit : *Existimo, quod non sint condignæ passionēs hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis*? talem nempe, quam nec oculus vidit, nec auris audivit; nec in cor hominis ascendit? Hoc sane balsamo Sanctus Stephanus usus est, et effecit, ut lapides durissimi sibi dulces fierent. Hoc usus est ipse Sanctus Paulus, et effecit, ut repletus esset consolatione, et superabundaret gaudio in omni tribulatione sua. II. ad Corinth. vii. Hoc ipse Christus usus est, dum proposito sibi gaudio tam fortiter sustinuit crucem. Hoc etiam usus est erga fidelem famulum suum Franciscum, dum inter gravissimos oculorum dolores patientiæ gratiam postulanti dixit : « Franciscæ, si omnis terra in aurum, si omnes lapides in uniones, omnis aqua in balsamum pretiosissimum verteretur, et hic tibi thesaurus promitteretur in præmium tuæ infirmitatis patienter toleratæ, annon lætus tali promissione effecereris, atque ad ulteriorem patientiam animareris? » Cumque annueret ille, subjecit Christus : « Atqui infinities tibi majorem thesaurum in cœlo paratum scito, mi Franciscæ, propter dolores tuos tam patienter toleratos; et hos ipsos dolores tibi tamquam arrham et pignus secuturæ felicitatis immisi. » Quo audito mire recreatus Franciscus cum patientia et alacritate deinceps omnes dolores sustinuit. O si et vos, o ægri, hoc balsamo diligenter uteremini, si interdum cum Sancto Adriano interrogaretis Martyres, quid expectarent, quod tam fortiter tanta tormenta sustinerent, et audiretis ab illis, quantam gloriam olim in cœlis obtinendam sperent, profecto non morbos dumtaxat vestros patienter et cum gaudio toleraretis, sed etiam cum eodem Sancto Adriano in frusta conscindi gauderetis.

Certe Sanctus Chrysostomus dicere non est veritus, si quotidie millies moriendum, et ipsa gehenna toleranda foret, omnia convenit sustinere, ut Christum in gloria videas. Accinite itaque vobis indesinenter : *Verba mea non præteribunt*, imaginemini vobis adstare Matrem vestram Ecclesiam, et repetere verba, quibus olim inter tormenta Ma-

ter Machabæorum fortissima filium suum animavit dicens I. II. c. VII. *Petote, nate, ut aspicias ad cælum et terram, et omnia, quæ in eis sunt, ita fiet, ut non timeas Carnificem (et morbum) istum.*

Pars tertia.

Jam vero ut ad eos veniamus, qui propter contemptus et injurias sibi illatas affliguntur, hi præ aliis aptissimum balsamum in nostro myrothecio invenient. Hi enim invenient promissionem jam olim a Christo Matth. v. factam, dum dixit: *Beati, qui persecutionem patiuntur propter justitiam, quoniam ipsorum est regnum cælorum.* O quam pretiosum balsamum latet sub his verbis! Id sane satis clare indicavit Christus ipse, dum Apostolos suos indunxit, et contra contemptus et persecutiones armavit, dicens: *Beati estis, cum maledixerint vobis homines, et persecuti fuerint vos, et dixerint omne malum adversus vos, mentientes propter me: gaudete et exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælis.* Et sane ita per hoc balsamum roborati et confortati sunt Apostoli, ut de iis Sacra Scriptura Actor. v. dicat: *Ibant gaudentes in conspectu concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine Jesu contumeliam pati.* Ubi bene notanda sunt verba illa: *Quoniam digni habiti sunt:* nam quis contumelias pro honore reputet aut acceptet? Quis dignitatem in contemptu latere putet? Sed nimirum ita judicant, qui carnali dumtaxat oculo contumelias aspiciunt; aliud judicium ferunt, qui cum Apostolis interiora scrutantes merito contumeliarum perpersionem inter summas dignitates, quibus homo a Deo et hominibus in hac vita condecorari potest, numerant, utpote per quam ipsi Dei Filio tam horrendas contumelias perpasso assimilantur. Nimirum *Spectaculum facti mundo, Angelis, et hominibus,* testante sancto Paulo, ad Corinth. IV. Nec refert, an stulti, an vero sapientis personam agamus, sed quam bene illam repræsentemus; si ergo personam Christi contempti, illusi, et humiliati suscipiamus, et ad exemplum illius humiliemus nosmetipsos, et obediētes fiamus usque ad mortem contumeliosæ Crucis, annon bene actum nobiscum putabimus? Annon bene sperare poterimus, quod, sicut cum Christo nos humiliaverimus, ita cum eodem olim exaltandi sinus? O si hanc veritatem bene

perpenderent, qui contumelias et contemptus tam ægre patiuntur, profecto non tot catenæ et injuriæ in orbe toto reperiri possent, quin plures cum sancto Patre Ignatio exoptarent. Agite ergo, quotquot adestis tales, atque ad contemptus deliqua animose deinceps ferenda, hoc balsamo vos confortate; resolvite vos vel hodie ad personam Christi spreti et illusi suscipiendam. Dicite cum sancto Paulo: *Nos stulti propter Christum; maledicimur, et benedicimus, persecutionem patimur, et sustinemus; blasphemamur, et obsecramus, tamquam purgamenta hujus mundi, facti sumus omnium peripsema usque adhuc; videbitur quidem non diffiteor, videbitur vobis ab initio difficile ac durum famæ vestræ ac honoris, quæ omnium vestrarum rerum præstantissimæ censentur, jacturam pati: videbitur durum alios vobis illudentes aspicere, nec se vindicare, injurias ac contumelias pati, nec se defendere posse, sed mementote venturum aliquando tempus, quando etiam ab his honor iterum et fama cum fœnore restituetur, veniet, inquam, tempus, quo isti persecutores et illusores vestri, ut Salomon Sap. v. prædixit: *Turbabuntur timore horribili, et mirabuntur in subitatione insperatæ salutis dicentes intra se, et pœnitentiam agentes: Hi sunt, quos habuimus aliquando in derisum, et in similitudinem impropertii. Nos insensati vitam illorum æstimabamus insaniam, et vitam illorum sine honore. Ecce quomodo computati sint inter filios Dei, et inter Sanctos sors illorum est.* Verbo: *Cælum et terra transibunt, verba autem mea non præteribunt.**

Pars quarta.

Sed ut finem tandem faciamus, et ad ipsos etiam peccatores consolandos accedamus, aio hos vel maxime optatum balsamum in myrothecio nostro reperire; neque hic longus ero in sentiētiis Sacræ Scripturæ pro horum consolatione referendis, unica illa solatio plenissima Dei adhortatio per Ezechielem Prophetam cap. XVIII. ad peccatores facta, quem non soletur? Quem non roboret, quem non ad fiduciam de peccatorum remissione concipiendam, pœnitentiamque agendam animet? sic ergo loquitur: *Convertimini, et agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris, et non erit vobis in ruinam iniquitas. Projicite a vobis omnes prævaricationes ves-*

tras, in quibus pravaricati estis, et facite vobis cor novum, et spiritum novum; et quare moriemini domus Israel? quia nolo mortem morientis dicit Dominus Deus: revertimini et vivite. Vultis autem scire, quantumtopere desideret conversionem peccatoris? Audite Taulerum id vobis explicantem: « Hæc est, inquit, Domini misericordia, ut stuppa aliqua in immenso igne posita non tam cito incendi possit, quam ipse peccatori vere dolenti peccata omnia condonare paratus est. » Idem Henricus Suso confirmat sequentibus verbis: « Nunquam ulla quamlibet et fidelissima mater proprio filio suo, quem sub corde gestavit, tam desideranter ac libenter in mediis flammis jacenti manum porrigeret adjutricem, sicut Deus homini contrito, etiamsi possibile foret, eum omnia peccata totius mundi, vel millenis vicibus quotidie perpetrasset. » Hoc videlicet est, quod Deus per Jeremiam cap. iii. indicavit ad animam peccatricem dicens: *Tu fornicata es cum amatoribus multis, tamen revertere ad me dicit Dominus, et suscipiam te.* Hoc est, quod Servator ipse MATTH. vi. confirmavit, dum omnes peccatores tam amice ad pœnitentiam admonet dicens: *Venite ad me omnes, qui laboratis, et onerati estis, et ego reficiam vos, jugum enim meum suave est, et onus meum leve;* quod quæso cor humanum adeo durum esse potest, quod per tam amicam invitationem non emolliatur? Quis adeo desperatus esse potest, ut per hanc benevolam promissionem in spem non erigatur? audite, quæso, hac de re memorabilem historiam, ex eaque balsami hujus efficaciam colligite. Legitur ea in vitis Patrum lib. V. n. xxxviii. sequentibus verbis descripta: Frater quidam impugnabatur a fornicatione; contigit autem venire in vicum quemdam Ægypti, ubi videns filiam Sacerdotis Paganorum adamavit eam, dixitque patri ejus: « Da mihi eam in uxorem. » Ille autem respondens dixit ei: « Non possum eam tibi dare, nisi rogavero Deum meum, » et abiens ad Dæmonem, quem colebat, dixit ei: « Ecce Monachus quidam venit ad me, volens accipere filiam meam, do ei eam? » Respondens Dæmon dixit: « Si negat Deum suum, et Baptismum, et propositum Monachi, interroga eum. » Et veniens Sacerdos dixit ei: « Nega Deum tuum, et Baptismum, et propositum Monachi, et dabo tibi filiam meam; » ille vero consensit, et statim vidit exire columbam de ore ejus, et volare in

cœlum. Pergens autem Sacerdos ad Dæmonem dixit: « Ecce promisisti se tria illa facturum; » tum Diabolus respondens dixit: « Non des ei filiam tuam in uxorem, quia Deus ejus non recessit ab eo, sed adhuc juvabit eum. » Et veniens Sacerdos dixit illi fratri: « Non tibi possum eam dare, quia Deus tuus adhuc adjuvat te, et non recessit a te. » Hæc audiens frater dixit intra semetipsum: « Si tantam bonitatem ostendit in me Deus, cum ego infelix negaverim ipsum, et Baptismum, et propositum Monachi: bonus autem Deus etiam malum nunc usque adjuvat me, cur ergo recedam ab eo? » Et in semetipsum reversus recepit sobrietatem mentis, et venit in Eremum ad magnum quemdam senem, et narravit ei, quæ fuerant acta, et respondens senex dixit ei: « Sede mecum in spelunca, et jejuna tres hebdomades, et ego deprecabor Deum pro te, » et laboravit senex pro fratre, et deprecatus est Deum dicens: « Obsecro Domine, dona mihi animam hanc, et suscipe pœnitentiam ejus, » et exaudivit orationem ejus Deus, et cum completa fuisset prima hebdomas, venit senex ad fratrem illum, et interrogavit illum dicens: « Vidisti aliquid? » et respondens frater dixit: « Vidi columbam sursum in altitudine cœli contra caput meum stantem; » et respondens senex dixit ei: « Attende tibimetipsi, et deprecari Deum intende. » Secunda vero hebdomade venit senex iterum ad fratrem, et interrogavit eum dicens: « Vidisti aliquid? » et respondit: « Vidi columbam aliquam juxta caput meum venientem. » Et præcepit ei senex: « Sobrius esto mente, et ora; » et completa tertia hebdomade venit iterum senex, et interrogavit eum dicens: « Aliquidne plus vidisti? » Et ille respondens dixit: « Vidi columbam, quæ venit, et stetit supra caput meum, et extendi manum meam ut tenerem eam, illa autem surgens intravit in os meum; » et gratias agens senex Deo dixit fratri: « Ecce Deus suscepit pœnitentiam tuam; de cætero attende temetipsum, et esto sollicitus; » et respondens frater dixit: « Ecce a modo tecum ero, donec moriar. » Ecce peccatores vim balsami nostri; utamini ergo et vos pari modo, et parem effectum experiemini.

Epilogus.

Sed claudio concionem, et omnes ad usum hujus myrothecii verbis Thomæ Kempensis lib. III. c. XLVII. adhortor: « Fili mi, non te frangant labores, quos assumpsisti propter me, nec tribulationes te deieiciant usquequaque, sed mea promissio in omni eventu te roboret, et consoletur. Age, quod agis, fideliter labora in vinea mea, sustine viriliter contraria, digna est his omnibus et majoribus præliis vita æterna; ibi invenitur omne quod volueris; ibi nullus resistet tibi, nemo impedit sed cuncta desiderata simul erunt præsentia, totumque affectum tuum reficient, et adimplebunt usque ad summum: ibi reddam gloriam pro contumelia perpessa, palium laudis pro mœrore, pro loco novissimo, sedem regni in sæcula, ibi apparebit fructus poenitentiae (et dolorum) et humilis subjectio (seu patientia in contemptu) coronabitur gloriose. Memento horum, fili mi, verborum: Beati qui audiunt Verbum Dei, et custodiunt illud: Cælum et terra transibunt, verba autem mea non transibunt. »

Exemplar tertium.

In quo ostenditur, quomodo per parabolam aliqua doctrina inculcari possit.

Thema.

Tunc videbunt Filium Hominis venientem in nube cum potestate magna et majestate.
LUCÆ XII.

Scopus.

Persuadendum Auditoribus, ut temporis habeant rationem accuratam.

Syllogismus principalis.

Illius rei merito magna est habenda ratio, cujus olim severissima a Deo ratio exigitur. Atqui tale, quid est tempus, ergo temporis magna est habenda ratio.

✓ TOMUS V.

EXORDIUM.

Solent ii, quibus examen aliquod subeundum est, ante omnia sollicite indagare, de quibus rebus examen sit instituendum, atque ad eas quæstiones se totis viribus præparare, quod etsi non semper sit licitum, maxime ubi concurrunt multi, et pro loco vel honore certant, uti in Academicis gradibus suscipiendis contingit: respectu tamen ultimi examinis, quod nobis omnibus subeundum est, non modo non vetitum est, sed neque diu etiam indagare oportet, de qua re potissimum responsuri simus, nam id jam pridem anima quædam damnata manifestavit, ut Discipulus ser. III. narrat: « Cum enim homo quidam devotus orationi esset intentus, subito vocem quamdam valde lugubrem audivit, quam ubi quæsivit, quisnam esset, et qua de causa lugeret; respondit ei, qui lugebat, animam damnatam se esse; seque et omnes reliquos damnatos nullam adeo rem deplorare, quam temporis jacturam, utpote in quo tanta mala tam facili labore evitare, tantaque bona comparare potuissent. » Ne ergo et nos simili modo lugere cogamur, ostendam in præsentī concione per aptam parabolam, quam grave sit delictum tempus otiose perdere, simulque docebo, quo modo tempus illud deinceps melius insumere, imo etiam perditum, quodammodo recuperare possimus. Spero proinde audientiam tanto majorem, quanto utilior est materia et doctrina, quam vobis sum propositurus.

Propositio parabola.

Erat quidem Rex et dignitate, et sapientia clarissimus, hic cum forte per fenestram aulae suæ prospiceret, vidit infantem pulcherrium in luto ante fores palatii jacentem, ejusque pulchritudine captus, et misericordia motus, jussit quamprimum eum ad se deferri, et quod inauditum est a cunctis sæculis, postquam venam sibi aperiri jussit, aquam sanguine miscuit, propriisque manibus a sordibus abluit; deinde uni ex primariis suis Aulicis educandum, instruendum, et custodiendum commisit, qui quidem officio suo præclare functus est, optimisque præceptis clientem suum imbuat; postquam autem ad ætatem suam hic pervenit, et pro officio fuendo

aptus est visus, pinguissimum ei telonium Rex commisit, prout quod mercatores ditissimi transibant, et maximum telonium pendere debebant, de quo quatuor partes ipsi telonario reliquit, unicam solum sibi reservavit, et suo tempore offerri jussit, simulque centuplo majora bona, imo regnum omni honorum genere fortunatissimum promisit, si fideliter hoc munus suum administraret; quem tanta Regis liberalitas et charitas non ad amorem et summam in administrando munere diligentiam atque alacritatem excitare debuisset? Excitavit sane et telonarium, ut ab initio aliquamdiu cum magno fervore suum munus obiret, sed hominis nequissimi fraudibus circumventus paulo post remisit; erat enim in loco illo carnifex, homo vafferimus, et ad seducendos homines alios instructissimus, qui invidens telonario tantam fortunam, omnem lapidem movit, ut eum gratia Regis et officio suo privaret. Ea de causa per filiam suam, quam habebat formosissimam, munera quaedam hortensia honoris causa submittit, quae dum telonarius frequentius accipit, conjectis in filiam portantem oculis amore illius exardescere coepit, et tandem per familiarem conversationem ita captus est, ut nihil amplius de telonio suo sollicitus, totum se consuetudini amasiae suae impenderet; monetur a suo amico, monetur a custode, monetur ab aliis amicis, de fraudibus, de officii obligatione, de metuenda Regis displicentia, de castigatione, sed incassum; advertens ergo Rex telonii partem sibi reservatam non offerri, mittit famulos, qui rationem reddere jubeant et de fidelitate inquirant. Sed is ut patientiam secum Rex habeat, rogat, seque omnem partem de telonio illi debitam suo tempore oblaturum promittit; sed nihil minus praestitit, redeunte scilicet amasia, et ad pristinos amores et socordiam pertrahente. Venit ergo Rex ipse occulte sub alienis vestibibus, instruit convivium, hortatur ad emendationem, sed is iterum antiquam cantilenam canere pergit, promittit emendationem, sed non praestat, peior factus post visitationem, quam ante fuerat. Itaque iratus Rex mittit iterum alios famulos, gravesque poenas, et ipsam officii privationem minatur, nisi respiscat, sed is parum curat omnia, jubet ergo semel iterumque eum castigare, filiamque carnificis domo expelli, sed quo molestior erat privatio, tanto magis inflatus est amor, viaeque omnes ardentius tentatae ad pristinam consuetudinem repetendam. Ergo videns Rex actum se agere,

misit tandem apparitorem suum, qui telonarium tam negligentem primo quidem arctissimo carcere concludere, deinde vero etiam judicio publice instituto sistere est jussus; quam sententiam acceperit, nolo ego hic certa de causa explicare, illud vero a vobis intelligere volo, Auditores, si vos a dicto Rege in assessores ac iudices electi fuissetis, quam vos de illo sententiam tulissetis? annon omnes unanimi voce sententiam in haec verba concepissetis: amoveatur a telonio, et quia reus est mortis, occidatur; et recte profecto iudicatis, sed vereor, ne contra vos sententiam tuleritis. Certe quisquis peccator est (quis autem talem se non confiteri cogetur?) similem, imo graviolem negligentiam et ingrati animi vitium commisit.

Applicatio parabolaë.

Tu ergo, tu, o peccator, tu es ille vir, tu telonarius es iste, annon tu in luto nihili jacebas? Annon te Christus Rex cœli et terræ potentissimus ex nihilo tuo per creationem eduxit, et te per redemptionem sanguine ex latere suo aliisque vulneribus fluente et aqua Baptismali lavit? Annon tibi unum ex primariis aulicis suis, sanctum Angelum, inquam, custodem, pro moderatore assignavit? Annon te per eum educari usque ad rationis usum, et potenter custodiri fecit? Annon tibi subinde telonium, id est, opera meritoria eliciendi occasionem præstantissimam obtulit? Annon de his operibus quatuor partes tibi, fructum scilicet meritorium, satisfactorium, impetratorium, et consolatorium, id est, gaudii ex talibus operibus et bona conscientia oriri soliti liberaliter reliquit, sola quinta parte fructus gloriæ et honoris sibi retenta? Annon tu brevi quidem tempore telonium hoc bene administrasti, et a peccatis te aliquantulum continuisti, sed paulo post ab infernalis carnificis filia, concupiscentia, inquam, inordinata voluptatum et honorum seductus, telonium tuum, id est, occasiones merendi neglexisti, tempus otiosis cogitationibus, verbis, factisque male impendendo? Considera peccator, obiterque mente revolve, quæ conditiones ad opus meritorium requirantur, nempe ut de se malum non sit, ut fiat in statu gratiæ, et ut per bonam intentionem ad Deum dirigatur. Examina nunc ulterius, quomodo ab eo tempore, quo rationis usum accepisti, has conditiones observaveris, annon deprehendes, te multa in se mala, multa extra statum gra-

tiae, pleraque sine legitima intentione fecisse? Annon de hac negligentia serio emendanda te frequenter per occultas inspirationes sanctissimus et fidelissimus tuus monitor Angelus custos monuit? Et quid aliud respondisti, nisi esse adhuc tempus, te in fine vitae serio poenitentiam acturum? Annon misit famulos suos ad te clementissimus Deus, Superiores, inquam, Confessarios ac Concionatores, parentes, amicos, socios, qui te verbo et exemplo ad emendationem sunt hortati? Et tu quid ad hæc? An poenitentiam egisti? Annon ipse Christus sub speciebus Eucharisticis aliquoties te invisit, et convivium præstantissimum sanguine suo, corporeque instruxit? Annon suaviter tibi errorem tuum ostendit, annon tibi illa Ecclesiastici verba repetivit: *Fili mi, peccasti, non adjicias iterum*, et quid tu? Vix sumpto corpore abiisti ad tuam concubinam, concupiscentias, inquam, tuas, et cum ea insidias tanto benefactori tuo parasti. Annon aliquoties Deus gravissimas poenas tibi per occultas inspirationes, per libros, Concionatores, et Confessarios comminatus est? Annon te morbis, aliisque tribulationibus castigavit, et hoc medio ad emendationem perducere statuit? Annon vero hæc frustra fuere? Annon post hæc omnia deterior es factus, quam antea fueras? Annon ergo grave a te delictum commissum esse fateris? Annon æquissimum esse judicas, ut sententiam, quam de altero tulisti, tibi ipsi applies? Annon jure tibi dicis: Reus est mortis: removeatur a telonio, id est, vita præsentis? Atque utinam jam non in multis impleta esset sententia hæc! Cur enim tot juvenes immatura et violenta morte absumptos putas? Certe non alia ex causa, quam quia tempus sibi concessum tam male impenderunt; si ergo in te necdum lata fuit hæc sententia, annon per hoc singulare beneficium accepisti, et motivum majus ad errorem tuum hunc et negligentiam serio emendam?

Vis autem scire, quid agere debeas? tria tibi agenda aio. Primo, ut ad genua summi hujus benefactoris cum summa humilitate procidas, veniamque præteritorum peccatorum corde contrito petas, dicens cum sancto Davide: *Ne memineris iniquitatum nostrarum antiquarum, sed cito anticipent nos misericordiæ tuæ, quia pauperes facti sumus nimis*. Dicas etiam cum servo illo negligente: *Domine patientiam habe in me, et omnia redam tibi*.

Secundo, ut illud sancti Pauli consilium

sequaris, quod olim Ephesius c. v. dedit dicens: *Videte, fratres, quomodo caute ambuletis, non quasi insipientes, sed quasi sapientes redimentes tempus*; ubi scio verba hæc: *redimentes tempus*: plerumque de futuro tempore explicari, sed ego ausim etiam de præterito explicare, atque adeo ostendam tibi, o peccator, artem, quomodo etiam præteritum tempus revocare possis. Dic ergo, annon existimas olim sanctum Jobum, dum omnium suorum bonorum jacturam tam æquo animo a Deo accepit, dixitque: *Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit, ita factum est: sit nomen Domini benedictum*, dic, inquam, annon credis Deo hunc actum singulariter placuisse, meruisseque, ut omnia dupliciter ei restituerentur? Quæro nunc ulterius, annon jacturam temporis potiore judicas quacunque alia jactura, juxta illud poetæ:

Rex poterit rebus succurrere, nemo diebus,
Damna fleo rerum, sed plus fleo damna dierum.

Si ergo patienter hanc jacturam feras, et dicas: Mi clementissime Deus, dedisti mihi tam nobile tempus, iterumque abstulisti, permittens, ut illud inutiliter, proh dolor! impenderem; sicut tibi Deo meo placuit, ita factum est; sit nomen tuum Sanctissimum in sæcula benedictum: annon per hunc actum et tu suo tempore recuperabis perditum tempus, id est, præteritam negligentiam resarcies! ita profecto, maxime si etiam (quod tertium est caput a te observandum) occasionem inde arripias tempus reliquum vitae tuæ utiliter expendendi, atque adeo illud dictum Ecclesiast. c. xiv. tibi applies: *Ne defrauderis a die bono, et particula boni doni non te prætereat*: eumque in finem statuas, primo omnes conditiones ad opus meritorium requisitas, studiose observare; deinde non tantum communem, sed optimam intentionem iisdem præfigas, illud Sancti Davidis I. REG. xxix. usurpando: *Totis viribus præparavi impensas domus Domini* (vel istam aut illam actionem fieri) *non enim homini præparatur habitatio, sed Deo*.

Epilogus.

Sed claudio tandem concionem, omnesque serio adhortor, ut saltem, quod reliquum est temporis ad vivendum concessi, ita impendere studeant, ut nec momentum sibi

elabi aut transire permittant, quin ab eo vectigal boni operis exigant; eum in finem verbis illis S. Pauli Rom. xii. vos compello: *Fratres hora jam est, nos de somno surgere, ecce nunc tempus acceptabile, nunc dies salutis, nox præcessit, dies appropinquavit, abjiciamus ergo opera tenebrarum* (id est, hujus vitæ, quia nihil ad salutem conducunt): *et induamus arma lucis, tempus fructuose et honeste impendendo, ut tandem aliquando et nos cum servo fidei audire possimus illud optatissimum elogium: Euge serve bone et fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa, id est, super totam æternitatem felicissimam te constituam, intra in gaudium Domini tui. Amen.*

Exemplar IV.

In quo ostenditur, quomodo doctrina aliqua per historiam inculcari possit.

Thema.

Benedixit illos, et jussit apponi. MARC. viii

Scopus.

Cur et quomodo benedictio Dei procuranda?

Syllogismus principalis.

Illud est singulari studio procurandum, quod maxime conducit ad omnium actionum nostrarum felicem successum obtinendum; atqui tale quid est Benedictio divina; ergo hæc singulari studio procuranda est; atqui ad eam obtinendam præcipue servit bona intentio actionibus nostris præfixa, ergo hanc actionibus nostris præfigere debemus.

EXORDIUM

Aiunt circulatorem quemdam fuisse, qui quondam promiserat, se sequenti die omnibus ad forum confluentibus dicturum, quid quisque maxime desideret et optet, cumque sequenti die ingens multitudo confluisset, dixisse illum: Hoc est, quod omnes

desiderant, vili pretio multa posse emere; quod dictum quidem risu exceptum, quia tamen verissimum erat, etiam tacito assensu probari debuit. Verum licet negari non potuerit veritas hujus dicti, ego tamen existimo, multo magis desiderari ab omnibus medium aliquod efficax, per quod multa vili pretio emi possint; quia itaque non dubito et vos, Auditores, simili desiderio teneri, ostendam vobis in hac concione simile medium, et ut illud deinceps tanto diligentius constantiusque usurpetis, illius efficaciam memorabili historia demonstrabo; spero proinde, vos tanto attentius dicentem audituros, quanto dignior auditu est historia, et quanto amplior est fructus, quem ex ejus narratione sperare potestis.

Narratio Historiæ.

Narrat P. Mathias Faber in auctario in festo S. Annæ them. iv. n. 5. et SURIUS vii. Jan. c. xiv. memorabilem prorsus historiam in hæc verba. Alio in tempore quidam ad S. Columbam (Præbyterum Scotum confessorum, in cujus vita hæc historia legitur) plebeiis venit pauperrimus, qui in ea habitabat regione, quæ stagni littoribus Aporici est contermina, huic ergo miserabili viro, qui, unde parvulos cibaret, non habebat, vir beatus misertus, petenti, ut potuit, quamdam largitus eleemosynam ait: « Miselle homuncio, tolle de sylva vicina fustem, et ad me citius defer. » Obsecundans miser juxta Sancti jussionem detulit materiam, quam Sanctus accipiens in veru exacuit, quamque proxima manu benedicens, et illi assignans inopi dixit: « Hoc veru diligenter custodi, quod, ut credo, nec homini nec alieno pecori nocere poterit, exceptis feris, bestiis, et piscibus; et quamdiu talem habueris sudam, nunquam in domo tua cervinæ carnis libatio deerit abundans, » quod audiens miser mendicus valde gavisus est; domum revertitur veruque in remotis terræ infixio locis, quæ sylvestres frequentabant feræ, et vicina transacta nocte mane primo pergit visitare violans veru, in quo miræ magnitudinis cervum cecidisse reperit transmissum, quid plura? Nulla ut nobis traditum est, poterat transire dies, qua non aut cervum, aut aliam reperiret in veru transfixam feram, repleta quoque de ferinis carnibus domo vicinis superflua vendebat, quæ

hospitium suæ domus capere non poterat; sed tamen Diaboli invidia per sociam, ut Adam, hunc etiam miserum invenit, quæ non quasi prudens, sed fataliter ad virum locuta est: « Tolle de terra veru, nam si in eo pecudes aut homines perirent, tu ipsé et ego cum liberis nostris aut occidemur, aut captivi ducemur. » Ad hæc maritus ait: « Non ita est, nam Sanctus vir veru benedicens dixit, quod nunquam hominibus aut pecoribus nocebit. » Post hæc mendicus uxori consentiens pergit, et tollit de terra veru, intrat domum, quasi amens illud secus parietem posuit, in quo mox domesticus ejus incidens canis disperiit, quo pereunte rursus marita: « Unus, inquit, filiorum tuorum incidet in illud, et peribit, » quo audito ejus verbo maritus veru de pariete removens ad sylvam portat, et in densioribus fixit dumis, ut putabat, ubi a nullo posset ostendi, sed postero reversus die capream in eo cecidisse, et periisse reperit, idque quoque illud removens in fluvio, qui Latine potest dici nigra Dea, juxta ripam sub aquis abscondens infixit, quod alia revisitans die elocem (*ein Satming*) miræ magnitudinis in eo transfixum et retentum invenit, quem de flumine elevans vix solus ad domum portare poterat, veruque simul secum de aqua reportans extrinsecus in superiori tecti affixit loco, in quo corvus de volatus impetu lapsus disperiit, et jugulatus est, quo factó miser fatuæ conjugis consilio depravatus veru tollens de tecto sumpta securi in plures conscindens particulas, in ignem conjecit, et postea quasi suæ paupertatis amisso medio in solatio revindicare, ut mendicus cœpit.

Applicatio historię.

Hæc historia pulchram offert occasionem, divinæ benedictionis magnitudinem et efficaciam demonstrandi, simulque modum, quo multa vili pretio comparare possitis, ostendendi, si enim hujus Sancti benedictio tantam habuit vim, ad indigentiam hujus pauperuli sublevandam, quantam ipsius Dei benedictio virtutem habitura est? Si Jacob Patriarcha GENESIS xxx, ad Laban socerum suum dixit: *Modicum habuisti, antequam venirem ad te, et nunc dives effectus es, benedixitque tibi Dominus ad introitum meum*: si propter arcam Domini Deus Obededon et

totam illius domum benedixit, ut. II Reg. vi. legitur, quid non sperare poterit is, qui per ipsum figuratum scilicet Christum benedicetur, qui vere de se dixit JOAN. xv. *Sine me nihil potestis facere; et qui manet in me, et ego in eo, hic fert fructum multum*; ad cuius benedictionem Apostoli mittentes retia sua tam copiosam multitudinem piscium ceperunt; annon vere de ejus benedictione implebitur illud Prov. x. *Benedictio Domini divites facit, et non sociabitur eis afflictio*. Credo equidem vos non dubitare amplius quin benedictio hæc magnam habeat efficaciam ad felicem conatibus vestris successum impetrandum; quomodo autem talem benedictionem impetrare possitis, nosse fortassis desideratis? Respondeo, non melius, et citius vos eam obtenturos, quam si similem in corde baculum spiritualiter figatis, id est, sinceram intensionem solius gloriæ divinæ quærendæ, quæ intentio per acumen dicti baculi significatur, operibus vestris præmittatis, et sedulam cooperationem, quam inferior crassiorque pars baculi designat, conjungatis; ita jam olim videtur CANT. viii. sponsus sponsæ suæ suasisse, dum dixit: *Pone me ut signaculum super cor tuum* (per bonam et puram intensionem) *ut signaculum super brachium tuum* (per sedulam cooperationem); ita et Apost. i. ad Corinth. idem suasit, dicens: *Sive manducabitis, sive bibitis, sive aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite*; quam totam doctrinam bene non nemo his duobus versiculis expressit.

Willst Sachen viel von Gatt erhalten?

Meins gut: thue; was kanst, lass Gatt walten.

De talibus nempe implebitur illud S. Pauli II. Cor. vi. *Qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus et metet*; id quod clarius S. Jeremias c. iv. indicavit dicens: *Benedictus, qui concidit in Domino, et Dominus fiducia ejus, et erit quasi lignum, quod transplantatur super aquas, quod ad humorem mittit radices suas, et non timebit cum venerit aestus, et erit solum ejus viride, et in tempore siccitatis non erit sollicitum, nec aliquando desinet facere fructum*; et hæc videlicet causa est, cur multi tam parum felices successus in officiis suis habeant quia scilicet hæc media ad benedictionem Dei obtinendam non adhibent; miramur interdum, cur iste vel iste Concionator vel Parochus tam parvum fructum in salute animarum faciat, cum tamen tot tantosque labores sus-

cipiat; sed in promptu causa est, quia non Dei, sed suam gloriam quærit, ita expertus Melchior Nunnius ex Soc. Jesu insignis operarius et Indiæ Provincialis, qui, licet in Japonia primum, deinde vero ad Sinas usque Evangelii prædicandi causa profectus sit, nullum tamen aut exiguum fructum fecit, quia, ut historia Soc. Jesu part. I. c. xv. n. 184. indicat, non superiorum nutu, sed suæ pietatis sociorumque et Regis impulsu iter illud suscepit: mirantur pariter alii, cur huic vel illi familiæ nihil prospere succedat, cur in tanta inopia vivat, licet diu noctuque non parcat labori; in promptu causa est, non adfuit bona intentio in statu matrimonii, magisque voluptas, quam multiplicatio divinæ gloriæ, et humani generis quæritur in usu conjugii; sed et in laboribus non tam in divino auxilio, quam propriis viribus, et humanis remediis ponitur finis, hinc experiuntur tales id, quod Deus per Jer. cap. xvii. minatus est: *Maledictus homo, qui confidit in homine, erit enim quasi myrice in deserto, et non videbit, cum venerit bonum, sed habitabit in siccitate, in deserto, in terra salsuginis et inhabitabili*; hinc merito iterum Deus adhortatur tales per Aggæum c. i. dicens: *Ponite corda vestra super vias vestras; seminastis multum, et intulistis parum; comedistis, et non estis satiati; bibistis, et non estis inebriati, et qui mercedes congregavit, misit eas in sacculum pertusum: respexistis ad amplius, et ecce factum est minus, et intulistis in domum, et exruflavi illud, propter quid dicit Dominus exercituum. Quia domus mea deserta est, et vos festinatis unusquisque in domum suam; propter hoc vobis prohibiti sunt cæli, ne darent rorem, et terra prohibita ne daret germen suum, et vocavi siccitatem super hominem, et super omnem laborem hominum.*

Neque dicat quispiam, idem etiam multos experiri, qui tamen supradicta capita accurate observant; nam respondeo, etsi ab initio non statim appareat hæc benedictio, tamen suo tempore certo collatum iri; ita Salomon Prov. x. testatur: *In timore Domini esto tota die, quia habebis spem in novissimo, et præstolatio tua non auferetur*, hoc nimirum est, quod S. David in Ps. i. dixit: *Beatus vir, cujus est in lege Domini voluntas ejus, et erit tamquam lignum, quod plantatum est secus cecursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo; habet se nempe semen justorum et peccatorum, sicut semen*

bonum, et malum in hyeme sub terra latens, ubi neutrius fructus apparet, sed expecta æstatem, et apparebit, quam utrumque frugiferum fuerit; ita expertus Joseph Patriarcha tot annis in carcere latens, et tandem cum tanto honore eductus; ita Tobias cui cognati cum irrisione prius dicebant: *Ubi est spes tua, pro qua eleemosynas et sepulturas facis*; ita omnes alii quotquot bene agentes in Domino sperarunt, ut adeo recte dixerit Eccl. c. ii. *Respicit filii rationes hominum et scitote, quid nullus speravit in Domino, et confusus est; quis invocavit eum, et desepexit.*

Epilogus.

Sed finio tandem concionem, et in ipsius omnipotentis Dei nomine illis Deuter. ii. c. a Moyse prolatis verbis vos alloquor: *Et propono in conspectu vestro hodie benedictionem, si obedieritis mandatis Domini Dei vestri, quæ præcipio vobis; maledictionem si non obedieritis mandatis Domini Dei vestri, sed recesseritis de via, quam ego nunc ostendo vobis; sequimini ergo eum cum hodierna turba per triduum fidei spei et charitatis credentes, quod possit; sperantes, quod velit, et diligentes, ut velit suam benedictionem vobis largiri; Beati profecto, qui ambulant in viis ejus, teste S. Davide Psal. cxxii. In labore manuum tuarum manducabis: Beatus es et bene tibi erit: manducabitis et saturabimini, hic, quia nihil deerit; ibi, quia apparebit gloria ejus; ita ego ex animo omnibus opto ideoque dico cum S. Davide Ps. cit. Benedicat tibi Deus ex Sion, et videas bona Jerusalem omnibus diebus vitæ tuæ. Amen.*

Exemplar VII.

In quo ostenditur quomodo moralis lectio in concione institui possit.

Thema.

Petite et accipietis, JOANN. xvi.

Scopus.

Varii errores circa orationem committi soliti detegendi et corrigendi.

Nota cum variæ doctrinæ hac in concione proponendæ sint iterum, principalem syllogismum fieri non posse.

EXORDIUM.

Solent nonnunquam in religiosis Ordinibus lectiones morales institui, id est, exhortationes aliquæ haberi, quarum potissimus scopus est, errores circa aliquam actionem a Religiosis committi solitos detegere, simulque eorum radicem et modum corrigendi ostendere, et testatur experientia, quod ex ejusmodi exhortationibus, sicut ad praxim præcipue ordinantur, ita non modicus fructus percipiatur; quare et ego hodie similem lectionem institui, et pro materia orationem sumam, utpote actionem tam necessariam et utilem, ut S. Aug. t. iv. non horrerit dicere, eum recte nosse vivere, qui recte novit orare, ut adeo merito omnes errores circa hanc actionem committi soliti studiosissime sint devitandi, quod quidem, quæ ratione fieri possit, et debeat, in præsentī Concione docebo, si benevolas, ut soletis, mihi aures præbueritis.

Error primus.

Primus error est eorum, qui nimis parum æstimant orationem, atque integris interdum diebus vix unum aut alterum Pater et Ave recitant. Hi profecto nesciunt, quam necessaria ac fructuosa sit oratio; audiant proinde S. Aug. lib. x. de miser. dicentem: « Quid oratione præclarius? Quid vitæ nostræ utilius? Quid animo dulcius? Quid in tota nostra religione sublimius? » Clarius S. Chrysost. l. II. de orando Deo: « Quanta tibi est, inquit, commissæ felicitas, quanta gloria attributa, confabulari orationibus cum Deo, cum Christo miscere colloquia, optare quod velis; quod desideras, postulare; et quid metuis, annon ipse Servator JOAN. XVI. dixit: Amen dico vobis, si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis; » unde recte colligunt S. Patres, nullum hominibus beneficium aut gratiam aliter, quam per orationem obvenire, atque adeo sicut optimum est signum prædestinationis ad vitam æternam, si quis bene, ad orationem affectussit, ita pessimum esse indicium, si ab ea animum suum abhorreere advertat, id quod S. Chry-

sost. diserte memorabili hac sententia judicavit lib. I. de oratione de Deo. « Cum videro quempiam non amantem studium orandi, nec hujus rei fervida vehementique cura teneri, continuo mihi palam est, eum nihil egregiæ dōtis in animo possidere, et quisquis non orat Deum, nec divino colloquio cupit assidue frui, is mortuus est, et vita caret, expersque sanæ mentis est; nam hoc ipsum evidentissimum est argumentum amentię, non intelligere magnitudinem hujus honoris, nec amare deprecandi studium. »

Quicumque ergo huic errori se obnoxium advertit, is serio emendare eum studeat, et quemadmodum ægris convalescentibus, et fastidium ciborum patientibus, ut paulatim recipiant ipsum appetitum erga cibos, ab initio in parva quantitate is offertur, ita et ipse assuefaciat se ab initio per paucas orationes, quæ mane et vesperi, ante et post mensam, ad signa salutationis Angelicæ, sub Missæ sacrificio peragantur, nec dubitet, se paulatim majorem appetitum concepturum, et insignes ex longioribus orationibus fructus solatiumque reportaturum.

Error secundus.

Error secundus est eorum, qui nimis multum orationem æstimant, et omnem suam sanctitatem in oratione consistere putant, ideoque graviter turbantur et anguntur, si quandoque propter negotia domestica, vel etiam morbos ab oratione impediuntur; cui errori mulieres præcipue sunt obnoxie, quæ quoties novas preces vel indulgentias propositas, vel congregationes exortas audiunt, statim illas suscipiunt, etsi frequenter per eas rem domesticam non sine maritorum gravi indignatione negligant; hæ ergo et omnes alii, qui huic errori obnoxii sunt, meminisse debent, quod Christus MATT. VI. dixit: *Orantes nolite multum loqui, sicut Ethnici faciunt, putant enim quod in suo multiloquio exaudiantur*: sciant proinde, sicut ipsis gratius est, si pauci cibi boni et bene cocti apponantur, quam si multi et pessime præparati offerantur; ita Deo quoque et Sanctis gratius fore, si paucæ orationes attente, ferventer, et constanter peragantur, quam si multæ sine debita attentione et reverentia recitentur. Hinc B. Virgo olim ancillæ cuidam integrum quotidie Psalterium cursim et celeriter recitanti suasit, ut non-

nisi minus rosarium quinquaginta salutationibus constans devote recitaret. Deinde vero notent diligenter tales, non tantum eas orationes, quæ ore peraguntur, sed etiam opera nostra ex voluntate Dei et obedientiæ præscripta peracta esse optimam orationem et laudem Dei. Ita jam pridem Eccl. c. LV. indicavit dicens: *Qui conservat legem, multiplicat orationem*; id quod S. Hilarius pulchre suis verbis confirmat in Ps. I. « Per hanc efficitur, ut sine intermissione oremus, cum per opera Deo placita, et in gloria ejus semper exercita, Sancti cujusdam viri vita omnis oratio sit, ac sic legem Dei die nocturne vivendo vita ipsa nocturna legis erit, et diuturna meditatio. » Brevius S. August. in Ps. xxxiv. « Vis medium semper laudandi quidquid egeris, bene age, et laudasti Deum: » et vero ex vobis ipsis id facile colligere potestis, annon enim si duo aliquid a vobis impetrare vellent, et alter quidem verbis multis et elegantibus id peteret, alter autem multa opera valde vobis grata et honorifica præstaret, facilius vos per hunc quam per illum flecti sineretis? Simili autem modo se res cum oratione vocali et operibus habet; itaque suadeo talibus, ut cum consilio Confessarii aut alterius prudentis viri selectam faciant orationem (*ein Musterung*) et primo quidem ante omnia statuam necessarias orationes, id est, ad quas ex præcepto vel voto tenentur, accurate peragere; deinde eas, si possunt, adjiciant, ad quas vel ex consuetudine pia Christianorum, vel ex legibus Congregationum tenentur, licet absque peccato. Et tandem pro temporis et occasionis qualitate alias voluntarias addant illud S. Tobie consilium c. IV. semper ob oculos habentes: *Si multum tibi fuerit, abundanter tribue: si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impertiri stude.*

Error tertius.

Error tertius est eorum, qui nimium anguntur propter distractiones, quas in oratione, licet involuntarie patiuntur, putantque adeo melius esse non orare quam distracte orare. Hiergo bene debent distinguere inter voluntariam et involuntariam distractionem; et voluntaria quidem non parum displicet Deo propter grandem irreverentiam, quæ per ejusmodi distractionem committitur. Involuntaria autem non solum non displicet,

sed sæpe magis placet, ut olim Deus Religioso cuidam ostendit, qui vidit duos alios Religiosos simul orantes, alterique coronam auream immediate supra caput, alteri non-nihil remotius pendere; utrumque ergo ad se vocavit, et quæsit, quomodo illis oratio successerit, cumque alter, cui proxima erat corona, respondisset, pessime sibi eam successisse, ut quam totam inter distractiones exegisset; alter vero fassus est, nunquam vere brevius aut jucundius orationis tempus sibi fluxisse, utpote inter suavissimas consolationes consumptæ, facile collegitis, qui utramque coronam viderat, multo plus meruisse, Deoque placuisse illum, qui involuntarias distractiones patienter sustinuit, quam qui dulcissimis illis cœli suavitatibus fruebatur; unde bene Thomas Kemp. l. IV. c. XII. in persona Christi sic talem hominem desolatum alloquitur: « Affectus ille bonus et dulcis, quem interdum percipis, effectus præsentis gratiæ est, et quidam prægestus patriæ celestis, super quo non est nimium innitendum, quia vadit, et venit. Certare autem adversus incidentes malos motus animi, suggestionemque spernere diaboli, insigne est virtutis et magni meriti. » Quisquis ergo huic errori fuit obnoxius, tria hæc deinceps præstare studeat. Et primo quidem diligenter præmittat intentionem, vel propositum orationem suam cum omni possibili attentione peragendi, atque ad hoc ipsum gratiam a Deo per breve suspirium petat ad imitationem Ecclesiæ in horis Canonicis versiculum: *Deus in adjutorium*: præmittentis. Deinde sequatur Abrahamum GEN. XV. qui, cum sacrificium Deo offerret, et volucres cœli descenderent ad vorandum illud, constanter adstabat, et abigebat illas: sic ergo ipse alienas cogitationes, quæ fructum sacrificii sui, id est, orationis impedire conantur, pro viribus abigat, nec propterea si forte etiam culpabiliter distractus fuerit, talem orationem repetat, sed faciat quod illi, qui filum convolvunt aut devolvunt (*auf oder abwinden*) et non propterea si forte filum ruptum sit, totum denuo devolvunt, sed initium fili rupti quærunt, etolvere pergunt. Denique orationem suam cum orationibus Christi, Beatiss. Virginis aut Sanctorum uniat; nec dubitet, quod sicut malus nummus cum innumeris conjunctus bonis, aut aquæ gutta dolio optimi vini infusa propter conjunctionem perinde, ac boni nummi osceptantur et vinum bibitur, ita et oratio ip-

sus a Deo propter unionem illam sit benevolis auribus audienda.

Error quartus.

Error quartus et ultimus est eorum, qui, si non statim audiantur, obtineantque, quod petunt, animum abjiciunt, indignantur, et sæpe orationem velut inutilem omnino negligunt: hi ergo pro suo corrigendo errore sequentia tria bene notare debent. Primo causam, cur non exaudiantur, sæpe non in Deo, sed in ipsis esse, eo quod in amicitiam cum Deo redire non studeant, id quod bene Is. c. viii. indicavit dicens: « Non est abbreviata manus Dei, ut salvare nequeat; neque aggravata est auris ejus, ut non exaudiat vos, sed iniquitas vestra divisit inter vos et Deum vestrum, et peccata vestra abscondunt faciem ejus a vobis, ut non exaudiret: manus enim vestrae sanguine pollutæ sunt, et digiti vestri iniquitate. Quis autem Rex aut Princeps exaudiret reum manus sanguine Filii sui madidas extendentem? Itaque qui vult exaudiri, Ecclesiam monentem audiat: *Convertere ad Dominum, et relinque peccata tua, si enim cor nostrum non reprehendit nos, fiduciam habemus ad Deum, et quidquid petierimus, accipiemus ab eo*, ut recte S. Joannes c. iii. ait. Ne forte tamen peccator in errorem inducatur, scire debet id, quod modo de orationibus peccatorum non exaudiendis dictum est, non ita esse intelligendum, ac si nullo modo sit utilis oratio, sed tantum, quod non ad meritum gratiæque incrementum impetrandum conducit, nam ad ipsam conversionis gratiam obtinendam, vel maxime juvat, adeoque vel hoc etiam titulo negligenda non est.

Secundo sciant tales, se non impetrare, eo quod male petant. Ita S. Jacobus c. iv. indicavit dicens: *Petitis, et non accipitis, eo quod male petatis, ut in concupiscentiis vestris insumatis*; quæ enim Mater tenello Filio suo cultrum aut sclopetum petenti annuat? annon potius melius quid ipsi offert; ita et Deus sæpe non exaudit ad votum, ut exaudiat ad salutem, quemadmodum S. Isidorus advertit; hinc consolatorie prorsus S. Bernardus ait: *Nemo vestrum parvipendat orationem suam, postquam egressa est ab ore nostro, ipse scribit eam in libro suo, et unum ex duobus indubitanter sperare possumus, quoniam aut dabit quod petimus, aut id, quod melius est.*

Tertio, quia non negat, sed differt, ut ait S. Aug. de verbis Domini: « Cum aliquando aliquid tardius donat, commendat dona, non negat; desiderata diu dulcius obtinentur, cito autem data vilescunt. Pete, quære, insta petendo, et quærendo crescas ut capias. Servat tibi Deus, quod non vult cito dare, ut et tu discas magna desiderare. » Itaque quicumque talis est, deinde cum pio Asceta dicat l. iii. c. xv. « Domine, tu scis, qualiter melius est: fac hoc vel illud, sicut volueris, da quod vis, et quantum vis, et quando vis, quia et res, et mensura, et tempus a te electa scio optima esse. »

Epilogus.

Atque hi modo errores sunt, qui communius circa orationem committi solent; quivis ergo illos bene consideret, et tanto impensius emendare et devitare studeat, quanto majorem ex iis emendationem, et ex oratione fructuose obita utilitatem sperare potest; de reliquo sibi illud S. Pauli ad Philipp. c. iv. dictum putet: *Nihil solliciti sitis, sed in omni oratione et obsecratione petitiones vestrae innotescant apud Deum: petite et accipietis*, petite, inquam, cum fide, ut credatis Deum audire: petite cum spe, ut speretis vos exaudiendos: petite cum charitate et constantia, ut mereamini exaudiri: petite in nomine Christi, quia ipse dixit JOAN. xv. *Si quid petieritis Patrem meum in nomine meo, dabit vobis*; hoc modo, inquam, petite, et accipietis, et sic gaudium vestrum erit plenum hic temporaliter, et ibi in æternum. Amen.

Exemplar tertium.

In quo ostenditur quomodo vitium aliquod reprehendi et corrigi debeat?

Thema.

Omnis, qui se exaltat, humiliabitur.
LUC. xiv.

Scopus.

Demonstrandum, quam nullus homo causam superbiendi habeat.

Syllogismus principalis.

Tunc nullam habemus causam superbienti, quando omnia, per quæ ad superbiam incitamur, vel bona non sunt, vel certe aliena sunt; atqui verum est antecedens, ergo etiam consequens.

EXORDIUM.

Solent ii, qui charas aviculas in cubiculo custodiunt, liberum quidem volatum in illo relinquere, sed ne in altum se extollere et evolare queant, alas detruncare; hunc modum et Deus consuevit servare, habet et Is in hoc mundo aviculas aliquas suaviter quidem canentes, ideoque singulariter ab eo dilectas, id est, tam voce, quam factis ipsum assiduo laudantes et benedicentes, relinquit etiam ipsis libertatem in agendo, sed ne per superbiam in altum se extollant, et ab eo avolent, vel ipse illis per occultas Inspirationes aut libros spirituales alas magnæ de se æstimationis abscindit, vel certe Concionatores, qui hoc faciant, mittit; quare cum et mihi hoc officium commissum sit, et aliunde mihi notum sit, has alas, quantumcumque abscondantur, semper iterum succrescere; et ego hodie forcem accepi mecum, qua meis auditoribus alas, si forte alicui nimium iterum succreverint, decurtem. Confido autem, et vos decurtationem hanc tanto libentioribus animis passuros, quanto meliori intentione, solius scilicet gloriæ divinæ et vestræ salutatis intentione eam a me fieri nostis.

Tentatio prima.

Prima tentatio superbix oritur ex status amplitudine et dignitate; hic enim multos reperire est, qui cum Phariseo dicant: « Domine, gratias tibi ago, quod non sim sicuti cæteri hominum; » sed nolite, o boni, nolite de vestra nobilitate aut dignitate gloriari, quia nisi cum virtute conjuncta sit, ab hominibus quidem vanis et insanis, non tamen perinde etiam a Deo et prudentibus magni fieri aut æstimari solet, id quod jam olim Romani sapienter indicarunt, cum duo templa ædificarunt, Honori unum, Virtuti alterum, sed ita inter se connexa, ut nulli ad

Honoris templum aditus pateret, nisi per Virtutis templum prius transiisset; pulchre insinuantem omnem splendorem et gratiam, quæ vel nobilitati vel dignitati inest, ex virtute velut nativa matrice nasci debere, uti præclare etiam S. Bernardus advertit, dum dixit: « Virtus mater gloriæ est, sola enim est, cui gloria jure debetur, et secure impenditur; quæ autem est sine virtute aut gloria, profecto indebite venit, propere affectatur, periculose captatur. » Notate hoc, o Nobiles, et unde nobilitas vestra splendorem secum accipiat, discite: certe si primam originem nobilitatis indagare velimus, deprehendemus, olim majores nostros duo potissimum officia, quæ homines magis virtuosos requirerent, et prudentes, exercuisse, scilicet cultum Dei et patriæ defensionem; ad gemina hæc officia optimos quosque ex se ipsis elegerunt, et illos quidem, qui ad cultum Deo specialiustribuendum fuerunt electi, Canonicos (unde Cathedralis nobilium Ecclesiæ exortæ sunt) alios vero, qui ad patriam defendendam deputati fuerant, Equites (unde ordo Equitum *di Ritterschaft* nomen sumpsit) appellarunt, utpote qui equis plerumque vehi consueverunt. In hoc autem selectu non ad ipsum præcise sanguinem et nativitatem attendebant, quia bene sciebant, hac ratione nos omnes æquales esse, juxta notum distychon:

Si Pater est Adam cunctorum, Mater et Eva,
Omnes nonne sumus nobilitate pares?

Sed virtutis potissimum rationem habebant, non ignorantes, quod S. Bernardus dixit: « Sola nobilitas est, esse clarum virtutibus; » hinc more suo egregie nobiles S. Gregorius Nazianz. hortatus est, dicens: « Qui generis splendorem jactatis, date operam, ut mores quoque nobilitetis. » Sed et vos, qui variis in officiis et dignitatibus constituti supercilia propterea attollitis, hanc doctrinam bene notate, mementote, non propterea quod altiores estis, etiam laude et æstimatione digniores vos esse, id quod ingenioso non nemo figmento ostendit, dum dixit, ortam quondam inter partes domus contentionem esse, quænam cæteris omnibus præferenda esset, eamque ob causam peritos aliquos æstimatores selectos, qui omnes partes accuratius inspicerent, et qualia quisque in se bona contineret, curiosius observarent. Itaque initium a camino utpote cæteris altiore, quique adeo haud dubie palmam sibi adjudi-

catum iri sperabat, factum, sed in eo nihil præter altitudinem et extrinsecum caddorem, reliqua omnia nigra, fumosa, de forma inventa, quare relicto illo ad alias partes considerandas ventum, quæ quanto erant inferiores, tanto plura et majora in iis bona sunt reperta, quousque denique in ipsam cellam descenderunt arbitri, illamque dulcissimo et selectissimo vino refertam deprehenderunt, tum enim exclamare coacti sunt : bonum est nos hic esse, atque sine ulla ulteriore controversia palmam præcedentiæ cellæ adscripserunt. O quam pulchre superborum indolem hic caminus explicat! sunt namque et illi dignitate, et statu altiores aliis, adeoque iis, qui exteriora tantum considerant, speciosi apparent, sed si interiora considerentur, nihil nisi nigredo peccati, et fumus vanitatis copiosam olim lacrymis causam præbitorum reperietur, cum interea humiles dulcissimo vino securæ et tranquillæ conscientiæ abundant. Accedit, quod honor, qui ipsis a subditis exhibetur, non ipsis, sed Deo exhibeatur, id quod bene quondam Agaso mulo suo ostendit, dum eidem in publica processione Isidis Deæ statuam portanti, et quod homines ante se in genua procidere advertit, elato latus pupugit, dixitque : non tibi, sed Isidi, scilicet honor hic exhibetur. Ita et Servator noster olim Apostolos Luc. x. correxerat, dum illis ad se cum gaudio venientibus, jactantibusque, quod dæmonia illis subicerentur, dixit : « Nolite gaudere, quia spiritus vobis subjiuntur, gaudete autem, quod nomina vestra (propter virtutem) scripta sunt in cælis; » quisquis ergo hac tentatione pulsari se advertit, illud Eccl. iii. consilium alte menti imprimat : « Quanto magnus es, humilia te in omnibus, et coram Deo invenies gratiam, quoniam magna est Dei potentia solius, et ab humilibus honoratur. »

Tentatio secunda.

Secunda tentatio ex corporis pulchritudine oritur, cui mulieres præcipue sunt obnoxie, a quibus proinde nihil frequentius auditur : Domine, gratias tibi ago, quod non sim sicuti cæteri hominum, deformes, pallidi et uno alterove membro carentes. His itaque ut alas has præscindam, duas doctrinas, velut duas partes forficis offero, et considerandas relinquo. Prior est, ut bene considerent,

quid sit corpus illud pulchrum, unde tantopere efferuntur, nempe ut S. Bernardus recte advertit, simus nive tectus, aut vas stercorum cute bene colorata coopertum, id quod solerter Rex aliquis suis aulicis declaravit, ut Pater Jacobus Biderman in suis acroamatis refert, dum vas foetidissimo stercore repleti, et supra illud statuam virginis elegantissime vestiti collocari jussit, subinde quid de statu hac virginis quisque sentiret, edicere præcepit, cumque omnes eam miris laudibus extollerent, nec satiari ejus aspectu possent, tandem vestes removeri et latentem sub illis cloacam ostendi voluit, simulque dixit : « Ecce hoc est pulcherrimum illud objectum, quod insano propemodum amore complexi estis. » Si simili modo mulieres ejusmodi superbæ interdum mentis oculum, non ad exteriorem speciem vestium et cutem, sed ad sordes intus latentes converterent, profecto et ipsæ cessarent a nimia æstimatione suæ pulchritudinis, atque ad internam pulchritudinem, quæ nulla vetustate aut morbo corrumpitur, totis viribus procurandam se converterent. Posterior doctrina est, quod non vana dumtaxat, sed etiam proximo, quem ut nos ipsos diligere debemus, summe nociva sit pulchritudo, nam ut recte Salomon ait Eccl. c. v. *Propter speciem mulieris multi perierunt, et ex hac concupiscentia quasi ignis exardescit.* Experti sunt hoc Samson, David, Holophernes, et innumeri alii, ut non immerito aliqui faciem mulieris facile basilisci venenatiorem dicere ausi sint, nam basiliscus non neeat, si ipse videatur, sed tantum si ipse aspiciat alios, mulieris autem facies etiam ab alio conspecta neeat, hinc tam sollicitè monet Eccl. c. ix. *Virginem non aspicias, ne forte scandalizeris in forma illius.* Hinc S. Job tam arcte pepigit foedus cum oculis suis, ut ne cogitaret quidem de virgine; annon ergo potius tristandi, et se humiliandi, quam superbiendi occasionem ex pulchritudine sua debent desumere formosæ mulieres, ita sane, nempe ut pavo pennas suas extensas dimittit, et contrahit, si pedum nigredinem videt, ita et mulieres tales se extollere ob pulchritudinem desinent, si pedes, id est, infelices effectus pulchritudinis considerent. Quare omnes ejusmodi mulieres sapientissimum Salomonis effatum alte pectori suo inscribant, Prov. xxxi. *Fallax gratia, et vana est pulchritudo; mulier timens Dominum ipsa laudabitur* : Sed et epitaphium ejusmodi mulieris sepulchro a

quopiam olim adscriptum semper in memoria habeant.

« Steb still, o Meinsch, diess Grab beschau,
Es ligt darinn ein edle Frau,
Sie yare reich, und wol gestalt,
Darum sie liebten Jung und Alt,
Tetzt hat die schone Gstalt ein End,
Tetzt ist all Lieb, und Gunst zertrent.
Ach trau der eitlen Schonheit nit,
Sonst hast mit Fleisch ein ewigen Stritt.
Vor allem lieb der Seelen Gestalt,
Die ist allein, die nit veralt. »

Tentatio tertia.

Tentatio tertia *ex divitiis* oritur, ob quas non pauci iterum efferuntur, et dicunt : Domine, gratias tibi ago, quod non sim, sicut cæteri hominum; sed et his non difficile erit alas præscindere, si pariter duas veritates bene perpendant. Prima est, quod divitiarum harum non sint domini, sed dispensatores tantum, uti clare S. Job. c. i. insinuavit, dum omnibus divitiis ablatis dixit : *Dominus dedit, Dominus abstulit*; quis autem non rideat, si æconomus, quæstor, aut thesaurarius Regis ob divitias Regis suæ curæ concreditas, de quibus severissimam olim rationem pendere debebit, supra alios extollere se vellet; vere non superbiendi sed timendi causas habet talis, maxime si terribilem illam S. Jacobi c. v. sententiam ponderare velit : « Agite nunc, divites, plorate ululantes in miseriis vestris, quæ advenient vobis; divitiæ vestræ putrefactæ sunt, et vestimenta vestra a tineis comesta sunt, aurum et argentum vestrum æruginavit, et ærugo eorum in testimonium vobis erit, et manducabit carnes vestras, sicut ignis. The-saurizastis vobis iram in novissimis diebus; tunc nempe, quando dicetur : stulte, hæc nocte animam tuam repetent a te, et quæ parasti, cujus erunt? » Tunc enim verificabitur, quod ECCL. xli. prædicatur : *O mors, quam amara est memoria tua homini habenti pacem in substantiis suis!* Altera veritas est, quod, qui ejusmodi divitias possident, in manifesto salutis suæ amittendæ periculo versentur, uti jam pridem Servator ipse indicavit, dum dixit MATT. xix. *Amen dico vobis, quia dives difficile intrabit in regnum cælorum. Et iterum dico vobis : facilius est camelum per foramen acus transire, quam divitem in-*

trare in regnum cælorum. Quis non exhorreat ad ejusmodi veritatem ab ipso veritatis Auctore prolatam? Quis efferatur et superbiat propterea, quod sibi magis, quam alteri via ad felicitatem supremam difficilis sit facta, quisquis ergo tali tentatione pulsatur, saluberrimum S. Pauli monitum sibi applicet, quod per Timothi. c. vi. divitibus suggeri voluit : « Divitibus hujus sæculi præcipe non sublime sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo, qui præstat nobis omnia abunde ad fruendum, bene agere divites fieri in bonis operibus, facile tribuere, communicare, thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant vitam æternam. »

Tentatio quarta.

Tentatio quarta *ex scientiis et artibus* oritur, quæ sunt aptissimum nutrimentum superbix; hinc merito dixit Apostolus, scientiam præ reliquis inflare, facereque, ut plurimi dicant, non sum, sicuti cæteri hominum; sed neque is difficile erit alas suas præscindere, si duo bene perpendant. Primo illam S. Pauli sententiam I. ad Cor. iv. *Quid habes, quod non accepisti? si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis?* An forte juste gloriatur puer de pulchra scriptura, in qua formanda manum ei magister duxit? Aut certe superbiat Concionator de pulchra concione habita, quam integram ex libro alieno descriptam declamavit? Annon autem Deus adhuc operatur omnia in omnibus, et manum ad quævis opera ducit? Annon ex illo tamquam ex universali libro omnis doctorum scientia deprompta est? Quid ergo vane gloriantur? Certe non modo non efferri, sed potius humiliari deberent, qui scientiis ejusmodi sunt præditi, ut enim sol radios suos plerumque in casas tenues et rimosas magis spargit, magisque eas illuminat, ita Deus peccatoribus interdum majorém scientiam communicat, ut magis rei sint et puniantur, si lumine tali male abutantur; hinc certe Thom. Kemp. l. I. c. 2. « Noli extolli de ulla arte aut scientia; sed potius time de data notitia. » Secundo perpendant tales, quod tales artes et scientiæ sint mera instrumenta, ad proinde sicut chirurgum non instrumenta, etsi aurea vel argentea sint, sed usus eorum peritus commendat, ita nec doctorem aux artificem sua scientia vel ars

laude dignum faciat; nisi quatenus eas ad Deum amandum gloriamque illius et salutem promovendam usurpat. Id quod eleganter S. Paulus I. Corith. xiii. insinuavit, dum dixit: *Si linguis hominum loquar et Angelorum, charitatem autem non habeam, factus sum sicut æs sonans et cymbalum tinniens*, quasi dicat, sicut cymbalum, ad elevationem Hostiæ in Missa pulsari solitum licet plerisque excitet ad pectus percutiendum, variosque affectus bonos eliciendos, nec tamen propterea aliquid laude dignum egisse censetur; ita nec Doctor, nec Concionator, si alios ad Deum cognoscendum et amandum excitent, nisi et ipsi faciant, ad quod hortantur, laude digni censendi sunt. Hinc præclare S. Aug. I. XII. confessus est. « Infelix ille homo, qui scit omnia illa, se autem nescit; beatus vero, qui scit, etsi omnia illa nesciat: qui vero se et illa novit, non propter illa, sed propter se solum beatus est. » Quisquis ergo simili tentatione pulsatur, sibi applicet, quod olim S. Dorotheus discipulo suo Dositheo ad vanam gloriam ex eo, quod sedulo infirmis inserviret, capiendam incitatio dixit: « Mi Dosithee, tu bonus quidem es infirmarius, sed non propterea bonus Religiosus. » Sic ergo et isti sibi dicant: « Tu quidem es bonus doctor, magister, pictor, sculptor, etc. non tamen propterea bonus Christianus. » Certe adveniente die iudicii, inquit pius Scriptor I. I. c. III. « Non quæretur a nobis, quid legimus, sed quid fecerimus; sed quam bene viximus, si ergo vis aliquid utiliter scire et discere, ama nesciri et pro nihilo reputari; hæc est altissima et utilissima lectio, sui ipsius vera cognitio et despectio. » Dic ergo potius cum S. Paulo: Ego non iudicavi, me scire aliquid inter vos, nisi Jesum Christum et hunc crucifixum. Hunc pro magistro elige, ab hoc veram scientiam cognoscendi et amandi Deum discere; vere enim « bene doctus est, qui Dei voluntatem facit, et suam voluntatem relinquit, » ait iterum pius Asceta.

Tentatio Quinta.

Tentatio quinta ex vitæ sanctitate seu bonis operibus nascitur, quæ quidem tanto subtilior est, quanto honestior titulus per illa offerri videtur ad gloriandum; si enim, ut supra dictum est, virtus mater gloriæ est, annon juste videtur gloriari posse, qui variis

virtutibus præditum se advertit? Annon jure dicere poterit: *Deus gratias tibi ago, quod non sim, sicut cæteri hominum?* Minime, et his profecto alæ præscindendæ sunt, id quod facile erit, si considerare velint, quam pauca opera eorum bona futura sint, si ad libram divinæ justitiæ examinentur; nimirum omnes fateri debemus illud Isaïæ c. LXIV. *Facti sumus immundi omnes nos, et quasi pan-nus menstruatae universæ justitiæ nostræ*: omnes fateri debemus, vitam nostram similem esse argumento pueri, unam forte constructionem bonam in argumento, reliqua omnia plena solœcismis et erroribus habentis, aut togæ lacerae mendici pulchrum aliquem centonem assutum gerentis. Hinc merito S. Job c. IX. dicebat: *Verebar omnia opera mea, sciens quod non parceres delinquenti*: magis vero adhuc alas æstimationis propriæ tales demittent, si perpendant, quam nihil sit omne, quod agunt, si cum debito apud Deum contracto comparetur, quis enim non stultissimum diceret eum, qui multa millia millionum aureorum deberet alicui, et de his aliquando obolum solvisset, gloriari hac solutione auderet? Atqui idem facit, quisquis ob opera quantumcumque multa et excellentia gloriatur; nam minor est inter talia opera et beneficia Dei comparatio, quam inter obolum et multa millia millionum, hinc recte Christus Luc. XVII. dixit: *Cum feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis, dicit: Servi inutiles sumus, quod debuimus facere, fecimus.*

Epilogus.

Quare colligamus denique omnes doctrinas et saluberrimam Dei ipsius admonitionem audiamus per Jerem. dicentem c. III. *Non gloriatur sapiens in sapientia sua, non gloriatur fortis in fortitudine sua, et non gloriatur dives in divitiis suis, sed in hoc gloriatur, qui gloriatur, scire et nosse me.* Dicamus proinde cum S. Paulo ad Gal. VI. *Absit mihi gloriari, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi.* Dicamus cum S. Davide II. REG. VI. *Ludam et vilior fiam, plus quam factus sum, et ero humilis in oculis meis*; sic qui se humiliat, exaltabitur, audietque: *Amice ascende superius, ad cælum nempe, ubi tanto honorabitur amplius, quando vilior hic in suis et aliorum oculis fuerit, humilibusque promissam requiem per totam æternitatem participabit.* Amen.

Exemplar Nonum.

In quo ostenditur, quomodo materia aliqua controversistica in concione tractari debeat.

Thema.

Videntes autem stellam gavisī sunt gaudio magno. MATTH. II.

Scopus.

Ostendenda motiva fidei Catholicæ, mediæque ad eam conservandam offerenda.

Syllogismus principalis.

Sancti tres Reges videntes stellam valde gavisī sunt, eamque prompte sequebantur, quia eos ad Christum ducebat; atqui similis est stella fides Catholica; ergo Catholici quoque, quibus ea apparuit, valde gaudere, eamque prompte sequi debent.

EXORDIUM.

Laudabilis apud quosdam Religiosos mos est, ut singulis annis semel vel sæpius renovationem quamdam votorum instituant, idque ob tres potissimum fines. Primo ut hac ratione memoriam beneficii per vocationem ad religiosum statum accepti renouent. Secundo ut ad gratias pro eodem beneficio referendas se exstimulent. Tertio ut in concepto proposito se firment, dispiciantque, quomodo vocationem suam per opera convenientia, certam facere possint. Hunc morem sancta Mater Ecclesia optat ab omnibus Christianis observari, et quidem hodierno potissimum die, in quo gentes ad agnitionem veri luminis vocatæ sunt, atque adeo catholica Fides initium sumpsit. Eum in finem cum tanta solemnitate festum hoc celebrat, ut vix ullo in alio similem adhibeat, utpote cujus octavam nonnisi per summa festa interrumpi sinīt; ut ergo tam pio et sancto dilectissimæ Matris desiderio cum debita reverentia et subiectione satisfaciamus, et hodiernum diem cum spirituali gaudio celebrantes, fidei nostræ professionem alacri gratoque animo renovemus,

ostendam in præsentī concione, quam vere dici possit, et nobis stellam apparuisse, per quam vere ad Christum credendum, adorandum, imitandum et amandum ducamur. Quomodo proinde hanc stellam sequi et conservare deinceps debeamus, vos interea non aures tantum mihi benevolas porrigite, sed mentis etiam oculum ad tantam stellæ pulchritudinem contuendam ultro aperite, et convertite.

Pars prima.

Atque ut a prima concionis mæse parte incipiam, et fidei nostræ cum stella quæ Magis apparuit, similitudinem ostendam, id haud difficile mihi accidet, si proprietates, quas stella hæc habuit, accuratius pondere-mus, et quam vere etiam in nostra fide reperiantur, luculenter demonstremus. Quatuor autem præcipue in stella Magorum considerandas proprietates invenio.

Prima est, quod *unica* fuerit; eadem enim, quæ ipsos ex patria exciverat, eadem, inquam, postquam ab Herode dicesserunt, iterum illis apparuit, et ad Christum perduxit, hæc proprietas etiam pulchre fidei nostræ convenit, ut eleganter S. Leo Magnus more suo Sect. IV. in Nativitate Domini ostendit his verbis: «Magnum præsidium est, fides integra, fides vera, in qua nec augeri ab ullo quidquam, nec minui potest, quia nisi una est, fides non est, dicente Apostolo ad Ephesios IV. Unus Deus, una fides, unum Baptisma, unus Dominus et Pater omnium, qui super omnes, et per omnia, et in omnibus nobis, huic unitati, dilectissimi, inconcussis mentibus inhærete, et in hoc omnem sectamini sanctitatem, et in hac præceptis Domini inservite, quia sine fide impossibile est placere Deo, et nihil sine illa sanctum, nihil castum, nihil vivum; justus enim ex fide vivit.» Hanc unitatem etiam ipse sponsus Cantic. V. in sponsa sua, quæ Ecclesiam significat, laudavit, dum dixit: *Una est columba mea, perfecta mea*; et merito hæc unitas pro primario signo veræ fidei assignatur, quia cum fides sit universalis regula, juxta quam dirigere viam, id est, actiones suas debent Christiani, merito unam et indivisibilem esse oportet, cum veritas in indivisibili consistat. Jam vero hanc unitatem fidei catholicæ convenire usque adeo clarum est, ut nemo, nisi qui pertinaciter resistere veritati velit, negare id

possit; percurrat sane quis omnes orbis partes Europam, Asiam, Africam, Americam, et ubique eosdem fidei articulos a Doctoribus Ecclesiæ tradi et explicari deprehendet, cum tamen apud Hæreticos usque adeo dissentiant in substantialibus, ut in eadem non dicam provincia, sed etiam civitate discrepantes doctrinæ circa Sacramentorum numerum aliasque similes doctrinas reperiantur. Neque obstat, quod etiam inter nostros Doctores magna interdum circa Theologicas doctrinas discordia inveniatur; nam etsi hoc non negemus, nunquam tamen hæc differentia circa articulos fidei versatur, ubi enim de his agitur, mox oculos mentis claudunt, et cum debita reverentia iudicium suum definitionibus Ecclesiæ, utpote per Spiritum S. illustratæ subijciunt, uti passim præfixæ in libris protestationes testantur.

Secunda proprietas erat stellæ, quod fuerit valde *splendida et fulgens*, non quocumque splendore, sed Sancto et efficaci, qui propterea ita permovit tres Sanctos Reges, ut sine mora patriam suosque desererent, et stellam hanc ad Christum ducentem sequerentur; per quam quidem proprietatem pulchre altera fidei veræ proprietas, scilicet splendor sanctitatis adumbratur, quæ sane Sanctitas usque adeo necessaria est ad veram fidem, ut sine ea neutiquam fidei divinæ rationem et nomenclaturam mereatur, cum enim fides in hac vita in locum luminis gloriæ substituatur, atque adeo potissimum sit instrumentum, quo homo ad Deum velut ultimum suum finem ex toto corde amandum dirigitur et excitatur, hic amor autem perfecte haberi non possit, nisi homo per Sanctitatem totus Dei obsequio consecratur, et ab omnibus quidem, quæ Deo displicent studiose absteineat, ea vero, quæ eidem placent, accurate exequatur, facile apparet, eam dumtaxat fidem pro vera cognoscendam esse, quæ, quantum est ex se, homines ad summam sanctitatem perducit, et ad Christum, qui ad eam docendam in hunc mundum missus est, perfecte imitandum impellit; hoc autem nostram fidem præcipue facere, quis ignorat? Ubi enim major cum Deo familiaritas, accuratius perfectionis studium, strictior paupertatis, castitatis, et obedientiæ observatio, generosior in adversis constantia, et, ut verbo omnia absolvam, perfectior Christi imitatio reperitur, quam in nostra fide ac religione? E contrario vero quis sanctam fidem dicat

adversariorum, quæ in solo fere interno affectu consistens non modo ad opera sancta non impellit, sed ea omnia ut panno menstruato similia detestatur? Neque dicere possunt adversarii, suam fidem rectius huic stellæ comparari, eo quod multo certius ad Christum ducat, utpote quem solum mediatorem ipsi agnoscunt, nam hic, vel ipse respondebit, MATTH. II. dicens: *Non omnis, qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cælorum.* Nimirum, ut bene notat Apostolus ad Titum c. I. *Confitentur se nosse Deum et Christum, factis autem negant, cum sint abominati et incredibiles, et ad omne opus bonum reprobi.* Quomodo enim imaginari possumus, eos in Christum credere, eumque amare, qui vitam ejus sanctissimam et virtutes ab eo nobis in exemplum relictas tam parvi faciunt, et imitari renuunt? Aliter sane nos S. Joannes dilectissimus ejus discipulus informavit. I. JOAN. II. dicens: *Qui dicit se in Christo manere, debet, sicut ille ambulavit, et ipse ambulare.*

Tertia proprietas stellæ Magorum erat, quod *miraculose fuerit producta*; neque enim fuit ordinaria quædam stella neque Angelus quispiam in stellæ forma apparens, sed vera stella a Deo de novo unice ad hunc finem creata, ut Magos mirabiliter ad præsepe perduceret, quæ quidem proprietates iterum pulchre demonstrat nostram fidem illi stellæ similem esse, et ad Christum ducere, utpote cui proprium quodam modo sit, miraculosam esse, seu miraculis confirmari, cujus quidem necessitatis ratio vel ex ipsa natura locutionis seu revelationis desumitur, hæc enim cum obscura sit, atque adeo in se non cognoscatur evidenter, merito debeamus infallibile quoddam in eo iudicium reperire, per quod cognosceremus, eam non ab homine, sed ab ipso Deo provenire, atque adeo necesse erat, ut homini vel alteri locutionem hanc Dei proponenti talibus operibus assisteret, quæ a nulla pura creatura patrari possunt, ex quibus tamquam Dei sigillo locutio illius cognoscetur, quæ quidem opera miracula vocamus, de quibus proinde ipse Christus JOAN. X. dixit: *Si mihi non vultis credere, operibus meis credite*, utpote quæ sunt manifesta testimonia Patris cœlestis per me loquentis, nam ut JOAN. I. dixit: *Ego majus habeo testimonium Joanne, opera scilicet, quæ dedit Pater, ut conficiam; Ipsa opera, quæ ego facio, testimonium perhibent de me, quia Pater misit me;*

sed et ipsa experientia satis confirmat, ubicumque fides promulgata est, eam ab initio miraculorum auxilio fuisse plantatam, uti nostris adhuc temporibus in novo orbe videre est, id quod adeo clarum judicatur, ut ipse etiam Lutherus Tomo II. Witt. folio 245. § 1. id fatetur, dicens, instruendum esse populum, ut suos verbi Prædicatores quærat, quis te misit? Ubi sunt tuæ litteræ et sigilla? Ubi miracula, quæ te legitime missum testantur? Neque recte dicunt adversarii, non amplius necessaria esse miracula, cum fides nostra satis firmiter jam radicata sit; nam etsi non sint adeo necessaria, ut quivis, qui eam prædicat, maxime apud eos, qui jam bene instructi sunt, ea facere debeat, sunt tamen ita necessaria, ut Deus semper adhuc eam quodammodo foveat et conservet per illa, sicut etiam bene radicatis arboribus non quidem opus est quotidiana irrigatione, necessaria tamen est pluvia suo tempore mittenda, ne defectu succi exarescant; cum ergo in sola nostra Catholica fide hæc irrigatio per continuatam miraculorum patratiōem usque ad hanc horam reperiatur, nulla autem ab ullis Hæreticis patrata conspiciamus, annon merito nobis potius, quam illis veræ fidei stellam illuxisse credamus, et gratulemur? Neque dicere possunt adversarii multa apud nos falsa miracula pro veris vendi, nam neque nos hoc negamus; neque tamen inde inferitur recte, nulla vera miracula reperiri aut patrari, cum hæc ab illis per personarum ea patrantium sanctitatem, intentionis rectudinem, constantem durabilitatem, aliasque similes circumstantias, per quas Christi et Apostolorum miracula vera fuisse cognovimus, facile distinguere valeamus.

Quarta tandem proprietas stellæ Magorum erat, quod *de cælo missa sit*; inde enim SS. tres Magi collegerunt, se ad eam sequendam vocari; quæ proprietas ante omnes ostendit, et probat, fidem nostram huic stellæ similem esse, cum enim ex una parte missio usque adeo necessaria sit ad Evangelii prædicationem, ut ipse Dei Filius hoc officium suscipere noluerit, nisi prius a Spiritu Sancto super eum apparente ad illud instructus, et a Patre æterno dicente: *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipsum audite*: testimonium accepisset: et ipse etiam Lutherus in Ps. LXXXII. Them. II. fol. 440. dicat: « Alle Pfarrer, und Obrigkeiten sollen fleissig aufmerken,

und dieser Sach halten ihre Anhörer embsig ermahnen, dats sie die Prediger, so sich selbst enindringen, als Mauskopff und gewisse Botten des Teuffels vermayden. »

Ex altera vero parte apud nos pulcherrimo ordine ab ipsis usque Apostolis continua successio Pontificum et Episcoporum ostendi queat, non autem apud Hæreticos, uti fuse ostendunt controversistæ, annon merito iterum nostram fidem pro vera stella ad Christum perducente agnoscamus, et gaudeamus?

Pars Secunda.

Ita sane. Credo ergo vos agnoscere tandem vocationis vestræ magnitudinem, sed quid ex parte vestra requiratur, nunc scire forsitan desideratis? Ut ergo huic desiderio respondeam, aio breviter, tria a vobis requiri. Primo ut summas et constantes pro beneficio hoc gratias tanto frequentius deinceps agatis, quanto clarius illius magnitudinem modo cognovistis; quid enim mei Auditores, diceretis, si inter multa millia cæcorum in uno loco congregatorum et vos pariter cæci consisteretis, et inter tot millia unum dumtaxat vel alterum Deus a sua cæcitate curasset, annon summum sibi et inestimabile beneficium collatum talis censeret? Annon ad summas ei gratias agendas summe obligatum se fateretur? Atqui simile vobis beneficium modo obtigit, dum intra tot millia Hæreticorum vobis ante omnes illos verum fidei lumen illucescere fecit, annon gratias tanto ampliores agatis, quanto major est misera cæcitas animæ, quam corporis, et quanto graviora sunt pericula et damna, in quæ ista præcipitat? Annon ergo vobis pariter ac Tobiae a cæcitate liberato; et quomodo gratum se exhibere posset, a S. Raphaelē scire cupienti, dictum putabitis: *Benedicite Deum cæli et terræ, et coram omnibus viventibus confitemini ei, quia fecit vobiscum misericordiam suam.* Secundo aio diligenter cavendum, ne ad Herodem Christi inimicum vos convertatis, id est, ne cum Hæreticis sine necessitate conversemini, sed illud S. Pauli consilium sedulo observetis TIM. III. *Hæreticum hominem post unam et secundam correptionem devota, sciens, quia subversus est, qui ejusmodi est, et delinquit, cum sit proprio judicio condemnatus.* Idem monet S. JOAN. II. Ep. his verbis: *Si quis*

venit ad vos, et hanc doctrinam non affert, nolite eum recipere in domum, nec ave ei dixeritis, qui enim dicit ei ave, communicat operibus ejus malignis; sicque suo damno verificat commune proverbium: Qui amat periculum, peribit in illo. Tertio denique prompte sequendum aio, id quod fiet, si vitam principiis fidei nostrae conformem institueritis, seu quod idem est, si vocationem vestram ad Catholicam fidem juxta S. PET. II. c. 1. Per bona opera certam facere studeatis; Quid enim proderit, fratres mei, ait recte S. JAC. c. 1. Si fidem quis dicat se habere, opera autem non habeat? Numquid poterit fides salvare eum: vultis autem scire, quænam a vobis opera exigantur? Audite S. Gregorium Nyss. tr. de nom. et Conf. Christi ea disserte explicantem: « Christianismus, inquit, est imitatio divinæ naturæ; si igitur Christianus es, Christum Deum imitare; noli vacuum ferre nomen atque inane, sed plenam tanti mensuram nominis imple, imple, inquam, operibus nomine dignis. »

Epilogus.

Agile ergo, Auditores, et quandoquidem simili cum Sanctis tribus Magis gratia vos dignatus est Deus, simili quoque modo gratos exhibere vos studete, sequimini prompte lucentem hanc fidei stellam, certoque vobis persuadete, ab ea quodammodo reperi, dicique ad vos illud Christi: *Qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ.* JOAN. XII. Vere enim inveniet Christum æternam sapientiam, atque adeo experietur id, quod PROV. VIII. Salomon in illius persona dixit: *Qui me invenerit, inveniet vitam, et hauriet salutem in Domino*, quam nobis omnibus per ejusdam Servatoris nostri merita concedere dignetur, Pater et Filius et Spiritus Sanctus, Amen.

Exemplar decimum.

In quo ostenditur quomodo catechitica aliqua doctrina in concione cum fructu explicari possit.

Thema.

Quid ergo baptizas, si tu non es Christus?
JOAN. I.

TOMUS V.

Scopus.

Declarandus usus aquæ lustralis, atque ad eam pie adhibendam Auditores excitandi.

Syllogismus principalis.

Tunc merito frequenter et pie aqua lustralis est usurpanda, quando varias tam animæ, quam corpori commoda præstat; atqui præstat talia commoda, ergo frequenter et pie est usurpanda.

EXORDIUM

Vereor, ne dum paulo ante hanc concionem aqua lustrali de more a Sacerdote conspersi estis, etiam vos mente saltem ad eundem dicatis: Quid tu baptizas? Cur nos hac aqua conspergis? Quem fructum inde sperare possumus? Huic ergo quæstioni in hac concione tanto accuratius respondebo, quanto pauciores sunt, qui noverunt æstimare aquæ lustralis, quæ Dominicis diebus benedici solet, præstantiam. Dicam ergo primo de origine aquæ lustralis, et effectibus illius. Secundo corollaria aliquot subjungam, quæ propter causæ similitudinem etiam aliis ejusmodi rebus benedictis seu sacramentalibus, ut vocant Theologi, facile et cum fructu applicari possunt? Cum ergo plurimum referat, ut ejusmodi rerum utilem piumque usum bene addiscatis, et practicetis, spero quoque, vos magna cum attentione et voluptate dicentem audituros.

Pars prima.

Primam ergo partem quod attinet, sciendum, jam olim apud Ethnicos fuisse morem, ut, priusquam ad templum adirent, aqua se lavarent, judicantes, indignum esse, ut homines ad Deos locuturi accederent, nisi prius purificati; hinc etiam in veteri Testamento et novo similis mos retentus est, et in veteri quidem EXOD. cap. xxx. singularis locus et vas constitutum est, in quo Aaron et Filii ejus ad altare accessuri se lavarent, sed et populus NUM. XIX. sæpe conspersus est, ut mundatus per ejusmodi aspersiones tanto

dignus coram Deo comparere et sacrificia, precesque offerret. In novo vero testamento apud primos Christianos similem modum retentum testatur S. Paulinus Nolanus Epist. xxxi. dum ait, fontem ante templum stetisse, in quo ingressuri templum lavarent manus, et sic ad litteram servarent illud S. Pauli ad Tim. ii. *Volo viros orare in omni loco levantes puras manus*, etc. Quia vero Deus magis optat, ut homines puro corde, quam corpore ad ipsum accedant, ideo Sancta Mater nostra Ecclesia, sicut semper in perfectione crevit, ita meliores quoque ceremonias introduxit; et, ne antiquas consuetudines penitus deleteret, in perfectiores mutavit, ideoque aquam lustralem per suos Sacerdotes benedici jussit, quem morem deinde Alexander an. Christi 132. ab universa Ecclesia observari præcepit, et id quidem duplicem ob causam. Primo ut homines, qui aqua se conspergunt vel consperguntur, meminèrint animam suam mundare, ut puriori cum conscientia Deum precentur, et sic tanto facilius impetrent quod petunt; non enim aqua hæc habet vim per se delendi peccata, sed juvat tantum ad excitandam contritionem, per quam deinde peccata dimittantur; unde Ecclesia in aspersione utitur his verbis S. Davidis Ps. i. *Asperges me, Domine, hyssopo, et mundabor, lavabis me, et super nivem dealbabor*. Item *Miserere mei Deus, secundum magnam misericordiam tuam*; hæc ergo et similia verba quivis etiam Christianus, dum templum adit, et aqua lustrali se aspergit, sive, dum domo egreditur, sive noctu somnum capit, usurpare deberet, et magnum haud dubie fructum ex tanto usu reportaret. Secundo benedicitur hæc aqua, ut varia per illius pium usum beneficia et favores hominibus conferantur, quæ quidem sunt duplicis classis; nam aliqua ad animam, et alia ad corpus referuntur; ad animam pertinent, quod Diabolus pellatur a nobis et nostris rebus, hunc enim in finem exorcismus seu adjuratio adhibetur in benedictione hujus aquæ, quem effectum S. Norbertus cum suis Monachis specialiter est expertus; cum enim monasterium ædificare vellent, et integri exercitus Dæmonum impedire eos volentium apparent, mox aqua benedicta et signo Crucis pulsati sunt, ut in ipsius vita legitur. Simili modo Sanctus Anno Episcopus Coloniensis, cum in agone Dæmonem vidisset, aspergillum petiit, et hostem aqua lustrali fugavit;

imo S. Macrobius obsessam mulierem non alio modo a Dæmone, quam per hanc aquam pro potu datam liberavit. Unde eadem aqua etiam a turpibus cogitationibus et phantasmatis sanat; si enim Dæmonem a corpore arcere potest, quanto magis ab animo poterit? Hinc aqua benedicta miscetur sale benedicto, ut sicut sal a putredine carnes defendit, ita etiam animum a spiritali putredine turpium cogitationum tueatur. Tertio præparatur per pium hujus aquæ usum mens hominis, ut rectius orationem, divinaque alia mysteria peragat, et ideo in altarium et templorum benedictione adhibetur hæc aqua, ut a locis talibus omne devotionis et orationis impedimentum excludatur; imo ob hanc ipsam causam solet aqua talis ad fores Ecclesiæ constitui, ut ejus usu Christiani se adversus Dæmonis potestates et insidias defendant. Jam vero corporales effectus quod attinet, illi quoque ad tres revocari possunt classes. Prima classis est, quod magicæ artes a corporibus arceantur, vel certe infirmentur; sic anno 1609. pistor a maleficio, quo panem pinsere prohibebatur, liberatus est, ut in Pædagogo Christiano parte VI. c. vi. videre est; sic etiam S. Hilarius Ethnicus, cujus equus incantatus fuerat, hanc aquam dedit, et veneficium depulit. Secundæ classis est quod morbos a corporibus dispellat; sic S. Arnolphus quinque ægros sola aqua benedicta sanavit: S. Brigitta tribus cæcis per eandem aquam visum restituit; S. Wilibaldus pestis tempore eam potandam dedit, et multos liberavit, sed et pecorum morbos fugavit; sic Pædagogus Christianus refert, quemdam, cum multos equos in itinere amisisset, et ille, quo vehebatur, graviter ægrotaret, aqua a Patribus Societatis accepta sibi et equo medicinam tulisse; sic in An-cyra urbe cum pestis pecus absumeret, Theodorus aqua hac oblata, malum totum avertit. Tertiæ classis sunt: Quod tempestates et noxia animalia pellat ab agris; sic S. Vincentius Ferrerius grandem tempestatem avertit, et serenitatem obtinuit. Idem locustas, quæ quatuordecim diebus agros devastabant, ad unam omnes eadem aqua occidit, insuperque fertilitatem impetravit; quod adhuc magis confirmat illud exemplum quod an. 1603. in Æthiopia contigit; ubi Pater Petrus Paz Rusticis dividens aquam hanc omnes locustas fugavit, solis Hæreticorum agris, et uno ex Catholicis, quem mulier incredula non asperserat, vastatis uti idem

Pædagogus refert. Hi sunt ergo effectus aquæ benedictæ, quos omnes Ecclesia petit a Deo dum in aquæ hujus benedictione his verbis utitur : *Virtutis tuæ benedictionem infunde.*

Pars secunda.

Atque ex hætenus dictis aliquot corollaria deduco, et primo quidem hinc deduco, quod male illi faciant, qui nescio ex quo contemptu, aut negligentia ommittunt aquam hanc domum portare, et usurpare; quid mirum si diabolus, mali homines et varia infortunia ad tales domos accessum habeant? Vult quidem, o Auditores, vult Deus juvare, sed vult etiam media a se ordinata adhiberi, inter quæ non postremum est hæc aqua; aliter æstimavit hanc aquam mulier illa, de qua Pædagogus testatur, quod in insula Japoniæ sæpe ad quinquaginta vel sexaginta passuum millia miserit, ut afferretur.

Secundo deduco, quam curam debeant habere patres et matres, ut eorum liberi, quando vel cubitum eunt, vel domo exeunt, vel templum ingrediuntur, hæc aqua aspergantur, certe in vita S. Dominici legitur, quod ipsa B. Virgo noctu dormientes fratres hæc aqua asperserit. Maxime vero in agone apud ægros perpetuo hæc aqua adesse deberet, eaque sæpius æger aspergi, ne hostis infernalis accessum habeat.

Tertio deduco, quam graviter peccent, qui hanc aquam irreverenter tractant, vel omnino ad varias superstitiones abutuntur; grande profecto hoc peccatum est, ideo sæpe graviter punitum, rectius proin faciunt, qui pio affectu et reverentia ad cibos suos et brutorum suorum parandos, ad lac et butyrum coagulandum, etc. utuntur; atque ne vobis deesse hæc aqua possit, scitote, sufficere ad hoc ut aqua benedicta censeatur, si illi quæ benedicta est, misceatis aliam, modo plus de aqua benedicta semper remaneat; addo quod paucae guttæ eundem effectum habeant, quam multæ, cur ergo una vel altera mensura pro tota hebdomade non sufficiat?

Sed dicet forte non nemo, cur ergo multa pecora aut agri aut homines pereunt, vel damnum patiuntur, etiamsi aqua hæc benedicta adhibita fuerit? Respondeo et quaero, cur multi ægri moriuntur, licet medicinas sumant? Nimium bona sunt hæc remedia, sed non infallibilia, quia ergo non scimus,

annon in hoc vel illo casu profutura sint, hoc ipso adhibere ea debemus, quoties possumus, certi, aut speratum effectum Deum concessurum, aut id, quod magis nobis utile esse cognoverit. Addo tamen sæpe diffidentiam nostram in causa esse, quia cum modica fide et reverentia tales res benedictas adhibemus.

Epilogus.

Ergo saltem deinceps clamemus cum Apostolis : *Domine, adauge nobis fidem*, qua has et similes caeremonias credamus; imaginemur, a Deo nobis ostendi fontem aquæ benedictæ, et dici illud Isaïæ xv. *Haurietis aquas cum gaudio de fontibus Salvatoris.* Clamate ergo cum muliere Samaritana Jo. iv. *Domine, da mihi hanc aquam*, imo ipsi haurite, et ita templo, domo, et aliis occasionibus erga vos et liberos ac pecora vestra, usurpate, ut fiat hæc aqua, hic quidem in salutem corporis animæque, in altera autem vita fons aquæ salientis in vitam æternam. Amen.

CAPUT II

Quomodo de B. Virgine conciones variæ haberi possint.

Variæ sunt occasiones, in quibus oportet concionem de hac Sanctissima Coeli Regina institui, sed tres præcipue, quarum prima se in Festis ejus offert. Secunda in peregrinationibus ad templum aliquod miraculis celebre institutis, uti non raro contingit. Tertia denique in Congregationibus. Rosarii præcipue, quales plerumque in celebrioribus paulo locis reperiuntur! Pro singulis ergo his occasionibus unam vel alteram ideam in hoc capite proponam, simulque conceptus aliquot subjungam, ad plures ejusmodi conciones facili negotio habendas.

De concionibus in Festis B. Virginis Mariæ habendis.

Triplicis generis conciones in Festis B. Virginis institui possunt, scilicet vel ad ipsum Festum accommodatæ, vel B. Virginis excellentiam, potentiam, charitatem erga homines,

aliaque similia motiva ad ejus amorem alligantia explicando; vel denique modum eam colendi, variasque exercitationes ad eam pertinentes, proponendo, de singulis ideam seu exemplar in hoc paragrapho offeram.

Exemplar primum.

In quo ostenditur, quomodo concio de B. Virgine Festo accommodata haberi queat.

Thema.

Jacob autem genuit Joseph virum Mariæ.
MATTH. I.

Syllogismus principalis primus.

Tunc merito creditur B. Virginem sine macula esse conceptam, quando solidis rationibus, tum ex auctoritate ipsius Dei, tum variorum Doctorum, tum ex ipsa Maternitate hujus Sanctissimæ Virginis petitis, ad id credendum persuademur; atqui verum est antecedens, ergo etiam consequens.

Syllogismus principalis secundus.

Tunc merito immaculati animi ac vitæ studium ferventer suscipitur, quando hic modus immaculatam Conceptionem Beatissimæ Virginis colendi est, tum in se perfectissimus, tum eidem immaculatæ Virgini gratissimus; atqui ita se res habet, ergo, etc.

EXORDIUM

Si hodiernum festum considerem, mihi videtur circa illud plerisque Christianis accidere, quod illis evenire solet, qui gemmam aliquam pretiosam invenerunt; sed quia illius pretium ignorant, parvi faciunt, idcirco etiam nullum aut exiguum fructum aut solatium ex eo referunt. Ita, inquam, et plerique Christianorum celebrant hoc Festum, sed cum exigua devotione ac fructu, quia nesciunt, quale sit hoc Festum, quam gratum B. Virgini, et quomodo illud colere debeant, his ergo hac concione succurram, et docebo imprimis, quid sit festum Conceptionis, se-

cundo quam gratum sit B. Virgini, si debito modo id colatur. Tertio quomodo id ipsum celebrare debeamus, quæ omnia ut digne et cum fructu præstare possim, ad te me converto, o Virgo purissima, dicoque cum Ecclesia: « Dignare me laudare te, Virgo Sacrata, da mihi virtutem contra hostes tuos, » ut Auditoribus meis tuam sanctam et immaculatam Conceptionem digne explicare et probare, eosque simul in tui amorem accendere valeam.

Pars prima.

Atque ut a prima parte incipiam, sciendum est, primum nostrum parentem ab initio originali justitia præditum fuisse, id est tali qualitate, per quam plenum dominium habebat super omnes suas potentias, ita ut sine ulla difficultate a peccatis abstinere, et bona opera facere posset; postea vero Deum certam arborem in paradiso ei ostendisse, et tale cum illo pactum fecisse, ut, siquidem abstineret ab esu fructuum illius arboris, eandem originalem gratiam in omnes posteros transfunderet; si vero comederet contra Dei mandatum, omnes posterius ejus originali gratia carerent, nisi per speciale privilegium eximerentur; et ita reipsa contigit, nam cum serpens Evam, et Eva Adamum induxisset ad pomum de illo ligno comedendum, mox non tam Adam et Eva originali justitia privati, et e paradiso ejecti sunt, sed etiam decretum a Deo factum est, ut omnes, qui ex Adamo per ordinariam generationem generandi essent, eadem pœna involverentur, unde breviter duo colligere licet.

Primo quid sit peccatum originale videlicet peccatum primi parentis quatenus nobis imputatur, et ob id nos gratia originali privati sumus; unde sequitur, tres effectus malos in corpore, scilicet infirmitates, mortem et putrefactionem, tres in anima, scilicet concupiscentiam inordinatam, cæcitatem animæ et mortem æternam, seu privationem visionis beatificæ exortos esse.

Secundo colligitur peccatum hoc originale omnes hactenus puros homines ab Adamo per naturalem generationem descendentes contraxisse, sola B. Virgine excepta, quam, licet aliqui pariter in originali peccato fuisse conceptam asserant; plerique tamen hodie Auctores contrarium tenent, idque triplici

ratione satis efficaci persuadent. Primo variis congruentiis ex filiatione Christi et maternitate hujus Sanctissimæ Virginis petitis, sed hæc utpote subtiliores Theologis relinquendæ sunt. Secundo probant id ipsum ex variis revelationibus et miraculis, quæ, uti magis ad hoc forum pertinent, ita non abs re erit aliquas narrasse. Et primo quidem ipsa Sanctissima Virgo S. Brigittæ dixit, se esse sine macula conceptam, et hoc non definiri a Sede Apostolica, ut fideles habeant magis occasionem suum erga ipsam affectum ostendendi, uti Bernardus de Bustis Sect. I. p. 1. refert, idem etiam alias Canonico revelavit, uti S. Anselmus lib. I. mirac. cap. vii. scribit, nam cum Canonicus iste noctu per aquas ex fornicatione rediret, et Matutinum de Beatissima Virgine recitans a Dæmonibus eversa navicula submersus esset, jamque ab iisdem ad infernum raperetur, subito ab hac Sanctissima Virgine ereptus est, audivitque, si gratus esse vellet, operam dare debere, ut a fornicatione deinceps absterneat, et Festum immaculatæ Conceptionis devote celebret. Deinde ipse etiam S. Thomas, cujus auctoritate tamen se maxime tuentur adversarii, Fantino Episcopo Pataviensi id revelavit, cum enim Episcopus hic legeret tertiam partem S. Thomæ, et miraretur, quod ibi determinasset, quod B. Virgo in originali peccato sit concepta, apparuit ei S. Thomas dicens: « Scias Domine Episcopo, quod, quando talem opinionem posui, solum habui respectum ad statum, quo B. Virgo peccatum originale contrahere debuerat, nisi per Filium suum esset præservata; sed Dei Filius Matrem suam ab omni macula præservavit. » Ita Nicolaus de Padua, tum ejus Vicarius et Doctor asserens, se ab hoc Episcopo visionem hanc non sine magna lacrymarum effusione propriis auribus audivisse, teste eodem Bernardo de Bustis. Sect. vii. cap. Id ipsum vero aliis adhuc miraculis est confirmatum, inter quæ primum merito locum habere debet, quod Alexandro Alensi viro doctissimo ex ordine Sancti Francisci contigisse scribitur. Cum enim hic in Festo Conceptionis coram tota Universitate doceret, Beatissimam Virginem esse in macula originali conceptam, repentino ac gravi morbo correptus, eoque singulis annis eodem die redeunte tentatus est, donec votum fecit, se librum de immaculata Conceptione compositurum, hoc enim voto facto mox sanatus est et postea in morte sua assidue hæc verba

ingeminavit: « Maria, Domina mea, tota pulchra es, et macula originalis nunquam fuit in te. » Nec minus mirabile est, quod idem Bernardus de Bustis, in civitate Mantuæ accidisse narrat, quod scilicet cum Dominicanus quidam in solemnissima disputatione probare vellet, Beatissimam Virginem esse in macula conceptam, omnia verba in ejus ore mutata sint, dixeritque, propono vobis istam veram conclusionem, quod Beatissima Virgo sit sine macula concepta, cumque fratres iracerentur, et ille emendare vellet, nihil aliud dicere potuerit. Sed quia forte similes revelationes et miracula ab adversariis ut incerta exploduntur; ideo tertium argumentorum genus ex affectu erga Beatissimam Virginem petitur sic formant nostræ sententiæ Auctores: quidquid probabiliter et sine incommodo Beatissimæ Virgini attribui potest, id merito tribuitur, sed hoc fieri potest in immaculatæ Conceptionis assertionem, ergo merito asseritur. Major est Sancti Augustini, Bernardi et aliorum, minor autem ex eo probatur, quod major pars Doctorum ita sentiat, neque ullum inconveniens ex tali assertionem secuturum appareat, sed potius magni favores et gratiæ ab hac Sanctissima Virgine, quin et ipso Christo sperari possint, si tam honorifice de illa sentiamus et loquamur, quidni ergo id agamus? Atque ex hoc patet nunc, quid sit dies Conceptionis, nimirum dies ille, quo devota mente recolimus Beatissimam Virginem esse sine macula conceptam ideoque ipsi quidem Deo gratias agimus pro tanto favore, ipsi vero Sanctissimæ Virgini gratulamur tale privilegium, debitumque ob id honorem exhibemus. Et hoc Festum jam olim in ipso etiam cælo celebratum est, uti supra citatus Auctor Sect. VIII. p. iii et iv. refert, et merito vix enim aliud tam gratum est Sanctissimæ Virgini, quia per hoc in memoriam revocatur donum, quod soli ipsi convenit, et quo ex speciali affectu Dei erga ipsam ante omnes alios homines condecorata est; cum ergo honos iste Sanctissimæ Virgini exhibitus in totum etiam genus nostrum humanum quodammodo redundet, merito exclamamus cum Bethuliensibus JUDITH. c. xv. *Tu gloria Jerusalem, tu lætitia Israel, tu honorificentia populi nostri*, et illud Machab. ix. repetimus: *Absit rem istam facere, et non inferamus crimen gloriæ nostræ.*

Pars secunda.

Sed videor audire vos dicentes, non dubitare vos de immaculata Conceptione, sed firmum concepisse propositum eandem ad mortem usque, vel ipsius etiam, si oportebit sanguinis effusionem defendendi; illud vero potius scire vos desiderare, quomodo eandem Conceptionem digne colere debeatis; cui desiderio vestro æquissimo ut satisfaciam, aio, varios esse modos a variis assignatos, sed communem esse, quo suadetur, ut cogitatione, verbo, et opere, colatur; *cogitatione* quidem, si firmiter credatur, et, ut non pauci faciunt hodie, etiam votum concipiatur eandem defendendi. *Verbo*, si ea condignis laudibus celebretur (id quod officii de immaculata Conceptione recitatione, et sacrificii oblatione potissimum fieri potest) et in necessitatibus, præcipue tentationibus ad peccatum, auxilium hujus Sanctissimæ Virginis per immaculatam Conceptionem imploretur, usurpando illos Ecclesiæ versus: *Dignare me laudare te, Virgo Sacrata, da mihi virtutem contra hostes tuos. Opere* denique, si varia seu misericordiæ seu patientiæ opera in ipsius honorem peregantur, ut suo modo locum habeas illud sponsi Cantic. II. *Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias Adæ.* Sed ego, uti non improbo hunc modum, ita alium longe gratiorem Virgini singulariter commendo, quem quidem colligo ex apparitione cuidam Religioso facta, dum ei in specie rugosæ anus apparuit Sanctissima Virgo, dicens, talem se esse in ejus mente. Ex quo sic argumentor, talis est Beatissima Virgo in mente cujusque, qualiter mens ejus constituta est, ergo ut Beatissima Virgo in aliquo sit sine macula concepta, debet etiam mens ejus sine macula existere; verbo, dicere volo, optimum esse modum colendi immaculatam Conceptionem, ut, sicut nos ipsam salutamus, et dicimus: *Tota pulchra es amica mea, et macula non est in te*, ita nos quoque munditiæ corporis et animi ita studeamus, ut ipsa vicissim de nobis dicere possit: *Totus pulcher es, dilecte mi, et macula non est in te.* Ad hanc nos hortatur illis verbis Sanctus Joannes I. JOAN. III. *Filioli mei, non diligamus verbo et lingua, sed opere et veritate; sine hac parvi facit devotionem nostram et confessionem immaculatæ suæ Conceptionis,*

sed potius usurpabit illa Sancti Jacobi verba c. II. Fratres mei, quid proderit, si fidem quis dicat se habere, opera autem non habeat; numquid poterit fides salvare eum? Opus ergo a vobis exigitur, o dilecti, opus, inquam, illud, ad quod Sanctus Hieronymus Serm. de Assumptione verbis his notatu dignissimis vos adhortatur: *Igitur dilectissimi amate Mariam, quam colitis, colite, quam amatis; quia tunc vere colitis et amatis, si imitari vultis ex toto corde, quam amatis; facit nempe B. Virgo ut Jehu, I. IV. REG. C. X. dicens: Numquid est cor tuum rectum cum corde meo? Si est, da manum (id est, opus) tuam; ut ergo clarius edisseram, et in compendium redigam, quidquid ad solidum cultum immaculatæ Conceptionis pertinet, tria aio præstanda.*

Primo ut firmissimum faciatis decretum, in primis quidem ad honorem Dei, deinde etiam ad honorem Castissimæ Virginis ab omni non tantum mortali, sed etiam veniali deliberata admissa macula, imo etiam a transgressione regulæ sine peccato obligantis abstinendi, dictumque vobis ab ea credatis. *Quodcumque dixerit vobis* (Filius meus) *servate, et facite*: hæc, hæc professio est gratissima, hoc est vere dicere, me nunquam te derelicturum, neque contra tuum, et tuæ immaculatæ Conceptionis honorem quidquam facturum, sed eandem verbo et opere defensurum.

Secundo, ut certo vobis persuadeatis, vos non omnino immunes esse ab omni peccato, sed, ut S. Bernardus ait, cor nostrum angulos habere; ubi autem anguli sunt, ibi et sordes, itaque ab eadem vobis dictum putate: «Scrutemur vias nostras, et studia nostra, et in eo se judicet quisque profecisse, non cum id invenerit, quod reprehendat; sed si id, quod invenerit, reprehendat; tunc non te fallit inquisitio tua, si rursus opus esse scrutinio advertisti;» id quod ipse etiam Christus Religioso cuiquam per Mariam Ogniacensem significari jussit, ut Pater Petrus Pennequin in suo Isagoge testatur p. III. c. xv. n. 14. id ergo potius agamus, ut cito ablueamus maculam, quam contraximus, et ex defectu nostro medicamentum superbiæ nostræ accipiamus, et statuamus deinceps cavere, ita, ut sicut ex scorpione fit oleum contra ictum illius, ita et nos ex peccato humiliationem, velut optimum contra illud remedium eliciamus.

Tertio ut hunc ipsum ob finem sine ma-

cula conceptam Virginem in Patronam et Adjutricem eligamus, eique corpus et animam committamus dicentes cum S. Agnete : *Cor meum et corpus conserva immaculatum* ; atque adeo, si occasio maculandi animam ingruerit, credamus a Beatis. Virgine dici nobis : « Fili mi, abstine propter me ; » quis ex tali cogitatione non sentiret cor suum emolliri, atque ad cavendum peccatum efficaciter incitari ? Quis non speraret semper hoc medio victorem vitiorum futurum ? Ita certe expertus est gravissimus peccator ille, qui prima die ad honorem SS. Trinitatis, secunda ad honorem Beatis. Virginis abstinere a mala consuetudine jussus, ita immutatus est, ut facilem sibi experiretur abstinentionem, quam antea impossibilem judicarat. Idem et nos experiemur, si similem victoriam semel iterumque propter B. Virginem reportaremus de vitiis nostris, tunc cum fiducia diceremus, quod in calendario novo morientium hodie petitur his verbis : « O Maria, sine macula concepta fiat cor meum immaculatum, ut plus te amet, et honoret apud omnes, quam ulla creatura te possit ignorare ; tu vitam tuam sine macula inchoasti, ora pro me apud Filium tuum Jesum, ut ego sine macula eam finiam.

Epilogus.

Sed finio, et omnes, quantum possum adhortor, pulcherrimis illis verbis S. Bernardi : « Totis medullis cordium, totis præcordiorum affectibus, et votis omnibus Mariam hanc (sine macula conceptam) veneremur, quia sic est voluntas ejus, qui omnia vult nos habere per Mariam. » Flectamus ergo genua cordis nostri, accedamus ad altare, et dicamus : « O purissima Dei Mater et Virgo, Patrona nostra clementissima, nos famuli et ancillæ tuæ, licet undique patrocínio, et amore tuo indignissimi, freti tamen pietate et misericordia tua singulari, et zelo illo, quem habes erga salutem animarum nostrarum, coram tota curia cœlesti profitemur, nos firmissime credere, te sine omni macula originali conceptam esse, et hanc ipsam opinionem, non tantum pro viribus defensuros, sed etiam operam duros, ut alii firmiter credant, et non tam cogitatione et verbo, quam opere et immaculatæ vitæ studio colant atque defendant. Obsecramus te igitur, suscipe nos in clientes tuos et cultores immacu-

latæ Conceptionis tuæ perpetuos, adesto nobis in omnibus actionibus nostris, sed illis præsertim vitiis, quæ immaculatam Conceptionem tuam singulariter dedecent expugnandis, nec deseras nos in hora mortis nostræ, sed potius in immaculatum tuum sinum nos suscipe, et in Paradisum Cœlestem transporta, ubi cum omnibus Sanctis in omnem æternitatem gratissimum tibi præconium illud accinamus : Tota pulchra es amica mea, et macula non est in te. »

Exemplar secundum.

In quo ostenditur, quomodo motivum aliquod ad Beatissimæ Virginis amorem alliciens proponi queat.

Thema.

Erunt signa in sole et stellis, et in terris pressura gentium præ confusione sonitus maris et fluctuum arescentibus hominibus, præ timore, et expectatione, quæ supervenient universo orbi. LUC. XI.

Scopus.

Demonstrandum, quod Beatis. Virgo sit arca spiritualis, per quam ab æterno interitu servari debeamus, seu quod amor Beatæ Virginis sit verum signum prædestinationis.

Syllogismus principalis.

Sicut in diebus Noe, ita erit adventus Filii hominis ; ergo mature confugiendum est ad arcam aliquam spiritualem, in qua salvemur ; atqui Beatissima Virgo talis est arca spiritualis ; ergo mature ad eam confugiendum est.

EXORDIUM

In libro Gen. c. vi. legitur, quod cum Deus videret, quod multa malitia hominum esset in terra, tactus dolore cordis intrinsecus, decreverit delere hominem et animantia, ideoque Noe ad se vocaverit, eique, ut arcam ædificaret, præceperit ; quod cum strenue

executus fuisset Noe, a concivibus quidem suis ab initio derisus, et pro delirio habitus est, sed magno eorum damno, nam postquam Noe in arcam cum filiis ingressus est, omnes in diluvio submersi, sero errorem suum cognoverunt, frustra deplorarunt. Quod tempore Noe evenit, idem etiam in fine mundi continget, uti ipse Christus prædixit dicens : *Sicut in diebus Noe, ita erit adventus Filii hominis; sicut enim erant in diebus ante diluvium comedentes et bibentes, nudentes et ad nuptias tradentes, usque ad eum diem, quo intravit Noe in arcam, et non cognoverunt, donec venit diluvium, et tulit omnes; ita erit adventus Filii hominis*, atque adeo, quisquis diluvium illud terribile iudicii divini et æternæ damnationis evadere voluerit, merito mature sibi de arca spirituali prospicere debet. Etsi vero non ignorem plures ejusmodi arcas, id est, signa prædestinationis passim ab Ascetis assignari, iudico tamen hanc prærogativam ante alias Beatiss. Virgini convenire; quare ut mature ad illam per veram devotionem et fiduciam confugatis, hac concione fusius ostendam, quam recte illa arcæ spirituali comparetur, et quam merito devotio erga illam inter præcipua prædestinationis signa numeretur. Vos interea, ut tanto promptius ad arcam confugatis, mentes animosque præparate.

Narratio.

Solent Rhetores, quando naturam et præstantiam alicujus rei accuratius volunt ostendere, ante omnia quatuor causas principales indagare, his enim cognitis iudicant, non difficile cuiusque rei naturam et præstantiam cognosci posse; quod si ergo et nos cognoscere velimus, quam vere Beatissima Virgo spirituali arcæ comparetur, non melius videmur, id obtinere posse, quam si quatuor dictas principales causas, scilicet materialem, formalem, efficientem et finalem indagemus; nam quoad omnes summam inter utramque arcam similitudinem deprehendemus.

Confirmationis prima pars.

Nam primam materialem causam quod attinet, qualis ea in arca Noetica fuerit, sacer textus Gen. vi. indicat, dum ait : *Fac tibi arcam de lignis lævigatis* (Chaldaei et Rab-

bini ex lignis cedri intelligunt) *et bitumine linies intrinsecus et extrinsecus*; sed hæc multo perfectius in arca nostra spirituali reperiuntur; illa namque vere erat ex cedro, id est, altissimis perfectionibus composita, omnisque tam corporalis, quam spiritualis putredinis expers: illa vere erat lævigata, id est, ita mortificata, ut neque spiritus adversus carnem, neque caro adversus spiritum concupisceret. Illa vere erat bitumine gratiæ intrinsecus et extrinsecus illita et armata, ita, ut nec unica gutta diluvii, id est, peccati cujuscumque in eam unquam intraverit, id quod clare S. Bernardus in Epist. ad Canonic. Lugdun. indicavit, dum dixit : « Magna fuit sanctificatio Jeremiæ, quia potuit faciliter vitare culpam mortalium : major sanctificatio Joannis Baptistæ, quia potuit vitare frequentiam venialium : maxima Virginis Mariæ, quia potuit vitare, imo vitavit omne peccatum. »

Pars secunda.

Jam vero, si formam arcæ Noeticæ consideramus, eam sic describit sacer textus l. c. *Trecentorum cubitorum erit longitudo arcæ, quinquaginta cubitorum latitudo, et triginta cubitorum altitudo illius: fenestram in arca facies et in cubito consumabis summitatem ejus, ostium autem arcæ pones, ex latere deorsum canacula et tristega facies in ea*; sed et hæc perfectius longe in arca nostra reperiuntur, nam primo quanta illius in omnem partem dimensio fuerit, pulchre iterum S. Bernardus in quodam sermone indicat, dum ait : « Quis misericordiæ tuæ, o benedicta, longitudinem, profunditatem, sublimitatem et latitudinem queat investigare, nam longitudo ejus usque ad novissimum diem invocantibus eam subvenit universis; latitudo ejus orbem terrarum replet, ut tuæ misericordiæ omnis terra plena sit; sic et sublimitas ejus civitatis supernæ invenit resurrectionem, et profundum ejus sedentibus in tenebris, et in umbra mortis obtinuit Redemptorem; » imo idem Sanctus dixit, hanc arcam majorem et latiore esse toto orbe terrarum, quin et ipsis cælis : « O venter, inquit, capacior cælis, diffusior terris, latior elementis, qui illum continere voluit, quem totus orbis comprehendere non potuit, et qui tribus digitis molem terræ comprehendit. » Fenestra hujus arcæ spiritualis erat puritas

et integritas hujus Sanctiss. Virginis, per hanc enim excluderentur omnes malignæ humiditates inordinatorum affectuum. E contrario vero soli justitiæ et clarissimæ luci æternæ sapientiæ et calori seu amoris intensissimo Spiritus Sancti aditus copiose patebat. Ostii seu januæ vicem misericordia hujus Sanctiss. Virginis subit, per quam facile sane aditus conceditur omnibus eam pulsantibus, quemadmodum pulchre S. Bernardus his verbis indicat : « Sinum misericordiæ suæ Mariæ omnibus aperit, ut de plenitudine ejus omnes accipiant. » Denique nec habitationum deest diversitas, nam quemadmodum in arca Noetica tres reperiabantur contignationes, una pro avibus, secunda pro hominibus, tertia pro quadrupedibus; ita in nostra quoque arca spirituali una quodammodo reperiatur habitatio pro peccatoribus, qui bestiis comparantur a S. Davide Ps. xxviii. dicente : *Homo, cum in honore esset, non intellexit, comparatus est jumentis insipientibus, et similis factus est illis*; alia pro justis, qui vere hominis appellationem merentur, quia rationi et legi divinæ conformiter vivunt; et ultima denique pro Angelis, qui avibus propter volandi canendique facultates merito assimilantur, de quibus hic rursus S. Bernardus loquitur : « Ex hoc Beatam te dicent omnes generationes, quia omnibus generationibus vitam et gloriam tribuisti; in te nimirum Angeli lætitiā, justi gratiam, peccatores veniam inveniunt in æternum; » annon ergo propter formam recte arcæ comparatur B. Virgo?

Pars tertia.

Non minus tamen etiam quoad efficientem causam perfectissima reperitur similitudo, nam quoad corpus quidem ædificata erat a S. Joachimo, qui vere gratiam invenerat coram Domino, et ambulabat cum eo, et propter sterilitatem ab initio irridebatur a vicinis, ut Noe : quoad animam, a quo ædificata fuerit, clare S. Augustinus in lib. contra duas hæreses indicavit, dum ait : « Unde sordes in Maria, quæ nec in concipiēdo libidinem, nec in pariēdo est passa dolorem? Unde sordes in illa domo, in qua nullus habitator terræ accessit? Solus ad eam ejus fabricator et dominus venit; » si ergo Christus hanc arcam fabricavit, quis non videt, eam ob varias quidem causas, sed præcipue quia mundum

restauravit, eique requiem (quam significari per vocem *Noe* interpretes notant) attulit sempiternam, ipsi Noe optimo jure comparari posse, atque adeo etiam ex hac parte tanto præstantiorem esse arcam nostram spirituales, quantum dignitate sua, aliisque omnibus prærogativis Christum Noemum antecedit.

Pars quarta.

Verum quod specialiter arcam nostram commendat, causæ finalis similitudo est cum arca Noetica; ut enim illa ad humanum genus ab interitu corporali et temporali servandum extructa est; ita ad homines a morte spirituali et æterna redimendos arca nostra spiritualis est præparata; quam ob causam merito amor et fiducia erga illam inter præcipua prædestinationis indicia numeratur; et hoc est, quod hodie potissimum a vobis, dilecti Auditores, bene adverti velim; non possumus quidem in hac vita sine speciali Dei revelatione certitudinem physicam habere de nostra prædestinatione (*nescit enim homo, an amore, an odio dignus sit*, teste Salomone ECCLES. ix.) nihilominus tamen probabilia quædam indicia, per quæ moralem quamdam spem ac certitudinem salutis nostræ concipere valeamus, habere nos posse, omnes Theologi concedunt, et intra hæc merito præcipuum, post Christi amorem, locum habere devotionem erga sanctissimam Virginem probant sequentibus, iisque efficacibus argumentis.

Primo ex comparatione cum mulieribus antiqui Testamenti liberantibus ab interitu, et figurantibus hanc sanctissimam Virginem; nam ut Eva erat mater corporaliter viventium a primo Adamo progenitorum, ita ipsa est mater spiritualiter viventium, et a secundo Adamo, id est, Christo progenitorum; sicut Filia Pharaonis Moysen ex aquis extraxit, ita Beatissima Virgo velut Filia summi Regis dignissima Christum ex aquis tribulationum et periculorum, quæ sæpius eum suffocare debuissent, servavit ut homines a tyrannide Diaboli educere et liberare posset; sicut prudentissima Abigail placavit iram Davidis, ne iret ad sanguinem : Bethsabea pulcherrima Salomoni regnum impetravit : Judith pulcherrima Holopherni caput abscindendo patriam ab interitu liberavit : itemque castissima Esther liberationem suæ gentis

maxima felicitate procuravit; ita misericordissima nostra Mater hæc omnia tanto perfectius præstitit, quanto pluris faciendum est, ab æterna quam temporali morte esse servatum, et ad cœleste, quam terrestre regnum fuisse promotum.

Secundo id ipsum probant, et colligunt ex variis scripturæ locis, quæ ex divino instinctu ab Ecclesia ipsi attribuuntur, quales sunt v. g. *Beatus homo, qui audit me, et vigilat ad fores meas quotidie, et observat ad postes ostii mei, qui me invenerit, inveniet vitam, et hauriet salutem a Domino; qui autem in me peccaverit, lædet animam suam; et omnes, qui me oderunt, diligunt mortem.* PROV. VIII. simili modo etiam attribuitur illi memorabilis illa Eccl. XXIV. c. sententia: *Qui creavit me, requievit in tabernaculo meo, et dixit mihi: in Jacob inhabita, et in Israel hæreditare, et in electis meis mitte radices;* præ reliquis autem pulchre hanc veritatem confirmat, quod illa sententia Canticorum VII. *Venter tuus, sicut acervus tritici,* ei accommodetur; per eam namque interpretes significare volunt Christum fuisse fertilissimum illud granum tritici, de quo in Evangelio ipse olim loquebatur, quod in terram per mortem conjectum, mortuumque fecit fructum multum, ideoque pro electo hoc tritico justorum ventrem seu sinum Beatissimæ Virginis velut horreum vel receptaculum fuisse præparatum.

Tertio pari modo id ipsum colligitur ex titulis, qui ab eadem Ecclesia huic sanctissimæ Virgini attribuuntur, quales sunt janua cœli, stella matutina, civitas refugii, præcipue vero Mater Dei, et arca fœderis, nam si Salomon matri suæ Bersabæ dixit, REG. III. c. II. *Pete mater mea; neque enim fas est, ut avertam faciem tuam,* si eodem loco ad Abiathar Sacerdotem dixit: *Equidem vir mortis es, sed hodie non interficiam te, quia portasti arcam Dei coram David Patre meo.* Quanto magis Christum matrem suam dilectissimam exaudiet, et omnibus, pro quibus ipsa intercedet, regnum cœleste dabit, quanto magis parcat, et æterna morte non puniet eum, qui vivam fœderis arcam, id est, matrem suam sanctissimam in corde suo per totam vitam circumtulit?

Quarto etiam auctoritate et consensu sanctorum Patrum id confirmant, ex quibus tantum unum alterumve breviter citare placet. Quorum primus est S. Anselmus, qui in sermone quodam memorabilem hanc sententiam

protulit, omnium hominum cordibus aureo caractere inscribendam: « Sicut a te despectus, et a te aversus, necesse est, quod pereat, sic ad te reversus, et a te respectus impossibile est, quod pereat. » Secundus est S. Germanus Patriarcha, qui in sermone de Zona sic loquitur: « Quomodo corpus nostrum vitalis signum operationis habet respiracionem, ita, et sanctissimum nomen tuum, o Virgo Beatissima, quod in ore servorum tuorum versatur assidue, in omni tempore, loco, et modo vitæ, lætitiæ et auxilii non solum est signum, sed ea etiam procurat, et conciliat. » Quis non singulare ex talibus sententiis solatium capiat?

Quinto idem ex variis etiam revelationibus probant, nam in primis ipse Deus S. Catharinæ Sennensi revelavit, ut in tr. IV. dial. c. cxxxix. legitur, quod propter incarnationem Filii sui, Matri ejus ex infinita sua bonitate concesserit, ut nullus peccator, quantumcumque magnus, qui eam debita fiducia et devotione coluerit, a Diabolo abripiatur; ipsam namque esse escam dulcissimam, quia inescati homines, et præcipue peccatores ad cœlum attrahantur. Sed et Christus quondam Garsendæ nobili Matronæ pro Comite Elzeario, quem educaverat, oranti dixit: « Juveni huic, pro quo tantum oras, noveris me matrem meam dedisse Magistram; nihil ergo de illo dubites. » Præ reliquis tamen memorabile est, quod ipsamet sanctissima Virgo quondam S. Alano dixit; ut Georgius Pistorius in matre admirabili conc. VII. refert: « O dilectissime Sponse: debeo tibi occultum providentiæ divinæ mysterium revelare, quod mox etiam aliis a te manifestari velim, nempe a salutatione Angelica, per quam totus mundus instauratus est, et tœdium et horrorem habere esse infallibile signum reprobationis; e contra vero ad illam in animo devotionem et voluptatem sentire, signum prædestinationis est. » Alias vero S. Brigittæ dixit; ut Pater Petrus Pennequin in Isagoge dissert. II. n. v. refert: « Ego sum Regina Cœli, ego mater misericordiæ, ego justorum gaudium et aditus peccatorum ad Deum. Nullus est adeo maledictus, qui, quamdiu vivit, careat misericordia, quin propter me levius tentatur quam alioquin a Dæmonibus tentaretur. Nullus est ita alienatus a Deo, nisi fuerit omnino maledictus, qui, si me invocaverit, non revertatur ad Deum, et habiturus sit misericordiam. Ego vocor ab omnibus misericordiæ Mater, et vere, quia mise-

ricordia ejus me fecit misericordem, ideo miser erit, qui ad misericordiam, cum possit, non accedit, ergo veni, et absconde te sub pallio meo. »

Sexto, id ipsa experientia confirmat, qua constat, quotquot magis in sanctitate et virtute perfecti fuerunt, eos singularem semper erga sanctissimam Virginem amorem, devotionemque habuisse, neque unquam fuisse repertum, qui vel minimam devotionem constanter exercuerit, et tamen mala morte obierit. Nimirum ut Auctor naturæ tenellis agnis naturalem quemdam instinctum indidit ad matrem suam ex mille aliis ovibus, licet fere similibus dignoscendam, ut per eam ali et conservari possent; ita Deus quoque ut Auctor gratiæ iis, quos salvare decrevit, internum quemdam impulsu et amorem ad hanc sanctissimam Virginem ingenerat, ut ad eam confugiant, et per ejus maternam pietatem salvari mereantur. Ut adeo integerrimus ille juvenis Perchmanus ex Societate Jesu merito dixerit : « Si amavero Beatissimam Virginem, securus ero meæ salutis, et constantiæ in vocatione. »

Septimo denique id ipsius etiam Dæmonis confessionis stabiliunt, qui, licet pater mendacii sit, in iis tamen, ad quæ revelanda divina auctoritate compellitur, merito ipsius confessio non levem auctoritatem habere debet; de hoc ergo legitur in histor. Ord. Prædic. quod adjuratus cum socio in obsessio homine jussusque dicere, quem sanctum maxime reformidaret, sequentia responderit. Primo : Mater Dei est nimis potens in præservandis servis suis, ne infernum ruant. Secundo fatemur coacti, neminem nobiscum damnari, qui in ejus sancto cultu perseverat devotus. Tertio, unicum suspirium ab ipsa prolatum et sacrosanctæ Trinitati oblatum excedit omnium Sanctorum merita. Quarto, contra fideles ejus servos non possumus prævalere. Quinto, notum sit omnibus, plurimos in hora mortis eam invocantes salvari. Sexto, amplius compulsi annuntiamus, nullum in exercitio sacri Rosarii perseverantem damnari, quia ipsa impetrat contritionem, et alia ad salutem necessaria.

Ex quibus omnibus facile nunc apparet, quam merito Beatissima Virgo Arcæ spirituali comparetur, atque adeo nihil aliud supersit, quam ut in eam mature confugiamus, eumque in finem duos pedes spirituales usurpemus, quorum primus est fidelis fiducia

ad hanc sanctissimam Reginam; ideoque illam sancti Bernardi admonitionem perpetuo in mente et auribus habeamus : « In periculis, in rebus dubiis, Mariam cogita, Mariam invoca, non recedat ab ore, non recedat a corde. »

Secundus pes est constans erga eandem Dei Matrem devotio, quæ in eo consistit, ut pauca quidem, sed constanter et ferventer peracta obsequia quotidie, vel certe in diebus ipsi specialiter dedicatis, quales sunt sabbatum et festa illius peragamus; præcipue tamen imitatio illius in exequenda Dei voluntate procuretur; hoc enim esse efficacissimum, imo necessarium medium ad opem illius impetrandam jam olim sanctus Bernardus indicavit dicens : « Ut impetres orationis ejus suffragium, non deseras conversationis exemplum; » quin imo ipsamet sanctissima Virgo id ipsum satis insinuavit, dum in nuptiis Canæ Galileæ volentibus vinum per ipsam a Filio impetrare dixit : « Quodeumque dixerit vobis, servate et facite; » hoc ergo potissimum caput est, in quo sanctissima Virgo nostram imitationem desiderat, ut nempe non tam ore quam opere dicamus : « Ecce Ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum; » tunc enim merito etiam ad hanc devotionem applicare possumus illam sancti Joannis I. cap. v. sententiam : « Charissimi, si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum (et sanctissimam Matrem illius) et quicquid petierimus, accipiemus ab eo, quoniam mandata ejus custodimus, et ea, quæ sunt placita coram eo, facimus.

Epilogus.

His ergo duobus pedibus instructi audacter accedamus ad arcam istam spiritualem, et cum magna fiducia dicamus : « Sub tuum præsidium confugimus, sancta Dei Genitrix, nostras deprecationes ne despicias; noli aspicere nostra peccata et demerita, sed potius merita Filii tui; noli attendere malitiam nostram, sed tuam misericordiam maternam considera : noli meminisse hactenus admissæ in tuo cultu et veneratione negligentiae, sed potius memento, te velut Arcam spiritualem nobis a Filio tuo oblatam esse, dum nos tibi in cruce tam sollicitè in Joanne commendavit, libera ergo nos a periculis cunctis, o Virgo gloriosa et benedicta,

præcipue vero a diluvio illo terribili ultimæ sententiæ, ut et nos tibi cum Noe post periculum superatum, altare spirituale amoris in corde nostro ædificemus, et laudes tibi ac, Deo cum Sanctis omnibus a te liberatis per totam æternitatem canamus. Amen. »

Nota hunc esse copiosissimum fontem, ex quo plurimæ, eæque sat utiles materiæ pro concionibus de B. Virgine hauriri possunt, uti ex sequentibus conceptibus videre est.

Conceptus alii.

I. Ex occasione thematis : *Ecce Mater tua.* Joan. xix. ostendi potest, quomodo B. Virgo vere sit Mater nostra spiritalis, et quidem triplici titulo. 1º Quia, cum sit mater Christi est etiam Mater membrorum ejus; Fideles autem sunt membra Christi, illi ut capiti connexa, uti S. Augustinus in l. de Virg. discurret. 2º Quia, cum Christus sit Frater noster, uti ipse MATTH. xxviii. indicavit dicens : *Ite, nuntiate fratribus meis* : merito et ipsa Mater nostra dici potest, uti S. Anselmus de concept. Virg. c. xv. notavit dicens : « O Domina, si Filius tuus factus est per te Frater noster, nonne tu per illum facta es nostra Mater ? » 3º Et potissimum, quia omnia officia veræ Matris perfectissimo modo spiritaliter erga nos exercet. Nam 1º sub Cruce nos genuit, uti S. Rupertus super verba : « Mater, cum parit, tristitiam habet ; » notavit dicens : « Proinde quia ibi dolores ut parturientis sustinuit in passione Unigeniti Dei, omnium nostrum salutem B. Virgo peperit, et facta plane omnium nostrum Mater est. » Hinc et Christus ibi potissimum dixit Joanni omnium hominum personam sustinenti : *Ecce Mater tua.* Et Salazar in c. viii. Prov. ideo putat cuivis homini illa Cantic. c. viii. verba applicari posse : *Sub arbore malo* (id est, cruce ex malo, ut aliqui putant, facta) « suscitavi te ; ibi peperit te Mater tua, ibi parturivit te Genitrix tua. » 2º Quia nos sollicitè alit, et educat, omnia necessaria corpori et animæ impetrando, sicut vinum in Cana Galilæa impetravit. Certe S. Hermanno, cum adhuc puer esset, lapidem in templo ostendit, sub quo, quoties victu aut alia re indigebat, tantum pecuniæ reperiebat, quantum pro præsentī necessitate indigebat ; unde merito, quod olim Pharaō Ægyptiis frumentum aut aliud quid potentibus dicebat : *Ite ad Joseph,*

Christus nunc de Matre sua ad nos dicit : *Ite ad Matrem meam.* 3º Quia in sinum suum nos recipit, et a periculis ac hostibus defendit, sicut gallina pullos suos ; ut adeo merito S. Bernard. hortetur : « In dubiis, in angustiis, in periculis Mariam cogita, Mariam invoca, non recedat ab ore, non recedat a corde. » 4º Quia hæreditatem æternam procurat juxta illud Prov. viii. *Qui me invenit, inveniet vitam, et hauriet salutem a Domino.* Unde merito omnes illis Siracidis verbis Eccl. xxiv. ad se invitat : *Transite ad me omnes, qui concupiscitis me, et a generationibus meis implemini. Spiritus enim meus super mel dulcis, et hæreditas mea super mel et favum.* Vide Pistorium de Matre admirabili conc. iii. et nota historiam de Matre jus maternum in B. V. transcribente. fol. 29.

II. Ex occasione thematis : *Ave maris stella, Dei Mater alma* : potest B. Virgo stellæ Maris comparari. 1º Quia sicut stellæ rotundæ sunt, atque adeo figuræ capacissimæ ; ita et Beata Virgo cœlestium donorum capacissima extitit, ut S. Hieronymus testatus est dicens : « Cæteris virginibus per partes præstatur : Mariæ vero se totam infundit gratiæ plenitudo. » 2º Quia sicut stellæ nobis parvæ videntur, in se autem altissimæ et maximæ existunt ; ita et B. Virgo in suis quidem et hominum oculis, dum vivebat, parva et humilis apparebat (hinc enim se ancillam Domini vocabat) in se vero maxima fuit, uti S. Anselmus testatus est dicens : « Nihil tibi Domina, æquale est, nihil comparabile ; omne enim, quod est, aut supra te est, aut infra te ; supra te solus Deus est ; infra te omne, quod Deus non est. » 3º Quia sicut stella maris illuminat et dirigit navigantes, eosque a periculo naufragii liberat ; hinc S. Bern. « In dubiis, in periculis respice stellam, voca Mariam, » id quod exemplo Theophili B. V. primo negantis, postea vero per illam a Dæmonis potestate liberati probari potest, uti fusius in Spec. Exempl. Tit. Maria. Ex. vi. probari potest. 4º Quia sicut stella suis influxibus recreat, et conservat homines ; ita B. V. cœlestibus et temporalibus donis impetratis servos sibi devotos lætificat, et fovet, hinc merito Idiota dixit : « Non est in ullo alio nomine post nomen superbenedicti Filii tui tam potens adjutorium ; nec est ullum aliud nomen datum sub cœlo hominibus post dulce nomen Jesu, ex quo tanta salus hominibus refunditur, quia super omnia nomina reficit

lapsos, sanat languidos, illuminat cæcos, penetrat duos, recreat fessos, ungit agonistas, et jugum Diaboli extrudit; id quod frequentia anathemata in templis suspensa passim testantur. » 5° Quia sicut stella maris attrahit ferrum, ita B. Virgo peccatores; quam ob causam refugium peccatorum dicitur. Hinc et S. Gertrudi olim, teste Bloisio in monil. c. i. splendidissimo pallio cooperta apparuit, et varias, easque deformes valde bestiolas ad se confugientes magna charitate excepit, et pallio suo involvit, cumque ob hoc factum obstupesceret S. Gertrudis significatum est illi, per has bestias peccatorum indicari quos illa ad se confugientes pari benevolentia suscipere consuevit. Eum in finem narratur historia de juvene scelerato, qui ad avunculi consilium quotidie psalterium recitabat, mirabiliter converso, uti in Spec. Exempl. tit. Maria Ex. v. fusius refertur.

· III. Ex occasione thematis : *Qui me invenerit, inveniet vitam, et hauriet salutem a Domino*, ostendi potest, quomodo B. Virgo sit janua cæli. 1° Quia per illam omnes ad cælum intrare debent, uti S. Bern. ser. de aquæ ductu testatus est dicens : « Totis medullis cordium, totis præcordiorum affectibus, et votis omnibus Mariam hanc veneremur, quia sic est voluntas ejus, qui omnia nos habere voluit per Mariam. » 2° Quia porta hæc semper aperta est, uti iterum S. Bern. super Signum magnum, indicavit dicens : « Sinum misericordiæ suæ Maria omnibus aperit, ut de plenitudine ejus accipiant universi. » Hinc S. Birgittæ quondam dixit : « Ego sum Justorum gaudium, et aditus peccatorum ad Deum; nullus est adeo maledictus, qui, quamdiu vivit, careat misericordia mea; nullus ita abjectus a Deo, qui, si me invocaverit, non revertatur ad Deum, et habiturus sit misericordiam. » 3° Quia ampla est hæc porta, atque adeo sine magna difficultate per eam intratur, id est, per exigua opera ad B. Virginis honorem præstita salus obtinetur, uti pulchre probari potest variis exemplis, maxime Latronis propter amorem Deiparæ die sabbati jejunantis, et nullum occidentis, postea illius ope mirabiliter conversi, uti in Spec. exempl. tit. Maria Ex. xx. fusius videre est; aut Militis quotidie unicuique *Ave* dicentis, et a Diabolo, qui sub specie famuli quatuordecim annis ipsi insidiatus fuerat, liberati, uti ibid. V. Salutatio Angel. Ex. v. narratur. Uno merito Ecclesia canit : *Alma Redemptoris Mater, quæ per via*

cæli Porta manes. Eamque etiam in alio hymno salutat : *Ave maris stella, Dei Mater alma, atque semper Virgo, felix cæli Porta*.

IV. Ex occasione thematis : *Sub tuum præsidium confugimus S. Dei Genitrix* : potest imprimis iudicium extremum tempestati terribili comparari propter exhalationes nostrorum peccatorum sursum ascendentes, et Deum graviter offendentes; propter horrendum tonitru tubarum Angelicarum clamantium : *Surgite mortui, venite ad iudicium* : propter fulgur horrificum adventus Filii hominis, id est, Christi ad iudicandum venientis, de quo S. Matthæus c. xxiv. dixit : *Sicut fulgur exit ab oriente, et paret usque in occidentem, ita erit et adventus Filii hominis* : et propter fulmen terribile ultimæ sententiæ : *Ite maledicti in ignem æternum*. Deindè vero potest subinferri, varia media ab hominibus adhiberi, ut se contra fulmen defendant; alios enim in specus et cellas subterraneas se abscondere; alios hispanicas cruces eum in finem portare; alios denique ad laurum confugere, eo quod Plinius et alii narrent, laurum nunquam fulmine percuti, unde Imperator quidam, quoties cælum tonabat, caput laurea corona cingebat; et horum consuetudinem contra spirituales tempestates tanto impensius imitandam videri, quanto certiores sunt, se a fulmine terribilis sententiæ non feriendos esse, si ad Laurum spirituales, nempe B. Virginem, quæ tum ob Virginitatis decus semper custoditum, tum ob folia semper virentia bonorum operum nunquam interruptorum merito Lauro comparari potest, confugiant; ita enim colligitur I. ex S. Bernardi hom. ii. super missus est testimonio, dicentis : « Si criminum immanitate turbatus, conscientia fœditate confusus, iudicii horrore perterritus, barathro incipias absorberi tristitiæ, desperationis abyso, cogita Mariam. » 2° Ex S. Ignatii Mart. testimoniis, qui teste Nickoviensi p. II. d. ccclii. n. 15. dicere ausus est : « Nunquam male peribit, qui Genitrici Virgini devotus, sedulusque exstiterit. » 3° Ex revelatione S. Catharinæ Sennensis, quæ, ut refertur in tract. IV. dial. c. xxxix. ab ore ipsius æterni Patris hæc verba audivit : « Mariæ Unigeniti Filii mei Genitrici gloriosæ concessum est a bonitate mea propter Incarnati verbi reverentiam, quod, quicumque justus vel peccator recurrit ad eam cum devota reverentia, nullo modo decipietur, vel devorabitur ab infernali Dæmone. »

4° Ex visione S. Francisci, qui, ut Dauro-
tius in catech. histor. c. n. tit. 40. refert,
vidit quondam in planitie homines congre-
gatos, ac duas scalas ad cœlum pertinentes,
unam rubram, cui Christus insidebat; al-
teram candidam, cui B. Virgo insistebat;
cumque per rubram Fratres ascendentis
mox iterum a Christo dejecti fuissent, ad
alteram confugientes facilem ad cœlos aditum
per B. Virginem reppererunt? unde merito
S. Bernardus ait ser. 1. de Assumpt. « Ad-
vocatam præmisit peregrinatio nostra, quæ
tamquam iudicis Mater, et Mater misericor-
diæ suppliciter, et efficaciter salutis nostræ
negotia pertractabit. » Quidni ergo clame-
mus cum Ecclesia: « Sub tuum præsidium
confugimus S. Dei Genitrix: nostras preces
ne despicias in necessitatibus nostris, sed a
periculis cunctis libera nos semper; Virgo
gloriosa, et benedicta. »

V. Ex occasione thematis: *Beatus homo
qui audit me, et qui vigilat ad fores meas
quotidie, et observat ad postes ostii mei.*
PROV. VIII. dici potest, cum vita nostra nihil
aliud sit, quam peregrinatio juxta illud Aposto-
li II. COR. V. *Dum sumus in corpore, pere-
grinamur a Domino*; merito viam securam,
certam, et planam quærendam esse, per
quam ad patriam nostram certo perveniamus,
talem autem esse B. Virginem, utpote
quæ 1° via est *securissima*, cum sit terribilis
ut castrorum acies ordinata; et ut S. Bonav.
in Spec. ait: « Non sic timeant hostes visi-
biles castrorum multitudinem copiosam, si-
cut aeræ potestates Mariæ vocabulum, pa-
trocinium, et exemplum. Fluunt et pereunt
sicut cera a facie ignis, ubicumque inveniunt
hujus nominis recordationem, devotam in-
vocationem, sollicitam imitationem. » Hinc
Eremitæ cuidam, et P. Balthasari Alvarez,
Soc. Jes. Sacerdoti dixerunt, se destituros
ab eorum impugnatione, si illi a cultu B.
Virginis desisterent. 2° *Certissima* est, uti
imprimis testatur Ecclesia ipsi applicans
verba illa Prov. VIII. *Qui me invenerit, inve-
niet vitam, et hauriet salutem a Domino.*
Dein id ipsum S. Bern. confirmat, dum in
hom. II. sup. missus est ait. « Ipsam sequens
non devias, ipsam cogitans non erras, ipsam
rogans non desperas, ipsa tenente non cor-
ruis, ipsa protegente non metuis, ipsa Duce
non fatigaris, ipsa propitia pervenis; » ad
felicitatem scilicet æternam. Et tandem con-
firmat ipsa experientia, qua habetur nemi-
nem unquam damnatum esse, qui huic Vir-

gini devotus exstiterit, ut adeo merito Dæ-
mones aliquando coacti dixerint, eam esse
nimis potentem in præservandis servis suis,
ne in infernum ruant. Id expertus est Reli-
giosus ille, qui, ut S. Antonius p. 3. t. XXIII.
c. X. narrat, in agone duos Dæmones horribili
specie adstantes videns clamare cœpit: « Ma-
ledicta hora, in qua Religiosus sum factus. »
Sed mox B. V. adveniente, fugatis Dæmo-
nibus, serena facie dixit: « Benedicta hora,
qua Ordinem intravi; et benedicta Mater
Christi, quam semper dilexi, et in qua fi-
duciam meam posui. » 3° Planissimam quo-
que esse hanc viam testatur imprimis S. Am-
brosius, qui nihil in ea asperum, nihil tor-
vum reperiri, sed totam misericordem esse as-
serit. Confirmat dein iterum S. Bern. dum
ait: « Volve, revolve totam Evangelii se-
riem, si quid durum, si quid asperum inven-
ias in Maria, ad illam accedere merito ve-
rearis, ideo vellus Gedeonis dicitur, quia
vellus est mansueti, mitisque animantis exu-
vium. » Hinc apud S. Bonav. in Spec. c. VIII.
exclamat idem Sanctus, « O magna, o pia,
o multum laudabilis Maria, tu nec nominari
potes quin accendas; nec cogitari quidem,
quin recrees affectus diligentium te. Tu nun-
quam sine dulcedine divinitus insita piæ me-
moræ portas ingrederis. » Causam vero hu-
jus mitissimi affectus merito amoris, quo ho-
mines prosequitur adscribit S. Petrus Dam.
ser. de nativ. Virg. dum ait: « Scio Domina,
quia benignissima es, et amas nos amore in-
vincibili, quos in te, et per te, Filius tuus,
et Deus tuus summa dilectione dilexit. Et
quoniam amor non nisi amore rependitur,
ideo redamare eam pro virili studeamus. »
Si ergo amari et amare jucundum est, quis
non hanc viam ad cœlum jucundissimam esse
credat, et quia simul etiam certa atque se-
cura est, præ reliquis eligat ad iter in Pa-
triam cœlestem suscipiendum? Ostendatur
ergo in secunda parte concionis, quinam
sint gemini pedes spirituales, quibus hæc
via decurrenda est, scilicet *fiducia filialis*,
et *cultus fervens*; et fiducia quidem in eo
maxime ostendenda est, quod firmiter creda-
tur, eam posse et velle præ omnibus aliis
Sanctis juvare nos, atque adeo ad eam in
omnibus necessitatibus, dubiis, et adversis
casibus sine timore repulsæ recurratur,
exemplo S. Bernardi, qui in serm. de nativ.
Virginis aperte confessus est, hanc Virginem
esse suam maximam fiduciam, et totam ra-
tionem spei suæ. Et ideo ser. IV in Dom. II.

Epiph. alios quoque ad similem fiduciam memorabili et consolatione plenissima sententia excitat dicens : « Sileat laudes tuas , si qui est , qui in necessitatibus suis invocam te sibi meminerit defuisse. Nos quidem servuli tui cæteris in virtutibus congaudemus tibi , sed in hac potius nobis ipsis. Laudamus virginitatem , humilitatem miramur , sed misericordia miseris sapit dulcius ; misericordiam amplectimur carius , recordamus sæpius , crebrius invocamus. »

Cultus vero Marianus in eo potissimum ostendendus , ut , quæ pietatis exercitia ad honorem Virginis eliguntur , ferventer , constanter , et pura mente offeramus , eumque in finem illud S. JOANNIS I. c. II. dictum nobis applicemus : *Charissimi , si cor nostrum non reprehenderit nos , fiduciam habemus ad Deum (et SS. hanc Virginem) et quidquid petierimus , ab eo accipiemus.* Hinc in nuptiis Canæ Galilææ rogantibus , ut vinum a Filio impetraret , mox dixit : *Quæcumque dixerit vobis (Filius meus) servate , et facite.* Hinc et S. Bernardus de hac Virgine discurrens. « Ut impetres , ait , orationis suffragium , non deseras conversationis exemplum ; » nam , ut alius recte cecinit : « Virginis est cultus pulcherrimus optima vita. » Alioqui continget quod juveni illi contigit , ut in Spec. Exempl. v. salut. Angel. Ex. VI. refertur , qui , cum turpissimam vitam vivens , ipsam frequentius per varias preces coleret , et salutaret , quadam die eam spectabilem habuit cum aliis speciosis virginibus , quæ cibos optimos in sordidis scutellis depositos offerebat , et ad comedendum invitabat ; cumque ille nauseare se hos cibos ob scutellarum immunditiam diceret , respondit Mater Dei , eodem modo et se nauseam habere precum ab ipso peragi solitarum , eo quod ex immundo corde proficiscerentur. Itaque excitentur Auditores , ut dictum sibi de hac via existiment , quod Jeremias c. VI. monet : *State super vias vestras , et videte , et interrogate de semitis antiquis , quæ sit via bona , et ambulate in ea , et invenietis refrigerium animabus vestris.*

VI. Ex occasione thematis : *Pete Mater mea neque enim fas est , ut avertam faciem tuam.* III. REG. II. potest recenseri historia , quæ in cit. cap. de Bethsabea Salomoni Filio regnum impetrante narratur , dicitque , nos quoque regnum aliquod , scilicet cœleste , ambire , verum id melius impetrare non posse , quam per Matrem nostram , id est Deiparam , ut quæ præ omnibus aliis Sanctis habeat proprieta-

tes ad potentem Advocatum requisitas , scilicet ut *sciat , possit , et velit* intercedere pro nobis , et juvare , id quod fusius demonstratur. Et 1º quidem ostendatur , quod *sciat* juvare , eumque in finem S. Germani ser. II. de Assumpt. sententiæ citetur dicentis : « Ipsa omnia observat , omnia contuetur , et inspectio illius ad omnes se exporrigit. Et nescit quidem homo , » teste Sancto Anselmo de excell. Virg. « quid oret , et quomodo oret , sed ipsa quid , et quomodo petendum sit , novit. » Quia , ut S. Petrus Dam. ser. de Annunc. ait , « per ipsam , cum ipsa , et in ipsa totum hoc faciendum decernitur , ut , sicut sine ipsa factum est nihil , ita sine ipsa nihil refectum sit. » 2º Pariter ostendatur , quod *possit* juvare ; cum enim Matris officium incomparabiliter perfectius erga Christum impleverit , quam Bethsabea erga Salomonem , potiori quoque jure dicitur ipsi a Christo : *Pete Mater mea , neque enim fas est , ut avertam faciem tuam.* Unde S. Petrus Dam. ser. I. de Nativ. ait , « ipsa accedit ad thronum Dei non solum rogans ; sed et imperans , Domina , non Ancilla. » S. Anselmus vero ser. de excell. orat. « Benignissimus , inquit , Filius tuus Dominus noster Jesus Christus erit ad concedendum quidquid velis , promptissimus et exaudibilis , tantummodo velis salutem nostram. » Id quod et ipsamet confirmavit , dum S. Hyacintho apparens dixit : « Fili Hyacinthe , quia orationes tuæ sunt gratæ Filio meo , et , quidquid per me petieris , impetrabis. » 3º Denique ostendatur , quod *velit* etiam juvare ; « nam adeo pietate replentur viscera tua , o Virgo (inquit Richardus de S. Victore ser. IV. in Cant.) ut alicujus miseriæ notitia tacta lac fundant misericordiæ , nec possis scire , et non subvenire. » Unde et S. Bernardus hujus voluntatis tam promptæ causam maternitatem illius esse ostendens ser. II. in Dom. 2. post Epiph. ait : « Nihil sic potest potestatis ejus seu pietatis magnitudinem commendare , nisi forte aut non creditur Dei Filius honorare Matrem ; aut forte dubitare quis potest omnino in affectum charitatis transisse Mariæ viscera in quibus , quæ ex Deo est charitas , novem mensibus corporaliter requievit. » Imo « velocius interdum , teste S. Anselmo cap. VI. de excell. Virg. est salus memorato nomine Virginis quam invocato nomine Filii , non quod ipsa major sit (nec enim ipse magnus et potens est per eam , sed illa per ipsum) sed quia et si me-

rita invocantis non morentur, ut exaudiatur, merita tamen Matris intercedunt, ut exaudiatur. » Quam ob causam recte ad fiduciam magnam, et solatium capiendum hortatur Arnoldus Carnot de laud. Virg. dum ait : « Habet homo Mediatorem causæ suæ Filium ante Patrem, et ante Filium Matrem, Christus Patri ostendit latus et vulnera : Maria Christo pectus et ubera ; nec potest ullo modo esse repulsa, ubi concurrunt et orant omni lingua disertius hæc clementiæ monumenta, et charitatis insignia. »

Exemplar sextum.

In quo ostenditur quomodo variæ devotiones persuaderi debeant.

Scopus.

Ostendendus solidus modus colendi B. Virginem.

Thema.

Beatus venter, qui te portavit. LUC. XI. cap.

Syllogismus principalis.

Tunc merito B. V. cultum summe æstimationis, (post Deum) fiduciæ, imitationis, et zeli exhibemus, quando pluribus titulis in ea repertis ad eum exhibendum incitamus ; atqui verum est antecedens, ergo et consequens.

EXORDIUM.

Serenissimus Maximilianus Baviaræ Elector p. m. inter alia suæ pietatis monumenta non postremum. reliquit columnam marmoream in medio metropolitanæ civitatis Monachii extructam, in qua imago B. V. artificiose sculpta publicæ venerationi exponitur ; circum circa vero cancelli marmorei in quadrangulari forma erecti visuntur, in quorum angulis quatuor milites draconem perimittentes, et non procul ab his quatuor lucernæ sunt constitutæ. Quas ob causas piissimus Princeps hanc columnam erigi iusserit, varii varie coajcient, ergo in factum credo, ut ostenderet, se pro Patrona totius Baviaræ B. Vir-

ginem elegisse, optaretque, ut omnes etiam subditi in suis domibus, aut potius cordibus similem columnam extruant ; sic enim non dubitare se, quin patrocinio hujus potentissimæ Patronæ omnes protegendis, uberemque a Deo benedictionem impetraturi sint. Non vero tantum Maximilianus, sed etiam ipse Deus videtur hoc optare, ut pulchre S. Bernardus indicavit, dum dixit, « totis medullis cordium, totis præcordiorum affectibus Mariam hanc veneremur, quia sic est voluntas ejus, qui omnia nos habere voluit per Mariam. » Ut ergo huic tam justissimo Dei desiderio satisfiat, ego in præsentī concione, quomodo hanc columnam spiritualiter erigere debeatis, ostendam ; favete interea, et tanto attentius dicentem audite, quanto majorem ex columnæ hujus erectione fructum potestis sperare.

Propositio.

Quinque, ut audistis, partes in columna Monacensi reperiuntur. 1° Basis seu fundamentum. 2° Ipsa columna. 3° Imago columnæ. 4° Virorum Draconem interficientium statuæ. 5° Lucernæ. Omnia hæc in nostra columna spirituali pariter reperiri debent ; hæc enim quinque sunt, quæ ad perfectum cultum B. Virginis requiruntur.

Prima pars.

Et 1° quidem *basin* requiri aio, per quam nihil aliud, quam magnam de hac Sanctissima Virgine æstimationem intelligo, ut enim, quo solidior est basis, tanto altius et securius columna erigi potest ; ita quanto major de B. Virgine æstimatio concipitur, tanto major erga eam fiducia et veneratio exurget. Porro hanc æstimationem concipere non erit difficile, si, quod Franciscus Suarez e Soc. Jesu doctissimus Theologus t. II. in 3. p. d. xviii. f. 4. fuse probat, perpendamus, nempe quod hæc S. Virgo in primo statim Conceptionis suæ instanti tam in gratia, quam aliis donis supernaturalibus longissime superarit omnes tam Angelos quam homines collective sumptos, eaque deinceps singulis pene momentis usque ad finem vitæ duplo ab ea aucta fuerit, quæ doctrina licet ab initio alicui incredibilis videri queat, non parum tamen auctoritatis accipiet ex eo, quod ipsa

B. Virgo quondam P. Martino Gutierrez apparuerit, gratiasque egerit, quod sua adhortatione et consilio dictum P. Suarez ad hanc sententiam docendam, et tam solide probandam incitarit. Nimirum fecit Deus in creatione animæ hujus S. Virginis, quod olim Apelles Junonis effigiem pingere jussus, fecisse legitur, ut enim hic pulcherrimas quasque virgines ab Atheniensibus sibi sisti petiit, ut ex earum qualibet, quod in ea præstantissimum erat, in imaginem suam transferret, ita Deus in effingenda anima hujus B. Virginis perfectissimas quasque mulieres sibi proponebat, et quod earum singulæ perfectissimum continebant, in hanc imaginem suam collective transtulit, hinc Mater omnium hominum vocatur ut Eva: Mater Isaaci veri, id est, Christi, in quo benedicentur omnes gentes, exstitit ut Sara, prudentissima est, ut Abigail: Virgo intemerata, ut Abisag: castissima, ut Susanna: fortissima, ut Judith: pulcherrima et amabilissima, ut Esther: mirabiliter fœcunda, ut Rebecca: devotissima, ut Anna: potentissima apud Deum et Christum, ut Betsabea apud Davidem et Salomonem, ut merito illud Salomonis elogium Prov. xxxi. ei applicetur: *Multæ filiæ congregaverunt divitias, tu supergressa es universas.* Imo non tantum has mulieres, sed omnes alias sanctas et perfectas animas sibi proposuisse videtur in creanda hac anima, hinc S. Bernardus intrepide ausus est dicere in Serm. super missus est: « Vere in plenitudine Sanctorum fuit detentio Virginis Mariæ, cui non defuit fides Patriarcharum, spes Prophetarum, zelus Apostolorum, constantia Martyrum, sobrietas Confessorum, castitas Virginum, fœcunditas conjugatorum, sed nec ipsa paritas Angelorum. » Quod ipsum clarius adhuc expressit et confirmavit S. Anselmus in Serm. de concept. Virg. dum ait: « Nihil tibi, o Domina, æquale est, nihil comparabile. Omne enim quod est, aut supra te, aut infra te est. Quod supra te est, solus Deus est. Quod infra te est, omne quod Deus non est. » Quid multis? « Ipsa est, inquit S. Bonaventura in speculo B. V. qua majorem facere Deus non potest. Majorem facere mundum potest Deus, majorem matrem quam matrem Dei facere non potest. » Quis ergo non magni æstimet hanc S. Virginem, quam a Deo, a SS. Patribus, ab Ecclesia ipsa tantæ æstimatam videt ut canere de ea non erubescat: « Nec primam similem visa est, nec habere sequentem? »

Secunda pars.

Porro super hanc basin *columna* statuenda est, per quam *fiduciam firmam et filialem* intelligo erga hanc Sanctissimam Virginem, quæ quidem rotunda, id est, undequaque perfecta esse debet, ita ut suo modo illud S. Jacobi c. i. impleamus: *Si quis vestrum indiget sapientia* (aut alia gratia) *postulet a Deo* (per hanc S. Virginem) *qui dat omnibus affluenter. Postulet autem in fide nihil hæsitans.* Quod quidem tanto iterum facilius nobis erit, quanto potentius undique ad hanc fiduciam animamur. Nam 1º animat nos ipse Deus, dum per tam pulchras figuras eamdem nobis præfigurare dignatus est, Estheris scilicet et Betsabeæ. Quarum prior dixit Assuerus c. vii. ESTH. *Quæ est petitio tua, Esther, ut detur tibi, et quid vis fieri? Etiam si dimidiam partem regni mei petieris, impetrabis.* Posterior vero scilicet Betsabee a Salomone Filio audire meruit III. REG. c. ii. *Pete Mater mea; neque enim fas est, ut avertam faciem tuam.* Quanto magis autem hoc ipse Deus B. Virgini velut sponsæ suæ dilectissimæ, et Christus Matri suæ amantissimæ dicent? animat nos 2º ipse Christus, dum in cruce omnibus nobis dixit: *Ecce Mater tua*: quasi diceret: ut filioli in omnibus necessitatibus suis ad gremium matris fugiunt, ita vos idem respectu matris meæ et vestræ facite. Animant nos 3º SS. Patres, præcipue tamen S. Bernardus, dum ait: « In periculis, in rebus dubiis Mariam cogita, Mariam invoca; non recedat a corde, non recedat ab ore. » Rationem vero hujus dat alibi, dum ait: « Sinum misericordiæ suæ Maria omnibus aperit, ut de plenitudine ejus accipiant universi, captivus redemptionem, æger curationem, tristis consolationem, justus gratiam, Angelus lætitiā, tota Trinitas gloriam, et denique Persona Filii Dei carnis substantiam. » Animat nos 4º Ecclesia, dum eamdem sanctam Matrem cum pallio extenso nobis repræsentat, ut scilicet moneat nos, quod quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas, « ita ipsa nos recipere sit parata. » Hinc et ipsa præit exemplo, et constans usurpat oratiunculam: *Sub tuum præsidium confugimus, Sancta Dei Genitrix,* etc. Animat nos 5º experientia, qua habemus, nullum unquam fuisse derelictum, qui eam sincere invocavit, ita ut S. Bernardus

sine horrore dixerit in Ser. de Assumpt. « Si-
leat misericordiam tuam B. Virgo, qui te in
necessitatibus suis invocata sibi unquam
meminerit defuisse. Et quid mirum, si invo-
cata adest, quæ etiam non vocata præsto
est! » Animant nos denique 6° variæ reve-
lationes, quæ hac de causa sunt factæ, ex
quibus sola illa sufficere potest, quæ S. Fran-
cisco obtigit, ut in chron. min. refertur,
dum duas scalas vidit, rubram alteram, cui
Christo insidebat, sed apud quam plerique
ascendere volentes repulsi sunt: alteram
candidam, cui B. Virgo insidebat, ad quam
confugientes cum benevolentia magna ex-
cepti atque ad cælum intromissi sunt, ut
adeo vere impletum videatur illud S. Ber-
nardi pronuntiatum: Ex hoc beatam te di-
cent omnes generationes, quæ omnibus ge-
nerationibus vitam et gloriam tribuisti: in
te enim Angeli lætitiæ, iusti gratiam, pec-
catores veniam inveniunt in æternum. Me-
rito in te respiciunt oculi totius creaturæ,
quia in te, per te, et de te benigna manus
omnipotentis, quicquid creavit, recreavit. »
Atque hæc de altera cultus Mariani parte,
scilicet de columna sint dicta.

Tertia pars.

Veniamus nunc ad tertiam scilicet [ad ip-
sam B. V. statuam, quæ merito principalis
reputatur, et nil aliud quam imitationem S.
Virginis nobis indicat; per hanc enim imita-
tionem vere in cordibus nostris tanto elegan-
tius effingitur Virgo Sanctissima, quanto per-
fectius eam imitari studuerimus; hinc tam
sollicite ad hanc imitationem SS. Patres nos
fœcitant, et 1° quidem S. Bernardus, dum l.
c. ait: « Ut impetres orationis ejus suffragium,
non deseras conversationis ejus exemplum. »
Et clarius S. Idelphonsus s. de assumpt. dum
ait: « Igitur, dilectissimi, amate Mariam,
quam colitis: colite, quam amatis: quia
tunc vere colitis, et amatis, si imitari velitis
ex toto corde, quam amatis; » nam ut bene
S. Idelphonsus s. 1. de assumpt. advertit:
« Non tam illi prodest nostra laudatio, quam
nobis illius imitatio, unde sponso magis placet
imitator devotus, quam laudator otiosus:
tamen vera laudatio cordis imitatio est ope-
ris. » Vultis autem scire, qua in virtute po-
tissimum eam imitari debeatis? Id vobis ip-
samet Virgo indicavit, dum dixit olim:
Quæcunque dixerit vobis, servate, et facite;

hæc, hæc obedientia gratissimus cultus est,
ut jampridem dixit, qui cecinit: « Virginis
est cultus pulcherrimus, optima vita. » Abs-
que hoc nullum aliud obsequium gratum erit.
Quid enim proderit, si ore eam collaudes, et
corde ipsam et Filium ejus maledicas? Quid
juvabit, si cibo corporali ad honorem illius
abstineas, et magnam abstinentioniam, quæ in
peccatorum fuga consistit, non serves? Quid
erit, si propter ipsam osculum terræ figas,
et interea caput contra ipsam, et Filium per
mandatorum transgressionem erigas? Ah Fi-
lioli mei, *Non diligamus lingua vel verbo,*
sed opere et veritate, inquit recte S. Joannes:
laudabiles sunt, non nego, ejusmodi devo-
tiones, ideoque, ubi occasio datur, non ne-
gligendæ; sed oportet hæc facere, et alterum
non omittere, scilicet mandatorum observa-
tionem, quia melior est obedientia, quam
victimæ; hanc profecto si præstiteris, pul-
cherrimam B. Virginis imaginem expressisti,
quia et tu dicere potes cum illa: *Ecce an-
cilla (vel mancipium) Domini, fiat mihi se-
cundum verbum tuum.* Hunc cultum specia-
liter exhibere studuit P. Desiderius Colinus
ex S. J. hinc in ipso morbo ratione captus,
si aliquid facere noluit, quamprimum id in
nomine Mariæ imperari audiit, mox dixit:
Absit, ut propter dilectissimam Matrem non
obediam.

Quarta pars.

Verum etiam quarta pars supradictæ co-
lumnæ non omittenda est, nimirum *statua*
virorum Draconem occidentium: per hos
enim significatur, quod si columnam hanc
Sanctissimæ Patronæ erigere velimus, viri
bellicosi esse debeamus, et infernalem Dra-
conem superare; ipse enim est, de quo Deus
GEN. m. dixit: *Inimicitias ponam inter te,*
et mulierem, et semen tuum, et semen illius:
ipsa conteret caput tuum, et tu insidiaberis
calcaneo illius. Ipse est, de quo S. Joannes
in Apocalypsi c. xii. scripsit: *Et iratus est*
Draco in mulierem, et abiit facere prælium
cum reliquis de semine ejus. Quinam autem
sunt semen hoc, nisi amatores illius? Quæ
mulier, nisi V. Sanctissima? Quis Draco
nisi Diabolus, qui omnibus modis cupit de-
glutire hanc mulierem, eripiendo ex cordi-
bus eorum: hinc aperte olim P. Balthasaro
Alvarez dixit, se ab eo impugnando destitu-
rum, si ipse vicissim mulierem per imagi-
nem, quam monstrabat, repræsentatam ve-

nerari cessaret. Contra hunc ergo Draconem verus Amator S. Virginis tanto fortius certare debet, quanto majorem ex tali victoria fructum sperare potest; siquidem et de ipso verificabitur, quod S. Joannes in Apoc. c. iii. dixit: *Qui vicerit, faciam illum columnam in templo Dei mei, et scribam super eum nomen Dei mei, et nomen civitatis Dei mei novae Jerusalem, id est matris Dei, et iterum: Qui vicerit, sic vestietur vestimentis albis, et non delebo nomen ejus de libro vitae, et confitebor nomen ejus coram Patre meo, et coram Angelis ejus.* Unde SS. Patres plerumque amorem B. Virginis pro uno ex primariis signis prædestinationis agnoscunt.

Quinta pars.

Denique ut perfecta sit columna nostra, etiam lucernæ jungendæ sunt, per quas nil aliud intelligo, quam quod omni studio etiam conari debeamus, ut non modo ipsi in amore B. Virginis quotidie, magis proficiamus, sed alios etiam, qua verbis, qua exemplis ad eandem amandam incitemus; cujus quidem exercitii variæ nobis occasiones offeruntur. Quis enim non habet occasionem sæpius Deo supplicandi, ut cultum hujus Sanctissimæ Virginis in dies magis amplificare dignetur; atqui talis oratio merito inter efficacissima media numeratur, cultum virginium promovendi. Quis non quotidie fere occasionem habet unam alteramve animam purgatorii aut statim omnino liberandi, aut certe citius eripiendi, et ea quidem intentione, ut illa Deo potenter supplicet pro eodem cultu Mariano amplificando? Atqui et hoc obsequium tanto gratius est Deo, et Matri Virgini, quanto præstantius est opus misericordiæ et charitatis, cum quo conjungitur; quis non frequenter habet occasionem, saltem desiderium ardentissimum concipiendi, ut B. Virgini cultus et amor in toto orbe dilatetur? Atqui et hoc desiderium pro affectu accipit Deus, et diva mater, ubi vires plus non concedunt, ut nihil dicam de illis, qui aut liberos habent, ut parentes: aut famulos et ancillas, ut domini dominæque: aut discipulos, ut magistri; hi enim quam copiosam habent occasionem, nunc verbis animando, nunc exemplo præeundo, nunc in templum ad Sacramenta in Virginis honorem obeunda, aut preces dicendas mittendo. Verbo, sicut ingeniosus est amor, ita nunquam ei deerunt

variae inventiones ad cultum amatæ Dei parentis promovendum. Quilibet ergo sibi applicet illud Christi dictum MATH. v. *Sic luceat lux vestra (et amor Marianus) coram hominibus, ut videant opera vestra bona, et glorificent Patrem vestrum (et Matrem) qui in cælis est.* Certoque confidant in illis hac ratione impletum iri, quod ECCL. xxiv. promissum est: *qui me elucidant, vitam æternam habebunt.*

Epilogus.

Atque ex his satis nunc patet, quomodo columnam spirituales Monacensi similem erigere debeatis. Superest, ut manum operi admoveatis, et unam partem post alteram ædificetis. Profecto sic in medio vestri existens Virgo potentissima potentius vos, quam ulla salva guardia defendet: sed et copiosorem vobis benedictionem afferet, quam olim Arca Dei domui Obededom attulerit; quousque tandem, sicut olim columna Israelitis ex Ægypto eduxit, et introduxit in terram lacte et melle manantem, ita et vos hæc columna ex hac miseriarum et lacrymarum valle educat, et in terram promissam æternæ felicitatis introducat. Amen.

Quomodo conciones de B. Virgine in peregrinatione aut processione institui debeant.

Scopus.

Voluntas propria ad exemplum et honorem B. Virginis exuenda.

Thema.

Ecce Ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. LUC. I.

Syllogismus principalis.

Tunc voluntas propria merito relinquenda est, quando hoc obsequium Deo et B. Virgini gratissimum est. Atqui est gratissimum, ergo merito relinquenda est.

EXORDIUM.

Pia et antiqua consuetudo est, ut ii, qui sacram aliquam peregrinationem ad locum

aliquem miraculis, vel alio quocumque titulo celebrem instituunt, donum aliquod Sancto illi, cui talis locus vel templum dedicatum est, offerant, ad amorem suum copiosus demonstrandum; cum ergo et vos hodie cum magna devotione et modestia ad hoc B. Virgini consecratum templum peregrinati sitis, non dubito, quin et vos parati sitis liberalitatem vestram insigni aliquo dono erga hanc Sanctissimam Virginem demonstrandi; verum quid potissimum offerre debeatis, nescire vos credo, atque adeo ardentem ex me cupere intelligere; huic ergo desiderio ut satisfaciam, ostendam vobis in hac concione donum, quod et gratissimum ex omnibus B. Virgini sit futurum, et quod ab omnibus vobis, etiamsi pauperrimi sitis, facile, modo velitis, offerri possit; id unum ergo superest, ut et me attente audiat, et animos ad offerendum hoc donum interea præparetis.

Propositio.

Legitur in vita S. Ignatii Fundatoris Societatis Jesu l. i. c. quod, cum cœlesti lumine illustratus mundi vanitatem agnovisset, atque adeo penitus ei valedicere, totumque se Dei servitio tradere decrevisset, more militibus recepto, in monte Serrato noctem totam ante aram B. Virginis insomnem inter preces transegerit, armaque sua militaria, quibus mundo prius militarat, ante altare suspende-rit, ut vel hoc actu ostenderet, et protestaretur, quod non jam deinceps mundo militare, sed alia arma assumere, præliaque Domini præliari decrevisset. Quam gratum fuerit Sanctissimæ Virgini hoc obsequium, eventus probavit, nam et miris consolationibus repletus est, et in alium virum mutatus singularem Dei sanctissimæque Matris ejus assistentiam, et protectionem præcipue adversus carnis rebellionem, per totam reliquam vitam est expertus. Quod S. Ignatius visibiliter præstitit, idem ego a vobis invisibiliter et spiritualiter præstari cupio. Cupio, inquam, non ut noctem totam hoc in templo insomnem transigatis, sed ut arma, quibus hactenus Diabolo et mundo militastis, propriam scilicet voluntatem ad honorem Sacratissimæ Patronæ vestræ suspendatis, quod ipsum, ut felicius præstetis, sciendum imprimis est, quid sit voluntas propria; quam quidem bene S. Bernardus s. m. de resurr. Dom. explicavit,

dum dixit: «Voluntas propria est, quæ non est communis cum Deo et hominibus, sed nostra tantum: quando, quod volumus, non ad honorem Dei, nec ad utilitatem proximi, sed propter nosmetipsos facimus, non intendentes placere Deo, et prodesse fratribus, sed satisfacere propriis motibus animorum.» Hæc ergo voluntas est instrumentum illud, quo potissimum mundo et Dæmoni hactenus militavimus, quoque toties Deum hominesque offendimus, uti recte idem Sanctus Bernardus ostendit, dum in cit. sermone dixit: «Cesset voluntas propria, et infernus non erit. In quem desceviet enim ille ignis, nisi in propriam voluntatem? Nam propria voluntas Deum impugnat, et adversus eum extollitur; ipsa est, quæ paradisum spoliatur, infernum ditat, sanguinem Christi evacuat, et ditioni Diaboli multum subjugat.» Hæc ergo voluntas hodie suspendetur a vobis, si firmissimum feceritis decretum, deinceps, non quod vobis gratum, et volupe, sed quod Deo honorificum et placitum, vobis autem et proximo ad salutem vestram utile esse cognoveritis agendi, hoc donum aio, B. Virgini gratissimum, ejusque oblationem vobis utilissimam fore.

Confirmatio.

Et 1º quidem quod beatæ Virgini gratissimum sit futurum, vel ex eo patet, quod ipsa idem cum Deo judicium et sensum habeat: atqui constat, Deo nihil esse gratius, quam propriæ voluntatis abnegationem, quod ipse I. REG. xv. sat clare indicavit, dum per Samuelem Sauli dici jussit: *Numquid vult Dominus holocausta, et victimas, et non potius, ut obediat nomini Domini? melior est enim obedientia, quam victimæ, et auscultare magis, quam offerre adipem arietum.* Id ipsum clare illuminatissimus Blosius c. n. de instit. Spirit. confirmavit, dum dixit: «Nihil Deo gratius offerri potest, abnegatione propriæ voluntatis, quia homini nihil charius est voluntate, et arbitrii libertate:» hæc enim est quasi arbor et radix omnium operum et fructuum hominis: hæc clavis est ad omnia reliqua bona ipsius: hæc domina est omnium affectuum et potentiarum hominis: sicut ergo haud dubie multo gratius obsequium præstat, qui totam arborem donat, quam qui fructus tantum illius offert; qui clavem ad omnes divitias, quam qui par-

tem tantum tradit: qui Dominam ipsam, quam qui tantum pedissequas illius alterius dominio subicit, ita dubitandum non est, gratius Deo, et consequenter etiam B. Virgini præstare obsequium, qui propriam voluntatem, quam qui aliud quocumque donum, velut fructum aut partem illius offert, quæ ipsa veritas alio adhuc exemplo non obscure confirmari potest, quod scilicet nullus tam perfectus amoris actus excogitari aut elici queat, quam quo suam Deo Divinitatem gratulamur, et quantum in nobis est, omni studio integram conservamus; hinc S. Augustinus vehementiam sui amoris explicaturus, non melius id præstare se posse censuit, quam si diceret, se, Divinitatem possidere, ipsi eam cessurum; hinc et senes in Apoc. n. 4. ponebant coronas suas ante thronum dicentes: *Dignus es Domine Deus noster accipere gloriam, et honorem et virtutem, quia creasti omnia*, etc. atqui hanc Divinitatem nullus melius gratulatur Deo et conservat, quam qui propriam suam voluntatem relinquens ad nutum Dei vivit; nam, ut S. Anselmus recte advertit, solus Deus, quidquid vult, debet velle propria voluntate, ita ut aliam, quam sequatur, non habeat supra se; sicut ergo, cum homo vult aliquid per propriam voluntatem, suam quasi Deo coronam adimit, ita qui eam relinquit, et cum divina voluntate conformatur, coronam suam ponit ante pedes Dei, atque ut ille totus tanquam Rex supremus eam possideat, optat, quod non potest non Deo gratissimum accidere.

Quod vero etiam nobis hæc oblatio sit utilissima futura, vel ex eo conjicere possumus, quod, sicut Deus utpote summus zelator honoris sui non patitur se vinci liberalitate, ita neque passurus sit sibi et sanctissimæ Matri tam pretiosum donum offerri, quin majorem vicissim liberalitatem ipse vobis sit ostensurus, eam nempe, quam, ut ante vidimus, S. Ignatius est expertus, et ipse olim S. Davidi promisit, dicens: *Inveni David virum secundum cor meum, qui faciet omnes voluntates meas. Oleo sancto meo unxi eum, manus enim mea auxiliabitur illi, et brachium meum confortabit eum*, quibus verbis insignes tres gratiæ, in quibus tota felicitas hominis consistit, indicantur; quarum prima illis verbis: *Oleo sancto meo unxi eum*: indicatur: oleum scilicet lætitiæ præ consortibus suis, ut Ps. XLIV. ait, seu pax, quæ exsuperat omnem sensum. Hanc pacem Deus per Isaiam XLVIII. promisit, dum dixit: *Utinam*

attendisses mandata mea, facta fuisset sicut flumen pax tua. Nam si radicem inordinatorum nostrum affectuum, per quos potissimum pax nostra turbatur, indagemus, deprehendemus, eam non aliam esse, quam propriam voluntatem, uti pulchre Abbas Pastor olim declaravit, dum quæsitus ab Eremita Abraham, cur Dæmones ipsum adeo oppugnant? Respondit: Non pugnant nobiscum Dæmones, quando nostras voluntates facimus, quia voluntates nostræ Dæmones factæ sunt, et hæ sunt, quæ tribulant nos, ut faciamus eas, hæ ergo si vincantur, plena pax erit, atque adeo verificabitur illud Apoc. II. *Vincenti dabo manna absconditum*, id est, voluntatem meam, quæ omnem saporem afferet, quatenus semper habebit id, quod desiderat.

Secunda gratia indicatur per illa verba: *Manus enim mea auxiliabitur ei*: estque nihil aliud, quam copiosa gratia, quam Deus tali homini conferet ad omnia sua tam temporalia, quam spiritualia negotia rite feliciterque obeunda, ita ut de ipso, sicut de Sancto David dici possit I. REG. XVIII. *In omnibus quoque viis prudenter agebat, et Dominus erat cum eo*. Unde et ipse illud Christi usurpare poterit: *Et non reliquit me solum, quia, quæ placita sunt ei, facio semper*. Hoc est, quod Deus olim per Psalmistam PSAL. I. significavit dicens de viro, qui non abiit post consilium impiorum voluntatem propriam sequentium, sed in lege Domini voluntas ejus, quod scilicet erit tanquam lignum juxta decursus aquarum, quod fructum dabit in tempore suo, *et omnia, quæcumque faciet, prosperabuntur*. Id quod Sanct. Ignatius post arma sua suspensa copiose est expertus; quis enim nescit, quam felices hic vir Sanctissimus progressus in omnibus negotiis suis sit sortitus? Quam prospere societatem suam condiderit? Quam magnis incrementis eam adhuc in terris existens adauctam viderit? Nimirum, quia vir secundum cor Dei erat, et omnes voluntates ejus, non suas faciebat, ideo non digitus tantum, quo minor gratia et auxilium significatur, sed manus qua voce copiosum auxilium denotatur, ei auxiliabatur.

Tertia gratia per ultima verba: *Et brachium meum confortabit eum*: indicatur, singularis scilicet protectio, qua Deus virum secundum cor suum defendit. Et vero id Deus copiose tam in S. Davide, quam in Sancto Ignatio ostendit; quis enim non legit aut au-

divit, quam multos gravesque inimicos hi viri habuerint? Quamque mirabiliter ab omnibus eorum insidiis fuerunt liberati, ita ut David tali auxilio confisus audacter PSAL. XXII. dicere ausus sit: *Dominus protector vitæ meæ, a quo trepidabo? Si consistent adversum me castra, non timebit cor meum.* Ecce cor meum dicit, quia scilicet cordi Deo unitum fuerat; quid mirum ergo, si illud tam fortiter defenderit Deus; si enim ipse per Salomonem PROV. IV. dixit: *Omni custodia serva cor tuum*: quidni etiam virum secundum cor suum ipse omni custodia defendat? Nimirum hic illud S. Pauli ROM. VIII. implebitur: *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum*; hic locum habet illa S. Petri I. c. III. adhortatio: *Qui est, qui noceat vobis, si boni æmulatores fueristis?* hic verificabitur illa Psalmistæ Ps. XXXVI. prophetia: *Lex Dei ejus in corde illius, et non supplantantur gressus ejus.* Ut adeo merito tali homini illam S. Augustini exhortationem applicare possimus: *Quid timet homo in sinu (et in corde) Dei positus? Tu de sinu illius noli cadere, et quicquid tibi evenerit, in bonum, non in malum cedit: Imo cum placuerint Domino viæ hominis, etiam inimicos convertet ad pacem*, teste Salomone, PROV. XVI.

Epilogus.

Quæ cum ita sint, audiamus S. Paulum ad ROM. XII. monentem: *Nolite conformari huic sæculo, sed reformamini in novitate sensus vestri, ut probetis, quæ sit voluntas Dei bona, bene placens, et perfecta.* Audiamus prudens consilium sancti Dorothei. s. XVII. « Coge te ipsum in cunctis, et vince, et voluntatem tuam imprimis abscinde: si enim consueveris voluntatem tuam amputare, habitum indues, Christi gratia et misericordia, quo omnia sine molestia et repugnantia perficies, teque in libertatem perfectam asseres. » Accedamus ergo ad altare B. Virginis, flectamus genua cordis nostri, dicamus cum S. Ignatio in exerc. libr. Suscipe Domine universam libertatem meam. Accipe memoriam, intellectum, atque voluntatem omnem. Quidquid habeo, vel possideo, hoc mihi largitus es: id tibi totum restituo, ac tuæ prorsus voluntati trado gubernandum. Amorem tui solum cum gratia tua mihi dones, et dives sum satis, nec aliud quidquam ultra posco: sic revera gratum erit donum vestrum; sic felix peregrinatio; nec jam amplius dicetur;

qui multum peregrinantur, raro sanctificantur, sed multum sanctificantur, multum consolantur, multum proteguntur, et tandem etiam multum præmiabuntur, quod nobis omnibus per merita S. Dei Genitricis concedere dignetur SS. Trinitas P. F. et Sp. S. Amen.

Nota similem in modum facile plures ejusmodi conceptus formari pro tali concione posse.

Et 1° quidem ostendi potest, quomodo cereum candidum in honorem hujus SS. Virginis (idem etiam ad aliorum Sanctorum honorem fieri potest) offerre queant seipsos scilicet, cum et B. Virgo suo modo erga nos usurpet illud Thomæ Kemp. l. V. c. VIII. « Quid magis a te requiro, quam ut studeas te mihi ex integro resignare? quicquid præter teipsum das, nihil curo, quia non quæro datum tuum, sed te. » Ostendatur ergo, quomodo constitutus debeat esse hic cereus, quod videlicet tres partes habere debeat, sicut cereus materialis. 1° *Ceram candidissimam*, et pulchris, amœnisque coloribus ornatam; per quam nihil aliud intelligitur, quam corpus nostrum dono castitatis præditum, et exteriori etiam morum et conversationis decentia seu modestia instructum; quantopere enim hanc decentiam a nobis requirat Virgo Sanctissima, sat clare aliquando Musæ virgunculæ ostendit, cui, cum aliquando cum coævis puellis apparuisset, et num secum vivere vellet, quæsisset, Musaque intrepide, id unice se desiderare affirmasset, subjecit ipsa: « Non poteris in meum consortium admitti, nisi has et illas levitates et jocos correxeris, » quæ admonitione resipiens Musa, cum mores suos egregie emendasset, a redeunte post viginti dies Virginem in cælum assumpta est, uti fusius in spec. Exempl. tit. Maria. ex. I. videre est. Si ergo tantopere etiam solam exteriori immodestiam aversatur Virgo Sanctissima, quanto magis ipsam corporis luxuriam detestabitur; ut adeo merito sibi quisque S. Hieron. in Epist. loquentem audiat: « Quaecumque virtute polleas (seu quæcumque obsequia Virgini offeras) quibuscumque opibus niteas, si cingulo castitatis careas, omnia per terram trahis, » atque adeo se cum integerrimo Juvene Joanne Soc. Jesu se ad castitatem excitet dicens: « Si vis esse Filius Beatissimæ Virginis (eximius cultor) zelator esto castitatis tuæ. »

2° Ostendi potest, quomodo etiam lych-

num tenerrimum et candidissimum parare debeant, id est, animam quæ a corpore sicut a cera lychnus circumdatur, purissimam, seu ab omni peccato non tantum mortali, sed etiam, quantum fieri per humanam fragilitatem potest, veniali liberam, ut de ipsis perinde ac de B. V. dici possit: *Tota pulchra es, Amica mea, et macula non est in te*. Si enim etiam in terris matres pulchræ filios pulchros habere gestiunt, quanto magis hæc purissima, et ab omni etiam originali macula libera Virgo tales habere cupiet; absque hac sane puritate parum reliqua obsequia placebunt, uti exemplo juvenis immundo pectore preces persolventis supra indicato probari potest. 3º Denique ostendi potest, quomodo luminis ad cereum requisiti loco amorem ardentem erga SS. hanc Virginem substituere debeant, cujus quidem amoris officia recte per amorem demonstrantur; ut enim: 4º Lumen omnia illustrat, et pulchritudinem cujusque rei ostendit; ita amoris erga B. Virginem primum officium est, magnam de illa æstimationem concipere, illudque S. Hieronymi Ser. de Assumpt. testimonium firmiter credere: « Sicut in comparatione Dei nemo bonus, ita in comparatione Matris Domini nulla invenitur creatura perfecta, quantumcumque virtutibus eximia comprobetur. » 2º Sicut lumen semper sursum tendit, ita et amor per fiduciam in omni casu, quo vel gratia petenda, vel malum deprecandum, conceptus, uti S. Bernardus in Ser. de aquæductu hortatur dicens: « Modicum illud, quod offerre desideras, gratiosissimis, et omni acceptione dignissimis Mariæ manibus offerendum tradere cura, si non vis sustinere repulsam. » De qua profecto fiducia merito sibi quisque suo modo illam ejusdem Sancti in Psal. « Qui habitat, sententiam dictam putare debet: Tantum per os operabitur Deus (et Mater Dei impetrabit) quantum se nostra ad eum fiducia extendet. » 3º Sicut lumen continet magnum calorem, ita et amor magnum fervorem in obsequiis ad B. Virginem honorem destinatis (quorum aliqua enumerari possunt) in quo officio præstando exemplum Francisci Godoy Religiosi e Societate Jesu ob oculos habendum, qui, cum semper ollas in culina nitidissime purgaret, causam rogatus respondit, se mane omnia opera sua B. V. offerre, ac proin indecens fore, si quid non egregie nitidum ei consecraret. Merito ergo in hoc cultu quisque consilium Siracidis c. m.

ob oculos habere debet: « In omni opere tuo præcellens esto, et ne des maculam gloriæ tuæ, » quæ in eo consistit, quod eximius cultor B. Virginis existas, et dicaris. Excitentur proin Auditores, ut hunc cereum in manus sumant, cum magna reverentia offerant, et, ut nunquam extinguatur, sollicitè procurent, Christi saluberrimum monitum MATTH. V. sequentes: *Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, et glorificent Patrem vestrum* (Matrem) *qui in cælis est*.

II. Ex occasione thematis: *Rogo ergo vos, imitatores mei estote*, 1. Cor. IV. dici potest, multos esse, qui in peregrinationibus tabulam beneficii accepti memorem, in qua B. Virgo depicta sit, appendant; hunc autem cultum multo perfectius persolvere eos, qui spirituales tabulam per imitationem B. Virginis appendere student; hanc enim tabulam ipsi gratissimam esse, uti S. Ildephonsus Ser. 4. de Assumpt. ostendit dicens: « Igitur dilectissimi, amate Mariam, quam colitis; colite, quam amatis; quia tunc vere colitis, quam amatis; si imitari velitis ex toto corde, quam amatis. » Itaque tota concio in duas partes dividi potest. Et in prima quidem ostendi, in quo imitari maxime debeamus; quem in finem serviet sententia S. Ambrosii Ser. de Virg. dicentis: « Sit vobis tamquam in imagine descripta Virginitas, vitæque B. Mariæ, de qua velut in speculo refulget species castitatis et forma virtutis. Hinc sumatis licet exempla vivendi, ubi tamquam in exemplari magisteria expressa probitatis, quid corrigere, quid effugere, quid tenere debeatis, ostendunt. Primus discendi ardor nobilitas est magistri? Quid nobilior Dei Matre? Quid splendidius ea, quam Splendor elegit? Quid castius ea, quæ corpus sine corporis contagione generavit? » Ita sane S. Hedwigis Ducissa Poloniæ fecit, ut in vita illius 15. Octobr. refertur, quæ continuo auream imaginem B. V. in manibus portabat, ut, quoties eam aspiceret, tum ad debitum illi cultum præstandum; tum ad præclaras virtutes illius imitandas incitaretur. Unde et in morte tam fortiter eam tenuit, ut nulla vi eripi potuerit, imo tres digiti, quibus eam tenuit, per viginti annos incorrupti manserint. Simili ergo modo nos B. Virginem in pectore tenentes, eandem nobis cit. S. Pauli verba dicere credamus: *Rogo vos, imitatores mei estote, sicut et ego Christi*, præcipue in obedientia usque ad mortem Crucis; hic

enim maxime repetit, quod in Canæ Galilææ nuptiis olim dixerat: *Quodcumque dixerit vobis, servate, et facite.* In secunda parte ostendatur fructus hujus imitationis, quem quidem in genere indicavit S. Ildephonsus s. 1. de Assumpt. dicens: « Imitamini Matrem Virginem et Sanctos omnes, quos laudatis, quoniam non tantum prodest ipsis nostra laudatio, quam nobis eorum imitatio. » Et confirmavit S. Bernardus in s. super Salve Reg. « Agnoscit Virgo, et diligit diligentes se, et prope est invocantibus se, præsertim iis, quos videt conformes sibi factos in castitate et humilitate. » In specie vero hunc fructum declaravit ipsa sanctissima Virgo, quando pictorem quemdam, qui imaginem ipsius, quam poterat, artificiosissime, Dæmonis vero speciem turpissimam effinxerat, post subtractum a Dæmone pegma, manus ad imaginem elevantem tamdiu manu extensa in aere suspensum tenuit, donec homines miraculo attoniti de muro eum deposuerunt, uti fusius in Spec. Exempl. ex. v. tit. Maria refertur. Si ergo B. Virgo tam sollicitè a lapsu conservavit illum, qui materialibus illam coloribus depinxit; quanto magis eum, qui spiritualibus illam coloribus per imitationem eximie exprimere conabitur, a triplici lapsu, in adversum casum, in peccatum, in infernum tutabitur. Uti uno alterove exemplo, maxime illius Juveni Brabantici probari potest, qui, quia quotidie tres quinquagenas in honorem B. Virginis persolverat, post mortem jam jamque damnandus fuisset, nisi ob preces dictæ Virginis resuscitatus penitentiam agere potuisset, uti in Spec. Ex. v. bona injusta. ex. iii. fusius refertur. Excitandus itaque Auditor, ut ad imitationem hanc totis viribus se accingat, eandemque velut pulcherrimam tabulam B. Virgini offerat, non dubitans, quin gratissimum anathema antiquorum beneficiorum, et conciliatrix optima novorum sit futura. Sit ergo finalis conclusio. « Quicumque sibi Mariæ optat præmium imitetur exemplum. »

III. Ex occasione thematicæ: *Vincenti dabo manna absconditum, et nomen novum.* Apoc. ii. dici potest, laudabilem quorundam consuetudinem esse, ut coronas argenteas vel aureas unionibus, gemmisve distinctas in templo, ad quod peregrinantur, appendant, sed hanc consuetudinem a paucis ob divitiarum defectum observari posse, aliam proinde ostendam coronam, quæ et gratior longe sit B. Virgini, (aut alteri Sancto) futura, et

cujus oblatio etiam ipsis offerentibus multo utilior et honorifica sit exitura, scilicet *Victoriam* sui ipsius; quæ omnia proin paulo fusius erunt demonstranda. Et 1° quidem ostendatur, in quo consistat hæc victoria superius, scilicet in hoc, quod inordinatam concupiscentiam rei cujuscumque creatæ, ad quam magis inclinari nos advertimus, superemus; uti recte Thomas de Kempis l. III. c. lvi. ostendit dicens: « Perfecta victoria est de semetipso triumphare; qui enim semetipsum subjectum tenet, ut sensualitas rationi, et ratio in cunctis obediat mihi, hic vere victor est sui, et Dominus mundi. » Cum autem difficile sit tot vitia, quibus interdum aliquis subjectus est, simul superare, ideo imitandum est exemplum Horatii Romani militis, qui, cum Romanus et Albanus exercitus hoc inter se pactum fecissent, ut tres ex quovis exercitu seligerentur, eaque conditione inter se certarent, ut, quicumque ex his ternariis succumberet, illius etiam exercitus exercitum, ad quem victores pertinebant, victorem agnosceret, ejusque se potestati subiceret, videns fratres suos itidem Horatios jam succubuisse, ex altera tamen parte tres fratres Curatios ad Albanum exercitum pertinentes inæqualiter vulneratos esse; fugam simulavit et dum primum Curiatium, utpote minus læsum, celerius aliis sequentem advertit, subito se convertit, eumque gladio transfodit, eumque modum etiam cum secundo citius subsequente tenens, tandem, quia solus tertius, maximeque per vulnera debilitatus supererat, etiam hunc facile superavit. Certe ad hunc finem Examen particulare salubriter ab Ascetis excogitatum est, cujus scopus est uni vitio extirpando, et quidem illi, quod præ aliis magis nobis aut aliis nocet, specialem curam adhibere, sibi que illud Regis Syriæ II. Par. cap. xxviii. præceptum applicare: *Ne pugnetis contra maximum, aut minimum, sed contra solum Regem*, sic enim perinde victoriam contra alia quoque vitia facile obtinebit; sicut David devicto Goliatho, et Bethulienses occiso Holoferno Duce non difficulter reliquum exercitum vicerunt. In secunda parte ostendatur, quod imprimis hæc corona Deo et B. Virgini sit gratissima futura; id quod facile ex Abrahami Patriarchæ exemplo colligitur, qui, quia seipsum tam genere vicit in naturali amore erga filium dilectum Isaac expugnando, audire a Deo meruit: *Per memetipsum juravi, quia fecisti rem hanc, et non*

pepercisti unigenito tuo filio propter me, benedicam tibi, et multiplicabo semen tuum sicut stellas cœli. Quanto magis Deo et B. Virgini placebit, si quis semetipsum genereose vincere, Deoque in holocaustum gratissimum offerre studeat.

Deinde pariter ostendatur, quod hæc victoria ipsi victori utilissima sit futura, quia, ut recte pius Auctor l. I. c. xxv. advertit, ibi homo pius proficit, et gratiam meretur ampliorem, ubi magis seipsum vincit, et in spiritu mortificat. Ut adeo in tali victore impleatur, quod I. REG. xvii. Davidi responsum est : *Virum, qui percusserit Philisthæum, ditabit Rex divitiis multis*, illis videlicet, de quibus S. Bernardus ait : « Veræ divitiæ non opes sunt, sed virtutes quas secum conscientia portat, ut in æternum dives fiat. » Sed non utilis dumtaxat, sed summe etiam honorifica et gloriosa hæc victoria quod sit futura, colligitur ex Judith Holofernem vincentis exemplo, quæ propter talem victoriam magna facta est in Jerusalem, et præclarior erat universæ terræ Israel, uti Jud. c. ult. legitur; quanto magis talis honor ob victoriam sui ipsius, quæ omnium victoriarum maxima a sapientibus æstimatur, sperari poterit? Certe hoc tam copiosæ promissiones a Deo Apocalypsi c. ii. et iii. factæ indicant : *Vincenti dabo manna absconditum, et dabo illi calculum candidum, et in calculo nomen novum scriptum, quod nemo scit, nisi qui accipit. Qui vicerit, faciam illum columnam in templo Dei mei; vestietur vestimentis albis, et confitebor nomen ejus coram Patre meo, et coram Angelis ejus.* Et tandem *Dabo ei sedere mecum in throno meo*, annon ergo quivis seipsum illis Josephi et Azariæ i. Mach. v. verbis alloquatur : *Faciamus et ipsi nobis nomen, et pugnemus contra gentes* (et vitia) *quæ in circuitu nostro sunt.* Maxime cum summam etiam jucunditatem et lætitiā ex tali victoria sperare possumus; uti Deus ipse per mannæ promissionem indicavit; et Sponsus quoque de Sponsa CANT. vii. fassus est dicens : *Quam pulcha es et decora charissima in deliciis. Statura tua assimilata est palmæ, et ubera tua botris.* Quid enim per botros istos, nisi lætitiæ internæ vinum significatur, de quo recte Thomas Kemp. l. III. c. xxxii. dixit : *Utinam tecum sic esset, et ad hoc pervenisses, ut tui ipsius amator non esses,* (sed potius te vinceret, et rationi subjiceret) *tunc mihi valde placeret, et tota vita tua in gaudio et pace*

transiret. Perinde fere, sicut de Juditha post victum Holofernem dictum est, *Erat autem populus jucundus secundum faciem Sanctorum : et tempore Judith nemo persequabatur Israel.* Excitentur ergo Auditores ad hanc coronam B. V. offerendam, dicendumque cum Davide Ps. xvii. *Persequar inimicos meos, et comprehendam illos, et non convertertar, donec deficiant.* Ut et cum S. Paulo I. Tim. iv. dicere olim queant : *Bonum certavi, fidem servavi, cursum consummavi : de reliquo reposita est mihi corona justitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die justus Judex.*

IV. Ex occasione thematis : *Vidimus stellam ejus in oriente, et venimus cum muneribus adorare Dominum*: dici potest, laudabilem quidem esse consuetudinem Ecclesiæ, quod certis temporibus peregrinationes sacras instituat; sed non semper optatum ex talibus peregrinationibus fructum reportari; unde natum proverbium illud : *Qui multum peregrinantur, raro sanctificantur.* Ne ergo idem de Auditoribus quoque dici queat, dicte ostensurum, quomodo peregrinationes tales recte et cum fructu obiri debeant, ad modum scilicet primæ peregrinationis ad Christum a tribus Magis institutæ, qui pulchre suo exemplo docuerunt, quid ante peregrinationem, quid in illa, et quid post illam sit observandum. Nam 1º ante illam bonum finem et intentionem sibi præsigebant, nihil aliud quærendo, nisi ut possent Christum cum Matre sua salutare et adorare; ita enim ipsi indicantur inquirentes : *Ubi est, qui natus est, Rex Judeorum, vidimus enim stellam ejus in oriente, et venimus adorare eum?* Hæc ergo intentio tanto diligentius præsigenda est, quanto magis dolendum est, tam multas, gravesque molestias, quæ in tali peregrinatione tolerandæ sunt, sine optato fructu et merito suscipi, uti fieret, si bona intentio non præcederet, hic namque locum haberet illud Christi effatum MATTH. vi. *Si oculus tuus (et intentio) nequam fuerit, totum corpus* (peregrinationis tuæ) *tenebrosus* (seu infructuosus) *erit.* Et ex hoc videlicet capite sæpe contingit, ut multi multum peregrinentur, et tamen raro sanctificentur; vere enim de peregrinantibus suo modo dici potest, quod S. Bernardus alicubi de scientiam sectantibus dixit : « Alii scire volunt (aut peregrinari) ut sciant, » et tum locum ipsum, ad quem tendunt, tum thesaurum ipsius vel alia visu digniora cognos-

cant, « Et curiositas est; alii, ut sciantur, » et ab amicis et cognatis iterum aliquando videantur, et bene habeantur, « Et vanitas est, alii, ut ædificentur, » id est, tum per reverentiam loci ad pietatem, vitæque emendationem incitentur; tum variorum bonorum collationem, aut malorum amotionem impetrant, « Et prudentia est; alii ut ædificent, » id est, vel bonum exemplum præbeant, aut pro aliis apud B. Virginem, aliosve Sanctos intercedant, « Et Charitas est. » Quare si usquam alibi, observandum erit in his peregrinationibus Apostoli Pauli monitum: *Sive manducatis, sive bibitis; sive aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite.* I. COR. X. quem in finem in ipso mox peregrinationis sacræ initio talis intentio in memoriam revocetur, dum dicitur: *Procedamus in nomine Domini.* 2º In ipsa peregrinatione stellam ducem diligenter secuti sunt, et, ubi ad præsepe venerunt, procidentes adoraverunt Christum, et munera, aurum, thus, et myrrham obtulerunt; simulque pulcherrimo iterum exemplo docuerunt, quomodo peregrini se in sacra peregrinatione gerere debeant; sequendo scilicet vexillum velut Ducem suum, nec a turba aliorum comitum se separando: deinde vero in ipso loco et termino peregrinationis non circumcursando per templum aut plateas, omniaque curiose lustrando, sed procidendo in genua, Deumque et B. Virginem religiose salutando, et adorando. Et tandem munera, nempe thus devotæ orationis, et communionis, aurum charitatis per contritionem et penitentiam renovatæ, myrrham mortificationis vel patientiæ in tolerandis peregrinationis molestiis. 3º Post peregrinationem per aliam viam reversi sunt in regionem suam; id quod et peregrini facere debent per seriam vitæ emendationem, ita ut, sicut de adolescente quodam malam cum muliere quapiam consuetudinem habente refertur, quod, cum in peregrinas provincias profectus, ex his in patriam fuisset reversus, et mulier illa obvians quævisisset, an eam non amplius nosset, se enim esse illam, quam olim tantopere deperisset, responderit; *Ast ego non sum ego:* sed totus mutatus, ita et ipsi de se hoc dicere possint, atque adeo exclamare cum S. Paulo: *Vivo autem jam non ego, vivit vero in me Christus,* per gratiam et bonam conversationem.

V. Ex occasione thematis: *Quæ est ista, quæ progreditur quasi aurora consurgens,*

pulchra ut luna, electa ut sol, terribilis ut castrorum acies ordinata. CANT. VI. dici potest hanc sententiam merito Turbæ ad sacra loca peregrinanti (*dem Ereutzvolck*) applicari posse, utpote quæ et ipsa sit quasi *aurora consurgens*, dum optima intentione suscipit peregrinationem: *pulchra ut luna*, propter splendorem in apparatu vexillorum, imaginum sacrarum, reliquiarum portatarum, etc. *electa ut sol*, propter exemplum illustre devotionis et modestiæ in itu et reditu observatæ; sed præcipuè *terribilis ut castrorum acies ordinata*; cum et finis ipsius non alius sit, quam Deum et Sanctos expugnare ad varias gratias conferendas, vel mala avertenda; et omnia, quæ in talibus peregrinationibus fieri solent, valde magnam habeant similitudinem cum exercitu. Quid enim Crux prælata aliud nisi vexillum significat, sub quo militare debeamus, et audacter dicere: *Ecce Crucem Domini; fugite partes adversæ.* Et iterum: *Vexilla Crucis prodeunt, fulget Crucis mysterium?* Quid aliud oratio et cantus nisi militare carmen indicat? Quid aliud libelli precatorii nisi pharetram, ex qua orationes variæ velut tela acutissima cælum penetrantia desumuntur? Quid globuli sacri Rosarii nisi pilas minores? Quid sacra hostia oblata nisi pilas majores? Quid baculi in manibus nisi gladios? quid concio nisi adhortationem ad prælium? Quid cerei nisi funes igniarios (*Zündstrict*) significant; unde merito concludunt aliqui, tunc sacram peregrinationem fructuose et recte peractam iri, si omnia, quæ in exercitu bene constituto reperiuntur, observentur. Nam sicut 1º in exercitu oportet omnes milites *bene sanos et validos* esse, ita peregrinos quoque non tam quoad corpus, quam quoad animam sanos, id est, in gratia Dei constitutos esse decet; alioqui verificabitur, quod S. Gregorius in Pastor. dixit: « Cum is, qui displicet, ad intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora provocatur; » unde et Evangelicus cæcus JOAN. VIII dixit: *Scimus, quia peccatores Deus non audit;* nam, ut idem sanctus Gregorius sapienter advertit, « Dignum profecto est, ut ab ejus beneficiis extraneus existat, cujus jussionibus non vult esse subjectus. » Quare merito talis turba peregrinans timere potest, ne audire cogatur, quod Josue VII. c. exercitus Israeliticus audivit: *Anathema (sive peccator) in medio tui est Israel, non poteris stare coram hostibus* (aut Deo, et Sanctis) *donec*

deleatur ex te, qui hoc contaminatus est scelere. Eum in finem toties *Kyrie eleison, Pater de cælis Deus, miserere nobis*, etc. ingeminatur, ut omnes meminerint cum Deo in gratiam redire. 2º Sicut in exercitu debent multi, et quidem non gregarii dumtaxat milites, sed etiam Duces comparere; ita et in processione sacra non tantum plebei, sed etiam magistratus, et nobiles comitari debent vexillum; quod bene notent. 1º Illi, qui putant ejusmodi processiones ad solos rusticos, famulos, aliosque viliores homines pertinere; hi enim merito vereri debent, ne contingat illis, quod olim marito contigit, qui, quia nihil orabat, dicere solitus, uxorem suam pro se orare, quondam in raptu vidit se ante cœli portam cum uxore et multis aliis consistere, cumque uxore et aliis intromissis, etiam ipse intrare vellet, audivit dici sibi a janitore: Uxorem, sicut loco ipsius oravit, ita loco ipsius quoque cœlum ingressam esse. His profecto dicit Christus illud Luc. ix. *Qui me erubuerit, hunc Filius hominis erubescet, cum venerit in majestate Patris sui.* Sicque verificabitur suo modo, quod S. Augustinus olim cum gemitu dixit: « Surgunt indocti, et cœlum rapiunt, et nos doctrina nostra (seu nobilitate aut dignitate) volutamur in carne et sanguine. » His ergo ob oculos versari deberet exemplum S. Caroli Boromæi, S. Elisabethæ Landgraviæ Thuringiæ, Ludovici Regis Alemanniæ, qui non modo cum summa devotione interesse talibus Processionibus, sed nudis etiam pedibus eas obire voluerunt. Thomas Morus vero Cellarius Regni Angliæ ipse crucem præferre non erubuit, et nunquam equo uti voluit dicens: « Nolo Dominum meum peditem eques sequi. » Notent 2º id ipsum illi, qui irridere ejusmodi peregrinationes velut supersticiosas aut supervacaneas non horrent, hi profecto merito timere debent, ne sicut olim Michol irridens Davidem coram arca saltantem, sterilis facta est, ita ipsi quoque steriles in bonis operibus efficiantur: aut ne omnino eveniat, quod Hæretico in Westphalia evenit, qui, quia Catholicorum supplicationem irrisit, subita febre correptus est, Dæmonique se jamjam tradendum exclamavit, uti fusius Pædagogus Christ. p. II. c. xiv. § 4. refert. 3º Sicut milites bonum ordinem servare debent; ita et peregrinantes curare, ut bini vel terni incedant; talis quippe ordo ad triplicem finem conducit. 1º Ad ædificatio-

nem, ut discrimen sit inter agmen Christianorum et brutorum temere exeuntium. 2º Ad decentiam; decet enim, ut Christum in Cruce præeuntem cum modestia sequantur, cum dictum sit a S. Gregorio Nazianz. ep. clxxxiii. « Ubi Christus est, ibi modestia quoque est. » 3º Ad propriam devotionem promovendam; nam, ut S. Bernardus ser. ii. de purif. ait: « Turbat processionem, si quis solitarius incedere curat, nec sibi soli nocet, sed et cæteris est molestus. Hi sunt, qui segregant semetipsos, animales, spiritum non habentes, nec solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis. » Tales ergo ob oculos habere deberent exemplum, quod de asinis in campo versantibus Orlandinus in historia Societatis ad annum mdxxxvii. scribit, quod scilicet, cum Sacerdos quidam Eucharistiam ad ægrotum sine pompa, et comitatu deferret, illi ex utroque viâ latere repente discreti in genua prociderint, et pulchro ordine præeuntem usque ad ædes infirmi comitati sint, nec prius discesserint, quam egressus Sacerdos ad sua illos pascua cum benedictione dimiserit. 4º Sicut milites, ut fortiores sint, conjuncti et bene concordēs esse debent; ita et peregrinantes per charitatem fraternam bene unitos et conjunctos esse oportet; cum enim Christus MATTH. xviii. dixerit: *Siduo ex vobis consenserint super terram, de omni re, quamcumque petierint, fiet illis a Patre meo, qui in cœlis est.* Quidni multitudo peregrinantium quoque, si bene per charitatem consentiat, omnia, quæ petere statuit, facile se impetraturum confidat? Quod bene notare debent, qui inimicos habent, et ignoscere nolunt; hi namque plane dissipant hunc exercitum, et infirmum faciunt; quomodo enim placari potest Deus, si ipsi erga proximum non placentur? Quomodo vultum benignum ab ipso sperare possunt; si ipsi torve proximum aspiciant? Quomodo dimissionem peccatorum petere, si ipsi non dimittant? Quomodo varia dona et gratias postulare, si charitatem ipsi negent? Quilibet ergo sibi applicet illud Christi MATTH. v. « Si offers munus tuum ad altare, et ibi recordatus fueris, quod frater tuus habeat aliquid adversum te, relinque ibi munus tuum ante altare, et vade prius reconciliari fratri tuo, et tunc veniens offeres munus tuum. » 5º Sicut milites in exercitu armis bene instructi esse debent; ita et peregrinantes, talia autem arma sunt Rosaria, libelli precatorii, vel quæcumque aliæ orationes,

sedulo et ferventer usurpatæ; ad hunc finem sane variæ litanæ et aliæ cantiones præcuntur, imagine Sactorum et Christi præferuntur, cerei accenduntur, sacrificium offertur, concio habetur. Unde graviter errant, qui loco templorum hospitia frequentant; loco sacræ confessionis et communionis commensationibus vacant; loco B. Virginis amasias salutant; loco cantionis aut orationis lusu se recreant; hi profecto merito timere possunt, ne accidat, quod in monte Beatæ Virginis anno 1622. evenit, dum 1500. personæ peregrinæ flammis ob peccata in hospitio perpetrata perierunt, ipsaque B. Virgo visa est flammis subdere, uti fusius iterum apud Pœdag. Christ. p. II. c. XIV. § 4. videre est. 6º Sicut milites ante finem prælii e campo discedere non debent; obtenta vero victoria gratias agere, et spolia dividere; ita et peregrinos a societate et Vexillo discedere non oportet, donec domum redierint; atque adeo illud Christi MATT. X. ob oculos habendum: *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit*, id est, fructum sacræ peregrinationi præfixum obtinebit. Sed et gratias agere pro donis impetratis decet, quod quidem meliori modo præstari non potest, quam si quis donis obtentis bene utatur. Impetrasti ergo peccatorum remissionem? Cave, ne relabaris; impetrasti gratiam? Cave, ne amittas; impetrasti pluviam, et fruges bonas? Cave, ne male utaris; impetrasti liberationem ab incendio? Cave, ne domo salvata abutaris ad vitia, et ignem æternum accendendum; impetrasti varia dona? Participa cum proximo per eleemosynam, et memento, quid dixerit Tobias c. XII. *Bona est oratio (et peregrinatio) cum jejuniis et eleemosyna*. Ad hæc ergo executioni mandanda excitentur Auditores, certoque sibi persuadere jubeantur, quod victoriam obtenturi, et id, quod petunt, a Deo et Sanctis obtentari sint; sique tali modo contra Deum prævaluerint, quanto magis contra homines prævalebunt, ut olim GEN. XXXII. Angelus Jacobo dixit. Sic tandem mutabitur proverbium, diceturque cum veritate: Qui multum peregrinantur, multum sanctificantur, benedicuntur, proteguntur, a Deo et Sanctis diliguntur, et variis donis qua temporalibus, qua æternis exornantur.

VI. Ex occasione thematis: *Ascendentibus illis secundum consuetudinem diei Festi, remansit puer Jesus in Jerusalem*. LUC. II. ostendi potest imprimis antiquitas peregrinationum, utpote quæ ab ipso jam Christo

et parentibus illius secundum consuetudinem Judæorum fuerint frequentatæ. Deinde vero et præcipue ostendi potest utilitas earumdem ex eo, quod omnes conditiones, quæ ad impetrandum aliquid a Deo (ob quæ impetrationem potissimum peregrinationes instituuntur) requiri possunt, in peregrinatione diligenter observentur. Si enim 1º oratio tanto est gravior et efficacior, quanto gravior est ille, per quem offertur (uti in exemplo Bersabæ, et Estheris patet, quarum illa Filio Salomoni regnum, ista liberationem populi sui impetravit) quidni merito B. Virginis Patrocinium in loco, in quo magis propitiam se exhibere solet, ambiatur, et per eam varia dona a Deo petantur, et sperentur? Annon enim hic merito illa S. Bernardi sententia ob oculos habetur: « Modicum illud, quod offerre desideras, gratiosissimis, et omni acceptione dignissimis Mariæ manibus offerendum tradere cura, si non vis sustinere repulsam? » 2º Si non parum juvat ad orationem, si plures simul orent (hoc enim Christus ipse indicavit MATH. XVIII. *Si duo consenserint*, etc. et confirmat S. Ambrosius l. de poen. dicens: « Multi minimi, dum congregantur unanimes, sunt magni, et multorum preces impossibile est non audiri. » Annon iterum peregrinationes singularem orationi efficaciam addent, ubi tam multi congregantur, et unanimes sua vota, precesque Deo offerunt? Hoc sane firmiter jam olim Bethulienses cives credebant, qui cum in manifesto periculo interitus constitutos se cernerent, convocatus est omnis populus, et per totam noctem intra Ecclesiam oraverunt, petentes auxilium a Deo Israel. JUDITH. c. VI. Eundem ob finem Propheta Joel c. II. clamavit: « Vocate cœtum, congregate populum, sanctificate Ecclesiam, coadunate senes, congregate parvulos, et sugentes ubera. Inter vestibulum et altare stabunt Sacerdotes Ministri Domini, et dicent: Parce, Domine, parce populo tuo. » 3º Si juxta Siracidem c. XXXV. « Oratio humilientis se penetrabit nubes, et, donec propinquet, non consolabitur; et non discedet, donec altissimus aspiciat; » annon iterum ex hoc capite peregrinationes multum utiles et efficaces censebuntur ad orationem Deo gratam efficiendam, utpote quæ plerumque pedibus non sine magna demissione, licet equi et currus multis suppeterent, peraguntur. Sic sane S. David II. REG. c. XV. ascendebat Clivum Olivarum, scandens et flens, nudis pedibus incedens, et aperto capite; et omnis

populus, qui erat cum eo, aperto capite ascendebat plorans. Sed et ipse Christus LUC. XXII. egressus ibat secundum consuetudinem in montem Olivarum, et positus genibus orabat. Ne vero etiam nostrorum temporum exempla desint, ex quibus colligatur, quam efficaces sint ejus modi processiones ad ea, quæ a Deo petuntur, impetranda, memorabile in primis est, quod ex Nicolao Serrario Pœdagogus Christianus p. II. c. XIV. §. 4. refert, quod scilicet in insula Chio Christiani circa annum 1600. cum summa in illo loco siccitas reperiretur, et tam Turcæ, quam Judæi et Græci Schismatici precibus et clamoribus suis, eo fine indictis frustra pluviam impetrare conati fuissent, processione cum imagine B. Virginis in vicinum collem instituta tam copiosam impetrarint, ut ipsimet Turcæ pluviam talem velut evidentissimum Dei donum manibus exciperent, et exoscularentur, nonnulli vero ex ipsis etiam in ædem Catholicorum venirent, et ad imaginem magnæ Dei Matris venerabundi procumberent. Aliud non minus memorabile de S. Porphyrio refert idem Pœdagogus, quod scilicet cum cives Gazæ urbis septem diebus frustra a suo Idolo pluviam petiissent, ipse ductis 280. Christianis ad templum S. Asclepæ Episcopi, et S. Timothei tam copiosas etiam pluvias impetrarit, ut ne gentiles quidem dubitarent, precibus Christianorum has pluvias fuisse impetratas, ideoque portis, quas eis e templo revertentibus occluserant, reseratis passim clamarint : *Christus solus Deus, ipse solus vicit* : ipsosque Christianos ad templum pro agendis gratis secuti sint, 176. eorum ad fidem Catholicam conversis. Quis vero nescit mirabilem effectum, quem S. Gregorius Magnus per processionem a se pro avertenda sævissima peste institutam obtinuit, dum scilicet Angelum in castro stantem, et evaginatam gladium in vagina recondentem vidit, et mox pestis grassari desiit. Fecit nimirum Deus in similibus casibus, quod S. Henricus Imperator, teste Radero in Aula sancta c. XXIV. fecisse dicitur, qui, cum urbem Trojam obsideret, et illam solo se æquaturum jurasset, omnibus masculis in furcam actis, processione ab ipsis obsessis cum prælata Cruce instituta, et pueris lacrymabili voce Kyrie eleison clamantibus adeo commotus est, ut illacrymans dixerit : *Mi ercor super turbam* : et mox urbi pepercerit. Quis ergo processiones non magni æstimet, libenter suscipiat, et religiose pe-

ragat? Quæ itaque, quæso, causa est, cur quandoque talibus processionibus tam pauci intersint? Vereor sane, ne iterum dici queat : *Et cæperunt se omnes excusare* : nam 1° aliqui frivolum illud pronuntiabunt : *Quid dicent homines*? Si ego in tanta dignitate, auctoritate, aut nobilitate constitutus, plebeia turbæ me associem, Rosarium in manibus portem, et aperto capite, pedibus Sacerdotem et Crucem sequar? Hos perfecto non melius refutare possum, quam Davidis exemplo, qui, ut II. REG. VI. legitur, cum deposito cultu regio, amiculum lineum induisset, et arcæ ampio ac gestiente corpore et animo comitatus fuisset, irrisus licet ab uxore Michol, non destitit a proposito, sed in has notatu dignissimas voces erupit : « Ludam, et vilior fiam, plus quam factus sum : et ero humilis in oculis meis : et cum ancillis, de quibus locuta es, gloriosior apparebo. » Si ergo Rex tantus non dedecori sibi duxit, processioni interesse, cur in minori longi dignitate constituti, id vitio sibi vertendum timeant? 2° Alii timent ne interea damnum bonis temporalibus aut lucro cessante patiantur, sed hi meminisse debent, quid Deus EXODI XXXIV. c. promiserit, dum dixit : *Nullus insidiabitur terræ tuæ, ascendente te, et apparente in conspectu Dei tui ter in anno. Cum ergo nisi Dominus custodierit civitatem, frustravigilet, qui custodit eam*, facile contingere potest, ut, si tuæ custodiæ nimis confidis, et ideo negligis processionem, domi tibi incommodum aut damnum nascatur, quod passus non fuisses, si cum vera ad Deum fiducia processionem fuisses comitatus; ita enim jam olim majores nostri senserunt, dum dicere sunt soliti : *Durch Kirchengen geben versaumet man nichts : durch Almosen geben erarmet man nich'*. Ita et Philippus II. Rex Hispaniæ sensit, qui, cum Cordubæ olim in solemni processione moneretur de capite, ne ardor solis noceret, tegendo, responsum pium ac Catholico Rege dignum dedit dicens : *Sol hoc die non nocet*. 3° Denique alii dicunt, ubique Deum et Sanctos invocari posse, nec esse operæ pretium, ut tam molesta et longa itinera ob hunc finem suscipiantur; sed et hi errorem suum facile agnoscent, si meminisse velint, quod jam olim Deus, ut paulo ante vidimus, præceperit Judæis, ut ter in anno in Jerusalem peregrinarentur; sed et de facto in aliquibus locis gratias largiatur peregrinantibus, quas frustra hi prius in patria sua petierant? Ad quem finem autem hæc

omnia facit, nisi ut ad peregrinationes instituendas homines incitaret? Annon enim alias æque dici Deo potuisset, ubique bonum esse orare, ubique eum juvare, et favores suos conferre posse? Sancta ergo et salubris est consuetudo, processiones instituendi, et vel ideo tanto ferventius retinenda, quod per eam orationes nostræ gratiores Deo, et pro nobis efficaciores existant; dicat ergo quilibet cum S. Davide: « Introibo ad Altare Dei (ad hoc vel illud templum) ad Deum (et B. Virginem, aut alium Sanctum) qui lætificat juventutem meam (et cor meum) liberando me a malis præsensibus et futuris; et animam celestibus donis implendo, qualia nobis quoque concedat per merita SS. Matris suæ Servator noster, qui cum Patre, etc.

Quomodo in congregationibus Rosarii haberi conciones debeant.

Thema.

Veniat dilectus meus in hortum suum.
CANT. V.

Scopus.

Rosarii præstantia, utilitasque demonstranda.

Syllogismus principalis.

Illud exercitium devotionis merito suscipitur, quod et in se præstantissimum est, et plurimos exercenti fructus affert; atqui tale est exercitium Rosarii recitandi; ergo hoc exercitium merito suscipiendum, et frequentandum est.

EXORDIUM.

Non dubito, quin sæpius hactenus non pauci ex vobis mirati sint, cur congregatio hæc, in quam inscripti estis, congregatio Rosarii vocetur; neque enim hæc congregatio horti similitudinem, aut illa exercitia, quæ ab ea præscribuntur, rosarum speciem referre videntur; his non melius respondere possum, quam reserendo historiam, quam Joannes Major in speculo exemplorum V. B. Virgo Maria, sequentibus verbis refert: Legitur in libro exemplorum B. Virginis, quod

scholaris quidam juvenis B. Virgini multum devotus hanc sibi consuetudinem fecerat, ut de odoriferis floribus, et aliis redolentibus speciebus (prout melius habere poterat) imaginem B. Virginis, quæ in templo habebatur, sertum quoddam diebus singulis mira cordis simplicitate ac devotione faciebat, quo caput imaginis ornare consueverat. Parentes igitur Clericuli, agnitis devotione pariter et desiderio pueri in Monasterium quoddam eum in Monachum consecrandum tradiderunt, qui mox claustrali arctatus disciplina præ dolore cordis cœpit plurimum flere. Cumque Prior, quænam esset causa tanti fletus, interrogasset, (propter Ordinis namque rigorem flere eum suspicabatur) respondit ei puer: « Solitus sum diætîm de congregatis hinc inde speciebus ac floribus B. Mariæ sertum componere, ad quod jam exire, me videtur loci hujus observantia præpedire. » Ad quod Prior: « Fili, inquit, charissime, singulis diebus legas quinquaginta Ave Maria, sic ut semper post decem legas unum Pater noster ad honorem et reverentiam dilectæ Dominae tuæ. Sic nempe sertum ei facies gratius multo priore. » Puer vero jussa implens per incrementa temporum auxit et incrementa virtutum. Adeptus annos debita ætatis propter vitæ ejus probitatem electus est in Priorem. Contigit ergo, eum ex parte officii cum aliquo Fratre aliquorsum pergere, quod ut quibusdam latronibus innotuit, eos a tergo sunt secuti. Recordatus interim Prior sertum consuetum B. Virgini illo die nondum lectum ad genua procidit, et maleficiorum inscius sertum Virginis devotus implevit. Stantes autem latrones viderunt Dominam quamdam mira gratiositate formosam ante eum stantem, et per singulas salutationes rutilantes rosas et flores ab ejus ore excipientem et sertum quoddam ex eis perpulchrum componentem. Finita autem oratione sua completum est sertum, quod ipsa Domina proprio capiti imponebat, sicque ab eorum obtutibus est subtracta. Clamabant igitur latrones ad Patrem: « Nisi nobis, quæ fuerit hæc Domina, quæ vobis astabat, innotueritis, nequaquam mortem effugietis. » Quibus Prior: « Pueri, inquit, nullius est nobis Dominae cognita vel visa præsentia. » Ad quod Latrones: « Non solum quæ vobis astitit, sed et quid legebatis, cum vobis appareret, aperire nobis oportebit. » Coactus itaque Prior rei gestæ ordinem illis retulit, quomodo videlicet diætîm B. Virginem vene-

rari consuevit. Tunc illi miraculo audito, pedibus ejus provoluti, veniam postulabant, et ut sibi confiterentur, ab eo precibus impetrabant. Sicque emendata deinceps in melius vita, felici fine, beata quiete in Domino quieverunt. Prior ergo Virgini gloriose gratias referens, solitum suæ devotionis obsequium tali fretus præsidio, devotius curavit eidem offerre. Ita totidem verbis Collector Speculi. Ex qua historia facile nunc colligitur, non immerito Salutationes Angelicas, quæ ex præscripto Congregationis Rosarii recitantur, rosas, atque adeo ipsam Congregationem Rosarium, seu hortum Rosarum vocari; si enim hortus, teste Ruperto Abbate, inde nomen suum accepit, quod semper aliquid ibi oriatur, nemo profecto negare potest, hanc Congregationem præ aliis nomen Rosarii mereri; utpote in qua quotidie tot amœnissimæ, et B. Virgini gratissimæ rosæ nascuntur, seu recitantur. Quod ipsum tamen ut clarius agnoscatis, in præsentī abundantius demonstrabo, ut, dum præstantiam et utilitatem hujus Congregationis seu Rosarii cognoveritis, tanto magis quoque beneficium cooptationis in eandem æstimetis, et per exactam omnium exercitiorum, quæ ab ea præscribuntur, observationem gratos vos exhibere studeatis.

Tria præcipue commendari et æstimari adverto in Rosario, seu horto rosarum, amœnitatem scilicet, odorem, et utilitatem ad varios, eosque præstantissimos effectus; quis enim non plurimum delectatur, si tot amœnas rosas, centum interdum foliis constantes, in Roseto spinis referto exortas videat? quis non plurimum recreatum suavissimo rosarum odore se fatetur, si pone ejusmodi Rosetum transeat? Quis non frequenter virtutem rosarum sive ad catarrhos dissolvendos, sive ad dolores stomachi leniendos, sive ad sananda ulcera, sive ad deliquia animi pellenda, sive ad aciem oculis restituendam, in se, aliisve expertus est? Verum utut hæc tria præconia excellenti quodam modo Rosario convenire dicantur, negari profecto non potest, ea præstantiori longe ratione Rosario nostro spirituali, seu Congregationi Rosarii convenire.

Atque ut de ipsa amœnitate initium faciam, quis negare potest, amœnissimas in hac Congregatione rosas, id est, Salutationes Angelicas, et Dominicas Orationes quotidie fere recitari solitas, et tot quasi pulcherrimis, spatiis, quot mysteriis, præditas invenitri?

Quomodo enim non summe recreari potest Deus, si proprii sui Filii, et Sanctissimæ Matris ejus memoria refricetur? Quomodo non et ipsi homines exhilarari, si hæc suavissima duo nomina vel ipsi pronuncient, vel ab aliis pronuntiari audiant? Hoc sane agnovit S. Bernardus a S. Bonaventura in spec. Virg. c. viii. cit. dum ait: « O magna, o pia, o multum laudabilis Virgo Maria: tu nec nominari potes, quin accendas: nec cogitari quidem, quin recrees affectus diligentium te. Tu nunquam sine dulcedine divinitus insita, piæ memoriæ portas ingrederis. » Hinc S. Franciscus Seraphicus mira devotione erga hanc salutationem ferebatur dicere solitus: « Cum dico Ave Maria, celi rident, Angeli gaudent, mundus exultat, infernus contremiscit, Dæmones fugiunt. » Quod itaque Pierius l. LV. de Rosis materialibus scribit, quod scilicet Indorum Magi ad conciliandos magnorum Principum animos non alia re magis, quam rosis vel oleo rosaceo utantur, hoc multo verius de his rosis spiritualibus dici potest; has sane rosas qui devote usurpaverit, Deoque obtulerit, dubitare non potest, quod Dei, et Deiparæ gratiam sibi conciliaturus, veniamque peccatorum suorum facile sit obtenturus, cum enim toties nomina SS. Jesu et Mariæ devote pronuntiet, et cum fiducia invocet. « Habebit utique, ut Arnoldus Carnotensis ait, Mediatorem causæ suæ Filium ante Patrem, et ante Filium Matrem. Christus Patri ostendit latus et vulnera, Maria Christo pectus et ubera, nec potest esse repulsa, ubi concurrunt et orant omni lingua disertius hæc clementiæ monumenta, et charitatis insignia. » Id quod multis sane exemplis posset confirmari, unum præ reliquis sufficiat de Benedicta Nobili Virgine, quæ a turpi Amasio seducta primum est imprægnata, postea commune prostibulum urbis facta, quia S. Dominici cognati sui ad conversionem hortantis monita contempsit, intra triduum morbo correpta, omniumque amicorum auxilio penitus destituta est. Denique quia a S. Dominico persuasa Rosarium quotidie dicere decrevit, et vero etiam recitavit, ita mutata est, ut passim pro sanctitatis speculo haberetur, quamobrem Rex ipse divulgata ejus fama non aliam magis, quam ipsam statuit in conjugem assumere, post cujus mortem ipsa regnum diu et feliciter administravit, superis æque ac hominibus dilecta, uti fusius in Thesauro Rosarii p. II. c. II. refer-

tur. Quod si vero Rosario aut ipsis etiam rosæ non parum amœnitatis aut admirabilitatis potius conciliat, quod inter spinas nascantur, neque hoc sane Rosario nostro deest; quis enim nescit, quam vehementer Rosarii promulgationem et usum impedire conati sint infernales Genii? Quam potenter se S. Dominico Rosarii promulgatori opposuerint Albigenes Hæretici? Quam multi insuper frigidi Christiani qua calumniis, qua acerbis dictariis alios a frequentatione hujus Congregationis et recitatione Rosarii avertere studuerint? Quid aliud vero sunt istæ persecutiones et oppositiones nisi acutissimæ spinæ, inter quas tamen rosæ nostræ spirituales tanto copiosius et admirabilius creverunt, quanto vehementius ipsas eadem spinæ suffocare nitebantur. Vere igitur magna amœnitas, magna amabilitas, magna est admirabilitas nostri Rosarii.

Nec vero etiam suavissimus odor deest Rosario nostro; quid enim tam multos Reges et Principes, tam multos Ecclesiasticos, tam multa Laicorum Christianorum millia attraxit, atque, ut in Congregationem Rosarii inscribi peterent, persuasit, nisi suavissimus odor, et fama, quæ de præstantia et efficacia Rosarii tot miraculis, aliisque testimoniis confirmata per totum orbem spargebatur? Sane si perpendere accuratius velimus, quam brevi tempore per tot urbes et provincias, hæc Congregatio propagata, et usus Rosarii recitandi ubique introductus, receptus, et conservatus sit, miraculo prope similis videbitur tam admiranda propagatio, nec alii causæ, quam suavissimo odori hujus Rosarii adscribenda, de quo merito omnes Christiani in hanc Congregationem adscripti illa Sponsæ CANT. 1. verba usurpare poterant: *Trahe me post te, in odorem unguentorum tuorum* (et piarum legum ac consuetudinum) *curremus*. Nec diutius in proprietate ista per se notissima explicanda, aut probanda immorabor.

Sed ad tertiam, camque præcipuam Rosarii nostri laudem, utilitatem scilicet, et efficaciam progredior, quam quidem paucis verbis egregie expressit Idiota To. III. Bibl. SS. Patrum c. v. dum dixit: « Non est in ullo alio nomine post nomen superbenedicti Filii tui tam potens adiutorium, nec est ullum aliud datum nomen sub cœlo hominibus post dulce nomen Jesu, ex quo tanta salus hominibus refundatur, quia super omnia Sanctorum nomina reficit lapsos, sanat languidos, illuminat cæcos, penetrat duos, recreat

fessos, ungit agonistas, et jugum Diaboli extrudit. Tantæ virtutis est et excellentiæ, ut cœlum rideat, terra lætetur, Angeli congaudeant, cum Maria nominatur. Ubi autem frequentius hoc Sanctissimum nomen proferatur, quam in ipso nostro Rosario? Ut autem clarius et in specie magis has utilitates declararem; habeant sane rosæ, aut aqua potius ex rosis distillata virtutem, oculorum aciem restaurandi; nostræ profecto rosæ spirituales seu salutationes in Rosario inclusæ virtutem habent non corporis, sed animi oculos illuminandi; ita sane S. Dominicus ipse, teste Pistorio conc. XIV. p. II. expertus est, dum ipsi in Academia Parisiensi concionari jussu, et sublimis conceptus animo volventi B. Virgo apparuit, et libello oblata dixit: « Fili mi Dominice, etsi bona sint, quæ explicare pro concione decrevisti; longe tamen meliora attuli tibi. » Aperto itaque libro tot in eo mysteria de Rosario, quot verba reperit. Habeant 2° rosæ virtutem dolores corporis leniendi; nostræ vero rosæ dolores tales et morbos non leniunt dumtaxat, se omnino auferunt, uti tum quotidiana anathemata, tum historiæ plurimæ in thesauro Rosarii annotatæ testantur. Habeant 3° rosæ virtutem catarrhos dissolvendi; nostræ rosæ catarrhum multo magis noxium et periculosum, malas scilicet consuetudines dissolvunt; expertus hoc est, ut plures alios brevitatis causa præteream, juvenis ille, qui, cum pessimam ludendi et potandi consuetudinem contraxisset, ad avunculi sui consilium primo anno quinquaginta salutationes recitavit; et, cum imminui paulatim consuetudinem adverteret, sequenti anno totidem salutationes adjecit; et, cum novum iterum fructum sensisset, etiam tertiam Rosarii partem adjunxit, sicque quotidie integrum Psalterium recitavit, et per B. V. auxilium, sic immutatus est, ut, dum ipso nuptiali die recordatus, se penum suum Magnæ Patronæ necdum persolvisse, in cubiculum secessisset, sub ipsa recitatione Rosarii B. Virgo tribus diversis togis, in quibus centum et quinquaginta salutationes aureis litteris descriptæ fuerant, induta ei apparuerit, et sponsæ terrenæ valedicere jubens, eum intra dies tres ad cœlestes nuptias invitavit. Unde mox lenta febre correptus intra triduum pie expiravit, uti fusius in Spec. Exempl. tit. Castitas ex. v. videre est. Habeant 4° rosæ virtutem ulcera curandi: annon graviora, magisque periculosa animæ ulcera peccata sunt?

Hæc autem a rosis nostris spiritualibus efficacissime curantur, uti innumera iterum exempla maxime a S. Dominico patrata probant, qui sane ad gravissimos quosque peccatores non alio magis remedio est usus, quam Rosarii commendatione. Et vere quis nescit, quam multi graves peccatores in longum tempus sua peccata confiteri differrent, nisi Congregatio Rosarii cui nomen dederunt, suis legibus, aut indulgentiis propositis eosdem ad confessionem et emendationem suorum peccatorum invitaret? Habeant denique 5° rosæ virtutem ad varia animi deliquia pellenda; nunquam in hoc virtutem rosarum nostrarum spiritualium exæquabunt; annon enim grave deliquium est, in hostiles manus et vitæ pericula incidere? Quam multi autem ab hoc deliquio per virtutem Rosarii sunt liberati? Dè Alano certe equite quotidie Rosarium recitare solito Chronicon S. Dominici p. I. c. xxxiv. refert, quod, cum ab ingenti Hæreticorum multitudine circumdatus esset, B. Virgo visa sit centum et quinquaginta lapides in hostes jacere, maxima eorum strage. Alias vero Jerosolymas navigans, cum in naufragium incidisset, centum et quinquaginta colliculos viderit, per quos in continentem salvus evasit; ut merito Jacobus Saramina Coadjutor Societatis Jesu in Mauros prædones incidens Rosarium protulerit, atque ad hostes, *nihil vos formido hoc fretus*, dixerit, et intactus evaserit; annon grave pariter deliquium est, a tartareis spiritibus infestari? Atqui ad hoc etiam tollendum deliquium efficacitatem Rosarium habet; certe S. Dominicus per hoc plures ex obsessis Dæmones fugavit, maxime ex Albigeni Hæretico, qui, quia Sancto Rosarii virtutem prædicanti contradicere ausus erat, a quindecim mille Dæmonibus fuerat obsessus, quos tamen omnes per virtutem Rosarii S. Dominicus cedere coegit, ita ut, quoties populus præsens salutationem Angelicam recitavit, toties magna Dæmonum multitudo sub specie carbonum ardentium erumperet. Sed et de alio quopiam Societatis Jesu Religioso Bonifacius l. IV. c. ix. testatur, eum, cum in itinere septem fuliginosos et igneos Dæmones Molossorum specie obvios habuisset, arrepto mox Rosorio eos in fugam dedisse: annon gravissimum iterum deliquium merito censetur, mortem terribilium omnium terribilissimum subire, et de felicitate æterna periclitari? Atqui et hoc potenter eximit rosarum nostrarum Spiritualium virtus; quis

enim non magna cum fiducia moriatur, si meminerit, se toties Mariam in Rosario invocasse, ut in hora mortis sibi adesse dignetur? Si meminerit etiam, ipsos aliquando Dæmones a S. Dominico adjutores publice confessos esse, neminem æternis ignibus adjudicatum iri, qui in Rosarii recitandi exercitio constanter perseveraverit, vel enim contritionis eliciendæ gratiam, aut confessionis faciendæ occasionem illi a B. Virgine impetratum iri, quod quidem tam constanter ab ea observatum scitur, ut etiam mortuis in peccato mortali reductum ad vitam, et pœnitentiæ gratiam impetrarit. Annon magnum denique deliquium justus purgatorii gravissimi post mortem subeundi metus? Quis autem nescit, quam potenter ab hoc etiam deliquio rosæ nostræ defendent, dum non modo in vita creberrime, sed in ipsa etiam morte plenissimam culparum et pœnarum indulgentiam omnibus illis impetrant, qui Congregationi huic inserti vel Rosarium devote recitaverint, vel alia exercitia præscripta impleverint.

Quid ergo superest, Auditores, nisi ut quisque sibi illa sponsi CANT. II ad sponsam prolata verba denuo dicta arbitretur: *Surge amica mea, columba mea, formosa mea, et veni. Jam enim hyems* (id est, tepor et frigus in usurpatione Rosarii) *transiit, imber* (impedimentorum et difficultatum a tali amore retrahentium) *abiit et recessit; flores* (id est, salutationes Angelicæ in Rosario inclusæ, et pie recitatæ) *apparuerunt in terra nostra*, dum tibi iterum commendatæ, fructusque earum copiose sunt explicati, surge ergo, et veni; venies autem, si, ubi nondum Congregationi huic inscriptus es, hodie inscribi te sinas; venies, si dictæ Congregationis leges accurate observaveris; venies, si Rosarium frequenter et devote recitaveris; et in tali exercitio constanter perseveraveris; venies si alios quoque ad nomen Congregationi huic dandum, Rosariumque pie recitandum incitaveris, hoc modo, inquam, venies, sed non frustra, nam et effectus harum rosarum in hac vita participabis, et tandem in cœleste Rosarium omni voluptatum genere abundans cum gaudio admitteris. Amen.

Nota, simili modo alios ejusmodi conceptus in exhortationibus duodecies per annum, singulis scilicet mensibus, habendis proponi posse, quorum aliquos quidem hic insinuabo, ita tamen ut quoniam prolixum nimis et

operosum foret, singulos fusius explicare, contentus dumtaxat sim futurus, pro quovis anno duodecim argumenta indicasse, fusio-rem vero deductionem ipsi exhortatori relictus, cui difficile non accidet, materiam pro tali deductione necessariam invenire et disponere, si ad modos diducendi hactenus assignatos, et ad fontes seu Auctores in sequentibus conceptibus indicatos diligenter attenderit.

Alii conceptus.

I. Ergo Congregatio comparari *Rosario* seu horto rosis condito, et in singulis exhortationibus una rosa decerpi et auditoribus offerri; pulchra nimirum historia de fructu ex *Rosarii* recitatione hausto narrari, et morales inde doctrinæ erui, quem in finem liber vocatus *die geistliche Schatz-Rammer*, plurimum servire poterit, utpote in quo tota secunda pars in ejusmodi historiis narrandis consumitur.

II. Posset eadem Congregatio comparari *ligno vitæ*, de quo in Apoc., c. ult. fit mentio, duodecim fructus afferenti, quorum quovis mense unus explicari posset. Possent autem esse frequentes 1º assecuratio salutis, de quo dictus liber p. I. q. iv. agit. 2º Participatio meritorum ordinis S. Dominici n. vii. 3º Indulgentiarum lucrandarum occasio, de quibus c. xv. xvi et xvii. 4º Orationis per conjunctionem cum aliorum orationibus c. vii. 5º Mutuum auxilium et solatium et concordia juxta illud: *O quam bonum, et quam jucundum habitare fratres in unum*. 6º Frequentia in susceptione Sacramentorum, de qua merito usurpari potest illud S. Hieronimi: *Felix necessitas, quæ ad meliora compellit*. 7º Filiatio B. V. 8º Assistentia in morte. 9º Sepultura honorifica. 10º Liberatio a purgatorio. 11º Gloriæ augmentum. 12º Gaudium accidentale ex iis, quæ in Congregatione *Rosarii* ad majorem Dei gloriam fiunt; item ex fratribus et sororibus *Rosarii* in cœlum assumptis.

III. Posset eadem Congregatio comparari *Arce Noe*, ac in 1ª exhortatione ostendi, quomodo S. Dominicus cum Noe magnam similitudinem habeat. In 2ª quomodo Congregatio *Rosarii* ratione materiæ, scilicet ligni cedrini, bitumine intrinsecus et forinsecus illiti *Arce Noeticæ* recte comparetur. In 3ª quomodo ratione formæ, speciatim ra-

tione trium habitationum, fenestræ chrystallinæ, unicæ januæ, etc. possit cum eadem comparari. In 4ª quomodo salventur, qui in eam ingrediuntur. In 5ª quomodo ingressus fieri debeat. In 6ª quid in ipsa *Arca* seu Congregatione observandum, ubi speciatim de constantia agendum. In 7ª de prima occupatione in hac *Arca*, nempe oratione. In 8ª de secunda occupatione, frequentatione scilicet Sacramentorum. In 9ª de tertia occupatione, processione menstrua. In 10ª de quarta occupatione, concionis menstruæ auditione. In 11ª de eorum, qui hanc Congregationem irrident, et scommatis proscindunt, infelici interitu. In 12ª de exitu seu educatione ex *arca* per felicem sodalium ex hac vita transitum.

IV. Posset spiritualis distillatio *Rosarum* institui et mysteria, ac doctrinæ salutares in *Rosarii* partibus, puta oratione Dominica ac salutatione Angelica, contentæ per duodecim conciones explicari.

V. Posset per totidem conciones exponi virtus aquæ rosacæ seu doctrinarum priorum anno propositarum contra varios morbos spirituales v. gr. 1º Contra capitis dolorem seu pertinaciam in hæresi, de quo *Thesaurus Rosarii*, p. XII. c. 1. varia exempla affert. 2º Contra vertiginem capitis, id est, pusillanimitatem ex dubia prædestinatione exortam, de qua l. c. c. iii. 3º Contra apostema inveteratæ consuetudinis in variis peccatis; de qua l. c. c. ii. 4º Contra angustias pectoris ex scrupulis, ex timore mortis ortas, de quibus l. c. c. vi. ex. 67. 68. 69. 72. 5º Contra febrim frigidam tepiditatis in divino servitio, de qua l. c. c. ii. ex. 17, 19, 20. 6º Contra febrim ungaricam luxuriæ, de qua l. c. c. ii. ex. 7. 8. 9. 10. 13. 7º Contra epilepsiam, id est, reincidentiam in peccata, de qua l. c. c. ii. ex. 23. et l. III. ex. 36. c. vi. ex. 20. 8º Contra calculum, id est, peccatum occultum, quod quis confiteri horret, de quo l. c. c. ii. ex. 24. et 21. 9º Contra podagram spiritualem, id est, acediam, et tarditatem in bonis operibus exercendis; de qua l. c. c. v. et l. lvi. lxi. 10º Contra palpitationem cordis, et timorem hostium variorum, de quo l. c. c. viii et xiv. 11º Contra chiragram seu immisericordiam in pauperes, de qua l. c. c. vii. ex. 83. 12º Contra tormina seu impatientiam in morbis aliisque adversis, de qua l. c. c. xi.

VI. Posse ostendi, quomodo *Rosarii* Congregatio sit exercitus immortalis, in defen-

sionem Ecclesiæ a S. Dominico, hortante B. Virgine conscriptus, unde per duodecim conciones posset ostendi, quomodo contra duodecim hostes defendat. 1° Contra Deum iratum. 2° Contra Christum Judicem. 3° Contra Dæmones. 4° Contra mundum. 5° Contra carnem. 6° Contra vitæ corporalis pericula, et ipsam mortem. 7° Contra malos socios. 8° Contra inimicos privatos. 9° Contra hostes publicos. 10° Contra hostes et calumniatores Rosarii. 11° Contra inimicos domesticos, seu proprias passiones. 12° Contra peccata commissa, quæ omnia pulchris exemplis ex thesauro Rosarii petitis probari possunt.

CAPUT III.

Quomodo de Sanctis conciones institui possint.

Etiam de his variis modis haberi conciones possunt. Vel enim de iis in genere, seu simul sumptis concio institui potest, vel in specie de uno tantum, et tum iterum vel tota vita Sancti breviter percurri, vel una tantum aut altera ipsius virtus proponi, et commendari. Singulorum modorum exemplaria breviter hic afferuntur.

Exemplar primum.

Quomodo de sanctis simul sumptis concio institui possit.

Thema.

Gaudete, et exultate. MATTH. VI.

Scopus.

Omnium Sanctorum cultus persuadendus.

Syllogismus principalis.

Tunc merito omnes Sancti peculiari studio colendi sunt, quando, hic cultus Deo gratissimus est, et nobis ingentia commoda parit: atqui ita se res habet; ergo.

EXORDIUM

Celebramus hodie festum omnium Sanctorum, cujus festi originem hanc affert Baronius. Erat olim Romæ ab antiquis Romanis ædificatum templum celeberrimum in omnium deorum honorem, ideoque Pantheon dictum. Hunc ergo superstitiosum cultum, ut abrogaret, aut potius in meliorem commutaret, Bonifacius Pontifex aliud templum in honorem omnium Sanctorum ædificari, ac adeo cultum falsis diis attributum ad Sanctos transferri voluit. Idem ergo hodie etiam Ecclesia a nobis exigit; erant nimirum, erant hactenus non pauci, qui et ipsi falsos deos colebant, dum gloriam, auxilium et solatium ab hominibus, quorum vana est salus, quærebant; sed hodie cupit Ecclesia, ut templum hoc, id est, cor suum in templum cultui Sanctorum omnium consecratum convertant. Hinc omnes ad hanc festivitatem invitât, dum in Missa canit: « Gaudeamus omnes in Domino, diem festum celebrantes in honore Sanctorum omnium, de quorum solemnitate gaudent Angeli, et collaudant Filium Dei. » Ut ergo huic tam ardenti Matris nostræ desiderio tanto promptius satisfaciamus, ostendam in præsentî concione paulo fusius, cur et quomodo omnes Sanctos colere debeamus. Vos interea mentes animosque ad hunc cultum præparate.

Pars prima.

Et primam quidem partem quod attinet, duas potissimum causas invenio, ob quas omnes Sanctos præcipuo studio colere debeamus. Prima est, *Quod summo amore Deum ipsi prosequantur*; quæ sane causa magis, quam omnes aliæ movere nos deberet, ad omnem illis cultum et amorem tribuendum; nam dicite, quæso, Auditores, si esset aliquis, qui adeo vos amaret, ut de vestris bonis magis, quam de suis gauderet: ut in omnibus id solum indagaret, et faceret, quod vobis gratissimum, et maxime honorificum esse cognosceret: annon summam ingrati animi notam vos admisisse censeretis, si talem hominis amorem non agnosceretis, et mutuis officiis compensare studeretis? Ita profecto dicetis, si sapitis. Jam vero ulterius quæro; annon Deum magis, quam vos ipsos ametis; atque adeo beneficia et officia ipsi

exhibita pluris aestimetis, quam quæ vobis præstantur; neque hoc, credo, negabitis; annon autem ex hoc per legitimam consequentiam infertur, vos summe obligatos esse ad omnes Sanctos singulari amore et veneratione prosequendos? Ut, quorum quilibet Deum tanto honore et amore prosequitur, quem honorem et amorem vos perinde accipitis, imo pluris facitis, quam si vobis fuisset exhibitus? Vere qui hanc rationem sufficienter penetrat, ac perpendit, saxeum habere cor debebit, si flecti se ac moveri non sinat, ad omnes Sanctos singulari cultu et amore prosequendos.

Secunda causa minor quidem, sed tamen valde quoque efficax ad eundem cultum persuadendum, offertur nobis ex commodis, quæ ex tali cultu nobis proveniunt, et ad tria potissimum revocantur, quod scilicet per cultum hunc mereamur, omnes Sanctos pro nostris *spectatoribus*, *advocatis*, et *protectoribus* habere, quæ tria officia, si fructum in iis latentem consideremus merito triplex funiculus dici possunt, quo arctissime ad omnes Sanctos studiosissime colendos obstringimur, ideoque difficulter rumpitur.

Nam 1º quis non videt, quanta commoda ex hoc, quod eos in omnibus operibus *Spectatores* habeamus, (si scilicet omnia opera nostra ad eorum post Deum honorem dirigamus) oriantur? Quanta cum sollicitudine fugientur peccata, si quis credat, se a tot testibus spectari? Si, teste Seneca, magna pars peccatorum tollitur, quando peccatoris testis assistit; annon si tot millia testium assistere nobis adverterimus, omnia omnino peccata, aut certe potissima eorum, quæ deliberate committuntur, pars auferetur? Quanta porro accuratione et diligentia singula opera peragentur, quanta cum alieritate personam quisque suam sustinere conabitur si in tali theatro, coram tot tantisque spectatoribus se spectaculum factum esse sibi persuaserit? Et cum Sancto Davide dicere ausus fuerit Ps. cxxxvii. *In conspectu Angelorum* (imo et Sanctorum omnium) *psallam tibi*, cæteraque mea opera peragam? Si oculus Domini juxta commune proverbium saginat equum, quid oculus tot Sanctorum non faciet? Annon animam egregie saginabit? Si unius Principis præsentia tantos animos et vires addit ad opus aliquod summa cum alacritate et diligentia peragendum; quid non faciet tot principum regumque cælestium honorificentissimus aspectus?

Jam vero ex titulo *Advocati*, quæ commoda quisque sperare possit, quis iterum non videt? Quid deinceps non sperabimus a Deo impetrare, si tot pro nobis Advocatos intercedere adverterimus? Si S. Hieronym. dixit; impossibile esse, ut multorum pauperum etiamnum in hac vita degentium, et pro suo benefactore Deum deprecantium preces non exaudiantur, quomodo possibile erit tot tantorumque Dei Amicorum tam ferventer perfecteque orantium vota non audiri? Qui, ut ait S. Chrysost. capita aut alia membra absecta in manibus portant, ut efficacius Deum moveant? Si olim Assuerus, Estheri dimidium regni ausus est polliceri; quid Deus, qui Sanctos per visionem et amorem beatificum arctissime sibi desponsatos millies magis diligit, negare eis poterit? Annon ergo audacter dicemus cum Ecclesia: « Omnipotens sempiternus Deus, qui nos omnium Sanctorum merita sub una tribuisti celebritate venerari, quæsumus, ut desideratam nobis tuæ propitiationis abundantiam multiplicatis intercessionibus largiaris? »

Sed neque ex tertio titulo *Protectoris* minora commoda speranda sunt. Si enim jam olim Elisæus IV. Reg. c. vi. puero suo ob exercitum Regis Syriæ, qui ad Eliam capiendum, vel occidendum missus fuerat, trepidanti montem plenum equorum et curruum ostendit, dixitque: Noli timere; plures enim nobiscum sunt, quam cum istis: quanto potiore jure hoc animæ suæ dicet is, qui omnes Sanctos in protectionem suam intentos esse credit? Annon se ipsum illis S. Bernardi verbis in Ps. qui habitat, animabit, dicetque: « Quid sub tantis custodibus timemus; fideles sunt, potentes sunt, prudentes sunt, quid trepidamus? Tantum sequamur eos, adhæreamus eis, et in protectione Dei cœli commoremur. » Atque ex his patet, cur Sancti omnes a nobis studiose colendi.

Pars secunda.

I. Sed forte dicetis, vobis non sufficere vires ad tot tantosque Patronos colendos; neque enim vobis quidquam præter paucas preces, et quædam virtutum exercitia suppetere ad illos honorandos. Sed hæc quid inter tantos? Verum nolite diffidere, AA. nam et facillimam, et solidissimam praxim vobis ostendam, qua Sanctis his omnibus sufficientissimum simul et gratissimum cul-

tum exhibeatis. Pro qua tamen prius supponendum est, per honorem uni exhibitum alteri nihil decedere, si rite honor iste exhibeatur, cum honor nihil aliud sit, quam publica testificatio conceptæ in animo de alterius virtute opinionis; possit autem hæc æstimatio unius præ altero publice vulgari, etiamsi per eundem actum etiam alius honoretur. Exemplo res clarior fieri poterit. Ponamus, me principalem aliquem Dominum testificandi mei in ipsum affectus gratia ad convivium invitare, et quia aliunde mihi perspectum est, eum aliquos amicos licet longe ipso inferiores valde diligere, etiam hos ad convivium, ut Domino illi amico suo sua societate convivium jucundius, gratiusque efficiant, vocare; et in tali casu nunc aio per talem invitationem, et convivii instructionem utique Dominum illum principaliter honorari, tantumque abesse, ut per invitationem aliorum amicorum quidquam de honoris huius quantitate decedat, ut plurimum potius ille augeatur, cum hæc ipsa amicorum invitatio propter ipsum fiat, quia scilicet supponitur, illum valde ipsos diligere, atque adeo multum desiderare, ut secum convivium hoc participent, ipseque eorum præsentia et conversatione delectari, atque in eorum honoratione per me facta abundantius honorari possit. Simili ergo modo cum Dei et Sanctorum honore se res habet. Diligit nimirum et ipse Deus Sanctos suos ardentissime, cupit a nobis plurimum honorari, honoremque illis impensum perinde reputat, ac si sibi exhibitus esset, atque adeo non modo per hunc Sanctorum cultum nil ipsi de honore decedit, sed potius hic summopere augetur, in tot tantisque servis et amicis suis copiose honoratur.

Hoc ergo supposito totam praxim huius cultus in tribus consistere aio. 1° Ut discrimen inter Patronos ad exemplum Ecclesiæ faciamus, et aliquos quidem pro Patronis principalibus, et quasi primæ classis eligamus, quales v. gr. esse possent B. V. et Sanctissimus Sponsus ejus Josephus, S. Angelus Custos, Sanctus, cujus nomen gerimus, SS. Petrus et Paulus velut fundatores et Patroni principales Ecclesiæ, item fundator ordinis aut status illius, in quo degimus. Alii pro Patronis minus principalibus et quasi secundæ classis colantur, quales v. g. esse possent, ad quos specialiter vel ratione ejusdem vocationis, vel ratione beneficii specialis accepti, aut obtinendi, aut quocumque

alio titulo magis colendos et amandos incitari nos experimur. Alii denique pro communibus Patronis habeantur, de quibus proinde omnibus tam specialibus, quam communibus Patronis, ut eorum memoria, et fiducia in illos perpetuo refricetur, litanie breviusculæ confici, et quotidie vel certe quavis hebdomade aut mense recitari possent.

II. Ut omnes hos Patronos certo quodam die post peractam confessionem et sumptionem Sacri epuli concepta formula in hunc vel similem modum eligamus. o Sanctissimi, Deoque dilectissimi Dei amici, o Sanctissima cœlorum Regina, omnesque cœli beatissimi incolæ, gratulor vobis ex intimo corde de omni gloria et felicitate vestra, optoque ardentissime, ut hæc gloria et felicitas vestra majora in dies augmenta sumat, et vero etiam ipse pro viribus id procurare paratus sum. Gratias quoque vobis, quas possum, maximas ago, pro omnibus et singulis obsequiis Divinæ majestati et vobis mutuo exhibitis, uti et pro omnibus beneficiis, quæ omnibus defunctis et viventibus, sed mihi præcipue indignissimo clienti vestro tam liberaliter contulistis, optoque iterum ex animo, ut pro tot tantisque favoribus æternum me gratissimum exhibere valeam. Certe quod negligenter adeo id ipsum haectenus præstiterim, doleo et erubesco ex corde, ac propterea per amorem Dei mei, et gloriam vestram humillime rogo, ut et ipsi veniam tantæ negligentie benigne concedatis, eandemque etiam a clementissimo Deo meo misericorditer impetretis, una cum efficaci gratia, qua vel nunc me sincere emendare, totamque vitam meam divino servitio, vestroque Sanctissimo cultui consecrare valeam. Id sane uti ardentissime desidero, ita per vos etiam vel maxime impetratum me confido; eapropter licet undecumque vestro Patrocinio indignissimus, fretus tamen pietate vestra et zelo singulari, quem geritis ad Dei gloriam, meamque ac aliorum salutem promovendam vos coram tota SS. Trinitate, omni possibili submissionis, reverentiæ, ac fiduciæ affectu in amantissimos meos Dominos, Spectatores, Advocatos, et Protectores eligo, firmiterque statuo ac propono, me nunquam vos derelicturum, nec contra vos aliquid unquam cogitaturum, dicturum, aut facturum, neque permissurum, ut contra vestrum honorem unquam aliquid a meis subditis agatur, sed potius totis viribus procuraturum, ut tam a me, quam ab illis gra-

tissimus optimæ vitæ cultus constanti studio vobis exhibeatur, eumque in finem omnes nostræ cogitationes, verba, et opera non modo ad vestrum honorem post Deum sincera intentione dirigantur, sed hac ipsa etiam de causa cum singulari diligentia atque perfectione peragantur. Obsecro vos igitur, suscipite me indignissimum clientulum vestrum et dum varia clientibus vestris beneficia impetratis, ad me quoque licet postremum oculos vestros misericordes convertite, et tum constantiam in vita, gratia, et vestro Sanctissimo cultu, tum copiosam ad omnes actiones meas rite perficiendas benedictionem, gratiamque a Deo impetrate. Intercedite quoque pro defunctis, et viventibus omnibus; et illis quidem requiem et veniam, et vivis vero et mihi copiosum a Deo gratiæ auxilium obtinete, quo Sanctissimam ejus voluntatem semper cognoscere, et perfecte adimplere, vitamque nostram feliciter claudere valeamus, ad quam ipsam proinde vitæ meæ clausulam demississime vos invito, rogoque simpliciter, ut ita mihi assistere, meque contra omnes hostium meorum insidias, atque conatus defendere dignemini, ut vestro auxilio adjutus feliciter de iis triumphem, atque in vestram sanctam societatem admissus pro meis simul ac vestris beneficiis æternas illi laudes perfectissime decantem. Amen.

III. Ut, dum quotidie mane per bonam intentionem opera nostra ordinamus, ea ad Sanctorum horum honorem post Deum dirigamus, et hoc ipso etiam accurate peragamus; in quocumque vero casu magna cum fiducia ad eosdem confugiamus, auxiliumque nihil hesitantes expectamus. Occurrente vero festo eorum principali unum alterumve opus, v. gr. confessionis et communionis adjiciamus, sicut si quis interdum propter hospitem novum advenientem singulare aliquod ferculum adjicere solet. Atque hunc demum cultum omnibus Sanctis gratissimum esse aio et facillimum juxta illud effatum Senecæ: « Numinis (quidni et Sanctorum) est cultus pulcherrimus (gratissimus) optima vita. » Et gratissimum quidem aio quia *purissimus* est, id est, ab omni deliberata culpa immunis: *amplissimus*, quia omnis generis opera et virtutes complectitur: et *constantissimus*, quia die noctueque, et per totam vitam incessanter exhibetur, atque adeo merito perpetuus cultus vocari meretur juxta illud S. Augustini sapientissimum dictum in

Ps. CXLVIII. *Vis semper laudare Deum (et Sanctos illius)? Bene fac omnia, quæ facis, et semper laudasti Deum.* In hunc ergo cultum particulares vestras devotiones convertite, nec dubitate quin id, quod per illas obtinere sperabatis, per hunc sitis abunde compensaturi.

Epilogus.

Quæ cum ita sint, nihil aliud superesse video, quam ut manum operi admoveatis, et templum quod hactenus in honorem aliarum creaturarum extruxistis, in omnium Sanctorum honorem consecretis. Agite ergo, et hos denuo illo quem dixi, aut alio simili modo in Patronos vestros eligite: hos deinceps velut *Spectatores* vestros colite, illudque S. Davidis constanter usurpate: « In conspectu Angelorum et Sanctorum psallam et serviam tibi Deus meus. » Hos velut *Advocatos* honorate, illudque S. Bernardi monitum circa eos observate: « Modicum, quod offerre desideras, venerandis illorum manibus offerre memento, si non vis sustinere repulsam. » Hos denique velut *Protectores* vestros veneremini et invocate juxta ejusdem S. Bernardi consilium: « Quoties gravissima videtur urgere tentatio, aut tribulatio vehemens imminere, invoca ductores tuos, custodes tuos, adjutores in opportunitatibus et tribulatione. » Sic, sic vicissim vos in clientes benigne suscipient; sic eorum favores, ut sperabatis, experiri merehimini et tandem in eorum etiam societatem recepti, perpetuas cum iisdem laudes gratiasque pro vestris et aliorum beneficiis per totam æternitatem Deo cantabitis. Amen.

Alii conceptus.

I. Simili modo possent alii conceptus de hac materia formari, et quod hic unica concione propositum est, per plures explicari, hinc verb. gr. posset ostendi, quod militia sit vita hominis super terram, et in prima parte concionis exponi, a quam multis hostibus oppugnemur, atque adeo merito, cum puero Elisæi clamemus: Heu, heu, Domine mi, quid faciemus? In altera vero parte ostendi posset, quomodo nobis in subsidium et auxilium comparatus sit exercitus omnium Sanctorum, quoad multitudinem innumerabilis,

quoad fortitudinem insuperabilis, et quoad promptitudinem succurrendi inæstimabilis.

II. Posset ostendi, quam multas causas habeamus in cœlesti consistorio tractandas, quamque adeo boni Advocati sint nobis necessarii, qui propter suam sapientiam singularem *sciant*, et propter auctoritatem, quam habent apud Deum, *possint*, et propter eximiam erga nos charitatem *velint* pro nobis apud Deum efficaciter intercedere, et quomodo hæ tres proprietates perfectissime in Sanctis reperiantur.

III. Posset ostendi, quam necessarii nobis sint amici boni in hac vita, quorum consiliis juvemur, conversatione recreemur, beneficiis foveamur, auxilio protegimur: deinde, quod ad tales amicos tres conditiones a S. Bernardo in Psal. qui habitat explicatæ requirantur, videlicet ut *Potentes, prudentes, fideles* sint; et tandem quomodo has omnes conditiones seu proprietates perfectissimo modo omnes Sancti in se contineant.

IV. Posset ostendi, quomodo Sancti docuerint nos exemplo suo cœlum expugnare. 1º Fodiendo cuniculos humilitatis; 2º concutiendo muros per globos orationis ex accenso pectore velut bombardæ emissos; 3º admovento scalas mandatorum Dei: confringendo portas per violentiam suis appetitibus illatam; 4º injiciendo ignem charitatis Dei et proximi, de quo Christus dixit: *Ignem veni mittere in terram.*

V. Posset ostendi, quomodo Sancti veluti peregrini nobis ostenderint veram viam ad cœlum, dum per multas tribulationes introierunt in illud. Unde probari posset, quod via crucis sit rectissima, securissima, et jucundissima ad cœlum via.

VI. Posset ostendi, quomodo juxta ejusdem Ecclesiæ effatum acceperint coronas decoris de manu Dei, scilicet coronas de lapide pretioso, sed triplici modo potissimum, quorum primus est *omnis mali absentia*, juxta illud Apoc. c. XXI. Absterget Deus omnem lacrymam ab oculis Sanctorum; alter *omnis boni præsentia* juxta illud Exod. XXXIII. *Veni, ego ostendam omne bonum tibi.* Tertius, *utriusque indesinentia seu perpetuitas*, juxta illud Joan. c. XVI. *Et gaudium vestrum nemo tollet a vobis.*

VII. Posset ostendi, quomodo Sancti nunc vere audiverint illud ad Moysen dictum Exod. XXXIII. *Veni, ego ostendam omne bonum tibi*, præcipue vero bonum honestum per varios honores in terris et in cœlis obla-

tos: et bonum delectabile per corporis et animi delectationes, quæ proinde copiosius explicari possunt. De quo vide Fabrum in festo Omnium Sanctorum Conc. II. III. et VII.

VIII. Posset ostendi, quomodo per varias portas intraverint Sancti. Unus per Christi imitationem, qui de seipso dixit: *Ego sum ostium.* Alius per amorem et cultum B. Virginis, quæ Janua cœli, et felix cœli porta vocatur. Alius per portam Crucis *dem Creutzthor.* Alius per portam parvam et angustam, *durch das Einlass Thorlein*, quæ ducit ad cœlum, teste Christo, et est porta humilitatis. Alius per portam speciosam charitatis Dei et proximi; qui omnes proin modi quam efficaces sint ad cœlestem gloriam, breviter per singulos ostendi potest; aut si magis placet omnes tantum breviter referri, et unus dumtaxat fusius deduci.

IX. Posset ostendi, quomodo ad magnam cœnam, nempe cœnam Agni sint intromissi. Atque adeo 1º explicari posset, qualis et quam desiderabilis ea cœna sit propter ferulorum varietatem et abundantiam, quarum omnium vicem Agnus subit: propter convivarum optatissimam societatem et præstantiam: propter durationis longitudinem et perpetuitatem. 2º Probari posset, quod Sancti ad hanc cœnam intromissi sint, quia Deo invitanti per omnia vocationum genera diligenter et celeriter paruerunt, atque adeo vestem nuptialem gratiæ, aliarumque virtutum tam sollicitè præpararunt.

X. Posset ostendi, quam verum sit illud Psal. LXXXIII. *Beati, qui habitant in domo tua Domine, in sæcula sæculorum laudabunt te.* Atque adeo ostendi 1º Quam ampla sit hæc domus juxta illud Baruch. c. III. *O Israel, quam magna est domus Dei, et ingens locus possessionis ejus.* 2º. Quam lucida juxta illud Apoc. XII. *Non egebunt lumine lucernæ, nec lumine solis, quoniam Deus illuminabit illos, et lucerna ejus est Agnus.* 3º Quam bene instructa omnibus bonis juxta illud Psal. XXXV. *Inebriabuntur ab ubertate domus tuæ, et torrente voluptatis tuæ potabis eos.* 4º. Quam grati et amabiles incolæ juxta illud Psal. CXXXII. *O quam bonum, et quam jucundum habitare fratres in unum.*

Exemplar secundum.

Quomodo tota alicujus Sancti vita in concione percurri possit.

Thema.

Sint lumbi vestri præcincti, et lucernæ ardentes in manibus vestris. LUC. XII.

PRO FESTO S. ANTONII DE PADUA.

Scopus.

Ostendendum quomodo per totam vitam S. Antonius velut lucerna ardens, pulcherrima variarum virtutum exempla reliquerit.

Syllogismus principalis.

Tum merito imitandus est S. Antonius, quando ille in tota vita sua perfectissime Christo se conformare studuit; atqui ita fecit; ergo merito est imitandus.

EXORDIUM.

Solent in magnis festivitibus vel Natalitiis Principum variæ solemnitates, et ludicra spectacula, puta ignes missiles, convivia, certamina, comœdiæ institui et exhiberi. Simile quid optarem, ut in hodierna S. Antonii de Padua, viri vere sanctissimi, et omni laude dignissimi festivitate a meis auditoribus fieret; certe, ut fiat, insigniter cooperabor. Quare quia non dubito, jam ignes missiles plurimos ardentissimarum precationum in cœlum ab ipsis emissos esse: sed et certamen jucundissimum cum Dæmone et vitiis suis per confessionem fuisse susceptum; plerosque etiam celeberrimo et Angelico convivio SS. Eucharistiæ fuisse pastos, mihi id solum relictum video, ut comœdiam ipsis exhibeam, pro qua, quia et utilissimam, et copiosissimam materiam S. Antonius mihi suppeditat, hanc ipsam modo, et non aliam eligere decrevi. Sanctum itaque Antonium per quinque actus more comicorum vobis exhibebo, et ne comœdia hæc sine fructu abeat, cuique actui chorum suum subjugam, in quo quid ex repræsentatis S. Antonii actibus discere debeamus, breviter ostendam. A vobis interea tanto majorem attentionem exspecto, quanto magis amatum a vobis esse scio illum, quem vobis spectandum in præsentī concione offerre decrevi.

Par̃s prima.

In primo itaque actu S. Antonium cum Christo *nascentem* vobis repræsentō, ubi tamen nihil de corporali Nativitate dicam, utpote quæ, sicut in nostra potestate non est, ita parum quoque laudabiles nos facit. De spirituali itaque Nativitate solum mentionem faciam, in qua merito dicere poterat S. Antonius: *Vivo autem jam non ego, vivit vero in me Christus* nascens. GAL. II. Nam 1° quemadmodum de Christo S. David PSAL. XXXIX. dixit: *In capite libri scriptum est de me, ut facerem voluntatem tuam, Deus meus volui, et legem tuam in medio cordis mei*; ita et S. Antonius mox ab initio adolescentiæ suæ Dei voluntatem et vocationem inquisivit dicens cum S. Paulo ACTOR. IX. *Domine, quid me vis facere?* 2°. Quemadmodum Christus mox in Nativitate sua mundum per obedientiam, paupertatem et castitatem prostravit, ita similem victoriam mox ab ingressu in Religionem S. Antonius per accuratissimum earumdem virtutum studium reportavit. 3° Quemadmodum Christus post octo nativitatis suæ dies circumcidi voluit, et dulcissimum Jesu nomen accepit; ita S. quoque Antonius spiritualiter semetipsum circumcidit, et profanum nomen Fernandi in sanctius Antonii nomen mutavit, ut vel sic etiam ad præstantissimas magni Antonii virtutes imitandas excitaretur. 4°. Quemadmodum Christus partim a parentibus Deo in templo oblatus est, partim seipsum obtulit; ita S. quoque Antonius per professionem religiosam, partim a superioribus suis oblatus est, partim seipsum non sine insigni animi voluptate obtulit. 5° Quemadmodum Christus in Ægyptum fugere coactus est; ita S. Antonius noster sponte in eandem Ægyptum martyrii obtinendi gratia cum superiorum facultate profectus est, licet paulo post ob morbum iterum redire debuerit. 6° Quemadmodum Christus in templo triduum in scis parentibus consumpsit; ita S. Antonius Assisium invitis parentibus suis profectus totum se ardentissimo precandi studio impendit. Quis ergo non dicat, præclare in Nativitate eum Christum imitatum esse?

Huic ergo primæ parti per modum chori unicam tantum sententiam ex Salomone subnecto. ECCLES. XII. *Memento Creatoris tui*

*in diebus juventutis tuæ, antequam veniat tempus afflictionis, et appropinquent anni, de quibus dicas: non mihi placent, qua sententia indicare volo, quantopere referat, juventutem bene collocari, utpote a cujus qualitate tota fere reliqua vita dependet. Et sane optandum foret, ut ipsa juvenus initio rationis obtentæ perfectam prudentiam haberet, ut sibi in futuros annos consulere posset; sed quia id Deo non placuit, parentes saltem id supplere deberent: meminerint ergo sententiæ S. Gregorii: « Cogitas magnam extruere fabricam celsitudinis? De fundamento prius cogita humilitatis » (et aliarum virtutum, maxime autem devotionis.) Venite ergo, o parentes, et a parentibus S. Antonii officium vestrum addiscite. Illi domi eum diligentes continebant, ne in malos socios incideret. Illi peccatum et otium vitare docebant, atque ideo Religiosis mature instruendum offerebant. Illi in templum propinquum ducebant. Illi pauperibus eleemosynam distribuere jubebant, ut ab infantia misericordia cum ipso cresceret. Aspicite ergo, et facite secundum exemplar, quod vobis monstratum est. Sic sperare poteritis, quod de TOBIA c. XIV. scribitur: *Omnis autem cognatio ejus, et omnis generatio ejus in bona vita, et sancta conversatione permansit, ita ut accepti essent, tam Deo, quam hominibus, et cunctis habitantibus in ea.**

Pars secunda.

In secundo actu S. Antonium vobis *crecentem* sisto, nam hic optimo iterum jure dicere poterat: *Vivo autem jam non ego: vivit vero in me Christus* crescens. Nam imprimis sicut de Christo ab anno duodecimo usque ad trigesimum nihil aliud scriptum erat, quam quod subditus parentibus suis fuerit, ita et de Antonio nostro per eosdem fere annos vix quidquam aliud scriptum reperitur; nimirum et ipse totus erat in præscripto obedientiæ implendo. Unde Assisii nemo ipsum curabat, utpote parum utilem et idoneum. Sed hæc nimirum erant hominum judicia, alia erant judicia Dei; secundum hæc profecto dici poterat: Antonius crescebat sapientia, ætate, gratia coram Deo et hominibus, id quod paulo post exhibuit, quando orationem habere jussus est; tunc enim tanto cum fervore, devotione atque eloquentia peroravit, ut omnes in admirationem suam traheret; ut adeo me-

rito saluberrimam hanc Christi sententiam MATTH. VI. prolátam pro choro subnectam: *Attendite, ne justitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab illis; alioquin mercedem non habebitis apud Patrem vestrum, qui in cælis est.* Qua sententia admonere vos volo, ut cum Christo et S. Antonio singularem diligentiam in occulta Sanctitate comparanda adhibeatis. Ita enim Deus tum per naturam, tum suo exemplo docuit. Per naturam quidem, dum omnia pretiosa occultare voluit. Quid pretiosius auro? Quid gemmis, unionibus? Et tamen quis nescit, quantopere hæc occultaverit natura, ita ut non nisi ingenti cum labore et difficultate acquirantur? Quid dico? Quis unquam sanctius vivit, quam ipse Servator? Et tamen vix quidquam de ipso a duodecimo anno usque ad trigesimum scriptum est. Nimirum verum est, quod de ipso Sponsa CANTIC. IV. dixit: *Sicut fragmen mali punici, ita genæ tuæ absque eo, quod intrinsecus latet.* Sed et ipse Sponsus de Sponsa ait: *Omnis gloria filiæ Regis ab intus.* PSAL. XLIV. Nempe sicut ii, qui pretiosas merces alio transvehere volunt, semper tutiora loca eligunt, ita qui virtutes pretiosas, quas exercuerunt, in cælum secum portare volunt, occultam tamquam viam securiorem eligunt. Vultis autem scire, quenam sit vita occulta? Aio tunc vitam occultam et sanctam vos vivere, quando purissimam intentionem soli Deo placendi bonis operibus vestris præfigatis: si in ipso opere perficiendo omnem conatum et diligentiam adhibeatis: si difficultates occurrentes insigniter superetis, nec de his omnibus apud homines vos jactetis, sed contenti sitis, quod soli Deo nota sint omnia, atque adeo respectu Dei illud Senecæ dictum usurpetis: « Hæc ego, mi Lucili, non multis, sed tibi: fatis enim magnum alter alteri theatrum sumus. » Tunc profecto etiamsi homines non videant, cum veritate de vobis dici poterit: Crescebat, et proficiebat sapientia, ætate et gratia apud Deum et homines. Tunc attribui vobis poterit illud Apostoli ad COLLOSS. III. *Mortui estis, sed mundo: vita vero est abscondita cum Christo in Deo; cum autem Christus apparuerit vita vestra, tunc etiam vos apparebitis cum ipso in Deo.* Et sane ne putetis hanc occultam vitam tantum ad Religiosos pertinere, satis ad hoc vobis esse potest, quod S. Hieron. in vita S. Macarii narrat, quod scilicet, cum S. iste vir

desiderium concepisset intelligendi, quousque in sanctitatis et perfectionis studio pervenisset, a Deo iussus sit in civitatem Alexandriam pergere, ibique duas mulieres conjugatas quærere, cum illis enim ipsum parem sanctitatis gradum nactum esse. Cum ergo quæsivisset illas S. Macarius, easdemque interrogasset, quibus potissimum exercitiis vacarent, intellexit, nihil aliud fere eas præstitisse, quam quod in charitate et concordia conviventes communia matrimonii onera cum sincera intentione, atque patientia sustinuissent, sique per has virtutes æquassent, quidquid asperitatis per tot annos S. Macarius tolerasset.

Pars tertia.

In tertio actu *agentem* vobis S. Antonium exhibebo; ubi vel maxime dicere poterat: *Vivo autem jam non ego; sed vivit in me Christus* agens et operans. Nam 1º sicut Christus antequam prædicationis officium auspicaretur, in eremum secessit, ita S. Antonius ad eremum montis paulo prius, quam proximi salutis procurandæ vacaret, se contulit, ibique totum se meditationibus sacris impendit. 2º Sicut Christus quadraginta diebus in eremo jejunavit, ita S. Antonius tam severum sibi in hoc secessu jejunium imperavit ut vix sustentare se posset. 3º Sicut Christus cum Dæmone certavit, eumque feliciter superavit, ita S. Antonius cum eodem pugnans pene suffocatus est, sed B. Virginis auxilio invocato, et crucis signo facto tandem et ipse de eodem triumphavit. 4º Sicut Christus verbum Dei cum magno zelo sine personarum respectu prædicavit, ita ut dicerent: *Nunquam sic locutus est homo*; ita non dissimilem in concionando zelum S. Antonius ostendit. Testatur hoc Pontifex, qui arcam Testamenti appellavit: testantur Hæretici, quorum malleus dicebatur: testantur Episcopus et Clerus Paduanus, qui ipsum avidissime audiebant: testatur plebs de media nocte surgens, ut ipsum audiret: testantur triginta millia Auditorum cum tanto silentio audientium, ut ne unus quidem reperiretur, qui minimum strepitum ederet: testantur mercatores, qui ultro tabernas iis diebus clausas retinebant, quibus ipse concionari solebat. 5º Sicut Christus miraculis doctrinam suam confirmabat; ita etiam S. Antonius, nam omnium linguas loquebatur: ægros curabat innumeros: in

pluribus locis conspectus est eodem tempore: complures mortuos resuscitavit: et, ut verbo cum Auctore vitæ absolvam, adeo Dominus mirificavit Sanctum suum, ut non solum usitatis quotidie coruscaret miraculis; sed etiam inaudita ab eo signa ederentur.

Sed quid nos ex hoc tertio actu, ab agente scilicet Antonio dicere debemus. Illud nimirum, quod Ecclesiasticus c. xxxiii. suasisit: *In omnibus operibus tuis præcellens esto*. Cum enim nobis perinde ac S. Antonio dictum sita S. Paulo I. Cor. x. *Sive manducatis, sive bibitis, sive aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite*. Hæc autem gloria pluris facienda sit, quam salus totius mundi, annon æquissimum putamus, ut pro tam sublimi fine consequendo omnem in actionibus nostris industriam conatumque adhibeamus? Si olim S. David I. PAR. c. ult. dicere ausus est: *Totis viribus præparavi impensas domus Domini, non enim hominipreparatur habitatio, sed Deo*: annon idem nos de nostris actionibus dicemus, atque adeo omnes vires nostras contendemus, eo quod non hominis beneplacito præparetur hæc actio, sed Deo? Id profecto memorabili exemplo Joannes Godoius ex Societate Jesu non docuit, qui, cum ollas singularem cum diligentia lavaret, aliusque diceret, non esse opus tanta accuratione, eo quod mox iterum per quotidianum usum sordidæ redderentur, pulchre respondit: « Noveris, mi Frater, me quotidie mea opera Dei et B. Virginis Matris meæ amantissimæ honori consecrare; indecorum proinde censeo, ut aliquod opus non undequaque politum et perfectum ipsis offeram. » O si et nos similem intentionem nostris actionibus præfigeremus, profecto non solum similem industriam adhiberemus, sed similem etiam in universis operibus nostris benedictionem experiremur, sique impletum illud Christi promissum JOAN. xv. cerneremus: *Qui manet in me, et ego in eo, hic fert fructum multum*.

Pars quarta.

In quarto actu exhibeo patientem Antonium. Ubi possem equidem magnum catalogum texere, eorum, quæ passus est sanctissimus vir iste, et propter quæ jure iterum dicere poterat: *Vivo jam non ego, vivit vero in me Christus* patiens. Sed quia patientia vestra abuti non debeo, unicum desiderium mar-

tyrii commemorasse sufficiat, quod adeo magnum erat, ut propter illud ordinem Sancti Francisci ingressus sit. Ex quo proinde facile tamquam ex ungue leoninum Antonii animum colligere licebit, cum enim ex divina dispositione occasio martyrii subeundi ablata ei sit, non dubitandum profecto est, quin ipse per continuam sui abnegationem, vexationemque martyrium horrore quidem mitius, sed diuturnitate molestius sibi ipsi inferre sit conatus. Ad quam proinde patientiam illius æmulandam, unicam vobis, eamque solatio plenissimam sententiam ex S. Jacobi epistola c. 1. depromptam offero: *Omne gaudium existimate, fratres mei, cum in varias tentationes incideritis*, scientes, quod probatio fidei vestræ patientiam operatur, patientia autem opus perfectum habet. Cujus sententiæ efficaciam, ut melius penetretis, considerate, quæso, Auditores, cur S. Antonius tantopere martyrium desiderarit? Annon fuit homo, et quidem sensibilis, fragilis perinde ac nos? Fuit profecto, fuit perinde ac nos fragilis et sensibilis. Quomodo ergo nihilominus tam ardentem desideravit cruces et tribulationes, a quibus nos tantopere abhorremus? Nimirum non tantum corticem exteriorem, sed latentem intus nucleum et dulcedinem promissi præmii ponderavit. Revocavit sibi in memoriam, quod S. Paulus II. ad Cor. IV. dixerat: *Id quod leve, et momentaneum est; tribulationis nostræ, æternum gloriæ pondus operatur in nobis*. En, pondus ait, non quancumque modicam quantitatem; pondus nimirum gloriæ, pondus gratiæ apud Deum, pondus consolationis, pondus honoris, pondus ædificationis quis, quæro, si ita crucem aspiceret, crucem horreret, et non potius amicissime quæreretur, et complecteretur? Certe beata Angela de Fulginio ausa est dicere, quod si pretium et valorem tribulationum cognosceremus, unus alteri crucem suam erepturus esset: *Vere enim non sunt condignæ passionibus hujus temporis, ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis*, ROM. VIII.

Pars quinta.

In quinto actu S. Antonium *ad cælos ascendentem et honoratum* vobis sisto; ubi tamen nihil dicam de honoribus ante mortem acceptis: nihil etiam de illis, quos undique nunc accipit, quamquam et hi non leve argumentum præberent sanctitatis, et famæ

per eam comparatæ. Illos solum honores commemorabo, qui statim post mortem illi exhibiti sunt, hi enim vel maxime ostendent, non viventem dumtaxat, et passum, sed morientem etiam et honoratum Christum fuisse ab eo repræsentatum, ita ut de ipso quoque non sine admiratione homines exclamare coacti sint: *Vere filius Dei* (adoptivus) *erat iste*. Ut ergo honores obiter tantum percurram. 1º Pueri nemine sciente ejus mortem promulgaverant clamantes: mortuus est S. Antonius. 2º Mulieres pauperes non aliter eum ac parentem suum deplorabant. 3º Cives armati vigilabant pro corpore, mortemque prius obire, quam descendere ab eodem decernebant. 4º Episcopus cum Clero, Religiosi cum sociis, professores cum discipulis seorsim accurrebant ad Sacratissimas viri tanti reliquias singulari cultu venerandas. 5º Peregrini varii ex Gallia, Hispania, Germania, et Hungaria illius Sanctitatis fama excitati accelerabant, ut, quem viventem videre, colereque non poterant, saltem post mortem in cadavere honorarent. 6º Deus ipse luculentos honores illi exhibuit, dum omne genus morborum ad solum reliquiarum ejus contactum sustulit, et curavit. 7º Sed quod merito præcipuum, et vix ulli Sancto a sede Apostolica concessum genus honoris est, usque adeo fama et merita Sanctitatis ejus invaluerant, ut Gregorius nonus anno nondum integro elapso eum in Sanctorum numerum retulerit, publicoque honore honorari concesserit, quo ipso die Ulysiponæ cives nescii prorsus hujus decreti inopinato gaudio se repleti senserunt, et campanæ proprio motu sonare coeperunt. Annon verificatum est in hoc Sancto illud S. Davidis Ps. LXXVII. effatum: *Nimis honorificati sunt amici tui, Deus, nimis confortatus est principatus eorum*? Ex hoc igitur nunc actu unicam iterum doctrinam eruo, vobisque chori loco ex S. Bernardo occino: « Sola virtus Mater gloriæ est; sola enim est, cui gloria debetur, et jure impenditur. Quæ autem sine virtute est gloria, profecto indebite venit, propere affectatur, et periculose capitur. » Ex qua sententia breviter colligi potest, duplicis generis honorem ab hominibus impendi, *alienum*, et *proprium*; ille est, qui non propter propria merita, sed alterius exhibetur, qualis est, si superiorem loco Christi, et illustres, nobilesque propter majorum suorum merita honoramus: iste est qui ex propria virtute, et meritis oritur, et

hic proinde proprie honoris nomen meretur , uti jam olim Romani ingeniose per duo templa Virtuti et Honori ædificata significarunt , dum tali ea ordine struxerunt , ut nulli ad Honoris templum pateret aditus , qui non prius per Virtutis templum transisset , ut vel sic discerent homines , non aliam ad honores veros , nisi per virtutem semitam esse . Unde qui hoc titulo carent , et tamen propter honores sibi delectos efferuntur , ad mulum illum Atheniensem ablegandisunt , qui , cum in supplicatione solemnī pretiose vestitus et statuam Isidis Deæ portans efferretur , quod homines ante se in genua prosterni videret , stimulo in latus ab agasone impacto hæc verba audire debuit : *Non tibi sed Isidi honor iste debetur*. Vos ergo , mei Auditores , si honorem et gloriam appetitis , veram quærite ; hæc autem sola et unica est , quæ ex virtute , seu clarius loquendo ex sincero Dei servitio , suisque imperio petitur , nam Deo servire regnare est , et imperare sibi præstantissimum est imperium . Hanc ergo gloriam , hunc honorem quærite , et tumcumque pauperes , et viles videamini , omnibus regibus et Imperatoribus excellentiores , et honoratiores eritis .

Epilogus.

Sed finienda est comœdia nostra . Vidistis ergo , nunc S. Antonium nascentem , feliciter crescentem , continuo agentem strenue , patientem generose , et magnifice honoratum . Superest , ut nunc ante vos stantem , et illis S. Pauli verbis I. COR. v. vos alloquentem pariter vobis imaginemini : *Rogo vos imitatores mei estote , sicut et ego Christi*. Hoc enim vel maxime necessarium est , si orationibus illius efficaciter adjuvari desideratis ; nam ut bene S. Chrysostomus in hom. de SS. Martyribus , advertit : « Tunc libenter Sancti Dei Martyres pro nobis intercedunt , quando aliquid in nobis de suis virtutibus recognoscunt . » Meminerimus ergo , et nos spectaculum esse factos Deo , Angelis et hominibus , tum in terra , tum in cœlo viventibus , erigamus proinde oculos ad instructorem nostrum S. Antonium , et pro viribus eum imitari conemur . Quia vero ex nobis id non possumus , ideo opem illius et suffragium implorantes dicamus : « O S. Antoni , gratulamur tibi , quod ad tantam gloriam in cœlo evectus sis , gratias etiam tibi am-

plissimas agimus pro tot tamque præclaris virtutibus ad imitandum relictis ; id unum ergo superest , ut etiam ad imitationem illarum procurandam tuis nos suffragiis adjuvare digneris : impetra ergo nobis , o Sanctissime Pater , ut tecum vel hodie spiritualiter nascamur ; impetra , ut in virtutis et perfectionis studio quotidie tecum crescamus : impetra , ut tecum fructuose operemur , totamque Dei gloriam in omnibus actionibus nostris sincere quæramus : impetra ut tecum fortiter patiamur , quicquid vel a Deo , vel ab hominibus patiendum occurrerit ; impetra denique ut de virtute in virtutem tecum ascendentes verum honorem quærere in terris incipiamus , et in cœlis olim feliciter inveniamus . Amen .

Alii conceptus.

I. Simili modo posset Sanctus aliquis comparari soli juxta illud MATTH. XIII. *Tunc justi fulgebunt sicut sol*. Et 1° ostendi quomodo ut sol per humilitatem nobis quidem parvus visus fuerit , sed in se maximus fuerit juxta illud Th. Kempens. l. c. c. III. vere magnus est , qui magnam habet charitatem : vere magnus est , qui in se parvus est , et omne culmen honoris pro nihilo ducit . 2° Ut sol varios effectus produxerit , luce pellendo tenebras in mentibus peccatorum , aliorumque hominum , præcipue infidelium : et calore producendo flores pulcherrimarum virtutum et frumentum electorum , vinum lætitiæ , etc. 3° Ut sol celerrime perfectionis zodiacum percurrerit juxta illud PSAL. XVIII. Exultavit ut gigas ad currendam viam suam , ubi , si placet , breviter duodecim signa ipsius virtuosæ actionibus applicari poterunt , dicique non esse mirum , quod tam velociter cucurrerit , habuisse enim quatuor nobilissimos equos solis equis similes , scilicet quatuor virtutes cardinales , quarum auxilio tantum in perfectionis studio profectum fecerit . Hortare proinde Auditores , ut hodie sint Heliotropia , et ad solem istum per veram devotionem se convertant .

II. Posset tota alicujus Sancti vita , præcipue , si quondam in peccatis vixit , in tres partes velut in breve dramatione dividi . Et in parte prima v. g. Paulus *perversus*. In secunda , *inversus*. In tertia *conversus* repræsentari , et ex quavis parte convenientes doctrinæ erui .

III. Posset ostendi, quod Sanctus talis imaginatus sibi sit, se spectaculum esse factum Deo, Angelis et hominibus, atque adeo sibi quonam personam repræsentandam ratus tria ad perfectum actorem requisita egregie præstiterit. 1° Diligenter inquisierit, quam personam agere debeat, et quid ad illam requiratur, sollicitè indagarit. 2° Bene personam suam repræsentare studuerit, attendens ad exemplum comici et instructoris sui Christi, non autem ad alios actores. 3° Mature inceperit, et per hoc singularem apud spectatores suos laudem gratiamque meruerit. 4° Feliciter et tempestive absolverit, dum consummatus in brevi explevit tempora multa, et usque in finem perseveravit.

IV. Posset in festivitate Sancti præcipue si sit Patronus specialis vel titularis, convivium spirituale instrui ex triplici genere ferculorum compositum. 1° Ex ferculis fictis *Bschauessen*, ubi vel mirabilia facta Sancti, vel certe si prius fuit gravis peccator, ipsius mala vita proponi posset, talia enim admiranda potius sunt, quam imitanda. 2° Ex ferculis solidis *Hauptspeissen*, ubi potiores virtutes ad imitationem accommodatè explicari et suaderi possent. 3° Ex bellariis, ubi fructus in hac et altera vita a tali Sancto ex virtuosa vita reportati enumerari possent. Sic v. g. posset in Festo S. Magdalene in prima parte Magdalena *peccans*. In secunda *pœnilens*. In tertia, *gloriosa* exhiberi, et aptæ ex quavis parte doctrinæ erui.

V. Posset ostendi, quam bene officio *Negotiatoris* sit functus in nundinis hujus vitæ, ut vocat S. Gregorius Nazianzenus. Et 1° diligenter inquisierit, quid in domo sua defuerit per frequentem et serium examinum et recollectionum usum. 2° Semper bonas merces emerit, imo plerumque meliores per perfectionis accuratum studium. 3° Mature emerit juxta illud S. Pauli: *Dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes*. 4° Vili pretio emerit, non enim sunt condignæ passionibus hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis. 5° Secure præmiserit in alteram vitam per humilitatem et legitimam intentionem.

VI. Posset ostendi, quam præclare omnes partes *militis Christiani* expleverit. 1° Stricte observando juramentum ab initio susceptæ militiæ factum. *Den Artickel Brief*. 2° Parando exactissime suo Duci, et manendo in sua statione. 3° In conflictibus variis fortiter certando; ubi possunt varia certamina

contra luxuriam, superbiam, avaritiam, gulam, etc. explicari. 4° Gloriose occumbendo, dum scilicet per constantiam in acie stetit, atque adeo dicere cum S. Paulo Ep. TIM. IV. potuit. *Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi, de reliquo reposita est mihi corona justitiæ*.

VII. Posset ostendi, quomodo duo talenta a Deo concredita tam fideliter administrarit, scilicet intellectum et voluntatem, et alia duo, scilicet perfectam Dei cognitionem, et amorem Dei lucratus sit, ubi explicari possent potiores actus Charitatis Dei exerciti, vel per duo talenta accepta intelligi possent Charitas Dei et proximi, per duo talenta vero acquisita gratiæ augmentum in hac, et gloriæ augmentum in altera vita.

VIII. Posset ostendi, quomodo Sanctus talis fuerit *lux mundi*, et juxta ipsius exemplum sic lucere debeat lux nostra coram hominibus. 1° Illuminando intellectum. 2° Accendendo et calefaciendo voluntatem. 3° Purificando conscientiam, et quomodo hic Sanctus hæc omnia tam erga se, quam alios præstiterit.

IX. Posset ostendi, quam perfecte secutus sit consilium Christi. Si quis vult post me venire, abneget semetipsum; tollat crucem suam; sequatur me. 1° *Abnegando semetipsum* per abstinentiam ab illicitis. 2° *Tollendo crucem* per sustinentiam adversariorum. 3° *Sequendo Christum* per imitationem perfectam; atque adeo impleverit tria capita ad perfectionem ab Ascetis requisita, ut nimirum quis sciat, *abstinere, sustinere, agere*, quæ proin, in quo consistent, fusius ostendi potest.

X. Posset ostendi, quam fidelis fuerit *dispensator*,tribuendo de bonis Domini sui, id est, de tempore sibi concessio, partem Deo, partem proximo, partem sibi per actiones ad aliquod horum commodum vel honorem ordinatas, exempla SS. Joachim et Annæ, qui sua bona in tres partes simili modo distribuerunt: vel possunt per bona Domini intelligi bona opera, et ostendi, quomodo unam partem, scilicet fructum laudis et gloriæ Deo: aliam partem scilicet meritoriam sibi; et aliam, scilicet satisfactorium et impetratorium fructum proximo, nempe viventibus atque defunctis assignarit.

XI. Posset ostendi, quam fideliter *servi vigilantis* officium impleverit, repertusque sit vigilans in vigilia prima id est, viâ purgativa abstinendo a vitiis, et passiones repri-

mendo per varias corporis et animi mortificationes. 2º In secunda vigilia, id est, via illuminativa exercendo se in variis virtutibus. 3º In tertia vigilia, id est, via unitiva per singularem familiaritatem cum Deo in exercitiis spiritualibus, et conformitatem voluntatis suæ cum divina.

XII. Posset ostendi, quomodo fuerit vir secundum cor Dei, qui fecit omnes voluntates ejus, vocationem suam diligenter inquirendo, fideliter exequendo, et constanter in ea perseverando, vel quod semper fecerit, *quæ Deus voluit, quomodo voluit, et quia voluit*. Ideoque vicissim a Deo tres gratias obtinuerit a S. Davide Ps. LXXXVIII. indicatas: *Oleo Sancto meo unxi eum* (id est oleo lætitiæ præ consortibus) *manus mea auxiliabitur ei* (hinc felix successus omnium actionum et laborum) *et brachium meum confortabit eum* (hinc plena et tranquilla securitas animi.)

Exemplar tertium.

Quomodo de una virtute alicujus Sancti concio institui possit?

PRO FESTO SANCTI IGNATII FUNDATORIS
SOCIETATIS JESU.

Thema.

Sint lumbi vestri præcincti. LUC. XII.

Scopus.

Ostendendum, quam fortiter S. Ignatius Ecclesiam defenderit, et quantopere quivis Christianus ob hanc causam illi obstrictus sit.

Syllogismus principalis.

Tunc merito quivis Christianus plurimum obligatus est ad S. Ignatium colendum, quando ille fortissime Ecclesiam, et cum illa etiam nos contra Lutherum defendit; atqui hoc fecit; ergo merito quivis Christianus plurimum obligatus dicitur ad illum colendum.

EXORDIUM

Quæstio non tam curiosa, quam jucunda et salutaris est, an S. Ignatius fundator societatis Jesu, cujus festum hodie celebramus, magis officium militis præstiterit ante, quam post suam conversionem? Ad quam quæstionem etsi plerique judicaturi sint, haud dubie ante conversionem eum præstantius officio militis functum, eo quod de hac functione præclarum in defendenda arce Pompelonensi specimen ediderit; nihil autem simile post conversionem ipsum præstitisse sciatur; ego tamen contrariam sententiam amplector, judicoque, nunquam præstantius officio militis gessisse S. Ignatium, quam postquam relicta profana militia spirituali auspicatus est; et hoc in præsentī concione fusius nunc ostendam, ut, dum cognoveritis, quam præclare Ecclesiam, et cum hac etiam vos defenderit, eadem opera intelligatis, quantopere eidem obstricti sitis, atque adeo omnem in debito hoc vestro exolvendo conatum adhibeatis.

Propositio.

Dum Ecclesiam nostram Catholicam considero, recte illa arci seu civitati munitæ comparari posse videtur. Nam 1º est illa bene munita triplici muro virtutum Theologicarum et quatuor portis cardinalium virtutum. 2º Est populosa (*wohl besetzt*) et cum bono ordine dispositos Inquilinos habet; in ea enim reperitur Christi Vicarius, ejus Consilarii Cardinales; Duces Episcopi; officiales Clerici et religiosi, et reliquus populus Christianus militum officio fungens, omnes pulcherrimo ordine sibi invicem subordinati. 3º Bene instructa armis et commeatu; nam ipsa est, de qua CANT. IV. dicitur, quod sit *Turris ædificata cum præpugnaculis; et quod mille clypei pendeant ex ea, et omnis armatura fortium*. In ea panis pretiosus Angelorum, aqua non deficiens gratiæ per septem canales Sacramentorum, per puteos variorum exercitiorum spiritualium derivata, reperitur. 4º Denique super tam firmam petram, ipso Christo teste, est ædificata, ut portæ inferni non possint prævalere adversus eam. Quibus tamen non obstantibus multi quidem Hæretici, sed præcipue nostris temporibus Lutherus cum suis assecclis

ausus est hanc munitissimam civitatem agredi et oppugnare. Sed illi Deus Ducem fortissimum Ignatium opposuit, qui usque adeo omnes ejus conatus elusit, ut, ubi primum Ignatium cum suis Sociis vidit, mox animum abjecerit, et multum confusus abierit, uti facile patebit, si ex una parte Lutheri conatus, ex altera vero oppositas S. Ignatii machinationes intellexerimus.

Pars prima.

Primo itaque Lutherus *ipsos muros invasit*, dum primum murum fidei Catholicæ per rejectas traditiones, auctoritatem Pontificis, indulgentias, vota religiosorum dejicere conatus est: spem vero tollendo cultum B. Virginis, et aliorum sanctorum, operumque propriorum valorem et necessitatem debilitare studuit; et charitatem denique, dum observationem mandatorum impossibilem, nostraque opera nihil nisi peccata esse, consilia Evangelica vero, per quæ vel amor erga Deum probatur, supervacanea dicere ausus est, penitus evertere laboravit. Sed his omnibus conatibus fortissime se Ignatius opposuit, quis enim nescit, quantò cum conatu inviolatam fidem avitam conservare studuerit? Quam salutare regulas conscripserit, per quas recte sentire cum Ecclesia discamus? Quam acriter se cum sociis per publicas disputationes eorum doctrinis opposuerit? Quam solide feliciterque hæreses eorum per libros et privata scripta sparsas refutarit? Quam multos ex ipsis oppugnatoribus expugnarit, et in ipsam Catholicam Ecclesiam pertraxerit? Non dissimili vere modo alterum quoque murum, scilicet spem defendit; quis enim non vel legit, vel propriis oculis vidit, quam egregie is cultum B. Virginis et sanctorum promoverit? Quantopere laboravit, ut homines ad frequentanda Eucharistiæ et Pœnitentiæ Sacramenta induceret? Quam sollicitè procuravit, ut in variis operum bonorum generibus se studiose exerceret? Quoties illud S. Jacobi saluberrimum monitum inculcarit: *Quid prodest, fratres mei, si fidem dicat quis se habere, opera autem non habeat? Numquid fides poterit salvare eum?*

Sed præ reliquis murum charitatis divinæ fortissime propugnavit, id quod ipse Deus quondam B. Magdalenæ de Pazzis revelavit, ut Lancizius in 1. op. c. refert, dum illa vidit, Deum in throno majestatis sedentem, tanto-

pere sibi complacere in anima S. Joannis Evangelistæ, ac si præter ipsum nullos alios Sanctos in cœlo haberet; postea vero vidit, simili modo Deum in anima S. Ignatii delectari, quocirca clara voce dicebat: Spiritus Joannis et Ignatii est idem, quia totus est amare, et conducere ad amandum Deum. Hinc ad indicandum hunc amorem S. Ignatii non male pictor quidam ipsum flammam ex toto corpore projicientem, sicque de cœlo advolantem pinxit cum hac suscriptione: *Ignem veni mittere in terram: et quid volo, nisi ut accendatur?* Hinc et ipse dicere solebat sociis suis: *Ite, et omnia accendite.* Imo hac ipsa etiam de causa haud dubie ex inspiratione divina adhuc infans nomen ipse suum elegit dicens: Ignatius est nomen meum. Quia Ignatius si unicum litteram a demas idem significat ac *ignitus*, vel *tu ignis*. Quis ergo non præclare S. Ignatium in hoc primo officio defensionis, militem egisse fateatur?

Pars secunda.

I. Postquam Lutherus advertit, frustraneum esse conatum suum in muris dejiciendis, *ad ipsas portas effringendas* se convertit. Hinc 1° *prudentiæ* portam labefactare conatus est, dum omnium rerum ordinem turbavit, et summa imprudentia media pro fine eligi, atque hominem pro sua libertate sine sollicitudine speciali de operibus bonis et meritis vivere fecit. Sed S. Ignatius omnia contraria egit, nec quidquam magis laboravit, quam ut homines secundum rectas prudentiæ leges ultimum suum finem præ oculis semper haberent, et super eo recte constituto et proposito totam suam vitam fundarent, ut in libello exercitiorum videre est.

II. Lutherus *Justitiæ* portam labefactare conatus est, dum Deo et Sanctis debitum cultum negari, Pontifici, aliisque similibus superioribus obedientiam subtrahi, concordiam per matrimonii divortia etiam quoad vinculum tolli, pacem in republica turbare fecit. Sed nihil hæc terruere S. Ignatium, quin potius se totis viribus ad conatus hos retundendos convertit; hinc suam societatem per peculiare votum obedientiæ in quocumque casu præstandæ obstrinxit: hinc tot Congregationes instituit, et per eas cultum B. Virginis et Sanctorum introduxit: hinc tantum laborem adhibuit, ut a filiis debita reverentia parentibus, a subditis obe-

dientia superioribus, a conjugibus fidelitas, ab omnibus vero mutua charitas invicem exhiberetur. Nec minus studuit etiam *temperantiae et fortitudinis portas* conservare. Quassavit quidem illas Lutherus, dum intemperantiam in cibo potuque verbo et exemplo passim suasit: dum superbum caput supra omnes erexit, atque ut se ob contemptum, quem ex negata Indulgentiarum promulgatione sibi obvenisse putabat, vindicaret, ab Ecclesia defecit: dum omnia prope motiva ad suscipiendam, portandamque crucem elusit, et explosit: sed irrita conatu, nam fortiter opposuit se Ignatius, dum et ipse insigni exemplo abstinentiam docuit, et saluberrimas pro victu temperando regulas composuit: dum non ipse dumtaxat omnes honores studiose declinavit, sed ut sui etiam ad eosdem non acceptandos voto se obstringerent, in constitutionibus suis imperavit: dum tantum desiderium patiendi semper præ se tulit, ut dicere ausus sit, non esse tot pedicas et vincula in civitate Salmanticensi, ut non plures optaret, hancque expeditissimam ad perfectionem viam esse affirmaret, si quis multa propter Deum innocenter pati posset.

Pars tertia.

Videns itaque Lutherus neque portas se infringere posse *ignibus injectis* expugnare urbem nostram statuit, quos tanto audacius inject, quanto plures victorias se hoc medio obtinuisse meminerat; hinc omnem libidinem passim permittere, uxorem æque ac panem necessarium esse dicere, omnem virginitatem eliminare, monasteria velut pestiferas domos detestari, et, quidquid castitatis studium promovere poterat, penitus arcere studuit; sed novit scilicet artem his ignibus occurrendi Ignatius: novit ejusmodi ignes bovina pelle, id est, indefesso labore, quo otium proscibitur, supprimendos; novit aquam gratiæ cœlestis, sine qua continens esse nemo potest, copiose affundendam: novit fuga celeri tales ignes dexterrime declinare, hinc omnes ad laborum amorem, otii et occasionum fugam, orationum aliorumque exercitiorum spiritualium frequentem usum tam sollicitè excitavit, a suis vero tam perfectam castitatem requisivit, ut vel ipsis etiam per illam assimilari Angelis possent.

Pars quarta.

Itaque et hic nihil proficiens Lutherus, Holofernis tentavit consilium; atque adeo *canales* atque *fontes*, id est, Sacramentum et Missæ sacrificium, per quæ tam copiosam gratiæ cœlestis aquam in Ecclesiam derivari noverat, remove conatus est; sed nusquam fortius se opposuit Ignatius noster; hinc publice et privatim frequentem usum Sacramentorum commendare: hinc tot confessionalia passim in suis templis ædificare: hinc ordinare, ut perpetua quodammodo sacrificia in iisdem templis suis offerrentur: hinc tam sollicitè Sacerdotes instruere, et quidquid ad saluberrimos hos fontes conservandos conducere videbatur, studiosissime implere conabatur, non ignarus videlicet, ab his fontibus totam prope Ecclesiæ Catholicæ incolumitatem pendere.

Pars quinta.

Tandem ergo, quod unicum superesse videbatur, *proditionis remedium* arripuit Lutherus, noverat scilicet, quod jam olim Philippus rex Macedonum dixisset, nullam sibi videri arcem inexpugnabilem, in quam asino auro onusto aditus pateret. Hinc et ipse in Ecclesiam asinum auro, id est, aureis promissionibus et aurea libertate onustum præmittere conatus est; hinc tot Episcopatus, ditissima monasteria, pingues parochias, thesauros Ecclesiæ ostendit, et Diabolum, qui Christum olim tentarat, imitatus dixit: *Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me: et Ecclesiam mihi tradideris*; et recte sane dixit, *si cadens*, etc. vere enim, qui ei paruerunt, cediderunt gravissime de libertate filiorum Dei in servitutem Diaboli: de dignitate Christiani in infamiam Hæretici: de gratia in peccatum, de cœlo in infernum: ita ut de illis vere suo modo dici posset illud ISAÏÆ, C. I. *Quomodo cecidisti de cœlo Lucifer, qui mane oriebaris*, etc. Sed nimirum S. Ignatius egregie proditionem istam deprehendit, et detexit, dum tam præclaras regulas de discernendis spiritibus præscripsit: dum exercitia spiritualia et modum meditandi introduxit, usurpans suo modo illud Christi: *Ducam eam in solitudinem, et loquar ad cor ejus*, detegamque fraudes Diaboli; ille ad omnes cum S. Augustino verbo et exemplo clamavit: *Si quæris, quære; sed non, ubi*

quæris; quære in fonte, quia ibi vivunt, quod factum est in ipso vita erat. Ille dicebat omnibus cum S. Augustino : « Ecce viam vitæ, a multis ad unum : ecce viam mortis ab uno ad multa. Si adhærebis superiori, conculcabis inferiora. Si recedis a superiore, ista tibi in supplicium vertentur. » O igitur vere insignem Ducem ! o fortissimum Athletam ! o generosum Ecclesiæ defensorem !

Pars sexta.

Quid ergo nobis faciendum modo est, AA. Equidem tria existimo facienda.

I. Audiendum consilium ECCLESIASTICI c. XLIV. dicentis : *Laudemus viros gloriosos in generatione sua. Multam gloriam fecit Dominus magnificentia sua sæculo.* Et quidni laudemus fortissimum Ignatium nostrum ? Si enim illos, qui arcem aliquam vel urbem, a qua unius tantum provinciæ salus pendet, fortiter defenderunt, tantopere laudamus ; quanta laude dignum censebimus illum, qui Ecclesiam, a qua omnium Christianorum salus dependet, tam feliciter conservavit ? Si illos, qui thesauros materiales servarunt, aut ab hoste et morte corporali nos defenderunt, summis laudibus extollimus, quid non illi præstabimus, qui spirituales thesauros milites præstantiores, vitamque animæ contra tartareos hostes defendit ? Annon ergo dicemus cum populo Hebræorum JUDITH. c. xv. *Tu gloria Ecclesiæ, tu lætitia Israel, tu honorificentia populi nostri, quia fecisti viriliter, et confortatum est cor tuum, ideo eris benedictus in æternum, et dixit populus : fiat, fiat.*

II. Gratiae eidem S. Ignatio amplissimæ agendæ ; si enim olim Romani tantum sibi beneficium exhibitum putarunt per urbis conservationem, ut specialem coronam, civitam scilicet, militaris virtutis insigne clarissimum decreverint, eo quod cum Scipione judicarent, pluris esse faciendum, si unus civis servaretur, quam si mille hostes pederentur ; quid non S. Ignatio debebimus, qui tot cives Ecclesiæ, imo cæli servavit ? Quid autem melius ipsi, quam coronam auream decernemus ? Vultis scire, quænam sit corona ista ? Vos, vos ipsi, si aurea charitate præditi fueritis, si studueritis ad illius exemplum omnia opera vestra ad majorem Dei gloriam dirigere, vos eritis corona ista. Vos hodie alloquitur S. Ignatius illis S. Pauli ver-

bis ad Philipp. c. iv. *Itaque fratres mei, charissimi, et desideratissimi, gaudium meum, et corona mea, sic state in Domino, charissimi.* Non peto, ut statum mutetis ; non peto, ut bona vestra temporalia relinquatis, et pauperibus distribuatis. Sic state, charissimi, sicut Deus vos constituit, dum vobis os sublime dedit, cælumque tueri jussit, et erectos ad sidera tollere vultus. Sic state, ut, dum utimini hoc mundo, juxta S. Pauli consilium, sitis quasi non utentes : sic state, ut, quales habebatis impetus ad mundum, tales deinceps habeatis ad Opificem mundi, sicut S. Augustinus monuit. Sic state, ut impleatis mecum consilium a S. Bonaventura datum, dum dixit : « Ama, et ama totus ; ama, et ama semper ; ama, et ama fideliter ; hæc est regula amandi, amare ut Deus, exultare ut Deus, vivere ut Deus, absorbeat humanum in divino, abscedat vanitas, accedat divinitas, et totus fiam divinus. » Sic denique state, ut, quoniam est militia vita hominis super terram, sic arcem animæ vestræ defendatis sicut me vidistis Ecclesiam defendisse ; tunc eritis vere gaudium, vere corona mea, verificabiturque de vobis illud Ps. iv. *Posuisti in capite illius coronam de lapide pretioso.*

III. Superest, ut, quandoquidem tam præclare eum officio Ducis in Ecclesia implevisse cognovimus, etiam nostrarum animarum arcem eidem protegendam committamus, si enim in hac etiamnum vita existens tantopere eorum, quorum curam suscepit, animas defendit, quid faciet in altera. Si ergo et tu advertis, aut muros tuos quassari ; aut portas oppugnari ; aut ignem injectum, aut cuniculos actos ; aut ad prodicionem te sollicitatum ; aut canales gratiæ divinæ tibi subtrahi, fontesque obstrui, advoca S. Ignatium, illiusque fidei te committe ; eum in finem dictum tibi puta de illo, quod Sanct. Bernardus de S. Angelo Custode dixit : Quid sub tanto custode timeamus ? Fidelis est, prudens est, potens est. Tantum sequamur eum : tantum adhæreamus ei, et in protectione Dei cæli commorabimur.

Epilogus.

Atque hæc sunt, quæ S. Ignatio in signum gratitudinis nostræ præstanda censeo ; agite proin, AA. et mecum ad eundem Sanctum vos convertite, ac dicite : « O gloriosissime

Dux et Athleta Christi, o potentissime defensor Ecclesiæ, agnoscimus tuam fortitudinem, et totis viribus laudamus, ac gratias pro ea debitas agimus, et ampliores agere desideramus; quia vero majores agere non possumus, quam si coronam tantopere a te exoptatam capiti tuo imponamus, ecce paratos nos ad tua sanctissima exempla imitanda. Tecum hodie vocantem Deum audiemus; tecum finem ultimum nobis ob oculos ponemus: tecum omnia terrena spernemus, et nonnisi, quatenus ut media ad finem nostrum conducunt, usurpabimus: tecum contra hostes omnes arcem Ecclesiæ, et animæ nostræ fortiter defendemus; tu modo duc nos sanctissimo exemplo tuo, tu adjuva patrocini-
nio tuo: tu præsidio tuo defende, ut, qui te ducem habuimus in terris, etiam ad cœlos ducem experiri mereamur, proque nostris simul, et tuis beneficiis æternas divinæ Majestati laudes tecum cantemus. Amen. »

Alii conceptus.

I. Simili modo possunt aliæ virtutes Sanctorum pro concione explicari v. g. posset ostendi, quomodo idem S. Ignatius, aut alius Sanctus fuerit ignis, propter eximiam charitatem, qua Deum proximumque dilexit, adeoque dici posset, quod ut ignis inter agendum semper sursum ascenderit per intentionem et pia suspiria. 2º Quod dum alios calefaciebat, nihil interea perdidit de suo calore, ut ignis. 3º Quod in aequali peripheria, id est, dispositione positos aequaliter calefecerit, sine respectu ad personas; magis vero eos, qui propinquiore erant, uti pauperes, juventutem, peccatores, infideles. 4º Quod valde suavem et efficacem modum habuerit alios in se convertendi, sibi-que assimilandi, scilicet per calorem charitatis, uti ipse Deus B. Magdalenæ de Pazzi ostendit. 5º Quod non cessarit ab agendo, donec materia deficeret, dicereque posset cum DAVIDE Ps. cxviii. *Tabescere me fecit zelus meus.*

II. Posset ostendi, quomodo secutus sit Sanctus consilium Christi: *Esote prudentes, sicut serpentes*, atque adeo impleverit omnes prudentiæ partes. 1º Sagaciter consultando de statu vitæ et aliis ad eum pertinentibus juxta monitum ECCLESIASTICI c. xxxii. *Fili mi, sine consilio nihil facias, et post factum non pænitebit.* 2º Sapienter eligendo, quæ ad finem propositum erant magis conducibilia,

ubi potiores ejus virtutes proponi et laudari possunt. 3º Celeriter exequendo, que elegerat, ita ut vere dicere potuerit: bonum certamen certavi, cursum consummavi.

III. Posset ostendi, quomodo Sanctus talis in curru igneo charitatis, ut olim Elias fuerit raptus in cœlum, idque per præcipuos actus charitatis Dei et proximi, probari posset juxta illud Apostoli I. Cor. xiii. *Charitas patiens est*, etc. atque adeo orandum cum Elisæo: *Obsecro Domine, ut fiat in me Spiritus duplex tuus.*

IV. Posset ostendi, quomodo Sanctus talis velut novus Atlas Ecclesiam verbo et exemplo velut duobus humeris sustentarit, atque Auditores ad gratiarum actionem et imitationem excitarit.

V. Posset ostendi, quomodo Sanctus aliquis utpote mire devotus B. Virgini per viam lacteam in cœlos ascenderit, ubi in primâ parte B. Virgo viæ lacteæ comparari; in secunda potiores actus Mariani amoris ab eo elicit explicari possent.

VI. Posset ostendi, quomodo talis ex mortificationis studio velut leo ex ungue cognosci possit juxta illud Thomæ Kempensis l. I. c. xxv. *Tantum proficies, quantum tibi vim intuleris.*

VII. Posset ostendi, quomodo talis Sanctus fuerit heliotropium, convertens se semper ad solem æternæ sapientiæ per perfectam voluntatis suæ cum Divina conformationem, ubi exemplum S. Jobi et comparatio cum eodem non parum ad amplificationem servire potest.

VIII. Posset ostendi, quomodo Sanctus talis fuerit candidus, et rubicundus per vitæ innocentiam, et patientiam generosam in tribulationibus, ubi exemplum Christi passi non parum promovebit amplificationem, uti et tres comites illius, ut vocabat P. Balthasar Alvarez, scilicet indigentia, dolor, contemptus.

IX. Posset ostendi, quomodo talis Sanctus dixerit cum Apostolo: absit mihi gloriari, etc. ubi dignitas, divitiæ, robur et pulchritudo corporis, ac scientiæ, quibus plerumque homines gloriari solent, exponi, simulque probari posset, quomodo hæc omnia longe copiosius in cruce inveniantur.

X. Posset ostendi, quomodo talis Sanctus ascenderit per desertum, sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ et thuris, et universi pulveris pigmentarii. Ubi donum orandi a Deo concessum explicari posset.

XI. Posset ostendi, quomodo talis Sanctus recte noverit vivere, quia recte novit orare. Ubi in prima parte probari posset veritas axiomatis. In secunda, quomodo Sanctus recte oraverit.

XII. Posset ostendi, quomodo Sanctus talis per viam arctam humilitatis ad cœlos ascenderit juxta illud Christi MATTH. VII. *Arcta via est, quæ ducit ad vitam, et pauci sunt, qui inveniunt eam.* Ubi in prima parte pulchre comparari potest humilitas arctæ viæ; et ostendi, quam pauci hanc viam inveniunt: in secunda vero humilitas Sancti per varios actus demonstrari. Potest etiam servire visio, qua S. Benedictus post mortem visus est viæ floridæ insistere, simulque hæc vox audita: « Hæc est via, qua dilectus Deo benedictus ad cœlum ascendit. »

XIII. Posset ostendi, quomodo Deus Sanctum talem honorarit, scilicet ad mortem, quo olim Rex Assuerus Mardocheum honoravit. Nam 1º *induit eum vestibus regis*, seu stola gloriæ immortalis, quæ plus eum exornat, quam ullum hominem vestes quantumcumque pretiosæ ornarint. 2º *Super equum Regis imposuit*: quatenus per gratiam Dei (de qua Thomas Kemp. l. II. c. ix. § 4. dixit: Suaviter equitat, quem gratia Dei portat) ita roboravit, ut ab omni peccato et perturbatione liber suavissime in Deo requiescat. 3º *Coronavit eum diademate*: juxta illud S. Davidis testimonium PSAL. VIII. v. 6. *Gloria et honore coronasti eum Domine: et constituisti eum super opera manuum tuarum.* Et iterum: *Prævenisti eum in benedictionibus dulcedinis: posuisti in capite ejus coronam de lapide pretioso.* 4º *Per ministros suos primarios eum deduci in cœlos jussit*, scilicet per Angelos, sicut olim Lazarus eodem est deportatus. Ut adeo nihil supersit, quam ut ipsi quoque Auditores eum honorent, et genua flectant, id est, varia submissionis, fiduciæ, reverentiæ, et laudis obsequia exhibeant.

CAPUT IV.

Quomodo conciones in Dedicatione Templi institui debeant.

Cum plerumque ad Dedicationem Templi copiosior Auditorum numerus accurrat, expedit, ut Concionator raram etiam et selectam materiam eligat. Quia vero ob frequentiam ejusmodi concionum aliqui difficultatem

non levem patiuntur in novis semper conceptibus inveniendis, ideo placuit hoc capite specialiter de hac materia agere, et præter formulam concionis tali die habendæ, plures conceptus suggerere ad similes conciones instituendas. Quia vero duplici modo ejusmodi conciones institui possunt, scilicet ut vel directe de ipsa Dedicatione Templi, et modo conversandi in illo sermo habeatur; vel ut ex ipso Evangelio, aut Festo occasio sumatur, aliam quampiam salutarem doctrinam inculcandi, ideo duplex quoque exemplar similium concionum hoc capite afferetur.

Exemplar primum.

Quomodo directe de Dedicatione Templi concio habenda sit.

Thema.

Zachæe, festinans descende, quia hodie in domo tua oportet me manere. LUC. XIX.

Scopus.

Ostendendum, quomodo quivis Christianus Dedicationem spiritualem instituere debeat.

Syllogismus principalis.

Templum spirituale merito pluris æstimandum est, quam materiale; ergo dedicatio quoque spiritualis illius multo majori fervore et alacritate peragenda est, quam materialis Templi; atqui Dedicatio materialis Templi hodie cum magna solemnitate peragitur; ergo multo magis spiritualem Dedicationem simili cum solemnitate, ac fervore celebrare convenit.

EXORDIUM.

Quæstio est, non tam curiosa, quam utilis, cur tot Dedicationes Templorum instituantur ab Ecclesia: ad quam quæstionem non meis, sed S. Augustini verbis in Sermon. cclii. de Tempore respondeo, ubi sic loquitur: « Quotiescumque, Fratres charissimi, altaris vel Templi festivitatem colimus, si fideliter ac diligenter attendimus, et sancte ac juste vi-

vimus, quidquid in Templis manufactis agitur, totum in nobis spirituali ædificatione completur; non enim mentitus est ille, qui dixit: Templum Dei Sanctum est, quod estis vos. » Ita Sanctus Doctor, et recte quidem ac sapienter; quid enim prodest, si pavimentum Templi exterioris purgatum sit, parietes et altaria ornata, lumina et lampades accensæ; intus vero in spirituali Templo, cuius ornatum Deus vel maxime desiderat, omnia sordibus peccatorum plena sint, nulla virtutum ornamenta, nulla fidei, aut charitatis lumina, lampadesque accensæ apparent? Annon talibus illa Christi ΜΑΤΘ. XIII. increpatio repetetur: *Vae vobis Pharisei, quia mundatis, quod de foris est, intus autem pleni estis immunditia. Pharisee cæce, munda prius, quod intus est, ut fiat id, quod de foris est, mundum.* Ne ergo hæc increpatio in vobis quoque locum habeat, sed potius tam salutari S. Augustini consilio pareatis, præsentī concione paulo fusius, quomodo hæc spiritualis animæ dedicatio instituenda sit, ostendam. Attendite et favete.

Propositio.

Triplicem Dedicationem Templorum invenio ab Ecclesia usurpatam. Prima est, qua Templum aliquod primo consecratur, et divinis usibus, officiisque dedicatur. Altera est, qua annua primæ consecrationis memoria recolitur. Tertia tandem est, qua, si Templum aliquod culpabili, gravique sanguinis, vel seminis humani effusione pollutum et resecratum est, per reconciliationem seu novam benedictionem reconciliatur, et de novo quodammodo dedicatur. Omnes hæc tres dedicationes a nobis quoque peragendæ sunt, si quidem debitam Templi nostri spiritualis curam gerere, dignamque Deo in nobis habitationem constituere velimus.

Pars prima confirmationis.

Et 1º quidem aio, Dedicationem primam Templi nostri spiritualis, id est, cordis nostri animæque peragendam. Consistit autem hæc dedicatio in eo, ut locus, qui prius profanis usibus serviebat, nunc soli divino cultui serviat. Scitis enim non raro contingere, ut, dum area pro Templo ædificando paratur, ea ipsa, cui hospitium, officina aut aliud simile

ædificium inexistit, eligatur, sicque necessarium sit, ut priora ædificia prius destruantur, ut novo Templi ædificio locum cedant. Idem ergo in spirituali dedicatione observandum est; erit enim forte et inter vos non nemo, qui, si aream divino Templo destinatam, id est, animam suam considerare velit, hospitium illi inædificatum reperiatur, quia advertet, nihil in eo nisi de conviviis et comotationibus cogitari: alius ergasterium aut tabernam meritoriam in ea exstructam inveniet, quia nihil in ea, nisi de lucris temporalibus, sive juste, sive injuste multiplicandis tractari intelliget: alius, quod dolendum et erubescendum maxime, omnino turpissimum lupanar eidem suæ areæ, animæque non sine summa Supremi Numinis injuria inædificatum deprehendet, quia nihil in ea, nisi de fœdis amoribus, et carnalibus voluptatibus die, nocteque cogitari avertet. Hi ergo omnes, alique similes peccatores vel hodie iterum sibi a Christo dici existiment: Zachæe, descende: quia hodie *me* (non Bacchum, non Mammonam, non Venerem) in domo tua oportet manere. Præbe, fili, cor tuum mihi, et ego illud a sordibus peccatorum purgabo, ego gratia mea et virtutibus exornabo, ego divinis exercitiis deputabo, ego, ut uno verbo exprimam, dignum Deo habitaculum efficiam. Et quis tam amicæ invitationi non libenter respondeat, pareatque? Quis non ex Anima sua Templum et Habitaculum Dei, potius, quam Dæmonis, aut Veneris, Bacchique receptaculum fieri præoptet? Age ergo, quisquis es, o peccator: vel hoc momento maleum contritionis assume, vel nunc detestare, et destrue antiqua Veneris, Bacchive, aut Mammonæ ædificium, accede ad Christum, et dic cum Davide: Paratum cor meum, Deus, paratum cor meum: tibi soli hactenus peccavi, et malum coram te feci: tibi soli deinceps serviam, et bonum coram te agam. Sic profecto Zachæus hodie exemplo præluxit. Deprehenderat sane et ipse animæ suæ tabernam usurariam inædificatam, aut potius turpissimum Mammonæ fanum in ea erectum; sed en quam generose hodie destructionem illius aggrediatur: quam audacter hilariterque ad Christum accedat, et dicat: *Domine, ecce dimidium honorum meorum do pauperibus, et, si quid aliquem defraudavi, reddo quadruplum.* Annon hoc est, destruere antiquum ædificium; novumque Templum Deo consecrare? Sed aliud, nec minus ad imita-

tionem accommodatum exemplum audi : S. Ambrosius l. II. de prima orig. cap. x. refert, suo tempore juvenem quemdam perditissimis præditum moribus, damnatis mulierculæ ejuspiam amoribus exstitisse implicitum; eum haud ita multo post (nutu utique supremi Numinis) profectionem in remotissimas partes adornasse, intereaque temporis (ut fieri solet interdum) cum loco et amores deseruisse, vitæque sanctiori veteres mores emendasse. Quid fit? Redit in patriam adolescens, sed nihilominus post tam diuturni temporis tractum temere urbem obiens, casu in improbam, quam deperierat, amasiam incidit, quæ, ut primum illum intuita est, agnovit, sed, cum ipse festinus illam prætergrediens negligeret : « Heus, tu charum caput, inquit mulier, itane me præteris? ego, ego ipsa sum illa, quam nosti. » Quid ad hæc juvenis? « Si tu es illa, inquit, abi : Ego certe non sum ille, qui fui. » Dixit, et cum dicto se subduxit. O præclarum iterum conversionis et Dedicationis exemplum! Aspice, o peccator, et fac secundum exemplar, quod tibi monstratum est : Obviabunt sane et tibi hodie domestici tui, et dicent : « En potatorem nostrum, qui totis hebdomadis in hospitiiis helluari consuevit, en patrem familias, qui nunquam orare, nunquam templa frequentare, aut Sacramenta obire solet. En adulterum, qui sine horrore obvias quasque mulieres invasit, et in fœdis voluptatibus non aliter ac sus in volutabro sese hæcenus volutavit. » Sed et tu responde audacter illis : « Ego non sum, qui fui. Ecce nova faciam omnia. Deinceps me non in hospitiiis, sed in Templis videbitis : deinceps non computationibus et profanis conviviis, sed Sacræ mensæ accumbentem aspicietis : deinceps non fœdas voluptates sectantem, sed conjugalis amoris jura fœderaue studiose conservantem cum voluptate spectabitis. » Verbo ; Ego non sum ego : vosque ipsi de me testabimini, illaque Jacobi Patriarchæ verba deinceps pronuntiabitis : *O quam metuendus (et admirandus, venerabilisque) est locus iste! vere non est hic aliud, nisi domus Dei.* » Et hoc tandem modo primam Templi vestri spiritalis Dedicationem solide, fructuose, ac cum magna vestra, aliorumque lætitia peragetis.

Pars secunda confirmationis.

Verum non contentos esse oportet hac

prima Dedicatione, sed annua quoque pari fervore, sedulitateque peragenda; per quam nihil aliud intelligo, quam renovationem propositi semel concepti, quo Deo deinceps soli servire, ejusque cultui totos vos impendere decreveratis. Qua quidem in re pulchro nobis exemplo Religiosi quidam Ordines, præcipue veneranda Jesu Societas præluceat, ut quæ singulis annis semel iterumque votorum renovationem cum extraordinaria quadam dispositione et fervore instituit, idque ob triplicem finem. 1° Ob devotionis augmentum. 2° Ad excitandam obligationis memoriam. 3° Ad majorem in vocatione et fervore conceptu confirmationem. Est quippe mens nostra nodo ex variis vinculis connexo, aut clavo in parietem intruso similis, qui, quo sæpius attrahuntur, aut intruduntur, tanto firmiter constringuntur, et inhærent. Aut ut alii aptius ad propositum nostrum discurrunt, est animus similis horologii ponderibus, quæ semper deorsum tendunt, atque adeo perpetua iterum attractione opus habent. Est similis prunis ardentibus, quæ nisi iterum, iterumque a folle animentur, mox omnem suum calorem perdunt. Id quod more suo præclare S. Gregorius l. XII. mor. c. n. sequentibus verbis confirmavit : « Animus noster, dum igne amoris excoquitur, semper in se servat charitatem pulchritudinis quotidiana innovatione fervoris. Nescit enim mens per torporem veterascere, quæ studet per desiderium semper inchoare. Hinc namque per Paulum dicitur : Renovamini Spiritu mentis vestræ. Hinc Psalmista, qui ad perfectionis jam culmen pervenerat, quasi inchoans dicebat : Dixi, nunc cæpi : quia si enim fortiter ab inchoatis bonis nolumus, valde necesse est, ut inchoare nos quotidie credamus. » Quod usque adeo verum esse sibi persuaserat piissimus Auctor libelli de imit. Christi, ut non horruerit dicere, ex hac frequentiori innovatione et proposito profectum nostrum in virtutis studio metiendum esse : « Secundum propositum nostrum, inquit, cursus profectus nostri, et multa diligentia opus est bene proficere volenti, quod si enim fortiter proponens sæpe deficit : quid illi, qui raro aut minus fixe aliquid proponit? l. I. c. xix. » Hinc paulo post subjungit : « Circa principalia festa, renovanda sunt bona exercitia, et Sanctorum suffragia ferventius imploranda. De Festo in Festum proponere debemus; quasi tunc de hoc sæculo migraturi, et ad æternum Festum perventuri. » Quod si

ergo in Festis potissimum hæc renovatio et annua Dedicatio peragenda est, quod aptius pro ea Festum eligi poterit, quam hoc ipsum Dedicationis Festum, ubi per exterioris Templi Dedicationem ad interioris Templi restorationem, novamque Dedicationem incitatur, ut, quemadmodum supra hortatore S. Augustino didicimus, quidquid in manufactis Templis agitur, totum in nobis spirituali ædificatione compleatur. Hodie ergo quivis se ita alloqui deberet: Ecce Dedicatio Templi nostri parochialis hodie celebratur: oportet ergo et nostri domestici Templi Dedicationem celebrare; purgemus ergo illud per confessionem sinceram a peccatorum sordibus; ornemus recentibus arboribus, id est, propositis piis, ac Sanctis desideriis; peragamus officia divina solemnius, id est, precibus et meditationibus ferventius incumbamus; offeramus et Deo sacrificium gratissimum, id est, SS. Eucharistiæ Sacramentum cum magna devotione ac reverentia actualiter, aut si fieri id non possit, spiritualiter suscipiamus, instruamus denique et amicis nostris tam cœlestibus, quam terrestribus convivium optatissimum puræ et securæ conscientiæ, quæ, teste Salomone Prov. xvi. est iuge convivium, ad hoc enim libentissime advolabunt, utpote, qui magis gaudent super uno peccatore pœnitentiam agente, quam super nonaginta novem iustis. Hoc sane modo et alteram Dedicationem fructuose absolvemus, tantoque majorem fructum reportabimus, quanto præstantior est lætitia spiritualis, quam per eandem nobis, aliisque creabimus, quam illa, quæ ex materialis Templi Dedicatione percipitur.

Pars tertia confirmationis.

At neque secunda hæc, annuaque Dedicatio sufficiet, nisi tertiam quoque et extraordinariam suo tempore celebremus; sicut enim, ubi Templum aliquod sanguinis vel seminis scelerata effusione, vel sepultura Hæretici pollutum est, mox prima eorum, qui curam templi hujusmodi susceperunt, sollicitudo est, ut illud per Episcopum iterum reconcilietur; ita hæc ipsa sollicitudo pro Templo nostro spirituali, ubi per peccatum mortale pollutum est, reconciliando tanto ardentius suscipienda est, quanto plura timenda sunt damna, si diu hoc Templum, anima, inquam, sine reconciliatione relinquatur; quantoque gravior animæ est socordia

et culpa, si, quam tam facili negotio potuisset obtinere reconciliationem, ipsa imaginariæ difficultatis horrore ac tædio victa procurare omittat. Atque ut ipsi quoque gravitatem hujus socordiæ clarius cognoscatis, considerate, quæso, ac in memoriam revocate, quam gravibus curis, tristitiisque vexentur aulici; si forte gratia sua apud Regem se excidisse, minusque gratiosos atque amabiles, quam prius fuerant, se eidem Regi factos esse advertant; annon omnem lapidem movent, ut quamprimum iterum antiquam gratiam recuperent? Annon vel ipse somnus ab oculis fugit, donec benignos iterum Regis oculos ad se conversos esse intelligant? Et non si gratiam summi Regis, qui æternum nos aut felicissimos, aut miserimos efficere potest, amiserimus, nullam de ea amissa tristitiam, nullam de ea perinde ac de alia quacumque re vilissima recuperanda sollicitudinem concipiemus?

Considerate præterea, quanta celeritate plerumque homines vel Chirurghum, vel medicum accersant, si vel modicum corpori inflicto vulnus, aut morbum a Deo immissum advertant, quam nullis impensis, nullis remediis parcant, quam graves etiam labores, dolores, et fastidia cum grandi patientia devorent, ut a tali vulnere aut morbo quam celerrime liberentur; et nos animam gravissimo ac periculosissimo vulnere ac morbo peccati sauciatam intuebimur, nec tamen de remedio statim applicando cogitabimus, sed integris septimanis et mensibus in tam periculoso ac misero statu ultro ac sponte hærebimus? maxime cum et illud probe sciamus, quamdiu hoc morbo correpti sumus, nihil nos, quod ad æternæ vitæ præmium conducat, promereri posse, atque adeo inexplicabilis interea lucri lacrymabilem jacturam pati? Quid magis, quæso, mercatorem aut opificem ægrum, et lecto affixum affligit, quam quod lucro a se tantopere desiderato interea carere cogatur? Quod si in potestate ipsorum foret, se medio etiam chariori a tali infirmitate liberare, annon eosdem celerrime illud arrepturos existimatis, et nos, quia lucro incomparabiliter majori abstinere per peccatum cogimur, non dolebimus? Non tristabimur? Quique per unicam cogitationem, per unicum contritionis actum a nobis tale impedimentum excutere possemus, tam facile, promptumque remedium non arripiemus? Considerate denique, quantis curis, angori-

busque conficiantur ii, qui forte ob capitale crimen comprehensi et incarcerationi, capitis se discrimen incurrisse animadvertunt, quantis mox precibus, promissionibusque obvios quosque fatigent, ut Judicis sibi clementiam, gratiamque conciliare conentur; quod si ipsismet facultas daretur, Judicem conveniendi, precandi, flectendi, annon primo statim momento ad eundem acceleraturos, et ad genua ipsius prostratos callidissimis precibus veniam delicti, gratiamque petituros creditis? Et nos æternæ morti, supplicisque perpetuis obnoxii, quovis momento paratam Judicis supremi flectendi occasionem non pari velocitate, hilaritateque arripiemus? Annon ergo æquissimum esse videtis, ut hanc quoque extraordinariam Templi spiritualis Dedicationem ac reconciliationem magni æstimetis, et quam creberrime pro animæ vestræ salute solatioque peragatis? Quotiescumque ergo deinceps hoc Templum vestrum peccato mortali pollutum, atque contaminatum esse advertitis, mox aquam benedictam, id est, lacrymarum, quibus peccata talia deploretis, affundite, Deoque Templum vestrum spirituale renuntiate. Dicite cum Davide quotidie, imo quavis hora: *Asperges me, Domine, hyssopo, et mundabor, lavabis me, et super nivem dealbabor.*

Atque ut hanc ipsam reconciliationem tanto celerius ferventiusque peragatis, credite ab ipso vos Deo ad eandem sequentibus Isaïæ Prophetæ verbis excitari: « Lavamini, mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis: quiescite agere perverse, discite benefacere. Neque dicat quispiam: Ego, Deo sint laudes, pollutum per grave ac mortale peccatum Templum spirituale non habeo; mihi proinde non necessaria est ejusmodi extraordinaria Dedicatio aut reconciliatio; nemo, inquam, hoc dicat, sed potius meminerit, non deesse probatos Theologos, qui affirmant, etiamsi templum non omnino pollutum, sed solummodo sordibus hominum aut pecorum inhonestatum sit, aquæ benedictæ aspersione iterum a Sacerdote mundari, et quodammodo reconciliari debere. Quidquid tamen sit de hac sententia, ii certe, qui majorem Templi sui spiritualis, id est, cordis sui curam susceperunt, hanc industriam negligere non debent; nam, ut recte S. Hieronymus epist. iii. pronuntiavit: « Mens Christo dedita, æque et in majoribus, et in minoribus intenta est,

sciens, etiam pro verbo otioso reddendam esse rationem. » Et quis est vobis, qui, si forte in Templo hoc materiali stercora canum aut aliorum animalium in pavimento jacentia videat, aut telis araneorum obducta scamna vel altaria advertat, non vehementer cœdituo indignetur, ejusque socordiam carpat, si ea non quamprimum, removeere studeat? Quidni ergo multo magis quisque sibi ipsi indigne- tur, si templum suum spirituale sordibus peccatorum venialium undique fœdatum, aut imperfectionum variarum araneis obduc- tam mentem suam reperiat? Quidni se ipsum tanto acrius ad sordes has quam celerrime auferendas exstimulet, quanto gravius oculos Dei et Sanctorum offendunt ejusmodi peccata venialia, quam sordes animalium displicere soleant mortalium oculis. Audiant proinde isti S. Bernardum S. I. in convers. S. Pauli salubriter monentem: « Nemo dicat in corde suo: levia sunt ista, non curo corrigere. Non est magnum, si in his maneam venialibus, minimisque peccatis; hæc enim, dilectissimi, impœnitentia, hæc blasphemiam in Spiritum sanctum, hæc blasphemiam irremissibilis. » Nam, ut sapienter quoque S. Paulinus ep. xiv. pronuntiavit: « Nescio, an possimus aliquid leve peccatum dicere, quod in Dei contemptum admittitur; estque ille prudentissimus, qui non tam considerat, quod jussum est, quam quis jusserit: neque quantitatem imperii, sed imperantis cogitat dignitatem. » Adde, quod plerumque Patres spirituales ista peccata, si non ob gravitatem, ob multitudinem certe non immerito timenda ac fugienda esse affirmant. Unde præclare S. Gregorius I. III. pastor. c. xxxiv. « Admonendi sunt, inquit, qui, quamvis in minimis, sed tamen frequenter excedunt, ut nequaquam considerent, qualia, sed quanta committunt. Facta enim sua, si despiciunt timere, dum pensant: debent formidare, dum numerant. » Maxime cum, ut idem S. Doctor alibi hom. lxi. advertit: « Nunquam in parvis deterius, quam in majori peccetur; major enim, quo citius culpa cognoscitur, eo etiam celerius emendatur; minor vero, dum quasi nulla creditur, eo pejus, quo etiam securius in usu retinetur. » Etiam de his ergo quivis mox reconciliationem instituat, illaque sibi Siracidis verba c. xxi. dicta putet: « Fili, peccasti, ne adjicias iterum, sed et de pristinis deprecare, ut dimittantur tibi. » Dic iterum cum Propheta Ps. vi. *Lavabo per singulas noctes lec-*

tum (aut potius Templum) *meum*, *lacrymis meis stratum meum* (aut animum rectius) *rigabo*.

Epilogus.

Atque ex his modo satis, ut spero, patet, quomodo Dedicatio triplex, de qua in propositione locutus sum, fructuose a vobis sit peragenda; superest, ut manum operi admoveatis, et ita triplicem hanc Dedicationem tam hodie, quam deinceps celebretis, ut tamquam verum Dei Templum perpetuo ab eodem inhabitari, donisque ac gratiis ejus repleti, et tandem in cœleste quoque Templum transferri mereamini, ubi perpetuam Dedicationem et festivitatem celebrare, Deumque cum omnibus Sanctis in omnem æternitatem laudare possitis. Amen.

Alii Conceptus de eadem materia.

I. Præter Conceptum priori paragrapho assignatum, posset ex occasione sententiæ ex S. Augustino ab initio prioris concionis recitatæ ostendi etiam, quomodo quisque Dedicationem spiritualem celebrare, seque ipsum Deo in Templum spirituale offerre, et consecrare debeat. Eum in finem demonstrari 1° deberet, quomodo area cordis eligenda, et, si quidem ibidem aliud ædificium, v. gr. Veneris, Bacchi, Mammonæ ædificatum cōspiciatur, mox penitus destruendum sit, uti in prima parte prioris concionis ostensum est. 2° Quomodo fundamentum solidum fidei vel humilitatis ponendum; nam, ut recte S. Gregorius I. VIII. mor. dixit: « Perit omne, quod agitur, si non in humilitate solidatur. » 3° Quomodo parietes quatuor Cardinalium virtutum, Prudentiæ, Justitiæ, Temperantiæ, Fortitudinis erigendi. 4° Quomodo tectum per perseverantiam imponendum; nam juxta S. Hieronymum I. I. contra Jovin. « In Christianis non quærentur initia, sed finis. » Et, ut S. Gregorius I. mor. ait. « Incassum bonum agitur, si ante vitæ terminum deseratur. » 5° Quomodo altaria diversa erigenda per devotionem ad certos Sanctos, præcipue tamen altare summum, constituendo ibidem tabernaculum mundi cordis pro venerabili asservando, lampademque auream divinæ charitatis suspendendo. 6° Quomodo *Chorus* ædificandus per varias preces ardentes persolutas: *Confessionale* per

frequentem sui coram Sacerdote, aut Deo certe accusationem: *Cathedra* pro concione sibi ipsi suo tempore habenda: *Gazophylacium* geminum Misericordiæ vivis et defunctis exhibendæ. Quæ omnia facile fusius, practiceque explicari possunt.

II. Ostendi posset, quomodo anima nostra sit Templum omnium præstantissimum, et ipso etiam Salomonis templo præstantius. 1° Quia majori sumptu, scilicet pretio infinito Sanguinis et meritorum Christi constitit. 2° Quia magis ornatum est auro charitatis, et insuper præstantissimis Reliquiis, id est, exemplorum a Sanctis relictorum memoria instructum. 3° Quia Officia divina et cultus Dei gratiori longe modo peraguntur. 4° Quia est magis celebre ob miracula et preces exauditas. Exhortandi proinde Auditores, ut, quemadmodum Salomon Dedicacionem sui templi summa cum lætitia et solemnitate celebravit, ita et ipsi similem Festivitatem hodie instituant. Præterea vero sedulo curent, ut et mandum semper hoc templum conservetur, et debitus Deo, Sanctisque cultus accurate suo tempore persolvatur, ne alioqui eveniat illi, quod Hierosolymitano accidit, ut scilicet propter negligentiam custodiæ omnino evertatur, flammisque perpetuis subjiciatur.

III. Ostendi posset, quare Ecclesiæ potissimum sint ædificatæ et consecratæ, scilicet ut essent *Domus Orationis*, seu ut meminissimus, in iisdem fere casibus ad Ecclesiam per preces nos confugere debere, in quibus ad domum nostram materiale confugimus, quando extra illam versamur, scilicet, 1° Quando corpus cibo reficere volumus; ubi Sacramentorum usus, et præcipue SS. Eucharistiæ commendandus. 2° Quando pecunia aut alia quapiam re indigemus; ubi frequentia orationis in templo commendanda. 3° Quando pluviae ingruunt; ubi recursus ad Deum in tribulationibus persuadendus. 4° Quando hostis insidiatur; ubi orationum jaculatoriarum creber usus inculcandus, et harum precum utilitas et efficacia ostendenda. 5° Quando quiescere, somnoque vacare volumus. Ubi precum vesperi persolvendarum consuetudo pia commendanda. Excitandi proinde Auditores, ut ob hos fines diligenter templa frequentent, et a variis insolentiis in Ecclesia committi frequenter solitis diligenter abstineant, ne ipsi audire cogantur: *Domus mea domus orationis est; vos autem fecistis illam speluncam latronum.*

IV. Posset ostendi, quomodo Templum va-

riarum domuum officia finesque contineat. Et 1° quidem, quomodo, sit *Domus orationis*, *ein Betthaus*, ut meminerimus, quod potissimum sit officium nostrum, quando Templum frequentamus, scilicet orationi et colloquio cum Deo vacare, unde ante fores Templi dicendum omnibus curis : *Sedete hic, et requiescite, donec vadam illuc, et orem.* 2° Quomodo sit *Domus annonaria*, *ein Proviant-Haus*, ubi præstantissima annona SS. Eucharistiæ et Verbi divini asservatur et communicatur, ad quam proinde diligenter suo tempore petendam animandi sunt Auditores. 3° Quomodo sit *Domus vigiliarum*, *ein Wacht-Haus*, ubi ipse Christus vigilat, et contra hostes defendit; unde tempore tentationum maxime ad hanc Domum confugiendum, auxiliumque adversus hostes petendum. 4° Quomodo sit *Domus infirmorum*, *ein Lazaret-Haus*, ubi virtus exit de Christo, et sanat omnes. Unde merito frequenter suas huic medico infirmitates et vulnera aperire deberent. 5° Quomodo sit *Domus consilii*, *ein Rath-Haus*, ubi vel maxime de Christo ibidem consilia suggerente sibi quisque dictum existimare deberet illud Siracidis c. vi. « Multi pacifici sint tibi, et consiliarius sit tibi unus de mille. » Sicut Moyses semper recursum habuit ad Tabernaculum pro dubiis et quæstionibus solvendis, fugitque ad orationis adiutorium pro periculis et improbitatibus hominum solvendis, ut loquitur Thomas Kemp. L. III. c. xxxviii. 6° Quomodo sit *Domus recreationis*, *ein Lust-Haus*, ubi deliciæ Christi sunt esse cum filiis hominum: quidni et vicissim hominis deliciæ sint esse cum Christo, et suavissime cum ipso conversari, imo et epulari? 7° Quomodo sit *Domus habitationis*, *ein Wohn-Haus*, et palatium summi Regis Christi, atque adeo illuc frequenter nos comparere, Regi nostro servire, variasque ab eo gratias ac dona petere, et expectare deceat. Quæ omnia facile ex natura et sine istarum diversarum domuum fusius diduci possunt.

V. Posset ostendi, quomodo in templo digne versari, atque adeo finem, ob quem templa instituta sunt, obtinere possimus, nimirum si bene discamus, et exerceamus artem orandi, quæ proinde doceatur, dicaturque, eam tribus præceptis comprehendi, quorum primum est, ut magni fiat oratio juxta illud S. Augustini : *Recte novit vivere, qui recte novit orare.* Ubi alia quoque motiva ad hanc æstimationem ingenerandam conducentia proponi possunt. Alterum est, ut omnes vires et in-

dustriæ adhibeantur in oratione rite peragenda; si enim S. David I. PARAL. XXIX. de seipso dixit : *Totis viribus præparavi impensas domus Dei mei; neque enim homini præparatur habitatio, sed Deo.* Quanto magis totæ vires in ipsam orationem, propter quam templum ædificatum est, impendendæ erunt, atque adeo ejusdem Davidis Ps. XLVI. monitum observandum : *Psallite Deo nostro, psallite Regi nostro, psallite; Psallite sapienter.* Ubi voce *psallite* quinquies repetita insinuat psallendum esse per linguam *distincte* : per memoriam *attente* : intellectum *intelligenter* : per voluntatem *ardenter* : per corpus *reverenter*. Tertium est, ut Christi monitum Discipulis datum : *Vigilate, et orate* : diligenter observetur, atque adeo adversus omnes tentationes et illusiones Dæmonis orationem impedire molientis accurata vigilia instituat, præcipue contra illam tentationem, qua persuadere conatur, ad nihil utilem esse orationem, eo quod perraro id, quod petitur, impetretur cui proinde tentationi ut facilius occurrant Auditores, afferantur causæ, cur Deus non exaudiat, nempe quia vel impedimentum ipsi ponimus, opponendo nubem peccati mortalis, ne transeat oratio : vel quia male petimus; ut in peccatis, nostris consumamus : vel quia tardius dando commendare vult Deus dona sua, non negare. Claudatur concio illis Apostoli ad PHILLIP. IV. verbis : *Nihil solliciti sitis, sed in omni oratione, et observatione, cum gratiarum actione petitiones vestrae innotescant apud Deum, etc.*

VI. Posset alio modo modus digne conversandi in templo declarari, ostendendo scilicet, et quid ad orationem in communi requiratur, et quam varii modi orandi a variis adhiberi possint. Dicat proin Concionator in exordio, antiquam esse consuetudinem, ut in Festo Dedicationis variæ res venales proponantur, et unus amicus alteri donum aliquod encæniale (*ein Kirchwyschankung*) offerat. Hunc proinde morem et se servaturum, eumque in finem emisisse libellum peccatorium, sex tantum foliis constantem, in quibus tamen tota ars precandi contineatur, et in quo omnes inveniant preces prose aptissimas. Libellum autem hunc esse 1° nigra pelle de corio Cordubensi (*von Cardabon*) vestitum, qua humilitas in oratione tenenda significatur; nam *Oratio humiliantis se penetrabit nubes*, teste Siracide Eccl. XXXV. *et donec propinquet, non consolabitur; et non recedet, donec respiciat Altissimus.* 2°

Auro illorum, ad charitatem, et gratiam significandam, sine qua inefficax est omnis oratio, cum peccatores Deus non exaudiat, teste S. JOAN. IV. c. III. Argenteis clausuris præditum, ad significandam puritatem et fiduciam, quæ ex ea oritur juxta illud I. JOAN. III. *Charissimi, si cor nostrum non reprehendat nos, fiduciam habemus ad Deum, et quidquid petierimus, accipiemus, ab eo.* 4º In una facie operculi Christum ex auro efformatum esse, quasi libellum offerentem, in quo hæc verba notata sunt : *Petite, et accipietis* : seu Germanice : *Allein was von ihm begehrt, der gütig Gott den menschen beschert.* Quibus verbis necessitas orationis ostenditur. In altera facie expressum esse sanctum, cujus honori Templum hoc ædificatum est, habentem librum in pectore, cum hac inscriptione : *Recte novit vivere, qui recte novit orare*, seu Germanice :

Sein geben wird recht fliessen an,
Der wohl und enfrüh betten kan.

Post hæc varii modi orandi proponantur. Et in primo quidem folio dicatur, depictum esse Isaacum in agro meditantem, cum hac inscriptione supra imaginem posita : *Egressus fuerat ad meditandum in agro.* GEN. XXIV. Infra autem : *In meditatione mea exardescet ignis.* Per quæ verba primus modus orandi, Religiosis maxime conveniens indicatur, de ejus utilitate et praxi breviter aliquid dicendum erit. In secundo folio dicatur pictus David cum cythara, et hac inscriptione supra : *In conspectu Angelorum psallam tibi.* Ps. CXXXVII. Infra : *Psallite Regi nostro, psallite : Psallite Deo nostro, psallite ; Psallite sapienter :* per quæ verba oratio vocalis longior Clericis speciatim conveniens indicatur, et per verbum *psallite* quinque repetitum conditiones quinque ad orationem talem requisitæ (de quibus in priori paragrapho dictum) innuuntur. In tertio folio dicatur depicta honesta Virgo sagittam ex corde emittens cum hac inscriptione : *Acute sagittas, parate pharetras.* JER. LVII. Infra : *Orantes nolite multum loqui.* MATTH. VI. quibus verbis indicatur tertius modus orandi per preces jaculatorias tantopere a SS. Patribus commendatus propter fervorem, attentionem, et dispositionem majorem. Et hic modus laboriosus, et occupatis hominibus maxime convenit. In quarto folio depictus dicatur Daniel Propheta in cœlum suscipiens, et suspirans cum hac inscriptione : Supra *Noli timere, vir desideriorum.*

DAN. X. Infra : *Desiderium pauperum exaudivit Dominus.* PSAL. X. ubi modus orandi valde efficax per desideria indicatur, quia « coronat Deus voluntatem, ubi non invenit facultatem, » teste S. Augustino. Et hic modus simplicibus hominibus est singulariter suadendus. In quinto depictus dicatur Organædus organum pulsans cum hac inscriptione : *Laudate eum in chordis et organo.* Ps. CL. Infra : *Qui conservat legem, multiplicat orationem :* quibus verbis significatur modus orandi per opera obedientiæ diligenter pertracta, hominibus quacumque ratione ab orando impeditis perquam accommodatus, de quo locutus est S. Augustinus in Ps. CL. dicens : « Vis semper laudare Deum? Benefac omnia, quæ facis, et laudasti Deum. » In sexto denique tres pueri in fornace Babylo-nica depicti dicantur cum hac inscriptione. Supra : *Benedicite omnia opera Domini Domino.* DAN. III. Infra : *Benedicite filii hominum Domino, laudate, et superexaltate eum in sæcula.* In quo folio significatur modus orandi omnibus communis per creaturas, S. Antonio familiaris, ut qui mundum dicebat esse magnum librum, in quo universi homines copiosam meditandi materiam inveniant. Qui omnes sex modi orandi fusius explicari et commendari potuerunt.

VII. Posset ostendi, quomodo Ecclesia sit cœlo similis juxta illud S. Nili Episcopi : « Ecclesiam ut cœlum adi. » Id vero probari poterit 4º ex eo, quod Deus in Templo perinde vere habitet, sicut in cœlo juxta c. XXVIII. GEN. *Vere Dominus est in loco isto. Quam terribilis est locus iste ; non est hic aliud, nisi domus Dei, et porta cœli.* 2º Quia in templo perinde laudatur assidue Deus, ac in cœlo, unde et Angeli sæpe visi sunt orantibus se miscuisse, atque ad laudes Dei debita cum reverentia canendas incitasse. 3º Quia sicut in cœlo perpetua quies et lætitia reperitur, ita in Templo quoque solida, et constans ex Dei consortio et alloquio consolatio percipitur. Hinc idem S. Nilus recte monet, nihil agendum aut loquendum in Templo, quod terram sapiat. Videatur Faber in Auctario in Festo SS. Philippi et Jacobi, them. III.

VIII. Possent proponi et castigari abusus in Dedicatione Templi committi soliti, et demonstrari, quod, si experientia consulatur, magis Festum Diaboli, quam Dei esse comperiat. 4º Quia Templum Dei, id est, animas quam plurimi Baccho et Veneri consecrant. 2º Quia loco Templi frequentantur hos-

pitia, et loco orationis et concionis vacatur lusibus, computationibus, et colloquiis parum honestis. 3° Quia loco interioris renovationis renovantur mala proposita peccandi, et omnes alias absurditates, et fraudes committendi. Ut vero a talibus abusibus tanto diligentius abstineant, ostendatur, quantam ex talibus abusibus injuriam Deo, et quanta damna sibi ipsis et aliis creent.

Quomodo ex occasione Dedicationis alie doctrina Auditoribus inculcari possit.

Thema.

Hodie salus facta est huic domui. Luc. xix.

Scopus.

Ars bene et Christiane administrandi familiam (*die Kunst wohl zu hausen*) docenda.

Syllogismus principalis.

Illa ars studiose est addiscenda, a qua totius domus salus dependet; atqui talis ars est ars bene administrandi familiam; ergo hæc studiose est addiscenda.

EXORDIUM.

Si hodie mihi Auditorum meorum corda inspicere, eorumque desideria examinare liceret, non dubito, quin multos in hæc vel similia suspiria erupturos adverterem. O si et ego aliquando tam fortunatus essem, ut Christus apud me diverteret, efficaciterque mihi perinde, ac olim Zacchæo, diceret: *Hodie salus facta est huic domui.* Tunc enim vero lætus Dedicationem celebrarem. Nunc vero qua ratione festivitatem hodiernam cum lætitia celebrabo, qui, quod rodam domi non habeo: qui rem meam familiarem in dies pejus administrari adverto; qui nihil nisi miseriam, inopiam, discordiam, et angustiam domi meæ invenio. O utinam tandem adesset finis malorum! Utinam veniret, qui benedictionem domui meæ afferret! Ita, inquam, non paucos hodie suspiraturos, miseriamque suam deploraturos existimo, si singulorum corda inspicere liceret. Quorum

proin commiseratione tactus, viam ipsis ostendam, qua ratione non tantum ab inopia, miseriaque liberari, sed etiam copiosam a Deo benedictionem impetrare queant. Verbo, docebo vos artem, quam omnes discere, scireque utpote summe necessariam desideratis, artem scilicet bene et Christiane rem familiarem administrandi, taliaque præscribam præcepta, quæ si diligenter, atque constanter observaveritis, certo vobis polliceor, adeo prospere vobis cessura omnia, ut cum veritate dici de domo vestra possit: *Hodie salus facta est huic domui.* Quanto majorem itaque ex hac concione fructum, consolationemque sperare jure merito potestis, tanto magis benevolas, attentasque aures dicenti mihi vos præbituros confido.

Pars prima.

Quinque potissimum præcepta reperio, sine quibus difficulter res familiaris bene administrari, et optata a Deo benedictio obtineri potest.

Primum in iis Christi Servatoris nostri verbis continetur: *Reddite, quæ sunt Dei, Deo*, Luc. xx. seu in illis: *Quærite primum regnum Dei*, MATTH. vi. Quibus verbis nihil aliud significare volo, quam quod ante omnia vobis connitendum sit, ut Deum debito modo colatis, id est, ut firmiter credatis, ipsum in omnibus, quæ dixit et promisit, esse summe veracem et fidelem: ut firmiter quoque speretis, eum, quod promisit, præstiturum, atque adeo non æternam dumtaxat felicitatem, si bene vixeritis, concessurum, sed etiam in hac vita omnia ad sustentationem necessaria liberaliter subministraturum: ut sincere eum diligatis, voluntatem vestram cum illius voluntate in omnibus conformantes; ut denique suis temporibus ei per veram religionem seu per adorationem, invocationem, laudationem, sacrificii oblationem, in auditione Missæ, Sacramento rum usu, debitum obsequium præstetis, et velut supremum vitæ, necisque vestræ Dominum et Auctorem agnoscatis. Hunc itaque cultum ante omnia aio diligentissime reddendum, quia sine eo nullum in re familiari, et laboribus vestris successum ac benedictionem sperare potestis; verissimum enim est, quod jam pridem S. David Ps. cxxvi. pronuntiavit: *Nisi Dominus edificaverit domum, in vanum laboraverunt, qui ædifi-*

cant eam. Nos enim laborare quidem, plantare, rigare possumus, sed nisi Deus incrementum dederit, omnia frustranea erunt. Quo ergo liberalius nos hunc Deo cultum exhibuerimus, tanto is quoque largius nobis necessaria alimenta subministrabit, uti manifeste Ecclesia indicat, dum in hymno Festi Corporis Christi canit: *Sic nos tu visita, sicut te colimus.* Et ipse quoque Christus Luc. iv. confirmavit dicens: *Qua mensura mensi fueritis, eadem remetietur vobis.* Atque hæc videlicet causa est, cur multi tam exiguum in rebus temporalibus benedictionem experiantur, quia scilicet parce Deo suum cultum exhibent. Hinc audire coguntur, quod olim Deus Israelitis per Prophetam Aggæum c. i. dixit: «Seminastis multum, et intulistis parum: comedistis, et non estis satiati: bibistis, et non estis inebriati: operuistis vos, et non estis calefacti: et qui mercedes congregavit, misit eas in sacculum pertusum. Quam ob causam, dicit Dominus exercituum: quia domus mea deserta est, et vos festinatis unusquisque in domum suam.» Examine vos ipsos, et querite, cur tam raro Missam diebus feriatis audiat? Cur precibus tam parum vacetis? Annon hanc unicam prope causam reddetis: non habemus tempus: laboribus, non precibus nunc vacare oportet? Annon autem hoc est domum Dei deserrere? Annon hoc est festinare in domum suam, id est, viribus et conatibus suis plus, quam Dei auxilio confidere? Ah erratis, dilectissimi Auditores, ah graviter erratis. Nescitis, quinam sint optimi redditus domus vestræ. Hæc verba: *Querite primum regnum Dei.* Hæc, inquam, verba sunt optimæ litteræ censuales, quæ nihil vobis deesse patiuntur. Has si habueritis, confidenter cum S. Davide Ps. xxii. dicere poteritis: *Dominus regit me, et nihil mihi deerit, in loco pascuæ ibi me collocavit.* Si enim vos, cum sitis mali, nihil deesse patimini famulis, imo et jumentis vestris fideliter servientibus, an putatis, liberalissimum et potentissimum Deum passurum, ut iis, qui fidele ipsi servitium præstant, contra promissionem tam certam, totiesque repetitam, necessaria alimenta non subministrarent? Absit, ut tam abjectam et indignam de summa illius bonitate opinionem concipiamus. Aliter nos instruxerunt majores nostri, quibus certissima ac infallibilis erat regula et axioma: «Wenn wir thaten was wir sollten, hatten wir allzeit was wir wollten:»

Et iterum: «Kirchen gehen wir saumet nicht: Allmosen geben erasmet nicht: unge-recht gut bereichet nicht.» Atque ut veritatem horum axiomatum ipsi quoque agnoscat, audite memorabile exemplum, quod Surius in vita S. Joannis Eleemosynarii narrat. Duo quidam opifices eandem artem factitabant, quorum alter uxorem, liberos, servos pulchre alebat, imo rem familiarem quotidie augebat, Deo pietatem ejus, qui omnibus posthabitis Missam quotidie audiebat, evidenter remunerante; alter contra rarissimus Missæ Auditor, quamvis prole, omnique familia careret, quamvis diebus, etiam Festis, noctibusque laboraret, se tamen et uxorem ægre tolerans, cum extrema egestate perpetuo colluctabatur. Ergo tam prosperum illius alterius successum admirans, eidem quadam die obvis factus, quærit, quo medio tandem uteretur, ad tam felicem laboribus suis successum obtinendum? Cui alter respondet: «Cras tibi ostendam locum, ex quo tam copiosa mihi benedictio, ac lucrum obtingit.» Postero itaque die, summo mane, eum ad Templum secum deducit, ibique audito sacro, domum redire ad labores jubet. Mane altero idem facit. Cumque tertio etiam die idipsum facere pararet, impatiens alter: «Equidem si de Templo adeundo agitur, viam scio, nec duce opus est; locum vero, ex quo lucra tua haurias, quem te ostensurum promiseras, hunc enim vero demonstra.» Hic iste: «Sane, inquit, est, locum, ubi et victum corporis, et vitæ æternæ conquirere oporteat, præter Templum, scio, nullum. Nisi forte ignotum tibi sit Domini promissum: *Querite primum regnum Dei, et justitiam ejus, et hæc omnia adjicientur vobis.*» Intellecto itaque tandem mysterio, miser ille suam, qua tamdiu laborarat, rei divinæ incuriam detestatus, ad frugem serio rediit, audiensque exinde Missam quotidie, felicem deinceps laborum suorum successum similiter est expertus. Et vos ergo, quicumque hactenus simili errori obnoxii vixistis, cum hoc opifice respiscite; discite, quæ sunt Dei, Deo liberaliter reddere, ut ille quoque, quod promisit, liberaliter largiatur, sic intrepide cum Tobia seniore ad liberos et domesticos vestros dicere poteritis. «Filia mei, *pauperem quidem vitam gerimus, sed multa bona habebimus, si timuerimus Deum; et fecerimus bene.*

Pars secunda.

Alterum præceptum est: *Reddite, quæ sunt Caesaris, Caesari*, id est, unicuique homini id, quod ex justitia debetis. Ita enim et ipse Christus in sententiæ priori puncto ex S. Matthæo citata indicavit, dum dixit: *Quærite primum regnum Dei, et justitiam ejus*; ubi merito justitiam cum regno Dei, id est, cum cultu, quem Deo debemus, conjungit, quia Deum vere diligere, colereque non potest, qui non perinde etiam proximum, velut Dei imaginem diligit, colitque, uti sat clare S. Joannes Apostolus, I. JOAN. IV. indicavit, dum dixit: « Si quis dixerit, quoniam diligo Deum, et fratrem suum odit, mendax est; qui enim non diligit fratrem suum, quem videt, Deum, quem non videt, quomodo diligere potest? Et hoc mandatum habemus a Deo, ut, qui diligit Deum, diligit et fratrem suum. » Porro diligere proximum non censetur, qui justitiam non observat, et non cuique jus suum tribuit; cum enim Deus pro regula dilectionis fraternæ amorem, quo quisque homo seipsum diligit, obtulerit dicens: *Diligis proximum tuum sicut teipsum*. MATTH. II. cap. Amor autem hic, quo nos ipsos diligimus, vel maxime nos impellat, ut cupiamus aliis non tantum jura et bona nostra, quæ jam actu possidemus, intacta et inviolata servari, sed etiam, ut ea, quæ adhuc ab aliis ex justitia debentur, fideliter et prompte tribuantur, facile apparet, diligere proximum censi non posse, qui justitiam non observat. Et hoc videlicet est præceptum illud, a quo non modica quoque benedictio, quam in bonis temporalibus obtinere cupimus, dependet, uti jam olim Deus in diversis S. Scripturæ locis indicavit. Hinc ECCLES. II. Siracides ait: « Benedictio Dei in mercedem justi festinat, et in honore veloci processus illius fructificat. » Et clarius SAP. VIII. CAP. « Si justitiam quis diligit, labores hujus magnam habent virtutem. » Quia, ut idem PROV. III. C. ait: « Egestas a Domino in domo impij, habitacula autem justorum benedicentur. » Cujus quidem benedictionis gemina causa assignari potest, una ex parte Dei, altera ex parte proximi. Prior est, quod homo justitiam amans hoc ipso, quod aliena bona non invadat, sed suis contentus sit, sat clarum præbeat indicium, quod omnem

suam fiduciam in Deo, qui servis suis deesse nihil patitur, collocarit; sicut e contrario, qui justitiam violat, et per fas, nefasque aliena bona invadit, manifestum præbet argumentum, quod non in Deo, sed in suis viribus et industriis confidat; unde cum Deo nihil magis placeat, quam si homo omnem suam fiduciam in ipso ponat; nihil autem ex opposito magis ipsi displiceat, quam si hæc et confidentia negetur, merito talibus justitiæ amatoribus in bonitate sua confidentibus benedictionem suam liberaliter largitur, eandemque negat illis, qui per injustitiam sibi ipsi providere satagunt.

Posterior causa ex parte proximi non minus efficax ad benedictionem obtinendam est hæc, quod Deus sæpe promiserit, dixeritque, eadem mensura, qua aliis dilectionem mensurabimus, nobis quoque remensum iri; cum ergo per justitiam liberaliter aliis, tum bona jam possessa relinquamus, et gratulemur; tum nova, quæ debemus, tribuamus, æquum est, ut vicissim Deus bona nostra custodiat, et nova largiatur, ut qui jam pridem dixerit: *Quod uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis*. Atque hæc videlicet gemina causa est, quod multi tam exigua benedictionem in rebus temporalibus experiantur, quia scilicet justitiæ curam non habent, quia superioribus suis debitum canonem, tributa, aut vectigalia, aut decimas non fideliter persolvunt: quia in emptione et venditione alios defraudant: pro laboribus suis nimium salarium exigunt, aut mercedem ipsi aliis non statim et integre tribuunt. Hæc, inquam, causa est, cur Deus et nova illis bona largiri negligat, et ea, quæ habent, iterum per similes fraudes, aut alias injustitiæ species auferri permittat. Id quod perapta fabella non nemo explicavit, dum dixit, lupum aliquando fuisse, qui advertens rusticum quemdam multas, easque sat pingues oves possidere, ad guastamen sibi aditus undique occlusus sit astu circumveniendum ratus, ovinam pellem, quam quondam ovi cuipiam detraxerat, induit, et circa noctem ante ovium ad rusticum pertinentium stabulum stetit, et quasi admitti pariter in stabulum peteret, ficto balatu indicavit. Rusticus audito clamore accelerans, etsi bene ex certi signi carentia adverteret, ovem hanc suam non esse, quia tamen satis grandem et pinguem esse viderat, non modicum ex illa sibi vindicata lucrum accessurum existimans, janua

buli aperuit, ovemque alienam suis ovibus aggregavit. Quid fit? Mane stabulum ingrediens, videt aliquot oves fœde laceratas et interemptas, nec tamen causam aut auctorem cognoscere potest. Idem sequenti, idem tertio die deprehendit, quousque pleræque oves absumptæ fuerunt; tum demum suspicari incipiens, ne nocturni fures stabulum ingressi, ejusmodi stragem in ovibus fecissent, vigilare noctu cum famulis statuit, et ex insidiis, quid agatur, observare; cumque circa medium noctis advertisset, grandio rem illam furto sublatam ovem alias invadere, et lacerare, accurrit cum famulis, et dum dictam ovem alienam accuratius intuetur, et mactat, lupum sub ovina pelle latentem, et ex ea damnorum suorum præteritorum auctorem deprehendit. Per hanc fabellam aptissime sane ostenditur, quam vere dictum sit a Salomone PROV. XVI. *Melius est parum cum justitia, quam multi fructus cum iniquitate.* Vere enim obolus ille seu aliâ res, quam injuste possidemus, lupus talis est, ex cujus aggregatione aliquod quidem lucrum rebus nostris accessisse existimamus, sed revera plus damni patiemur, quia hic ipse obolus paulatim alios devorabit, donec vix ullus amplius in marsupio reperiatur. Quisquis ergo veram benedictionem a Deo obtinere cupit, justitiam amet, cuique jus suum tribuat, et relinquat, et consilium Siracidis c. IV. observet dicentis: *Pro justitia agonizare pro anima tua, et usque ad mortem certa pro justitia, et Deus expugnabit pro te inimicos tuos, damna in fortunis tuis inferre molientes, et habitaculum tuum benedicet.*

Pars Tertia.

Tertium præceptum est: *Date, et dabitur:* ita enim jam olim iterum Christus monuit, et mox fructum copiosum, qui inde sperari potest, subjunxit, dum dixit: *Mensuram bonam, confertam, coagitatam, et superfluentem dabunt in sinum vestrum.* Nimirum, ut sapienter S. Augustinus ser. XXV. de verbis Domini advertit: *Fecundus est ager pauperum, cito reddit donantibus fructum,* nec simplicem dumtaxat, sed trigesimum, sexagesimum, centesimum, ut agri semen sibi communicatum recompensare solent. Cujus ulterior ratio est, quia, quod pauperi datur, Deo datur, Deus autem, cum sit zelator gloriæ et honoris sui, non patitur se liberali-

tate vinci ab homine, sed quidquid ab homine per pauperes accipit, id omne statim multiplici fœnore compensat, ut pulchre S. Gregorius in reg. indicavit, dum dixit: *Quidquid tribuitur pauperi, si subtili consideratione pensetur, non est donum, sed mutuum, quia, quod datur, multiplicato sine dubio fructu recipitur.* Atque hæc videlicet iterum causa est, cur multi tam exigua a Deo in fortunis suis benedictionem accipiant, quia scilicet et ipsi exigua misericordiam proximo, et per hunc etiam exigua liberalitatem erga Deum ostendunt. Fixa est enim apud Deum regula a S. Paulo II. COR. IX. indicata: *Qui parce seminat, parce et metet: et qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus et metet.* In cujus veritatis confirmationem innumera possem exempla afferre, sed unicum sufficiet, quod Cæsarius lib. IV. cap. LXVIII. sequentibus verbis refert: Abbas quidam, ut puto, de ordine nigro, sicut ex relatione cujusdam Abbatis Ordinis nostri didici, hospitalis erat valde et circa pauperes multum misericors; et quia in operibus misericordiæ fervens fuit, tales dispensatores domui ordinare studuit, qui non ejus fervorem impedirent, sed magis incenderent. Quando plures hospites suscepit, quanto plus charitatis pauperibus exhibuit, tanto illi et domui ejus Dominus amplius benedixit. Post ejus mortem successor ejus stimulatus avaritia, pietatis Officialibus amotis, et eis, quos tenaciores noverat, institutis, ait: « Prædecessor meus nimis erat dapsilis, et indiscretus, ejus Officiales nimis prodigi, sic ordinare debemus expensas Monasterii atque temperare, ut si forte seges nostra grandinata fuerit, et tempora chara emergerint, habeamus, unde pauperibus subveniamus. Hujusmodi verbis avaritiam suam pallians hospitalitatem prorsus exclusit, et consueta beneficia pauperibus subtraxit: charitate subtracta proficere non potuit Monasterii substantia, imo in brevi ad tantam devenerunt paupertatem, ut vix haberent, quod Fratres manducarent. Die quadam vir quidam venerandæ canitie venit ad portarium, quæsitivumque hospitium, quem ille quidem clanculo et cum timore collegit, atque hospitalitatis officia pro posse et tempore illi exhibens adjecit: « Non te scandalizare debet, bone vir, quod tam negligenter te procuro, quia necessitas in causa est. Aliquando vidi talem statum hujus Monasterii, ut, si venisset Episcopus, cum magna charitate et abundantia fuisset susceptus. » Et ille:

« Duo fratres expulsi sunt de isto Monasterio, nisi illi fuerint reversi, nunquam bonus erit Status ejus. Unus eorum vocatur *Date*, et *Dabitur vobis* vocatur alter, » sicque ab oculis ejus recessit. Portarius autem, cum esset Clericus, nomina eorum retinuit, et Abbati ac fratribus audita recitavit. Resumpta est hospitalitas, et cepit mox Dominus et benedicere, ut prius. Ecce ergo, quam vere dictum sit a Salomone PROV. XI. *Alii dividunt, et ditiores fiunt; alii rapiunt non sua, et semper in egestate sunt.* Ut itaque et vos liberaliorem erga vos deinceps Deum experiamini, consilium Tobiae Senioris c. IV. audite: *Quantum potueris, esto misericors. Si multum tibi fuerit, abundanter tribue: si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impertiri stude; primum enim bonum tibi thesaurizas in die necessitatis.*

Pars quarta.

Quantum praeceptum illis Christi verbis MATH. XII. cap. propositis continetur: *Omne regnum divisum contra se desolabitur: et omnis civitas vel domus divisa contra se non stabit.* Qua sententia indicare volo, ad prosperum rei familiaris successum obtinendum nihil magis necessarium, imo et expediens esse, quam concordiam domesticorum. Ita enim jam olim majores nostri communi proverbio suo indicaverunt, quando dixerunt: *Concordia res parvae crescunt, discordia maximae dilabuntur.* Hoc est: *Durch Einigkeit man Seegen find, durch Zanck auch grosses Guth verschwind.* Id quod ingenioso facto Scilurus Rex Scytharum filiis suis octoginta, quos habebat, declaravit. Cum enim in extremo morbo constitutus brevi moriturum se crederet, omnes filios ad se vocari, et fasciculum ex octaginta sagittis colligatis confectum afferri jussit: quod ubi factum est, singulis filiis descriptum fasciculum obtulit, atque, ut eum frangerent, praecepit. Quod cum nullus potuisset, mox fasciculus, ut solveretur, mandavit, et cuivis ex filiis unam sagittam frangendam dedit, quod cum illi facili conatu praestitissent, hanc memorabilem illis doctrinam reliquit: « Sic vobiscum se res habebit, o filii, quamdiu per vinculum charitatis et concordiae conjuncti manebitis, invicti eritis, quia nemo virtutem vestram, roburque frangere poterit; quamprimum vero per discordiam dissoluti, sua quisque

commoda sectabimini, imbecilles eritis, et obvio cuique hosti succumbetis. » Ita non vere minus, quam sapienter Scilurus; et vero ipsa quotidiana experientia satis confirmat. Quando enim major rerum omnium abundantia reperitur? Quam passis tempore; e contrario vero ubi major miseria et inopia? Quam ubi bella et lites vigent. Sicut autem se res habet in tota aliqua regione aut provincia, ita quoque se habet in quacumque domo privata; ubi enim maritus cum uxore, pater familias cum famulis et ancillis, fratres cum sororibus discordes sunt, nil nisi furta, negligentiae, rixae, et quotidiana damna timenda sunt. Cujus ulterior et fundamentalis ratio haec est, quod Deus sit quasi cor et anima domus a qua omnis influxus et benedictio sperari et peti debet; quemadmodum ergo anima non animat, et nutrit illa membra, quae inter se et cum corpore unita non sunt, ita nec Deus illis domesticis, qui per concordiam conjuncti non sunt, suam benedictionem et necessaria alimenta subministrat. Hinc per Siracidem c. XXV. aperte dixit: « In tribus beneplacitum est spiritui meo, quae sunt probata coram Deo et hominibus. Concordia fratrum, amor proximorum (id est famulorum et ancillarum) et vir et mulier (seu conjuges) bene sibi consentientes. » Omnes ergo sibi saluberrimam S. Pauli ad Philip. II. adhortationem applicant: *Si qua consolatio in Christo, si quod solatium charitatis, si qua societas Spiritus, si qua viscera miserationis, implete gaudium meum* (imo et vestrum) *ut idem sapiatis, eandem charitatem habentes, unanimes, idipsum sentientes, nihil per contentionem, neque per inanem gloriam, sed in humilitate superiores sibi invicem arbitantes, non qua sua sunt, singuli considerantes, sed ea, quae aliorum.* Fateor, difficile non raro accidere, tam graves et discolos aliorum mores portare, sed charitas omnia suffert, omnia sustinet, maxime si etiam voluntas et mandatum Christi in memoria habeatur, tunc enim merito iterum S. Paulus nos hortatur ad GALAT VI. *Alter alterius onera portate, et sic adimplebitis legem Christi,* et ab eo velut capite copiosum influxum et benedictionem obtinebitis.

Pars quinta.

Quintum et ultimum praeceptum amicus

quidam vicino suo obtulit, dum eundem pessime rem familiarem administrare, atque adeo jam fere depauperari videns, pysidem ei obtulit, iussitque, ut quotidie in omnes domus suæ partes circumferret, non tamen prius aperiret, quam facultatem ipse dedisset. Quod cum ipse quotidie sedulo fecisset, ubique multas a domesticis negligentias committi advertens, mox eos reprehendere, bonasque leges præscribere cœpit. Quibus industriis cum iterum bona sua augeri adverteret, virtutem hanc pyxidi insertam existimans, licet necdum data facultate aperuit, et hanc in schedula quadam sententiam descriptam vidit: *Willst, dass dir dein Sach wohl geling: schau all Tag fleissig zu dein Ding.* Ex quibus verbis ille facile errorem suum agnovit, et post gratias amico actas ob tam salubre consilium, serio deinceps illud exsecutus est, brevique antiquas divitias recuperavit. Atque hoc est præceptum, quod quinto loco a vobis quoque observari cupio, ut scilicet ita in Dei auxilio speretis, ut tamen etiam eas industrias et conatus, qui ex vestra parte requiruntur, non negligatis. Nam antiquum est Germanorum proverbium: *Hilff dir, o Mensch, sohilffst dir Gott auch.* Quod etiam sequenti fabella non male confirmarunt, dum aiunt, Rusticellum quemdam fuisse, qui, cum in luto, cum equis suis hæsisset, et assiduò Herculis opem inclamasset, responsum ab Hercule de cœlo acceperit: « Age, tu prior manum admove, et post opem ab Hercule expecta. » Idem et nobis dicitur: « Vis, o paterfamilias, ut Deus tibi in re tua familiari promovenda adsit, tu prius age tuum officium, visita frequenter officinas domus tuæ, distribue diligenter et prudenter labores, corrige, quæ corrigenda sunt, labora et ipse, ac cooperare, prout vires et status tui conditio requirit, et tum Dei assistentiā exspecta. Vis et tu, o materfamilias, benedictionem domui tuæ conciliare, imitare exemplum mulieris fortis et sapientis, de qua Solomon PROV. XXXII. dixit: *Consideravit semitas domus suæ, et panem otiosa non comedit. Quæsivit lanam et linum, et operata est consilio manuum suarum. Accinxit fortitudine lumbos suos, et roboravit brachium suum. Manum suam misit ad fortia, et digiti ejus apprehenderunt fusum. Non timebit domui suæ a frigoribus nivis; omnes enim domestici ejus vestiti sunt duplicibus. Hinc surrexerunt filii ejus, et beatissimam prædicaverunt: vir ejus, et lau-*

davit eam. Multæ Filiae congregaverunt divitias, tu supergressa es universas. Hoc, inquam, exemplum imitare, o materfamilias, et similem tu quoque a Deo benedictionem, similem a domesticis laudem tibi pollicere.

Epilogus.

Atque hæc sunt quinque præcepta, quæ ad artem bene administrandi rem familiarem maxime opportuna, utiliaque mihi sunt visa; quæ proinde sicut speciali cum affectu vobis communicavi, ita speciali quoque diligentia a vobis observari desidero, certoque spondeo, quod, quanto diligentius observaveritis, tanto majorem in temporalibus æque ac spiritualibus bonis benedictionem sitis obtenturi. Itaque claudio concionem, et illis Salomonis PROV. VII. verbis vos adhortor: *Fili mi, custodi sermones meos, et præcepta mea reconde tibi: serva mandata mea, et vives, diciturque cum veritate: Hodie salus facta est huic domui.* Amen.

Alii conceptus de eadem materia.

I. Præter conceptum priori paragrapho assignatum possent etiam Auditores ad convivium spirituale invitari, atque adeo dicere posset Concionator, antiquam esse consuetudinem, ut in die Dedicationis unus amicus alterum ad convivium invitet; hunc proinde morem se quoque tanto libentius servaturum, quanto præstantius convivium a Zacchæo paratum pro convivis suis reperiatur, illud nempe de quo Christus JOAN. IV. dixerit: *Meus cibus est, ut faciam voluntatem ejus qui misit me.* Quod quidem quam pretiosum sit convivium, se copiosius in præsentī concione demonstraturum. Pro propositione itaque narrare potest, quod Norimbergæ quondam vir quidam primarius convivium apparaverit, ex tribus mensis sibi superimpositis constructum, quarum prima solas fictas epulas (*Schaweffen*) continebat. Quibus cum oculi satiati fuissent, illa mensa remota alia in eodem loco per machinas attollebatur, quæ meris solidis ferculis repleta erat. Tandem et huic ablata tertia pretiosis bellariis instructa substituebatur. Huic ergo convivio probetur voluntas divina similis, 4° quia est similis *cibis fictitiis*; cum etiam illam contemplari quidem et ad-

mirari, non autem tangere, id est, judicare liceat; sed potius semper et assiduo dicendum sit; *Justus es, Domine, et recta judicia tua*. Quem in finem narrari potest exemplum primum aut secundum ex Spec. Exempl. V. Judicium Dei. 2º Quia est similis *cibis solidis*, nam perinde ut isti, satiat appetitum animæ: *nutrit* conservando vitam gratiæ: *augmentat* faciendo vehementer crescere, uti apparet in Abrahamo, B. V. Christo: *roborat*, ut in Christo iterum ad montem Oliveti orante, in Abrahamo, Jobo patet. 3º Quia continet etiam bellaria, id est, singularem animo quietem et lætitiā conciliat; uti probari potest, tum per Salomonis testimonium Prov. xii. dicentis: *Non contristabit justum, quidquid ei acciderit*: tum per exemplum mendici semper lætantis apud Taulerum et Drexelium in Heliotrop. I. II, c. i. Invitentur proin Auditores ad frequentandum hoc convivium, debitosque ex illo fructus percipiendos.

II. Posset quoque aliud convivium instrui, illud scilicet, de quo Salomon Prov. xv. dixit: *Secura mens quasi jube convivium*. Ita ostendatur, quam læti sint illi, qui habent bonam conscientiam. 1º *Ante mortem*: juxta illud Thomæ Kemp. I. II. c. vi. *Si gaudium est in hoc mundo, hoc utique possidet puri cordis homo*, seu bona conscientia. 2º *In morte*, juxta eundem I. I. c. xxv. dicentem: *Gaudebis semper vespere* (mortis tuæ) *si diem* (vitæ tuæ) *insumas fructuose*. Nam sicut vita, mors ita: et qualis sonus vitæ, talis echo mortis. 3º *Post mortem*: quia tunc audiet illud Matth. xxv. *Euge serve bone, et fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam. Intra in gaudium Domini tui*.

III. Posset ostendi, quomodo perpetuam Dedicationem, id est lætitiā habere quis possit perfectam voluntatis suæ cum divina conformationem. Quem in finem servire potest totus dialogus, quem S. Catharina Senensis cum Christo instituit, in quo petivit a Christo, quomodo perpetuam pacem habere quis possit? Et admonita est, quod scilicet firmiter debeat credere, Deum esse *potentissimum*, sine cujus voluntate nihil accidere possit: esse etiam *sapientissimum*, qui sciat omnia, quæ videntur mala, in bonum convertere, quod etiam sit benignissimus seu optimus, qui proin etiam velit ex malo semper bonum elicere. Quæ omnia fusius in dialogo citato videri, aut etiam iis, quæ Rodrig.

p. I. tr. viii. et P. Drevellius in Heliotropio toto libro I et II. disserit, diduci possunt.

IV. Posset ostendi, cur et quomodo Christum cum Zachæo in hospitio cordis sui quisque excipere debeat, videlicet, quia habet omnes conditiones ad gratum hospitem requisitas. Est enim 1º vir magnæ auctoritatis et dignitatis. 2º Est pariter munificus et liberalis. 3º Est amantissimus suorum convivarum, nec eos dimissurus est, donec ipsi sponte recedant. Unde excipiendus est vicissim. 4º *Hilariter*, sicut Zachæus ipsum gaudens excepit in domum suam. 2º *Liberaliter* juxta ejusdem Zachæi exemplum dicentis: *Ecce dimidium bonorum meorum do pauperibus*. 3º *Stabiliter* ad exemplum Sponsæ dicentis Cant. iii. *Tenui eum, nec dimittam*.

V. Possent varia præcepta inculcari, per quorum observationem quilibet homo salvari, itaque ei dici possit: Hodie salus facta est huic domui, qualia præcepta sequentia esse possunt. 1º *Deum time*: juxta illud Davidis Psal. xxxiii. *Quis est homo, qui vult vitam, diligit dies videre bonos? Declina a malo, et fac bonum, inquire pacem, et persequere eam*. 2º *B. Virginem et Sanctos cole*. Quia his cum veritate accommodari potest illud Prov. viii. *Qui me invenerit inveniet vitam, et hauriet salutem a Domino*. 3º *Dilige proximum tuum sicut teipsum*. Quia ubi sunt duo vel tres congregati in nomine Christi, ibi ipse est in medio eorum, salutem utique operans. 4º *Defunctorum miserere*: *Beati enim*, teste S. August. in ser. Dom. *qui subveniunt miseris, quoniam eis rependitur, ut per misericordem Dominum a miseria liberentur*. 5º *Patiens esto*: quia per multas tribulationes oportet introire in regnum Dei. Ad hunc modum alia quoque præcepta excogitari et explicari possunt.

VI. Possunt diversis statibus encænialia dona (*ein Kirchweygschenkung*) offerri v. g. 1º Clericis Breviarium, ut discant recte orare. 2º Magistratui libra, ad quam suum cuique jus tribuant. 3º Maritis pileus, ut studeant libertatem suam retinere et uxoribus, aliisque domesticis non nimis conniveant. 4º Uxoribus speculum ludicrum, in quo turpis videatur etiam amœna alioqui facies, ut discant, pulchritudini corporali non nimis fidere, et majorem internæ pulchritudinis curam habeant. 5º Juvenibus pannus pro veste, ut discant multo magis animæ ornamenta, puta

virtutes, scientias, urbanos mores, quam corporis sectari, et quærere.

CAPUT V.

De praxi conciones in patrocinio Templi instituendi.

Cum de hac materia vix ullus ex impressis Concionatoribus conciones aliquas proposuerit; aliunde tamen compertum sit, non levem aliquos difficultatem sentire in ejusmodi concionibus fructuose, et ad ipsum etiam tempus accommodate instituendis, ideo huic etiam difficultati leniendæ breviter idea aliqua cum aliquot conceptibus ad conciones de eadem materia instituendas servientibus hoc capite proponetur.

Exemplar.

Conciónis de ipso patrocinio instituendæ.

Thema.

Posui Custodes de habitatoribus Jerusalem, singulos per vices suas, et unumquemque contra domum suam. II. ISAÏE VII.

Scopus.

Ostendendum quomodo dies patrocinii Templi fructuose peragendus.

Syllogismus principalis.

Memoria magni beneficii est magno affectu et fervore celebranda; atqui dies patrocinii est memoria magni beneficii, ergo magna devotione et fervore quoque celebranda erit.

EXORDIUM.

Sapienter quidem ab Ecclesia institutum est, ut singulis annis cujusque Templi patrocinium celebraretur, sed non immerito vereri quis videtur posse, paucos esse, qui intentum ab eadem Matre nostra Ecclesia fructum referant. Si enim singulos, qui ejusmodi patrocinio intersunt, accuratius exami-

nare liceret, prehenderemus clarissime, paucissimos esse, qui scirent, quid sit patrocinium, quare institutum, aut quomodo fructuose celebrandum sit. Quare ut vel hodie saltem a meis Auditoribus patrocinium majori cum fervore ac fructu celebretur, hæc omnia tria capita paulo fusius explicabo, confidens, vos in Patroni hujus Templi honorem non omnes modo a me tradendas doctrinas cum magna attentione et aviditate excepturos, sed etiam studio et alacritate executioni mandatueros.

Pars prior.

Atque ut a prima quæstione, nempe quid sit patrocinium? initium faciam, ante omnia notandum est discrimen inter Dedicacionem et patrocinium, quæ a plurimis sane, Germanis maxime, ob affinitatem nominis, pessime confunduntur, et pro eodem habentur. Sciendum itaque Dedicacionem nihil aliud esse, quam illum diem, quo memoria beneficii per templi consecrationem accepti solemniter peragitur in Ecclesia; patrocinium vero esse illum diem, quo festiva memoria illius Sancti, in cujus honorem Ecclesia quæpiam exstructa, ejusque tutelæ ac patrocinio commissa est, solemniter celebratur; a primo enim die, quo ædificata est quæpiam Ecclesia, et consecrata sub titulo ac invocatione talis Sancti, mox Patronus talis, ac Sanctus curam, eamque quadruplicem gerere cœpit totius Parochiæ Ecclesiæ illi subjectæ. Et 1º quidem ipsius Templi, impetrando a Deo illis, qui templum tale frequentare solent, varias gratias, ut digne in eodem conversari, id est, devote orare, attente conciones audire, Sacramenta fructuose obire queant. 2º Curam suscepit personarum ad illius Ecclesiæ parochiam pertinentium, pro quibus ita vigilat, ut, quantum est de se, dicere posse optet illud Christi JOAN. XVII. « Pater, cum essem cum eis, ego servabam eos in nomine tuo. Quos dedisti mihi, ego custodivi, et nemo ex eis periit, nisi Filius perditionis, » id est, qui sponte perire voluit, et ad me non confugit. 3º Pecorum etiam curam suscepit, uti multi hactenus experti sunt, et quotidie experiuntur, si sincere ipsius auxilium imploraverunt ii, ad quos pertinet ejusmodi pecora. Unde devoti talis Patroni cultores quotidie sua pecora ipsi per certas preces

commendare solent, certo sibi persuadentes, non alium meliorem, quam hunc pecorum custodem se eligere posse, utpote quem Deus ipse illis assignarit. 4° Denique ipsorum etiam agrorum et domorum curam, et custodiam suscepit; hunc enim in finem Ecclesia in medio agrorum vel domuum plerumque velut specula, *ein Wachthaus* edificatur; in eundem etiam finem, si tempestas aliqua immineat, campanæ templi pulsantur, ut illarum pulsus sint quasi voces, quibus parochiani suum Patronum in auxilium vocent. Ad hæc officia obeunda sicut Patronus templi electus, et constitutus est, ita a parochianis quoque Ecclesia hoc beneficium grato animo voluit agnoscere, et singulis annis festivam illius memoriam celebrari, atque hanc ipsam celebrationem patrocinium appellari decrevit.

Pars secunda.

Quia vero non cuivis notum est, qua ratione hoc Festum celebrare, suæque adeo erga tantum Patronum obligatione vicissim satisfacere debeat, ideo hoc ipsum quoque breviter ostendo, atque, sequentia præcipue officia præstanda. 1° Reolenda beneficia per totum annum ab eo collata, gratiæque convenientes, qua verbis, qua operibus agendæ; quod quidem utrumque aptissime præstabit, si templum studiose frequentetis, per varias preces cum magna attentione et fervore persolutas Deum et sanctum Patronum digne collaudetis, et ipsa denique SS. Eucharistiæ et Pœnitentiæ Sacramenta actualiter, aut, si hoc fieri ob graves causas non possit, spiritualiter saltem per ardens desiderium ea suscipiendi, religiose suscipiatis. Certe si unquam alias, hoc die maxime decens est, ut præmissa confessione ad sacram mensam accedatis; nam aliorum quidem Sanctorum Festa ob communia vobis et aliis hominibus exhibita beneficia communi etiam titulo dumtaxat ad festivam celebrationem invitant; hoc autem Festum, sicut specialia, et vobis solis collata beneficia ac favores a S. Patrono Templi exhibitos in memoriam revocat, ita speciali quoque vos titulo obligat, ad Festum hoc præcipua devotione et obsequiis Deo et Sancto gratissimis (qualia haud dubie censi debent Confessionis et Eucharistiæ religiose suscepta Sacramenta) celebrandum. Hoc ergo die exclamare quisque vel maxime debet

cum S. Davide PSALM. CXV. *Quid retribuam Domino (et sancto Templi Patrono) pro omnibus, quæ retribuit mihi? Calicem salutaris (id est, SS. Sacramenti) accipiam; et nomen Domini (et sancti Patroni) ardentem invocabo; vota mea (et proposita vitæ serio emendandæ) Domino (et Patrono) reddam in conspectu omnis populi, in medio tui Jerusalem.* Verum non contentos vos esse oportet hoc obsequio, sed ulterius etiam et 2° veniam exorare oportet omnium negligentiarum in ejusdem cultu per annum admissarum, ideoque clamandum frequenter et ferventer cum servo Evangelico MATTH. XVIII. *Domine, patientiam habe in me, et omnia reddam tibi.* Hodie vel maxime renovare oportet propositum ac decretum, quo sanctum hunc olim in Patronum elegimus, eundemque debito cultu et honore constanter venerari decrevimus. Hodie his aut similibus affectibus eum alloqui et interpellare decet. O sanctissime N. amice Dei fidelissime, gratulor tibi ex animo de omni honore ac gloria, qui tibi sive in terris, sive in cœlis, aut obtigit hactenus, aut deinceps obtinget, optoque unice, ut quotidie magis augeatur, idque ipse etiam pro viribus procurabo. Gratias subinde tibi, quam possum maximas ago pro omnibus beneficiis tam corporalibus, quam spiritualibus, quæ et mihi, et parochianis omnibus tum alias, tum hoc maxime anno quam plurima exhibuisti, optoque unice, ut non verbis dumtaxat, sed ipso etiam opere gratissimum exhibere me queam. Certe quod negligenter adeo hactenus id præstiterim, atque in tuo etiam cultu et veneratione tam tepidus et inconstans exstiterim, ex corde doleo, et erubesco, atque adeo per amorem Dei mei et tui, nec non per gloriam tuam, et, per quidquid possum, supplex rogo, ut et veniam tantarum negligentiarum ipse benigne concedas, et eandem ab ipso etiam misericordissimo Deo efficaciter impetrare digneris, una cum copiosa gratia, qua vel nunc hanc socordiam studiose devitare, tuoque et Dei servitio cultuique totum me mancipare valeam; id sane uti unice desidero, ita per te quoque efficaciter obtinere confido, ideoque nunc denuo, licet undecumque patrocinio tuo indignus, fretus tamen pietate ac misericordia tua singulari, ac zelo, quem erga meam et aliorum parochianorum salutem tam præclare hactenus ostendisti, te omni possibili demissionis et fiduciæ affectu in singularem meum et omnium meorum domesticorum, imo et reliquorum parochiano-

rum Patronum, advocatum, et protectorem eligo, firmiterque statuo ac propono; me non solum ipsum deinceps nihil amplius contra tuum honorem acturum, sed neque permisurum, ut a meis subditis quidquam agatur; omnia vero, quæ ad honorem tuum vel hactenus præstare consuevi, vel deinceps facere decrevi, singulari cum diligentia, fervoreque peracturum. Obsecro te igitur, suscipe nos in clientes tuos perpetuos, adesto nobis in omnibus actionibus nostris, et tuis precibus, ut feliciter eas perficiamus, juva: adesto quoque in periculis omnibus, et contra hostes nobis interitum molientes potenter nos defende: adesto denique in hora mortis nostræ, et tuis inspirationibus, auxiliisque sic dirige, et conforta, ut in terribili illo et periculoso agone feliciter victoriam obtinentes, vitam nostram juxta exemplum tuum gloriose et optato exitu concludamus, atque in tuam et aliorum Sanctorum beatissimam Societatem adlecti, pro nostris simul et tuis beneficiis supremum nostrum benefactorem Deum perpetuo tecum collaudemus. Amen. Hoc sane modo, si veniam a sancto nostro Patrono peteretis, et totos vos denuo cum vestris domesticis, pecoribus, et agris ejus patrocinio, cultuique commendaretis, haud dubie gratissimum ei obsequium hodie præstaretis, efficeretisque, ut ille vicissim novo fervore vos in clientes suos susciperet, et fortius, fideliusque, quam unquam alias ab omnibus malis protegeret, omniumque bonorum abundantiam a Deo impetraret; maxime si tertium obsequium, quod a vobis ulterius hodie requiritur, simili fidelitate diligentiaque præstetis, nempe ut reliquum quoque hujus Festi tempus, pomeridianum scilicet, cum Sanctitate, modestia, concordia, et spirituali lætitia transigatis; quod quidem tanto impensius vobis ipsius vestri Patroni nomine commendo, quanto pauciores, proh dolor! reperiuntur, qui hac in parte obligationi suæ satisfaciunt. Certe si experientia consulatur, deprehendetur, plerosque in ea vanissima persuasionem esse, quod patrocinium eo præcipue fine sit institutum, ut nundinæ celebrentur, et parochiani cum vicinis et amicis suis inter computationes, saltationes, aliaque lusus, lætitiæque argumenta hunc diem transigant; hinc fit, ut, qui mane Deum et Sanctum Templi Patronum, laudibus, precibus, aliisque piis obsequiis devote colebant ac venerabantur; a prandio ebrietate, rixis, blasphemis, detractionibus, deceptionibus,

foedis colloquiis, et luxuriosis actionibus gravissime iterum offendant. Quod quidem quam indecens et absurdum, imo et nocivum sit, vel proprio vestro judicio divinare facile potestis; dicite namque, si bonum quempiam et fidelem amicum, a quo plurima beneficia accepissetis, et plura adhuc speraretis; hodie in meridiano prandio liberaliter quidem, benevoleque tractaretis, sed finitis epulis, minaci vultu, verbisque injuriosis ex domo vestra expelleretis, annon hoc facinus indignissimum, et nullo satis supplicio expiandum censeretis? Annon omni vos deinceps amore et favore tanti amici indignos arbitraremini? Et merito sane. Atqui idem facturos vos creditote, si quem mane precibus, aliisque piis operibus coluistis Patronum, a prandio gravibus peccatis, insolentisque iterum offendatis. Ne ergo vobis hoc accidat, Apostolicum præceptum PHILIPP. IV. datum studiose observate: *Gaudete in Domino semper, iterum dico vobis gaudete. Sed modestia vestra nota sit omnibus hominibus.* Sequimini exemplum Aaronis et Seniorum, de quibus EXOD. XVIII. legitur: *Veneruntque Aaron et omnes seniores Israel, ut comederent panem cum eo* (Petro videlicet) *coram Deo.* Id quod jam olim etiam S. David PS. LXVII. suavitatis dicens: *Justi opulentur, et exultent in conspectu Dei, et delectentur in lætitia.* Hoc sane si egeritis, sperare non immerito poteritis, non modo vos Festum hoc et Patronum vestrum cultu gratissimo coluisse, sed optatum etiam ejusdem Patroni patrocinium pro voto obtenturos. Ecce enim jam ultro in altari paratum ad vestram protectionem se sistit: jam iterum ex altari ad vos illa S. Davidis PS. XLIX. verba repetit: *Invoca me in die tribulationis, et eruam te.* Nec dicatis, sæpe jam vos hoc fecisse, et tamen pecora vestra, agrosque gravia damna perperossos fuisse. Non inquam, hoc dicatis, nam respondeo 1º. non sufficere, ut invocetis, sed ut, corde mundo (nam peccatores Deus et Sancti non exaudiunt) id faciatis, et debite venerationis cultum constant exhibeat; ita enim jam olim suavitatis S. Joann. I. cap. III. dicens: *Charissimi, si cor nostrum non reprehenderit nos fiduciam habemus ad Deum* (et sanctum Patronum Templi nostri) *et quidquid petierimus, accipiemus ab eo.* Et hæc sane potissima causa est, cur toties adhuc tam gravia damna patiamini, quia nec invocatis Patronum vestrum, nec colitis, ut debetis, hinc sicut custos pecorum vestrorum, si debitum ei salarium

negaretis, utique et ipse promissam vobis custodiam negaret, ita et vobis S. Patronus promissam vestri, et agrorum, pecorumque protectionem negat, cum et vos ipsi debiti cultus obsequium negetis. Quod si tamen quispiam etiam constantem et ferventem in hoc cultu fuisse advertat, et tamen optatum patrocinium non expertum se queratur, huic secundo respondeo, protectionem Sancti non in eo consistere, ut nullum vobis infortunium, aut casum adversum evenire permittat, ut multi falso persuadent, sed in hoc magis, ut omnia proprie dicta mala quantum est in se, amoveat, sicut patris officium non in eo consistit, ut nunquam filium castiget, aut castigari permittat, sed ut peccata, quæ sola maxime nocent, dedoceat filium, impediaturque. Aliud ergo est apparens, aliud verum malum, tribulatio apparens malum est, sed verum malum non est, quia, si rite toleretur, summorum bonorum causa existit; hinc S. Apostolus Jacobus c. 1. dixit: *Omne gaudium existimate fratres, cum in varias tentationes incideritis*: in vestra ergo potestate est bonum ex iis elicere, nam diligentibus Deum, teste Apostolo ad Rom. c. viii. *Omnia cooperantur in bonum*. Solum igitur peccatum verum malum est, quia hoc solum nullius boni causa per se esse potest, hoc solum privat nos omnis et summi boni possessione; tum ergo S. Patronus seduli Protectoris erga vos officium exercet, si vel omnia a vobis infortunia arceat, vel certe, si Deo decretum est, vobis aliqua pro vestra salute permittere, gratiam impetret, ut patienter feratis immissam tribulationem, fructumque adeo centuplum ex ea referatis, id quod sedulos S. Patroni nostri cultores quotidiana experientia experiri censeo.

Epilogus.

Agite ergo, dilecti Auditores, et vel hodie denuo patrocinium hoc eo fervore et alacritate peragite, ac si hodie primum hoc templum ædificatum, et sanctus N. in Patronum vobis assignatus esset. Date ergo operam, ut supra explicata tria capita tanto ferventius erga ipsum observetis, quanto plura ex illorum observatione commoda jure merito potestis sperare. Sic ille quoque vicissim omnia Patroni erga vos officia sedulo implebit, et tam vos, quam domesticos vestros, pecora, et agros ita custodiet, ut vitam vestram feli-

citer et Christiane transigere, ac claudere, et cum eodem jucundum Festum in omnem æternitatem celebrare possitis. Amen.

Alii conceptus.

I. Potest etiam non inutiliter Patronus Templi Salvaguardiæ ut vocamus, comparari. Et 1º quidem beneficii hujus magnitudo ostendi, tum ex dignitate et affectu illius, qui dedit talem Salvaguardiam; tum ex qualitatibus illius, qui datus est, quod nempe *possit* ob robur extraordinarium a Deo concessum: *sciat* ob miseras nostras, et modum juvandi et in et per Deum cognitas; et *velit* defendere eos, qui custodiæ suæ sunt commissi, utpote quos velut fratres et cohæredes summe diligit. Tum ex fine, propter quem datur talis Salvaguardia, scilicet ut a sævisimo hoste corporis et animæ interitum moliente, et bonis temporalibus atque æternis privare satagente peream defendamur. In 2ª parte ostendatur, quæ vicissim a Parochianis obsequia tali Salvaguardiæ præstari debeant; videlicet 1º ut cum magna benevolentia, gaudioque suspiciatur, in Patronum eligatur, promptusque ad obsequia animus ostendatur. 2º Ut nihil committatur, quo graviter offendi queat. 3º Ut victus quotidianus ei diligenter offeratur, id est, certæ preces quotidie ad ejus honorem recitentur (mire enim Sanctos demeretur modica, sed fervens et constans oratio, ut patet in milite flagitioso quotidie unicam salutationem Angelicam recitante, et quatuordecim annis a Dæmonis sub servi forma eidem servientis et insidiantis machinationibus defendi) sed et ipsa opera nostra quotidiana post Dei, Christi, et B. V. gloriam ad ipsius honorem ordinentur. 4º Ut subinde gravior ei recreatio, vel convivium instituat, id est, Festus ipsi dies, vel alius confessione, communionem, meditationem de ipsius vita, recitationem Officii divini aut aliarum precum, generosaque sui victoria in quocunque genere celebretur. 5º Ut periculo imminente cum magna fiducia invocetur, et in aliis quoque necessitatibus consilium, auxiliumque illius frequenter expectatur. 6º Ut agnoscantur beneficia ipsius grato animo, ipsæque etiam gratiæ frequenter, imo quotidie persolvantur.

II. Potest ex occasione illorum Verborum II. MATTH. xv. *Hic est fratrum amator et populi Israel: hic est, qui multum orat*

pro populo, et universa sancta civitate : Patronus Templi Advocato in bonum totius Parochiæ constituto compari. Et 1° ostendi, quam præclarus et potens sit Advocatus; tum quia Dei, apud quem pro nobis intercedere debet, summus, summeque dilectus amicus est : tum quia merita sua præclara velut potentissima motiva et argumenta affert : tum quia clientes suos singulariter diligit, illorumque causas non aliter, ac si propriæ forent, in Curia cœlesti pertractat : tum quia modico paucorum obsequiorum solatio contentus est. 2° Potest ostendi, quid Auditores erga talem Advocatum observare debeant, videlicet, ut magnam de ipso æstimationem, et fiduciam habeant. Ut causas suas et necessitates ipsi fideliter explicant, et commendent : ut quocumque exitu sint contenti, et si non obtineant, quod petunt non desistant a fiducia erga ipsum concepta, sed credant, se melius quid impetrasse. Ut salarium debiti cultus diligenter ac fideliter suo tempore persolvant, gratiasque etiam ore tenus crebro et ferventer agant.

III. Potest etiam ex occasione thematis : *Ite ad Joseph, et, quidquid ipse vobis dixerit, facite*. GEN. xli. Patronus Templi, Prorégi summi Regis, id est, Dei comparari. Et 1° ostendi, quomodo respectu totius Parochiæ perinde Prorèx a Deo sit constitutus, sicut Joseph toti Ægypto præpositus est; et quod proinde eadem fidelitate ac providentia alimenta necessaria sit provisorus, qua Josephus Ægypto prospexit. 2° Pariter ostendi potest, quod sicut olim Pharaonis, qui frumentum petebant, dixit : *Ite ad Joseph, etc.* ita et Deus modo velit, ut in suis necessitatibus parochiani ad hunc suum patronum confugiant, et, quidquid ipse dixerit, faciant. 3° Ostendatur, quid ipse potissimum dicat, et præcipiat, nimirum id, quod olim Josephus Ægyptiis GEN. xlvii. dixit, *Quintam partem Regi dabitis* (nempe gloriam et honorem, de quibus dixit : *Gloriam meam alteri non dabo*) quatuor reliquas permitto vobis in sementem, etc. Excitentur proinde, ut tam justæ et propitiæ Dei voluntati pareant, ad hunc Prorègem cum magna fiducia confugiant, et quintam suorum laborum et fructuum partem, id est, gloriam Deo fideliter offerant, ut reliquias quatuor, id est, necessaria ad corporis et animæ sustentationem tanto liberalius accipere mereantur juxta illud Ecclesiæ in hymno Corporis Christi : *Sic nos tu visita, sicut te colimus.*

IV. Potest ex occasione illorum verborum TOB. v. *Perge, et inquire tibi aliquem fidelem virum : qui eat tecum salva mercede sua* : ductori comparari. Et 1° ostendi; quod omnes hac in vita peregrini simus, et exules ad patriam nostram tendentes. 2° Pariter ostendi potest, quam periculosum, et anceps sit hoc iter, quamque adeo merito bono et fido ductore opus habeamus. 3° Probari potest, quomodo omnes boni ductoris qualitates Patronus Templi contineat, præcipue quod viam nobis ad patriam nostram non tam verbis, quam factis præeundo ostendat, id quod aliquot celebriorum facinorum narratione confirmari potest. 4° Ostendi potest, quam mercedem petat pro sua hac charitate, eam scilicet, quam olim Raphael ab utroque Tobia c. xii. petiit dicens : *Benedicite Deum, et narrate mirabilia ejus*. Excitentur proinde Auditores, ut diligenter inspiciant vestigia hujus ductoris sui, eisque intrepide succedant, et petitam ab eo mercedem fideliter offerant.

V. Potest ex occasione sententiæ a Deo olim ad Moysen prolatae Exod. xxv. *Aspice, et fac secundum exemplar, quod tibi monstratum est* : ostendi, quod Deus Patronum Templi parochianis velut exemplar vitæ recte instituendæ proposuerit. Unde breviter narrari potest vita illius, simulque ostendi, quomodo eum in præcipuis virtutibus et actionibus imitari debeant, quamque hæc imitatio ipsi quidem Patrono grata, parochianis vero honorifica, utilisque sit futura.

VI. Potest dici, esse quosdam Doctores ejus opinionis, quod quibusdam Sanctis ex speciali favore duo Angeli Custodes sint dati. Quidquid autem sit de veritate hujus sententiæ, adhuc tamen in alio sensu verissime affirmari posse, duos cuivis homini in certa parochia degenti custodes esse concessos, Angelum scilicet, et hominem, illum videlicet Sanctum, qui, uti Templi, ita et omnium parochianorum Patronus et custos est, unde sicut, teste S. Bernardo in Ps. Qui habitat, mira dignatio et vere magna dilectio charitatis est, quod Angelis suis mandaverit, ut custodiant homines in omnibus viis, ita similis quoque æstimatio beneficii illius, quo alterum nobis custodem, Patronum videlicet Templi attribuit, concipienda est. Deinde vero sicut SS. Angelis Custodibus idem S. Bernardus jubet tria officia seu obsequia exhiberi, reverentiam scilicet pro præsentia, devotionem pro benevolentia, fiduciam pro

custodia, ita hæc eadem etiam erga S. Patro-
num Templi observanda sunt, id quod co-
piosius partim ex cit. S. Bernardi sermone,
partim ex natura singulorum horum obse-
quiorum demonstrandum est.

CAPUT VI.

Quomodo conciones in primitiis Neomystarum
institui debeant.

Thema.

Simile est Regnum cœlorum homini Regi,
qui fecit nuptias filio suo, MATTH. XII.

Scopus.

Dignitas et officium Sacerdotis explicanda;
Et quid a laicis ipsi debeatur, ostendendum.

Syllogismus principalis.

Dignitas summa requirit in possidente
magnum virtutum apparatus, et in aliis
magnam reverentiam; atqui Sacerdotis di-
gnitas est summa, ergo etc.

EXORDIUM.

Dum hodiernam festivitatem considero,
omnia videntur nuptiis simillima; nam spon-
sus est Christus, sponsa anima Sacerdotis,
chorales Angeli, hospites SS. Trinitas et
Cœlites cum hominibus præsentibus, convi-
vium Eucharistia, saltus de laico in clerica-
lem statum, de infima ad summam dignita-
tem, de cura propria ad alienam, ut merito
dici possit de sponsa quod sponsus CANT. VII.
dixit: *Quam pulchri sunt gressus tui in cal-
ceamentis filia principis.* Neque aliud supe-
resse videtur, quam ut more consueto varia
dona Sponso offerantur; quod officium, quia
mihi impositum est, ideo vestro nomine pre-
tiosum et affabre factum calicem Neomystæ
offeram, in quo et ipse, quod suum officium
sit, clare dispicere; et vos, quid erga ipsum
et alios Sacerdotes observare debeatis, non
obscure cognoscere valeatis. Favete interea,
et dum calicem hunc vobis inspiciendum
offero, benevolas interea aures animumque
commodate.

Pars prima.

I. Itaque calix hic est ex argento puris-
simo confectus, quo significare volo, mundi-
tatem et puritatem maximam in Sacerdote
requiri, id, quod jam olim Plutarchus os-
tendit, dum quærens, cur Sacerdotes idolo-
rum candidis vestibus uterentur? Respondit,
quia diis omnia munda conveniunt, si ergo
tanta puritas in sacrificulis Ethnicorum re-
quirebatur, quanto major in Sacerdote
summi et veri Dei exigetur? Ita sane S.
Chrysostomus l. III. de Sacerdotio testatus
est dicens: « Necesse est Sacerdotem sic esse
pulum, ut si in ipsis cœlis collocatus inter
cœlestes illas virtutes medius staret. » Quod
ipsum etiam Angelus S. Francisco Seraphico
confirmavit, dum eidem de Sacerdotio sus-
cipiendo deliberanti vitrum purissimum os-
tendit, talem dicens, imo majorem purita-
tem requiri in Sacerdote, quam in vitro hoc
conspiciatur. Quo audito S. Franciscus nun-
quam induci potuit ad Sacerdotii Ordinem
suscipiendum.

II. Forinsecus deauratus est calix, ut
summa Sacerdotis dignitas indicetur, quam
quidem facto ipso pulchre olim S. Martinus
insinuavit, dum ad Regis convivium invita-
tus primi haustus honorem sacellano suo
exhibuit, ut significaret, dignitatem Sacer-
dotis etiam regia maiestate potiore esse;
imo Hugo de S. Victore in c. I. GEN. com-
parans regiam et Sacerdotalem dignitatem
cum sole et luna, ait; tot partibus regiam
dignitatem a Sacerdotali superari, quot par-
tibus sol magnitudine sua lunam vincit.
Clarissime vero hanc dignitatem Cassiodorus
in Glor. mundi his verbis expressit: « Sacer-
dos Dei altissimi, si altitudinem cœli con-
templeris; altior es: si pulchritudinem cœli,
solis et lunæ, pulchrior es: si discretionem
Angelorum, discretior es: si omnium Domi-
norum sublimitatem, sublimior es: solo
Creatore tuo inferior es. » Ex quo merito
ingens solatium haurire possunt parentes et
cognati Sacerdotis; si enim magnam se læ-
titiae causam habere crederent, si filium
suum aut cognatum ad regiam aliquam di-
gnitatem evectum esse viderent, quanto ma-
jorem nunc lætandi causam se habere cre-
dere debent, quando vident, eidem filio di-
gnitatem regia majorem obtigisse.

III. Variis gemmis et unionibus distinctus

est calix, quibus significatur Sacerdotem variis virtutibus et dotibus cœlestibus præditum esse debere; ideo enim olim antiqui Sacerdotes pulcherrimas gemmas in pectore portare jubebantur; hinc etiam Thomas Kemp. l. IV. c. v. ait: « Sacerdos omnibus virtutibus debet esse ornatus, et aliis bonæ vitæ exemplum præbere, ut, quemadmodum alibi l. III. c. XIX. dicit, sit talis interior, qualis videtur hominibus exterior. Ejus conversatio non cum popularibus et communibus hominum viis, sed cum Angelis in cœlo, aut cum perfectis viris in terra. » Hinc et veteres olim Sacerdotes in manu clepsydram, in sinistra solem dabant, ut ostenderent, non tantum verbo, sed etiam exemplo ipso alios dirigere, et juvare debere. Est quippe Sacerdos, præcipue si curam animarum gerat, virgis a Jacobo Patriarcha olim in canalibus, ex quibus oves aquam haurire solebant, positis similis; ut enim, quales colores virgæ repræsentabant, tales etiam in fœtibus postea producebant; ita etiam, qualia exempla subditi in suis Pastoribus conspexerint, talia etiam ipsi in suis operibus velut fœtibus suis efformabunt. 4° Varia in hoc calice emblemata incisa sunt; tria scilicet in exteriori cuppa; tria in pede calicis; priora tria ostendunt Sacerdotis officium; posteriora indicant, quid Laici erga Sacerdotes observare debeant. Primum itaque eorum emblematum quæ in cuppa visuntur, et ad ipsum Sacerdotem pertinent, repræsentat Christum instituentem SS. Missæ Sacrificium, cum hac inscriptione: *Desiderio desideravi hoc Pascha manducare vobiscum.* LUC. XXII. quibus verbis indicatur, quanto cum desiderio et amoris affectu Sacerdos SS. hoc sacrificium offerre quam frequentissime potest, debeat, utpote quod ipse Christus tanto cum amore instituit, et ex quo tanti fructus non ipsi dumtaxat Sacerdoti, sed aliis etiam oriuntur; nam ut bene notavit Thom. Kemp. l. IV. c. v. « Quando Sacerdos celebrat, Deum honorat, Angelos lætificat, Ecclesiam ædificat, vivos adjuvat, defunctis requiem præstat, et sese omnium bonorum participem facit; » imo ut ex ipsa Sacrificii infinita dignitate colligitur, gratius Deo officium præstat, quam si omnes virtutum actus, qui vel ab omnibus simul hominibus et Angelis elici possunt, unicus exerceret: ut nil dicam de lætitia et consolatione spirituali, quam ex Sacrificio tali sperare potest. Si enim plures Sancti gaudio pene difluerunt, postquam a D.

Virgine in ulnas oblatum Christum infantulum acceperunt; quantam consolationem sperare, quantaque lætitia repleti debet Sacerdos, cui non tantum semel, sed quotidie; non a D. Virgine, sed ab ipso Patre æterno, Filius non jam mortalis, sed gloriosus in manus offertur. Secundum emblemata eundem Christum in navi concionantem repræsentat, cum inscriptione: « Ascendens in unam navim, quæ erat Simonis, rogavit eum, a terra reducere pusillum. » LUC. V. Ut intelligat Sacerdos, se; si fructuose subditis suis verbum Dei explicare velit, nimiam cum ipsis familiaritatem fugere debere, ut quæ juxta commune proverbium, nihil nisi contemptum pariat, atque adeo efficiat etiam, teste S. Bernardo, ut, cujus vita despicitur, etiam prædicatio reprobetur. Id quod bene etiam pius Auctor l. I. c. VIII. monuit, dum dixit: « Charitas habenda est ad omnes, sed familiaritas non expedit. Quandoque accidit, ut persona ignota ex bona fama luceat, cujus tamen præsentia oculos intuentium offuscet. » Atque utinam hoc non quotidiana experientia compertum haberemus. Certe quod hodie tam modicus ex Sacerdotalibus officiis fructus reportetur, potissimam causam huic nimie familiaritati adscribendam esse, non immerito quidam arbitrantur. Tertium emblemata Christum Pastorem, qui ovem super humeros portat, cum hac inscriptione repræsentat: *Ego sum pastor bonus.* JOAN. XIII. Ex quo emblemate pulchre addiscere potest Sacerdos, quid erga oves curæ suæ commissas observare debeat. Hic enim discit. 1° Quantopere diligere debeat oves suas, utpote pretiosæ Christi sanguine redemptas, et pro quarum custodia tantam olim mercedem sperare potest. 2° Quanta cum sollicitudine eas ad pascua ducere, id est, verbo divino, Sacramentorum usu, et bonis exemplis pascere debeat, ut de ipso etiam subditi cum S. Davide Ps. XXII. dicere possint: *Dominus (aut Sacerdos bonus) regit me, et nihil mihi deerit, in loco pascuæ ibi me collocabit.* 3° Quanta cura errantes oves quærere, et ad ovile reducere debeat, inquirendo in peccata subditorum; et salutaria illis remedia præscribendo. 4° Quanta vigilantia pro illis vigilare, luposque, id est, Dæmones, malos socios, et occasiones ab iis arcere debeat, ut impleat illud Christi: *Bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis.* 5° Denique quanta charitate infirmas oves complecti, et ad opem illis ferendam

accelerare debeat, ita ut infirmitates earum in se sentiat, dicatque cum S. Paulo II. COR. II. *Quis infirmatur et ego non infirmor? Quis scandalizatur, et ego non uror?* Qua quidem in re præclarum in Christo exemplar habent Sacerdotes, qui mox, ubi a Centurione morbus pueri sui indicatus ei fuit, respondit: *Veniam, et curabo eum.* MATTH. IV. O quam severam rationem olim reddent Sacerdotes, qui hac in parte negligentes deprehenduntur, et vel unicam animam sua culpa perire sinent, certe S. Malachias doluit summopere, se vel semel neglexisse unctionem extremam alicui infirmo dare; neque quiescere potuit, donec per preces suas mortuum illum resuscitavit, et inunxit; quando magis dolendum erit, si quis infantem sine baptismo aut peccatorem sine pœnitentiæ Sacramento mori sinat; si S. Paulus. I. TIM. v. de carnalibus patribus ac Dominis dixit: « Si quis autem suorum et maxime domesticorum curam non habet, fidem negavit, et est infideli deterior; » quid sentiendum erit de Sacerdotibus, qui suarum ovium, ad quarum salutem procurandam tot titulis obligati sunt, curam non gesserint? Profecto non frustra dixit Deus per Prophetam ad ejusmodi pastores: *Ite Angeli veloces ad gentem convulsam, et dilacerata.* JER. XVIII. significare enim voluit, nunquam magis velocitatem necessariam esse, quam quando pastores velut Angeli ad oves per peccatum convulsas, et a Diabolo jam prope dilaceratas mittuntur, curandumque pastori, ut in similibus casibus adeo promptum se exhibeat, ut parochiani suo modo illud sponsæ CANT. VII. de ipso dicere possint: « Similis est dilectus (Pastor) meus capræ hinnuloque cervorum. Ecce iste venit saliens in montibus, et transiliens colles. »

Pars secunda.

Altera pars calicis nostri, ut dixi, pedem, et tria in ipso emblemata ad laicos pertinentia incisa habet. Quorum primum repræsentat oves, Pastorem suum sequentes, cum hac inscriptione. *Cognoscunt me meæ*, scilicet oves, JOAN. X. Quibus verbis significatur, quod sicut parochiani petunt, ut pastor officio suo erga illos bene fungatur, ita ipsos quoque similem diligentiam adhibere debere, ut ovium proprietates assumant, et ante omnia pastorem suum agnoscant, revereantur, et ex corde diligant; si enim ipse, si

pastor verus esse cupiat, animam pro ipsis ponere debet; major autem, ut Christus JOAN. XV. testatus est, dilectio non est, quam si quis animam suam pro altero ponat; facile apparet, æquissimum esse, ut, sicut ipsi a Pastore diliguntur, ita vicissim ipsum singulariter diligere studeant, cum juxta commune proverbium, amor non nisi amore conpensetur. Porro amor hic non in puris verbis, ut S. Joannes I. JOAN. III. monet, sed in opere et veritate, consistere debet, ut scilicet, sicut oves etiam lac et agniculos suos, id est liberos bene instructos, et lanam operum suorum bonorum Pastori suo offerant. Hæc enim sunt pastori gratissima munera, gratioraque omnibus aliis, quæ de temporalibus offerre possunt, ut qui cum Melchisedech Sacerdote dicit: *Da mihi animas, cetera tolle tibi.* GEN. XIV. Secundum emblemata Constantinum magnum repræsentat, qui falciculum litterarum querelas contra Episcopos in consilio congregatos propositas continentem combussit, cum hac inscriptione: *Nolite tangere Christos meos.* Ps. CIV. Hoc emblemata significare volo, quod magna cum patientia, et charitate defectus pastorum suorum parochiani supportare debeant; si enim S. Apostolus cuivis Christiano ad Galat. c. VI dixit: *Alter alterius onera portate, et sic adimplebitis legem Christi;* quanto magis hoc monitum erga Sacerdotes observandum est, ut qui tot tantaque nostra peccata cum tanta charitate et patientia in concessione audire, et septemplex sigillo, ne reluctantur, occludere debent; obligatur enim sacerdos ad peccata talia reticenda. 1° lege naturali, quæ arcana commissæ sub secreto manifestari vetat. 2° Lege divina, qua severissime Christus prohibuit, ne talia peccata vulgentur. 3° Lege Ecclesiastica, quæ gravissimas decernit pœnas iis, qui tale secretum violant. 4° Lege justitiæ, quæ velut alterius famam per revelationem occultorum peccatorum imminuit et violat. 5° Lege religionis, quæ jubet, ut sacramentum pœnitentiæ semper in debito vigore conservetur, atque adeo sigillum confessionis illibatum permaneat. 6° Lege charitatis, quæ omnem offensam proximi, qualis vel maxime foret revelatio peccatorum, studiosissime cavere jubet. 7° Lege fidelitatis, quæ exigit, ut, quod promissimus, fideliter præstemus. An ergo durum videri poterit, ut nos unico saltem sigillo charitatis peccata Sacerdotis ocludamus? Annon merite hic illam pii Ascetæ doctrinam

nobis applicemus I. I. c. xvi. *Stude patiens esse in tolerando aliorum defectus, quia et tu multa habes, quæ oportet ab aliis tolerari.* Notent hoc, qui, passim Sacerdotes contemnere, et irreverenter de iis loqui non verentur. Notent hoc, inquam, et vel ab ipso Christo dicant, Sacerdotalem statum revereri. Is certe, dum Sacerdotibus suum errorem ostendere voluit, non publice illorum peccata narravit, sed digito in terra scribebat, ut nemo, nisi is, ad quem pertinebant, legere posset; sed et apud Caiphā, cum Malchus colaphum ei infixisset, et dixisset: *Sic respondes Pontifici?* Noluit ad hoc crimen objectum perinde, ut ad alia omnino tacere, sed breviter illud refutavit, ne Sacerdotem inhonorasse videretur. Certe verendum non immerito est, ne aliquando tales a Deo illa Davidis verba audire cogantur I. I. REG. c. I. *Curre non timuisti mittere manum tuam, ut interficeres Christum Domini? Quis enim extendet manum suam in Christum Domini, et innocens erit?* Ne ergo id audire cogamur, dicamus modo cum eodem Davide I. I. REG. c. XXIV. *Propitius sit mihi Dominus, ne faciam rem hanc Domino meo Christi Domini, ut mittam manum meam (vel linguam) quia Christus Domini est.* Audiamus potius, et sequamur consilium Ecclesiastici c. XIX. suadentis: *Audisti verbum adversus proximum tuum? Commoriatur in te, filens, quoniam non te dirumpet.* Tertium emblemata Melchisedech Sacerdotem decimas ab Abrahamo accipientem repræsentat cum hac inscriptione: *Et dedit ei decimas ex omnibus.* GEN. XIX. Quo emblemate significare volo, quod, sicut laici spiritualia accipiunt beneficia a Sacerdotibus; ita corporalia alimenta negare illis non debeant, sed liberaliter offerre, nam ut S. Paulus I. COR. IX. recte advertit. « Quis plantat vineam, et de fructu ejus non edit? Quis pascit gregem, et de lacte gregis non manducat? Numquid in lege scriptum est, non alligabis os bovi trituranti? Si ergo nos spiritualia seminamus, magnum est, si nos carnalia vestra metamus? » Notent hoc, qui oblationes, stipendium, aut decimas passim subtrahere sacerdotibus, et sæpe, velut si obsequium Deo præstitissent, jactare solent. Notent hoc, inquam, et timeant ne olim de illis verificetur gravis illa S. Jacobi comminatio c. V. *Ecce merces operariorum vestrorum, qui messuerunt regionem vestram, quæ fraudata est a vobis; clamat, et clamor eorum in aures Domini Sabaoth introivit.*

Potius itaque, dilecti, vos consilium S. Tobiae cap. IV. monentis audite: *Quicumque tibi aliquid operatus fuerit, statim ei mercedem tribue, et merces operarii apud te non remaneat.*

Epilogus.

Spectatis ergo, ut spero, sufficienter calicem reverendo D. Neomystæ præparatum; nihil ergo superest, quam ut accedamus, et imprimis novam dignitatem ex animo ei gratulemur; deinde vero calicem eidem reverenter offeramus, atque ut nos quidem, quæ calix iste nos docuit, præstare valeamus, ipsius nos SS. Sacrificiis precibusque commendemus; quia vero ipse non minus precibus indiget, etiam nos pro illo Deum ex animo oremus, dicamusque cum Davide PSAL. LXXI. *Deus judicium tuum regi da, et justitiam tuam filio regis.* Sed et precemur cum Icaaco ei benedictionem et dicamus: *Det tibi Deus de rore cæli* (gratiam copiosam) *et de pinguedine terræ* (id est animas) *et abundantia frumenti* (verbi divini) *vini* (variorum solationum) *et olei* (charitatis et misericordiæ) ut hæc omnia in tuorum utilitatem consumas, et sic meritorum abundantiam in hac vita, in altera vero abundantiam gaudiorum percipias. Amen.

Alii conceptus.

Posset muneris loco Neomystæ offerri *navis argentea deaurata*, in qua pro malo crucifixus, pro velo cor candidissimum sit suspensum. 1º Per navim significari posset officium Sacerdotis curam animarum suscepturi quod est, Navarchi munus obire, in hominibus per hoc procellosum mare deducendis, ideo merito a S. Gregor. *Ars artium vocatur.* 2º Ut inde colligat, quanta scientia sit necessaria *caelestium astrorum*, præcipue stellæ maris; *viæ*, id est, perfectionis christianæ; *ventorum* seu spirituum ex omni parte stantium. 3º Ut discat magnam curam adhibere, in periculis declinandis, quorum tria sunt præcipua, scilicet *Sirenæ*, seu mulieres: *Piratæ*, seu avaritia: et *Syrtes*, seu nimia sollicitudo rerum sæcularium. 4º Ut sciat in quo consistat officium suum nempe in iis capitibus, quæ Ecclesia in completorio indicat: dicens: *Fratree, sobrii estote, et vigilate, quia adversarius vester, tamquam leo*

rugiens, circuit, quærens quem devoret, cui resistite fortes in fide. Itaque in vigilantia, sobrietate et fortitudine consistit dictum officium; quæ omnia facile Navarcho applicari possunt. In fine dici potest Sacerdotem imitari morem sponsorum, qui pocula sibi oblata jubent vino impleri, et sic reddunt offerentibus ebibenda; quod sacerdos tanto facit liberalius; quanto præstantius est rubrum vinum SS. Sanguinis Christi, quod offert; ad cujus proinde sumptionem hortari convenit Auditores, et tum demum concludere concionem solida gratulatione, oblatione poculi, et appreciatione, etc.

II. Posset muneris loco offerri *funiculus triplex aureus*, ab eoque agnus aureus dependens. 1º Per agnum intelligi posset anima ejusque excellentia explicari, et inde officium Sacerdotis curam ejusdem habentis seu Pastoris commendari. Per funiculum triplicem posset intelligi triplex motivum, quod impellere maxime debet Sacerdotem pastorem, ut officio suo bene fungatur, scilicet charitas erga Deum, proximum, et se ipsum, quem in finem Christus forte JOAN. c. XII. tertia vice Petrum quæsit: *Amas me?*

III. Posset similis muneris loco *rete piscatorium* offerri, ut indicetur, ejus officium esse, ut sit piscator hominum. Quemadmodum Christus MATTH. IV. dixit. Hinc duo de isto reti dici possent. 1º *Substantia*; et per hoc officium spiritualis piscatoris explicari, dicendo, quod per *fila* intelligantur actiones Sacerdotales, quæ non debent esse ruptæ, id est, negligenter et obiter factæ, sed diligenter suo tempore *refici* per confessiones, examina, recollectiones, etc. Per *plumbum* reti appensum humilitas et diffidentia in propriis viribus juxta monitum Christi JOAN. XV. *Sine me nihil potestis facere*; per *Suber* in alto suspendens rete, fiducia in gratia vocationis, juxta illud S. Pauli I. COR. XV. *Abundantius illis omnibus laboravi, non autem ego, sed gratia Dei mecum.* 2º Ad usum quod attinet, posset dicium in tribus consistere, scilicet, ut ad imperium Christi per legitimam vocationem mittatur *Ad dextrum latus* dicendo: *In verbo tuo laxabo rete.* LUC. v. Ut dicatur: *Exi a me*, seu nihil adscribatur sibi de captura; *ut annuatur sociis* ad auxilium ferendum.

IV. Posset offerri *crucifixus aureus*: 1º Ut ostendatur officium Sacerdotis, quod est esse Redemptorem, et Sacerdotem summi Dei; quem in finem ei duplex potestas absol-

vendi a peccatis, et corpus Christi consecrandi, data est. 2º Ut indicetur motivum, quod sibi præfigere debet in hoc officio, scilicet charitas, quæ per aurum denotatur. 3º Ut etiam media significantur, quibus ad hunc finem consequendum uti debet, scilicet, ut se cum Christo *humiliet, factus obediens, usque ad mortem* per mortificationem, seu abstinentiam et sustinentiam, quæ sunt duæ partes crucis.

V. Posset offerri *Breviarium deauratum cum clausuris argenteis et nigro corio abductum.* 1º Ut indicetur Sacerdoti studium orationis summe necessarium, tamquam mediatori inter Deum et homines constituto; et quia ipse etiam indiget multis auxiliis ad suum officium recte administrandum, quæ sine oratione non obtinentur. 2º Ut innuatur ipsi, quomodo oratio debeat esse constituta, videlicet *humilis.* Quam virtutem corium nigrum indicat, *ex charitate procedens* (quam aurum denotat) *et puritate conscientie et fiducie armata*, quas binæ clausuræ denotant.

VI. Posset *Corona aurea* offerri ad significandam regiam dignitatem, omnia alia dignitate majorem uti S. Chrysostomus et alii SS. Patres docent, et S. Martinus facto ipso confirmavit, dum poculum prius sacellano, quam Regi obtulit; et colligitur ex potestate majori, titulo præstantiori (propter quem regnum hoc ei datum est; scilicet propter scientiam et virtutem) et felicitate majori, quia in sacerdote vivente, ut decet, verificatur illud poetæ: « Rex est, qui metuit nihil, Rex est, quique cupit nihil. Hoc regnum sibi quisque dat. » Sumenda hinc occasio gratulandi Neomystæ, parentibus, et consanguineis, et ipsis parochianis, quod ille talem dignitatem, isti talem regem sint nacti.

VII. Posset offerri *Casula ex rubro holoserico ante et a tergo crucifixi Christi imaginem assutam habens.* 1º Ut meminerit officii sui, quod Thom. Kemp. 1. IV. c. v. his verbis indicavit: « Sacerdos sacris vestibus indutus, Christi vices gerit, ut Deum pro se et pro omni populo suppliciter et humiliter oret. » 2º Ut discat æstimare idem officium ex fructibus, quos propter Sacrificium producit: nam ut idem Auctor. l. c. ait: « Quando Sacerdos celebrat, Deum honorat, Angelos lætificat, Ecclesiam ædificat, vivos adjuvat, defunctis requiem præstat, et se omnium bonorum participem facit. »

3º Ut pariter discat, quomodo personam Christi sustinere debeat, quod iterum pius auctor indicat, dum ait: « Habet ante se, et retro Dominicæ crucis signum ad memorandam jugiter Christi passionem. Ante se crucem in casula portat, ut Christi vestigia diligenter inspiciat, et sequi ferventer studeat. Post se cruce signatus est, ut adversa quælibet ab aliis illata clementer pro Deo toleret. Ante se crucem gerit, ut propria peccata luceat: post se, ut aliorum etiam commissa per compassionem defleat, et se medium inter Deum et peccatorem constitutum esse sciat. Nec ab oratione aut oblatione Sancta torpescat, donec gratiam et misericordiam impetrare mereatur. »

VIII. Posset *Alba, humerale, et cingulum ex purissimo et tenerimo filo offerri*, ut significetur per cingulum quidem puritas corporis seu castitas juxta illud Christi monitum LUC. XVII. *Sint lumbi vestri præcincti*. Per humerale puritas intentionis juxta illud I. COR. X. *Sive ergo manducatis sive bibitis* (Sacratissimum Christi sanguinem), *sive aliud* (ad Sacerdotale officium pertinens) *facitis, omnia in gloriam Dei facite*. Per albam vero triplex vestis. 1º Puritas animi, ut precatur ipse, dum induit albam dicens: *Dealba me Domine, et munda cor meum*. 2º Vestis Christi ab Herode oblata, ut discat judicia, contemptus, et respectus humanos contemnere, dicatque cum S. Paulo *Si hominibus placere, Christi servus non essem*. GAL. I. 3º Vestis gloriæ, cum qua Christus in monte Thabor apparuit, et etiam Sacerdos olim apparebit, si prius priores vestes duas portaverit. Meminisse etiam debet Sacerdos, quod, sicut candor albæ procuratur frequenti ablutione et percussione, ita et puritas animi frequenti contritione, et concessione, pectorisque et corporis percussione et castigatione obveniat.

IX. Posset offerri *Virga Aaron* N. XVII. per quam de nocte germinantem, floresque et fructus producentem Aaron in Sacerdotem electus est. Unde concio dividi posset in tres partes. In 1ª ostenderetur magnitudo *potestatis* per virgam designari solitæ, ut PSAL. XLIV. indicatur, dum dicitur; *Virga directionis, virga regni tui* quæ propterea potest fusius explicari. In 2ª conditiones et officium Sacerdotis, ut scilicet producat *flores* ferventium desideriorum: *folia* Sanctorum et utilium verborum: et *fructus* clarissimorum operum in omni genere virtutum. 3º In tertia parte

dici posset, quod, sicut Aaron virga, reponi debet in arca intus aurea per charitatem, et foris nigra per pelles mortificationis et asperitatis corporis, et sic ad solos usus divinos deputari.

X. Posset *imago Melchisedech* panem et vinum offerentis eleganter depicta offerri cum hac inscriptione: *Tu es Sacerdos in æternum, secundum ordinem Melchisedech*, Ps. CIX. Ut primo ostendatur dignitas Sacerdotis, utpote, qui præstantior Rex est, quam Melchisedech propter majorem potestatem, et diutius durantem. 2º Ut significetur officium Sacerdotis, quod est panem et vinum offerre; ex quo iterum oritur nova excellentia, et tanto quidem major, quanto panis et vinum, quæ noster Sacerdos offert, præstantiora sunt iis, quæ Melchisedech obtulit. 3º Ut indicetur præmium, quod quærere debet Sacerdos, scilicet, ut cum Melchisedech dicat: *Da mihi animas, cætera tolle tibi*: intellige de iis, quæ ad honestam sustentationem non sunt necessaria.

XI. Posset *vestis clericalis* seu *toga nigra* offerri, ad tres præcipue qualitates Sacerdotis significandas. Nam 1º Vestis nigra fertur plerumque ab honoratioribus viris, unde et in Sacerdote dignitatem singularem significat. 2º Fertur ab humilibus personis, ut viduis et aliis similibus, unde et in Sacerdote humilitatem indicat juxta illud ECCL. III. *Quanto major es, humilia te in omnibus*. 3º Fertur etiam a lugentibus præcipue ad mortem aliqujus significandam, et sic in Sacerdote significat, eum mundo crucifixum esse, dice-reque cum S. Paulo posse. GAL. II. *Vivo autem jam non ego, vivit verò in me Christus*.

CAPUT VII.

Quomodo conciones apud rusticos haberi debeant.

Monita quedam generalia ad ejusmodi conciones pertinentia.

Etsi primo aspectu facile videatur apud rusticos concionari, recte tamen prudentiores censent, difficilius esse his et aliis ejusmodi hominibus simplicibus, quam doctissimis quibusque utiliter prædicare; nam materias et altiores concionandi modos, sicut passim in libris et pulpitis habentur et audiuntur, haud adeo est difficile invenire et imitari; at

ad ingenium simplicium se demittere, et tam materiam, quam elocutionem eorundem ingenio cum fructu accommodare; hoc enim vero opus, hic labor est, a multis quidem susceptus, a paucis vero ad eum, quem sperare debuerant, exitum perductus. Quare ut hac in parte Concionator munus suum recte obeat, proderit sequentes regulas observare.

I. Meminerit rusticos et alias hujusmodi personas fere suum gradum, et terminum habere in Christiana perfectione, ultra quem sine speciali gratia Dei non facile promoveri altius queant. Consistit autem hic terminus in eo fere, ut præcepta Dei et superiorum rudi quodam simplici modo, id est, sine multis reflexionibus ad particularia et supernaturalia motiva observet, et adversitates a Deo aut hominibus advenientes patienter tolerent; unde et Concionator prudenter in hoc quiescere, neque multum se fatigare debet, ut ulterius eos perducatur, nisi extraordinaria quædam indicia majoris aptitudinis in aliquibus reperiret.

II. Det operam, ut materiam, concionis non tantum in se, sed etiam respectu Auditorum valde practicam, id est, in quotidianos usus venientem eligat; alioqui enim non nisi cum tædio et absque fructu, utpote a non intelligentibus, quæ dicuntur, audietur.

III. Cum ex una parte cuivis Christiano nihil magis necessarium sit, quam ut conditiones ad meritum supernaturale requisitas sciat, et studiose observet, ne tam pretiosa cœlestes divitias congregandi occasio elabatur; ex altera vero parte nullibi prope major, quam apud rusticos ejusmodi conditionum ignorantia, atque neglectus reperiatur, ideo potissimum suarum concionum fructum in hac tanti momenti doctrina inculcanda consistere putet, atque adeo frequenter de servando vel recuperando statu gratiæ, atque intentione bona quotidianis laboribus præsenda concionetur.

IV. Studeat similiter, ut doctrinas ipsis propositas non modo clare et copiose, atque ad captum apposite explicet; sed quia etiam tardo plerumque intellectu et tenui memoria sunt præditi, frequentius repetat, et inculcet: neque curet, si propterea aliqui obmurmurent, sed potius illud S. Pauli dictum ad Philipp. III. proponat: *De cætero, fratres mei, gaudete in Domino, eadem vobis scribere (et dicere) mihi quidem non pigrum, vobis autem necessarium.*

V. In ipso quoque proponendi modo sum-

mam facilitatem ad captum procuret, eumque in finem apta quadam divisione in puncta utatur. Quæ quidem regula adeo necessaria est, ut non immerito credi possit, ex ejus observatione neglecta potissimum provenire, quod tam multæ parochorum conciones sine gustu et fructu audiantur.

VI. Argumenta, quibus ad persuadendam aliquam doctrinam utetur, fere ex utilitate petenda sunt; hæc enim sola propemodum ejusmodi homines moveri, quotidiana docet experientia. Unde altioribus motivis ex honestate et purissimo Dei bene placendi studio petitis nonnisi raro, et magna cum consideratione utendum est.

VII. Exempla probata, ubicumque potest, apte immisceat; hæc enim fructum vel damnum, quem ex observatione propositæ doctrinæ ipsos reportaturos dicebat, non modo proponunt, sed actu ipso reportatum ostendunt, atque adeo multo efficacius movent ad spem, de simili fructu obtinendo concipiendam. Eundem in finem etiam parabolæ et aptæ similitudines crebro sunt adhibendæ, ut quibus ipse Servator tamquam efficacissimis argumentis in omnibus fere concionibus suis est usus.

VIII. Elsi ejusmodi homines durioris plerumque sint ingenii, fere tamen magis expedire videtur, ut in spiritu lenitatis potius et amoris, quam timoris ex gravissimo poenarum infernalium sensu (quamquam et hoc motivum suo loco et tempore moderate adhibere conveniat) exorti procedatur; certe experientia compertum est, asperitate nimia Concionatoris exasperari potius tales personas, quam emendari, animumque ad subsequentes doctrinas penitus obdurari. Si ergo vehementiori remedio opus videatur, prius per ignorantiam, aut minus deliberatam voluntatem excuset, aut etiam per laudem aliquam (ad imitationem Dei Apoc. II. ubi dicit: *Scio opera tua, et laborem tuum, et patientiam tuam. Sed habeo adversum te pauca*), præmissam leniat animos atque disponat, quam altiore illam censuram adhibeat.

IX. Specialiter autem conetur singularem erga illos amoris paterni, ac pastoralis affectum, zelumque ardentem salutis illorum promovendæ demonstrare; vix enim credi potest, quam dispositi reddantur animi per ejusmodi affectum, ad quamvis doctrinam et medicinam arripiendam. Hinc sapienter monuit S. Augustinus tr. VII. in Epist. I. S. Joan. « Breve tibi præceptum proponitur :

Dilige, et dic quod vis. Radix sit intus dilectionis, non potest de hac radice nisi bonum existere. »

X. Cum ejusmodi personæ plerumque non magnum adeo appetitum afferant ad verbum divinum audiendum, nihil magis cavendum est, quam ne per prolongatas nimium conciones fastidium illis creetur; hinc enim certo efficeretur, ut varios quærerent titulos, causasque concionem negligendi, aut certe ad somnum sub ea capiendum se disponerent; habeat ergo Concionator semper ob oculos sapientissimum S. Themæ discursum in illud D. Pauli : *Perpaucis scripsi vobis, sic enim ait : Sermones breves valde accepti sunt; quia si sunt boni, avidius audiuntur : Si vero mali, parum gravant.*

XI. Summo studio caveat, ne ullum unquam verbum proferat, quò ruditatem illorum ipsis exprobare, aut aliquem eorum contemptum indicare videatur; nec enim explicari satis potest, quam graviter exulcerent animos ejusmodi dicta minus sincero animo prolata: nimirum, ut ipse pro ovibus eos non agnoscere videbitur, ita nec ipsi illum velut Pastorem revereri, atque amare dignabuntur.

XII. Etsi sæpe illos ad obedientiam superioribus exhibendam exhortari conveniat. Cavere tamen sedulo oportet, ne, si forte inter illos et magistratum dissensio sit exorta, publice propterea illos graviter exagitet; quia talis exagitatio potius irritat animos, et aversionem parit a Parocho, ut qui, cum pacificator esse deberet, judicis officium assumere, et in cathedra velut tribunali publice eos damnare velle videbitur. Potius ergo, si causam hujus dissensionis ex parte subditorum stare adverterit, auctores dissensionis inquirat, et privatim ad se vocatos aptis rationibus et verbis disponere studeat, ut errorem agnoscant et magistratui eam, quæ ipsi debetur, reverentiam, atque obedientiam exhibeant. Multo minus vero magistratum, si forte errare videbitur, coram rusticis publice reprehendere sumat, quia sic gravi periculo subditos exponeret, ad rebellionem contra superiores suscipiendam, ad quam quidem pronissimos esse rusticorum animos multiplici experientia compertum est.

Exemplar primum.

Quomodo utilis et grata materia rusticis in concione proponi possit.

Thema.

Quis putas major est in regno cœlorum.
MATTH. XVIII.

Scopus.

Probandum. Quod status rusticorum omnium felicissimus, atque adeo illi sorte sua contenti esse debeant.

Syllogismus principalis.

Ille status est omnium felicissimus, in quo homo vivit jucundius, moritur confidentius, et post mortem præmiatur copiosius, atqui talis est status rusticorum; ergo hic status merito felicissimus est censendus.

EXORDIUM.

Non dubito, quin aliquot ex meis Auditoribus audito meo themate, apud se cogitaverint: Hæc quæstio nil ad nos pertinet; neque enim si de majoritate, aut beatitudine agitur, nos in certamen venire possumus, utpote de quibus constat, quod infimum in dignitate et felicitate gradum obtineamus, et ad miseras et labores nati simus. Hinc passim contemnimur, contumeliis afficimur, et duris exactionibus pene opprimimur, meritoque cum S. Paulo I. ad Cor. iv. dicere possumus: *Usque in hanc horam esurimus, et sitimus, et nudi sumus, et colaphis cœdimur, et instabiles sumus, laboramus operantes manibus nostris, maledicimur, et benedicimus; blasphemamur, et obsecramus; persecutionem patimur, et sustinemus; et tamquam purgamenta hujus mundi facti sumus omnium peripsema.* Ita quidem loquuntur aliqui, qui conditionem et felicitatem status sui ignorantes eundem ex iis potius, quæ sentiunt aperte, quam quæ occulte percipiunt, metiuntur, aliter de rusticorum statu poeta sensit, dum dixit: « Felices nimium, bona si sua nossent agricolæ. » Idem et ego profecto

judico, judicabuntque mecum, quotquot eundem vestrum statum penitus inspexerint, et commoda multiplicia, quæ in eo latent, paulo accuratius perpenderit. Quare, ut et vos felicitatem hanc vestram agnoscatis, et statu vestro contenti debitas pro vestra vocatione gratias agatis, ostendam in præsentî concione nullum omnino statum vestro feliciorem esse, si in eo, prout oportet, vivere velitis. Spero itaque, tanto attentius vos dicentem audituros, quanto magis ea, quæ dicentur, ad solatium vestrum pertinere videntur.

Propositio.

Equidem, si breviter descriptionem felicissimi status afferre velim, videor mihi cum commode sic posse describere. Est talis status, in quo homo vivit jucundius, moritur confidentius, et post mortem præmiatur copiosius; neque enim video, quid ultra hæc tria ad felicitatem requiri queat; atqui reperiri ea, simulque possidere, vix ulli homini, aut certe non nisi paucis, iisque nobilissimis, doctissimis, et potentissimis concessum videtur. Ast ego aliter longe sentio, et descripta tria capita, non nobilissimis et potentissimis Regibus, et Principibus, sed pauperibus et vilissimis rusticis, si Christiane et juxta statum suum vivant, convenire contendo.

Pars prima.

Et primo quidem eos *jucundius*, quam alios quoscumque vivere aio, uti jam olim sensisse sapientissimus Salomon videtur, dum Prov. xxx. eorum potissimum conditionem et statum sibi exoptavit, dicens : *Mendicitatem et divitias ne dederis mihi, tribue tantum victui meo necessaria, ne forte satiatas (ut divites et potentes) dicam : Quis est Dominus? aut egestate compulsus (ut mendici) furer et perjurem nomen Dei mei.* Quis enim hæc duo mendicitatem et divitiarum abundantiam perinde ut rustici a se remota habet? Sed ut clarius hoc ipsum vobis demonstrem, examinemus paulo accuratius, quæ voluptates in statu vestro reperiantur. Duplicis generis voluptates (honestas puta) reperire est, corporis et animi; quoad corpus potissime reputantur, si quis sanus sit, si cibus et potus sapiat (neque enim voluptas gustus ex pretio aut præstantia cibi potius, quam sapore percipitur) si quiete et secure dormire

queat. Quoad animam vero ille jucundissime vivit, qui bonam conscientiam, et inde natam tranquillitatem et securitatem habet; nam ut jam olim Salomon Prov. xv. dixit : *Secura mens quasi jube convivium*, et ut pius Asceta l. II. de imit. c. iv. pronuntiavit : « Si gaudium est in mundo, hoc utique possidet puri cordis homo, et si est alicubi tribulatio et angustia, hoc melius novit mala conscientia. » Id quod pulchre Dionysius Rex Siciliæ Damocli famulo suo probavit; cum enim Damocles assiduo felicitatem sui Regis deprædicaret, jussit Rex convivium regium apparari, et Damoclem in sella regia mensæ assidere, et gladium a tenui equinæ caudæ filo super caput ejus suspendi. A cujus conspectu, cum exanimatus propemodum Damocles cibos tangere nollet, subjecit Dionysius, idem sibi inter delicias suas evenire, utpote ad quas suspensus perpetui periculi gladius omnem appetitum tolleret; ut adeo merito Horatius cantarit : « Hic murus aeneus esto, nil conscire sibi, nulla pallescere culpa. » Jam vero geminam hanc voluptatem quis magis, quam pie viventes rustici participant? Quis enim sanitatis beneficio magis, quam rustici fruitur? Quis cibos suavius capit? Quis securius et quietius dormit? Itē, ingredimini civitatem, et inquilinorum corporalem constitutionem examine; et modo unum podagra laborantem; modo alium calculo vexatum, aut febri calida propemodum exustum, aut hydrope inflatum, aut alio morbo gravi afflictum invenietis. Quia, ut bene Salomon Eccl. xxxvii. advertit : *In multis escis erit infirmitas, et aviditas appropinquabit usque ad choleram.* Accedite subinde ad ipsas Regum aut Principum mensas, et easdem quidem ferculis plurimis et pretiosis repletas invenietis, sed ad quas vix post varia, longaue intervalla manus extendunt, modicumque carpunt, eo quod anima eorum satiata etiam favum calcet. Prov. xxvii. Accedite denique ad ipsos lectos eorum, et molli quidem in culcitra prostratos, sed a latere in latus volutatos, et somnum nequiquam advocantes, cernetis, eo quod *saturitas divitis*, ut Salomon ait Eccl. c. v. *non sinit eum dormire.* Recedite dein ab istis, et ad rusticorum pagos casasque vos conferte, et qui vel podagra vel calculo, vel hydrope, alioque simili extraordinario morbo laboret, vix unum reperietis. In ipsa vero mensa tam avide, licet vilissimos dumtaxat cibos comedentes, conspicie-

tis, ut vel ipse talis aspectus orexin ad simul manducandum creare possit. Noctu vero tam quiete et suaviter dormientes reperietis, ut dum pedibus lectum conscenderunt, jam caput ut vulgo dicitur, obdormierit, sicque impletum sit, quod Salomon l. c. dixit, scilicet dulcem et suavem operanti somnum esse. Hic nimirum labor optimus medicus, optimus Morphetus seu somni conciliator, et optimus coquus est; hic malos humores dissipat, et sic morborum radicem tollit; hic curas inutiles fugat, et sic vigiliarum causam aufert; hic cibos optime condit, efficitque, ut, quemadmodum Salomon Prov. xxvii. ait: *Anima esuriens etiam amarum pro dulci sumat*; uti quondam fassus est Rex ille, qui, cum in venatione avidius feram insectatus, longius aberrasset, sicque sub serum vesperem ad Eremitam divertere coactus, nihil nisi mucidum panem et aquam gustasset, aperte ac sincere pronuntiavit, se toto imperii sui tempore nunquam esse suavius epulatum, eo quod scilicet nunc famem velut optimum coquum fuisset nactus. Quis igitur neget, rusticos præ aliis hominibus corporis voluptates participare? Non minus vero etiam animi gaudiis, quæ ex bona conscientia oriri diximus, fruuntur; si enim *otium*, teste Eccl. c. xxxiii. *omnem malitiam docet*, annon proscripso otio velut radice etiam proscribi peccata velut infelicia gergina dicemus? Quis vero hoc otium magis proscribit, quam rustici totis diebus et mensibus in labore occupati? Et sane ipsa experientia satis confirmat, minimam absolutionis materiam, imo interdum prope nullam apud laboriosos rusticos a confessariis reperi; et si quidem interdum reperiat, talia peccata, plerumque diebus festis, aut aliis temporibus, quibus otio vacarunt, commissa ab ipsis fuisse. Hinc ingeniose non nemo jucunditatem conscientiae ex laboriosa eorum vita exortæ accommodata fabula expressit, dum dixit, factum esse, ut quondam musculus inhabitans civitatem, alium musculum in villa commorantem inviseret, cumque ei a rurali musculo nonnisi mucidus, durusque panis pro convivio appositus esset, nauseans ille tam tenuem cibum, rusticorum murem, ut secum in urbem ambularet, invitaret, alias se delicias apposituram pollicitus. Nec fefellit sane, quippe illum in cellam penuariam omnium ciborum genere abundantem duxit, sed vix delicias gustare cœperant, cum ecce tibi felis ex insidiis adfuit, et ita ambos exterruit, ut

vix ad foramina sua redire salvis licuerit. Quare recollecto nonnihil a terrore spiritu valedixit ruralis musculus urbano, et hæc pauca pro coronide adjecit: « Vale, frater, et tuas tibi delicias habe, ego mucido meo pane contentus, malo deinceps ruri absque timore vivere, quam inter ejusmodi delicias perpetuum vitæ periculum subire. » Annon in musculo hocce ingeniose felicitatem vitæ vestræ adumbratam cernitis? Annon et vos, et quidem experti fatebimini, veram esse Salomonis sententiam, qua dixit: *Melior est buccella sicca cum gaudio, quam domus plena jurgii*? O igitur vere felices vos, si bona vestra nossetis agricolas.

Pars secunda.

Jam vero, ut ad alteram felicitatis rusticanae partem veniamus, quis confidentius mortem, quam rustici, aliique similes homines expectant? Quis enim magis liber est ab iis, quæ mortem terribilem et ingratham faciunt? Tria equidem invenio, quæ faciunt, ut minus libenter homines moriantur. 1º Derelictio bonorum et amicorum. 2º Impugnatio Dæmonum. 3º Timor rationis Deo reddendæ, quæ omnia breviter complexus esse videtur Eccles. c. xli. dicens: *O mors, quam amara est memoria tua homini pacem habenti in substantiis suis*. Hinc enim provenit, ut tam ægre deserantur bona præsentia, quia futura, quæ contempserunt, sperare non possunt; hinc timent impugnationem Diaboli, quia sciunt, quod S. Paulus I. Cor. vi. dixerit: *Eos, qui volunt divites fieri, incidere in tentationem, et in laqueos Diaboli, et desideria multa inutilia et nociva, quæ mergunt homines in interitum et perditionem*. Hinc tantopere timent rationem reddere, quia sciunt dictum a Christo, quod *cui multum datum est, multum quæretur ab eo*. Luc. xii. Quodque adeo horrendum sit incidere in manus Dei viventis, et de quovis obolo, punctoque temporis rationem severissimam exacturi. Atqui horum nihil metuere habent rustici; cum enim plerumque tenuibus opibus præditi sint, et in hoc corpore velut in exilio aut carcere vixerint, facile rapinam bonorum suorum a morte factam tolerant, scientes se habere meliorem substantiam. HEBR. x. ideoque dicunt potius cum S. David Ps. cix. *Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est*; et cum S. Paulo 1.

PHILIP. *Desiderium habeo dissolvi, et esse cum Christo.* Hinc neque tentationes Diaboli admodum timent, ut qui nudi cum illo luctantur, atque adeo, unde eos apprehendere possit, non habent; unde sicut pauper securus cantat coram latrone viator, ita etiam ipsi securi ad patriam pergunt. Omnium minime vero rationem reddere debent, quia cum pauca acceperint, pauca requirentur, satisque feliciter composita erit ratio, si suo statu contenti fuisse, et fideliter ad Dei gloriam laborasse, et tribulatione patienter perpessi fuisse deprehendantur. Atque hæc videlicet causa est, cur Joannes Arragoniæ, et Philippus II. Hispaniæ Reges, cum ad mortis confinia pervenissent, rusticorum præcipue sortem sibi optarint, dixerintque ad suos : « Quid prodest modo nobis dignitas, qua eminimus? Quid potentia, qua polluimus? Et quid honores, quibus fulsimus? Quid divitiæ, quibus abundavimus? Quid voluptates, quibus frui sumus? Transierunt omnia tamquam umbra, et nihil nobis reliquerunt, nisi vanitatem, animique afflictionem. O utinam rusticorum nobis infima sors obtigisset! Quam læti atque securi nunc æternitatis iter ingrederemur, et coram supremo Judice compareremus! » Ecce dilecti, quid de noctis vestræ securitate summi Reges, et eo tempore, quo magis illuminatos plerumque oculos, et intellectum vexatio morborum et mortis imminenti facere solent, sentiant. Quam vere adeo dixerit ECCLESIASTICUS XLI. *O mors bonum est iudicium tuum homini indigenti; et qui minoratur viribus, et cui de omnibus cura est : noli metuere iudicium mortis.* Si ergo a felici morte merito sapientes omnem nostram felicitatem pendere arbitrantur, annon vel ex hoc capite optatissimum dicemus rusticorum statum, in quo, ut vidimus, tam beatam et tranquillam mortem sperare licet?

Pars tertia.

Sed forte post mortem minus felices erunt? Neutiquam profecto; si enim ea capita, ob quæ majus in altera vita præmium hominibus contingere solet, accuratius examinem, vix ullo in statu æque jea, ac rusticorum reperi.

Si enim primo juxta Servatoris dictum MATTH. XXIII. *Qui se humiliaverit, exaltabitur, et quo magis se humiliaverit, tanto magis exaltabitur,* perinde ac pila, quo fortius

terræ impacta est, tanto altius sursum resilit. Quis dubitet rusticos in cœlis olim præ aliis exaltandos esse, qui præ aliis, dum adhuc in terris viverent, humiliati sunt? Si enim humilitatis est vilissimum, et infimum locum libenter tenere, et ultro quærere, annon hunc locum rustici præ aliis tenere conspiciuntur? Si humilitatis est libenter ab aliis contemni et irrideri velle, annon hoc ipsum rustici præ aliis velle possunt, si occasiones, quæ frequenter ipsis occurrunt, arripere velint? Si humilitatis est, humilia et vilia officia libenter obire; annon hoc præ aliis rustici faciunt, qui inter pecora et fimum majorem vitæ partem consumunt? Si humilitatis est, nihil sibi de suis operibus, sed soli Deo omnia adscribere, quis minus inani huic gloriæ obnoxius, quam rustici deprehenditur? An ergo si ex virtutis motivo seu propter Deum libenter tales esse, tales videri et ut tales tractari velint? Annon merito credimus, eos tanto altius in cœlis supra alios evehendos, quanto profundius in hac vita infra alios descenderunt? Non immerito certe creditur, rusticis in altera vita eventurum quod gallinis, et magnis dominis, si non bene vivant, quod falconibus solet evenire; ut enim falcones, dum vivunt, in magno pretio et honore sunt, et in manibus portantur, optimo cibo pascuntur, et dum in aere, cum adversariis dimicant, omnium in se animos, oculosque convertunt; postquam autem mortui sunt, ad nihilum utiles reputantur, et in fimetum abjiciuntur. E contrario vero gallinæ, quamdiu vivunt, a nemine honorantur, sed ex domo expulsæ grana pro victu ex fimeto, aut terræ sordibus eruere coguntur; postquam vero occisæ sunt, summo studio primum deplumantur, variis aromatibus condiuntur, optimo juscule immerguntur, in argentea, aut omnino aurea patina collocantur, aulicorum seu dapiferorum manibus ad mensam regiam portantur, et in ventre Regum, Principumque velut sepulchro conduntur; ita pariter magni domini in hac quidem vita ab omnibus coluntur et amantur, oculosque omnium in se conversos habent; post mortem autem, si male vixerint, in fimetum inferni abjiciuntur. E contrario vero rustici, licet in hac vita victum suum in fimeto quærere cogantur, post mortem tamen, quæ pretiosa est in conspectu Domini, cum Lazaro portabuntur ab Angelis in cælum, ibique in sinum Abrahamæ æternam quieturi abscondentur.

Si jam 2° *Sicut socii passionum cum Christo fuimus, ita et gloriæ erimus*, Apost. teste I. COR. v. Annon iterum merito credimus, rusticos præ aliis magna in cœlis gloria fruituros? Ut qui tam multa cum Christo pati coguntur? Quis enim est, qui Christum patientem magis repræsentet, quam illi? Annon enim sæpe sanguinem sudare, id est, opes cum tanto labore partas suis superioribus offerre debent, et gravissimo propterea morore afficiuntur, ita ut non raro dicere cum veritate possint: *Tristis est anima mea usque ad mortem?* Annon sæpe illi ab uno tribunali ad alterum cum ludibrio mittuntur, et sæpe omnino injuste condemnantur, aliisque, qui muneribus iudices corruerunt, postponuntur? Annon illi crudelibus flagellis, id est, injustis poenis et exactionibus flagellantur? Annon frequenter coronas spineas portare, id est, durissima imperia audire, et exequi coguntur? Annon illi labores graves, aliasque plurimas miseras velut gravissimam crucem ferre coguntur? Annon denique illi in cruce sua omnino plerumque moriuntur? Si ergo hæc omnia propter Christum patienter, libenter, et constanter ferant, annon ingentis gloriæ in cœlis obtinendæ spem justissimam concipere possunt? Annon ipsi præ aliis audient illud solatio plenissimum Christi encomium LUC. XXII. *Vos estis, qui permansistis mecum in tentationibus meis, et ideo dispono vobis, sicut disposuit mihi Pater meus regnum, ut edatis, et bibatis super mensam in regno meo, et sedeat is super thronos judicantes duodecim tribus Israel?*

Quod si denique tertio ii, qui charitatem proximi præ aliis exercent, Deum in altera vita liberalem maxime sunt reperturi, ut qui, quamdiu aliquid facimus uni ex minimis suis, sibi factum reputat. Annon ex hoc quoque titulo magnam gloriam sperare rustici possunt? Annon enim illi cum gaudio et magna confidentia accedere ad Judicem, et cum veritate dicere olim potuerunt: Domine vidimus te esurientem in servis tuis, ideoque cum magna diligentia coluimus agros, ut pascereamus te in illis: vidimus te sitientem, et ideo vineas et hortos coluimus, ut vino et cerevisia possemus potare te: vidimus te nudum, et ideo pecora, agnosque curavimus, ut ex his possemus vestire te. Si ergo, qui vel semel dumtaxat ejusmodi opera charitatis præstitit, justissimam spem concipit magnæ gloriæ obtinendæ, quantam sperare poterit

rusticus, qui non semel tantum talia officia præstitit, sed totam propemodum vitam in iisdem consumpsit.

Epilogus.

Credo itaque videre vos tandem, quod ab initio probaturum me promittebam, scilicet esse felicissimum statum rusticorum, si pie et Christiane vivere studeant, quid ergo superest, nisi ut saluberrimam Siracidis ECCLES. II. doctrinam, vobis datam putetis, dum dicit: « Confide in Deo, et mane in loco tuo; facile est enim in oculis Dei subito honestare pauperem. » Dicite ergo cum Jobo XXXIX. c. *In nidulo meo moriar, et super palmam multiplicabo dies.* Dicite cum S. David II. REG. *Ludam, et vilior fiam plus, quam factus sum, et ero humilis in oculis meis;* veniet, veniet aliquando tempus, quo ea, quæ ante commemoravi, impleta videbitis: veniet tempus, quo illi, qui vos in hac vita adeo presserunt, et despexerunt, dicere cogentur: *Hi sunt, quos aliquando habuimus in derisum, et in similitudinem improperii. Nos insensati vitam illorum existimabamus insaniam, et finem illorum sine honore. Ecce quomodo computati sunt inter filios Dei, et inter Sanctos sors eorum est, quam vobis omnibus concedere dignetur Pater, Filius, et Spiritus Sanctus. Amen.*

Exemplar secundum.

In quo ostenditur, quomodo certa quædam actio breviter rusticis commendari queat.

Thema.

Itē, et vos in vineam meam. MATTH. X.

Scopus.

Amor laboris persuadendus.

Syllogismus principalis.

Tunc merito amandus est labor, quando is a Christo ipso electus, et per totam vitam susceptus est; et nos a gravibus malis defendit; et ingentia bona procurat; atqui hæc

omnia facit labor; ergo merito amandus est.

EXORDIUM.

Legitur apud S. Lucam c. ix. quod, cum Christus Samaritanos invisere vellet, et hi eum non recepissent, discipuli ejus indignati dixerint: *Domine vis dicimus, ut ignis descendat de caelo, et consumat illos?* Quos Christus quam primum arguit dicens: *Nescitis, cujus spiritus estis*: quasi diceret, non estis memores vocationis meae et vestrae, alioqui talia dicta non proferretis. Quod hoc loco Christus Apostolis dixit, hoc idem iudicio meo etiam non raro rusticis dici posset, quando tantopere laboriosam suam vitam detestantur, et se ob hanc causam infelicissimos putant: *Nescitis, cujus spiritus estis*. Nescitis, quod *Sicut avis ad volatum, ita homo ad laborem natus sit*, Jobo teste c. v. Nescitis vocationem rustici specialem esse, ut vitam in laboribus recte susceptis consumat, et per hoc aeternam quietem sibi comparet. Quare ut deinceps saltem labores magis ametis, et vocationem vestram perfectius prosequamini, afferam in hac concione breviter causas propter quas laborem singulariter amare, et constanter exercere debeatis. Attendite diligenter, quia si dicenda bene perceperitis, et retinueritis, non modicum inde solatium referetis.

Pars prima.

Tres praecipue causas invenio, ob quas laborem singulariter amandum censeo. Prima et praecipua est *Exemplum Christi*, qui de seipso per Davidem Ps. lxxxvii. fatetur. *Pauper sum ego, et in laboribus a juventute mea*. Quis autem vel ex hoc solo capite laborem non summopere aestimandum et amandum dicat? Cum enim Christus nobis in Ducem et Magistrum datus sit, annon merito illam vitam et viam, quam ille verbo et exemplo docuit, felicissimam putabimus? Et vero etiamsi talis non esset, annon solum exemplum illius merito sufficere deberet ad labores impigre assumendos? Quis enim servus, si Dominum videret alacriter se ad laborem accingere, non erubesceret, si Domino laborante ipse a labore eximi et quiescere vellet? Aptum hujus rei exemplum in Hannibale, ejusque militibus habemus; cum

enim hic dux fortissimus exercitum super montem aliquem nive et frigore obsitum ducere destinasset, videretque milites graviter ab hoc itinere abhorrire, prior ipse montem aggressus est, et mox effecit, ut milites quoque alacres sequerentur. Idem ergo et Christus erga nos homines fecit; vidit nimirum laborem asperum et durum esse, atque adeo a nobis difficulter suscipiendum; itaque prior ipse illum suscepit, ut suo exemplo nos ad eum suscipiendum animaret. Quis ergo nunc sequi eum detrectabit? Quis laborem recusabit? Et si omnes laborem amare debent, quanto magis rustici, qui specialiter ab eo ad hoc vocati sunt, ut laboris sui illos socios haberet? Hoc ergo, o dilecti, hoc exemplum frequenter ob oculos ponite, et haud dubie deinceps levissimos omnes labores reputabitis. Si enim juxta commune proverbium, solatium est miseris, socios habere, et jucundus comes est viae vehiculum; annon summum solatium reputabitis, si adverteritis, vos in laboribus Deum ipsum, Redemptorem et Benefactorem maximum, qui et in hac, et in altera vita vos beare potest, socium nactus esse, annon dicetis suo modo cum S. Bern. « Nolo esse sine vulnere (et labore) quando Dominum meum video vulneratum, et sub laboribus fatiscentem; verbo: Non sentit sua vulnera miles: nec rusticus laborem, qui Ducis vulnera (et laborem) intuetur. »

Pars secunda.

Alter a causa, ob quam amandum dico laborem est, quod a gravissimis curis corporis, et animi defendat. Quod enim gravius malum corpori accidere potest, quam si sanitas per varios morbos laedatur, et appetitus ad cibum et somnum, velut duo praecipua vitae humanae sustentacula tollatur? Atqui ab omnibus his malis praecipue labor defendit, unde enim provenit, quod plerumque inter rusticos tam pauci aegri reperiantur, unde fit, ut his praeter aliis cibis, etsi vilis, optime sapiat? Unde fit, ut praeter aliis suavissime dormiant? Profecto non alia horum omnium causa, quam labor est, ut non immerito quidam laborem propterea optimum medicum et coquum, et somni conciliatorem dicant. Porro quod gravius malum animae est, quam peccatum? Quis autem ab hoc potentius defendit, quam labor, ut qui ipsam radicem mali tollit? Duplicem enim omnium malorum radicem repe-

rimus. Prima est otium, de quo jam pridem Eccl. c. xxxiii. *Multam malitiam docuit otiositas*. Notumque est illud Poetae: « Otia si tollas, periere cupidinis (et omnis alterius peccati) arcus. » Certe, quia David, dum alii Reges ad bella procedebant, in domo otiosus sedit, in gravissima illa adulterii et homicidii scelera incidit. Sed et inter potiores Sodomiticorum peccatorum causas hoc otium numeratur Ezech. xvi. *Hæc fuit iniquitas Sodomæ sororis tuæ, superbia, saturitas panis, et abundantia, et otium ipsius et filiarum ejus*. De otioso nimirum verificatur illud Salomonis Prov. xxiv. effatum: *Per agrum pigri hominis transivi, et ecce totum repleverant urticae*, seu peccata. Quod autem efficacius medium ad otium hoc proscribendum, quam labor reperiri potest? Ita sane et experientia docet, et sapiens Eccl. xxxiii. testatur, dum ait: *Cibaria, et virga, et onus asino, panis et disciplina, et opus servo. Operatus in disciplina, et quærit requiescere: laxa manus illi, et quærit libertatem* (ad peccandum) *jugum et locus curvant collum durum; et servum inclinant operatione assidue. In opera itaque constitue illum, hoc enim condecet eum*. Altera causa est tentatio Diaboli, qui tunc maxime impugnat, quando hominem otio deditum videt. Hinc Christum aggressus est, quando putavit, eum in deserto otio vacasse. Hinc etiam recte S. Hieronym. monet: « Facito semper aliquid operis, ut diabolus te semper occupatum inveniat. » Nam, ut antiqui Patres sentiebant, laboriosus ab uno, otiosus ab innumeris Dæmonibus oppugnatur. Id quod ipse Deus S. Antonium docuit. Cum enim hic Sanctus ab otio et Dæmone graviter impugnaretur, remediumque a Deo peteret, hic Angelum ei misit, qui modo oravit, modo legit, modo laboravit, comedit, dormivit, simulque dixit Antonio: « Sic age, et liberaberis. » Quis ergo laborem hac de causa non singulariter amet? Quis enim adeo insanus et ingratus est, qui, si videret domum suam aut patriam ab hostibus sævissimis circumdatas, et manifesto in periculo vitæ, et omnium bonorum versaretur, a Rege autem quodam ex speciali gratia ipsi dux aliquis cum exercitu fortissimo in auxilium mitteretur, nollet hunc ducem in domum suam vel patriam intromittere? Cum ergo a tot corporis animæque malis undique obsideamur, et ab his, ut vidimus, laboriosa vita ex speciali gratia a Deo nobis prædestinata, tam potenter nos

liberet; annon æquissimum putamus, ut laborem pro summo beneficio agnoscamus, atque adeo illum non modo avidissime amplectamur, sed etiam usque ad finem vitæ continuemus?

Pars tertia.

Tertia, eaque non levissima causa ad labores alacriter suscipiendos impellens est *præmii magnitudo*, non tam in hac (quamquam nec hic desint ingentia commoda) quam in altera vita percipienda. Quam quidem breviter complexus esse videtur Servator noster: dum MATTH. xiii. dixit: *Regnum cælorum simile est thesauro abscondito in agro*, cur enim illud comparavit thesauro in agro, et non potius in palatio, aut urbe abscondito; nimirum indicare videtur voluisse, quod per laboriosam vitam, quæ in agro potissimum exercetur, præcipue beatitudo in regno cælorum possidenda obtineatur; facit nempe, nobiscum Deus, quod Rusticus quidam fecisse scribitur, qui in agone convocans filios suos, quos plures habebat, dixit illis, in vinea sua thesaurum latere, eumque illius fore, qui primus ipsum invenisset, et eruisset. Cum ergo filii post mortem Patris totam vineam magno labore circumfodissent, thesaurum quidem nullum repere-runt, sed quia vineam tali fossione valde frugiferam effecerunt, magnum inde lucrum perceperunt, id quod pater thesauri nomine intellexerat. Idem ergo nobiscum facit Deus, atque ut ad laborem diligendum, impigre-que suscipiendum animet, thesaurum non quemcumque, sed regni cælorum latere ait. Et hinc videlicet est, quod merito SS. Patres amorem ad laborem pium et honestum inter præcipua prædestinationis signa numerare non vereantur; aiunt enim perinde in die iudicii Christum nobiscum acturum, sicut olim Cato cum iis, qui cives Romani fieri volebant, egisse scribitur; sicut ergo is ante omnia manum sibi porrigi jubebat, et si quidem teneram et nitidam viderat, talem ut ineptum pro cive Romano repellebat; si vero callosam, et labore attritam deprehenderat, tum enim vero talem utpote labori assuetum civibus Romanis adscribere non dubitavit. Ita, et Christus in die iudicii manus judicandos porrigi jubebit; et si quidem labore utili propter ipsum suscepto attritas repererit, earum possessores cælo dignos judicabit; si autem ob otium, et laboris ca-

rentiam tersas, nitentesque invenerit, a civitate cœlesti eos excludet. Id quod non uno exemplo ostendit; sic enim de murario quodam apud Nicolaum Lanciz. opusc. xv. n. 40. legitur, quod post mortem apprensus toto quidem corpore magnum splendorem habuisse conspectus fuerit, sed manus præcipue admirando splendore fulserint. Eo quod hæ potissimum in labore peragendo, propter quem murarius iste cœlum obtinuerat, fuerint occupatæ. Sic etiam de Menna Monacho S. Climacus, conc. iv. narrat, quod post mortem ex ejus sepulchro, liquor mire odoriferus effluerit, cumque Abbas miraculi stupore attonitus aperiri sepulchrum juberet, deprehensum est, quod ex pedibus promanasset, utpote quibus obedientiæ opera præcipue fuerat usus. Præ reliquis tamen memorabile est, quod in vita S. Bern. legitur ipsa SS. Mater Dei vasculum aliquod sudore plenum cuidam Monacho ostendisse, dixisseque, hunc esse sudorem, quem ex fratrum in agro laborantium corporibus collegisset, quemque adeo nunc Filio suo oblatura, debitumque pro eo præmium expetitura esset. O si hæc omnia diligenter expendere rusticus, quam prompti et alacres forent ad quosvis labores exantlandos. Dicite, quæso, Auditores, si Rex aliquis promulgari juberet, si deinceps pro quovis motu corporis propter ipsum suscepto ducatum daturum, annon gaudio difflueretis ob hunc tam exoptatum nuntium? An ullum laborem vobis difficile futurum putaretis? Cum ergo Deus non Ducatum tantum, sed tale gaudium, quod in cor hominis non ascendit, pro quovis etiam minimo labore ad gloriam suam suscepto promiserit, annon memoria et spes hujus præmii omnem vobis, quantumque laborem, dulcem efficiet? Memorabile hunc in finem exemplum vitæ Patrum offerunt, dum narrant, Eremitam fuisse, qui advertens nimis molestum esse laborem in aqua quotidie de fonte tam remota haurienda susceptum, statuit cellam suam propius ad fontem extruere, in qua cogitatione dum pergit ad dictum fontem, audit aliquem pone sequentem, gressusque numerantem, quare se convertens, Angelumque videns interrogat: Ecce gressus istos numeraret? Cui respondit Angelus, ideo se eos numerare, ut quemvis eorum Deo offerat, æternumque pro eo præmium petat. Quod ubi audivit Eremita, si sic res se habet, ait, non modo propiorem cellam meam fonti non faciam, sed remotius ab antiquo

loco ædificabo, ut occasionem habeam plures pro Deo gressus faciendi.

Epilogus.

Agite ergo dilecti, et vel hodie iterum illam S. Pauli I. Cor. xv. sententiam vobis in memoriam revocate: *Itaque, fratres mei, stabiles estote, et immobiles, abundantes in opere Domini, semper scientes, quod labor vester non est inanis coram Domino.* Cogitate illa Dei verba repeti ad vos Apoc. cap. ii. *Scio opera tua, et laborem, et patientiam tuam, et suo tempore compensabo, meminitote olim in vobis impletum iri, quod S. David PSALM. cxxv. dixit: Euntes ibant, et flebant mittentes semina sua, venientes autem venient cum exultatione portantes manipulos suos.* Tunc dicetis cum gaudio illud Eccl. c. lvii. *Videte oculis vestris, quia modicum laboravi, et inveni mihi multam requiem, quam nobis omnibus per merita et labores suos impetrare dignetur Jesus Christus Dominus noster, qui cum Patre et Spiritu S. vivit in sæcula sæculorum. Amen.*

Exemplar tertium.

In quo ostenditur, quomodo una materia in plures conciones dividi et tractari possit.

Thema.

Præceptor, tota nocte laborantes nihil cepimus; in verbo autem tuo laxabo rete. Luc. v.

Scopus.

Ostendendum, quid ante laborem observandum sit, ut fructuose suscipiatur.

Syllogismus principalis.

Omnis actio in nomine Domini inchoata felicem sortietur exitum; atqui actio, quæ in gratia Dei cum legitima intentione, et invocatione divini auxilii suscipitur, inchoatur in nomine Domini, ergo felicem sortietur exitum. —

EXORDIUM.

Quod in hodierno Evangelio Apostolis evenisse legitur, id vereor, ne multis, et utinam non plerisque rusticis, aliisque hominibus, qui inter labores vitam suam consumunt, eveniat, vereor, inquam, ne plerique in vitæ suæ fine cum dolore et rubore dicere cogantur : *Præceptor, tota vita laborantes, nil cepimus*. Neque tamen causam multum et diu indagare oportet. In promptu quippe est, id unice ex hoc capite provenire, quod ea, quæ ante, in, et post labores observanda sunt, studiose non observent, seu, quod idem est, quod in verbo Domini retia suorum laborum, conatumque non laxent. Quare ne vobis idem eveniat, dicam in hac et sequentibus concionibus, quid in laboribus vestris observare debeatis. Et hodie quidem initium faciam ab iis, quæ ante laborem observanda sunt. Spero proinde, sicut materia hæc omnibus valde necessaria est, ita etiam ab omnibus magna cum attentione auditum iri.

Propositio.

Commune apud Latinos proverbium est : *Dimidium facti, qui bene cepit, habet*, quod Germani nostri sic proferunt *wohl gefangen, an, ist halb gethan*. Quo quidem indicare voluerunt, plurimum ad felicem actionis exitum sortiendum conducere, si ea bene inchoetur. Hinc S. Climacus dixit, peculiarem Dæmonem esse constitutum, qui *præcursor* vocatur, cujus officium sit, homines impedire, ne primas diei cogitationes, Deo offerant, eo quod experientia constet, ejus plerumque totum esse diem, qui primas sibi cogitationes vindicaverit. Quod iste Sanctus de die dixit, hoc de quovis opere merito dici debet, atque adeo quicumque cupit felicem suæ actionis exitum obtinere, ante omnia studeat, ut bene incipiat talem actionem; id autem quomodo præstandum sit, pulchre S. Petrus suo exemplo in hodierno Evangelio docuit, dum dixit : *In verbo tuo* (id est nomine) *laxabo rete*. His enim verbis significavit tria requiri, ut actio aliqua bene inchoetur.

Pars prima.

Enim in nomine Domini laborare idem significat, ac in *charitate et gratia Dei*, laborare. Hunc enim sensum videtur hodiernum Evangelium confirmare, dum narrat, Apostolos Christo non præsentem frustra laborasse; quam primum autem præsens fuit, mox eos felicem piscationis successum fuisse sortitos, nimirum verissimum est, quod ipse Joannis xv. dixit : *Sine me nihil potestis facere; qui autem manet in me, et ego in eo*, intellige per gratiam et charitatem, *hic fert fructum multum*. Et hæc videlicet est causa non minima, cur tam multi totis diebus et mensibus, et annis laborantes, nihil capiant. Quam multi enim sunt, qui post peccatum mortale commissum nil minus cogitant, quam de statu gratiæ recuperando, donec forte ex præcepto aut alio titulo confiteri cogantur. Quid mirum ergo, si nullam a Deo benedictionem obtineant; nam *Benedictio Domini super caput justi*, teste Salom. PROV. x. Hinc ipse Deus olim Israelitas sequentibus verbis allocutus est. LEVIT. xxvi. *Si in præceptis meis ambulaveritis, et mandata mea custodieritis, et feceritis ea, dabo vobis pluvias in temporibus suis, et terra gignet germen suum, et pomis arbores replebuntur. Quod si autem non audieritis me, visitabo vos velociter in egestate et ardore, frustra feretis sementem, quæ ab hostibus devorabitur. Consumetur incassum labor vester, non proferet terra germen, nec arbores poma præbebunt*. Si ergo, dilecti, cupitis, ut deinceps labor vester feliciter succedat, in nomine Domini et gratia Dei eundem inchoate. Et quemadmodum antequam agrum arare incipiat, prius lapides, si quos ibi videtis, tollitis, ne semen suffocent, et irritum laborem vestrum faciat; ita similes imo magis noxios lapides peccata vestra putate, atque adeo ante omnia per veram confessionem aut contritionem ea tollere stude, ne fructui, quem speratis, impedimento sint.

Pars secunda.

In nomine Domini laborare idem significat, ac cum Dei auxilio laborare; ita Christus MARC. xvi. dixit : *In nomine meo Dæmonia ejicient*. Atque hæc est secunda industria, quam ante laborem nostrum præmittere de-

bemus, auxilii scilicet divini invocatio. Ita sane Christus passim suo exemplo docuit, dum plerumque ante, quam principale aliquot opus inchoaret, oculos ad cœlum levavit, et a Patre auxilium petivit, non quod ipse eo indigeret, sed ut nos, quid faciendum esset pro felici actionum nostrarum successu, exemplo suo doceret. Hinc et Ecclesia omnibus horis devotissimum illum, et a Cassiano miris laudibus celebratum versiculum *Deus in adiutorium meum intende* : præmittit. Nimirum novit sapientissima mater, quod ut S. David Ps. cxxvi. ait: *Nisi Dominus ædificaverit domum, in vanum laboraverunt, qui ædificant eam*; nimirum plantare et rigare nos possumus, id est, conatum ex nostra parte adhibere, at incrementum dare ad Deum pertinet, ut recte S. Paulus I. Cor. v. docuit. Errant proinde et graviter errant, qui omnem fructum a suo labore, et industria pendere existimantes, Dei auxilium per preces invocare negligunt; et sane non paucos reperire est, qui summò mane ad labores se accingunt, quos si hortatur quispiam, ut prius orationem aliquam præmittant, dicere audebunt, sibi non vacare jam ad orandum, sed ad laborem properandum esse. Sed hi vel ex suis factis, et dictis errorem suum deprehendere et corrigere possent: Dicite enim, o boni, si, dum falcem vestram acutis, aut currum inungitis, quispiam sic vos alloquatur: O tarda animalia, cur tempus hoc labore teritis? Cur ad laborem non properatis? Dicite, inquam, quid sic loquenti responsuri essetis? Annon diceretis eum rerum practicarum imperitum esse? Neque inutilem esse laborem, qui in acuendis instrumentis insumitur, sed potius plurimum promoveri? Idem ergo vobis dictum de oratione putate; oratio est, quæ acuit instrumenta, id est, potentias vestras; oratio est, quæ ungit actiones vestras, et fructuosas facit. Hanc ergo ante omnia præmittite, et tempus, quod in ea impenderitis, optime collocatum credite. Ita sane expertus est Isidorus, qui, ut in ipsius vita refertur, sæpe ad templum laboris tempore se contulerat; et quamvis a sociis accusatus fuerit, ac si Domino fidelis non esset, tamen post inquisitionem repertum est, plus ab eo laboratum, quam ab aliis fuisse, eo quod Angeli ipsius loco, dum in templo morabatur, laborarint. Longe adhuc memorabilius exemplum in vita S. Joan. *Eleemosynarii* legitur, quod scilicet duo sartores fuerint quorum alter uxorem li-

beros et reliquam familiam facile alebat, etsi nonnisi ordinariis diebus laboraret; alter vero, etsi dies noctesque etiam festos laborando insumeret, cum extrema tamen paupertate conflictabatur, quare benedictionem alterius demirans quæsivit; quo tandem remedio uteretur; ad eam impetrandam? Cui pius sartor respondit, se libenter locum, ubi ea sibi obtingeret, ostensurum, simulque ad templum Missæ audiendæ gratia aliquot vicibus deduxit, et tandem causam benedictionis avidius cognoscere cupienti respondit, ipsissimum esse locum, ad quem duxisset; neque enim aliunde rectius eam, quam a Deo sperari ut qui aperte dixerit: *Quærite primum regnum Dei et iustitiam ejus: et hæc omnia adjicientur vobis*. MATTH. VI. Notate hoc, quotquot hactenus magis vobis, quam Deo confisi, vix unquam Dei auxilium pro actionibus vestris invocare consuevistis. Notate, inquam, discite causam agnoscere, ob quam tam exiguum benedictionem hactenus estis experti. Audite Deum per Aggæum Prophetam c. i. vos alloquentem. « Ponite corda vestra super vias vestras. Seminastis multum et intulistis parum: comedistis, et non estis satiati; bibistis, et non estis inebriati; operuistis vos, et non estis calefacti; et qui mercedem congregavit, misit eam in sacculum pertusum. Quam ob causam dicit Dominus exercituum: Quia domus mea deserta est, et vos festinastis unusquisque in domum suam; propter hoc super vos prohibiti sunt cœli, ne darent rorem, et terra prohibita est, ne daret germen suum. » Deinceps ergo, mei Auditores, festinate lente, nam, ut Salomon ait Prov. xiii. *Substantia festinata minuetur, quæ autem paulatim colligitur proficit*. Ite ergo diligenter suo tempore ad templum. Nam juxta commune Prov. *Kirchen gehen versaumet nich*. Commendate diligenter vestros labores Deo, invocate illius auxilium, dicite cum Ecclesia: « Actiones nostras, quæsumus Domine, aspirando præveni et adjuvando proseguere, ut cuncta nostra oratio et operatio a te semper incipiat, et per te cæpta finiatur per Christum Dominum nostrum. »

Pars tertia.

In nomine Domini idem significat, ac *propter Dominum*, atque adeo per hoc indicatur tertium caput, quod ante laborem observan-

dum est, ut scilicet consilium S. Pauli COR. I. c. x. datum observetur : *Sive manducatis, sive bibitis, sive aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite*. Ita Anachoreta ille docuit, qui quoties opus aliquod auspiciabatur, subsistere solebat, causamque hujus rei rogatus dixit, actiones nostras nullius esse momenti, nisi ad eas recta intentio accedat; quare quemadmodum, qui jaculatur, tantisper hæret, dum in scopum arcum dirigit, quo certius collimet; ita se quoque subsistere, donec opus, quod præ manibus est, ad bonum finem sit directum, Deoque consecratum. Et hic sane non levis iterum negligentia in multis reperitur, quæ tanto magis culpanda est, quanto accuratius similis industria, qualis hic requiritur, in rebus levioris momenti adhibetur. Quis enim semen in terram projecturus, non optimum, et quod centuplum fructum daret, eligeret, si in ipsius potestate foret hæc electio? Quis artifex suum laborem non libentius venderet illi, qui pretium centuplo majus, quam alii offerret? Cum ergo Deus sit illa terra frugifera, quæ centuplum fructum promittit; sit Dominus ille, qui infinities majus præmium, quam omnes offert, annon summa socordia, imo et stultitia erit, si eidem per bonam intentionem nostrum laborem committere et consecrare negligamus? O utinam gravitas et momentum hujus actionis satis ab hominibus ponderetur! Profecto majorem deinceps in hac intentione operibus suis præfigenda diligentiam adhiberent. Ah dilecti, saltem vos deinceps hanc industriam diligentius observate, eumque in finem illud opificis epitaphium perpetuo in memoria habete.

« Steb still, o mensch, diss Grab schau an,
Es ligt darin ein Handwercks-Mann,
Er hat gearbeit Tag, und nacht,
Aber wenig darvon gebracht.
Allein, was er hat Guts gethan,
Ist ihm blicben für sein Lohn.
Auch du dein Arbeit Gott verkauff,
Er schlagt zum aller meisten drauff. »

Epilogus.

Atque hæc sunt, quæ ante laborem observanda censeo. Hæc facite, et non dimidium tantum, sed totam actionem bene peragetis. Quotiescumque ergo deinceps, sive in sylvam, sive in agrum, sive in alium locum ad operandum exitis, semper prius cum S. Petro di-

cite : *In verbo et nomine tuo laxabo rete*, id est, inchoabo, et perficiam actionem istam. Sic felicem successum sperare poteritis, et meritorum copiam ingentem vobis, aliisque parabitis, quousque denique omnino audiat illud Apoc. xiv. *Beati mortui, qui in Domino moriuntur; amodo dicit Spiritus, ut requiescant a laboribus suis; opera enim illorum tam sancte inchoata et feliciter peracta sequuntur illos, æternumque præmium obtinebunt. Amen.*

Exemplar quantum.

In quo altera pars prioris materiæ explicatur.

Thema.

Bene omnia fecit. MARC. VII.

Scopus.

Ostendendum, quid in ipso labore observandum.

Syllogismus principalis.

Ut labor fructuosus sit, debet bene fieri; atqui, ut bene fiat requiritur, ut cum debita cautela, diligentia, et tranquillitate fiat; ergo hæc tria studiose observanda sunt.

EXORDIUM.

Multa quidem in Evangelio hinc inde præconia de Christo reperiuntur prolata, sed nescio, an ullum sit præstantius, quam quod in hodierno Evangelio a populo clamante, *Bene omnia fecit*, accepisse legitur. In hoc enim velut compendio omnis laus, quæ ex aliis encomiis oritur, comprehensa reperitur. Imo sine hoc encomia omnia alia nihili facienda sunt. Hinc communiter dici solet, Deum non verba, sed adverbium amare, id est, non tam attendere, quantum, sed ex quanto, et quam bene quis agat. Et quid mirum, si Deus id exigat, cum idem etiam nos facere soleamus. Offeratur nobis sane cibus quantumcumque pretiosus in se, et dulcis; si non bene coctus et paratus sit, parum aestimabitur: offeratur nobis ab opifice opus ex auro et argento, aliave simili materia con-

fectum, gemmisque et unionibus distinctum, si non bene sit factum, mercedem opifex non accipiet. Quia ergo et nos cupimus labores nostros Deo placere, ab eoque præmium suo tempore propter illos exspectamus, non tantum contenti esse debemus, ut illos bene inchoemus, sed etiam ut bene absolvamus, atque adeo in ipso etiam opere debitas conditiones observemus. Quod quidem qua ratione faciendum sit, in præsentī concione ostendam, si benevolas, ut soletis, aures mihi præbueritis.

Pars prima.

Inter alias conditiones, quas Deus in Sacrificio sibi offerendo olim ab Israelitis requisivit, illa non minima erat, quod agnus vel vitulus offerendus macula carere debuerit; ita enim passim in veteri Testamento præcepisse legitur, speciatim autem DEUT. xv. ubi sic loquitur Moyses in nomine Dei: *Sin autem habuerit maculam, et vel claudum fuerit, vel cæcum, vel debile, non immolabis Domino Deo tuo*: ubi posset non immerito quis mirari, cur Deus hanc conditionem tam sollicitè requisierit? Annon enim agnus aliquis vel vitulus, si bene saginatus et pinguis fuisset æque aptus fuisset ad Sacrificium, etiamsi levem aliquam maculam habuisset aut cauda caruisset? Fuisset sane, sed nihilominus voluit Deus Sacrificium sine macula offerri, ut per hoc nos instrueret, quomodo, si labores et opera nostra velut Sacrificia illi offerre velimus, illa constituta esse debeant, quod scilicet non modo non debeant esse cæca, id est, sine prævia intentione bona facta, nec sine cauda (id est, in fine et perseverantia deficientia) sed etiam non maculosa, id est, in ipsa sua substantia omni defectu et vitio carere. Prima ergo industria in ipso opere adhibenda est, ut studiosè caveamus defectus, qui plerumque in laboribus nostris intervenire solent. Quinam autem in laboribus rusticorum, imo et aliorum intervenire soleant, necessarium non puto pluribus explicare; constat enim passim imprecationes et blasphemias audiri. Constat ubique videri iracundiæ vestigia. Constat frequentes etiam justitias in fraudandis decimis, terminisque aliorum invadendis committi. Hæc ergo omnia tanto studiosius cavenda sunt, quanto vehementius impediunt fructum laborum nostrorum. Certe non immerito peccata ejusmodi grandini comparari possunt;

ut enim grando ab ipsa terra exurgit, cum nihil aliud sit, quam vapor a terra exurgens, et in aere ob frigus circumstans in lapidem concretus, iterum in terram cadit, ejusque fructus devastat; ita peccata nostra sursum ascendunt, et gravitate sua iterum depressa cadunt supra labores, eorumque fructum impediunt. Neque mihi hic quispiam dicat, non esse possibile, ut quis in tot tantisque occasionibus interdum blasphemet, aut famulis pecorum, et ejusmodi rebus non irascatur, si quod debent, non faciunt. Non, inquam, quis mihi hoc objiciat; nam in primis scio, non omnem iram illicitam esse: *Irascimini*, inquit S. David Ps. iv. *et nolite peccare*. Tunc autem bene irascimini, si indignationem verbis et verberibus moderatis ostendentes, per hæc nihil aliud nisi fraternam ac paternam correctionem proximi intenderitis. Imprecari autem et blasphemare neuti quam ad justam iram pertinent, sed sunt effectus animi vindictam injustam spirantis, atque adeo possunt ac debent vitari, cum Deus abundantia auxilia gratiæ conferat ad ea, quæ præcepit adimplenda, præmiumque tam magnum promittat, si observemus, quod merito levem nobis omnium præceptorum observationem efficere debet; uti quondam Sacerdos quidam militum curam gerens memorabili facto ostendit; cum enim adverteret, militem quemdam, gravem imprecandi et blasphemandi consuetudinem contraxisse, atque ad emendationem hortatus, impossibilitatem ab eo sibi objici audiret, recentem ducatum ei ostendit, illumque se daturum promisit, si secum per exercitum transiens, ab omni ira, blasphemia, imprecatione, aliove simili vitio abstineret. Cumque id certo se præstiturum miles promississet, Sacerdos interea monet milites, ut, si cras miles iste per eos transiturus esset, ipsum insigniter, sed absque peccato vexarent. Appetente ergo postera luce Sacerdos duobus digitis nummum aureum in altum extollens, atque ante oculos militis portans eundem per exercitum in duas partes divisum ducit, a quo, licet miles egregie vexatus sit, ille tamen semper subridens, digitoque nummum aureum ostendens, quasi diceret, hæc omnia se propter illum nihil curare, nec unicum verbum minus decorum protulit. Quare Sacerdos aureum quidem promissum obtulit, sed simul etiam adhortatus est, ut consideraret, annon propter regnum cælorum promissum possibile sit præ-

tare id, quod, propter unicum nummum aureum tam facile præstitisset. Simili modo ergo, et vos, dilecti Auditores, pio astu vel argumentatione, ad vitiorum, quorum fugam hactenus impossibilem credebatis, odium excitate, et, ne ad morem vaccarum vestrarum expressum ex uberibus lac pede effundentium fructum, quem laborando facitis, peccando iterum destruatis, ab omnibus quidem vitiis, præcipue tamen a fraudibus et injustitiis studiose abstinete, certoque vobis persuadete, non modo lucrum vos nullum per injuste inquisitas hujusmodi pecunias, sed damnum potius insuper gravissimum reportaturos. Nam juxta commune proverbium: *Male parta male dilabuntur. Ungerechtes Guth bereicht nicht.* Quod quidem lepida hæc fabula ostendere aliqui conantur, dum aiunt, rusticum fuisse, qui multas valde oves habuit, sed bene per diem a Pastore custoditas, et per noctem in stabulo inclusas, ita ut lupus undique aditum sibi oclum adverteret. Quare ad ingenium confugiens lupus, ovinam sibi pellem circumdedit, et extra prædium quasi ovis errans, gramen raptim se decerpere simulavit. Quod rusticus advertens etsi bene sciverit, ovem hanc suam non esse, tamen injusti lucri desiderio incensus, eam suis conjunxit, sed brevi damnum sensit; nam mane unam alteramve ovem laceratam invenit, nec tamen, quia stabulum bene oclum repperat, causam indagare potuit; sequenti die tres iterum prope absumptas invenit, et sic deinceps, donec omnes pene oves absumptæ fuerant, tunc enim male ipse eas absumere, quam ab alio absumptas aspicere, cum reliquas oves, et inter has etiam alienam ovem furto ablatam occidere vellet; latentem sub ovina pelle lupum, fraudemque deprehendit. Ecce pulchram sane injusti lucri descriptionem! O quam multi sunt, qui valde multum se lucratos putant, si aliquot manipulos ex decimis, particulam de agro alieno subtraxerint, vel aliud injustum lucrum fecerint. Sed nolite, o boni, exultare ante tempus: fixum est: *Ungerechtes Guth, thut Kein gut.* Brevi sentietis lupum, id est, injustum nummum, etiam alios juste acquisitos devorantem. Vos ergo, mei AA. potius consilium Christi MATTH. VI. datum sequimini, et ante omnia: quærite, regnum Dei, et justitiam ejus, et ea, quæ sperabitis per injustum lucrum, melius per justitiam acquiretis. Nam *Si quis justitiam diligit, labores hujus, magnas ha-*

bent virtutes, Salomone testè SAP. VIII. Et melius est parum cum justitia, quam multi fructus cum iniquitate. PROV. XVI.

Pars secunda.

Secundum caput, quod in ipso labore observandum est, requirit, ut, quantum est ex nostra parte, debitam diligentiam etiam adhibeamus, nam esti Deus, ut diximus, incrementum dare soleat, tamen etiam nostram cooperationem requirit. Ita S. Paulus clare I. COR. XV. docuit, dum dixit: *Gratia Dei sum id, quod sum, et gratia Dei in me vacua non fuit, sed abundantius illis omnibus laboravi, non ego autem, sed gratia Dei mecum.* Hinc etiam sponsa CANTIC. 1. petit quidem trahi a Deo, dum ait: *Trahe me*: sed mox propriam cooperationem indicat, dum ait: *Post te curremus in odorem unguentorum tuorum.* Imo ipse Christus id ipsum confirmavit; dum MATTH. VI. omnia quidem necessaria liberaliter se daturum promisit, sed tamen etiam nostram cooperationem requisivit, et regnum cælorum ac justitiam illius quærere jussit et hæc videlicet non levis est causa, cur tam multi hodie optatam in laboribus benedictionem non sortiantur. Quid enim mirum, quod Deus non juvat illum, qui se ipsum non juvat? *Hiff dir, so hilfft dir Gott auch*, dicunt Germani; et jam olim Jeremias pronuntiavit c. XLVIII. *Maledictus homo, qui facit opus Domini negligenter.* Quid mirum ergo si tales postea Deus non fortunet? Quare quicumque talis es, audi salubre consilium, quod sincerus amicus olim alteri amico et vicino suggessit. Erat hic vir bonus rerum suarum prorsus incurius, neque quid in domo ageretur, admodum curabat, modo cuticulæ propriæ bene esset: quare factum, ut omnia in pejus ruerent, et, licet non parum opulentus fuisset, prope ad incitas redigeretur. Quod ubi vicinus advertit commiseratione tactus adiit hominem, et postquam periculum extremæ inopiæ incurrendæ explicasset, remedium se, si placeret, oblaturum spondit. Quo si constanter per aliquot hebdomades uteretur, non dubitare, quin omnia ad meliorem statum redigenda forent, promittit se pariturum homo si difficile non foret, medium. Quare pyxidem promittit vicinus, eamque homini in manus tradens, hanc, inquit, in omnes quotidie partes

domus tuæ deporta, ita tamen, ut caveas eam reserare, donec a me ejus reserandæ licentiam acceperis. Dixit, et abiit. Nec diu alter consilium datum differens, dum singulas partes domus quotidie lustrat, omnia a famulis negligenter administrari advertit. Quare remedium ubique mora admovens, brevi notavit, rem domesticam non modice augeri. Sed quia causam, non suæ industriæ, sed rei in pyxide latenti adscribendam putabat, curiositate victus aperuit tandem pyxidem in eaque schedam reperit, in qua sequentes duo versus descripti erant.

Wilst, dass dir dein Sach wohl geling?
Sib all Tag steissig zu dein Ding.

Ex quibus facile salubrem correctionem colligens, remedio illo ac diligentia sine pyxide usus, brevi tempore priores iterum divitias recuperavit. O vere salubre consilium, et exemplum! Utinam illud, quotquot in laboribus suis suscipiendis hactenus socordes extiterunt, pari fidelitate arriperent, profecto similem etiam effectum et benedictionem a Deo obtinerent. Quivis ergo deinceps memorabilem illam sententiam alte menti inscribat, et sedulo observare studeat: *In omnibus operibus tuis præcellens esto*, et haud dubie etiam præcellentem fructum ex laboribus vestris reportabitis. Ita sane expertus est Furius Cesinus Romanus rusticus, qui sua industria ac labore tantas divitias compararat, ut de magia suspectus habitus, et apud magistratum accusatus fuerit. Quare citatus et rationem reddere jussus, divitiarum congregatarum cum filia sua se coram magistratu sistens omnia sua instrumenta rustica secum tulit et hæc tandem magica instrumenta dixit, quibus et ipse et filia indefessa constantia usi fuissent, et tantas divitias comparassent. Quo audito non solum absolutus est a magistratu, sed ob constantem adeo diligentiam vehementer commendatus.

Pars tertia.

Tertium denique caput est, ut, ubi ex nostra parte fecimus, quod debebamus, de successu parum solliciti, quidquid Deus postea circa laborem nostrum disposuerit, æquo et resignato animo accipiamus, atque adeo in omnibus et ubique illud S. Davidis PSAL. XXXVIII. usurpemus: *Obmutui et non*

aperui os meum, quoniam tu fecisti. Ita sane Deus ipse quondam Sanctam aliquam virginem Diaticam nomine, monuit, dum eam de nimia frigoris asperitate parum conquerentem his verbis castigavit: Ego feci hoc frigus, et tu quereris? Simili ergo modo quivis Deum se alloquentem imaginetur, quando animum intus ob tempestatem non bonam, ob grandines et pluvias fructum laborum suorum impediētes obmurmurantem audit: ego hanc tempestatem, grandinem, et pluvias misi, et tu quereris? An putas aliquid sine mea dispositione fieri? An forte dubitas, num omnia sapienter satis administrem? Pulchre hanc praxim nos, pius Asceta docuit l. III. c. VII. cum in persona Christi sic loquitur: « Fili, sine me tecum agere; quod volo, ego scio, quid expedit tibi, Tu cogitas ut homo, tu sentis, et in multis, sicut humanus suadet affectus. » Quare statim subdit, quomodo respondere debeamus: « Domine verum est, quod dicis, major est sollicitudo tua pro me, quam omnis cura, quam ego gerere possum pro me. Nimis enim causaliter stat, qui non projicit omnem sollicitudinem suam in te: dummodo voluntas recta et firma ad te permaneat. Fac de me, quidquid tibi placuerit, non enim potest esse, nisi bonum, quidquid de me feceris. » O si tali modo omnia Deo committeremus, quam felicem in laboribus nostris successum sperare possemus. Memorabile hac in re exemplum in vitis Patrum narratur de Agricola quodam, cujus agri et vineæ multo copiosiores semper fructum tulerunt, quam aliorum. Rogatus ergo ab iis, quomodo hoc fieret, respondit: Ne miremini, tempus enim per totius anni circulum juxta votum meum habeo. Cum autem vicini hoc responsum magis mirarentur, dicerentque, qui fieri posset, ut ipse semper tempus ad votum haberet? An forte ipse sud cælo distinctum degeret? Annon meminisset, quoties in anno grando ceciderit, pluviaeque importuna obtigerit? Quoties calore solis nimio sint agri exusti? Quibus ille iterum, omnino inquit, ita factum fuit, ut dixi: « Quia ego nunquam aliud tempus volui, quam quale voluit Deus, et quia ego hoc volui, voluit et Deus, ut copiosiores mihi fruges, quam vobis provenirent qui vestram voluntatem ad Dei voluntatem non accommodastis. » O vere sapientissimum non agricolæ, sed sanctissimi hominis responsum, dignum, quod omnes rustici profundissime pectori

inscribant ! O saluberrimum exemplum quod omnes agricolæ studiosissime imitentur.

Epilogus.

Sed finio tandem atque iterum, quantum possum, adhortor, ut, si vestros labores utiles vobis et aliis esse velitis prædicta tria capita studiosissime observetis. Eum in finem, ut nunquam animo elebantur, assidue in mente ac animo habetote duos illos Germanici Poetæ versiculos.

Wilst wahren Seegen von Gott erhalten?
Meins gut; thue was kamst, lass Gott walten.

Sic tandem implebitur quod Deus per S. Davidem PSAL. CXXVII. promisit : « Labores manuum tuarum, quia manducabis, beatus es et bene tibi erit : uxor tua sicut vitis abundans in lateribus domus tuæ ; filii tui sicut novellæ olivarum in circuitu mensæ tuæ. Ecce sic benedicetur homo, qui timet Dominum, » atque in illo unice confidit, quam benedictionem nobis omnibus concedere dignetur SS. et indivisa Trinitas, Pater, Filius, et Spiritus Sanctus. Amen.

Exemplar quintum.

In quo tertia pars materiæ explicatur.

Thema.

Non est inventus, qui rediret, et daret gloriam Deo. LUC. XVII.

Scopus.

Ostendendum, quid post laborem observandum sit.

Syllogismus principalis.

Finis coronat opus, juxta commune proverbium; ergo, qui coronari ac præmiari opus ac labores suos cupit, bene illos finire debet; atqui hoc omnes Auditores cupiunt: ergo omnes studere debent, ut bene finiant suos labores.

EXORDIUM.

Vidimus in alia concione, quod Deus in holocaustis, quæ sibi offerri voluit, non tantum requisiverit, ut in eo non esset macula et cæcitas, sed etiam, ut pede, quæ ultima pars animalis est, non claudicaret; quo mandato sapienter indicavit, non tantum se in operibus nostris desiderare, ut initium eorum et medium, sed etiam ut finis se recte habeat. Quam ob causam etiam in iisdem animalibus petiit, ut adest et cauda separatim offerrentur. Lev. III. ut indicaret, quantumcumque opus per se laboriosum et pingue propter bonitatem fuerit, nisi cauda perseverantiæ et bonæ clausulæ accesserit, gratum non fore; nam, ut recte Eusebius hom. V. ad Monach. ait : « Spes omnes nostræ in consummatione atque fine consistunt. Quid mihi prodest, si sata viridantia herbis spem messis ostendant, et me sub ipso falcis tempore, subita vel aeris intemperie, vel pluviarum inundatione decipiant? » Hinc recte S. Bern. ser. II. in vigil. SS. Petri et Pauli ait : « Scias Diabolum soli perseverantiæ invidere, quam solam novam novit a Domino coronari. » Quanto magis ergo Diabolus impedire nos conatur, ne bene nostros labores finiamus, tanto majorem nos adhibere diligentiam debemus, ut omnia, quæ ad bonam clausulam requiruntur, studiose adhibeamus; quod quidem qua ratione fieri possit, in præsentī concione docebo. Favete, et doctrinas has non minus necessarias, quam utiles attentis auribus, animisque excipite.

Pars prima.

Tria equidem etiam post labores nostros peractos pro felici coronide observanda puto. Primum est, ut gratiæ debitæ Deo persolvantur; cujus quidem capitis defectu frequenter fit, ut labores nostri minus fructuosi sint; id quod S. Bern. more suo sapienter advertit, dum ait, ingratitude esse beneficiorum perditionem, ventum urentem, et siccantem fontem pietatis; nec aliquid in Christianis adeo displicere Deo, quemadmodum ingratitude. Quod ipsum jam pridem Salomon SAP. XVI. indicaverat, dum dixit : « Ingrati spes tanquam glacies hybernalis tabescet, et disperiet tanquam aqua supervacua. » Notate hoc bene, quotquot

hactenus exiguam in laboribus vestris benedictionem fuistis experti, notate, inquam, et examine vos ipsos, an hactenus debita Deo pro acceptis beneficiis gratias egeritis; id si non fecisse vos reperietis, ne dubitate, quin hæc una ex potioribus causis sit negatæ benedictionis, nam, ut prudenter S. BERN. ser. xxxv. super CANTIC. ait: « Cessat gratiarum discursus, ubi recursus non fuerit; nec modo nihil augetur ingrato, sed, quod accepit, vertitur ei in perniciem, » quia, ut S. Chrysost. super Matthæum ait: « Quanto majora sunt hominibus beneficia constituta, tanto graviora peccantibus iudicio præparata sunt. » Si enim vos, ubi advertitis, mendicum aliquem non gratias agere pro modica eleemosyna, quam offertis, mox indignamini graviter, et statuitis, nihil amplius deinceps illi offerre, an mirum vobis videri debet, si Deus, postquam pro tot tantisque beneficiis a se vobis collatis ingratos advertit, similes favores deinceps vobis negare decernat? Ne ergo fontem divinæ liberalitatis obstruatis: « Estote, ut monet TH. KEMP. l. II. c. x. grati pro minimo, et eritis digni majora accipere; » nam, ut recte Cassiod. in PSAL. cxxxv. ait, « jugiter sibi subveniri facit, cui collatum beneficium ob oculos semper assistit, » et, ut alius ait: « Invitat ad magna, qui gratanter accipit modica. » Quapropter imprimis tres pueros Babylonios imitamini, et cum iisdem omnes creaturas, quæ aliquo modo ad vestrum laborem cooperatæ sunt, ad laudes Deo dicendas invitate, et dicite: « Benedicite omnia opera Domini Domino: laudate et superexaltate eum in sæcula; benedicite aquæ, Spiritus, imber, pecora, filii hominum Domino, etc. » præ reliquis tamen optimam gratiarum actionem existimate, si inde occasionem sumatis, liberaliores vos vicissim erga ipsum deinceps ostendendi, et mandata illius diligentius observandi; si enim S. Porphyrius, cum ad negandum Deum verum, falsosque adorandos incitaretur a Tyranno, dixit: « Quadraginta annis servio Deo meo, et nihil unquam mihi mali fecit, cur igitur eum nunc deseram? » Quanto magis vos, quibus insuper tantum boni præstitit, servire et adhærere ei debebitis? Dicite ergo cum S. Davide PSAL. cxv. « Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi? Vota mea Domino reddam in conspectu omnis populi, in medio tui Jerusalem. O Domine, ego servus tuus, ego servus tuus et filius ancillæ tuæ. »

Pars secunda.

Secundum caput, quod observare debetis post labores, est, ut partem aliquam de fructibus acquisitis Deo, sive in templo, sive in pauperibus offeratis. Ita enim vos ipsimet agri vestri exemplo suo docent, ut qui pro uno grano, quod in eos coniecistis, decem aut plura vobis offerunt. Hinc bene Seneca in Epist. ait: « Imitari agros fertiles, oportet, qui multo plus reddunt, quam acceperunt: quia si non dubitamus his conferre, quos speramus nobis profuturos, quales debemus esse in eos, qui jam actu profuerunt. » Cogitate ergo vobis dici a Deo quod olim Josephus Patriarcha GEN. XLVII. Ægyptiis dixit: *Accipite semina, et serite agros, ut fruges habere possitis. Quintam partem Regi dabitis, quatuor reliquas permitto vobis in sementem, et in cibum familiis et liberis vestris.* Date ergo fideliter Deo suam partem, nec timete, quod quidquam vobis sit inde defecturum, sed plurimum potius accessurum sperate. Zelator honoris sui Deus est, nec patietur se ab Homine in liberalitate vinci. Hinc Salomon PROV. III. monet: *Honora Dominum de tua substantia, et de primitiis frugum tuarum, et abundabunt horrea tua frumento, et vino torcularia redundabunt.* Male ergo sibi consulunt, qui adeo parci erga Deum sunt etiam cum tam liberalem erga se experiuntur. Vere enim in talibus implebitur, quod olim Abbas monasterii cujusdam expertus est, ut in magno speculo exempl. dist. VI. ex. XLII. refertur, qui cum antecessorem valde liberalem, sub quo monasterium omnibus bonis abundabat, habuisset, ipse eidem successor electus contrahere manus coepit, sed nihil aliud effecit, quam ut paulatim omnes divitiæ evanescerent, et ad magnam inopiam monasterium redigeretur. Accidit autem, ut quondam senex quidam eremicola ad monasterium hoc diverteret, qui cum parce admodum tractatus fuisset, fraterque ei inserviens monasterii inopiam prætenderet: in hunc modum ipsum allocutus est. « Noris, mi frater, apud priorem Abbatem duos fratres, quorum primus *Date* et alter *Dabitur* vocabatur, in monasterio vestro fuisse, et ab iis tantam benedictionem profluxisse. Quia vero modernus verter Abbas primum fratrem *Date* et monasterio expulit, statim etiam alter frater, *Dabitur* aufugit. Reducite ergo fratrem

priorem, et statim etiam posterior redibit: date et dabitur. Qua mensura mensi fueritis, eadem remetietur vobis. LUC. VI. » Hoc concilium et vos, Auditores, datum vobis putate, atque adeo seminate deinceps in benedictionibus, ut in benedictionibus etiam metatis. Date liberaliter, quia abundanter dabitur, « nam mensuram bonam, confertam, et coagitatam, et supereffluentem dabunt in sinum vestrum. »

Pars tertia.

Tertium tandem caput est, ut, dum temporalem laborum vestrorum fructum colligitis, etiam spiritualem colligere studeatis, qui quidem varius esse potest. Et 1º quidem si parcius, quam optabatis, agri vestri semen-tem reddiderint, aut alii fructus labori et spei non responderint, sic vobiscum discurre. Ah si tantopere dolet mihi, dum agri isti materiales fructum speratum negant, et quidem temporalem dumtaxat et tam modici pretii; quantum dolorem aliquando concepturus sum, si agrum spiritualem animæ meæ optatus fructus, et quidem tales, de quibus æternum vivere debuissim, non protulisse advertero, nec tamen tempus habebodamnum reparandi. Itaque præveniam periculum hujus doloris, operabor dum dies est, antequam veniat nox, in qua nemo potest operari amplius. Pari modo si fruges vobis copiosas obvenisse gaudetis, et hic vosmetipsos excitate, ad merita abundantiora animæ procuranda; si enim, dum de corporali cibo vobis familiæque bene provisum videtis, tantam lætitiā concipitis, quantum gaudebitis olim, si de cibo illo, qui non perit, sed permanet in vitam æternam, quemque filius hominis daturus est, Christo teste, JOAN. VI. vobis per totam æternitatem optime prospectum advertetis? Cur ergo non copiose seritis semen bonorum operum, ex quo solo prædictus cibus olim habebitur, nam opera eorum sequuntur eos, uti S. Joannes APOC. XIV. per vocem celo delapsam audivit. Denique si desiderium copiosiores fructus habendi vos incessere adverteritis similem apud vos discursum facite. Ah si tantopere sollicitus sum, ut meliores semper fruges pro corpore et pecoribus habeam: si nullam industriam omitto, quæ potest ad dictum finem conducere, cum tamen adhibitis etiam omnibus industriis optatus fructus non semper respondeat; quantum conari debeo, ut fruges animæ, id

est, merita et virtutes copiosius producantur, cum hoc in mea sit potestate, et fructus optatus, si velim, semper labori respondeat. Age ergo, et *Quodcumque potest facere manus tua, juxta consilium Ecclesiasticis c. IX. instanter operare, quia nec opus, nec ratio, nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos, quo tu properas.* Hoc modo utiliter laborabis: hoc modo gloriosus finis opera ac labores vestros coronabit.

Epilogus.

Ut ergo tandem in compendium recolligam, quæ de labore fructuose suscipiendo tam in hac, quam prioribus concionibus dixi, vidistis, quanta commodata ex laboribus vestris rite susceptis sperare possitis. Vidistis etiam, quid ad laborem rite suscipiendum requiratur, scilicet ut in nomine Domini, id est, cum gratia Dei habituali et actuali propter Deum inchoetur. Ut in nomine Domini, id est, cum magna cautela, diligentia et animi in divinam voluntatem resignatione perficiatur: et ut denique in nomine Domini, id est, cum debita gratiarum actione, liberalitate mutua; et salutari ad seipsum reflexione finiatur. Hæc facite, et vivetis, id est, in hac vita copiosam benedictionem in temporalibus bonis, et in altera majorem gloriam obtinebitis, dicetisque cum Ecclesiastico c. LVII. *Videte oculis vestris, quia modicum laboravi, et inveni mihi multum requiem.*

CAPUT VIII.

De praxi conciones pro felici auspicio sive concionem, sive novi anni habendo.

Cum plerumque, quando Concionator vel officium suum auspicaturus est, vel etiam pro novi anni principio concionaturus, paulo comptior oratio, rariorque doctrina ab Auditoribus speretur, ideo ne in hac quoque occasione ideam, copiamque conceptuum deesse queratur novitius Concionator, eosdem hoc capite breviter subjuciemus.

Exempla.

Quomodo pro felici concionum auspicio instituenda sit concio.

Thema.

In omnibus operibus tuis memorare novissima tua. ECCL. VII.

Scopus.

Instruendi Auditores, quomodo per assiduam dictæ sententiæ memoriam se ad vitam pie ac prudenter instituendam excitare possint.

Syllogismus principalis.

Tria sunt præcipua officia boni Christiani, nempe abstinere, sustinere, et agere; atqui ad hæc tria recte implenda, vel maxime juvat citatæ sententiæ assidua memoria; ergo merito assidua illius memoria procuranda est.

EXORDIUM.

Antiqua et laudabilis haecenus fuit consuetudo, ut illi, qui novum aliquod Officium auspicaturi erant pro felici auspicio iis, cum quibus acturi aut conversaturi erant, vel aditiales epulas (*ein Einstand Mahl*) instruerent, vel certe munusculum aliquod offerant ad benevolentiam conciliandam. Hunc morem et ego hodie observare decrevi, et quidem, ut spero, tanto majori meorum Auditorum gratia, solatioque, quanto aptior, efficaciorque erit doctrina, quam illis pro solemnī auspicio offerre decrevi, ad totam vitam suam feliciter sancteque, ut verum Christianum decet, instituendam. Ne itaque diutius vestra desideria suspendam, jam nunc me ad opus accingo, firmiter sperans vos tam hanc, quam omnes reliquas doctrinas, quas deinceps vobis propositurus sum, tanto majori cum benevolentia attentioneque excepturos, quanto clarius deprehenderitis, me tam in concionibus, quam aliis meis functionibus pastoralibus nil nisi majorem Dei gloriam, animarumque vestrarum salutem quærere ac desiderare.

Narratio.

Thomas Cantipratanus l. II. c. XL. part. 2.

et ex ipso Joannes Major in magno speculo exemplorum titulo sapientia, memorabilem narrant historiam in hæc verba: Quidam nobilis Adolescens valde sagax ingenio, Regi successit in regno. Accedit, ut in regia civitate nundinis constitutis, Rex cum sodalibus suis ad inspiciendos institores et res venales circumiret. Et videns hominem grandævum ætate sedentem in nundinis, quærit, quis sit, et quid venale haberet? Cui ille: « Dicor, inquit, Philosophus, sapientiam venalem habeo. » Ad hoc gavisus Rex, et subridens: « Bene, inquit, ut juvenem constitutum in regimine mihi competit sapientiam habere: tu autem videas, quantum velis vendere, centum marcis? » Et Senex: « Unum, inquit, tibi pro statuto pretio dicam, quod si bene tenueris, optime per illud regeris, et reges. Temere nihil loquaris, temere nihil attentes, nisi prius cogites, quid sequatur. Si plus volueris, addas et pretium. » Ad hoc igitur omnibus concitatis in risum, Rex considerantius verbi pondus advertit, et Philosopho statim pretium promissum solvi imperavit. Verbum autem, quod acceperat, in superliminaribus palatii, et in mensis, et in scyphis aureis, et manutergiis scribi fecit. Successu temporis Rex in sapientia et virtute proficiens instituit fortius animum, eripere populum humilem de manu potentium, qui a Nobilibus terræ graviter premebatur, et regnum suum in omni justitia gubernare. Pro quo Nobiles sui in seditionem versi, cum nequaquam manifeste propter favorem populi contra eum auderent aliquid attentare, occulte quemdam rasorem pretio conduxerunt, ut Regem in conclavi radendum novacula trucidaret. Ergo ubi Rex humectata barba se radendum exhibuit, dictus raser in manutergio, quod erat circa collum Regis, scriptum legit: Temere nil attentes, nisi prius cogites, quid sequatur. Et super proposito scelere pavefactus expalluit, et manum tremulam mox retraxit. Quo viso Rex causam exegit, nec sine causa eventum considerans, dissimulantem rasorem, quasi hoc sibi ex infirmitate contigisset, extendit ad pœnam, et rei veritatem tormentis extorsit. Sic Rex liberatus a morte vere didicit, quia melior est sapientia cunctis opibus, et omnia, quæ desiderantur, huic non valent comparari. Hucusque Cantipratanus. Atque hæc est doctrina, quam ego quoque vobis hodie pro felici auspicio mearum concionum cum singulari benevolentia oblatam volo,

quam si bene memoriæ vestræ impresseritis, et observare studueritis, promitto certo, certissimo futurum, ut non vos ipsos tantum, sed alios etiam felicissime regatis. Ut vero ejusdem praxim tanto facilius cognoscatis; jam nunc breviter ostendam, in quibus præcipue occasionibus ejusdem memoriam refrigerare debeatis. Aio itaque in tribus maxime occasionibus eam ob oculos habendam, in iis nempe functionibus, quibus tota perfectio hominis Christiani continetur, et plerumque ab Ascetis, per has tres voces, *Abstinere, et sustinere, et Agere* exprimuntur.

Confirmatio.

Primo itaque aio ob oculos habendam, quoties occasio abstinendi est, seu, ut clarius dicam, quoties ad peccatum aliquod committendum a concupiscentia inordinata vos impelli advertitis. Tunc enim vel maxime oportet quemque sibi ipsi dicere: Temere nihil attentes, priusquam consideres, quid sequatur. Ita sane jam pridem Deus ipse per Siracidem c. vii suasit dicens: *In omnibus operibus tuis memorare novissima tua, et in aeternum non peccabis.* Et vero sic est; qui enim amaros fructus et operationes peccati diligenter præmeditatur, nunquam sane in peccatum consentiet, sed potius dicit cum Philosopho illo: Tanti pœnitere non emo. Ad hoc magis confirmandum peropportune mihi in memoriam venit, quod aliquando Regina quæpiam, Fenella nomine, consilium suscepit. Hæc quippe, cum fatale adversus maritum suum Kemetum, odium concepisset, tandem sequenti modo eum e medio tollere statuit. Ponum apparari jussit aspectu amœnissimum, sed sagittis refectum, et arte singulari ita confectum, ut, si in certo loco tangeretur, omnes sagittæ uno impetu in tangentem erumperent. Hoc ergo cum quondam summa cum humanitate, et, uti ipsa simulabat, in singularis amoris argumentum Kemeto obtulisset, ipse incautis avidisque manibus id arripiens, subito ab erumpentibus telis miserrime peremptus est. Hic jam vos interrogo, Auditores, si Kemetus iste prævidisset, quod sagittæ sub pomo isto laterent, an eundem illud arripiturum fuisse putatis? Minime profecto. Atqui simile pomum est voluptas illicita, quæ vobis a mundo, carne, aut Diabolo offertur. Apparet sane et illud speciosum et amabile,

beatosque se putant illi, quibus illud offertur; sed si interiora ipsius, exitumque consideraveris, acutissimis, atque æternum interitum afferentibus sagittis est plenum. Annon acutissima sagitta est offensa summi ac supremi Domini? Annon acutissima sagitta est jactura inæstimabilis gratiæ divinæ et vitæ æternæ? Annon sagitta summe venenata est æterna illa et inexplicabilis pœna corporis et animæ, quæ per peccatum incurritur? Annon terribilis et horrenda sagitta est stimulus et vermis conscientiæ, quo anima in hac et altera vita misere transfigitur, et lancinatur? Atqui hæc omnes et plures aliæ crudeles sagittæ ex pomi hujus, seu voluptatis illicitæ tactu incauto erumpunt, uti jam pridem damno suo expertus, et postea miserabiliter lamentatus est Psalmista Ps. xxxvii. dum dixit: *Domine, ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripas me, quoniam sagittæ tuæ infixæ sunt mihi.* Clarum hujus rei exemplum etiam in primis nostris parentibus habemus; quibus utique amœnum ejusmodi suaveque pomum a tartareo serpente oblatum est, sed quem attactus illius exitum habuerit, hoc, pro dolor, testantur innumeræ sagittæ, et damna, quæ non tantum in ipsos primos parentes, sed omnes etiam eorum posteros eruperunt. Quare alieno saltem, o dilecti, damno sapiamus, et cautiore efficiamur, et, quoties ejusmodi pomum illicite voluptatis a mundo, aut carne, aut Diabolo offertur, eidem illa Christi ad S. Mariam Magdalenam dicta verba inscripta credamus: Noli me tangere, prius, quam præmeditatus fueris, quem exitum sit hic tactus habiturus. Et sic certo futurum confido, ut in nullum unquam peccatum consentiatis.

Altera occasio in sustinendo, seu tolerandis adversitatibus se offert; ubi vel maxime iterum occinere nobis debemus: Temere nihil attentes, priusquam consideres, quid sequatur; nam quæ alia causa est, cur in adversis casibus tam pusillanimes et impatientes simus, nisi quia non perpendimus, quem exitum tribulationes tali modo perpessæ sint habituræ? Hic itaque memores esse deberemus, quod Germani nostri communi proverbio suo nos monuerunt: *Wag, ebe du wagst : bsinn, ebe du sagst : damit du nicht Reu tragst.* Hic ex una parte ponderare deberemus, quem exitum impatientia nostra sit habitura, et nos ipsos sic alloqui: quid, quæso, reporto, si tribulationem talem

indignabundo et impatienti animo supporta-
vero, quid aliud reporto, quam quod gravior
mihi accidat hæc tribulatio, utpote animo re-
pugnante acceptata? Et gravissimam mihi in
hac et altera vita pœnam accersam? Ut jac-
turam faciam inæstimabilis meriti ac gloriæ,
quam per patientiam comparare potuissem? E
contrario vero, quam magnum multiplicem-
que fructum refero, si æquo et hilari animo
eamdem supportem? Annon levior mihi,
tum per æquanimitatem et resignationem,
tum per spem inæstimabilis præmii tribu-
latio evadet? Annon per patientiam talem
pœna gravissima, quam tum in hac vita,
tum in altera sustinere debuissim majori ex
parte, si non tota remittitur, sicque hic uno
quasi obolo solvo, quod ibi innumeris talen-
tis solvere debuissim? Annon inæstimabile
illud præmium promereor, de quo S. Pau-
lus II. COR. IV. locutus est dicens : *Id, quod
in præsentem est momentaneum et leve tribula-
tionis nostræ supra modum in sublimitate
æternæ gloriæ pondus operatur in nobis?*
Annon ergo merito illa Discipulorum Christi
verba impropero, dicoque : Ut quid perditio
ista? Poterat enim unguentum hoc (aut
hæc tribulatio) venumdari multo, et dari
pauperibus, id est, animabus purgantibus
aut pauperi animæ meæ transcribi? En ergo,
dilecti, unde veniat, quod tribulationes tam
amaro et invito animo suspiciamus, quia
scilicet in iis ad præsentem tantum difficul-
tatem, non autem ad secuturum fructum et
præmium oculos reflectimus. Atque ut hanc
doctrinam, quæ tantopere necessaria et sa-
lutaris est, melius percipiat, aptissima si-
militudine a P. Balthasaro Alvarez Soc. Jesu
Sacerdote olim similem in finem proposita
declaro. Fingamus, dicebat ille, grandinem
super agrum rustici non admodum divitis
cecidisse, quid, quæso, dicturum aut actu-
rum putatis hunc rusticum, si nuntius illi
talís adferretur? Annon summo cum dolore
illum excepturum creditis? Annon magno-
pere suam infelicitatem deploraturum? Si
vero paulo post alius superveniret, qui nun-
tiaret, lapides, quibus frumentum destruc-
tum est, ex mero argento aut auro confectos,
aut meras uniones esse, annon tunc summe
iterum hoc nuntio recreandum existimatis?
Annon felicem se prædicaturum, quod per
suum potius, quam alterius agrum grando
cecidisset? Annon singulares Deo pro hoc
beneficio gratias acturum? Cur, quæso, hanc

eamdem jacturam tam læto et quieto animo
excipit, quam prius tanto cum dolore et tris-
titia intellexerat? Nimirum, quia jam non
ad damnum, sed ad lucrum inde sibi exor-
tum oculos mentemque reflectit : quia, quem
exitum tribulationes sint habituræ, conside-
ravit. Ita sane suas adversitates aspexit pa-
tientissimus Job, atque adeo tam alacri et
resignato animo excepit. Simili ergo modo
et nos deinceps nostras tribulationes consi-
deremus, et notum illud effatim : *Momen-
taneum, quod cruciat; æternum, quod
delectat* : aut illud S. Pauli Rom. VIII. *Non
sunt condignæ passionibus hujus temporis ad
futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis* :
semper in animo habeamus, et haud dubie
tribulationes nostras non æquiori dumtaxat
animo, sed etiam cum lætitiis supportabimus,
dicemusque cum S. Paulo : *Repletus sum
consolatione, superabundo gaudio in omni
tribulatione nostra.* II. ad COR. VII.

Tertia tandem occasio in actionibus nos-
tris quotidianis se offert. Hic vobis ab initio
imaginemini hominem, qui vix semel in
die mentem ad Deum eleve, vix semel in
hebdomada Missam, et quidem exigua cum
devotione audiat, reliquum vero tempus,
otio, lusu, conviviis, somno, aliisque re-
creationibus consumat, an existimatis, hunc
talem vitam acturum, si exitum illius animo
suo accurate aliquando perpenderet? Minime
profecto! Ita Rolandus nobilis adolescens
exemplo suo docuit; qui, cum aliquando to-
tam diem in summis deliciis exegisset, sic-
que epulis et vino gravatus in lectum abiis-
set, seipsum ibi sic allocutus fertur. « Dic,
quæso, Rolande, quid tibi ex universis deli-
ciis, quibus hodie tam jucunde fruitus es,
relictum est? Annon fateri debes cum Sa-
lomone ECCL. II. Et vidi in his omnibus va-
nitatem, et afflictionem animi, et nihil per-
manere sub sole? Quid autem habebis, si
non unum diem, sed totam vitam simili
modo transigas? Annon ergo præstat absti-
nere ab ejusmodi deliciis, quam caro pœni-
tentiae acerbæ pretio easdem mercari? » Sic
seipsum allocutus est Rolandus, tantum-
que profuit hæc adhortatio, ut mox, ubi
dies illuxit, mundo nuntium remittens, re-
ligiosum statum fuerit amplexus. En quid
prosit, in actionibus etiam suis exitum con-
siderare. Sed quia dicet fortasse aliquis : Hæc
nihil ad me, quia non in deliciis vivere soleo,
sed totos dies in labore servitioque aliis
præstando, aut pane pro me domesticisque

lucrando consumere cogor; imaginemur nobis et talem hominem, qui dicto modo integras hebdomadas, menses, et annos consumat, sed tamen hos labores solius necessitatis aut lucri temporalis causa, non autem propter Deum, ejusque gloriam suscipiat, quem putatis hujus hominis labores exitum habituros? Annon dicturum creditis cum Apostolis Luc. v. *Præceptor, per totam noctem (et vitam) laborantes nihil cepimus?* Eveniet nimirum talibus, quod quondam famulo cuidam evenisse scribitur, qui, cum multis annis summa cum fidelitate Domino suo serviisset, et tandem in gravem morbum lapsus rogasset Dominum suum, ut vel una hora eum a morbo liberaret, Dominus autem respondisset, hoc in sua potestate non esse, cum magno ejulatu exclamavit: Heu me infelicem, quod tot annis servierim tali Domino, qui me nec per horam a morte aut morbo liberare potest, et non potius illi servitium fidele præstiterim, qui a temporali ac æterna morte liberare, perpetuamque felicitatem largiri potest. Ne ergo simili modo vos quoque olim quæramini, quod solum pro corpore vestro liberisque alendis tot labores susceperitis, et non potius Deo easdem per legitimam intentionem consecraveritis, vel nunc alieno damno eruditi operam date: ut non solum semper in gratiæ statu constituti sitis (sine quo opera vestra non possunt Deo grata, vobisque meritoria esse) sed insuper eadem opera ac labores vestros Deo per legitimam intentionem consecretis, eumque in finem illud operarii cujusdam epitaphium in memoria semper retineatis:

Steb still, o Mensch, diss Grab schau an,
Es ligt darin ein Handwercks-Mann.
Er hat gearbeit Tag, und Nacht,
Aber wenig darvon gebracht.
Allein, was er hat guts gethan,
Ist ihm bleebe für sein Lohn.
Auch du dein Arbeit Gott verkauff,
Er schlägt zum aller mesiten drauff.

Perpendite præterea, quantopere opifici aut alteri operario doleat, si postquam opus aliquod magno cum labore et difficultate absolvit, merces ei sperata negetur, frustra quoque adeo se laborasse advertat, et inde colligite, quantum olim dolorem et tristitiam vos concepturi essetis, si tota aut certe potiori parte vitæ vestræ vos frustra laborasse olim aspi-
ceretis.

Epilogus.

Et hæc modo est doctrina, quam pro felici concionum mearum auspicio offerre vobis volui, certo promittens, quod, quo diligentius eam observaveritis, tanto melius et vos ipsos, et alios vobis commissos recturi sitis. Hæc doctrina fundamentum est, cui tota vestra salus, felicitas, et profectus inniti debet. Hæc doctrina breve compendium est omnium doctrinarum, quas deinceps vobis propositurus sum. Nam id unice in omnibus meis concionibus deinceps laborabo, et persuadere conabor, ut peccata, et quidquid Christianum non bene decet, studiose devitetis: et illa opera ac virtutes, quas Dominus Deus, et S. Mater Ecclesia a vobis requirunt, pari studio ac fervore exerceatis: et omnes denique adversitates ac tribulationes, sine quibus nemo potest introire in regnum Dei, magna cum patientia et Christiana fortitudine supportetis. De hac doctrina proin, quam, uti singulari benevolentia, zeloque vobis offero, ita simili affectu a vobis acceptatum iri confido, deinceps vobis illa pii Ascetæ verba l. III. c. iii. dicta putatote: « Audi, fili mi, verba mea, verba suavissima, omnem Philosophorum et Sapientium hujus mundi scientiam excedentia. Verba mea Spiritus et vita sunt, nec humano sensu pensanda. Non sunt ad vanam complacentiam trahenda, sed in silentio audienda, et tum omni humilitate atque magno affectu suscipienda. Scribe itaque ea in corde tuo, et petrecta diligenter; erunt enim in tempore tentationis valde necessaria. Quod non intelligis, cum audis, cognosces in die visitationis, » cum nempe variis tribulationibus ad honorem nominis mei, et tuam salutem exerceri te permiserō. Claudio itaque concionem verbis, quibus eam incepti. In omnibus operibus tuis memorare novissima, id est, exitum eorum, et in æternum non peccabis, quin potius te et alios tam prudenter et feliciter reges, ut dignus efficiaris aliquando æternum, felicissimumque cœlorum regnum cum omnibus Sanctis possidere, quod nobis omnibus per merita Christi Filii concedat Pater æternus, cui cum eodem Filio et Spiritu Sancto sit omnis honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

Alii conceptus.

I. Ex occasione thematis : *Beati , qui audiunt verbum Dei , et custodiunt illud.* LUC. II. potest imprimis Concionator narrare historiam de servo Abrahami misso ad uxorem filio quærendam , et ubi Rebeccam reperit , in aures proferentem , atque in signum desponsationis donantem , GEN. XXI. Unde dicere potest , se quoque missum ad animas , Deo per amorem desponsandas , ac proinde in signum hujus desponsationis duas in aures donaturum , dextram et sinistram , ut intelligant , se non tantum quando animantur , instruuntur , et recreantur , paratos esse debere ad verbum Dei audiendum , sed etiam quando corripuntur et castigantur , et idem has in aures aureas esse ; eo quod non minus castigatio , quam consolatio ex vera charitate , zeloque procedat. Ostendatur deinde , quomodo fructuose audire verbum Dei debeant , scilicet ardentem , attentam , et devotam , id est , cum prompta voluntate , propositoque efficaci exequendi id , quod auditum est. Denique pariter demonstratur , quomodo anima per verbum Dei rite auditum respondeatur Deo , dum scilicet ad amorem illius excitatur et per hunc Dei Sponsa efficitur , eique arcissime conjungitur.

II. Ex occasione thematis : *Date illis vos manducare.* MATTH. XIV. dicere potest Concionator , se at alios Concionatores esse quasi Patres familias (*Kost Herren*) a Deo constitutos , ut cibum animæ nempe verbum Dei , eisdem præparent , ac porrigant. Hinc 1º ostendat , quantopere nutriat , satiet , roboret , impinguet , et recreet hic cibum animam , quæ omnia facile possunt tum exemplis , tum auctoritatibus SS. Patrum probari. Deinde ostendatur , quod debeant ipsi assumere proprietates convictorum , et 1º diligenter comparere apud mensam seu concionem. 2º Præmittere orationem. 3º Appetitum afferre. 4º Non herbas dumtaxat et condimenta , sed ipsam etiam substantiam affumere. 5º Bene concoquere , id est , ruminari , sibi que applicare , non alteri. 6º Solvere suo tempore pretium debitum , id est , gratum se patrifamilias exhibere , tum pro eo precando , tum doctrinas ab eo datas sedulo exquendo.

III. Ex occasione thematis : *Si quis auditor est verbi , et non factor , hic comparabitur viro consideranti vultum nativitatis suæ in*

speculo , JAC. I. potest Auditoribus pro felici auspicio speculum offerre , ut significet , Auditores ad verbum Dei velut speculum accedere debere. Ostendatur itaque 1º quam bene verbum Dei speculo comparetur , tum quia constat duabus partibus , *obscuritate* in se , velut plumbo ; et claritate explicationis velut nitido crystallo ; tum quia se omnibus accomodat ut speculum : tum quia et turpitudinem æque , ac pulchritudinem suam cuivis ostendit , quæ omnia facile auctoritate Scripturæ et SS. Patrum ac variis exemplis probari possunt. 2º Ostendatur , quomodo fructum ex hoc speculo reportare debeant , nempe non tantum curiositatis gratia , aut ad aliorum faciem cognoscendam id usurpando , sed ad proprios mores vitamque ordinandam , et corrigendam adhibendo , quod itidem variis exemplis declarari potest.

IV. Ex occasione thematis : *Quis mihi tribuat , ut scribantur sermones mei ? quis mihi det , ut exarentur in libro stylo ferreo ?* JOB. XIX. potest Concionator pro felici auspicio Auditoribus palimpsestum , seu pugillar (*Ein Schreib-Fuselein*) offerre , simulque ostendere quid , qua ratione , et cur in eo scribendum sit , quem in finem totum fere caput III. I. III. libelli de imitatione Christi serviet. Dicat 1º Quid scribere debeant , et alloquatur illos iis cit. lib. verbis : « Scribe verba mea in corde tuo , et pertracta diligenter ; erunt enim in tempore tentationis valde necessaria. Dupliciter soleo electos meos visitare , tentatione scilicet , et consolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego : unam increpando eorum vitia , alteram exhortando ad virtutum incrementa. » 2º Ostendat , quomodo ea scribere debeant , nempe eo modo , quod idem libellus indicat dicens : « Verba mea Spiritus et vita sunt , nec humano sensu pensanda. Non sunt ad vanam complacentiam trahenda , sed in silentio audienda , et cum omni humilitate atque magno affectu suscipienda. » 3º Declaret , cur sint audienda , nempe ob *dignitatem* (per illa verba indicatam : « Audi Fili , verba mea , verba suavissima , omnem Philosophorum et Sapientum hujus mundi scientiam excedentia) necessitatem indicatam (per illa verba : verba mea spiritus et vita sunt : insinuatam) *jucunditatem* (quia verba suavissima , de quibus Sponsus CANT. II. dixit : Sonet vox tua in auribus meis , vox enim tua dulcis. Et S. David Ps. XVIII. Eloquia tua super mel et favum.) » Unde pro clausula dicat huic palimpsesto in una facie

operculi inscripta esse ex citato libello hæc verba : *Beatus , quem tu erudieris , Domine , et de lege tua docueris eum , ut mitiges ei a diebus malis , et non desoletur in terra*. In altera vero facie hæc esse scripta : *Qui habet verba mea , et spernit ea , habet qui judicet eum in novissimo die*. Porro dicat , hunc palimpsestum duo habere dumtaxat folia propter duplicem lectionem , unum pro increpatione vitiorum , alterum pro exhortatione ad virtutem. Denique stylum ferreum , quoscribatur , esse serium propositum proficiendi et attentam , ac constantem auditionem concionis , quo bene scribenda sunt verba , ut legi possint (non oscitanter audiendo et dormiendo ; tales enim vitiose , aut nihil omnino scribunt) nec delenda per madidam spongiam (id est , vanas delectationes) sed suo tempore inspicienda et relegenda , id est in memoriam revocanda.

V. Ex occasione thematis : *Qui habet sermonem meum , loquatur sermonem meum vere quid paleis , ad triticum ? dicit Dominus*. JER. XXIII. Potest Concionator pro felici auspicio cribrum offerre Auditoribus , dicereque quid , et quomodo cribrate debeant. 1º Ergo dicat eos Verbum Dei velut triticum cribrare debere ; ostendatque , quam convenienter Verbum Dei tritico comparetur , imprimis quia ut triticum est optimum inter frumenta , ita Verbum Dei optimum inter verba , quia scilicet ab ipsa æterna Sapientia dictatum : deinde quia sicut triticum est purissimum et candissimum , sic Verbum Dei quoque purissimum est , seu ab omni falsitate remotissimum : sicut item triticum est cibus nobiliorum personarum , ita Verbum Dei cibus electorum est juxta illud Christi effatum : *Qui habet verba mea , et servat ea , ille est , qui diligit me*. Quæ omnia breviter complexus est S. Basilius de vit. solit. sic loquens : « Omnis panis nutrimentum affert ad salutem , ægris autem sæpe inutilis : sic et omnis Scriptura ex Deo est , admodum fructuosa , nihilque per se immundum atque impurum retinet aut præbet , nisi ei , qui illud putaverit esse immundum. » 2º Ostendat quomodo hoc triticum cribrare debeant , scilicet a paleis separando , quod facient , si non ad verborum qualitatem , nec ad gestus , aut vitia vitamque Concionatoris , nec ad historias tantum aut fabulas , quæ subinde delectationis gratia insperguntur , attendant , sed ad ipsam doctrinæ propositæ substantiam , eamque in granarium memoriæ et pectoris

recondant ad exemplum B. Virginis , quæ conservat omnia verba in corde suo.

VI. Ex occasione thematis : *Accipe sanctum gladium munus a Deo , in quo dejicies omnes adversarios populi mei Israel*. II. MACH. XV. potest Concionator dicere , cum militia sit vita hominis super terram , teste Jobo , ideoque Christus ipse MATTH. X. dixerit , se non venisse pacem mittere , sed gladium , sed optimum gladium Auditoribus oblatum , illum nempe , quem S. Paulus EPH. VI. suasisit dicens : *Galeam salutis assume , et gladium Spiritus , quod est Verbum Dei*. Et iterum HEBR. IV. *Vivus est enim sermo Dei , et efficax , et penetrabilior omni gladio ancipiti*. Ostendatur ergo 1º quomodo gladius iste Sanctus sit , tum quia a Deo sanctitatis fonte ortum sumit ; tum quia vere Sanctos facit. Quomodo item sit *munus a Deo* , cum omne donum et datum optimum desursum descendat. Quomodo sit *anceps* absterrendo a vitiis , et impellendo ad virtutes Christiano homine dignas. Quomodo sit *efficax* juxta illud Davidis PSAL. XLV. *Dedit vocem suam , et mota est terra*. Et ex prædicatione Christi et Apostolorum abundantius paret. Quomodo *penetrabilior* sit omni alio gladio , utpote pertingens usque ad divisionem animæ , ac Spiritus , compagum quoque ac medullarum , ut verius de illo , quam de gladio Goliathi dicatur : *Non est alter similis huic*. 2º Ostendatur , quomodo hoc gladio uti debeant , nempe eum stringendo , hostique opponendo , juxta exemplum Christi , qui singulas Dæmonis tentationes sententia S. Scripturæ objecta elusit. Demonstratur proin practice , quomodo id ipsum quoque Auditores facere debeant.

VII. Ex occasione thematis : *Prudentes Virgines aptate vestras lampades*. Vel : *Prudentes autem ornaverunt lampades suas*. MATTH. XXV. potest Concionator pro felici auspicio *Igniarium* (*ein Feuerzeug*) offerre. Et 1º quidem ostendere , quantopere necessarius sit ignis amoris divini , ut lampades præparatas , ac ardentes habeamus , et ad coelestes Nuptias admittamur , quem in finem tota Parabola de Virginibus prudentibus et fatuis recenseri potest. 2º Dicat , se ideo a Christo missum , ut ignem hunc accendat in eorum cordibus , ideoque cum eodem Christo jure merito dicere : *Ignem veni mittere in terram* (et corda vestra) *et quid volo , nisi ut accendatur ?* LUC. XII. 3º Dicat , se ad hunc finem igniarium offerre , ut sciant , quomodo hunc

ignem accendere debeant. Sicut enim ad ignem excitandum tria requiruntur, chalybs seu ferrum percussus, lapis percussus, et fomentum excipiens ignem, ita ad ignem amoris divini exsuscitandum requiritur Verbum Dei velut lapis ignitus juxta illud LUC. XXII. *Nonne cor nostrum ardens erat, quando loquebatur nobis in via?* explicatio et meditatio affricans lapidem, et ignem eliciens juxta illud Psalmistæ PS. XXXVIII. *In meditatione mea exardescet ignis.* Et cor bene excitatum a delectionibus terrenis, ut dicere possit cum Davide PS. CVII. *Paratum cor meum, Deus, paratum cor meum.*

VIII. Ex occasione thematis: *Mandatum lucerna est, et lex lux.* PROV. VI. potest Concionator pro felici auspicio lucernam parvulam et portatilem Auditoribus offerre. Et 1° quidem ostendere, quam convenienter Verbum Dei luci comparetur, tum quia illuminat juxta illud PSALMI XVIII. *Præceptum Domini illuminans oculos:* tum quia accendit, et calefacit juxta illud LUC. XXII. *Nonne cor nostrum ardens erat quando loquebatur nobis in via?* tum quia exiecat et purificat juxta illud ACT. XV. *Qui novit corda Deus, testimonium perhibuit, dans illis Spiritum Sanctum, et fide purificans corda eorum.* 2° Ostendat, quantopere Diabolus huic luci insidetur, eamque extinguere conetur, sciens sine fide impossibile esse placere Deo. Eum in finem dicat, lucernulam offerre, nempe *custodiam Verbi Dei auditi*, quæ quidem custodia quatuor requirit partes juxta quatuor latera lucernæ, nimirum. 1° *Attentam auditionem* juxta exemplum Samuelis I. REG. III. dicentis: *Loquere, Domine, quia audit servus tuus.* 2° *Accuratam meditationem* juxta exemplum Davidis PS. CXVIII. *Et meditabar in mandatis tuis, quæ dilexi.* 3° *Crebram recordationem* juxta monitum Dei. JOSUE I. *Non recedit volumen legis hujus ab ore tuo, et meditaberis in eo diebus et noctibus, ut custodias et facias omnia, quæ scripta sunt in eo, et tunc diriges vitam tuam, et intelliges eam.* 4° *Sedulam praxim seu executionem*, quia teste S. Paulo ROM. II. *Non auditores legis justi sunt apud Deum, sed factores legis justificabuntur;* et hæ quatuor custodiæ velut fenestrellæ arcunt quatuor ventos seu conatus Dæmonis, quibus hunc ignem extinguere conatur, efficiendo scilicet, ut Verbum Dei non audiat attentè, vel non ponderetur, vel oblivioni detur, vel executioni non mandetur.

Quomodo pro felici anni novi auspicio habenda sit concio.

Thema.

Et vocatum est nomen ejus JESUS. MATTH. I.

Scopus.

Docendi Auditores, quomodo quisque secundum suum statum vivere, et quid in eo maxime observare debeat.

Nota, hic syllogismum principalem præmitti non posse, eo quod multiplex valde doctrina, eaque prosus disparata proponatur, nisi velis hunc generalem valde syllogismum præmittere. Tunc SS. JESUS nomen magni merito faciendum est, quando salutare admodum per ejus litteras doctrinæ omnibus statibus suggeruntur; atqui verum est antecedens, ergo et consequens.

EXORDIUM.

Communis quidem apud nos Germanos consuetudo est, ut hoc die felicem quisque amico suo novum annum apprecetur; sed hæc apprecatio plerumque in nudis verbis consistit; pauci quippe sunt, qui medium offerant ad talem annum feliciter transigendum. Ego itaque melius observabo hunc morem, neque enim annum tantum felicissimum, omnique honorum genere refertissimum omnibus et singulis ex intimis præcordiis apprecor, sed talem etiam strenam offeram, quam si benevole susceperint, et, ut ostendam, usurpaverint, certissimo hunc annum felicissimum sunt experturi. Est autem hæc strena non alia, quam SS. nomen JESU, quod hodierno die recens nato Infanto ac Servatori nostro impositum est; quod totum sic omnibus offero, ut tamen singulis statibus non nisi singulas litteras ex eodem sim oblaturus. Quid autem hæ litteræ sibi velint, et quam salutare doctrinas contineantur, jam nunc fusius explicare aggredior, sperans, tanto majorem a vobis attentionem, quanto majorem ex hoc xenio et doctrinis fructum potestis expectare.

Narratio.

Dixerat quidem olim S. Paulus II. Cor. III. litteram occidere, Spiritum vero vivificare, sed utut hoc dictum in aliis materiis verum sit, in SS. certe Jesu nomine locum non habere videtur, utpote de quo cum veritate dici potest, quod etiam litteræ singulæ, quibus scribitur et depingitur, vivificent, et singulares doctrinas contineant. Scimus namque tribus id ordinarie litteris majoribus, IHS, cruceque super mediam litteram statuta depingi, quæ singulæ diversis tribus hominum statibus, qui in republica reperiuntur, videlicet Clericis, conjugatis, et cælibibus perapposite conveniunt, et quid quisque specialiter observare debeat, pulcherrime ostendunt.

Confirmationis pars prima.

Et primo quidem I littera, quam Clericali statui offero, percommode ostendit, tria capita seu documenta, quæ quivis Clericus diligenter notare et observare debet.

Nam 1° sicut littera I est perfectissima ex omnibus (quia est simplicissima, rectissima, vocalis et consonantis vicem obiens, et interdum integræ vocis significationem continens, ut mox videbimus, habet item figuram columnæ, atque adeo fortitudinis est symbolum) ita Clericorum quoque status est omnium perfectissimus, ut pulchre indicavit Cassiodorus, dum dixit: « Sacerdos Dei altissimi si altitudinem cœli contempleris, altior es: si Angelorum discretionem, discretior es: si omnium Dominorum sublimitatem, sublimior es: solo Creatore tuo inferior es. » In specie vero descendendo, et singulas illius perfectiones considerando, *rectissimus* in primis est status iste, quia tantam vitæ rectitudinem requirit, ut quivis Clericus jure merito cum Christo dicere possit: *Quis arguet me de peccato?* Ne, dum alios curare satagit, ipsemet audire cogatur tritum illud: Medice, cura teipsum. Præterea *simplicissimus* etiam hic status est, quia ut ipsum Clerici nomen, quod idem ac *sors Dei* significat, innuit, omnem suam spem desiderium, ac voluptatem in solo Deo collocare debet, dicereque proin cum S. Davide Ps. LXXII. mihi autem adhærere Deo meo bonum est, et ponere in Domino Deo spem meam et gaudium meum. Et tan-

dem *firmissimus* est instar columnæ, aut rupis in medio mari hujus mundi positæ, ut quæ nec fulmine minarum, nec flumine voluptatum, nec flumine promissionum et blanditiarum se a rectitudine sua moveri, et corrumpi sinit.

2° Sicut I littera est vocalis simul et consonans, atque adeo non solum ipsa per se syllabam facit et pronuntiari potest; sed etiam litteras alias per suam conjunctionem ad syllabam efficiendam juvat; ita Clericus non ad suam dumtaxat, sed proximi etiam salutem procurandam vocatus est, atque adeo, ut huic suo muneri probe satisfaciatur, merito Jesum, qui hodierna die nomen et officium Salvatoris suscepit, pro Magistro et exemplari habere debet: ad hoc discere debet, quanti oves suas æstimare debeat, nempe ut sanguinem etiam pro eis fundere non dubitet: ab hoc discere debet, quantum pro aliena salute laborare; quanta charitate, mansuetudine, et prudentia oves sibi commissas fovere, instruere, corrigere, et a periculis liberare debeat. Quod ut alacrius faciat, meminerit, quod, sicut littera I quando consonantis vicem obit, paulo longius scribitur hoc modo (Jesus) ita ipse quoque, dum aliorum salutem curat, non modo nihil de perfectione propria perdat (nisi sponte damnum tale sibi accersat) sed plurimum potius lucrari, crescereque in sanctitate, merito, et solatio possit, cum officium hoc, sicut, teste S. Dionysio: *Est omnium divinorum divinissimum*, ita majus quoque jure merito præmium, solatiumque a Deo expectet.

3° Denique, sicut littera I interdum integrum verbum est, idem significans ac *vade*, ita Clerici per hoc monentur, quæ media adhibere debeant, ut officio suo bene fungantur; quod nempe imprimis exemplo præire, et in hoc Christum imitari debeant, qui suos in Galilæam, id est, morum conversionem ducturus dixit: Ego præcedam vos in Galilæam, ideoque et in vita cœpit *facere et docere*. Nimirum Clericus, et animarum Pastor virgis a Jacobo Patriarcha in canali positus similis est; hinc quales ipse colores moresque habuerit, tales etiam ipsius oves assument. Hinc merito illa memorati Jacobi verba ad Esau fratrem dicta erga Pastorem suum usurpant: « Præcedat Dominus ante servum suum, et ego sequar paulatim vestigia ejus, prout videro parvulos meos posse, » GEN. XXXIII. Atque hæc videlicet causa est, cur tam pauci fructus nonnumquam ex concionibus, aliis-

que functionibus Pastorum referantur, quia plerisque illud S. Hieron. objici potest: « Delicatus magister est, qui pleno ventre de jejuniis disputat: accusare avaritiam etiam latro potest: Sacerdotis Christi os, mens, manusque concordent. » Promptitudo, quam in functionibus officii sui præ se ferre debet Sacerdos; qua in re meminisse juvabit, quod de S. Franc. Xav. insigni illo operario in vinea Domini scribitur, quod scilicet tam promptus ad omnem superiorum nutum fuerit, ut vel sola littera I a S. Ignatio litteris inserta sufficiens futura fuisse credatur, ut ex remotissimis Indiis, abjecta omni spe amplissimi fructus, Romam se collaturus fuisset. Pulcherrimum quoque hujus promptitudinis exemplum in ipso Christo habet, qui vocatus ad ægrum sine hæsitacione respondit: Veniam et curabo eum. Simili ergo modo Clericus Pastor ad ægrum vocatus, celeriter accurrat, dicatque: Veniam et providebo illum; ad captivum vocatus: Veniam, et solabor illum; ad confessiones vocatus: Veniam, et audiam illum, et sic de reliquis functionibus discurrando. Hic vel maxime observandum est Salomonis monitum Prov. III. datum: *Ne dicas amico tuo: Vade, et revertere, cras dabo tibi, cum possis statim dare.* Hic locum habet vulgare illud adagium: Qui cito dat, bis dat. Hic etiam, quod de Ducibus plerumque dicitur, quadrat, quod scilicet omnis illorum ars et vigor seu *felicitas in velocitate* sit posita.

Confirmationis pars secunda.

2° Litteram H conjugibus offero, utpote quæ pari ratione pulchre illis ostendit, quid in statu suo matrimoniali observare debeant; nam 1° conjungit duas lineas rectas per medium, cui Christus crucifixus insisit, ut discant conjuges rectam in matrimonio inundo aut continuando intentionem habere, quod fiet, si bene prius deliberent, num Dei voluntas sit, ut hunc statum ineant, deinde bene deliberent, quem consortem eligere debeant, ideoque dicent cum Apostolis Act. 1. « Tu, Domine, qui corda nostri omnium, ostende, quem, aut quam elegeris; nam, teste Salomone Prov. XIX. » *Domus et divitiæ a parentibus, a Domino autem uxor prudens.* Quia vero Deus nostram cooperationem requirit, ideo prius conditiones boni viri vel mulieris indagandæ sunt, illæ maxime, quas Christus in sponsa sua consideravit, dum

teste S. Paulo Eph. V. *Elegit sibi sponsam non habentem maculam* (vitiosorum habituum) *neque rugam* (makæ famæ) *neque aliquid hujusmodi* (puta quod matrimonium fastidiosum facere posset) *sed ut sit sancta et immaculata.* Qui talem considerationem omittunt, aut ad solam pulchritudinem aut divitias attendunt, ii quasi in tenebris copulantur, atque adeo mirari non debent, si lippientem Liam pro amabili Rachele reperiant. Huc etiam pertinet, ut bonam intentionem præmittant ipsi copulationi, memores exempli a Tobia dati, qui c. VIII. dixit: « Tu, Domine, scis, quia non luxuriæ causa accipio sororem meam conjugem, sed sola posteritatis dilectione, in qua benedicatur nomen tuum in sæcula. » Hic ergo maxime locum habere debet illud Apostoli I. Cor. X. *Sive manducatis, sive bibitis, sive aliud quid agitis, omnia in gloriam Dei facite.* Quod pulchre significatur, quod conjuges, quantum fieri potest, pares esse debeant juxta illud Ovidii: « Si qua voles apte nubere, nube pari, » hoc est: « Wilst dass der Heyrath dir nicht fehl, mit deines gleichen dich vermähl. » Debet autem hæc paritas in quinque præcipue capitibus consistere. 1° In religione: quia experientia ostendit, plerumque maritos ab alienigenis uxoribus seductos esse, ut in Samsone, Salomone, et aliis patet. 2° In ætate: alioqui enim pronus in zelytypiam est lapsus. 3° In divitiis et opibus: hinc ille quæsitus, cur uxorem sine dote elegerit, respondit, ne dotis freno constrictus uxori nupsisse videat. 4° In affectione et æstimatione. Hinc Deus in prima creatione mulieris dixit: *Faciamus ei adjutorium simile sibi*, ut scilicet uxorem tamquam carnem suam diligat. Hinc et Apostolus Eph. V. ait: *Qui suam uxorem diligit, seipsum diligit*, et S. Petrus I. c. III. Viri similiter cohabitantes secundum scientiam, quasi infirmiori vasculo muliebri impatientes honorem tamquam cohæredibus gratiæ et vitæ; ob quam causam Eva ex costa Adami creata est. 5° In supportatione onerum et mutuum defectuum juxta illud Apostoli Gal. VI. *Alter alterius onera portate, et sic adimplebitis legem Christi.* Hinc conjuges debent esse similes duobus illis anseribus, de quibus Simon Maiolus in canicularibus scribit, quod tergo ita sibi connexi fuerint, ut, si unus ambulabat, alter pedibus in altum erectis ab eo portaretur.

II. Littera H est tantum aspiratio, et si inversa legatur, *ab* significat; per quod si-

gnificatur conjugibus, statum matrimonialem rem quidem plenam tribulationibus esse, juxta S. Pauli testimonium I. Cor. vii. dicentis: *Tribulationem tamen carnis habebunt hujusmodi*, hinc perpetuo similes lamentationes audiuntur: Ah quam malum maritum, aut uxorem habeo: ah quam immorigeros filios genui: ah quam infidos famulos sortitus sum! Ah quam durum magistratum, quam ingratos vicinos nactus sum etc. Sed tamen ne in his desperent, Christum in medio consistentem effecturum; ideo enim primum miraculum in nuptiis Canæ Galilææ fecit, ut significaret, se esse, qui aquam tribulationis in vinum lætitiæ convertere possit, et velit. Si ergo sentiunt tribulationem ex mutuis defectibus, et discordia, meminerint Christum inter ipsos stare et dicere: Pax vobis: *Tollite jugum meum super vos*, et mementote, vos quemadmodum duos boves uni jugo alligatos esse, qui, nisi quieti et communi labore jugum portent, frustra se defatigant, et difficultatem portandi oneris graviores faciunt. Si ex liberorum malis moribus tentationem et molestiam experimini, mementote, quanta cura Christus erga nos homines Patris officium exercuerit, et etiamnum exerceat, et tamen quam multos habeat ingratos, ac immorigeros filios, ita ut merito illa Is. verba c. i. usurpet: *Filios enutrivit, et ipsi spreverunt me*. Si ex famulis gravitatem sentitis, imaginemini Christum quasi inter vos stantem et dicentem: « Discite a me quia mitis sum et humilis corde, et invenietis requiem animabus vestris. » Verbo Christus semper in medio vestri sit, sicut olim fuit inter duos Discipulos in Emmaus euntes, repetereque credatur verba illa: « Nonne oportuit hæc pati Christum, et ita intrare in gloriam suam? » Cur ergo nos alia via intrare velimus? Sic experiemini aquam tribulationum in vinum gaudii, et lætitiæ converti, et non annum dumtaxat præsentem, sed totam etiam vitam vestram in felicitate transigetis.

Confirmationis pars tertia.

Denique celibibus et juvenibus maxime litteram S offero, quæ habet serpentis figuram, ut significem difficultatem et periculum viæ hujus, de qua recte dixit Salomon Prov. xxx. « Tria mihi sunt difficilia, et quartam penitus ignoro, scilicet viam viri in adolescentia sua. » Quanto ergo periculosior status est,

tanto majorem curam adhibere debent, ut viam bonam eligant; quia sicut qui semel in principio itineris viam bonam non eligit, quo magis progreditur, magis errat; ita et ipsi, si statum, ad quem a Deo vocati sunt, non mature arripiant, a via justitiæ Christianæ, et salutis propriæ magis semper declinabunt. Quæ autem melior via, quam vita Christi, qui de se ipso dixit Jo. xiv. *Ego sum via, veritas et vita*? Ab hoc ergo discant: 1º Bona fundamenta in juventute ponere; neque tempus inutiliter consumptum putent, etiamsi multos in iis ponendis annos impendere sit opus; habet enim hæc ætas se ut fundamentum, cui tota reliqua vita inniti debet; constat autem, quantum momenti positum sit in ipso fundamento, ex cujus infirmitate totum reliquum ædificium, periculo ruinæ exponitur. Et sane hoc ipsum experientia quotidiana confirmat; unde enim tam debiles et imperfecti liberi? Tam exiguæ opes? Tam infauste in republica expeditiones, et administrationes? Tam multa in statu Ecclesiastico scandala exoriuntur? Nisi quia liberi statum conjugii, aut regiminis, aut curæ animarum suscipere coguntur, aut permittuntur ante, quam bona solidaque fundamenta posuerint? Discant ergo hunc errorem corrigere, et ad hoc ipsius Christi exemplum considerent, qui triginta annos voluit hic fundamento ponendo impendere, non quo ipse tanto tempore egeret, sed ut nos pulcherrimo hoc exemplo ad imitationem provocaret, ac instrueret.

Discant 2º per litteram hanc a Christo, in quibus maxime rebus proficere debeant, scilicet in sapientia ac sanctitate. Hæc, hæc sunt duo fundamenta, sine quibus nullus in reliquam ætatem fructus sperandus est. Hinc Christus nihil aliud de se ab anno duodecimo usque ad trigesimum scribi voluit, ut ostenderet, ad hæc duo omnia alia, quæ a juvenibus addisci aut exerceri debent, revocari posse. Huc ergo omnis conatus, et labor convertendus, certoque credendum est, non pulchrius aut accommodatius juveni encommium, aut testimonium dari posse, quam si cum Christo profecisse, ætate, sapientia, gratiaque coram Deo et hominibus dicatur. Ut autem hunc profectum tanto facilius, certiusque acquirant.

Discant 3º Quo potissimum medio proficere debeant, scilicet *subjectione* pariter per litteram S. indicata. Hoc enim medio Christum usum fuisse S. Evangelista Luc. c. ii.

testatur illis verbis : *Et erat subditus illis*. Et sane necessitatem hujus medii jam olim veteres ingeniose ostendebant, dum adolescentiam, et juventutem oculis velatis, dextra manu vincta, et sinistra extensa pingebant, ut significarent, ejusmodi personas habere semper difficultatem ad bene operandum, esse autem expeditas ad male agendum, juxta illud GEN. XVIII. *Sensus et cogitatio hominis in mala prona sunt ab adolescentia sua*. Sed et cæcum esse propter defectum experientiae, atque adeo nisi aliorum consilio se dirigat, nihil effecturum. Certe quam efficax medium ad proficiendum, et crescendum sit sapientia, et sanctitas, Christus ipse quondam pulchre virgini cuiusdam Religiosæ ostendit, dum eandem in specie parvi pueruli visitavit, cumque ipsa ad portam vocata (janitricis enim munere fungebatur) mox relicto Christo ad eam properasset, reversa eundem Christum in specie juvenis reperit, quærensque, quomodo tam grandis tempore tam brevi evasisset, audit, per ipsius obedientiam tam grandem effectum esse.

Epilogus.

Atque hæc sunt, quæ pro felici novo anno obtinendo consilia occurrerunt, quibus hoc unicum dictum adjicio : Hoc fac, et vives, quia Jesus erit Salvator tuus, erit Magister tuus, et erit præmiator tuus, in hac quidem vita per benedictionem copiosam, in altera vero per coronationem gloriosam, quam nobis is propter SS. nomen suum gratiose concedere dignetur. Amen.

Alii conceptus.

I. Ex occasione novi anni poterit Concinator alia ejusmodi xenia aut stenas spirituales offerre. Et 1º Quidem Jesulum recens natum, vel ejus effigiem. *Ein Jesus Kindlein*. Dicat ergo pro exordio, varia a variis xenia offerri; sed quæ plerumque in angulo vel cista recondantur. Se vero daturum tale xenium, quod semper cupiat ob oculos ipsorum versari, nempe Jesuli effigiem, ita tamen ut diversis diversam sit daturus.

Et 1º Quidem Clericis dicat auream se offerre, ut meminerint, se dignitate laicos excedere, sicut aurum alia metalla superat, adeoque in vita quoque sanctitate ac perfec-

tione eosdem superare studeant. 2º Sicut aurum valde potens est ad humana corda attrahenda splendore suo, ita et illos debere splendore doctrinæ, et bono exemplo vitæ suæ homines ad meliorem viam reducere. 3º Sicut aurum mire confortat cor, ita ipsos quoque afflicti et perturbata pectora robore, et consolari debere.

II. *Conjugatis* dicat se argenteum Jesulum donare. 1º Ut meminerint, sicut argentum longe vilius est auro, ita se quoque Clericis longe inferiores esse, atque adeo debitam reverentiam ipsis exhibere; et per unionem cum illis ornamenta varia accipere debere. 2º Ut studeant valde puri esse et læves ac nitidi, sicut argentum; quia debent bono exemplo præire domesticis, et quodammodo dicere posse: Quis arguet me de peccato? 3º Ut, sicut per argentum necessaria ordinarie comparantur, ita ipsi sint loco argenti domesticis suis, et omnia necessaria illis quoad corpus et animam sollicitè et amanter provideant, ita ut aliquando dicere illis possint: Quando vobiscum eramus, numquid aliquid defuit vobis? Alioqui verendum erit, illud Apostoli I. TIM. v. *Si quis autem suorum, et maxime domesticorum curam non habuerit, fidem negavit, et est infideli deterior*.

III. *Juvenibus et virginibus* dicat se Jesulum ex cera virginea offerre, ut inde discant 1º potissimum suum studium esse debere in candore et puritate mentis et corporis procuranda et conservanda. 2º Ut meminerint, etiam colores, præcipue rubrum verecundiæ, et modestiæ exterioris jungere juxta illud monitum Apostoli PHILIPP. IV. *Gaudete in Domino semper, iterum dico, gaudete; modestia vestra nota sit omnibus hominibus*. Quod maxime curandum est, si Christum amicum habere velint ac protectorem, nam « Ubi Christus est, ibi modestia est, » teste S. Gregorio Nazianzeno. Hinc S. Edmundo apparens dixit, se lateri ejus in schola adhærere. 3º Ut meminerint, sicut imago cerea fragilis est, ita suam quoque ætatem ac statum infirmam, et ruinæ expositam esse, ideoque diligenter se custodiant, et non multum vagentur foris, maxime inter pericula, ne pulverem et sordes animi contrahant, et Jesulum quoque suum deperdant.

IV. *Famulis et ancillis* ligneum Jesulum se offerre dicat, ut meminerint 1º se in infimo gradu esse, atque adeo libenter se cum Christo, qui propter ipsos formam servi

assumpsit, subijciant, et perfectæ obedientiæ studeant. 2º Ut bene ponderent pro sua consolatione, sicut, etiamsi Jesulus effigies lignea cedat aureæ, et argenteæ quoad materiam, non tamen est minori honore digna, quam aurea, imo miraculosæ Christi imagines plerumque lignæ sunt; ita nec se apud Deum et Sanctos minoris meriti, et æstimationis fore, si Jesulum per veram obedientiam, et humilitatem repræsentent. Itaque sint contenti suo statu, et sibi applicent illud Siracidis consilium c. II. « Confide in Deo, et mane in loco; facile est enim in oculis Domini, subito honestare pauperem. » Talis sane et tantus quisque est, qualis et quantus est apud Deum, dixit humilis S. Franciscus.

V. In Epilogo hortetur, ut boni consulant hoc donum, et in memoria vivaciter teneant, et, sicut olim Judæi in tristitia vel tribulatione constituti dicebant ad se invicem: Eamus ad Jesum Filium Mariæ, ut hilares fiamus; ita et ipsi in omnibus suis necessitatibus ad suum Jesulum confugiant, tanto copiosius experturi auxilium, quanto magis se eorum in ipsum fiducia extenderit.

Conceptus secundus

Ex eadem occasione poterit dicere, se pro xenio oblaturum *litteras censuales*, quasi si habuerint, et retinuerint, nihil ipsis sit defuturum toto anno imo per totam vitam. In propositione dicat, has litteras non esse alias, quam sententiam illam: *Quærite primum regnum Dei, et justitiam ejus, et hæc omnia adjicientur vobis*; hanc quippe sententiam habere omnes conditiones, quæ in litteris censualibus optari possunt.

Nam 1º *Pauca exigunt, et multa promittunt*; nam pollicentur omnia, quæ ad sustentationem corporis et animæ sunt necessaria: exigunt autem solam scilicet mandatorum divinatorum observationem; atqui mandata ejus gravia non sunt, teste S. Joanne I. Jo. v. et ipsemet dixit, *Jugum suum suave esse, et onus suum leve*. MATTH. II.

2º *Septem firmissimis sigillis sunt munitæ et confirmatæ*, septem scilicet titulis, quos Deus in justo reperitur exigere, ut ei necessaria non neget; nempe quod sit creatura, homo, Christianus, servus, amicus, filius, sponsa; si ergo lilia et aves sic pascit, quanto magis hominem, amicum, filium, etc.

3º *Qui eas dedit, potens est dare, quod promisit, quia omnipotens est; et vult stare promissis, quia fidelissimus est, et fallere non potest*. Et vero etiam experientia id satis confirmavit in Israelitis per coturnices, manna, aquam ex silice, Eliæ panes a corvo allatos. In Apostolis item et Eremitis novi Testamenti, ita ut merito dixerit S. David Ps. XXXVI. *Junior fui, etenim senui, et non vidi justum derelictum, nec semen ejus quærens panem*.

4º In Epilogo animentur omnes ad litteras has censuales diligenter asservandas, et liberis etiam commendandas; caveant vero, ne vel eas lacerent per peccatum veniale, vel omnino eas per mortale peccatum amittant et destruant, sed potius de illis sibi dictum putent, quod Salomon. PROV. IV. suasit: *Omni custodia serva cor tuum* (et litteras has tuas) *quoniam ex ipso vita procedit*, id est felicitas tua oritur, nam et hic tibi temporalia, et ibi æterna bona adjicientur.

Conceptus tertius.

Non incommode poterit etiam pro xenio spirituali horologium offerri; sicut enim sine horologio materiali tota respublica difficulter bene administratur (unde Carolus Quintus ex ejus bona vel mala directione bonum vel malum statum alicujus civitatis collegit) ita multo magis ex horologio spirituali animæ omnis bona administratio et felicitas animæ dependet.

Dicat ergo Concionator hoc horologium nihil aliud esse, quam ipsam vitam cujusque recte et ordinate institutam. Sicut enim, horologium tribus præcipue partibus constat, indice et hora distincta, æquilibrio et rotis mobilibus (*die Unrube*), et ponderibus, ita pariter hæc tria ad vitam recte ordinandam requiruntur.

Nam 1º Sicut index, ut horas rite indicet, debet non voluntatem directoris, sed solis cursum et motum sequi; ita vota quoque nostra, ut ordinate et recte instituantur, non secundum propriam cujusque hominis voluntatem, sed juxta Dei seu Solis Justitiæ beneplacitum actiones quotidianas velut horas per bonam intentionem velut *indicem* designare et imperare debet. In his enim quotidianis actionibus recte obeundis tota cujusque hominis perfectio consistit, ut communiter docent Ascetæ. Hinc S. Aug. in Ps. CL. ait:

« Vis semper laudare (et amare) Deum? bene fac omnia, quæ facis, et laudasti semper (ac amasti) Deum. » Et hæc perfectio omnibus communis est, ad quam Christus ΜΑΤΘ. XII. invitavit dicens: *Estote perfecti, sicut Pater vester cælestis perfectus est*; id est, sicut ille omnia, quæ fecit, fecit valde bona, ita et vos omnia, quæ agitis, perfecte facere studete; neque enim ad hoc requiritur rigor pœnitentiæ, cum vita quotidiana sit optima pœnitentia, ut recte quondam Joannes Berchmannus e Soc. Jesu dicebat: sed nec spatia producta orandi exiguntur, quia « Qui conservat legem, multiplicat orationem, » teste Siracide ECCL. XXXV. nec abstinentia a rebus mundanis, sed tantum ut suam quisque personam, suasque actiones quotidianas recte obeat.

2º Per rotulas et æquilibrium potentiæ animæ tam internæ (videlicet memoria, intellectus, et voluntas) quam externæ quinque sensuum et potentiæ loco motivæ intelliguntur; hæ enim omnes nisi conspirarent, omnia consistent, horasque confuse et perverse index indicabit. Hinc Deus præcipit: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde, anima, viribus, et fortitudine*, etc. Et Ecclesiasticus hortatur c. XXXIII. *In omnibus operibus tuis præcellens esto*. Bene notandum tamen, quod plurimum in libramento (*der Unrube*) per quod discretio intelligitur, sit positum, uti bene S. Bern. advertit, dum dixit: « Tolle discretionem, et virtus jam non virtus, sed vitium erit; hæc enim omni virtuti ordinem ponit, modum tribuit, decorem et perpetuitatem confert, estque non tam virtus, quam quædam moderatrix virtutum, ordinatrix affectuum, et doctrix morum. »

3º Et potissimum pondus in horologio requiritur, per quod amor Dei intelligitur juxta S. Augustini testimonium dicentis: « Amor meus, pondus meum; hoc feror, quocumque feror. » Quasi dicere voluerit, bene quidem fieri, si actiones nostræ propter præmium peragantur, sed incomparabiliter melius, si propter amorem Dei suscipiantur; sicut enim plumbum ab auro, ita actio ob præmium ab actione propter amorem Dei peracta superatur. Hinc tantopere Deus semper amorem commendavit, præcipue CANT. VIII. *Pone me ut signaculum super brachium tuum, ut tam desideria, quam opera ad mei amorem ac beneplacitum dirigantur.*

4º In Epilogo hortetur, ut non modo hoc horologium benevole suscipiant, sed etiam bene dirigere studeant, eumque in finem illam S. Petri Damiani sententiam sibi dictam putent: « Noverit significator horarum, quia nulla magis in Monasterio (et homine) quovis est oblivio fugienda; si enim articulum suum cujusvis synaxis hora vel præventa, vel dilata non teneat, omnem procul dubio subsequentium horarum ordinem turbat. » Quia vero ut rotulæ bene officium suum obeant, sæpius ungendæ sunt, ideo unctionem istam per frequentem orationis, et Sacramentorum usum, quibus gratia divina impetratur, perficiant, sic enim futurum est, ut et in hac vita bonus reipublicæ status sit futurus, et melior olim in altera secuturus.

Conceptus quartus.

Alias poterit dicere, se quidem hoc anno nullum xenium oblaturum, sed tamen artem docturum, qua xenium sibi gratissimum, et utilissimum conficere queant, nempe aurum verissimum, et præstantissimum et copiosissimum.

In prima ergo parte probet opera bona esse optimum et verissimum aurum juxta illud S. Barnardi in Ser. de Sexag. « Fratres si divites esse cupitis, veras divitias amate. Solæ veræ divitiæ sunt, quæ nos virtutibus divites faciunt. » In specie vero id ipsum probet ex tribus virtutibus seu effectibus auri. 1º Quia sicut aurum valde conducit ad Deum Sanctosque honorandos (si ad eorum honorem aurea vasa et similia fieri pro templis jubeantur) et amicos conciliandos; ita multo magis eundem finem per opera bona obtinemus, cum juxta communem sensum Doctorum, pulcherrimus et gratissimus Dei et Sanctorum cultus sit vita. 2º Quia sicut auro obediunt omnia, ideoque ad omnia emenda est utile; ita bona opera, et pietas, quæ per ea exercetur, ad omnia utilis est, teste S. Paulo I. TIM. IV. et S. Joanne dicente I. JO. I. I. « Si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum, et, quidquid petierimus, accipiemus ab eo. » 3º Quia miram habet virtutem ad cor confortandum; ita multo magis cor roborant opera bona, ante mortem (quia *secura mens quasi jube convivium*. PROV. XV.) in morte (quia gaudebis semper vespere, si diem in-

sumas fructuose) post mortem, quia *opera illorum sequuntur eos*. APOC. XIV. sicut S. Barlaam pulchre per parabolam trium amicorum declaravit, quorum primus tantum vestem obtulit, alter ad fores et domum iudicis comitatus est, tertius in ipso iudicio defendit, uti fusi in Spec. ex. tit. Amicus ex. I. videre est.

In secunda parte ostendat, quid requiratur ad hoc aurum faciendum nempe 1° *Fortanax*, id est, cor juxta illud MATTH. XIX. *De corde exeunt cogitationes, etc., et ignis charitatis, cujus necessitatem S. Paulus I. Cor. XIII. indicavit, dum dixit: « Si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, et si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. »* Hinc ante quodvis opus principale clamandum: Veni, S. Spiritus, reple tuorum corda Fidelium, et tui in nobis amoris ignem accede. » 2° *Materia apta*: qualis sunt actiones prohibitæ, alioqui audiretur illud I. REG. XV. « Numquid vult Dominus holocausta et victimas, et non potius, ut obediatur voci Domini? Melior est enim obedientia, quam victimæ. » 3° *Lapis philosophicus*, elixir ab aliis dictus, ab aliis alia nomina accipiens, per quem Christus intelligitur, tum ut ad illum tamque causam exemplarem respiciamus, et imitemur; tum ad illum tamquam causam efficientem et cooperantem confugiamus, cum dixerit Jo. XV. *Sine me nihil potestis facere*; tum denique ut ad illum tamquam causam finalem actiones nostras per bonam intentionem dirigamus.

In epologo hortetur ad artem hanc exercendam illis Christi verbis MATTH. VI. « Nolite vobis thesaurizare thesauros in terris, etc. Thesauritate autem vobis thesauros in cælo, ubi neque cærgo, neque tineæ demolitur, et ubi fures non effodiunt, nec furantur. » Sed et liberos suos doceant usurpantes illa Tobie Senioris verba TOB. IV. « Nolite timere, Filii mei, pauperem quidem vitam gerimus, sed multa bona habebimus, si timuerimus Deum, et recesserimus ab omni peccato, et fecerimus bene, nam et hic sustentationem necessariam, et ibi æternam beatitudinem habebimus.

Conceptus quintus.

Simili modo poterit pro xenio caput Jani offerre, dicereque in exordio, ideo a Januario annum novum inchoari, ut indicetur eos,

qui annum talem felicem habere cupiunt, caput Jani duas facies habentis assumere, et uno quidem ad præterita respicere, altero futura providere, et ex illis vitam suam sapienter ordinare debere, quemadmodum Rex Janus fecit, qui ob eam causam cum duobus capitibus pingitur.

I. Ergo dicat illius faciei, qua præterita respicere debemus, oculo dextro beneficia a Deo anno superiore accepta nos intueri debere, nam, teste Cassiodoro, « jugiter sibi subvenire facit, cui collatum beneficium semper ob oculos astitit? » E contrario vero, ut bene S. Bernardus advertit, « gratiarum cessat discursus, ubi recursus non fuerit; nec modo nihil augetur ingrato, sed etiam in perniciem vertitur; » nam, quanto majora sunt hominibus beneficia constituta, tanto peccantibus graviora judicia sunt præparata. Imitari ergo debemus flumina ad locum, unde exeunt, revertentia, ut iterum fluant, dicereque cum Davide Ps. CII. *Benedic anima mea Domino et noli oblivisci omnes retributiones ejus*, etc. Sinister vero oculus ad præterita peccata conjiciendus, atque in memoriam illa S. Pauli sententia revocanda ROM. VI. *Quem fructum habuistis tunc in illis, in quibus nunc erubescitis?* Imitandus proin filius prodigus, dicandumque cum eo: *Pater, peccavi in cælum, et coram te*, etc. quia peccavi in conspectu tuo post fidem toties datam, post veniam toties obtentam, hodie, o Christe, primo sanguinem fudisti, ergo per hunc amplius lava me, et a peccato meo munda me. Hodie nomen Jesu et titulum Salvatoris nactus es, ergo propter nomen sanctum tuum esto mihi Jesus, et salva me. Hodie primum vulnus accepisti; per illud ergo rogo te, ut cures vulnera animæ meæ, et facias me sincere servire tibi. Hodie legem sponte implevisti; ah offer æterno Patri hanc observationem pro transgressionibus meis, et doce me facere voluntatem tuam. Nunc tandem agnosco, quam vere sit dictum: Vanitas, præter amare te, et tibi soli servire. Sero te amavi, o pulchritudo tam antiqua et nova; sero te amavi. Dixi, nunc cœpi, juravi, et statui custodire judicia justitiæ tuæ, confirma, quod operatus es in me.

II. Alterius faciei, qua futura respicienda sunt, oculus dexter ad futuras actiones ut bene ordinentur, convertendus est. Hoc ut efficacius præstemus, tria observanda sunt. 1° Ut tempus magni æstimemus, imagine-

opertum, ex quo, quamdiu vivimus, exportare possumus, quantum volumus meritorum cælestium, atque adeo illud Eccl. c. xiv. dictum nobis de eo credamus : *Non defrauderis a die bono, et particula boni doni non te prætereat.* 2º Ut bene observemus conditiones ad opus meritorium requisitas; neque difficile hoc credamus, si ad præmium propositum oculos reflectamus; quis enim operarius hæc omnia et plura non libenter et facile præstaret, si pro quovis motu aureus nummus illi promitteretur? Quanto facilius ergo erit hæc præstare, si gradum gratiæ et gloriæ omni thesauro terreno pretiosiorum pro quovis opere promissum credamus. 3º Est, ut easdem nostras actiones bene etiam applicare studeamus, et exemplo SS. Joachim et Annæ in tres partes dividamus, et primam quidem, id est, fructum honoris et laudis Deo tribuamus, alteram, nempe fructum meritorium nobis servemus; tertiam denique, videlicet, fructum satisfactorium et impetratorium pauperibus, tam videntibus quam defunctis transcribamus. Sinister oculus ad ea, quæ patienda sunt, convertendus, ubi iterum tria præstanda. 1º Ut certo nobis persuadeamus, debere omnes nos per multas tribulationes introire in regnum Dei. 2º Ut bene artem patiendi discamus, quæ in hoc consistit, ut patienter, libenter, et alacriter patiamur. 3º Ut semper myrothecium paratum in memori habeamus, quo vel per considerationem Christi, vel memoriam infernalium pœnarum, vel cælestium gaudiorum spem nos roboremus, et ad patientiam excitemus.

In epilogo dicat : « Quis est homo, qui vult vitam, et diligit dies videre bonos. Ps. xxxiii. Declina a malo, et fac bonum etc. » Eum in finem audiamus consilium Salom. Prov. iii. dicentis : Honora Dominum de tua substantia, et de primitiis frugum tuarum; offeramus ergo hodie has primitias, et 1º gratias cum S. David agamus dicentes : Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi, etc. Ps. cxv. 2º Cum servo Evangelico MATT. xviii. dicamus : *Patientiam habe in me, et omnia reddam tibi.* 3º Cum eodem S. Davide Ps. lxxvi. dicamus : *Dixi nunc cæpi.* Sic novum annum feliciter inchoabimus, feliciter continuabimus, et feliciter finiemus, et post plures annos simili modo absolutos annum felicissimum æternitatis inchoare merebimur, quem nobis concedat, etc.

Conceptus sextus.

Ad eundem finem poterit ei cultellus lapideus, quo Christus circumcisis est, servire, quem poterit variis personis offerre.

In exordio itaque dicat, varias a variis causas afferri, cur Christus circumcisi voluerit, optimam tamen videri, quod sicut legem veterem abrogavit, novamque perfectiorem substituit; ita et circumcisionem materialem seu carnalem in spirituale longe præstantiorem et utiliorem mutaret. Ut ergo et Auditores hanc rite et cum magno fructu peragere queant, se cultellum, quo Christus circumcisis est, pro xenio oblatum, et quomodo variæ personæ eo uti debeant, ostensurum.

1º Ergo dicat se eum Clericis offerre, ut eodem partim domi abscindant, quidquid ipsorum altissimum statum minus decere potest, sicque impleant S. Augustini saluberrimum monitum dicentis : « In omnibus moribus vestris nihil reperiat, quod cujusquam offendant aspectum, sed quod vestram deceat sanctitatem. » Partim ut publice resecent in Concionibus inutilia germina vitiorum, quæ suis subditiis speciatim nocere possunt, ipsis enim hujus vinea cura commissa est, quam tanto diligentius colere debent, quanto majorem debebunt reddere rationem, si neglegant : et quanto præstantius vinum solidæ consolationis sperare poterunt, si accurate eam excolant.

2º Dicat, eundem cultellum se magistratui offerre, ut eo respectu reipublicæ sibi commissæ utatur, velut *Medicus respectu corporis*, præcipue autem, ut resecet putrida membra, quæ totum corpus, inficere possunt, qualia sunt Hæretici, Judæi, fures, latrones, usurarii, meretrices, etc. Deinde ut eodem ulcera sanorum membrorum, id est, graviora scelera subditorum incidant, ne magis crescendo gravia damna reipublicæ creent. Item ut eodem dividant, quæ juxta justitiam distributivam dividere oportet. Quæ omnia tanto accuratius servare debent, quanto majus et præstantius reipublicæ corpus est, quantoque adeo majorem vel honorem et præmium, vel dedecus et pœnam sperare vel timere possunt, si bene vel male medici officio fungantur, si enim Siracides de quovis medico dixit : « Honora medicum propter necessitatem » c. xxxviii. quanto magis il-

lum, qui tam ampli et pretiosi corporis sedulam curam gerit, honorare ac præmiare oportebit?

3° Dicat, se eundem patribus familias offerre; ut *domesticos* suos velut *arbores* intueantur, et ab iis inutiles ramos præciant, eorum maxime vitiorum, quæ domesticæ disciplinæ, paci quæ obesse possunt, qualia sunt tepor in orationis studio, inobedientia, discordia, scurrilitas, otium, impudicitia, fidelitatis neglectus, etc. Quæ omnia tanto diligentius præscindere oportet, quanto uberior ab his arboribus fructus non ipsos dumtaxat patres familias, eorumque subditos, sed totam etiam rempublicam, et tam militantem, quam triumphantem Ecclesiam redundaturus sperari potest. Hinc Christus tam gravibus verbis ad hanc curam excitat, dum I. TIM. v. dicit: « Si quis suorum, et domesticorum maxime curam non habet, fidem negavit, et est infideli deterior. »

4° Dicat, se eundem cuivis private personæ offerre, ut seipsam *velut hortum* confideret, cujus areolæ sunt potentiæ, flores vero actiones virtuosæ, quæ a potentiis oriuntur, et a Deo, Coelitisque cum voluptate decerpuntur. Quia vero plerumque spuria vitulamina se immiscent, qualia sunt vana gloria, socordia, amor proprius, sensualitas, tepiditas, immansuetudo, impatientia, inconstantia, ideo perpetuo cultro opus est, quo ejusmodi germina præciantur, ne humorem bonum gratiæ divinæ, et fervoris exugant, et hujus defectu flores exarescere faciant. Ad hoc nos hortatur S. Paulus COR. IV. dicens: *Semper mortificationem Jesu in corpore nostro circumferentes*, etc., quia, ut sapienter S. Bernardus S. LVIII. super Cant. advertit: « Parum est, semel putasse, sæpe putandum est; imo, si fieri potest, semper; semper enim, quod putari potest, si non dissimulas, invenies. »

Pro epilogo hortetur, ut non modo benivole hunc cultrum accipiant, sed etiam studiose utantur, eumque in finem illa Dei verba JER. IV. sibi dicta putent: « Circumcidimini Domino, et auferte præputia cordium vestrorum viri Juda, et habitatores Jerusalem, ne forte egrediatur ut ignis indignatio mea, et succendatur, et non sit, qui extinguat. » Sed et quivis circumcisionem circa se faciendam æquo et alacri animo admittat, credens de se quoque dictum illud ACR. XV. *Quia, nisi circumcidamini, non potestis salvari*; nam sicut Christus nomen suum per circumcisio-

nem obtinere debuit, ita et nos salutem per idem medium spiritualiter applicatum obtinere debemus, quod nobis concedat, etc.

Conceptus septimus.

Poterit etiam utiliter duos annulos, et cum iis æternitatis tam miseræ, quam felici memoria pro xenio offerri.

In exordio itaque dicat, olim apud Romanos nemini concessum fuisse alium annulum, quam ferreum portare; postea vero etiam aurei usum concessum fuisse, sed solis nobilibus (unde postmodum magnitudo victoriæ ab Hannibale apud Cannas reportatæ ex eo conjiciebatur, quod aliquot modii aureorum annulorum collecti sint ex funeribus nobilium Romanorum), se tamen optare, ut sui Auditores omnes utrumque talem annulum portent, et per ferreum quidem æternitatis miseræ damnatorum; per aureum vero æternitatis felicissimæ Beatorum memoriam refricent; vix enim explicari posse, quanto pere conducat hæc memoria ad vitam sancte instituendam; cujus rei clarum exemplum in S. Davide habemus, qui, cum PS. XXVI. dixisset: *Cogitavi dies antiquos, et annos æternos in mente habui*: mox effectu subjungit: *Exercitabam, et scopebam spiritum meum*. Sed et miles ille expertus est; cui Alex. Magnus annulum dederat ea lege portandum, ut æternitatis meminisset; vix enim eum portare inceperat, et totus mutatus est. Ut ergo et ipsi Auditores similem fructum referant, dicat, se ostensurum, quam efficaces sint supra descripti annuli ad hunc finem obtinendum, et quomodo iisdem uti debeant.

In propositione ergo dicat, varias olim fuisse Philosophorum sententias circa quæstionem, qua quærebatur in quo sapientia et perfectio hominis consisteret? Sed in hac controversia optime et brevissime sensum suum explicasse Epictetum dum sapientiam in duobus vocibus istis: *Abstine, et sustine*: consistere dixit; nam, ut S. Aug. etiam advertit, nihil æque nos impedit a profectu, quam male ardens cupiditas, aut male jacens timiditas. « Omnia peccata, ait in PS. LXXIX. duæ res faciunt in homine, cupiditas et timor. Cogitate, discutite, interrogate corda vestra, perscrutamini conscientias, videte, utrum possint esse peccata, nisi aut cupiendo, aut timendo. » Contra hæc autem

duo impedimenta vel maxime hi duo annuli defendunt.

In primo ergo annulo dicat scripta esse hæc verba: *Momentaneum, quod delectat; æternum, quod cruciat. Was wohl thut, wahrt eine Kleine Zeit: Was weh thut, wahrt in Ewigkeit.* Hanc ergo sententiam aspicere et legere debemus, quoties ad illicitas voluptates allicimur. Quem enim non absterreat hæc cogitatio? Quis ignea in crate vel fornace per medium dumtaxat quadrantem torreretur, ut quantacumque hujus mundi voluptate frueretur? Quanto minus ergo eam appetet, ut æternis ignibus uratur? Ita sane extinxit libidinis flammam Monachus ille, qui ad luxuriam provocatus digitum candelæ applicuit dicens: Videamus prius, quam consentiamus; an æternos ignes possimus sustinere? Sed et Falco famosus peccator hac consideratione conversus est, dum noctu dormire non potens hanc cogitationem concepit: Ecce in molli lecto jacens tantam molestiam et insomnia pateris, quid acciperes, ut per totam æternitatem tali modo jaceres? Sane non omnes mundi voluptates. Quanto minus eas accipere deberes, ut etiam cruciareris, et quidem tam horrende in æternis ignibus? Et sane si cruciatus non forent, sola privatio gloriæ etiam sufficeret ad hanc abstinētiā obtinendam; si enim famelicus ad convivium magni Domini vocatus libenter et facile per breve tempus famem patitur, et mucido pane abstinet; an homini ad æterna gaudia invitato difficile esse poterit, per modicum vitæ tempus voluptatibus abstinere? Ita sane S. Silvanus se animabat, quando ad aliquid delectabile aspiciendum incitabatur; sic enim oculos alloquebatur: Claudamini oculi mei, claudamini, et ad meliora vos gaudia reservate. Simili ergo modo se quisvis in similitudine, aut alia constitutus alloqui deberet. Nec dicas posse te nihilominus æternam felicitatem obtinere, si scilicet in vitæ fine poenitentiam agas; nam, ut omnia alia argumenta taceam, quibus plerumque hæc stulta et noxia præsumptio refutatur, hoc unum dico, nimis incertum esse, an poenitentiam hanc acturus sis; nulla autem satis magna securitas est, ubi æternitas periclitatur.

In altero annulo dicat hæc verba esse scripta: *Momentaneum, quod cruciat: æternum, quod delectat: Was wehe thut, wehrt in Kleine Zeit: Was wohl thut, wird in Ewigkeit.* Huncque annulum aspiciendum

esse, quoties in gravem aliquam adversitatem incidimus. Ita sane Mater Machabæorum filium suum animabat dicens II. MACH. VII. *Peto, nate, ut aspicias ad cælum et ad terram, et ad omnia, quæ in eis sunt, ita fiet, ut non timeas carnificem istum. Non enim sunt condignæ passionēs hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis,* teste S. Paulo ROM. VIII. Et, ut S. Hieron. dixit: « Nullus labor durus, nullum tempus longum debet videri, quo gloria æternitatis emitur. » Si enim Jacobo Patriarchæ tot anni in durissimis laboribus exacti visi fuerunt breves præ amoris in Rachelem magnitudine; quidni breviores nobis accident quanticumque anni, ut fruamur pulchritudine infinita Dei; si Diabolus ipse olim confessus dicitur, se libenter omnia damnatorum tormenta toleraturum usque ad judicii diem, si unico momento Deum aspicere permetteretur, quid nos non libenter tolerabimus, ut æternum aspicere eum possimus? O quam bene S. Bernardus dixit: « Utinam saparent et intelligerent, et novissima providerent; ut æternitatis imago reformetur in nobis, videlicet ut præsentia moderemur, præterita per intelligentiam judicemus, et novissima provideamus per cautelam. »

Pro epilogo hortetur, ut duos annulos tamquam singulare donum non tam a se, quam a Deo accipiant, ut qui jam olim P. Christophorum Carum Soc. Jesu Presbyterum jusserit hæc pauca verba assiduo volvere: *O æternum! O momentaneum! O longum! O breve!* Hæc ergo et ipsi volvant, et secundum illa vitam ordinent. Eum in finem audiant S. Bern. Ser. xv. ad Clerum dicentem: « Non transeunt opera nostra, ut videntur, sed temporalia quæque veluti æternitatis semina jaciuntur. Quale semen sparseris, tale et metes. » Claudat denique concionem salutaribus illis versibus:

« O Ewigkeit, o Ewigkeit,
Wie bist so lang, und breit!
Betracht, o Mensch, die Ewigkeit,
Freud ewig, ewig Leyd.
Wilst ewig vermeyden,
Das ewige Leyden,
Wilst ewig nicht scheyden,
Von ewigen Freuden,
Betracht die Ewigkeit. »

Conceptus octavus.

Non ingratum quoque Auditoribus xenium futurum est, si calendarium spirituale illis offerat. Itaque pro exordio dicat, varia quidem hoc tempore calendaria pro xenio ab astrologis et typographis offerri, sed quæ ob fallaciam suam plerumque plus indignationis et detrimenti, quam utilitatis et solatii afferant; se proinde gratius calendarium illis oblaturum, utpote in quo non nisi certissima quæque, et optima prædicantur, quodque non ab homine confectum, sed ab ipso Deo dictatum fuerit:

In propositione postea narret, quod aliquando S. Catharinæ Sennensi evenit, dum Christum rogavit, ut viam ostendere dignaretur, qua ad veram animæ pacem pervenire posset, auditivæ ab eo, pacem hanc non aliter, quam per voluntatis suæ cum divina perfectam conformationem obtineri; ut autem hanc conformationem tanto facilius obtineat, potentiam, sapientiam, et bonitatem Dei infinitam ab eo assiduo ponderari, et firmiter credi debere.

Hac narratione præmissa dicat, totum calendarium duabus propositionibus constare, quarum prima est: *Nihil accideri cuiquam potest sine Dei permissione*: si enim Diaboli olim in porcos introire non poterant, priusquam a Christo id permitteretur, quanto minus homines vexare quisquam poterit sine voluntate Dei? Hinc merito idem Christus Pilato dixit JOAN. XIX. « Non haberes potestatem adversum me ullam, nisi tibi datum esset desuper. » Et iterum MATT. X. « Nonne duo passerés asse vaneunt? Et unus ex illis non cadet super terram sine Patre vestro. Vestri autem capilli omnes numerati sunt. » Altera est: « Omne, quod accidit, optimum est cuique. » Quia, teste S. Paulo ROM. VIII. diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum. Hinc merito Josephus Patriarcha fratribus suis dixit GEN. L. « Nolite timere; num Dei possumus resistere voluntati? Vos cogitastis de me malum; sed Deus vertit illud in bonum. » Et S. Chrysostomus: « Quid timet homo in sinu Dei positus! Tu de ipsius sinu noli evadere; et quidquid tibi venerit, in bonum cedet. »

Pro praxi hujus calendarii hortetur, ut, quoties sollicitudo aliqua aut timor illis subortus fuerit, ad hoc calendarium confugiant

exemplo Christi, qui in agonia positus, ubi calendarium hoc inspexit, viditque suum calicem ex voluntate Patris oblatum, et ipsius paterna manu præparatum esse, mox adeo roboratus est, ut ultro ad illum ebibendum hostibus obviam processerit. Simili ergo modo, ut illi se gerant; suadeat, atque ut cum Heli assiduo dicant: *Dominus est, quod bonum est in oculis suis, faciat*. Et cum Davide: *Obmutui, et non aperui os meum, quoniam tu fecisti*. Et cum Job: *Sicut Domino placuit, ita factum est; sit nomen Domini benedictum*. Sic enim verificatum iri in illis, quod Salomon c. XII. PROV. dixit: *Non contristabit justum, quidquid ei acciderit*.

Conceptus nonus.

Denique dicere poterit concionator, varias hoc tempore strenas et xenia offerri, se cor novum optare, eo quod hoc ad novum et felicem annum præ cæteris conducat. Hoc itaque se cum felici annosie precari, ut tamen simul etiam ad illud procurandum juvare paratus sit. Eum in finem offerre se imaginem, in qua Christus juxta fornacem Fabri ferrarii consistens, et cor quodpiam in igne calefaciens depictus sit cum hoc lemmate: *Ecce nova facio omnia*. Juxta illum vero anima cor suum offerens, et dicens: *Paratum cor meum, o Deus, paratum cor meum*. Pro hac imagine explicanda dicat, se tria dicturum. 1º Quid sit cor novum. 2º Quantumtopere hoc conducat ad felicem annum obtinendum. 3º Quomodo tale cor obtinere possimus.

Pro prima ergo parte dicat, cor semper a Deo summe æstimatum fuisse; hinc præ reliquis illud petivit PROV. XXIII. *Præbe, Fili mi, cor tuum mihi*, et PROV. IV. *Omni custodia serva cor tuum*. Cur autem tanti faciat, causam mox subdit: *Quia ex ipso vita procedit*, non corporalis tantum, sed spiritualis etiam, id est, amor, qui ibi sedem fixit. Hinc etiam teste Davide Ps. XXXII. *Finxit singillatim corda eorum*, nempe triangulare faciendo, ut ostenderet, non per rotundum mundum, sed solam Trinitatem id repleri posse: inferius acuminando, et superius dilatando, ut innueret illud per amorem non plus terram et terrestria appetere debere, quam quantum ad necessitatem sustentationis requiritur, erga cælum vero et coelestia latissima patere debere: sed et duos motus

attractionis et expulsionis ei constituendo, ut per illos intelligat, sibi per amorem omnes creaturas expellendas, solum vero Deum tamquam vitalem auram attrahendum esse. Ex quibus facile colligitur, quid sit cor novum, scilicet cor novo Dei amore accensum, seu efficaci proposito instructum, Deum ex corde diligendi, et omnia quidem peccata studiose devitandi, opera vero bona cum simili studio exercendi. Quale S. David habebat, de quo ipse Deus testatus est Ps. LXXXVIII. *Inveni David sercum meum, virum secundum cor meum, qui faciet omnes voluntates meas.* ACT. XIII.

Pro secunda parte dicat, hoc cor esse optimum medium ad felicem annum obtinendum; quid enim est bonus annus, nisi in quo jucunde vivimus, et omnia juxta voluntatem habemus; atqui talem annum habebit cor novum, et cum corde Dei conformatum. Habet enim imprimis spem omnis provisionis, et benedictionis in rebus necessariis corpori et animæ; si enim timentibus Deum non est inopia, quanto minus amantibus illum deesse quidquam patietur? Deinde nihil ex adversis eum contristatur, uti Salomon PROV. XII. testatur, id quod David Ps. XXXVI. egregie confirmat dicens: *Accedet homo ad cor altium* (id est, cordi Dei conformatum) *et exaltabitur Deus.* *Sigillatim parvulorum factæ sunt plagæ eorum.* Nimirum in tali verificatur id, quod Ps. LXXXVIII. Deus ipse dixit: *Olco sancto meo unxi eum, manus enim mea auxiliabitur ei et brachium meum confortabit eum.*

Pro tertia parte, quomodo scilicet cor novum obtineri possit, dicat, melius id fieri non posse, quam si illud artificii, qui illud fecit, restituitur, nempe Christo, qui fecit singillatim corda eorum, qui, uti Salomon PROV. XXI. ait, quocumque voluerit inclinabit illud. Ad hunc ergo properet, qui cor novum habere cupit. Hunc audiat dicentem PROV. XXIII. *Præbe Fili mi, cor tuum mihi Ecce nova facio omnia.* Est proinde, qui cor peccatis et voluptatibus affixum habet, is audiat EZECH. c. XVIII. monentem: « Convertimini, et agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris. Projicite a vobis omnes prævagationes vestras, et facite vobis cor novum, et spiritum novum. » Est, qui durum cor se habere advertit, audiat ei iste Christum per eundem Proph. c. XXXVI. promittentem: « Et dabo vobis cor novum, et spiritum novum ponam in medio vestri, et

auferam cor lapideum. » Est, qui cor frigidum habet, accedat ad Christum, et cor ardens, sicut Discipuli in Emmaus recipiet. Est, qui obscuratum cor habet, accedat cum recto corde, et illuminabitur, experieturque, quod PsAL. XCVI dixit: *Lux orta est justo, et rectis corde lætitia.*

Pro Epilogo dicat, se renovare votum suum illis verbis II. MACH. c. I. « Beneficiat vobis Deus, et det vobis cor omnibus, ut colatis eum, et faciatis ejus voluntatem corde magno, et animo volenti. Quia vero etiam nostra cooperatio requiritur, suadeat omnibus, ut accedant ad præsepe, et dicant cum vernaculo Poeta:

Gegrüzt seyst du, o Jesulein,
Schons Kindlein.
Nimm bin mein Hertz, gib mir das dein,
Lass beyde Hertzen ein Hertz seyn.
Was dir missfällt, missfall auch mir,
Auch mir gefall, was gefallet dir.
Der Will ist gut, gib du das Werck.
Und mich mit deiner Allmacht starck.

Tunc vere dicent cum Davidi PsAL. LXXVI. *Defecit caro mea et cor meum: Deus cordis mei, et pars mea in æternum.* Tunc dicent cum S. Paulo: *Vivo autem jam non ego; vivit vero in me Christus.* Tunc quoque dicent cum S. Bernardo in jubilo: « Jam, quod quæsi, video: quod concupivi, teneo; amore Jesu langueo, et corde totus ardeo. » Ite ergo, lætamini, et exultate, et dicite: Nunc cœpi. Hæc est mutatio dextræ Excelsi, cui sit honor et gloria in sæcula. Amen.

CAPUT IX.

De praxi conciones Paschales habendi.

Sicut hoc tempus Paschale ob mysterii, quod recolitur, festivitatem merito ab Ecclesia magna cum lætitia, jubiloque peragitur; ita solemniores quoque et magis festivæ, atque ad lætitiæ ac hilaritatem excitantes conciones expectantur. Eum in finem aliqui Concionatores temporis, ac cæremoniis tunc adhiberi solitis, maxime ovorum benedictioni se accommodantes, ova Paschalia spiritualia suis Auditoribus offerunt, et cum his varias doctrinas ad vitam perfectius deinceps instituendam conducentes suggerunt. Alii, morem multorum, nescio ubi aut quo-

modo introductum secuti fabellam Paschalem (*ein Ostermahrlein*) narrant, et ex eo occasionem sumunt, doctrinas aliquas spirituales suggerendi. Quam geminam consuetudinem, cum a zelosis etiam et prudentibus Concionatoribus usurpatam fuisse sciam, improbare non audeo; id unum tamen diligenter observandum censeo, ad cavendum; ne ejusmodi fabellæ magnam partem concionis occupent, aut tam ridiculæ sint, ut ad effusorem risum Auditores concitare queant, sicque et gravitatem et fructum concionis destruant. Ut etiam in hac merita novitius Concionator ideam habeat, placuit utriusque hujus consuetudinis unum exemplar, materiamque pro plurimis ejusmodi concionibus habendis suggerere.

Exemplar primum.

Quomodo ova Paschalia spiritualia a Concionatore distribui queant.

Thema.

Surrexit, non est hic, MARC. XVI.

Scopus.

Frequens sui inspectio et renovatio suadenda.

Syllogismus principalis.

Tunc frequens inspectio et renovatio sui merito suscipitur, quando est potissimum et efficacissimum medium ad veram sui reformationem et emendationem procurandam; atqui verum est, antecedens, ergo et consequens.

EXORDIUM.

Etsi Mater nostra Ecclesia in multis aliis occasionibus teneram erga filios suos charitatem ostendat, eam tamen vel maxime hoc tempore Paschali demonstrat: dum cibos pro quadragesimali tempore prohibitos iterum permittens, sacra prius benedictione a Sacerdotibus consecrari jubet, ut tanto magis non corporibus dumtaxat, sed ipsis

etiam animabus prosit eorum sumptio. Et hinc scilicet mos ille profluxit, ut ova benedicenda variis coloribus imbuantur, et ab amicis in signum mutæ benevolentiae, et amicitiae invicem donentur; quem proin et ego servare statui, et quidem tanto perfectius, quanto salubrior, atque ad spiritualia æque ac temporalia bona augenda aptior erit doctrina, qua vobis pro ovo spirituali offerre decrevi. Confido itaque, vos ovum hoc non minori benevolentia et attentione a me accepturos, quam singulari fervore ac zelo salutis vestræ assecurandæ concocturos, atque in substantiam, id est, utilitatem vestram conversuros.

Propositio.

Narrant, civem quemdam olim vixisse, qui, etsi copiosam a majoribus hæreditatem acceperit, eam tamen tam male administravit, ut totam prope tempore brevissimo amiserit. Quare vicinus quidam illius misertus, eundem visitasse, et sic allocutus fertur: « Nosti, vicine charissime, in quo statu res tua familiaris sit constituta, et quam probe ab extrema egestate absis, nisi prudentiori consilio tibi ipsi provideas, teque ab interitu liberes, quale quidem ego consilium jam nunc tibi offerre paratus sum, si illud acceptare non renuas. » Cumque is paratum se ad sequendum consilium, modo ne nimium difficilis sit illius executio, fore diceret, sic loqui vicinus perrexit: « En pyxidem tibi hanc offero ea conditione, ut quotidie eam per singulas domus tuæ partes, puta cellam, stabulum, horreum, culinam, aliaque similia loca circumferas; prius tamen illam non aperiās, quam tibi a me permittatur. Id si constanter et diligenter feceris, ne dubites, quin alium brevi rerum tuarum statum sis visurus. » Sic instructum relinquens abiit ille in domum suam, civis vero consilium secutus, cum diligenter quotidie pyxidem petito more circumtulisset, et ubique magnæ negligentiae a domesticis admissæ indicia deprehendisset, majori vigilantia familiam regere incepit clareque advertit, ipsam etiam rem familiarem non modica incrementa capere; unde occultam hujus prosperi successus causam in pyxide latere arbitratus, continere se diutius non potuit, quin eam aperiret, et inspiceret. Verum ubi eam aperuit, nihil aliud, quam schedam

hæc verba continentem reperit : « Wilst , dak dir dein Sachwbl geling , schat all Zag steissig ku deim Ding. » Ex quibus verbis facile causam prioris ruinæ , et posterioris felicitatis collegit , ideoque hoc medium diligentius adhibuit , sicque brevi ad antiquam fortunam et opulentiam rediit. Quod consilium hic vicinus suo concivi dedit pyxidi inclusum , hoc ego ovo Paschali pariter inclusum vobis offero , ut ex istius consilii usu sedulo non tam rem familiarem , quam vitam statumque vestrum recte ordinare discatis.

Confirmatio.

Nam si causam et radicem inquiramus , cur , pro dolor ! tam male hactenus internus animæ nostræ status constitutus fuerit , deprehendimus profecto , non aliam magis fuisse , quam quod nosmetipsos et defectus nostros tam raro et oscitanter inspexerimus , ac discussimus. Ita sane in primis testatur Sponsus CANT. I. dum Sponsam suam sic allocutus est : *Si ignoras te , o pulcherrima inter mulieres , egredere , et abi post vestigia gregum* (id est , passionum) *tuorum*. Quod ipsum more suo eleganter confirmans S. Bernardus in persona Dei sic loquitur : « O homo , si te videres , tibi displiceret , et mihi placeres : sed quia te non vides , tibi places , et mihi displices : veniet tempus , cum nec mihi , nec tibi placebis : non mihi , quia peccasti : non tibi , quia ardebis. » Atque hæc videlicet causa est , cur S. Franciscus assiduo clamarit ad Deum : « Domine , qui es tu , et quis sum ego ? » Hæc causa est , cur S. August. semper in pectore et ore habuerit verba illa : « Domine , noverim te , noverim me. » Imo per hanc viam antiqui Patres ad tantam perfectionem et charitatem pervenerunt , ubi B. Margaritæ Moniali in libro aureis litteris exarato per hæc verba ostensum fuit : Perfectio antiquorum Patrum fuit hæc , amare Deum et nosse seipsum. Nec mirum ; quis enim si domum suam lustraret , et tectum undequaque lacerum , horreum et frumentum vermibus corrosam , thesaurum non oclusum , penum apertam , domum sordibus et aranæis plenum , cellam vinariam vacuam , aut certe non nisi acetoso vino instructam , doliaque non bene oclusa , pecora in stabulo soluta cerneret , quis , inquam , non gravem indignationem conceperet , et omnia contraria ordinaret ? Atqui

idem nos quoque , si recte nos inspiceremus , reperturi essemus ; quid enim per tectum , nisi charitas patiens , quæ omnia forti animo tolerat , et , ne animo noceant , avertit , designatur ? Quis autem nescit , quam lacerum sit hoc tectum ? Quam transeant injuriæ , tribulationes impatienter toleratæ ? Quid aliud est horreum frumentarium , quam voluntatis divinæ impletio , seu bona opera , per quæ æternum vivere debemus ? Quis autem non hæc vermibus malæ intentionis et negligentiae corrosa inveniet ? Quid aliud est thesaurus noster , nisi cor nostrum , et conscientia nostra ? Quis autem hoc non reperiet negligenter custoditum contra id , quod Salomon Prov. IV. suavit : *Omni custodia serva cor tuum* , etc. Quid aliud domus , nisi anima nostra ? Quis autem non inveniet sordibus peccatorum plenam , et periculis damnationis æternæ obnoxiam ? Quid aliud est cella vinaria , nisi occasio faciendi bona ? Quis autem non inveniet , se negligentem admodum fuisse in hoc vino custodiendo , sed potius illud sine fructu elabi permisisse , et in vilibus creaturis velut aceto solatium suum quæsisisse ? Quid aliud , sunt pecora , nisi affectus nostri sensuales ? Et tamen quanti ea non bene ligata , sed pro libitu excurrentia deprehendent ? Annon hæc omnia aliter disponderent , si statum animæ suæ frequentius suspicerent ? Si ergo hæc omnia negligentur , quam aliam causam assignabimus , nisi considerationis defectum ?

Vultis autem scire , quando et quomodo ejusmodi considerationes instituere debeatis ? Respondeo , tribus præcipue temporibus id faciendum.

Et 1º quidem quotidie exigendam aio rationem per conscientiae examen noctu peractum. Hic maxime portanda pyxis in omnia loca , in quibus fuimus , in templum , forum , mensam , cubiculum , lectum , etc. et videntum , quomodo ibi nos gesserimus ; hoc enim electorum proprium esse , S. Greg. I. X. mor. c. XXII. his verbis testatur : « Electi intra sinum cordis adversum se , quidquid impugnat , enumerant : ibi ante oculos suos omne , quod desleant , coacervant : ibi , quidquid per iram districti Judicis discerni possit , intuentur : ibi hoc judicio mente concepto omne ministerium , quod punire reos plenius debeat , exercent ; nam conscientia accusat , ratio judicat , timor ligat , dolor exerceat. » O si hoc judicium exacte perageremus , quam brevi tempore optimæ vitæ statum procuraremus ! Ita sane S. Ignatius Loiola per hoc

exercitium assiduo usurpatum, et se, et alios ad singularem vitæ sanctitatem promovit. Ita olim Pythagoræi per hanc sui notitiam, et inspectionem ad summam sapientiam pervenerunt. Ita sapientes Indici de facto faciunt non admittens quemquam ad mensam, nisi prius rationem factorum reddidisset, et aliquid bene a se factum narrasset. Hunc fructum etiam ante alios mulier illa sapiens tulit, de qua Salomon PROV. XXXI. dixit : *Consideravit semitas domus suæ, et panem otiosa non comedit.* Sed quo fructu? *Surrexerunt filii ejus, et beatissimam prædicaverunt : vire ejus, et laudavit eam dicens : Multæ filiæ congregaverunt divitias : tu supergressa es universas,* ut adeo merito Joannes Nierenbergius lib. de adorat. dixerit, hanc discussionem esse officinam virtutum, in qua timor Dei, humilitas, cognitio sui, compunctio, fervor, perseverantia, prudentia auditur; imo esse clavem totius fervoris, ex cujus defectu omnis fere Christianorum tepiditas oriatur, ita ut locum habeat illud Sapientis : *Per agrum pigri hominis transivi, et ecce totum repleverant urticæ, et operuerunt superficiem ejus spinæ.* E contrario vero quid pulchrius hac consuetudine excutiendi totum diem, inquit Seneca l. III. c. XXXVI? *Qualis ille somnus post recognitionem sui sequitur? Quam tranquillus, quam altus ac liber?* Nimirum tunc implebitur illud Ps. XXIX. *Ad vesperam demorabitur fletus, et ad matutinum letitia.*

2° Altera occasio est, cum confessionem Sacramentalem facere volumus; hic enim vel maxime iterum pyxis circumferenda. Hic consilium Is. XLIII. sequendum : *Reduc me in memoriam, ut judicemur simul : narra, si quid habes, ut justificeris.* Neque tamen solum in memoriam revocanda, sed etiam serio cum dolore sunt detestanda, uti Jer. c. XXXI. monet dicens : *Statue tibi speculum, pone tibi amaritudines, dirige cor tuum in viam rectam, in qua ambulasti.* Atque hæc videlicet causa est, cur tam pauci ex confessione facta sanentur, quia non considerant turpitudinem factorum, et relapsus. Dicite namque, Auditores, quid sentiretis de eo, qui ea, quæ paulo ante evomuerat, resorberet? Aut de eo, qui post veniam furti acceptam aliquoties idem delictum repeteret? Aut de illo, qui accepis a Rege pecuniis exercitum, quo illum oppugnet, conscriberet? Annon ergo graviter vobis ipsis indignaremini, si similia a vobis ipsis facta cognoscere-
tis? Dicite ergo cum Is. Proph. c. XXXVIII.

Recogitabo tibi omnes annos in amaritudine animæ meæ; nam vere, ut Cassiodorus loquitur, illis non iudex, sed patronus erit Christus, qui se propria confessione damnarunt.

3° Tertia occasio est per annuam recollectionem, si non per integram hebdomadam, saltem unum vel alterum diem; aut horas saltem aliquot, si aliter fieri non potest. Ad hanc recollectionem nos imprimis invitavit ipse Deus per Jer. c. VI. dum ait : *State super vias ves'tras, et videte, et interrogate de semitis antiquis, quæ sit via bona, et ambulate in ea, et invenietis refrigerium animabus vestris.* Ita Christus MARC. VI. Discipulos etiam suos ad eam invitavit dicens : *Venite seorsum in desertum locum.* Cujus collectionis necessitatem eleganter S. Bernardus l. I. de confid. indicavit dicens : « Colligat et se intra asinus, qui omnes recipit; alioqui quid prodest tibi juxta verbum Domini, si omnes lucreris, teipsum perdens? Quamobrem cum omnes te habeant, esto et tu ex habentibus unus, quid solus fraudaris munere tui? Usquequo spiritus vadens et non rediens? Sapientibus et insipientibus debitor es, et soli negas te tibi? » O quam magnum fructum sperare possemus ex tali recessu! Illum nempe, de quo Deus OS. IV. locutus est dicens : *Propter hoc ecce ego lactabo eam, et ducam eam in solitudinem, et loquar ad cor ejus.* Tunc diceremus cum discipulis in Emmaus : *Nonne cor nostrum ardens erat, quando nobis loquebatur?* Possem sane hujus fructus plura exempla referre, sed unum alterumve sufficiet. Messane Filius quidam Baronis, quem nec triremes, nec parentum verbera immutare poterant, paucorum dierum secessu agnus effectus est, uti in hist. Soc. p. I. l. VII. n. 21. refertur. Alius juvenis Duaci post secessum hunc parentibus singularem morum mutationem admirantibus dixit : « Quid admiramini? Dæmon ipse, si similem secessum institueret, converteretur. » Ita annuæ lit. Soc. 1609. fol. 296. Sed memorabile præ ceteris est, quod in libello parvo *Sacra Tempe* dicto legitur, quod scilicet, cum in civitate quadam milites sat multi per unius diei secessum ad pugnam se præparassent, eques quidam insignibus naturæ dotibus ornatus irriserit ab initio hanc veluti nugatoriam pietatem, sed ubi postea amicorum precibus fatigatus, curiositatis magis gratia, quam devotionis ipse etiam probavit, usque adeo mutatus est, ut speculum modestiæ et pietatis evaserit. Et ne Religiosis dum-

taxat aut Clericis hoc exercitium convenire quis dicat, audiat, quod in memorata Hist. Societ. p. I. l. II. n. 76. refertur, nempe Parmæ subinde centum et amplius simul fuisse exercitatos, tam feminas, quam viros, sic ut Parochi, Sacerdotesque et alii aliis traderent, et plebem ad exercitorium normam informarent, totamque urbem aliam rede-
rent. Et quo, quaeso, instrumenta hæc omnia sunt effecta? Non alio sane, quam considera-
tione et inspectione sui: « Hæc enim, ut S. Bernardus l. de confid. ait, primum ipsum fontem, id est, mentem purificat, deinde regit affectus, dirigit actus, corrigit accessus, componit mores, vitam honestat et ordinat, postremo divinarum pariter et humanarum rerum scientiam confert. »

Epilogus.

Nihil ergo superest, nisi, ut hoc ovum spiri-
tuale prompte, benevole arripiatis, et quemadmodum modo vobis ostensum est, diligenter usurpetis; sic enim futurum spero, ut præteritos errores, si qui in adminis-
tranda interna animæ œconomia admissi sunt, serio corrigatis, et talem deinceps ejus-
dem animæ curam suscipiatis, ut nunc quidem vere cum Christo spiritualiter resur-
rexisset dici possitis, et quondam etiam quoad carnem cum ipso gloriose resurgere merea-
mini. Amen.

Alii conceptus.

Potest etiam Concionator, si voluerit, varia ova variis statibus distribuere. Dicat ergo
1º Se Clericis deauratum ovum offerre, in quo Christus sub specie hortulani B. Mariæ Mag-
dalenæ apparens depictus sit. Et per aurum quidem excellentiam status Sacerdotalis supra alios status significari, utpote de quo S. Ambr. l. de Sac. c. II. dixit: « Si Regum fulgori eam (Sacerdotalem dignitatem) compares, et Principum diademati, longe erit inferius, quam si plumbi metallum ad auri fulgorem compares, quippe cum videas Regum colla et Principum submitti genibus Sacerdotum, et exosculatis eorum dextris, orationibus eorum se commendare. » Per Christum in hortulani specie indicatur, quod sit ejus offi-
cium, ut scilicet cum Jer. c. I. evellat et destruat, ædificet et plantet, eumque in finem

per ligonem ad radices vitiorum pertingere studeat. Per Magdalenam autem innuitur, quam caute cum mulieribus agere debeat; si enim Christus etiam glorificatus dixit S. Mariæ Magdalenæ: Noli me tangere; quanto magis hoc fragilis et mortalis Sacer-
dos dicere deberet?

2º Dicat, se Magistratui offerre ovum rubro, seu incarnato, ut alii vocant (*Keibfarb*) colore imbutum, in quo vigiles ad sepulchrum Christi vigilantes sunt depicti. Ut per colorem quidem, et Christi sepulchrum intelli-
gant totam rempublicam esse quasi Corpus Christi, utpote de qua S. Paulus Rom. XII. dixit: *Multi unum corpus sumus in Christo*. Per vigiles vero discant sibi hoc corpus custodiendum datum esse, *uti S. Paulus Heb. XIII. sat clare indicavit, dum dixit: *Obedite præpositis vestris, et subjacete eis; ipsi enim pervigilant quasi rationem pro anima-
bus vestris redditori*. Præterea vero etiam discant, quibus armis instructi esse debeant, ut hoc corpus, quemadmodum oportet, cus-
todire queant, nimirum *Galea spei et bonæ intentionis* contra respectus humanos ad exemplum S. Pauli Gal. I. *Si adhuc homini-
bus placerem, Christi servus non essem: lorica fortitudinis* contra querelas et murmura subditorum, juxta illud Christi monitum Matth. X. *Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere*. *Chirotheca ferrea contemptus munerum* juxta Dei præceptum Deut. XVI. *Non accipies personam, nec munera, quia munera excæcant oculos sapientum, et mutant verba justorum*; credant proinde sibi quoque dictum a Christo Matth. XIX. *Omnis, qui reliquerit domum* (aut munera) *propter nomen meum, centu-
plum accipiet, et vitam æternam possidebit*. *Gladio justitiæ* ad dividendum se suum cuique tribuendum per justitiam commutativam et distributivam; et *Hasta justitiæ vindicativæ* ad arcendos eos, qui huic corpori nocere volunt. Denique discant ab his vigilibus vi-
gilare, id est, oculos ad prudenter despicienda pericula, aures ad audiendas causas et que-
relas, manus et reliqua membra ad defensionem parata habere; sic enim verificabitur de illis, quod Christus Luc. XII. *Beati servi illi, quos cum venerit Dominus, invenerit vigi-
lantes*.

3º Conjugatis patribus familias dicat se cæruleum ovum offerre, in quo Christus in monte Galilææ Discipulis apparens depictus est. Ut per hoc intelligant, se juxta Christi

exemplum debere domesticis dicere : Præcedam vos in Galilæam, ita ut cum illo adolescente, qui ex peregrinis regionibus quoad mores penitus mutatus adveniens, et amasiæ, quam prius deperierat, occurrens dixerat : « Ego non sum ego, » idem dicere cum veritate possit. Quæ omnia facile per particulare casus fusius monstrari possunt.

4° Mulieribus dicat se violaceum dare ovum, in quo tres mulieres cum aromatis ad sepulchrum properantes depictæ sunt. Ut per eas discant imprimis humilem subjectionem colore violaceo indicatam, uti jam pridem Apostolus Eph. v. monuerat dicens : *Mulieres viris suis subditæ sint, sicut Domino.* Deinde aromata præparare, id est, virtutes statui suo convenientes, quales sunt amor mariti et liberorum, concordia cum vicinis, vera devotio, sollicitudo pro domesticis et re œconomica, misericordia erga pauperes, etc. Capiant præterea solatium ex Christi dignatione et sollicitudine, qua et illis primo post matrem suam manifestare Resurrectionem suam voluit, et lapidem de monumento removeri sine ipsarum opera fecit, etc.

5° Dicat juvenibus se ovum partim rubrum, partim album donare, in quo Angelus ad sepulchrum sedens, et mulieribus Resurrectionem Christi nuntians depictus cernitur. Ut imprimis per colorem discant candido colori innocentiae, rubrum colorem verecundiae miscere, ut de iis perinde ac Sponso dicere parentes possint : *Dilectus meus candidus et rubicundus, electus ex millibus.* Item studeant ut Angeli esse sine ruga, sed juvenes vivaces per fervorem et desiderium proficiendi in sapientia et gratia coram Deo et hominibus. Ut cum illo ad dextram sedeant id est, iis studiis et exercitiis vacent, quæ ad dextram ducant, id est, ad felicitatem temporalem et æternam obtinendam juvant. Sint etiam taciturni, non nisi pauca et necessaria loquentes juxta Sapientis monitum Ec. xxxii. *Audi tacens, et pro reverentia accedet tibi bona gratia. Adolescens loquere in tua causa vix.* Denique non nisi breviter et caute agant cum mulieribus, ut Angelus exemplo suo docuit, et jam olim Siracides suasit. c. ix. dicens : *Non des mulieri potestatem animæ tuæ, ne ingrediatur in virtute tua, et confundaris.*

Pro epilogo hortetur, ut ova hæc boni consulant, et doctrinas per ea datas sedulo observare conentur; sic enim ipsos et beneficium per hæc ova sibi præstitum copiose

remuneraturos, et dignos futuros, qui olim cum Christo gloriose resurgent, et feliciter ad cælos ascendant.

Conceptus secundus.

Pari modo poterit Auditoribus omnibus simul sumptis ovum aliquod variis figuris et emblematis exornatum offerre. Ad quem finem variæ Christi apparitiones servire possunt. 1° Ergo dicat per apparitionem Matri factam, discere eos debere, quomodo se Matri Ecclesiæ totos immutatos et renovatos per confessionem et serium emendationis propositum sistere debeant. 2° Quomodo per apparitionem Beatæ Magdalenæ in specie hortulani factam, sistere se pariter debeant subditis suis per modum hortulani, conando zizania vitiorum evellere, et flores virtutum in illorum animis plantare. 3° Quomodo debeant amicis, vicinis, aliisque notis apparere cum Christo ut pacem apprecantes, et studiose eam colentes. 4° Quomodo afflictis et solatio indigentibus debeant favum mellis, id est, consolationis porrigere. 5° Quomodo ignorantibus debeant cum Christo in Emmaus eunte se sociare, et in rebus ad salutem pertinentibus instruere. 6° Quomodo debeant in Purgatorio constitutis cum Christo ut redemptores apparere; sicque tandem post tot apparitiones virtuosas merito gloriosam etiam cum Christo ad cælos ascensionem sperare possint.

Conceptus tertius.

Potest etiam omnibus unicum ovum una tantum figura seu emblemate insignitum offerre in hunc modum, ut dicat ovum rubro colore imbutum, ex una parte Christum gloriose resurgentem repræsentare cum hac inscriptione : *Surrexit vere;* ex altera vero parte pulchram coronam hæc verba continentem : *Aspice et fac secundum exemplar, quod tibi monstratum est.* Ut ergo optatum ex hoc ovo fructum referant, ostendat. 1° Quomodo Christus surrexit, nempe virtute propria, reuniendo animam cum corpore, et quatuor corporis gloriosi dotes, scilicet impassibilitatem, subtilitatem, agilitatem et claritatem per varios actus demonstrando. 2° Ostendat, quomodo in hac Resurrectione spiritualiter quisque imitari eum debeat,

nempe virtute propria, id est, cum libera voluntate, animam iterum per charitatis divinæ unionem Deo jungendo, et uniendo, et impassibilitatem in adversis cum lætitia, et quasi sine sensu toleratis : agilitatem per promptam obedientiam ad omnem Dei et superiorum nutum. Subtilitatem per impedimentorum, quæ a perfectione abstrahunt, qualia sunt consuetudo peccandi, societas mala, horror difficultatis, generosam remotionem : claritatem per honorum exemplorum abundantiam demonstrando; quæ omnia facile fusius amplificari possunt.

Pro epilogo incitentur Auditores ad hanc resurrectionem spiritualement illis apostoli EPH. v. verbis : *Surge, qui dormis, et exurge a mortuis*. Jubeantur proin respondere cum S. Davide : *Exurgam diluculo*. Sic enim fiet, ut vere resurgant, et de illis perinde ut Christo dici possit : « Christus semel mortuus jam non moritur, mors illi non dominabitur, sed vita vivet beata, » et hic, et in æternum.

Conceptus quartus.

Poterit etiam eundem Christum cum rubro vexillo in manu depictum in una parte ovi, in altera vero hæc verba : « Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, tollat crucem suam, et sequatur me : » descripta offerre, dicereque, cum nunc tandem a Christo gloriose victus sit Dæmon, cælumque reseratum, Diabolum omnes vires suas intensurum, ut quam plurimos ab ejus ingressu impediatur, atquo adeo novum bellum illis indieturum; Christum vero, ne ipse prævaleat, et sanguis suus frustra sit profusus, aliud vexillum erigere, atque, ut sub auspiciis suis militent, homines omnes invitare. Adeoque verum esse, quod S. Job c. vii. dixit, Militiam esse vitam hominis super terram, cur autem potius sub Christo, quam sub Diabolo et quibus armis militare debeant, hac se concione demonstraturum.

In prima ergo parte ostendat, quanta sit diversitas horum Ducum, et quod Christus quidem sit nobilissimus (quia Dei Filius) fortissimus (quia vicit, quem nemo vincere potuit) felicissimus (quia semper de hoste triumphavit, ut patet maxime ex triplici tentatione) amantissimus suorum militum (utpote quos proprio corpore pascit, et vita ac sanguine redemit) liberalissimus, ut qui æternum,

summumque militibus suis præmium promittit, si fortiter dimicent, et feliciter vincant; omnia vero contraria in Lucifero reperiantur, ut qui simulato animo falsas et apparentes voluptates et felicitatem promittit, ut æternum suos milites perdat, et crudelissimis tormentis cruciet; ut adeo stultissimus merito sit futurus, qui post cognitās has fraudes ac odium adhuc eidem magis, quam Christo adhaerere malit.

In secunda parte ostendat, quemadmodum Diabolus potissimum ad oppugnandos homines sibi adversantes utitur gladio concupiscentiæ juxta illud S. Jacobi c. iv. « Unde bella et lites in vobis? Nonne hinc? Ex concupiscentiis, quæ militant in membris vestris. » Ita Christum suos milites armare gladio S. Michaelis, *Quis ut Deus?* Si enim hoc, ut oportet, usi fuerint, facile concupiscentiam superabunt, utpote scientes, quod omne id, quod concupiscentia offert, in Deo velut fonte plenius, et constantius possideant.

Pro epilogo hortetur, ut imaginentur sibi Christum illa Moysis verba Exod. xxxii. dicere : *Si quis est Domini, jungatur mihi*. Sed et gladium dictum illis Jeremiæ Mach. xv. verbis offerre : « Accipe sanctum gladium, munus a Deo, in quo dejicies adversarios populi mei Israel. » Credant subinde classicum sibi cantari a S. Chrysostomo his verbis : « Exere vires, fortiter dimica, atrociter in prælio concerta. Considera pactum; attende conditionem, militiam nosce, pactum, quod spopondisti : conditionem, qua accessisti : militiam, cui nomen dedisti. » Alloquantur proinde, et excitent se mutuo illis pii Ascetæ verbis I. III. de imit. Christi c. lvi. « Eia fratres, pergamus simul. Jesus erit nobiscum. Erit adjutor noster, qui est Dux noster et præcessor. En Rex noster ingreditur ante nos, qui pugnabit pro nobis. Sequamur viriliter, nemo metuat terrores, simus parati mori fortiter in bello, nec inferamus crimen gloriæ nostræ, ut fugiamus a Cruce. »

Conceptus quintus.

Non minori etiam Auditorum fructu et solatio posset dicere Concionator, omnes quidem apparitiones Christi fuisse valde consolatorias, sed nullam magis quam illam, qua stans in medio dixit illis : Pax vobis : quid enim pace jucundius et utilius excogitari po-

test? Ut ergo hoc solatio etiam Auditores frui queant, dicat Concionator, se ovum Paschale oblatum, in quo Christus in ultimo convivio sedens, et Discipulis corpus suum præbens ex una parte, ex altera vero parte hæc verba : *Pax vobis* : per coronam oleaceam inclusa repræsententur; ostensurum proinde, cur hoc tempore pacem optare et servare debeant. Deinde, quomodo eam conservare possint.

Pro prima ergo parte narret imprimis, quod de Romanis Ethnicis Valerius Maximus l. II. c. I. scribit in hæc verba : « Convivium solemne majores instituerunt, idque Charistia appellaverunt, cui præter cognatos et affines nemo interponebatur : ut si qua inter necessarias personas querela esset orta, apud sacra mensæ et inter hilaritatem animorum, fautoribus concordiae adhibitis, tollerentur. » Inferat subinde hoc multo magis fieri oportere in hoc convivio ; et cum nulli sint magis nobis cognati et affines, quam Deus, proximus, et nos ipsi, ideo merito nunc cum his pacem renovari, illudque Barnagossii, Regis Abyssinorum Ducis dictum repeti : « Quam pacem Jesus Christus generis humani Redemptor Discipulis reliquit, eadem esto inter nos, qui ejusdem profitemur cultum et fidem. Hinc primorum Christianorum erat cor unum et anima una, quia quotidie hoc convivio recinebantur, Act. vi.

Pro secunda parte ad conservandam hanc pacem dicat, Christum illis quasi S. Pauli verbis PHILIPP. II. nos alloqui, mediumque simul ad servandam pacem offerre : « Si qua consolatio, si quod solatium caritatis, si qua societas spiritus, si qua viscera miserationis, implete gaudium meum, ut idem sapiatis, eandem charitatem habentes, unanimes, idipsum sentientes, nihil per contentionem, neque per inanem gloriam, sed in humilitate superiores sibi invicem arbitantes : non quæ sua sunt, singuli considerantes, sed æque aliorum. » Vere enim *meum ac tuum* innumera gignit bella, teste S. Chrysostomo, hæc ergo radix tollatur per concupiscentiæ inordinatæ expugnationem, et firma inter omnes pax persistet.

Pro epilogo hortetur illos ad hanc pacem illis S. Davidis verbis Ps. XXXIII. « Quis est homo, qui vult vitam, diligit dies videre bonos? Declina a malo, et fac bonum. Inquire pacem, et persequere eam. » Eam sane se ex corde optare, atque adeo dicere cum S. Paulo II. Cor. XIII. « De cætero, fratres, gau-

dete; perfecti estote, exhortamini, idem sapite, pacem habete, et Deus pacis et dilectionis erit vobiscum. Pax (ergo) Dei, quæ exsuperat omnem sensum, custodiat corda vestra et intelligentias vestras in Christo Jesu.

Conceptus sextus.

Poterit non incommode etiam ipse Christus ovo rubro comparari, et auditoribus offerri, tum ut ipsum Christum magis æstimare; tum ut eidem similes esse studeant in vita, si similes esse in gloria cupiunt.

Primo itaque ostendat, quam convenienter per ovum omnes Christi potiores partes repræsententur, nam per testam fragilem simul et candidam mortale et purissimum, virgineumque Christi corpus indicatur; per albam itidem candidissimum purissima Christi anima : per rotundum et aureum vitellum Divinitas undequaque perfectissima : per rubrum denique colorem ovi Sanctiss. Passio Christi (de qua Is. c. LXIII. locutus est, dum dixit : *Quare rubrum est indumentum tuum, et vestimenta tua sicut calcantium in torculari*) repræsentatur. Quemadmodum autem ut ex ovo pullus prodeat, illud vel a calore matris, vel (ut in Ægypto fieri consuevit) fornacis foveri et excoqui debet, et tum demum testa contrafacta pullus egreditur; ita, ut anima Christi glorificata exire, coelosque ascendere posset, prius eadem a calore vivificæ charitatis excoqui oportebat, id quod per passionem abunde præstitum est; quæ omnia paulo fusius explicari possunt.

Pro secunda parte ostendat, quomodo quisque Christianus animam suam velut vitellum in corpore suo velut fragili testa circumferat, ea intentione, ut pullus aliquando Christo similis prodeat; huc enim tanta eorum, quorum curæ commissi sumus, sollicitudo tendit : hinc de nobis illa S. Pauli GAL. IV. verba usurpant : *Filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis*. Itaque non solum nos eorum efformationi directionique subicere, sed ultro etiam ex nostra parte cooperari debemus, ut Christo quam similimi in vita moribusque efficiamur; sed et patienter ad illius exemplum testam hanc mortalis corporis per morbos mortemque confringi patiamur, ut tandem cum illo feliciter exire, et ad cœlestem patriam evolare possimus. In quibus autem potissimum ei si-

miles effici debeamus, S. Pauli ad Philipp. II., indicavit dicens : « Exinanivit semetipsum formam servi accipiens. Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis, propter quod et Deus exaltavit illum, etc. »

Quomodo fabella Paschalis narrari possit.

Thema.

Surrexit, non est hic. MARC. XVI.

Scopus.

Demonstranda vanitas omnium rerum extra Deum.

Syllogismus principalis.

Omne id, quod invito homini eripi potest, vanum est; sed omnia, quæ extra Deum sunt, invito homini eripi possunt; ergo omnia extra Deum vana sunt.

EXORDIUM.

Non dubito, quin Paschalem hodie pro more fabellam a me expectetis; quare ne desiderium vestrum diutius suspendam, jam nunc incipiam fabellam vobis narrare tanto amœniorem et gratiorem, quanto aptior est ad doctrinam saluberrimam, festisque præsentibus perquam accommodatam inculcandam.

Narratio.

Euclionem aiunt fuisse, qui, cum tenacitate sua ingentes opum thesauros coacervasset, miris angebatur sollicitudinibus, ubi tandem has opes secure asservare posset, sciebat nempe male parta male plerumque dilabi: sciebat infidam esse domesticorum custodiam, maxime ubi de proprio commodo agitur: sciebat, nullam seram adeo firmam esse, quæ cleptorum insidiantium astu ingenioque frangi et reserari non queat. Quare cum omnia fraudibus et direptioni obnoxia videret, tandem consilium concepit, ejusmodi locum eligendi, qui vel minimam etiam latentis

thesauri suspicionem movere non posset. Habebat in suo domo sacellum parvum quidem, sed amabile, et devotioni fovendæ non parum opportunum. In eo, ut suo tempore pios aliquos affectus in aliis quoque concitaret, sepulchrum fieri jusserat ad illius normam, in qua Servator noster per triduum defunctus jacuerat. Hunc ergo securissimum thesauro suo custodiendo locum ratus, cistam prægrandem sub eo abscondit, et, ne ulla latentis thesauri suspicio cuiquam moveretur, hunc titulum sepulchro inscribi jubet: *Hic jacet Christus sepultus*. Et sane videbatur thesaurus extra suspicionem positus, cum nemo sepulchrum illud utpote immobili loco affixum aut scrutaturus, aut intraturus crederetur. Verum cum famulorum quispiam sæpius dominum, quam alias consueverat, sacellum intrare, et semel etiam iterumque admotis auribus pecunias numerare advertisset, id, quod res erat, suspicatus, sacellum eo absente scrutari cœpit, nec difficulter latentem cistam invenit: inito ergo cum sociis consilio, cum dominus quondam longiori morbo affixus lecto teneretur, pecuniam reserata cista exemit, tituloque sepulchri ablato, hunc substituit: *Surrexit, non est hic*: fugaque cum sociis arrepta, saluti suæ consuluit. Quantum vero postea dominus ad sacellum rediens ex lecto titulo, thesauroque amisso dolorem conceperit, facilius est conjicere, quam verbis explicare.

Applicatio.

Atquæ ita quidem finxerunt nonnulli; verum ego, dum vanas hominum occupationes, tristesque eorum exitus accuratius perpendo, non jam figmentum, sed veram historiam esse censeo. Quis enim non quotidie fere quam plurimos simili astu a dæmone, mundo, et carne, pessimis utique sociis decipi, bonisque suis spoliari advertit? Unum dumtaxat alterumque oculis subjicio. Quis unquam majores thesauros, quam ditissimus Salomon collegit? Quis unquam divitiis affluxit ut ille? *Coacervavi mihi*, inquit ipse Eccl. II. « argentum et aurum, et substantias Regum et provinciarum, et supergressus sum opibus omnes, qui ante me fuerunt in Jerusalem. Sapientia quoque perseveravit mecum, et cum illa omnia bona pariter venerunt, et innumerabilis honestas per manus illius. Et omnia, quæ desideraverunt oculi mei, non

negavi eis nec prohibui cor meum, quin omni voluptate frueretur et oblectaret se in his, quæ præparaveram. » Annon huic cordi inscribi poterat : Hic est felicitas sepulta ? Sic certe plerique ; sic Regina Saba III. REG. X. exclamans : *Beati viri tui, et beati servi tui hi, qui stant coram te semper, et audiunt sapientiam tuam* : sic ipse Salomon crediderat dicens : *Vadam, et affluam deliciis, et fruar bonis*. Sed audite, quam splendide deceptus sit : « Cumque me convertissem, inquit, ad universa opera, quæ fecerunt manus meæ, et ad labores, in quibus frustra sudaveram, vidi in omnibus vanitatem, et afflictionem, » cordique adeo inscriptum est : Surrexit, non est hic. Aliud et recentius exemplum a Cantipratano in lib. Apum narratur his verbis : Prope nostra tempora fuit mulier nobilis, Maria Campaniæ Comitissa : hæc nupta nobilis. Henrico Campaniæ Comiti, filia fuit Ludovici Pii, et Soror Philippi Regum Francorum, quatuor Reges fratres in Anglia habuit. Hæc multis annis mortuo marito cum pomposissima ambitione circuiens et moriens talem finem sortita est. Laboravit enim in extremis, et Abbatem Persaniæ sanctissimum et eloquentissimum virum migratura venire mandavit. Qui ut venit, intromissus non est, et præ foribus expectavit, jam enim Comitissa decesserat, et distrahebantur a militibus et ministris suis utensilia, vasa aurea, et argenteæ vestes pretiosæ, culcitraque purpureæ, et tandem lintheamina ipsa cum pepelis. Extremo unus. ex garsionibus, mora nimia retardatus, lectum per cornua comprehendit, et resupinatum corpus emortuum, eminus, in stramenta devolvit. Moras autem Abbate cum tædio sustinente, quidam nobilis ex circumstantibus indignantibus, ostium infregit violenter et virum venerabilem intromisit. Qui, cum introisset, et nobile illud corpus nobiliss. Comitissæ nudum in stramento reperisset, volente quodam ex familia illud strammibus operire, Abbas exempli providus non sinebat, sed libera voce clamabat : « O vos omnes cernite pompam nobiliss. Comitissæ Mariæ, videte, illud delicatissimum corpus quanto dedecore pudoris obvolvitur : videte, quid ei pro multiplici honore et gloria mundus exolvit. Ecce quam stulta illis mundus commutatione conclusit. » Huc usque Cantipratanus. Annon hic iterum jure inscribi poterat : Surrexit felicitas, non est hic. Et si hi, qui tam copiosas divitias, honores, et voluptates possederant, nonnisi vanitatem

et afflictionem spiritus in illis reppererunt, quomodo vos in minoribus longe opibus, dignitatibus et voluptatibus aliud sperare poteritis ? *Ut quid ergo, o filii hominum, diligitis vanitatem, et quæritis mendacium ?* et, ut S. Anselmus loquitur, « quid vagaris, o anima, per multa, quærens bona corporis et animæ ? Quære unum bonum, in quo est omne bonum, et sufficit. » O utinam vel nunc exclamaretis cum S. Davide Ps. LIV. *Quis mihi dabit pennas, sicut columbæ, et volabo, et requiescam ?* Illius scilicet columbæ, quæ GEN. VIII. *Cum non invenisset, ubi pes ejus requiesceret, reversa est ad Noe*, qui idem ac requies significat, atque adeo Deum convenienter repræsentat ? Ita sane exemplo suo nos docuit magister Rolandus Cremonensis, ut in vitis Prædic. p. IV. c. VIII. legitur, qui, cum in festo quodam de scarletico panno haberet novas et pretiosas vestes, et solemnibus epulis cum sociis interfuisset, et totam illam diem in lusibus et vanitatibus, et hujusmodi vana gloria transegisset, nocte ad se reversus tacite intra se dixit : Ubi est festum, quod fecimus ? Et tota lætitia illa, quo abiit ? Videns ergo, quod omnis mundi lætitia cito transit, et ad dolorem convertitur, sequenti die ordinem est ingressus, in quo multis annis deservivit Domino, Sanctitate, fama, scientia et doctrina præclarus. Merito ergo exclamat et conqueretur de plerisque hominibus DEUT. XXXII. *Gens absque consilio est, et sine prudentia. Utinam saperent, et intelligerent ac novissima providerent*. Ne ergo de vobis quoque, id aliquando queri possit, vos sapientiores estote, et novissimam omnium terrenarum rerum vanitatem frequenter et accurate perpendite. Mementote, quod S. Aug. ser. XXX. de Sanctis dixit : « Scimus, fratres, quod omnis homo gaudere desiderat, sed non omnes ibi quærunt gaudium, ubi oportet ; nam cum ea diliguntur, quæ possumus contra voluntatem amittere, necesse est, ut pro iis miserrime laboremus. » Hinc merito alibi hortatur : « Qui vult gaudere de se, tristis est. Qui autem de Deo gaudere vult, semper gaudebit, quia Deus sempiternus est. » Talis namque experietur id, quod Abbas Deicola olim confessus est, qui, cum inter media etiam tormenta letissimum semper se ostenderet, causam lætitiae rogatus dixit : Deum meum nemo mihi eripere potest. Vultis autem scire, quomodo Deum retinere, et in eo gaudere possitis ? Audite iterum S. Aug. in Epist. ad Maced. dicentem

« Ad Deum, qui ubique præsens est, non pedibus licet ire, sed moribus; mores autem nostri non ex eo, quod quisque novit, sed quod diligit, dijudicari solent; nec faciunt bonos vel malos mores, nisi boni vel mali amores; opera ergo bona, seu actus virtutum, puta charitatis divinæ, religionis, obedientiæ, justitiæ, patientiæ, perseverantiæ, et similium, hæ sunt veræ divitiæ, quæ ad omnia, præsertim autem ad æternam felicitatem comparandam sunt utiles: has solas nunquam contra voluntatem nostram amittere possumus: hinc tam sollicitè monet Servator MATTH. VI. « Thesaurizate vobis thesauros in cœlo, ubi neque ærugo, neque tineæ demolitur, et ubi fures non effodiunt, nec furantur. » Vere enim, ut Apoc. XIV. Deus scribi jussit, « Beati mortui, qui in Domino moriuntur. Amodo jam dicit spiritus, ut requiescant a laboribus suis; opera enim illorum sequuntur illos.

Epilogus.

Ut ergo finem tandem faciam concioni, omnes vos cum Ecclesia illis S. Pauli Coloss. c. III. verbis adhortor: *Si consurrexistis cum Christo, quæ sursum sunt sapite, non quæ super terram.* Si ergo hactenus felicitatem vestram in divitiis perituris posuistis, mentote semper, olim de illis dictum iri: Surrexerunt, non sunt hic; ideoque veras et immortales divitias bonorum operum et virtutum, quæ invitis eripi non possunt, quærite, et congregate. Si hactenus felicitatem vestram in voluptatibus vanis posuistis, cogitate, de is quoque olim dictum iri: Surrexerunt, non sunt hic, ideoque tales voluptates quærite et gustate, quas semper et ubique habere possitis, quales sunt quæ ex Deo et bonis operibus, ex pura conscientia hauriuntur. Si denique felicitatem vestram in honoribus posuistis, cogitate, et hos vanos esse, brevique duraturos, atque adeo de illis quoque dictum iri: Surrexerunt, non sunt hic: tales ergo honores quærite et affectate, qui ex vera stabilique radice, videlicet ex virtute oriuntur. Verbo: id unum semper tenete, id unum sentite, id unum ore, opereque profitemini: *Vanitas vanitatum, et omnia vanitas, præter amare Deum et illi soli servire.* Amen.

Alii conceptus. — Primus.

Ad hunc finem potest etiam servire fabula de Lupo, qui a rustico in ovili deprehensus; jamque fuste mactandus, summis precibus vitæ gratiam exoravit, firmissime promittens se nunquam deinceps ultra quantitatem septem obolis emendam voraturum. Hac ergo conditione dimissus paulo post, dum ad sylvam revertitur, vaccam præpinguem cum vitulo pariter bene impinguato in prato pascentem reperit. Quid ageret? Ex una parte tam bona occasio pinguissimi epuli nunquam tam facile reditura ad devorandum vaccam, vitulumque invitabat: ex altera vero parte memoria promissi paulo ante rustico facti a meditato facinore absterrebat. Ut ergo et occasionem tam optatam non negligeret, et simul etiam fidem rustico datam inviolatam servaret, hoc modo secum ratiocinabatur: Promisi rustico, me vorando quantitatem septem obolorum nunquam excessurum; hanc conditionem autem in devoranda hac vacca, vituloque servare possum; nam vacca cum non adeo magna sit, vix majori, quam quatuor obolorum pretio stabit; vitulus vero utpote minor vacca, etsi impinguatus sit, vix tamen trium obolorum pretium excedit. Quare utrumque aggressus mactavit, et devoravit.

Ex hujus fabulæ occasione explicari possunt causæ, cur post tot confessiones Paschales tam parva emendatio sequatur; dici namque potest, idem permultis, quod huic lupo evenit accidere. Deprehenduntur namque et ipsi a Confessario, et Deo in gravibus criminibus, ob quæ mortem æternam promeriti fuissent, et quia emendationem pollicentur, absolvuntur et liberi dimittuntur; sed vix templo egrediuntur, et mox occasione oblata iterum in pericula se conjiciunt, dicentes, Confessarium non occasiones, sed ipsa peccata prohibuisse, sicque dum pericula amant, pereunt in illis. Sed quæ horum causa? Quia cum lupo radicem, id est, concupiscentiam inordinatam nunquam deponere student, quod, quamdiu non agunt, frustra seria emendatio speratur, nam, ut sapienter pius asceta I. III. c. XXVII. dixit: « Juvat non quælibet res adepta vel multiplicata exterius, sed potius contempta et decisa ex corde radicitus. Munit parum locus, si deest spiritus fervoris, nec diu stabit pax illa quæsita forinsecus, si va-

cat a fundamento status cordis, hoc est, nisi steteris in me, permutare te potes, sed non meliorare. Nam occasione orta et accepta invenies, quod fuisti et amplius. Tene ergo, inquit idem c. xxxii. tene breve et consummatum verbum, dimitte omnia, et invenies omnia. Relinque cupidinem, et invenies requiem. Quanto celerius hoc agis, tanto melius habebis: et quanto plenius et sincerius, tanto plus Deo placebis, et amplius lucraberis. » Quæ omnia facile possunt per particulares casus amplius deduci et amplificari.

Conceptus secundus.

Perquam utilis etiam doctrinæ occasionem sequens fabella offert. Hinnulus vivebat in sylva, qui, cum frequenter sibi insidias a bestiis, canibus, venatoribus paratas esse adverteret, ex quibus difficulter se per fugam eripuisset, pertæsus tandem tam inquietam curisque repletam vitam, statuit extra sylvam asylum quærere. Egressus itaque e sylva in gregem ovium in campo pabulantium incidit, quas cum quiete admodum pacificeque vivere, et insuper Pastoris canisque præsidio securas degere adverteret, ad pastorem accessit, atque ut se quoque ovibus suis accensere vellet, etiam atque etiam rogavit, velle se quoad omnia moribus et genio ovium se accommodare. Cum ergo concessisset id Pastor egressus cum ovibus ad pascua, iterumque regressus ad ovile hinnulus, magna sibi videbatur quiete, felicitateque frui. Sed cum post aliquot hebdomadas sacrificuli quidam ovile ingressi oves quasdam abduxissent, quærensque hinnulus ex aliis ovibus, quo illæ ducerentur, intellexisset, eis ad sacrificium, quo diis immolentur, abduci, ingemuit enimvero, dixitque: Siccine et ovibus moriendum est? Tamen præstat manere cum ovibus, et, quamdiu vivere concessum est, cum tanta concordia ac quiete sub cura et tutela pastoris vivere, ac, ubi moriendum est, diis sacrificari, atque adeo tam honesta et laudabili morte vitam concludere, quam inter perpetuas rixas et insidias cum bestiis in sylva degere, eorumque vel canum dentibus lacerari, morteque tam ignobili obire. Sic dixit, ac tamdiu inter oves cum ingenti solatio vivere perrexit, donec et ipse diis immolatus parem, sicut in vita, ita et in morte sortem cum ovibus obiit.

Applicatio.

Ex occasione hujus fabellæ excitari Auditores ad patientiam Christianam possunt, dicique per hinnulum istum quemvis hominem Christianum intelligi, qui aliquamdiu in mundo maligno velut sylva deserta et infructifera inter bestias, id est, peccatores degens, advertit, in perpetuo vitæ æternæ simul et præsentis amittendæ periculose stare, multisque aliis tribulationibus obnoxium esse, uti pulchre pius Asceta indicavit, dum l. III, de Christi imit. c. xii. dixit: « An putas, quod homines sæculi hujus nihil vel parum patiantur? Nec hoc invenies, etiamsi delicatissimos quæsieris. Sed habent, inquis, multas delectationes, et proprias sequuntur voluntates, ideoque parum ponderant suas tribulationes. Esto ita sit, ut habeant, quidquid voluerint, sed quamdiu putas durabit? Ecce quemadmodum fumus deficient abundantes in sæculo, et nulla erit recordatio gaudiorum. Sed et cum adhuc vivunt, non sine amaritudine et tædio ac timore in eis quiescunt. Ex eadem namque re, unde sibi delectationem concipiunt, inde doloris pœnam frequenter recipiunt. Juste illis fit, ut quia inordinate delectationes quærunt, et sequuntur, non sine confusione et amaritudine eas expleant. O quam breves, quam falsæ, quam inordinate et turpes omnes sunt! » Hæc ergo considerans Christianus si mundum (mente saltem, implendo illud S. Pauli 1. Cor. vii. *Reliquum est, ut, qui utuntur hoc mundo, tamquam non utantur*) deserere, ovibusque, id est, justis et electis hominibus se associare statuatur, videbit et hos absque tribulatione non vivere, cum scriptum sit Actor. xiv. *Quoniam per multas tribulationes oportet nos introire in regnum Dei*; ideoque Christus ipse velut caput electorum de se Luc. xxiv. dixerit: *Nonne hæc oportuit pati Christum, et ita intrare in gloriam suam*? Unde denique resolvit se ad vitam justorum vivendam, tribulationesque, quibus carere non possumus, æquo et alacri animo, amore Dei magis, et æternæ felicitatis consequendæ, pœnæque temporalis expiandæ tolerare, quam cum peccatoribus easdem adversitates ex necessitate dumtaxat, sine solatio, sine fructu, sine spe præmii sustinere, et insuper æternas aliquando pœnas tolerare. Quæ omnia paulo fusius explicata non modicum Auditoribus solatium, roburque ad adversa, quibus

plerique abundant, æquiori animo toleranda conciliabunt.

Conceptus tertius.

Utilem etiam ad mores reformandos fabellam Æsopus, et ex eo Hermannus Hugo in piis desideriis l. II. de duobus musculis, urbico et sylvestri seu rustico narrat; quod scilicet cum musculus urbicus rusticum visitasset, et ponnisi panem caseumque mucidum, veluti ruris delicias, appositum cum fastidio gustasset, cito inde se proripiens rusticum musculum vicissim ad urbem invitavit, meliori longe epulo deliciisque excipiendum. Cessit igitur invitationi musculus rusticus, et, ubi civitatem cum socio attigit, in penum omni ciborum genere instructissimam ductus, in medio Paradiso se habitare, felicitatemque ipsam obtinuisse credebatur; verum cum paulo post felem insidiantem conspexisset, et, vix in cavernulam cum socio dilapsus vitam servasset, valedicens urbico musculo: Tuas, inquit, tibi deinceps delicias tu habeto, non invideo; malo equidem ego mucido meo pane caseoque cum securitate gaudioque victitare, quam tuis deliciis cum tanto vitæ amittendæ periculo abundare.

Applicatio.

Hujus fabellæ occasione poterunt conscientiæ malæ et bonæ fructus explicari, et per urbicum quidem murem divites, ambitiosi, luxuriosi, alique similes peccatores intelligi, qui, licet sibi deliciis abundare videantur, perpetuis tamen conscientiæ stimulis fodiuntur, atque in vitæ beatitudinisque amittendæ certo periculo versantur, quæ omnia non possunt non insuavem et miseram eorum vitam efficere, id quod Dionysius Rex Syracusanus pulchre olim Damocli servo suo, practico exemplo ostendit. Cum enim hic assiduo felicitatem Regis sui deprædicaret, Rex mensam omni ciborum genere, potuque suavissimo instructam apparari, eique Damoclem in regia sella assidere, jussit, sed ita ut pendentem ex seta equi nudum gladium, capitique imminentem aspicere cogeretur; quem ubi Damocles conspexit, omnem ei ad regias epulas appetitum extinxit. Quare a Rege ad felicitatem regiam gustandam animatus respondit: Et quomodo felicem me

reputare possum, qui in tanto vitæ periculo me constitutum, gladiumque vertici meo imminentem conspicio? Atqui eandem, inquit Rex, scito meæ felicitatis esse sortem. Abundo quidem et ego opibus, honoribus, voluptatibus ac deliciis, sed dum imminentem vertici meo gladium hostium, æmulatorum, et ipsius vindictæ divinæ conspicio, omnis et mihi deliciarum istarum appetitus et voluptas extinguitur. Ut adeo vere dixerit Thom. Kemp. l. II. c. iv et vi. « Mala conscientia semper timida est et inquieta. Et: Mali nunquam veram habent lætitiā, nec internam sentiunt pacem, quia non est pax impiis, dicit Dominus. Et si dixerint: In pace sumus, non venient mala super nos, et quis nobis nocere audebit? Ne credas eis, quoniam repente exurget ira Dei, et in nihilum redigentur actus eorum, et cogitationes eorum peribunt. » Verbo: « Si est alicubi tribulatio, et angustia, hoc melius novit mala conscientia. »

Per rusticum murem intelligitur bonæ conscientiæ homo, qui mundum et mundanas delicias, animo saltem contemnens, modicoque victu, et amictu contentus id unum agit, ut per mandatorum divinatorum observationem, vitam Christiano hominæ dignam vivens, æternas, verasque sibi delicias præparet. Quamquam etiam in hac vita ejusmodi homo sua delectatione non careat; *Non enim est oblectamentum super cordis* (non ullius peccatoris nos arguentis) *gaudium*. Et ut clarius dixit Thom. Kemp. l. II. c. iv. « Si est gaudium in mundo, hoc utique possidet puri cordis homo. » Unde Salomon Prov. xv. dixit: *Secura mens quasi iuge convivium*. Recte ergo talis homo concludit cum rustico musculo, illamque Salomonis sententiam Prov. xvii. usurpari: « Melior est buccella sicca cum gaudio, quam domus plena victimis cum jurgio. »

Conceptus quartus.

Poterit etiam non inutiliter narrari fabella seu apologus olim Josaphat Regi a Barlamo narratus, uti in vita ipsius c. x. habetur; ubi ait comprehensam aliquando ab aucupe Philomelam fuisse, quam cum ille mox jugulare vellet, rogasse ipsam, ut hac vice liberam ipsam dimitteret, vellet enim se illi ejusmodi præcepta tradere, quæ, si servaret, summam haud dubie felicitatem

esset consecuturus. Accepta ergo conditione : « Tria, inquit Philomela, servato in omni vita tua. Rem, quæ apprehendi nequit, apprehendere ne quærito : rem, quæ non est vero similis, ne credito : rem perditam, quæ recuperari nequit, ne plangito. » Dimissa igitur post has doctrinas datas avicula arbori insedit, aucupemque sic affata est : « Væ tibi, quantum bonum perdidisti! Etenim gemmam in ventre fero ovo struthionis magnitudine non imparem, quam si me occisa exemisses, tota vita tua beatus fores. » Quo audito cum ille lamentari, aviculamque ad se iterum allicere inciperet, subridens illa : Hem, inquit, quam parum doctrinas a me traditas observes, dum et credidisti, talem gemmam me in utero ferre, quod est incredibile : et dimissam me denuo capere voluisti, quod facere nequis : et rem perditam, quam recuperare non potes, inutiliter planxisti.

Applicatio.

Ex hac fabella utilissimæ tres doctrinæ erui, ipsaque præcepta a Philomela data in hunc moralem sensum explicari possunt.

1° *Rem, quæ credibilis non est, ne credito* : atque adeo, cum credibile non sit ullam rem creatam satiare posse appetitum cordis et animæ tuæ, « hæc enim, teste S. Bernardo, ad imaginem Dei facta, cæteris rebus occupari potest, repleri non potest; capacem enim Dei, quidquid Deo minus est, replere non potest, » noli id credere, sed, ut monet pius Asceta l. II. c. v. « Nil magnum, nil altum, nil gratum, nil acceptum tibi sit, nisi pure Deus, aut de Deo sit. Totum vanum existima, quidquid consolationis occurris de creatura; solus Deus æternus et immensus, implens omnia, solatium animæ, et vera cordis lætitia. » Dic ergo cum S. Davidis Ps. xxxvi animæ tuæ : *Delectare in Domino, et dabit tibi petitiones cordis tui.*

2° *Rem, quæ apprehendi nequit, noli velle apprehendere* : atque adeo cum in hac vita nemo unquam immunitatem a tribulationibus habuerit, nec habere possit (cum omnes oporteat per multas tribulationes introire in regnum Dei) noli eam velle acquirere, sed potius illa tibi Auctoris pii verba l. II. c. xii. applica : « Credis tu evadere, quod nullus mortalium potuit præterire? Quis Sanctorum in mundo sine tribulatione fuit? Nec enim Jesus Christus Dominus noster una hora sine

dolore passionis fuit, quamdiu vixit. Oportebat, ait, pati Christum, et resurgere a mortuis, et ita intrare in gloriam suam. Et quomodo tu aliam viam quæris, quam hanc regiam viam, quæ est via crucis? Erras, erras, si aliud quæris, quam pati tribulationes; quia tota vita ista mortalis plena est miseriis, et circumsignata crucibus. Pone te ergo sicut bonus et fidelis servus Christi ad portandam viriliter Crucem Domini tui, pro te ex amore crucifixi. Calicem Domini affectanter bibe, si amicus ejus esse, et partem cum eo habere desideras. »

3° *Rem, quæ recuperari nequit, ne plangito* : hinc quia tempus præteritum reparari non potest, volat enim irrevocabile tempus; et, ut quidam cecinit :

Damna fleo rerum, sed non fleo damna dierum,
Rex poterit rebus succurrere, nemo diebus,

imprudenter facit, qui illius amissionem immodice plangit, sed potius exemplum Apostoli sequi debet PHILIP. III. « Quæ quidem retro sunt obliviscentis, ad ea vero, quæ sunt priora; extendentis seipsum. » Aut certe ejusdem consilium servare dicentis ERH. V. « Videte, fratres, quomodo caute ambuletis, non quasi insipientes, sed ut sapientes redimentes tempus, quoniam dies mali sunt. » Redimet autem præteritum etiam tempus quisquis ex ejus amissione occasionem sumpserit, posterius tempus accuratius observandi, et singulari fervore, quem alioqui forte non suscepisset, sua opera facere studuerit.

Conceptus quintus.

Poterit etiam narrari cum fructu fabella seu apologus, quem Jacobus Bidermanus in suis Acroamatib. ACR. II. narrat, quod scilicet cum draco quidam speluncam subiisset, et rusticus saxum eidem objecisset, ille summis precibus rusticum, ut saxum removeret, institerit, et vero etiam persuaserit, postquam mercedem, quam mundus benefactoribus dare consuevit, se quoque daturum promisit. Dimissus ergo cum rusticum occidere vellet, hanc esse mundi mercedem promissam asserens, ut benefacta malefactis rependantur; rusticus autem hoc esse contra fidem datam contenderet, tandem unanimiter statuunt mundum perambulare, et quæ merces ab eo dari consueverit, apertius indagare. Dum

ergo progrediuntur, in strigosum equum incidunt, quem, dum interrogant, quid isthic agat, respondit is, se post diuturnam et fidelem operam Domini præstitam tandem domo expulsum, nunc excoriatorem et mortem expectare. Ab hoc digressi paulo post canem aspiciunt fune ex arbore suspensum, et seminecatum, quem quærentes, ob quam causam hic suspensus esset, respondentem audiverunt, hanc esse mercedem, quam Dominus ingratus ob fidelissimum servitium annis sat multis præstitum tandem obtulisset. Jam altero ergo teste convictus rusticus cum ad tertium appellaret, tandem in vulpeculam incidit, quæ intellecta lite arbitrum agere, sententiamque pronuntiare jussa, seducit rusticum, et liberationem occulte spondet, si dimidium gallinarum, quas domi in corte aleret, in grati animi argumentum promitteret. Annuente illo, ad draconem conversa ait, se justum iudicium ferre non posse, nisi locum, in quo draco latuisset, inspiceret. Ingressus ergo iterum in cavernam draco, monente rusticum vulpecula, subito iterum per saxum advolutum includitur, frustra que liberationis beneficium exposcit. Dum vero postea et ipsa vulpes cum rustico ad domum illius properat, et promissas gallinas expectat, suasu uxoris, fuste ab eo occiditur, suaque morte confirmat, quæ merces a mundi hujus amatoribus aut cultoribus offeratur. Quæ omnia fusius apud Bidermannum narrata videri possunt.

Applicatio.

Ex hac fabula, pulchra desumi potest occasio, simul et beneficium Redemptionis, et hominum ingratos animos explicandi.

1º Ergo ostendatur, qua ratione etiam humanum genus in antro seu Limbi, seu Purgatorii fuerit inclusum, grandi saxo peccati originalis obvoluto firmatum. Et quomodo Christus ad preces tam ardentes, quibus assiduo clamabatur : *Rorate cæli desuper, et nubes pluant justum : aperiatur terra, et germinet Salvatorem* : per SS. Passionem suam hoc saxum amoverit, genusque humanum liberarit, beneficio tanto majori, quanto majorem laborem et dolores in eodem peccato removendo fuerat perpessus.

2º Demonstret, quas gratias ipsi referat humanum genus; quod iterum eundem crucificat, et morte gravissima et turpissima,

nempe peccati actualis mortalis ipsum occidere non vereatur; id quod quotidiana experientia tot hominum accepti beneficii immemororum, iterumque post confessionem statim peccantium probari potest.

3º Ostendat, quam gravis sit hæc accepti beneficii oblivio, quamque merito vereri ejusmodi homines possint, ne ad morem hujus draconis in eodem iterum antro, ex quo liberati fuerunt, recludantur, et æternis suppliciis ingrati animi crimen luant.

Conceptus sextus.

Narrari item potest, quod Gottschalcus Ordinis Erem. S. Augustini ser. C. et ex eo Jo. Major in Spec. ex. tit. Judic. temet. ex I. narrat in hæc verba : Paterfamilias quidam asino insidens foras cum filio ibat, filius vero pedester ambulabat. Occurrit eis una caterva hominum peregrinantium, murmurantium, et dicentium : « Quomodo ille inveteratus malorum dierum equitat in asino, et permittit illum juvenem fatigare ? » Quod audiens pater (sicut vir erat, qui hominum vana dicteria semper vitare cupiebat) filio suo dixit : « Fili, hominibus non placet, quod asino insideam, tu ergo eum ascendere debes. » Quod jussu patris filius fecit. At eis occurrit alia caterva hominum etiam murmurantium et dicentium : « Ecce qualiter juvenis iste asino supersedit, et permittit illum senem pedestrem ire. » Quod etiam filius (patri in eo similis) intelligens patri suo dixit : « Pater, neque eis placet, quod ego asino insideam. Præstare igitur videtur, ut uterque insideat; » quo facto, ut prius, occurrit multitudo hominum dicentium, eos asinum obruere, eosque merito pudere debere. At ubi hoc rursum animadvertissent, decernunt, ut uterque ex asino descendat; quo facto nihilominus occurrit turba alia, eosque graviter imprudentiæ ac stultitiæ arguit, quod nimirum asinum vacuum ire sinerent, cum tamen ipsi itineris laboribus non parum defatigarentur, a quibus facile per asinum liberari possent. Pater autem tam varias hominum sententias expertus, ultimum tentare satius esse duxit, ut scilicet ligatis pedibus anterioribus et posterioribus asini, et pertica per eos ducta, asinum ipsimet portarent, quod etiam fecerunt, quibus etiam obviam facta est cachinnantium hominum multitudo inquietantium : « Quam

hi delirant, cum namque ab asino portari deberent, ipsimet eum portant. » Tunc nato parens dixit : « Omnibus placere haud possumus : faciamus, quod placet nobis, et non curemus. » Hucusque Gottschalcus.

Applicatio.

Et hac fabula occasionem sumat indicandi potiore radicem, cur tam multi tam parum in perfectione Christiana proficiant, nimirum quia respectus humanos nimium attendunt, illudque : Quid dicent homines, nimis invalescere sinunt, id quod inductione variorum exemplorum facile ostendi potest. Quapropter ostendenda illis imprimis est, impossibilitas placendi omnibus hominibus, cum etiam Christus et S. Paulus omnibus omnia facti, hominum de se sinistra judicia evitare non potuerint. 2° Pariter ostendenda erunt damna, quæ ille incurrit, qui omnibus placere cupit, nimirum ut, dum tam varias ideas sibi proponit, et imitari conatur, deforme monstrum producat, id quod ingeniose Polycletes sculptor quondam ostendit, dum imaginem a se pulcherrimam ad regulas artis depictam a variis reprehendi advertens, aliam huic penitus similem pinxit, et ante domum velut exiccandam exposuit. In qua cum iterum nunc longitudinem, nunc brevitate nimiam, nunc aliud carpi audiret, digressis illis, qui carpebant, membrum quodvis, prout illi depingendum censebant, emendavit et efformavit, cum autem ob summam membrorum omnium deformissima imago et turpissima prodiisset, imaginem suam priorem juxta hanc statuit, dixitque accurrentibus. En cives, quale opus efficiatur, si vestra in pingendo judicia attendam : quam autem perfectum et elegans sit opus, quod a me secundum artis meæ regulas est elaboratum. 3° Hortetur, ut deinceps soli Deo placere satagant, utpote cui placere facillimum (ut qui non opus, sed animum attendit) utilissimum (cum majus ille præmium offerat, quam ob ullo hominum sperari possit) et honestissimum est, cum solum ipsius omnium hominum collective sumptorum judicio longissime sit anteponendum.

Conceptus septimus.

Denique potest etiam narrari fabella de sartore illo, qui quondam summo mane,

cum maxima formidine, et omnium membrorum insolito tremore ad Confessarium accurrit, atque, ut confessionem suam excipere vellet, rogavit. Quam cum absolvisset, quæsit Confessarius, quæ causa tanti timoris, et acceleratæ confessionis foret, cui sartor respondit, visum sibi in somno atrocissimum et nigerrimum dæmonem fuisse, qui assiduo vexillum aliquod super caput suum veluti triumphans rotarat. Quo audito, ulterius quæsit Confessarius, annon advertisset, quæ ex materia vexillum illud fuisset confectum ? Adverti utique, inquit sartor, ex meris fragmentis, quæ variis furtis subduxeram, fuisse consarcinatum. Cui Confessarius : Facile ergo nunc apparet causa hujus triumphis hostilis, et tui tremoris. Voluit nempe ostendere, per hæc furta te ab eo devictum. Recte ergo egisti, hæc peccata tua confitendo, teque iterum hostis potestati eripiendo. Deinceps tamen sedulo caveto, ne furta hæc repetas, atque ut hoc tanto facilius, certiusque observes, puero tuo præcipe, ut, quoties deinceps materiam pro vestibus scindis et præparas, aures tuas vellicet, clametque : *Magister, memento vexilli*. Promisit hoc se facturum sartor, et vero etiam aliquoties hoc medium sibi valde profuisse expertus est ad manus ab ejusmodi furtis continendas. Verum cum aliquando materiam quamdam auream et valde pretiosam scinderet, et puer periculum advertens, semel iterumque altiori voce clamaret : « *Magister, memento vexilli* ; » respondit tandem cum indignatione sartor : « Cessa nunc clamare ; neque enim aurea in illo vexillo fragmenta a me conspecta sunt. » Sicque manus suas iterum fragmentorum hujusmodi subtractione commaculavit.

Applicatio.

Ex hac fabella occasionem sumere potest Concionator, duplicem doctrinam proponendi Auditoribus. 1° Quantum triumphum de peccatore, jubilumque celebret Dæmon, si forte eum per assensum in peccatum in suam redegit potestatem. Quodque hujus triumphis, et vexilli, quod supra peccatorem rotat, materia ab ipsomet peccatore offeratur. Cum ergo jam nunc iterum per confessionem ab hoc vexillo se subduxerint, quam æquum sit, ut ipsi etiam sibi verba illa : *Memento vexilli* : in omni occasione peccandi occinant,

atque hoc freno a relapsu in peccatum contineant. Quem in finem proderit, accurate aliquando ponderare, quam durum et turpe sit hoc vexillo Diaboli militare, ubi pro honore summa infamia, pro solatio summi dolores, pro spoliis summa paupertas, pro præmio summi cruciatus acquiruntur.

2º Ostendat, quanto satius sit sub Christi vexillo militare, ut qui et dignitate, et sanctitate, et felicitate, et liberalitate, qua suos milites fovet ac recreat, infinitus Luciferum excedit: qui integrum, idque felicissimum regnum suis militibus in præmium pollicetur: qui ipse exemplo præit, et ad prælia Domini pugnanda qua verbis, qua factis roborat: qui ad jugum suum suave et onus leve tam amice invitat. Excitentur proinde Auditores, ut, quandoquidem hoc tempore post factam confessionem deserto Luciferi vexillo ad ipsius Christi vexillum iterum confugerunt, deinceps, quoties occasio peccandi se offert, semper hujus vexilli memoriam refricent, sibi que dicant: « Memento vexilli Christi, » nam, ut S. Cypr. de duplici martyrio ait, « hujus militiam professus es ad salutare lavacrum, huic dedisti nomen, hujus Sacramentis initiatus es, accepisti donativum et pignus Spiritus, ne quid dubitares de promisso stipendio, simulque Diabolo denuntiasti perpetuas inimicitias, renuntiasti omnibus illius pompis ac voluptatibus, exsufflasti, exsibilasti, jurasti in verba Redemptoris. Et nunc tam vili mercedula sollicitatus, sponte defieis ad eum, a cujus tyrannide te Christus suo sanguine redemit, cujus jam totus es factus? »

CAPUT IX.

DE PRAXI CONCIONES DE PASSIONE DOMINI HABENDI.

Quid in his concionibus in genere sit observandum.

I. Quantam hæ conciones vim et efficaciam habeant ad mentes Auditorum in Christi Servatoris sui amorem vehementissimum inflammandas, vel ex unico S. Bern. testimonio colligi potest, dum in sermone quodam ait: « Super omnia te mihi amabilem reddit, o bone Jesu, calix, quem bibisti, opus nostræ Redemptionis; hoc enim omnino amorem nostrum sibi vindicat; hoc, inquam, devo-

tionem nostram blandius allicit, justius exigit, arctius stringit, et vehementius afficit. » Et vero vel ideo forte etiam petras Passionis ac mortis suæ tempore rumpi atque discindi voluit Christus, ut ostenderet, quantas olim vires ac efficaciam eadem sua Passio habitura esset ad durissima peccatorum corda emollienda. Merito ergo omnem dabit operam Concionator, ut ita ejusmodi conciones instituat, ut nemo facile ex Auditoribus discedat, qui non tanti beneficii commemoratione commotum se, atque in ardentiorum Christi Servatoris sui amorem inflammatum sentiat. Ut autem hunc scopum facilius obtineat, sequentes doctrinas proderit observasse.

II. Et primo quidem ante omnia ipse studeat beneficii hujus magnitudinem clare agnoscere, digneque ponderare; quem in finem sex aut septem capita bene ponderanda sunt. 4º *Persona quæ patitur*: in qua dignitatem, innocentiam, sanctitatem, omnipotentiam, liberalitatem, charitatemque considerare oportet; ex his enim omnibus non modice augetur et crescit Redemptionis beneficium. 2º *Cruciatuum, quos Christus perpessus est multitudo et atrocitas*: quam breviter ipse illis verbis JEREM. Thr. c. I. expressit: *O vos omnes, qui transitis per viam: attendite, et videte, si est dolor similis dolori meo*. Dividuntur autem in externos, per baptismum a Christo, quando dixit: *Baptismo habeo baptizari*. MATTH. x. indicatos; et internos, per calicem, quando JOAN. XVIII. dixit: *Calicem, quem dedit mihi Pater, non vis, ut bibam illum?* significatos, hic enim, quia ingreditur, et penetrat interiora, merito internos dolores significat, uti et baptismus externos, quia per hunc corpus exterius tantum abluitur. Ad externos pertinent ea, quæ Christus in facultatibus et rebus necessariis, in honore, fama, corpore, amicis, quinque sensibus, et reliquis membris ac partibus corporis passus est, ita ut merito de eo diceretur a Propheta Isaia cap. 1. *A planta pedis usque ad verticem non est in eo sanitas: vulnus et livor, et plaga tumens*. Ad internos pertinent Divinitatis desertio, sensibilibus consolationum suspensio, tristitia propter injuriam Deo illatam, et tot hominum condemnationem, timores, tædia, quam sanguineus sudor testabantur, qui, sicut partem hominis nobiliorem scilicet animam afficiebant, ita longe quoque externos dolores in corpore exantlatos acerbitate sua supera-

bant. 3° *Persecutorum multitudo et crudelitas*: nam persecuti eum sunt Rex Herodes irridens, Pilatus condemnans, summi Sacerdotes Annas et Caiphās eum reprobantes, Scribæ et Pharisei accusantes, milites comprehendentes et subsannantes, Carnifices flagellantes, spinis coronantes, et crucifigentes, plebs ad mortem eum postulans, et Barabæ illum postponens, et ipsi Discipuli eumdem vel deserentes vel tradentes, vel negantes, de quibus merito illa PSALMI XXI. verba usurpabat: *Circumdederunt me vituli multi, tauri pingues obsederunt me, circumdederunt me canes multi, consilium malignantium obsedit me.* Fuitque dolor ex hac persecutione ortus tanto acerbior, graviorque, quanto clarius non tantum opera et signa externa inimicorum, sed etiam interiorum animi rabiem, odiumque cognoverat.

4° *Eorum, pro quibus patiebatur, ingratus animus, et perditio*: de quibus merito quebatur per Isaïam c. I. dicens: *Filios enutrivì, et exaltavi, et ipsi spreverunt me.* Et iterum c. IV. *Quid est, quod debui facere vineæ meæ, et non feci ei? An quod exspectavi, ut faceret uvas* (grato animo agnoscendo beneficium Redemptionis, sibi que applicando) *et fecit labruscas,* illud ipsum beneficium spernendo, sanguinemque meum pro illis profusum in perniciem suam vertendo.

5° *Amor et affectus*, quo totam suam passionem et tormenta desiderabat ardentissime, amplectebatur fortissime, et tolerabat constantissime, ita ut vere nemo possit comprehendere, quæ sit latitudo et longitudo, et sublimitas, et profundum hujus internæ affectionis, nec scire supereminentem scientiæ charitatem Christi Jesu, teste Apostolo Eph. III. 6° *Virtutes præstantissimæ*, quas in heroico et supremo gradu tunc maxime exercuit, tum ut exemplo suo illas in cruce velut cathedra doceret: tum ut easdem nobis sua passione promereretur: tum ut morte sua confirmaret ultimam suam voluntatem, qua easdem virtutes nobis velut præclaram hæreditatem relinqueret. 7° *Septem stationes, in quibus patiebatur*: quarum prima fuit in horto Gethsemani, secunda in domo Annæ, tertia in domo Caiphæ, quarta in domo Pilati, quinta in aula Herodis, sexta in prætorio Pilati, septima in monte Calvariæ, in quibus omnibus copiosa illi patiendi occasio, materiaque subministrabatur. Hæc ergo septem capitula si frequenter et accurate per privatam considerationem ponderarit, non modo

ipse beneficii per Passionem suam a Christo collati magnitudinem et excellentiam clarissime intelliget, sed abundanter etiam materiam inveniet, similem æstimationem per solidas conciones instituendi.

III. Det operam, ut scopum, qui ejus modi concionibus præfixus esse debet, ob oculos semper habeat, nempe ut eos affectus et actus virtutum in Auditoribus excitare studeat, quos tantum beneficium jure meritisimo ab iisdem exposcit, quales sunt 1° *Sincera et affectuosa condolentia et commiseratio*, quæ in voces similes cum David rege II. Reg. c. XVIII. erumpere eum cogat: *Jesu Servator mi, mi Jesu Servator, quis mihi tribuat ut ego moriar, pro te?* Intensus dolor et contritiode peccatis concepta: juxta S. Bern. ser. III. de Nativ. monitum: « Agnosce, o homo, quam gravia sint vulnera, pro quibus necesse est Dominum Christum vulnerari. » 3° *Amoris mutui demonstratio*: Cum enim ex una parte, ipso Christo teste Jo. xv. *Majorem dilectionem nemo habeat, quam ut animam quis ponat pro amicis suis*; atque adeo, teste S. Apostolo Rom. v. vel maxime commendaverit charitatem suam Christus pro nobis, quod, cum adhuc peccatores essemus, pro nobis mortuus est; ex altera vero parte amor, juxta Ethnicos, non nisi mutuo amore compensari possit, facile apparet, quantum amorem a quovis exigit hoc Passionis beneficium, quamque adeo merito S. Bernardus, ut supra jam dictum est, exclamarit: « Super omnia tu mihi amabilem reddit, o bone Jesu, calix, quem bibisti, opus nostræ Redemptionis. » Sed et August. id ipsum confirmans dixerit: « Domine, qui tibi non servit (amando) quia creatus est, infernum meruit, qui vero tibi non servit, quia redemptus est, meretur, ut novus pro eo infernus fiat. » 4° *Gratitudinis*: de qua præclare S. Bern. in ser. de dilig. Deo sic locutus est: « Si totum debeo pro me facto, quid addam jam pro me refecto, et refecto hoc modo? Nec enim tam facile refectus quam factus; nam qui me semel, et tantum dicendo fecit, in reficiendo profecto et dixit multa; et gessit mira, et pertulit dura, nec tantum dura, sed et indigna. In primo opere me mihi dedit, in secundo se, et, ubi se dedit, me mihi reddidit. Datus ergo et redditus me pro me debeo, et bis debeo, quid Deo retribuam pro se? Nam etiam si millies me rependere possem, quid sum ego ad Deum? » 5° *Spei et fiduciæ*: ad quam efficaciter iterum exhortans S. Bernard. ser. XXII.

super Cant. ait : « Passio tua , Domine Jēsu, ultimum est regium, singulare remedium; deficiente sapientia, iustitia non sufficiente, sanctitatis succumbentibus meritis illa succurrit. Cum enim defecerit virtus mea, non conturbor, non diffido. Scio, quod merita mea non sufficiant, ego vero fideliter, quando ex me mihi deest, usurpo ex visceribus Domini, quoniam misericordia affluunt; nec desunt foramina, per quæ effluant. » Hinc et S. Aug. confessus est se in omnibus adversitatibus non invenisse tam efficax medium, quam vulnera et passionem Christi. 6° *Imitationis Christi*; nam, ut eleganter S. Aug. tr. cxix. in Joann. dixit : « Crux Christi non tantum est lectulus morientis, sed etiam cathedra docentis; » hinc S. PETRUS. I. c. II. monuit : « Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus, » ut adeo merito quivis exclamet cum S. Banaventura : « Nolo, Domine, vivere sine vulnere, quando te video tantopere vulneratum. »

IV. Etsi ad enumeratos affectus concitandos omnem operam ac eloquentiam adhibere debeat, cavere tamen simul etiam oportet, ne ad hunc finem ludicra et exotiqua spectacula in templo aut in cathedra exhibere velit; hæc enim curiositatem potius pascunt, quam Auditores ædificant; sed et ipsos affectus, quos excitare cupit Concionator, impediunt potius, quam promovent, uti multiplici experientia compertum est. Potius ergo eloquentiam suam in auxilium advocet, et cruciatuum Christi magnitudinem ac multitudinem pathetice ob oculos ponat, nec dubitet, quin majorem ex tali concione fructum, quam ex quibuscumque aliis spectaculis sit reportaturus.

V. Quo facilius materiam pro ejusmodi concionibus inveniatur, studeat nosse Auctores, qui copiosius ejusmodi materiam suppeditant, quales præ reliquis esse possunt Card. Bellarminus de septem Verbis Christi in cruce pendentis. Alphonsus Rodriguez p. II. de perfect. Christ. tr. vii. toto. Casparus Tausch in Matre Dolorosa. Lepoldus Mancinus de Passione Domini. Hieremias Drexelius de Christo patiente. Ludovicus de Ponte p. medit. iv. fuse. Laurentius Forer in part. III. Vit. Christi. Matthias Faber in opere trip. in Feria Parasceves. et plures alii.

Exemplar.

Concionis de Passione Dominica instituendæ.

Thema.

Christo igitur passo in carne, et vos eadem cogitatione armamini. I. PETRI. IV.

Scopus.

Demonstrandum, quomodo per memoriam devotam passionis et cruciatuum Christi omnia adversa sibi levia facere possint Auditores.

Syllogismus principalis.

Non leve solatium est miseris, si socios nanciscantur eadem, aut graviora passos; atqui omnes fideles in tribulationibus suis socium nacti sunt Christum, graviora longe tormenta ac cruciatus perpassum; ergo merito ex illius considerata passione non leve solatium sperare possunt.

EXORDIUM.

Solent non raro ii, qui majorem sanitatis, vitæque suæ conseryandæ curam ac sollicitudinem gerunt, myrothecia (*Balsam Büchselein*) secum circumferre, ut si forte subito et inopinato casu in deliquium cadere eos contingeret, balsami in myrothecio suo inclusi unctione confortare sese, reficereque possent. Similem industriam optarem ego ab omnibus meis Auditoribus tanto ardentius adhiberi, quanto pluribus, gravioribusque spiritualium deliquiorum, pussillanimitatis, inquam, et impatientiæ periculis sunt subjecti; cum enim jam olim pius Asceta I. II. de imit. Christi c. XII. verissime dixerit : « Convertete te supra, convertete te infra, convertete te extra, convertete te intra, et ubique crucem invenies, » facile apparet, quantopere myrothecio aliquo spirituali indigeamus, quo animum nostrum in ejusmodi adversis casibus a deliquio spirituali defendamus, aut certe, si in illud ceciderit, iterum erigamus, et roboremus. Quod autem ad hunc finem aptius,

efficaciusque myrothecion repereri poterimus, quam devotam Passionis et cruciatuum Christi memoriam? Ita sane jam olim testatus est S. Augustinus, dum ser. III. ad Fratres in eremo dixit: « In omnibus adversitatibus meis non inveni tam efficax remedium, quam vulnera Servatoris; in illis dormio securus, et requiesco intrepidus. » Hoc sane myrothecion omnibus convenit et prodest, pauperibus æque ac divitibus, humilibus æque ac sublimibus; simplicibus æque ac sapientibus, uti recte notavit paulo ante citatus Asceta I. II. c. 1. de imit. sequentibus verbis: « Si nescis speculari alta et sublimia, requiesce in passione Christi, et in vulneribus ejus libenter habita; si enim ad vulnera et pretiosa stigmata Jesu devote confugis, magnam in tribulatione confortationem senties. » Ut ergo et vos deinceps optatum solatium et robur ex hoc myrothecio, seu sanctissima Christi passione referatis, imprimis variis argumentis et testimoniis, quam pretiosum et salutare sit hoc balsamum demonstro; deinde vero unam hujus myrothecii cistulam post alteram aperiā, et quale ibi balsamum lateat, ac quomodo usurpandum sit, ostendam. Quemadmodum vero non dubito, vos insignem fructum et solatium ex hac concione reportaturos, ita magna quoque aviditate, benevolentiaque dicentem vos audituros confido.

Pars prima.

Inter alias celebriores medicinas, quibus medici ad conservandam, et reparandam hominum salutem uruntur, non postrema merito theriaca æstimatur, utpote quæ præter admirandos, quos producere solet, effectus, etiam ex eo capite commendationem et æstimationem singularem meretur, quod ex trecentis diversis herbis, et aliis similibus medicinis componatur; sed quid hæc omnia ad illas partes, ex quibus balsamum nostrum spirituale conficitur? Nam 1º ad hoc ante omnia adhibita fuit ipsa Divinitas, utpote quæ adeo necessaria erat ad hoc balsamum conficiendum, ut sine ea nullam omnino efficaciam habuisset; siquidem concors est SS. Patrum sententia, nullum purum hominem, pro peccatis ab humano genere commissis satisfacere potuisse, nisi misericors Deus hoc medium invenisset, et infinitam dignitatem suæ divinitatis cum vilitate

humanæ naturæ conjunxisset. 3º Ipsa etiam Christi Domini humanitas ad hoc balsamum adhibita est; cum enim ex una parte Deus decrevisset, humanum genus per varios, gravissimosque cruciatus, mortemque acerbissimam et ignominiosissimam redimere; ex altera vero parte ipsa Divinitas nec pati, nec mori posset, utique necessarium pariter fuerat, ut humanam Naturam assumeret, et ita conceptum in divino consilio decretum exequeretur.

Atque ex his præcipuis duabus partibus facile nunc colligi potest, quæ aliæ fuerint adhibitæ, nempe universæ imprimis attributa, quæ summæ Deitati conveniunt: omnes deinde supernaturales gratiæ et virtutes, quibus sanctissima Christi Humanitas in summo gradu ornata erat: omnia præclara opera, quæ toto vitæ suæ tempore exercuit: omnia merita, quæ per actiones suas Theandricas in infinitum propemodum excrementia obtinuit; omnes dolores, quos in vita et morte supra vires naturæ sustinuit: omnes injuriæ et ignominie, quas a variis personis cum summa patientia et mansuetudine toleravit: omnia vulnera tam majora, quam minora, quæ, uti ex variis revelationibus habetur, supra sex mille sexcenta sexaginta sex accepit: omnes sanguinis guttæ quas innumerabiles ineffabili charitate ac liberalitate profudit: et ipsa denique ignominiosissima, et crudelissima mors, quam inaudita fortitudine et constantia obivit. Cum ergo juxta certam et unanimen SS. Patrum sententiam, vel unica sanguinis guttula, aut minimum opus a Christo patratum, tantum in se valorem ac dignitatem contineat, ut etiam ad infinitos mundos redimendos suffecisset, facile profecto colligi potest, quam pretiosum hoc balsamum nostrum esse oporteat, quod ex tot operibus ac guttis Christi, aliisque supra enumeratis partibus confectum est, ut adeo merito S. Leo ser. x de Pass. Domini dixerit, ex omnibus Dei operibus nullum magis admirandum, ac pretiosum esse, quam sanctissimam Christi passionem.

Quod porro singularem habeat vim et efficaciam ad homines in omni spirituali deliquio confortandos, testatus imprimis est ipse Deus tum per serpentem æneum in deserto suspensum, quem, qui aspiciebant, a morsibus lætiferis serpentum sanabantur, uti NUM. XXI. legitur, tum per farinam, quæ pulmento ab Eliseo Propheta infusa omnem

illius amaritudinem sustulit, uti IV. REG. IV. narratur; tum per lignum in aquas amaras missum, quod pariter omnem iis aquis amaritatem eripuit, uti Exodi xv. videre est; quid enim per has figuras aliud significare voluit Deus, quam quod sicut serpens æneus morsus corporis, ita Christus in cruce suspensus morsus animi sanet; et sicut lignum illud et farina amaritudinem a pulmento et aquis, ita Christi passio cogitata tristitiæ amaritudinem a mentibus hominum auferre soleat? 2º Testatus idipsum est ipse Christus, dum discipulos suos Jo. xv. ad tribulationes et mundi persecutiones fortiter sustinendas animaturus, non aliud, quam exempli ac passionis suæ balsamum obtulit dicens: *Si mundus vos odit, scitote, quia me priorem vobis odio habuit.* Atque ut magis hoc balsamum commendaret, addit: *Mementote sermonis mei, quem ego dixi vobis: non est servus maior Domino suo. Si me persecuti sunt, et vos persequentur.* Sed et post mortem idipsum suasit Religioso cuiquam, dum ob graves tentationes ad sæculum redire volenti, dixit: *Omne asperum intinge in latus meum, et erit tibi dulce;* nimirum tribulatio, ut S. Catharina Sennensis a Christo instructa dicere solebat, similis est duro pani, qui, secundum se quidem asper est, et difficulter sumi potest, si vero dulcissimo liquori sanguinis Christi immergatur, mox emolliri incipit, et cum delectatione singulari assumitur. 3º Testatus quoque eandem doctrinam est S. Michael Archang., qui jussu Dei S. Mariæ Magdalænæ in spelunca degenti Crucem affabre factam in ipso speluncæ aditu sic defixit, ut, quocumque oculos converteret, semper eam aspiceret, ut hac ratione doceret, quo potissimum medio asperitatem poenitiæ emollire, seque in omnibus tentationibus atque adversitatibus roborare deberet. Uti fusius Sylvester in rosa aur. ser. de S. Magdal. refert. 4º Testati sunt hoc ipsum gemini Principes Ecclesiæ, primarii-que Apostoli Petrus et Paulus; quorum prior I. PETR. II. primos suos Christianos adversus imminentes persecutiones confortaturus, hoc ipso nostro balsamo eos inunxit scribens: *Christo in carne passo, et vos eadem cogitatione armamini.* Posterior vero eodem ad Hebræos roborandos medio usus est, dum c. XII. scripsit: *Recogitate eum, qui talem sustinuit a peccatoribus adversus semetipsum contradictionem, ut ne fatigemini animis vestris deficientes.* Nec dubium esse

potest, quin reliqui quoque Apostoli et se, et Christianos suos eodem quoque balsamo inunxerint, et contra varias tribulationes roborarint. Testati sunt 5º idipsum copiose plerique SS. Patres, quorum tamen unum tantum alterumve testimonium afferam. Et S. Gregorius Magnus quidem in Epist. quadam scripsit: « Nihil adeo grave est, quod non æquanimiter toleretur, si Christi passio ad memoriam revocetur. » S. Isidorus vero l. de summo bono ait: « Si Passio Redemptoris ad memoriam reducitur, nihil est, quod non æquo animo toleretur, parva enim toleramus, si recordemur, quid hiberit ad patibulum, qui nos invitat ad cælum. » Testatur 6º idem et ipsa ratio nostra; annon enim hæc dictat, servum non debere esse majorem Domino suo? Nec Discipulum suo Magistro: non decere, ut sub spinoso capite membrum existat delicatum? Annon dictat, eum, qui præmii socius esse desiderat, etiam laboris et passioni socium esse debere? Annon dictat, summum fore dedecus, si Christo calicem amarissimum in nostram sanitatem ebibente, nos neque guttam illius amore gustare de simili calice velimus? Testantur denique 7º idipsum filii hujus sæculi; nam si Urias II. REG. XI. et lecti et mensæ delicias tam constanter recusavit, dum Joabum ducem suum sub pappilionibus et super faciem terræ manere recordatus est: si Seneca ad lectionem Sextii omnes casus adversos provocare non dubitavit: si juxta commune proverbium solatium est miseris socios habere; quid non efficiet in animo Christiani, si Christi Duci sui tot tantosque cruciatus passi exemplum intueatur? Quantum solatium capiet, si meminert, se in tribulationibus suis non purum hominem, sed ipsum Deum socium habere, atque tum exemplo suo, tum auxiliis cœlitibus collatis confortantem? Satis liquet ergo, ut arbitror, quam veraciter SS. Christi passio pretiosissimo et saluberrimo myrothecio comparetur; atque adeo nihil superest, quam ut ad alteram concionis partem transeamus, et unam cistulam post alteram aperientes, quale in eo balsamum lateat, et qua ratione adhibendum sit, ostendamus.

Posterior pars.

Primo ergo loco bullæ moschi (*des Bisam Knopffs*) reperitur in hoc myrothecio nostro mysterium lotionis pedum, in quo utique

præstantissimum et fragrantissimum moschum continetur, illud videlicet exemplum, de quo ipse Christus dixit Jo. xiii. *Exemplum dedi vobis, ut, quemadmodum ego feci, ita et vos faciatis.* Hoc ergo moscho utuntur imprimis Sacerdotes et magistratus, quando impelli se sentiunt, ut nobilioribus quidem personis libenter operam suam exhibeant, justitiamque administrent, viliores vero et humiles negligant, et velut indignos sua ope contemnant; hic considerent, quam nullum inter Apostolos discrimen Christus faciat, quanta cum charitate et humilitate scelerato Judæ perinde ac S. Petro, S. Joanni et aliis Apostolis pedes abluat, et extergat; discant proinde et ipsi nullum inter personas discrimen facere; meminerit, omnes ad æqualem finem a Deo creatos, omnes æquali charitate ac pretio a Christo redemptos, omnes in filios ac hæredes summi Dei electos esse. Audiant proinde, et observent saluberrimam S. Jacobi monitionem c. ii. dicentis: « Fratres mei, nolite in personarum acceptione habere fidem Domini nostri Jesu Christi gloriæ. Etenim si introierit in conventum vestrum vir aureum annulum habens in veste candida, introierit autem et pauper in sordido habitu, et intendatis in eum qui indutus est veste præclara, et dixeritis ei: Tu sede hic bene: pauperi autem dicatis: Tu sta illic, aut sede sub scabello pedum meorum: nonne judicatis apud vosmetipsos et facti estis iudices cogitationum iniquarum? Audite, fratres mei dilectissimi, nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo, divites in fide, et hæredes regni, quod repromisit Deus diligentibus se? »

Hoc eodem moscho seu exemplo Christi pariter etiam se confortent omnes ii, quibus difficile accedit, vel humilia officia suscipere, vel certe aliis juxta conditionem sui status subicere sese, ac servire. Hi, inquam, omnes bene considerent, quis sit ille, qui ad pedes suorum Discipulorum se prosternit; et qui sint illi, quorum pedes abluerè dignatus est; imaginentur proinde, illa sibi pii Ascetæ verba l. iii. c. xiii. ab illo repeti et inculcari: « Quid magnum, si tu, qui pulvis es, et nihil propter Deum te homini subdis, quando ego omnipotens et altissimus, qui cuncta ex nihilo creavi me homini propter te humiliter subjeci? Factus sum omnium humillimus et infimus; ut tuam superbiam mea humilitate vinceret. Disce obtemperare pulvis. Disce humiliare te terra

et limus, et sub omnium pedibus incurvare. Disce voluntates tuas frangere, et ad omnem subjectionem te dare. » Sic profecto non parum confortabuntur, et exemplo tanti magistri sui excitati in humilibus obsequiis ac subiectione libenter ad finem usque vitæ perseverabunt.

Sed ad ipsas nunc myrotheci nostri cistulas aperiendas progrediamur, quarum quidem quam plurimæ in eodem continentur, totidem scilicet, quot genera diversorum cruciatuum et injuriarum tempore Passionis suæ Christus sustinuit; sed ego quinque dumtaxat præcipua aperiā, ea ipsa videlicet, quæ in Rosario doloroso plerumque solemus commemorare, et ad quæ velut suprema genera, reliqui fere omnes cruciatus et injuriæ revocantur. In prima igitur cistula, cui hæc verba, inscripta sunt: *Factus in agonia prolixius orabat.* Luc. xxii. balsamum reperitur pro iis, qui gravibus mœroribus et timoribus futurorum malorum cruciantur. Hoc balsamo utantur imprimis illi, qui de futuris eventibus nimium solliciti sunt, et anguntur. Hi proinde discant a Christo, quomodo se in simili occasione gerere debeant. Ipse certe, licet an ipso conceptionis suæ primordio clarissime cognoverit omnia, quæ sibi eventura erant, nunquam tamen ab ea cogitatione se ad tristitiam commoveri est passus, usque dum ipsum, quo ea tolerare debebat, tempus appropinquabat, ut vel hoc suo exemplo nos doceret, omnem de futuris eventibus inordinatam sollicitudinem abjicere, totesque nos sapientissimæ Patris æterni providentiæ gubernandos committere. Aspiciant proinde, et faciant secundum hoc exemplar, audiant Thomam Kempensem l. iii. c. xxx. salubriter monentem: « Quid importat sollicitudo de futuris contingentibus, nisi, ut tristitiam habeas? Sufficit diei malitia sua. Vanum est et inutile de futuris conturbari, quæ forte nunquam evenient. » Faciant perinde sequentem in ejusmodi occasionibus discursum. Aut evenient, quæ tantopere timeo mala, aut non evenient: si non eventura sunt, frustra et stulte ob ea conturbor et angor: si autem eventura sunt, satis erit, si tunc toleranda fuerint, quando evenient. Nolo ergo ante tempus miser esse, et malum immatura, ac sollicita illius expectatione grandius efficere, sed potius tempus, quo accidet, expectabo, et tunc exemplo Servatoris mei ad montem Oliveti, id est, misericordiæ divinæ me conferam, et loco

trium Apostolorum, quos Christus secum accepit, ego tres Theologicas virtutes assumam, *Fidem* videlicet, qua firmiter credam, mihi que persuadeam, nihil sine ordinatione ac permissione divina accidere; et quidquid hoc modo accidit, ad maiorem Dei gloriam, meamque salutem fuisse ordinatum, aut permissum: *Spem*, qua certo confidam, Deum non permissurum, ut ultra vires affligar, sed cum tribulatione etiam gratiam copiosam ad sufferentiam largiturum: *Charitatem* denique, qua in his omnibus superem propter eum, qui dilexit me: quaque meam voluntatem cum ipsius voluntate penitus conformem, et ex corde cum ipso dicam: *Pater, si possibile est, transeat calix iste a me; verumtamen non mea, sed tua voluntas fiat.* Ita profecto et ipsi cum Christo confortabuntur, ultroque tribulationibus imminuentibus occurrent dicentes: *Surgite, eamus.* Post hos vero etiam in hoc balsamo utantur, qui pusillanimes sunt, et queruntur; si preces suas, quibus aut varia mala deprecabantur, aut certa beneficia, gratiasque petebant, a Deo non exauditas, sed penitus neglectas fuisse advertant. Et hi ergo ad exemplum Christi in horto tam ferventer et humiliter orantis, nec tamen exauditi attendant secumque sic discurrant: Si is, qui unicus dilectissimus Patris æterni Filius fuit, qui nullum unquam peccatum admisit, qui toties, et tam ardentem oravit, tamen a Patre non est auditus, cur ego vilissimum ac postremum illius mancipium, qui toties et tam graviter ipsum offendi, qui tam tepidas et imperfectas preces obtuli, cur, inquam, conquerar, si ab eo non secundum voluntatem meam exaudiar? Hic ergo discant a Christo, quod Deus, ut sapienter S. Isidorus advertit, frequenter non audiat ad voluntatem, ut exaudiat ad salutem, id est, ea beneficia donaque conferat, quæ ad profectum ac salutem animæ nostræ magis proficua esse cognovit; quemadmodum et cum Christo egit, dum ab ipso calicem quidem, quem transferri a se petierat, non abstulit, sed tamen robur copiosum, quo eum exhaurire posset, communicavit, quod et ipsi Christo, et toti generi humano longe conducibilis fuerat, sæpe igitur ejusmodi personæ querulæ hoc exemplo Christi se solentur, simulque saluberrimam, solatioque plenissimam S. Bernardi serm. v. de quadr. sententiam pectori suo, memoriæque firmiter inscribant: « Nemo parvipendat orationem suam; dico

enim vobis, quod ipse, ad quem oramus, non parvipendit eam. Postquam egressa est ab ore nostro, ipse scribit eam in libro suo, et unum ex duobus indubitanter sperare possumus, quoniam aut dabit, quod petimus; aut quod novit utilius. »

In secunda cistula, quæ mysterium flagellationis continet, atque adeo hæc verba inscripta habet: *A planta pedis usque ad verticem non est sanitas in eo.* ISAÏE I. cap. balsamum pro ægris, aliosque dolores corporales patientibus invenitur. Hoc ergo utantur imprimis omnes infirmi, sequi exemplo Christi in similem modum ad infirmitates suas æquo animo ferendas excitent, et confortent: Ecce Dominus meus et Servator meus gravissimos toto corpore dolores patitur, et ego modicum dolorem pro ipso non patienter et libenter sustineam? Ipse pro lecto durissimam columnam et crucem habet, et ego de duritie lecti mei conquerar? Ipse felle amarissimo potatus est, et ego amaritudinem medicarum potionum horreo? Ipse flagellorum et clavorum punctiones innumeras tulit, et ego panculas, levesque morbi puncturas non feram? Ipse omni hominum auxilio, solatioque destitutus fuit, et ego hominum solatia immodice expetam, et conquiram? Absit hoc a me, non decet sub spinoso capite membrum esse delicatum. Nolo vivere sine dolore et vulnere, quando Dominum meum tot doloribus et vulneribus video insignitum. Sic profecto hoc oleo S. Clara, et S. Lydwina se inunxerunt, et consolatæ sunt, ex quibus hæc continuis triginta octo annis per gravissimos morbos sic lecto fuerat affixa, ut neque surgere, nec pede terram attingere posset; S. Clara vero per annos viginti et octo cum acerbissimis doloribus, morbisque est luctata, utraque tamen nec minimum unquam impatientis animi signum ostendit, sed continua gratiarum actio ex utriusque ore fuit audita, quia scilicet, ut ipsæ fatebantur, balsamo nostro inunctæ exiguos esse dolores suos advertent, si cum Christi amantissimi Sponsi sui doloribus comparentur. Simili autem modo, hoc etiam balsamo utantur, quotquot vel a Deo, vel a superioribus suis ob sua delicta per varias correptiones et castigationes flagellantur. Discant, inquam, hæc flagella non ut crudelia supplicia, sed ut paternas correptiones intueri, atque adeo æquissimo animo excipere ac sustinere studeant. Audiant proinde S. Apostolum HEBR. XII. salubriter

iterum monentem : *Fili mi, noli negligere disciplinam Domini : neque fatigeris, cum ab eo corripieris ; quem enim diligit Dominus castigat ; flagellat autem omnem filium, quem recipit.* Audiant et S. Augustinum super Ps. xcix. dicentem : « Fili mi, si ploras, pie plora : noli cum indignatione, noli cum typo superbiae. Unde plangis ? Quod pateris, medicina est, non poena : castigatio, non damnatio. Noli repellere flagellum, si non vis repelli ab hæreditate. Noli attendere, quam poenam habeas in flagello, sed quem locum in hæreditate. » Dicant proinde cum S. Davide Ps. xxxvii. *Ego in flagella paratus sum.* Dicant cum pio Asceta l. III. c. L. « Gratias tibi ago, o Pater, quia non pepercisti malis meis, sed attrivisti me verberibus amaris, infligens dolores, et immittens angustias foris et intus. Ecce ; Pater dilecte, in manibus tuis sum ego, sub virga correctionis tuæ me inclino. Percute dorsum meum, et collum meum, ut incurvem ad voluntatem tuam tortuositatem meam. » Dicant denique semper et assiduo cum pio Latrone : *Nos quidem iuste (flagellamur) nam digna factis recipimus ; hic vero (Christus) nihil mali gessit.*

In tertia cistula mysterium coronationis continetur, cui hæc verba inscripta sunt : *Plectentes coronam de spinis imposuerunt capiti ejus, et veste purpurea circumdederunt eum ;* balsamum continetur pro iis, qui varios contemptus et injurias patiuntur. Hoc itaque balsamo utantur imprimis, qui falso se accusatos, et injuste damnatos dolent, seque ipsos exemplo et societate Christi solentur, ac dicant : Si is accusatus est, qui fuit ipsa innocentia ; qui solus cum veritate dicere potuit : Quis arguet me de peccato ? Quid mirum, si ego accuser, qui sum ipsa malitia ? Si is pro latrone, seductore, potatore, mago habitus est, qui omnium salutem tam ardentem quæsit, qui tam præclara virtutum exempla præbuit, qui omnibus veram viam ad perfectionem et cælum ostendit, quid mirum, si ego falso accuser, qui tot vitiis et imperfectionibus totus ejusmodi accusationi occasionem dedi ? Si is in judicio se non defendit, ut juste poterat, ubi de vita et fama agebatur, quanto minus ego me in causa multo leviori defendam ? Sentiant ergo, et dicant de me homines, quidquid vulerint, sola me in oculis Dei conscientia non accuset. Mihi autem pro minimo erit cum D. Apostolo ut ab hominibus

judicer, aut ab humano die. Sic balsamo isto ab ipso Christo inunctus est et confortatus Joannes Pechæen Minorita, D. Bonaventuræ Discipulus, qui, cum in publico Capitulo falso accusatus, graviter hanc injuriam sensisset, ideoque ante Christi crucifixi imaginem prostratus, ac de eadem conquestus fuisset, a Christo post longiorem totius suæ passionis enarrationem, tandem pro coronide hæc verba audivit : « Tu ergo vermis non turberis ; si statim non consequeris, quod a Patre quæris. » Deinde vero eodem etiam balsamo specialiter utatur, qui sese aliis postponi, vel tamquam simplices aut stultos irrideri, aut gravibus contumeliis, illusionibusque conscindi dolent ; et hi, inquam, hoc balsamo seu exemplo Christi se solentur, ac dicant : « Si is, qui omni honore dignus erat, tantopere contemptus, et Barrabæ latroni flagitiosissimo postpositus est, cur ego, qui minor sum omnibus, aliis postponi, refugiam ? Si is, quem Cœlestes, Terrestres, et Inferi reverentur, et adorant, sputis consputus, et illusus est, cur ego unum, alterumve verbum contumeliosum non patienter audiam ? Si is, qui est ipsa sapientia, pro stulto habitus est, cur ego, qui veras tot stultitias admisi, et Deum creaturæ, gratiam peccato, summam felicitatem vilissimæ voluptati postposui, pro simplici aut minus sapiente haberi recusem ? Quin imo elegi abjectus esse in domo Dei mei magis, quam habitare in tabernaculis peccatorum. Ludam, et vilior fiam, plus, quam factus sum, et ero humilis in oculis meis. » Hoc sane balsamo Apostoli inuncti sunt, hinc ibant gaudentes a conspectu Concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine Jesu contumeliam pati. Hoc S. Elzearius adeo roboratus est, ut dicere ausus sit, se non tristaturum, aut turbatum iri, etiamsi proprii sui famuli ipsum invaderent, barbamque evellerent. Hoc ergo et omnes, qui similes contemptus aut injurias patiuntur, uti assuescant, Christumque illis pii Ascetæ verbis l. III. c. xli. ipsos alloquentem imaginentur : « Fili, noli tibi attrahere, si videas alios honorari et elevari, te autem despici et humiliari : erige cor tuum ad me in cælum (aut potius in crucem), et non contristabit contemptus hominum in terris. »

In quarta cistula, quæ mysterium bajulationis crucis continet, et sequentia verba inscripta habet : *Bajulans sibi crucem exivit in eum, qui dicitur, Calvariae locum*

balsamum pro iis, qui sub gravi onere peccatorum vel laborum corporalium gemunt atque suspirant, continetur. Hi proinde omnes credant a Christo crucem bajulante illa sibi jam olim ad discipulos prolata verba repeti. MATTH. XI. *Venite ad me omnes, qui laboratis, et onerati estis, et ego reficiam vos.* Veniant proinde ad ipsum imprimis omnes, qui laboribus corporalibus, quos propria cujusque vocatio a quolibet requirit, gravatos et oneratos se queruntur; veniant, inquam, et hoc balsamo id est, exemplo Christi se inungant, et solentur. Alloquantur seipsos, et dicant: Si Christus pro aliena salute tam patienter tulit crucem, cur ego pro mea salute eam non pari patientia supportem? Si ille, cui jure regnum cœlorum debebatur, tot tamen tamque graves pro illo obtinendo labores suscipere voluit, quidni ego, cui gratis id promissum est, similes pro illo consequendo labores libenter ac prompte suscipiam? Si ille, qui est requies omnium Sanctorum, in laboribus fuit a juventute sua, cur ego servus ad laborem natus in otio vitam consumere non erubescam?» Sic sane jam olim Christus juvenem quemdam Religiosum inunxit, ac roboravit, dum eidem ob difficultates in religione occurrentes propositum mutare volenti, cruce grandi onustus apparuit, et, cum Religiosus ipsum in cruce portanda juvare vellet, eidem dixit: « Quomodo tu crucem meam portare præsumis, qui togam tuam levissimam ferre non potes? » Quo dicto confusus ipse erebuit, et respuit. Eodem ergo hoc unguento et se inungant, qui laboribus gravantur. Imaginentur sibi, se denuo ad crucem portandam illis Luc. IX. verbis invitari: « Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, tollat crucem suam quotidie, et sequatur me. » Respondeant proinde illis piissimi libelli verbis l. III. c. LVI. de imit. « Domine Jesu, sicut dixisti, et promisisti, sic utique fiat, et mihi promereri contingat; suscepi de manu tua, crucem portabo; et portabo eam usque ad mortem. Vere bona vita Monachi (et Christiani) crux est, et dux paradisi. Inceptum est, retro abire non licet, nec relinquere oportet. Eia fratres, pergamus simul, Jesus erit nobiscum. Propter Jesum suscepimus crucem, propter Jesum perseveremus in cruce. Erit adjutor noster, qui est Dux noster et præcessor. En Rex noster ingreditur ante nos, qui pugnabit pro nobis, sequamur viriliter, nemo metuat terrores:

simus parati mori fortiter in bello, nec inferamus crimen gloriæ nostræ, ut fugiamus a cruce. » Verum non hi dumtaxat, sed illi etiam, qui peccatorum suorum onere premuntur, veniant, et tanto ardentius hoc balsamo se inungant, quanto gravius est onus, quo premuntur. Hi ergo vel maxime sibi applicare debent verba illa: *Venite ad me omnes, qui laboratis* (sub jugo et servitute Diaboli), *et onerati estis* (multitudine ac gravitate peccatorum) *et ego reficiam vos*; « Ego, inquam, qui Magdalenam gravius longe, quam vos feceritis, peccantem tam benigne ac paterne excepi: ego qui Petrum tertia vice me negantem tam suaviter respexi, et ad pœnitentiam commovi: ego, qui latronem pauculis vocibus veniam petentem tam prompte exaudivi: ego, qui pro vobis tot tormenta sustinui, tot injurias perpassus sum, tot vulnera accepi, tot sanguinis guttas profudi, et ipsam denique amarissimam mortem sustinui: ego, inquam, reficiam vos per gratiam meam, ego a peccatis vos sanguine meo lavabo, ego vulnera vestra meis vulneribus, curabo, ego morte mea vitam vobis spiritualem restituam. Convertimini itaque, et agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris. Et quare moriemini, domus Israel? Quia nolo mortem morientis, revertimini, et vivite. » Quis tam suavem invitationem non audiat? Quis tam amica adhortatione non flectatur, maxime si meminerit, teste Taulero, Christum quondam alicui dixisse non tam cito stupam ab igne accendi, quam ipse paratus sit veniam peccatori contrito ac pœnitenti concedere: nec Matrem quampiam magis promptam esse ad filium ex igne eripiendum, quam ipse desideret peccatorem ab igne tartareo liberare. Venite ergo, o peccatores, et saluberrimam S. Aug. de Virg. adhortationem vobis applicate: « Inspice vulnera pendentis, sanguinem redimentis, pretium morientis, cicatrices resurgentis. Caput habet inclinatum ad osculandum, cor apertum ad diligendum, brachia extensa ad amplexandum, totum corpus expositum ad redimendum. Hæc quanta sint, cogitate: hæc in statera cordis vestri appendite, ut totus vobis figuratur in corde, qui totus pro nobis fixus fuit in cruce. » Certe quam potens sit hoc balsamum ad peccatores confortandos et sanandos, paucis, sed efficacibus verbis S. Bernard. ser. IV. hebdom. sacræ ostendit, dum dixit: « Quis tam irreligiosus qui non

compungatur? Quis tam insolens, ut non humilietur? Quis tam iracundus, ut non indulgeat? Quis tam deliciosus, ut non abstineat? Quis tam flagitiosus, ut non contineat? Quis tam malitiosus, ut non poeniteat his diebus? Merito quidem, nempe adest Passio Domini usque hodie terram movens, petra scindens. »

In quinta tandem cistula, mysterium Crucifixionis continente, cui proin inscripta sunt hæc verba : *Mortuus est pro nobis, ut, sive vigilemus, sive dormiamus, simul cum illo vivamus.* I. THESSAL. v. balsamum pro moribundis continetur, sed iis maxime, qui inimicitias deponere nolunt, et æternum perire, quam inimicis ignoscere volunt; pro iis item qui mortem immodice timent. Hi ergo omnes hanc cistulam aperiant, et pretiosissimum ad se confortandos, balsamum reperient. Quis enim 1º Inimicis suis paucas injurias et offensas non libenter remittet, si Christi exemplum tam graves, tamque multas injurias non modo inimicis suis remittentem, sed etiam excusantem, et pro iisdem Patrem æternum deprecantem audiat? Quis non erubescet, si videat, Dominum suum pro suis tot, tamque gravibus peccatis delendis et remittendis tam acerba tormenta, ipsamque amarissimam mortem sustinere, ipse vero pro unica dumtaxat vel altera levi offensa conservi sui nec unicum actum voluntatis, quo talem ei offensam condonet, elicere velit? Annon jure Christum illa MATTH. XXVIII. verba de Cruce repetiturum timebit : *Serve nequam, omne debitum dimisi tibi* (imo pro te copiosissime solvi) *nonne ergo oportuit et te misereri conservi tui?* Ita profecto hoc balsamo usus, ejusque efficaciam expertus est S. Gualbertus, notissimus ille Confessor, qui, cum ipso die Parasceves in inimicum suum incidisset, eumque jam occidere pararet, per Christi veniam inimicis suis tam liberaliter concedentis amorem ab eo, ut parceret, rogatus, condonavit, et in signum amicitiae ambobus brachiis amplexatus; quod officium quam gratum Christo fuerit, mox per insigne miraculum patefactum est, dum scilicet Christus in cruce pendens, coram quo Gualbertus orabat, faciem ad ipsum convertit, significare volens, æquum esse, ut misericordibus oculis respiciatur, qui faciem suam ad inimicum suum tam benevole convertit, omnemque ei culpam tam liberaliter remisit. Omnes ergo, quotquot inimicitias animo adhuc fovetis, huc accedite, et illa

MATTH. v. verba velut ab ipso Christo denuo repetita audite : « Esto consentiens adversario tuo, cito dum es in via cum eo, ne forte tradat te adversarius judici, et judex tradat te ministro, et in carcerem mittaris. » Aperiant vero etiam hanc cistulam, qui mortem immodice timent, nec leve per balsamum hoc nostrum, solatium, roburque accipient, utpote per quod omnia tria capita, quæ mortem adeo terribilem faciunt, nempe tentationes Dæmonis, timor rationis in judicio reddendæ, et metus gravis Purgatorii sustinendi, efficaciter tolluntur. Quam enim potens adversus Dæmonum impugnationes telum sit fiducia in SS. Domini passione collocata, jam pridem expertus est S. Elzearius Comes, qui, licet in agone terribilem ab initio vultum præ se tulerit, paulo post tamen exclamavit : « Magna est Dæmonum vis, sed eam penitus enervantur virtus et merita Passionis Christi. » Et post paululum iterum clamans, plane vici, inquebat. Sed et ipsi Dæmones idem quondam S. Edmundo Episcopo confessi sunt, dum enim eosdem per vulnera et passionem Christi adjuraret, ac dicere juberet, per quod telum vires eorum maxime infringerentur, coacti tandem responderunt : « Per id, quod nominasti. » Sed nec judicii severitatem tantopere timebit, qui passionis Christi devotus cultor extiterit. Annon enim talis confideret cum S. Bernardo ser. XXII. super Cant. dicet : « Ego fidenter, quidquid mihi deest, usurpo ex visceribus Domini, quoniam misericordia affluunt, nec desunt foramina, per quæ effluant. » Ita sane hoc balsamum usurpavit Religiosus ille Societatis nostræ, qui dicebat, Christo duplici titulo jus ad æternam hæreditatem competere, titulo scilicet filii naturalis, et titulo meritorum, præcipue per Passionem obtentorum, priorem ipsi suffecisse ad dictam hæreditatem petendam, posteriorem nobis reliquisse, unde merito quivis cum magna fiducia et alacritate mori debeat. Ita etiam hoc balsamo usus est alius Religiosus, qui, cum in judicio videret, alteram lancem peccatorum suorum multum præponderare lanci bona opera continenti, unicam Christi guttulam leviori lanci apponi petiit, et mox copiose eam præponderare fecit. Longe memorabilis vero est, quod in Spec. Ex. V. Passio Christi ex. III. legitur, quod scilicet Religiosus quidam, qui non adeo bene vixerat antehac, post mortem cuidam Priori apparuerit, et se sine Purgatorio ad cælum ivisse

confessus sit, eo quod consuetudinem istam habuerit, ut, quoties coram Crucifixo transiret, hanc orationem diceret : « Domine, per illam amaritudinem, quam sustinuisti propter me in cruce, maxime quando anima tua egressa est de corpore tuo, miserere animæ meæ in egressu suo. » O ergo vere pretiosum, vere salutare, vere desiderandum balsamum, quod tantopere in vita et mortis deliquis confortat.

Epilogus.

Agite ergo, et non tam a me, quam a Christo myrothecion hoc spirituale benevole accipite, sedulo usurpate, et studiose conservate. Dicite cum Sponsa Cant. c. i. *Fasciculus myrrhæ* (imo myrothecion spirituale) *dilectus meus mihi: inter ubera mea commorabitur*. Et quemadmodum olim Hebræi, cum tristitia quæpiam cor oppressit, ad se invicem dixerunt : Eamus ad Filium Mariæ, ut hilares fiamus. Ita et vos in omnibus vestris tentationibus et mæstitiis ad Crucifixum Christum properate, diciteque : Eamus ad Christum Crucifixum, ut iterum hilares fiamus. Sic vere vim balsami hujus experiemini, et vere cum S. Augustino, dicere poteritis : « In omnibus adversitatibus non inveni tam efficax medium, quam vulnera (et cruciatus) Salvatoris, cum me pulsat aliqua turpis cogitatio, recurro ad vulnera Christi : cum me premit caro mea, recordatione vulnerum Domini mei resurgo : cum Diabolus mihi parat insidias, fugio ad viscera misericordissimi Domini mei, et recedit a me : si ardor libidinis moveat membra mea, recordatione vulnerum Domini nostri Filii Dei extinguitur. » Si denique et ipse timor mortis me exercuiabit, ad vulnera et mortem Christi confugiam : « Nihil enim, ut idem Sanctus ait, tam ad mortem amarum, quod morte Christi non sanetur : tota spes mea est in morte Domini mei : mors ejus meritum meum, refugium meum, salus, vita, et resurrectio mea, meritum meum miseratio Domini; non sum meritis inops, quamdiu ille miserationum Dominus non defuerit; et si miserationes Domini multa, multus ego sum in meritis : quanto ille potentior est ad salvandum, tanto ego sum securior. » Quis ergo me separabit a charitate, quæ est in Christo Jesu pro me passo et crucifixo? « Certus sum, quia neque mors, neque vita, neque Angeli, neque

Principatus, neque instantia, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit nos separare; quia in his omnibus superamus propter eum, qui dilexit nos, donec sicut socii passionum fuimus, ita et gloriæ simus, quam nobis per merita SS. Passionis concedat Pater, Filius, et Spiritus Sanctus.

Alii conceptus de eadem materia breviter indicantur.

I. Ex occasione thematis : « Plangent eum planctu quasi super unigenitum, et dolebunt super eum, ZACH. XII. potest narrari breviter historiola, quæ in Spec. Exempl. V. Passio ex. VI. legitur de Anglo nobili, qui in hebdomada sacra cum Saraceno per nemus pulcherrimum transiit, omnesque aves expansi alis arbori ad modum crucis adhærentes vidit, causam vero rogans a Saraceno audivit, id singulis annis in hac hebdomade contingere, verum in die Resurrectionis omnes iterum reviviscere quasi, et cantare. Ex hac historia inferatur, merito quemvis etiam Christianum hoc tempore duabus alis *affectus et effectus* cruci et passioni Christi adhærere debere. Ostendatur ergo 1º Quomodo *affectu* adhærere debeant, nempe actus gratitudinis, fiduciæ, doloris de peccatis, amoris eliciendo, quod proin, qua ratione fieri possit, clarius ostendendum erit. 2º *Effectus* : Ut scilicet etiam opere cumpatiamur, id est, simul cum ipso Christo patiamur, id quod duplici modo fieri potest, *abstinendo* scilicet, et *sustinendo*, juxta ipsius Christi adhortationem Luc. IX. dicentis : « Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, tollat crucem suam, et sequatur me. » Ostendatur proinde, quomodo in praxi quisque amore Christi *abstinere*, a peccato maxime, et omnibus rebus ad peccatum allicientibus, et *sustinere*, sed eas maxime cruces, et difficultates, quas suus cuique status et vocatio offert, debeat.

II. Ex occasione thematis : « Accepto corpore Joseph involvit illud in sindone munda, et posuit illud in monumento suo novo; » potest ostendi, quomodo Auditores sepulchrum Christo in corde suo excitare debeant. Et 1º quidem, quomodo *Parietes* dolorosa Christi patientis mysteria repræsentantes erigendi, ubi pulchra habetur occasio, præcipuos Christi cruciatus explicandi, et, quid

in singulis maxime considerandum sit ostendendi. 2° Quomodo *Lampades* suspendendæ, id est, varii affectus gratitudinis, doloris, spei, patientiæ, passionis, amoris eliciendi; ubi copiosa offertur materia, declarandi, cur, et quomodo hos actus elicere debeamus. 3° Quomodo celum et receptaculum pro SS. corpore Christi seu monstrantia, ut vocant, apparanda, id est, laudes et gratiæ Cœlitum more ob Passionem dicendæ, et cor suum pro ferculo seu monstrantia offerendum sit, juxta illud Salomonis PROV. XIII. *Præbe, Fili mi, cor tuum mihi*. Ubi ostendi poterit, quid sit cor præbere, scilicet omnes alias res creatas excludere, omnemque suum affectum et amorem in Deum et Christum transferre.

III. Ex occasione thematis : *Jam hyems transiit, imber abiit, et recessit, flores apparuerunt in terra nostra*; potest Passio Christi horto comparari, et inde varii flores colligi, atque in unum fasciculum, qui Auditoribus offeratur, connecti: ex qua occasione fructus præcipui, et virtutum actus, quos ex consideratione Passionis Christi reportare et elicere debemus, explicari possunt. Primus itaque flosculus esse dicatur frissago seu *vergiss mein nicht* per quem intelligi potest affectus gratitudinis, quam Passio Christi præ omnibus aliis beneficiis exigit. Secundus flosculus est viola seu *das Veyelin* per quam dolor de peccatis indicatur, utpote ad quem eliciendum specialiter conducit, et excitat Passio Christi. Tertius est origanum seu *wohlgemuth*, vel euphrosynon seu *Augen Trost* per quem flosculum spes et fiducia, cui copiosa motiva offert Christi Passio, innuitur. Quartus est rosa seu *die Rosen* per quam patientia significatur, ad quam excitandam nihil est efficacius quam Christi Passio; nam, ut recte, S. Gregorius dixit: « Nihil est, quod non æquanimiter toleretur, si Christi Passio ad memoriam revocatur. » Quintus est flos echii, seu *dass je langer, je lieber*; per quem amor ab amore Christi patientis singulariter provocatus indicatur. Qui omnes affectus fusius explicati partim in Alphonso Rodrig. p. II. tr. penult. partim in Auctario Fabri them. v. in Fer. Parasev. videri possunt.

IV. Ex occasione thematis : *Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi?* Ps. cxv. potest magnitudo beneficii Redemptionis explicari, eumque in finem historia de Androclo servo Romano spinam leoni eripiente, et vicissim a leone contra

alios leones in amphitheatro defenso narrari. Dicatur ergo 1° quod leo iste hominem significet, qui spinam acutissimam peccati in pede, id est, affectibus suis contraxit. 2° Ostendatur, quomodo illam Christus, et quanto cum labore, quamque copioso sanguine et vulneribus extraxerit. 3° Inferatur, quid homo ob beneficium Christo debeat, quod scilicet ei hospitium in antro cordis præbere, cibum voluntatis divinæ studiose impletæ offerre, et contra feras bestias peccatorum defendere debeat, quæ omnia facile fusius ostendi possunt.

V. Ex occasione thematis : *Virtus de illo exibat, et sanabat omnes*. Luc. vi. potest ostendi, quod Christus tempore Passionis suæ maxime medici personam assumpserit, pharmacopolis quodam pretioso erecto, nunc omnes frequentibus iterum verbis invitet : *Venite ad me omnes, qui laboratis, et onerati estis, et ego reficiam* (ac curabo) *vos*. Demonstrari ergo poterit, quam pretiosum hoc sit pharmacopolium seu apotheca ex iis maxime capitibus, ob quæ plerumque apothecæ ab hominibus magni aestimari solent. Et 1° quidem ostendatur, quod *pretiosissimis* constet medicinis, videlicet meritis Christi, quorum quodlibet infiniti valoris est secundum communiorem Theologorum sententiam. 2° Quod *efficacissimis* constet medicinis, cum non minor illarum sit efficacia nunc, quam olim quando in terris ambulabat Christus, atqui tunc virtus exibat, et sanabat omnes. 3° Quod *diversissimis* constet medicinis pro omni morborum genere; ubi hæere maxime poterit Concionator, et præcipue ostendere, quam aptæ medicinæ pro peccatis septem mortalibus reperiantur; v. g. pro superbis corona Spinea et arundo; pro avaris marsupium Judæ; pro invidis toga Christo detracta; pro luxuriosis flagellum sanguine Christi conspersum; pro gulosus vas aceto et felle refertum; pro iracundis lancea Christi cruore cruenta; pro acediosis malleus et forceps, quibus Christus cruci affixus est; pro omnibus vero velut alexipharmacum sanguis Christi, quorum proin efficacia et aptitudo pro singulis his vitiis fusius ostendatur. 4° Quod hæc apotheca semper aperta sit, et ad omnium accurrentium usum parata. 5° Quod medicinæ in hac apotheca gratis et sine pretio offerantur, imo gratissimum Christo præstetur obsequium, si frequenter petantur, et usurpentur. 6° Quod idem, qui paravit has

medicinas, sit etiam medicus peritissimus, agnoscens clarissime singulorum accedentium morbos, et simul etiam medicinarum ad illos curandos aptitudinem. Excitentur proinde Auditores, ut magnam de hoc medico fiduciam concipiant, atque ad eundem pro medicinis tantopore sibi necessariis frequenter recurrant.

VI. Ex occasione thematis : *Respice in testamentum tuum.* Ps. LXXIII. potest dicere Concionator, quotidiana experientia constare, quod post mortem magnorum dominorum magnum mox oriatur in multis desiderium cognoscendi, quale testamentum fecerit, maxime si aliquid ex eo se obtenturos sperant. Quare cum et nunc maximus quidam Dominus, imo Dominus Dominantium sit mortuus, et ex ejus Testamento omnes se aliquid participaturos sperent, se jam nunc Testamentum ultimum hujus Domini aperturum, et, quid cuique in Testamento hoc suo legaverit, explicaturum. Et 1° quidem dicatur, quod corpus suum Josepho Arimathæo et Nicodemo legarit. 2° Animam Patri æterno, in cujus manus Spiritum suum commendavit. 3° Dolores suos ægris. 4° Injurias suas iis, qui similes injurias patiuntur. 5° Coronam suam Spineam iis, qui difficultatem in capite suo frangendo, judicioque suo Ecclesiæ, vel superioribus subjiciendo sentiunt. 6° Lintheum renes circumdans et sanguine purpuratum incontinentibus. 7° Sacrosancta sua vulnera afflictis. 8° Thesaurum meritorum suorum Ecclesiæ. 9° Virtutes suas, præcipue mansuetudinem, humilitatem, obedientiam, patientiam, charitatem, perseverantiam omnibus Christianis. 10° Arma Crucis, seu ipsam Crucem omnibus ipsum sequi perfectius, et sub vexillo suo militare cupientibus. Ostendatur autem de his legatis, quam pretiosa sint, et quomodo quisque ea juxta voluntatem Testatoris usurpare debeat; hunc enim usum esse præcipuum obsequium, quod Testator in grati animi signum sibi exhiberi desideret.

VII. Ex occasione thematis : *Per multas tribulationes oportet nos introire in regnum Dei.* Act. XIV. potest dici, quod eorum, quibus iter aliquod difficile, et periculosum suscipiendum est, prima plerumque cura sit, ut Comites viæ peritos, fideles, et jucundos (cum jucundus comes sit vehiculum viæ juxta commune proverbium) sibi adsciscant. Cum ergo, ut textus in themate citatus indicat, omnes per viam tribulationum difficilem ac

periculosam in regnum Dei intrare oporteat, merito quoque de talibus Comitibus quemque sibi prospicere debere. Quia vero non cuilibet tam facile fuisset, ejusmodi Comites invenire, ideo Christum eos primum elegerit, nobisque postea reliquisset. Hos autem Comites alios non esse, quam *Indigentiam, contemptum, et dolores*, quos P. Balthasar Alvarez Comites Christi appellare solebat, eo quod Christum per totam vitam, sed maxime tempore Passionis suæ, nunquam deseruerint, sed fidelissime comitati sint. Dividatur ergo concio tota in duas partes, et in priori quidem parte ostendatur, quomodo hi Comites Christum in extremo vitæ ac Passionis suæ tempore sint comitati; et proinde a nobis quoque libenter suscipi debeant. 2° Ostendatur, fideles, viæque periti sint hi Comites, id est, quanta spes æternæ felicitatis obtinendæ merito concipi possit ab iis, qui ejusmodi indigentiam, dolores, et contemptum patienti et generoso animo supportant. Quam item jucundi sint hi Comites, utpote de quorum jucunditate ipse S. Paulus II. Cor. VII. testimonium tulerit dicens: « Repletus sum consolatione, superabundo gaudio in omni tribulatione nostra. » Quæ omnia facile fusius amplificari et probari possunt.

VIII. Præter hos conceptus alii quoque adhiberi possunt, a Concionatoribus usurpari soliti, ut scilicet interdum processionem se cum Auditoribus instituturum ad locum, in quibus Christus passus est, variasque stationes facturum, id est, quid in quovis loco considerare et discere debeant, aut possint, explicaturum. Aut septem ultima Christi verba explicet, et morales inde doctrinas ad imitationem Card. Bellarmini eruat. Aut de quinque vulneribus velut de totidem asyis peroret, et quare, ac quomodo ad ea Auditores confugere debeant, ostendat. Aut præcipuas sanguinis profusiones explicet, et, quis fructus ex iis sit hauriendus, demonstret. Aut denique unum mysterium post alterum explanet, et sic per plures annos totam Dominicam Passionem explicando percurrat.

CAPUT XI.

Quomodo Conciones funebres Instituendæ sint.

Duplicis generis conciones institui solent,

solemnēs et commūnes. Illæ plerumque in exequiis, hæ ipso sepulturæ tempore instituuntur. De utriusque fructuose instituendis solidam ac facilem praxim hoc capite sum alaturus.

Quid in his concionibus in genere sit observandum.

Imprimis et ante omnia curet Concionator ut sinceram erga defunctos omnes misericordiam instillet suis AA. et parochianis, eumque in finem sibi applicet quoque saluberrimam illam doctrinam, quam P. Jacobus Leynes Secundus S. J. Generalis reliquit, dum inter alia media ad conservandam Societatem hoc imprimis commendavit, ut quotidie, et quam frequentissime animarum, quæ in Purgatorio igne cruciantur, meminisset. Nam quandoquidem Societas tantum exhaurit laboris, occupationibus tam multis eo dumtaxat sine susceptis, ut homines ad æternam felicitatem consequendam juvet, consentaneum profecto est, ut eundem prosequens charitatis Spiritum etiam ex hac vita digressis ad cursum conficiendum opituletur, ne justa illis sit causa Societatis charitatem quasi imperfectam accusandi; et merito liceat conqueri, se in medio itinere, eoque in loco destitutos, ubi nullam omnino sibi ipsi opem queant asferre. Quæ doctrina profecto a Curatoribus animarum tanto magis observanda est, quanto pluribus et potioribus titulis obligati sunt, ad animas suorum parochianorum juvandas. Accedit, quod hæc misericordia sit efficacissimum medium ad felicitatem æternam melius, citius, et copiosius obtinendam, atque adeo vel hoc etiam titulo a Pastore suarum ovicularum salutem avide desiderante studiose inculcari debeat.

II. Cum nunquam fere, quam tali tempore, quod conciones funebres habentur, animi Auditorum magis sint dispositi ad doctrinas acceptandas, ideo in his concionibus specialem adhibeat diligentiam, ut ad motus et affectus congruos excitandos sint comparatæ. Quod quidem non adeo erit difficile, si industrias mox subjungendas sedulo observet.

III. Præcipue semper ob oculos habeat finem, quem ejusmodi concionibus habendis præfixum esse oportet, qui quidem triplex

est potissimum. Scilicet collaudatio defuncti, consolatio amicorum, et ædificatio reliquorum Auditorum; omnemque detoperam, ut quidquid his finibus obtinendis ob stare potest, efficaciter removeat.

IV. Pro primo fine, scilicet collaudatione defuncti obtinendo sequentia observet. 1° Caveat ne aliquid ad commendationem defuncti afferat, quod fictitiæ virtutis speciem præseferat. Sic enim hoc ipso tota concio vilesceat, atque adeo omnis fructus desperandus foret. 2° Caveat similiter, ne factis, quæ aut nullam aut specialem certe laudem non merentur, referat concionem, sic enim obscurare potius, quam procurare laudem defuncti censeretur. 3° Caveat etiam, ne si plura facta commemoret concionem ingratham aut infructuosam efficiat. Meminerit proin illius sententiæ a S. Augustino prolatae, quæ dixit, pompam funebrem, et multitudinem comitantium ad spulchrum, et similia solatia vivorum potius esse, quam mortuorum, laudarique tales, ubi non sunt, et cruciari, ubi sunt. Ideo selectiora quædam, eaque pauca facta seligat, atque non tam ad memoriam, laudemque defuncti, quam ad imitationem et ædificationem Auditorum proponat, reliqua per ingeniosam aliquam præteritionem breviter percurrat. 4° Caveat denique, ne, dum alios passim laudat, de aliquo defuncto nil omnino dicat, sic enim tacite vituperare defunctum censeretur, et consanguineos pudefacere, offendereque posset.

Si ergo nil speciale occurrat, ex hoc ipso laudis occasionem sumat, dicatque, sicut non nemo dixit, vitam communem esse suam maximam poenitentiam, ita hoc ipsum de vita hujus defuncti dici posse. Alias dicet modestiam defuncti tantam fuisse, ut sua pleraque absconderit, vitamque occultam cum Christo ducere maluerit, quam videri gloriosus. Interdum ex ipsa morte, quæ plerumque pia esse solet, desumi potest occasio vitam collaudandi, cum mors soleat esse echo vitæ, juxta commune adagium: *Sicuti vita, finis ita.*

V. Pro secundo fine sive consolatione amicorum obtinenda, det operam, ut sive ex ipsa mortis qualitate, sive vitæ præteritæ tempore ostendat, probabilem spem concipi posse, quod defunctus inter electos sit adnumeratus, etsi forte non nihil a fruitione beatitudinis in purgatorio retardetur. 2° Ut ex ipsius obitu ostendat conceptum, non il-

laudabilem esse dolorem, nec improbari posse, si hunc etiam amici lacrymis contestentur, verum cavendum esse, ne immoderatus sit, et ab auxiliis mortuo impendendis impediatur. 3° Ut pariter declaret, quantas et sibi, et defuncto gratulandi occasiones habeant, ut qui ex exilio in patriam translatus aut certe transferendus, optatum votorum terminum attigerit, illisque plus inde auxilii quam in terris fecisset, porrecturus credatur. 4° Ut ipsis significet, nunc maxime adesse tempus, dilectionem suam non verbo, aut singultibus, lacrymisque, sed opere et veritate demonstrandi, ut dici de illis æque ac de Christo queat: *Cum dilexisset suos, in finem dilexit illos.* JOAN. XIII. Ostendat proin quomodo hanc dilectionem ostendere queant.

VI. Pro tertio fine, scilicet ædificatione aliorum obtinendo det operam, ut, quandoquidem, ut dixi, optime sunt dispositi Auditorum animi, occasionem sumat, saluberrimas quasque doctrinas commendandi. Specialiter vero memoriam mortis, judicii, æternitatis; item utilitatem bonorum operum utpote quæ solummodo comitata fuerint defunctum; vanitatem rerum humanarum, utpote de quibus nil nisi afflictio animi sit relicta; patientiam in adversis, utpote quæ nunc rosa sit productura in altera vita: cultum B. Virginis et Sanctorum, utpote qui soli in Judicio adstiterint; amaros fructus peccatorum, ex quorum manducatione dentes, id est, conscientia defuncti obstupuerint; vitæ brevitatem et mortis incertitudinem; ut mature ad hanc se præparare student.

VII. Cum aliquibus in locis admodum frequentes sint ejusmodi conciones et sæpe non multum temporis suppetat, ad illas faciendas imprimis studeat magnam in iis habendis varietatem observare, ne dum eadem, eodem feremodo frequentius repetit, fastidium potius, quam speratum animorum motum efficiat. Itaque fontes semper quosdam in memoria habeat, ex quibus dictam varietatem haurire possit, quidem ad sequentes duodecim revocari possunt. 1° Vita et facta defuncti. 2° Argumenta, quæ spem faciunt beatitudinis ab eo obtentæ. 3° Motiva et causæ succurrendi. 4° Media ad succurrendum. 5° Objectiones, quæ a tepidis objiciuntur, ad debitum hoc fraternæ charitatis a se amovendum. 6° Officia varia defuncti. 7° Ætas et aliæ circumstantiæ concomitantes. 8° Varia genera mortis. 9° Doctrinæ sa-

lutares, vel ab ipso defuncto relictæ, vel ex morte illius deductæ. 10° Epitaphia varia mortuis constructa. 11° Emblemata, vel aliæ res sepulchris affigi solitæ. 12° Sepulchrum et ritus sepeliendi. Ex quibus omnibus fontibus, quomodo varii conceptus erui et fructuose proponi queant, infra variis exemplis practicis demonstrabitur.

Exemplar primum.

Quomodo in exequiis alicujus defuncti concio haberi possit.

Thema.

Respice in Testamentum tuum. Ps. LXXIII.

Scopus:

Demonstrandum, quod probabiliter defunctus sit inter Beatos connumeratus, simulque Auditores, ad vitæ, et virtutem ejus imitationem accendendi.

Syllogismus principalis.

Amor B. Virginis, misericordia erga pauperes, et bona vita sunt optima media ad vitam æternam obtinendam; atqui hæc diligenter adhibuit defunctus; ergo merito creditur, eum vitam æternam obtinuisse.

Alter Syllogismus principalis.

Legata pretiosa a testatoribus relicta sunt hilari gratoque animo acceptanda; atqui defunctus talia legata reliquit omnibus vivis hominibus; ergo hi omnes hilari gratoque animo debent illa acceptare.

EXORDIUM.

Quando vir aliquid dives aut primarius mortuus est, ante omnia quæri solet, an testamentum fecerit, tantoque ardentius quisque responsum accipere desiderat, quanto majorem spem concepit, aliquid ex illa hæreditate accipiendi. Idem credo his diebus contigisse, quando non sine magno multorum

dolore Dominus Nicolaus, cujus exequias hodie celebramus, pie in Domino obiit; quare, cum non dubitem, quin mei Auditores quoque aliquod legatum ex ejus testamento expectent, statui eorum desiderio satisfacere, atque adeo in presenti concione breviter indicare, quale testamentum is fecerit, et quid potissimum meis AA. legaverit. Spero itaque tanto avidius, me auditum iri, quanto gratiora sunt, quæ in præsentia sum dicturus.

Pars prima.

In quatuor potissimum partes divisit testamentum Nicolaus noster, juxta numerum scilicet rerum, quas a Deo acceperat. Prima pars continebat animæ dispositionem, quam per illa S. Davidis verba: *In manus tuas commendando spiritum meum*: non alteri, quam Deo velut præstantissimum quod habeat, bonum offerendum censuit. Quod vero etiam ratam habuerit Deus oblationem, atque adeo acceperit in manus suas spiritum ejus; plura quidem, sed præcipue tria sat clara indicia sperare nos faciunt. Primum est singularis et tenerimus amor, quo erga S. Dei Genitricem toto vitæ suæ tempore ferebatur. Hanc sane amavit, et exquisivit a juventute sua: hanc in matrem suam elegit, in hujus congregationem inscribi se permisit, legesque accurate observavit. Hanc annuis confessionibus et communionibus in illius Festis præcipuis, Sabbatinis jejniis, vel saltem abstinentiis, et quotidiana recitatione Rosarii, litaniarum, aliarumque precum, imo et horaria salutatione piissime coluit, et honoravit. Ad hanc in omnibus necessitatibus, et periculis velut infantulus ad Matrem cum singulari fiducia confugit, ut in agone maxime apparuit, quando ejusdem iconem suavissime dissuaviatus, tenerrimo cum affectu illam Ecclesiæ orationem recitavit: « Sub tuum præsidium confugimus, Sancta Dei Genitrix, nostras deprecationes ne despicias in necessitatibus nostris, sed a periculis cunctis, et a præsentī maxime, libera nos semper Virgo gloriosa et benedicta. » Sed et illam sæpius iteravit: « Maria Mater gratiæ, Mater misericordiæ. Tu nos ab hoste protege et hora mortis suscipe. » Cum ergo SS. PP. et Ascetæ passim amorem et devotionem constantem erga hanc Sacratissimam Virginem inter præcipua prædestinationis indicia merito

numerent; ita ut S. Anselmus dicere ausus sit, impossibile esse, ut ad ipsam conversus pereat; sic ex tot illustribus et probatis historiis habemus, etiam gravissimos peccatores, qui unicam Salutationem Angelicam quotidie recitarunt, vel aliud simile obsequium constanter ipsi exhibuerunt, mirabiliter ejus intercessione conversos, felicemque ex hac vita transitum sortitos esse; an de Nicolao nostro, qui tot tantaque obsequia tam constanti, et tenera pietate ei per tot annos præstitit, dubitare poterimus, quod non eandem a misericordissima Patrona sua gratiam obtinuerit?

Alterum indicium est, misericordia erga pauperes, quam usque adeo constanter tenuit, ut vere de ipso illa Job. c. xxxi. verba dici potuerint: *Ab infantia mea crevit mecum miseria; et de utero matris egressa est mecum*. Hinc quoties aspiciebat pauperem, tenerrime erga illum viscera ejus mox commovebantur. Neque tamen inter sola verba stetit illius commiseratio, etiam in effectum multipliciter prodiit. Hinc de suis redditibus et lucris annuatim certam partem seponebat, quam in sacculo quodam, cui titulus *Marsupium Christi*, inscriptus erat, reposuit, et suo tempore non aliorum opera, sed propriis manibus cum singulari solatio, tam suo, quam pauperum, ut qui vel ex ipsa vultus hilaritate tenerum ejus amorem facile concipiebant, distribuere solebat. Sed et severissime suis præcipiebat, ut ciborum reliquiarum diligenter asservarentur, et pauperibus suo tempore dividerentur; singulariter vero erga pauperes infirmos afficiebatur; hinc non modo cibos, potumque illis identidem sub mittebat, sed medicinis, et refocillationibus constanter abjuvabat; imo non contentus erat, ut ipsemet talem affectum erga miseros foveret, sed eundem etiam domesticis instillare conabatur. Hinc quoties audierat, mendicum aliquem gravius a domesticis increpatum fuisse, ægerrime ferebat, illudque S. Augustini super Ps. ciii. monitum in memoriam illis revocabat: « Si non potes dare, affabilem tē fac: coronat Deus voluntatem, ubi non invenit facultatem. Nemo dicat non habeo. Charitas de sacculo non erogatur. » Etsi vero talis fuerit, ac tanta Nicolai nostri erga viventes pauperes commiseratio, quam, ut infra videbimus in hoc ipso Testamento novo, eoque luculento testimonio iterum declaravit; negari tamen non potest, eam erga defunctos tanto tene-

riorem fuisse, quanto maiorem illorum necessitatem, ac indigentiam esse, divinitus collustratus cognoverat; et sane longus forem, si omnes illius inventiones ad subsidium animarum excogitatas vellem percensere. Duæ nobis, quæ præcipuæ creduntur, sufficient, quarum altera est, quod menstruam communionem, aliaque similia opera, ob quæ indulgentias plenarias animabus applicare licet, diligentissime semper lucrari studuerit, et non illo dumtaxat die, sed etiam quavis hebdomadæ Feria secunda Sacrificium Missæ pro illis offerri curavit, eo quod hæc duo media præ cæteris efficacia iudicaverit ad dictas animas, quam celerrime a pœnis eximendas.

Alter inventio erat, quod omnem operum suorum fructum satisfactorium, quem aliis potiori titulo transcribere non cogeatur, animabus iisdem cum insigni liberalitate reliquerit, tantique fecerit hoc officium charitatis, ut beatam dicere sit solitus horam, qua in libellum, qui efficaciter hanc devotionem ei persuaserat, incidisset, certamque quotidie orationem pro Sacerdote, qui dictum libellum composuerat, recitaret. Si ergo S. Hieronimus in epist. ad Nepotianum affirmare indubitanter ausus est, se non legisse aliquem mala morte fuisse defunctum, qui libenter opera charitatis exhibuit, eo quod multos habeat intercessores, impossibile autem sit, multorum preces non exaudiri; qui non felicissima morte defunctum Nicolaum nostrum credat, quem tot tamque præstantia misericordiæ opera exercuisse cognovit?

Tertium tandem indicium est, vita ipsius honeste transacta, de qua quidem non opus multa dicere, cum vobis ipsis luculente constet, quam pie et Catholice vixerit. Illud omnino præterire non possum, quin commemorem, quod suam sanctitate prudenter non in exoticis actionibus, aut anilibus devotionibus, sed quotidianis officii sui functionibus perfecte, id est, cum legitima intentione, et debita diligentia obeundis posuerit, memor verissimi effati ab Asceta quodam prolati: « Optima Christiani perfectio est, quotidianas status sui functiones rite peragere. » Hinc præcipua ipsius cura erat, ut temporis magnam rationem haberet, illud Judæ dictum perpetuo sibi et aliis occinere solitus: *Ut quid perditio hæc?* Poterat hæc actio venumdari multis, et dari pauperibus. Proxima dein illius cura erat, ut tem-

pus matutinum tam ab ipso, quam domesticis inter preces absumeretur, eo quod menti suæ alte impressum habuerit illud Salomonis consilium PROV. III. « Honora Dominum de tua substantia, et de primitiis frugum tuarum, et abundabunt horrea tua, frumento et vino torcularia tua redundabunt. » Eamdem ob causam curabat etiam, ut non ipse dumtaxat, sed domestici etiam Missæ Sacrificio quotidie interessent, et SS. confessionis et Eucharistiæ Sacramenta, quæ ipse singulis ad minimum octiduis usurpabat, quovis mense religiose susciperent. Cum aliis vero tam sincere, juste, et affabiliter vivebat, et conversabatur, ut vel ex solo hoc indicio inter veros Christi discipulos numerari meruerit juxta illud Christi JOAN. XIII. dictum: *In hoc cognoscens omnes, quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem.* Si ergo juxta communem sensum hominum longa experientia comprobatum, mors echo vitæ dicitur, et, ut S. Augustinus l. de doctr. Christ. dixit: « Non potest male mori, qui bene vixit; » annon merito credimus beatam mortem defunctum Nicolaum fuisse, qui vitam tam honeste, tam sancte ad finem usque instituerit?

Pars secunda.

Sed, ut video, longius non nihil prima hæc testamenti pars me abduxit. Ad alteram me converto, quam quidem uti et sequentes duas brevius percurram. Sicut ergo animam Deo, ita corpus suum terræ, a qua illud acceperat, restituit, qua tamen in transcriptione nescio, annon sapientiam magis, quam modestiam suam egregio argumento iterum confirmavit, dum solam pompam ordinariam in sepeliendo suo corpore adhiberi, omnem vero splendorem, aut curiosum apparatus studiosissime vitari jussit. Novit scilicet prudentissimus Nicolaus, quod jam pridem S. Augustinus de verbis Apostoli THESSAL. IV. sapienter dixerat: « Pompa funebris, agmina exequiarum, sumptuosa diligentia sepulturæ, monumentorum opulenta constructio, vivorum sunt, qualiacumque solatia, non adjutoria mortuorum. » Novit quoque corpus in hac vita, quasi equi munere functum esse, a quo anima tamquam eques fuerat circumlata. Neque adeo decere, ut dum eques ipse foris est, in captivitate et gravi necessitate cons-

titutus, tota cura in equum mortuum transferatur, nulla aut exigua sollicitudine de equite liberando concepta. Itaque prudenter corporis curam vetuit ut meminissent amici tanto maiorem curam in animæ suæ solatium, et liberationem adhibendam esse, quem proinde in finem, et ipse non modicam summam assignavit pro Sacris post mortem ipsius statim offerendis.

Pars tertia.

Non maiorem vero sapientiam, et pietatem in bonis suis temporalibus distribuendis adhibebat, ubi ante omnia ob oculos pulcherrimum S. Joachimi et Annæ exemplum habuit, qui divitias suas in tres partes dividerunt, et primam quidem Deo obtulerunt, et in templo ministris dedicarunt; alteram sibi pro casibus necessariis reservarunt, tertiam denique pauperibus distribuerunt. Hoc, inquam, exemplum Nicolaus noster insigniter imitatus est, nam quantam partem Deo in variis Ecclesiis reliquerit testabuntur ipsæ Ecclesiæ, quæ portionem sibi legatam accipient: quam diligenter pauperum memor fuerit, testabuntur xenodochia et hospitalia, et Religiosorum monasteria, quorum nullum sine liberali legato vacuum abire permisit: magis vero suo accursu et lacrymis testabuntur ipsimet pauperes, dum post rem divinam finitam largam singuli stipem accipient. Etsi vero tertiam partem, eamque bene amplam familiæ suæ sustentandæ, et conservandæ assignarit, in eo tamen singularis prudentiæ laudem est promeritus, quod se ipsum etiam adhuc inter familiam computarit, et recordatus, quod charitas a se ipso incipiat, et sibi quisque sit proximus, non levem summam in Sacrificia post mortem pro anima sua legenda expendi voluerit; ob quam quidem sollicitudinem tanto magis suspicienda atque deprædicanda est charitas ordinata erga seipsum, quanto pauciores in Orbe imitatores reperit. Quotus quisque enim est, qui non totus in bona quam plurima familiæ relinquenda intentus, nil minus cogitat, quam de portione congrua sibi ipsi assignanda? Hi profecto sæpe perpendere deberent saluberrimum responsum, quod aliquando filius quidam parenti dedisse scribitur. Cum enim hujus pater in extremis constitutus filios convocasset, et quid quisque contestandi sui amoris causa post

mortem parentis facere vellet, interrogasset, varilique varia responderent, ipse ut natu minimus nil se facturum dixit, causamque rogatus a parente, sapienter in hunc modum respondit: « Si tu, o Pater, qui plenum nunc opum tuarum dominium possides, et te haud dubie magis, quam nos amas, tamen pro anima tua sollicitus non es, quomodo sperare poteris, nos, qui partem tantum bonorum tuorum singuli capiemus, memores tui futuros, et amore proprio excæcos non pctius in nostram, quam tuam utilitatem dicta bona applicaturos. » Notate hoc pulcherrimum responsum, parentes, qui hactenus pro liberis magis, quam pro vobis solliciti fuistis. Notate hoc, inquam, et vel a nostro Nicolao discite, quousque ordinatus suorum amor se extendat, quamque verum sit, quod Salomon Eccl. c. v. dixit: « Hoc itaque visum est mihi, ut comedat quis et bibat, et fruatur lætitia ex labore suo, quo laboravit ipse sub sole numero dierum vitæ suæ, quos dedit ipsi Deus, et hæc est pars illius, et omni homini, cui Deus dedit divitias, atque substantiam, potestatemque ei tribuit, ut comedat ex eis, et fruatur parte sua, et lætetur de labore suo: hoc est donum Dei.

Pars quarta.

Sed quid, nobis ait non nemo, reliquit Nicolaus? Respondeo, optimam partem bonorum suorum vobis ab eo reservatam, nempe virtutes suas, has enim solas pro veris divitiis agnoscebat, has solas sciebat, non a furibus auferri, nec a tineis, aut æruginè consumi posse; has solas secum in alterum orbem exportari posse sciebat. Ad has ergo congregandas sicut omne per vitam suam studium impendit, ita nunc in morte lubens distribuit, et Deo quidem de iis gloriam et honorem, sibi meritum, defunctis satisfactionem, vobis vero imitationem transcribit. Vos ergo iis S. Pauli I. Cor. II. verbis alloquitur dicens: *Imitatores mei estote, sicut et ego Christi*. Nostis, quam ego accuratus in rebus ad divinum cultum pertinentibus fuerim, Christumque in templo per triduum commorantem imitatus sim: *Imitatores mei estote, sicut et ego Christi*. Nostis, quanto pere charitatem fraternam semper aestimaverim, quantoque studio omne id, quod eam ulla ratione violare poterat, devitarim, quia hoc mandatum, hanc doctrinam Christi

esse noveram : *Imitatores mei estote, sicut et ego Christi*. Nostis, quam modeste semper de me senserim, quantaque fortitudine atque constantia injurias illatas non modo supportarim, sed etiam ad imitationem Christi condonarim : *Imitatores mei estote, sicut et ego Christi*. Nostis denique quantopere ego semper in omnibus tam adversis quam prosperis voluntatem meam cum divina conformare studuerim, humilians me ipsum cum Christo, et factus obediens usque ad mortem crucis : *Imitatores mei estote, sicut et ego Christi*, quia sicut socii passionum estis, sic eritis et consolationis.

Epilogus.

Audistis ergo, quam pulchrum, et vobis utile testamentum Nicolaus noster confecerit. Superest ut agnoscatis hoc beneficium, Deumque impense rogetis, ut illud ei in altera vita abunde compensare, et si quidem æternam requiem nondum obtinuerit, ad eandem ipsum admittere dignetur. De reliquo date operam, ut, quod unice Testator expectat, illius partis, quæ vobis relicta est, executionem strenue urgeatis, adeoque illis Sira- cidis ECCL. c. ii. verbis vos alloquentem imaginemini. « Sta in testamento tuo, et in illo colloquere, et in opere mandatorum tuorum veterasce. » Sic dicetis cum Davide PSAL. cxviii. « Hæreditate acquisivi testimonia tua in æternum. » Et Ps. xv. « Funes ceciderunt mihi in præclaris : etenim hæreditas mea præclara est mihi. » Quousque cum ipso hæreditatem etiam cœlestis Regni obtineatis, et in eodem in æternum lætemini. Amen.

Alii conceptus.

I. Ex occasione thematis : *Miseremini mei, miseremini mei saltem vos amici mei, quia manus Domini tetigit me*. JOB. xix. ostendi potest, quam merito animæ in Purgatorio vocentur a fidelibus pauperes vel miseræ, *die Arme, oder armselige Seelen*. Quia videlicet 1º gravissimis miseriis et pœnis sunt subjectæ, quarum minima, teste D. Thoma et aliis Doctoribus, gravior est, quam omnes dolores et tormenta hujus mundi collective sumpta. Unde merito Anglus quidam Monachus, teste D. Dionysio

Carthusiano, conspectis Purgatorii pœnis dicebat : « Deus mihi sit testis, quoniam, si hominem, qui me, meosque gravissime læsisset, vel omnino occidisset, in his pœnis jacentem viderem, libenter mille vitas pro illius redemptione impenderem, usque adeo omnem modum et limitem excedit pœnarum illarum accerbitas. » Id quod alias quoque propria experientia testatus est, qui, cum gravitatem morbi sui impatienter ferens, a Deo per Angelum optionem impetrasset, sive per tres horas supplicia Purgatorii, sive per tres annos adhuc morbi sui cruciatus sustinendi, ubi priorem partem elegit, et vix una hora Purgatorii pœnas sustinuit, mox gratiam redeundi ad vitam petiit, et trecentis annis morbi dolores facilius et libentius toleraturum se asseveravit, quam unica hora Purgatorii cruciatus. 2º Quia seipsas juvare non possunt atque adeo similes sunt Paralytico juxta piscinam probaticam jacenti. JOAN. v. qui hominem non habebat juvantem, ut prædictæ piscinæ auxilio a sua infirmitate curaretur ; vere enim animæ tales sunt in loco, in quo quidem satisfaciendo pœnas suas extinguere, non vero satisfacere propriis meritis possunt. 3º Quia carent lumine cœli, id est, lumine gloriæ et visionē beatificā, atque adeo jure dicere possunt cum Tobia c. iv. *Quale gaudium mihi erit, qui lumen cœli non video*. Unde merito etiam ex hoc titulo miseræ seu *arme Seelen* vocari possunt, cum juxta commune proverbium sit : *Ein blinder Mann, ain armer Mann*. Et hæc miseria tanto sit gravior quanto gravior afflictio ex privatione visionis beatificæ oritur, uti ex communi Doctorum sensu, ipsiusque visionis præsentia probari potest.

II. Ex occasione thematis : *Qua mensura mensi fueritis, eadem remetietur vobis*. LUC. xvi. potest ostendi, quomodo charitas erga defunctos perfectissime demonstrari queat, scilicet implendo quatuor condiciones, quas Christus cit. loco ad mensuram perfectam requisivit dicens : « Mensuram bonam, et confertam, et coagitatam, et supereffluentem dabunt in sinum vestrum. » Quarum prima impletur, si aliquoties per diem, vel hebdomadem pro iisdem orationes, sacrificia, vel alia pietatis opera offerantur, uti multi Christiani faciunt. Secunda, scilicet *conferta* mensura datur, si omnis fructus impetratorius aut satisfactorius, ad quem aliis applicandum non obligamur, per totam vitam obventurus iisdem transcribatur (quod qua ratione fieri

possit, paulo clarius explicandum est) uti S. Gertrudis fecisse scribitur; et etiamnum hodie non pauci animarum purgantium singulares Patrōni facere consueverunt. Tertia, videlicet *coagitata*, porrigitur, si etiam ea, quæ post mortem obvenient sacrificia, et alia pia opera, iisdem animabus transcribantur, uti P. Ferdinandus de Monarii (alii Hermandum Monsoy vocant, nisi forte diversus sit) e Societate Jesu fecisse scribitur in Sylabo Prov. Peruanæ 24. Sept. 1626. qui omnes Missas et Rosaria post mortem pro se offerenda animabus purgantibus donavit, et hanc suam voluntatem scripto consignavit. Quarta, nempe *superfluens*, datur, si etiam alii ad similem charitatem verbo vel exemplo incitentur, uti multi Patrōni insignes animarum facere consueverunt, qui ubi possunt, aliis teneram erga defunctos charitatem instillare conantur; et merito, nam et ipsis animæ eadem mensura suum Patrocinium et beneficia mensurant, et primo quidem mensuram *bonam* dabunt, dum a variis malis, et hostibus potenter defendent, uti Eusebius Siciliæ Dux, qui quadraginta millium animarum per modum equitum sibi occurrentia pro defensoribus habere meruit, expertus est, teste Joanne Majore in Spec. Exempl. tit. Defuncti exempl. xxv. *Confertam* dabunt, dum varia bona temporalia impetrabunt, uti multi quotidie experiuntur, ita ut communis paulatim persuasio invalescat, unum ex efficacioribus mediis ad quidvis impetrandum esse, si certa in animarum subsidium opera ea intentione, ut illæ optatam gratiam impetrent, offerantur. *Coagitatam* porrigent, dum varias virtutes et cœlestes gratias, maxime vero ipsam beatitudinem impetrabunt; id quod tanto ardentius præstabunt, quanto magis utilia et expetenda præ temporalibus esse cognoscunt. *Superfluentem* denique offerent, dum copiosum in altera vita gloriæ incrementum impetrabunt, quæ omnia tum pulchris exemplis confirmari; tum maxime per id, quod S. Gertrudi contigisse, P. Casparus Tausch in Matre dolor. p. III. c. vii. testatur, illustrari possunt, cum enim hæc omnem fructum suorum operum transcripsisset his ipsis animabus, ideoque timeret, ne propriæ satisfactionis defectu graves in Purgatorio penas subire cogeretur, Christus eidem apparens sequentibus eam verbis solatus est: « Filia, ut videas, quantopere mihi placeat insignis tua in defunctos charitas, in compensationem tibi condono omnes pœnas,

quas in eodem Purgatorio sustinere debes. Præterea qui olim pro uno centuplum promisi, nunc manum dilatabo et gloria multo excellentiore te præmiabo. Efficiam denique, ut animæ per te liberatæ morienti assistant, et cum magno triumpho te in cœlum reducant. » De qua materia videri potest P. Jacobus Montfordus in tr. de Misericordia animabus præstanda, ubi pulchre ostendit non solum nihil deperdere eos, qui dicto modo animabus misericordiam metiuntur, sed potius plurimum lucrari.

III. Ex occasione thematis : *Faciam vos piscatores hominum*; ostendi potest, quomodo animas defunctorum ex lacu Purgatorii (ut Ecclesia illud in Missa defunctorum vocat) piscari debeamus; quem in finem narrari imprimis potest historiola illa de puero, qui, dum super sepulchro matris suæ Orationem Dominicam et Psalm. *Miserere* recitabat, visus est ab Episcopo, hamo aureo, et linea argentea pulcherrima mulierem extrahere, uti fusius in Spec. Exempl. dist. IX. ex. cxliii. videre est. Itaque ostendatur, quibus instrumentis hæc piscatio fieri debeat, nimirum 1º per *virgam* rectam et oblongam; per quam intentio bona intelligitur, per hanc enim perinde animabus nostra opera, ac piscibus escæ, porriguntur. 2º Per triplicem *funiculum*, per quem esca demittitur, et charitatem triplicem recte significare dicitur, scilicet charitatem erga Deum, nos ipsos, et proximum, quæ merito, non modice impellere nos possunt ad auxilium animabus præstandum. 3º Per *hamum* duplicem justitiæ et misericordiæ divinæ; hæc enim ambæ concurrere et juvare debent ad animas extrahendas, uti sat clare S. David Ps. cxxix. insinuavit dicens: « Si iniquitates (per justitiam tuam) observaveris, Domine, Domine, quis sustinebit? Sed quia apud Dominum misericordia quoque et copiosa redemptio invenitur, » hinc hamus duplex efficitur, per quem efficaciter extrahantur, sicque impletur, quod S. David Ps. lxxxiv. dixit: *Misericordia et veritas obviaverunt tibi, justitia et pax osculatæ sunt*. 4º Per *escam* hamo appensam, quæ varia esse solet; ut enim interdum vermiculus, sanguisuga, aut mortuæ muscæ; interdum globuli aromatici, parvi pisciculi, aut cerasa appendi solent; ita variis modis, nempe vel per Sacrificium Missæ oblatum vel per orationem, jejunium, eleemosynam, vel per indulgentias applicatas, animæ ex Purgatorio liberantur, uti fusius in meo libello, *die beil-*

same Kurtzweil die Seelen zu fischen c. 1. et II. videri potest. Ut autem hanc piscationem tanto avidius et diligentius exerceant, ostendi circa finem poterit, quam copiosos fructus pro hac et altera vita ex illa sperare possit. Certe cum Deus aliquando tribuum vitæ transactæ seu rationem exiget, si modo ad lacum hunc frequenter secedant, et piscem, id est, animam extrahant, mox in ore ipsius staterem efficacis orationis deprehendent, per quem pro se copiose solutionem præstare poterunt, ut olim S. Petro in simili casu contigit, teste S. Matthæo c. XXVII.

IV. Ex occasione thematis : *Cujus vestrum asinus aut bos in puteum cadet, et non continuo extrahet illum?* ostendi potest partim, quam æquum sit, ut animabus defunctorum in Purgatorio luentibus succurramus, partim quomodo id ipsum præstare debeamus. Et primum quidem potest probari per triplicem titulum, nempe quod sint 1º *Fratres nostri* eodem Patre cœlesti progeniti, et eodem sanguine redempti, eandemque cum illis hæreditatem expectantes; quis nescit autem, si carnalis frater in carcerem trudadur quam sollicite pro ejus redemptione obtinenda fratres ejus reliqui laborent. 2º *Membra* quoque simus ejusdem corporis teste S. Paulo, I. Cor. XII. dicente : *Etenim in uno Spiritu omnes nos in unum corpus baptizati sumus*, et ideo sumus invicem membra, uti idem ad Eph. IV. ait; si ergo juxta ejusdem testimonium, *Si quid patitur unum membrum, cumpatiuntur cætera membra*; et experientia ostendit, dum membrum unum ab igne corripitur, mox manum succurrere, et ignem depellere, quidni multo magis, quando membrum longe præstantius igne multo acerbiori. correptum advertimus, eundem celerrime depellere studeamus. 3º Denique, quod animæ tales sint *templum et imago* Dei præstantissima, et omnibus mundi templis gratior; quis autem Lauretanum v. g. aut aliud famosum et miraculis clarum templum ardere videns, non statim accurreret, et omni modo liberare conaretur; quidni ergo multo magis pro spirituali templo, id est, animabus liberandis laboretur? Ut adeo merito S. Augustinus ser. XLIV. ad FF. in eremo similia motiva perpendere exclamarit : « Cadit asinus, et omnes eum sublevare festinant. Clamat porcus, et cum eo clamare cæteri non cessant. Sed clamat inter tormenta fidelis, et non est, qui respondeat. Ecce vestra inhumanitas! » In eundem finem juvabit etiam sibi appli-

care, quod P. Jacobus Laynes secundus Soc. Jesu Generalis suis subditis commendabat, dum eosdem adhortans, ut quam frequentissime animarum purgantium meminissent, hanc addit rationem : Nam quandoquidem Societas tantum exhaurit laboris, eo dumtaxat consilio, ut homines ad consequendam felicitatem juvet, consentaneum profecto est, ut eundem prosequentes charitatis Spiritum, etiam ex hac vita digressis ad cursum conficiendum opitulentur, ne justa sit illis causa Societatis charitatem quasi imperfectam et mancā accusandi, et merito liceat conqueri, se medio in itinere, eoque in loco destitutos fuisse, ubi nullam omnino sibi ipsis opem queant afferre. Secundum autem caput, scilicet quomodo liberari debeant, ostendi potest ex modis variis, quibus aliquem in foveam lapsum extrahere solemus, scilicet vel 1º *Sca-lam* demittendo, qualis spiritualiter Missæ Sacrificium, per quod Deus ad nos descendit, et nos ad Deum, dici potest. Vel 2º *funem* porrigendo, per quem Rosaria, aliæque orationes intelligi queunt. Vel 3º ramos præciosos dejiciendo, ut elephanti se mutuo liberare dicuntur; per quos ramos fructus bonorum operum animabus applicati possunt intellegi. Manum porrigendo, per eleemosynæ liberalem oblationem, quæ quidem quatuor media fusius apud F. Fabrum c. VI. in die animarum, et Montfordum in tr. cit. c. XIII. et seqq. et in meo libello *der beilsamen Kurtzweil* c. I. tractata videri queunt.

V. Ex occasione thematis : *Prudentes virgines aptate vestras lampades : ecce Sponsus venit, exite obviam ei.* MATTH. XXV. dici potest, hanc parabolam ideo a Christo propositam esse, ut mature nos ad mortem præparemus, et de tali medio prospiciamus, quod ad beatitudinem *certius, citius et copiosius* obtinendam conducere queat; tale autem præ cæteris esse misericordiam, uti ipsemet in cit. cap. indicavit, dum in processu judicii potissimum de misericordia exercita rationem se exacturum affirmavit. Elsi vero omnis misericordia ad prædictum finem obtinendum multum idonea sit, atque adeo oleo a virginibus prudentibus præparato comparari queat, specialiter tamen id de misericordia animabus Purgatorii exhibita dici posse; nam 1º juvat ad beatitudinem *certius* obtinendam, uti sat clare Tobias Senior c. IV. TOB. indicavit dicens : « Quomodo poteris, ita esto misericors. Quoniam eleemosyna ab omni peccato et a morte liberat, et non patietur

animam ire in tenebras. » Et confirmat idipsum S. Hieron. in epist. ad Nepot. dicens : « Non memini me legisse, mala morte fuisse defunctum, qui libenter opera charitatis exercuit ; habet enim multos intercessores, et impossibile est multorum preces non audiri. » Unde S. Franciscus Xaverius, teste Tursellino, cum Petrus Velleius mercator Lusitanus eidem eleemosynam petenti clavem dedisset, et quantum vellet, ex cista auferre mandasset, respondit, nunquam misericordiam illi defuturam, et revelatum iri diem extremum vitæ, ut se ad eundem bene præparare possit ; si ergo hoc corporalis eleemosyna potest, quanto magis misericordia animabus defunctorum exhibita, quæ est multo præstantior, similem gratiam obtinebit ; certe de nobili quodam Nolano Elias a Teresia l. III. c. XLV. refert, ipsum, quia pro dictis animabus frequenter orare solitus erat, quondam de nocte excitatum, atque, ut cito confiteretur, monitum fuisse, quo facto repentina morte obiit. Quod vero 2º etiam ad *citus* obtinendam beatitudinem, atque adeo ad liberationem a Purgatorio conducat, ex eo colligitur, quod tales animæ ereptæ ex una parte gravitatem pœnarum Purgatorii, et magnitudinem cœlestium gaudiorum clarissime cognoscant ; ex altera vero parte, sicut in omnibus aliis virtutibus, ita in gratitudine perfectæ sint, atque adeo multo magis, quam dives Epulo olim fratribus suis, sollicitæ sint futuræ, ut liberator et benefactor earundem aut omnino in Purgatorium non veniat, aut cito inde liberetur. Accedit, quod ipsemet Christus MATTH. XXV. dixerit : *Quod uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis*. Annon ergo, si advertat, quempiam tot animas redemisse hoc beneficium sibi factum reputabit, atque adeo parem mensuram referens, etiam a Purgatorio liberabit ? Sic certe S. Gertrudi promisit, uti supra in secundo numero ostensum est. Quod autem 3º etiam *abundantius* beatitudo per hanc misericordiam obtineatur, ex ipsa præstantia hujus eleemosynæ colligitur ; cum enim ea omnia fere septem opera corporalia misericordiæ eminenter in se contineat (uti facile inductione demonstrari potest) et præterea a gravissimo malo liberet, et summum beneficium, scilicet accelerationem beatitudinis obtineat, annon merito singulare quoque eidem premium in cœlo respondebit ? Vide hæc omnia fusius a Montfordo, et in cit. lib. *der beilsamen Kurtzweil* probata.

VI. Ex occasione thematis : *Et cœperunt simul omnes excusare*. LUC. XIV. dici potest, valde laudabiliter quidem Concionatores agere, dum suos Auditores frequenter ad misericordiam animabus præstandam incitant : sed exiguum sæpe fructum referre, eo quod plerique se excusent, et frivolas excusationes objiciant. Nam 1º aliqui se excusant, quod Deus in justitia sua exercenda non sit impediendus, cum nec magistratus in hac vita libenter habeat, si quis cursum justitiæ impediat. Sed his responderi potest, Christum non tantum judicem, sed etiam Patrem esse animarum, atque adeo sub hoc saltem titulo optare, ut pro ipsis oretur ; alioqui enim non toties misericordiam commendasset, nec tanta beneficia contulisset iis, qui talem misericordiam exercuerunt. Unde dicit potius ad tales intercessores, quod David I. I. REG. c. XXV. ad Abigail dixit : « Benedictus Deus Israel, qui misit hodie te in occursum meum, et benedicta tu, quæ prohibuisti hodie, ne irem ad sanguinem. » 2º Alii se excusant, et dicunt, quod ipsimet indigeant satisfactione, atque adeo pro se orare, et satisfacere debeant. Sed his respondetur, quod per talem misericordiam non impediatur satisfactio propria, sed promoveant ; tum quia actus charitatis præstantior majorem quoque satisfactionem et pœnæ diminutionem meretur ; tum quia hoc ipso, quod misericordiam talem exerceant, merentur similem misericordiam ; ita ut facilius quis ob illam polliceri sibi liberationem a Purgatorio possit, quam si sibi talia opera reservasset. Adde, quod per talem misericordiam utpote valde præstantem virtutis actum, magnum gloriæ augmentum procuretur, atque adeo libenter quibuscumque tormentis emi debeat, uti fusius in supra cit. libris ostenditur. 3º Alii se excusant, quod peccatores viventes in majori necessitate et periculo constituti sint, atque adeo magis etiam pro ipsis sit orandum. Sed his respondetur, quod his possit fructus impetratorius operum et orationum applicari. Deinde possint ea conditione animæ liberari, ut pro talibus peccatoribus orent, quæ oratio efficacior est, quam si ipsimet pro iisdem orarent et præterea se peccatores malitiose in hoc periculum conjiciant, atque adeo minus digni sint misericordia, quam animæ. Unde cum hanc objectionem quondam Bertrandus Dominicanus faciens, peccatoribus magis succurreret, anima quædam ex Purgatorio apparens, miserabili suo aspectu facile per-

suasit, ut sententiam mutaret. 4° Denique alii obijciunt, quod ipsæmet animæ liberari non cupiant, sed potius divinæ justitiæ satisfacere. Sed his respondendum, quod paratæ quidem sint ipsæ satisfacere, sed cum sciant ex una parte, quanto perfectius Deum in cœlis laudare et amare possint, ex altera vero parte non ignorent, quod ipse Deus desideret, ut alii pro ipsis orent, satisfaciant, hoc ipso etiam desiderium ipsorum ad beatitudinem augeri, atque adeo eas suspirare cum Davide Ps. cxix. *Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est*: Vide hæc fusius deducta in *der beilsamen Kutzweil* c. v. Plures alii similes conceptus facile ex duodecim fontibus, qui infra assignabuntur cum argumentis ex iisdem deductis, formari poterunt.

Exemplar secundum.

Quomodo in sepultum exhortatio institui possit.

Thema.

Lazarus amicus noster dormit. JOAN. XI.

Scopus.

Ostendendum, quod mors justorum sit similis somno; atque adeo defuncto qui merito pie obiisse creditur, felix nox, id est, requies sit apprecanda.

EXORDIUM.

Recte Christus de Lazaro mortuo dixit: *Lazarus amicus noster dormit*. Jo. xi. Sed et alibi MATTH. c. ix. *Non est mortua puella, sed dormit*. Nam magnam similitudinem cum somno mors justorum habet. Primo enim sicuti dormientes cessant a laboribus, ita et justi post mortem, ut clare testatus est Deus ipse AROC. xiv. dum dixit: « Scribe: Beati mortui, qui in Domino moriuntur. Amodo jam dixit Spiritus, ut requiescant a laboribus suis, opera enim illorum sequuntur illos. » Unde et S. David Ps. iv. dixit: *In pace in idipsum dormiam, et requiescam*. 2° Sicut dormientes ab omni cura liberi sunt, ita et justi post mortem; ibi enim verificabitur, quod Deus LEVIT. xxvi. promisit: *Dabo pacem*

in finibus vestris. Dormietis, et non erit, qui exterreat. Ibi proprie implebitur, quod Salomon PROV. xi. dixit: *Non contristabit justum, quidquid ei acciderit*. 3° Sicut dormientes exterius quidem mortui apparent, interius autem quoad cor vivunt, et vitales operationes eliciunt; ita et justi, etsi quoad corpus vere mortui sint, quoad animam tamen vivunt in Deo, et perfectissimas operationes eliciunt, quatenus in amore Dei et laude jugiter occupantur. Unde ipsi vel maxime cum Sponsa CANT. v. dicere queunt: *Ego dormio, et cor meum vigilat*. Hinc sicuti dormientes scimus completa nocte surrecturos; ita et justi sciunt, se ubi dies ille tremendus universalis judicii illuxerit, etiam quoad corpus de somno mortis surrecturos uti S. Job. c. xix. testatur est, dum dixit: « Scio, quod Redemptor meus vivit, et in novissimo die de terra surrecturus sum, et rursum circumdabor pelle mea, et in carne mea videbo Deum. » Recte ergo dixit Christus de Lazaro: *Lazarus, amicus noster dormit*; nam dicere quasi voluit, quia Lazarus amicus noster, et meus præcipuus amicus est, ideo mors ejus non interitus, sed somnus est.

Quæ cum ita sint, merito et nos de mortuo nostro Philippo dicere possumus: Philippus amicus noster dormit. Quidni enim dormire eum, et suo tempore ad vitam æternam resurrectionem credamus, quem morte tam beata in Domino obiisse novimus? Si enim in Domino mori dicuntur, qui in gratia Dei moriuntur, annon in Domino mortuum Philippum nostrum dicamus, qui omnibus Sacramentis munitus inter pia suspiria animam efflavit, et SS. nomina Jesus et Mariæ, per quorum devotam pronuntiationem indulgentias plenarias ex privilegio Congregationis S. Rosarii lucrari poterat, paulo ante mortem tenerrimo fiduciæ affectu pronuntiavit dicens: « O Jesu et Maria, estote mecum in via? » Si in Domino mori dicuntur, qui vitam pie et sancte traduxerunt, juxta illud adagium: Sicut vita, mors ita; annon in Domino mortuum Philippum nostrum credamus, qui officiis divinis, quamdiu vixit, tam religiose interfuit, qui Sacramenta tam frequenter, ac devote frequentavit; qui pacem cum proximo tam studiose coluit: qui omnia adversa de manu Dei tam patienter, gratoque animo acceptavit? Si in Domino mori dicuntur, qui in opere et obsequio Dei occupati moriuntur, annon iterum Philippum nostrum in Domino mortuum credamus, qui inter

ipsos labores, quos propter Deum obire, et indefessa diligentia continuare solebat, deprehensus in mortem incidit! Si denique in Domino mori dicuntur, qui cum S. Paulo desiderium habuerunt, dissolvi, et esse cum Christo, annon merito Philippum nostrum in Domino mortuum dicemus, qui tantopere ad cælum anhelabat, et illud S. Davidis suspirium cum tanto affectu pronuntiabat: « Quam dilecta tabernacula tua, Domine virtutum, concupiscit, et deficit anima mea in atria Domini, cor meum et caro mea exultaverunt in Deum vivum. » Ps. LXXXIII. Et iterum: « Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus. Ah! quando veniam et apparebo ante faciem Dei! » Siergo dormit Philippus noster, annon cum Discipulis Christi JOAN. XI. dicere possumus: *Si dormit, salvus erit?* Annon saluberrimam S. Pauli doctrinam I. THESS. IV. nobis applicamus: « Nolo, fratres, vos ignorare de dormientibus, ut non contristemini, sicut et cæteri, qui spem non habent. Si enim credimus, quod Deus mortuus est, resurrexit, ita et Deus, qui dormierunt per Jesum, adducet cum eo. Itaque consolamini in verbis istis, » et sicut dormientibus felicem noctem et requiem precari soletis, et diligenter cavetis, ne strepitu aut loquela clariore eorum quietem turbetis, ita et Philippo nostro similem noctem optate, dicentes cum Ecclesia: *Requiescat in pace.* Cavete etiam sedulo, ne nimio luctu, aut ejulatu hanc ejus quietem turbetis, sed potius in silentio suum et somnum gratulemini, et si forte per dolores et pœnas Purgatorii non nihil turbata esset hæc quies illius, vestris precibus et auxiliis causas hujusurbationis remove. studeatis, quousque tandem et vos precibus illius adjuti feliciter in Domino obdormiatis, et cum ipso requiem æternam possidere mereamini. Amen.

Similem in modum etiam aliæ exhortationes funebres institui possunt; quæ, quia in aliquibus locis ad quodvis etiam minimi mendici aut infantis funus haberi debent, et sæpe eo tempore, quo vel aliæ conciones faciendæ, vel alia gravia negotia peragenda sunt, adeoque grandem Neo-Parochi in iis instituendis difficultatem patiuntur, ut non semel ipsimet mihi sunt fassi: ideo ut hanc quoque difficultatem aliquantum imminuam, placuit diversos conceptus ex duodecim supra enumeratis fontibus petitos huc apponere, ita tamen ut, quoniam operosum nimis foret, et ipsis etiam lectoribus fastidiosum conceptus tales

fusius deducere, solum propemodum thema et argumentum indicasse contentus, reliqua ipsi exhortatori in formam redigenda commissurus sim: cui quidem, cum ejusmodi exhortationes vix ultra quadrantem horæ institui soleant, non erit difficile, ejusmodi conceptus dilitare, maxime si ex ipsa etiam defuncti vita, aliqua laudabiliter acta desumat et commendet.

FONS I.

Exhortationum pro defunctis ex vita defuncti.

Fons primus merito vita, et virtutes defuncti statuuntur. Ex his enim solis vera materia laudis desumitur. Unde licet in ejusmodi concionibus et exhortationibus funebribus etiam naturæ, vel fortunæ dotes commemorari possint, id tamen parcius convenit fieri, et ita, ut ostendatur bene illis usus fuisse defunctus; sic enim et illæ in materiam laudis transibunt, Auditoribusque materiam imitationis offerent.

Porro ex hoc fonte varii modi exhortationes funebres instituendi profluunt; nam interdum solum in genere demonstrari potest, quantopere fuerit defunctus virtuti deditus; quandoque in specie ad varias virtutes descendendi, atque hoc iterum duplici modo fieri potest, ut scilicet vel aperte et simpliciter unam vel plures virtutes ab eo exercitas fuisse probetur, vel certe sub schemate aliqujus similitudinis ex ipsis virtutibus ejus petitæ, facta illustriora illius commemorentur, quorum omnium modorum materiam breviter hic exhibeo. 1º Ergo in genere de virtute loquendo ostendi potest ex occasione illius sententiæ S. Pauli I. TIM. IV. *Pietas ad omnia utilis*, quomodo defuncto pietas sua, qua aliqui virtutem intelligunt, utilis fuerit ad benedictionem in temporalibus juxta illud MATTH. VI. *Quærite ergo primum regnum Dei, et justitiam ejus, et hæc omnia adjicientur vobis.* 2º Quomodo ei utilis fuerit ad beatam mortem, a qua pendet tota æternitas juxta commune adagium: *Sicuti vita, mors ita.* Et *mors est echo vitæ.* 3º quomodo ei utilis fuerit ad magnam gloriam in cælo comparandam. Quia veræ divitiæ eæ solæ sunt juxta D. Bernardum, quæ nos virtutibus divites faciunt; nam illæ solum intelliguntur per thesaurum, de quo Christus MATTH. VI. dixit: « Thesaurizate vobis thesauros in cælis,

ubi nec ærugò, neque tinea demolitur, et ubi fures non effodiunt, nec furantur. »

II. Ex occasione thematis : *Mihi autem nimis honorificati sunt amici tui Deus.* Ps. cxxxviii. Ostendatur primo quantus honor sit esse amicum Dei, ex comparatione honoris, qui amicis Regum in hac vita exhibetur, et ex illo dicto Davidis I. REG. xviii. *Num parum videtur vobis esse generum Regis ?* 2º Ostendatur, quomodo defunctus ad hunc honorem per solam suam virtutem venerit, nam juxta S. Bernardum in quodam serm. « *Virtus mater gloriæ est; sola enim est, cui gloriæ jure debetur, et secure impenditur.* » Id quod Romani duplici templo indicarunt, quorum alterum Virtuti, alterum Honori fuerat extractum, sed tali situ, ut nulli ad Honoris templum aditus pateret, nisi prius per Virtutis templum transisset.

III. Ex occasione illius thematis : *Opera enim illorum sequuntur illos.* APOC. xiv. ostendi potest, quod defunctus imitatus fuerit illum Regem, de quo S. Barlaam in parabola dixerat, quod, cum in regno quondam consuetudo fuisset, ut Rex non nisi per annum viveret, postea vero in exilium mitteretur, ille utpote cæteris sapientior, illo anno occulte suas divitias in locum, in quem mittendus fuerat post annum elapsum, præmiserit, et sic beate vixerit. Dicatur itaque regnum tale hunc mundum esse, Regi vero illi defunctum similem esse. Excitentur Auditores ad idem faciendum.

IV. Ex occasione illius thematis : *Dulcis est somnus operanti.* ECCL. v. ostendatur 1º quomodo somnus et mors in multis similes sint, atque adeo recte inter se comparentur, uti in § III. supra videre est. 2º Quomodo somnus hic seu mors defuncto operanti, id est, recte et virtuose viventi valde dulcis fuerit, juxta illud Thom. Kemp. l. I. c. xxv. *Gaudebis semper vespere, si diem insumas fructuose;* eo quod nunc auditurus sit illud Christi MATH. xxv. *Intra in gaudium Domini tui,* et JOAN. xvi. *Et gaudium vestrum nemo tollet a vobis.* Excitetur proin Auditor ad congaudendum, juxta illud ROM. xii. *Gaudete cum gaudentibus,* et I. COL. xii. « *Sive gloriatur unum membrum, congaudent cætera membra.* »

V. Ex occasione illius thematis : *Negotiamini, dum venio.* LUC. xix. ostendi potest primo quam bene S. Gregorius Nazianz. et alii SS. PP. vitam hanc compararint nundinis, quia nunc tempus est emendi necessaria

pro æterna vita; quia durant brevi tempore iisque finitis non amplius est occasio emendi; quia nemini offertur merx ulla, id est, gratia, sive jus ad gloriam alterius vitæ, nisi pro pretio honorum juxta illud S. Pauli, II. COR. v. « *Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit, sive bonum, sive malum.* » 2º Ostendatur, quam bene negotiatoris officio in his nundinis functus sit defunctus, quam diligenter rationem temporis habuerit juxta illud ECCLES. xiv. « *Non defrauderis a die bono, et particula boni doni non te prætereant,* » et illud S. Pauli EPH. v. « *Videte fratres, quomodo caute ambuletis, non quasi insipientes, sed quasi sapientes, redimentes tempus:* » quam feliciter et non parce expenderit pretium pro mercibus, id est, conditiones ad bonum et meritorium opus requisitas (ut scilicet sit bonum, vel saltem indifferens, et in gratia, ac cum bona intentione fiat) observavit: quam studiose semper optimas merces, et apud optimum mercatorem Deum emerit; quam fuerit sollicitus in iisdem suis mercibus per viam securiorem, id est, per humilitatem ad patriam suam coelestem præmittendis, quamque adeo caute inanem gloriam velut infestam prædatricem devitarit. Invitandi proin Auditores, ut in societatem negotiationis veniant, et industrias ab eo observatas et ipsi diligenter observare studeant.

VI. Ex occasione illius thematis : *Spectaculum facti sumus mundo, Angelis et hominibus.* I. COR. iii. ostendi potest, quam bene Actoris officio functus sit is, qui sepelitur, et 1º quidem quam bene contentus fuerit sua persona juxta illud ECCL. xi. « *Confide autem Deo, et mane in loco tuo; facile est enim in oculis Dei subito honestare pauperem.* Et illud Epicteti c. xxiii. « *Actorem esse fabulæ talis, qualis magistro probata fuerit, te memento. Si brevis, brevis: si longæ, longæ, si Medicum te agere voluerit, fac eam quoque personam ingeniose representes. Ita si claudum, si principem, si plebeium; hoc enim tuum est, datam personam bene affingere; eam autem eligere, alterius.* » Quam diligenter inquisierit quid ad suam personam requiratur, et quam studiose id impleverit, memor Doctrinæ sapientissimæ a Seneca datæ EPIST. xxiv. « *Quomodo fabula, sic vita; non quamdiu, sed quam bene sit acta, refert; nil ad rem per-*

tinet, quo loco desinas; quocumque voles, desine, tantum bonam clausulam impone. » 3° Quam mature inceperit suam personam sustinere, et non, ut alii multi homines, in fine primum coeperit personam suam agere, memor præcepti a Deo per Siracidem Eccl. c. v. dati: *Ne differas de die in diem*: Et illius MATTH. XXIV. *Estote parati, quia, quæ hora non putatis, Filius hominis veniet*. 4° Quam genere hominum judicia, et actiones ipsius contemnentium, spreverit, et cum S. Paulo dixerit: *Si hominibus placerem, Christi servus non essem*. GAL. I. Sciens nempe, quod, ut S. Climacus prudenter dixit: *Prima virtus Monachi* (et vero etiam cujusque Christiani) *sit hominum judicia contemnere*. E. contrario vero oculos suos semper ad spectatorem suum primum converterit, dicens cum S. David Ps. CXXII. *Ad te levavi oculos, qui habitas in cælis*: et cum S. Stephano ACT. VII. *Ecce video cælos apertos et Filium hominis stantem a dextris virtutis Dei*. Animandi proin Auditores ad simile spectaculum Deo exhibendum.

VII. Ex occasione thematis: *Dum sumus in corpore, peregrinamur a Domino*. II. COR. V. ostendi potest: quomodo peregrini officium impleverit defunctus et 1° quidem, quomodo illud S. Petri I. cap. II. observavit: « Obsecro vos tamquam advenas et Peregrinos abstinere a carnalibus desideriis, quæ militant adversus animam. » 2° Quomodo arctam quidem, sed breviorē, et securiorē viam, scilicet Crucis elegerit, de qua Christus MATTH. VII. dixit: *Arcta est via, quæ ducit ad vitam, et pauci sunt, qui inveniunt eam*. Et Thom. Kemp. I. II. c. XII. « Non est alia via ad vitam, et ad internam veram pacem, nisi via S. Crucis et quotidianæ mortificationis. Ambula ubi vis; quære, quodcumque volueris, et non invenies altiorē viam supra, nec securiorē viam infra, nisi viam S. Crucis. » 3° Quomodo non curaverit, quid ab aliis ageretur, sed solius sui itineris rationem habuerit juxta consilium Christi JOANN. XXI. *Quid ad te? Tu me sequere*: et juxta illud Th. Kemp. I. c. III. c. XXIV. « Fili, noli esse curiosus, nec vacuas gere sollicitudines. Quid ad te, utrum ille sit talis vel talis, aut iste sic, et sic agit vel loquitur? Tu non indiges pro aliis respondere, sed pro te ipso rationem reddes. Quid ergo te implicat? » 4° Quam constanter inter omnes tempestates, et pericula perrexerit,

semper se consolans felicitate termini et patriæ, ad quam properabat, atque adeo sibi illud S. Pauli ROM. VIII. in memoriam assiduè revocans: *Non sunt condignæ passionēs hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis*. Excitandi proin Auditores ad comitandum illum per verba ejusdem pii Ascetæ I. III. c. LVI. *Eia fratres pergamus simul, sequamur viriliter, nemo metuat terrores etc.*

VIII. Ex occasione thematis: *Militia est vita hominis super terram*. JOB. VII. ostendi potest, quam præclare militis officio sit functus, qui obiit; et primo quidem, quomodo articulos militiæ Christianæ nempe decem præcepta Dei et quinque præcepta Ecclesiæ studiose observavit, illudque S. Davidis Ps. CXVIII. assidue in mente habuerit: *Juravi, et statui custodire judicia justitiæ tuæ*. 2° Quam accurate illud S. Pauli II. TIM. III. observaverit: *Labora, sicut bonus miles Christi Jesu. Nemo militans Deo implicat se negotiis sæcularibus, ut ei placeat, cui se probavit*. 3° Quam fortiter contra hostes certavit, in certamine ad finem usque perseveraverit: sicquæ cum veritate illud S. Pauli II. TIM. IV. usurpare potuerit: « Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi, de reliquo est mihi reposita corona justitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die justus Judex. » Excitandi Auditores ad gratulandam defuncto victoriam, animosque, illius exemplo ad paria certamina sumendos: serviet eum in finem pro epilogo pulcherrima illa S. Chrysost. sententia de SS. Mart. « Unde tu Christiane delicatus es miles, si putas, te posse sine pugna vincere, sine certamine triumphare. Exerce vires, fortiter dimica, atrociter in prælio isto concerta. Considera pactum, conditionem attende, militiam nosce. Pactum, quod spondisti. Conditionem, qua accessisti. Militiam, cui nomen dedisti. »

IX. Ex occasione thematis: *Euge serve bone et fidelis*. MATTH. XV. ostendi potest, quod verè et fidelis servi conditiones impleverit defunctus. Et 1° quidem quam fideliter expleverit voluntatem Domini sui, ita ut de eo dicere posset Deus illud Ps. LXXXVIII. et ACT. XIII. *Inveni servum meum, verum secundum cor meum, qui faciet omnes voluntates meas*. 2° Quam fideliter talenta duo sibi concredita, corporis scilicet et animæ vires, expenderit, et lucratus sit cum illis alia duo talenta, charitatem scilicet Dei et proximi.

3° Quam fideliter vigilaverit, et adventum Domini sui exspectaverit, habens succinctos lumbos per continentiam seu declinationem a malo, et lucernas ardentes in manibus per fervidam et constantem operationem boni. Adhortandi AA. ut discant a defuncto servire Deo, ut cum eo olim audire possint pariter : *Euge serve bone et fidelis, quia in pauca*, etc.

X. Ex occasione thematis : *Voca operarios, et redde illis mercedem* MATTH. XX. ostendi potest : quam sedulo laborarit defunctus in vinea Domini 1° Eam fodiendo, per humilitatem ad infima semper tendentem. 2° Plantando vites potentiarum et appetituum suorum. Atque inutilia germina hoc est, desideria et actiones vanas amputando permortificationis studium. 3° Alligando stipiti crucifixi Christi per veram patientiam imitationem illius. Hortandi Auditores, ne invidiant, ut alii operarii Evangelici, quod jam acceperint suum denarium, sed potius, ei gratulentur, et ut cum eo olim et ipsi suam mercedem accipere mereantur, ejusdem in hac vita laboris sedulitatem imitari studeant.

XI. Ex occasione thematis : *Vos estis, qui permansistis mecum in tentationibus meis*. LUC. XXII. ostendi potest, quam fidelis Dei amicus fuerit defunctus. Eum in finem exponi possunt variae tentationes mundi, carnis, et Diaboli juxta illud S. JOAN. I. c. II. *Omne, quod est in mundo, concupiscentia carnis est, et concupiscentia oculorum et vitæ superbia*. Dein ostendi potest, quam constanter in iis tentationibus adhæserit Deo, usurpans illud S. Pauli ROM. VIII. *Quis me separabit a charitate Dei?* Tandem explicari poterit, quomodo Deus huic amico disposuerit, ut edat; et bibat in regno cœlorum; unde affectus gratulationis et desiderium similis amicitiae excitandum.

XII. Ex occasione thematis : *Justi fulgebunt sicut sol*. MATTH. XIII. ostendi potest, quomodo defunctus etiam justus fuerit, et ut sol fulserit, dum videbatur parvus hominibus, in se autem et coram Deo valde magnus fuit juxta illud pii Ascetæ I. I. c. III. *Vere magnus est, qui veram charitatem habet; vere magnus, qui in se parvus est et pro nihilo omne culmen honoris ducit*. 2° Ut sol alios calefecerit calore charitatis, illuminarit vero per lucem doctrinæ, et bonorum exemplorum. 3° Ut sol celerrime, id est, cum magna alacritate ac fervore zodiacum, id est terminum actionum sibi a Deo præscriptarum percur-

rerit, neque extra semitam vocationis et status sui exerrarit. 4° Ut sol per interpositionem terræ nunc eclypsin passus sit, sed suo tempore jucundius fulsurus. Excitandi ad hanc eclypsin Auditores bene considerandam. Atque ad condolentiam tantisper ostendendam, donec iterum fulgere incipiat.

XIII. Ex occasione thematis : *Non est vir in domo sua, abiit in regionem longissimam*. PROV. VII. ostendi potest 1° Quod quivis homo tres habeat domos, mundum, materiale suam domum, et corpus juxta illud APOST. II. COR. V. *Scimus enim, quoniam si terrestris domus nostra hujus habitationis dissolvatur*, etc. jam autem post mortem verum sit dicere : *Non est in domo sua*, quoniam omnes tres deseruit. 2° Quod per viam abierit longissimam, per viam scilicet æternitatis. Sed cur? *Accipere sibi regnum*, ut LUC. XIX. dicitur, *et reverti*. Ita enim nobis persuadet, quod 3° Sacculum pecuniæ secum tulit, hoc est, virtutes et bona opera sua juxta illud AP. XIV. « Opera enim illorum sequuntur illos. » 4° Quod in die plenæ lunæ reversurus est in domum suam, id est, in die judicii, quia tunc apparebunt omnia. Hortandi ergo Auditores, ut non nimis lugeant abeuntem, sed potius gratulentur, et, ut aliquando simile regnum queant acquirere, interea insignem sacculum pecuniæ præparent per honorum operum constans exercitium.

Pro mulieribus.

I. Primo pro his speciatim. Ex occasione thematis : *Mulierem fortem quis inveniet*. PROV. XXXI. ostendi potest, quam fortis fuerit defuncta. 1° In vincenda seipsa, de qua victoria THOM. KEMP. I. I. c. III. loquitur : « Quis habet fortius certamen, quam qui nititur vincere seipsum? » Et iterum I. III. c. V. « Perfecta victoria est, de semetipso triumphare : » qui enim « semetipsum subjectum tenet, ut sensualitas rationi, et ratio in cunctis obediat, mihi hic vere victor est sui, et Dominus mundi. » 2° In vincendis adversitatibus juxta illud PROV. XVI. *Melior est patiens viro forti*. In vincendo mortis timore juxta illud I. COR. XV. *Absorpta est mors in victoria: ubi est mors victoria tua? Ubi stimulus tuus? Stimulus autem mortis peccatum est!* Quem proin confregisse ostendatur mortua per perfectam peccato-

rum confessionem ; et alia media. Laudetur proin juxta illud PROV. xxxi. *Surrexerunt filii ejus et beatissimam prædicaverunt : vir ejus , et laudavit eam.*

II. Ex occasione thematis : *Confidit in ea cor viri sui , et non indigebit spoliis.* PROV. xxxix. ostendi potest , quam bene administravit familiam , ut maritus nullam pene sollicitudinem habere debuerit. Et 1º quidem , quod confisus sit in ejus vitæ honestate ? Quia ante omnia quæsivit regnum Dei , justitiam ejus , ac propterea effecit , ut omnia necessaria Deus copiose submitteret. 2º Quod confisus sit in ejus peritia et prudentia oeconomica , qua etiam per laborem et industriam suam ipsi marito et domesticis sollicite cibos et alia necessaria providit , juxta illud : *Reddes ei bonum et non malum omnibus diebus vitæ suæ.* PROV. xxx. 3º Quod confisus sit in ejus prudentia familiæ gubernativa , qua ita liberos et famulos direxit , et instruxit , ut simul in virtute et scientiis , vel bonis artibus proficerent ; sicque dici posset , quod omnes ejus Domestici vestiti essent duplicibus. 4º Quod sit confisus in amore conjugali ipsius , quo omnes ejus molestiæ et labores non parum sunt relevatæ. Nam duo boves cum concordia et quiete jugum portantes , non leve sibi laboris levamen conciliant. Hortandi ergo Auditores , ut laudent cum viro illius defunctam , atque ut has tanto certius obtineant , ipsi vicissim pro ea orent.

III. Ex occasione thematis : *Quæsivit lanam et linum* PROV. xxxi. commendari potest singularis industria defunctæ , et 1º ostendi , quomodo in sensu litterali quæsierit lanam et linum , id est , domi suæ manserit , atque ad otium vitandum familiamque sustentandam honesto se labore occupavit. Secuta consilium S. Hieron. Demetriadi datum : « Habeto lanam semper in manibus , vel staminis pollice fila deducito , vel ad torquenda subtegmina in alveolis » fusi vertantur ; et sic operata sit consilio manuum suarum ; id est , cum prudentia eligens labores potius utiles , quam occupationes vanas et noxias aliarum mulierum morem sectando. 2º Quomodo in sensu spirituali quæsiverit lanam et linum , nempe juxta explicationem S. Aug. ser. xii. de temp. sic loquentis : « Quid est lana , quid est linum ? Lana carnale aliquid , linum vero spirituale aliquid significat , quia in ordine vestimentorum interiora sunt linea vestimenta , lanea vero ex-

teriora. Lana etiam de commixtione animalium nascitur ; linum verò sine carnis voluptate generatur de terra , imo castitatis imaginem præferre videtur in tantum , ut Sacerdotes veteris testamenti ex præcepto legis propter castitatis indicium , lineis femoralibus uterentur : » Ostendendum proinde quomodo utraque quæsierit defuncta , et propterea collaudanda.

IV. Ex occasione thematis : *Facta est quasi navis institoris de longe portans panem suum.* PROV. xxxi. ostendi potest , quam bene officia matris familias obierit. 1º Excipiendo omnes domesticos materno affectu et sinu , ut navis eos , qui vehuntur in ea. 2º Omnes fluctus adversitatum pro iis sustinendo fortiter et constanter , ut navis procellas. 3º Portans panem quotidianas necessitates de longe , id est , de cælo precibus suis et industria copiosam a Deo benedictionem obtinendo. Hinc excitandus Auditor , ut cum domesticis exurgat in laudes illius , beatissimam prædicet.

V. Ex occasione thematis : *Gustavit et ridit , quia bona est negotiatio ejus.* PROV. xxxi. ostendi potest , quam bene negotiata sit defuncta. 1º Quia honesto semper labore utilique occupata erat , hinc emit agrum , et plantavit vineam de fructu manuum suarum. 2º Quia diligenter laboravit , et bene , nam accinxit fortitudine lumbos suos , et roboravit brachium suum. 3º Quia constanter laboravit , etiam in nocte tribulationum , non permittens , ut sua vigilantia et industria , quæ per lucernam intelligitur , ob varias difficultates et adversa intermitteretur. Hinc merito gratulationem et amorem promerita censenda est.

VI. Ex occasione thematis : *Manum suam misit ad fortix , et digiti ejus apprehenderunt fusum.* PROV. xxxi. ostendi potest , quomodo artem nendi spiritualiter exercuerit , etc. 1º quidem colum , qui per fortix juxta interpretes passim intelligitur , ex optima et tenerima materia compositum apprehenderit , id est , in bonis et honestis actionibus semper occupata fuerit , otii gravissima hostis. 2º Suos digitos in fusum torserit , id est , per intentionem bonam effecerit meritoria. Ita S. Augustinus explicat his verbis : « Digiti hujus manus omnes electi , qui apprehenderunt fusum , id est , rectitudinem intentionis , per quam omnia opera quasi ficta in orbem æternitatis retorquentur : » et infra : « Per colum significatur vita temporalis , per fusum

intentio boni operis; colus quidem in sinistra positus et fuso lana per linum in dexteram retorquetur, quod est recte nere. Hoc autem sit, quando temporalia et humana sic exercentur, ut per bonam intentionem quasi in filum ducta ad æterni spiritualisque meriti conditionem transeant. » Hinc iterum gratulatio et imitationis studium excitandum.

VII. Ex occasione thematis : *Manum suam aperuit inopi, et palmas suas extendit ad pauperem.* PROV. XXX. potest commendari singularis misericordia defunctæ quam tum erga viventes, tum erga defunctos ostendit, inde probari, quod merito spes concipiatur de illius salute, quamque vicissim sit digna, ut si forte ope adhuc indigeat, sua quisque ad eam manus ac palmas extendat.

VIII. Ex occasione thematis : *Non timebit domui suæ a frigoribus nivis, omnis enim domestici ejus vestiti sunt duplicibus :* ostendi potest, quomodo ipsa primum sibi, postea et domesticis vestem duplicem providerit, de qua Hugo sic loquitur : « Duplex est vestis, hyemalis et æstivalis; vestem hyemalem dico virtutes, quibus protegimur contra pluviam et grandinem tentationum, et persecutionum. Ejusmodi sunt patientia, mansuetudo, humilitas et alia id genus; æstivalem dico virtutes, quibus tempore pacis et tranquillitatis vacatur bonis operibus, et contemplationi, qualis est charitas, pietas, devotio, sapientia; » quæ omnia tum ipsa defuncta, tum a domesticis quomodo observata sint, succincte potest ostendi. Aliqui per vestem duplicem bona præsentia et futuræ vitæ, vel etiam gratiæ et gloriæ intelligunt.

IX. Ex occasione thematis : *Stragulatam vestem fecit sibi. Byssus et purpura indumentum ejus.* PROV. XXXI. ostendi potest, quomodo imprimis defuncta sibi fecerit vestem stragulatam, id est, diversis figuris, coloribus, liciis variegatam sive per texturam, sive per acus picturam; per quam varietas virtutum; puta modestiæ, verecundiæ taciturnitatis, humilitatis, charitatis intelligitur. 2º Quomodo byssus, id est, tela ex pretiosissimo lino confecta, qua singularis animi, corporisque puritas indicatur, fuerit indumentum ejus. 3º Quomodo etiam purpura, id est, sanguine Christi, et proprio per insignem patientiam se vestierit; unde hortandi Auditores, ut, sicut olim Elias in cælum vectus Elisæo pallium reliquit, ita a defuncta ipsi hæc vestimenta relinqui cupiant.

X. Ex occasione thematis : *Fortitudo et*

de cor indumentum ejus, et ridebit in die novissimo. PROV. XXXI. ostendi potest 1º quomodo per decorem exteriorem seu modestiam, in oculis, fronte, labiis, manibus, pedibus observavit, ita ut de illa dici posset illud S. Ambrosii de B. Virgine prolatum elogium : « Virgo erat corde humilis, verbis gravis, animo prudens, loquendi parciore, legendi studiosior : nil torvum in oculis, nil in verbis procax, nil in actu inverecundum : non gestus fractior, non incessus solutior, non vox petulantior, ut ipsa corporis species simulacrum fuerit mentis, figura probitatis. » 2º Quomodo etiam fortitudinem induerit ad tolerandam, ut Beda explicat, perversorum ipsam irridendum et persequentium improbitatem, unde ridebit in die novissimo, quando sensiet verificari, quod Christus MATTH. cap. VI. promisit : *Beati, qui persecutionem patiuntur propter justitiam, quoniam ipsorum est regnum cælorum :* quando irrisores errorem suum agnoscent, et dicent illud Sapient. V. *Nos insensati vitam illorum æstimabamus insaniam.* Adhortandæ mulieres, ut faciant secundum exemplar.

XI. Ex occasione thematis : *Os suum aperuit sapientiæ, et lex clementiæ in lingua ejus.* PROV. XXXI. ostendi potest, quod artem, quæ apud mulieres raro reperitur, defuncta optime calluerit, scilicet artem loquendi, quæ in duobus præcipue consistit. 1º Ut sapienter aperiat os, id est, ut, sicut Eremita quidam cellæ suæ ostio inscripsit hæc verba : *Necessitas, utilitas, charitas*, indicans non apertum iri hoc ostium nisi una ex istis tribus causis cogeret; ita et os non aperiat, nisi ob unam ex dictis causis, quarum defectu plerumque mulieribus occini potest illud Job c. II. *Quasi una de stultis mulieribus locuta es.* Defunctæ autem potius illud S. Mechthildis elogium, quod in vita c. V. legitur, dari poterat : « Servabat silentium, ut eam mutam putares : si loqueretur, tanta id gratia faciebat, ut cum Angelo te colloqui putares. » 2º Ut mansuete et charitative quis loquatur, ubi iterum plerumque deficiunt mulieres, de quibus ECCL. c. XXV. *Non est ira super iram mulieris.* De defuncta autem illud S. Damasceni Orat. I. de Nat. dici poterat : « Sermo ejus jucundus ex leni anima progrediens : » et, ut Sponsus CANT. IV. dixit : *Favus distillant labia tua : mel et lac sub lingua tua.* Itaque hæc ars singulariter omnibus, sed præcipue mulieribus commendanda.

XII. Ex occasione thematis : *Consideravit semitas domus suae, et panem otiosa non comedit* : ostendi potest, quam inimica fuerit otio defuncta utpote quod vel maxime dedecet mulieres, easque in praecipitium omnium vitiorum deducit. 2° Explicari possunt labores, praecipue in cura domus suscepti. Hæc enim cura propria convenit uxoribus, uti Aristoteles lib. I. de re famil. c. III. his verbis indicat : Divina Providentia utriusque natura, viri scilicet, et mulieris ordinata est ad societatem; alterum enim robustum fecit, alterum imbecillius. Hoc quidem ob timorem cautius; illud propter fortitudinem pugnacius; et hoc quidem, ut foris suppeditaret, quæ necessaria sunt; illud autem intus eadem conservaret. » Hinc posset dici, eam observasse doctrinam ab amico quopiam alteri male familiam administranti datam, dum ei pyxidem obtulit, quæ schedam hæc verba habentem continebat : *Wilstdaff dir dein Sach wohl geling? sib all Tag fleissig zu dein Ding*. Et hanc pyxidem quotidie tota in domo circumferre eum jussit, quod ubi is fecit, haud exiguum rei domesticæ augmentum advertit. Dicendum in fine hanc pyxidem omnibus mulieribus a defuncta pro sui memoria habenda relictam.

XIII. Ex occasione thematis : *Surrexerunt filii ejus, et beatissimam prædicaverunt : vir ejus, et laudavit eam*. PROV. XIII. ostendi potest, quam bene matrisfamilias munus defuncta obierit, 1° Liberos bene educando; unde illi surgentes, id est, crescentes in sapientia, ætate et gratia apud Deum et homines, beatissimam ipsam opere ipso prædicaverunt, juxta illud PROV. XV. *Filius sapiens lætificat patrem : stultus homo despicit matrem suam*. Ergo sapiens honorat eam. 2° Familiam bene gubernando, id est, cum amore juxta illud S. Hieronymi ad Celantiam : « Familiam tuam ita rege, et confove, ut te matrem magis tuorum, quam dominam videri velis, a quibus benignitate potius, quam severitate exige reverentiam; fidelius et gratius semper obsequium, quod ab amore, quam quod a metu proficiscitur. » 3° In marito colendo et amando juxta monitum ejusdem S. Hieronymi : « Præcipue autem in conjugio venerabili atque immaculato Apostolicæ regulæ ordo teneatur. Servetur imprimis viro auctoritas totaque a te discat domus, quantum illi honoris debeat. Tu illum dominum tuo obsequio, tu magnum illum tua humilitate demonstra, tanto ipso honoratior

futura, quanto illum amplius honoraveris. Caput enim, ut ait Apostolus, mulieris est vir, nec aliunde magis reliquum corpus ornatur, quam ex capitis dignitate. » Unde monendi Auditores, ut et ipsi surgant, et collaudent illam.

XIV. Ex occasione thematis : *Multæ filie congregarunt divitias, tu supergressa es universas*. PROV. XXXI. dici potest 1° Quomodo congregaverit veras divitias, de quibus S. Bernardus ait : « Fratres, si divites esse cupitis, veras divitias amate; solæ autem veræ opes sunt, quæ nos virtutibus divites efficiunt. » 2° Quomodo in hoc superaverit antiquas mulieres a variis donis laudatas : Estherem in pulchritudine, Juditham in fortitudine, Abigail in prudentia, Liam in fecunditate, Annam Samuelis matrem in pietate. Hinc congratulandum illi ob tales divitias et ad similes comparandas Auditores excitandi.

XV. Ex occasione thematis : *Fallax gratia et vana est pulchritudo, mulier timens Dominum ipsa laudabitur*. PROV. XIII. ostendi potest quam parum non defecerit defuncta pulchritudinem corporalem, et potius internæ pulchritudinis rationem habuerit, assidue in mente gerens sententiam hanc ; *Fallax gratia et vana est pulchritudo* : quam quidam sic vernaculo sermone et metro expressit :

« Gantz eitel ist Ehr, lieb, und Gunst,
Die Schönheit ist ein blauer Dunst,
Allein das Weib, das lobet Gott,
Zu loben ist vor und nach dem Todt. »

2° Quantopere timorem Domini habere studuerit ipsa, declinando a malo seu peccato, et faciendo bonum, id est, mandata Dei adimplendo, et etiam liberos suos eadem docuerit, dicens ad quemvis illorum ea S. Tobiae cap. IV. verba : *Noli timere, filii mi, pauperem quidem vitam gerimus, sed multa bona habebimus, si timuerimus Deum, et recesserimus ab omni peccato, et fecerimus bene*. Itaque excitandi Auditores, ut et ipsi eam laudent.

XVI. Ex occasione thematis : *Date ei de fructu manuum suarum, et laudent eam in portis opera ejus*. PROV. XXXI. ostendi potest 1° Quomodo jam in coelis fructum operum suorum receptura sit juxta illud Ps. CXXVII. *Labores manuum tuarum manducabis. Beatus es, et bene tibi erit*. Commendari autem

hi fructus ejus possunt a bonitate substantiæ, raritate circumstantiæ, seu qualitatis, et maturitate perseverantiæ; sine his tribus enim fructus pretiosus non æstimatur. Respondebunt autem etiam in præmio tria similia gaudia, scilicet gaudium accidentale ex variis objectis erga Deum proveniens: gaudium substantiale consistens in visione beatifica: gaudium æternale, id est, ex securitate durationis æternæ oriturum. 2º Quomodo in portis, id est, post mortem, et in die judicii proprie laudanda sit, quia ante mortem nec dum securi sumus de perseverantia. Hinc EUCL. XI. c. dicitur: *Ante mortem ne laudes quemquam*. Excitandi proin iterum Auditores ad laudem et gratulationem fructuum.

FONS II.

Ex signis prædestinationis.

Ex hoc fonte varii admodum modi pro funebribus exhortationibus erui possunt, sed duo præcipue, nempe ut signum prædestinationis, vel sub schemate alicujus comparationis, v. g. cum instrumento, via, flore, arbore, frumentoque proponatur, vel simpliciter proferatur, et postea breviter ostendatur, quam tale signum singulari quodam modo in defuncto constanter fuerit repertum, unde plerumque Auditores ad gratulationem, et imitationem in tali signo procurando sunt excitandi. Petendo tamen in fine etiam preces, si adhuc indigeret, pro quibus omnibus copiosam materiam hic fons afferet.

Itaque I. Ex occasione thematis: *Tibi dabo claves Regni cælorum*. MATTH. XVI. ostendi potest, quod defunctus ad imitationem illius sartoris e Soc. Jesu, qui in morte acum suam petiit, eamque in altum elevans dixit, hanc nunc esse clavem, per quam speret se regnum cælorum aperturum et ingressurum, instrumentum illud quo in opificio suo vel officio usus est, pro sua clave usus sit, eo quod opera sua omnia propter Deum perfecit. Unde dici potest tria in clave reperiri, quæ suo modo in opere bono etiam reperiuntur. 1º Ut sit rotundæ figuræ, quo significatur perfectio et bonitas operis. 2º Ut habeat vacuitatem, alioquin enim inferi januæ non posset; qua vacuitate significatur carentia peccati seu status gratiæ, in quo opus fieri debet. 3º Ut applicetur januæ, quod sit per intentionem bonam, per hanc enim opus cum

regno cælorum, propter quod elici solet, conjungitur.

II. Ex occasione thematis: *Qui me invenerit, inveniet vitam, et hauriet salutem a Domino*. PROV. VIII. ostendatur defunctum, per viam lacteam, id est, per B. Virginis cultum, et patrocinium ad cælum pervenisse. Hinc 1º ostendi poterit, quam merito B. Virg. viæ lacteæ comparetur, ut quæ ex innumeris stellis, id est, virtutibus composita est, et propter summum candorem puritatis tam corporalis, quam spiritualis candicans appareat. 2º Quomodo per eam tanquam viam certissimam facillime quisque veniat ad terminum optatæ beatitudinis. 3º Quomodo defunctus coluerit et honoraverit hanc SS. Virginem; per magnam de illa æstimationem, filialem fiduciam, et quotidianam devotionem per Rosarium aliasque similes preces et obsequia demonstratam.

III. Ex occasione thematis: *Intrate per angustam portam*. MATTH. VII. dici potest defunctum per portam humilitatis intrasse in cælestem civitatem (*durch das Einlass Thorl*). Itaque 1º ostendatur, humilitatem esse certum signum prædestinationis juxta illud Christi effatum, MATTH. II. *Discite a me, quia mitis sum, et humilis corde, et invenietis requiem animabus vestris*. 2º Ostendatur, quomodo defunctus exercuerit se constanter in hac virtute; vilipendendo seipsum, et contemptum patienter ferendo, sed et de operibus nil sibi, sed omnia Deo attribuendo, Vide Drex. in ZOD. SYMB. VII.

IV. Ex occasione thematis: *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, tollat crucem suam, et sequatur me* LUC. IX. ostendi potest 1º Viæ crucis esse rectissimam, certissimam, et securissimam ad cælum, juxta illud Christi LUC. XXIV. *Nonne hæc oportuit pati Christum, et ita intrare in gloriam suam?* Quomodo defunctus eam ambularit, dum tribulationes-varias tam patienter, alacriter et constanter pertulit, qui sunt tres gradus perfectæ patientiæ. Vide Drex. ZOD. SYMB. VIII.

V. Ex occasione thematis: *Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti cor meum* (intellige per affectum charitatis) PS. CXVIII. ostendi potest primo quam certa sit hæc via juxta illud Christi MATTH. XIX. *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata*; quam trita, quia omnes Sancti per eam in cælum intrare debuerunt juxta illud I. JOAN. V. *Hæc est charitas Dei, ut mandata ejus cus-*

todiamus; quam jucunda, juxta illud PSAL. XVIII. Quam dulcia faucibus meis eloquia tua: super mel ori meo. Quam plana et facilis, juxta illud S. JOAN. I. XV. Et mandata ejus gravia non sunt. Hinc ipse invitavit MATTH. XI. *Tollite jugum meum super vos.* Quomodo defunctus non tantum ambulaverit per hanc viam, sed cucurrerit, id est, magnam alacritatem et fervorem semper in mandatis Dei observandis ostenderit, quod quidem per aliquot exempla, præcipue mandata dilectionis Dei et proximi demonstrari potest: Vid. Drex. Zod. SYMB. XI.

VI. Ex occasione thematis: *Ambules in via bona: et calles justorum custodias.* PROV. II. ostendi potest contigisse defuncto adhuc in vita existenti, quod discipulo S. Benedicti evenisse legitur, dum post mortem ejus divus iste in via florida et amœna consistens apparuit, simulque hæc vox audita est: « Hæc est via, qua dilectus Domini Benedictus cœlos ascendit; » atque adeo probari potest, 1º quam bona et certa sit via illa, per quam Sanctus ille, quem defunctus ratione status sui vel alterius causæ in Patronum principalem elegit, et singulari studio coluit, in cœlos ascendit. 2º Quomodo in via illius ambulaverit, per varias virtutes, quibus Sanctus ille specialiter ornatus fuerat, et defunctus pro viribus imitari studuit, demonstrari potest.

VII. Ex occasione thematis: *Ecce ego sepiam viam tuam spinis.* OSEE. III. ostendi potest, viam ad cœlos spinosam esse, quia *Per multas tribulationes oportet introire in Regnum Dei.* ACT. XIV. Hinc S. Catharina Senensis spinosam potius, quam auream coronam a Christo oblatam elegit. 2º Quam constanter et alacriter defunctus per hanc viam incesserit, et expertus sit, quod quondam Christus S. Gertrudi ostendit, dum eidem in specie parvuli in via spinis obsita apparuit, et præeundo, parvaque cruce spinas removendo, sequi eam jussit indicare scilicet volens, se sua passione poticrem tribulationum perpetiendarum difficultatem removisse: « Non enim sentit sua vulnera miles, qui Ducis sui vulnera intuetur. » Vide Drex. in Zod. SYMB. XII.

VIII. Ex occasione thematis: *Ego sum via, veritas, et vita.* JO. XIV. ostendi potest, Christum esse viam regiam, quam ipse Pater cœlestis ostenderit dicens MATTH. XVII. « Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui: ipsum audite. » Et JOAN. XXX.

« Hæc est via, ambulate in ea, et non declinetis ad dexteram neque ad sinistram. » 2º Quomodo defunctus hanc viam ambulaverit per imitationem Christi: in pueritia per devotionem, et innocentiam: in adolescentia per profectum in variis artibus et obedientia: in virili ætate per strenuam operationem ad majorem Dei gloriam, et per generosam ac constantem patientiam.

IX. Ex occasione thematis: *Quis ascendet in montem Domini? Aut quis stabit in loco sancto ejus?* PSAL. XXXII. ostendi potest 1º Jerusalem cœlestem in alto monte sitam; hinc Christus transfigurare se, beatitudinemque Sanctorum monstrare volens, duxit Discipulos in montem excelsum valde, et ob eandem causam dixit, quod *Regnum cœlorum vim patiatur, (viel schnauffens Koste) et violenti rapiant illud,* MATTH. II. 2º Quomodo defunctus ascenderit hunc montem, quia observavit condiciones in eodem Psalmo ad quæstionem datas, et fuit *innocens manibus* (id est, operibus) *et mundo corde, et non accepit in vano animam suam,* sed potius solidas virtutes et gaudia sectatus est. Hinc accepit benedictionem a Domino, et misericordiam a Deo salutari suo.

X. Ex occasione thematis: *Ambulavit in fortitudine cibi illius quadraginta diebus, et quadraginta noctibus usque ad montem Horeb.* III. REG. XIX. ostendi potest, varios esse modos perveniendi ad cœlos. Alios pedibus, alios equo aut curru eo tendere, defunctum autem peditem ambulasse cum Elia ad montem Horeb, id est, visionis Dei. Cum autem in tota vita et præcipue in morte, difficultate itineris defatigaretur, etiam ipsi a suo Angelo Custode et spiritualibus Patribus vel Concionatoribus dictum esse: *Surge, et manduca; magna enim tibi restat via.* Ideoque tam sollicitè et diligenter, tum in vita frequenter, tum præcipue in morte per modum viatici pane candidissimo Angelorum fuisse refectum, unde non dubitandum esse, quin in fortitudine illius ambulaverit usque ad montem Dei; qui enim manducat digne hunc panem, vivet in æternum. Drex. Zod. SYMB. III.

XI. Ex occasione thematis: *Sufficit tibi gratia mea.* COR. XII. dici potest contigisse defuncto, quod S. Paulo defatigato in certamine, unde eum perinde in itinere ad cœlum fatigatum auxilium petiisse, et audivisse a Deo: *Sufficit tibi gratia mea,* quia, ut Thom. Kemp. I. II. c. IX. ait: « Satis suaviter equi-

tat, quem gratia Dei portat. » Unde primo ostendatur, quam suaviter et secure ad cœlum tendat, qui bonam conscientiam habet, et in gratia Dei constitutus est, quia « Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Et : Quis ascendet in montem Domini? Innocens manibus, et mundo corde. » 2° Ostendatur, quam diligenter et ferventer defunctus sua peccata detestatus sit, et per confessionem delere studuerit, sed et alia media ad gratiam recuperandam et conservandam necessaria adhibuerit. Drex. Zod. s. x.

XII. Ex occasione thematis : *Ecce currus igneus et equi ignei dividerunt utrumque*, IV. REG. c. II. Dici potest, quod defunctus per currum igneum charitatis Dei et proximi, et per equos quatuor igneos, id est, virtutes quatuor morales, prudentiam, justitiam, fortitudinem et temperantiam a perfecta charitate inflammatas in cœlum abierit, quæ omnia per partes demonstranda.

XIII. Ex occasione thematis : *Levavit eum ad se in currum*. IV. REG. x. v. 45. Primo dici potest, defunctum a Jehu, quod nomen idem significat, ac *ipse existens*, atque adeo Christo propter Deitatem recte convenit levatum esse in currum obedientiæ; ita enim eam comparabat S. Dorotheus dicens : Eos, cui secundum proprium arbitrium vivunt, cruces suas manibus aut humeris portare; eos autem, qui sub obedientia vivunt, in curru vehi, et cruces juxta se positas, simul secum sine onere vehere. Ostendatur ergo 1° quam bona et jucunda via ad cœlum sit obedientia, cum ipse etiam Christus hanc viam præcipue verbo et exemplo suaserit, obediens factus usque ad mortem crucis. 2° Quantopere defunctus hanc virtutem æstimaverit, amaverit, et exercuerit.

XIV. Ex occasione thematis : *Quis mihi dabit pennas columbæ, et volabo, et requiescam?* Ps. LIV. Dici potest secundum Thomam Kemp. l. II. c. IV. *duabus alis* hominem sublevari a terrenis, simplicitate scilicet, et puritate. Simplicitas debet esse in intentione, puritas in affectione. Simplicitas intendit Deum, puritas apprehendit, et gustat. Unde potest primo probari, quomodo hæ duæ alæ intentionis et puræ affectionis sint proprium et optimum medium ad cœlum juxta illud commune adagium : « Quidquid agant homines, intentio judicat omnes, et omnis gloria filiæ Regis ab intus. » Ps. XLIV. 2° Quam studiose se in his duobus charitatis actibus exercuerit defunctus. Possunt earumdem

duarum alarum nomine etiam intelligi duo præcepta charitatis, Dei et proximi, juxta illud Luc. x. « Quid faciendo vitam æternam possidebo? Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde, et ex tota anima tua, et ex omnibus viribus tuis, et ex omni mente tua. Et proximum tuum sicut teipsum. » Vel sub iisdem alis intelligi possunt duo capita justitiæ Christianæ, de quibus David Ps. XXXIII. dixit : « Quis est homo, qui vult vitam, et diligit dies videre bonos? Declina a malo, et fac bonum : inquire pacem, et persequere eam. »

XV. Ex occasione thematis : *Regnum cælorum vim patitur, et violenti rapiunt illud*. MATTH. II. ostendi potest defunctum imitatum fuisse duces generosos, qui civitatem expugnare volentes tormenta mortaria (*Morsel*) portis urbis applicant, itaque eas effringunt. Sic ergo et ipsum regno Dei, quod intra nos est, vim intulisse, dum seipsum et suas passiones generose vincere studuit, sicque verificavit illud Thomæ Kemp. l. I. c. XXV. « Tantum proficies, quantum tibi vim intuleris. » Enumerentur proin aliquot passiones, v. g. iræ, amoris inordinati, cupiditatis, fugæ adversitatum et difficultatum; et ostendatur, quam generose eas superarit defunctus.

XVI. Ex occasione thematis : *Vidi in somnis scalam stantem super terram, et cacumen ejus tangens cælos*. GEN. XXVIII. dici potest varios varie hanc scalam interpretari, optimam videri opinionem, quæ ait, per eam intelligi scalam mandatorum Dei, de qua S. David. Ps. XXXVIII. *Beatus vir, cujus est auxilium abs te. Ascensiones in corde suo disposuit in valle lacrymarum, in loco, quem posuit. Etenim benedictionem dabit Legislator : ibunt de virtute in virtutem; videbitur Deus eorum in Sion*. Et, ut S. Augustinus in Ps. XXXVIII. ait : « Iter tuum voluntas tua, amando ascendis, negligendo descendis; et quanto plus amaveris, tanto plus ascendes; » ostendatur proin, quomodo defunctus per gradus hujus scalæ ascenderit. Potest etiam per scalam istam intelligi amor B. Virginis juxta visionem, qua Sanctus Franciscus vidit fratres suos a scala rubra, cui Christus insidebat, dejectos, et per albam, in cujus culmine B. V. apparuerat accelerantes, et facile ad cœlum admissos.

XVII. Ex occasione thematis : *Qui se humiliat, exaltabitur*. MATTH. XXIV. dici potest, defunctum per cuniculos cœlum expugnasse,

dum per humilitatem conatus est cœlos ingredi. Ostendatur proinde, quomodo humilitas sit optima via ad cœlum, et quomodo eam defunctus exercuerit.

XVIII. Ex occasione thematis : *Multum valet deprecatio iusti assidua*. JAC. V. dici potest, defunctum corde suo pro sclopeto, fervore pro igne, mortificatione et victoria sui pro pulvere, et globulis Rosarii pro globis usum contra hostes suos, et ipsum cœlum expugnasse; nam teste Eccl. xxxv. oratio humiliantis se penetrabit nubes, et donec propinquet, non consolabitur, et non discedet, donec Altissimus exaudiat; ostendatur ergo quam ferventer et frequenter his globulis usus sit, et quantam inde gloriam obtinuerit.

XIX. Ex occasione thematis : *Triticum autem congregate in horreum meum*. MATTH. xiii. probari potest, merito credi posse, quod defunctus sit in horreum cœleste receptus, eo quod ut triticum sit bene prius per tribulationes flagellatus (*ausgetroschen*) per sinceram confessionem cribratus (*gereutleret*). Et a paleis purgatus sit. Si tamen, ut fieri plerumque solet, adhuc aliquæ paleæ adhæsisent, a quibus in purgatorio igne purgandus sit, rogandi AA. ut suis precibus velut flabello has paleas remove conentur.

XX. Ex occasione thematis : *Omnis caro fœnum et omnis gloria ejus quasi flos agri*. ISA. xl. ostendi potest, quam præclarus flos fuerit defunctus; quam amœno colore variarum virtutum fuerit ornatus; quam copiosa folia bonorum exemplorum progerminaverit, et quam gratum odorem optimi exempli reliquerit; et quamvis hunc ipsum mors abstulerit, id tamen non alio fine factum, quam ut in cœlestis Paradisi hortum transplantaretur. Hinc lætum in agone canere potuisse :

« Trutz Todt, Kommher, ich foreht dich nit,
Trutz Komm, und thu ein Schnitt,
Wirst du mich weg fretzen,
Wird man mich versetzen,
In Himmlischen Garten,
Frey dich, schönes Blümelein. »

XXI. Ex occasione thematis : *Succidite arborem, et præcidite ramos ejus : excutite folia ejus, verumtamen germen radicem ejus in terra sinite*. DAN. iv. dici potest defunctum fuisse similem arbori, quam Nabuchodonosor olim in somnis vidit. Nam primo fuisse arbo-

rem magnam et fortem. « Vere enim magnus est qui magnam charitatem habet, teste Thoma Kemp. l. i. c. iii. « Vere magnus est, qui in se parvus est, et pro nihilo omne culmen honoris ducit. » 2º Proceritatem ejus ad cœlos contigisse, propter altissimam intentionem, quam omnibus operibus suis præfigere studuerat. 3º Folia, id est, proposita, et desideria ejus pulcherrima, et fructus bonorum operum nimis bonos fuisse. 4º Sub ramis illius bestias et volucres, id est, bonos et malos habitasse, et solatium quæsisvisse. 5º Ex ea vesci solitam universam carnem, quatenus per copiosam eleemosynam innumeros pauperes recreabat. Licet vero nunc morti dictum sit : Succidite arborem, et ramos, id est, vires corporis, præcidite folia, et fructus excutite; tamen etiam dictum esse : Verumtamen radicem germen ejus in terra sinite, scilicet spem resurrectionis et transplantationis in cœlestem Paradisum; quare etiam se per modicum tempus ea carere debeant, qui hactenus sub ramis ejus habitabant, tamen per spem hanc solari se debent, quod suo tempore iterum hanc arborem visuri, et tanto majori cum gaudio sint iterum fruituri, quanto longiori tempore ejus præsentia caruerunt; et quanto diutius ea fruitio durabit.

XXII. Ex occasione thematis : *Beati misericordes, quoniam misericordiam consequentur*. MATTH. vi. dici potest, multa quidem signa esse prædestinationis, sed vix ullum esse misericordiæ comparandum, utpote de quo S. Hieronymus intrepidè dixerit, non meminisse se, quod legerit, aliquem mala morte defunctum, qui libenter opera charitatis exercuit, eo quod multos habeat intercessores, impossibile autem sit, multorum preces non audiri, ut merito Tobias c. iv. hanc specialiter filio suo commendavit, dicens : « Quantum poteris, esto misericors : præmium enim bonum thesaurizas in die necessitatis; quoniam eleemosyna ab omni peccato, et a morte liberat, et non patietur ire animam in tenebras; fiducia magna erit coram summo Deo eleemosyna omnibus facientibus eam. » Itaque potest ostendi, quam liberaliter et constanter hanc virtutem exercuerit defunctus. Quamque adeo merito sperari de eo possit, quod non iverit in tenebras, sed bonam mensuram, coagitatam, confertam et supereffluentem, qualem aliis dedit, etiam ipse iterum in sinum suum acceperit.

Nota, simili modo etiam aliæ beatitudines

pro themate assumi, et defuncto applicari possunt, dicique, virtutem talem in themate contentam datam esse a Deo quasi chirographum, quo ipsum de beatitudine obtinenda assecuravit.

FONS III

Ex motivis succurrendi.

Etiam iste fons copiosissimam affert materiam pro funebribus exhortationibus. Tot enim conceptus ex eo erui possunt, quot titulos in animabus est reperire, quæ ad misericordiam ipsis exhibendam incitare possunt, qui quidem tituli plurimi sunt, ut mox apparebit.

Itaque I. Ex occasione thematis : *Es-tote misericordes, sicut Pater vester cælestis misericors est.* Luc. VI. ostendi potest 1º Quam grata sit misericordia æterno Patri, ita ut Christus hujus exercitium specialiter commendavit, et Ecclesia dixerit, illi proprium esse misereri et parcere, quamque adeo gratior multo illi futura sit misericordia, quæ filiis ejus in igne purgatorii gravissime cruciatis præstabitur. Quis enim non credat, gratissimum obsequium Regi alicui præstiturum eum, qui filium ejus dilectissimum in sævissima Turcæ captivitate detentum, crudelissimeque cruciatum suis sumptibus eriperet, Patrique suo restitueret? Cum ergo Pater æternus suos filios infinitis magis diligat, quam pater corporalis, annon merito quoque creditur incomparabiliter gratius obsequium illi præstitum iri ab eo, qui ex captivitate longe graviori filius illius eripere studuerit? 2º Quantopere defunctus conatus sit esse verus filius æterni Patris, servando mandata,tribuendo debitum cultum, et suos fratres propter Patrem diligendo, etiam inimicos juxta illud MATTH. V. *Diligite inimicos vestros, et bene facite his, qui oderunt vos, et orate pro persequentibus et calumniantibus vos, ut sitis filii Patris vestri, qui in cælis est.*

II. Ex occasione thematis : *Quod fecistis uni ex minimis meis, mihi fecistis* MATTH. XXV. ostendi potest primo, quam gratum sit obsequium futurum Christo, si animam in purgatorio detentam quis liberet. Certe S. Gertrudi quondam dixit : Qui pro peccatoribus et animabus purgantibus devote oraverit, hoc tam diligenter acceptabo, ac si ad me incarcerationum crebrius invisendo, blandis con-

solationibus suis desolationem meam sublasset, ut legitur Insinuat. I. IV. c. XVII. imo tam gratum, ac si meipsum toties pro pretio a captivitate liberasset; et hoc ipsis indubitanter restitutum in tempore opportuno secundum omnipotentiam meæ liberalissimæ pietatis, lib. V. c. XXI. Inferatur ex hoc, quanta ex una parte ingratitudo sit futura, si quis Christo hoc obsequium tam facile præstabile ausus fuerit negare; et quantam ex altera parte spem concipere possit purgatorium evadendi, si prius illum toties eripere studuerit.

III. Ex occasione thematis : *Ad te suspiramus gementes et flentes in hac lacrymarum valle* : ostendatur 1º Quam B. Virgo specialis sit Advocata purgantium animarum. Nam ipsa S. Brigittæ lib. VI. revel. dixit, nullam esse poenam in purgatorio, quæ non propter illam remissior fiat, et levior ad ferendum, quam alias fuisset. S. Robaldo Dominicano quoque Sacrificium pro defuncto ex familia offerenti animam in ulnis portans apparuit, et dixit : Vide amicum, pro quo Sacrificium Missæ offers, ut I. II. hist. Dominic. c. XIV. scribitur. Imo cuidam S. Personæ revelatum est, eam aliquoties per annum descendere in purgatorium, et innumeras animas liberare. 2º Ostendatur, cum clamor defuncti ad B. V. modo parum proficius sit, quam conveniens sit, ut nos nunc ejus loco clamemus : « Ad te suspiramus gementes et flentes in hac lacrymarum valle. Eia ergo Advocata nostra, illos tuos misericordes oculos ad nos converte, et Jesum benedictum fructum ventris tui nobis post hoc exilium ostende. » Quam libenter B. V. has preces exauditura sit, cum tantopere defunctus eandem dilexerit, et venerari studuerit.

IV. Ex occasione thematis : *Merito hæc patimur, quia peccavimus in fratrem nostrum, videntes angustiam animæ illius, dum deprecaretur nos, et non audivimus, idcirco venit super nos tribulatio.* GEN. XLII. ostendi potest 1º Quam crudele fuerit facinus fratrum Joseph, dum in cisterna clamantem fratrem non audierunt; quantoque crudelius sit futurum, si fratrem nostrum spiritualem ex eodem Christi sanguine natum, non in cisterna, sed in purgatorio inter tormenta patiamur clamare, nec exaudiamus; quam quidem immisericordiam pathetice S. Augustinus Serm. ad FF. in eremo describit, dum ait : « Cadit asinus, et omnes eum su-

blevare festinant : clamat porcus , et cum eo cæteri clamare non cessant ; clamat inter tormenta fidelis , et non est , qui exaudiat . Ecce vestra inhumanitas ! » 2º Ostendi potest quomodo illum extrahere possint AA. scilicet funiculum charitatis fraternæ eidem porrigendo , non verbo tantum aut lingua , sed opere et veritate demonstratæ .

V. Ex occasione thematis : *Multi unum corpus sumus in Christo , singuli autem alter alterius membra* . ROM. XII. ostendi potest , quomodo quotidiana experientia testetur , quod , ut S. Paulus I. Cor. XII. dicit : *Si quid patitur , unum membrum , compatiuntur omnia membra* ; quam celeriter , si sinistram manum , vel aliud membrum ignis vel scintilla corripuit , dextra manus subveniat , et ignem remove studeat . 2º Potest inferri , quanto æquius sit , ut , cum omnes homines et Christiani præcipue sint membra ejusdem corporis , et quidem incomparabiliter præstantioris , mutuum sibi auxilium præstent , ignemque sævissimum purgatorii , si forte is membrum aliquod corripuit , dispellere studeant , simulque unum alterum medium suggeratur , ad ignem hunc extinguendum . Excitentur proinde Auditores , ad eam charitatem etiam defuncto tanto copiosius præstandam , quante arctius iisdem per effectum charitatis et concordie in vita conjunctus esse studuit .

VI. Ex occasione thematis : *Miseremini mei , miseremini mei , saltem vos amici mei , quia manus Domini tetigit me* . JOB. XIX. potest ostendi . 1º Quam graves sint pœnæ purgatorii , quod scilicet juxta S. Thomam minima pœna illius excedat maximam hujus vitæ ; imo ut V. Beda loquitur , gravior sit purgatorii correctio , quam quidquid passi sunt latrones , vel SS. Martyres , vel quidquid gravius homo excogitare potest . 2º Ostendi potest , quam æquum sit , ut Auditores , qui ratione naturæ , religionis , et aliorum titulorum merito amici dici possunt , opem ferant , quam nec cani , nec feli in ignem forte cadenti negarent ; uti præclare S. Augustinus indicavit , dum dixit : « Cadit Asinus , et omnes eum sublevare festinant , clamat porcus , et cæteri cum eo clamare non cessant : clamat inter tormenta fidelis , et non est , qui adjuvet , ecce vestra inhumanitas . »

VII. Ex occasione thematis : *Et vos omnes , qui transitis per viam attendite , et videte , si est dolor , sicut dolor meus* . THR. III. Ostendi potest 1º Quam vere dicere possint

animæ purgatorii , non esse dolorem suo similem . Id quod facile probari potest , tum tesmonio Doctorum , et SS. Patrum ; tum etiam testimonio illius Monachi , qui , cum in mentis excessu vidisset tormenta purgatorii , reversus ad se dixit : « Nulla hominis lingua exprimere , nulla æstimatio concipere potest varietatem , multiplicitem , et gravitatem suppliciorum , quibus me aspiciente purgandi subdebantur . Testis mihi est Deus , quia si quis me et cunctos amicos meos affecisset omnibus injuriis et pœnis quæ possunt homini in hac vita irrogari , vel etiam occidisset , et viderem illum deputari tormentis a me conspectis , ego millies , si fieri posset mortem pro ejus ereptione subire paratus essem , adeo pœnæ illæ , quas in purgatorio vidi , excedunt mensuram et modum cujusvis doloris , angustiae , amaritudinis , ac miseriæ hujus vitæ ; verumtamen , qui ibi dire admodum cruciantur , paulatim ad tolerabiliora transeunt . » Ita Ludovicus Blosius in Monili. c. XII. 2º Ostendi potest , quod illi , qui transeunt per viam , sint morales hujus vitæ . Ipsi enim proprie adhuc sunt viatores . Ad hos nunc merito clamant animæ , rogantque ut ad gravitatem pœnarum oculos animumque reflectentes , misericordiae affectum concitare studeant . Hic enim proprie locum habet illud S. Davidis PSAL. XXVIII. *In mediatione mea exardescet ignis* , charitatis scilicet ad misericordiam impellentis .

VIII. Ex occasione thematis : *Heu , mihi ; quia incolatus meus prolongatus est !* Ps. CXIX. ostendi potest 1º Quam gravis efficiatur pœna purgatorii ex temporis diuturnitate , et desiderio videndi Deum . Potest hoc desiderium siti comparari , quæ merito excedit omnia tormenta , uti dives Epulo testatus est , dum de hac sola questus est . Potest eum in finem exemplum afferri ægri illius qui optione facta per angelum , maluit tribus horis in purgatorio , quam tribus annis in lecto manere , sed hora vix elapsa ab Angelo visitatus , cum vix horam se insumpsisse in purgatorio audivisset (licet ipse se multis annis ibi fuisse putarit) mutari petiit pœnam ; affirmavitque , se libentius trecentos annos in morbis , quam in Purgatorii pœnis horam consumere velle : uti in Spec. Exempla . V. Infirmis ex. VII. legitur . 2º Ostendi potest , quomodo , cum defunctus tanta sit cruciatus pœna , petat ab Auditoribus , ut extremum digiti intingant in aquam , id est , saltem

pauculas preces et opera pro ipso offerant, sicque poena illius relevent, quam autem durum sit, tam leve obsequium denegare.

IX. Ex occasione thematis : *Sitivit anima mea ad Deum fontem vivum, quando veniam, et apparebo ante faciem Dei.* Ps. xli. ostendi potest quam gravem poenam sentiant animæ purgantes ex dilatione beatitudinis, ita ut merito dicere queant cum David. Ps. xli. « Fuerunt mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte, dum dicitur mihi quotidie, ubi est Deus tuus? » Si enim Joannes Sancier Sacerdos e Soc. Jesu adhuc in hac vita existens tanto ferebatur desiderio in Deum, ut fassus fuerit, si certo sciret, se aliquo die non moriturum, hanc scientiam sibi sufficientem fore ad vitam præ languore eripiendam; quantum dolore et languorem credi par est, animas purgatorii sensuras, quæ haud dubie desiderio incomparabiliter majorè feruntur in Deum extra, quam intra corpus. Inferatur proinde, quam æquum sit, ut, cum defunctus adhuc in hac vita existens desideria suorum amicorum cum tanto labore impleverit, nunc et ipsi vicissim ipsius appetitum tanto citius perfectiusque satiare studeant, quanto leviori labore ad hunc finem est opus.

X. Ex occasione thematis : *Qui pronus est misericordiam, benedicetur, de panibus enim suis dedit pauperi.* Prov. xli. ostendi potest, commune esse proverbium Germanorum : « Kirchen geben versaumet nicht, ungerecht Buth bereicht, Almosen geben erarmet nicht. » Hinc Salomon Prov. xli. dixit : « Alii dividunt propria, et ditiores fiunt; alii rapiunt non sua, et semper in egestate sunt. Qui dat pauperi, non indigebit. » Id suo exemplo testatus est Erdicius civis Romanus, qui cum famis tempore quadringentos mendicos nutritisset, et fame cessante omnes curribus in patriam revehi jussisset, audit a Deo : « Erdici, ex hac die non deficiet tibi et semini tuo panis in æternum. » Spec. Exempl. dist. ix. ex. 130. Unde inferri potest multo magis hanc benedictionem sperari posse ab iis, qui misericordiam erga purgantes animas præstiterint, suisque operibus effecerint, ut ab angelis in cœlestem patriam deportarentur. Quare adhortandi Auditores, ut, quandoquidem tam præclaram habeant occasionem, similem misericordiam erga defunctum exercendi, eam non negligant, sed certo sibi persuadeant, defunctum non modo spiritualia, sed etiam temporalia bona illorum

de cœlo plus deinceps precibus suis promoturum, quam in terris vivus fecerat.

XI. Ex occasione thematis : *Facite vobis amicos de Mammona iniquitatis, ut, cum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula.* Luc. vi. dici potest, nunquam nos magis necessarios habere Patronos, quam in hora mortis et judicii, quia ibi agitur de æterna felicitate vel acquirenda, vel amittenda. 2º Probari potest non esse fideles amicos, quam animas e purgatorio liberatas, ut quæ agnoscant magnitudinem collati beneficii, nec destitutæ sint, donec etiam liberatorem suum eoperducant. Hinc aliquando e somno aliquem excitant, monueruntque, ut cito confiteretur qui post confessionem subita morte mortuus est. Sed et de alio scribit P. Stephanus Binellus in I. de statu anim. c. i. Quod, cum in agone tantum angustaretur ob timorem judicii, subito aer se aperuerit, et decem millia candidissimorum Equitum ad ipsum descenderint, dixerintque : « Bono animo esto, vir bone. Nam ad te venimus, ut in hoc ultimo et periculoso certamine tibi assistamus, cumque ille præ gaudio in lacrymas resolutus quæreretur, quando tam insperatam gratiam fuisset promeritus? » Responderunt illi, se esse animas ipsius precibus et auxilio redemptas, atque adeo acceptum beneficium nunc compensare velle. Itaque excitari possunt Auditores, ad ipsum etiam defunctum sibi amicum faciendum, ut eum suo tempore consolatorem habere possint.

XII. Ex occasione thematis : *Qua mensura mensi fueritis, eadem remetietur vobis.* Luc. vi. dici potest, solere nonnunquam ab aliquibus curiosam hanc quæstionem moveri; quodnam tandem sit hospitium in universo orbe, in quod maxima pars viatorum ad tempus diverti solet? Et post varias responsiones, et divinationes tandem optima censetur resolutio, quæ dicit, illud esse purgatorium. Et si enim major pars hominum, ut plerique Auctores censent, in infernum detrudatur, hic tamen non ad tempus tantum habitant, atque adeo carcer potius perpetuus dici meretur. At in purgatorio plerique ex electis ad tempus divertunt, ut purgentur. Quemadmodum tum ex severitate justitiæ divinæ; tum ex variis historiis constat. Cum ergo, ut sæpius ostensum est, Purgatorium ob multitudinem et gravitatem poenarum acerbissimum sit, merito quivis prudens, et salutis suæ amans mature sibi de tali remedio prospicit, quod efficacissimum sit, ad se a tali

pœna liberandum; tale autem medium ab Ascetis reputatur misericordia defunctis præstita; cum enim ex una parte Christus: Quod uni ex minimis suis præstatur, sibi præstitum censeat; ex altera vero parte promiserit, quod, qua mensura mensi fuerimus, eadem nobis remetiendum sit, merito, qui animas sæpius, et in his etiam Christum ex purgatorio liberavit, sperare poterit, similem se charitatis mensuram olim accepturum, et aut omnino a purgatorio liberatum iri; aut certe non diu ibi mansurum, id quod variis historiis confirmari potest. Hortetur proin exhortator Auditores, ut præsentem occasionem defuncto succurrendi tanto promptius arripiant, quanto magis ille propter varios titulos, quos commemorare potest et laudare, sed præcipue propter virtutem suam, tale charitatis officium est promeritus.

XIII. Ex occasione thematis: *Date et dabitur mensuram bonam, confertam, coagitatam et supereffluentem dabunt in sinum vestrum.* Luc. vi. dici potest, multa quidem esse media, quibus infinita Dei in homines liberalitas provocari possit. Sed nullum perinde ad hunc finem utile, efficacque esse, ac misericordiam. Cum enim Deus ex una parte sit zelator honoris sui, propriumque illi sit misereri, et parcere, nunquam patietur, ut ab homine in liberalitate vincatur, sed potius, ut divitiarum suarum et liberalitatis infinitam abundantiam ostendat, centuplum pro simplici beneficio compensat. Hinc nil adeo S. Scriptura, quam misericordiam commendat. Hinc Mich. c. vi. dicitur: *Indicabo tibi, o homo, quid sit bonum* (præ reliquis intellige) *et quid Dominus* (specialiter) *requirat a te, utique facere iudicium et misericordiam.* Hinc Christus misericordiam Patris cœlestis dumtaxat, et nullam aliam virtutem specialem imitandam proponit, dicens Luc. vi. *Es-tote misericordes, sicut Pater vester misericors est.* Quod si autem hæc de quavis misericordia recte dicuntur, principaliter tamen locum habent in misericordia defunctis præstita, uti ex tribus conditionibus intelligitur, ex quibus plerumque magnitudo et præstantia misericordiæ æstimatur; nimirum primo ex *qualitate personæ, cui datur*; quo enim hæc miserior et dignior, et quo minus se juvare potest, tanto major est elemosyna; atqui constat, nullam miseriam cum tormentis purgantium animarum comparari posse. Constat item nullum eis competere remedium ad se liberandas. Constat, esse jus-

tissimas, Deoque gratissimas, atque ita dignas tali favore. 2° *Ex qualitate elemosynæ, seu rei, quæ datur*; quo enim hæc abundantior est, et ad miseriam tollendam aptior, tanto præstantior est misericordia: atqui auxilium defunctis præstitum amplissimum est, utpote, quod omnia misericordiæ corporalis opera eminentiori longe modo comprehendit, qui enim v. g. Sacrificium Missæ, vel communionem pro iis offert, pascit eas SS. Christi corpore; potat S. Sanguine, et nectare cœlesti; facit cooperiri nudos, veste gloriæ; non tantum visitat ægrotos seu afflictos, sed etiam efficaciter a malis liberat: redimit captivos ex severissimo carcere: et effectum, qui per sepulcrum potissimum intenditur, scilicet auxilium spirituale abundanter communicat. 3° *Ex qualitate affectus, cum quo datur.* Quis autem major affectus esse potest, quam illius, qui se ipsum fructu satisfactionis ad propria debita solvenda necessario spoliatur, ut eum animabus transcribat non sine periculo, easdem pœnas ex defectu solutionis incurrendi? Annon hic vere dicitur, maiorem charitatem neminem habere, quam qui dat animam pro amico suo? Facilis inde erit digressio ad opem pro defuncto petendam.

XIV. Ex occasione thematis: *Noli timere; plures enim nobiscum sunt, quam contra nos* IV. Reg. cap. vi. dici potest solere Reges et Principes semper secum corporis custodes (*Leibgarde*) habere; idem autem cuivis homini tanto magis procurandum esse, quanto pluribus ab hostibus non temporalem dumtaxat, sed æternam mortem inferre molientibus oppugnatur; nullos autem meliores custodes esse, quam animas, quia hæc præ aliis volunt et possunt juvare: volunt, quia beneficii accepti magnitudo eas urget: possunt, quia comittante misericordia quodvis auxilium a Deo facile impetrant. Hinc Eccl. xx. c. *Conclude elemosynam in sinu pauperis et hæc pro te exorabit, ab omni malo.* Si ergo Ludovicus rex Galliæ propria manu elemosynam pauperibus distribuit, dicens, hos esse optimos custodes corporis, et Regni sui; quidni idem potiori jure erga animas defunctorum fiat? Afferatur subinde unum vel alterum exemplum, quo ostendatur, quam fideliter succurrant, et ab hostibus defendant, v. g. Eusebii Ducis Siciliæ, quem contra Ostorgium quadraginta millia redemptæ animæ in specie candidi exercitus defenderunt; aut militis, quem in cœmeterio pro ipsis orare solitum, mortui e sepulchris

prodeuntes contra inimicos sunt tutati, uti in Spec. Exempl. videre est. Applicatio erit facilis ad defunctum. Præcipue si ostendatur, ipsum in vita adhuc valde sollicite quævis mala a suis domesticis aliisque addictis impulsasse.

XV. Ex occasione thematis : *Date nobis de oleo vestro.* MATTH. XXV. dici potest animas defunctas aliqua ex parte posse comparari Virginibus fatuis quæ non de sufficienti oleo sibi providerant; hinc exclusas ad tempus a cœlestibus nuptiis non sine maximo suo dolore : quia tamen paratus est adhuc sponsus eas admittere, ubi lampades sufficienter instructas habuerint, ideo ad nos eas modo clamare : *Date nobis de oleo vestro.* Quandoquidem ergo nil nobis decedit, si oleum misericordiæ porrigamus; sed illæ certo gratiam et occasionem comparandi novi olei nobis impetraturæ sunt, liberales esse nos oportet in oleo hoc offerendo; ad quod faciendum exhortandi erunt Auditores illam Tobiae c. IV. sententiam usurpando : « Quantum potueris, esto misericors; eleemosyna enim a morte, et ab omni peccato liberat, et non patietur ire animam in tenebras. »

XVI. Ex occasione thematis : *Est autem Jerosolymis probatica piscina.* Jo. V. ostendatur talem piscinam esse purgatorium, in qua jaceat multitudo magna languentium, aridorum, claudorum, cæcorum expectantium aquæ motum, id est, lacrymarum, quas viventes pro mortuis effundunt, effectum, sed hominem, pro dolor, illas non habere, qui eas in has aquas demittat. Excitandi proin AA. ut ipsi angeli vice fungantur et has aquas in corde suo moveant, simulque etiam defunctum in has aquas demittant, ut suo tempore, et ipsi similem vicissitudinem exspectare possint.

XVII. Ex occasione thematis : *Collocavit Deus ante Paradisum voluptatis Cherubim, et flammeum gladium atque versatilem ad custodiendam viam ligni vitæ.* GEN. III. dici potest per hunc gladium flammeum, ut S. Bruno in Ps. cxviii. interpretatur, merito intelligi purgatorium, utpote per quod perinde arceantur animæ a paradiso cœlesti, ac per flammeum illum gladium; versatilem vero dici, quia cum celeritate per eum fideles transibunt, et mediantibus viventium suffragiis cito liberabuntur. Exhortandi proinde Auditores, ut dicant cum Davide II. REG. c. XXIV. *Vertatur obsecro manus tua contra me, offe-*

rantque holocausta et pacifica, ut propicietur Deus, et plaga a defuncto avertatur.

XVIII. Ex occasione thematis : *Petrus versabatur in carcere, oratio autem fiebat sine intermissione ab Ecclesia ad Deum pro eo.* ACT. c. XII. n. 5. dici potest idem contingere animabus purgantibus, ut quæ et ipsæ jussu supremi Regis includantur in carcere et dentur quatuor quaternionibus militum id est, Diabolis custodiendæ, et per portam ferream, id est, gravissimas pœnas, et justitiam divinam cohibeantur, quo minus libere in cœlum evolare possint ! Quia tamen ab Ecclesia pro illis sine intermissione oratur, ideo mitti a Deo Angelum, qui dicat : *Surge velociter, circumda tibi vestimentum tuum*, id est, gloriæ divinæ, ducatque illas ad conspectum Dei per portam ferream ultro apertam. Itaque cum timeri possit, ne etiam defunctus in istum carcerem coniectus sit, excitandi Auditores, ut sine intermissione pro illo orent, ut sic et ipse per Angelum e carcere educatur.

XIX. Ex occasione thematis : *Fer prandium quod habes in Babylonem Danieli, qui est in lacu leonum.* DANIEL. XIV. dici potest purgatorium vere dici posse locum leonum, eo quod animæ ibi sedeant inter cruciatus, et gravissima fame, seu desiderio beatitudinis vexentur, ac proinde Angelos suos custodes apprehendere nos in vertice, excitando nos ad misericordiam et suadendo, ut bona opera, quæ pro nobis ipsis paraveramus, ipsis transcribamus et portemus. Quam proinde celeriter ac prompta mente descendere ad ipsas cum Angelis debeamus et dicere : *Serve Dei, tolle prandium* (vel auxilium), *quod tibi misit Deus.* Et respondebunt illæ haud dubio : *Recordatus es mei Deus, et non dereliquisti diligentes te*; applicatio ad defunctum non erit difficilis.

XX. Ex occasione thematis : *Tunc Nabuchodonosor repletus est furore et præcepit, ut succenderetur ignis septuplum, quam succendi consueverat.* DAN. VII. dici potest, Regis nomine merito Deum iratum intelligi; fornacis autem nomine Purgatorium, quod, ut S. Bonav. ser. III. de mortuis ait, septuplum, id est, universaliter acrius urit, quam aliquis ignis, vel aliqua pœna præsentis vitæ. Per tres pueros autem Deum benedicentes recte intelligi animas, ut quæ nil aliud in fornace illa faciunt, nisi Deum benedicere. Quare nil aliud superesse, quam ut nunc aliquis venias similis Filio Dei (id est miseri-

cors, sicut Pater in coelis) et suo auxilio excutiat flammam ignis de fornace, et faciat medium fornacis, quasi ventum roris flantem. Ad quod proinde officium assumendum erunt Auditores excitandi.

FONS IV.

Ex mediis.

Ex hoc fonte plurimi etiam conceptus desumi possunt: tot scilicet, quot media suppetunt ad animas liberandas, estque vel ideo etiam aptior ad exhortationes habendas, quia medium per aptam aliquam similitudinem proponi et deduci potest. Modo in his et aliis similibus exhortationibus semper studeat Exhortator, ut aliquid ad laudem defuncti pertinens inferatur, quo ostendatur, dignus esse, ut per tale medium ei succurratur.

Itaque I. Ex occasione thematis: « *Quantumque Spiritus Domini malus arripiebat Saul, David tollebat citharam et percutiebat manu sua, et refocillabatur Saul, et levius habebat.* REG. XVI. dici potest per Spiritum Domini malum intelligi Diabolum, animas in purgatorio cruciantem; per David ipsum Christum; hic enim est coram Deo pulcher aspectu, decoraque facie, et nimis dilectus; per citharam autem Eucharistiam, quia hæc per anagramma idem significat, ac cithara Jesu. Per servos denique Saulis, qui adduxerunt et constituerunt David, significari pios Christianos, qui vel communionem vel Sacrificium Missæ offerunt pro defunctis; unde ostendendum erit, quam prosit hoc medium liberandis animabus purgantibus; atque ad illud adhibendum auditores excitandi. Vid. *die beilsame Kurtzweil* fol. 39.

II. Ex occasione thematis: *Sume citharam, circui civitatem.* ISAI. XXIII. narrari potest fabula de Orpheo, Eurydicem uxorem suam ab inferis per citharam suam reducente. Aut de Ansberta maritum suum per citharam ex Turcæ manibus eripiente, ut P. Jacobus Biderman in suis acroamatis narrat; et per citharam Eucharistia intelligi, tum propter supra dictum anagramma; tum quia loco corporis citharæ quantitas Eucharistia sine substantia existens; loco fidium vero majorum attributa divina, (puta omnipotentia, sapientia, bonitas, immensitas, immortalitas) minorum vero virtutes in eadem Eucharistia elucentes (puta humilitas, cha-

ritas, obedientia, zelus gloriæ Dei, patientia) intelligi possunt; vel si placet, etiam oratio citharæ comparari potest, juxta illud Ps. XLII. « Confitebor tibi in cithara Deus, quare tristis es anima mea (defuncti scilicet) et quare conturbas me (lacrymis et laboribus tuis). Spera in Deo quoniam adhuc confitebor tibi, (orans pro te) salutare vultus mei et Deus meus. » Excitandi proinde Auditores, ut sumant citharam, et sonare incipiant, nec dubitent, quin animam a se petitam efficacius multo, quam Orpheus Eurydicem sint liberaturi.

III. Ex occasione thematis: *Panem et vinum super sepulturam justi constitue.* TOB. IV. dici potest, esse laudabilem consuetudinem in aliquibus locis, ut super sepulchro defuncti per aliquot dies cibis et potus constituatur, et postea pauperibus dividatur. Hunc morem autem tanto constantius erga defunctos observandum, quanto melior occasio offertur, præstantissimum panem corporis, et vinum sanguinis Christi offerendi, quantoque avidius illum animæ desiderant, utpote præ aliis mediis utilem ad liberationem citius procurandam. Hinc cum quidam alicui aliquot Sacrificia post mortem persolvenda promississet, et legere neglexisset, mortuus apparens graviter de fide non servata questus est. Cumque alter diceret, se multa alia opera pro eo obtulisse, clamavit defunctus: « Sanguinem, sanguinem exposco. » Certe B. Joannes de Alvernia post factam in sacro consecrationem vidit animas velut flammæ ex igne copiose sursum evolantes uti Dauroltius in catech. histor. a. VIII. rit. XXI. ex. 6. Recte ergo quidam animas sic loquentes introduxit:

« Wir leyden grosse Hungers-Noth,
Ach Speist uns mit der Engel-Brod!
Sehr dürstig macht uns dieze Gluth,
Ach trancket uns mit Christi Bluth! »

Ostendatur subinde, quanto desiderio et devotione defunctus frequenter hunc panem et vinum in vita sumpserit, quantoque adeo vehementius desiderium eorum nunc sit habiturus.

IV. Ex occasione thematis: *Venite post me, faciam vos piscatores hominum.* MATH. IV. dici potest, esse quidem commune proverbium: Per pisces et aves multi periire scholares.

« Durch Fischen, und durch Vogel fangen,
Ist mancher Student zu Grund gängen. »

« Hie lieg ich, und schrey über dich,
Geb nicht fürüber, und beth für mich. »

Verum autem piscandi animas defunctorum esse non modo non noxiam, sed summe salutarem ad salutem obtinendam. Itaque ostendatur, 1° Quæ instrumenta ad hanc piscationem sint necessaria, scilicet intentio velut virga, per quam esca porrigatur: funiculus triplex charitatis erga Deum, proximum et seipsum qui proinde difficulter rumpitur; hamus duplex justitiæ et misericordiæ divinæ: esca varia bonorum operum orationis, eleemosynæ et jejunii. 2° Quod per hanc piscationem tales pisces attrahantur, qui in ore habeant staterem, quo totum debitum suum homo possit persolvere, atque adeo se et animas a purgatorii pœnis liberare. Itaque excitandi Auditores, ut sibi illud Christi imperium MATTH. XVI. applicent: « Vade ad mare (Purgatorii) et mitte hamum, et cum piscem, qui primus ascenderit, tolle, et aperto ore ejus invenies staterem (charitatis divinæ) et illum sumens da eis pro me et te. » Proderit hunc in finem narratio historiæ de puero super sepulchrum matris orante, qui visus est aureo hamo, et funiculo argenteo pulcherrimam animam extrahere, uti Spec. Ex. d. g. ex. CXLIII. refertur. Vid. in der beylsamen Rutzweil a fol 9. usque ad 26.

V. Ex occasione thematis: *Sancta et salubris est cogitatio pro defunctis exorare, ut a peccatis solvantur*. II. MATT. XII. dici potest aliquos solere ad pisces capiendos appendere pro esca pilulas, ex variis aromatibus confectas, utpote, quas mira aviditas a piscibus devorari simulque hamum attrahi, experientia doceat; simile medium autem pro animabus piscandis adhibendum, scilicet globulos rosarii seu orationem Dominicam, salutationem angelicam; has enim pilulas, utpote ex præstantissimarum virtutum, encomiorum et petitionum aromatibus compositas ab ipso Christo et Ecclesia miram vim habere ad animas defunctorum ex purgatorio extrahendas. Hinc non semet easdem ipsæmet animæ expetierunt, certe Conradus de Ospida, cum pro anima auxilium ab eo poscente orationem Dominicam recitasset, audivit rogantem, ne desisteret ab hac oratione, neque enim explicari posse, quantum inde solatium conciperet; paulo post vero gloriosa apparens summas pro collato orationis beneficio gratias egit. Hinc merito quidam sepulchris suorum amicorum hos versiculos inscribi curaverunt.

Ostendatur subinde (si cum veritate dici queat) quantopere etiam defunctus semper orationis fuerit studiosus, quam diligenter et constanter pro defunctis oraverit, quamque adeo mereatur, ut similem misericordiam ipse quoque experiatur. Introduci proinde potest ad suos amicos sequentia suspiria emittens:

« Sebet, wie es mir so übel gebet,
Ach helfft mir doch durch viel Gebeth. »

Vide in der beylsamen Kurtzweil fol 27.

IV. Ex occasione thematis: *Ego Daniel lugebam trium hebdomadarum diebus, et posui faciem meam ad Dominum Deum meum rogare et deprecare in jejuniis sacco et cinere*. DAN. X. dici potest videri Daniele suum exemplo confirmare, jam olim viguisse salutarem consuetudinem, trigesimum pro defunctis celebrandi, et in frequentibus assidueque precibus insumendi; *Multum enim valet deprecatio justî assidua* JAC. V. Sed et ipse Deus hunc morem approbasse et commendasse videtur, dum Danieli dicto modo oranti dixit: « Noli metuere, Daniel, quia ex die primo, quo posuisti cor tuum ad intelligendum, ut te affligeres in conspectu Dei tui, exaudita sunt verba tua. » Itaque excitandi Auditores ad tam salubrem consuetudinem retinendam, et orationem per triginta dies continuandam, memores, quantam sollicitudinem et charitatem defunctus non solum per triginta dies, sed forte etiam annos pro eorum commodis promovendis impenderit.

VII. Ex occasione thematis: *Conclude eleemosynam in sinu pauperis, et hæc pro te exorabit ab omni malo* Eccl. XX. dici potest inter alia media ad pisces capiendos etiam sanguisugas adhiberi. Eas vero in spiritali piscatione animarum præ reliquis mediis salutares esse; intelligi autem per illas eleemosynam, utpote per quam nimis divitiæ, sicuti per sanguisugas nimis sanguis extrahitur. De cujus proin efficacia afferri imprimis potest testimonium Eccl. c. II. dicentis: *Ignem ardentem extinguit aqua, et eleemosyna resistit peccatis, et Deus prospector est ejus, qui reddet gratiam*. Deinde S. Chrysost. ser. IX. super Matth. memorabilis hæc sententia: « Eleemosyna amica Dei consistit et semper ei propinqua, pro quibuscumque ma-

luerit, facile munus gratiæ impetrat, vincula peccatorum ipsa dissolvit, fugat tenebras, extinguit ignem. Huic cum multa fiducia portæ cœli aperiuntur, et veluti Regina intrante nullus custodum qui assistunt, audet dicere: Quæ es tu? Vel undē? Sed omnes eam e regione suspiciunt. » Ad hanc proinde eleemosynam excitandi Auditores illis S. Tobiae c. iv. verbis: « Quantum potueris, esto misericors; si multum tibi fuerit, abundanter tribue; si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impertiri stude. Coronat Deus voluntatem, inquit S. Augustinus in Ps. ciii. ubi non invenit facultatem; nemo dicat: Non habeo, charitas de sacculo non erogatur. » Claudatur postea exhortatio ostendendo; quod implenda suo tempore sit altera pars sententiæ citatæ: Et hæc probe exorabit ab omni malo, nempe peccati, infirmitatis, infortunii, malæ mortis, purgatorii. Vide in *der beylsame kurtzweil* fol. 52. ubi in fine junguntur duo versus, qui pro epologo adhiberi possunt. Nempe:

» Secht wie die Flammen schlagenaus;
Ach durch Allmosen hefft uns draus! »

VIII. Ex occasione thematis: *Tollens autem Respha filia Aia cilicium; substravit sibi supra petram ab initio mensis, donec stillaret aqua super eos de cœlo, et non dimisit aves lacerare eos per diem, neque bestias per noctem* II. REG. XXI. ostendi potest, quomodo ultimum charitatis officium defuncto præstari debeat; quid enim per suspensos filios Saulis aliud intelligitur, inquit Thomas Cantipratanus lib. II. Apum. nisi animæ in purgatorio excruciatæ. Has Respha, id est, fidelis amicus juvare debet vigiliis, vel labore initio mensis, hoc est, defectus vitæ in morientibus, secundum quod ECCL. cap. xxii. dicitur: *Super mortuum plora; defecit enim lux ejus.* Hæc ab avibus et bestiis, hoc est, tortoribus Dæmonibus lacerari non sinas exorando suppliciter Deum, nec a laboribus cesses, donec stillet aqua de cœlo super infectos et pietate divina eas confidas liberatas. Ita ille. Unde applicatio facilis ad defunctum, tantoque magis impelli possunt ad hoc obsequium Auditores, quanto magis eidem quocumque titulo conjuncti extiterunt.

IX. Ex occasione thematis: *Scitote, quoniam exaudiet Dominus preces vestras: si manentes permanseritis in jejuniis et orationibus in conspectu Domini.* JUDIT. iv. dici po-

test, videri animas purgantes similes illi lunatico, de quo MATTH. c. xvii. ait, quod Pater eum Christo offerens dixerit: « Domine miserere filio meo, quia lunaticus est, et male patitur, nam sæpe cadit in ignem et crebro cadit in aquam. Et obtuli eum Discipulis tuis, et non potuerunt eum curare. » Nam et hæc animæ utique graviter cruciantur, et in ignem vehementissimum, et aquam profundissimam tribulationum ceciderunt. Unde clamant cum S. Davide Ps. lxxviii: « Salvum me fac Deus, quoniam intraverunt aquæ usque ad animam meam: veni in altitudinem maris, et tempestas demersit me: laboravi clamans, raucæ factæ sunt fauces meæ. » Et si vero etiam multis interdum offerantur liberandæ per orationes; non possunt tamen eas liberare, quia hoc genus Dæmoniorum non ejicitur, nisi in oratione, et jejunio, præcipue generali sive abstinentia a peccatis. Hinc de filio quodam in Spec. Exempl. V. Defuncti, legitur, qui triginta annis pro patre defuncto constanter oraverat, nec tamen eum liberare poterat, quia semper in peccato mortali preces offerebat. Ergo curandum, ut Deus dicere possit, quod Danieli c. x. dixerat olim: « Ex quo posuisti cor tuum ad intelligendum, ut te affligeres in conspectu Dei tui, exaudita sunt verba tua. » Ostendendus proinde modus afflictionis variæ, spiritualis scilicet, per abstinentiam a peccato, et vindicta inimicorum compressionem inordinatorum desideriorum; et corporalis per abstinentiam, et patientiam in sufferendis miseriis corporalibus.

X. Ex occasione thematis: *Sub umbra illius, quem desideraveram sedi et fructus ejus dulcis gutturi meo.* CANT. ii. dici potest, etsi hæc verba communiter ad Christum et Ecclesiam applicentur; merito tamen posse etiam animabus purgantibus applicari, ita ut ille quoque fateantur, se non modicum levamen æstus nimii ab auxiliatoribus sentire, fructumque eorum, quem de operibus suis, illis applicant, dulcem gutturi suo esse. Hinc ostendendum, quomodo quis fructum operum suorum pro animabus applicare possit, quantaque dulcedo seu solatium ex iis in animas redundatura sit. Vide *die beylsame Kurtzweil* fol. lxxvii. ubi reperies sequentes versus ad eundem finem factos.

« Nach Gottes Angesicht seufftzen wir.
Ach durch gute Werch mact auf die Thür! »

XI. Ex occasione thematis : *Facite vobis amicos de Mammona iniquitatis, ut cum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula.* Luc. vi. dici potest, per Mammonam iniquitatis recte intelligi posse indulgentias, quæ animabus applicari possunt, hæ enim vera Mammona iniquitatis dici queunt; quatenus sunt divitiæ ad debita, per iniquitates contracta dissolvenda ordinate. Ostendatur proinde, quam efficax medium ad animas cito liberandas sint indulgentiæ, præcipue plenariæ. Demonstratur dein, quam frequentes occasiones habeant Auditores ad ejusmodi indulgentias defuncto applicandas, præsertim si sunt Congregationi Rotarii inscripti, quamque adeo multos amicos sibi facere possint per ejusmodi indulgentiarum applicationem. Vide *beylsime Kurtzweil* fol. 85.

XII. Ex occasione thematis : *Pater Abraham, misere mei, quia crucior in hac flamma.* Luc. xvi. ostendi potest. 1º Quam gravis et vehemens sit ignis purgatorii, ita ut secundum Cæsarium Arelatensem hom. VII. durior sit, quam quod potest poenarum in hoc sæculo aut videri, aut cogitari, aut sentiri: secundum S. Hieronym. et aliorum sententiam sola diurnitate ab infernali igne differat. 2º Ostendatur, quibus mediis extingui possit hic ignis, scilicet iisdem, quibus ignis materialis extingui solet, nempe aquis lacrymarum piarum et utilium, sanguine, Christi copiose affuso, lacte, id est, B. Virginis patrocinio ipsius animabus impetrato, aut Reliquias Sacras, id est, pia Deoque grata opera in flammam projiciendo. Incitentur proin Auditores ad aliquod ex his mediis applicandum.

XIII. Ex occasione thematis : *Quiserit ex vobis homo, qui habet orem, et si ceciderit hæc sabbatis in foveam, nonnetenebit et levabit eam?* MATTH. xii. dici potest, quam horrenda sit fovea, in quam inciderunt animæ purgantes; ita ut merito clament: « Foderunt foveam animæ meæ; » et ex illa opem nostram invocent, sicut olim Joseph in cisterna constitutus. Cavendum itaque, ne, si petitam opem non feramus et nos in eandem conjecti dicere cogamur cum fratribus Joseph. GEN. xlii. « Merito hæc patimur, quia peccavimus in fratrem nostrum, videntes angustiam animæ illius, dum deprecaretur nos, et non audivimus. Idecirco venit super nos ista tribulatio. » Itaque ostendendum erit, quomodo animas ex hac fovea educere possimus, scilicet porrigendo scalam SS. Sacri-

ficii, per quam Deus descendit ad nos, et ad illum. 2º Funiculum Rosarii aut aliarum similium precum porrigendo. 3º Porrigendo manum per largitionem eleemosynæ. 4º Projiciendo arbores aut alias similes materias, uti fossæ impleri et per ea aditus ad muros fieri solet. Quomodo etiam elephantis socios in foveam lapsos liberare dicuntur. Possunt autem per has arbores intelligi bona opera mortificationis, obedientiæ, charitatis aut aliarum virtutum. Vide Fab. tr. de fest. in commem. Anim. eo. 6.

FONS V.

Ex impedimentis.

Ex hoc fonte etsi parcius sumenda sit materia pro exhortationibus, utpote non adeo copiosa, tamen negligi non debet, cum multum prosit ad falsas opiniones de animarum statu eximendas.

Itaque I. Ex occasione thematis : *Ipsæ Sathanas transfigurat se in Angelum lucis.* II. Cor. xi. ostendi potest, quantopere Dæmon conetur impedire liberationem animarum, eumque in finem recitari pulchra historia de S. Theobaldo Episcopo, qui triginta Missas ab anima petitas pro sui liberatione, nunc per fictitum incendium; nunc per discordiam inter cives confectam; et tandem per ludicram civitatis oppugnationem a Sacrificio offerendo impedire conatus est, uti in Spec. Exemp. d. VIII. ex. LXIV. videre est. Exponenda ergo similia impedimenta, scilicet amor proprii commodi, amor amicorum; et amor peccatorum in periculo suæ salutis existentium, quæ proinde omnia impedimenta ut Auditores fortiter rejiciant, animandi erunt. Vide *die beylsime Kurtzweil*.

II. Ex occasione thematis : *Quid prodest homini, si universum mundum lucretur, animæ vero suæ detrimentum patiat?* MATTH. xvi. dici potest, hunc esse potissimum astum, quo Dæmon multos illaquere, et ab auxilio animabus ferendo impedire conatur. Quod scilicet charitas a se ipso incipiat: quod nemo bonus sit, qui sibi nequam est. Unde ostendendum primo, quod non agant contra charitatem, quia juvando animas, certius, abundantius, et citius salutem consequuntur, quam si omnes vires ad seipsos juvandos converterent, uti fuis-

sime et solidissime P. Jacobus Monfort. in tract. demiser. animabus præstanda ostendit.

Probetur 2° Quod potius agat contra charitatem ordinatam erga se, qui non impedit operum suorum fructum ad animas juvandas, eo quod se inexplicabili illa majori gloria per totam æternitatem fruenda privet. Vide *beylsame Kurtzweil* fol. 250.

III. Ex occasione thematis : *Justus Dominus in omnibus viis suis, et sanctus in omnibus operibus suis.* Ps. CXLIV. dici potest, etiam ex hoc capite multos non parum ab auxilio defunctis ferendo impediri, quod, sicut Reges et Principes hujus mundi non libenter habent, ut quis per intercessionem suam viam Justitiæ suæ impediatur, ita et Deus tanto ægrius sit laturus, si quis justitiæ suæ cursum impedire conetur, quanto justius et sapientius ipse eam pœnam decrevit. Itaque solide refutetur hæc objectio, ostendaturque Deum non judicem dumtaxat, sed etiam Patrem esse tenerrime amantem suos filios; non justum dumtaxat, sed etiam misericordem infinite, atque adeo vel maxime desiderare, ut per opera nostra et auxilia justitiæ ipsius satisfiat vel per intercessionem varias ira ejus placetur. Serviet hunc in finem exemplum Saulis I. REG. XIV. Jonatham filium suum quidem ad mortem damnati, sed tamen per populi preces ab eadem liberati, vide *beylsame Kurtzweil*. fol. 249.

IV. Ex occasione thematis : *Iram Domini portabo, quia peccavi, donec causam meam judicet, et faciat judicium meum : seducet me in lucem, videbo justitiam ejus.* MIC. VII. dicendum, quod ipsæ animæ non desiderant liberari, sed justitiæ divinæ satisfacere. Hinc S. Gertrudis quondam vidit virginem quamdam defunctam sponsi amplexum oblatum refugientem, eo quod nondum satis purgata esset. Sed refutari potest hæc objectio, quod ex altera parte animæ etiam videant, Deum esse summe laudabilem, atque adeo perfectissime laudare et amare desiderent, id quod in purgatorio nondum præstare possunt. Præterea sciunt justitiæ divinæ etiam per aliena opera satisfieri posse. Et forte perfectius, quia per auxilium animabus præstitum, charitas insignis exercetur, atque adeo Deus copiose laudatur, et honoratur. Vide libellum cit. fol. 251.

V. Ex occasione thematis : *Defectio tenuit me pro peccatoribus dereliquentibus legem tuam.* Ps. CXVIII. dici potest, per hanc defectiōem merito posse intelligi decretum il-

lud, quod aliqui statuunt relicto animarum purgantium auxilio, omnes vires suas ad conversionem peccatorum convertere, eo quod illæ salutis suæ securæ : peccatores autem in manifesto æternæ damnationis periculo versentur. Itaque hæc objectio, sicut una est ex potissimis auxilium animarum impediētib; ita etiam solide refutanda est. 1° Quidem exemplo Bertrandi, Dominicani pertinaciter contententis pro peccatoribus magis quam animabus purgantibus supplicandum esse, cui anima apparens suas pœnas, et commilitonum explicavit, facileque persuasit, ut deinceps a peccatoribus auxilium ad animas juvandas converterit. Deinde ostendatur, posse ea intentione animabus opera applicari, ut ipsæ pro peccatoribus orent, quod multo efficacius propter perfectionem precum suarum præstabunt, quam ipsi viventes. Addi potest, quod peccatores media sufficientia habeant ad se juvandos, non item animæ. Item quod adhuc fructum impetratorium de bonis suis operibus queant applicare. Vid. l. c. f. 255.

VI. Ex occasione thematis : *Modicum plora super mortuum, quoniam requievit.* ECCL. XX. ostendatur, non modicam esse fallaciam Dæmonis, quod ad inutilia charitatis officia defunctis præstanda impellat, ut ab utilibus impediatur. Inter quæ inutilia media merito numerantur immodicæ lacrymæ, quibus proprio potius amoris et commodo servitur, quam defuncto levamen præstatur. Itaque ostendatur, modice plorandum. 1° Quia defunctus requievit a malis liberatus juxta illud JOANN. II. *Lazarus amicus noster dormit.* 2° Quia Deus illum dedit, iterumque abstulit. JOB. I. Sed si nec capillus de capite peribit sine voluntate patris, quanto minus integer homo. 3° Quia parum juvant, sed potius impediunt, quem in finem narrari potest exemplum Davidis II. REG. XII. post mortem filii a luctu cessantis et dicentis : *Numquid potero reducere eum?* Item viduæ, quæ immodice plorans vidit filium tardius, quam alios juvenes ad cœlum properare, rogansque causam audivit, pallium suum immodicis lacrymis matris prægravari.

VII. Ex occasione thematis : « *Abel quoque obtulit de primogenitis gregis sui, et de adipibus eorum, et respexit Dominus ad Abel, et ad munera ejus.* GEN. IV. dici potest simile quid contingere offerentibus opera sua pro animabus purgatorii, videlicet multorum opera parum grata esse Deo, et efficacia ad

animas juvandas, eo quod non nisi vilissima, id est, vel omnino in peccato mortali, vel certe tepide et negligenter peracta offerant. Excitandi proin Auditores, ut potius Abelem imitentur adipem, per quam pura intentio et charitas designatur, de suis operibus offerentes, eumque in finem sibi firmiter persuadeant, se quod uni ex minimis præstant, ipsi Christo præstare. Quis autem Christo optima quæque offerre non studeat.

VIII. Ex occasione thematis : *Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est a me.* MATTH. XV. dici potest hoc plerumque post mortem verificari, quando scilicet plerique amici honorem quidem multum et magnum in funere deportando exhibent. Corde autem modicam dilectionem ostendunt, dum vix quidquam agunt solide, quod animæ defuncti conducere ad levamen potest : ostendatur ergo et exaggeretur hic error per exemplum illius, qui Dominum suum in captivitate et miseriis relinqueret, et totam curam ad ipsum servum aut equum honorandum converteret; idem enim faciunt, qui suam totam curam in cadaver magnifice speliendum convertunt; nullam aut exigam animæ curam gerunt. Porro debent Auditores illa verba JOAX. XIII. velut ab ipso defuncto sibi dicta frequenter imaginari : « Filioli mei, non diligamus verbo aut lingua, sed opere et veritate. » Nam ut recte S. Augustinus, « pompa funebris, sumptuosa sepultura, et multitudo comitantium, vivorum sunt solatia, non adjutoria mortuorum. »

IX. Ex occasione thematis : *Dicit piger, leo est in via, et læna itineribus* PROV. XVI. dici potest, multos sibi, nescio quomodo difficilem imaginari animæ Redemptionem, eo quod audiant severissime omnia ad iudicium revocari, et non dimitti animas, donec solvant novissimum quadrantem. Itaque refutandus hic error, partim per misericordiam Dei infinitam; partim per valorem et dignitatem operum ex charitate factorum; partim per multitudinem eorum, qui concurrunt ad animas liberandas : impossibile enim est multorum preces non exaudiri; partim quia Deus coronat voluntatem, ubi non invenit facultatem.

X. Ex occasione thematis : *Noli esse incredulus, sed fidelis.* JOAN. XX. dici potest verendum esse, ne multi quoque sint hodie, qui audientes gravitatem et varietatem tormentorum Purgatorii explicari, audeant cum D. Thoma dicere : *Nisi videro, non credam.*

Quid mirum autem, si tales postea frigidi et languidi maneant in auxilio defunctis præstando. Itaque refutandi hi partim per consensum unanimem Doctorum; partim per rationes naturales v. g. gravitatem peccati venialis, aliasque similes circumstantias, de quibus videri potest Jacobus Montfordus in tr. de miser. anim. præstanda copiose et docte disserens.

XI. Ex occasione thematis : *Ut quid perditio hæc? Poterat enim unguentum istud venumdari multo, et dari pauperibus.* MATTH. XXVI. dici potest non immerito timendum esse, ne hodie quoque sint multi futuri, qui videntes tam multa opera animabus purgatorii offerri, dicant, ut quid perditio hæc? Annon enim defunctus confessus est, et communicavit? Annon bene vixit? Annon SS. Nomina Jesus et Mariæ ante obitum pronuntiavit, et sic Indulgentias plenarias lucratus est? Annon ergo merito supponi potest, eum recta ad cælos abiisse? Ut quid ergo perditio hæc operum nostrorum? Ad hanc itaque objectionem refutandam ostendatur, alia esse judicia Dei, quam hominum; afferantur varia exempla eorum, qui ob levissimas causas diu in purgatorio sunt cruciati. Probetur uno alterove exemplo præcipue Franciscani, cui Sacrificia pro ipso oblata nil profuerunt, quia se negligentem præbuerat in simili obsequio et debito, dum viveret, præstando, non semper obtineri Indulgentias, vel alia media applicari; significetur denique, etsi mortuus non indigeret, tamen perinde gratum fore hoc officium charitatis a viventibus præstitum, atque si effectum habuisset.

XII. Ex occasione thematis : *est autem amicus et socius mensæ, non permanebit in die necessitatis.* LUC. VI. dici potest hanc sententiam, si unquam tempore mortis impleri, utpote in quo plerique sicut mortuum ex oculis, ita et ex animo dimitunt. Ita ut is vere clamare possit cum Davide PSAL. XXX. *Oblivioni sum datus tanquam mortuus a corde.* Unde Meffret. ser. II. de anim. dicit talibus defunctis contingere id, quod ovis struthionis contingere solet; sicut enim struthio foveam in arena facit, in eaque ova ponens sabulo operit, cumque ab iis recesserit, statim obliviscitur, et nunquam ad ea redit, donec per calorem arenæ ardore solis calefactæ pulli excludantur; tunc enim primum eos recolligere et nutrire incipit, sic amici ponentes defunctum in se-

pulchrum, statim eum post exequias deserunt, et non recordantur, nisi forte post longum tempus, quando jam ardore solis justitiæ excocclus est, et purgatorio exiit. Nimirum recte Poeta dixit :

Donec eris felix (in vita) multos numerabis amicos.
Tempora si uerint nubila (post mortem) solus eris.

Itaque excitandi Auditores, ut non sint socii mensæ dumtaxat, sed etiam in die necessitatis permaneant, et amicitiam suam affectu et effectu tanto constantius ostendant, quanto accuratius defunctus leges amicitiae erga illos observavit.

FONS VI.

Ex epitaphiis.

Ex hoc fonte duplicis generis conceptus desumi possunt, scilicet communes pluribus, et proprii privatis personis; utrique in hoc convenerunt, quod Exhortator pro exordio dicat, se pro more recepto epitaphium defuncto composuisse. Idque pro solatio et ædificatione publice nunc propositurum, explicaturumque.

Itaque I. Ex occasione thematis : *Sancta ergo et salubris est cogitatio pro defunctis exorare* II. MACH. XII. Dicere potest Exhortator se præsentī defuncto breve quidem epitaphium composuisse, sed quod multam in se materiam consideratione dignam continet, esse autem hujusmodi :

« Hic requiescens clamito,
Precesque supplex flagito, »

Id est :

« Hie lieg ich, und schrey über sich,
Geb nicht fürüber, bet für mich. »

In hoc epitaphio quatuor considerata offerat. 1° Particulam *Ich*, ubi faciat pulchras antitheses. Ego prius tam formosus, nunc adeo deformis : prius ditissimus, nunc pauperrimus : prius nobilis, nunc abjectus : prius amabilis, omnibus nunc exosus ! sic nempe vanitas vanitatum, et omnia vanitas, nilque sub sole permanens. 2° Particula *Lig*, ubi : non in lecto molli, ut olim, sed terra durissima ; non in pretioso stragulo, sed tumba ignobili ; non plumis teneris, sed vermibus et serpentibus immersus, secundum corpus ; quoad animam vero ubi

jaceam, quomodo explicabo ? Jaceo scilicet in mediis flammis, et tenebris, inexplicabilibus tormentis, horrendo Dæmonum aspectu cruciata, omni memetipsam juvandi virtute atque potentia privata, omni solatio ac refrigerio carens. Hinc clamo ad vos : *Schrey über sich*, et usurpo illa verba Jobi, c. XIX.

Miseremini mei, miseremini mei, saltem vos amici mei : qui tot beneficia a me accepistis : vos, qui tam sincero a me affectu semper amati fuistis : vos qui opem vestram in omni casu offerendam toties spondidistis : vos, qui amicitiae jura inviolata servaturos vos toties jactastis : vos, inquam, vos miseremini. Nunc enim tempus acceptabile, nunc dies salutis, imo necessitas ; miseremini, quia non digitus Dei, quo minora ejus opera denotari solent ; sed manus Domini, quo grandia illius opera significantur, tetigit me ; itaque tetegit, ut vere de meis doloribus et tormentis illud S. Bern. ex parte usurpare possim. Nec lingua valet dicere, nec littera exprimere, expertus potest dicere, quid sit hic poenas luere.

4° Sed forte quæritis, quid petam ? Aut quomodo misereri debeatis ? Ah nolite timere : non multum petam ; non peto, ut aurum, quod vobis tam charum est, expendatis : non peto, ut longas et molestas peregrinationes instituatis : non peto, ut graves pro me labores assumatis : hoc unum peto : *Geb nicht fürüber, bett für mich*. Quis tam tenue obsequium neget ? Certe non immerito animæ defunctæ olim, dum duo Religiosi in cœmeterio deambulantes nullam orationem pro iis obtulissent, conquestæ sunt dicentes : Hi, qui prætereunt, non dixerunt : Requiescant in pace. Cum vero iidem Religiosi rediissent, et dixissent : Ecce benediximus vobis : responderunt illæ : Deus illuminavit vos ; sed et S. Brigitta olim vocem animarum clamantem audivit : « Domine, da charitatem illis, qui potestatem spiritualem, ut magis participes siamus orationum : da omnibus, qui nobis succurrunt, centuplum in hac vita. » Et sane non immerito has preces desiderant ; quia ut Joan. Gerson I. I. de Defunctis docet, oratio pro mortuis semper habet suum effectum, quando sit pro illo, qui est in gratia, et eget satisfactione. Hæc enim ex majori fide procedit, quam ea, quæ fit pro viventibus. Hinc etiam animæ tam copiose rependunt gratiam per ejusmodi preces factam, uti apparet in illo, quem toties, quoties cœmeterium transibat : *Pater* et *Ave* pro

ipsis dicentem tam potenter ab hostibus eum in cœmeterio occidere volentibus defende-
runt, uti in Spec. V. Defuncti, legitur. Ita-
que quivis sibi dictum putet, illud Prov. vi.
« Discurre, festina, suscita amicum tuum,
ne dederis somnum oculis tuis in cœlum res-
picientibus, ne dormiant palpebræ tuæ. »
Tunc implebitur illud Tobie xii. « Quando
orabas cum lacrymis et sepeliebas mortuos
et derelinquebas prandium tuum et mortuos
abscondebas per diem in tua domo, et nocte
sepeliebas eos, ego obtuli orationem tuam
Domino. »

II. Ex occasione thematis : *Statutum est
homibus semel mori.* HEB. ix. explicari potest
sequens epitaphium :

HODIE MIHI.
CRAS TIBI.

Circa quod epitaphium duo possunt inculcari,
1° *Mortis memoria.* Hinc Salomon Eccl. vii.
« Melius est ire in domum luctus, quam ad
domum convivii, in illa enim finis cuncto-
rum admonetur hominum, et vivens cogitat,
quid futurum sit. » Et iterum Eccl. vii. « In
cunctis operibus tuis memorare novissima,
et in æternum non peccabis. » Hinc et Noe
accepta secum in arcam Adami ossa post di-
luvium suis filiis in orbem dispersis pro sa-
lubri mortis memoria retinenda distribuit.
Vide Pistorium *Im allgemeinen Klaghauss*,
conc. xxxvii. et P. Drex. Prodr. c. i. §. 40.
et seq. 2° *Præparatio ad mortem* : quia, ut
S. Aug. Epist. lxxx. ait : « In quo quemque in-
venerit suus novissimus dies; in hoc eum
comprehendet mundi novissimus dies : quo-
niam qualis in die illo quisque moritur, talis
in die illo judicabitur ; » ostendatur ergo, op-
timam præparationem ad mortem esse op-
timam vitam. Vide Pist. l. c. conc. xxxv.
Drex. in Prodr. c. iii. §. 16. et 17. Thom.
Kemp. l. i. c. xxiii. §. 6.

III. Ex occasione thematis : *Desiderium
habens dissolvi, et esse cum Christo* PHIL. I.
explicari potest hoc breve epitaphium :

« Quo vadam, nescio.
Abire cupio.
Valete posthumi.
Brevi sequemini. »

Circa quod tria inculcanda. 1° *Incertitudo
salutis*; quia *nescit homo, utrum odio vel
amore dignus sit.* Eccl. ix. 2° *Desiderium*

moriendi propter tres præcipue causas, quia
scilicet mors est finis miseriarum, janua
vitæ, et solutio debiti universalis. Vide Drex.
in Prodr. c. iii. §. 12. Pistorium *Im Klag-
hauss* conc. xxxii. 3° *Dispositio ad mortem*
juxta illud ISAIE xxxviii. *Dispone domui tuæ,
quia morieris tu, et non vives.* Vid. Pistor.
l. c. conc. xxxv, n. 6.

IV. Ex occasione thematis : *Vigilate, quia
nescitis diem, neque horam.* MATTH. xxv. ap-
plicari potest sequens epitaphium :

« Sta Viator.
Hæc mihi lapidea memoria posita,
Imo tibi, qui hæc legis;
Quisquis es, vigila, dum vigilas,
Et in rem tuam mature propera.
Horas nemo scit. Vale. »

Circa quod tria inculcanda. 1° *Incertitudo
mortis*, de qua recte S. Jacobus Apost. cap. iv.
« Ecce nunc, qui dicitis, hodie aut crastino die
ibimus in illam civitatem, et faciemus ibi
quidem annum, et mercabimur, et lucrum
faciemus, qui ignoratis, qui erit in crastino.
Quæ est enim vita vestra? Vapor est ad mo-
dicum parens, et deinceps exterminabitur :
pro eo ut dicatis : si Dominus voluerit, et si
vixerimus, faciemus hoc aut illud. » Vide
Drex. in Prodr. c. i. §. 19, 20. Thom. Kemp.
l. i. c. xxiii. §. 2 et 7. 2° *Vigilantia*, nam ut
S. Greg. l. xii. moral. ait : « Ad hoc Conditor
noster latere nos voluit finem nostrum, diem-
que mortis esse incognitum, ut, dum semper
ignoratur, semper proximus esse credatur.
Et tanto quis ferventior sit in operatione ;
quanto et incertus est de vocatione : ut, dum
incerti sumus quando moriemur, semper ad
mortem parati debeamus venire; sic enim,
ut idem in homil. sint lumbi, ait : « Mors ipsa,
cum venerit, vincitur; si prius, quam ve-
niat, semper timeatur. » Vide Drex. in Prodr.
cap. i. §. 28 et 37. Thom. Kemp. l. c. lxvii.
et lxiv. 3° *Præparatio futurorum bonorum*,
juxta sapientissimum Salomonis, Eccl. c. ix.
monitum : « Quodcumque potest facere manus
tua, instanter operare; quia nec opus, nec
ratio, nec sapientia, nec scientia erunt apud
inferos, quo tu properas. » Vide Drex. l. c.
§ ult. et c. xxv. §. 2.

V. Ex occasione thematis : *Magnus dies
Domini, et terribilis valde, et quis sustine-
bit illum?* JOEL. ii. explicari potest hoc epi-
taphium :

« Quid agam hic,
Quæris Viator ?

Diem iræ,
Calamitatis et miseriæ,
Diem magnam et amaram
Valde ego exspecto.

Tu cogita,
Et time. »

Circa quod duo inculcanda. Primo *Judicii divini severitas*, de quo S. Job. c. ix. *Verebar omnia opera mea, sciens, quod non parceres delinquenti*. Potest etiam comparari iudicium cum examine studiosorum pro ascensu, dici-que tanto magis timendum esse, hoc iudicium, quanto optatior est locus, ad quem ascendunt, qui bene steterint. Et quanto miserior est locus, ad quem detruduntur, qui in hoc examine fuerint rejecti. 2° *Præparatio solida ad hoc examen*, quæ consistit in hoc, ut bene componamus nomen cum verbo, id est, nostram cum divina voluntate : « Non enim adveniente die iudicii quæretur a nobis, quid legimus, sed quid fecimus : nec quam bene diximus, sed quam bene viximus. » Vide Drex. in trib. l. II. c. ix et x. Item l. I. c. v. Thom. Kemp. l. I. c. iv. § 4. 2. et 7.

VI. Ex occasione thematis : *In omnibus operibus tuis memorare novissima, et in æternum non peccabis* Eccl. vii. explicari potest hoc epitaphium :

« Utinam saperes, Viator,
et intelligeres,
et novissima provideres. »

Circa quod explicari potest, quam efficax medium ad peccata vitanda sit cogitatio frequens novissimorum, et præcipue mortis, a qua reliqua omnia suam vel felicitatem, vel infelicitatem desumunt. Certe hanc ob causam Christus nulli a se resuscitato monitum aliquod (quemadmodum aliis a se sanatis dederat) reliquit, eo quod pro Domino ipse mortis effectus (ut S. Aug. putat) fuerit locutus. Sed et S. Paulus cum in civitate Troade Eutychius per fenestras cecidisset, statim sermonem abruptit, quia ut S. Chrysost. ait, ipse casus pro doctore fuit. Vide plura et erudita apud Pistor. *Im Klaghauss*. Conc. xxxvii. et Drex. in prodr. c. 1. § 2. 3. et 39.

VII. Ex occasione thematis : *Ibit homo in domum æternitatis suæ, et circuibunt in terra*

plangentes. Eccl. xii. Proponi fructuose, et explicari sequens epitaphium poterit :

« Siste, Viator et audi.
Momentum, unde pendet æternitas ;
Ah quanti momenti sit istud momentum,
Rite perpende. »

Circa quod imprimis breviter explicetur, quid sit, et quam longa ac tremenda æternitas. Deinde, quomodo hæc æternitas ab unico momento, videlicet supremo vitæ articulo depondeat, ostendatur ; et tandem subinferatur, quantam curam et sollicitudinem merito quisque gerere debeat, ut, cum nesciat, quando hoc momentum illuxerit, quovis momento paratus sit ad momentum hoc bene finiendum ; nam, ut S. Augustinus de discipl. Christ. recte dixit : « Latet ultimus dies, ut observentur omnes dies ; sero parantur remedia, cum mortis imminet pericula. » Demonstretur denique, quomodo, et quam studiose hoc momentum defunctus observavit.

VIII. Ex occasione thematis : *Discedite a me maledicti in ignem æternum*. MATTH. xxv. explicari potest hoc epitaphium :

« Ut quid diligis vanitatem et mendacium,
O Viator,
Momentaneum est, quod delectat :
Æternum, quod cruciat.

Circa quod explicari potest imprimis quam vere omnis nostra vita æternitati comparata non nisi momentum dici queat, id quod etiam S. Augustinus Ps. xxxvi. egregie ostendit, dum ait : « Quid appendis cum infinito quantumcumque finitum ? Decem millia annorum, decies centena millia, si dicendum est, millia millium, quæ finem habent, cum æternitate comparari non possunt. » Ex quo inferatur, quam stulte agat, qui delicias hoc unico momento percipiendas æternis tormentis mercatur, id quod eleganter S. Chrys. hom. xx. ad Populum hac similitudine ostendit : « Si quis intra centum annos una solum nocte suave, lætumque somnium vidisset, et centenis ob id annis puniretur, an appetendum hoc somnium foret ? Quod autem est somnium ad centum annos, hoc est, præsens vita ad futuram, imo multo minus, et quod est gutta ad pelagus, hoc anni multi sunt ad futuram æternitatem. » Unde suadendum, ut omnes Fulconis exemplum sequantur, qui, cum quadam nocte dormire non potuisset, cogitare secum cœpit : si hic in lecto molli

jacenti, absque alio dolore, tam molesta nihilominus est cubatio, quantopere cruciabor, si in lecto igneo æternum jacere cogar? Itaque per hanc cogitationem mutatus est, ut mox vanitatibus mundanis valedicens, Cisterciensium Congregationi nomen dederit. Recte igitur S. Augustinus apud Drexelium c. vi. de ætern. dixit: « Melior est modica amaritudo in faucibus, quam æternum tormentum in visceribus. » Ostendatur denique, quomodo hanc doctrinam defunctus observavit.

IX. Ex occasione thematis: *Ibunt hi in supplicium æternum, justi autem in vitam æternam.* MATTH. XXV. explicari potest sequens epitaphium:

« Quid stas otiosus, o Viator?
Quodcumque facere potest manus
Tua, instanter operare:
Æternitati laboras. »

Circa quod narrari imprimis potest, quid Zeuxes pictor celeberrimus querenti, cur tanta diligentia suas picturas perficeret, responderit, nempe: « Diu pingo, quia æternitati pingo; » dein inferatur, quanto verius hoc quivis homo de suis bonis operibus dicere queat, utpote quibus mercedem æternam et inexplicabilem paratam esse novit; quam æquum proinde sit, ut omnia sua opera cum magna diligentia perficiat, semper in mente habens æternitatem, dicensque: Æternitati laboro. Quam item nullum laborem aut difficultatem in suis operibus occurrentem horrere, aut fugere debeat, cum vere S. Hieronym. apud Drex. de ætern. c. vi. dixerit: « Nullus labor durus, nullum tempus longum videri debet, quo gloria æternitatis acquiritur. » Itaque quivis in tali casu sibi occinat: *Momentaneum, quod cruciat, æternum quod delectat.* Quæ omnia, quomodo defunctus inter opera sua tam præclara, inter labores tam multos et difficiles, et inter tam graves observaverit, breviter declarentur.

X. Ex occasione thematis: *Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit, sive bonum sive malum.* II. Cor. v. explicari potest epitaphium a Siracide c. xxxviii. compositum.

« O Viator,
Memor esto iudicii mei.
Sic enim erit et tuum.
Vale, et vive,
Ut vivas. »

TOMUS V.

Circa quod duo inculcari possunt, nempe
1º Mortis et iudicii certitudo (quoad substantiam) et incertitudo (quoad temporis circumstantiam). Nam ut recte S. Bernardus de Convers. ad Clericos c. xiv. ait: « Quid in rebus humanis certius morte? Quid hora mortis, incertius invenitur? Senibus quidem in januis, adolescentibus in insidiis est. » Vide Drexel. in prodr. cap. i. §. 44. 49.
2º Observatio doctrinæ a sapientibus datæ: Fac modo, quæ moriens facta fuisse velis. Vide Drexel. loc. cit. § 42 et 46. et Thom. Kemp. l. I. c. xxiii. §. 4. et 8.

PRO INFANTE.

XI. Ex occasione thematis: *Paravit Deus vermen in ascensu diluculi in crastinum, et percussit hederam, et exaruit* JONÆ c. iv. proponi et explicari potest hoc brevissimum, sed saluberrimum epitaphium:

« Ne mirare,
Viator,
Dum aridum hoc cadaver aspicias.
Hedera Jonæ fuit.
Vale, et vide,
Cui fidas, et adhæreas. »

Circa quod dici potest in sepulchrali cruce infantem mortuum pictum esse, qui sub umbra hedere recumbat, et si placet, in epitaphio loco nominis Jonæ, nomen parentis substitui potest, simulque duo inculcari.
1º *Fragilitas spei humanæ*, quæ pulchre declarari potest per comparisonem illius cum hedera Jonæ, quæ subito ipsi gaudium magnum, iterumque summam tristitiam creavit. Vide Drex. in Joan. et in prodr. c. i. §. 8.
2. *Adhesio et unio cum Deo*, juxta illud PSAL. LXXII. *Mihi autem adhærere Deum bonum est, et ponere in Domino Deo spem meam.*

Aliud.

XII. Ex occasione thematis: *Quasi flos rosarum in diebus vernis.* ECCI. I. proponi et explicari potest pulcherrimum hoc Epitaphium:

« Quid miraris,
Viator,
Tam cito extabuisse me?
Rosa fui.
Tu, si diu florere cupis,
Amaranthus esto. »

Circa quod imprimis narrari potest fabula, quam P. Drex. in Prodro. cap. 1. § 34. narrat in hunc modum.

Amaranthus Rosæ adsitus dixit: « O qualis flos rosa, quam formosus, quam amabilis beatam de jure dixerim, ob odorem, formam, et ob colorem. O Regina florum! » Cui Rosa: « Ego quidem, inquit, o Amaranthe, forma præniteo, sed tempus brevissimum vivo; et quamvis nulla me violet, nihilominus tabesco. Malim ego minus habere formæ, et plus vitæ. » Ex qua narratione duæ doctrinæ eliciendæ. 1º Quam parum vitæ huic fragili confidendum, ut de qua recte dixerit Job c. xiv. *Homo quasi flos egreditur, et coneritur, et fugit velut umbra.* 2º Quam prudenter et merito proinde alia vita, scilicet æterna quærenda sit, utpote quæ sola vera, jucunda, et æterna vita est.

PRO JUVENE.

XIII. Ex occasione thematis: *Condemnat autem justus mortuus vivos impios, et juvenis celerius consummata longam vitam injusti.* SAP. IV. explicari potest sequens epitaphium:

« Sta Viator,
Et obstupesce:
Juvenis,
Qui, quamdiu voluit, vixit,
Hic sepultus est
Annon rarum miraculum?
Imitari potes,
Si placet.
VALE. »

Circa quod duo principia bene inculcanda. 1º Non longissima, sed honestissima vita optima; nam bonum est in temporis diuturnitate situm sed in virtute; neque enim, qui cithara diu lusit, sed qui bene, commendatur. Vide Drex. in Prodr. cap. 1. § 35. 36. et cap. III. §. 3. 2º Quisquis voluit, diu vixit. Annon enim diu locutus est, qui paucis verbis persuasit? Annon satis cucurrit, qui palmam obtinuit? Annon satis navigavit, qui in portum feliciter pervenit? Vide Drex. l. c. 1. § 24.

Aliud.

XIV. Ex occasione thematis: *Ne intuearis vinum, quando flavescit, cum splenduerit in*

vitro color ejus. PROV. XXIII. explicari potest sequens epitaphium:

« Eheu dissili,
Corporis et animæ facta
Separatione.
Sed quid mirandum?
Vitrum fragile fui;
Cavete juvenes,
Et vos thesaurum vestrum in
Vasis fictilibus
Portatis. »

Circa quod duo monita salutaria inculcari possunt. 1º Non esse mirandum, si Deus interdum juvenes mori ante tempus sinat, quia ex materia fragili æque, viri ac senes compositi sunt; et præterea Deus facit, ut Cottiis Rex Thraciæ, qui ne vitra occasio iræ, aut furoris essent, si frangerentur, prius illa frangi jussit. Vide Pistor. *in Klagauss.* conc. VI. n. III. II. Admonendi juvenes, ut sapiant hoc exemplo, et sibi in futurum prospiciant, meminertque, sibi contingere, quod Nobili cuidam per tria vitra se ipsis rupta de morte admonito evenit. Vide apud Pistorium.

XV. Ex occasione thematis: *Si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet?* LUC. XXIII. explicari potest hoc epitaphium:

« Sta Viator,
Et, si juvenis es,
Vel meo exemplo disce,
Morti non fidere.
Si decrepitis es,
Securim jam ad radicem positam
TIME.
Si enim in viridi ligno hæc faciunt,
In arido quid fiet? »

Circa quod duo specialiter inculcanda. 1º Ne juvenes nimis secure vivant, quasi extra periculum mortis positi, sed potius meminerint proverbii communis, quo dici solet: *Man trag eben soviel Kalber-als Kübe-Haut auf den Marck.* Item quod juvenibus mors in insidiis esse dicatur, atque merito semper caute vivere debeant. 2º Ut senes meminerint mortem in januis esse, atque adeo ita se præparent, ut, cum venerit, et pulsaverit, statim aperiant illi.

Aliud.

XVI. Ex occasione thematis: *Dominus dedit, Dominus abstulit; sicut Domino pla-*

cuit, ita factum est. JOB. 1. proponi potest hoc epitaphium :

« Quid amissum ploratis,
O parentes, et amici?
Depositum fui.
Quod suum erat, abstulit Deus.
Quiescite.
Raptus sum
Ne malitia mutaret intellectum meum,
Et animum vestrum. »

Circa quod duo specialiter inculcanda. 1° *Conformitas cum divina voluntate.* Si meminerint parentes et amici, Deum esse plenissimum, et sapientissimum Dominum, atque adeo gravissimas habere causas, ob quas ejusmodi juvenem ex hac ad vitam meliorem transferre voluerit. 2° *Gratulatio et gratiarum actio ob beneficium,* quod Deus per talem mortem juveni et parentibus exhibuit; dum ipsum a periculo damnationis, parentes vero a gravibus curis, incommodis et damnis per ejus mortem liberavit. Vide Pistor. conc. VI. III.

PRO VIRGINE.

XVII. Ex occasione thematis : *Nolite flere super me, sed super vos ipsos flete.* LUC. XXIII. explicari potest hoc epitaphium :

« Cur inutiles lacrymas funditis,
O amici?
Non exstinguitur his aquis flamma
Me crucians, sed augetur.
Nolite ergo flere super me,
Sed super vos ipsos flete. »

Circa quod duo iterum inculcanda. 1° *Inutilitas lacrymarum,* quæ plerumque in talibus casibus profunduntur. Ad quem finem historia de matre filium deplorante, et per hoc ab ingressu cœlorum retardante, quæ supra jam est indicata, narrari poterit. 2° *Detestatio et dolor de peccatis* circa tales liberos commissis, quibus sæpe parentes causam Deo dederunt, ut talem filiam eriperet.

Aliud.

XVIII. Ex occasione thematis : *Quid turbamini, et ploratis? Non est mortua puell,*

sed dormit. MARC. V. explicari potest sequens epitaphium :

« Quid turbamini et ploratis,
O parentes?
Non est mortua puella,
Sed dormit.
Ne ergo suscitatis, neque
Evigilare faciatis dilectam,
Donec Deus et ipsa velit.
Felicem interea noctem verbo, et facto
Apprecantes, dicite :
Requiescat in pace. »

Circa quod duo monita suggerenda. 1° *Consolandi parentes* dicendo, quam merito sperare possint, dormire tantum filiam virginem, ob varia pietatis et virtutum exercitia, quibus beatam mortem merebatur. 2° *Adhortandi iidem parentes,* et alii Auditores, ne lacrymis suis inquietum filiæ somnum efficiant, sed potius, si somnus talis forte per pœnas, et visiones Purgatorii, turbatus est per varia pietatis, et misericordiæ opera, causas tales remove studeant. Vide Pistor. conc. VII.

PRO SACERDOTE.

XIX. Ex occasione thematis : *Moriatur anima mea morte justorum, et fiant novissima mea horum similia.* NUM. XXIII. proponi potest epitaphium dignissimum, quod omnibus Sacerdotibus pro exemplari sepulchralis elogii proponatur :

« Siste gradum Viator,
Adm. R. Dominus N. N. Sacerdos
Et Parochus hic
Requiescit.
Qui vixit, ut dixit;
Obiit, ut vixit :
Vivit, ut obiit,
Id est :
In et cum Domino.

Aspice, et fac secundum exemplar. »

Circa quod duo potissimum commendanda. 1° Quod talis Sacerdos memor moniti Servatoris : *Et vos estote parati, quia, qua hora non putatis, Filius hominis veniet;* optimam præparationem ad mortem adhibuerit, vitam scilicet optimam et inculpatam, non ignarus videlicet communis proverbii : Sicut vita, mors ita; qualis mors, talis sors : *Wie dass*

End also d' Land. Nam ut recte S. August. l. I. de civ. dixit : « Mala mors putanda non est, quam bona vita præcessit? Neque enim facit malam mortem, nisi quod sequitur ipsam mortem. » Unde merito S. Bernard. epist. cv. hortatur : « Volo te mortem, etsi non effugere, certe vel non timere. Justus quippe mortem etsi non cavet, tamen non pavet. Denique si morte præoccupatus fuerit, in refrigerio erit. » 2º Quod idem Sacerdos sicut dixit, et locutus est in cathedra, ita vixerit quoque, id est, exemplo etiam, quæ prædicaverat, comprobavit. Memor saluberrimæ doctrinæ a S. Laurentino JUSTIN. l. de conflict. intern. datæ, dum ait : « Dabis voci tuæ vocem virtutis, si quod suades, tibi persuaseris et prius cognoscaris; validior operis, quam oris vox est, fac, ut loqueris. » Non enim difficile aestimatur, quod jam factum conspicitur. Ostendatur ergo per aliquot exempla, quomodo doctrinas a se datas impleverit.

PRO VIRO HONORATO.

XX. Ex occasione thematis : *Cumque convertissem me ad universa opera, quæ fecerat manus mea, et ad labores, in quibus frustra sudaveram, vidi in omnibus vanitatem, et afflictionem animi.* ECCL. II. potest proponi sequens epitaphium :

« Sta Viator,
Et quid de rebus mondanis
Sentias, ab experto discere.
Præter amare Deum,
Et illi soli servire. »

Circa quod duo præstanda. 1º Ostendendum, quam omnibus bonis mundi affluerit defunctus, ita ut jure cum Salomone l. c. dicere potuerit : Magnificavi opera mea, etc. possedi servos et ancillas, armenta et boves, coacervavi aurum et argentum, etc., et tamen cum ad hæc omnia se convertisset, nihil nisi vanitatem. et afflictionem animi, maxime ob severam rationem reddendam, invenerit. Nimirum recte dixit S. August. l. I. Conf. « Fecisti nos, Domine, ad te, et inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te; ad imaginem quippe Dei facta anima rationalis, inquit S. Bernardus, cæteris rebus occupari potest, repleti non potest; capacem quippe Dei, quidquid Deo minus est, replere non

potest; sicut nec vas triangulare a re figuram rotundam habente repleti potest. » 2º Demonstratur, quam vere dicatur, in solo amore Dei veram hominis felicitatem consistere, cum hic amor sit possessio Dei, atque adeo finis ultimus hominis; omnis autem rei felicitas in finis sui possessione consistat. Quare ostendatur, quomodo hunc finem secutus sit defunctus, et in usu suorum bonorum consilium S. Pauli I. Cor. VII. observaverit, suadentis, ut, qui utuntur hoc mundo, tamquam non utentes sint, eo quod prætereat figura hujus mundi.

PRO DIVITE.

XXI. Ex occasiæne thematis : *Dives, cum dormierit, nil secum auferet.* JOB. XXVII. proponi potest sequens epitaphium :

« Ut quid divitias in divitis
Sepulchro quæris, o viator.
Eheu! universas mors abstulit.
Tu, si sapis,
Easdem in cælum præmitte. »

Circa quod imprimis dici potest, quantas divitias sibi congregaverit defunctus, et quomodo eas uno momento mors abstulerit, sicque verificaverit effatum Davidis Ps. LXXV. *Dormierunt somnum suum, et nil invenerunt omnes viri divitiarum in manibus suis.* Unde merito Christus MATTH. VI. hortatus est : *Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra, etc.* Et S. Paulus I. TIM. VI. « Divitibus hujus sæculi præcipe, non sublime sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo. » Deinde ostendatur, quam bene et prudenter his divitiis usus sit defunctus, dum scilicet imprimis saluberrimum Psalmistæ Ps. LXI. monitum observavit : *Divitiæ si affluent, nolite cor apponere.* Dein vero etiam exemplum prudentis Regis secutus sit, de quo Barlaam in vita Josaphat refert, quod, cum adverteret, in regno suo consuetudinem esse, ut Rex nonnisi unico anno regnare fineretur, et hoc finito in exilium mitteretur, intra hunc annum plerasque suas divitias in locum exilii præmiserit, in quem postea relegatus easdem cum gaudio invenit, et fructus est. Excitentur itaque Auditores, ut et ipsi opes suas terrenas per pauperum manus, aliosque pios usus præmittere in cælum studeant; de reliquo autem veras divitias congregare conentur, de quibus S. Bern. in s.

Sexag. dixit : « Veræ divitiæ non opes, sed virtutes sunt, quas secum conscientia portat, ut in æternum dives fiat. »

PRO HONORATA MATRONA.

XXII. Ex occasione thematis : *Fallax gratia, et vana est pulchritudo : mulier timens Deum ipsa laudabitur.* PROV. XXXI. potest hoc epitaph. proponi :

« Sta viator,
Et formæ inconstantiam in
Deformato cadavere agnosce.
Olim mariti delictum, formæ
Miraculum, eheu ! nunc esca
Sum vermium.
Sic nempe fallax gratia,
Et vana est pulchritudo ;
Et sola mulier timens Deum
Laudabitur. »

Circa quod 1° Dicendum, quam rara pulchritudine et gratiæ venustate prædita fuerit defuncta ; et quam parum illa ob talem dotem superbierit, memor, quod corpus etiam pulcherrimum nihil aliud sit, quam saccus stercorum, et fimus nive tectus. Id quod pulchre quondam Rex aliquis aulicis pulchritudinem corporis plus æquo admirantibus et prædicantibus ostendit, dum vas aliquod stercore refertum eleganter vestiri, faciemque venustissimam imponi, postea vero aulicis iterum more suo tam raram venustatem laudantibus vestes auferri, et sic quid lateret, ostendi jussit. Unde merito Domitianus, teste Petrarcha DIAL. c. II. cuidam amico scribens : « Scias, inquit, nec gratius quidquam esse decore, nec brevius. » Quamquam, etiamsi durable, et perpetuum naturæ donum esset, non intelligo, quid tantopere expetendum habeat iste non solidus, nec in ipso homine, nisi superficiei tenus fulgens decor, multaque fæda contegens, et horrenda, levissimæque cutis obtentu sensibus blandiens et illudens. 2° Ostendatur, quam prudenter hæc domina secuta sit Diogenis consilium, qui videns formosum adolescentem ob formæ gratiam amari, dixit illi : « Quin operam das, adolescens, ut corporis amatores ad animam transferas. » Sed et Socratis consilium adjunxerit, Discipulis suis suadentis, ut speculum inspicerent, et si quidem pulchri viderentur, caverent, ne dignitatem corporis malis moribus fædarent. Id quod studiose illa observa-

verit, dum mentis puritati, in qua vera pulchritudo consistit, quæque auferri contra voluntatem non potest ; ita studuit, ut jure de ea dici potuerit : Tota pulchra es, amica mea, et macula (præsertim deliberate admissa) non est in te. Excitentur proin Auditores ad eandem pulchritudinem amandam, et consilium S. Ambrosii sequendum l. I. de Virg. dicentis : « Non possumus reprehendere divini artificis opus, sed quem delectat corporis pulchritudo, multo magis delectet illa venustas, quæ ad imaginem Dei intus est. »

PRO MERCATORE.

XXIII. Ex occasione thematis : *Negotiâmini, usque dum venio.* LUC. XIX. proponi potest sequens epitaphium :

« Quid quæris viator.
Jam taberna clausa est.
Jam merces in cœlum transmissæ.
Tu quoque, si sapis,
Vitam tuam nundinis similem
Crede, et, dum tempus est,
Strenue negotiare. »

Circa quod duo præstari debent. 1° Ostendendum erit, quam bene vita nostra a S. Gregorio Nazianzeno et aliis Doctoribus nundinis comparata sit, cum vere et vita nostra perinde ut nundinæ, brevi tempore duret, et hoc ipsum tempus solum concessum sit ad merces comparandas ; post illam vero tabernæ claudendæ sint, tempusque et occasio negotiandi cessaturum. Unde merito Christus dixit : *Negotiâmini, usque dum venio.* Sed et S. Paulus ad EPH. V. tam sollicitè monet : « Videte, fratres, quomodo caute ambuletis, non quasi insipientes, sed quasi sapientes redimentes tempus. » 2° Ostendatur quam sedulo defunctus mercatoris non tam temporalis, quam spiritualis officium impleverit, mercesque optimas et selectissimas compararit, nullam vitæ suæ partem sine fructu abire permittens, sed omnes et singulas actiones per intentionem, aliasque conditiones ad meritum præscriptas sedulo observans. Unde et Auditores ad imitationem illis Siracidis cap. IV. verbis excitari possunt : « Ne defrauderis a die bono, et particula boni doni non te prætereant. » Et si difficilis videtur ejusmodi negotiatio, jubeantur mercatorum sæcularium industriam et patientiam ob oculos

ponere, illaque S. Augustini verba sibi applicare : « Potuerunt isti et isti ob temporale lucrum tanta ac talia agere ac pati, et tu ob æternum lucrum non poteris? »

PRO OPIFICE.

XXIV. Ex occasione thematis : *Quodcumque, potest facere manus tua, instantè opere, rare*, ECCLES. IX. potest hoc epitaphium proponi :

« Sat laboratum est.
Amodo jam dicit Spiritus, ut
Requiescam a laboribus meis,
Opera enim mea sequuntur me.
Tu quoque, viator, si similem
Quietem desideras, similem
Laborem ne recusa. »

Circa quod ostendi imprimis potest, quid ad laborem utilem et meritorium requiratur, scilicet ut in nomine Domini, id est, propter Deum, ejusque gloriam, ac cum debita diligentia peragatur, et quomodo hæc omnia accurate defunctus impleverit. 2º Pariter ostendatur, qualem requiem sibi invenerit, triplicem scilicet : 1º *Corporalem*; cum teste ECCLES. c. v. *Dulcis sit somnus operanti*. 2º *Spiritualement*, dum per laborem otium, et cum eo vitia profligans, quietam et securam conscientiam, quæ est quasi juxta convivium, et suavissimum somnus, acquisivit. 3º *Æternam*, quia post mortem verificabitur de illo quod S. David Ps. cxvii. dixit : « Labores manuum tuarum quia manducabis, beatus es, et bene tibi erit. » Item illud APOC. xiv. « Beati mortui, qui in Domino moriuntur; amodo jam dicit Spiritus, ut requiescant a laboribus suis. » Excitentur proinde Auditores, ut, cum et ipsi, teste JOB. c. v. ad laborem nati sint, et tempus ad operandum a Deo concessum breve sit, sibi supra citatam Siracidis sententiam applicent : « Quodcumque potest facere manus tua, instantè operare, quia nec opus, nec ratio, nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos, quo tu properas. » Nam, ut Basilii in REG. XXI. fus. recte advertit : « Qui nobis vires idoneas ad laborandum suppeditavit, in die judicii parem in laborando industriam repperiet. »

PRO RUSTICO.

XXV. Ex occasione thematis : *In sudore vultus tui vesceris pane tuo*. GEN. iii. proponi poterit hoc epitaphium :

« Siste gradum, viator,
Et vide oculis tuis,
Quia modicum laboravi,
Et inveni mihi
Multam requiem.
Esto ergo et tu stabilis
Et abundans,
In opere Domini semper sciens,
Quia labor tuus
Non est inanis
Coram Domino. »

Circa quod imprimis ostendi potest, quam sedulus fuerit defunctus in laboribus suscipiendis et continuandis, ita ut cum veritate usurpare illud Psalmi LXXXVII. potuerit : *Pauper sum ego, et in laboribus a juventute mea*. Deinde vero ostendatur, quam magnam requiem invenerit, æternam scilicet felicitatem, cujus obtentæ sat clarum indicium sit labor talis pro Deo libenter et constanter susceptus, eo quod Deus perinde se erga nos gerat, sicut Cato Romanus erga cives Romanos se gessisse memoratur, atque adeo sicut ille civem electurus, manus sibi ostendi jussit; et si quidem delicatas admodum esse deprehendit, ineptum pro cive judicavit; secus vero sensit, si manus labore attritas vidit; ita et ipse Deus eos potissimum in cives cœlestis Jerusalem admittat, quos manus attritas, id est, in laboribus pro Deo susceptis bene exercitatas habere advertit. Unde merito S. Paulus I. ad Cor. xv. hortatur : « Fratres mei dilecti, stabiles estote et immobiles, abundantes in opere Domini semper, scientes, quod labor vester non est inanis coram Domino. » Id quod bene S. Arsenius agnovit. Hic, postquam diu in monasterio vixisset, rogatus, in qua re maxime confideret, respondit : « In eo, quod homines fugi, quod flevi, at in eo potissimum, quod laboravi, » et merito sane, nam Sancti viri, teste S. Gregorio in moral. « Quot labores nunc veritati commendantes exhibent, tot jam remunerationis pignora intra spei suæ cubiculum clausa tenent. » Quanta autem sit ista remuneratio, Deus in quodam Societatis nostræ coadjutore Murario ostendit, qui post mor-

tem P. Petro Scargæ Rectori Collegii Vilenensis totus splendidus, sed in manibus præcipue, apparens dixit, causam tanti splendoris esse, quod manibus illis specialiter pro Dei gloria laborasset. Sic nempe verificatur illud Sap. x. « Justum deduxit Dominus per vias rectas, honestavit illum in laboribus, et complevit labores illius. » Excitentur ergo Auditores, et ut ipsi consilium Siracidis ECCL. vii. sequantur : « Non oderis laboriosa opera, et rusticationem creatam ab Altissimo ; » nam, ut idem c. xl. ait : « Vita sibi sufficientis operarii condulcorabitur, et in ea inveniet thesaurum. »

PRO MENDICO.

XXVI. Ex occasione thematis : *Cæcus qui sedebat secus viam mendicans* : proponi potest hoc epitaphium :

« Ein Bettler decket diese Erd,
Das Bettlen hat er gewohnet :
Darum er auch jetzt Dult begehrt,
Ach ihm sein Bitt belohnet ! »

Circa quod 1° Ostendi potest, quam vere, defunctus, si forte in Purgatorio detineatur, cæcus dici queat, utpote a visione beatificæ etiamnum exclusus atque adeo merito illud Tobie c. v. usurpare queat : « Quale gaudium mihi erit, qui in tenebris sedeo, et lumen cæli non video ? » et præterea etiam tam gravibus tormentis subjectus crucior. Deinde vero ostendatur, qualem eleemosynam petat ab Auditoribus, scilicet ut precibus et Sacrificiis lectis vel auditis, aliisque similibus operibus eidem subveniant ; quam æquum sit proinde, ut illi prompte et liberaliter petita eleemosyna offeratur, cum plane omnes conditiones, ob quas alicui mendico libentius stips porrigitur, possideat ; nam 1° est valde miserabilis, cum majores cruciatus, quam sint omnia hujus mundi tormenta, sustineat. 2° Est valde indigens ; cum seipsum nulla ratione juvare queat, sed omnem suam fiduciam in hominibus positam habeat. 3° Est valde dignus, cum sit ab omni jam culpa liber, atque adeo sanctissimus, Deoque carissimus. 4° Est et gratissimus, cum agnoscat beneficii collati magnitudinem, utpote qui et gravitatem pœnarum in Purgatorio toleraturum expertus sit ; et paulo post etiam visionis beatificæ dulcedinem sit experturus, atque adeo non quieturus, donec

ipsos quoque suos benefactores et liberatores tum ab iisdem pœnis liberet ; tum ad eandem felicitatem perveniant. Excitentur proin Auditores, ut dicant cum S. Bernardo s. de v. negot. « Surgam in adjutorium illis, interpellabo gemitibus, improbabo suspiriis, orationibus intercedam, satisficiam sacrificio singulari, si forte videat Dominus, et judicet, et laborem convertat in requiem, miseriam in gloriam, verbera in coronam ; hic enim et hujusmodi officiis potest earum miseria revelari, finire labor, destrui pœna. »

FONS VII.

Fœ emblematis.

Non minus copiosus fons iste est quam præcedentes, si Exhortator eum recte tractare norit. Consistit autem hic modus tractandi in eo fere, ut 1° Emblema ipsum proponatur, dicendo vel quod majores nostri ejusmodi emblemata sepulchralibus marmoribus insculpere, vel appingere sint soliti ; vel certe, quod ipse putet appingendum, incidendum. 2° Ostendatur, quam bene defuncto conveniat. 3° Occasio ad Auditores variis affectibus inflammandos desumenda.

Itaque I. Ex occasione thematis CANT. v. *Ego dormio, cor meum vigilat*, proponi posset hoc emblema, et pingi leo apertis oculis dormiens cum inscriptione : *Dum dormit, vigilat*. Circa quod duo dici possent. 1° Ostendi, quod mortuus vere nunc dormiat, et quod mors sommo plerumque comparetur. 2° Quod quoad animam vere vigilet oculos mentis in visione beatificæ Dei occupatos atque defixos habens, aut certe brevi habiturus, cujus quidem probabilitatis, argumenta afferri possunt. Vid. Fab. in con. ix. num. 1.

II. Ex occasione thematis : *Scio, quod Redemptor meus vivit, et in novissimo die de terra surrecturus sum*. JER. xix. affingi potest sepulchro phœnix in suo proprio busto consumptus cum lemmate : *Evolabit*. Circa quod 1° Notari potest historia de phœnice, qui moriturus congregat ligna aromatica, et ex iis facta strue alis suis aerem percutit, donec ignem eliciat, struemque accendat ; tum pectus rostro aperit, ut sanguis in ignem effluat. Ex quo postea novus phœnix enasci dicitur. 2° Applicetur hæc historia defuncto, intelligendo per ligna aromatica virtutes et opera : per ignem vero, charita-

tem; per sanguinem, mortem. Posset etiam loco thematis assumi hæc S. Jobi sententia xxix. cap. *In nidulo meo moriar, et sicut palma* (aliqui legunt, ut phoenix, quæ palmam et avem significat) *multiplicabo dies*. Vide Fabrum l. c. numero quinto :

III. Ex occasione thematis : *Fulgebunt iusti sicut sol*. MATTH. xxiii. Appingi posset sol ad occasum declinans cum lemmate : *Tegor, non obtenebror*. Circa quod dici posset. 1° Quomodo defunctus vere fuerit in vita soli similis, videlicet magnus in se, et parvus in oculis aliorum; aut parvus in sua, magnus in aliorum æstimatione : illuminans per doctrinam, calefaciens per amorem et exempla. 2° Quomodo nunc quidem per mortem occiderit aut eclipsatus sit, sed tamen in se antiquum splendorem et virtutem retineat, brevi etiam nobis oriturus; id est, in altera vita videndus.

IV. Ex occasione thematis : *Ubi est thesaurus tuus, ibi est et cor tuum*. MATTH. vi. pingi posset cor in cuspidē erectum cum inscriptione : « Exquisivi te in toto corde meo. » Ps. cxviii. Circa quod dici posset, olim tale cor sepulchris appictum esse duas ob causas. Primo, ut significaretur prompta voluntas, et conformatio defuncti cum divina voluntate : item quod Deum toto corde dilexerit. 2° Ut indicaretur, quod, etsi a suis amicis abierit corpore, corde tamen apud ipsos mansurus, cordique eorum necessitates sit habiturus. Quare excitandi Auditores, ut credant sibi dictum a defuncto, quod olim Jehu ad Jonadab dixit. IV. REG. x. « Numquid est cor tuum rectum cum corde meo, sicut cor meum cum corde tuo : da mihi manum, » id est, adjuva me nunc in necessitate mea.

V. Ex occasione thematis : *Dormierunt somnum suum, et nihil invenerunt omnes viri divitiarum in manibus suis*. Ps. xxvii. pingi posset Rex splendide vestitus, cubito innitens et evigilans quasi, cum lemmate : *Somniavi*. Circa quod duo inculcari possunt. 1° Quod ex omnibus mundi deliciis, et divitiis, et honoribus per se non plus habeatur in hora mortis, ac si somnium de illorum perceptione habitum fuisset, uti bene Plato indicavit cuiuspiam pro symbolo vocem *omnia habenti* : dum litteram S ad litteram O apponi jussit; ut *somnia* se habuisse intelligeret. Hunc in finem non incommode narrari posset historia de rustico jussu Philippi Regis Burgundi in regem transformato, et iterum

elapso die in finetum abjecto. 2° Quantopere proinde veris gaudiis et bonis inhærere ad exemplum defuncti debeamus.

VI. Ex occasione thematis : *Spectaculum facti sumus mundo, Angelis, et hominibus*. I. COR. iv. Pingi potest quidam in medio theatri consistens et cortinam claudens, cum lemmate : *Peracta fabula est : plaudite*. Circa quod 1° probari posset vitam nostram comœdiæ similem esse, juxta illud Epicteti : *Actorem te fabulæ esse. Qualis magistro probata fuerit, memento*. 2° Non referre quam personam, sed quam bene agamus. Quare ostendendum, quam bene defunctus suam personam sustinuerit. Vid. Drex. in prodr. cap. xxxi.

VII. Ex occasione thematis : *Vos estis lux mundi*. MATTH. v. pingi posset candela, quam manus emunctorium tenens extinguit, cum lemmate : *Eheu extincta est*. Circa quod imprimis probari posset, quomodo defunctus vere lux fuerit, vel suæ urbis, vel domus, eamque purificaverit sua correctione : illustraverit suo exemplo et instructione : calefecerit et accenderit per suam charitatem. 2° Quanto cum dolore et damno suorum extincta sit hæc candela. Animandi tamen Auditores, ut credant de cœlo copiosius fulsuram, aliosque influxus communicaturam.

VIII. Ex occasione thematis : *Heu, heu me, fili mi, ut quid te misimus peregrinari, lumen oculorum nostrorum, baculum senectutis nostræ, spem posteritatis nostræ?* TOB. x. pingi posset baculus arundineus a morte contractus cum inscriptione : *Fragili ne credite fulcro*. Circa quod duo capita declarari possunt. 1° Quantopere parentes aut amici defunctum dilexerint, et quam merito spem conceperint, quod magnum aliquando domus suæ fulcrum esset futurus. 2° Quam fragilia ejusmodi fulcra sint, utpote de quibus merito dixerit Deus : « Ecce confidis super baculum arundineum contractum istum, cui si innixus fuerit homo, intrabit in manum ejus, et perforabit eam. » ISA. vi. Quamque adeo merito spes unica in Deo ponatur juxta consilium Davidis Ps. cxlv. *Nolite considerare in Principibus, neque in filiis hominum, in quibus non est salus*.

IX. Ex occasione thematis : *Unus introitus est omnibus ad vitam, et similis exitus*. SAP. vii. proponi potest hoc emblemata. Pingatur imago una mortualis centonibus, et purpura desuper vestita cum hoc lemmate : *Omnia mors æquat* : vel Germanice tali modo :

« Also der Tod macht arm, und reich,
Bettler, und grosse Herren gleich. »

Circa quod duo præcipue inculcari debent.
1° *Mortis inevitabilis necessitas*. Nam sicut per unum hominem peccatum in hunc mundum introivit, ita et per peccatum mors in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccaverunt. 2° *Vanitas rerum mundanarum* per mortem detecta, cum omnes, sicut nudi egressi sumus de utero matris, ita nudi quoque recessuri simus, neque ullum amplius inter divites et pauperes, nisi meritum discrimen sit futurum, uti quondam pulchre Diogenes Alexandro magno ostendit, dum stans apud acervum ossium eidem Alexandro, quid ageret sciscitanti, respondit se calvariam et ossa Philippi patris Alexandri quaerere, nec reperire posse; unde Auditores ad merita augenda et comparanda incitandi.

X. Ex occasione thematis : *Appensus es in statera*. DAN. VI. pingi potest in emblemate : *Manus libram tenens*, cujus altera lanx, eaque multum depressior bona opera, altera altius elevata mala opera continet cum hac inscriptione :

« Auf diese wohl gebräuchte Waag,
Ich jetzt all mein Vertrauen schlag. »

Circa quod duo inculcanda. 1° *Judicii extremi severitas* juxta illud Sophon. I. *Juxta est dies Domini magnus : juxta est velox nimis vox diei Domini amara, turpiter ibi evitabis fortis, eritque tum tribulatio magna*, teste Christo, MATH. XXVII. *Qualis non fuit ab initio mundi*. 2° Ut mature studeant se ad hoc judicium præparare ad bonam vitam, seu legitimum libræ, quæ justitiam Christianam denotat, usum, defuncti exemplo, cujus hac in re studium proponendum.

XI. Ex occasione thematis : *Statutum est omnibus hominibus semel mori*. HEBR. IX. pingatur in emblemate mors medicum ex horto educens cum hoc lemmate : *Contra vim mortis, non est medicamen in hortis*, vel Germanice.

« Komm Doctor, du must nur mis mir.
Jetzt kann kein Kraut mehr helfen dir. »

Circa quod duæ doctrinæ suggerendæ. 1° *Mortis inviolabilis lex*. Hic enim rectius, quam de statuto Medorum et Persarum di-

citur, quod non liceat immutare. Vid. Drex. in prodr. cap. I. § XXV. 2° *Mortis memoria* refricanda, et quemadmodum Seneca I. VIII. Nat. suadet, cogitatione familiaris reddenda, ut, si ita sors tulerit, etiam obviare illi possimus. Vid. ib. § 26.

XII. Ex occasione thematis : *Tibi dabo claves regni cælorum*. MATH. XVI. pingi potest in emblemate manus acum vel aliud opificis instrumentum tenens cum hoc lemmate : *Hæc cælum aperit*. Circa quod duo probanda : 1° Omnes homines posse Dei cubicularios esse, et auream clavem charitatis a Deo acquirere cum Deus velit omnes salvos fieri, et ad hoc sufficientem gratiam concedat. 2° Clavem hanc non esse aliam, quam instrumenta, quibus quisque pro suo statu utitur, juxta Dei voluntatem et bene placitum usurpata, uti indicavit sartor ille ex Societate Jesu, qui circa agonem acum petens, et eam in altum elevans dixit : « En } fratres mei : hæc clavis est, quam nunc mihi cælum aperturam spero, quia per illam opera ab obedientia præscripta ad Dei majorem gloriam accurate peragere studui. » Idem proinde quomodo defunctus præstiterit, erit demonstrandum.

XIII. Ex occasione thematis : *Ludens coram eo omni tempore*. PROV. VIII. pingi potest in emblemate manus omnes lapides latruncolorum (*des Schachpiels*) in unam caspulam temere projiciens cum hoc lemmate : *Satis lusimus*. Circa quod duæ doctrinæ inculcandæ. 1° Vitam humanam lusui latruncolorum similem esse, in quo rustici æque ac Rex et Regina, aliosque digniores calculi ad eundem finem tendunt, et juvant, et sæpe plus præstat, et conducit ad lucrum ludi rusticus, si munere suo recte fungatur. 2° Post lusum finitum omnes homines promiscue a morte in urnam projici, neque ullum amplius aut Regis aut rustici discrimen esse, atque adeo quemque suo statu et loco contentum vivere, sicque totum arbitrio Sapientiæ et Providentiæ divinæ in orbe hoc, ludenti nobiscum committere debere, uti defunctum fecisse ostendatur.

XIX. Ex occasione thematis : *Nil intulimus in hunc mundum, haud dubium, quod nec auferre quid possimus*. I. TIM. VI. pingi potest in emblemate linteum in pertica suspensum. Quod Salatinus Turcarum Rex in exercitu post mortem suam circumferri jussit. Ut omnes agnoscerent, qui secum ex mundo hoc extulisset, adscribi potest hoc

lemma : *Vah ampla spolia mundi*, vel Germanice.

« O wohl der Welt ein grossen Lohn!
Ein kurtzes Leilach tragst darvon. »

Circa quod duo inculcari possunt : 1° *Vanitas rerum mundanarum*, ad quod abundantius explicandum serviet parabola Barlaam de tribus amicis, quorum primus amicum a iudicio citatum per aliquod spatium comitatus : alter linteum aut indusium obtulit ; tertius, autem, quem omnium minime amaverat, et sibi devincerat, ad ipsum usque iudicem secutus, potenter defendit, et hic bona opera et vitam, primus mundum, secundus cognatos denotat. 2° *Soliditas bonorum operum*, ut quæ sola post mortem auferre licet, id quod prudenter fecisse defunctum probandum est.

FONS VIII.

Ex sepuchro.

Ex hoc fonte licet rariores, vel ideo tamen utiles conceptus erui possunt, quod sepulchra variis rebus comparari, et doctrinæ inde deductæ firmitus memoriæ imprimi queant.

Itaque I. Ex occasione thematis : *Apprehendam te, et ducam in domum matris meæ, ibi me docebis.* CANT. VIII. sepulchrum scholæ comparari potest, ut ait S. Chrysost. Hom. de fid. et leg. natur. « Ante portas sunt sepulchra, ante agros sunt sepulchra, ut ubique ante oculos esset humilitatis schola, et doceret nos in quod desinamus tandem, et videamus, qualia futura sint phantasmata. » Tria autem in hac schola potissimum discenda : 1° Quid simus, nempe pulvis et umbra juxta illud Ecclesiæ : « Memento homo, quia pulvis es, et in pulverem reverteris. » Hanc doctrinam bene didicit S. Franciscus Borgia ex funere Isabellæ Reginae Hispaniæ conversus, et dicere solitus : Augustæ mors mihi vitam attulit. Recte ergo S. Bernardus in sententiis dixit : « Tria hæc semper in mente habeto. Quid fuisti, nempe sperma fetidum. Quid es, nempe vas stercoreum. Quid eris, videlicet esca vermium. » 2° Quantilli simus, quod nempe ; ut S. Ambrosius l. de Naboth. c. i. ait : « Cespes angustus æque et pauperi abundet et diviti ; et terra, quæ viventis non cepit affectum,

totum jam divitem capiat. » Hinc egregie Philippus Imperator in hippodromo ex equo delapsus, cum impressam arenæ corporis sui figuram conspexisset, dixit : « Ecce quam exigua nos arena capiet, qui totius orbis imperium stulte affectamus. » 3° Quid sint omnia mundana, nimirum vanitas vanitatum ; ita ut de illis dici possit, quod Daniel cap. ult. de statua Beli aurea destructa dixerat : Ecce quem colebatis. Ecce maxima vestra bona. Ita Christus MARC. XIII. « Videtis has omnes magnas ædificationes, non relinquetur hic lapis super lapidem, quin non destruat. » Vid. Fab. in conc. su. n. I. XXXII.

II. Ex occasione thematis : *Erat hortus, et in horto monumentum novum.* Jo. XIX. potest comparari cœmeterium horto ob tres causas. 1° Quia in cœmeterio perinde ac in horto reperiuntur multæ areolæ (*bettlen*) seu tumuli, quos aliqui dicunt tumentes uteros esse. 2° Quia in eodem etiam styli lignei cum notis, id est, cruces cum inscriptione reperiuntur, ut dignoscatur, quisnam ibi sepultus sit, scilicet Christianus, characterem agni in fronte habens, ut eum Angelus a percussione servet. 3° Quia ex cœmeterio varii homines scilicet boni et mali olim resurgent, et prodibunt, velut in horto flores, et zizania nascuntur. Hinc Apostolus, I. Cor. XV. dixit : « Omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur. » Quare concludendum, quod, etsi defunctus probabiliter inter flores sit numerandus ; quia tamen etiam flores, ut cito nascentur, et prodeant, irrigatione opus habent, ideo et ipse desideret, ut lacrymis, precibus, Sacrificiis, eleemosynis, aliisve bonis operibus irrigetur. Vide Fab. con. II. funebri.

III. Ex occasione thematis : *Vocatus est ager Haceldama, id est : Ager sanguinis.* MATTH. XXVII. potest cœmeterium agro comparari (*einem Gotts Acker*), dicique repræsentatum jam olim per agrum illum, pretio, quo Christus est venditus, emptum ; idque ob tres causas. 1° Quia in illum cadavera perinde ut semen resurrectura jaciuntur, teste S. Paulo I. Cor. XV. *Sic et resurrectio mortuorum* (intellige, erit sicut seminatio seminis) *seminatur in corruptione, surget in incorruptione ; seminatur in ignominia, surget in gloria.* 2° Quia est ager figuli juxta illud JER. XVIII. *Descende in domum figuli, et ibi audies verba mea.* Sed quæ ? *Ecce sicut lutum in manu figuli, sic vos in manu mea domus Israel.* Inde cavendum, ne in nos merito

dicatur illud Is. XLV. *Væ qui contradixit fictori suo de Samiis terræ. Numquid dicet lutum figulo suo, quid facis?* 3º Quia ager sanguinis, id est, pretioso Christi sanguine emptus, imo etiam irrigatus, ut frumentum electum ferat. Incitandi proinde Auditores, ut defuncti cadaver libenter in hunc agrum seminent, et lacrymis aliisque operibus rigent, memores, quod olim copiosum gaudiorum manipulum ex eo sint reportaturi juxta illud Ps. CXXV. *Euntes ibant, et flebant mittentes semina sua; venientes autem venient cum exultatione portantes manipulos suos.* Vid. Fab. conc. funebri III.

IV. Ex occasione thematis : *In tenebris stravi lectulum meum* JOB. XVII. potest sepulchrum lectulo comparari ob sequentes causas. 1º Quia in eo dormit, et requiescit defunctus juxta illud Christi : *Amicus noster Lazarus dormit.* Jo. II. 2º Quia ibi cessatur a laboribus, eo quod nox ingruerit, de qua Christus Jo IX. dixit : *Venit nox quando nemo potest operari.* Et S. Joannes APOC. XIV. *Beatimortui, qui in Domino moriuntur; amodo jam dicit Spiritus, ut requiescant a laboribus suis.* 3º Quia ibi exiit vestem mortalitatis, ut indumento cœlestis gloriæ indui queat juxta illud S. Pauli I. COR. XV. *Oportet enim hoc corruptibile induere incorruptionem, et mortale hoc induere immortalitatem.* Excitandus itaque Auditor, ut defuncto precetur voto et facto quietam noctem, dicatque cum Ecclesia : Requiescat in pace.

V. Ex occasione thematis : *Hic est titulus monumenti Rachel* GEN. XXV. vel *Posuerunt eum in monumento.* ACT. XIII. dici potest, cur sepulchra monumenta vocentur, nempe ob tres causas. 1º Quia monent nos quid simus, et quid futuri simus : nimirum quod simus, cinis et pulvis juxta illud Eccl. X. *Quid superbit terra et cinis?* Hinc Philippus Macedoniæ Rex puerum sibi quotidie ter inclamare jussit : Philippe homo es. Sed et monet, quod erimus esca vermium, juxta illud Ps. XVII. *Job putredini dixi pater meus es, et soror mea vermis.* Nimirum continget, quod statuæ Nabuchodonosoris, quæ ab unico lapillo dejecta est, contritaque sunt pariter ferrum, testa, æs, argentum et aurum, et redacta in favillam. 2º Quia monet nos, quorsum tendant labores nostri, quod nimirum omnia sint vanitas, præter amare Deum, et illi soli servire. Hinc Deus LEVIT. C. 1. jussit plumas avium immolandarum et vesicularum gutturis in locum cineris abjici, ut

ostenderet divitias et opes, et delicias ciborum, omnia tandem in sepulchro cum cadavere perire. Hinc illi SAP. V. « Lassati sumus in via iniquitatis et perditionis, et ambulavimus vias difficiles. Quid nobis profuit superbia? Divitiarum jactantia, quid contulit nobis? Transierunt illa omnia tamquam umbra. » 3º Quia monet nos, ut memores simus defunctorum, et non permittamus locum apud nos habere commune adagium : *ex oculis ex animo.* Hinc veteres sepulchris cordis figuram inculpere solebant, ut significarent se corde illis adhuc conjunctos esse, et in ultima necessitate non derelicturos. Vid. Fab. conc. su. septima.

VI. Ex occasione thematis : *Scio, quia morti trades me, ubi constituta est domus omni viventi.* JOB. XXX. sepulchrum comparari potest domui ob tres causas. 1º Quia ibi nati sumus, et est domus nostræ prosapiæ, *das Stamm Hauss.* Nam *formavit Deus hominem de pulvere terræ.* GEN. II. Hinc ab hoc fundo primus homo Adam ab Adama seu terra dictus. 2º Quia in hac domo habitare debemus usque ad diem judicii juxta illud Ps. XLVIII. *Et sepulchra eorum domus illorum in æternum.* 3º Quia in illo nobiscum habitat familia nostra tota. Hinc Hebraice domus Machid, id est, congregationis vocatur, ut Jacob Patriarcha indicavit, dum GEN. XXXIX. dixit : *Ego congregor ad populum meum, sepelire me cum patribus meis.* Hinc etiam Deus LEVIT. C. XXV. legem statuit, ne terra venderetur in perpetuum (seu in proprietatem, ut Chaldaicus textus ait) quia jure naturæ est communis omnium Mater, ut concilium Tiburiense cap. XVI. asserit. Gratulandum ergo, quod in hac domo pacifice quiescere ei concessum sit, optandumque, ut brevi in aliam domum non manufactam transferatur.

VII. Ex occasione thematis : *Dies mei pertransierunt sicut navis.* JOB. IX. sepulchrum telonio (*einem Zoll-Hauff*) comparari potest. Et 1º dici, quod, ut Gregorius I. VI. Epist. 26. ait, sit naviganti similis, qui undique a fluctibus hujus calamitosæ vitæ deprimitur ac impetitur. 2º Quod telonium, ubi omnes vectigal pendere debemus, sit sepulchrum, ibi enim omnes implere debemus, quod S. Paulus HEBR. IX. dixit : *Statutum est omnibus semel mori, et post hoc judicium.* 3º Quod post hoc debitum solutum tandem facultas exscendendi ad portum concedatur. Quare excitentur Auditores, ut quoniam forte adhuc pars aliqua deest vectigalis persolvendi,

ipsum in eodem persolvendo juvare conentur, ut citius ad portum appellere possit. Vid. Fab. con. fun. vi. 2.

VIII. Ex occasione thematis: « *Ingredieris in abundantia in sepulchrum. Sicut infertur acervus tritici in tempore suo.* JOB. v. comparari potest sepulchrum horreo, et 1º dici quod sicut triticum et palea simul in horreum portantur, ita et justi cum injustis in sepulchrum. 2º Quod triturentur a morte, quæ, sicut JOB. XVIII. dicitur, *Calcat super illos, quasi Rex interritus.* 3º Quod excutiantur, et ventilentur a Deo, « Cujus ventilabrum est in manu sua, et permundabit aream suam, et congregabit triticum suum in horreum, paleas autem comburet igne inextinguibili. » MATH. III. Excitentur proin Auditores, ut et ipsi ventilabrum in manus sumant, et paleas, si quæ adhuc defuncto conjunctæ sunt, excutere suis operibus studeant.

FONS IX.

Ex ætate.

Hic fons, si ullus copiosissimam affert materiam pro exhortationibus, utpote, qui totidem particulares rivos, quot genera ætatis continet.

PRO INFANTE.

Itaque I. Ex occasione thematis: *Videte, ne unum contemnatis ex his pusillis.* MATH. XVIII. dicendum, quod olim Thraces et Frausi vicini habuerint consuetudinem plorandi in nativitate infantis, et gaudendi in morte illius. Hanc autem multo magis in morte Catholicorum et Baptizatorum observandam esse, atque adeo ob tres causas gaudendum. 1º Quia certo Regnum cælorum possident; si ergo gauderent parentes et cognati, si forte Rex Hispaniæ aut Galliæ Titium naturam ad se vocasset, atque in successorem Regni destinasset, etiamsi illum nunquam amplius viderent; quanto magis gaudere deberent, si eum a supremo Imperatore Deo vocatum, et Regem cæli constitutum esse credant? 2º Quia Deus ipse et Sancti, tum alii Cœlites gaudent summe de morte talis infantis, quatenus numerum Sanctorum Deum laudantium auctum advertunt. Annon ergo his potius, quam imperfectis hominibus de morte tristantibus

conformare nos decet? 3º Quia Deus magis illum diligit, quam parentes, magisque Patris nomen meretur, ut qui corpus et animam illi dederit; cum ergo haud dubie ideo mori, tam mature illum permiserit, quia magis ad suam gloriam, et ipsius infantis bonum hanc mortem conducere advertit, cur non et parentes approbent hoc decretum, filioque majus bonum gratulentur, et gaudeant? Vid. Pist. *In dem allgemeinen Klaghauss* con. 1.

II. Ex occasione thematis: « *Placita erat Deo anima illius: propter hoc properavit educere illum de medio iniquitatum.* SAP. IV. afferri possunt causæ, cur Deus infantes immatura morte eripiat, quarum tres sunt potissimæ. 1º Propter bonum infantis, ut eum a gravioribus malis eriperet. Hanc rationem Salomon SAP. c. IV. indicavit, dum ait: « Placens Deo factus est dilectus, et vivens inter peccatores translatus est: raptus est, ne malitia mutaret intellectum ejus, aut ne fictio deciperet animam illius. » Sic Rebecca Jacobum mittebat alio, ne eum per insidias Esau amitteret. GEN. XLVII. Et Josaba filia Regis Joram furabatur Joam filium Ochosiæ, et occultabat, ne ab Atalia occideretur. IV. REG. II. 2º Propter bonum parentum; partim ut castigati propter peccata sua, quæ sæpe ex occasione filiorum committunt, deinceps ab iis desistant, sicut Davidem castigavit ereptione filii ex adulterio nati. II. REG. XII. et Valentem Imperatorem morte filii, quia eum Hæreticos vocaverat: partim ne amore nimio liberorum ab amore Dei et salutis propriæ cura avocetur. Quam rationem S. Chrys. verbis his insinuat hom. VI. in Epist. ad Thess. « Quomodo non putas Deum irritari? Nam ob id ipsum plerumque filios aufert, ne ad illum modum illis alligata sis, ut spem tuam ab eo auferas; æmulator enim est Deus, et vult a nobis omnibus maxime diligi, idque ea ratione, quod nos admodum vehementer amat. Propterea et Deus illum tibi abstulit. » Sic mariti mortem interpretata est Melania, quæ eo mortuo gratias Deo egit, et dixit: « Jam expeditius servitura sum tibi, Domine, quia tanto me onere liberasti, » ut S. Hieronymus testatur Apoc. XXV. 3º Propter bonum aliorum hominum; ut discant mortem timere. Si enim in viridi hæc faciant, in arido quid fiet? Sic filii David videntes Amanum a fratre Absalone occisum, omnes conscenderunt mulos suos, et ad patrem fugerunt; sic et pulli gallinacei videntes unum ab accipitre abrep-

tum, sub matris alas confugiunt. Vide Pistor. conc. II. et Fab. conc. fu. XXXII. n. 3. 4. et 5.

III. Ex occasione thematis : *Melior est dies mortis die nativitatis*. ECCLES. VII. ostendi potest, quam bene actum sit cum infante mortuo ob duplicem causam. Propter terminum, a quo discessit, scilicet a mundo, qui est miseriarum vallis et lacrymarum. Hinc et Plautus dicere solitus: quem Dii diligunt, adolescens moritur. Et Sylenus a Rege Mida interrogatus, quæ maxima esset hominis felicitas; respondit, nunquam natum esse, vel cito mori. Hinc et JOB. III. et Jeremias Cap. XX. maledixerunt diem, in qua nati sunt. 2º Propter terminum *ad quem*, scilicet propter beatitudinis possessionem, quam nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit; de qua nunc infans securus est nec unquam redire cupit. Cur ergo et non parentes gaudeant, ibidem ipsum apulisse, quo ipsi venire tantopere desiderant?

IV. Ex occasione thematis : *Descendam ad filium meum lugens in infernum*. GEN. XXXVII. dici potest 1º Evenisse videri patri hujus infantis, quod Jacobo olim contigit, dum ille multo verius, quam iste dicere potest: « Fera pessima comedit eum, bestia devoravit Joseph » (id est, mors repentina, quæ Filium sustulit.) Descendam itaque lugens ad eum ad Infernum. Ostendatur subinde lugendi causa ex qualitatibus infantis. v. g. pulchritudine, amabilitate, integritate, etc. 2º Consolari poterit parentem dicendo venturum olim tempus, ut filium suum perinde ac Jacob suum Josephum recipiat, dicatque: *Sufficit mihi, si adhuc filius meus vivit, vadam et videbo eum*. GEN. XLV. Habeat proin patientiam, donec optatum tempus adveniat.

V. Ex occasione thematis : *Numquid potero revocare eum amplius? Ego vadam magis ad eum: ille vero non revertetur ad me*. II. REG. XII. ostendi potest, quomodo se parentes genere debeant in liberorum morte. Et 1º quidem, quod cogitare debeant, quod sæpe liberi propter ipsorum peccata in matrimonio commissa puniantur, sicut filium David propter adulterium cum Bersabea commissum punivit. 2º Quod possint merito dolorem concipere ob liberorum periculum, quia juxta commune proverbium: *Kinder kommen von Dertzen, und geben wieder zu Dertzen*. Atque adeo Deum pro salute eorum deprecari, sicut David deprecatus est pro parvulo, et jejunavit, et super terram jacuit.

3º Quod, si mortuus est filius, non debeant immodice lugere, sed divinæ ordinationi et voluntati se submittere, sperantes, quod aliquando sint ad ipsum venturi. Sic David post mortem Filii lotus et unctus est, ingressus est domum Dei, adoravit, venit in domum suam, petiit panem, consolatus est uxorem suam, et prudenter respondit mirantibus: *Nunc quia mortuus est, cur jejunem?*

VI. Ex occasione thematis : *Exaudivit Dominus vocem Eliæ, et reversa est anima pueri in eum, et revivit*. III. REG. XVII. ostendi potest, quod idem fere parentibus defuncti infantis contingat, quod scilicet gravissime sentiant filii mortem, et quodammodo querantur ad Deum: « Quid mihi et tibi, o Deus, numquid ingressus es ad me, ut renumerarentur iniquitates meæ, et interficeres filium meum? » 2º Quod Christus post mortem in lectulo seu sepulchro eum posuerit, ibique trina vice expanderit se super puerum, quatenus ei assimilatus est, in utero per conceptionem, in vita per nativitatem, in morte per resurrectionem. 3º Quod anima hujus infantis suo tempore reversura sit ad corpus, ipseque a Christo restituendus sit matri suæ, dicendumque: *En vivit filius*.

PRO ADOLESCENTE.

VII. Ex occasione thematis : *Raptus est, ne malitia mutaret intellectum ejus*. SAP. III. Vel *Placens Deo factus est dilectus, et vivens inter peccatores translatus est*; ibidem dici potest, quod infanti huic acciderit vere, quod Ganymedi olim contigisse falso et fictitie fabulæ narrant. Potest ergo comparari felicitas adolescentis hujus cum Ganymede ex triplici capite. 1º *Ex dignitate rapientis*; cum hic raptus sit a Deo vero et summo Domino, ille a falso. 2º *Ex finis præstantia*; propter quem raptus est, non ut ministret, sed regnet; non ut pocula et epulas alteri porrigat, sed ipse fruatur, et gustet; non ut vultu suo Deum recreet, sed ipse Dei aspectu summe delectetur. 3º *Ex loci*, ad quem raptus est, *aménitate et pulchritudine*; de quo dixit David Ps. LXXXIII. « Quam dilecta tabernacula tua, Domine virtutum, concupiscit et deficit anima mea in atria Domini; » unde inferendum, si olim Ganymedes beatus reputatus est ob talem raptum, et nemo non illi sortem suam, licet fictitiam gratulatus est; quanto magis conveniat tristitiam moderari

ob raptum defuncti adolescentis, suamque illi verissimam et summam felicitatem gratulari?

VIII. Ex occasione thematis : *Doleo super te, frater mi, Jonatha, decore nimis et amabilis super amorem mulierum, sicut mater unicum amat filium, sic ego te diligebam.* II. REG. I. ostendi potest : Quod justus dolor concepiatur ex defuncti morte. Eo quod decorus nimis et amabilis fuerit propter varias dotes et qualitates : v. g. Ingenium, formam, corporis indolem, profectum in scientiis, et virtutibus, quales oportet breviter commemorare. 2º Dici potest hoc ipso, quod tam amabilis fuerit, mature subtrahendum fuisse; ne corumperetur, sicut bonus paterfamilias maturos fructus decerpit, ne computrescant : pater videns filium in periculo versari inter exterarum nationes, mox revocat in patriam : hortulanus flores teneros et delicatos in cella recondit, ne frigore perimantur. Itaque magis gaudendum, quam tristandum.

IX. Ex occasione thematis : *Ecce efferebatur filius unicus matris suæ.* LUC. VII. ostendendum varios assignari portatores, qui adolescentes ad sepulchrum deportent, bonos scilicet et malos. Et 1º quidem pro malis plerumque assignari hos quatuor inobedientiam, luxuriam, gulam, temeritatem, de quibus videri potest Fab. Dom. 45. Pentecon. xxxi. Quos tamen in defuncto adolescente non repertos fuisse probetur. 2º Pro bonis assignari voluntatem seu gloriam Dei, merita adolescentis, commodum parentum, utilitatem in alios tum senes, tum præcipue adolescentes ex tali morte redundantem, quæ proin causæ breviter ostendantur.

X. Ex occasione thematis : *Et dedit illum matri suæ.* Ostendi potest, quantum solatium capere debeat mater adolescentis; alique cognati ex eo, quod sperare et ipsi possint, quod Christus iterum daturus sit hunc adolescentem, non jam mortalem, ut illi matri dedit, sed immortalem; non variis miseriis subjectum, sed innumeris deliciis affluentem; non periculis salutis expositum, sed de felicitatis suæ perenni duratione securum. Quam merito proinde dicatur matri : *Noli flere; et illud S. Pauli THESS. IV. « Nolumus ignorare vos, fratres, de dormientibus, ut non contristemini, et sicut et cæteri, qui spem non habent. »*

XI. Ex occasione thematis : *Mortuusque est Aran ante patrem suum in terra natalitatis suæ in Ur Chaldaeorum.* GEN. II. Possunt

tres saluberrimæ doctrinæ afferri. 1º Quod iste Aran primus fuerit, qui ante patrem mortuus est et hoc S. Scriptura tam signanter notavit, ut innueret mortem nemini parcere, juxta notum illud : « Mors servat legem, tollit cum paupere regem. Nullus eam emollit, juvenem una cum sene tollit : contra vim mortis non est medicamen in hortis. Wann Gott will, ist unser Zill. » 2º Quod specialiter etiam S. Scriptura commemoret, eum in patria esse mortuum inter suos, ut hoc pro speciali beneficio agnoscendum esse indicaret. Hinc Deus JER. XXII. minatus est tamquam gravem pœnam : « Et mittam te, et matrem tuam, quæ genuit te, in terram alienam, in qua nati non estis, ibique moriemini. » Certe magna est consolatio a suis oculis claudi. 3º Quod mortuus sit in Ur Chaldaeorum, id est, in gratia et charitate (nam Ur ignem significat) et ideo beatus juxta illud : « Beati mortui, qui in Domino moriuntur. » APOC. XIV. Wohl sterben, ist nicht verderben. Der gute Tod hilft aus der Noth, andere Zeit, andere Freud.

XII. Ex occasione thematis : *Consummatus in brevi explevit tempora multa.* SAP. IV. dici potest, sicuti fructus alii citius maturescunt, atque adeo citius decerpi debent, ita et hominibus idem evenire. Talem autem fructum fuisse defunctum adolescentem, utpote quem maturum cœlo fuisse colligi potest ex tribus indicis, ex quibus pomorum et aliorum fructuum maturitatem colligere plerumque solemus. 1º *Ex colore* : per quem modestia externa intelligitur, quæ qualis fuerit in hoc adolescente, per partes ostendatur. 2º *Ex odore* : per quem bonum exemplum intelligitur, quod tam sui similibus, quam aliis, et præcipue parentibus dedit, dum studuit proficere ætate, sapientia, et gratia, ita ut jure de eo dicere posset parens cum Isaac. GEN. XXVII. Ecce odor filii mei, sicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus. 3º *Ex sapore*, per quem intelligi potest vitæ innocentia, quia nil puerile, aut non fatis excoctum, id est, passionum inordinatarum habebat.

PRO PUELLA VEL VIRGINE.

XIII. Ex occasione thematis : *Despondi vos uni viro virginem castam exhibere Christo.* II. COR. II. ostendi potest non habere parentes causam plorandi, cum filia Sponso opta-

tissimo, scilicet Sponso celesti seu Christo desponsata, et jam in thalamum introducta sit, ut pie credere fas est. Describatur qualis sit Sponsus per conditiones in Sponso plerumque requiri solitas a Sponsa, videlicet. 1° Ut sit pulcher. 2° Ut dives. 3° Ut nobilis. 4° Ut sapiens. 5° Ut sanus. 6° Ut amabilis et mansuetus. Quæ omnia in Christo facile erit ostendere. Claudatur exhortatio illis verbis. Apoc. xix. « Gaudeamus, et exultemus, et demus gloriam ei, quia venerunt nuptiæ, et uxor ejus præparavit se. »

XIV. Ex occasione thematis : *Et quæ paratæ erant, intraverunt cum eo ad nuptias.* MATT. xxv. ostendi potest, quam merito defuncta virgo ad nuptias cœlestes evocata sit. Quia scilicet parata erat. Et 1° quidem tota mundata in balneo pœnitentiæ; ita ut dicere de ea Sponsus posset : « Tota pulchra es amica mea, et macula non est in te. » CANT. iv. 2° Quia ornata aureo vestitu charitatis : de quo PSALM. XLIV. « Adstitit Regina a dexteris tuis in vestitu deaurato. » 3° Quia pretiosis monilibus variarum virtutum erat ornata, de quibus S. Agnes, ut in officio illius videre est, dixit : « Dexteram meam et collum meum cinxit lapidibus pretiosis. Tradidit auribus meis inæstimabiles margaritas, et circumdedit me vernantibus et coruscantibus gemmis. » Claudenda proin erit exhortatio, et dicendum, quod filia parentes suos perinde, ut olim S. Agnes de cœlis apparens, suos alloquatur : « Ne me mortuam parentes lugeatis, quia una cum his virginibus vivo apud illum in cœlis, quem in terris dilexi. »

XV. Ex occasione thematis : *Simile est regnum cœlorum decem virginibus.* MATT. xxv. ostendi potest, quod merito defuncta in cœlum intromissa credatur. 1° Quia *virgo* erat, et suæ virginitatis conservandæ singularem curam gerens, diligenter fugiendo otium, malas occasiones, et societates. 2° Quia *prudens* erat, diligenter considerando, quanto satius esset Christum, quam alium sibi in Sponsum assumere, utpote qui solus, teste Sponsa CANT. v. candidus est et rubicundus, electus ex millibus est. 3° Quia *lampadem cordis paratam*, et oleo Charitatis accensæ bene instructam habebat; unde oportebit ostendere, quomodo hanc charitatem erga Deum et proximum ostenderit, itaque gratulandum ei potius, quam ex ejus discessu tristandum sit.

XVI. Ex occasione thematis : *Surgam, et circuibo civitatem per vicos et plateas, et*

quæram, quem diligit anima mea. CANT. iii. explicari potest ardentissimum virginis desiderium, quo Christo copulari per amorem desideravit, simulque causæ explicari, ob quas tantopere eum amaverit, scilicet propter eas, quas S. Agnes indicaverat, dum dixit : « Amo Christum, in cujus thalamum introibo, cujus mater Virgo est, cujus pater fœminam nescit. Cujus mihi organa modulatis vocibus cantant; quem cum amavero, casta sum; cum tetigero, munda sum : cum accepero, virgo sum : ostendit mihi thesauros incomparabiles, quos mihi se daturum promisit. » Excitandi proin Auditores, et præcipue virgines, ut et ipsæ hunc Sponsum eligant, dictumque sibi ab eo putent, quod I. REG. c. i. Elcana uxori suæ dixit : « Numquid tibi non ego melior sum, quam decem filii (aut Sponsi) ; » dicant proinde cum S. Agnete : « Te confiteor labiis, te corde, et totis viribus concupisco. »

XVII. Ex occasione thematis : *Esther quoque inter alias puellas tradita ei est, ut servaretur in numero fœminarum, quæ placuit ei, et invenit gratiam in conspectu illius.* ESTHER. ii. dici potest defunctæ virgini evenisse quod olim sacri fasti Estheri contigisse memorant; nam et Deus 1° Quæri jussit puellas, id est animas speciosas, quæ loco Vasthi, id est Luciferi, seu Angelicæ rebellisve naturæ ei copularentur. 2° Ut Esther non quæsivit mundum muliebrem, id est, vanum et sæcularem, sed naturali, id est, a ratione, et fide sibi dictata pulchritudine seu innocentia vitæ contenta, placuit Deo præ aliis puellis sive animabus, ideoque jussit is accelerari præparationem illius, et dedit illi socias septem puellas speciosas, id est, tres virtutes Theologicas, et quatuor Cardinales. 3° Ut Esther ducta est post mortem a suo Angelo Custode ad cubiculum supremi Regis, et adamavit eam Rex plus, quam omnes mulieres. Habuit gratiam et misericordiam coram eo super omnes mulieres, et posuit diadema regni in capite ejus, dixitque : « Quæ est petitio tua Esther, ut detur tibi et quid vis fieri? Etsi dimidiam partem Regni mei petieris, dabitur tibi. » Itaque gaudendum cum Mardocheo ob talem filiæ assumptionem negotiaque ei nostra, quæ coram Deo feliciter transacta cuperemus, commendanda.

XVIII. Ex occasione thematis : *Heu me filia mea decepisti me, et ipsa decepta es.* JUD. iv. narrari imprimis potest historia de

filia Jephthe Deo immolata, et tres ex ea doctrinæ eruendæ. 1° Quam vere dicere possit parens defunctæ : Decepisti me, et decepta es. Quia nec ego, nec tu, nec alii putabant, te tam cito morituram unde merito mors inexpectata accidit. Vid. Drex. in prod. c. I. § LX. 2° Quod, sicut Jephthe eam diligenter offerebat Deo : quia sic Deum per voti Religionem ab eo exigere arbitrabatur, ita et parentes, quia sic Deus exigit, libenter filiam suam eidem in Sponsam offerre debeant, eique tantam felicitatem gratulari. 3° Quod, sicut filia Jephthe, antequam Deo immolaretur, in sylvis flevit duobus mensibus, ita fortassis et filia hæc in purgatorio defleat, et luat præteritam vitam suam; atque adeo excitandi Auditores ut comitentur illam, et fleant cum illa, donec redeat ad Patrem suum cœlestem, ibique Deo tota consecratur, et desponsetur.

XIX. Ex occasione thematis : *Tolle filium tuum unigenitum, quem diligis Isaac.* GEN. XXII. potest in filii vel filiæ unigenitæ morte ostendi quam præclaram habeant parentes occasionem, Abrahamum, in immolatione filii, imitandi, imo superandi. Itaque dictum sibi primo putent : Tolle filium vel filiam tuam; quam diligis. 2° Consurgant, ligent filium et ponant in sarcophago, velut lignorum strue. 3° Extendant manum, arripiant gladium egregiæ conformationis cum divina voluntate; dicantque cum Jobo : « Dominus dedit hunc filium vel filiam : Dominus abstulit. Sit nomen Domini benedictum. » 4° Sperent se a Deo audituros : « Per memetipsum juravi, quia fecisti hanc rem, et non perpercisti filio tuo unigenito propter me, benedicam tibi, et multiplicabo semen tuum, sicut stellas cœli. »

PRO MARITO.

XX. Ex occasione thematis : *Occupatio magna creata est omnibus hominibus, et jugum grave super filios Adam.* ECCL. XL. probari potest, quam grave jugum ferant conjugati propter morum diversitatem, alimenterum difficultatem, liberorum carentiam, vel malos mores eorundem, famulorum inobedientiam et infidelitatem, separationem in morte, ubi tanto gravior est dolor, quanto major præcessit amor, juxta notum illud : *Wahertzt, das schmerztt. Was liebt, betrübt.* 2° Inferri potest, cum ab hoc onere modo

uterque conjux liberatus sit, et maritus insuper, ut spes est, ad æternam quietem in cœlis capiendam admissus, quod non modo tristari non debeat uxor ob mariti obitum, sed gaudere cum Melania Romana Matrona, quod nunc expeditius sibi et Deo vivere, et servire queat.

XXI. Ex occasione thematis : *Quis, putas, est fidelis servus et prudens, quem constituit Dominus super familiam, ut det illis cibum in tempore suo?* MATTH. XXIV. ostendi potest quam perfecte defunctus officium boni patrisfamilias gesserit. Et 1° quidem, quam fidelis fuerit respectu Dei in mandatis ejus exacte observandis, et perfecta conformatione voluntatis suæ cum divina in omnibus casibus, præcipue mortis tempore. 2° Quam prudens fuerit respectu sui, quatenus scilicet ita aliorum curam gessit, ut nam salutem propriam omnibus præferret : ita temporalia administravit, ut omnia ad spirituale et æternum lucrum per bonam intentionem dirigeret. 3° Quam fuerit liberalis et sedulus in familia regenda, providendo non modo corporalem cibum refectionis, sed etiam spirituales solidæ instructionis et paternæ correctionis in tempore suo; unde non dubitandum esse, quin Deus nunc juxta promissionem suam super omnia bona eum constituerit, atque adeo omnes ei gratulari et congaudere debeant.

XXII. Ex occasione thematis : *Pater noster, qui es in cœlis.* MATTH. VI. Ostendendum, quod liberi et amici nunc post mortem dicere possint, quod B. Aloysius post mortem sui patris dixisse fertur : « Nunc vere dicere potero : Pater noster, qui es in cœlis : » Itaque probari poterit, quod patris officium de cœlis perfectius erga eos sit obiturus, quam in terris fecerit. 1° Quia magis ibi eos diligit, cum non Dei charitas dumtaxat, sed proximi etiam, et propinquorum innumeris partibus sit aucta. 2° Quia clarius cognoscit eorum miseras, et necessitatem, magisque æstimare novit, maxime salutis incertitudinem, et æternæ mortis incurrendæ periculum. 3° Quia potentior est ad succurrendum, cum preces ipsius et ardientiores sint ob affectum; et Deo gratiores propter perfectionem : quare gaudendum potius de patris et amici obitu, quam dolendum, eique cura sui et suarum rerum toto pectore committenda.

PRO UXORE.

XXIII. Ex occasione thematis : *Ecce Mater tua.* JOAN. XIX. Narrari potest ex speculo exemplorum pulchra illa historia de matre, quæ, cum filios suos alere se posse diffideret, ambos in templum duxit, suumque in illos maternum jus Virgini Matri transcripsit, et mox mirabiliter illis prospectum vidit, ut in cit. Spec. IX. ex. cxvi. narratur. Unde dici potest, quod mater defuncta idem respectu liberorum suorum faciat, atque adeo hi non immoderate tristari, sed potius de meliori matre gratulari sibi debeant, et ad eam deinceps confugere.

XXIV. Ex occasione thematis : *Pater meus et mater mea dereliquerunt me, Dominus autem assumpsit me.* Ps. xxvi. dici potest, quod mater defuncta nunc imitari videatur struthionem (*einen Straussen*) qui, cum ova sua parit, foveam in arena facit, eaque sabulo operit, solique excoquenda relinquit. Quod, ubi est factum, pullusque perfectus prodit, tum demum mater denuo ipsum cum gaudio cognoscit, et nutrit. Simili ergo modo mater liberos suos Deo committit, illaque ad eos verba S. Pauli c. v. usurpat : *Humilimini sub potenti manu Dei, ut vos exaltet in tempore visitationis, sollicitudinem vestram propicientes in eum, quoniam ipsi cura est de vobis.* Excitandi proinde liberi ad fiduciam erga hanc suam matrem concipiendam; reliqui vero Auditores ad exemplum hujus matris imitandum.

PRO VIDUA.

XXV. Ex occasione thematis : *Viduas honora, quæ vere viduæ sunt.* I. TIM. v. ostendi potest, quam vere vidua fuerit, quæ defuncta est imitando turturem, quæ plerumque pro exemplo viduis proponitur. Et primo quidem, quod post obitum mariti non amplius nupserit, ut Deo facilius servire posset. 2º Quod, ut turtur perpetuo gemuerit, id est, orationi et cœlestibus suspiriis vacaverit. 3º Quod ut turtur nulli amplius viridi ramo insector, id est, omnes vanitates mundanas repudiaverit, solas cœlestes delicias consecrata. Quæ omnia fusius proponi et exemplis illustrari possunt. Vide Pist. conc. fun. xvi.

TOMUS V.

XXVI. Ex occasione thematis : *Luxitque eam omnis populus diebus septem.* JUMTH. xvi. dici potest, quod merito etiam Auditores lugendi causam habeant, eo quod alteram Judith in vidua defuncta amiserint; nam 1º et ipsa virtuti castitatem amiserat, dum, ex quo vir ejus defunctus est alium virum non cognoverit. 2º Quia et ipsa cum suis puellis diligenter clausa morabatur, et jejuniis ac orationi indesinenter vacabat. 3º Quia timebat Dominum valde, nec erat, qui loqueretur de ea verbum malum. 4º Quia Holofernem longe potentior, scilicet varios sollicitatores ad libidinem vel matrimonium generose superavit. Ob quam causam merito ei suo modo acclamari poterat : *Tu Gloria Jerusalem : tu lætitia Israel, tu honorificentia populi nostri.*

PRO SENE.

XXVII. Ex occasione thematis : *Corona dignitatis senectus, quæ in viis justitiarum reperitur.* PROV. xvi. dici potest merito coronam dignitatis vocari senectutem in via justitiæ consumptam, quia triplici ex titulo eam meretur. 1º *Propter senectutem naturalem*, de qua dixit Ecclesiasticus c. viii. « Ne spernas hominem in senectute sua; etenim ex nobis senescunt. » 2º *Propter senectutem moralem*, de qua dixit Salomon. SAP. iv. « Senectus venerabilis est non diuturna, nec annorum numero computata; cani autem sunt sensus hominis; et ætas senectutis, vita immaculata. Consummatus in brevi explevit tempora multa. » 3º *Propter senectutem æternam*, de qua Apoc. v. « Et vidi, et ecce in medio throni, et quatuor animalium, et in medio seniorum, id est, Sanctorum, Agnum stantem. » Excitentur proin Auditores ad honorem ultimum exhibendum, qui est sepultura Christiana, id est, cum auxilio spirituali conjuncta.

XXVIII. Ex occasione thematis : *Timor Domini opponet dies, et anni justorum abbreviantur.* PROV. x. ostendi potest, quod, etsi senectus per se sit venerabilis, multo tamen per se sit honorabilior, si ex tam bona et honorata radice, scilicet timore Domini proveniat, esse autem timorem Domini causam longæ vitæ, colligitur ex triplici causa. 1º Quia Deus est, qui habet vite et mortis potestatem, et deducit ad portas mortis, et reducit : uti SAP. xvi. dicitur. 2º Quia, ut

ibidem dicitur, homo per malitiam suam occidit animam. Et ut S. David Ps. LIV. ait: « Viri sanguinum, et dolosi non dimidiabunt dies suos, atqui timor Domini expellit peccatum, » teste. ECCL. cap. I. Hinc Moyses DEUT. XXX. sic allocutus est Israelitas: « Testes invoco hodie cœlum et terram, quod proposuerim vobis vitam et mortem, benedictionem et maledictionem. Elige ergo vitam, ut et tu vivas, et semen tuum. Et diligas Dominum Deum tuum, et obediās voci ejus, et illi adhæreas. Ipse enim est vita tua, et longitudo dierum tuorum, ut habites in terra, pro qua juravit Dominus patribus tuis. » 3° Quia « Timenti Dominum non occurrent mala, sed in tentatione illum Deus conservabit, et liberabit a malis, » ut Ecclesiasticus cap. xxxiii. ait: Hinc Salomon PROV. III. hoc hortatur: « Time Dominum, et recede a malo; sanitas quippe erit umbilico tuo, et irrigatio ossibus tuis. » Gratulandum proinde defuncto ob tam honestum senectutis titulum. Atque ad eundem titulum Auditores excitandi.

XXIX. Ex occasione thematis: *Et (Abraham) mortuus est in senectute bona, provectaque ætate; et plenus dierum congregatus est ad populum suum.* GEN. XXV. dici potest hoc fuisse pulcherrimum Abrahami elogium, omnibusque notandum; videri autem non immerito etiam attribui ipsi defuncto. 1° Quia et ipse mortuus est in senectute bona, id est, honorata; nam, ut supra ex Prov. dictum; « Corona dignitatis senectus, quæ in viis justitiæ reperitur, » et, ut, idem SAP. IV. ait: « Senectus est ætas venerabilis vita immaculata. » 2° Quia et in provecta ætate mortuus est, id est, procul vecta, dum non tantum in ætate, sed etiam sapientia, gratia, et meritis quotidie crescere studuit. 3° Quia plenus dierum, id est, meritorum tam apud Deum, quam apud homines discessit; ita ut merito illi applicetur, quod S. David Ps. LXXII. dixit: « Et dies pleni invenientur in eis; » non vero menses vacui, de quibus Job. cap. VII. locutus est. Itaque excitandus Auditor, ad plenam etiam laudem defuncto tribuendam, et imitationem procurandam.

PRO ANU.

XXX. Ex occasione thematis: *Vixit autem Sara centum et viginti septem annis, et mortua est.* GEN. XXIII. Dici potest videri

hodie alteram Saram mortuam. 1° Quia et ipsa defuncta erat Sara, id est, *Domina* suarum cupiditatum, et *odorans* seu *boni odoris* per bonum exemplum dati. 2° Quia ut Sara implebat illud S. Petri I. c. III. « Quarum non sit extrinsecus capillatura, aut circumdatio auri, aut indumenti vestimentorum cultus; sed qui absconditus est cordis homo in incorruptibilitate quieti et modesti Spiritus, qui est in conspectu Dei locuples, sic enim et sanctæ mulieres sperantes in Deo ornabant se. » 3° Quia sicut Sara obediebat Abrahami Dominum eum vocans, ibid. ita et ipsa suum maritum honorabat, eique in omnibus obediebat. Hinc et Apost. COLOSS. III. « Mulieres subditæ estote viris, sicut oportet in Domino, imo sicut Domino, et sicut Ecclesia est Christo subjecta. » EPH. V. 4° Quia ut Sara erat maxime patiens in sterilitate, et in impropriis ancillæ portandis, et in imperata immolatione filii unigeniti, ita et hæc anus in adversitatibus viri, asperitate morbi, morte, etc. Itaque sicut Abraham luxit Saram; ita etiam merito sui hanc anum, sed ita, ut observetur illud ECCL. XXII. « Modicum plora super mortuum, quoniam requievit. »

FONS X.

Ex variis statibus.

Hic fons merito inter copiosissimos censi potest, ut qui plurimos alios, eosque uberimos fontes in se comprehendit, ex quibus tamen tantum potiores seliguntur, et ex quovis unus alterve conceptus eruetur. Ex his enim non erit difficile plures ejusmodi conceptus invenire.

PRO SACERDOTE.

I. Ex occasione thematis: *Ascendique Aaron Sacerdos in montem Hor jubente Domino, et ibi mortuus est.* NUM. XXXIII. Potest Sacerdos mortuus Aaroni comparari ob triplicem causam. 1° *Ob electionem*, quia et ipse designatus est Sacerdos per potestatem Sacerdotalem tamquam virgam, ex qua turgentibus gemmis bonorum operum eruperunt flores variarum virtutum (quarum aliquæ recenseri possunt) et foliis dilatatis in amygdalas, id est, solatium proprium, et

subditorum formati sunt, vid. n. xvii. 2° *Ob officium*, quod gerebat, scilicet, ut esset Socius Moysis (id est, Christi) nam et de ipso dicebat quasi Deus ad Christum quod Moysi EXOD. c. iv. dixerat : « Ipse loquetur pro te ad populum, et erit os tuum : tu autem eris ei in his, quæ ad Deum pertinent. » Hinc tam sancte et caste eloquia Dei tractavit ; item offerebat Sacrificia, et incensum suavisimum orationis, quæ facile etiam Sacerdoti defuncto applicari possunt, simulque ostendi, quod longe perfectius hæc omnia officia exercuerit. 3° *Ob mortem* : quia et Sacerdos, in montem Hor, id est, perfectionis ascendere jussus est cum Aaron, ibique libenter mortuus est, usurpans illud Simeonis LUC. ii. « Nunc dimittis servum tuum, Domine, quia toties non viderunt » tantum, sed etiam tetigerunt, et gustaverunt oculi et sensus mei salutare tuum.

II. Ex occasione thematis : *Senuit autem Jonatha plenus dierum, et mortuus est.* II. PAR. ii. pulchre comparari potest Sacerdos Jonathæ. 1° Quia refici, et instaurari curavit domum ad cultum Dei, ut l. c. legitur. 2° Quia erat plenus dierum, id est, meritum erga Deum propter legitimum cultum ; erga Ecclesiam propter fidelitatem in defendendis cæremoniis et fide Catholica : erga Parochianos propter fidelem administrationem officii : erga suos domesticos et consanguineos propter sincerum et paternum amorem. 3° Quia et ipse cum Regibus (Sacerdotibus) in civitate David, id est, Ecclesia, ubi Christus velut verus David in throno suo, id est, hierophylacio sedet, et regnat, sepultus est.

III. Ex occasione thematis : *Mementote præpositorum vestrorum, qui vobis locuti sunt verbum Dei : quorum intuentes exitum conversationis imitemini fidem.* HEBR. xiii. excitari possunt Auditores, ut, cum defunctus Sacerdos toties pro ipsis et aliis memento in SS. Sacrificio Missæ fecerit, etiam ipsi nunc et deinceps tria in ipsis solatium memento facere, ne graventur. 1° *Memento gratitudinis*, in memoriam revocando beneficia ab eo accepta. Quam fideliter Sacramenta administravit ; quam zelose et utiliter verbum Dei prædicavit ; quam impigre et constanter diu noctuque adstiterit. Dicant proin cum S. David PSAL. cxv. « Quid retribuam ei pro omnibus, quæ retribuit mihi ? Calicem salutaris accipiam. » 2° *Memento imitationis* juxta illud HEBR. xiii. « Quorum intuentes

exitum conversationis, imitamini fidem, in ea perseverando : » spem, nunquam eam deferendo : charitatem, totis viribus eam procurando : humilitatem, eam constanter exercendo : itaque sibi dictum ab eo velut e sepulchro credant illud S. Pauli I. COR. iv. « Rogo ergo vos, imitatores mei estote, sicut et ego Christi. » 3° *Memento subventionis* ; ut scilicet, sicut is toties in necessitatibus subvenit verbo et opere ; ita et ipsi nunc mutuas vices exhibere, ne graventur, ideoque credantsibi nunc dictum illud S. JOAN I. c. iii. « Filioli mei, non diligamus verbo et lingua, sed opere et veritate. »

IV. Ex occasione thematis : *Bonus Pastor animam suam ponit pro ovibus suis.* JOAN. x. ostendi potest, quam bene, officio Pastoris functus fuerit defunctus Sacerdos. 1° Quia vere poterat dicere : « Ego cognosco meas, et cognoscunt me meæ. Hinc tam sollicitè indagavit statum cujuscumque et miseras ; hinc etiam in tanta veneratione a suis ovibus est habitus. 2° Quia diligenter pavit verbo Dei, exemplo, et Corpore Christi, et eduxit ad fontem aquæ salientis in vitam æternam per sedulam administrationem Sacramentorum. 3° Quia dum eas ad ovile Christi duxit, ibat ante eas, id est, quæ facienda dicebat in concionibus, prius proprio exemplo docebat, et confirmabat. 4° Quia fortiter defendit contra leonem, Diabolum circumeuntem et et quærentem, quem devoret ; contra lupos, id est, homines malos, præcipue Hæreticos et malos socios et in his laboribus animam posuit. Unde excitandi Auditores, ut vel nunc Pastorem suumagnoscant, vocem ejus auxilium invocantis audiant, et sequantur, saltem affectu usque ad purgatorium, et ibi pariter animam suam ponant pro eo, satisfactiones suas, quibus se a purgatorio liberare poterant, eidem applicando.

V. Ex occasione thematis : *Et vidi, et ecce nubes magna et ignis involvens, et splendor in circuitu ejus, et in medio ejus similitudo quatuor animalium.* EZECH. c. i. ostendi potest defunctum merito illis quatuor animalibus ab Ezechiele visis comparari. 1° Quia habeat faciem hominis propter singularem humanitatem, qua cum singulis agebat : bovis propter labores tam fortiter et constanter exantlatos : leonis in peccatoribus terrendis, difficultatibusque superandis : aquile in perspiciendis veritatibus cælestibus, aliisque rebus ad officium pertinentibus. 2° Quia in eo erat ignis involvens, sci-

licet zelus animarum, qui vires ei addebat, ut sicut fulgur iret, et reverteretur. 3° Quia splendor in circuitu ejus erat; dum passim apud omnes famam perfecti et Sancti Pastoris fuerat consecutus, in coelis autem multo magis fulgebit juxta illud DAN. XII. « Qui docti fuerint, fulgebunt, quasi splendor firmamenti, et sicut stellæ in perpetuas æternitates. »

VI. Ex occasione thematis: *Cumque pergerent, et incedentes sermocinarentur: Ecce currus igneus et equi ignei dividerunt utrumque, et ascendit Elias per turbinem in cælum* IV. REG. II. dici potest idem contigisse Pastori defuncto, et 1° Quidem per currum igneum zeli geminis rotis Charitatis Dei et proximi constantem fuisse raptum. 2° Tractum fuisse ab equis igneis, id est, quatuor virtutibus cardinalibus, a charitate earum actus imperante, inflammatis. 3° Per turbinem ardentissimi desiderii, quo semper cupiebat dissolvi, et esse cum Christo, ascendisse in cælum: excitandi proinde Auditores, ut et ipsi dicant cum Elisæo: « Obsecro te, Domine, fiat in me Spiritus duplex tuus. »

PRO RELIGIOSO.

VII. Ex occasione thematis: *Tollite jugum meum super vos: jugum enim meum suave est, et onus meum leve* MATH. XI. cap. ostendatur 1° Quod per jugum hoc potissimum perfectionis studium intelligatur, utpote quod merito dicitur jugum Christi, quia ipse verbo et exemplo ad id portandum invitavit dicens: « Siquis vult post me venire, abneget semetipsum, tollat crucem suam, et sequatur me; » LUC. IV. jugum suave propter internas consolationes ex bonæ conscientiae testimonio provenientes, quas Christus per illa verba: « Et invenietis requiem animabus vestris: » indicavit; onus leve propter amorem, qui teste Th. Kemp. I. III. c. v. « Leve facit omne onerosum, et fert æqualiter omne inæquale, nam onus sine onere portat; et omne amarum dulce facit. » 2° Ostendatur, quam alacriter et constanter defunctus hoc jugum suscepit, atque portaverit, percurrendo potiores Religiosi functiones, et quam accurate eas obierit, demonstrando, et concludendo quam merito nunc credatur requiem a Christo promissam accepisse; quam proinde et ipsi Auditores

etiam apprecari debeant dicentes: « Requiemi æternam dona ei Domine, et lux perpetua luceat ei. »

VIII. Ex occasione thematis: *Domine, duo talenta tradidisti mihi: ecce alia duo superlucratus sum* MATH. XXV. ostendi potest, quod per duo talenta juxta alios intellectus et voluntas, aut potentiae internæ et externæ, juxta alios gemina charitas Dei et proximi intelligatur. Eligatur ergo una ex his explicationibus, et ostendatur, quam bene impenderit illa duo talenta Religiosus defunctus, varios illius virtutis aut potentiae actus ab eo exercitos enumerando. 2° Ostendatur similiter, quomodo alia duo talenta lucratus sit, scilicet gratiæ vel gloriæ augmentum, vel salutem propriam et alienam; utroque enim modo potest explicari, geminum hoc talentum. 3° Inferatur, quam merito sperari possit, illum audivisse a Christo verba illa: « Euge serve bone et fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam: intra in gaudium Domini tui.

PRO OFFICIALI ALIQUO AULICO PRIMARIO.

IX. Ex occasione thematis: *Filius accrescens Joseph: filius accrescens, et decorus aspectu* GEN. XLIX. comparari potest defunctus officiali Josepho ex tribus præcipue capitibus. 1° Sicut Joseph erat filius accrescens in timore et amore Dei fugiendo peccatum omne, et præcipue luxuriæ. 2° Quia, sicut Joseph erat filius accrescens in fidelitate erga suos dominos, nolens attingere ea, quæ ad ipsos pertinebant, etsi frequenter a divitiis et honoribus, perinde ut Joseph ab uxore Putipharis ad inhonestam contrectationem tentaretur. 3° Quia erat filius accrescens in charitate erga subditos, quos non ut servos, sed ut proprios filios amabat, et fovebat. Hinc merito in ipso quoque impletum est, quod Jacob filio suo Joseph sequentibus verbis apprecatus est: « Deus patris tui erit adjutor tuus, et omnipotens benedicet tibi benedictionibus desuper, benedictionibus abyssi jacentis deorsum, benedictionibus uberum, et vulvæ, donec veniat desiderium collium æternorum. » Vid. Joseph. Drex.

X. Ex occasione thematis: *Tunc Rex Daniel in sublime extulit; et munera magna et multa ei dedit, et constituit eum Principem super omnes Provincias Babylonis* DAN. II.

ostendi potest, quod defunctus similem fere fortunam cum Daniele habuerit. 1° Ergo ostendatur quantopere a suo Principe aestimatus, et ad varia officia per gradus exaltatus sit, ipse autem quam demisse se semper gesserit jure usurpans illud David Ps. cxxx. « Domine, non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei; » nimirum recordabatur doctrinæ ab Ecclesiastico datæ c. iii. « Quanto magnus es, humiliate in omnibus, et coram Deo invenies gratiam. » 2° Quomodo Princeps ipsius, et magis ipse Deus dederit illi munera multa et magna, quorum aliqua enumerari possunt, præcipue virtutes, utpote de quibus S. Bern. dicit: « Solæ veræ opes sunt, quæ nos virtutibus divites faciunt. » 3° Quomodo etiam in talentis, per quæ Daniel tantopere, exaltatus est, similis illi extiterit, nempe in Religione erga Deum, omni timore et respectu humano seposito: in prudentia et sapientia ad regendum: in constantia et patientia inter persecutiones, aliaque adversa, quæ leonibus comparari possunt. Vid. Dan. Drex.

XI. Ex occasione thematis: *Ecce statua magna una grandis, statua illa magna, et statura sublimis stabat contra te.* DAN. ii. potest defunctus statuæ tali comparari dicique: quod anima illius similis sit vel fuerit statuæ quoad temporalia, habueritque caput aureum et summam dignitatem officii, quod gerebat, quoque caput aliorum constitutus est: « pectus et brachia argentea » divitiarum, et possessionum: *ventrem et femora ex ære*, id est, honorem, famam, et favorem apud Principem suum et subditos: *tibias partim ferreas* propter invictam in occurrentibus quibuscumque difficultatibus fortitudinem atque constantiam; *partim fictiles* ob mortalitatem et inconstantiam horum omnium, sicut apparebat in fine, ubi unicus lapillus, nempe mors hanc totam statuam dejecit, et omnia contrivit. 2° Potest explicari in spirituali sensu, et per aurum intelligi fides, spes et charitas; per argentum religio; per æs misericordia, et charitas erga proximum, justitia et temperantia; per ferrum fortitudo et constantia: per lutum humilitas et resignatio erga Deum, per quam tam facile dejici et conteri se passus est. Vid. Pist. conc. funeb. xviii.

PRO OFFICIALI BELLICO.

XII. Ex occasione thematis: *Neguiquam,*

ut mori solent ignavi, mortuus est Abner. II. REG. iii. comparari possunt. 1° Inter se mors et Mars, dicique similes propter tria. 1° Propter *rominis affinitatem*. 2° Propter *causam*, ex qua oriuntur nempe, propter peccatum juxta illud S. Pauli vi. Rom. « stipendia peccati mors, » VIII. MARC. iii. 3° Propter *effectus*, quia uterque terribilis, nemini parcit, omnibus spoliatur, subito et insperato venit. 2° Ostendi potest, quomodo in utroque se gesserit defunctus, non sicut ignavi, sed imperterritus exceperit, fortiter et constanter steterit in præliis (quorum aliqua, et præcipue lucta cum morte enumerari poterunt) et feliciter triumpharit contra hostes temporales et spirituales (quæ maxima est victoria) et ipsam mortem, ita ut ipse quoque usurpare posset illud S. Pauli I. COR. xv. « Absumpta est mors in victoria. Ubi est mors victoria tua? Ubi stimulus tuus? »

PRO JUDICE.

XIII. Ex occasione thematis: *Militia est vita hominis super terram.* JOB. vii. ostendi potest, quam difficilis et periculosa sit militia, vita hominis, ob tres causas. 1° « Propter hostium potentiam et astutiam; » nam non est nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem, sed adversus Principes et Potestates; adversus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitiae in cœlestibus. » EPH. vi. 2° Propter locum; quia non sub muris, sed aperto Marte et campo pugnandum est, et in loco, ubi minime putatur. 3° Propter incertitudinem victoriae: (cum etiam fortissimi quique succubuerint,) et mortem æternam ex ejus amissione subsequituram. Hinc Apostolus I. c. monet: « Propterea accipite armatarum Dei, ut possitis resistere in die malo, nempe loriceam justitiæ (et charitatis) calceati pedes (per constantiam, vel ut alii, memoriam mortis) scutum fidei sumentes (de qua sibi dictum putent a Matre Ecclesia, quod olim Spartana mulier filio dixerat: *Aui cum hoc redi aut super hoc*); galeam salutis, id est, spem ejusdem per Christi merita obtinendæ: gladium Spiritus (quod est Verbum Dei) per omnem orationem et obsecrationem orantes omni tempore in Spiritu. » Vid. Pist. conc. fun. xix. post med.

XIV. Ex occasione thematis: *Bonum certavi, cursum consummavi, fidem*

servavi. II. TIM. IV. ostendi potest, quod bonum certamen certaverit miles defunctus ex triplici capite. 1° *Bonitate finis*: quia non propter vanam gloriam aut lucrum temporale, sed propter defensionem gloriæ divinæ, fidei et patriæ pugnavit. 2° *Bonitate justitiæ et charitatis*: quatenus observavit illud monitum S. Joannis Baptistæ militibus datum LUC. III. « Neminem concutatis, neque calumniam faciatis, et contenti estote stipendiis vestris. » 3° *Bonitate fortitudinis* in aggrediendo, repellendo, vincendo hoste, quam adeo merito repositam habuerit coronam justitiæ a Domino reddendam in die judicii.

XV. Ex occasione thematis: *Regnum cælorum vim patitur, et violenti rapiunt illud.* MATTH. II. ostendi potest, quomodo defunctus vim cælo intulerit. 1° Ascendendo per scalam mandatorum Dei. 2° Ignem charitatis injiciendo. 3° Cuniculos humilitatis fodiendo. 4° Globis orationis muros quatendo. 5° Tormento (*Morser*) mortificationis et abnegationis propriæ portas effringendo. Quæ omnia fusius per exempla demonstrari possunt.

XVI. Ex occasione thematis: *Qui sequitur justitiam, et faciet misericordiam, inveniet vitam, justitiam et gloriam.* PROVER. XXV. ostendi potest, quomodo defunctus exercuerit triplicem justitiam, *legalem* erga Deum et cœlites per Religionem, erga superiores per obedientiam, erga parentes et liberos suos per pietatem, erga subditos per mansuetudinem et clementiam: *Commutativam* inter partes ad judicium venientes, ubi ob oculos habuit monitum Josaphat. II. PAR. X. « Videte quid faciatis; non enim hominis exercetis judicium, sed Dei, et quodcumque judicaveritis, in vos redundabit: sit timor Domini vobiscum, et cum diligentia cuncta facite. Non est enim apud Deum nostrum iniquitas, nec personarum acceptio, nec cupido munerum. » Hinc Athenienses noctu judicabant, et ante sedem judicis imaginem oculis et manibus carentem ponebant: *Vindicativam* in delictis puniendis. 2° Quomodo misericordiam sociarit, pauperum causas prompte suscipiendo et sine respectu potentum judicando, damnatis compatiendo, ita ut vere locum haberet illud Ps. LXXXIV. « Misericordia et veritas obviaverunt sibi. Justitia et pax osculatæ sunt. » 3° Quomodo vitam (temporalem et æternam) justitiam (apud Deum, qui ei tribuet coronam justitiæ, et de adversariis vindicabit) et gratiam apud Deum et homines repererit.

XVII. Ex occasione thematis: *Ego autem in justitia apparebo in conspectu tuo.* PS. XVI. dici potest judicibus et magistratibus commissum esse corpus Christi custodiendum, sicut olim Pilatus Judæis MATTH. XXVII. dixit: *Ite, custodite, sicut scitis.* Atque adeo debere eos esse armatos sicuti milites apud sepulchrum Christi vigilantes pinguntur. Et 1° quidem habere corpus æreum seu *loricam* triplicem amoris Dei, proximi et sui ipsius. Item triplicis justitiæ, legalis, commutativæ, vindicativæ. 2° In capite *galeam* puræ intentionis soli Deo placendi, et justitiam administrandi, ut sic contra respectus humanos defensi sint. 3° In manibus *chirothecas* ferreas, id est, firmum decretum non acceptandi munera, quæ excæcant prudentes, et subvertunt corda justorum. Qui autem excutit manus suas ab omni munere, iste in excelsis habitabit. ISAIA XXXII. 4° *Hastam* quæ partim dividat per justitiam commutativam, cuius tribuendo jus suum: partim repellat eos, qui corpori Christi, id est, reipublicæ damnum inferre moliuntur. Quæ omnia ostendatur, accurate a defuncto fuisse observata, ut adeo cum veritate dicere potuerit: *Ego autem in justitia apparebo in conspectu tuo*, et expertus sit verificari illud SAP. VIII. *Et si justitiam quis diligit, labores hujus magnas habent virtutes.*

PRO MERCATORE.

XVIII. Ex occasione thematis: *Simile est Regnum cælorum homini negotiatori querenti bonas margaritas.* MATTH. XIII. ostendi potest, quam bene negotiatoris officio functus sit. Et 1° quod bonas et veras margaritas emerit, nempe virtutes solidas, quas non tantum tempore prosperitatis, sed etiam adversitatis exercebat. 2° Quod non unam dumtaxat, sed multas et varias emerit, præcipue timorem Dei, justitiam in emendo et vendendo, liberalitatem et misericordiam erga pauperes, constantiam et patientiam in adversis, quarum actus enumerari possunt. 3° Quod illas margaritas prudenter non mundo aut hominibus qui vilissimum vanæ laudis pretium offerunt, sed Deo, qui integrum Regnum cœleste pro iis offert, per purissimam intentionem vendiderit: unde merito post mortem jam expertus est, quod de muliere sapiente PROV. XIII. dicitur: *Gustavit et vidit, quia bona est negotiatio ejus.*

XIX. Ex occasione thematis: *Dedit omnia sua, et comparavit eam.* MATTH. xiii. ostendi potest. 1° Quam pretiosam margaritam, nempe Regnum cœlorum emerit, quod merito assimilatur margaritæ propter splendorem (visionis beatificæ) virtutem corroborandi et satiandi animam per delicias cœlestes, et decus, quod Beatis affert, juxta illud Ps. LXXII. *Mihi autem nimis honorificati sunt amici tui Deus.* 2° Quo pretio emerit, scilicet se et omnia dando juxta consilium S. Aug. in lib. de Spir. et anima. « Ecce venale est regnum Dei; eme, si vis; nec multum existimes de re magna propter pretii magnitudinem. Tantum valet, quantum habes. Noli quærere quid habeas, sed qualis sis: res ista valet tantum, quantum es tu, te da, et habebis illam. Sed malus sum, (inquies, et forte me non accipiet)? Dando te illi bonus eris. » Ostendatur proin, quomodo defunctus se dederit, scilicet totam suam voluntatem divinæ conformando, juxta monitum Thom. Kemp. l. III. c. xxxvii. « Dixi tibi sæpissime, et nunc iterum dico; relinque te, resigna te, et frueris magna interna pace; da totum pro toto, et habebis me. »

PRO OPIFICE.

XX. Ex occasione thematis: *Voca operarios, et redde illis mercedem.* MATTH. xx. ostendi potest. 1° Quam fideliter et diligenter in vinea Domini operatus sit defunctus, dum scilicet vineam animæ suæ diligenter circumfodit per humilitatem: pampinos et palmites potentiarum suarum alligavit ligno crucis, id est, Christo, et mandatis illius: superflua germina inutilium desideriorum diligenter tempore suo amputavit per mortificationem: botro virtutum suarum subjecit torculari per patientiam, sicque vinum veræ solidæque internæ lætitiæ Deo et sibi creatæ expressit. 2° Quam largam mercedem acceperit, scilicet denarium continentem tres partes ad summam felicitatem pertinentes, associationem Sanctorum, adimpletionem desideriorum, amotionem malorum. Itaque Auditores ad gratulationem talis mercedis, similemque in operando fidelitatem et industriam excitandi.

XXI. Ex occasione thematis: *Me oportet operari opera ejus, qui misit me, donec dies est; venit nox, quando nemo potest operari.* JOAN. ix. ostendi potest, quomodo defunc-

tus de die laborarit, nimirum, quia laboravit, dum sol divinæ Justitiæ ei per gratiam illuxit, seu quia opera sua in statu gratiæ semper peragere studuit. 2° Quia laboravit, dum dies hujus vitæ seu occasio merendi duravit, semperque illud Eccl. ix. ob oculos habuit: « Quodcumque potest facere manus tua, instanter operare; quia nec opus, nec ratio, nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos. » Quare cum, teste Salomone Eccl. ii. *Dulcis sit somnus operanti*, gratulandum erit defuncto, et requies sempiterna apprecanda,

XXII. Ex occasione thematis: *Videte oculis vestris, quia modicum laboravi, et inveni mihi multam requiem.* Eccl. li. ostendi potest. 1° Quam vere dicatur, defunctum, etsi per totam vitam assiduis fuerit in laboribus, modicum tamen laborasse, quia teste: Dav. Ps. LXXXIX. *Mille anni ante oculos tuos (Dei) tamquam dies hesternæ, quæ præteriiit.* 2° Quam multam requiem invenerit, illam scilicet, de qua S. David Ps. cxxvi. dixit: « Cum dederit dilectis suis somnum, ecce hæreditas Domini. » Illam, de qua Deus APOC. iv. dixit: « Beati mortui, qui in Domino moriuntur; amodo dicit Spiritus, quoniam requiescent in laboribus suis. » Unde dicit jam defunctus ex sepulchro ad suos, quod olim S. Cassianus Eduæ sepultus S. Germano Altisiodorenti Episcopo eum quærenti: Quid agis hic charissime frater? Respondit: « Dulciter in pace quiesco, et adventum Redemptoris exspecto. »

XXIII. Ex occasione thematis: *unusquisque propriam mercedem accipiet secundum suum laborem* I. Cor. iii. dici potest, Deum in recipiendis ad cœlum Sanctis facturum, quod olim Cato Censorinus, quando alicui civitatis jura concedere volebat, fecit, dum scilicet manum sibi a candidato porrigi voluit, quam si callosam et laboribus obtritam aspexit, in civem eum assumpsit; secus si tenellam et politam vidit. Id sane S. Gregorius hom. xxxvii. in Evang. indicavit, dum dixit: « Ad magna præmia perveniri non potest, nisi per magnos labores. » Hinc ipse Christus in laboribus erat a juventute sua. Ostendatur dein, etiam defunctum fuisse in iis ita, ut jure eum S. Paulo II. THESS. iii. dicere posset: « Ipsi enim scitis, quemadmodum oporteat imitari nos, quoniam non inquieti fuimus inter vos, neque gratis panem manducavimus ab aliquo, sed in labore et fatigatione die ac nocte operantes, ne quem

vestrum gravaremus. » Merito ergo sperandum, quod, cum magni fuerint defuncti labores, magna quoque illius merces sit futura.

PRO RUSTICO.

XXIV. Ex occasione thematis: *Simile est regnum caelorum thesauro abscondito in agro.*

MATTH. XIII. dici potest fuisse olim rusticum, qui, ut filios suos ad laborem incitaret, in agone eos ad se vocavit, dixitque in vinea sua thesaurum latere, quem post mortem suam ad eum pertinere velit, qui primus eam effodisset, unde filii post mortem parentis totam vineam magno labore circumfodientes, thesaurum quidem nullum repperunt, sed vineam egregie circumfodiendo, magnum ex ea lucrum fecerunt. Inferatur dein, simili modo Deum cum hominibus egisse, atque ut multos ad vitam rusticanam incitaret, manifestasse illis, quod regnum caelorum simile sit thesauro in agro abscondito, id est, qui per labores in agro, ut oportet, exercitos maxime obtineatur, idque ob triplicem causam, quia scilicet ibi humilitas, patientia, et charitas maxime exercetur, quæ omnia in defuncto et aliis per exempla probari possunt.

XXV. Ex occasione thematis: *Venite benedicti, et possidete paratum vobis regnum.*

MATTH. XXV. narrari potest a maioribus nostris rusticorum officium sic repræsentatum fuisse. Pingebant imprimis Pontificem cum toto Clero, et subscribebant: « Ego oro pro vobis omnibus: » in altero latere pingebant Cæsarem et alios principes armatos cum hac inscriptione: « Ego defendo vos omnes: » juxta hos pictus erat rusticus saccum farina plenum in humeris portans cum hoc lemmate: « Ego alo vos omnes: » tandem et mortem juxta hos depinxerunt dicentem: *Ego devoro vos omnes.* Inferatur ex hoc, quanta spes concepi queat, quod defunctus illam vocem: *Venite benedicti*, etc. auditurus sit, ut cui vere Christus dicere possit: « Esurivi, et tu dedisti mihi manducare agros colendo: sitiivi, et tu dedisti mihi bibere (vineas curando) nudus eram, et tu vestivisti me, » pecora pascendo, et custodiendo: a quibus pelles et lana habentur. Quomodo proin et ipsum Christus pane et nectare Angelorum pasturus, et gloriæ veste circumdaturus sit.

XXVI. Ex occasione thematis: *In sudore vultus tui vesceris pane tuo.* GEN. III. narrari potest, quod, cum S. Franciscus quondam nudus et vili tunica tectus incederet, frater ipsius carnalis per modum joci ab eo petierit, ut pro crucigero sudorem venderet: cui S. Franciscus respondit: « Ego sudorem meum non vendo hominibus, sed Deo. » Inferatur dein, idem videri defunctum hodie dicturum, ut qui sciat, quam pretiosus sit sudor laborantium in conspectu Dei, uti B. Virgo quondam significavit, dum sudorem laborantium fratrum crystallino vasculo exceptum fratri cuidam ostendit, dixitque, se ideo eum collegisse, ut eum conspectu Dei, qui summe eodem delectetur, repræsentet. Imo idem etiam miraculo pulchro confirmavit, dum post mortem Mennæ Monachi, qui ex obedientia hinc inde discurrendo vitam transegerat, balsamum odoratissimum exsudare fecit. Excitentur proin Auditores, tum ad gratulationem, tum ut currant in odorem bene olentis sudorishujus.

XXVII. Ex occasione thematis: *Itaque fratres mei stabiles estote, et immobiles, abundantes in opere Domini semper, scientes, quod labor vester non est inanis in Domino.*

I. COR. XV. narretur, quod, cum Catus Furius Ctesinus ex parvo agello plures longe fructus, quam alii ex magnis agris reportasset, accusatus a Spurio Albino de veneficio, sua instrumenta rustica secum ad senatum attulerit, eaque ante se projiciens, hæ tandem esse instrumenta veneficii sui dixerit. Inferatur, etiam idem videri defunctum facere, et si quidem copiosos fructus, quos in hac altera vita reportavit, quis miretur, rustica sua instrumenta, quibus ad laborem usus est, ostendere, dicereque, ea esse potissima media, quibus totum fructum obtinuerit. Hinc et Apollo Aglaam Isophidicum felicissimum in terra dicebat, eo quod in Arcadia in vili, sed frugifero prædio vixerit. Et jam olim magis bonus agricola, quam miles laudabatur, dicebaturque: « Fin Ackerf-Mann, ein wackerer Mann. (Quia:) Ackerf-Mann erwirbt. Kriegs-Mann verdirbt. » Hinc et Virgilius II. Georg.

O fortunatos nimium, bona si sua nossent
Agrícolas, quibus ipsa procul discordibus armis,
Fundit humo facilem victum justissima tellus.
Rura mihi, et rigui placeant in vallibus amnes.

XXVIII. Ex occasione thematis: *Cæpitque Noe vir agricola exercere terram, et plantavit*

vineam. GEN. ix. dici potest Deum voluisse Noe primum esse agricolam, ut rustici haberent exemplar vitæ rusticanae, et tres ab eo virtutes rusticorum proprias discerent. 1° *Pietatem et timorem Dei*; nam teste S. Scriptura GEN. vi. « Noe erat vir justus atque perfectus et invenit gratiam coram Domino. » Hinc rustici præcipue sibi dictum credere debent illud MATTH. vi. « Quærite primum regnum Dei, et justitiam ejus, et hæc omnia adjicientur vobis. » 2° *Sedulitatem*, quam arcae confectio ostendit. Eadem rusticis necessaria, nam « Sedula manus datat, » uti Salomon ait PROV. iv. « egestatem operata est manus reinissa, manus autem fortium divitias parat. » Hinc Columella l. I. c. ii. dicit, agros se ut debitores habere, qui nil dant, nisi moneantur per culturam. 3° *Constantiam*; non enim curavit irrisiones vicinorum aut laborum difficultatem; sic et rusticus perseverans usque ad finem, salvus erit. « Nemo enim mittens manum ad aratrum, et respiciens retro, aptus est regno Dei », juxta Christi LUC. ix. testimonium. Ostendatur tandem, quomodo hæc omnia defunctus observavit.

XXIX. Ex occasione thematis: *Pater meus agricola est*. JOAN. xv. dicatur, Christum voluisse Patrem suum vocare agricolam, ut discerent rustici, conditiones boni laboris: nam ut Pater cœlestis usque modo operatur, nunquam otiosus; ita et rustici qui ante omnes sibi applicare debent illud Job c. v. *Sicut avis ad volatum; ita homo ad labores natus est*. Atque adeo pro symbolo habere deberent illud Severi Cæsaris, *Laboremus*. 2° Ut Pater æternus operatur omnia in omnibus; ita et rusticus diligenter cum suis domesticis cooperari et invigilare debet, ut de ipso dici possit, quod Salomon de forti muliere PROV. xxxi. dixit: *Consideravit semitas domus suæ, et panem otiosa non comedit*. 3° Ut Pater æternus universa propter semetipsum operatus est teste Salomone PROV. xvi. Ita ad ipsum rusticus facere debet sequendo consilium S. Pauli I. COR. x. *Sive manducatis, sive bibitis, sive aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite*. Ostendatur proinde quam accurate hæc omnia observavit defunctus.

PRO MENDICO.

XXX. Ex occasione thematis: *Beati pau-*

peres Spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum: MATTH. v. dici potest, duplicis generis esse pauperes, *coactos*, qui ægre ferunt paupertatem, atque adeo per fas et nefas ab ea liberari student; et *voluntarios* seu spontaneos, qui aut ultro omnibus bonis se exuunt, aut certe si prius jam per Dei voluntatem iis exuti sint, statu suo contenti, Deo gratias agunt, atque in paupertate sua, quam in divitiis vivere malunt. Dein probetur, merito his regnum cœlorum promitti; tum quia propter Deum libenter dimittunt divitias terrestres, atque adeo pro his cœlestes accipere merentur, juxta illud MATTH. ix. « Omnis, qui reliquerit domum vel fratres aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros propter me; centuplum accipiet, et vitam æternam possidebit; tum quia talis radicem potissimam malorum operum, aut impedimentum fortissimum bonarum operationum efficaciter removet, nempe divitias de quibus S. Paulus I. TIM. i. dixit: « Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, et in laqueam Diaboli, et desideria multa inutilia et nociva, quæ mergunt homines in interitum et perditionem: radix enim omnium malorum est cupiditas. » E contrario vero paupertas occasionem ad omnes virtutes subministrat. Hinc ECCL. c. xxxi. dicitur: « Beatus vir, qui inventus est sine macula, et qui post aurum non abiit, nec speravit in pecuniæ thesauris. Quis est hic et laudabimus eum? Fecit enim mirabilia in vita sua. » Denique explicetur, quantopere hanc paupertatem Spiritus dilexerit defunctus pauper, et quomodo contentus statu suo in magna sanctitate et patientia vixerit.

XXXI. Ex occasione thematis: *Scio tribulationem et paupertatem tuam, sed dives es*, APOC. ii. dicatur, quænam veræ divitiæ sint, nempe non illæ materiales, cum illis, qui has possident plerumque illud APOC. i. conveniat: « Tu dicis, quia dives sum, et locupletatus, et nullius egeo, et nescis, quia miser es, et miserabilis, et pauper, et cæcus, et nudus; » veræ ergo divitiæ sunt virtutes et bona opera, quia hæc præcipue habent conditiones ad veras divitias requisitas; nempe 1° *Utilitatem* ad omnia impetranda; nam *pietas*, teste S. Paulo I. ad TIMOTH. iv. *ad omnia utilis est, promissionem habens vitæ* et per consequens etiam illorum, quæ necessaria sunt ad hanc vitam. 2° *Stabilitatem*, ut scilicet non possint possessori invito auferri, quam conditionem vel maxime ha-

pārit, tristitiam habet, quia venit hora ejus; cum autem pepererit puerum, jam non meminit pressuræ, propter gaudium, quia natus est homo in mundum. JOAN. XVI. ostendi potest 1º Quantas dolores et tristitiam passa sit defuncta in suo puerperio, cum ad communes dolores etiam angustiae mortis accesserint, ita ut merito cum Christo dicere potuerit: Tristis est anima mea usque ad mortem. Quanta tamen patientia et æquanimi- tate hos omnes dolores et angustias susti- nuerit. 2º Quantum gaudium nunc percipiat in cœlo, quod hominem genuerit, id est, causa fuerit, ut per infantem (ut sperare licet, et ipsa, quantum est in se, totis viri- bus procurare conabitur) tot bona, et tantum decus mundo afferantur: tanta ipsi infanti gloria in cœlo, Deo autem et Sanctis honor, laus in omnem æternitatem, procreetur, atque ita dici potest, eam gaudere, quia homo *naturalis* constans tam nobili cor- pore et anima, *supernaturalis et spiri- tualis* tam perfecte hominis ad statum super- naturalem elevati officium sit subiturus: et tandem *cœlestis* vitam olim cœlestem cum ipsa per totam æternitatem victurus sit na- tus. Quam ob causam merito illi congratulari, et congaudere decet.

PRO OCCISO.

VIII. Ex occasione thematis: *Et percussit eum in inguine, et mortuus est.* II. REG. III. dici potest contigisse defuncto, quod Abneri olim a Joab; sicut enim hic Abnerum seorsum duxit, et insperato in inguine percussit, et occidit; ita mortem duxisse defunctum in lo- cum, ubi occisus est, et fatale illud telum illi infixisse. Hinc sicut David dixit ad popu- lum et ad Joab, qui ipsum occiderat: « Scin- dite vestimenta vestra, et accingimini sac- cis, et plangite ante exequias Abner. » Ita idem suo modo Deus ad Auditores dicit, ju- betque scindere vestimenta per commiserati- onis affectum (sic enim membra invicem condolere solent) accingi saccis per varia opera penitentiae et humilitatis suscepta. Et denique plangere per orationes varias obla- tas. Addet subinde Exhortator elogium, quale David Abneri pronuntiavit: « Nequaquam ut mori solent ignavi, mortuus est Abner » (et qui occisus est, quia forti animo tulit in- justam necem). Manus tuæ ligatae non sunt (quia semper vel ad Deum per preces, vel

ad pauperes per eleemosynam, vel ad labo- rem, ad exercitium extensæ), pedes tui non sunt compedibus (peccatorum) aggravati. Hinc in via mandatorum cucurristi.

IX. Ex occasione thematis: *Homo quidam descendebat de Jericho, et incidit in latrones.* LUC. X. dicatur per hunc hominem recte de- functum adumbratum fuisse, utpote qui et ipse inciderit in latrones (occisores suos, aut etiam tortores in purgatorio) qui despoliarunt eum, quia opibus, amicis, honoribus priva- runt, et plagis (id est, vulneribus lethalibus aut pœnis in purgatorio) impositis abierunt semivivo (nam licet secundum corpus occisus sit, tamen secundum alteram dimidiam par- tem, animam scilicet adhuc vivit, vivetque in æternum, uti vita bene transacta sperare jubet) relicto. Inferatur proin, quam æquum sit, ut et AA. Samaritanum imitentur, et misericordia moti alligent vulnera per vin- culum charitatis, et oleum operum miseri- cordiae, vinumque consolationis affundant, et in stabulum, id est, locum quietis aut se- pulchrum ducant, simulque duos denarios orationis et Sacrificii Angelis eorum in manus dent, rogentque, ut curam eorum habeant, ut cito a vulneribus liberati, in patriam suam pergere valeant.

X. Ex occasione thematis: *Beati, qui per- secutionem patiuntur propter justitiam, quoniam ipsorum est regnum cœlorum.* MATTH. VII. ostendi potest, quam merito sperari possit occisum, beatitudinem æternam con- secutum fuisse, eo quod vere ob justitiam occisus sit, dum scilicet mortem æquo animo toleravit, morique maluit, quam quidquam contra justitiam agere. 2º Quia etiam inimi- cis ex corde ignovit, animo magis, quam lin- gua proferens illud Christi: *Pater dimitte illis, quia nesciunt, quid faciunt.* 3º Quia, dum justitia protegi volebat, odium inimico- rum incurrit, atque adeo omnino occisus est. Itaque merito audivisse modo credendum est: « Beati estis, cum maledixerint vobis homines, et persecuti vos fuerint, gaudete et exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cœlis. » Excitandi proin AA. ut et ipsi congaudeant, et congratulentur.

PRO SUBMERSO.

XI. Ex occasione thematis: *Et præparavit Dominus piscem grandem, ut deglutiret Jo- nam.* JON. II. dici potest, defuncto fere id,

quod Jonæ evenit, contigisse. [Nam et ipse missus in mare tribulationum, quæ tempore mortis plerumque obruere solent, devoratus est a morte, et in sepulchro velut ejus venter latebit, usque ad diem judicii. Tunc enim dicet Dominus morti, ut evomat illum iterum, et tum primum incipiet prædicare laudes et misericordias Domini. Explicentur hæc omnia fusius, et in subsidium assumatur oratio Jonæ c. ii. cit. Et pro coronide excitentur Auditores, ut et ipsi non desperent, ubi in mare tribulationum projecti fuerint, sed ad Dominum ex corde clament, atque ab eo auxilium sperent.

XII. Ex occasione thematis : *Sumpsit fscellam scirpeam, posuitque intus infantulum, et exposuit eum in careto ripæ fluminis.* Exod. ii. dicatur juveni vel infanti submerso tristem quidem casum evenisse, sed merito parentes solari debere, quod non filia Regis, sed ipse Deus cœli terræque summus Imperator eum in aulam suam transtulerit, ibique inter aulicos suos deinceps vivere voluerit, ubi et ipsis et toti populo suo plus, quam olim Moyses Israelitis profuturus sit precibus suis. Instituenda ergo fusior comparatio inter Pharaonis et Dei potentiam et Regnum utriusque, atque inde occasio sumenda Auditores, et præcipue parentes ad gaudium et gratulationem excitandi.

PRO FULMINE TACTO.

XIII. Ex occasione thematis : *Descendit ignis de cælo, et devoravit illum.* IV. REG. i. dici potest, fuisse quidem defunctum etiam ab igne de cælo descendente devoratum, sed hoc ex capite feliciorem esse, quam fuerit Princeps ille quinquagenarius, quod a meliore igne, quam iste fuerit absumptus, scilicet ab igne charitatis divinæ, unde ostendatur. 1º Quantopere defunctus Deum dilexerit, enumerando varios actus dilectionis, præsertim observationem mandatorum Dei (juxta illud JOAN. iv. *Hoc mandatum habemus a Deo, ut qui diligit Deum, diligat et fratrem suum*). Et hilaritatem in adversis ex ex amore Dei tolerandis juxta illud CANT. viii. *Aquæ multæ non potuerunt extinguere charitatem.* 2º Ostendatur, cum Deus a creaturis suis vinci se in amore non patiatur, facile inde colligi posse, quantopere vicissim defunctum dilexerit, atque adeo merito credi posse, quod ignis hic absumens illum, fuerit

quodammodo currus Eliæ igneo currui similis, per quem in cælum evectus sit. Gratulandum inde potius illi, quod sic evectus sit, rogandumque, ut duplicem hunc spiritum seu gratiam Auditoribus reliquat, aut impetret, scilicet ut et ipsi sincere Deum amare, et vicissim ab eo amari mereantur.

FONS XII.

Ex variis doctrinis.

Etsi hic fons non videatur esse distinctus a prioribus, tamen si bene inspiciatur, omnino distinctos conceptus, et quidem sat multos offert, cum innumeræ excogitari possint doctrinæ, quæ velut a mortuis relictæ proponi possunt.

Itaque I. Ex occasione thematis : *Cumque convertissem me ad universa opera, quæ fecerant manus meæ, et ad labores, in quibus frustra sudaveram, vidi in omnibus vanitatem et afflictionem animi, et nil permanere sub sole.* ECCL. iv. dici potest, idem defuncto contigisse, et 1º quidem divitiæ, honores, voluptates, quas possidebat, explicari ostendique, quam nil, nisi vanitas et afflictio relictæ fuerit. 2º Tamen dici potest, quod in hoc sapientior fuerit Salomone, quod præter hæc in collectione verarum divitiarum, honorum, et voluptatum sudarit, et in illis repererit consolationem animi, ad quam proin cum ipso quærendam etiam Auditores sunt excitandi.

II. Ex occasione thematis : *Quem ergo fructum habuistis tunc in illis, in quibus nunc erubescitis?* ROM. vi. narrari potest id, quod aliquando alicui virgini defunctæ contigisse memoratur, dum scilicet in judicio apparens, et non satis purgatam se videns, vehementer erubuit, multumque manibus textit, atque adeo inferendum, quod merito timendum sit, ne et hoc defuncto contigerit; verum adhuc levem esse hanc verecundiam et ruborem, si cum illa confusione, quæ in ultimo judicio secutura est, conferatur; eam enim triplici ex capite gravissimam fore. 1º *Ob majestatem judicantis*, quæ tunc extraordinaria apparebit. 2º *Ob multitudinem adstantium*, omnium scilicet hominum et Angelorum. 3º *Ob longitudinem æternæ durationis*, quas ob causas non tantum manibus vultum operire volent, sed insuper intregros super se montes cadere optabunt. Moneantur

ancillis, de quibus locuta es, gloriosior apparebo. » 2º Humilitate *abjectionis*; quia abjectissima servitii sui opera cum magna alacritate, diligentia, atque constantia peragebat, illud S. Davidis iterum identidem animo volvens Ps. LXXXIV. « Elegi abjectus esse in domo Dei mei (id est, propter Deum) magis, quam habitare in tabernaculis peccatorum. » 3º Humilitate *subjectionis*; qua non tantum domino, sed etiam aliis domesticis se subiciebat, et mandata eorum, et voluntates prompte exsequebatur, injurias et contumelias, et irrisiones ab iis factas æquissimo animo portabat. 2º Ostendatur, quomodo Deus nunc humilitatem hanc ancillæ suæ respexerit, eamque inter amantissimas suas sponsas, cœlique Reginae assumpserit; ita ut vere ipsa nunc dicere possit: « Ecce beatam me dicent omnes generationes. »

FONS XI.

Ex variis generibus mortis.

Etiam iste fons si rite usurpetur, copiosam valde materiam suppeditabit pro funebribus exhortationibus, ex quo tamen nonnisi paucos conceptus pro exemplo afferam; inde enim non erit difficile plures alios invenire.

PRO PEREGRINO.

I. Itaque quia non pauci extra patriam mori solent in ipso itinere, vel peregrinatione, ex occasione thematis: *En ego hodie ingredior viam universæ carnis Jos. XXIII.* ostendendum, quod, cum, ut S. Augustinus sapienter advertit, vita nostra nil aliud sit, quam cursus assiduus ad mortem; vel, ut S. Gregorius ait, a tumulto, id est, ventre matris, ad tumultum, id est, sepulchrum pergamus, via universæ carnis recte mors dicatur, via sane *difficilis* (quia mors, teste Aristotele, est omnium terribilissimum) *angusta* (propter angustias ex doloribus, et ipsa mortis appropinquatione oriri solitas) *et periculosa* (propter insidias et oppugnationes Dæmonum illo tempore vehementiores). 2º Quod merito quisvis, qui per hanc viam incedere vult, providere sibi debeat de necessariis ad hoc iter, et 1º Quidem, si putet se adhuc debilem esse ex aliquo morbo, aut humoribus malignis obnoxius sit, prius

se purgare per aptam medicinam; deinde bonum viaticum et com meatum procurare et assumere, et tandem bonum Comitem adsciscere, quæ omnia fiunt per Sacramenta pœnitentiæ, et extremæ Unctionis, rite suscepta, communionem religiose peractam, et B. Virginis, ac aliorum Sanctorum opem ferventius eo tempore imploratam: ostendatur proin, quomodo hæc omnia defunctus observaverit, atque adeo merito spes concipi possit, quod cursum suum feliciter absolverit, de qua proinde illi gratulandum. Vide Pistor. conc. funeb. XXVI.

II. Ex occasione thematis: *Dies peregrinationis vite meæ pauci et mali.* GEN. XLVII. ostendendum. 1º Quod recte vita nostra peregrinationi comparetur. Primo quia hic non habemus manentem civitatem, sed futuram inquirimus HEBR. XIII. Et, ut Cicero recte advertit, ex hac vita, tamquam ex hospitio discedimus. Secundo quia sicut peregrini nil secum in hospitium afferunt, aut ex eo auferunt, nisi pauca propria bona, ita et nos nil intulimus in hunc mundum, et nil auferemus ex eo, nisi sola opera, quæ proprie bona sunt, et nobiscum in alteram vitam auferre licebit. Tertio quia sicut modicus victus et commoratio charo plerumque prætio solvi debet hospiti a peregrino; ita nonnisi severa ratio et solutio manet post hanc vitam; « statutum est enim omnibus hominibus semel mori, et post hoc iudicium. » 2º Ostendatur, quam merito se quisque bene præparare debeat ad hanc peregrinationem; baculum *spei* assumendo, quæ non confundit, teste David Ps. XXX. *pallium* patientiæ contra varias tempestates, *vasculum* temperantiæ, *calceos* seu *sandalia* constantiæ, quia *in Christianis*, teste S. Hieron. in Epist. ad Furiam, *non quærentur initia, sed finis*; quæ omnia facile defuncto applicari poterunt. Vid. Pistor. conc. fun. 27.

PRO REPENTINA MORTE MORTUO.

I. Ex occasione thematis: *Beati illi servi, quos, cum venerit Dominus, invenerit vigilantes.* LUC XII. ostendi potest. 1º Quam graves vigilandi causas omnes homines habeant, quia scilicet hora, qua non putatur, Filius hominis veniet; unde recte Th. Kemp. I. I. c. XXII. ait: « Ah stulte, quid cogitas, te diu victurum, cum nullum diem habeas hic securum? Quam multi decepti sunt, et ins-

perato de corpore extracti? Quoties audisti a dicentibus: quia ille gladio cecidit, ille submersus est; ille ab alto ruens cervicem fregit, ille manducando obriguit, ille ludendo finem fecit. » Et vero, annon et ipse defunctus exemplo suo id confirmavit? 2º Quid sit vigilare, nimirum, ut sint « lumbi nostri præcincti, » id est, semper paratus quisque sit obviare Domino venienti: quod fit, si vitam bonam, et Dei voluntati conformem duxerit. Dein ut sint « lucernæ ardentes in manibus. » id est, bona opera, de quibus MATTH. c. v. Christus dixit: « Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, » etc. Ostendatur dein, quomodo hæc omnia defunctus observaverit, quamque adeo spes bona merito de ipsius felici obitu concipi queat. Vide Drex. in prod. c. xx.

II. Ex occasione thematis: *Videte, vigilate, et orate, nescitis enim, quando tempus sit.* MARC. XIII. dici potest, tristem quidem esse casum, qui tam repente defunctum abstulit, sed tamen vel ideo tolerabilem, quia, licet mors repentina, non tamen etiam perinde improvisa acciderit, hanc enim improvisam mortem solum timendam esse, uti vel ipsa Ecclesia testatur, dum in litaniiis orat. « A subitanea et mala morte, libera nos Domine. » Contra hanc autem optimum remedium a Christo per supradicta tria verba oblatum esse. Nam primo, per verbum *videte* indicatur, mortem sæpius, antequam veniat, præmeditandam, cogitandumque, quod verissima sit, quoad substantiam, incertissima quoad horam, et acerbissima quoad præsentiam. 2º Per *vigilate* intelligitur *bona vita*, quæ est optima dispositio ad Domini adventum excipiendum. 3º Per verbum *orate* suadet oratio velut optimum medium ad bonam vitam impetrandam. Vid. Drex. in prodr. cap. I. § XXVI. et XL. et XLVI.

PRO MULIERE IN PARTU MORTUA.

I. Ex occasione thematis: *Multiplificabo ærumnas tuas et conceptus tuos, in dolore paries filios.* GEN. XVI. ostendi potest, quare Deus tam grave onus mulieribus imposuerit, et quam patienter illud defuncta tulerit, etiamsi illi omnino succubuerit. Nimirum 1º In pœnam transgressionis divini mandati ab Eva factæ. Hinc omnibus mulieribus dicitur: « In dolore paries filios; » atque adeo illæ omnes dicunt illud MICH. VII. « Iram

Domini portabo, quoniam peccavi ei. » 2º Ad majorem amorem matris erga liberos, et vicissim (nam juxta commune proverbium, *was schmerzts, das hertzts*) ingenerandum. Hinc Tobias etiam filium ad honorandam et amandam matrem adhortaturus, hoc potissimum argumento usus est: « Memor enim esse debes quæ, et quanta pericula passa sit propter te in utero suo; » sed et mater Machabæorum II. MACH. VII. non aliud argumentum magis efficax putabat, dum filium ad constantiam hortatura dixit: « Fili mi, miserere mei, quæ te in utero novem mensibus portavi, et lac triennio dedi, et alui, et in ætatem istam perduxi. » Unde facile apparet, quantopere defuncta filium suum de cælo dilectura sit, ut quæ illum non solum cum dolore communi, sed mortis angustiis peperit; « Majorem enim charitatem nemo habet, quam qui animam suam ponit pro amicis suis. »

II. Ex occasione thematis: *Mortua est ergo Rachel, et sepulta est in via, quæ ducit Ephratam, hæc est Bethlehem.* GEN. XXXV. ostendi potest defunctam merito videri Racheli comparari posse. 1º Quia erat pulchra ut Rachel, non tantum corporis, sed etiam, et multo magis animæ pulchritudine. 2º Quia sicut Rachel erat patiens in doloribus puerperii sui, atque adeo dici poterat de utraque illud ISAI. LIII. « Sicut ovis (hoc enim significat nomen Rachel) ad occisionem ducetur, et quasi agnus coram tondente se obmutescet, et non aperiet os suum. » 3º Quia illi sicut Racheli vere dici poterat: « Noli timere, quia et hunc habebis filium, » non tam in hac, quam in altera olim vita; hoc ipso enim, quod ab ipsa Benoni, id est filius doloris nominatus fuerit, ipsaque dolores suos pro ipso obtulerit, meruit, ut etiam Pater illius cœlestis nomen illius per gratiam suam mutet, et Benjamin, id est, filium dextræ vocet, faciatque. 4º Quia ut Rachel in Ephrata (seu ubertate) quæ alio nomine Bethlehem seu domus panis vocatur, sepulta. In illo nempe loco, de quo S. David PS. XXXV. dixit: « Inebriabuntur ab ubertate domus tuæ; » ita enim sperare vita ejus innocenter transacta jubet; quid ergo aliud superest, quam ut ei titulus et memoria æterna in animo sicut Racheli rigeatur, ut in ipsa quoque verificetur illud PS. XI. « In memoria æterna erit justus, ab auditione mala non timebit. »

VII. Ex occasione thematis: *Mulier, cum*

p̄arit, tristitiam habet, quia venit hora ejus; cum autem pepererit puerum, jam non meminit pressuræ, propter gaudium, quia natus est homo in mundum. JOAN. XVI. ostendi potest 1º Quantas dolores et tristitiam passa sit defuncta in suo puerperio, cum ad communes dolores etiam angustiae mortis accesserint, ita ut merito cum Christo dicere potuerit: Tristis est anima mea usque ad mortem. Quanta tamen patientia et æquanimi- tate hos omnes dolores et angustias susti- nuerit. 2º Quantum gaudium nunc percipiat in cœlo, quod hominem genuerit, id est, causa fuerit, ut per infantem (ut sperare licet, et ipsa, quantum est in se, totis viri- bus procurare conabitur) tot bona, et tantum decus mundo afferantur: tanta ipsi infanti gloria in cœlo, Deo autem et Sanctis honor, laus in omnem æternitatem, procreetur, atque ita dici potest, eam gaudere, quia homo *naturalis* constans tam nobili cor- pore et anima, *supernaturalis et spiri- tualis* tam perfecte hominis ad statum super- naturalem elevati officium sit subiturus: et tandem *cœlestis* vitam olim cœlestem cum ipsa per totam æternitatem victurus sit na- tus. Quam ob causam merito illi congratulari, et congaudere decet.

PRO OCCISO.

VIII. Ex occasione thematis: *Et percussit eum in inguine, et mortuus est.* II. REG. III. dici potest contigisse defuncto, quod Abneri olim a Joab; sicut enim hic Abnerum seorsum duxit, et insperato in inguine percussit, et occidit; ita mortem duxisse defunctum in lo- cum, ubi occisus est, et fatale illud telum illi infixisse. Hinc sicut David dixit ad popu- lum et ad Joab, qui ipsum occiderat: « Scin- dite vestimenta vestra, et accingimini sac- cis, et plangite ante exequias Abner. » Ita idem suo modo Deus ad Auditores dicit, ju- betque scindere vestimenta per commiserationis affectum (sic enim membra invicem condolere solent) accingi saccis per varia opera pœnitentiæ et humilitatis suscepta. Et denique plangere per orationes varias obla- tas. Addet subinde Exhortator elogium, quale David Abneri pronuntiavit: « Nequaquam ut mori solent ignavi, mortuus est Abner » (et qui occisus est, quia*forti animo tulit in- justam necem). Manus tuæ ligatæ non sunt (quia semper vel ad Deum per preces, vel

ad pauperes per eleemosynam, vel ad labo- rem, ad exercitium extensæ), pedes tui non sunt compedibus (peccatorum) aggravati. Hinc in via mandatorum cucurristi.

IX. Ex occasione thematis: *Homo quidam descendebat de Jericho, et incidit in latrones.* LUC. X. dicatur per hunc hominem recte de- functum adumbratum fuisse, utpote qui et ipse inciderit in latrones (occisores suos, aut etiam tortores in purgatorio) qui despoliarunt eum, quia opibus, amicis, honoribus priva- runt, et plagis (id est, vulneribus lethalibus aut pœnis in purgatorio) impositis abierunt semivivo (nam licet secundum corpus occisus sit, tamen secundum alteram dimidiam par- tem, animam scilicet adhuc vivit, vivetque in æternum, uti vita bene transacta sperare jubet) relicto. Inferatur proin, quam æquum sit, ut et AA. Samaritanum imitentur, et misericordia moti alligent vulnera per vin- culum charitatis, et oleum operum miseri- cordiæ, vinumque consolationis affundant, et in stabulum, id est, locum quietis aut se- pulchrum ducant, simulque duos denarios orationis et Sacrificii Angelis eorum in manus dent, rogentque, ut curam eorum habeant, ut cito a vulneribus liberati, in patriam suam pergere valeant.

X. Ex occasione thematis: *Beati, qui per- secutionem patiuntur propter justitiam, quoniam ipsorum est regnum cœlorum.* MATTH. VIII. ostendi potest, quam merito sperari possit occisum, beatitudinem æternam con- secutum fuisse, eo quod vere ob justitiam occisus sit, dum scilicet mortem æquo animo toleravit, morique maluit, quam quidquam contra justitiam agere. 2º Quia etiam inimi- cis ex corde ignovit, animo magis, quam lin- gua proferens illud Christi: *Pater dimitte illis, quia nesciunt, quid faciunt.* 3º Quia, dum justitia protegi volebat, odium inimico- rum incurrit, atque adeo omnino occisus est. Itaque merito audivisse modo credendum est: « Beati estis, cum maledixerint vobis homines, et persecuti vos fuerint, gaudete et exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cœlis. » Excitandi proin AA. ut et ipsi congaudeant, et congratulentur.

PRO SUBMERSO.

XI. Ex occasione thematis: *Et præparavit Dominus piscem grandem, ut deglutiret Jo- nam.* JON. II. dici potest, defuncto fere id,

quod Jonæ evenit, contigisse. [Nam et ipse missus in mare tribulationum, quæ tempore mortis plerumque obruere solent, devoratus est a morte, et in sepulchro velut ejus venter latebit, usque ad diem judicii. Tunc enim dicet Dominus morti, ut evomat illum iterum, et tum primum incipiet prædicare laudes et misericordias Domini. Explicentur hæc omnia fusius, et in subsidium assumatur oratio Jonæ c. II. cit. Et pro coronide excitentur Auditores, ut et ipsi non desperent, ubi in mare tribulationum projecti fuerint, sed ad Dominum ex corde clament, atque ab eo auxilium sperent.

XII. Ex occasione thematis : *Sumpsit fiscellam scirpeam, posuitque intus infantulum, et exposuit eum in carecto ripæ fluminis.* EXOD. II. dicatur juveni vel infanti submerso tristem quidem casum evenisse, sed merito parentes solari debere, quod non filia Regis, sed ipse Deus cœli terræque summus Imperator eum in aulam suam transtulerit, ibique inter aulicos suos deinceps vivere voluerit, ubi et ipsis et toti populo suo plus, quam olim Moyses Israelitis profuturus sit precibus suis. Instituenda ergo fusior comparatio inter Pharaonis et Dei potentiam et Regnum utriusque, atque inde occasio sumenda Auditores, et præcipue parentes ad gaudium et gratulationem excitandi.

PRO FULMINE TACTO.

XIII. Ex occasione thematis : *Descendit ignis de cœlo, et devoravit illum.* IV. REG. I. dici potest, fuisse quidem defunctum etiam ab igne de cœlo descendente devoratum, sed hoc ex capite feliciorum esse, quam fuerit Princeps ille quinquagenarius, quod a meliore igne, quam iste fuerit absumptus, scilicet ab igne charitatis divinæ, unde ostendatur. 1º Quantopere defunctus Deum dilexerit, enumerando varios actus dilectionis, præsertim observationem mandatorum Dei (juxta illud JOAN. IV. *Hoc mandatum habemus a Deo, ut qui diligit Deum, diligat et fratrem suum*). Et hilaritatem in adversis ex amore Dei tolerandis juxta illud CANT. VIII. *Aquæ multæ non potuerunt extinguere charitatem*. 2º Ostendatur, cum Deus a creaturis suis vinci se in amore non patiatur, facile inde colligi posse, quantopere vicissim defunctum dilexerit, atque adeo merito credi posse, quod ignis hic absumens illum, fuerit

quodammodo currus Eliæ igneo currui similis, per quem in cœlum evectus sit. Gratulandum inde potius illi, quod sic evectus sit, rogandumque, ut duplicem hunc spiritum seu gratiam Auditoribus reliquat, aut impetret, scilicet ut et ipsi sincere Deum amare, et vicissim ab eo amari mereantur.

FONS XII.

Ex variis doctrinis.

Etsi hic fons non videatur esse distinctus a prioribus, tamen si bene inspiciatur, omnino distinctos conceptus, et quidem sat multos offert, cum innumeræ excogitari possint doctrinæ, quæ velut a mortuis relictæ proponi possunt.

Itaque I. Ex occasione thematis : *Cumque convertissem me ad universa opera, quæ fecerant manus meæ, et ad labores, in quibus frustra sudaveram, vidi in omnibus vanitatem et afflictionem animi, et nil permanere sub sole.* ECCL. IV. dici potest, idem defuncto contigisse, et 1º quidem divitiæ, honores, voluptates, quas possidebat, explicari ostendique, quam nil, nisi vanitas et afflictio relicta fuerit. 2º Tamen dici potest, quod in hoc sapientior fuerit Salomone, quod præter hæc in collectione verarum divitiarum, honorum, et voluptatum sudarit, et in illis repperit consolationem animi, ad quam proin cum ipso quærendam etiam Auditores sunt excitandi.

II. Ex occasione thematis : *Quem ergo fructum habuistis tunc in illis, in quibus nunc erubescitis?* ROM. VI. narrari potest id, quod aliquando alicui virgini defunctæ contigisse memoratur, dum scilicet in judicio apprensus, et non satis purgatam se vicens, vehementer erubuit, multumque manibus textit, atque adeo inferendum, quod merito timendum sit, ne et hoc defuncto contigerit; verum adhuc levem esse hanc verecundiam et ruborem, si cum illa confusione, quæ in ultimo judicio secutura est, conferatur; eam enim triplici ex capite gravissimam fore. 1º *Ob majestatem judicantis*, quæ tunc extraordinaria apparebit. 2º *Ob multitudinem adstantium*, omnium scilicet hominum et Angelorum. 3º *Ob longitudinem æternæ durationis*, quas ob causas non tantum manibus vultum operire volent, sed insuper integros super se montes cadere optabunt. Moneantur

ergo Auditores, ut praeaveant hanc confusionem, et tanti pœnitere non emant.

III. Ex occasione thematis : *Utinam saperent, et intelligerent, ac novissima provide- rent!* DEUT. XXXII. narrari potest ex magno speculo ex tit. Sapientia, historia illa de sene sapientiam in foro venalem habente, et Regi eam emere volenti, hanc unicam sententiam bene observandam suadente : « Nil incipe, donec cogites, qui exitus sequatur. » Quam cum Rex omnibus suis habitationibus et vasis inscribi jussisset, ejus auxilio sapientissime rexit. Inferatur subinde idem documentum a defuncto nunc amicis suis, aliisque Auditoribus relinqui, et tanto vehementius commendari, quanto magis nunc experitur ex ejus observatione neglecta omnes tam suos, quam aliorum defectus atque peccata ortum duxisse. Sapiant proin ipsi exemplo illius, et vel deinceps in omnibus operibus suis memorent novissima, ut in æternum non peccent.

IV. Ex occasione thematis : *Mihi erit, et tibi hodie.* ECCL. XXXVIII. narrari potest, quod Delrius in adagiis refert, scilicet quod Rex Galliarum a Carolo V. captus, cum Madriti in pariete legisset Caroli symbolum : *Plus ultra*, adscripserit : *Hodie mihi, cras tibi.* Quod legens Carolus iterum suscripserit : *Homo sum, humani nil a me alienum puto.* Inferatur dein, quod, cum plerique ex AA. etiam in animo suo quodammodo scribant, aut dicant : *Plus ultra* : scilicet vivam, et divitias ac honores congregabo ; hodie defunctus dicat illis : *Hodie mihi, cras tibi*, exitus vitæ forte imminet ; applicent sibi proin hanc doctrinam, et ut feliciter mori possint, mori quotidie discant ; juxta illud Poetæ :

« Ut tibi mors felix contingat, vivere discet :
Ut felix possis vivere, discet mori. »

Vide Drex. in prod. cap. I. § 44.

V. Ex occasione thematis : *Dum tempus habemus, operemur bonum.* GAL. VI. dicendum, quod si defunctus modo quaereretur, quid de vita sua præterita sentiret, et quid maxime a se factum optaret, haud dubie responderet illud Poetæ :

« O utinam lapsos reddat mihi Jupiter annos.
Heu bene lapsa mihi vix fuit ulla dies. »

Hoc est :

« Odaß Gott wieder mir vergunt,
Die Tabr, so schon verlossen.
Kaum hab' ich wohl angelegt ein Stund,
Habs leyder über troffen. »

In confirmationem hujus afferatur, quod olim S. Mechtildis has beatorum in cœlis voces audiverit : « O felices vos, qui in terris adhuc degitis ; meritorum enim cumulus majores potestis vobis comparare. Sane si intelligeritis, quantum quovis die mereri possitis, cum summa alacritate e lecto exiliretis, et ad bene operandum vos accingeretis. » Ut autem magis appareat, quid mereri homo possit, afferre proderit memorabilem S. Bernardi sententiam in hæc verba conceptam : « Libet, *inquit*, fabulari, donec hora prætereat, quam tibi ad agendam pœnitentiam, ad acquirendam gratiam, ad gloriam promerendam miseratio Conditoris indulsit. » Excitentur proin Auditorites, ut illud ECCL. c. XIV. accurate observent : « Ne defrauderis a die bono, et particula boni doni non te prætereat. » Vid. Drex. in prod. c. I. § 22.

VI. Ex occasione thematis : *Ne tardes converti ad Dominum, et ne differas de die in diem.* ECCL. V. dicatur multa quidem esse præconia defuncti, sed inter alia palmam propemodum meretur, quod nil distulerit eorum, quæ ad negotium animæ pertinebant ; præcipue ultimo tempore morbi sui ; videbat enim tria gravissima mala imminere iis, qui vitæ melioris proposita procrastinant, nempe 1º Difficultatem emendationis. 2º Amissionem meritorum, et temporis. 3º Salutis periculum, quia ut idem Ecclesiasticus mox subdit : « Subito venit ira illius, et in tempore vindictæ disperdet te. » Itaque semper in animo habeant illud Poetæ :

« Sera nimis vita est crastina, vive hodie. »

Vid. Drex. in prod. c. I. § 8 et 37.

VII. Ex occasione thematis : *Memor esto judicii mei, sic enim erit et tuum.* ECCL. XXXVIII. ostendi potest. 1º Quomodo defuncto contigerit, quod regi Balthasari DAN. V. *Dum appensus est in statera, et inventus est minus habens.* Addi tamen potest meliorem fuisse exitum defuncti, eo quod imitatus sit Religiosum, qui videns lancem malorum operum præponderare, clamavit : « Ah tenete libram æqualiter. Ah vel unicam guttam sanguinis

Christi apponite alteri lanci! » Idque ubi impetravit, vicit. Excitentur subinde Auditores ad similem fiduciam concipiendam, cum simile etiam illorum iudicium sit futurum. Eum in finem narrari breviter poterit historia de viro illo, qui, quoties transiit prope imaginem Crucifixi, per agoniam, quam passus est Christus, dum in cruce animam ageret, rogavit, ut memor illius in morte esse velit, et hujus remedii auxilio sine omni purgatorio ad cælum evolavit.

VIII. Ex occasione thematis : *In obitu suo non est contristatus, nec confusus est coram inimicis*, Eccl. xxx. dici potest defunctum fecisse, quod piissimus memoratur, dum scilicet in morte Crucifixi effigiem, Rosarium, et Regulas apprehendens, dixit : « Cum his tribus libenter moriar. » Ostendatur ergo per partes quod hæc omnia tria defunctus observaverit; quantum fiduciam et devotionem ad SS. Christi passionem ostenderit : quam sincero et constanti cultu B. Virginem coluerit; et quam perfecte mandata Dei et superiorum observare studuerit, quantumque inde solatium, et robor in morte perceperit. Excitentur tandem AA. ad eadem media adhibenda, ut simile in morte solatium experiri mereantur. Vid. Pistor. conc. fun. xxxvi.

IX. Ex occasione thematis : *Quid superbit terra et cinis*, Eccl. x. dic, hominibus plerumque contingere, quod de pavone Plinius et alii scribunt, quod scilicet, dum pennas suas versicolores extendit, et quodammodo superbit, mox tamen, ubi pedes suos nigros aspexerit, dimittat iterum. Ita namque et homines, si superbiæ spiritu afflatos se advertant, ubi pedes, id est, suam aut aliorum mortem consideraverint, et quid tunc futuri sint, bene perpenderint, facile pennas altarum cogitationum contrahere. Hinc S. David Ps. lxxii. dixit : « Non est respectus morti eorum, ideo tenuit eos superbia. » Subinferatur postea, hoc medio ipsum etiam defunctum usum fuisse, et ideo semper magnam humilitatem præ se tulisse, ob quam et Deo et hominibus gratus semper fuerit. Vid. Pistor. in con. fun. xxxviii.

X. Ex occasione thematis : *In manus tuas commendo spiritum meum*, Luc. xxiii. dici potest defunctum fecisse, quod de S. Dionysio Areopagita scribitur, qui ad mortem damnatus ultimum, inquebat, verbum Domini mei in cruce sit et mihi ultimum in hac luce : *Pater in manus tuas commendo spiri-*

tum meum. Ut autem audacius hoc dicere posset defunctus, ostendatur eum in vita prius spiritum quoque suum in manus Patris semper commendasse; dum semper et ubique voluntatem Dei indagavit, eique se perfectissime conformare studuit, memor doctrinæ a Bloisio in consol. posill. datæ his verbis : « Nullum exercitium in extremis utilius esse, quam ut quis se ipsum ex integro voluntati divinæ resignet; fieri enim nequit, quin is, qui in hujusmodi vera perfectaue resignatione et cum sancta erga Deum fiducia ex hac luce exit, confestim ad regna cœlestia evolet; nam sicut nil omnino pœnæ, nil ignis in Deum cadere potest, ita nec in hominem, qui eo modo per voluntatis conformitatem, amoremque Deo unitus est. Excitandi proin Auditores ad simile medium pro felici morte adhibendum. Vide Drex. in prodr. cap. ii. § 46. 47. et 48.

XI. Ex occasione thematis : *Anni nostri sicut aranea meditantur*, Ps. lxxxiv. Ostendatur, quam vere vita nostra cum araneæ laboribus comparetur, præcipue ob tres causas. 1° Quia tota vita nostra consumitur in vanis retribus ad muscas capiendas contexendis, id est, in divitiis congregandis, per quas nil aliud, nisi vanissimas vanitates venamur. 2° Quia sicut aranea per labores suos se ipsam eviscerat, ita et nos homines laboribus nostris nimis vitam abrumpimus. 3° Quia, sicut plerumque labores aranearum diuturni non sunt, sed subito ab ancillis scopis destruantur; ita et mors insperato superveniens omnes nostros labores annihilat. Ostendatur proin utilius laborasse defunctum, bombycis scilicet in modum, ut qui, cum insigne opus texuisset, in alitem mutatus ad cœlos evolavit. Excitentur Auditores ad similem prudentiam in laboribus suis exercendam. Vide Drex. in æter. Confid. v. § 1.

XII. Ex occasione thematis : *Id, quod in præsentem momentaneum, et leve est tribulationis nostræ supra modum, in sublimitate æterni gloriæ pondus operatur in nobis*, II. Cor. iv. Dicatur, olim P. Christophoro Caro e Soc. Jesu a Deo datam esse hanc lectionem : O æternum, o momentaneum, o longum, o breve ! Quam doctrinam etiam a defuncto, dum viveret, studiose fuisse observatam, ut qui in omni tentatione ad voluptates sibi occinere solitus erat notum illud :

« Momentaneum, quod delectat.
Æternum, quod cruciat. »

E contrario vero in omni tribulatione oppositam sententiam usurpaverit; « Momentaneum, quod cruciat, æternum, quod delectat. » Et per geminam hanc æternitatis considerationem se ad abstinendum, et sustinen-

dum fortiter excitarit. Confirmetur idipsum enumeratione particularium casuum, et seria exhortatio ad idem medium usurpandum subjungatur.

PARS III

DE CATECHIZANDI MUNERE.

De hoc bene et accurate plerumque pastoralia diocesana agunt ; ad plenioram tamen totius doctrinæ , quæ ad Concionatoris officium spectat , cognitionem , placet hac ultima in parte paulo distinctius de fine, virtutibus, et praxi hujus muneris agere.

CAPUT I.

De fine Catechismi.

Catechismus nihil aliud est , quam brevis et facilis instructio in rebus ad fidem et Religionem Catholicam pertinentibus ; unde communiter pueri tantum et puellæ in Catechismum mittuntur , quia reliqui jam supponuntur habere notitiam sufficientem similium rerum. Atque ex hac descriptione facile colligitur , quisnam finis catechizanti præfixus esse debeat, videlicet ut adolescentiam in doctrina christiana bene instruat. Porro excellentia finis hujus ac muneris ex variis capitibus colligi potest.

I. Ex exemplo et præcepto ipsius Dei , qui DEUT. c. iv. sic locutus est ad Moysen : « Congrega ad me populum, ut audiant sermones meos , et discant timere me omni tempore, quò vivunt in terra, doceantque filios suos. »

II. Ex Christi exemplo et mandato , qui non solum præcepit Apostolis , ut irent in universum mundum , et docerent servare mandata, sed etiam ipsemet complexans parvulos, imponens manus super illos benedicebat eis. MARG. x. Et ut alios quoque ad similem

charitatem invitarent ulterius dixit : « Quisquis unum ex hujusmodi pueris receperit in nomine meo, me recepit. » Ibid. c. ix.

III. Ex SS. Patrum exemplo , præcipue Cyrilli Jerosolymatani , Clementis Alexandrini, et Sanct. Hieronymi, aliorumque , qui hoc munus magna cum charitate, demissione, ac patientia obierunt. Hinc S. Hieronymus ad Lætam Epist. xviii. scribens : « Gestabo, inquit (scilicet filiam Lætæ) humeris, et balbutientia senex verba formabo, multo gloriosior mundi philosopho, qui non Regem Macedonum Babylonico periturum veneno, sed ancillam et sponsam Christi erudiam, regnis cœlestibus offerendam. »

IV. Ex auctoritate et exemplo Ecclesiæ, quæ tantam muneris hujus curam habet , idque tantopere Parochis commendat, ubi ex concilio Tridentino patet.

V. Ex exemplo insignium operariorum in vinea Domini , quibus summe semper cordi fuit hæc instructio. Inter quos merito numeratur S. Ignatius , qui non tantum ipse singulari zelo atque industria in hoc munere sese exercuit , sed etiam in constitutionibus suis sanxit, ut omnes rectores et professi per quadraginta dies a suscepto rectoratu aut professione facta in hoc opere catechizationis

suam charitatem et demissionem probarent.

VI. Ex principium et dominorum sæcularium exemplo, qui summopere laborant, ut subditi sui ea capita, quæ ad suum officium pertinent, probe intelligant, et addiscant; quanto magis ergo laborandum, ut adolescentia officium boni Christiani, a quo tota ipsius salus et felicitas æterna dependet, bene addiscat.

VII. Ex Ethnicorum exemplo, qui talem unum olim non nisi antiquissimo et supremo totius civitatis Domino commiserunt, uti Xenophon testatur.

VIII. Ex Hæreticorum exemplo, qui singulari industria conantur adolescentiæ illas Scripturæ Sacræ sententias inculcare, quibus errores ipsorum et Hæreses potissimum nituntur.

IX. Ex hostium Ecclesiæ conatibus in Catechismo eliminando. Certe Julianus Apostata Christianam fidem deleturus catechismum primo tollendo censuit, hinc edicto cavit, ne cui Christiano liceret litteras publice profiteri.

X. Ex necessitate Catechismi; cum enim sine fide impossibile sit placere Deo, uti S. Paulus c. ii. ad Hebræos docet, necessario sequitur, etiam sine Catechismo salvari neminem posse; « Quomodo enim credent ei, quem non audierunt? Quomodo autem audient sine prædicante? » ait idem Apostolus c. x. ad Roman.

XI. Ex utilitate hujus muneris; cum enim ea, quæ simplici modo traduntur, facilius capiantur; ex altera vero parte, quæ adolescentia semel apprehendit, diutius hæreant, necesse est, ingentes in rempublicam Christianam utilitates ex tali instructione promanere. Certe Joannes Gerson Parisiensis Cancellarius integro libro de hoc munere conscripto, postquam variis rationibus ostendit, hoc munus neque a sua Cancellarii, Doctoris Theologiæ, vel ullius in quacumque dignitate constituti persona alienum, tandem concludit, se vix scire, an utilius et efficacius in ullo officio, quam in hoc occupari possit, omnesque aliorum objectiones fuse refutat tomo secundo suorum operum.

XII. Ex damnis, quæ ex Catechismo neglecto oriuntur, et clare videntur ab ipso Deo ISALÆ. c. v. his verbis indicata: « Propterea captivus ductus est Populus meus, quia non habuit scientiam, et nobiles ejus interierunt fame (doctrinæ et verbi divini) et multitudo

ejus siti exaruit. Propterea dilatavit infernus animam suam, et aperuit os suum absque ullo termino, et descendent fortes ejus, et Populus ejus, et sublimes, gloriosique ejus ad eum. » Quæ omnia, prohi dolor! nimis impleta nostro sæculo comperiuntur.

CAPUT II.

DE VIRTUTIBUS CATECHIZANTIS.

I. Prima virtus illius, qui doctrinam Christianam cum optato fructu docere cupit, est *honoris divini zelus*; si enim a talis muneris felici successu tota mundi salus dependeret, annon summa cum diligentia in id Catechista incumberet! Atqui pluris faciendus est honor et gloria Dei, quam omnium hominum et Angelorum, etiam possibilibus salus. Cum ergo honor iste Dei plurimum ab hac instructione parvulorum debeat, ut constat, annon summa cum alacritate eandem suscipere debebit Catechista?

II. Secunda est *zelus animarum*; hic enim suadet, ut quam studiosissime salus animarum procuretur, non potest autem hæc melius et efficacius a Catechista procurari, quam si exemplum S. Tobię Senioris secutus, ab infantia parvulos Deum agnoscere et timere doceat; tum quia sic meritum sibi cumulum ingentem præparabunt: tum quia sic viam virtutis ingressi, etiam, cum senuerint, non facile recedent ab ea.

III. Tertia virtus est *intentio pura*, qua nihil præter Dei beneplacitum et honorem, et ipsarum animarum salutem quærat; sic enim et magnam in hoc munere obeundo alacritatem concipiet; et, dum in modico fidelis est, dignus efficietur, etiam ad majora ac præstantiora munera perficienda copiosam a Deo gratiam accipere.

IV. Quarta est, *orationis studium*; cum enim Catechista quasi nutriceis munere fungatur juxta illud S. Pauli I. ad Cor. iii. *Tamquam parvulis in Christo lac vobis potum dedi, non escam, nondum enim poteratis*; merito ex aula cœlesti cibum divini auxilii petere debet, quo mediante lac istud conficere, et cum fructu parvulis offerre queat.

V. Quinta est *humilitas*: per quam tum suis viribus diffidat, et doctrinæ a S. Paulo I. Cor. iii. propositæ meminerit: « Neque qui plantat, est aliquid; neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus » : tum etiam non

dedignetur cum parvulis tamquam inæqualibus agere. Certe per hanc humilitatem faciet impleri id, quod S. Franciscus Seraphicus dicere solebat : « Quæ sterilis erat (in oculis hominum) peperit plurimos : et quæ multos habebat (ad speciem, ob plausum majorem, quam fructum) infirmata est. »

VI. Sexta est *prudentia* qua se accomodat ingenio et naturæ parvulorum, et omnibus omnia fiat, ut omnes lucrifaciat. Loquatur ergo ut parvulus, id est, simplicem proponendi modum eligat, et omnem personæ gravitatem in hoc actu deponat.

VII. Septima est *mansuetudo*, qua omnes indignationis motus ex parvulorum incititia vel negligentia oriri solitos comprimat; quin potius errantes animet, ac spe de ipsorum secutura emendatione concepta soletur. Hic profecto, si unquam meminisse debet Catechista illorum Christi verborum MATTH. II. « Discite a me, quia mitis sum, et humilis corde : » et invenietis requiem (temporalem scilicet et æternam) animabus vestris, id est, vestræ curæ commissis.

VIII. Octava est *spes et fiducia* de divino auxilio; si enim Christus, cum suos Apostolos ad Ethnicos Catechizandos misit, promissit, se cum illis ubique futurum; quidni idem auxilium sperare possit Catechista in rudibus instruendis et efformandis occupatus?

IX. Nona est *patientia*, qua molestias in tali munere frequenter, imo assidue fere occurrentes patienter et fortiter sustineat, memor semper sententiæ a Servatore MATTH. XXV. prolatae : *Quod uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis.*

X. Decima est *liberalitas*, quam tum erga Deum exhibeat, summa industria et alacritate hoc munus ob illius honorem et amorem obeundo; tum erga ipsos parvulos, qua verbis et laudibus; qua munusculis variis eorumdem diligentiam liberaliter remunerando. Hic profecto qui large seminat, large et metet de benedictionibus divinis tam in hoc seculo, quam futuro.

XI. Undecima denique virtus est *constantia*; qua nihil de fervore et studio in hoc munere exequendo remittat, etiamsi non appareat, vel sequatur speratus fructus, nam 1° non minus meritum inde reportabit, quam si maximus fructus secutus. 2° Spem justissimam concipere poterit, fructum optatum suo tempore secuturum, et nunc perinde ut semen sub terra radicem figere. 3° Sat magnum operæ pretium est, si vel in una, alte-

rave persona fructus aliquis, quod plerumque contingit, subsecutus est, certe S. Ignatius Loiola totum laborem, quem in domo pro meretricibus conversis erigenda susceperat, optime collocatum putabat, si aliqua talium mulierum vel unica nocte a consueto scelere abstinuisset.

CAPUT III.

DE PRAXI SEU MODO CATECHIZANDI.

Circa hunc triplicis generis industriæ observandæ occurrunt, quorum aliquæ ante catechizationem, aliæ intra ipsam, et aliæ denique ea absoluta exercendæ sunt.

Quid ante catechizationem observandum sit.

I. Ante omnia hoc negotium tum in quotidianis precibus tum eo maxime tempore, quo se ad Catechismum præparat, Deo per præmissam orationem brevem commendat; et Spiritus sancti gratiam per hymnum *Veni creator*, vel antiphonam *Veni S. Spiritus*, aut alias similes preces impetrare conetur.

II. Seipsum bene doceat, ita ut Catholica dogmata probe intelligat, et nihil non concoctum, purumque sit, priusquam id alteri tradat. Si enim ipse aliquid ignorat, quomodo alios docebit, ut in simili Catechistis Judæorum S. Pauli ad Romanos c. II. exprobrat?

III. Etsi optime calleat fidei Mysteria, nunquam tamen imparatus ad Catechizandum accedat; alioqui enim solummodo chaos aliquod proponet, et sine methodo multa minus necessaria dicet, magisque necessaria omittet, aut modo ad captum minus accommodato proponet. Certe P. Antonius Possevinus in Epistola Catechetica cap. III. duabus quasi alis magnos Cathechistam profectus factorum dicit, pietate scilicet, et alacritate, seu perspicua docendi ratione.

IV. In prævia præparatione materiæ selectum faciat, curetque, ut ea nec ampla nimis, neque nimis angusta sit, ut intra annum unum, vel ad summum duos totus Petri Canisii Catechismus, qui ordinaria exhortationuncularum materia, esse deberet, absolvi possit. Sed et id in selectu materiæ observabit, ut magis necessaria (qualia sunt, quæ

necessitate medii aut præcepti scire quivis (Christianus tenetur) aliis præferat, beneque inculcare studeat.

V. Selectam materiam in claram et facilem methodum redigat; qualis erit v. g. si, quæ dicturus est, in certa puncta, vel quæstiunculas paucas compingat, ita ut facile omnia capi, repeti, ac retineri possint.

VI. Abstinebit a conceptibus, et modo concionatorio, a multis sententiis S. Scripturæ et SS. Patrum, a citationibus auctorum vel locorum, ex quibus desumpta est materia; sed modo simplicissimo, et sermone fere familiari utatur: nam optimus modus, teste S. Augustino de catech. rudibus, « est, ut qui audit, verum audiat; et, quid audiat, intelligat. Quid enim prodest clavis aurea, si aperire non potest? Et quid obest lignea, quando nihil aliud quærimus, nisi patere, quod clausum est. »

Certe P. Antonius Possevinus per viscera misericordiæ Dei rogat Catechistas, ut utantur casta et congrua oratione.

VII. Præparabit etiam sibi utilissime quæstiones quodlibeticas, quas sub examine proponet, et solvet. Eæ autem esse possunt, tum ex iis, quæ dicta sunt; tum de Festis et temporibus sacris imminetibus; tum de quotidianis actionibus et virtutibus ab adolescentia requiri solitis; tum de cæremoniis Ecclesiæ, quas sive ad Festa solemnius celebranda, sive ad Mysteria firmitus imprimenda, sive ad reverentiæ et pietatis sensum in celebratione Sacrificii, aliorumque Sacramentorum, et Sacramentalium administratione ac usu ingenerandum adhibere consuevit. Quem in finem ipsi institutiones Cosleri, Catechismus P. Georgii Vogleri, P. Georgii Schereri, P. Nicolai Cusani, et præcipue libellus parvus anno 1675. Ingolstadii recusus (qui hunc titulum habet: *Unterricht uber die Catholische Fragfluck* Catechismi, etc.) omnes ejusmodi materias succincte et clara, facilitate methodo explicans servare poterunt.

VIII. Historiæ non multæ, nec longæ, nec etiam quævis præparabuntur. Sed quoniam ejusmodi simplices Auditores doctrinam traditam magis per exempla et similitudines, quam per rationes capiunt, talis erit historia quærenda, quæ mysterium explicatum probet, et ad vivum quasi declaret. Quæ tamen ipsa sic narranda erit, ut omnes ambages, amplificationes, et circumstantiæ non necessariae omittantur; solaque propemodum facti substantia breviter indicetur.

Quid in ipsa catechizatione observandum sit.

I. Ubi tempus pro Catechismo habendo advenerit, superpelliceo et stola coloris temporis convenientis indutus ad locum huic exercitio deputatum cum modestia ac gravitate accedat, et si quidem parvulos Catechizandos necdum in ordinem compositos reperiatur, eosdem vel per se, vel per ludimoderatores præsentis, aut alios componere studeat.

II. Subinde in medio paulo ante ipsos consistens, ut ab omnibus conspici queat, SS. Crucis signum in fronte, ore, ac pectore tarde et reverenter efformet, idemque etiam ab ipsis parvulis efformari curet. Tum orationem Dominicam, Salutationem Angelicam, et Symbolum Apostolorum præeundo recitet, et ab iisdem pie et reverenter repeti verba a se prolata faciat; cujus recitationis duplex est finis, nempe ut et has preces crebro repetendo firmitus memoriæ imprimant; et per easdem gratiam tum sibi ad doctrinas rite excipiendas et discendas, tum Catechistæ ad eas fructuose proponendas tantopere necessariam impetrent. Certe S. Franciscus Xavierius, peritissimus et zelosissimus Catechista, plurimi semper fecit hunc orandi modum, et, ut ex vita ipsius constat, studiosissime observavit.

III. Finita oratione caput e Catechismo (nisi alia sit alicubi consuetudo, qualem Rituale Augustanum indicat, ut scilicet repetitio eorum, quæ in priori Catechismo sunt dicta, exigatur) recitari jubeat, quod, si longius sit, uti quintum, in duas partes dividi pro arbitrio poterit. Sic autem instituat hæc recitatio, ut duo adolescentuli vel puellæ ex adverso (et ubi commodè fieri potest, etiam in editiori quodam loco, ut ab omnibus aliis conspici et audiri possint) consistentes, facto reverenter Crucis signo, Catechismi quæstiones sibi mutuo proponant, et ad easdem tarde et destinate per stropharum recitationem respondeant, totoque capite recitato iterum Crucis signum efforment. Quod si vero ex pluribus scholis parvuli sint adducti, consultius fere est, ut mutatis per Dominicas aut Festa vicibus, ejusmodi capita recitent, quam ut quælibet schola speciale caput sibi recitandum assumat; cum enim tempus pro Catechismo deputatum vix aliis magis necessariis et utilibus actionibus suf-

ficiat, merito cavendum est, ne per ejusmodi longas recitationes minus utiliter constringatur. Absoluta capitis hujus recitatione colaudet eos, qui absque multis erroribus illud recitarunt, oblatoque munusculo eorum diligentiam remuneretur, aliosque ad eorum sequendum exemplum hortetur. Prius tamen, quam eos, qui caput recitaverunt, abire sinat, unam, alteramve quæstiunculam magis necessariam circa idem caput illis proponet, et resolutionem vel ab illis, vel ab aliis petat; sic enim ea quæ alias in explicatione talium capitum, vel alia occasione dicta sunt, repetentur, firmitusque memoriæ imprimentur.

IV. Post hæc quærat, quid in postrema catechizatione sit dictum. Quod si ipsi pueri aut puellæ pauca aut nihil retinuerint, aut non nisi historiolas (ut fieri solet) in memoria servarint, repetat ipse breviter quæstiones propositas, earumque solutionem subjiciat, et mox iterum repeti ab uno, alterove jubeat. Porro tam in hoc, quam aliis examinibus (in quibus totus fere Catechismi fructus existit) non sit contentus, ut ab uno tantum, alterove doctrina aliqua addiscatur, sed curet, ut a pluribus repetatur, sicque instructionis fructus in plures redundet. Quod si vero interdum in ejusmodi doctrinis percipiendis tardiores aut minus attentos advertat, attentionem et alacritatem discendi proposito præmio alliciat.

V. Ab hoc examine transeat ad illos, qui alia, quam quæ in Catechismo proximo explicata sunt, didicerunt; quo in examine proderit ordinem servare, ne alii frequentius, alii rarius audiantur; aut illa, quæ sæpius jam recitarunt, iteratis vicibus repetere sinantur, sic enim ad nova addiscenda stimulum non habent. In hunc finem juverit catechizandos (si nimii non sint) vel in charta descriptos habere, vel certe peculiarem cuique locum in templo assignasse.

VI. Denique ad ipsam exhortatiunculam progrediatur, quam vel sedens in sella, vel, ut aliqui, stans peragere poterit, ita tamen, ut frequenter circumspiciat, num attente singula a catechizandis percipiantur. Curabit autem, ut ista exhortatiuncula non diu nimis protrahatur, uti et totum tempus Catechismi, quod ultra horæ spatium extendi ordinariæ, præsertim in hyeme, non debet. Multum fieri potest per horam, si Catechista bene paratus omnia in promptu habeat. Ut autem facilius exhortationis hujus capita percipiantur, et retineantur, ea in fine in

breve compendium rediget, repetetque; imo quandoque potiora puncta quibusdam scripto consignata tradet, ut eadem per hebdomadam memoriæ tradant.

VII. Finita exhortatiuncula surget, et modeste ac graviter, sicut ab initio, decalogum, quinque præcepta Ecclesiæ, et quatuor novissima recitando præibit, et signo Crucis formato, toti Catechismo finem imponet.

VIII. Ut autem hæc omnia facilius et fructuosius peregrantur, sequentia sedulo observasse proderit. 1° Ut inter catechizandum, magnam potius, et maturam hilaritatem, quam tristem ac morosam severitatem præse ferat; nam, ut S. Augustinus ait, (multo gratius audimur, cum et nos eodem opere delectamur.) Undo autem hæc hilaritas peti debeat, mox subdit: « Sed hæc hilaritas ad horam ut adsit, ejus est misericordiæ, qui ista præcepit. » 2° Ut sedulo caveat graviores objurgationes, et omne impatientis animi signum; excuset potius, et juvet ignorantes, animetque. 3° Ut munusculis etiam laudes adjiciat, quod maxime erga magis ingenuos observandum erit; dum autem munuscula distribuit; jam alius constitutus aliquid recitet, ut nihil temporis otiose effluat.

Exemplar practicum exhortatiunculæ in catechizatione habendæ.

De SS. Crucis signo devote et frequenter efformando.

EXORDIUM.

I. Perdilecti filii et filiæ, in proxima exhortatione vobis explicavi, quis verus Catholicus et Christianus sit discendus; nunc quia in Catechismo nostro sequitur quæstio: Per quod signum agnosci soleat verus Christianus? Et ibidem respondetur, eum per hoc quod se S. Crucis signo signet, et devote dicat: « In nomine Patris, et Fillii, et Spiritus Sancti, Amen: » cognosci oportet de hac saluberrima et piissima consuetudine formandi Crucis signum, aliquid dicere. Quare quatuor quæstiones breviter proponam, nimirum quomodo, cur, et quando formandum sit, et quos effectus habeat hæc formatio. Diligenter proin attendite, operamque date, ut, quoniam omnia, quæ dic-

turus sum, valde vobis necessaria et utilia sunt, singula bene et integre percipiat.

Pars prima.

Prima ergo quæstio est, quomodo Crucis Sacrosanctæ signum formandum sit? Ad quam respondeo. 1° Latinam quidem sic formandam, ut manum integram expansam aliquis a fronte primum ad pectus, et a sinistro humero ad dextrum moveat; minorem vero seu vernaculam, ut vocant, ita faciendam, ut solo pollice parvam imprimis Crucem in fronte, tum in labiis, et tandem in pectore efformet. Resp. 2° Utramque hanc formationem, ut debito cum fructu fiat, distincte, reverenter, et devote faciendam esse. *Distincte* quidem, ut non media duntaxat, sicut aliqui interdum faciunt, nec puncta tantum in minore Cruce, sed veræ et integræ Cruces, nec nimis parvæ, nec nimis magnæ formentur. *Reverenter* autem, ut non præcipiti, aut jocularia manus agitatione, sed cum convenienti gravitate, et moderata tarditate, quæ interioris æstimationis præbeant indicium, dextra ad Cruces formandas moveatur. *Devote* denique, id est, cum pio fiduciæ et religionis affectu, et Passionem Christi religiose recolere, et per ejusdem merita varios effectus, de quibus in quæstione quarta sermo erit, impetrare studeamus.

Pars secunda.

Altera quæstio est, quando hoc signum formare debeamus? Ad quam Resp. 1° In genere cum S. Hieronymo, quod ad singula opera, et introitum vel exitum e domo facienda sit; sic enim primos Christianos facere consuevisse, Tertullianus testatur. Resp. 2° In specie vero hoc signum formare convenit mane, cum surgitur; et noctu, dum cubitum itur; in initio cujusvis orationis, uti et in fine ejusdem, juxta S. Matris nostræ Ecclesiæ exemplum: ante et post scholas, vel labores nostros, quia, ut SS. Patres et Ascetæ dicunt, signum Crucis est quasi sigillum, quo si opera nostra signentur, plurimum Deo placebunt, ejusque nobis benevolentiam, gratiamque conciliabunt: ante et post mensam, ne nobis eveniat, quod moniali cuiquam contigisse legitur, quæ a Diabolo obsessa est, eo quod lactucam, cui

Dæmon insederat, Cruce prius non signatam comedisset, uti in Spec. Ex. V. Crucis signum ex. 1. refertur. Item quando in periculo vel tentatione constituti sumus; tunc enim cum Ecclesia armare se Crucis signo decet, et dicere: « Per signum Crucis de inimicis nostris libera nos Deus noster. » Vel: « Ecce signum Crucis, fugite partes adversæ: vicit leo de tribu Juda. » Ob eandem causam etiam non inutiliter Crucis signum aliqui formant, quando fulgur aut fulmen e nubibus excussum est, item quando oscitant, ne ex similibus casibus aut actionibus damnum aliquod patiantur. In quibus omnibus, et pluribus similibus casibus parvuli mature assueferi debent, ut laudabilem hanc consuetudinem in adultiori etiam ætate cum suo et aliorum magno commodo et solatio retineant.

Pars tertia.

Tertia quæstio est, cur, seu quos ob fines Crucis signum formandum sit? Ad quam quæstionem breviter respondeo, ob triplicem potissimum finem eam formari. 1° *Ad Crucis et Passionis Christi memoriam recolendam*; cum enim ipse Christus quondam Religioso cuiquam revelaverit, nihil gratius sibi præstari posse; quam si frequenter SS. illius Passio animo revolvatur; merito creditur, etiam formationem Crucis, quæ ob eandem memoriam recolendam suscipitur, gratissimam illi futuram. 2° *Ad fidei nostræ professionem faciendam*: cum enim præcipua fidei nostræ mysteria seu articuli sint unitas Divinæ naturæ, et Trinitas Personarum, et Christi Incarnatio, ac Passio atque humani generis Redemptio, hæc autem clarissime in Crucis signo exprimentur, verbisque etiam ipsis nominentur, facile apparet, formationem Crucis merito pro vera fidei nostræ professione agnosci, si quidem cum debita devotione ac reverentia peragatur. 3° *Ad obligationem nostram indicandam*; qua ob Sacramentum in Sacramento Baptismi dictum, ad Crucem velut vexillum Christi, per quod redempti sumus, sequendam obligamur; cum enim Christum, qui est Dux et Caput nostrum, oportuerit pati, et ita intrare in gloriam suam, quemadmodum ipse Luc. ult. dixit, æquissimum sane est, ut per eandem viam et januam nos quoque intrare velimus, atque adeo, quoties Crucis signum formamus, nos ipsos sequentibus pii Ascetæ verbis l. I. de

imit. Christi c. LVI. excitemus : « Eia ; fratres , pergamus simul : Jesus erit nobiscum. Propter Jesum suscepimus Crucem , propter Jesum perseveremus in Cruce. Erit adiutor noster , qui est Dux noster , et præcessor. En , Rex noster ingreditur ante nos , qui pugnavit pro nobis. Sequamur viriliter , nemo metuat terrores : simus parati mori fortiter in bello , nec inferamus crimen gloriæ nostræ , ut fugiamus a Cruce. »

Pars quarta.

Quarta quæstio est , quos effectus producere soleat pia Crucis Sacrosanctæ efformatio. Ad quam resp. varios a variis assignari , sed quinque potissimum. Primus est , quod contra visibilium hostium insidias et potentiam nos defendat , uti celeberrimus Imperator Constantinus Magnus expertus est , qui , cum ingentem exercitum adversus hostem numerosissimum eduxisset , et de victoria dubitaret , Crucem præfulgidam in aere vidit , simulque hanc vocem audivit : « In hoc signo vinces. » Quam ob causam Crucis signum suis vexillis cum dictis verbis inscribi jussit , et duas insignes victorias reportavit. Alter effectus est , quod multo magis contra invisibiles hostes , nempe contra Dæmones defendat ; uti expertus est Judæus ille , qui , cum a nocte superveniente obrutus in fanum aliquod antiquum se recepisset , ibique tumultuari spectra advertisset , gravi timore correptus , Crucis se signo , Christianorum more , signavit , tantumque effecit , ut , cum Dæmones ad illum accessissent , nihil se illi nocere posse faterentur , eo quod vas quidem vacuum , sed signatum , id est , Cruce munitum foret. Tertius effectus est , quod etiam contra hominum malorum , nempe magorum et incantatorum , sagarumque insidias et machinationes protegat. Hinc saga quædam aliquando confessa est , se ultra quinquaginta vices in alienam domum transvectam , infanti cuiquam nocere voluisse , nunquam tamen id efficere potuisse , eo quod mater infantem semper prius , quam in lecto deponeret , Crucis signo muniisset. Quartus effectus est , quod etiam contra venenum , ac venenata animalia multum prævaleat ; uti suo exemplo Christianus ille docuit , qui , cum a creditoribus suis importune nimis ad debita solvenda urgeretur , denique in desperationem actus ter sibi hausto veneno (quorum ultimum

tam potens erat , ut cani datum momento eum extinxerit) vitam sibi eripere conatus sit ; quod tamen nunquam potuit , eo quod ex consuetudine prius , quam venenatum poculum hauriret , Crucis signo illud signasset. Et sane hic ipse effectus jam olim a Deo Israelitis promissus videtur , dum iisdem per Moysen indicari voluit , ut , si a morsibus venenatorum serpentum , a quibus in deserto plurimi jam perempti fuerant , curari vellent , ad serpentem æneum in ligno erectum , per quem Crux Christi præfigurabatur , respicerent. Quintus denique effectus est , ut ipsarum etiam tempestatum terrores et damna arceat , uti iterum expertus est Christianus quidam , qui cum Hæretico iter faciens , gravissima tempestate orta , ad quodvis tonitru Crucis signo se armavit , et a fulmine illæsus mansit , quo tamen socius ejus Hæreticus , qui ipsum velut superstitiosum irriserat , percussus , et interemptus est.

Epilogus.

Atque hæc de SS. Crucis signo dicta sufficiant , quæ , ut facilius in memoria teneatis , breviter repeto. Quatuor ergo vobis de Crucis signo quæstiones proposui. 1^a Erat , quomodo Crucis signum faciendum sit ? Et respondi : distincte , reverenter , et devote hoc modo faciendum. 2^a Quando formandum sit ? et resp. ante et post singulas primarias actiones , uti et in gravioribus periculis et tentationibus. 3^a Cur faciendum ? Et resp. ob tres fines , nempe ad memoriam Passionis Christi renovandam : ad fidei nostræ professionem faciendam : ad obligationem nostram , qua cum Christo Crucem portare , et per tribulationes in regnum cælorum ingredi tenemur , indicandam. 4^a Quos effectus aut virtutes habeat ? et resp. quod contra hostes visibiles et invisibiles , malos homines , venena , et tempestates , aliaque ejusmodi pericula defendat. Hæc ergo diligenter servate in memoria , et , ubi occasio se obtulerit , practicate , nec dubitate , quin paulo ante descriptos , pluresque alios similes effectus copiose sitis reportaturi.

Quid post catechizationem observandum sit ?

I. Post exhortationunculam finitam , simili modo , ut initio Catechismi fecit , stans ,

junctis manibus; præcepta Decalogi, et Ecclesiae, et quatuor brevissima præeundo recitet, et non facile brevitatis causa omittat, quia sic paulatim memoriae firmitus inhærebunt; ob quam causam ipsi etiam Hæretici suas preces, puta orationem Dominicam, et similia ante, vel post singulas conciones recitare consueverunt.

II. Post preces, si fieri potest, cantiunculam aliquam temporari accommodatam cantari faciat; id quod etiam ad principium Catechismi observari convenit. Quem in finem aliquos pueros vel puellas a ludimoderatoribus instrui jubeat.

III. Curet, ut modeste e templo egrediantur; neque finito cantu ullum facile audiat, aut usque ad sacristiam se sequi patiat.

IV. Antequam e templo ipse discedat, partim gratias agat pro successu habiti paulo ante Catechismi: partim vero etiam supplicet roget, ut bono semini jacto incrementum et fructum centesimum benignus Deus largiri dignetur.

CAPUT IV.

DE VARIIS INDUSTRIIS A CATECHISTA ADHIBENDIS.

I. Variæ a diversis industriae sunt adhibitaë, aut præscriptæ ad optatum fructum ex Catechismo referendum, sed quæ ad sequentes fere revocari possunt. Prima est, ut diligenter frequentari curet Catechismum, eumque in finem ludimagistrorum, parentum, et si opus erit, etiam magistratus sæcularis industriam et sollicitudinem extimulet; nisi enim sedulo et constanter temporibus constitutis compareant instruendi, multa, quæ in præcedentibus lectionibus dicta sunt et repeti saltem fusius non possunt, negligent, et ignorabunt.

II. Altera industria est, ut quietem et modestiam catechizandorum singulari studio et sollicitudine procuret, ideoque neminem non vocatum loco suo exire, aut discurrere sinat; quod quidem per ludimagistrorum, aut aliarum personarum maturiorum præsentiam et vigilantiam obtinebit; aut si nemine se eorum ad recitationem admissurum minitetur, qui loco suo quietus non substiterit.

III. Tertia est, ut varios libellos parvos de iis rebus, quæ scire quemvis Christianum

decet, tractantes, et passim in bibliopoliis vili pretio vendi solitos pro munusculis distribuat; sic enim, quod in Catechizatione ipsa satis non perceperunt, domi repetere, discereque possunt. Ejusmodi autem libelli v. g. sunt: « *Kleines Betthüchlein. Litaney-Büchlein. Richtschnur eines gottseeligen Lebens. Geistlicher Lehrmeister. Agnus Dei Büchlein. Beicht und Communion-Form. Catechismus von der ersten Communion. Catholischer Bericht vom Weyhwasser, und geweyhten Saltz. Von des Heil. Creutzes Bedeutung, Zeichen und Form. Christliche Lehr in handert Franc gefast. Fasten-Lehr, oder Berricht, wie und wer zu fasten schuldig sey. Fragstück über den Catechismus P. Canisii. Güldnes Kleinod, Metzbüchlein. Rudimenta Fidei. Tag-Ordnung. Zucht Spiegel.* » Qui omnes et plures alii similes libelli Dilingæ vel Monachii venales reperiuntur.

IV. Quarta est, ut maturiores aliquos juvenes aut virgines alliciat ad certos pueros aut puellas de certis capitibus domi instruendos, et, ubi instructos adduxerint, illos perinde ac hos convenientibus munusculis remuneretur.

V. Quinta est, ut nonnunquam certa quædam capita scripto communicet, quæ per hebdomadam memoriae mandent, et in sequenti conventu non sine præmio et commendatione recitent.

VI. Sexta est, ut omni modo apud ipsos etiam parentes, aut etiam ludimoderatores impetrare conetur, ut, ubi post catechizationem domum, vel in scholam redierint, eosdem examinent, quid in Catechismo didicerint, et negligentes commertis pœnis castigent: sic enim, quos spes munusculorum ad attentionem non excitat, saltem pœnarum timor attentos faciet.

VII. Septima est, ut, quantum fieri potest, attendat, quid vel quantum quisque ab ultima recitatione didicerit, ne eadem frequentius repetendo ad nova addiscenda minus animentur. Qua in re ludimoderatorum, et eorum, qui curam catechizandorum gerunt, cooperatio multum juvabit.

VIII. Octava est, ut, ubi interdum aliquos valde inquietos, aut alia ratione contra modestiam et reverentiam gravius peccasse adverterit, minis denuntiationis ludimagistro aut parentibus faciendæ terreat; et si minæ non sufficiant, actu denuntiari, meritisque pœnis castigari curet.

INDEX TITULORUM.

PARS I.

De Officio ipso Concionatoris.....	5
De præstantia hujus muneris.....	ibid
Quid sit Concio.....	6
De primo officio Concionatoris seu materiæ electione.....	7
Membrum I. De electione materiæ.....	8
Membrum II. De libris ex quibus petenda est materia concionum.....	ibid
Membrum III. De Bibliotheca a Concionatore paranda.....	40
Membrum IV. De modo fructuose notandi.....	42
Membrum V. De varietate materiæ.....	44
De secundo officio Concionatoris, seu de argumentorum inventione.....	46
Primus Locus. Per nominis interpretationem.....	ibid
Secundus Locus. Per verborum discussionem.....	ibid
Tertius Locus. Per concordantias auctoritatum.....	47
Quartus Locus. Per expositionem alicujus sententiæ in vario sensu.....	ibid
Quintus Locus. Per comparationes.....	48
Sextus Locus. Per varias compositiones..	49
Septimus Locus. Per rerum proprietates..	ibid
Octavus Locus. Per similitudines.....	ibid
Nonus Locus. Per oppositorum assignationes.....	ibid
Decimus Locus. Per divisionem in partes.	20
Undecimus Locus. Per ratiocinationem..	ibid
Duodecimus Locus. Per causas, et effectus.	ibid
De tertio officio Concionatoris, seu de elocutione.....	21
De quarto officio Concionatoris, seu de Dispositione.....	23
Membrum I. De Methodo in partibus concionis servanda.....	ibid

Membrum II. De Methodo in confirmatione servanda.....	25
De quinto Concionatoris officio seu de pronuntiatione.....	26
De sexto officio Concionatoris, seu bono exemplo.....	28
Monita quædam generalia Concionatori observanda.....	29

PARS II.

De praxi habendarum concionum.....	31
------------------------------------	----

CAPUT I.

Quid in genere circa praxin habendarum concionum observandum sit.....	31
---	----

CAPUT II.

De praxi Dominicales conciones habendi.	32
Exemplar I. In quo ostenditur quomodo una doctrina Auditoribus persuaderi debeat.....	ibid
Exemplar II. In quo ostenditur, quomodo ex eadem sententia plures doctrinæ deduci queant.....	37
Exemplar III. In quo ostenditur quomodo per parabolam aliqua doctrina inculcari possit.....	41
Exemplar IV. In quo ostenditur, quomodo doctrina aliqua per historiam inculcari possit.....	44
Exemplar V. In quo ostenditur, quomodo moralis lectio in concione institui possit.....	46
Exemplar VI. In quo ostenditur, quomodo vitium aliquod reprehendi, et corrigi debeat.....	49
Exemplar VII. In quo ostenditur, quomodo materia aliqua controversistica in concione tractari debeat.....	54

Exemplar VIII. In quo ostenditur, quomodo catechetica aliqua doctrina in concione cum fructu explicari possit.

57

CAPUT III.

Quomodo de Beatissima Virgine conciones variæ haberi possint.....

59

De concionibus in Festis Beatissimæ Virginis Mariæ habendis.....

ibid

Exemplar I. In quo ostenditur, quomodo concio de Beatissima Virgine festo accommodata haberi queat.....

60

Exemplar II. In quo ostenditur, quomodo motivum aliquod ad Beatissimæ Virginis amorem alliciens proponi queat.

63

Exemplar III. In quo ostenditur, quomodo variæ Devotiones persuaderi debeant.....

72

Quomodo conciones de Beatissima Virgine in peregrinatione institui debeant.....

75

Quomodo in Congregationibus Rosarii haberi conciones debeant.....

86

CAPUT IV.

Quomodo de Sanctis conciones institui possint.....

91

Exemplar I. Quomodo de Sanctis simul sumptis concio institui possit.....

ibid

Exemplar II. Quomodo tota alicujus Sancti vita in concione percurri possit.....

95

Exemplar III. Quomodo concio de una virtute alicujus Sancti institui possit.

102

CAPUT V.

Quomodo conciones in Dedicatione templi institui debeant.....

107

Exemplar. Quomodo directe de Dedicatione templi concio habenda sit.....

ibid

Alii conceptus de eadem materia.....

112

Quomodo ex occasione Dedicationis alia doctrina Auditoribus inculcari possit.

115

Alii conceptus de eadem materia.....

120

CAPUT VI.

De praxi conciones in patrocinio instituendæ.....

122

Exemplar. Concionis de ipso patrocinio instituendi.....

ibid

Alii conceptus.....

125

CAPUT VII.

Quomodo conciones in primitiis Neomys-
tarum institui debeant.....

127

CAPUT VIII.

Quomodo conciones apud rusticos haberi
debeant.....

132

Monita quædam generalia ad ejusmodi
conciones pertinentia.....

ibid

Exemplar I. Quomodo utilis et grata materia rusticis in concione proponi possit.....

134

Exemplar II. In quod ostenditur, quomodo certa quædam actio breviter rusticis commendari queat.....

138

Exemplar III. In quo ostenditur, quomodo una materia in plures conciones dividi, et tractari possit.....

141

Exemplar IV. In quo altera pars prioris materiæ explicatur.....

144

Exemplar V. In quo tertia pars explicatur.

148

CAPUT IX.

De praxi conciones pro felici auspicio, sive
concionum, sive novi anni habendi..

150

Exemplar. Quomodo pro felici concionum
auspicio instituenda sit concio.....

ibid

Quomodo pro felici anni novi auspicio habenda sit concio.....

157

CAPUT X.

De praxi conciones Paschales habendi...

169

Exemplar. Quomodo ova Paschalia spiri-
tualia a Concionatore distribui queant.

170

Quomodo fabula Paschalis narrari possit.

177

CAPUT XI.

De praxi conciones de Passione Domini
habendi.....

185

Quid in his concionibus in genere obser-
vandum sit.....

ibid

Exemplar. Concionis de Passione Domi-
nica instituendæ.....

187

Alii conceptus de eadem materia breviter
indicantur.....

195

CAPUT XII.

Quomodo conciones funebres instituendæ
sint.....

197

Quid in his concionibus in genere sit ob-
servandum.....

198

Exemplar I. Quomodo in exequiis alicujus defuncti concio haberi possit...

199

<i>Exemplar II. Quomodo in sepultura exhortatio institui possit.....</i>	207
FONS I. <i>Exhortationum pro defunctis ex vita defuncti..</i>	208
FONS II. <i>Ex signis prædestinationis...</i>	215
FONS III. <i>Ex motivis succurrendi.</i>	219
FONS IV. <i>Ex mediis.....</i>	224
FONS V. <i>Ex impedimentis.....</i>	227
FONS VI. <i>Ex epitaphiis.....</i>	230
FONS VII. <i>Ex emblematis.....</i>	239
FONS VIII. <i>Ex sepulchro.....</i>	242
FONS IX. <i>Ex ætate.....</i>	244
FONS X. <i>Ex variis statibus.....</i>	250
FONS XI. <i>Ex variis generibus mortis..</i>	260
FONS XII. <i>Ex variis doctrinis.....</i>	263

PARS III

De catechizandi munere.....	267
CAP. I. De fine Catechismi.....	267
CAP. II. De virtutibus catechizantis....	268
CAP. III. De praxi seu modo catechizandi.	269
<i>Quid ante catechizationem observandum sit.....</i>	ibid
<i>Quid in ipsa catechizatione observandum.</i>	270
<i>Exemplar practicum, exhortatiunculæ in catechizatione habendæ.....</i>	271
<i>Quid post catechizationem observandum sit.....</i>	273
CAP. IV. De variis industriis a Catechista adhibendis.....	274

INDEX GENERALIS

BIBLIOTHECÆ CONCIONATORIÆ

PRIOR NUMERUS DESIGNAT TOMUM, POST OR VERO PAGINAM.

NUMERI QUI CUM HOC SIGNO (*) EVENIENTUR, INDICANT PAGINAM SECUNDÆ PARTIS TOMI QUINTI.

ABNEGATIO

SUI IPSIUS.

ESSENTIA, I, 1. — Definitio, I, 1. — Divisio, I, 1. — Actus, I, 1.

DICTA S. SCRIPTURÆ, I, 2. — Qualitas, I, 2. — Necessitas, I, 2. — Utilitas, I, 2. — Dignitas, I, 2.

DICTA SS. PATRUM, I, 2. — Qualitas, I, 2. — Necessitas, I, 2. — Dignitas, I, 2.

EX LIBELLO S. IMITATIONE CHRISTI, I, 2. — Jucunditas, I, 3. — Utilitas, I, 3.

EXEMPLA CATHOLICA, I, 3. — Qualitas, I, 3.

SIMILITUDINES, I, 3. — Qualitas, I, 3. — Necessitas, I, 3. — Utilitas, I, 4.

ASCETICA, I, 4.

MISCELLANEA, I, 4. — Utilitas, I, 5. — Dignitas, I, 5.

AUCTORES, I, 5.

ABSTINENTIA.

ESSENTIA, I, 5. — Definitio, I, 5. — Divisio, I, 5. — Actus, I, 6.

DICTA S. SCRIPTURÆ, I, 6. — Qualitas, I, 6. — Necessitas, I, 6. — Utilitas, I, 6. — Dignitas, I, 6. — Jucunditas, I, 6.

DICTA SS. PATRUM et ASCETARUM, I, 6. — Qualitas, I, 6. — Necessitas, I, 8. — Æquitas, I, 8. — Utilitas corporis, I, 9. — Utilitas animæ,

I, 9. — Dignitas, I, 9. — Jucunditas, I, 9. — Jejunium quadragesimale tempus est medicabile, I, 9.

EXEMPLA CATHOLICA et SACRA, I, 11. — Qualitas, I, 11. — Utilitas, I, 13. — Necessitas, I, 13.

PÆNA VIOLATÆ ABSTINENTIÆ, I, 16.

EXEMPLA DOMESTICA, I, 17.

EXEMPLA PROFANA, I, 18.

SIMILITUDINES, I, 18.

MOTIVA, I, 19. — Christi et sanctorum exempla frequenter ob oculos ponere, I, 19. — Spiritualibus rebus magna cum diligentia vacare, I, 19. — Exercitatio corporis et animi assidua, I, 19. — Considerare utilitates, I, 20.

MEDIA, I, 19. — Divinam misericordiam nobis conciliat, I, 19. — Orationem nostram Deo gratiorem facit, I, 19. — Dæmonem vincimus, I, 19. — Carnis tentationes fugimus, I, 19. — Similes angelis facti sumus, I, 19. — Adjicimus vitam nobis, I, 19.

ASCETICA, I, 20.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, I, 20.

ALII CONCEPTUS PRO CONCIONIBUS SERVIENTES, I, 22. — Qualitas, I, 22. — Utilitas, I, 24.

MISCELLANEA, I, 27. — Qualitas, I, 27. — Utilitas, I, 27.

AXIOMATA, I, 27.

AUCTORES, I, 28.

- ACCEPTIO

PERSONARUM.

ESSENTIA, I, 28. — Definitio, I, 28. — Actus, I, 28.
 DICTA S. SCRIPTURÆ, I, 29. — Qualitas, I, 29. — Damnum, I, 29.
 DICTA SS. PATRUM, I, 29. — Qualitas, I, 29. — Fuga, I, 29.
 EXEMPLA, I, 29.
 SIMILITUDINES, I, 30.
 ASCETICA, I, 30.
 MISCELLANEA, I, 31. — Qualitas, I, 31.
 AXIOMATA, I, 32.
 AUCTORES, I, 32.

ACEDIA.

ESSENTIA, I, 32. — Definitio, I, 32. — Divisio, I, 32. — Actus, I, 32. — Filiæ acediæ, I, 33.
 DICTA S. SCRIPTURÆ, I, 33. — Qualitas, I, 33. — Damnum, I, 33.
 DICTA SS. PATRUM, I, 34. — Qualitas, I, 34. — Damnum, I, 35.
 EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, I, 38.
 EXEMPLA CATHOLICA, I, 39. — Fuga acediæ, I, 39. — Damnum, I, 40.
 EXEMPLA DOMESTICA, I, 41. — Fuga, I, 41.
 EXEMPLA PROFANA, I, 43.
 SIMILITUDINES, I, 43.
 MOTIVA, I, 45. — Exemplum Dei, I, 45. — Exemplum Christi, I, 46. — Exemplum Angelorum, I, 46. — Exemplum mundanorum, I, 46. — Exemplum avarorum, I, 47. — Exemplum peccatorum, I, 47. — Exemplum ægrotum, I, 47. — Exemplum creaturarum, I, 47. — Exemplum fornicarum, I, 48.

ALIA MOTIVA, I, 48.

MEDIA, I, 49. — Amor Dei, I, 49. — Christi exemplum ob oculos semper habere, I, 49. — Sanctorum exempla ponderare, I, 49. — Auxilium divinum implorare, I, 49. — Severitatem iudicii divini studiose perpendere, I, 49. — Vocationem et salutem suam serio amare, I, 49. — Præsentia Dei excogitata, I, 49. — Continuum exercitium, I, 49. — Non comparare se cum aliis, I, 50. — Nunquam subsistere, I, 50. — Odium Dei adversus tepidos considerare, I, 50. — Dona collata considerare, I, 50. — Præmium ob oculos ponere, I, 50.

ASCETICA, I, 51.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, I, 53.

MISCELLANEA, 55.

ALIA MISCELLANEA, I, 61. — Fuga acediæ, I, 61. — Damna acediæ, I, 61.

ADAGIA, I, 62.

AUCTORES, I, 62.

ADULATIO.

ESSENTIA, I, 62. — Definitio, I, 62. — Divisio, I, 62.
 DICTA S. SCRIPTURÆ, I, 62. — Qualitas, I, 62. — Fuga, I, 63. — Damnum, I, 63.
 DICTA SS. PATRUM, I, 63. — Qualitas, I, 63. — Fuga, I, 63.
 EXEMPLA CATHOLICA, I, 64. — Fuga, I, 64. — Damnum, I, 64.
 EXEMPLA PROFANA, I, 64. — Qualitas, I, 64. — Fuga, I, 65.
 SIMILITUDINES, I, 65. — Qualitas, I, 65. — Damnum, I, 65.
 ASCETICA, I, 66.
 MISCELLANEA, I, 66. — Qualitas, I, 66. — Damnum, I, 66.
 AUCTORES, I, 67.

ADULTERIUM

ESSENTIA, I, 67. — Definitio, I, 67. — Divisio, I, 67.
 DICTA S. SCRIPTURÆ, I, 67. — Qualitas, I, 67. — Fuga, I, 67. — Damnum, I, 67.
 DICTA SS. PATRUM, I, 68. — Qualitas, I, 68. — Fuga, I, 68. — Damnum, I, 68.
 EXEMPLA SACRA, I, 68. — Fuga, I, 68. — Damnum, I, 69.
 EXEMPLA PROFANA, I, 70. — Fuga, I, 70. — Damnum, I, 70.
 SIMILITUDINES, I, 71. — Fuga, I, 71. — Qualitas, I, 71.
 ASCETICA, I, 71.
 MISCELLANEA, I, 71. — Qualitas, I, 71.
 AUCTORES, I, 72.

ÆTERNITAS

ESSENTIA, I, 72. — Definitio, I, 72. — Divisio, I, 72.
 DICTA S. SCRIPTURÆ, I, 72. — Veritas, I, 72. — Æternitas Beatorum, I, 72. — Æternitas Damnatorum, I, 72.
 DICTA SS. PATRUM, I, 72. — Utilitas æternitatis considerata, I, 72. — Qualitas, I, 73.
 EXEMPLA CHRISTIANA, I, 73.
 MISCELLANEA, I, 74. — Qualitas, I, 74. — Utilitas, I, 74.
 CONCEPTUS PRÆDICABILES, I, 75.
 AXIOMATA, I, 75.
 AUCTORES, I, 75.

AMBITION.

ESSENTIA, I, 76. — Definitio, I, 76. — Divisio, I, 76. — Actus, I, 76.
 DICTA S. SCRIPTURÆ, I, 76. — Qualitas, I, 76. — Damnum ambitionis, I, 76.
 DICTA SS. PATRUM ET DOCTORUM, I, 76. — Qualitas, I, 76. — Fuga, I, 77. — Damnum, I, 78.
 EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, I, 78.
 EXEMPLA SACRA ET CATHOLICA, I, 78. — Damnum, I, 80.
 EXEMPLA DOMESTICA, I, 81. — Fuga, I, 81. — De societate universa, I, 82.
 EXEMPLA PROFANA, I, 83. — Qualitas, I, 83.
 SIMILITUDINES, I, 85. — Qualitas, I, 85. — Fuga, I, 86. — Damnum, I, 86.
 MOTIVA, I, 87. — Christi exemplum, I, 87. — Brevitas honorum, I, 88. — Instabilitas bonorum, I, 88. — Curarum et insidiarum copia, I, 88.
 ALIA MOTIVA, I, 89.
 MEDIA, I, 90. — Exemplum Christi frequenter ponderare, I, 90. — Sui et peccatorum suorum notitiam procurare, I, 90. — Vilitatem honoris et gloriæ humanæ perpendere, I, 90. — Exitum honoris considerare, I, 90. — Humilia officia sectari, I, 90. — Severitatem rationis reddendæ frequenter animo vivere, I, 90.
 ASCETICA, I, 90.
 CONCEPTUS PRÆDICABILES, I, 92.
 ALII CONCEPTUS PRÆDICABILES, I, 93. — Qualitas, I, 93. — Damnum, I, 99. — Fuga, I, 101.
 MISCELLANEA, I, 104. — Fuga ambitionis, I, 104. — Damnum, I, 104.
 AXIOMATA, I, 105.
 AUCTORES, I, 105.

AMICITIA.

ESSENTIA, I, 105. — Definitio, I, 105. — Divisio, I, 105. — Actus, I, 106.
 DICTA S. SCRIPTURÆ, I, 106. — Qualitas, I, 106. — Utilitas, I, 106. — Falsitas, I, 106.
 DICTA SS. PATRUM, I, 106. — Qualitas, I, 106. — Necessitas, I, 107. — Utilitas, I, 107.
 EXEMPLA SACRA, I, 107.
 EXEMPLA PROFANA, I, 107.
 SIMILITUDINES, I, 108. — Qualitas, I, 108. — Utilitas, I, 108. — Falsitas, I, 108.
 MEDIA, I, 108. — Timor Dei, I, 108. — Mansuetudo et affabilitas, I, 109. — Communicatio bonorum, I, 109. — Tolerantia ma-

TOMUS V

lorum, pro amico susceptorum, I, 109. — Consensio voluntatum, I, 109.

ASCETICA, I, 109.

MISCELLANEA, I, 110. — Qualitas, I, 110. — Necessitas, I, 111. — Dignitas, I, 111. — Jucunditas, I, 111. — Falsitas, I, 111.

AXIOMATA, I, 111.

AUCTORES, I, 112.

AMOR

sui.

ESSENTIA, I, 112. — Definitio, I, 112. — Divisio, I, 112. — Actus amoris sui vitiosi, I, 112.

DICTA S. SCRIPTURÆ, I, 113. — Qualitas, I, 113. — Damnum, I, 113.

DICTA SS. PATRUM, I, 113. — Qualitas, I, 113. — Fuga, I, 113. — Damnum, I, 113.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, I, 113.

EXEMPLA SACRA, I, 114.

EXEMPLA DOMESTICA, I, 114.

SIMILITUDINES, I, 114. — Qualitas, I, 114. — Damnum, I, 114.

MOTIVA, I, 115. — Ad amorem sui exuendum, I, 115. — Amor sui cultum Dei impedit, I, 115. — Impedit profectum proprium, I, 115. — Impedit religionis augmentum et pacem, I, 115.

MEDIA, I, 115. — Ad amorem sui exuendum, I, 115. — Radicis extirpatio, I, 115. — Resignatio sui perfecta, I, 115. — Oratio et mortificatio assidua ac fervens, I, 115. — Amor Dei, I, 115.

ASCETICA, I, 115.

MISCELLANEA, I, 116. — Qualitas, I, 116. — Utilitas, I, 116. — Damnum, I, 116.

AXIOMATA, I, 116.

AUCTORES, I, 116.

ANGELUS.

ESSENTIA, I, 117. — Definitio, I, 117. — Officia, I, 117. — Numerus Angelorum, I, 118.

DICTA S. SCRIPTURÆ, I, 118. — Existentia, I, 118. — Custodia, I, 118.

DICTA SS. PATRUM ET DOCTORUM, I, 119. — Qualitas, I, 119. — Dignitas, I, 120. — Beneficia, I, 120. — Custodia, I, 121. — Cultus, I, 122.

EXEMPLA EXTERNA, I, 122. — Custodia, I, 122. — Beneficia, I, 126.

EXEMPLA DOMESTICA, I, 132. — Custodia, I, 132. — Cultus, I, 134.

SIMILITUDINES, I, 135. — Utilitas, I, 135. — Cultus, I, 136.

MOTIVA, I, 136. — Cultus angelici, I, 136. — Angeli sunt aulici Dei, I, 136. — Pædagogi nostri, I, 136. — Comites et ductores nostri, I, 136. — Amici nostri, I, 136. — Cohæredes nostri, I, 136. — In morte nos soli propemodum adstant et defendunt, I, 136. — Nos specialiter illuminant, I, 137. — Sedito ministrant, I, 137. — Nobis beneficia alia conferunt, I, 137.

MEDIA, I, 138. — Ad eorum amorem conciliandum, I, 138. — Oratio crebra, I, 138. — Animorum concordia, I, 138. — Humilitas, I, 138. — Labor sedulus, I, 138. — Patientia generosa, I, 139. — Gratitude, I, 139. — Timor, I, 139. — Puritas mentis et corporis, I, 139. — Amor ardens Dei, I, 139. — Fiducia singularis, I, 139. — Familiaritas crebra, I, 139.

ASCETICA, I, 140.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, I, 142.

ALII CONCEPTUS, I, 144.

MISCELLANEA, I, 146. — Custodia, I, 146. — Cultus, I, 147.

AUCTORES, I, 147.

ANIMA.

ESSENTIA, I, 147. — Definitio, I, 147. — Divisio, I, 147. — Potentiæ, I, 147. — Proprietates, I, 148.

DICTA S. SCRIPTURÆ, I, 148. — Qualitas, I, 148. — Dignitas, I, 148. — Immortalitas, I, 148. — Cura, I, 148.

DICTA SS. PATRUM ET DOCTORUM, I, 148. — Qualitas, I, 148. — Dignitas, I, 149. — Immortalitas, I, 150.

EXEMPLA SACRA, I, 151. — Dignitas, I, 151. — Immortalitas, I, 153. — Vilipensa, I, 154.

EXEMPLA DOMESTICA, I, 155.

EXEMPLA PROFANA, I, 155.

SIMILITUDINES, I, 155. — Qualitas, I, 155. — Dignitas, I, 157. — Immortalitas, I, 158. — Cura, I, 158.

MOTIVA, I, 158. — Dignitas animæ, I, 158. — Odium Dæmonis erga animas, I, 160.

ALIA MOTIVA, I, 160. — Pro animæ cura, I, 160. — Est anima templum et imago Dei, I, 160. — Est pretiosissima, I, 160. — Unicam dumtaxat habemus animam, I, 160.

MEDIA, I, 160. — Ad dignam animæ æstimationem concipiendam, I, 160. — Lectio et notitia S. Scripturæ, I, 160. — Consideratio fabricæ corporeæ, I, 161. — Ad animæ curam concipiendam, I, 161. — Frequens in-

vocatio auxilii divini, I, 161. — Humilitas, I, 161. — Accurata sensuum custodia, I, 161. — Abnegatio assidua, I, 161. — Amor et studium justitiæ Christianæ, I, 161.

ASCETICA, I, 161.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, I, 165.

ALII CONCEPTUS, I, 168. — Qualitas, I, 168. — Dignitas, I, 168. — Cura animæ, I, 169.

MISCELLANEA, I, 172. — Qualitas, I, 172. — Immortalitas, I, 172. — Dignitas, I, 172. — Curæ, I, 173.

AXIOMATA, I, 173.

AUCTORES, I, 173.

APPENDIX

HISTORICA.

APPENDIX HISTORICA, V, 3. — Proœmium, V, 3. — Essentia, utilitas et dignitas historiæ, V, 3.

MEMORARILES HISTORIÆ, V, 6.

ABSTINENTIA. — Abstinencia a certo potu mirabiliter impetrata, V, 38.

ACTUS. — Actus in arena captatus, V, 68.

ADULATOR. — Adulatorum ineptia, V, 101.

ALEXANDER. — Alexander M. certando in potu mortuus, V, 101.

AMAZONES. — Amazonum origo, V, 107.

AMBITIO. — Ambitio elusa, V, 98.

AMICUS. — Amicus ante uxorem et liberos servatus, V, 87.

AMOR. — Insanus amor hortorum, V, 61. — Amor insanus, V, 63. — Amor et fides servilis, V, 64. — Idem, V, 64. — Amor patriæ, V, 64. — Amor exoticus, V, 66. — Amor admirandus, V, 71. — Amor insanus mariti, V, 95. — Conjugalis amor, V, 97. — Amor insanus adulteri, V, 98. — Amor optimum ad studia incitamentum, V, 106. — Tria signa amoris, V, 108. — Amoris insani ingeniosum inventum, V, 108. — Singularis filii in parentes amor, V, 110.

ANGELUS. — Angelus per tres nuntios de morte monens, V, 6.

ANNALES. — Annales vivi, V, 87.

ANSER. — Anseres furem prodentes, V, 86.

APOSTASIA. — Apostasia graviter punita, V, 91.

APPREHENSIO. — Apprehensio quam potens et nociva, V, 102.

ARDOR. — Helvetiorum ardor, V, 68.

ARS. — Ars quænam usitatissima, V, 63. — Vis magicæ artis, V, 109.

ASPECTUS. — Occupatio terrena cœli aspectum impedit, V, 99.

ASSATURA. — Assaturam latronum, V, 96.

ASTROLOGUS. — Astrologi mendacium facto refutatum, V, 94.

ASTUS. — Sapiens astus iudicis, V, 104.

AULICISMUS. — Aulicismus laudabilis, V, 38.

AUGUSTINUS. — S. Augustinus per mortuum ad pœnitentiam monet, V, 16.

AURUM. — Aurum spretum, V, 65. — Aurum Tolosanum, V, 104.

BAPTISMUS. — Baptismi virtus in corpore, V, 15.

BARBA. — Barba pro scapulari agnita, V, 85.

BENEFICENTIA. — Beneficentia severitate potior, V, 98.

BENEFICIUM. — Beneficiorum pluralitas causa damnationis, V, 32. — Aliud simile, V, 33.

BENIGNITAS. — Rara Regis in subditos benignitas, V, 83.

CAMELUS. — Camelus saltans, V, 112.

CAMPANA. — Campana admiranda, V, 110.

CANIS. — Canis mensæ structor, V, 86. — Canis rex constitutus, V, 104. — Canis vindictæ minister, V, 111. — Canis nuntii munus obiens, V, 111. — Canis bajulus, V, 111. — Canis fides in occisum herum, V, 112.

CANONICUS. — Canonicis parentes ostensi, V, 92.

CAPRA. — Lacte capræ educatus, ut capra saltans, V, 96.

CATECHESIS. — Fructus catechesis, V, 36. — Eadem miracula comprobata, V, 37.

CATENA. — Catena Christi servis Dei suadenda, V, 27.

CATHOLICUS. — Catholicorum fervor, V, 27.

CASUS. — Casus docuit aqua vinum miscere, V, 101. — Filiae miserabilis casus, V, 102.

CHARITAS. — Indorum admiranda erga infirmos charitas, V, 51.

CHOREÆ. — Chorearum infelix exitus, V, 60. — Chorearum fuga laudabilis, V, 60.

CHRISTUS. — Christus in sponsum electus, V, 9.

CIBUS. — Cibi quomodo condiendi, V, 44.

CLEMENTIA. — Mira in hostem clementia, V, 72.

CLERICUS. — Clericus malus a poeta reprehensus, V, 22.

CONATUS. — Magicus conatus clusus, V, 84.

CONCEPTIO. — Conceptio B.V. immaculatae mirabiliter illustrata, V, 22. — Eadem fortiter defendenda, V, 23. — Eadem in redivivo assecta, V, 24.

CONCIO. — Concio de Passione causa Judæorum occisorum, V, 105.

CONCIONATOR. — Concionatoris dos præcipua, V, 25.

CONCORDIA. — Concordiæ amor, V, 16.

CONFESSARIUS. — Confessarius cum pœnitenti in inferum præcipitatus, V, 8.

CONSCIENTIA. — Conscientiæ remorsus, V, 77.

CONSILIARIUS. — Consilarii pauci boni, V, 88.

CONSILIUM. — Mirum desperationis consilium, V, 91.

CONSPIRATIO. — Conspiratio crudeliter punita, V, 105.

CONSTANTIA. — Mascula matronæ constantia, V, 14. — Constantia in urbe defensa, V, 78.

CONTEMPTUS. — Contemptus opus laudabilis, V, 13.

CONVERSIO. — Mira Bonaventuræ monialis conversio, V, 10. — Mira conversio, V, 18. — Conversio admiranda, V, 32. — Rara conversio puellæ Dæmoni desponsatæ, V, 33.

CONVIVIUM. — Convivium funebre lautum et insanum, V, 95.

COR. — Cor ubi figendum, V, 26.

CORPUS. — Corpora Catholicorum miraculose agitata, V, 17.

CORRECTIO. — Correctio omissa nocet, V, 42.

CROCODILUS. — Crocodilis rei objecti, V, 91.

CRUELITAS. — Cruelitas inaudita, V, 89. — Aliud exemplum, V, 89. — Aliud exemplum, V, 89. — Cruelitas mariti in uxorem, V, 91. — Cruelitas parentum ergo filios, V, 92. — Cruelitas execranda, V, 97. — Famuli crudelitas punita, V, 102. — Cruelitas punita, V, 104. — Cruelitas crudeliter vindicata, V, 106.

CURA. — Cura agrorum compensata, V, 51. — Cura infirmorum quam grata Deo et sanctis, V, 52.

CURIOSITAS. — Curiositas graviter castigata, V, 85.

DAMNUM. — Damnum voti non servati, V, 6.

DEBITUM. — Debitum ob amorem Christi liberaliter remissum, V, 36.

DEFENSIO. — Defensio famæ Deo commissa, V, 21.

DEFORMITAS. — Æsopi deformitas, V, 96.

DESIDERIUM. — Ardens patiendi desiderium, V, 8. — Martyrii desiderium, V, 19. — Insolitum mortis pro Christo obeundæ desiderium, V, 28.

DEVORATIO. — Hominum devoratio, V, 82.

DIGNITAS. — Dignitas in pœnam data, V, 31.

DILATIO. — Mira medici dilatio, V, 93.

DILECTIO. — Dilectio agrorum singularis, V, 41. — Mira uxoris in maritum dilectio, V, 96. — Eadem dilectio, V, 96.

DISPOSITIO. — Dispositio bonorum ante mortem facienda, V, 42. — Eadem aliis non committenda, V, 42.

DIVITIÆ. — Divitiæ divini amoris in nos signum, V, 81.

DOCTRINA. — Doctrina potior armis, V, 22.

DOLOR. — Dolor causa mortis, V, 69.

EDUCATIO. — Educatio laudabilis, V, 67.

ELECTOR. — Elector in coronatione suffocatus, V, 106.

ELEEMOSYNA. — Eleemosyna singularis, V, 27. — Eleemosynæ pretium, V, 50.

ELEPHAS. — Elephas ingeniosus, V, 110. — Elephas magistri sui mortem ulciscitur, V, 110.

EPITAPHIUM. — Epitaphium Bucanani, V, 108.

EQUUS. — Equus stulte honoratus, V, 79. — Equus astu impetratus, V, 86. — Equorum amor immodicus a Deo punitus, V, 90.

ERROR. — Error de prædestinatione ingeniose detectus, V, 32.

EVENTUS. — Monstruosus eventus licentiæ oculorum, V, 57.

EXAMEN. — Examinis pro episcopatu subeundo metus examinatus, V, 34.

EXCOMMUNICATIO. — Excommunicationis virtus, V, 33. — Excommunicationis æstimatio a brutis docta, V, 43.

EXERCITUS. — Stupendus exercitus, V, 69.

EXITUS. — Tragicus Concionatoris luxuriosus exitus, V, 84. — Infelix Alvari Lunæ exitus, V, 90.

FACINUS. — Facinus hæretici horrendum, V, 55. — Terram facinus celerrime vindicatum, V, 56.

FACTUM. — Prudens pueri factum et responsum, V, 90.

FAMES. — Fames carne matris pulsa, V, 112.

FERA. — Ferarum captores vita non privandi, V, 104.

FERCULUM. — Ferculum pretiosum Cæsari oblatum, V, 104.

FERVOR. — Fervor in Christiana fide amplectenda, V, 15.

FIDELITAS. — Fidelitas conjugalitatis explorata, V, 51. — Major catellæ quam uxoris in maritum fidelitas, V, 96. — Simulata fidelitas fructuose, V, 105. — Exemplum aliud, V, 105.

FIDES. — Fidei Christianæ æstimatio, V, 14. — Fidei ardor, V, 19. — Fidei Catholicæ æstimatio, V, 31. — Fides Catholica ubi invenienda, V, 51.

FIDUCIA. — Fiducia nimia castigata, V, 58.

FILIUS. — Filii a patre astute decepti, V, 43.

FLAGELLATIO. — Flagellatio cœli musica, V, 27.

FLOS. — Florum amœnitas utiliter considerata, V, 9.

FORTITUDO. — Fortitudo filii, V, 101.

FORTUNA. — Fortunæ inconstantia, V, 63. — Tamerlanis fortuna, V, 69. — Fortuna varia conjugum, V, 72. — Mutatio fortunæ, V, 76.

FRAUS. — Fraus circa reliquias detecta, V, 17. — Fraus in auctorem recidens, V, 69. — Fraus admiranda detecta, V, 80.

FRIGUS. — Frigus mirabiliter pulsum, V, 76.

FRINGILLA. — Fringilla se voce articulata ad cautum animans, V, 85.

FUNDATIO. — Fundatio monasteriorum plurimum, V, 14.

FUR. — Fur astu cæci elusus, V, 85. — Fur a mortuo fugatus, V, 101. — Fur liberatus et iterum suspensus, V, 103.

FUROR. — Gallicorum Hugonotorum in Catholicos furor, V, 90.

GAUDIUM. — Gaudium ob martyrium, V, 13. — Gaudium in martyrio, V, 14.

GENTILIS. — Gentilis cum Christianis vicit, V, 18. — Gentiles alios ad fidem adducen-tes, V, 37.

GLORIA. — Gloria quomodo paranda, V, 87.

GULA. — Gulæ heroica refrænatio, V, 61. — Generosa de gula victoria, V, 61. — Gula vilem facit, V, 97.

HÆREDITAS. — Hæreditas in pauperes distributa, V, 37.

HOMICIDIUM. — Homicidium mire detectum, V, 77.

HOMO. — Homines feri lenitate cicurandi, V, 83.

HONOR. — Honor ridiculus, V, 98.

HOROLOGIUM. — Horologium admirandum, V, 98.

HORTULANUS. — Hortulanus natura vitricus, V, 96.

HOSPES. — Hospes astu delusus, V, 106.

HOSPITALITAS. — Hospitalitatis fructus, V, 50.

HOSTIS. — Detestanda hostis in hostem solertia, V, 112.

HUMANITAS. — Humanitas legati moscovitici, V, 103.

HUMILITAS. — Augusti humilitas umbratilis, V, 78.

HYPOCRISIS. — Hypocrisis detecta, V, 29.

IMAGO. — Imagines SS. Dominici et Francisci ante ipsos pictæ, V, 34.

IMPRECATIO. — Imprecatio filio fatalis, V, 86.

INFANS. — Infans a lupa enutritus, V, 71.

INFIDELITAS. — Infidelitas hæredum, V, 42.

INGENIUM. — Mirum furis ingenium, V, 65.

INJUSTITIA. — Injustitia cœlitus punita, V, 44.

INNOCENTIA. — Innocentia cum gaudio manifestata, V, 39.

INTENTIO. — Intentio pura singularis, V, 45.

INTERPRETATIO. — Varia litterarum S. P. Q. R. interpretatio, V, 87.

JACTANTIA. — Jactantia repressa, V, 30. — Galli Regis jactantia, V, 104.

JEJUNIUM. — Jejunii quadragesimalis veneratio, V, 48.

JUDÆUS. — Judæi montibus mirabiliter coeuntibus conclusi, V, 34. — Judæis non fidentum, V, 81.

JUDEX. — Judicis non facile mutandi, V, 44. — Judex mirabilis, V, 104.

JUDICIUM. — Præfestinum judicium detectum, V, 55. — Salomonæum judicium in prole cognoscenda, V, 76. — Judicium hominum perversum, V, 78. — Judicium sapiens, V, 92.

JUSTITIA. — Justitia judiciorum Dei illustri exemplo comprobata, V, 26.

JUVENIS. — Juvenis seducti infelix exitus, V, 28. — Juvenis ad magna facinora astu excitati, V, 82.

LATRO. — Latro crudelis, V, 105.

LAUS. — Regentis laus unde petenda, V, 80.

LECTIO. — Lectio fructuosa, V, 9.

LEGATUS. — Sumptu inaudito legatus exceptus, V, 79. — Legatum impium punitum, V, 84.

LEO. — Leones formidant gallos, V, 112.

LIBER. — Quidam per librum conglutinatum elusus, V, 28. — Librorum impurorum lectio noxia, V, 60. — Libri multi ab uno scripti, V, 90. — Libri monitores principum, V, 101.

LIBERTAS. — Miraculosa trium fratrum e captivitate libertas, V, 35.

LITANÆ. — Litanæ omnium sanctorum salutare, V, 38.

LITTERÆ. — Litteræ Christi urbem defendunt, V, 26.

LOCUS. — Locus infestus ob majorem iniquitatem, V, 56.

MANLIANUS. — Manliana imperia unde dicta, V, 63.

MATER. — Matris periculum ultro adeuntis horrendus casus, V, 52. — Mater a filio male tractata, V, 75.

MATRIMONIUM. — Matrimonium a Christo virginis imperatum, V, 20. — Matrimonium filiae male impeditum, V, 99.

MATUTINUM. — Matutinum parisiense, V, 75.

MARTYR. — Martyres idolorum, V, 75.

MARTYRIUM. — Martyrium scenicum, V, 36.

MEDICUS. — Medicus per eclipsin ditatus, V, 103.

MENDICUS. — Admirandus mendicorum Sinenis mendicandi modus, V, 91.

MERCES. — Merces mundi vana præ Christo, V, 33.

METAMORPHOSIS. — Mira puellæ lascivæ metamorphosis, V, 7.

MILES. — Milites qui optimi, V, 63.

MINISTER. — Fideles ministri amandi, V, 67.

MINISTERIUM. — Alterius fidum ministerium, V, 111.

MIRACULUM. — Miraculum Turcicum, V, 64.

MISERICORDIA. — Misericordiæ illustre specimen, V, 30. — Aliud ejusdem, V, 30.

MODESTIA. — Modestia a Crucifixo pensata, V, 39. — Modestia singularis, V, 66.

MONILE. — Monile pretiosum, V, 95.

MONSTRUM. — Monstrum sceleris ex fœditate sacrilega, et cæde horrenda correctum, V, 53.

MORS. — Mors mirabiliter prænuntiata, V, 29.

MORSUS. — Morsus malæ conscientiae, V, 109.

MOTIVUM. — Mirum ad sanctitatem comparandum motivum, V, 39.

MULIER. — Mulieres ob regis Persici aspectum trucidatæ, V, 99. — Mulier quadraginta annis in ordine minorum vivens, V, 102. — Mulier mirabiliter a morte liberata, V, 103.

MUNDITIES. — Miraculosa loci mundities, V, 20.

MUNUSCULUM. — Munuscula amatoria periculosa, V, 59.

MURUS. — Muri monasterii osculo honorati, V, 40.

MUSICA. — Musica urbis moratæ indicium, V, 68. — Musica morbos pellit, V, 68. — Aliud simile, V, 68. — Musica leniens oratoris impetum, V, 83.

MUTATIO. — Ecclesiæ mutatio, V, 22.

- NASUS.** — Nasus pro oculo usurpatus, V, 85.
NEMO. — Nemo sine luctu, V, 87.
NEOPHYTUS. — Neophytorum Japonensium fervor, V, 16.
NERO. — Nero novus, V, 67.
NUDITAS. — Nuditas membrorum in sommo vitanda, V, 40.
OBEDIENTIA. — Admirandum obedientiae conjugal exemplum, V, 48.
OBSEQUIUM. — Occisi ad demortui Regis obsequium, V, 83.
OBSERVANTIA. — Observantia filialis, V, 6.
OBSTINATIO. — Admiranda peccatoris obstinatio graviter castigata, V, 11.
OCCUPATIO. — Occupatio terrena cœli aspectum impedit, V, 99.
OCULUS. — Oculi effossi restituti, V, 76.
OPULENTIA. — Sigillata subditi opulentia, V, 87.
OPUS. — Opera poenalia occasioni accommodanda, V, 51. — Opera parva, V, 94.
ORATIO. — Orationis vis actione posita, V, 83. — Oratio Dominica astu docta, V, 94.
ORDO. — Ordo S. Francisci miraculose defensus, V, 25.
ORGANÆDUS. — Organædus mirabilis, V, 85.
ORIGENES. — Origenes lapsus ab amore castitatis, V, 29.
OSOR. — Dei summus osor ope B. Virginis conversus, V, 31. — Helvetii Austriacorum osores, V, 95.
OVIS. — Cur ovis ad mortem taceat, seu clamet? V, 97.
PARENTATIO. — Mortuorum parentatio admiranda, V, 72.
PARTUS. — Partus mirabilis, V, 79.
PASSIO. — Passio Christi fructuose lecta, V, 20. — Passio Christi perpetua, V, 62.
PATER. — Pater a filio salubriter correctus, V, 43. — Nomen patris sub aure prolis, V, 94.
PATIENTIA. — Hilaris patientia, V, 20. — Patientia cum doloribus petenda, V, 21. — Memorabilis in morbo patientia, V, 22. — Patientia probata et approbata, V, 41.
PAUPER. — Occultis pauperibus subveniendum, V, 30. — Pauperes canes venatici, V, 88. — Pauperum spoliis templum ædificatum, V, 92.
PAUPERTAS. — Paupertas regia ingeniose subblata, V, 88.
PAX. — Pax quomodo servanda, V, 41. — Pacis violatæ damnum, V, 50.
PERFIDIA. — Perfidiae recusatio fructuosa, V, 14. — Perfidia raro supplicio punita, V, 81. — Perfidia punita, V, 107.
PERICULUM. — Pericula castitatis vitanda, V, 39.
PESTIS. — Pestes admirandæ, V, 99.
PICTOR. — Pictor ob imaginem lascivam pictam graviter castigatus, V, 62. — Pictor admirandus, V, 66. — Pictor non potens B. Virginem pingere, V, 66. — Rex pictor, V, 66. — Delusus a pictore, V, 102.
PIETAS. — Pietas in parentes a patre docta, V, 36. — Mira Reginae in S. Martinum pietas, V, 40.
PISCATUS. — Piscatus hominum rarus, V, 84.
PLACEO. — Placere Regi pro summo pretio habitum, V, 82.
PLATO. — Plato Christianus, V, 35.
PODAGRA. — Podagra curata, V, 76.
PŒNA. — Propositi non servati pœna, V, 60. — Violati fœderis pœna, V, 94.
PŒNITENTIA. — Admiranda usurarii pœnitentia, V, 8. — Pœnitentia mirabilis, V, 44. — Pœnitentia dilata nociva, V, 47.
PRÆBENDUM. — Præbenda rite usurpanda, V, 46.
PRÆCO. — Præco hæreticus sacerdotem irridens obmutuit, V, 27.
PRÆMIUM. — Optimum quod præmium, V, 108.
PRÆSAGIUM. — Mirum de S. Dominico præsagium, V, 34. — Præsagia mortis varia, V, 37.
PRINCEPS. — Principis optimi qualitas, V, 93.
PROMOTIO. — Promotiones quid impediat, V, 108.
PROPINATIO. — Propinatio in salutem elusa, V, 97.
PROVIDENTIA. — Prava Dei erga peregrinum providentia, V, 8. — Providentiæ divinæ mirum specimen, V, 18. — Providentia Dei in victu subministrando, V, 25. — Eadem in filio ad Catholicam fidem reducendo, V, 25.
PUDICITIA. — Pudicitia præmiata, V, 25.
PUDOR. — Pudor studiorum comes, V, 104.
PUELLA. — Puella mirabiliter ad Baptismum perducta, V, 40. — Puella urbem servat, V, 76. — Puella lasciva repente mortua sed salvata, V, 92.
PUER. — Pueri septennis admiranda vita, V, 35.
PUGNA. — Piscium pugna terrestris, V, 89.
PULCHRALIS. — Pulchralis de regno, V, 67.
PULCHRITUDO. — Pulchritudo miraculose adempta et restituta, V, 45.
PULLUS. — Pulli in manus exclusi, V, 19.

REBELLIS. — *Rebellis puniti exemplum*, V, 97.
REGNUM. — *Regnum exigua potentia*, V, 39.
RELAPSUS. — *Relapsus cavendus*, V, 60.
RELIQUIÆ. — *Reliquiæ mirabiliter exceptæ*, V, 17. — *Reliquiæ S. Martialis captivos liberant*, V, 17. — *Singularis gratia reliquias eruendi*, V, 26. — *Visitatio ss. reliquiarum præmiata*, V, 50. — *Reliquiarum portatio salutaris*, V, 59.
REMEDII. — *Remedium uxorum contra maritos itatos*, V, 64.
RENOVATIO. — *Renovatio quotidiana usurpata*, V, 67.
RESPUBLICA. — *Tria in republica optanda*, V, 66.
REVERENTIA. — *Reverentia præceptori et idolo exhibita*, V, 100.
RUDITUS. — *Ruditus insolitus in funere Calviniani*, V, 52.
RUSTICUS. — *Rusticus mirabiliter a peste liberatus*, V, 54.
SACERDOS. — *Sacerdos ex Religiosis Turcæ adscriptus*, V, 53.
SALUS. — *Salutis alienæ cura a Christo commendata*, V, 13.
SCRUPULUS. — *Scrupulus innocens neophyti*, V, 20.
SECURITAS. — *Securitas de rebus ad vitam servandam necessariis*, V, 21.
SEPULCRUM. — *Mahometis sepulcrum gloriosum*, V, 82.
SEQUOR. — *Sequi dominum mercede dignum*, V, 100.
SERMO. — *Sermones hominum sensim deficiunt*, V, 106.
SERVUS. — *Veri servi Christi qui?* V, 31. — *Servi imperium contra dominos vindicantes*, V, 107.
SIMIUS. — *Simii collusores et combibones*, V, 111.
SOCIETAS. — *Societas mala vitanda*, V, 58.
SOLATIUM. — *Solatum miseris socios habere*, V, 101.
SOMNIUM. — *Somniorum mira efflicia*, V, 102.
SOMNUS. — *Somnus pie susceptus*, V, 29.
SPECTACULUM. — *Obscæna spectacula fugienda*, V, 60. — *Crudele spectaculum gratum*, V, 93.
SPES. — *Vana spes in hominibus*, V, 33.
SPINA. — *Spinæ in rosas conversæ*, V, 17.
SPONSUS. — *Sponsus ipso nuptiarum die occisus*, V, 7.
STATUARIUS. — *Cæcus statuarius*, V, 66.

STRATAGEMA. — *Stratagema elusum*, V, 75. — *Stratagemate mirabili urbs occupata*, V, 109.
STULTITIA. — *Stultitia Regis sapienter correctæ*, V, 80.
SUBDITUS. — *Subditi Regum suorum simii*, V, 88.
SUPERBIA. — *Diaboli superbia congruenter castigata*, V, 61. — *Superbia tyrannica*, V, 109. — *Eadem*, V, 109.
SUPERSTITIO. — *Superstitiones periculosæ*, V, 46.
SUPPLICIUM. — *Justi rei nunc innoxii supplicium*, V, 56.
SUSPENDOR. — *Suspendi malens quam vivere*, V, 103. — *Sensus mirabiliter a Deipara liberatus*, V, 54.
SUSPICIO. — *Suspicio adulterii sapienter ablata*, V, 93.
SYBILLA. — *Sybillarum librorum pretium*, V, 64.
TALIO. — *Pœna talionis*, V, 51.
TAURUS. — *Taurus in honore S. Marci cicuratus*, V, 32.
TEMERITAS. — *Temeritas castigata*, V, 54.
TEMPLUM. — *Templa plurima a Regibus Hispanis ædificata*, V, 95.
TENTATIO. — *Gravissima tentatio fructuose tolerata*, V, 11. — *Tentatio vehemens erga vetita*, V, 40. — *Tentatio diabolica morituri sacerdotis*, V, 48. — *Carnis tentatio generose repulsa*, V, 61. — *Tentatio fructuosa*, V, 63.
THESAURUS. — *Thesaurus inventus causa fatalis tristitiæ*, V, 94.
TRAGÆDIA. — *Conradini tragædia*, V, 89.
TRIGONUS. — *Trigoni æstimatio*, V, 68.
TRIBUTUM. — *Tributa remissa Regem et populum ditant*, V, 88.
TRISTITIA. — *Tristitia per orationem in gaudium conversa*, V, 10.
TUNQUINENSIS. — *Tunquinensis Ecclesiæ laus et fervor*, V, 21.
TURPITUDO. — *Mundi turpitudine ostensa*, V, 41.
ULTIO. — *Ultio fœminea crudelis*, V, 85. — *Mira leonis in ursum ultio*, V, 86. — *Ultio servi crudelis*, V, 107.
UNCTIO. — *Unctio extrema non negligenda*, V, 47.
URSA. — *Ursa rusticum melle mersum liberat*, V, 83.

VANITAS. — Vanitas mundana salubriter ponderata, V, 62. — Vanitas rerum mundanarum, V, 78.

VARIUS. — Varia nonnulla sanctorum, V, 18.

VENENUM. — Venenum impune hauriri solitum, V, 82.

VENIA. — Venia hosti data, V, 36. — Venia negata causa geminae damnationis, V, 92.

VENTER. — Venter omnium membrorum sumptuosissimum, V, 22.

VERBER. — Verbera gratanter accepta, V, 110.

VERBUM. — Verbum Dei semper fructuosum, V, 46.

VERITAS. — Veritas odium parit, V, 29.

VESPERÆ. — Vesperæ Siculae, V, 74.

VESTIS. — Amici vestis ad quidvis impetrandum adhibita, V, 98. — Vestis imperatoris loco praesidii, V, 100.

VICINUS. — Vicinus bonus aestimandus, V, 63.

VICTORIA. — Victoria mirabilis, V, 79.

VINDICTA. — Vindicta laudabilis, V, 30. — Crudelis vindicta, V, 58. — Vindictæ dulcedo, V, 88. — Vindicta servi crudelis, V, 106.

VIR. — Viri e vacca nati, V, 102.

VIRGO. — B. Virgo potens contra carnis tentationes remedium, V, 58. — Eadem emendandæ vitæ singulare remedium, V, 59.

VITA. — Heliogabali monstrosa vita, V, 70.

VOCATIO. — Vocatio mirabilis, V, 31. — Vocationis neglectæ poena, V, 31. — Vocationis desertæ poena, V, 38.

VOLUNTAS. — Voluntās pro facto reputata, V, 47.

VOTUM. — Utilitas voti, V, 6. — Votum servatum, V, 6.

VULNUS. — Vulnura Christi salutaria, V, 48.

ASCESIS

AXIOMATA ASCETICA COMPLECTENS, I, 174.

AXIOMATA AD DEUM SPECTANTIA, I, 174. — **i.** Axioma, Nemo bonus nisi solus Deus, I, 174. Exegesis, I, 174. — **ii.** Axioma, Deus meus et omnia, I, 174. Exegesis, I, 174. — **iii.** Axioma, Fecisti nos, Domine, ad te, et inquietum est cor nostrum donec requiescat in te, I, 174. Exegesis, I, 175. — **iv.** Axioma, Minus te, Domine, Amat, qui præter te aliquid amat, quod propter te non amat, I, 175. Exegesis, I, 175. — **v.** Axioma, Quales impetus habebas ad mundum, tales habeas ad Artificem mundi, I, 175. Exegesis, I, 175. — **vi.** Axioma, Diminutio cupiditatis augmentum est charitatis, I, 175. Exegesis, I, 175. — **vii.** Axioma, Tantum

quisque vivit Deo, quantum moritur sibi, I, 176. Exegesis, I, 176. — **viii.** Axioma, Non est malum in civitate quod non fecit Dominus, I, 176. Exegesis, I, 176. — **ix.** Axioma, Heu, amor non amatur, I, 177. Exegesis, I, 177. — **x.** Axioma, Non diligit utilitatem suam qui Deum non diligit, I, 177. — **xi.** Axioma, Non recte novit Deum diligere qui non scit derelinquere Deum, propter Deum, I, 177. Exegesis, I, 178. — **xii.** Axioma, Justum est hominem subditum esse Deo, I, 178. Exegesis, I, 178.

AXIOMATA AD SEIPSUM SPECTANTIA, I, 178. —

i. Axioma, Tantum quisque se amat, quantum se odit, I, 178. Exegesis, I, 178. — **ii.** Axioma, Tantum proficies, quantum tibi vim intuleris, I, 179. Exegesis, I, 179. — **iii.** Axioma, Non est pax impiis, I, 179. Exegesis, I, 179. — **iv.** Axioma, Nullum malum nisi peccatum, I, 179. Exegesis, I, 179. — **v.** Axioma, Nemo læditur nisi a seipso, I, 180. Exegesis, I, 180. — **vi.** Axioma, Si vis vitam, muta vitam, I, 180. Exegesis, I, 180. — **vii.** Axioma, Sæpe videtur esse charitas, et est magis sensualitas, I, 180. Exegesis, I, 180. — **viii.** Axioma, Non habitus sed vita facit monachum, I, 180. Exegesis, I, 181. — **ix.** Axioma, Scire Deum, sola vera scientia, I, 181. Exegesis, I, 181. — **x.** Axioma, Una est vincendi ratio, lætitia spiritualis, I, 181. Exegesis, I, 182. — **xi.** Axioma, Creaturis quasi memorialibus utendum, I, 182. Exegesis, I, 182. — **xii.** Axioma, Horæ unius negotium, est æternitas, I, 182. — **xiii.** Axioma, Aut pati aut mori, I, 183. Exegesis, I, 183. — **xiv.** Axioma, Contra minas et convicia veritas et patientia, et in bene agendo perseverantia sunt arma omnium potentissima, I, 183. Exegesis, I, 184. — **xv.** Axioma, Omnis terra et nulla terra nobis patria est, I, 184. Exegesis, I, 184. — **xvi.** Axioma, Subitus calor, longum teporem vincit, I, 184. Exegesis, I, 184. — **xvii.** Axioma, Qualis vir, talis oratio, I, 185. Exegesis, I, 185. — **xviii.** Axioma, In societate obedientem, et sanctum esse una res sunt, I, 185. Exegesis, I, 185. — **xix.** Axioma, Totum summum, totum perfectum, I, 185. Exegesis, I, 186. — **xx.** Axioma, Non res sibi sed se rebus submittere oportet, I, 186. Exegesis, I, 186. — **xxi.** Axioma, Non qui seipsum commendat illo probatus est, sed quem Deus commendat, I, 186. Exegesis, I, 186. — **xxii.** Axioma, qui gaudet laudibus, perdit laudes, I, 186. Exegesis, I, 186. — **xxiii.** Axioma, Quidquid agant homines, intentio judicat omnes, I, 186. Exegesis, I, 187. — **xxiv.** Axioma, Quid sis interest, non quid possideas, I, 187. Exegesis, I, 187. — **xxv.** Axioma, Non quam multis placeas, sed qua-

libus stude, I, 187. Exegesis, I, 187. — xxvi. Axioma, Facillime bonus eris, si ea vitaveris, quæ vituperaveris, I, 187. Exegesis, I, 187. — xxvii. Axioma, Nihil impudentius anima cupienti in vanitatibus confoveri, I, 188. Exegesis, I, 188. — xxviii. Axioma, Occasio hominem fragilem non facit, sed qualis sit, ostendit, I, 188. Exegesis, I, 188. — xxix. Axioma, Omnis malorum radix, meum ac tecum, I, 188. Exegesis, I, 188. — xxx. Axioma, In Christianis non laudantur exordia, sed finis, I, 188. Exegesis, I, 189. — xxxi. Axioma, Nullus conscius peccatorum tuorum magis timueris, quam temetipsum, I, 189. Exegesis, I, 189.

AXIOMATA AD PROXIMUM SPECTANTIA, I, 189.

— i. Axioma, Da mihi animas, cætera tolle tibi, I, 189. Exegesis, I, 189. — ii. Axioma, Pluris facienda est sanitas fratrum corporalis quam omnes mundi thesauri, I, 190. Exegesis, I, 190. — iii. Axioma, Gubernatio et crucifixia nomine non re differunt, I, 191. Exegesis, I, 191. — iv. Axioma, Charitas et prudentia facit, ut omnium nationum simus, I, 191. Exegesis, I, 191. — v. Axioma, Cum proximo agendum ut cum sclopeto, I, 191. Exegesis, I, 191. — vi. Axioma, Dilige et dic quod vis, I, 192. Exegesis, I, 192. — vii. Axioma, Oratorem te puta, si quod alios doces, tibi ipsi persuaseris, I, 193. Exegesis, I, 193. — viii. Axioma, Talis esto erga omnes, qualis erga te veritas existit, I, 193. Exegesis, I, 193. — ix. Axioma, Curam non curationem exigit ab operariis Deus, I, 193. Exegesis, I, 193. — x. Axioma, Ad conversionem animarum aptior est bonus orator quam disertus Concionator, I, 193. Exegesis, I, 193. — xi. Axioma, Vires tuas amici magis sentiant beneficiis quam injuriis, I, 194. Exegesis, I, 194. — xii. Axioma, Magnarum rerum etsi successus non fuerit, honestus est ipse conatus, I, 194. Exegesis, I, 194. — xiii. Axioma, In conversatione ingressus aliis concedendus, exitus sibi reservandus, I, 194. Exegesis, I, 194. — xiv. Axioma, Tantum per nos operabitur Deus, quantum se nostra in eo fiducia extenderit, I, 195. Exegesis, I, 195. — xv. Axioma, Quantum nos addiderimus ad studium, tantum Deus apponet ad adiutorium, I, 195. Exegesis, I, 195.

FACTA ASCETICA, I, 195. — i. Factum, Abstinencia heroica, I, 196. — ii. Factum, Amor heroicus pie insaniens, I, 196. — iii. Factum, Amor heroicus admirandus, I, 196. — iv. Factum, Castigatio corporis singulariter heroica, I, 197. — v. Factum, Constantia heroica, I, 198. — vi. Factum, Contemptus heroicum desiderium, I, 198. —

vii. Factum, Dilectio heroice optata, I, 198. — viii. Factum, Dilectio offensas proximi heroice dissimulans, I, 199. — ix. Factum, Dilectio heroice et fructuose sui prodiga, I, 199. — x. Factum, Dilectio heroice intrepida, I, 199. — xi. Factum, Dilectio inimici heroica, I, 200. — xii. Factum, Dilectio erga infirmos heroica et insolita, I, 200. — xiii. Factum, Dilectio agrorum heroica, sicque securi, I, 200. — xiv. Factum, Dilectio heroica et illustrissima infirmorum, I, 201. — xv. Factum, Dilectio heroice facienda, I, 201. — xvi. Factum, Dilectio heroica et ingeniosa, I, 201. — xvii. Factum, Dilectio heroica et zelosa, I, 202. — xviii. Factum, Dilectio heroica purgantium animarum, I, 202. — xix. Factum, Docilitas heroica rara, I, 203. — xx. Factum, Educatio heroica et pia, I, 203. — xxi. Factum, Eleemosyna heroica extraordinaria, I, 203. — xxii. Factum, Fiducia in Deum heroica, I, 204. — xxiii. Factum, Fortitudo heroica et invicta, I, 204. — xxiv. Factum, Gratitude heroica et insolita, I, 205. — xxv. Factum, Gratitude heroica præmiata, I, 205. — xxvi. Factum, Humilitas heroica, I, 205. — xxvii. Factum, Jejuniu heroice defensum, I, 206. — xxviii. Factum, Instantio heroica, I, 206. — xxix. Factum, Labor heroicus et pius, I, 206. — xxx. Factum, Mansuetudo heroica, I, 207. — xxxi. Factum, Mendacii heroica fuga, I, 207. — xxxii. Factum, Misericordia heroica, I, 207. — xxxiii. Factum, Morborum heroica tolerantia, I, 208. — xxxiv. Factum, Obedientia heroica, I, 208. — xxxv. Factum, Observantia heroica, I, 208. — xxxvi. Factum, Occasio vanitatum heroice declinata, I, 209. — xxxvii. Factum, Oratio heroice continuata, I, 209. — xxxviii. Factum, Patientia heroica insatiabilis, I, 209. — xxxix. Factum, Patientia heroica admiranda, I, 209. — xl. Factum, Patientia heroica in injuriis ferendis, I, 210. — xli. Factum, Patientia heroica multiplex, I, 210. — xlii. Factum, Patientia heroica mirabilis, I, 210. — xliii. Factum, Patientia heroice obediens, I, 211. — xliv. Factum, Patientia heroice humilis, I, 211. — xlv. Factum, Patientia heroica in persecutionibus, I, 211. — xlvi. Factum, Paupertas heroica confidens, I, 211. — xlvii. Factum, Paupertas heroice prælata, I, 211. — xlviii. Factum, Pietas heroice victrix, I, 212. — xlix. Factum, Prudentia heroice ingeniosa, I, 212. — l. Factum, Religio heroica, I, 212. — li. Factum, Resignatio heroica in divinam voluntatem, I, 212. — lii. Factum, Alia resignatio heroica, I, 213. — liii. Factum, Resignatio heroica cœlitus approbata, I, 214. — liv. Factum, Scientiarum amor he-

roicus, I, 214. — LV. Factum, Tristitia heroice correctæ, I, 214. — LVI. Factum, Temporis heroica parcimonia, I, 215. — LVII. Factum, Veritatis amor heroicus, I, 215. — LVIII. Factum, Victoria sui generosa, I, 216. — LIX. Factum, Victoria sui heroice sanguinea, I, 216. — LX. Factum, vota heroica Deo oblata, I, 216.

AVARITIA

ESSENTIA, I, 217. — Definitio, I, 217. — Divisio, I, 217. — Actus, I, 217.

DICTA S. SCRIPTURÆ, I, 217. — Qualitas, I, 217. — Fuga, I, 217. — Damnum, I, 217.

DICTA SS. PATRUM ET DOCTORUM, I, 218. — Qualitas, I, 218. — Fuga, I, 218. — Turpitudine, I, 219. — Damnum, I, 219.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, I, 221.

EXEMPLA SACRA ET CATHOLICA, I, 221. — Qualitas, I, 221. — Fuga, I, 222. — Damnum, I, 223.

EXEMPLA DOMESTICA, I, 226.

EXEMPLA PROFANA, I, 226. — Qualitas, I, 226.

SIMILITUDINES, I, 228. — Qualitas, I, 228. — Fuga, I, 229. — Damnum, I, 229.

MOTIVA, I, 230. — Avaro nihil est scelestius, I, 230. — Vanissimus est labor avari, I, 230. — Mille curarum et afflictionum causa est avaritia, I, 230. — In manifestum salutis amittendæ periculum præcipitat ob restitutionis difficultatem, I, 230. — Nihil homine indignius quam opibus inhiare, I, 230. — Avaritia nemini prodest, multum vero nocet, I, 231. — Nauseam celestium creat, I, 231. — Animam vehementer cruciat, I, 231. — Bona de quibus avarus gaudet non sui ipsius sed aliena sunt, I, 231.

MEDIA, I, 231. — Se peregrinum aestimare, I, 231. — Cœlestis patriæ meminisse, I, 231. — Vanitatem rerum mundanarum considerare, I, 232. — Damna avaritiæ perpendere, I, 232. — Ad veras et cœlestes divitias animum adjicere, I, 232. — Brevitatem vitæ perpendere, I, 232. — Regnum Dei et ejus justitiam ardentem quærere, I, 232. — Dei amorem augere, I, 232. — Exitum avaritiæ funestum frequenter meditari, I, 232. — Pauperibus dare divitias et sic in patriam præmittere, I, 232. — Christi inopiam frequenter perpendere, I, 232. — Evomere divitias animum gravantes, I, 232.

ASCETICA, I, 233.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, I, 234.

ALII CONCEPTUS PRÆDICABILES, I, 236. — Qualitas, I, 236. — Fuga, I, 237. — Damnum, I, 237.

MISCELLANEA, I, 239. — Qualitas, I, 239. — Damnum, I, 240.

AXIOMATA, I, 240.

AUCTORES, I, 240.

BACCHANALIA.

ESSENTIA, I, 241. — Definitio, I, 241.

DICTA S. SCRIPTURÆ, I, 241. — Qualitas, I, 241. — Fuga, I, 241. — Damnum, I, 241.

DICTA SS. PATRUM ET DOCTORUM, I, 242. — Fuga, I, 242. — Damnum, I, 242.

EXEMPLA SACRA ET CATHOLICA, I, 242. — Fuga, I, 242. — Damnum, I, 244.

EXEMPLA DOMESTICA, I, 244.

SIMILITUDINES, I, 245. — Fuga, I, 245.

MOTIVA, I, 245. — Sunt Bacchanalia contra finem ab Ecclesia intentum, I, 245. — Stultae eorum celebratio si peccatis sit adjuncta, I, 245. — Diabolicum inventum sunt, I, 246.

MEDIA, I, 246. — Ad illa eliminanda, I, 246. — Exempli bona abstinentium, I, 246. — Prædicatio fervens, I, 246. — Oratio seria, I, 246. — Passionis Dominicæ consideratio, I, 246. — Cœlestium gaudiorum consideratio, I, 246.

ASCETICA, I, 247.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, I, 248.

ALII CONCEPTUS PRÆDICABILES, I, 250. — Fuga, I, 250. — Turpitudine, I, 252. — Damnum, I, 252.

MISCELLANEA, I, 254.

AUCTORES, I, 254.

BAPTISMUS.

ESSENTIA, I, 254. — Definitio, I, 254. — Divisio, I, 254. — Cæremoniæ ante Baptismum, I, 255. — Cæremoniæ comitantes Baptismum, I, 255. — Cæremoniæ post Baptismum, I, 255.

DICTA S. SCRIPTURÆ, I, 256. — Qualitas, I, 256. — Necessitas, I, 256. — Utilitas, I, 256. — Dignitas, I, 256.

DICTA SS. PATRUM, I, 256. — Qualitas, I, 256. — Necessitas, I, 257. — Utilitas, I, 257. — Dignitas, I, 257.

EXEMPLA, I, 257. — Qualitas, I, 257. — Utilitas, I, 258. — Dignitas, I, 258. — Baptismus flaminis, I, 258. — Baptismus sanguinis, I, 259.

SIMILITUDINES, I, 259. — Qualitas, I, 259. — Utilitas, I, 259. — Necessitas, I, 260. — Jucunditas, I, 260.

MOTIVA, I, 260. — Pro Baptismo recipiendo, I, 260. — Necessitas, I, 260. — Utilitas, I, 260. — Dignitas, I, 260. — Jucunditas, I, 260.

MEDIA, I, 260. — Pro Baptismo rite recipiendo, I, 260. — Præceptorum naturalium observatio, I, 260. — Seria et constans hujus gratiæ petitio, I, 260. — Constans in misericordiæ operibus exercitatio, I, 260. — Verbi divini auditio aut privata cum baptizatis conversatio, I, 260.

ASCETICA, I, 260.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, I, 261.

AUCTORES, I, 262.

BEATITUDO.

ESSENTIA, I, 262. — Definitio, I, 262. — Divisio, I, 262. — Actus, I, 262.

Dicta s. scripturæ, I, 263. — Qualitas, I, 263. — Utilitas, I, 263. — Jucunditas, I, 263.

Dicta ss. patrum et doctorum, I, 264. — Qualitas, I, 264. — Utilitas, I, 265. — Jucunditas, I, 265. — Dignitas, I, 266.

Ex libello de imitatione christi, I, 266.

Exempla externa, I, 267. — Qualitas, I, 267. — Utilitas beatitudinis consideratæ, I, 271. — Paucitas salvandorum, I, 274.

Exempla domestica, I, 274.

Similitudines, I, 274. — Qualitas, I, 274. — Utilitas beatitudinis consideratæ, I, 275. — Dignitas, I, 276. — Perpetuitas, I, 276.

Motiva, I, 276. — Ad beatitudinem quærendam, I, 276.

MEDIA, I, 279. — Ab beatitudinem obtinendam, I, 279. — Desiderium ardens, I, 279. — Caritas seu dilectio Dei, I, 279. — Patientia constans in tribulationibus, I, 279. — Pœnitentia seria, I, 279. — Contemptus mundi et rerum terrenarum, I, 280. — Misericordia erga miseros, I, 280. — Immaculata vita, I, 280. — Mortificatio passionum inordinatarum, I, 280. — Resignatio sui, I, 280. — Consideratio seria coelestium gaudiorum, I, 281.

ASCETICA, I, 281.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, I, 283.

Alii conceptus prædicabiles, I, 285. — Qualitas, I, 285. — Modus acquirendi beatitudinem, I, 285. — Conclusio, I, 289.

MISCELLANEA, I, 289. — Qualitas, I, 289. — Utilitas, I, 290.

AUCTORES, I, 290.

BLASPHEMIA.

ESSENTIA, I, 291. — Definitio, I, 291. — Divisio, I, 291. — Actus, I, 291.

Dicta s. scripturæ, I, 291. — Qualitas et gravitas, I, 291. — Damnum, I, 292.

Dicta ss. patrum et doctorum, I, 292. — Qualitas et gravitas, I, 292.

Exempla externa, I, 293. — Fuga, I, 293.

DAMNUM, I, 295.

BLASPHEMIA CASTIGATA, I, 301.

Exempla domestica, I, 302. — Fuga blasphemiae, I, 302.

Similitudines, I, 302. — Qualitas, I, 302. — Damnum, I, 302.

Motiva, I, 302. — Ad fugiendam blasphemiam, I, 302. — Per hoc vitium non aliqua creata est res, I, 302. — Christum iterum flagellat et crucifigit, I, 303. — Damnatiss et diabolo proprium est vitium, I, 303. — Nihil magis dedecet Christianos, I, 303. — Deus genitor noster est, I, 303. — Deus præcipit ut inimicos diligamus nostros, I, 303. — Tot nobis Deus beneficia contulit, I, 303.

MEDIA, I, 303. — Metus pœnæ æternæ, I, 303. — Metus pœnæ temporalis a seipso infligendæ, I, 303. — Beneficiorum a Deo acceptorum ponderatio, I, 303. — Cito resistere tentationi blasphemiae, I, 303. — Patri suo spirituali aperire tentationem, I, 303. — Spes præmii propter fugam blasphemiae conferendi, I, 303.

ASCETICA, I, 304.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, I, 305.

Alii conceptus prædicabiles, I, 306.

MISCELLANEA, I, 307.

AUCTORES, I, 307.

CARITAS

DEI.

ESSENTIA, I, 308. — Definitio, I, 308. — Divisio, I, 308. — Actus, I, 308.

Dicta s. scripturæ, I, 309. — Causæ motiva ad diligendum Deum, I, 309. — Modus diligendi, I, 309.

Dicta ss. patrum et doctorum, I, 310. — Qualitas, I, 310. — Utilitas, I, 312. — Æquitas, I, 312. — Jucunditas, I, 313. — Dignitas, I, 314. — Facilitas, I, 314.

Ex libello de imitatione christi, I, 314.

Exempla externa, I, 315.

Exempla domestica, I, 319.

Similitudines, I, 321. — Natura et qualitas, I, 321. — Effectus, I, 321.

Motiva, I, 322. — In Deo omnia perfectissime velut in fonte continentur, I, 322. — Nemo dignior amore quam Deus, I, 322. — Invitat ad amorem, imo præcipit, I, 322. — Sine caritate omnia nihil sunt, I, 323. — Omnia opera caritas meritoria facit, I, 323.

— Caritas est optima via perveniendi ad Deum, I, 323. — Deus proprie noster est, I, 323. — Thesaurus est animæ, I, 323. — Omnes creaturæ suo exemplo incitant ad Deum amandum, I, 323. — Summe in nos Deus beneficus est, I, 324. — Per Eucharistiam se suaque omnia nobis donat, I, 324. — Propter beneficium redemptionis amorem nostrum sibi vindicat, I, 324. — Omnes causæ amoris ab Ethnicis assignari solitæ in Deo sunt, I, 324. — Omnem amandi potentiam in nos plantavit Deus, I, 324. — Deus nostrum est totum, I, 324. — Hominem Deus ad amandum creavit, I, 325. — Amor donum est per se, I, 325. — Nihil æquius, utilius, etc. I, 325.

MEDIA, I, 325. — Consideratio creaturarum, I, 325. — Consideratio sui ipsius, I, 325. — Meditatio assidua bonitatis et pulchritudinis divinæ, I, 325. — Magnum desiderium, I, 325. — Generosus contemptus omnium rerum extra Deum, I, 325.

ASCETICA, I, 325.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, I, 328.

ALII CONCEPTUS PRÆDICABILES, I, 331.

MISCELLANEA, I, 338. — Natura, I, 338.

AXIOMATA, I, 339.

AUCTORES, I, 339.

CASTITAS.

ESSENTIA, I, 339. — Definitio, I, 339. — Divisio, I, 339. — Actus et gradus, I, 340.

DICTA S. SCRIPTURÆ, I, 340. — Qualitas, I, 340. — Utilitas, I, 341. — Dignitas, I, 341.

DICTA SS. PATRUM ET DOCTORUM, I, 341. — Substantia et qualitas, I, 341. — Dignitas, I, 342. — Jucunditas, I, 344. — Necessitas, I, 344. — Impedimenta, I, 344.

EXEMPLA EXTERNA, I, 344. — Virorum, I, 344. — Mulierum, I, 348. — Juvenum, I, 350. — Conjugatorum, I, 350. — Virginum, I, 350.

VIOLATÆ CASTITATIS PŒNÆ, I, 354.

EXEMPLA DOMESTICA, I, 357.

SIMILITUDINES, I, 360.

MOTIVA, I, 361. — Exemplum Christi, I, 361. — Dignitas castitatis, I, 361. — Præmium castitatis, I, 361. — Utilitas, I, 361. — Voti obligatio, I, 361. — Ponderatio turpitudinis voluptatis, I, 361.

MEDIA, I, 361. — Timor Dei, I, 361. — Amor et cultus B. Virginis, I, 361. — Humilitas, I, 361. — Fuga occasionum, I, 361. — Labor et occupatio honesta, I, 362. — Frequens usus sacramentorum, I, 362. — Præsentia Dei, B. Virginis et angeli custodis, I, 362. — Accurata sensu præcipue oculo-

rum custodia, I, 362. — Votum et ejus renovatio, I, 362. — Oratio, I, 362. — Castigatio corporis, I, 362. — Principiis obstare, I, 363. — Fuga mulierum, I, 363. — Memoria Passionis Christi, I, 363. — Obedientia, I, 363.

ASCETICA, I, 364.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, I, 365. — Natura et præstantia castitatis, I, 365. — Fructus seu effectus, I, 366. — Media, I, 367.

ALII CONCEPTUS PRÆDICABILES, I, 367.

MISCELLANEA, I, 373.

AXIOMATA, I, 374.

AUCTORES, I, 374.

CATALOGUS.

CATALOGUS SCRIPTORUM ASCETICORUM PRÆCIPUORUM, I, 766.

CATALOGUS HISTORICORUM CELEBRIORUM, V, 113. — Litteræ A, B, C; V, 113. — Litteræ, D, E, G, H; V, 114. — Litteræ, L, M, N, O; V, 115. — Litteræ, P, R, S, T, Z; V, 116.

CATECHESIS.

QUÆSTIUNCULÆ DE ADVENTU, I, 375.

QUÆSTIUNCULÆ DE NATIVITATE CHRISTI, I, 376.

QUÆSTIUNCULÆ DE CIRCUMCISIONE CHRISTI, I, 378.

QUÆSTIUNCULÆ DE EPIPHANIA SEU TRIUM REGUM FESTO, I, 380.

QUÆSTIUNCULÆ PRO FESTO PURIFICATIONIS, I, 381.

QUÆSTIUNCULÆ DE QUADRAGESIMA, I, 383.

QUÆSTIUNCULÆ DE PASSIONE CHRISTI IN GENERE, I, 384.

QUÆSTIUNCULÆ DE PASSIONE CHRISTI, IN SPECIE DE AGONIA ET ORATIONE CHRISTI IN HORTO, I, 385.

QUÆSTIUNCULÆ DE FLAGELLATIONE CHRISTI, I, 387.

QUÆSTIUNCULÆ DE CORONATIONE CHRISTI, I, 388.

QUÆSTIUNCULÆ DE CRUCIS BAJULATIONE, I, 389.

QUÆSTIUNCULÆ DE CRUCIFIXIONE CHRISTI, I, 389.

QUÆSTIUNCULÆ DE RESURRECTIONE CHRISTI, I, 396.

QUÆSTIUNCULÆ DE ASCENSIONE CHRISTI, I, 398.

QUÆSTIUNCULÆ DE PENTECOSTES FESTO ET SPIRITUS SANCTI ADVENTU, I, 400.

QUÆSTIUNCULÆ DE FESTO SS. TRINITATIS, I, 402.

QUÆSTIUNCULÆ DE FESTO CORPORIS CHRISTI, I, 403.

QUÆSTIUNCULÆ DE SACRIFICIO MISSÆ, I, 406.

QUÆSTIUNCULÆ DE BEATISSIMA DEIPARA, I, 407.

QUÆSTIUNCULÆ DE SS. ANGELIS, I, 410.

QUÆSTIUNCULÆ DE SANCTIS, I, 412.

SANCTORUM EST CULTUS GRATISSIMUS OPTIMA VITA, I, 413.

QUÆSTIUNCULÆ DE FIDELIBUS DEFUNCTIS, I, 413.

CATECHIZO.

DE CATECHIZANDI MUNERE, V, 267*. — De fine Catechismi, V, 267*. — De virtutibus Catechizantis, V, 268*. — De praxi seu modo catechizandi, V, 269*. — Quid ante catechizationem observandum sit, V, 269*. — Quid in ipsa catechizatione observandum, V, 270*. — Exemplar practicum exhortationum in catechizatione habendæ, V, 271*. — Quid post catechizationem observandum sit, V, 273*. — De variis industriis a Catechista adhibendis, V, 274*.

CHRISTIANUS.

ESSENTIA, I, 415.

DICTA S. SCRIPTURÆ, I, 415. — Qualitas, I, 415. — Dignitas, I, 415.

DICTA SS. PATRUM, I, 415. — Qualitas, I, 415. — Dignitas, I, 416.

EXEMPLA, I, 416. — Qualitas, I, 416. — Utilitas, I, 417. — Dignitas, I, 417.

ASCETICA, I, 418.

SIMILITUDINES, I, 418. — Qualitas, I, 418. — Dignitas, I, 419.

MISCELLANEA, I, 419. — Qualitas, I, 419.

AUCTORES, I, 419.

CHRISTUS.

ESSENTIA, I, 419. — Definitio, I, 419. — Proprietates, I, 419.

DICTA S. SCRIPTURÆ, I, 420. — Christi Incarnatio, I, 420. — Christi nomen, I, 420. — Christi dignitas, I, 420. — Christus adjutor, I, 421. — Christus advocatus, I, 421. — Christus amandus, I, 421. — Christus imitandus, I, 421.

DICTA SS. PATRUM, I, 422. — Christus incarnatus, I, 422. — Christi nomen, I, 422. —

Christus adjutor, I, 423. — Christus amandus, I, 423. — Christus imitandus, I, 424.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, I, 425.

EXEMPLA EXTERNA, I, 425.

EXEMPLA DOMESTICA, I, 427.

SIMILITUDINES, I, 427. — Christus Homo Deus, I, 427. — Christus amandus, I, 428. — Christus imitandus, I, 428.

MOTIVA, I, 428. — Christus amandus, I, 428. — Christus imitandus, I, 428. — Christus invocandus, I, 429.

MEDIA, I, 429. — Ad Christum imitandum, I, 429. — Magna æstimatio de Christo ut perfectissimo magistro, I, 429. — Frequens meditatio vitæ Christi, I, 429. — Ardens amor erga Christum, I, 429. — Assiduum exercitium, I, 429. — Ad Christum amandum, I, 429. — Seria ponderatio amoris Christi erga nos, I, 429. — Alte menti imprimere J.-C. solum esse nobis omnibus deficientibus, I, 429. — Humilitatis et pacis internæ studium, I, 429. — Contemptus generosus externarum et sensibilibus consolationum, I, 429.

ASCETICA, I, 429.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, I, 430. — Christus incarnatus, I, 430. — Christi nomen, I, 432.

MISCELLANEA, I, 433.

AUCTORES, I, 434.

COGNITIO

suû.

ESSENTIA, I, 434. — Definitio, I, 434. — Divisio, I, 434. — Aetus, I, 434.

DICTA S. SCRIPTURÆ, I, 435. — Necessitas, I, 435. — Utilitas, I, 435.

DICTA SS. PATRUM, I, 435. — Qualitas, I, 435. — Utilitas, I, 435. — Dignitas, I, 436.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, I, 436.

EXEMPLA, I, 436.

EXEMPLA DOMESTICA, I, 436.

EXEMPLA PROFANA, I, 437.

SIMILITUDINES, I, 437. — Qualitas, I, 437. — Necessitas, I, 437. — Utilitas, I, 437.

MOTIVA, I, 437.

MEDIA, I, 438. — Oratio, I, 438. — Quies et solitudo animi, I, 438. — Accuratum conscientie examen, I, 438. — Humilitas, I, 438. — Curiositatem in alienis moribus inspicendi vitare, I, 438.

ASCETICA, I, 438.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, I, 438.

MISCELLANEA, I, 440. — Qualitas, I, 440. —

Necessitas, I, 440. — Utilitas, I, 440. — Jucunditas, I, 440.

AXIOMATA, I, 440.

AUCTORES, I, 440.

COMMUNIO.

Dicta s. scripturæ, I, 441. — Qualitas, I, 441. — Utilitas, I, 441. — Jucunditas, I, 441. — Dispositio, I, 441. — Indigna communio, I, 441.

Dicta ss. patrum et doctorum, I, 441. — Dispositio, I, 441. — Utilitas, I, 442. — Indigna communio, I, 442. — Rara communio, I, 443. — Frequens communio, I, 443.

Exempla catholica externa, I, 444. — Cultus, I, 444. — Desiderium, I, 444. — Utilitas, I, 445. — Communio digna, I, 447. — Indigna communio, I, 447. — Per modum viatici sumpta, I, 449. — Communio spiritualis, I, 449.

Exempla domestica, I, 450.

Similitudines, I, 451. — Qualitas, I, 451. — Dispositio, I, 451. — Indigna communio, I, 452. — Usus, I, 452. — Utilitas, I, 452.

Motiva, I, 452. — Ad dignam communionem, I, 452.

Media, I, 453. — Vita honesta et bona, I, 453. — Desiderium ardens, I, 453. — Pura conscientia, I, 453. — Pœnitentia seria, I, 453. — Gratitude affectuosa, I, 454. — Humilitas profunda, I, 454. — Castitatis studium, I, 454. — Preparatio prævia, I, 454.

Ascetica, I, 455.

Miscellanea et conceptus prædicabiles, I, 458. — Effectus, I, 461. — Gratiarum actio, I, 462.

CONCIO.

Vide officium et praxis.

CONCIONATOR.

Essentia, I, 462. — Definitio, I, 462. — Divisio, I, 462.

Dicta s. scripturæ, I, 462. — Qualitas, I, 462. — Utilitas, I, 463.

Dicta ss. patrum et doctorum, I, 463. — Qualitas, I, 463. — Utilitas, I, 464. — Dignitas, I, 464. — Quomodo audiendum, I, 464. — Damnum malorum Concionatorum, I, 464.

Exempla sacra, I, 465. — Qualitas, I, 465. — Utilitas, I, 467. — Damnum malorum Concionatorum, I, 468.

Similitudines, I, 468. — Qualitas, I, 468. — Necessitas, I, 469. — Utilitas, I, 469. — Damnum malorum Concionatorum, I, 469.

Motiva, I, 470. — Ad concionatoris officium libenter suscipiendum, I, 470. — Prædicationis officium Patri omni sacrificio est acceptius, I, 470. — Hoc officium est præcipuum in Ecclesia, I, 470. — Est summe honorificum, I, 470. — Est utilissimum, I, 470. — Summe est necessarium, I, 470.

Media, I, 470. — Ad hoc munus fructuose obeundum, I, 470. — Invocatio Spiritus Sancti, I, 470. — Oratio, I, 471. — Intentio sincera et legitima, I, 471. — Ingens fiducia in gratia vocationis, I, 471. — Vita exemplaris, I, 472. — Humilitas profunda, I, 472. — Fuga peccati, I, 472. — Cupiditatis extirpatio, I, 472. — Curare ut Concionator magis sensuum de medulla quam de spuma verborum curet, I, 472.

Ascetica, I, 473.

Miscellanea et conceptus prædicabiles, I, 477.

De officio ipso concionatoris. — Vide officium.

CONCUPISCENTIA.

Essentia, I, 481. — Definitio, I, 481. — Divisio, I, 481.

Dicta s. scripturæ, I, 481. — Qualitas, I, 481. — Fuga, I, 481. — Damnum, I, 481.

Dicta ss. patrum, I, 481. — Qualitas, I, 481. — Fuga, I, 482. — Damnum, I, 482.

Ex libello de imitatione Christi, I, 482.

Exempla catholica externa, I, 483.

Exempla domestica, I, 483.

Similitudines, I, 484. — Fuga, I, 484. — Damnum, I, 484.

Motiva, I, 485. — Ad resistendum concupiscentiæ, I, 485. — Est radix omnium malorum, I, 485. — Hominem valde reprimit, I, 485. — Pacem animæ et quietem tollit, I, 485. — Veris et cœlestibus consolationibus privat, I, 485. — Vano labore consumit, I, 485. — Gravis stultitiæ arguit, I, 485.

Media, I, 485. — Oratio, I, 485. — Amor Dei, I, 485. — Consideratio exitus, I, 485. — Generosa resistentia, I, 485. — Contemptus, I, 485. — Cœlestium bonorum desiderium, I, 485.

Ascetica, I, 486.

Miscellanea, I, 486. — Qualitas, I, 486. — Fuga, I, 487. — Damnum, I, 487.

Auctores, I, 487.

CONFESSIO.

Essentia, I, 487. — Definitio, I, 487. — Divisio, I, 487. — Partes, I, 487. — Proprietates, I, 488.

Dicta s. scripturæ, I, 488. — Qualitas, I, 488. — Necessitas, I, 489.

Dicta ss. patrum et doctorum, I, 489. — Qualitas, I, 489. — Necessitas, I, 490. — Utilitas, I, 490. — Facilitas, I, 491. — Æquitas, I, 492. — Jucunditas, I, 492. — Dignitas, I, 492.

Ex libello de imitatione christi, I, 492.

Exempla externa, I, 492. — Qualitas, I, 492. — Necessitas, I, 493. — Utilitas, I, 494. — Jucunditas, I, 497. — Sacrilega punitio, I, 498. — Confessio audita, I, 498. — Confessarii perfidia, I, 498.

Exempla domestica, I, 499. — Confessio audita, I, 499.

Similitudines, I, 500. — Qualitas, I, 500. — Æquitas, I, 500. — Dignitas, I, 501. — Necessitas, I, 501. — Utilitas, I, 501. — Jucunditas, I, 501.

Motiva, I, 502. — Honor Dei, I, 502. — Laus Christi, I, 502. — Gaudium sanctorum, I, 502. — Salus propria cujusque, I, 502. — Amicitia Dei, I, 502. — Gratiae augmentum et recuperatio, I, 502. — Robur animæ, I, 502. — Gaudium spirituale, I, 502.

Alia motiva, I, 502. — Necessitas, I, 502. — Utilitas multiplex, I, 502. — Æquitas, I, 503. — Jucunditas, I, 503. — Facilitas, I, 503.

Media, I, 504. — Consideratio bonitatis et misericordiæ Dei, I, 504. — Consideratio sapientiæ et charitatis Dei, I, 504. — Consideratio solatii, I, 504. — Consideratio confusionis, I, 504. — Consideratio Gehennæ, I, 504. — Gratiae Dei sedula invocatio, I, 504.

Ascetica, I, 505.

Conceptus prædicabiles, I, 508.

Alii conceptus prædicabiles, I, 509. — Qualitas, I, 509. — Necessitas, I, 510. — Utilitas, I, 511.

Miscellanea, I, 513. — Qualitas, I, 513. — Necessitas, I, 513. — Utilitas, I, 513. — Æquitas, I, 514.

Auctores, I, 514.

CONFIRMATIO.

Essentia, I, 514. — Definitio, I, 514. — Causæ, I, 514. — Cæremoniæ, I, 514.

Dicta s. scripturæ, I, 515. — Qualitas, I, 515.

Dicta ss. patrum, I, 515. — Qualitas, I, 515. — Necessitas, I, 515. — Utilitas, I, 515.

Exempla, I, 515. — Qualitas, I, 515. — Necessitas, I, 516. — Utilitas, I, 516.

Similitudines, I, 516. — Qualitas, I, 516. — Necessitas, I, 517.

Motiva, I, 517. — Ad confirmationem recipiendam, I, 517. — Necessitas, I, 517. — Utilitas, I, 517. — Dignitas, I, 517. — Jucunditas, I, 517.

Media, I, 517. — Cognitio sui, I, 517. — Æstimatio hujus sacramenti, I, 517. — Ardens desiderium Christianæ perfectionis, I, 517. — Odium Dæmonis, I, 517.

Ascetica, I, 517.

Conceptus prædicabiles, I, 518.

Miscellanea, I, 519. — Qualitas, I, 519. — Necessitas, I, 519. — Utilitas, I, 519.

Auctores, I, 519.

CONSCIENTIA.

Essentia, I, 519. — Definitio, I, 519. — Divisio, I, 520.

Dicta s. scripturæ, I, 520. — Qualitas, I, 520. — Conscientia bona, I, 520. — Conscientia mala, I, 520.

Dicta ss. patrum, I, 520. — Qualitas, I, 520. — Necessitas, I, 521. — Utilitas, I, 521. — Jucunditas, I, 521. — Conscientia mala, I, 522.

Ex libello de imitatione christi, I, 523.

Exempla catholica externa, I, 523. — Conscientia bona, I, 523. — Conscientia mala, I, 524.

Exempla domestica, I, 525.

Exempla profana, I, 525.

Similitudines, I, 526. — Conscientia bona, I, 526. — Qualitas, I, 526. — Utilitas, I, 526. — Jucunditas, I, 526. — Conscientia mala, I, 526.

Motiva, I, 527. — Ad conscientiam rectificandam, I, 527. — Est Deus noster optimus, I, 527. — Consiliarius optimus, I, 527. — Optimus pædagogus, I, 527. — Judex severissimus, I, 527. — Optimus consolator, I, 527. — Optimus advocatus, I, 527.

Media, I, 527. — Ad conscientiam purificandam, I, 527. — Accurata sensuum custodia, I, 527. — Frequens discussio conscientiæ, I, 527. — Creber confessionis usus, I, 527. — Seipsum ut templum Dei et habitationem considerare, I, 527. — Amor sincerus B. Virginis, I, 527. — Prompta acceptatio correctionis, I, 527.

Ascetica, I, 527.

Conceptus prædicabiles, I, 528.

Alii conceptus prædicabiles, I, 530. — Conscientia bona, I, 530. — Conscientia mala, I, 531. — Conscientia discutienda, I, 532.

Miscellanea, I, 532. — Qualitas, I, 532. — Utilitas, I, 533. — Dignitas, I, 533. — Jucunditas, I, 533. — Conscientia mala, I, 533.

AXIOMATA, I, 533.

AUCTORES, I, 533.

CONSILIUM.

ESSENTIA, I, 533. — Definitio, I, 533. — Divisio, I, 534.

DICTA S. SCRIPTURÆ, I, 534. — Consilii divini qualitas, I, 534. — Consilii humani qualitas, I, 534. — Utilitas, I, 534.

DICTA SS. PATRUM, I, 534. — Qualitas, I, 534. — Necessitas, I, 534. — Utilitas, I, 535.

EXEMPLA, I, 535.

EXEMPLA PROFANA, I, 536.

SIMILITUDINES, I, 536. — Qualitas, I, 536. — Necessitas, I, 536. — Consilii mali damnum, I, 536.

MOTIVA, I, 536.

MEDIA, I, 537. — Oratio, I, 537. — Alios libenter audire, I, 537. — Historiarum lectio frequens et accurata, I, 537. — Libertas ab inordinatis affectibus, I, 537. — Fuga præcipitantiae, I, 537.

ASCETICA, I, 537.

MISCELLANEA, I, 538. — Qualitas, I, 538. — Necessitas, I, 539. — Utilitas, I, 539.

AXIOMATA, I, 539.

AUCTORES, I, 539.

APPENDIX DE CONSILIO IN SPECIE, I, 540. — Consilia circa vocationem ad certum vitæ statum, I, 540. — i. Consilium, I, 540. Petitio et responsio, I, 540. — ii. Consilium, I, 541. Petitio et responsio, I, 541. — iii. Consilium, I, 543. Petitio et responsio, I, 543. — iv. Consilium, I, 544. Petitio et responsio, I, 544. — v. Consilium, I, 545. Petitio et responsio, I, 545. — vi. Consilium, I, 546. Petitio et responsio, I, 546. — vii. Consilium, I, 546. Petitio et responsio, I, 546. — viii. Consilium, I, 548. Petitio, I, 548. Responsio, I, 549. — ix. Consilium, I, 550. Petitio, I, 550. Responsio, I, 550.

CONSILIA CIRCA VITAM RELIGIOSE PERFECTIONI CONFORMEM INSTITUENDAM, I, 551. — i. Consilium, I, 551. Petitio et responsio, I, 551. — ii. Consilium, I, 553. Petitio et responsio, I, 553. — iii. Consilium, I, 554. Petitio et responsio, I, 554. — iv. Consilium, I, 555. Petitio et responsio, I, 555. — v. Consilium, I, 556. Petitio et responsio, I, 556. — vi. Consilium, de tentationibus sustinendis, I, 558. Petitio et responsio, I, 558. — vii. Consilium, de mortificationibus et pœnitentiæ operibus, I, 560. Petitio et responsio, I, 560. — viii. Consilium, de professione edenda, I, 561.

Petitio et responsio, I, 561. — ix. Consilium, circa officii acceptionem, I, 563. Petitio et responsio, I, 563. — x. Consilium, circa favorem superborum non ambiendum, I, 563. Petitio et responsio, I, 563. — xi. Consilium, circa severitatem superiorum tolerandam, I, 564. Petitio et responsio, I, 564. — xii. Consilium, circa persecutiones tolerandas, I, 564. Petitio, I, 564. Responsio, I, 565. — xiii. Consilium, circa pacem animi quærendam, I, 565. Petitio et responsio, I, 565. — xiv. Consilium, circa renovationem spiritus instituendam, I, 566. Petitio et responsio, I, 566. — xv. Consilium, circa recreationem instituendam, I, 567. Petitio et responsio, I, 567. — xvi. Consilium, circa missionem indicam petendam, I, 569. Petitio et responsio, I, 569.

CONSILIA AD VITAM IN SÆCULO RECTE INSTITUENDAM, I, 570. — i. Consilium circa perfectionem sæcularium, I, 570. Petitio et responsio, I, 570. — ii. Consilium, circa opera quotidiana rite perficienda, I, 570. Petitio, I, 570. Responsio, I, 571. — iii. Consilium, circa intentionem faciendam, I, 571. Petitio et responsio, I, 571. — iv. Consilium, circa negotia perficienda, I, 574. Petitio et responsio, I, 574. — v. Consilium, de vera devotione procuranda, I, 577. Petitio et responsio, I, 577. — vi. Consilium, de communionis frequentia, I, 580. Petitio, I, 580. Responsio, I, 580. — vii. Consilium, de confessione generali facienda, I, 583. Petitio et responsio, I, 583. — viii. Consilium, circa congregationes ineundas, I, 586. Petitio et responsio, I, 586. — ix. Consilium, circa tribulationes perferendas, I, 587. Petitio et responsio, I, 587.

CONSOLATIO.

ESSENTIA, I, 589. — Definitio, I, 589. — Divisio, I, 589.

DICTA S. SCRIPTURÆ, I, 589. — Consolationes cœlestes, I, 589. — Consolationes humanæ, I, 589.

DICTA SS. PATRUM, I, 589. — Qualitas, I, 589.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, I, 590.

EXEMPLA, I, 591.

EXEMPLA DOMESTICA, I, 591.

EXEMPLA PROFANA, I, 592.

SIMILITUDINES, I, 592. — Qualitas, I, 592. — Utilitas, I, 593.

MEDIA, I, 593. — Patientia in tribulationibus, I, 593. — Luctus et dolor de peccatis, I, 593. — Alienarum miseriarum consolatio, I, 593. — Bonorum a Deo acceptorum memoria, I, 593. — Finis celeriter secuturi cogitatio, I, 593. — Præmeditatio malorum,

I, 593. — *Dispositionis divinæ ponderatio*, I, 593.

ASCETICA, I, 593.

MISCELLANEA, I, 594. — *Qualitas*, I, 594.

AUCTORES, I, 594.

CONSUEITUDO.

ESSENTIA, I, 594. — *Definitio*, I, 594. — *Divisio*, I, 594. — *Gradus*, I, 595.

Dicta s. *Scripturæ*, I, 595. — *Qualitas*, I, 595. — *Utilitas*, I, 595. — *Damnum*, I, 595.

Dicta ss. *Patrum*, I, 595. — *Qualitas*, I, 595. — *Damnum*, I, 595. — *Jucunditas*, I, 596.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, I, 596.

EXEMPLA CATHOLICA, I, 596. — *Correcta*, I, 597. — *Pœna*, I, 598.

EXEMPLA PROFANA, I, 599.

SIMILITUDINES, I, 599.

MOTIVA, I, 600. — *Ad consuetudinem malam tollendam*, I, 600.

MEDIA, I, 600. — *Oratio*, I, 600. — *Contrariæ consuetudinis procuratio*, I, 600. — *Generosa victoria sui*, I, 600. — *Amor Dei*, I, 600. — *Sincera confessio*, I, 601. — *Consilium et auxilium viri prudentis*, I, 601. — *Recta opinio de falsitate objecti tantopere concupiti*, I, 601.

ASCETICA, I, 601.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, I, 602.

MISCELLANEA, I, 602. — *Qualitas*, I, 602. — *Damnum*, I, 602.

AXIOMATA, I, 603.

AUCTORES, I, 603.

CONTRITIO.

ESSENTIA, I, 603. — *Definitio*, I, 603. — *Divisio*, I, 603.

Dicta s. *Scripturæ*, I, 604. — *Qualitas*, I, 604. — *Utilitas*, I, 604.

Dicta ss. *Patrum et Doctorum*, I, 604. — *Qualitas*, I, 604. — *Necessitas*, I, 604. — *Utilitas*, I, 604. — *Facilitas*, I, 605.

EXEMPLA SACRA, I, 605. — *Qualitas*, I, 605. — *Necessitas*, I, 606. — *Utilitas*, I, 606.

MOTIVA, I, 610. — *Valor et pretium cordis, veraciter pœnitentis apud Deum*, I, 610. — *Deus tam patienter expectat nostram contritionem*, I, 610.

MEDIA, I, 610. — *Gratia Dei sedulo implo-rata*, I, 610. — *Peccati magnitudo demon-strata*, I, 610.

ASCETICA, I, 611.

MISCELLANEA, I, 611. — *Qualitas*, I, 611. — *Æquitas*, I, 611. — *Utilitas*, I, 612.

TOMUS V.

CRUX.

ESSENTIA, I, 613. — *Definitio*, I, 613. — *Divisio*, I, 613. — *Actus*, I, 613.

Dicta s. *Scripturæ*, I, 613. — *Qualitas*, I, 613. — *Necessitas*, I, 614. — *Æquitas*, I, 614. — *Utilitas*, I, 614. — *Dignitas*, I, 614. — *Jucunditas*, I, 615.

Dicta ss. *Patrum*, I, 615. — *Qualitas*, I, 615. — *Necessitas*, I, 615. — *Utilitas*, I, 615. — *Æquitas*, I, 616. — *Dignitas*, I, 616.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, I, 617. — *Qualitas*, I, 617. — *Necessitas*, I, 617. — *Æquitas*, I, 617. — *Utilitas*, I, 617. — *Dignitas*, I, 617. — *Jucunditas*, I, 617.

EXEMPLA, I, 617. — *Qualitas*, I, 617. — *Æquitas*, I, 618. — *Utilitas*, I, 618. — *Dignitas*, I, 619. — *Jucunditas*, I, 619.

EXEMPLA DOMESTICA, I, 619. — *Qualitas*, I, 619. — *Utilitas*, I, 620. — *Jucunditas*, I, 620.

SIMILITUDINES, I, 620. — *Qualitas*, I, 620. — *Necessitas*, I, 621. — *Æquitas*, I, 621. — *Utilitas*, I, 621. — *Dignitas*, I, 622. — *Jucunditas*, I, 622.

MOTIVA, I, 622. — *Ad crucem patienter ferendam*, I, 622. — *Necessitas*, I, 622. — *Æquitas*, I, 623. — *Utilitas*, I, 623. — *Dignitas*, I, 623. — *Jucunditas*, I, 623. — *Securitas*, I, 623.

MEDIA, I, 623. — *Ad crucem levius ferendam*, I, 623. — *Præmeditatio*, I, 623. — *Oratio*, I, 623. — *Communio sacra*, I, 623. — *Consideratio providentiæ Dei*, I, 623. — *Consideratio peccatorum suorum*, I, 623. — *Consideratio Passionis Christi*, I, 624. — *Consideratio præmii*, I, 624. — *Consideratio pœnæ infernalis*, I, 624. — *Consideratio amoris*, I, 624.

ASCETICA, I, 624.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, I, 625.

MISCELLANEA, I, 627. — *Qualitas*, I, 627. — *Necessitas*, I, 627. — *Æquitas*, I, 627. — *Utilitas*, I, 627. — *Dignitas*, I, 628.

AXIOMATA, I, 628.

AUCTORES, I, 628.

CUSTODIA

OCULORUM.

ESSENTIA, III, 439. — *Definitio*, III, 439. — *Divisio*, III, 439. — *Actus*, III, 439.

Dicta s. *Scripturæ*, III, 440. — *Qualitas*, III, 440. — *Necessitas*, III, 440. — *Utilitas*, III, 440. — *Dignitas*, III, 441.

Dicta ss. Patrum et Doctorum, III, 441. — Qualitas, III, 441. — Necessitas, III, 442. — Dignitas, III, 444. — Jucunditas, III, 444.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, III, 444.

EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, III, 444. — Qualitas, III, 444. — Necessitas, III, 449. — Utilitas, III, 449. — Poenæ neglectæ oculorum custodiæ, III, 449.

EXEMPLA DOMESTICA, III, 450.

EXEMPLA PROFANA, III, 451.

SIMILITUDINES, III, 452. — Qualitas, III, 452. — Necessitas, III, 452. — Æquitas, III, 453. — Utilitas, III, 453.

MOTIVA, III, 453. — Voluntas Christi, III, 453. — Deus habitat in corde nostro, III, 453. — Deus homini os sublime dedit, cælum intueri jussit et ad cælum tollere vultus, III, 453. — Vagi oculi virtutis periculum, III, 454. — Est mater devotionis, III, 454. — Et Ethnici hoc suadebant, III, 454. — Ipsa natura hoc commendat, III, 454. — Objecta jucunda sunt deceptorum, III, 454. — Conducit ad quietem animi, III, 454.

MEDIA, III, 454. — Dei et cæli considerare pulchritudinem, III, 454. — Christi erga nos amorem ponderare, III, 454. — Omnia ut stercora habere, III, 454. — Gaudium ex visione beatifica considerare, III, 454. — Curiositatem interiorem compescere, III, 454. — Perpendere infirmitatem oculorum ex qua ea damna, III, 454. — Peccata sua considerare, III, 455. — Fuga muliebris aspectus, III, 455. — Æternam retributionem ponderare, III, 455.

ASCETICA, III, 455.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, III, 456.

ALII CONCEPTUS, III, 457. — Qualitas, III, 457. — Necessitas, III, 458. — Utilitas, III, 459.

MISCELLANEA, III, 460. — Qualitas, III, 460. — Necessitas, III, 461. — Utilitas, III, 461.

AXIOMATA, III, 461.

AUCTORES, III, 461.

DÆMON.

ESSENTIA, I, 628. — Definitio, I, 628. — Divisio, I, 629. — Gradus, I, 629.

Dicta s. Scripturæ, I, 629.

Dicta ss. Patrum et Doctorum, I, 629. — Qualitas, I, 629. — Fuga, I, 631.

EXEMPLA SACRA, I, 631. — Qualitas, I, 631.

SIMILITUDINES, I, 636. — Qualitas, I, 636.

MOTIVA, I, 638. — Ad Dæmonem odio habendum, I, 638. — Diabolus astutissimus est, I, 638. — Occultissimus, I, 638. — Terribilissimus, I, 638. — Superbissimus, I, 639. — Furiosissimus, I, 639. — Invidiosissimus, I, 639.

MEDIA, I, 639. — Ad Dæmonis insidias cavendas, I, 639. — Oratio, I, 639. — Christi præsentiae cogitatio, I, 639. — Charitas fraternalis, I, 639. — Subjectio, I, 639. — Vigilantia, I, 640. — Compunctio, I, 640. — Confidentialis propriæ objectio, I, 640. — Verbum Dei, I, 640. — Terrenarum rerum contemptus, I, 640. — In principio fortiter resistere, I, 640.

ASCETICA, I, 640.

MISCELLANEA ET CONCEPTUS PRÆDICABILES, I, 644. — Qualitas, I, 644. — Damnum, I, 649.

DESPERATIO.

ESSENTIA, I, 650. — Definitio, I, 650. — Divisio, I, 650.

Dicta s. Scripturæ, I, 650. — Qualitas, I, 650. — Damnum, I, 650.

Dicta ss. Patrum et Doctorum, I, 650. — Fuga, I, 650. — Damnum, I, 651.

EXEMPLA SACRA, I, 651. — Desperatio punita, I, 651. — Desperatio correctata, I, 656.

EXEMPLA PROFANA, I, 660.

SIMILITUDINES, I, 662.

MOTIVA, I, 662. — Ad fugiendam desperationem, I, 662. — Mortem æternam animæ affert, I, 662. — Deus quocumque tempore paratus est ad ignoscendum, I, 662. — Adhuc in stadio sumus, I, 662. — Nemo Deum amittit nisi qui sponte dimittit, I, 663.

MEDIA, I, 663. — Fiducia in Christum, I, 663. — Fiducia erga B. Virginem, I, 663. — Fiducia ad S. Angelum custodem, I, 663. — Misericordia Dei considerata, I, 663. — Oratio, I, 664. — Exempla eorum qui ex gravissimis peccatis emergerunt, I, 664. — Pœnitentia, I, 664. — Ad Patrem quemdam spirituales confugere, I, 664.

ASCETICA, I, 664.

MISCELLANEA ET CONCEPTUS PRÆDICABILES, I, 666.

DETRACTIO.

ESSENTIA, I, 671. — Definitio, I, 671. — Divisio, I, 671. — Actus, I, 671.

Dicta s. Scripturæ, I, 671. — Qualitas, I, 671. — Damnum, I, 671.

Dicta ss. Patrum et Doctorum, I, 672. — Qualitas, I, 672. — Damnum, I, 673. — Fuga, I, 673.

EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, I, 674. — Qualitas, I, 674. — Fuga, I, 674. — Damnum, I, 676.

EXEMPLA DOMESTICA, I, 677.

EXEMPLA PROFANA, I, 678.

SIMILITUDINES, I, 678. — Qualitas, I, 678. — Fuga, I, 679. — Damnum, I, 679.

MOTIVA, I, 680. — Dei exemplum, I, 680. — Christi exemplum, I, 680. — Damna ab hoc vitio solita creari, I, 681. — Turpitudine hujus vitii, I, 681. — Pericula detractationis, I, 681.

ALIA MOTIVA, I, 682. — Hoc vitium gravius furto, I, 682. — S. S. Patres homicidæ detractores cœquant, I, 682. — Charitatem directe impugnatur, I, 682. — Gravissima damna inferunt, I, 682. — Perpetuum animæ anxietatem et tristitiam creat, I, 682. — Difficillime curatur hoc vitium, I, 682. — Vilissimum et lustissimum est, I, 683.

MEDIA, I, 683. — Dilectio proximi, I, 683. — Correctio seria, I, 683. — Pœnitentia celerata, I, 683. — Humiliatio profunda, I, 683. — Respectus humani contemptus, I, 683. — Diversio sermonis, I, 683. — Tristitia vultus, I, 684. — Oblivio absentium hominum, I, 684. — Bona locutio de detractante, I, 684. — Depositio curæ de aliis ad se non pertinentibus, I, 684. — Auditio negata, I, 684. — Radicem tollere, I, 684. — Seipsum et suos defectus inspicere, I, 684. — Fugere societatem detractorum, I, 685. — Non cito credere narrantibus, I, 685. — Sermonem alio derivare, I, 685.

ASCETICA, I, 685.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, I, 687.

ALII CONCEPTUS PRÆDICABILES, I, 688. — Fuga, I, 689. — Damnum, I, 690.

MISCELLANEA, I, 691. — Qualitas, I, 691. — Damnum, I, 692.

AXIOMATA, I, 692.

AUCTORES, I, 692.

DEUS.

ESSENTIA, I, 693. — Definitio, I, 693. — Attributa, I, 693. — Trinitas personnarum, I, 693. — Processiones, I, 693. — Missiones, I, 693. — Operationes, I, 693.

DICTA S. SCRIPTURÆ, I, 693. — Dei existentia, I, 693. — Unitas, I, 693. — Perfectio, I, 693. — Potentia, I, 694. — Omniscientia, I, 694. — Justitia, I, 694. — Immensitas, I, 694. — Immutabilitas, I, 694. — Æternitas, I, 694. — Amor erga homines, I, 694.

DICTA SS. PATRUM ET DOCTORUM, I, 694. — Existentia, I, 694. — Unitas, I, 694. — Trinitas, I, 694. — Perfectio, I, 695. — Bonitas, I, 695. — Justitia, I, 695. — Immensitas, I, 695. — Sapientia et omniscientia, I, 696.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, I, 696.

EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, I, 696. — Utilitas, I, 696. — Trinitas, I, 696. — Omnipotentia, I, 598. — Justitia, I, 699. — Existentia, I, 699. — Dignitas, I, 699.

EXEMPLA DOMESTICA, I, 700.

EXEMPLA PROFANA, I, 700.

SIMILITUDINES, I, 701. — Dei unitas, I, 701. — Trinitas, I, 701. — Perfectio, I, 701. — Cognitio, I, 701.

MOTIVA, I, 702. — Ad Deum colendum, I, 702. — Est Deus creator noster, I, 702. — Est conservator noster, I, 702. — Est glorificator noster, I, 702. — Est præmiator noster, I, 702. — Est imperator noster, I, 702. — Ad Trinitatem colendam, I, 702. — Ad imaginem Trinitatis creati sumus, I, 702. — Cor nostrum triangulare Trinitas sola implere potest, I, 702. — Omnia ad astra Trinitati sunt communia et ad nostram utilitatem diriguntur, I, 702.

MEDIA, I, 702. — Ad cognoscendum Deum, I, 702. — Observatio mandatorum, I, 702. — Familiaritas et amicitia cum Deo per frequentem orationem, I, 702. — Mundities cordis, I, 702. — Abdicatio amoris erga creaturas, I, 702. — Ad serviendum Deo, I, 702.

ASCETICA, I, 703.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, I, 704. — De Deo uno, I, 704. — De Trinitate, I, 706.

MISCELLANEA, I, 707. — De Deo, I, 707.

AUCTORES, I, 708.

MISERICORDIA DEI, v. misericordia.

PROVIDENTIA DEI, v. providentia.

PRÆSENTIA DEI, v. præsentia.

DILECTIO.

INIMICORUM.

ESSENTIA, II, 1. — Definitio, II, 1. — Actus, II, 1.

DICTA S. SCRIPTURÆ, II, 1. — Qualitas, II, 1. — Necessitas, II, 2. — Æquitas, II, 2. — Utilitas, II, 2. — Media, II, 2.

DICTA SS. PATRUM ET DOCTORUM, II, 2. — Qualitas, II, 2. — Necessitas, II, 3. — Æquitas, II, 3. — Utilitas, II, 4. — Facilitas, II, 4. — Dignitas, II, 5.

EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, II, 6. — Pœnæ neglectæ dilectionis inimicorum, II, 12.

EXEMPLA DOMESTICA, II, 13.

EXEMPLA PROFANA, II, 15.

SIMILITUDINES, II, 16. — Necessitas, II, 17. — Æquitas, II, 17. — Utilitas, II, 17.

MOTIVA, II, 18. — Sancti plurimi nos suo exemplo docuerunt, II, 18. — Sic conducit

ad Diabolum vincendum, II, 18. — Conducit ad propriam famam et gloriam augendam Deumque nobis conciliat, II, 18. — Inimicum nobis conciliat, II, 19. — Ipsi cœli nos incitant, II, 19. — Alia impensata nos ad id ipsum excitant, II, 19. — Irrationabilia animalia quoque nos sic docent, II, 19. — Vindicatores sunt Deo et hominibus exosi sunt II, 19. — Propter Deum etiam non merenti inimico condonare debemus, II, 19.

MEDIA, II, 19. — Christi exemplum et imperium assidue ob oculos ponere, II, 20. — Eucharistiam frequenter sumere ad obtinendam hanc dilectionem, II, 20. — Considerare proximum ut Christi sanguine redemptum, II, 20. — Perpendere quod parcere est nobilissimum vindictæ genus, II, 20. — Justitiæ Dei vindictam committere, II, 20. — Novissimorum et mortis assidue meminisse, II, 20. — Amanitum graviora libenter tolerantium exemplum proponere, II, 20. — Dei ignoscentis exemplum considerare, II, 21.

ASCETICA, II, 21.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 21.

ALII CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 23.

MISCELLANEA, II, 26.

AXIOMATA, II, 28.

AUCTORES, II, 28.

DILECTIO.

PROXIMI.

ESSENTIA, II, 28. — Definitio, II, 28. — Regula, II, 28. — Actus, II, 29.

DICTA S. SCRIPTURÆ, II, 29. — Natura, II, 29. — Necessitas, II, 29. — Utilitas, II, 30. — Dignitas, II, 30. — Jucunditas II, 30.

DICTA SS. PATRUM ET DOCTORUM, II, 30. — Qualitas, II, 30. — Ordo, II, 31. — Necessitas, II, 31. — Utilitas, II, 32. — Jucunditas, II, 32. — Æquitas, II, 32. — Dignitas, II, 33. — Actus correctionis, II, 33.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, II, 34.

EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, II, 34. — Dilectio conjugalit II, 40. — Dilectio materna, II, 41. — Dilectio filialis, II, 42. — Dilectio fraterna, II, 43. — Dilectio servilis II, 44.

EXEMPLA DOMESTICA, II, 44.

EXEMPLA PROFANA, II, 46.

SIMILITUDINES, II, 47. — Natura, II, 47. — Utilitas, II, 47. — Necessitas, II, 48. — Dignitas, II, 48.

ALIÆ SIMILITUDINES, II, 48. — Necessitas, II, 49.

MOTIVA, II, 49. — Exemplum Christi, II, 49. Exemplum Angelorum, II, 49. — Exempla Sanctorum, II, 49. — Mandatum Christi, II, 49. — Fraternitas, II, 49. — Humanitas, II, 49. — Necessitas, II, 49. — Jucunditas, II, 49. — Severitas, II, 49. — Utilitas, II, 49.

MEDIA, II, 50. — Amor Dei, II, 50. — In omnibus hominibus Christum intueri, II, 50. — Cupiditatem omnium rerum terrenarum deponere, II, 50. — Obedientiæ studium, II, 50. — Considerare frequenter damna, II, 50.

ASCETICA, II, 50.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 54.

ALII CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 55. — Qualitas, II, 55. — Actus correctionis, II, 60.

MISCELLANEA, II, 62.

AXIOMATA, II, 64.

AUCTORES, II, 64.

DISCORDIA.

ESSENTIA, II, 64. — Definitio, II, 64. — Actus, II, 64.

DICTA S. SCRIPTURÆ, II, 64. — Qualitas, II, 64. — Damnum, II, 64.

DICTA SS. PATRUM, II, 65. — Qualitas, II, 65. — Damnum, II, 65.

EXEMPLA CATHOLICA, II, 65. — Qualitas, II, 65. — Fuga, II, 66. — Damnum, II, 67.

EXEMPLA DOMESTICA, II, 67.

SIMILITUDINES, II, 67. — Qualitas, II, 67. — Damnum, II, 68.

MOTIVA, II, 68. — Diabolicum est vitium, II, 68. — Stultissimum est, II, 68. — Nocentissimum, II, 68. — Summum impedimentum orationi affert, II, 68. — Plurimorum vitiorum est radix, II, 68. — Mali homines ad patrandum malum sunt concordēs, II, 68. — Præstat honeste vinci quam periculose et nefarie vincere, II, 68.

MEDIA, II, 68. — Virtuti charitatis studere, II, 68. — Silentium tenere dum alter contendit, II, 68. — Cedere loco, II, 69. — Cito componere, II, 69. — Castigatio seria, II, 69.

ASCETICA, II, 69.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 69.

MISCELLANEA, II, 70. — Qualitas, II, 70. — Damnum, II, 70.

AXIOMATA, II, 71.

AUCTORES, II, 71.

DIVITIÆ

ESSENTIA, II, 71. — Definitio, II, 71. — Divisio, II, 71.

Dicta s. scripturæ, II, 71. — Qualitas, II, 71. — Fuga, II, 71. — Damnum, II, 72. Dicta ss. patrum, II, 72. — Qualitas, II, 72. — Fuga, II, 72. — Damnum, II, 72.

EXEMPLA, II, 73.

SIMILITUDINES, II, 73. — Qualitas, II, 73. — Damnum, II, 74.

MOTIVA, II, 74. — Ad divitias spernendas, II, 74. — Impediunt a servitio Dei, II, 74. — Impediunt ab oratione, II, 74. — Impediunt ab animi libertate, II, 74. — Impediunt quietem et jucunditatem animi, II, 74. — Impediunt a regno cœlorum, II, 74.

ASCETICA, II, 75.

MISCELLANEA, II, 75. — Qualitas, II, 75. — Damnum, II, 75. — Fuga, II, 75.

AUCTORES, II, 75.

DUBIUM

DUBIA ASCETICA, II, 76.

DUBIA CIRCA PERFECTIONEM IN GENERE, II, 76.

— I. Dubium, an omnes homines ad perfectionem sint vocati? II, 76. Solutio, II, 76. — II. Dubium, in quo consistat perfectio hominis? II, 76. Solutio, II, 76. — III. Dubium, cur tres viæ perfectionis assignentur? II, 77. Solutio, II, 77. — IV. Dubium, annon perfectio ex aspera tractatione corporis recte colligatur? II, 77. Solutio II, 77. — V. Dubium, quid sit omnia relinquere? II, 78. Solutio, II, 78. — VI. Dubium, an peccata ex fragilitate admissa perfectioni obstant? II, 79. Solutio II, 79. — VII. Dubium, an summam perfectionem mox ab initio sui ingressus in religionem sectari liceat? II, 79. Solutio, II, 79. — VIII. Dubium, de regularum observatione procuranda, II, 80. Solutio, II, 80.

DUBIA CIRCA VIAM PURGATIVAM, II, 80. —

I. Dubium, an omnia peccata venialia vitari queant? II, 80. Solutio, II, 80. — II. Dubium, an defectus quotidiani ex fragilitate commissi multum angere non debeant? II, 80. Solutio, II, 81. — III. Dubium, an defectus quotidiani divinam munificentiam suspendant? II, 81. Solutio, II, 81. — IV. Dubium, cur inutilibus malisque cogitationibus Deus animam vexari patiatur? II, 82. Solutio, II, 82. — V. Dubium, an cognoscere possit homo se esse in gratia, II, 83. Solutio, II, 83. — VI. Dubium, de confessione, II, 83. Solutio, II, 84. — VII. Dubium, de longis confessionibus, II, 84. Solutio, II, 84. — VIII. Dubium, an relapsus in imperfectiones arguat nullum profectum in perfectione? II, 84. Solutio, II, 84. — IX. Dubium, de mortis desiderio, II, 85. Solutio, II, 85. — X. Dubium, de mediis ad mortem bo-

nam appetendam, II, 85. Solutio, II, 85. — XI. Dubium de iudicii externi timore moderando, II, 85. Solutio, II, 86. — XII. Dubium, de purgatorio vitando, II, 86. Solutio, II, 86. — XIII. Dubium, quæ animæ prius liberandæ, II, 86. Solutio, II, 86. — XIV. Dubium, quomodo viventes in infernum descendere debeamus? II, 87. Solutio, II, 87.

DUBIA CIRCA VIAM ILLUMINATIVAM, II, 87. —

I. Dubium, de virtute in genere, II, 87. Solutio, II, 87. — II. Dubium, cur omnis gloria filia regis ab intus? II, 88. Solutio, II, 88. — III. Dubium, cur sola virtus mater gloriæ dicatur, II, 88. Solutio, II, 88. — IV. Dubium, cur virtus optima pars hominis dicatur? II, 89. Solutio, II, 89. — V. Dubium, cur virtus sit optimus cultus Dei? II, 89. Solutio, II, 89. — VI. Dubium, de fide, II, 89. Solutio, II, 89. — VII. Dubium, de spei virtute, II, 90. Solutio, II, 90. — VIII. Dubium, de charitate Dei, II, 90. Solutio, II, 90. — IX. Dubium, de prudentia, II, 91. Solutio, II, 91. — X. Dubium, de oratione, II, 91. Solutio, II, 91. — XI. Dubium, de humilitate, II, 92. Solutio, II, 92. — XII. Dubium, de eadem humilitate, II, 92. Solutio, II, 92. — XIII. Dubium, de minorum cura et electione, II, 93. Solutio, II, 93. — XIV. Dubium, de paupertatis virtute, II, 93. Solutio, II, 93. — XV. Dubium, de castitatis virtute, II, 94. Solutio, II, 94. — XVI. Dubium, de obedientiæ virtute, II, 94. Solutio, II, 94. — XVII. Dubium, de modestiæ virtute, II, 95. Solutio, II, 95. — XVIII. Dubium, de patientiæ virtute, II, 95. Solutio, II, 95. — XIX. Dubium, de eadem, II, 96. Solutio, II, 96. — XX. Dubium, de eadem, II, 96. Solutio, II, 96. — XXI. Dubium, de eadem, II, 96. Solutio, II, 96. — XXII. Dubium, de eadem, II, 97. Solutio, II, 97.

DUBIA DE AD VIAM UNITIVAM PERTINENTIBUS, II,

97. — I. Dubium, de devotione, II, 97. Solutio, II, 97. — II. Dubium, de eadem, II, 98. Solutio, II, 98. — III. Dubium, de eadem, II, 99. Solutio, II, 99. — IV. Dubium, de eadem, II, 99. Solutio, II, 99. — V. Dubium, de liberalitate erga Deum, II, 100. Solutio, II, 100. — VI. Dubium, de Deo super omnia diligendo, II, 101. Solutio, II, 101. — VII. Dubium, de unione cum Deo, II, 101. Solutio, II, 101. — VIII. Dubium, de gustatione Dei, II, 102. Solutio, II, 102. — IX. Dubium, de familiaritate cum Deo, II, 102. Solutio, II, 102. — X. Dubium, de Deo solo amando, II, 102. Solutio, II, 102. — XI. Dubium, de compensatione amoris divini, II, 103. Solutio, II, 103. — XII. Dubium, quod omnia copia quæ Deus non est, egestas sit, II, 103. Solutio, II, 103. — XIII. Dubium,

de sermocinatione Dei cum simplicibus, II, 104. Solutio, II, 104. — xiv. Dubium, de Deo super omnia amando, II, 105. Solutio, II, 105.

DE DUBIIS MISCELLANEIS, II, 105. — i. Dubium, de patrocinii B. Virginis efficacia, II, 105. Solutio, II, 105. — ii. Dubium, de Sanctorum cultu optimo, II, 106. Solutio, II, 106. — iii. Dubium, de officio recte obeundo, II, 106. Solutio, II, 106. — iv. Dubium, de modo officii recte obeundi, II, 107. Solutio, II, 107. — v. Dubium, de perpetuo gaudio, II, 108. Solutio, II, 108. — vi. Dubium, de sensibili consolatione, II, 108. Solutio, II, 108. — vii. Dubium, de mortificatione, II, 110. Solutio, II, 110. — viii. Dubium, de fidelitate, II, 111. Solutio, II, 111. — ix. Dubium, de abstinence et sustentia, II, 112. Solutio, II, 112. — x. Dubium, de zelo et scientia jungendis, II, 113. Solutio, II, 113. — xi. Dubium, de respectu humano, II, 114. Solutio, II, 114. — xii. Dubium, de infirmitatis utilitate, II, 114. Solutio, II, 114. — xiii. Dubium, de violentia ad cælum obtinendum necessaria, II, 116. Solutio, II, 116. — xiv. Dubium, de habitu religioso, II, 116. Solutio, II, 116. — xv. Dubium, de vita occulta, II, 117. Solutio, II, 117. — xvi. Dubium, de votorum renovatione, II, 118. Solutio, II, 118. — xvii. Dubium, de eodem, II, 119. Solutio, II, 119. — xviii. Dubium, de tempore, II, 119. Solutio, II, 119. — xix. Dubium, de fervore, II, 120. Solutio, II, 120. — xx. Dubium, de affectibus, II, 121. Solutio, II, 121. — xxi. Dubium, de exempli efficacia, II, 122. Solutio, II, 122. — xxii. Dubium, de iudiciis humanis, II, 123. Solutio, II, 123. — xxiii. Dubium, de alienorum bonorum participatione, II, 123. Solutio, II, 123. — xxiv. Dubium, de locutione, II, 124. Solutio, II, 124. — xxv. Dubium, de sancta stultitia, II, 125. Solutio, II, 125. — xxvi. Dubium, de corpore tractando, II, 126. Solutio, II, 126. — xxvii. Dubium, de castigatione corporis, II, 127. Solutio, II, 127. — xxviii. Dubium, de morbo desiderando, II, 127. Solutio, II, 127. — xxix. Dubium, de liberatione a morbo petenda, II, 128. Solutio, II, 128. — xxx. Dubium, de mediis in morbo adhibendis, II, 129. Solutio, II, 129. — xxxi. Dubium, de obedientia medico præstanda, II, 130. Solutio, II, 130. — xxxii. Dubium, de ciborum electione in morbo, II, 131. Solutio, II, 131. — xxxiii. Dubium, de bona voluntate, II, 132. Solutio, II, 132. — xxxiv. Dubium, de pietate, II, 133. Solutio, II, 133. — xxxv. Dubium, de habitatione animæ, II, 133. Solutio, II, 133.

EBRIETAS.

ESSENTIA, II, 134. — Definitio, II, 134. — Divisio, II, 134. — Actus, II, 134. — Signa ebrietatis, II, 134.

Dicta s. scripturæ, II, 134. — Fuga, II, 134.

Dicta ss. patrum, II, 135. — Qualitas, II, 135. — Fuga, II, 135. — Damnum, II, 135.

Exempla catholica, II, 137. — Damnum, II, 137.

Exempla profana, II, 141.

Similitudines, II, 141. — Qualitas, II, 141. — Damnum, II, 142.

Motiva, II, 142. — Est vitium nocentissimum, II, 142. — Gravissimum, II, 143. — Periculosissimum, II, 143. — Turpissimum, II, 143. — Curatu difficillimum, II, 143. — Morborum gravium causa, II, 143. — Vitam abbreviat, II, 143. — Libertatem eripit, II, 143. — Adducit finalem impoenitentiam, II, 143. — Insanabile est hoc vitium, II, 143.

Media, II, 144. — Abstinere a conviviis, II, 144. — Gratiam abstinendi a Deo petere, II, 144. — Paulatim sibi aliquid de potu subtrahere, II, 144. — Fellis in cruce Christo oblatis meminisse, II, 144. — Ebriorum mores et facta inspicere, II, 144. — Medium aliquod naturale ebrietatem impediens adhibere, II, 144.

Ascetica, II, 144.

Conceptus prædicabiles, II, 145.

Alii conceptus prædicabiles, II, 146. — Damnum, II, 146.

Miscellanea, II, 146. — Qualitas, II, 147. — Fuga, II, 148. — Damnum, II, 148.

Adagia, II, 149.

Auctores, II, 149.

EDUCATIO.

ESSENTIA, II, 149. — Definitio, II, 149. — Divisio, II, 149.

Dicta s. scripturæ, II, 149. — Qualitas, II, 149. — Utilitas, II, 150.

Dicta ss. patrum et doctorum, II, 150. — Qualitas, II, 150. — Necessitas, II, 151. — Utilitas, II, 152. — Dignitas, II, 153. — Æquitas, II, 153.

Exempla catholica, II, 153. — Qualitas, II, 153. — Damnum neglectæ educationis, II, 154. — Pœna filiorum parentes non reverentium, II, 155. — Filiorum bene educatorum observantia erga parentes, II, 157.

Exempla profana, II, 157. — Qualitas, II, 157. — Filiorum reverentia erga parentes, II, 158. — Exemplum brutorum, II, 159.

SIMILITUDINES, II, 159. — Qualitas, II, 159. — Jucunditas, II, 161. — Damnum malæ educationis, II, 161.

MOTIVA, II, 161. — Necessitas, II, 161. — Utilitas, II, 161. — Æquitas, II, 161. — Jucunditas, II, 161. — Damnum malæ educationis, II, 162.

MEDIA, II, 162. — Gratiae divinæ imploratio, II, 162. — Recta instituendi dispositio, II, 162. — Institutentis discreta directio, II, 162. — Vigilans custodia in removendis impedimentis, II, 162. — Exemplum parentum aut moderatorum, II, 162.

ASCETICA, II, 162.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 164.

ALII CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 165. — Qualitas, II, 165. — Æquitas, II, 165. — Necessitas, II, 165.

MISCELLANEA, II, 167. — Qualitas, II, 167. — Utilitas, II, 168.

AUCTORES, II, 168.

EVAGATIO

MENTIS.

ESSENTIA, II, 168. — Definitio, II, 168. — Divisio, II, 168. — Actus, II, 168.

Dicta s. scripturæ, II, 168. — Qualitas, II, 168. — Damnum, II, 169.

Dicta ss. patrum, II, 169. — Qualitas, II, 169. — Fuga, II, 169.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, II, 169.

EXEMPLA CATHOLICA, II, 170. — Qualitas, II, 170. — Fuga, II, 170. — Damnum, II, 170.

EXEMPLA DOMESTICA, II, 170. — Fuga, II, 170.

SIMILITUDINES, II, 171. — Qualitas, II, 171. — Damnum, II, 171.

MOTIVA, II, 171. — Impudentia hujus viti, II, 171. — Stultitia ejus, II, 171. — Irreverentia ejusdem, II, 171. — Lætitia Dæmonum ob ejusmodi distractiones concepta, II, 171.

MEDIA, II, 171. — Accurata præparatio, II, 171. — Puræ conscientiae studium, II, 171. — Imaginatio præsentiae Dei, II, 171. — Constantia in iis repellendis, II, 172. — Sensuum custodia, II, 172. — Spiritus Sancti invocatio, II, 172.

ASCETICA, II, 172.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 172.

MISCELLANEA, II, 174. — Qualitas, II, 174.

AUCTORES, II, 174.

EUCARISTIA.

ESSENTIA, II, 174. — Definitio, II, 174.

Dicta s. scripturæ, II, 175. — Necessitas, II, 175. — Utilitas, II, 175. — Jucunditas, II,

175. — Dignitas, II, 175. — Præparatio, II, 175.

Dicta ss. patrum et doctorum, II, 175. — Substantia et qualitas, II, 175. — Necessitas, II, 176. — Utilitas, II, 176. — Dignitas, II, 176. — Jucunditas, II, 177. — Veritas, II, 178. — Tempus sumendi, II, 179. — Modus sumendi, II, 179.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, II, 180. — Necessitas, II, 180. — Utilitas, II, 180. — Jucunditas, II, 180. — Dignitas, II, 181. — Frequentia sumptionis, II, 181.

EXEMPLA EXTERNA, II, 181. — Cultus, II, 181. — Jucunditas, II, 188. — Veritas, II, 188. — Eucharistia ministrata, II, 188.

EXEMPLA DOMESTICA, II, 189.

SIMILITUDINES, II, 190. — Qualitas, II, 191. — Utilitas, II, 191. — Veritas, II, 192. — Necessitas, II, 192. — Jucunditas, II, 192.

DISPOSITIO AD EUCARISTIAM SUMENDAM, II, 192.

MOTIVA, II, 193. — Utilitas ad Ecclesiam stabiliendam, II, 193. — Utilitas ad vires acquirendas, II, 193. — Utilitas ad unitatem et concordiam procurandam, II, 193. — Utilitas ad unionem cum Deo obtinendam, II, 193. — Ad roborandam animam, II, 193. — Ad vitam æternam promerendam, II, 194. — Ad bona temporalia acquirenda, II, 194. — Ad delicias animæ obtinendas, II, 194. — Ad perseverantiam tenendam, II, 194. — Ad Dæmones superandos, II, 194. — Ad liberalitatem nostram provocandam, II, 194.

ALIA MOTIVA, II, 195.

MEDIA, II, 195. — Ad amorem et cultum Eucharistiæ excitandum, II, 195. — Magna æstimatio, II, 195. — Frequens visitatio et conversatio, II, 195. — Crebra et digna realis sumptio, II, 195. — Sæpius iterata spiritalis communio, II, 196. — Frequens de hoc ss. Sacramento sermonicatio, II, 196. — Observatio festorum Eucharistiæ, II, 196. — Reverentia singularis Sacerdotibus exhibita, II, 196. — Ad eandem digne sumendam, II, 196. — Ardens desiderium, II, 196. — Evacuatio sui, II, 196. — Generosa victoria, II, 196. — Immaculatæ vitæ studium, II, 196. — Imploratio sanctorum ad supplendam suam indignitatem, II, 196. — Post communionem effusionis vitandæ studium, II, 197. — Mortificatio et castigatio carnis, II, 197.

ASCETICA, II, 197.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 200. — De Eucharistia secundum se, II, 200. — De Eucharistiæ fructibus, II, 201. — De dispositione ad Eucharistiam recipiendam, II, 202. — De frequentia communionis, II, 203. — De cultu publico seu processione ad honorem ss. Eucharistiæ instituta, II, 204.

ALII CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 205. — Qualitas, II, 205. — Utilitas, II, 205.
 MISCELLANEA, II, 207. — Qualitas, II, 207. — De Eucharistia secundum se, II, 207. — Effectus, II, 209.
 AUCTORES, II, 210.

EVANGELIUM.

INDEX CONCIONATORIUS IN EVANGELIA, v. *Index*, V, 117. — Index concionatorius in Evangelia Dominicarum, v. *Index*, V, 174.

EXAMEN

CONSCIENTIÆ.

ESSENTIA, II, 210. — Definitio, II, 210. — Divisio, II, 210. — Actus generalis examinationis, I, 210. — Actus examinationis particularis, II, 210.
 DICTA S. SCRIPTURÆ, II, 211. — Qualitas, II, 211. — Necessitas, II, 212. — Utilitas, II, 212.
 DICTA SS. PATRUM ET DOCTORUM, II, 212. — Qualitas, II, 212. — Necessitas, II, 212. — Utilitas, II, 213.
 EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, II, 213.
 EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, II, 213.
 EXEMPLA DOMESTICA, II, 213.
 EXEMPLA PROFANA, II, 214.
 SIMILITUDINES, II, 214. — Qualitas, II, 214. — Necessitas, II, 215. — Utilitas, II, 215.
 MOTIVA, II, 215. — Exemplum Dei, II, 215. — Exemplum Ethnicorum, II, 215. — Necessitas, II, 215. — Utilitas, II, 215. — Æquitas, II, 215. — Jucunditas, II, 215.
 MEDIA, II, 216. — Ad examen hoc diligenter faciendum, II, 216. — Æstimatio puritatis internæ, II, 216. — Amor Dei, II, 216. — Desiderium perfectionis, II, 216. — Timor judicii divini, II, 216. — Odium Satanæ, II, 216.
 ASCETICA, II, 216.
 CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 217.
 MISCELLANEA, II, 218. — Qualitas, II, 218. — Necessitas, II, 218.
 AUCTORES, II, 218.

EXEMPLUM.

ESSENTIA, II, 218. — Definitio, II, 218. — Divisio, II, 218. — Actus, II, 218.
 DICTA S. SCRIPTURÆ, II, 218. — Qualitas, II, 218. — Necessitas, II, 219. — Utilitas, II, 219. — Exemplum malum, II, 219.
 DICTA SS. PATRUM ET DOCTORUM, II, 219. — Qualitas, II, 219. — Necessitas, II, 220. —

Utilitas, II, 220. — Æquitas, II, 222. — Exemplum malum, II, 222.
 EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, II, 223.
 EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, II, 223. — Qualitas, II, 223. — Utilitas, II, 224.
 EXEMPLA DOMESTICA, II, 227.
 EXEMPLA PROFANA, II, 228.
 SIMILITUDINES, II, 228. — Qualitas, II, 228. — Necessitas, II, 229. — Utilitas, II, 229. — Exemplum malum, II, 230.
 MOTIVA, II, 230. — Conducunt ad glorificandum Deum, II, 230. — Ad lucrandum proximum est efficacissimum instrumentum, II, 230. — Conducunt ad humiliandum nos, II, 230. — Ad imitationem præclarorum factorum provocant II, 230. — Roborant in adversis, II, 230. — Consolantur in tribulationibus, II, 230. — Occasio sunt Sanctos summe honorandi, II, 230. — Christus suo exemplo commendavit, II, 230. — Conducunt ad convincendos infideles, II, 230.
 MEDIA, II, 231. — Amor Dei, II, 231. — Amor nostræ communitalis, II, 231. — Amor proximi, II, 231. — Amor ordinatus nostri ipsorum, II, 231.
 ASCETICA, II, 231.
 CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 232.
 ALII CONCEPTUS, II, 233. — Qualitas, II, 233. — Necessitas, II, 233. — Utilitas, II, 236.
 MISCELLANEA, II, 238. — Qualitas, II, 238. — Utilitas, II, 239.
 AXIOMATA, II, 239.
 AUCTORES, II, 239.

FAMA.

ESSENTIA, II, 239. — Definitio, II, 239. — Divisio, II, 239.
 DICTA S. SCRIPTURÆ, II, 239. — Necessitas, II, 239. — Utilitas, II, 240.
 DICTA SS. PATRUM, II, 240. — Necessitas, II, 240.
 EXEMPLA, II, 240.
 SIMILITUDINES, II, 241. — Qualitas, II, 241. — Necessitas, II, 241. — Utilitas, II, 241.
 MOTIVA, II, 241. — Ad famam conservandam, II, 241. — Deum glorificat, II, 241. — Proximum ædificat, II, 241. — A malo nos retrahit et ad bonum continuandum et agendum excitat, II, 241.
 MEDIA, II, 241. — Ad eandem, II, 241. — Rara cum hominibus conversatio, II, 241. — Cauta et moderata locutio, II, 241. — Studium bonæ vitæ, II, 242.
 ASCETICA, II, 242.
 MISCELLANEA, II, 242. — Qualitas, II, 242. — Utilitas, II, 242.
 AUCTORES, II, 243.

FELICITAS.

ESSENTIA, II, 243. — Definitio, II, 243. — Divisio, II, 243.

Dicta s. Scripturæ, II, 243.

Dicta ss. Patrum, II, 243. — Qualitas, II, 243.

EXEMPLA, II, 244.

SIMILITUDINES, II, 244. — Qualitas, II, 244.

ASCETICA, II, 245.

MISCELLANEA, II, 245. — Qualitas, II, 245.

AUCTORES, II, 245.

FERVOR.

ESSENTIA, II, 245. — Definitio, II, 245. — Divisio, II, 246. — Actus, II, 246.

Dicta s. Scripturæ, II, 246.

Dicta ss. Patrum, II, 246. — Qualitas, II, 246. — Necessitas, II, 246. — Utilitas, II, 246.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, II, 247.

EXEMPLA, II, 247.

SIMILITUDINES, II, 247. — Qualitas, II, 247. — Necessitas, II, 247. — Utilitas, II, 247.

MOTIVA, II, 248. — Magnitudo charitatis Dei erga nos, II, 248. — Dei erga fideles liberalitas, II, 248. — Vitæ brevitatis, II, 248. — Jucunditas a fidelibus experta, II, 248.

MEDIA, II, 248. — Meditatio motivorum ad fervorem excitantium, II, 248. — Mortis incertæ cogitatio, II, 248. — Fervor sæcularium divitiarum perituras et honores querentium, II, 248. — Præmii celestis magnitudo considerata, II, 248.

ASCETICA, II, 248.

MISCELLANEA, II, 249. — Qualitas, II, 249.

AUCTORES, II, 249.

FIDES.

ESSENTIA, II, 249. — Definitio, II, 249. — Divisio, II, 249. — Actus, II, 249. — Effectus, II, 249.

Dicta s. Scripturæ, II, 250. — Qualitas, II, 250. — Æquitas, II, 250. — Necessitas, II, 250. — Utilitas, II, 250. — Dignitas, II, 250. — Constantia, II, 251.

Dicta ss. Patrum et Doctorum, II, 251. — Qualitas, II, 251. — Æquitas, II, 252. — Necessitas, II, 252. — Utilitas, II, 252. — Dignitas, II, 253. — Firmitas, II, 253.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, II, 254.

EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, II, 254. — Dignitas, II, 254. — Utilitas, II, 255. — Veritas, II, 257. — Firmitas, II, 258. — Fides simulata, II, 262. — Fidei desertæ pænæ, II, 262.

EXEMPLA DOMESTICA, II, 263.

MISCELLANEA, II, 264. — Qualitas, II, 264. — Necessitas, II, 265. — Utilitas, II, 265. — Firmitas, II, 265.

MOTIVA, II, 266.

MOTIVA CREDIBILITATIS, II, 267. — Perseverantia fidei per tot persecutiones, II, 267. — Dilatio miraculosa fidei, II, 267. — Martyrum invicta patientia, II, 268. — Miraculorum confirmantium magnitudo et multitudo, II, 268. — S. Scripturæ auctoritas, II, 269. — Multi prius perversi et fidei persecutores, II, 269. — Vis Dæmonum per fidem fracta, II, 269. — Vita perversa infidelium et vita exemplaris Christianorum, II, 270. — Pænæ persecutoribus fidei illatæ, II, 270. — Dei auctoritas et veracitas, II, 270.

MEDIA, II, 271. — Oratio frequens et seria, II, 271. — Electio unius aut plurium patronorum, II, 271. — Vita bona et virtuosa, II, 271. — Crebrum exercitium in actibus fidei tam internis quam externis, II, 271. — Superbiæ et libidinis detestatio, II, 271. — Fuga curiositatis et præsumptionis in rebus fidei scrutandis, II, 271. — Fuga hæreticorum, II, 272.

ASCETICA, II, 272.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 274. — De substantia seu natura fidei, II, 274. — De utilitate fidei, II, 275. — De modo exercendi et conservandi fidem, II, 276.

ALII CONCEPTUS, II, 277. — Necessitas, II, 279. — Æquitas, II, 279. — Utilitas, II, 280. — Firmitas, II, 280.

MISCELLANEA, II, 280. — Qualitas, II, 280. — Necessitas, II, 280. — Professio fidei, II, 281. — Utilitas, II, 281.

AUCTORES, II, 281.

FORMA.

ESSENTIA, II, 282. — Definitio, II, 282.

Dicta s. Scripturæ, II, 282. — Qualitas, II, 282. — Utilitas, II, 282. — Damnum, II, 282.

Dicta ss. Patrum, II, 282. — Qualitas, II, 282. — Damnum, II, 282.

EXEMPLA, II, 283. — Formæ defœdatio et contemptus, II, 283.

EXEMPLA PROFANA, II, 283. — Qualitas, II, 283.

SIMILITUDINES, II, 284. — Qualitas, II, 284. — Damnum, II, 284.

ASCETICA, II, 284.

MISCELLANEA, II, 285. — Qualitas, II, 285. — Utilitas, II, 285. — Damnum, II, 285.

AXIOMATA, II, 286.

AUCTORES, II, 286.

FORTITUDO.

ESSENTIA, II, 286. — Definitio, II, 286. — Divisio, II, 286. — Actus, II, 286.

Dicta s. scripturæ, II, 287. — Qualitas, II, 287. — Utilitas, II, 287. — Media, II, 287.

Dicta ss. patrum, II, 287. — Qualitas, II, 287.

Ex libello de imitatione christi, II, 287. — Qualitas, II, 287. — Necessitas, II, 288. — Utilitas, II, 288. — Dignitas, II, 288.

EXEMPLA CATHOLICA, II, 288.

EXEMPLA DOMESTICA, II, 290.

EXEMPLA PROFANA, II, 291.

SIMILITUDINES, II, 291. — Qualitas, II, 291. — Utilitas, II, 292.

MOTIVA, II, 292. — Dei beneplacitum, II, 292. — Exemplum christi, II, 292. — Præmii magnitudo, II, 292. — Gloriæ et famæ solidæ cupido, II, 292. — Exemplum sanctorum, II, 292. — Pacis internæ jucunditas, II, 292. — Zelum animarum, II, 292. — Diaboli confusio et debellatio, II, 292.

MEDIA, II, 292. — Ardens desiderium, II, 292. — Fervens oratio, II, 293. — Vita bona, II, 293. — Grandis æstimatio de honestate fortitudini propria, II, 293. — Præparatio animi ad quasvis adversitates, II, 293. — Correctio opinionis qua adversitates ut malæ apprehenduntur, II, 293. — Amor Dei, II, 293.

ASCETICA, II, 293.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 294. — De natura fortitudinis, II, 294. — De præmio fortitudinis, II, 296. — De mediis, II, 297.

MISCELLANEA, II, 298. — De natura fortitudinis, II, 298. — De utilitate, II, 299. — De dignitate, II, 299.

AXIOMATA, II, 299.

AUCTORES, II, 299.

GAUDIUM.

ESSENTIA, II, 300. — Definitio, II, 300. — Divisio, II, 300.

Dicta s. scripturæ, II, 300. — Qualitas, II, 300. — Utilitas, II, 300.

Dicta ss. patrum, II, 300. — Qualitas, II, 300. — Utilitas, II, 300. — Necessitas, II, 301. — Gaudium malum, II, 301.

Ex libello de imitatione christi, II, 301.

EXEMPLA, II, 301.

EXEMPLA DOMESTICA, II, 302.

SIMILITUDINES, II, 302. — Qualitas, II, 302. — Utilitas, II, 303. — Gaudium malum, II, 303.

MOTIVA, II, 303. — Non parum ad gloriam Dei promovendam conducit, II, 303. — Ad proximum lucrandum non parum juvat, II, 303. — Opera nostra perficit Deoque gratiora facit, II, 303. — Ad perseverantiam plurimum conducit, II, 303.

MEDIA, II, 303. — Vita bona, II, 303. — Humilitas, II, 303. — Terrenorum contemptus, II, 303. — Lacrymæ, II, 303.

ASCETICA, II, 303.

MISCELLANEA, II, 304. — Qualitas, II, 304. — Gaudium malum, II, 305.

AUCTORES, II, 305.

GLORIA.

VANA.

ESSENTIA, IV, 532. — Definitio, IV, 532. — Divisio, IV, 532. — Filiæ et actus vanæ gloriæ, IV, 532.

Dicta s. scripturæ, IV, 533. — Qualitas, IV, 533. — Fuga, IV, 533. — Damnum, IV, 533.

Dicta ss. patrum et doctorum, IV, 533. — Qualitas, IV, 533. — Fuga, IV, 534. — Damnum, IV, 535.

Ex libello de imitatione christi, IV, 536.

EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, IV, 537. — Fuga, IV, 537. — Damnum, IV, 539.

EXEMPLA DOMESTICA, IV, 540.

EXEMPLA PROFANA, IV, 540. — Qualitas, IV, 540. — Fuga, IV, 541. — Damnum, IV, 541.

SIMILITUDINES, IV, 541. — Qualitas, IV, 541. — Fuga, IV, 542. — Damnum, IV, 543.

MOTIVA, IV, 544. — Deo est exosum, IV, 544. — Diabolicum, IV, 544. — Odiosum, IV, 544. — Periculosum, IV, 544. — Servile est, IV, 544. — Vanissimum, IV, 544. — Nocentissimum est, IV, 544. — Iniquissimum est, IV, 544. — Origo est virtutum et scientiarum D. N. J. Christus, IV, 544. — Deus operatur in nobis velle et perficere, IV, 545. — Stultum est pro tam vili pretio merces tam pretiosas vendere, IV, 545. — Solus Deus utpote spirituum ponderator est compotens æstimator et remunerator, IV, 545.

MEDIA, IV, 545. — Considerare Dei laudem offerentis præsentiam, IV, 545. — Considerare aliorum virtutes et dona, IV, 545. — Considerare suas imperfectiones, IV, 545. — Considerare verba Christi, Servi inutiles sumus, IV, 546. — Considerare exitum et vanitatem omnium rerum humanarum, IV, 546. — Considerare vanitatem et instabilitatem laudis humanæ, IV, 546. — Considerare quod spernendo certius obstineatur vera gloria, IV, 546. — Intentionem puram suis operibus premittre et Deo dedicare, IV, 546. — Sua opera tegere, IV, 546. — Oblivisci suorum operum, IV, 547. — Christi exemplum ob oculos ponere, IV, 547. — Sui ipsius habere cognitionem profundam, IV, 547. — Virtutes altissimas sibi proponere, IV, 547.

ASCETICA, IV, 547.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, IV, 550.

ALII CONCEPTUS, IV, 550. — Fuga, IV, 550.

MISCELLANEA, IV, 556. — Qualitas, IV, 556.

Fuga, IV, 557. — Damnum, IV, 558.

AXIOMATA, IV, 558.

AUCTORES, IV, 558.

GRATIA.

ESSENTIA, II, 305. — Definitio, II, 305. — Divisio, II, 305. — Effectus gratiæ, II, 305.

DICTA S. SCRIPTURÆ, II, 306. — Gratia habitualis, II, 306. — Gratia actualis, II, 306.

DICTA SS. PATRUM, II, 306. — Gratia habitualis, II, 306. — Qualitas, II, 306. — Dignitas, II, 306. — Gratia actualis, II, 307. — Necessitas, II, 307. — Utilitas, II, 307.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, II, 307

EXEMPLA, II, 308.

SIMILITUDINES, II, 308. — Qualitas, II, 308. — Necessitas, II, 308. — Utilitas, II, 308. — Dignitas, II, 309.

MOTIVA, II, 309. — Ad gratiam æstimandam et conservandam, II, 309. — Necessitas, II, 309. — Utilitas, II, 309. — Dignitas, II, 309. — Jucunditas, II, 309.

MEDIA, II, 309. — Ad gratiam æstimandam et conservandam, II, 309. — Humilitas, II, 309. — Timor sanctus, II, 309. — Munitates cordis, II, 309. — Penitentia, II, 309. — Cooperatio, II, 309. — Gratitude, II, 309. — Generosa sui victoria, II, 309.

ASCETICA, II, 309.

MISCELLANEA, II, 310. — Qualitas, II, 310. — Utilitas, II, 310.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 310.

AUCTORES, II, 311.

GRATITUDO.

ESSENTIA, II, 312. — Definitio, II, 312. — Divisio, II, 312. — Actus, II, 312.

DICTA S. SCRIPTURÆ, II, 312. — Qualitas et æquitas, II, 312.

DICTA SS. PATRUM ET DOCTORUM, II, 312. — Qualitas, II, 312. — Necessitas, II, 312. — Æquitas, II, 312. — Utilitas, II, 313. — Dignitas, II, 314. — Facilitas, II, 314.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, II, 314. — Qualitas, II, 314. — Utilitas, II, 314.

EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, II, 315.

EXEMPLA DOMESTICA, II, 319.

EXEMPLA PROFANA, II, 319.

EXEMPLA BESTIARUM, II, 321.

SIMILITUDINES, II, 322. — Qualitas et æquitas, II, 322. — Utilitas, II, 322.

MOTIVA, II, 323. — Exemplum et voluntas Dei, II, 323. — Exemplum sanctorum, II, 323. — Exemplum Ecclesiæ militantis, II, 323. — Exemplum barbarorum, II, 323. — Exemplum brutorum, II, 323. — Multitudo beneficiorum, II, 323. — Magnitudo beneficiorum, II, 324. — Utilitas illius cui beneficium confertur, II, 324. — Utilitas donorum Dei, II, 324. — Utilitas gratitudinis, II, 324. — Dignitas benefactoris Dei, II, 324. — Constantia et longanimitas benefactoris, II, 324.

MOTIVA OB SPECIALIA BENEFICIA, II, 324. — Ob beneficium creatoris, II, 324. — Ob beneficium conservationis, II, 325. — Ob beneficium redemptionis, II, 325. — Ob beneficium vocationis ad fidem, II, 326. — Ob beneficium justificationis, II, 326.

MEDIA, II, 326. — Frequenter ponderare beneficia, II, 326. — Obligationem suam ad gratias agendas bene perpendere, II, 326. — Exempla creaturarum irrationabilium considerare, II, 326. — Certa tempora pro gratitudinis officio præstando sibi determinare, II, 326. — Beneficia rariora calamo in libello notare, II, 326.

ASCETICA, II, 327.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 328. — De qualitate, II, 328. — De motivis, II, 329.

ALII CONCEPTUS, II, 330. — Æquitas, II, 330. — Qualitas, II, 332. — Utilitas, II, 332.

MISCELLANEA, II, 333. — Æquitas, II, 333. — Necessitas, II, 333. — Qualitas, II, 333. — Honestas, II, 333. — Utilitas, II, 334.

AXIOMATA, II, 334.

AUCTORES, II, 334.

GULA.

- ESSENTIA, II, 334. — Definitio, II, 334. — Divisio, II, 334. — Actus, II, 334.
- Dicta s. Scripturæ, II, 335. — Fuga, II, 335. — Damnum, II, 235.
- Dicta ss. Patrum et Doctorum, II, 335. — Qualitas, II, 335. — Fuga, II, 335. — Damnum, II, 336.
- EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, II, 337. — Qualitas et fuga, II, 337. — Damnum, II, 338. — Fructus domitæ gulæ, II, 339.
- EXEMPLA DOMESTICA, II, 340. — Fuga, II, 340.
- EXEMPLA PROFANA, II, 340.
- SIMILITUDINES, II, 341. — Qualitas, II, 341. — Damnum, II, 341.
- MOTIVA, II, 342. — Ex qualitate, II, 342. — Ex damno, II, 343.
- MEDIA, II, 344. — Oratio, II, 344. — Studium rerum spiritualium, II, 344. — Exemplo Christi mentem ad cœlestia transferre, II, 344. — Sæpe perpendere damna quæ homini gula affert, II, 344. — Extra tempus nihil comedere vel bibere, II, 345. — Ante mensam definire quid et quantum sit sumendum, II, 345. — Infernalis cibi meminisse, II, 345. — Passionis Christi memoria, II, 345. — Lectio vel auditio S. Scripturæ, II, 345. — Elongatio ab his quæ dant occasionem excidendi in cibo et potu, II, 345. — Cogitare quam gulasit vana et brevis, II, 345. — Considerare quam pauca exigit natura, II, 345. — Considerare incommoda ex gula provenientia, II, 345.
- ASCETICA, II, 345.
- CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 347.
- ALII CONCEPTUS, II, 348.
- MISCELLANEA, II, 350. — Qualitas, II, 350. — Damnum, II, 350.
- AUCTORES, II, 351.

HÆRESIS.

- ESSENTIA, II, 351. — Definitio, II, 351. — Divisio, II, 351. — Actus, II, 351. — Gradus, II, 351.
- Dicta s. Scripturæ, II, 352. — Qualitas, II, 352. — Fuga, II, 352. — Damnum, II, 352.
- Dicta ss. Patrum, II, 352. — Qualitas, II, 352. — Fuga, II, 353. — Damnum, II, 353.
- EXEMPLA CATHOLICA, II, 353. — Fuga, II, 353. — Qualitas, II, 355.
- EXEMPLA DOMESTICA, II, 355.

SIMILITUDINES, II, 356. — Qualitas, II, 356. — Damnum, II, 356.

MOTIVA, II, 357. — Est vitium gravissimum, II, 357. — Est pestiferum et hæreditarium, II, 357. — Perniciosissimum est, II, 357. — Est misserrimum et tristissimum, II, 357. — Est stultissimum, II, 357. — Est periculosissimum, II, 357. — Est difficillimum curatu, II, 357.

MEDIA, II, 357. — Tollere superbiam radicem hæresis, II, 357. — Magnificere caeremonias Catholicas, II, 357. — Devitare sermones et commercia cum hæreticis, II, 358. — Abstinere a lectione librorum hæreticorum, II, 358. — A Deo lumen frequenter petere et contra hæreses oratione se armare, II, 358.

ASCETICA, II, 358.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 359.

MISCELLANEA, II, 361. — Qualitas, II, 361.

AXIOMATA, II, 362.

AUCTORES, II, 362.

HONOR.

ESSENTIA, II, 362. — Definitio, II, 362. — Divisio, II, 362.

Dicta s. Scripturæ, II, 362. — Qualitas, II, 362. — Damnum, II, 362.

Dicta ss. Patrum, II, 362. — Qualitas, II, 362. — Damnum, II, 363.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, II, 363.

EXEMPLA CATHOLICA, II, 363. — Honor spretus, II, 363. — Damnum, II, 364.

EXEMPLA DOMESTICA, II, 364.

EXEMPLA PROFANA, II, 364.

SIMILITUDINES, II, 364. — Qualitas, II, 364. — Utilitas, II, 364. — Damnum, II, 364.

ASCETICA, II, 364.

MISCELLANEA, II, 365. — Qualitas, II, 365. — Utilitas, II, 365. — Damnum, II, 365.

AUCTORES, II, 365.

HUMILITAS.

ESSENTIA, II, 365. — Definitio, II, 365. — Divisio, II, 367.

Dicta s. Scripturæ, II, 370. — Qualitas, II, 370. — Necessitas, II, 370. — Utilitas, II, 370. — Dignitas, II, 370. — Jucunditas, II, 371.

Dicta ss. Patrum et Doctorum, II, 371. — Qualitas, II, 371. — Necessitas, II, 371. — Utilitas, II, 372. — Dignitas, II, 374. — Jucunditas, II, 375. — Facilitas, II, 375. — Æquitas, II, 375.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, II, 375. Qualitas, II, 375. — Necessitas, II, 376. — Æquitas, II, 376. — Utilitas, II, 376. — Dignitas, II, 376. — Jucunditas, II, 376.

EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, II, 376. — Humilitas commendata, II, 376. — Humilitas seipsum despiciens, II, 377. — Humilitas honores fugiens, II, 378. — Humilitas vilia officia eligens, II, 378. — Humilitas laudes effugiens, II, 378. — Humilitas contemni appetens et gaudens, II, 379. — Humilitas non erubescens generis obscuritatem, II, 379. — Humilitas fructuosa, II, 379. — Humilitas honorata, II, 379. — Humilitas jucunda, II, 380.

ALIA EXEMPLA ILLUSTRIA, II, 380. — Qualitas, II, 380. — Utilitas, II, 381. — Dignitas, II, 381.

EXEMPLA DOMESTICA, II, 387.

SIMILITUDINES, II, 391. — Qualitas, II, 391. — Necessitas, II, 392. — Utilitas, II, 392. — Dignitas, II, 393. — Æquitas, II, 394.

MOTIVA, II, 394. — Christi voluntas verbis et exemplis monstrata, II, 394. — Necessitas humilitatis, II, 395. — Utilitas, II, 395. — Dignitas, II, 395. — Jucunditas, II, 396. — Æquitas, II, 396. — Facilitas, II, 396.

MOTIVA SPECIALIA PRO SINGULIS GRADIBUS HUMILITATIS, II, 396. — I. Gradus, despiciere seipsum, II, 396. Praxis, II, 397. — II. Gradus, diffidere sibi ipsi, II, 397. Praxis, II, 398. — III. Gradus, reputare se divinis donis indignum, II, 398. Praxis, II, 399. — IV. Gradus, se omnium minimum aestimare, II, 399. Praxis, II, 399. — V. Gradus, nolle honorari, II, 400. Praxis, II, 400. — VI. Gradus, cupere ab aliis contemni, II, 400. Praxis, II, 401. — VII. Gradus, nolle laudari, II, 401. Praxis, II, 401. — VIII. Gradus, defectus proprios libenter detegere, II, 402. Praxis, II, 402. — IX. Gradus, Deo se subicere, II, 402. Praxis, II, 403. — X. Gradus, subicere se omnibus, II, 403. Praxis, II, 403. — XI. Gradus, humilia officia appetere, II, 403. Praxis, II, 404. — XII. Gradus, se omnino inutilem reputare, II, 404. Praxis, II, 404.

MEDIA, II, 404. — Exemplum Christi, II, 404. — Humiliatio, II, 404. — Cognitio sui, II, 404. — Examen particulare ordinate et accurate per gradus facere, II, 404. — Oratio et meditatio crebra, II, 405. — Charitatis divinæ studium, II, 405. — Considerare beneficia multa a Deo data, II, 405. — Ponderatio præmii humilibus promissi, II, 405. — Considerare vilitatem et fragilitatem suam, II, 405. — Considerare vilem suæ animæ statum, II, 405. — Considerare creaturas, II, 406. — Considerare Deum a quo omnia habentur, II, 406. — Considerare alienas vir-

tutes, II, 406. — Considerare defectus suos, II, 406. — Non se comparare cum imperfectis, II, 406. — Quærere qui deprehendat, II, 406.

ASCETICA, II, 407. — Septem quæstiones, II, 409.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 410. — De natura humilitatis, II, 410. — De motivis humilitatis, II, 412. — De mediis humilitatis, II, 412.

ALII CONCEPTUS, II, 412. — Qualitas, II, 412. — Utilitas, II, 413. — Dignitas, II, 416.

MISCELLANEA, II, 418. — Qualitas, II, 418. — Utilitas, II, 419. — Dignitas, II, 420.

AUCTORES, II, 421.

HYPERDULIA.

MARIANA.

ESSENTIA, II, 421. — Definitio, II, 421. — Actus, II, 421.

Dicta s. SCRIPTURÆ, II, 421. — Maria Mater Christi, II, 421. — Maria virgo, II, 422. — Mariæ nomen, II, 422. — Maria dolorosa, II, 422. — Maria amanda, II, 422. — Maria veneranda, II, 422. — Maria invocanda, II, 423. — Maria sine macula concepta, II, 423.

Dicta ss. PATRUM ET DOCTORUM, II, 423. — Mariæ nomen, II, 423. — Maria Mater Christi, II, 423. — Maria Mater viventium, II, 424. — Maria virgo, II, 424. — Maria sine macula, II, 424. — Maria dolorosa, II, 425. — Maria summe aestimanda et veneranda, II, 426. — Maria invocanda, II, 426. — Maria amanda, II, 429. — Maria imitanda, II, 429.

EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, II, 429. — Mariæ nomen, II, 429. — Maria mater, II, 430. — Maria virgo, II, 430. — Maria sine macula concepta, II, 431. — Maria dolorosa, II, 432. — Maria aestimanda, II, 432. — Maria amanda, II, 432. — Maria invocanda, II, 433. — Maria veneranda, II, 438. — Dies sacros totos transigendo Maria veneratur, II, 438. — Maria veneratur frequenter salutando, II, 439. — Maria veneratur rosarium et coronas recitando, II, 440. — Maria veneratur ejus imagines colendo, II, 442. — Peregrinationes ad templa B. Virginis instituenda sunt et sic veneratur, II, 444. — Maria veneratur sodalitati nomen dando, II, 445. — Maria veneratur antiphonam Salve Regina recitando, II, 445. — Maria veneratur quinque psalmos recitando, II, 445. — Maria veneratur officium recitando, II, 445. — Maria veneratur eleemosynas dando, II, 446. — Maria veneratur mortificationi corporis et animi

studendo, II, 446. — Maria veneratur nihil negando in ejus nomine petentibus, II, 447. — Maria veneratur cultum illius promovendo, II, 447. — Maria imitanda, II, 451.

EXEMPLA DOMESTICA, II, 451. — Maria amanda, II, 451. — Maria invocanda, II, 452. — Maria veneranda, II, 453. — Mariæ cultus propagatus, II, 454. — Sodalitati nomen dando II, 456. — Novem salutationes recitando, II, 456. — Mariani favores, II, 456.

SIMILITUDINES, II, 457. — Maria Mater, II, 457. — Maria Virgo, II, 457. — Maria sine macula concepta, II, 457. — Maria dolorosa, II, 457. — Maria veneranda, II, 458. — Maria invocanda, II, 458. — Mariæ nomen, II, 459. — Maria mater gratiæ et salutis, II, 459.

MOTIVA, II, 459. — Maria amanda, II, 459. — Est mater nostra, II, 459. — Adjutrix redemptionis nostræ, II, 459. — In ipsa perfectissime sunt motiva amoris, II, 459. — Amor illius est signum certissimum prædestinationis, II, 459. — Maria honoranda, II, 460. — Est mater Dei, II, 460. — Nostra mater, II, 460. — Ad se reputat honorem Christo a nobis exhibitum, II, 460. — Est domina et regina nostra, II, 460. — Summa benefactrix nostra, II, 460. — Maria invocanda, II, 460. — Scit nos juvare, II, 460. — Potest juvare, II, 460. — Vult juvare, II, 460.

MOTIVA, II, 461. — Meditatio frequens laudum, etc. a SS. Patribus illi decantatorum, II, 461. — Sibi persuadere quod sit mater nostra, II, 461. — Desiderium ardens in se salutis et donorum cœli excitare, II, 461. — Exemplum ob oculos ponere qui B. V. coluerunt ardentem, II, 461. — Jesum per cor Mariæ et hanc per cor Jesu rogare, II, 461. — Frequenter cum illa de suis negotiis, etc. colloqui et tractare, II, 461. — Sodalitatem aliquam Marianam sedulo frequentare, II, 461.

ASCETICA, II, 461.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 463. — Pro festo Conceptionis Immaculatæ, II, 463. — Pro Nativitate B. Virginis, II, 464. — Pro festo Præsentationis, II, 467. — Pro festo Annuntiationis, II, 468. — Pro festo Visitationis, II, 469. — Pro festo Purificationis, II, 470. — Pro festo Assumptionis, II, 471. — Pro fiducia in B. Virgine excitanda, II, 472. — Pro cultu Mariano promovendo, II, 474.

ALII CONCEPTUS, II, 474. — Maria dolorosa, II, 474. — Maria veneranda, II, 475.

MISCELLANEA, II, 476. — Mariæ nomen, II, 476. — Maria dolorosa, II, 476. — Maria veneranda, II, 477. — Maria invocanda, II, 478. — Maria salutanda, II, 479.

AUCTORES, II, 479.

HYPOCRISIS.

ESSENTIA, II, 480. — Definitio, II, 480. — Divisio, II, 480. — Actus, II, 480.

DICTA S. SCRIPTURÆ, II, 480. — Qualitas, II, 480. — Fuga, II, 480. — Damnum, II, 480.

DICTA SS. PATRUM, II, 481. — Qualitas, II, 481. — Fuga, II, 481. — Damnum, II, 481.

EXEMPLA CATHOLICA, II, 482. — Qualitas, II, 482. — Fuga, II, 482. — Damnum, II, 483.

EXEMPLA PROFANA, II, 484.

SIMILITUDINES, II, 484. — Qualitas, II, 484. — Damnum, II, 485.

MOTIVA, II, 485. — Diabolicum vitium est, II, 485. — Odiosissimum est, II, 485. — Inexcusabile est vitium, II, 485. — Perniciosum admodum, II, 485. — Duplicatum vitium est, II, 486. — Curatu difficillimum, II, 486. — Vanum et inutile, II, 486.

MEDIA, II, 486. — Considerare quantopere hoc vitium hominem dedecet, II, 486. — Quantopere Deo abominabile sit, II, 486. — Ruborem quem aliquando sustinebunt hypocritæ si eorum malitia remota fictionis persona, detegatur, II, 486. — Considerare quod hypocritæ minus obtineant quam quod intendunt, II, 486. — Considerare quam vita brevis ut tales simus quales haberi volumus, II, 486. — Considerare quam vanum sit gaudium quod ex aliorum opinione de nostra sanctitate concipitur, II, 486.

ASCETICA, II, 486.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 487.

MISCELLANEA, II, 489. — Qualitas, II, 489. — Damnum, II, 489.

AXIOMATA, II, 490.

AUCTORES, II, 490.

INDEX

CONCIONATORIUS IN EVANGELIA FESTORUM ET DOMINICARUM.

PROCEMIUM, V, 117.

PRO FESTIS DOMINI.

Pro festo Circumcisionis, V, 117.

Epiphanie, V, 119.

Pro feria V. Cænæ Domini in die Veneris de sancta Domini Passione, V, 198.

VI. Parasceves, V, 199.

Pro festo Resurrectionis Domini, V, 200.

Ascensionis Domini, V, 210.

Ascensionis Christi, V, 136.

Nativitatis Christi, V, 167.

Dedicationis templi, V, 172.

PRO FESTIS B. M. VIRGINIS

- Pro festo Purificationis, V, 121.
 Annuntiationis, V, 130.
 Visitationis B. Virginis, V, 140.
 Assumptionis B. Virginis, V, 146.
 Nativitatis B. Virginis, V, 150.
 Præsentationis B. Virginis, V, 160.
 Immaculatæ Conceptionis, V, 165.

PRO FESTIS SANCTORUM

- Pro festo S. Sebastiani, V, 125.
 S. Matthiæ, V, 127.
 S. Josephi, V, 129.
 S. Georgii, V, 132.
 S. S. Philippi et Jacobi, V, 134.
 S. Joannis Baptistæ, V, 137.
 S. S. Petri et Pauli, V, 139.
 S. Mariæ Magdalenæ, V, 141.
 S. Jacobi, V, 142.
 S. Ignatii, V, 144.
 S. Laurentii, V, 145.
 S. Bartholomæi, V, 148.
 S. S. Angelorum custodum, V, 149.
 S. Matthæi, V, 151.
 S. Michaelis, V, 153.
 S. S. Simonis et Judæ, V, 154.
 Omnium Sanctorum, V, 155.

Pro commemoratione fidelium defunctorum,
 V, 157.

- Pro festo S. Martini, V, 158.
 S. Catharinæ, V, 161.
 S. Andreæ, V, 162.
 S. Nicolai, V, 164.
 S. Thomæ, V, 166.
 S. Stephani, V, 169.
 S. Joannis Evangelistæ, V, 170.
 S. S. Innocentium, V, 171.

PRO DOMINICIS, V, 174.

- I. Dominica Adventus, V, 174.
 II. Dominica V, 175.
 III. Dominica V, 176.
 IV. Dominica V, 177.
 Dominica intra Octavam Nativitatis, V, 178.
 I. Dominica post Epiphaniam, V, 180.
 II. Dominica V, 181.
 III. Dominica V, 182.
 IV. Dominica V, 183.
 V. Dominica V, 184.

VI. Dominica post Epiphaniam, V, 186.

Dominica Septuagesimæ, V, 187.

Sexagesimæ, V, 188.

Quinquagesimæ, V, 189.

Feria IV. Cinerum, V, 190.

I. Dominica Quadragesimæ, V, 190.

II. Dominica V, 192.

III. Dominica V, 193.

IV. Dominica V, 194.

Dominica Passionis, V, 196.

Dominica Palmarum, V, 197.

Resurrectio Domini, V, 200.

Feria II. Paschatis, V, 201.

Feria III. Paschatis, V, 203.

Dominica in albis, V, 203.

II. Dominica post Pascha, V, 205.

III. Dominica V, 206.

IV. Dominica V, 207.

V. Dominica V, 208.

Pro Feriis Rogationum, V, 209.

VI. Dominica post Pascha seu Dominica intra
 octavam Ascensionis, V, 211.

Pro Dominica Pentecostes, V, 212.

Pro Feria II. Pentecostes, V, 214.

Pro Feria III. Pentecostes, V, 215.

I. Dominica post Pentecosten in festo SS.
 Trinitatis, V, 216.

II. Dominica post Pentecosten, V, 217.

III. Dominica V, 218.

IV. Dominica V, 220.

V. Dominica V, 221.

VI. Dominica V, 222.

VII. Dominica V, 223.

VIII. Dominica V, 224.

IX. Dominica V, 225.

X. Dominica V, 227.

XI. Dominica V, 228.

XII. Dominica V, 229.

XIII. Dominica V, 230.

XIV. Dominica V, 231.

XV. Dominica V, 232.

XVI. Dominica V, 233.

XVII. Dominica V, 235.

XVIII. Dominica V, 236.

XIX. Dominica V, 237.

XX. Dominica V, 239.

XXI. Dominica V, 240.

XXII. Dominica V, 241.

XXIII. Dominica V, 243.

XXIV. Dominica V, 244.

INFERNUS

ESSENTIA, II, 490. — Definitio, II, 490. — Divisio, II, 491. — Poenae particulares, II, 491.

Dicta S. Scripturae, II, 492. — Qualitas, II, 492. — Quantitas, II, 493. — Aeternitas, II, 493.

Dicta ss. Patrum et Doctorum, II, 493. — Veritas, II, 493. — Qualitas, II, 493. — Poena sensus, II, 494. — Quantitas, II, 494. — Aeternitas, II, 495. — Aequitas, II, 496. — Gravitas poenae damni, II, 496.

Ex libello de imitatione Christi, II, 496.

Exempla sacra et catholica externa, II, 497. — Qualitas, II, 497. — Quantitas, II, 501. — Veritas, II, 501. — Utilitas considerandi inferni, II, 502. — Multitudo damnatorum, II, 504.

Exempla domestica, II, 504.

Exempla profana, II, 505.

Similitudines, II, 505. — Qualitas, II, 505. — Diversitas, II, 506. — Aeternitas, II, 507. — Necessitas, II, 507. — Utilitas, II, 507.

Motiva, II, 508. — Ad memoriam inferni refricandam, II, 508. — Necessitas, II, 508. — Utilitas multiplex, II, 508. — Jucunditas, II, 508. — Ad infernum timendum et fugiendum, II, 508. — Gravitas, II, 508. — Multitudo, II, 509. — Omnium praesentia malorum, II, 509. — Omnium poenarum indesinentia et aeternitas, II, 509. — Societas, II, 509. — Vermis triplex conscientiae, II, 509. — Invidia animum lacinans, II, 510. — Desperatio, II, 510. — Separatio ab omnibus caris, II, 510. — Caecitas animi, II, 510. — Bellum continuum corporis ad animam et e converso, II, 510. — Poena damni, II, 511.

Media, II, 511. — Ad evitandum infernum, II, 511. — Caritas divina, II, 511. — Amor et fiducia erga B. Virginem, II, 511. — Amor Dei, II, 511. — Praemeditatio et consideratio crebra inferni, II, 511. — Memoria crebra inferni, II, 512. — Soepe loqui et concionari de inferno, II, 512. — Dolor de peccatis, II, 512. — Fugae peccati, II, 512. — Misericordiae exercitium, II, 512. — Voluntatis propriae abnegatio, II, 512. — Humiliatio, II, 512.

Asctica, II, 512.

Conceptus praedicabiles, II, 515.

Alii conceptus praedicabiles, II, 516. — Qualitas, II, 516. — Aeternitas, II, 518. — Utilitas memoriae inferni, II, 518.

Miscellanea, II, 519. — Qualitas, II, 519. —

Aequitas, II, 520. — Utilitas, II, 520. — Aeternitas, II, 520.

Axiomata, II, 520.

Auctores, II, 520.

INGRATITUDO

ESSENTIA, II, 521. — Definitio, II, 521. — Actus, II, 521.

Dicta S. Scripturae, II, 521. — Qualitas, II, 521. — Damnum, II, 521.

Dicta ss. Patrum, II, 521. — Damnum, II, 521.

Exempla catholica, II, 522. — Qualitas, II, 522.

Exempla profana, II, 523. — Qualitas, II, 523.

Similitudines, II, 525. — Qualitas, II, 525. — Damnum, II, 525.

Motiva, II, 525. — Hoc vitium Deus defestatur, II, 525. — Natura odit, II, 525. — Bestiae oderunt, II, 525. — Hoc vitium summe perniciosum est, II, 525.

Media, II, 525. — Dolorem considerare si ingrati simus, II, 525. — Exempla brutorum considerare, II, 525. — Coelestia dona desiderare, II, 525. — Meditari magnitudinem et multitudinem beneficiorum Dei, II, 526. — Beneficia potiora Dei annotare, II, 526.

Asctica, II, 526.

Conceptus praedicabiles, II, 526.

Miscellanea, II, 527. — Qualitas, II, 527. — Damnum, II, 527.

Axiomata, II, 528.

Auctores, II, 528.

INSTRUCTIO

INSTRUCTIO PRACTICA DE MUNERE CONCIONANDI, EXHORTANDI ET CATECHIZANDI, V, 1^a. — Praefatio auctoris ad neo-parochos, V, 3^a. — I^a Pars, de officio ipso Concionatoris, V, 5^a. Vide officium. — II^a Pars, de praxi habendorum concionum, V, 31^a.

INTENTIO

BONA.

ESSENTIA, II, 528. — Definitio, II, 528. — Divisio, II, 528. — Actus intentionis optimae, II, 528.

Dicta ss. Scripturae, II, 529. — Qualitas, II, 529. — Necessitas, II, 529. — Utilitas, II, 529. — Dignitas, II, 529. — Jucunditas, II, 529. — Mala intentio, II, 529.

Dicta ss. Patrum, II, 530. — Qualitas, II, 530. — Aequitas, II, 531. — Necessitas, II, 531.

- Utilitas, II, 532. — Dignitas, II, 532.
 — Mala intentio, II, 532.
- EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, II, 533.
 — Qualitas, II, 533. — Utilitas, II, 533. —
 Necessitas, II, 533.
- EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, II, 533. — Uti-
 litas, II, 534. — Mala intentio, II, 535.
- EXEMPLA DOMESTICA, II, 535.
- SIMILITUDINES, II, 536. — Qualitas, II, 536. —
 Necessitas, II, 536. — Utilitas, II, 537. —
 Jucunditas, II, 537. — Mala intentio, II, 537.
- MOTIVA, II, 538. — Æquitas, II, 538. — Nec-
 essitas, II, 538. — Utilitas, II, 538. — Jucun-
 ditas, II, 538. — Facilitas, II, 538. — Secu-
 ritas, II, 538. — Dignitas, II, 538.
- MEDIA, II, 538. — Magna æstimatio, II, 538.
 Cor mundum procurare, II, 538. — Cha-
 ritatis divinæ studium, II, 538. — Sua
 opera libenter et studiose abscondere,
 II, 538. — Intra opus omnes vanæ gloriæ
 insidias studiose declinare, II, 538. — Sæpe
 ponderare judicium solius Dei, II, 538. —
 Assuescere omnia ad laudem Dei adscribere,
 II, 538.
- ASCETICA, II, 538.
- CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 540.
- ALII CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 541. — Qua-
 litas, II, 541. — Necessitas, II, 543. — Uti-
 litas, II, 543. — Dignitas, II, 543.
- MISCELLANEA, II, 544. — Qualitas, II, 544. —
 Necessitas, II, 545. — Utilitas, II, 545. —
 Dignitas, II, 545. — Mala intentio, II, 545.
- AXIOMATA, II, 545.
- AUCTORES, II, 546.

INVIDIA

- ESSENTIA, II, 546. — Definitio, II, 546. — Di-
 visio, II, 546. — Actus, II, 547.
- DICTA S. SCRIPTURÆ, II, 548. — Qualitas,
 II, 548. — Fuga, II, 548. — Damnum, II, 548.
- DICTA SS. PATRUM ET DOCTORUM, II, 548. —
 Qualitas, II, 548. — Fuga, II, 549. — Dam-
 num, II, 549.
- EXEMPLA SACRA EXTERNA, II, 551. — Qualitas,
 II, 551. — Damnum, II, 552. — Fuga,
 II, 552.
- EXEMPLA PROFANA, II, 554.
- SIMILITUDINES, II, 555. — Qualitas, II, 555. —
 Fuga, II, 556. — Damnum, II, 556.
- MOTIVA, II, 557.
- ALIA MOTIVA, II, 558. — Maxime adversatur.
 bonitati Dei, II, 558. — Beatorum statui
 repugnat, II, 558 — Dæmonibus nos similes

- facit, II, 558. — Nullum pejus, II, 559. — Non
 excusatur apud Deum, II, 559. — Propemo-
 dum incurabilis est, II, 559. — Invidus sui
 ipsius est carnifex, II, 559. — Vitium est
 invidia stultum II, 559. — Tristissimum,
 II, 559. — Dignum gravissimis pœnis,
 II, 559.
- MEDIA, II, 559. — Oratio crebra, II, 559. —
 Dilectio fraterna, II, 560. — Exemplum
 Sanctorum, II, 560. — Æternorum bono-
 rum æstimationem procurare, II, 560. —
 Se infimum omnium æstimare, II, 560. —
 Damna seria ponderare, II, 560. — Pon-
 derare quam curare hoc vitium difficile sit,
 II, 561. — Consideratio universalis crea-
 turæ, II, 561. — Terræ bona contemnere,
 II, 561. — Ad cœlestia bona anhelare, II, 561.
 — Proximum esse membra ejusdem corporis
 mystici considerare, II, 561. — Radicem in-
 vidiae tollere, II, 561. — Credere se omni-
 bus Dei donis indignum, II, 561. — Volun-
 tatem suam Dei voluntati conformare, II, 561.
- ASCETICA, II, 561.
- CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 563.
- ALII CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 564. — Qua-
 litas, II, 564. — Damnum, II, 567.
- MISCELLANEA, II, 568. — Qualitas, II, 568. —
 Fuga, II, 569. — Damnum, II, 569.
- AXIOMATA, II, 569.
- AUCTORES, II, 569.

IRACUNDIA.

- ESSENTIA, II, 570. — Definitio, II, 570. — Di-
 visio, II, 570. — Actus, II, 571.
- DICTA S. SCRIPTURÆ, II, 571. — Fuga, II, 572.
 — Damnum, II, 572. — Ira bona, II, 572.
 — Ira Dei, II, 572.
- DICTA SS. PATRUM ET DOCTORUM, II, 572. —
 Qualitas, II, 572. — Fuga, II, 573. — Dam-
 num, II, 574.
- EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, II, 575. — Qua-
 litas, II, 575. — Fuga, II, 576.
- EXEMPLA DOMESTICA, II, 580.
- EXEMPLA PROFANA, II, 580. — Qualitas, II,
 580. — Fuga, II, 581. — Damnum, II, 581.
- SIMILITUDINES, II, 582. — Qualitas, II, 582.
 — Damnum, II, 583.
- MOTIVA, II, 584. — Hoc vitium est contra na-
 turam, II, 584. — Ira mentis est temu-
 lentia, II, 584. — Multis stultitiis laborat,
 II, 585. — Deo nos difformes facit, II, 585.
 — Spiritum sanctum fugat, II, 585. — Dia-
 boli opus est, II, 585. — Corporis sanita-
 tem lædit, II, 585. — Sanitatem animæ per-
 dit, II, 585. — Societatem humanam dissol-
 vit, II, 585. — Mutuam dilectionem tollit,

II, 586. — Ad Deos sacrificium offerendum indispositum facit, II, 586. — Vilissimum facit hominem, II, 586. — Iræ moderatio est signum viri perfecti, II, 586.

ALIA MOTIVA, II, 586. — Ira dissimiles non Deo facit, II, 586. — Christo dissimiles facit, II, 586. — Splendorem S. Spiritus excutit, II, 586. — Damna animæ gravissima infert, II, 586. — Corpori graviter nocet, II, 587. — Societatis humanæ pestis est, II, 587. — Nihil homine iracundo insuavius, II, 587.

MEDIA, II, 587. — Præmeditatio adversorum, II, 587. — Dilatio iræ, II, 587. — Quietis et silentii usus, II, 587. — Matura suppressio, II, 587. — Propriæ infirmitatis consideratio, II, 588. — Meditatio fœditatis, II, 588. — Consideratio mansuetudinis Christi et Sanctorum, II, 588. — Exempla bestiarum considerare, II, 588. — Supplicium iracundi considerare, II, 588. — Hostem instigantem attendere, II, 588. — Examen conscientiæ quotidianum, II, 589. — Suspicionem tollere, II, 589. — Humilitatis exercitium, II, 589. — Opinionem contemptus tollere, II, 589. — Curiositatem vitare, II, 589.

ASCETICA, II, 589.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 592. — Qualitas, II, 592. — Fuga, II, 593.

MISCELLANEA, II, 595. — Qualitas, II, 595. — Damnum, II, 595.

AXIOMATA, II, 595.

AUCTORES, II, 596.

JUDICIUM

1. EXTREMUM.

ESSENTIA, II, 596. — Definitio, II, 596. — Divisio, II, 596. — Partes, II, 596.

DICTA S. SCRIPTURÆ, II, 597. — Qualitas, II, 597. — Severitas, II, 598. — Æquitas, II, 598. — Stabilitas, II, 598. — Necessitas, II, 598. — Utilitas, II, 598. — Locus, II, 599. — Tempus, II, 599.

DICTA SS. PATRUM ET DOCTORUM, II, 599. — Qualitas, II, 599. — Necessitas, II, 600. — Utilitas, II, 600. — Quantitas seu severitas, II, 601. — Æquitas, II, 601. — Veritas, infallibilitas et immutabilitas, II, 601. — Tempus, II, 602. — Memoria judicii, II, 602.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, II, 602.

EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, II, 603. — Qualitas, II, 603. — Utilitas, II, 604.

EXEMPLA DOMESTICA, II, 606.

EXEMPLA PROFANA, II, 606.

SIMILITUDINES, II, 606. — Qualitas, II, 606. — Quantitas, II, 609. — Æquitas, II, 609. — Utilitas, II, 609.

MOTIVA, II, 609. — Ad judicium universale timehdum, II, 609. — Potentia judicis, II, 609. — Sapientia judicis, II, 609. — Justitia judicis, II, 609. — Inflexibilitas judicis, II, 609. — Majestas judicis, II, 610. — Incertitudo judicii quoad tempus, II, 610. — Incertitudo judicii quoad eventum, II, 610. — Horribilitas judicii, II, 610. — Furor Diabolorum accusantium, II, 610. — Multitudo adstantium hominum, II, 610. — Propter Christi adventum terribilem, II, 610. — Propter examinis rigorem, II, 610. — Propter libri aperiendi qualitatem, II, 610. — Propter confusionis et pudoris magnitudinem, II, 611. — Propter Diaboli accusationem, II, 611. — Propter aliorum accusationem, II, 611. — Propter accusationem propriæ conscientiæ, II, 611. — Propter sententiæ severitatem, II, 611. — Propter sententiæ irrevocabilitatem, II, 612.

MEDIA, II, 612. — Ad judicii sententiam malam evitandam, II, 612. — Passio Christi, II, 612. — Spes et fiducia in misericordia Dei, II, 613. — Frequens contritio et confessio, II, 613. — Vigilantia sollicita, II, 613. — Conciliatio patronorum, II, 613. — Frequens memoria judicii, II, 614. — Assiduum misericordiæ exercitium, II, 614. — Timor judicii, II, 614. — Examinis frequens usus, II, 614. — Pœnitentia seria, II, 614. — Non judicare alios, II, 614. — Misericordiæ exercitium, II, 615. — Fiducia erga Christum passum, II, 615. — Amor sincerus B. Virginis, II, 615. — Sanctorum constans veneratio, II, 615.

ASCETICA, II, 615.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 619.

ALII CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 621.

MISCELLANEA, II, 628. — Qualitas, II, 628. — Quantitas, II, 628. — Utilitas, II, 628.

AXIOMATA, II, 629.

AUCTORES, II, 629.

JUDICIUM

II. TEMERARIUM.

ESSENTIA, II, 629. — Definitio, II, 629. — Divisio, II, 629. — Actus, II, 630.

DICTA S. SCRIPTURÆ, II, 630. — Qualitas, II, 630. — Fuga, II, 630.

DICTA SS. PATRUM ET DOCTORUM, II, 630. — Qualitas, II, 630. — Fuga, II, 631. — Damnum, II, 631.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, II, 632. — Qualitas, II, 632. — Fuga, II, 635. — Damnum, II, 637.

EXEMPLA DOMESTICA, II, 640.

EXEMPLA PROFANA, II, 640.

SIMILITUDINES, II, 640. — Qualitas, II, 640.
— Damnum, II, 641.

MOTIVA, II, 642. — Deum fugat, II, 642. —
Pestis occulta est, II, 642. — Mater est con-
temptus et detractionis, II, 642. — Diaboli
factus est, II, 642. — Turpiter fallit, II,
642. — Deo gravem injuriam infert, II,
643. — Fama cui innititur sæpe falsissima
est, II, 643. — Incertitudo exitus vitæ ho-
minis, II, 643. — Prior vita non noscitur,
II, 643. — Fuga illius judicem Christum
conciliat, II, 644. — Charitati proximi con-
trarium est, II, 644. — Auctori est perni-
ciosum, II, 644.

MEDIA, II, 644. — Radicem tollere, II, 644.
— Propria peccata considerare, II, 644. —
Dilectio proximi, II, 645. — Intentionem
occultam attendere, II, 645. — Opera
proximi semper bene interpretari, II, 645.

ASCETICA, II, 645.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 647.

ALII CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 648.

MISCELLANEA, II, 651. — Fuga, II, 651.

AXIOMATA, II, 652.

AUCTORES, II, 652.

JURAMENTUM.

ESSENTIA, II, 652. — Definitio, II, 652. —
Divisio, II, 652. — Actus et gradus, II, 652.

Dicta s. SCRIPTURÆ, II, 653. — Qualitas, II,
653. — Fuga, II, 653. — Damnum, II, 653.

Dicta ss. PATRUM, II, 653. — Qualitas, II,
653. — Fuga, II, 653. — Damnum, II, 654.

EXEMPLA CATHOLICA, II, 654. — Fuga, II, 654.
— Damnum, II, 655.

EXEMPLA PROFANA, II, 656. — Fuga, II, 656.

SIMILITUDINES, II, 656. — Qualitas, II, 656.
Fuga, II, 657. — Damnum, II, 657.

MOTIVA, II, 657. — Grave est peccatum et
Deo injuriosum, II, 657. — Scandalosum et
proximo nocivum, II, 657. — Jurantibus
ipsi nocivum, II, 657. — Parum excusabile
apud Deum, II, 657.

MEDIA, II, 657. — Orare pro transgressoribus,
II, 657. — Examinis particularis diligens et
constans usus, II, 658. — Consuetudo con-
traria, II, 658. — Censores et monitores
constituti, II, 658. — Opinionem difficul-
tatis circa emendationem tollere, II, 658.

ASCETICA, II, 658.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 659.

MISCELLANEA, II, 659. — Qualitas, II, 659.
— Fuga, II, 659.

AXIOMATA, II, 659.

AUCTORES, II, 660.

JUSTITIA.

ESSENTIA, II, 660. — Definitio, II, 660. —
Divisio, II, 660. — Actus, II, 660.

Dicta s. SCRIPTURÆ, II, 660. — Qualitas,
II, 660. — Utilitas, II, 660. — Necessitas,
II, 661. — Justitia vindicativa, II, 661.

Dicta ss. PATRUM, II, 661. — Qualitas, II,
661. — Necessitas, II, 661. — Utilitas, II,
661. — Dignitas, II, 661. — Justitia vin-
dicativa, II, 662.

EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, II, 662. — Qua-
litas, II, 662. — Damnum neglectæ justitiæ,
II, 664.

EXEMPLA DOMESTICA, II, 664.

EXEMPLA PROFANA, II, 664.

SIMILITUDINES, II, 665. — Qualitas, II, 665.

MOTIVA, II, 666. — A Deo specialiter requiri-
tur, II, 666. — Pariter bonum reipublicæ
exigit, II, 666. — Pariter bonum cujusque
hominis, II, 666. — Labores justi virtutes ma-
gnas habent, II, 666. — Justo dignitatem
honestatemque conciliat, II, 666. — Justus
omnes adversitates superat, II, 666.

MEDIA, II, 666. — Præsentia et timor Dei, II,
666. — Sapientiæ studium, II, 666. — Amor or-
dinatus amicorum, II, 666. — Amor pacis
atque concordiæ, II, 666. — Inculcata et in-
trepida mors, II, 667. — Oratio fervens, II,
667.

ASCETICA, II, 667.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 668.

MISCELLANEA, II, 670. — Qualitas, II, 670. —
Utilitas, II, 670. — Dignitas, II, 671. —
Justitia vindicativa, II, 671.

AXIOMATA, II, 671.

AUCTORES, II, 671.

LABOR.

ESSENTIA, II, 671. — Definitio, II, 671. — Di-
visio, II, 671.

Dicta s. SCRIPTURÆ, II, 671. — Qualitas,
II, 671. — Necessitas, II, 672. — Utilitas,
II, 672. — Dignitas, II, 672. — Jucunditas,
II, 672.

Dicta ss. PATRUM, II, 672. — Qualitas, II, 672.
— Necessitas, II, 672. — Utilitas, II, 672.

EXEMPLA, II, 673. — Qualitas, II, 673. —
Utilitas, II, 674.

EXEMPLA DOMESTICA, II, 674.

EXEMPLA PROFANA, II, 675.

SIMILITUDINES, II, 675. — Qualitas, II, 675. —
Necessitas, II, 675. — Utilitas, II, 676.

MOTIVA, II, 676. — Christi exemplum, II, 676. — Necessitas, II, 676. — Utilitas, II, 676. — Securitas, II, 676. — Jucunditas, II, 676.

ASCETICA, II, 676.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 676.

MISCELLANEA, II, 677. — Qualitas, II, 677. — Necessitas, II, 677. — Utilitas, II, 677. — Dignitas, II, 677.

AUCTORES, II, 678.

LACRYMA.

ESSENTIA, II, 678. — Definitio, II, 678. — Divisio, II, 678.

Dicta s. scripturæ, II, 678. — Qualitas, II, 678. — Utilitas, II, 678.

Dicta ss. patrum, II, 678. — Qualitas, II, 678. — Utilitas, II, 679. — Jucunditas, II, 679.

EXEMPLA, II, 679. — Qualitas, II, 679. — Utilitas, II, 681.

EXEMPLA PROFANA, II, 682.

SIMILITUDINES, II, 682. — Qualitas, II, 682. — Utilitas, II, 682. — Necessitas, II, 682.

MOTIVA, II, 682. — Æquitas, II, 682. — Necessitas, II, 682. — Utilitas, II, 683. — Jucunditas, II, 683.

ASCETICA, II, 683.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 683.

MISCELLANEA, II, 684. — Utilitas, II, 684.

AUCTORES, II, 684.

LAUS.

ESSENTIA, II, 684. — Definitio, II, 684. — Divisio, II, 684.

Dicta s. scripturæ, II, 684. — Qualitas, II, 684.

Dicta ss. patrum, II, 685. — Qualitas, II, 685. — Utilitas, II, 685. — Damnum, II, 685.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, II, 686.

EXEMPLA, II, 686. — Fuga, II, 686.

SIMILITUDINES, II, 687. — Qualitas, II, 687. — Utilitas, II, 687. — Damnum, II, 687.

ASCETICA, II, 687.

MISCELLANEA, II, 688. — Fuga, II, 688.

AUCTORES, II, 688.

LECTIO

SPIRITUALIS.

ESSENTIA, II, 689. — Definitio, II, 689. — Divisio, II, 689.

Dicta s. scripturæ, II, 689. — Lectionis usus,

II, 689. — Necessitas, II, 689. — Utilitas, II, 689. — Jucunditas, II, 690.

Dicta ss. patrum et doctorum, II, 690. — S. Scripturæ commendatio, II, 690. — Utilitas lectionis, II, 691. — Damnum lectionis obscenæ, II, 692.

EXEMPLA SACRA, II, 692. — Usus, II, 692. — Utilitas, II, 693. — Damnum profanæ lectionis, II, 695.

EXEMPLA PROFANA, II, 696. — Utilitas, II, 696. — Damnum, II, 696.

SIMILITUDINES, II, 696. — Qualitas, II, 696.

MOTIVA, II, 698. — Utilitas ingens oritur, II, 698. — Utilis est in specie ad perfectionem obtinendam, II, 698. — Utilis est ad optima consilia danda, II, 698. — Utilis ad Dæmonis insidias cognoscendas et effugiendas, II, 698. — Utilis ad animam reficiendam, II, 699. — Utilis ad spiritualia colloquia instituenda, II, 699. — Libri sacri sunt epistolæ Dei, II, 699. — Varias lectio sacra habet prærogativas, II, 699.

MEDIA, II, 701. — Ad lectionem utiliter peragendam, II, 701. — Oratio, II, 701. — Certis horis certæ lectioni vacare, II, 701. — Legere continuatim, II, 701. — Legere libros eo affectu quo scripti sunt, II, 701. — Legere cum humilitate, II, 701. — Bene vivere, II, 701.

ASCETICA, II, 702.

MISCELLANEA ET CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 705. — Qualitas, II, 705. — Utilitas, II, 705. — Damnum vitæ lectionis, II, 706. — Damnum neglectæ lectionis sacræ, II, 706.

LIBERALITAS.

ESSENTIA, II, 707. — Definitio, II, 707. — Divisio, II, 707. — Actus, II, 707.

Dicta s. scripturæ, II, 707. — Qualitas, II, 707. — Utilitas, II, 707. — Dignitas, II, 707.

Dicta ss. patrum, II, 707. — Qualitas, II, 707. — Utilitas, II, 708. — Dignitas, II, 708.

EXEMPLA CATHOLICA, II, 708.

EXEMPLA DOMESTICA, II, 709.

EXEMPLA PROFANA, II, 710.

SIMILITUDINES, II, 710. — Qualitas, II, 710. — Utilitas, II, 710. — Dignitas, II, 710.

MOTIVA, II, 710. — Natura suadet, II, 710. — Æquitas exigit, II, 711. — Utilitas eam promeretur, II, 711. — Dignitas commendat, II, 711. — Jucunditas invitat, II, 711.

MEDIA, II, 711. — Sibi persuadere quod quidquid proximo damus, Deo damus, II, 711. — Considerare se ut divitiarum dispensatorem, II, 711. — Proximos ut fratres intueri, II, 711.

ASCETICA, II, 711.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 712.

MISCELLANEA, II, 713. — Qualitas, II, 713. — Utilitas, II, 713. — Dignitas, II, 714. — Jucunditas, II, 714.

AUCTORES, II, 714.

LINGUA.

ESSENTIA, II, 714. — Definitio, II, 714. — Divisio, II, 714. — Actus bonæ linguæ, II, 715. — Actus malæ linguæ, II, 715. — Circumstantiæ in loquendo observandæ, II, 715.

Dicta s. scripturæ, II, 716. — Qualitas, II, 716. — Parcitas, II, 716. — Garrulitas, II, 716. — Necessitas, II, 716. — Utilitas, II, 716. — Dignitas, II, 716. — Damnum, II, 717. — Tempus, II, 717. — Materia, II, 717. — Usus, II, 717. — Usus bonus, II, 717. — Usus malus, II, 717.

Dicta ss. patrum et doctorum, II, 718. — Qualitas, II, 718. — Custodia, II, 719. — Utilitas, II, 719. — Damnum, II, 720. — Tempus, II, 722. — Materia, II, 722.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, II, 722.

EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, II, 722. — Custodia, II, 722. — Qualitas, II, 724. — Damnum linguæ malæ, II, 725.

EXEMPLA DOMESTICA, II, 726.

EXEMPLA PROFANA, II, 726.

SIMILITUDINES, II, 727. — Qualitas, II, 727. — Custodia, II, 728. — Utilitas, II, 728. — Damnum, II, 729. — Tempus, II, 730.

MOTIVA, II, 730. — Ad custodiendam linguam, II, 730. — Lingua Christi est, II, 730. — Soli homini rationali concessa est, II, 731. — Lubrica est lingua, II, 731. — Male custodita viles nos facit, II, 731. — Loquenti graviter etiam nocet, II, 731. — Incustodia linguæ incurabilis, II, 731. — Dæmonis præcipuum est instrumentum, II, 731. — Nocet in corporalibus, II, 731. — Angelos et primos parentes in ruinam traxit, II, 732. — Custodia linguæ omnia membra regit, II, 732. — Ad perfectionem nos ducit, II, 732. — Ex lingua status hominis colligitur, II, 732.

MOTIVA, II, 732. — Ad linguam refrænantam, II, 732. — Necessitas, II, 732. — Utilitas, II, 732. — Dignitas, II, 732. — Jucunditas, II, 732. — Æquitas, II, 732.

MEDIA, II, 732. — Ad linguam refrænantam, II, 732. — Oratio sedula et invocatio divinæ gratiæ, II, 732. — Frequens Eucharistiæ perceptio, II, 733. — Amor Dei, II, 733. — Præsentia Dei, II, 733. — Amor silentii, II, 733. — Radicem garrulitatis tol-

lere, II, 733. — Sibi pro transgressionibus imponere mulctam, II, 733. — Frequens collatio de rebus spiritualibus, II, 733. — A Deo laudem querere, II, 734. — Ponderatio verborum, II, 734. — Bona vita, II, 734. — Rationis usus, II, 734. — Vigilantia assidua, II, 734. — Humilitas, II, 734.

ASCETICA, II, 734.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 738.

ALII CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 740. — Necessitas, II, 742. — Utilitas, II, 742. — Æquitas, II, 742. — Damnum, II, 742.

MISCELLANEA, II, 744. — Qualitas, II, 744. — Necessitas, II, 744. — Utilitas, II, 744. — Damnum, II, 745.

AXIOMATA, II, 745.

AUCTORES, II, 745.

LUDUS.

ESSENTIA, II, 745. — Definitio, II, 745. — Divisio, II, 745.

Dicta s. scripturæ, II, 745. — Qualitas, II, 745. — Fuga, II, 745.

Dicta ss. patrum et doctorum, II, 745. — Qualitas, II, 745. — Damnum, II, 746.

EXEMPLA SACRA, II, 746. — Qualitas, II, 746. — Damnum, II, 748.

EXEMPLA PROFANA, II, 751. — Qualitas, II, 751.

SIMILITUDINES, II, 753. — Qualitas, II, 753. — Damnum, II, 753.

MOTIVA, II, 753. — Ad ludum moderandum, II, 753. — Christianum dedecet, II, 753. — Diaboli inventum est, II, 753. — Noxius est, II, 753. — Aliorum infectivus, II, 754. — Consuetudo ludi difficulter relinquitur, II, 754. — Usurarium facit hominem, II, 754. — Tres leges immoderatum violat, II, 754.

ASCETICA, II, 754.

MISCELLANEA ET CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 755.

LUXURIA

ESSENTIA, II, 755. — Definitio, II, 755. — Divisio, II, 755. — Actus, II, 755.

Dicta s. scripturæ, II, 756. — Qualitas, II, 756. — Fuga, II, 756. — Damnum, II, 757.

Dicta ss. patrum, II, 757. — Qualitas, II, 757. — Damnum, II, 758. — Fuga, II, 760.

EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, II, 760. — Qualitas, II, 760. — Fuga, II, 761. — Turpitude, II, 762. — Damnum, II, 763.

EXEMPLA DOMESTICA, II, 768.

EXEMPLA PROFANA, II, 769. — Fuga, II, 769. — Qualitas, II, 769.

SIMILITUDINES, II, 769. — Qualitas, II, 769. — Fuga, II, 770. — Damnum, II, 770.

MOTIVA, II, 771. — Hoc vitium omnia vitia vincit, II, 771. — Insatiabile est, II, 771. — Immodicabile propemodum, II, 771. — Bestiale Christianoque indignum, II, 772. — Summe perniciosum, II, 772. — Totum hominem pervertit, II, 772. — Deo specialem injuriam irrogat, II, 773. — Ipsis Dæmonibus exosum est, II, 773.

MEDIA, II, 773. — Fuga triplex, II, 773. — Nutrimentum tollere, II, 774. — Orationi incumbere, II, 774. — Tribulationibus exerceri, II, 775. — Pœnas destinatas ponderare, II, 775. — Meminisse se esse membrum Christi, II, 775. — Mortis recordatio, II, 775. — Humilitas et subjectio erga Deum, II, 776. — Sensuum accurata custodia, II, 776. — Otii detestatio, II, 776. — Corporis castigatio, II, 776. — Præsentia Dei menti impressa, II, 776.

ASCETICA, II, 777.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 778.

ALII CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 780. — Qualitas, II, 780. — Damnum, II, 780. — Fuga, II, 784.

MISCELLANEA, II, 785. — Qualitas, II, 785. — Fuga, II, 785. — Damnum, II, 785.

AXIOMATA, II, 786.

AUCTORES, II, 787.

MANSUETUDO.

ESSENTIA, III, 1. — Definitio, III, 1. — Divisio, III, 1. — Actus, III, 1.

DICTA S. SCRIPTURÆ, III, 1. — Qualitas, III, 1. — Utilitas, III, 2. — Jucunditas, III, 2.

DICTA SS. PATRUM ET DOCTORUM, III, 2. — Qualitas, III, 2. — Necessitas, III, 2. — Utilitas, III, 3. — Dignitas, III, 3. — Jucunditas, III, 5.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, III, 5.

EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, III, 5. — Utilitas, III, 8.

EXEMPLA DOMESTICA, III, 9.

EXEMPLA PROFANA, III, 11.

SIMILITUDINES, III, 11. — Qualitas, III, 11. — Æquitas, III, 11. — Necessitas, III, 12. — Utilitas, III, 12. — Dignitas, III, 13. — Jucunditas, III, 13.

MOTIVA, III, 13. — Deo gratissima est, III, 13. — Christianum magis docet, III, 13. — Naturæ consentanea est, III, 13. — Ad alios regendos conducit, III, 13. — Amicos et inimicos nobis conciliat, III, 13. — A Deo

quod petitur obtinet, III, 13. — Ad tentationes carnales superandas conducit, III, 14. — Temporalia bona auget, III, 14. — Christo Deo similes nos facit, III, 14. — Est honestior ornandi modus, III, 14. — Summam continet dignitatem, III, 14. — Summa nobis necessitas est, III, 15.

MEDIA, III, 15. — Exemplum Christi considerare, III, 15. — Exempla Sanctorum considerare, III, 16. — Considerare suos defectus et sua numerosa peccata, III, 16. — Præcogitatione injuriarum mentem suam munire, III, 16. — Causam iræ et impatientiæ tollere, III, 17. — Injuriam factam joco eludere, III, 17. — Contemnere injurias, III, 17. — Vindictam in alios hostes licite convertere, III, 17. — Silere, III, 17. — Astra cœli imitari, III, 17. — Injuriantem ut amicum inveni, III, 18. — Utilitatem mansuetudinis perpendere, III, 18. — Lædentem ut phreneticum considerare, III, 18.

ASCETICA, III, 18.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, III, 19.

ALII CONCEPTUS PRÆDICABILES, III, 21. — Qualitas, III, 21. — Utilitas, III, 22. — Dignitas, III, 22.

MISCELLANEA, III, 27. — Qualitas, III, 27. — Utilitas, III, 27. — Dignitas, III, 27. — Jucunditas, III, 28.

DUBIUM ASCETICUM, III, 28. — An contra mansuetudinem agatur, si quandoque injuriantibus respondeatur, III, 28.

AXIOMATA, III, 29.

AUCTORES, III, 29.

MARTYRIUM.

PROŒMIUM, III, 30.

ESSENTIA, III, 31. — Definitio, III, 31. — Divisio, III, 31. — Gradus, III, 32.

DICTA S. SCRIPTURÆ, III, 32.

DICTA SS. PATRUM, III, 32.

EXEMPLA SACRA, III, 33. — De illustribus virorum martyriis, III, 33. — De illustribus mulierum martyriis, III, 51. — De illustribus adolescentum martyriis, III, 58. — De multitudine Martyrum, III, 61.

EXEMPLA DOMESTICA, III, 67. — De illustribus sociorum Jesu martyriis, III, 67. — Proœmium, III, 67. — i. Genus martyrii, fune strangulatorum, III, 67. — ii. Genus martyrii, capita plexorum, III, 72. — iii. Genus martyrii, igne combustorum, III, 74. — iv. Genus martyrii, sagittis confixorum, III, 76. — v. Genus martyrii, sclopio occisorum, III, 77. — vi. Genus martyrii, clava occisorum, III, 78. — vii. Genus martyrii, aquis submersorum, III, 80. — viii. Genus

martyrii, aquis gelidis cruciatorum, III, 80. — ix. Genus martyrii, aquis ferventibus cruciatorum, III, 81. — x. Genus martyrii, in scrobe pendentium, III, 81. — xi. Genus martyrii, lapidibus occisorum, III, 82. — xii. Genus martyrii, crucifixorum, III, 83. — xiii. Genus martyrii, lancea vel hasta transfixorum, III, 83. — xiv. Genus martyrii, ferro necatorum, III, 84. — xv. Genus martyrii, veneno necatorum, III, 85. — xvi. Genus martyrii, carceris ærumnis confectorum, III, 86. — xvii. Genus martyrii, variis crudelibusque tormentis enectorum, III, 86.

MATRIMONIUM.

ESSENTIA, III, 88. — Definitio, III, 88. — Divisio, III, 88. — Cœremoniæ, III, 88.

DICTA S. SCRIPTURÆ, III, 89. — Qualitas, III, 89. — Necessitas, III, 89. — Utilitas, III, 89. — Insolubilitas, III, 89. — Dignitas, III, 89.

DICTA SS. PATRUM, III, 89. — Qualitas, III, 89. — Utilitas, III, 90. — Dignitas, III, 90. — Indissolubilitas, III, 91. — Incommoda, III, 91.

EXEMPLA CHRISTIANA, III, 91.

EXEMPLA PROFANA, III, 93.

SIMILITUDINES, III, 94. — Qualitas, III, 94. — Insolubilitas, III, 94. — Dignitas, III, 94. — Incommoda, III, 94.

MOTIVA, III, 94. — Ad matrimonium ineundum, III, 94. — Honor et gloria Dei, III, 94. — Augmentum reipublicæ tam Ecclesiasticæ quam civilis, III, 95. — Felicitas liberorum, III, 95. — Solatium parentum, III, 95. — Confusio Dæmonis, III, 95.

MEDIA, III, 95. — Ad matrimonium fauste contrahendum, III, 95. — Sincerus Dei cultus, III, 95. — Oratio humilis, III, 95. — Veneratio Sanctorum, III, 95. — Concordia animorum, III, 95. — Curiositatis deviatio, III, 95. — Patientia in multis defectibus supportandis, III, 95. — Castitas ante matrimonium servata, III, 95.

ASCETICA, III, 95.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, III, 96.

MISCELLANEA, III, 99. — Qualitas, III, 99. — Incommoda, III, 100.

AXIOMATA, III, 100.

AUCTORES, III, 100.

MENDACIUM.

ESSENTIA, III, 101. — Definitio, III, 101. — Divisio, III, 101. — Actus, III, 102.

DICTA S. SCRIPTURÆ, III, 102. — Qualitas,

III, 102. — Damnum, III, 102. — Fuga III, 103.

DICTA SS. PATRUM ET DOCTORUM, III, 103. — Qualitas, III, 103. — Fuga, III, 104. — Damnum, III, 105.

EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, III, 106. — Qualitas, III, 106. — Fuga, III, 106. — Damnum, III, 108.

EXEMPLA DOMESTICA, III, 109.

EXEMPLA PROFANA, III, 109. — Qualitas, III, 109. — Fuga, III, 110.

SIMILITUDINES, III, 110. — Qualitas, III, 110. — Fuga, III, 110. — Damnum, III, 110.

MOTIVA, III, 111. — Christo exosum est, III, 111. — Fini hominis contrarium, III, 111. — Diabolicum est, III, 111. — Turpissimum, III, 111. — Laboriosum, III, 111. — Diaboli filium constituit, III, 112. — Plurimorum vitiorum est initium III, 112. — Privat summa voluptate III, 112. — Facilius est ab illo abstinere quam illud dicere, III, 112. — Societati humanæ et fraternæ est magis contrarium, III, 112.

MEDIA, III, 112. — Meminisse se esse Dei filium, III, 112. — Christianum, III, 113. — Hominem, III, 113. — Ingenuum ac liberum, III, 113. — Meminisse famæ suæ, III, 113. — Damni, III, 113. — Se commembrem aliorum, III, 113.

ASCETICA, III, 114.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, III, 117.

ALII CONCEPTUS, III, 118. — Qualitas, III, 118. — Fuga, III, 118. — Damnum, III, 119.

MISCELLANEA, III, 121. — Qualitas, III, 121. — Damnum, III, 122.

AXIOMATA, III, 122.

AUCTORES, III, 123.

MINIMUS.

MINIMORUM CURA.

ESSENTIA, III, 123. — Definitio, III, 123. — Divisio, III, 123.

DICTA S. SCRIPTURÆ, III, 123. — Qualitas, III, 123. — Utilitas, III, 124. — Damnum, III, 124.

DICTA SS. PATRUM, III, 124. — Qualitas, III, 124. — Necessitas, III, 124. — Utilitas, III, 124.

EXEMPLA CATHOLICA, III, 124. — Utilitas, III, 124.

EXEMPLA DOMESTICA, III, 125.

EXEMPLA PROFANA, III, 126.

SIMILITUDINES, III, 126. — Utilitas, III, 126. — Damnum, III, 126.

MOTIVA, III, 127. — Liberalitas Dei erga nos, III, 127. — Utilitas propria, III, 127. — Dei, naturæ, artium minima æquali perfectione curaque perfectientium exemplum, III, 127. — Diaboli astutia et fallacia, III, 127. — Turpitudine, III, 127. — Periculum salutis, III, 127.

ASCETICA, III, 128.

MISCELLANEA, III, 129. — Qualitas, III, 129. — Necessitas, III, 129. — Utilitas, III, 129. — Damnum, III, 129.

AUCTORES, III, 129.

MISERICORDIA

DEI.

ESSENTIA, I, 708. — Definitio, I, 708. — Divisio, I, 708.

DICTA S. SCRIPTURÆ, I, 709. — Qualitas, I, 709.

DICTA SS. PATRUM ET DOCTORUM, I, 709. — Qualitas, I, 709. — Utilitas, I, 712. — Facilitas, I, 712. — Abusus vitandus, I, 712.

EXEMPLA DOMESTICA, I, 713.

SIMILITUDINES, I, 718. — Qualitas, I, 718. — Utilitas, I, 718. — Abusus cavendus, I, 719.

MOTIVA, I, 719. — De misericordia Dei speranda, I, 719. — Est gloria Dei, I, 719. — Mors Christi eam exigit et commendat, I, 719. — Semper et ubique parata est, I, 719. — Patienter expectat, I, 719. — Ultro invitatur, I, 720. — Beneficiis provocat, I, 720. — Celeriter exaudit, I, 720. — Jupiter subvenit, I, 720. — Indignus non respuit, I, 720. — Terminum non habet, I, 721.

MEDIA, I, 721. — Ad fiduciam erga Dei misericordiam concipiendum, I, 721. — Exemplum misericordiæ ob oculos ponere, I, 721. — Pronitatem Dei ad miserandum considerare, I, 721.

ASCETICA, I, 721.

MISCELLANEA ET CONCEPTUS PRÆDICABILES, I, 725. — Qualitas, I, 725. — Utilitas, I, 727. — Damnum abusus, I, 728.

MISERICORDIA.

I. — MISERICORDIA ERGA VIVOS.

ESSENTIA, III, 129. — Definitio, III, 129. — Divisio, III, 130. — Actus corporalis misericordiæ, III, 130. — Actus spiritualis misericordiæ, III, 130. — Gradus, III, 130.

DICTA S. SCRIPTURÆ, III, 131. — Qualitas, III, 131. — Necessitas, III, 132. — Utilitas, III,

132. — Dignitas, III, 132. — Jucunditas III, 133.

MISERICORDIA IN SPECIE, III, 133. — Esurientes pascens, III, 133. — Sitientes potans, III, 133. — Captivos liberans, III, 133. — Infirmos visitans, III, 133. — Hospites suscipiens, III, 133. — Mortuos sepeliens, III, 133.

DICTA SS. PATRUM ET DOCTORUM, III, 133. — Misericordia in communi, III, 133. — Qualitas, III, 133. — Necessitas, III, 134. — Utilitas, III, 134. — Æquitas, III, 136. — Dignitas, III, 136. — Jucunditas, III, 137. — Facilitas, III, 137.

MISERICORDIA IN SPECIE. — Esurientes pascens, III, 138. — Sitientes potans, III, 138. — Nudos tegens, III, 138. — Captivos redimens, III, 138. — Infirmos visitans, III, 139. — Hospites colligens, III, 139. — Sepeliens mortuos, III, 139.

EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, III, 140. — Misericordia in communi, III, 140. — Qualitas, III, 140. — Utilitas, III, 142.

ORDO, III, 145. — Misericordia, III, 145.

MISERICORDIA IN SPECIE, III, 146. — Esurientes pascens, III, 146. — Sitientes potans, III, 147. — Nudos vestiens, III, 148. — Captivos redimens, III, 148. — Infirmos visitans, III, 149. — Peregrinos suscipiens, III, 150. — Sepulturam ministrans, III, 152.

EXEMPLA DOMESTICA, III, 153. — Erga egenos, III, 153. — Erga infirmos, III, 154. — Alia, III, 155.

EXEMPLA PROFANA, III, 156. — Hominum, III, 156. — Exemplum bestiarum, III, 156.

SIMILITUDINES, III, 156. — Qualitas, III, 156. — Utilitas, III, 157. — Necessitas, III, 157. — Dignitas, III, 157. — Æquitas, III, 157. — Jucunditas, III, 158.

MOTIVA, III, 158. — Quidquid pauperibus datur Christo offertur, III, 158. — Deus liberalitate sua nos provocat, III, 158. — Natura ipsa nobis misericordiam ingeneravit, III, 158. — Ipsa qualitas bonorum nos ad misericordiam impellit, III, 158. — Natura eleemosynæ commendat misericordiam, III, 158. — Qualitas et conditio accipientium id suadet, III, 159. — Misericordia benedictionem in temporalibus nobis obtinet, III, 159. — Efficaciter peccata delet, III, 159. — Felicem mortem nobis obtinet, III, 159. — Scutum est adversus sententiam Judicis, III, 160. — Signum est prædestinationis, III, 160. — Efficaciam ovationi tribuit, III, 160.

MEDIA, III, 160. — Zelus divini honoris, III, 160. — Exemplum Dei considerare, III, 160. — In pauperibus Christum intueri, III, 160. — Magnam æstimationem de hac virtute concipere, III, 161. — Aliena damna vel

commoda tua aestimare, III, 161. — Proximum ut fratrem et membrum considerare, III, 161. — Cœli desiderium concipere, III, 161. — Quotidie aliquid ex pecuniis vel alimentis in pauperum usum seponere, III, 161. — Lucro spirituali cœlestium meritum inhiare, III, 162. — Patronos qui huic virtuti studuerunt sibi eligere, III, 162.

ASCETICA, III, 162.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, III, 166.

ALII CONCEPTUS, III, 169. — Qualitas, III, 169. — Utilitas, III, 169. — Necessitas, III, 171. — Æquitas, III, 171. — Dignitas, III, 171.

MISCELLANEA, III, 173. — Qualitas, III, 173. — Utilitas, III, 173. — Dignitas, III, 174.

AUCTORES, III, 174.

MISERICORDIA ERGA DEFUNCTOS.

ESSENTIA, III, 174. — Definitio, III, 174. — Divisio, III, 174. — Actus, III, 174. — Gradus, III, 175.

DICTA S. SCRIPTURÆ, III, 175. — Utilitas, III, 175. — Æquitas, III, 176. — Necessitas, III, 176. — Utilitas, III, 176. — Sepultura, III, 176.

DICTA SS. PATRUM ET DOCTORUM, III, 176. — Qualitas, III, 176. — Æquitas, III, 177. — Necessitas, III, 177. — Utilitas, III, 178. — Facilitas, III, 179. — Sepultura, III, 179.

EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, III, 179. — Qualitas, III, 179. — Necessitas, III, 187.

EXEMPLA DOMESTICA, III, 192.

SIMILITUDINES, III, 194. — Qualitas, III, 194. — Æquitas, III, 194. — Utilitas, III, 194.

MOTIVA, III, 195. — Hoc opus gravissimum Deo, III, 195. — Gratum Christo est ac si ipse e purgatorio ereptus esset, III, 195. — B. Virginis et sanctis gratissimum, III, 195. — Dignitas animarum hoc requirit, III, 195. — Fraternalitas spiritualis non impellit, III, 195. — Acerbitas poenarum nobis commiserationem persuadet, III, 195. — Magnitudo beneficii nos suadet, III, 195. — Hoc omnia misericordiæ corporalis opera superat, III, 195. — Juvando unam animam omnes alias solamur, III, 195. — Ad pro se et aliis aliquid impetraadum efficacius nihil est, III, 195. — Signum est prædestinationis, III, 195. — Nos ad purgatorium vitandum conducit, III, 195.

MEDIA, III, 196. — Considerare quod quidquid animabus præstemur Christo præstamus, III, 196. — Procurare in charitate proximi augmentum, III, 196. — Summam de hac virtute concipere aestimationem,

III, 196. — Perpendere poenas quæ has animas tenent, III, 196. — Animas illas ut fratres et sorores et membra intueri, III, 196. — Peccatorum suorum numerum et gravitatem perpendere, III, 196.

ASCETICA, III, 196.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, III, 198.

ALII CONCEPTUS, III, 202.

MISCELLANEA, III, 204. — Qualitas, III, 204. — Utilitas, III, 204. — Media ad illas juvandas, III, 204.

AUCTORES, III, 205.

MODESTIA.

ESSENTIA, III, 205. — Definitio, III, 205. — Divisio, III, 205. — Actus, III, 206.

DICTA S. SCRIPTURÆ, III, 206. — Qualitas, III, 206. — Necessitas, III, 206. — Utilitas, III, 206. — Dignitas, III, 207.

DICTA SS. PATRUM, III, 207. — Qualitas, III, 207. — Utilitas, III, 207. — Necessitas, III, 208. — Dignitas, III, 208.

EXEMPLA CATHOLICA, III, 208. — Qualitas, III, 208. — Utilitas, III, 209.

EXEMPLA DOMESTICA, III, 211.

SIMILITUDINES, III, 211. — Qualitas, III, 210. — Necessitas, III, 211. — Utilitas, III, 211. — Dignitas, III, 211. — Jucunditas, III, 211.

MOTIVA, III, 212. — Necessitas, III, 212. — Utilitas, III, 212. — Æquitas, III, 212. — Dignitas, III, 212. — Jucunditas, III, 212.

MEDIA, III, 212. — Dei et Christi præsentiam semper in memoria habere, III, 212. — B. V. Mariam ut matrem colere et amare, III, 212. — Studium perfectionis augere, III, 213. — Consortia leviculorum sociorum ut in virtute parvulorum studiose declinare, III, 213. — Sux et communitalis famæ curam habere, III, 213. — Exempla Sanctorum et hominum modestia conspicuorum sibi objicere, III, 213. — Accuratum examen particulare, III, 213.

ASCETICA, III, 213.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, III, 214.

MISCELLANEA, III, 216. — Qualitas, III, 216.

AXIOMATA, III, 216.

AUCTORES, III, 216.

MORS.

ESSENTIA, III, 217. — Definitio, III, 217. — Divisio, III, 217. — Adjuncta mortis, III, 218.

- DICTA S. SCRIPTURÆ, III, 218. — Certitudo quoad substantiam, III, 218. — Incertitudo quoad tempus, III, 219. — Qualitas, III, 219. — Utilitas, III, 219. — Mors desiderata, III, 219. — Mors justorum, III, 219. — Mors impiorum, III, 220. — Præparatio ad mortem, III, 220.
- DICTA SS. PATRUM, III, 220. — Certitudo quoad substantiam, III, 220. — Incertitudo quoad tempus, III, 220. — Qualitas, III, 220. — Utilitas, III, 222. — Mors justorum, III, 222. — Mors impiorum mala, III, 223. — Mors desiderata, III, 223. — Mors memoranda, III, 223. — Mors æquo animo acceptanda, III, 224.
- EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, III, 224. — Certitudo quoad substantiam, III, 224. — Incertitudo quoad tempus, III, 224. — Utilitas, III, 224. — Præparatio ad mortem, III, 224.
- EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, III, 225. — Procœmium, III, 225. — Illustria Christi, B. Virginis et S. Joannis morientium exempla, III, 225. — Illustria episcoporum morientium exempla, III, 227. — Illustria religiosorum morientium exempla, III, 242. — Illustria Clericorum sæcularium pie morientium exempla, III, 248. — Illustria sæcularium SS. Laicorum pie morientium exempla, III, 249. — Illustria mulierum pie morientium exempla, III, 255.
- ACCIDENTIA MORTIS, III, 261. — Qualitas, III, 261. — Mors bona, III, 262. — Mors mala, III, 262. — Mors desiderata, III, 265. — Mors metuenda, III, 266. — Mortis memoria, III, 266. — Mors repentina, III, 269.
- EXEMPLA DOMESTICA, III, 270. — Mors desiderata, III, 291. — Mors repentina, III, 292.
- EXEMPLA PROFANA, III, 292. — Qualitas, III, 292. — Memoria mortis, III, 293. — Mors incerta, III, 294.
- SIMILITUDINES, III, 294. — Qualitas, III, 294. — Utilitas, III, 296. — Necessitas, III, 297. — Mors libenter acceptanda, III, 297.
- MOTIVA, III, 298. — Ad expetendam mortem, III, 298. — A peccatis liberat, III, 298. — Portus est malorum, III, 298. — A tentationibus liberat, III, 298. — A visione multorum malorum liberat, III, 298. — Vincula dissolvit, III, 299. — Est quies laboribus, III, 299. — Aperit viam ad cœlum et amicos, III, 299. — Transitus est ad meliorem vitam, III, 299. — Est debitum, III, 300. — Est exitus animæ a carcere, III, 300. — Ad timendam mortem, III, 300. — Est certissima quoad substantiam, III, 300. — Incertissima quoad horam, III, 300. — Acerbissima quoad præsentiam, III, 300. — Periculosissima quoad exitum, III, 300. — Est contra naturam, III, 300. — Incerta quoad iudicium, III, 300. — Destruit omnes sensus, III, 300. — Morbi perturbant, III, 301. — Separat ab amicis III, 301. — Bona terræ deperdenda sunt, III, 301. — Tunc difficilis est pœnitentia, III, 301. — Diabolus furit, III, 302. — Semel evenit et post iudicium, III, 302. — Mors commemoranda et consideranda, III, 302. — Perfecte facit vivere, III, 302. — Humilem facit, III, 302. — Reddit nos patientes, III, 302. — Facit vitare peccata, III, 302. — Suo tempore facit nos libenter mori, III, 302. — Et bene mori, III, 302. — Parit fastidium terræ, III, 302. — Excludit terræ curras, III, 302. — Contra Diabolum tentationes protegit, III, 302. — Disponit solatium et gaudium, III, 302.
- MEDIA, III, 303. — Aliud procœmium, III, 303. — Sæpe cogitare et loqui de morte, III, 303. — Mortem desiderare, III, 304. — SS. Eucharistiæ viatico muniri, III, 305. — Suprema unctione mature se ad exitum comparare, III, 307. — Animo ad mortem prompto vita excedere, III, 307. — Imminente morte totum agere cum Deo, III, 310. — Psalmis et hymnis concinendis diem ultimum obire, III, 311. — Sui ante discessum bene precari et salutaria monita dare, III, 312. — SS. Jesu nomen ante mortem pronuntiare, III, 314. — Coram SS. Dei Matre ejusque dulcissimo nomine invocato, supremum spiritum exhalare, III, 315. — Cum piis ad Christum crucifixum suspiriis et oculis obire, III, 316. — Spiritum suum ante mortem Deo commendare, III, 318. — Derelictum a suis vita excedere, III, 319. — Testamento legitime pieque condito decedere, III, 320.
- MISCELLANEA, III, 321. — Unctio extrema spiritualis, III, 321. — Confessio frequens in morbo, III, 321. — S. S. Angelorum præsidium expetitum, III, 322. — Omnium Sanctorum invocatio, III, 322. — Ceris et reliquiarum sacrarum usus, III, 323. — Formulam sodalium aut votorum renovare, III, 324. — Voluntatis resignatio, III, 323.
- ALLÆ INDUSTRIÆ, III, 329.
- ASCETICA, III, 328.
- CONCEPTUS PRÆDICABILES, III, 331.
- ALII CONCEPTUS, III, 333. — Utilitas memoriæ mortis, III, 337.
- MISCELLANEA, III, 340. — Qualitas, III, 340. — Utilitas, III, 342. — Necessitas, III, 344. — Certitudo mortis, III, 344. — Incertitudo mortis quoad tempus, III, 345. — Mors desideranda, III, 345. — Mors impiorum, III, 345.
- AXIOMATA, III, 346.
- AUCTORES, III, 346.

MORTIFICATIO

ESSENTIA, III, 346. — Definitio, III, 346. — Divisio, III, 347. — Actus, III, 347. — Gradus, III, 347.

dicta s. scripturæ, III, 347. — Qualitas, III, 344. — Necessitas, III, 348. — Utilitas, III, 348. — Dignitas, III, 348.

dicta ss. patrum et doctorum, III, 348. — Qualitas, III, 348. — Necessitas, III, 349. — Utilitas, III, 350. — Dignitas, III, 350. — Jucunditas, III, 351.

ex libello de imitatione christi, III, 351. — Qualitas, III, 351. — Necessitas, III, 352. — Utilitas, III, 352. — Dignitas, III, 352. — Jucunditas, III, 352.

exempla catholica externa, III, 352. — Qualitas, III, 352. — Necessitas, III, 353. — Utilitas, III, 354. — Dignitas, III, 354. — Facilitas, III, 355. — Jucunditas, III, 355. — Poenæ neglectæ mortificationis, III, 355.

exempla domestica, III, 355.

exempla profana, III, 358.

similitudines, III, 358. — Qualitas, III, 358. — Necessitas, III, 359. — Utilitas, III, 360. — Dignitas, III, 361. — Jucunditas, III, 361. — Æquitas, III, 361.

motiva, III, 361. — Necessitas, III, 361. — Æquitas, III, 361. — Utilitas, III, 362. — Dignitas, III, 362. — Jucunditas, III, 362.

media, III, 362. — Christi exemplum, III, 362. — Oratio, III, 362. — Seria resolutio, III, 363. — Exercitatio assidua, III, 363. — Amor Dei, III, 363. — Spes præmii, III, 363. — Exempla sæcularium considerare, III, 363. — Victoria frequens in minoribus rebus, III, 363. — Opinionis correctio, III, 363.

ascetica, III, 363.

conceptus prædicabiles, III, 364.

alii conceptus, III, 368. — Qualitas, III, 368. — Necessitas, III, 368. — Æquitas, III, 368. — Dignitas, III, 369. — Facilitas, III, 370. — Perseverantia, III, 370.

miscellanea, III, 372. — Qualitas, III, 371. — Necessitas, III, 371. — Utilitas, III, 371. — Dignitas, III, 371. — Jucunditas, III, 371.

axiomata, III, 372.

auctores, III, 372.

MULIER

essentia, III, 372. — Definitio, III, 372. — Divisio, III, 372.

dicta s. scripturæ, III, 372. — Qualitas, III, 372. — Utilitas, III, 373. — Damnum, III, 373. — Fuga, III, 273.

dicta ss. patrum, III, 373. — Qualitas, III, 373. — Damnum, III, 374. — Fuga, III, 374.

exempla, III, 374. — Fuga, III, 374. — Damnum, III, 375.

exempla domestica, III, 375.

similitudines, III, 376. — Qualitas, 376. — Damnum, III, 376.

ascetica, III, 376.

miscellanea, III, 376. — Qualitas, III, 376. — Damnum, III, 378.

auctores, III, 379.

MUNDUS

essentia, III, 379. — Definitio, III, 379.

dicta s. scripturæ, III, 379. — Qualitas, III, 379. — Fuga, III, 379.

dicta ss. patrum, III, 380. — Qualitas, III, 380. — Fuga, III, 380. — Damnum, III, 380.

exempla, III, 380. — Fuga, III, 380. — Inconstantia, III, 382.

exempla profana, III, 382. — Inconstantia, III, 382.

similitudines, III, 382. — Qualitas, III, 382. — Fuga, III, 383. — Damnum, III, 383.

motiva, III, 383. — Ad fugiendum mundum, III, 383. — Exemplum christi, III, 383. — Exemplum sanctorum, III, 383. — Fallacia mundi, III, 383. — Vanitas mundi, III, 383. — Inconstantia mundi, III, 383.

media, III, 384. — Christi amor, III, 384. — Cœlestium bonorum amor, III, 384. — Vanitatis mundanæ consideratio, III, 384.

ascetica, III, 384.

miscellanea, III, 384. — Qualitas, III, 384. — Damnum, III, 385.

auctores, III, 385.

NOBILITAS

essentia, III, 385. — Definitio, III, 385. — Divisio, III, 385.

dicta s. scripturæ, III, 385. — Qualitas, III, 385.

dicta ss. patrum, III, 386. — Qualitas, III, 386.

exempla, III, 386. — Qualitas, III, 386.

exempla profana, III, 387. — Qualitas, III, 387. — Damnum, III, 387.

similitudines, III, 387. — Qualitas, III, 387.

miscellanea, III, 387. — Utilitas, III, 388.

auctores, III, 388.

OBEDIENTIA

- ESSENTIA, III, 388. — Definitio, III, 388. — Divisio, III, 388. — Actus, III, 388. — Gradus, III, 389.
- DICTA S. SCRIPTURÆ, III, 390. — Qualitas, III, 390. — Necessitas, III, 390. — Æquitas, III, 390. — Utilitas, III, 390. — Dignitas, III, 390. — Jucunditas, III, 390.
- DICTA SS. PATRUM, III, 391. — Qualitas, III, 391. — Necessitas, III, 392. — Æquitas, III, 392. — Utilitas, III, 393. — Dignitas, III, 395. — Jucunditas, III, 396.
- EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, III, 396. — Qualitas, III, 396. — Necessitas, III, 396. — Æquitas, III, 397. — Utilitas, III, 397. — Jucunditas, III, 397.
- EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, III, 397. — Qualitas, III, 397. — Utilitas, III, 400. — Jucunditas, III, 404. — Dignitas, III, 405.
- EXEMPLA DOMESTICA, III, 406. — Qualitas, III, 406. — Necessitas, III, 409. — Utilitas, III, 410. — Jucunditas, III, 410.
- EXEMPLA PROFANA, III, 410.
- EXEMPLA BESTIARUM, III, 411.
- SIMILITUDINES, III, 414. — Qualitas, III, 414. — Necessitas, III, 415. — Utilitas, III, 415. — Dignitas, III, 416. — Jucunditas, III, 416. — Æquitas, III, 416.
- MOTIVA, III, 417.
- MEDIA, III, 419. — Christi exemplum, III, 419. — Angelorum exemplum, III, 419. — Militum exemplum, III, 419. — Irrationabilium creaturarum exemplum, III, 420. — In persona superioris non intueri hominem, III, 420. — Bonum esse quod superior vult et sensit, III, 420. — Affectum inordinatum exuere, III, 421. — Se minoribus etiam subdere et obedire, III, 421.
- ASCETICA, III, 421.
- CONCEPTUS PRÆDICABILES, III, 422.
- ALIIS CONCEPTUS, III, 424. — Qualitas, III, 424. — Æquitas, III, 426. — Necessitas, III, 428. — Utilitas, III, 428. — Dignitas, III, 432. — Jucunditas, III, 438.
- AXIOMATA, III, 439.
- AUCTORES, III, 439.

ODIUM.

- ESSENTIA, III, 461. — Definitio, III, 461. — Divisio, III, 461. — Actus, III, 461.
- DICTA S. SCRIPTURÆ, III, 462. — Qualitas, III, 462. — Fuga, III, 462. — Damnum, III, 462.

- DICTA SS. PATRUM, III, 462. — Qualitas, III, 462. — Damnum, III, 462.
- EXEMPLA CATHOLICA, III, 463. — Qualitas, III, 463. — Fuga, III, 463. — Damnum, III, 463.
- EXEMPLA PROFANA, III, 463. — Qualitas, III, 463. — Fuga, III, 464.
- SIMILITUDINES, III, 464. — Qualitas, III, 464. — Fuga, III, 464. — Damnum, III, 464.
- MOTIVA, III, 465. — Deo injuriosum est, III, 465. — Christiano indignum, III, 465. — Contrarium naturæ, III, 465. — Labores infructuosos facit, III, 465. — Diabolum nutrit, III, 465. — Periculum præcipitat, III, 465.
- MEDIA, III, 465. — In proximo Christum aspicere, III, 465. — Materiam odii subducere, III, 465. — Sua peccata considerare, III, 465. — Charismata meliora æmulari, III, 465. — Duplicem personam in injuriantibus nos intueri, III, 465.
- ASCETICA, III, 465.
- CONCEPTUS PRÆDICABILES, III, 466.
- MISCELLANEA, III, 466. — Qualitas, III, 466. — Damnum, III, 467.
- AXIOMATA, III, 467.
- AUCTORES, III, 467.

OFFICIUM.

DE OFFICIO IPSO CONCIONATORIS.

PROCEMIUM, V, 5 *.

DE PRÆSTANTIA HUIUS MUNERIS, V, 5 *.

QUID SIT CONCIO, V, 6 *.

DE PRIMO OFFICIO CONCIONATORIS SEU MATERIE ELECTIONE, V, 7 *. — i. Membrum, de electione materiæ, V, 8 *. — ii. Membrum, de libris ex quibus petenda est materia concionum, V, 8 *. — iii. Membrum, de bibliotheca a Concionatore paranda, V, 10 *. — Scripturarii, V, 10 *. — Concionatorii, V, 11 *. — Historiæ, V, 11 *. — Ascetæ, V, 11 *. — Casistæ et controversiæ, V, 11 *. — Varii, V, 11 *. — Bibliotheca librorum utilium, V, 11 *. — iv. Membrum, de modo fructuose notandi, V, 12 *. — v. Membrum de varietate materiæ, V, 14 *.

DE OFFICIO SECUNDO CONCIONATORIS SEU DE ARGUMENTORUM INVENTIONE, V, 16 *. — i. Locus, per nominis interpretationem, V, 16 *. — ii. Locus, per verborum discussionem, V, 16 *. — iii. Locus, per concordantias auctoritatum, V, 17 *. — iv. Locus, per expositionem alicujus sententiæ in vario sensu, V, 17 *. — v. Locus, per comparationes, V, 18 *. — vi. Locus, per varias compositiones, V,

19*. — VII. Locus, per rerum proprietates, V, 19*. — VIII. Locus, per similitudines, V, 19*. — IX. Locus, per oppositorum assignationes, V, 19*. — X. Locus, per divisionem in partes, V, 20*. — XI. Locus, per ratiocinationem, V, 20*. — XII. Locus, per causas et effectus, V, 20*. — Praxis horum locorum, V, 20*.

DE TERTIO OFFICIO CONCIONATORIS SEU DE ELOCUTIONE, V, 21*.

DE QUARTO OFFICIO CONCIONATORIS SEU DE DISPOSITIONE, V, 23*. — I. Membrum, de methodo in partibus concionis servanda, V, 23*. — II. Membrum, de methodo in confirmatione servanda, V, 25*.

DE QUINTO OFFICIO CONCIONATORIS SEU DE PROMPTIONE, V, 26*.

DE SEXTO OFFICIO CONCIONATORIS SEU BONO EXEMPLO, V, 28*.

MONITA QUÆDAM GENERALIA CONCIONATOR I OBSERVANDA, V, 29*.

OPUS

BONUM.

ESSENTIA, III, 467. — Definitio, III, 467. — Divisio, III, 467.

Dicta s. scripturæ, III, 467. — Qualitas, III, 467. — Necessitas, III, 468. — Utilitas, III, 468.

Dicta ss. patrum, III, 468. — Qualitas, III, 468. — Necessitas, III, 469. — Utilitas, III, 469.

EXEMPLA, III, 469.

SIMILITUDINES, III, 469. — Qualitas, III, 469. — Utilitas, III, 470.

MOTIVA, III, 470. — Necessitas, III, 470. — Utilitas, III, 470. — Jucunditas, III, 470. — Dignitas, III, 470. — Facilitas, III, 470.

MEDIA, III, 470. — Amor Dei, III, 470. — Amor sui ordinatus, III, 470. — Amor et zelus erga proximum, III, 470. — Vitæ brevitatis, III, 471. — Sæcularium fervor et exemplum, III, 471.

ASCETICA, III, 471.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, III, 472.

MISCELLANEA, III, 473. — Qualitas, III, 473. — Necessitas, III, 473. — Utilitas, III, 473.

AUCTORES, III, 473.

ORATIO.

ESSENTIA, III, 473. — Definitio, III, 473. — Divisio, III, 474. — Actus, III, 474. — Gradus, III, 475.

Dicta s. scripturæ, III, 475. — Qualitas præparationis, III, 475. — Qualitas fidei, III, 475. — Qualitas spei, III, 475. — Qualitas charitatis, III, 475. — Qualitas humilitatis, III, 475. — Qualitas attentionis, III, 475. — Qualitas fervoris, III, 475. — Qualitas perseverantiæ, III, 475. — Qualitas assiduitatis, III, 476. — Qualitas temporis, III, 476. — Qualitas afflictionis, III, 476. — Pro quibus oratio fieri debeat, III, 476. — In Christi nomine oratio fieri debet, III, 476. — Necessitas orationis, III, 476. — Utilitas, III, 476. — Dignitas, III, 476. — Jucunditas, III, 476. — Meditatio, III, 476.

Dicta ss. patrum et doctorum, III, 477. — Qualitas, III, 477. — Attentio et ejus qualitas, III, 477. — Necessitas, III, 478. — Utilitas, III, 479. — Dignitas, III, 481. — Jucunditas, III, 482. — Assiduitas, III, 482. — Perseverantia, III, 483. — Facilitas, III, 483. — De oratione Dominica, III, 484. — De oratione publica, III, 484.

MEDITATIO, III, 484. — Qualitas, III, 484. — Utilitas, III, 484. — Necessitas, III, 485.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, III, 485. — Meditatio, III, 485.

EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, III, 485. — Qualitas, III, 485. — Assiduitas, III, 489. — Utilitas, III, 490. — Dignitas, III, 494. — Meditatio, III, 494.

EXEMPLA DOMESTICA, III, 495. — Qualitas, III, 495. — Meditatio, III, 498.

EXEMPLA PROFANA, III, 499.

SIMILITUDINES, III, 499. — Qualitas, III, 499. — Necessitas, III, 501. — Unitas, III, 502. — Dignitas, III, 503. — Facilitas, III, 504. — Jucunditas, III, 504. — Perseverantia, III, 504. — Pro oratione Dominica, III, 504. — Meditatio, III, 504.

MOTIVA, III, 504. — Necessitas, III, 504. — Utilitas, III, 505. — Æquitas, III, 505. — Dignitas, III, 506. — Jucunditas, III, 506. — Facilitas, III, 506.

MEDIA, III, 506. — Præsentiam Dei, Angelorum et Sanctorum cogitare, III, 506. — Vita bona, III, 507. — Studiosa præparatio, III, 507. — Custodia sensuum, III, 507. — Curarum sepositio et affectuum inordinatorum derelictio, III, 508. — Temporis apti electio, III, 508. — Solitudinem mentis procurare, III, 508. — Exemplum servorum mundanorum attendere, III, 508. — Considerare naturam et præstantiam orationis, III, 508. — Assiduitas orationis, III, 508.

ASCETICA, III, 509. — Oratio in genere, III, 509. — De meditatione in specie, III, 516. — De oratione vocali in specie, III, 517.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, III, 517. — Qualitas, III, 517. — Accidentia orationis, III, 522.

ALII CONCEPTUS, III, 523. — Qualitas, III, 523. — Necessitas, III, 524. — Perseverantia, III, 527. — De objecto orationis seu quid petendum, III, 528. — De publica et communi oratione, III, 528. — De oratione Dominica, III, 529.

MEDITATIO, III, 531.

MISCELLANEA, III, 531. — Qualitas, III, 531. — Necessitas, III, 532. — Utilitas, III, 533. — Dignitas, III, 534. — Jucunditas, III, 534. — Meditatio, III, 534.

AXIOMATA, III, 534.

AUCTORES, III, 534.

OTIUM

ESSENTIA, III, 535. — Definitio, III, 535. — Divisio, III, 535. — Actus, III, 535.

DICTA S. SCRIPTURÆ, III, 535. — Qualitas, III, 535. — Fuga, III, 535. — Damnum, III, 535.

DICTA SS. PATRUM, III, 536. — Qualitas, III, 536. — Fuga, III, 536. — Damnum, III, 536.

EXEMPLA CATHOLICA, III, 537. — Qualitas, III, 537. — Fuga, III, 537. — Damnum, III, 538.

EXEMPLA DOMESTICA, III, 538.

EXEMPLA PROFANA, III, 538. — Fuga, III, 538. — Qualitas, III, 539.

SIMILITUDINES, III, 539. — Qualitas, III, 539. — Damnum, III, 539.

MOTIVA, III, 540. — Exemplum Dei et Christi, III, 540. — Omnes creaturæ dissuadent, III, 540. — Ipsa natura dissuadet, III, 540. — Otii malignitas dissuadet, III, 540. — Præmium promissum dissuadet, III, 540. — Periculum salutis dissuadet, III, 540.

MEDIA, III, 540. — Amorem Dei procurare, III, 540. — Ponderare labores Christi et Sanctorum, III, 540. — Ob oculos ponere exemplum mundanorum, III, 540. — Magnitudinem præmii meditari, III, 541. — Timorem supplicii otiosis reservati sibi injicere, III, 541.

ASCETICA, III, 541.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, III, 541.

MISCELLANEA, III, 542. — Qualitas, III, 542. — Damnum, III, 542.

AUCTORES, III, 543.

PASSIO

CHRISTI.

ESSENTIA, III, 543. — Definitio, III, 543. — Divisio, III, 543. — Particulares corporis

cruciatu, III, 543. — Particulares cruciatu animæ, III, 544. — Figuræ passionis illustriores, III, 544.

DICTA S. SCRIPTURÆ, III, 545. — Qualitas, III, 545. — Utilitas, III, 545. — Meditatio, III, 545. — Imitatio, III, 546.

DICTA SS. PATRUM ET DOCTORUM, III, 546. — Qualitas, III, 546. — Utilitas, III, 547. — Jucunditas, III, 549. — Meditatio, III, 549. — Compassio, III, 549. — Imitatio, III, 549. — Æquitas, III, 550.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, III, 550. — Utilitas, III, 550. — Imitatio, III, 551.

EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, III, 551. — Meditatio Passionis, III, 551. — Cultus, III, 552. — Utilitas, III, 554. — Jucunditas, III, 557. — Imitatio, III, 558.

EXEMPLA DOMESTICA, III, 558.

EXEMPLA PROFANA, III, 559.

SIMILITUDINES, III, 560. — Qualitas, III, 560. — Utilitas, III, 560. — Meditatio, III, 561. — Applicatio, III, 561.

MOTIVA, III, 562. — Utilis est ad peccata vitanda, III, 562. — Ad carnem subjugandam, III, 562. — Ad Dæmonem vincendum, III, 562. — Ad adversa fortiter toleranda, III, 563. — Ad virtutes addicendas vitiaque extirpanda, III, 563. — Ad mortem feliciter obeundam, III, 563. — Ad purgatorium vitandum, III, 564. Ad cælum assequendum, III, 564. — Ad meritum augendum, III, 564.

MEDIA, III, 565. — Ad fructum ex Passione Christi referendum, III, 565. — Frequenter meditari, III, 565. — Exemplum rerum inanimatorum Christo morienti condolentium perpendere, III, 565. — Peccati gravitatem, statum peccatoris, præmium celestis meditari, III, 565. — Occasionem patiendi avidè arripere, III, 565. — Crescere in amore et familiaritate Christi, III, 565. — B. Virginem rogare ut erga Passionem affectum tenerum impetret, III, 565.

ASCETICA, III, 565.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, III, 568.

ALII CONCEPTUS, III, 569. — Qualitas, III, 569. — Æquitas, III, 571. — Utilitas, III, 571. — Cooperatio, III, 574. — Imitatio, III, 574.

MISCELLANEA, III, 574. — Qualitas, III, 574. — Utilitas, III, 575. — Imitatio, III, 576. — Meditatio, III, 576. — Compassio, 576.

AUCTORES, III, 577.

PATIENTIA

ESSENTIA, III, 577. — Definitio, III, 577. — Divisio, III, 578. — Actus, III, 578. — Gradus, III, 579.

DICTA S. SCRIPTURÆ, III, 580. — Qualitas,

III, 580. — Qualitas patientiæ in damnis fortunæ, III, 581. — Qualitas patientiæ in morbis, III, 581. — Qualitas patientiæ in contemptu, III, 581. — Qualitas patientiæ in afflictionibus animæ, III, 581. — Qualitas patientiæ in morte charorum, III, 581. — Necessitas, III, 581. — Æquitas, III, 582. — Utilitas, III, 582. — Dignitas, III, 582. — Jucunditas, III, 582.

Dicta ss. Patrum et Doctorum, III, 582. — Qualitas, III, 582. — Qualitas patientiæ in damnis fortunæ, III, 583. — Qualitas patientiæ in morbis, III, 584. — Qualitas patientiæ in injuriis, III, 584. — Qualitas patientiæ in malis animi, III, 584. — Qualitas patientiæ in morte et afflictione charorum, III, 585. — Qualitas patientiæ in martyrio, III, 586. — Necessitas, III, 586. — Æquitas, III, 587. — Utilitas, III, 587. — Dignitas, III, 588. — Jucunditas, III, 590.

Ex libello de Imitatione Christi, III, 591. — Qualitas, III, 591. — Necessitas, III, 591. — Æquitas, III, 592. — Utilitas, III, 592. — Dignitas, III, 592. — Jucunditas, III, 593.

Exempla Catholica externa, III, 593. — Qualitas, III, 593. — Qualitas patientiæ in damnis rerum temporalium, III, 594. — Qualitas patientiæ in contemptu, III, 595. — Qualitas patientiæ in morbis, III, 598. — Qualitas patientiæ in afflictionibus animi, III, 599. — Qualitas patientiæ in jactura charorum, III, 600. — Qualitas patientiæ in martyrio, III, 600. — Utilitas, III, 601. — Necessitas, III, 604. — Dignitas, III, 605.

Exempla domestica, III, 606. — Qualitas, III, 606. — Qualitas patientiæ in morbis, III, 608. — Qualitas patientiæ in injuriis, III, 610. — Utilitas, III, 611. — Jucunditas, III, 612. — Patientia in martyrio, III, 612.

Exempla profana, III, 614.

Similitudines, III, 615. — Qualitas, III, 615. — Necessitas, III, 616. — Utilitas, III, 617. — Dignitas, III, 618. — Æquitas, III, 619.

Motiva, III, 619. — Necessitas, III, 619. — Utilitas, III, 620. — Dignitas, III, 621. — Jucunditas, III, 621. — Æquitas, III, 622.

Alia motiva, III, 622.

Media, III, 624. — Media disponentia, III, 624. — Media obstaculum remouentia, III, 630. — Media roborantia, III, 630.

Ascetica, III, 631.

Conceptus prædicabiles, III, 635.

Alii conceptus, III, 639. — Qualitas, III, 639. — Æquitas, III, 642. — Necessitas, III, 643. — Utilitas, III, 643. — Dignitas, III, 644. — Jucunditas, III, 647.

Miscellanea, III, 649. — Qualitas, III, 649. — Qualitas patientiæ in morbo, III, 650. — Qualitas patientiæ in contemptu, III, 651. — Qualitas patientiæ in morte charorum, III, 651. — Qualitas patientiæ in damno rerum temporalium, III, 652. — Necessitas, III, 653. — Utilitas, III, 653. — Dignitas, III, 654. — Jucunditas, III, 655.

Axiomata, III, 655.

Auctores, III, 656.

PAUPERTAS.

Essentia, III, 656. — Definitio, III, 656. — Divisio, III, 656. — Actus, III, 656. — Gradus, III, 657.

Dicta s. Scripturæ, III, 658. — Qualitas, III, 658. — Necessitas, III, 658. — Utilitas, III, 658. — Dignitas, III, 658. — Jucunditas, III, 658.

Dicta ss. Patrum et Doctorum, III, 658. — Qualitas, III, 658. — Necessitas, III, 659. — Utilitas, III, 660. — Dignitas, III, 662. — Jucunditas, III, 662.

Ex libello de Imitatione Christi, III, 664.

Exempla catholica externa, III, 664. — Qualitas, III, 664. — Utilitas, III, 666. — Dignitas, III, 667. — Jucunditas, III, 667. — Paupertatis violatæ pænæ, III, 667.

Exempla domestica, III, 668. — Paupertas in necessariorum carentia, III, 668. — Paupertas in superfluum rejectione, III, 669. — Paupertas in vestitu, III, 669. — Paupertas in victu, III, 670. — Paupertas in habitatione, III, 670. — Paupertas in muneribus recusandis, III, 670. — Paupertas in mendicatione, III, 671. — Paupertas in non dando et accipiendo absque facultate, III, 671.

Exempla profana, III, 671.

Similitudines, III, 672. — Qualitas, III, 672. — Necessitas, III, 673. — Utilitas, III, 673. — Æquitas, III, 673. — Dignitas, III, 674. — Jucunditas, III, 674.

Motiva, III, 674. — Æquitas, III, 674. — Utilitas, III, 674. — Dignitas, III, 675. — Jucunditas, III, 675. — Securitas, III, 676.

Media, III, 676. — Amor Dei, III, 676. — Desiderium bonorum celestium, III, 676. — Firma in Deum fiducia, III, 676. — Sui ipsius perfecta oblatio, III, 676. — Certis temporibus ad superiorem deferre, III, 676. — Rationem finis considerare, III, 676. — Præmii consideratio, III, 676.

Ascetica, III, 677.

Conceptus prædicabiles, III, 680.

Alii conceptus, III, 682. — Utilitas, III, 682. — Dignitas, III, 683.

MISCELLANEA, III, 683. — Qualitas, III, 683. — Necessitas, III, 684. — Utilitas, III, 684. — Dignitas, III, 684. — Jucunditas, III, 684.

AXIOMATA, III, 684.

AUCTORES, III, 684.

PAX.

ESSENTIA, III, 685. — Definitio, III, 685. — Divisio, III, 685.

Dicta s. Scripturæ, III, 685. — Pax cum Deo, III, 685. — Pax cum proximo, III, 685. — Pax cum seipso, III, 685. — Utilitas, III, 685. — Jucunditas, III, 685.

Dicta ss. Patrum, III, 685. — Qualitas, III, 685. — Necessitas, III, 686. — Utilitas, III, 686. — Jucunditas, III, 686. — Dignitas, III, 687.

Ex libello de Imitatione Christi, III, 687. — Qualitas, III, 687.

EXEMPLA III, 687. — Qualitas, III, 687. — Necessitas, III, 688. — Utilitas, III, 688.

EXEMPLA DOMESTICA, III, 689.

EXEMPLA PROFANA, III, 689.

SIMILITUDINES, III, 690. — Qualitas, III, 690. — Necessitas, III, 690. — Utilitas, III, 690. — Dignitas, III, 690. — Jucunditas, III, 690.

MEDIA, III, 691. — Mandatorum observatio, III, 691. — Radicis sublatio, III, 691. — Amor Dei, III, 691. — Crebra Eucharistiæ sumptio, III, 691.

ASCETICA, III, 691.

MISCELLANEA, III, 692. — Qualitas, III, 692. — Necessitas, III, 692. — Utilitas, III, 692.

AUCTORES, III, 693.

PECCATUM.

ESSENTIA, III, 693. — Definitio, III, 693. — Divisio, III, 693. — Actus, III, 695.

Dicta s. Scripturæ, III, 695. — Qualitas, III, 695. — Qualitas peccati mortalis, III, 696. — Qualitas peccati venialis, III, 696. — Damnum peccati, III, 696. — Damnum peccati mortalis, III, 696. — Damnum peccati venialis, III, 697. — Relapsus in peccatum III, 697. — Fuga, III, 697.

Dicta ss. Patrum et Doctorum, III, 697. — Qualitas, III, 697. — Fuga peccati mortalis, III, 698. — Fuga peccati venialis, III, 698. — Damnum peccati mortalis, III, 699. — Damnum peccati venialis, III, 700. — Facilitas incurrendi in peccatum veniale,

III, 702. — Relapsus in peccatum, III, 702.

Ex libello de Imitatione Christi, III, 702.

EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, III, 703. — Qualitas, III, 703. — Fuga peccati mortalis, III, 704. — Fuga peccati venialis, III, 704. — Damnum peccati mortalis, III, 707. — Damnum peccati mortalis III, 707. — Damnum peccati venialis, III, 709. — Relapsus in peccatum, III, 711.

EXEMPLA DOMESTICA, III, 711. — Fuga, III, 711. — Damnum, III, 712.

EXEMPLA PROFANA, III, 712.

SIMILITUDINES, III, 712. — Qualitas, III, 712. — Fuga, III, 713. — Damnum et qualitas peccati mortalis, III, 713. — Damnum peccati venialis, III, 715. — Relapsus in peccatum, III, 717.

MOTIVA, III, 718. — Pro peccati mortalis fuga, III, 718. — Deum graviter offendit, III, 718. — Christum etiam, III, 719. — Graviter pœnæ æternæ reatum adducit, III, 719. — Cruciat et hic animam, III, 719. — Turpissimæ servituti nos subicit, III, 719. — Summe de decet Christianum, III, 720. — Est mors animæ, III, 720. — Homo a Deo deseritur, III, 720. — Omnia merita aufert, III, 720. — Fœde maculat animam, III, 721. — Ad bene operandum impotentem facit animam, III, 721. — Opera omnia mortificat, III, 721. — Asperum jugum imponit homini, III, 722. — Vehementer torquet torporem, III, 722. — Omne lucrum spirituale impedit, III, 722. — Occultari nequit, III, 722. — Fuga peccati venialis, III, 722. — Impedit perfectionem, III, 722. — Impedit devotionem, III, 723. — Retardat a gloria, III, 723. — Actiones hominis inficit, III, 723. — Obstruit fontem divinæ largitatis, III, 723. — Accidentaliter pœna æterna punitur, III, 723. — Fuga ejus magna peccata vitat, III, 723. — Severa de illo ratio redditur, III, 723. — Cur non fugimus solam mortem animæ, III, 723. — Excedit deformitatem corporalem, III, 724. — Summum est malum, III, 724. — Hujus pœna gravior omnibus malis, III, 724. — Suspendit munificentiam Dei, amorem nostrum erga illum et visionem illius in cœlo III, 724. — Superat omnia mala, III, 724. — Multitudo horum peccatorum periculum facit, III, 724. — Vitando illud magis B. V. et Christo servimus, III, 724. — Pro relapsu, III, 724. — Ingrati sumus in relapsu, III, 724. — Ab oratione impedit et fructu S. Sacramentorum, III, 724. — Salutem exponit, III, 724. — Notam turpissimam homini inurit, III, 724. — Difficilem emendationem reddit, III, 724.

MEDIA, III, 724. — Consideratio gravitatis hujus, III, 725. — Consideratio presentiae

Dei, III, 725. — Consideratio infernalium tormentorum, III, 725. — Aliorum damnorum, III, 726. — Radicis evulsio, III, 726. — Novissimorum memoria, III, 726. — Usus frequens Eucharistie, III, 727. — Memorari Passionem Christi, III, 727. — Oratio crebra, III, 727. — Occasionum fuga, III, 727. — Contra unum peccatum se specialiter præmunire, III, 727. — Ad certamen se accingere et hostis insidias prævidere, III, 727. — Mature occurrere cogitationibus malis, III, 727. — Humilis agnitio, III, 727. — Crebra confessio, III, 727. — Prospectio periculorum inde oriundorum, III, 727.

ASCETICA, III, 728. — De peccato mortali, III, 728. — De peccato veniali, III, 730.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, III, 733. — De peccato mortali, III, 733. — De peccato veniali, III, 736. — De relapsu, III, 737.

ALII CONCEPTUS, III, 738. — De peccato mortali, III, 738. — Damnum, III, 741.

CONCEPTUS, III, 747. — De peccato veniali, III, 747.

MISCELLANEA, III, 750. — Qualitas, III, 750. — Fuga, III, 751. — Damnum, III, 751.

AXIOMATA, III, 752.

AUCTORES, III, 752.

PERFECTIO

CHRISTIANA

ESSENTIA, III, 752. — Definitio, III, 752. — Divisio, III, 752.

Dicta s. scripturæ, III, 752. — Qualitas, III, 752.

Dicta ss. patrum, III, 753. — Qualitas, III, 753.

Ex libello de imitatione Christi, III, 753.

Exempla, III, 754.

Exempla domestica, III, 754.

Similitudines, III, 755. — Qualitas, III, 755. — Utilitas, III, 756.

Motiva, III, 756. — Creatio exigit, III, 756. — Incarnatio id meretur, III, 756. — Redemptio suadet, III, 757. — Glorificatio ad id impellit, III, 757. — Exemplum filiorum sæculi stimulat, III, 757.

Media, III, 757. — Vehemens desiderium, III, 757. — Oratio assidua, III, 757. — Lectio frequens librorum spiritualium, III, 757. — Vita et exempla Sanctorum considerata, III, 757.

ASCETICA, III, 757.

MISCELLANEA, III, 759. — Qualitas, III, 759. — Dignitas, III, 759.

AUCTORES, III, 759.

TOMUS V

PERSEVERANTIA.

ESSENTIA, III, 759. — Definitio, III, 759. — Divisio, III, 759. — Actus, III, 759. — Gradus, III, 760.

Dicta s. scripturæ, III, 760. — Qualitas, III, 760. — Necessitas, III, 760. — Utilitas, III, 760. — Dignitas, III, 761.

Dicta ss. patrum et doctorum, III, 761. — Qualitas, III, 761. — Necessitas, III, 761. — Utilitas, III, 762. — Dignitas, III, 762.

Ex libello de imitatione Christi, III, 763.

Exempla catholica externa, III, 763. — Qualitas, III, 763. — Utilitas, III, 765.

Exempla domestica, III, 766.

Exempla profana, III, 768.

Similitudines, III, 768. — Qualitas, III, 768. — Utilitas, III, 769.

Motiva, III, 769. — Exemplum Dei, III, 769. — Exemplum Sanctorum, III, 769. — Exemplum sæcularium, III, 769. — Exemplum creaturarum irrationabilium, III, 770. — Necessitas, III, 770. — Æquitas, III, 770. — Utilitas, III, 770. — Dignitas, III, 770. — Jucunditas, III, 770. — Facilitas, III, 770.

Media, III, 770. — Exemplum Christi, III, 770. — Oratio, III, 771. — Propositorum renovatio crebra, III, 771. — Pauca sibi proponere nec supra vires assumere negotia, III, 771. — Aliorum ruinas considerare, III, 771. — Amor Dei purus, III, 771. — B. Virginem quotidie sibi demereri, III, 771. — Eleemosynas erogare, III, 771. — Quotidie de novo incipere et se ad perseverantiam excitare, III, 771. — Timor Dei, III, 772. — Brevem sibi vitæ superstitionis periodum circumscribere, III, 772. — Affectuum moderatio, III, 772.

ASCETICA, III, 772.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, III, 773.

ALII CONCEPTUS, III, 775. — Qualitas, III, 775. — Necessitas, III, 778. — Utilitas, III, 780. — Dignitas, III, 780.

MISCELLANEA, III, 780. — Qualitas, III, 780. — Necessitas, III, 782. — Utilitas, III, 782. — Dignitas, III, 782.

AXIOMATA, III, 783.

AUCTORES, III, 783.

PIETAS

ERGA PARENTES.

ESSENTIA, III, 783. — Definitio, III, 783. — Divisio, III, 783. — Actus, III, 783.

DICTA S. SCRIPTURÆ, III, 784. — Qualitas, III, 784. — Necessitas, III, 784. — Æquitas, III, 784. — Utilitas, III, 784.

DICTA SS. PATRUM, III, 784. — Qualitas, III, 784. — Æquitas, III, 785. — Utilitas, III, 785.

EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, III, 785. — Pietas exercita, III, 785. — Pietas male neglecta et punita, III, 786. — Pietas laudabiliter intermissa, III, 787.

EXEMPLA DOMESTICA, III, 787. — Affectus erga parentes et consanguineos depositi, III, 787.

EXEMPLA PROFANA, III, 788.

SIMILITUDINES, III, 789. — Qualitas, III, 789. — Utilitas, III, 789. — Jucunditas, III, 789.

MOTIVA, III, 789. — Præceptum naturæ, III, 789. — Præceptum Dei, III, 789. — Æquitas, III, 789. — Utilitas, III, 789. — Necessitas, III, 790.

MEDIA, III, 790. — Exemplum Christi considerare, III, 790. — Exemplum ethnicorum perpendere, III, 790. — Exempla brutorum considerare, III, 790. — Beneficia apparentibus accepta ponderare, III, 790. — Exempla filiorum ob pietatis officia neglecta considerare, III, 790.

ASCETICA, III, 790.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, III, 791

MISCELLANEA, III, 792. — Qualitas, III, 792. — Utilitas, III, 792. — Dignitas, III, 792.

AUCTORES, III, 793.

PŒNITENTIA

ESSENTIA, IV, 1. — Definitio, IV, 1. — Divisio, IV, 1. — Actus, IV, 1. — Gradus, IV, 2.

DICTA S. SCRIPTURÆ, IV, 2. — Qualitas, IV, 2. — Necessitas, IV, 2. — Dignitas, IV, 3. — Utilitas, IV, 3.

DICTA SS. PATRUM, IV, 3. — Qualitas, IV, 3. — Æquitas, IV, 4. — Necessitas, IV, 4. — Utilitas, IV, 4. — Facilitas, IV, 5. — Dignitas, IV, 5. — Jucunditas, IV, 5. — Pœnitentia non diffenda, IV, 5.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, IV, 6. — Qualitas, IV, 6. — Utilitas, IV, 6. — Dignitas, IV, 6. — Æquitas, IV, 6. — Celebritas, IV, 6.

EXEMPLA CATHOLICA, IV, 6. — Qualitas, IV, 6. — Utilitas, IV, 8. — Dignitas, IV, 8.

SIMILITUDINES, IV, 9. — Qualitas, IV, 9. — Necessitas, IV, 9. — Utilitas, IV, 9. — Æquitas, IV, 10. — Dignitas, IV, 10. — Jucunditas, IV, 10.

MOTIVA, IV, 10. — Æquitas, IV, 10. — Necessitas, IV, 10. — Utilitas, IV, 11. — Facilitas, IV, 11. — Jucunditas, IV, 11.

MEDIA, IV, 11. — Diffidere in propriis viribus, in Deo confidere, IV, 11. — Sua peccata agnoscere, IV, 11. — Desiderare pœnitentiam, IV, 11. — Fugere delicias, IV, 11. — Memorare novissima, IV, 11. — Applicare ignem charitatis, IV, 11. — Passionem Christi considerare, IV, 12.

ASCETICA, IV, 12.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, IV, 13. — Qualitas, IV, 13. — Necessitas, IV, 16. — Utilitas, IV, 17.

MISCELLANEA, IV, 17. — Qualitas, IV, 17. — Æquitas, IV, 18. — Necessitas, IV, 18. — Utilitas, IV, 18. — Dilatio pœnitentiæ, IV, 19.

AXIOMATA, IV, 19.

AUCTORES, IV, 19.

PRÆSENTIA

DEI.

DICTA S. SCRIPTURÆ, I, 729. — Veritas, I, 729. — Utilitas consideratæ Dei præsentiae, I, 729. — Damnum non consideratæ præsentiae Dei, I, 729.

DICTA SS. PATRUM ET DOCTORUM, I, 729. — Veritas, I, 729. — Æquitas, I, 730. — Utilitas, I, 730. — Dignitas, I, 730. — Damnum neglectæ præsentiae, I, 730.

EXEMPLA SACRA, I, 730. — Veritas, I, 730. — Memoria præsentiae, I, 730. — Necessitas, I, 731. — Utilitas, I, 732. — Jucunditas, I, 733.

EXEMPLA PROFANA, I, 733.

SIMILITUDINES, I, 734. — Qualitas, I, 734. — Necessitas, I, 734. — Jucunditas, I, 734.

MOTIVA, I, 734. — Æquitas, I, 734. — Utilitas ad peccata vitanda, I, 735. — Utilitas ad mores corrigendos, I, 735. — Ad perfectionem acquirendam, I, 735. — Ad amorem Dei accendendum, I, 736. — Ad fervorem augendum, I, 736. — Ad diabolum vincendum, I, 736. — Ad orationem recte instituendam, I, 736. — Facilitas, I, 736. — Jucunditas, I, 737.

MEDIA, I, 737. — Oratio, I, 737. — Usus signorum quibus Dei memoria recurat, I, 738. — Examen particulare, I, 738. — Verus Dei amor, I, 738. — Constantia in praxi hujus exercitii, I, 738. — Omnium actionum diei præcipuas ad gloriam Dei offerre, I, 738.

ASCETICA, I, 739.

MISCELLANEA ET CONCEPTUS PRÆDICABILES, I,

741. — Veritas, I, 741. — Utilitas, I, 742. — Jucunditas, I, 743. — Damnum neglectæ præsentiae Dei, I, 743.

AXIOMATA, I, 743.

AUCTORES, I, 743.

PRAXIS.

DE PRAXI HABENDORUM CONCIONUM.

PROCEMIUM, V, 31*.

I. CAPUT, QUID IN GENERE CIRCA PRAXIM HABENDARUM CONCIONUM SIT OBSERVANDUM? V, 31*.

II. CAPUT, DE PRAXI DOMINICALES CONCIONES HABENDI, V, 32*. — Exemplar primum, quomodo una doctrina Auditoribus persuadeatur, V, 32*. Thema, scopus, V, 32*. Syllogismus principalis, V, 33*. Exordium ex scopo concionis deductum, V, 33*. Pars prima confirmationis, V, 33*. Pars altera concionis, V, 36*. Epilogus, V, 36*. — Exemplar secundum, quomodo ex eadem sententia plures doctrinae deducantur, V, 37*. Thema, scopus, syllogismus principalis, V, 37*. Exordium, V, 37*. Narratio, V, 37*. Pars prima, V, 37*. Pars secunda, V, 38*. Pars tertia, V, 39*. Pars quarta, V, 39*. Epilogus, V, 41*. — Exemplar tertium, quomodo per parabolam aliqua doctrina inculcetur, V, 41*. Thema, scopus, syllogismus principalis, V, 41*. Exordium, V, 41*. Propositio parabolæ, V, 41*. Applicatio parabolæ, V, 42*. Epilogus, V, 43*. — Exemplar quartum, quomodo aliqua doctrina per historiam inculcetur, V, 44*. Thema, scopus, syllogismus principalis, V, 44*. Exordium, V, 44*. Narratio historiae, V, 44*. Applicatio historiae, V, 45*. Epilogus, V, 46*. — Exemplar quintum, quomodo moralis in concione lectio instituat, V, 46*. Thema, scopus, V, 46*. Exordium, V, 47*. Varii errores, V, 47*. i. Error, V, 47*. ii. Error, V, 47*. iii. Error, V, 48*. iv. Error, V, 49*. Epilogus, V, 49*. — Exemplar sextum, quomodo vitium aliquod reprehendi et corrigi debeat, V, 49*. Thema, scopus, V, 49*. Syllogismus principalis, V, 50*. Exordium, V, 50*. Variæ tentationes, V, 50*. Prima tentatio, V, 50*. Secunda tentatio, V, 51*. Tertia tentatio, V, 52*. Quarta tentatio, V, 52*. Quinta tentatio, V, 53*. Epilogus, V, 53*. — Exemplar septimum, quomodo aliqua controversia in concione tractetur, V, 54*. Thema, scopus, syllogismus principalis, V, 54*. Exordium, V, 54*. Pars prima, V, 54*. Pars secunda, V, 54*. Epilogus, V, 57*. — Exemplar octavum, quomodo aliqua Catechetica doctrina in concione cum fructu explicetur, V, 57*. Thema, scopus, syllogismus principalis, V, 57*. Exordium,

V, 57*. Pars prima, V, 57*. Pars secunda, V, 59*. Epilogus, V, 59*.

III. CAPUT, QUOMODO DE B. VIRGINE CONCIONES VARIE HABERI POSSINT, V, 59*. — De concionibus in festis B. Virginis Mariæ habendis, V, 59*. — Exemplar primum, quomodo concio de B. Virgini festo accommodetur, V, 60*. Thema, syllogismi principales, V, 60*. Exordium, V, 60*. Pars prima, V, 60*. Pars secunda, V, 62*. Epilogus, V, 63*. — Exemplar secundum, quomodo aliquod motivum ad B. Virginis amorem alliciens proponatur, V, 63*. Thema, scopus, syllogismus principalis, V, 63*. Exordium, V, 63*. Narratio, V, 64*. Confirmationis prima pars, V, 64*. Pars secunda, V, 64*. Pars tertia, V, 65*. Pars quarta, V, 65*. Epilogus, V, 67*. — Conceptus alii, V, 68*. — Exemplar tertium, quomodo variæ devotiones B. V. persuadeantur, V, 72*. Scopus, thema, syllogismus principalis, V, 72*. Exordium, V, 72*. Propositio, V, 72*. Pars prima, V, 72*. Secunda pars, V, 73*. Tertia pars, V, 74. Quarta pars, V, 74*. Quinta pars, V, 75*. Epilogus, V, 75*. — Quomodo conciones de B. Virgine in peregrinatione aut processione institui debeant, V, 75*. Scopus, thema, syllogismus principalis, V, 75*. Exordium, V, 75*. Propositio, V, 76*. Confirmatio, V, 76*. Epilogus, V, 78*. — Quomodo in congregationibus Rosarii haberi conciones debeant, V, 86*. Thema, scopus, syllogismus principalis, V, 86*. Exordium, V, 86*. — Alii conceptus, V, 90*.

IV. CAPUT, QUOMODO DE SANCTIS CONCIONES INSTITUI POSSINT, V, 91*. — Exemplar primum, quomodo de Sanctis simul sumptis concio institui possit, V, 91*. Thema, scopus, syllogismus principalis, V, 91*. Exordium, V, 91*. Pars prima, V, 91*. Pars secunda, V, 92*. Epilogus, V, 94*. — Alii conceptus, V, 94*. — Exemplar secundum, quomodo tota alicujus Sancti vita in concione percurri possit, V, 95*. Thema, V, 96*. Pro festo S. Antonii de Padua, V, 96*. Scopus, syllogismus principalis, V, 96*. Exordium, V, 96*. Pars prima, V, 96*. Pars secunda, V, 97*. Pars tertia, V, 98*. Pars quarta, V, 98*. Pars quinta, V, 99*. Epilogus, V, 100*. — Alii conceptus, V, 100*. — Exemplar tertium, quomodo de una virtute alicujus Sancti concio institui possit, V, 102*. Pro festo S. Ignatii fundatoris societatis Jesu, V, 102*. Thema, scopus, syllogismus principalis, V, 102*. Exordium, V, 102*. Propositio, V, 102*. Pars prima, V, 103*. Pars secunda, V, 103*. Pars tertia, V, 104*. Pars quarta, V, 104. Pars quinta, V, 104*. Pars sexta, V, 105*. Epilogus, V, 105*. — Alii conceptus, V, 103*.

V. CAPUT, QUOMODO CONCIONES IN DEDICATIONE TEMPLI INSTITUI DEBEANT, V, 107*. — Exemplar, quomodo directe de dedicatione templi concio habenda sit, V, 107*. Thema, scopus, syllogismus principalis, V, 107*. Exordium, V, 107*. Propositio, V, 108*. Pars prima confirmationis, V, 108*. Pars secunda confirmationis, V, 109*. Pars tertia confirmationis, V, 110*. Epilogus, V, 112*. — Alii conceptus de eadem materia, V, 112*. — Quomodo ex occasione dedicationis alia doctrina Auditoribus inculcari possit, V, 115*. Thema, scopus, syllogismus principalis, V, 115*. Exordium, V, 115*. Pars prima, V, 115*. Pars secunda, V, 117*. Pars tertia, V, 118. Pars quarta, V, 119*. Pars quinta, V, 119*. Epilogus, V, 120*. — Alii conceptus de eadem materia, V, 120.

VI. CAPUT, DE PRAXI CONCIONES IN PATROCINIO TEMPLI INSTITUENDI, V, 122*. — Exemplar concionis de ipso patrocinio instituendæ, V, 122*. Thema, scopus, syllogismus principalis, V, 122*. Exordium, V, 122*. Pars prior, V, 122*. Pars secunda, V, 123*. Epilogus, V, 125*. — Alii conceptus, V, 125*.

VII. CAPUT, QUOMODO CONCIONES IN PRIMITIIS NEOMYSTARUM INSTITUI DEBEANT, V, 127*. — Thema, scopus, syllogismus principalis, V, 127*. Exordium, V, 127*. Pars prima, V, 127*. Pars secunda, V, 129*. Epilogus, V, 130*. — Alii conceptus, V, 130*.

VIII. CAPUT, QUOMODO CONCIONES APUD RUSTICOS HABERI DEBEANT, V, 132*. — Monita generalia ad ejusmodi conciones pertinentia, V, 132*. — Exemplar primum, quomodo utilis et grata materia rusticis in concione proponi possit, V, 134*. Thema, scopus, syllogismus principalis, V, 134*. Exordium, V, 134*. Propositio, V, 135*. Pars prima, V, 135*. Pars secunda, V, 136*. Pars tertia, V, 137*. Epilogus, V, 138*. — Exemplar secundum, quomodo certa quædam actio breviter rusticis commendari queat, V, 138*. Thema, scopus, syllogismus principalis, V, 138*. Exordium, 139*. Pars prima, V, 139*. Pars secunda, V, 139*. Pars tertia, V, 140*. Epilogus, V, 141*. — Exemplar tertium, quomodo una materia in plures conciones dividi et tractari possit, V, 141*. Thema, scopus, syllogismus principalis, V, 141*. Exordium, V, 142*. Propositio, V, 142*. Pars prima, V, 142*. Pars secunda, V, 142*. Pars tertia, V, 143*. Epilogus, V, 144*. — Exemplar quartum, in quo altera pars prioris materiæ explicatur, V, 144*. Thema, scopus, syllogismus principalis, V, 144*. Exordium, V, 144*. Pars prima, V, 145*. Pars secunda, V, 146*. Pars tertia, V, 147*. Epilogus, V, 148*. — Exem-

plar quintum, in quo tertia pars materiæ explicatur, V, 148*. Thema, scopus, syllogismus principalis, V, 148*. Exordium, V, 148*. Pars prima, V, 148*. Pars secunda, V, 149*. Pars tertia, V, 150*. Epilogus, V, 150*.

IX. CAPUT, DE PRAXI CONCIONES PRO FELICI AUSPICIO SIVE CONCIONEM SIVE NOVI ANNI HABENDI, V, 150*. — Exemplar, quomodo pro felici concionum auspicio instituenda sit concio, V, 150*. Thema, scopus, syllogismus principalis, V, 151*. Exordium, V, 151*. Narratio, V, 151*. Confirmatio, V, 152*. Epilogus, V, 154*. — Alii conceptus, V, 155*. — Quomodo pro felici anni novi auspicio habenda sit concio, V, 156*. Thema, scopus, V, 157*. Exordium, V, 157*. Narratio, V, 158*. Confirmationis pars prima, V, 158*. Confirmationis pars secunda, V, 159*. Confirmationis pars tertia, V, 160*. Epilogus, V, 161*. — Alii conceptus, V, 161*. — Conceptus secundus, V, 162*. — Conceptus tertius, V, 162*. — Conceptus quartus, V, 163*. — Conceptus quintus, V, 164*. — Conceptus sextus, V, 165*. — Conceptus septimus, V, 166*. — Conceptus octavus, V, 168*. — Conceptus nonus, V, 168*.

X. CAPUT DE PRAXI CONCIONES PASCHALES HABENDI, V, 169*. — Exemplar primum, quomodo ova paschalia spiritualia a Concionatore distribui queant, V, 170*. Thema, scopus, syllogismus principalis, V, 170*. Exordium, V, 170*. Propositio, V, 170*. Confirmatio, V, 171*. Epilogus, V, 173*. — Alii conceptus, V, 173*. — Conceptus secundus, V, 174*. — Conceptus tertius, V, 174*. — Conceptus quartus, V, 175*. — Conceptus quintus, V, 175*. — Conceptus sextus, V, 176*. — Quomodo fabella paschalis narrari possit, V, 177*. Thema, scopus, syllogismus principalis, V, 177*. Exordium, V, 177*. Narratio, V, 177*. Applicatio, V, 177*. Epilogus, V, 179*. — Alii conceptus: Primus, V, 179. — Conceptus secundus, V, 180*. Applicatio, V, 180*. — Conceptus tertius, V, 181*. Applicatio, V, 181*. — Conceptus quartus, V, 181*. Applicatio, V, 182*. — Conceptus quintus, V, 182*. Applicatio, V, 183*. — Conceptus sextus, V, 183*. Applicatio, V, 184*. — Conceptus septimus, V, 184*. Applicatio, V, 184*.

XI. CAPUT, de praxi conciones de Passione Domini habendi, V, 185*. — Quid in his concionibus in genere sit observandum, V, 185*. — Exemplar concionis de Passione Dominica instituendæ, V, 187*. Thema, scopus, syllogismus principalis, V, 187*. Exordium, V, 187*. Pars prima, V, 188*. Posterior pars, V, 189*. Epilogus, V, 195*.

— Alii conceptus de eadem materia breviter indicantur, V, 195*.

XII. CAPUT, QUOMODO CONCIONES FUNEBRES INSTITUENDÆ SINT, V, 197*. — Quid in his concionibus in genere sit observandum, V, 198*. — Exemplar primum, quomodo in exequiis alicujus defuncti concio haberi possit, V, 199*. Thema, scopus, syllogismus principalis, alter syllogismus principalis, V, 199*. Exordium, V, 199*. Pars prima, V, 200*. Pars secunda, V, 201*. Pars tertia, V, 202*. Pars quarta, V, 202*. Epilogus, V, 203*. — Alii conceptus, V, 203*. — Exemplar secundum, quomodo in sepultum exhortatio institui possit, V, 207*. Thema, scopus, V, 207*. Exordium, V, 207*. — I. Fons, Exhortationum pro defunctis ex vita defuncti, V, 208*. Pro mulieribus, V, 211*. — II. Fons, Ex signis predestinationis, V, 215*. — III. Fons, Ex motivis succurrendi, V, 219*. — IV. Fons, Ex mediis, V, 224*. — V. Fons, Ex impedimentis, V, 227*. — VI. Fons, Ex Epitaphiis, V, 230*. Pro infante, V, 233*. Aliud, V, 234*. Pro juvene, V, 234*. Aliud, V, 234*. Aliud, V, 234*. Pro virgine, V, 235*. Aliud, V, 235*. Pro sacerdote, V, 235*. Pro viro honorato, V, 236*. Pro divite, V, 236*. Pro honorata matrona, V, 237*. Pro mercatore, V, 237*. Pro opifice, V, 238*. Pro rustico, V, 238*. Pro mendico, V, 239*. — VII. Fons, Ex emblematis, V, 239*. — VIII. Fons, Ex sepulchro, V, 242*. — IX. Fons, Ex ætate, V, 244*. Pro infante, V, 244*. Pro adolescente, V, 245*. Pro puella vel virgine, V, 246*. Pro marito, V, 248*. Pro uxore, V, 249*. Pro vidua, V, 249*. Pro sene, V, 249*. Pro anu, V, 250*. — X. Fons, Ex variis statibus, V, 250*. Pro sacerdote, V, 250*. Pro religioso, V, 252*. Pro officiali aliquo aulico primario, V, 252*. Pro officiali bellico, V, 253*. Pro iudice, V, 253*. Pro mercatore, V, 254*. Pro opifice, V, 255*. Pro rustico, V, 256*. Pro mendico, V, 257*. Pro servo, V, 258*. Pro ancillis, V, 259*. — XI. Fons, Ex variis generibus mortis, V, 260*. Pro peregrino, V, 260*. Pro repentina morte mortuo, V, 260*. Pro muliere in partu mortua, V, 262*. Pro occiso, V, 262*. Pro submerso, V, 262*. Pro fulmine tacto, V, 263*. — XII. Fons, Ex variis doctrinis, V, 263*.

III. PARS DE CATECHIZANDI MUNERE, V, 267*. — I. Caput, de fine Catechismi, V, 267*. — II. Caput, de virtutibus catechizantis, V, 268*. — III. Caput, de Praxi seu modo catechizandi, V, 269*. — Quid ante catechizationem observandum sit? V, 269*. — Quid in ipsa catechizatione observandum sit? V, 270*. — Exemplar practicum exhortatiunculæ in catechizatione habendæ, V, 271*. — De SS. Crucis signo devote et frequenter for-

mando, V, 271*. — Exordium, V, 271*. — Pars prima, V, 272*. — Pars secunda, V, 272*. — Pars tertia, V, 272*. — Pars quarta, V, 273*. — Epilogus, V, 273*. — Quid post catechizationem observandum sit? V, 273*.

IV. CAPUT, DE VARIIS INDUSTRIIS A CATECHISTA ADHIBENDIS, V, 274.

PROCRASTINATIO

PENITENTIÆ.

Dicta s. scripturæ, IV, 19.

Dicta ss. Patrum et Doctorum, IV, 20.

Exempla sacra, IV, 23.

Similitudines, IV, 28.

Motiva, IV, 28. — Periculosa est, IV, 28. — Damna gravissima inferit, IV, 28. — Periculum in mora est, IV, 28. — Salutem in extremum discrimen deducit, IV, 29. — Numerum peccatorum ad reprobationem necessariorum implet, IV, 29. — Pœnitentibus venia non vero gratia pœnitendi promissa est, IV, 29. — SS. Patres et sapientes viri dissuadent, IV, 29. — Ante omnia decet ut bonam vitam agamus, IV, 30.

MEDIA, IV, 30. — Circumstantias mortis ponderare, IV, 30. — Ponderare causas quæ conversionem dilatatam faciunt difficilem, IV, 30. — Verum actum contritionis in casu necessitatis difficile est elicere, IV, 30.

MISCELLANEA, IV, 31.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, IV, 31.

PROVIDENTIA

DEI.

Essentia, I, 743. — Definitio, I, 743. — Divisio, I, 744. — Actus, I, 744.

Dicta s. scripturæ, I, 747. — Qualitas, I, 747.

Dicta ss. Patrum et Doctorum, I, 748. — Existentia Providentiæ, I, 748. — Utilitas, I, 749.

Exempla sacra, I, 749.

Exempla domestica, I, 754.

Exempla profana, I, 755.

Motiva, I, 756. — Providentiæ Dei se committendi, I, 756. — Experientia tot exemplis et argumentis probata, I, 756. — Sapientia Dei, I, 758. — Amor Dei erga homines, I, 758.

ASCETICA, I, 759.

MISCELLANEA ET CONCEPTUS PRÆDICABILES, I, 762.

PRUDENTIA.

ESSENTIA, IV, 39. — Definitio, IV, 39 — Divisio, IV, 39. — Actus, IV, 39. — Gradus, IV, 40.

DICTA S. SCRIPTURÆ, IV, 40. — Qualitas, IV, 40. — Necessitas, IV, 40. — Utilitas, IV, 40. — Dignitas, IV, 40.

DICTA SS. PATRUM ET DOCTORUM, IV, 41. — Qualitas, IV, 41. — Necessitas, IV, 41. — Utilitas, IV, 41. — Dignitas, IV, 41.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, IV, 42.

EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, IV, 42. — Qualitas, IV, 42. — Utilitas, IV, 44. — Dignitas, IV, 44.

EXEMPLA DOMESTICA, IV, 45.

EXEMPLA PROFANA, IV, 46.

SIMILITUDINES, IV, 48. — Qualitas, IV, 48. — Necessitas, IV, 48. — Utilitas, IV, 49. — Dignitas, IV, 49.

MOTIVA, IV, 49. — Necessitas, IV, 49. — Utilitas, IV, 49. — Dignitas, IV, 49. — Jucunditas, IV, 49. — Securitas, IV, 49.

MEDIA, IV, 49. — Oratio, IV, 49. — Meditatio et consideratio crebra, IV, 49. — Discussio quotidiana conscientiae, IV, 50. — Reflexio, IV, 60. — Interrogatio, IV, 50. — Collatio, IV, 51. — Librorum lectio, IV, 51. Recordatio praeceptorum, IV, 51.

ASCETICA, IV, 51.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, IV, 54.

MISCELLANEA, IV, 57. — Qualitas, IV, 57. — Necessitas, IV, 58. — Utilitas, IV, 58. — Dignitas, IV, 58. — Jucunditas, IV, 58.

AXIOMATA, IV, 58.

DICTAMINA ET PRINCIPIA ETHNICORUM PHILOSOPHORUM, IV, 58.

DE VERÆ SAPIENTIÆ STUDIO, IV, 59. — I. Dictamen, quid sit sapientia, IV, 59. — II. Dictamen, de fine hominis, IV, 59. — III. Dictamen, de anima hominis, IV, 59. — IV. Dictamen, de corpore, IV, 59. — V. Dictamen, de Deo, IV, 60. — VI. Dictamen, de creaturis, IV, 61. — VII. Dictamen, de concupiscentiis et voluptatibus, IV, 61. — VIII. Dictamen, de virtutibus, IV, 61. — IX. Dictamen, de peccatis, IV, 62. — X. Dictamen, media ad virtutes acquirendas, IV, 62. I. Medium, temporis ratio habenda, IV, 62. II. Medium, judicia hominum spernenda, IV, 62. III. Medium, solitudo amanda, IV, 62. IV. Medium, rebus se commodare, non tradere, IV, 63. V. Medium, notitia sui, IV, 63. VI. Medium, eadem sæpius repetenda, IV, 63. VII. Medium, locorum mutatio fugienda, IV, 63. VIII. Medium, paupertas amanda, IV, 63. IX.

Medium, correctio non omittenda, IV, 63.

X. Medium, opera verbis jungenda, IV, 63.

XI. Medium, ratio in consilium adhibenda, IV, 63. XII. Medium, seria resolutio, IV,

64. XIII. Medium, exempla ob oculos habenda, IV, 64. XIV. Medium, lectio fructuosa, IV, 64. XV. Medium, sermo brevis,

IV, 64. — XI. Dictamen, doctrina pro conversatione, IV, 64. I. Doctrina, nil mali

postulandum ab altero, IV, 64. II. Doctrina, æmulatio cavenda, IV, 64. III. Doctrina,

jactantia fugienda, IV, 65. IV. Doctrina, nemo temere judicandus, IV, 65. V. Doctrina,

respectus deponendus, IV, 65. VI. Doctrina, maledicta spernenda, IV, 65. VII. Doctrina,

temere non loquendum, IV, 65. — XII. Dictamen, de pace obtinenda, IV,

65. I. Medium, opinio corrigenda, IV, 65. II. Medium, voluntas propria deponenda,

IV, 65. III. Medium, judicium verum formandum, IV, 65. IV. Medium, nihil proprium censendum, IV, 65. V. Medium,

fructus ex omnibus capiendus, IV, 66. VI. Medium, testimonio conscientiae acquiescendum, IV, 66. VII. Medium, quidvis, ut

oportet, accipiendum, IV, 66. VIII. Medium, nemo læditur, nisi a seipso, IV, 66.

IX. Medium, præparandus animus, IV, 66. X. Medium, misera non anticipanda, IV, 66.

XI. Medium, dolore inutili abstinendum, IV, 66. XII. Medium, confirmatio cum divina

voluntate, IV, 66. — XIII. Dictamen, miscellanea quædam, IV, 67. Mors æquo animo

ferenda, IV, 67. Lætitia vera quæ? IV, 67. Nobilitas vera quæ? IV, 67. Discrimen

inter sapientem et proficientem, IV, 67. Cur bonis viris mala accidant, IV, 67. In

sapientem non cadere injuriam, IV, 68.

AUCTORES, IV, 68.

PURGATORIUM.

ESSENTIA ET EXISTENTIA, IV, 69. — Divisio, IV, 70.

DICTA S. SCRIPTURÆ, IV, 70. — Veritas seu existentia, IV, 70. — Qualitas, IV, 70.

DICTA SS. PATRUM ET DOCTORUM, IV, 71. — Veritas seu existentia, IV, 71. — Qualitas, IV, 71.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, IV, 73. —

EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, IV, 73. — Veritas seu existentia, IV, 73. — Qualitas,

IV, 74. — Causæ purgatorii, IV, 78. — Diuturnitas, IV, 83.

EXEMPLA DOMESTICA, IV, 83.

SIMILITUDINES, IV, 84. — Qualitas, IV, 84.

MOTIVA, IV, 85. — Ad purgatorium timendum,

IV, 85. — Gravitas pœnæ sensibilis, IV, 85.

— Gravitas pœnæ ex carentia visionis bea-

tificæ oriri solita, IV, 85. — Diuturnitas utriusque pœnæ, IV, 85. — Facilitas incurrendi, IV, 85. — Difficultas ex eo exeundi, IV, 85.

MEDIA, IV, 85. — Ad purgatorii pœnam fugiendam, aut minuendam, IV, 85. — Imitari Christum, IV, 85. — Christiane vivere, IV, 85. — Miserari animarum, IV, 85. — Studium virtutis, IV, 85. — Vincere se et abnegare voluntatem suam, IV, 85. — Pura intentio, IV, 85. — Studium pœnitentiæ et lucrandarum indulgentiarum, IV, 86. — Laborare pro Dei gloria, IV, 86. — Exercitium generosorum actuum, IV, 86. — Sanctorum cultus, IV, 86.

ASCETICA, IV, 86.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, IV, 90.

ALII CONCEPTUS, IV, 92. — Qualitas, IV, 92.

MISCELLANEA, IV, 95. — Veritas, IV, 95. — Qualitas, IV, 95.

AUCTORES, IV, 96.

RELIGIOSUS

STATUS.

ESSENTIA, IV, 96. — Definitio, IV, 96. — Divisio, IV, 97. — Ritus, IV, 98.

dicta s. scripturæ, IV, 98. — Qualitas, IV, 98. — Utilitas, IV, 98. — Necessitas, IV, 99. — Jucunditas, IV, 99. — Fecunditas, IV, 99.

dicta ss. patrum, IV, 100. — Qualitas, IV, 100. — Necessitas, IV, 101. Utilitas, IV, 101. — Dignitas, IV, 102. — Jucunditas, IV, 102. — Facilitas, IV, 103.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, IV, 103. — Qualitas, IV, 103. — Utilitas, IV, 104. — Dignitas, IV, 104. — Jucunditas, IV, 104.

EXEMPLA, IV, 104. — Vocatio, IV, 104. — Utilitas, IV, 105. — Dignitas, IV, 106. — Jucunditas, IV, 106.

EXEMPLA DOMESTICA, IV, 106. — Vocatio, IV, 106. — Dignitas, IV, 107. — Jucunditas, IV, 107.

SIMILITUDINES, IV, 107. — Qualitas, IV, 107. — Jucunditas, IV, 109. — Diversitas, IV, 109. — Facilitas, IV, 109.

MOTIVA, IV, 109. — Ad religiosum statum amplectendum, IV, 109. — Religiosus cadit rarius, IV, 109. — Vivit purius, IV, 109. — Surgit velocius, IV, 109. — Incidit cautius, IV, 110. — Irroratur frequentius, IV, 110. — Quiescit securius, IV, 110. — Moritur confidentius, IV, 110. — Purgatur citius, IV, 110. — Remuneratur copiosius, IV, 111.

MEDIA, IV, 111. — Ad religiosum statum digne amplectendum, IV, 111. — Ardens desiderium perfectionis, IV, 111. — Obliscivi præteritorum, ad anteriora se convertere, IV, 111. — Ita se gerere ut primus dies introitus in religione, IV, 111. — A se inquirere cur religionem ingressus sit, IV, 112. — Brevem cursum vitæ sibi circumscribere, IV, 112. — Studium virtutis, IV, 112. — Animum rebus altis applicare, IV, 112. — Aliorum exempla intueri, IV, 112. — Considerare quantopere Deus et Sancti nostram perfectionem desiderant, IV, 112.

ASCETICA, IV, 113.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, IV, 116.

MISCELLANEA, IV, 118. — Qualitas, IV, 118.

— Æquitas, IV, 119. — Utilitas, IV, 119.

— Dignitas, IV, 119.

AXIOMATA, IV, 120.

AUCTORES, IV, 120.

RESIGNATIO

IN DIVINAM VOLUNTATEM.

ESSENTIA, IV, 120. — Definitio, IV, 120. — Divisio, IV, 120. — Actus, IV, 120. — Gradus, IV, 121.

dicta s. scripturæ, IV, 121. — Qualitas, IV, 121. — Necessitas, IV, 121. — Utilitas, IV, 122. — Dignitas, IV, 122. — Æquitas, IV, 122. — Jucunditas, IV, 122.

dicta ss. patrum, IV, 122. — Qualitas, IV, 122. — Æquitas, IV, 122. — Utilitas, IV, 123. — Dignitas, IV, 123. — Jucunditas, IV, 123.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, IV, 124. — Qualitas, IV, 124. — Necessitas, IV, 124. — Utilitas, IV, 124. — Jucunditas, IV, 124.

EXEMPLA CATHOLICA, IV, 124. — Qualitas, IV, 124. — Utilitas, IV, 125. — Dignitas, IV, 126. — Jucunditas, IV, 126.

EXEMPLA DOMESTICA, IV, 127. — Qualitas, IV, 127.

EXEMPLA PROFANA, IV, 128.

SIMILITUDINES, IV, 128. — Qualitas, IV, 128. — Æquitas, IV, 128. — Necessitas, IV, 129. — Jucunditas, IV, 129.

MOTIVA, IV, 129. — Æquitas, IV, 129. — Necessitas, IV, 129. — Utilitas, IV, 130. — Dignitas, IV, 130. — Jucunditas, IV, 130.

MEDIA, IV, 130. — Firma fides, IV, 130. — Intensa et fervens charitas, IV, 130. — Mortificatio, IV, 130. — Exempla Providentiæ considerare, IV, 130. — Superioribus obedire, IV, 130. — Cubiculum sibi ex voluntate divina extruere et se in illud includere, IV, 130. — Exemplum sæcularium, IV, 130.

ASCETICA, IV, 130.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, IV, 132.

MISCELLANEA, IV, 134. — Qualitas, IV, 134.

— Æquitas, IV, 135. — Utilitas, IV, 135.

Dignitas, IV, 135. — Jucunditas, IV, 136.

— Necessitas, IV, 136.

AXIOMATA, IV, 137.

AUCTORES, IV, 137.

APPENDIX, IV, 137.

PARS PRIMA APPENDICIS, IV, 137. — Proœmium, IV, 137. — Primum fundamentum, IV, 137.

— Notæ, IV, 138. — Secundum fundamen-

tum, IV, 140. — Notæ, IV, 140. — Tertium fundamentum, IV, 141. — Notæ, IV, 141.

COROLLARIA EX DICTIS FUNDAMENTIS DEDUCTA, IV, 142. — Primum corollarium, tristitia, IV, 142. — Notæ, IV, 142. — Secundum corollarium, invidia, IV, 144. — Notæ, IV, 144. — Tertium corollarium, Talentorum distributio, IV, 145. — Notæ, IV, 145. Quartum corollarium, indifferentia, IV, 146. — Notæ, IV, 146. — Quintum corollarium, orationis modica occasio, IV, 147. — Notæ, IV, 147. — Sextum corollarium, sollicitudo de fructu, IV, 148. — Notæ, IV, 148. — Septimum corollarium, zelus animarum, IV, 149. — Notæ, IV, 149. — Octavum corollarium, casus tristes amicorum IV, 149. — Notæ, IV, 150. — Nonum corollarium, sollicitudo de futuris, IV, 150. — Notæ, IV, 150. — Decimum corollarium, angor de præteritis, IV, 150. — Notæ, IV, 150. — Undecimum corollarium, perfectiones, IV, 151. — Notæ, IV, 152. — Duodecimum corollarium, desolationes, IV, 152. — Notæ, IV, 152. — Tertium et decimum corollarium, laus et vana gloria, IV, 155. — Notæ, IV, 155. — Quartum et decimum corollarium, Tentationes, IV, 155. — Notæ, IV, 155. — Quintum et decimum corollarium, profectus in virtute, IV, 156. — Notæ, IV, 156. — Sextum et decimum corollarium, morbi, IV, 157. — Notæ, IV, 157. — Septimum et decimum corollarium, mortis tempus et genus, IV, 157. — Notæ, IV, 157. — Octavum et decimum corollarium, calamitates propriæ, IV, 158. — Notæ, IV, 158. — Nonum et decimum corollarium, gloriæ æternæ possessio, IV, 159. — Notæ, IV, 159. — Conclusio, IV, 159.

PARS SECUNDA APPENDICIS, IV, 159. — Dialogus inter Christum et S. Catharinam Sennensem institutus, IV, 159.

RESURRECTIO

ESSENTIA, IV, 164. — Definitio, IV, 164. — Divisio, IV, 164. — Circumstantiæ, IV, 164.

DICTA S. SCRIPTURÆ, IV, 164. — Veritas, IV, 164,

DICTA SS. PATRUM, IV, 165. — Veritas, IV, 165.

— Qualitas, IV, 165. — Utilitas, IV, 165.

EXEMPLA, IV, 165. — Veritas, IV, 165. — Utilitas resurrectionis cogitatæ, IV, 167.

SIMILITUDINES, IV, 167. — Veritas, IV, 167.

ASCETICA, IV, 167.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, IV, 168.

MISCELLANEA, IV, 169. — Veritas, IV, 169.

AUCTORES, IV, 169.

SACERDOS.

ESSENTIA, IV, 170. — Definitio, IV, 170. — Divisio, IV, 170. — Actus seu officia Sacerdotum, IV, 170.

DICTA S. SCRIPTURÆ, IV, 170. — Qualitas, IV, 170. — Dignitas, IV, 171. — Sacerdos malus, IV, 172.

DICTA SS. PATRUM ET DOCTORUM, IV, 172. — Qualitas, IV, 172. — Utilitas, IV, 173. — Dignitas, IV, 173. — Æquitas, IV, 174. — Honores Sacerdotibus exhibiti, IV, 174. — Sacerdos malus, IV, 175.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, IV, 176. — Qualitas, IV, 176. — Dignitas, IV, 176.

EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, IV, 176. — Æstimatio, IV, 176. — Fuga Sacerdotii, IV, 178. — Sacerdos malus, IV, 179.

EXEMPLA DOMESTICA, IV, 179.

EXEMPLA PROFANA, IV, 180.

SIMILITUDINES, IV, 181. — Qualitas, IV, 181. — Necessitas, IV, 182. — Utilitas, IV, 182. — Dignitas, IV, 182. — Sacerdos malus, IV, 182.

MOTIVA, IV, 183. — Ad statum sacerdotalem digne suscipiendum et conservandum, IV, 183. — Dignitas, IV, 183. — Necessitas, IV, 183. — Æquitas, IV, 183. — Arduitas, IV, 183. — Gravitas, IV, 183. — Ad Sacerdotes honorandos et amandos, IV, 184. — Potestatem habent amplissimam, IV, 184. — Sunt dispensatores mysteriorum Dei, IV, 184. — Sunt iudices mundi, IV, 184. — Sunt patres totius mundi, IV, 184. — Sunt ductores hominum, IV, 185. — Forma gregis Christiani, IV, 185. — Speculatores Ecclesiæ, IV, 185. — Sunt coloni populi Christiani, IV, 185. — Reges mundi, IV, 185.

MEDIA, IV, 186. — Ad sacerdotalem dignitatem digne suscipiendam, IV, 186. — Æstimatio magna vocationis sacerdotalis, IV, 186. — Fiducia magna in vocationis gratia, IV, 186. — Mortificatio, IV, 186. — Fuga occasionis peccandi, IV, 186. — Colloquiorum piorum usus, IV, 186. — Cum Deo

conjunctio, IV, 186. — Oratio fervens et crebra, IV, 186. — Exemplum bonum, IV, 187. — Vigilantia indefessa, IV, 187. — Scientia solida, IV, 187. — Cupiditas opum moderata, IV, 187. — Recta distributio reddituum, IV, 187. — Exuere affectum erga consanguineos, IV, 187.

ASCETICA, IV, 188.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, IV, 194.

ALII CONCEPTUS, IV, 196. — Qualitas, IV, 196. — Dignitas, IV, 199. — Sacerdos malus, IV, 199.

MISCELLANEA, IV, 200. — Qualitas, IV, 200. — Jucunditas, IV, 201.

AUCTORES, IV, 201.

SACRIFICIUM.

SACRIFICII MISSÆ OBLATIO.

ESSENTIA, IV, 201. — Definitio, IV, 201. — Divisio, IV, 202.

Dicta s. scripturæ, IV, 202. — Qualitas, IV, 202. — Utilitas, IV, 202. — Dignitas, IV, 202.

Dicta ss. patrum, IV, 202. — Qualitas, IV, 202. — Necessitas, IV, 203. — Utilitas, IV, 203. — Dignitas, IV, 204.

Ex libello de imitatione christi, IV, 205. — Qualitas, IV, 205.

EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, IV, 205. — Veritas, IV, 205. — Qualitas, IV, 208. — Utilitas, IV, 208. — Missa lecta, IV, 213. — Sacrificii ministerium, IV, 216. — Poenæ indigne sacrificantium, IV, 217.

EXEMPLA DOMESTICA, IV, 219.

SIMILITUDINES, IV, 220. — Qualitas, IV, 220. — Utilitas, IV, 220. — Dignitas, IV, 220.

MOTIVA, IV, 220. — Necessitas, IV, 220. — Utilitas, IV, 220. — Dignitas, IV, 221.

MEDIA, IV, 221. — Præstantiam sacrificii considerare, IV, 221. — Firmiter credere, IV, 221. — Intueri Christum a Virgine B. offerri, IV, 221. — Considerare Angelos assistentes, IV, 221. — Beneficia Dei ponderare, etc., IV, 221.

ASCETICA, IV, 222.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, IV, 224.

ALII CONCEPTUS, IV, 226.

MISCELLANEA, IV, 227. — Qualitas, IV, 227. — Necessitas, IV, 228. — Utilitas, IV, 228. — Dignitas, IV, 228.

AUCTORES, IV, 228.

SANCTUS.

SANCTORUM CULTUS ET FESTA. —

ESSENTIA, IV, 229. — Definitio, IV, 229. — Divisio, IV, 229. — Actus, IV, 229. — Origo festorum, IV, 229.

Dicta s. scripturæ, IV, 231. — Qualitas, IV, 231. — Utilitas, IV, 232. — Necessitas, IV, 232. — Dignitas, IV, 232.

DE FESTIS, IV, 232. — Qualitas, IV, 232. — Utilitas, IV, 232.

Dicta ss. patrum et doctorum, IV, 233. — Qualitas, IV, 233. — Necessitas, IV, 236. — Utilitas, IV, 237. — Jucunditas, IV, 237.

Ex libello de imitatione christi, IV, 237. — Qualitas, IV, 237. — Necessitas, IV, 237. — Utilitas, IV, 237.

EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, IV, 237. — Cultus, IV, 237. — Veritas, IV, 240. — Utilitas, IV, 241. — Poena inhonorantium, IV, 242. — Festorum observatio, IV, 242. — Poena violentium festa, IV, 244.

EXEMPLA DOMESTICA, IV, 246.

SIMILITUDINES, IV, 248. — Qualitas, IV, 248. — Æquitas, IV, 248. — Utilitas, IV, 248. — Dignitas, IV, 249.

MOTIVA, IV, 249. — Honor Dei exigit, IV, 249. — Deus exemplo invitat, IV, 249. — Dignitas Sanctorum dotesque merentur, IV, 249. — Gratitude dupliciter obligat, IV, 249. — Necessitas nostra compellit, IV, 249. — Utilitas nostra suadet, IV, 249. — Ad augendum nostrum gaudium hic et in cælo conducit, IV, 249. — Amor proximi nos excitat, IV, 250.

MEDIA, IV, 250. — Virtutes Sanctorum ponderare, IV, 250. — Charitatem eorum erga nos et sollicitudinem ponderare, IV, 250. — Favores ab iis acceptos rememorari, IV, 250. — Cum iisdem conversare, IV, 250. — Virtutes eorum et facinora sæpeolvere in animo, IV, 250. — In eis in necessitatibus confidere, IV, 250. — Studere sanctitati et unioni cum Deo, IV, 250.

ASCETICA, IV, 250.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, IV, 251.

ALII CONCEPTUS, IV, 257. — Circa festorum observationem, IV, 257. — Circa cultum Sanctorum, IV, 258. — Sortitio et cultus menstruus Sanctorum, IV, 262.

MISCELLANEA, IV, 263. — Qualitas, IV, 263. — Utilitas, IV, 264.

AUCTORES, IV, 266.

SCANDALUM.

- ESSENTIA, IV, 266. — Definitio, IV, 266. — Divisio, IV, 266.
- Dicta s. scripturæ, IV, 266. — Qualitas, IV, 266. — Fuga, IV, 266. — Damnum, IV, 266.
- Dicta ss. patrum et doctorum, IV, 267. — Qualitas, IV, 267. — Necessitas, IV, 267. — Damnum, IV, 267.
- EXEMPLA SACRA, IV, 268. — Qualitas, IV, 268. — Fuga, IV, 268. — Damnum, IV, 269.
- SIMILITUDINES, IV, 270. — Qualitas, IV, 270. — Damnum, IV, 270. — Scandalum passivum vitandum, IV, 271.
- MOTIVA, IV, 271. — Gravitas, IV, 271. — Fœditas, IV, 271. — Insanabilitas, IV, 271. — Proclivitas, IV, 271. — Difficultas in reparando damno, IV, 271.
- MEDIA, IV, 272. — Christi amor, IV, 272. — Peccata sua considerare, IV, 272. — Malitiam hujus vitii ponderare, IV, 272.
- ASCETICA, IV, 273.
- MISCELLANEA ET CONCEPTUS PRÆDICABILES, IV, 273. — Damnum, IV, 273.

SOCIETAS.

- ESSENTIA, IV, 276. — Definitio, IV, 276. — Divisio, IV, 277.
- Dicta s. scripturæ, IV, 277. — Qualitas, IV, 277. — Societatis utilitas, IV, 277. — Societas bona, IV, 277. — Societas mala ejus fuga, etc., IV, 277. — Societatis malæ damnum, IV, 277.
- Dicta ss. patrum et doctorum, IV, 277. — Qualitas, IV, 277. — Necessitas, IV, 278. — Æquitas, IV, 278. — Utilitas, IV, 278. — Societas bona, IV, 279. — Societas mala, IV, 279.
- EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, IV, 280. — Fuga societatis malæ, IV, 280. — Damna malæ societatis, IV, 281. — Societatis bonæ fructus et utilitas, IV, 284.
- EXEMPLA DOMESTICA, IV, 284.
- EXEMPLA PROFANA, IV, 285.
- SIMILITUDINES, IV, 285. — Qualitas, IV, 285. — Societas mala, ejus fuga, etc., IV, 286. — Utilitas bonæ societatis, IV, 287.
- MOTIVA, IV, 287. — Necessitas, IV, 287. — Utilitas, IV, 287. — Jucunditas, IV, 287. — Æquitas, IV, 288.
- MEDIA, IV, 288. — Consideratio infirmitatis alienæ, IV, 288. — Consideratio infirmitatis propriæ, IV, 288. — Consideratio con-

ditionis humanæ, IV, 288. — Consideratio corporis mystici, IV, 288.

ASCETICA, IV, 288.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, IV, 290.

ALII CONCEPTUS, IV, 290. — Qualitas, IV, 291. — Damnum societatis malæ, IV, 291. — Societas bona, IV, 293.

MISCELLANEA, IV, 293. — Societas bona, IV, 293. — Societas mala, IV, 294. — Necessitas, IV, 294.

AXIOMATA, IV, 294.

AUCTORES, IV, 294.

SOLATIUM.

SOLATIA SPIRITUALIA.

PROGEMIUM, IV, 294.

SOLATIA PRO RELIGIOSIS, IV, 295. — I. Caput, IV, 295. Circa difficultatem in virtutibus acquirendis, IV, 295. Circa prælationis Ecclesiasticæ carentiam, IV, 295. Circa paupertatem voluntariam, IV, 295. Circa difficultatem jugi Dominici, IV, 296. Circa superiores malos, IV, 296. Circa votorum difficultatem, IV, 297. Circa religiosorum molestias, IV, 297. Circa abdicationem propriæ voluntatis, IV, 297. Circa distractiones pro salute proximi, IV, 297. Circa defectum virtutis, IV, 298. — II. Caput, IV, 298. Circa carentiam mundanæ prosperitatis, IV, 298. Circa carentiam fortunæ, IV, 298. Circa carentiam ornatus corporis, IV, 298. Circa defectum habitationis, IV, 299. Circa carentiam temporalis potestatis, IV, 299. Circa carentiam liberorum, IV, 299. Circa defectum natalium, IV, 300. Circa carentiam nobilitatis, IV, 300. Circa carentiam divitiarum, IV, 300. Circa amissionem rerum temporalium, IV, 301. Circa paupertatem voluntariam, IV, 302. Circa carentiam amici, IV, 302. Circa carentiam familiaritatis cum mulieribus, IV, 303. Circa carentiam conjugii, IV, 303. Circa amissionem conjugii, IV, 304. Circa amissionem liberorum, IV, 304. Circa solatiorum mundi carentiam, IV, 305. Contra servitutis jugum, IV, 305.

SOLATIA PRO UTRISQUE, REGULARIBUS SCILICET ET SÆCULARIBUS, IV, 305. — III. Caput, IV, 305. Circa tribulationem, IV, 305. Circa numerum tribulationum, IV, 307. Circa persecutiones, IV, 307. Circa flagella, IV, 307. Circa pœnitentiæ laborem, IV, 307. Circa carentiam laudis, 308. Circa humanæ gloriæ carentiam, IV, 308. Circa carentiam honoris, IV, 308. Circa carentiam famæ, IV, 308. Circa simplicitatis infamiam, IV, 309. Circa derisum, IV, 309. Circa con-

temptum, IV, 309. Circa humiliationem, IV, 309. Circa pudorem propterea accusationis, IV, 309. Circa accusationem in publico, IV, 310. Circa detractationes, IV, 310. Circa confessionem, IV, 310. Circa malam societatem, IV, 310. Circa carentiam humani favoris, IV, 310. Circa odium et inimicitiam, IV, 310. Circa carentiam voluptatum gustus, IV, 310. Circa difficultatem jejunii, IV, 311. Circa tristitiam, IV, 311. Circa tentationem de fortuna malorum, IV, 311. Circa dolorem et fletum, IV, 311. Circa desiderium communionis, IV, 312. Contra ariditates, IV, 312. Circa studii difficultatem, IV, 312. Circa morbos, IV, 313. Circa brevitate vite, IV, 313. Circa mortem imminentem, IV, 314. Circa defectum ingenii, IV, 314. Circa defectum memorie, IV, 314. Contra defectum scientie, IV, 314. Circa passionem irae, IV, 314. Contra timorem mali imminantis, IV, 314. Circa desperationem ob peccata, IV, 315.

SPES.

ESSENTIA, IV, 315. — Definitio, IV, 315. — Divisio, IV, 316. — Actus, IV, 316. — Gradus, 316.

Dicta s. scripturae, IV, 316. — Qualitas, IV, 316. — Necessitas, IV, 317. — Aequitas, IV, 317. — Jucunditas, IV, 317. — Dignitas, IV, 317.

Dicta ss. patrum et doctorum, IV, 317. — Qualitas, IV, 317. — Necessitas, IV, 318. — Aequitas, IV, 318. — Utilitas, IV, 319. — Jucunditas, IV, 319.

Ex libello de imitatione christi, IV, 319. — Qualitas, IV, 319. — Necessitas, IV, 320. — Utilitas, IV, 320. — Jucunditas, IV, 320.

Exempla catholica externa, IV, 320. — Qualitas, IV, 320. — Utilitas, IV, 323.

Exempla domestica, IV, 324. — Qualitas, IV, 324. — Utilitas, IV, 325.

Exempla profana, IV, 326.

Similitudines, IV, 326. — Qualitas, IV, 326. — Aequitas, IV, 326. — Utilitas, IV, 327.

Motiva, IV, 327. — In Deo sperare debemus, IV, 327. — Necessarium est ad salutem, IV, 327. — Utilitas spei, IV, 327. — Aequitas, IV, 328. — Christi amor et merita, IV, 329.

Media, IV, 329. — Bonorum operum exercitium, IV, 329. — Patientia fortis et constans, IV, 329. — Oratio fervens et frequens, IV, 330. — Præmia ob oculos ponere, IV, 330. — Credere quod Deus quid dedit velle, dabit perficere, IV, 330. — Frequens meditatio Providentiae Dei, IV, 331. — Invocatio

B. Virginis, IV, 331. — Studium purae conscientiae, IV, 331. — Frequens memoria beneficiorum Dei, IV, 331. — Consideratio exemplorum veterum, IV, 331.

ASCETICA, IV, 331.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, IV, 334.

ALII CONCEPTUS, IV, 336.

MISCELLANEA, IV, 342. — Qualitas, IV, 342. — Necessitas, IV, 243. — Utilitas, IV, 343. — Jucunditas, IV, 343.

AXIOMATA, IV, 343.

AUCTORES, IV, 343.

SPIRITUS

SANCTUS.

ESSENTIA, IV, 344. — Definitio, IV, 344. — Dona Spiritus Sancti, IV, 344. — Fructus Spiritus Sancti, IV, 344.

Dicta s. scripturae, IV, 344. — Veritas, IV, 344. — Qualitas, IV, 345. — Necessitas, IV, 345. — Utilitas, IV, 345.

Dicta ss. patrum, IV, 345. — Qualitas, IV, 345. — Necessitas, IV, 345. — Utilitas, IV, 345.

Exempla christiana, IV, 346. — Veritas, IV, 346. — Utilitas, IV, 347.

Exempla domestica, IV, 348.

Similitudines, IV, 348. — Qualitas, IV, 348. — Necessitas, IV, 348. — Utilitas, IV, 349.

Motiva, IV, 349. — Ad Spiritum Sanctum amandum et invocandum, IV, 349. — Necessitas, IV, 349. — Utilitas, IV, 350. — Dignitas, IV, 350. — Jucunditas, IV, 350.

Media, IV, 350. — Ad Spiritum Sanctum recipiendum, IV, 350. — Peccati fuga, IV, 550. — Carnalium delectationum odium, IV, 350. — Poenitentiae susceptio, IV, 350. — Orationis frequentatio, IV, 350. — Pacis et concordiae studium, IV, 350. — Quietis amor, IV, 350. — Bonorum operum et virtutum exercitium, IV, 350.

ASCETICA, IV, 350.

MISCELLANEA, IV, 355. — Qualitas, IV, 355. — Necessitas, IV, 355. — Utilitas, IV, 355. — Dignitas, IV, 356.

AUCTORES, IV, 356.

SUPERBIA.

ESSENTIA, IV, 356. — Definitio, IV, 356. — Divisio, IV, 356. — Actus, IV, 357.

Dicta s. scripturae, IV, 358. — Qualitas,

IV, 358. — Fuga, IV, 358. — Damnum, IV, 358.

Dicta ss. Patrum et Doctorum, IV, 359. — Fuga, IV, 362.

Ex libello de imitatione Christi, IV, 362.

Exempla catholica externa, IV, 362. — Qualitas, IV, 362. — Fuga, IV, 364. — Damnum, IV, 364.

Exempla domestica, IV, 367.

Exempla profana, IV, 368.

Similitudines, IV, 368. — Qualitas, IV, 368. — Damnum, IV, 369.

Motiva, IV, 371. — Est contra naturam humanam, IV, 371. — Contrarium est vitium hoc Deo, IV, 371. — Diabolo assimilatur, IV, 371. — Gratia nos privat, IV, 372. — Ipsum Deum aufert, IV, 372. — Causa est Passionis Christi, IV, 372. — Perdidit hominem, IV, 372. — Signum est reprobationis, IV, 372. — Indicium est stultitiæ summæ, IV, 773. — Non excusatur, IV, 373. — Regina et mater est vitiorum, IV, 373. — Brutis ipsis deteriorem efficit, IV, 373.

Media, IV, 373. — Exemplum et præceptum Christi considerare, IV, 373. — B. Virginis humilitatem considerare, IV, 374. — Considerare unde et cur et a quo accepta sint dona, IV, 374. — Considerare vanitatem rerum, IV, 374. — Conditionem suæ vilitatis, IV, 374. — Odium Dei erga superbos, IV, 374. — Excellentiam Dei, IV, 374. — Præstantiam humilitatis considerare atque eam amare, IV, 374. — Peccata sua considerare, IV, 374.

Ascetica, IV, 375.

Conceptus prædicabiles, IV, 376.

Alii conceptus, IV, 377.

Miscellanea, IV, 379. — Qualitas, IV, 379. — Damnum, IV, 379.

Auctores, IV, 379.

SUPERSTITIO.

Essentia, IV, 380. — Definitio, IV, 380. — Divisio, IV, 380. — Actus, IV, 380.

Dicta s. Scripturæ, IV, 380. — Qualitas, IV, 380. — Fuga, IV, 380. — Damnum, IV, 381.

Dicta ss. Patrum, IV, 381. — Qualitas, IV, 381. — Fuga, IV, 381. — Damnum, IV, 381.

Exempla, IV, 381. — Qualitas, IV, 381. — Fuga, IV, 382. — Damnum, IV, 382.

Exempla profana, IV, 382. — Fuga, IV, 382.

Similitudines, IV, 383. — Qualitas, IV, 383. — Damnum, IV, 383.

Motiva, IV, 383. — Deo displicet, IV, 383. — Christianum dedecet, IV, 383. — Admodum est turpe hoc vitium, IV, 383. — Fugiendo hoc vitium auxilium desideratum obtinetur, IV, 384. — Media in hoc adhibita sunt plena fraudibus ac mendaciis, IV, 384.

Media, IV, 384. — Attributa Dei considerare, IV, 384. — Oratione se munire, IV, 384. — Præstat magis vitam et bona amittere, IV, 384. — Gloriosum est hoc vitium fugere, IV, 384. — Hæc fuga nos consolatur, IV, 384.

Ascetica, IV, 385.

Conceptus prædicabiles, IV, 385.

Miscellanea, IV, 386. — Qualitas, IV, 386. — Fuga, IV, 386. — Damnum, IV, 387.

Auctores, IV, 387.

TACITURNITAS.

Essentia, IV, 387. — Definitio, IV, 387. — Divisio, IV, 387. — Actus, IV, 387. — Gradus, IV, 387.

Dicta s. Scripturæ, IV, 388. — Qualitas, IV, 388. — Necessitas, IV, 388. — Utilitas, IV, 388. — Dignitas, IV, 388. — Jucunditas, IV, 388.

Dicta ss. Patrum et Doctorum, IV, 388. — Qualitas, IV, 388. — Necessitas, IV, 389. — Utilitas, IV, 390. — Dignitas, IV, 390. — Facilitas, IV, 390.

Ex libello de imitatione Christi, IV, 391. — Qualitas, IV, 391. — Necessitas, IV, 391. — Utilitas, IV, 391.

Exempla catholica externa, IV, 391. — Qualitas, IV, 391. — Necessitas, IV, 393. — Utilitas, IV, 394. — Jucunditas, IV, 394. — Dignitas, IV, 394.

Exempla domestica, IV, 394.

Exempla profana, IV, 395.

Similitudines, IV, 396. — Qualitas, IV, 396. — Necessitas, IV, 396. — Utilitas, IV, 396. — Æquitas, IV, 397.

Motiva, IV, 397. — Necessitas, IV, 397. — Utilitas multiplex, IV, 397. — Jucunditas, IV, 398. — Æquitas, IV, 398. — Dignitas, IV, 398.

Media, IV, 398. — Familiaritas cum Deo, 398. — Christi exemplum, IV, 399. — Affectuum moderatio, IV, 399. — Amicitias particulares devitare, IV, 399. — Orationis studium, IV, 399. — Examen particulare accuratum, IV, 399. — Os ad laudes Dei dicendas consecratur, IV, 399. — Commoda silentii ponderare, IV, 399. — Curiosita-

tem audiendi tollere, IV, 399. — Radicem garrulitatis evellere, IV, 399.
 ASKETICA, IV, 399.
 CONCEPTUS PRÆDICABILES, IV, 401.
 ALII CONCEPTUS, IV, 404. — Qualitas, IV, 404. — Necessitas, IV, 404. — Æquitas, IV, 404. — Utilitas, IV, 404. — Dignitas, IV, 405. — Jucunditas, IV, 405.
 MISCELLANEA, IV, 405. — Qualitas, IV, 405. — Utilitas, IV, 405. — Dignitas, IV, 406. — Necessitas, IV, 406. — Jucunditas, IV, 407.
 AXIOMATA, IV, 407.
 AUCTORES, IV, 407.

TEMPLUM.

DEFINITIO, IV, 407.
 DICTA S. SCRIPTURÆ, IV, 407. — Qualitas, IV, 407. — Utilitas, IV, 408. — Jucunditas, IV, 408. — Irreverentia, IV, 408.
 DICTA SS. PATRUM ET DOCTORUM, IV, 408. — Qualitas, IV, 408. — Utilitas, IV, 409.
 EXEMPLA SACRA, IV, 410. — Qualitas, IV, 410. — Utilitas, IV, 413. — Irreverentia castigata, IV, 413.
 EXEMPLA PROFANA, IV, 414.
 SIMILITUDINES, IV, 416.
 MOTIVA, IV, 416. — Angelorum exemplum, IV, 416. — Paganorum exemplum, IV, 417. — Dæmonum exemplum, IV, 417. — Brutorum exemplum, IV, 417. — Utilitas, IV, 417.
 ASCETICA, IV, 417.
 MISCELLANEA ET CONCEPTUS PRÆDICABILES, IV, 418. — Qualitas, IV, 418.

TEMPUS.

ESSENTIA, IV, 420. — Definitio, IV, 420. — Divisio, IV, 420.
 DICTA S. SCRIPTURÆ, IV, 420. — Qualitas, IV, 420. — Utilitas, IV, 421. — Temporis usus, IV, 421.
 DICTA SS. PATRUM ET DOCTORUM, IV, 421. — Qualitas, IV, 421. — Utilitas, IV, 422. — Damnum, IV, 422. — Usus, IV, 423.
 EXEMPLA CATHOLICA, IV, 423. — Qualitas et æstimatio, IV, 423.
 EXEMPLA PROFANA, IV, 424.
 SIMILITUDINES, IV, 424. — Qualitas, IV, 424. — Usus temporis, IV, 425.
 MOTIVA, IV, 425. — Ad tempus utiliter collocandum, IV, 425. — Brevitas temporis, IV, 425. — Nobilitas temporis, IV, 425. — Irrevocabilitas, IV, 425. — Tempus mole

simile est, IV, 425. — Exempla agricolarum, etc., quoad tempus, IV, 425.
 MEDIA, IV, 426. — Ad tempus utiliter collocandum, IV, 426. — Intentio bona, IV, 426. — Observatio exacta operis diurni, IV, 426. — Æstimatio gratiæ et gloriæ divinæ, IV, 426.
 ASCETICA, IV, 426.
 CONCEPTUS PRÆDICABILES, IV, 427.
 ALII CONCEPTUS, IV, 428.
 MISCELLANEA, IV, 430. — Qualitas, IV, 430. — Utilitas, IV, 430.
 AXIOMATA, IV, 431.
 AUCTORES, IV, 431.

TENTATIO.

ESSENTIA, IV, 431. — Definitio, IV, 431. — Divisio, IV, 431. — Gradus, IV, 432.
 DICTA S. SCRIPTURÆ, IV, 432. — Qualitas, IV, 432. — Necessitas, IV, 433. — Utilitas, IV, 433. — Dignitas, IV, 433. — Jucunditas, IV, 433.
 DICTA SS. PATRUM, IV, 433. — Qualitas, IV, 433. — Utilitas, IV, 434. — Necessitas, IV, 435. — Dignitas, IV, 435. — Jucunditas, IV, 435.
 EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, IV, 435. — Qualitas, IV, 435. — Necessitas, IV, 436. — Utilitas, IV, 436. — Jucunditas, IV, 436.
 EXEMPLA CHRISTIANA, IV, 436. — Qualitas, IV, 436. — Utilitas, IV, 438.
 EXEMPLA DOMESTICA, IV, 439. — Qualitas, IV, 439. — Jucunditas, IV, 440.
 SIMILITUDINES, IV, 440. — Qualitas, IV, 440. — Necessitas, IV, 441. — Utilitas, IV, 441. — Dignitas, IV, 442.
 MOTIVA, IV, 442. — Ad tentationes patienter ferendas, IV, 442. — Necessitas, IV, 442. — Utilitas, IV, 442. — Æquitas, IV, 443. — Jucunditas, IV, 443. — Dignitas, IV, 443. — Facilitas, IV, 443.
 MEDIA, IV, 443. — Ad tentationes superandas, IV, 443. — Fiducia in Deum, IV, 443. — Oratio, IV, 443. — Gladius verbi Dei, IV, 444. — Humilitas, IV, 444. — Detectio, IV, 444. — Principiis obstare, IV, 444. — Fortiter resistere, IV, 444. — Occasionum fuga, IV, 445. — Virtutis contrariæ exercitium, IV, 445.
 ASCETICA, IV, 445.
 CONCEPTUS PRÆDICABILES, IV, 447.
 MISCELLANEA, IV, 448. — Qualitas, IV, 448. — Necessitas, IV, 450. — Utilitas, IV, 450. — Dignitas, IV, 451.
 AXIOMATA, IV, 451.
 AUCTORES, IV, 451.

THEOLOGIA.

ESSENTIA, IV, 451. — Definitio, IV, 451. — Divisio, IV, 452. — Attributa, IV, 453.

QUÆSTIONES THEOLOGICÆ SELECTIORES VARIÆ, IV, 454. — I. Quæstio, an uni personæ Trinitatis magis obstricti simus quam alteri, ob speciale beneficium collatum? IV, 454. — II. Quæstio, an opera nostra ex Christi operibus dignificentur? IV, 456. Resolutio, IV, 456. — III. Quæstio, cur Spiritus Sanctus Christi Pater non dicatur, cum tamen de eodem conceptus fuerit? IV, 456. Resolutio, IV, 457. — IV. Quæstio, an de fide sit B. Virginem esset sine macula conceptam? IV, 457. Resolutio, IV, 458. — V. Quæstio, an immaculata conceptio B. Virginis sit materia sufficiens ad votum, vel iuramentum pro ejus defensione faciendum? IV, 459. — VI. Quæstio, ex quo prædicato mensuranda sit B. Virginis dignitas? IV, 459. Resolutio, IV, 459. — VII. Quæstio, an gratia B. Virginis in prima satisfactione concessa excesserit gratiam consummatam omnium hominum, et Angelorum collective sumptorum? IV, 460. Resolutio, IV, 461. — VIII. Quæstio, an B. Virgo per singulos actus duplicatam meruit gratiam et præmium? IV, 461. Resolutio, IV, 462. — IX. Quæstio, quenam in specie privilegia B. Virgini ratione suæ maternitatis fuerint concessa? IV, 463. Resolutio, IV, 463. — X. Quæstio, an B. Virgo laureolam martyrii promerita sit et fuerit vera martyr, IV, 464. Resolutio, IV, 465. — XI. Quæstio, an cultus B. Virginis sit infallibile signum prædestinationis? IV, 465. Resolutio, IV, 465. — XII. Quæstio, an præter proprium Angelum custodem adhuc alios habeat homo pluribus hominibus custodiendis deputatos? IV, 466. Resolutio, IV, 466. — XIII. Quæstio, an post Jesum, Mariam, Josephum, nemini plus amoris quam Angelo custodi nostro debeamus? IV, 467. Resolutio, IV, 467. — XIV. Quæstio, an præter patronos speciales etiam omnes Sanctos collective acceptos eligere et colere conveniat? IV, 467. Resolutio, IV, 468. — XV. Quæstio, an fas sit personas adhuc viventes, opinione vulgi sanctas, uti Sanctos privatim colere? IV, 468. Resolutio, IV, 468. — XVI. Quæstio, an de fide sit Sanctos canonizatos a Pontifice esse vere Sanctos? IV, 469. Resolutio, IV, 469. — XVII. Quæstio, an recte faciat, qui omnem satisfactionem sive in vita et seipso obvenientem, sive post mortem ab aliis transcriptam, animabus purgantibus transcribit? IV, 470. Resolutio, IV, 471. — XIX. Quæstio, an per transcriptionem operum nostrorum plus

mereamur quam sine illa? IV, 472. Resolutio, IV, 472. — XX. Quæstio, an per eandem transcriptionem plus satisfaciamus pro peccatis quam sine ea? IV, 473. Resolutio, IV, 473. — XXI. Quæstio, an per eandem transcriptionem merito spes ingeneretur purgatorii, vel omnino vel magna ex parte, evitandi? IV, 475. Resolutio, IV, 475. — XXII. Quæstio, an animæ purgantes orare possent viventibus? IV, 477. Resolutio, IV, 477. — XXIII. Quæstio, an animas purgantes invocare liceat? IV, 477. Resolutio, IV, 478. — XXIV. Quæstio, an suffragia animabus infallibiliter prosint? IV, 480. Resolutio, IV, 480. — XXV. Quæstio, an confessarius poenitenti possit imponere poenitentiam defunctis applicandam? IV, 481. Resolutio, IV, 482. — XXVI. Quæstio, an subsidia quæ quis pro se defuncto procurare constituit, rectius in vita procuret? IV, 483. Resolutio, IV, 484. — XXVII. Quæstio, consultiusne sit magnam pecuniæ summam in mox pro defuncto dicendas missas, an verò in fundationes perpetuas expendere? IV, 485. Resolutio, IV, 485. — XXVIII. Quæstio, an Deus suppleat defectum parvulorum sine baptismo morientium, eisque gratiam largiatur? IV, 486. Resolutio, IV, 486. — XXIX. Quæstio, an liceat se baptismo sanguinis ingerere? IV, 487. Resolutio, IV, 488. — XXX. Quæstio, an satius sit sæpius Eucharistiam a laicis quam raro accipi? IV, 488. Resolutio, IV, 488. — XXXI. Quæstio, an quotidiana communio sacerdotio non initiatis Christianis permittenda? IV, 490. Resolutio, IV, 491. — XXXII. Quæstio, an liceat copiosiores species Eucharistiæ sumere, ut diutius, et majore cum proventu gratiæ perstent in stomacho? IV, 492. Resolutio, IV, 493. — XXXIII. Quæstio, an Eucharistia per accidens causet primam gratiam? IV, 494. Resolutio, IV, 494. — XXXIV. Quæstio, an communio spiritalis æquiparetur reali? IV, 495. Resolutio, IV, 496. — XXXV. Quæstio, an breves missæ potius quam longæ sint commendandæ? IV, 496. Resolutio, IV, 497. — XXXVI. Quæstio, an imperfectiones clavibus legitime subjiciuntur? IV, 497. Resolutio, IV, 497. — XXXVII. Quæstio, an rejectio divinorum consiliorum et inspirationum sit confitenda? IV, 497. Resolutio, IV, 497. — XXXVIII. Quæstio, an nocturnæ illusiones in confessione explicandæ? IV, 498. Resolutio, IV, 498. — XXXIX. Quæstio, an in confessione generali necessario exprimendum sit, quod aliquod peccatum clavibus nunquam sit subjectum? IV, 499. Resolutio, IV, 499. — XL. Quæstio, an matrimonium hæreticorum ab ipsis dissolvi quoad vinculum licite queat? IV, 499. Resolutio, IV, 500. — XLI. Quæstio, an sacramentalia vim extergendi venialia ex

opere operato habeant? IV, 502. Resolutio, IV, 502. — XLII. Quæstio, an litteræ participationis meritorum a Religiosis dari solitæ sint approbatæ, IV, 502. Resolutio, IV, 504. — XLIII. Quæstio, an scapularia et sodalitates certam salutem et perbreve in purgatorio moram spondere possint? IV, 504. Resolutio, IV, 504.

TIMOR

DEI.

ESSENTIA, IV, 505. — Definitio, IV, 505. — Divisio, IV, 505. — Actus, IV, 505.

dicta s. scripturæ, IV, 505. — Qualitas, IV, 505. — Necessitas, IV, 506. — Æquitas, IV, 506. — Utilitas, IV, 506. — Jucunditas, IV, 506. — Dignitas, IV, 506.

dicta ss. patrum, IV, 507. — Qualitas, IV, 507. — Necessitas, IV, 507. — Æquitas, IV, 508. — Utilitas, IV, 509. — Facilitas, IV, 511. — Jucunditas, IV, 511. — Dignitas, IV, 511.

ex libello de imitatione christi, IV, 511. — Qualitas, IV, 511. — Necessitas, IV, 511. — Æquitas, IV, 511. — Utilitas, IV, 511. — Jucunditas, IV, 511.

exempla catholica externa, IV, 511. — Qualitas, IV, 511. — Necessitas, IV, 514. — Utilitas, IV, 514.

exempla domestica, IV, 514.

similitudines, IV, 515. — Qualitas, IV, 515. — Necessitas, IV, 516. — Utilitas, IV, 517. — Æquitas, IV, 517. — Dignitas, IV, 518. — Jucunditas, IV, 518.

motiva, IV, 518. — Necessitas, IV, 518. — Æquitas, IV, 518. — Utilitas, IV, 518. — Dignitas, IV, 518. — Jucunditas, IV, 518. — Securitas, IV, 518. — Ruinam Angelorum, IV, 518. — Consideratio misericordiæ Dei, IV, 518. — Consideratio facilitatis pereundi spiritualiter et corporaliter, IV, 518. — Criminosorum hominum timor, IV, 518. — Timor inferni, IV, 518. — Amor vitæ longævæ, IV, 519.

media, IV, 519. — Præsentia Dei, IV, 519. — Oratio fervens, IV, 519. — Cognitio Dei, IV, 519. — Cognitio sui, IV, 519. — Judicia Dei occulta in Angelos et peccatores ponderare, IV, 519. — Meditatio novissimorum, IV, 519. — Considerare lapsus horum qui sancte antea vixerunt et perierunt, IV, 520. — Incertitudinem salutis ponderare, IV, 520.

ascetica, IV, 520.

conceptus prædicabiles, IV, 522. — Qualitas, IV, 522. — Necessitas, IV, 523. — Utilitas, IV, 523.

alii conceptus, IV, 524. — Necessitas, IV, 524. — Æquitas, IV, 525. — Utilitas, IV, 525. — Dignitas, IV, 526. — Jucunditas, IV, 526. — MISCELLANEA, IV, 527. — Qualitas, IV, 527. — Necessitas, IV, 527. — Utilitas, IV, 527. — AXIOMATA, IV, 527. — AUCTORES, IV, 528.

TRISTITIA.

ESSENTIA, IV, 528. — Definitio, IV, 528. — Divisio, IV, 528. — Effectus, IV, 528.

dicta s. scripturæ, IV, 529. — Qualitas, IV, 529. — Fuga, IV, 529. — Damnum, IV, 529.

dicta ss. patrum, IV, 529. — Tristitiæ bonæ utilitas, IV, 529. — Tristitiæ malæ detrimentum, IV, 529. — Fuga, IV, 529.

exempla, IV, 530. — Fuga, 530. — Damnum, IV, 530.

similitudines, IV, 530. — Qualitas, IV, 530. — Bona tristitia, IV, 530. — Mala tristitia, IV, 530.

motiva, IV, 530. — Ad tristitiam malam fugiendam, IV, 530. — Est radix vitiorum, IV, 530. — In desperationis barathrum præcipitat, IV, 530. — Summæ amentię indicium est, IV, 530. — Deo summe displicet, IV, 530.

media, IV, 530. — Oratio, IV, 530. — Sermo jucundus, IV, 531. — Vita bona, IV, 531. — Memoria Dei, IV, 531. — Spes beatitudinis, IV, 531. — Phantasie correctio, IV, 531. — Alienarum calamitatum consideratio, IV, 531.

ascetica, IV, 531.

MISCELLANEA, IV, 532. — Qualitas, IV, 532. — Necessitas, IV, 532.

AUCTORES, IV, 532.

UNCTIO EXTREMA.

ESSENTIA, IV, 619. — Definitio, IV, 619. — Divisio, IV, 620.

dicta s. scripturæ, IV, 620. — Qualitas, IV, 620. — Utilitas, IV, 620.

dicta ss. patrum, IV, 620. — Utilitas, IV, 620.

exempla christiana, IV, 620. — Qualitas, IV, 620. — Necessitas, IV, 620. — Utilitas, IV, 621.

similitudines, IV, 622. — Utilitas, IV, 622.

motiva, IV, 622. — Ad unctionem extremam libenter suscipiendam, IV, 622. — Necessitas, IV, 622. — Utilitas, IV, 622. — Æquitas, IV, 622. — Dignitas, IV, 622.

MEDIA, IV, 622. — Ad extremam unctionem libenter suscipiendam, IV, 622. — Consideratio charitatis, IV, 622. — Consideratio circumstantium, IV, 622. — Consideratio fructuum, IV, 622.

ASCETICA, IV, 623.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, IV, 623.

MISCELLANEA, IV, 624. — Utilitas, IV, 624.

AUCTORES, IV, 625.

VERBUM

DEI.

ESSENTIA, IV, 559. — Definitio, IV, 559. — Divisio, IV, 559.

Dicta s. scripturæ, IV, 559. — Qualitas, IV, 559. — Necessitas, IV, 560. — Utilitas, IV, 560. — Jucunditas, IV, 560. — Verbum Dei audiendum, IV, 560. — Faciendum, IV, 560. — Prædicandum, IV, 561. — Damnum neglecti verbi Dei, IV, 561.

Dicta ss. patrum et doctorum, IV, 561. — Qualitas, IV, 561. — Necessitas, IV, 562. — Utilitas, IV, 562. — Jucunditas, IV, 563. — Dignitas, IV, 564. — Æquitas, IV, 564. — Audiendum, IV, 564. — Prædicandum, IV, 564.

EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, IV, 565. — Verbum Dei æstimatum, ejus dignitas, IV, 565. — Utilitas, IV, 566. — Jucunditas, IV, 569. — Damnum spreti verbi Dei, IV, 569. — Prædicatum, IV, 571.

EXEMPLA DOMESTICA, IV, 572.

EXEMPLA PROFANA, IV, 574.

SIMILITUDINES, IV, 574. — Qualitas, IV, 574. — Necessitas, IV, 575. — Utilitas, IV, 576. — Dignitas, IV, 578. — Jucunditas, IV, 578. — Auditio, IV, 578. — Prædicatio, IV, 578. — Damnum, IV, 578.

MOTIVA, IV, 578. — Ad verbum Dei avide audiendum, IV, 578. — Frequens auditio signum prædestinationis, IV, 578. — Optimum est instrumentum ad proficiendum, IV, 578. — Cibus est spiritualis animæ, IV, 579. — Myrothecion est spiritualis animæ, IV, 579. — Armamentarium animæ, IV, 579. — A peccatis præservat, IV, 579. — Emollit induratos, IV, 579. — Vigorem animo confert, IV, 579. — Ad charitatem excitat, IV, 579. — Contra Dæmones defendit, IV, 580. — Docet populos rebelles verbo Dei flagellari, IV, 580. — Utilitates affert, IV, 580. — Est epistola Dei, IV, 580. — Æquitas id exigit, IV, 580.

MEDIA, IV, 580. — Puritas conscientiæ, IV, 580. — Oratio, IV, 580. — Recta intentio, IV, 581. — Libertas a curis, IV, 581. — Ardens desiderium, IV, 581. — Sedula meditatio,

IV, 581. — Sollicita inquisitio, IV, 581. — Tribulatio, IV, 581. — Timor Dei, IV, 581. — Magna æstimatio, IV, 582. — Silentium et quies, IV, 582. — Dispositio bona animi, IV, 582.

ASCETICA, IV, 582.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, IV, 585.

ALII CONCEPTUS, IV, 586. — Qualitas, IV, 586. — Necessitas, IV, 586. — Utilitas, IV, 586. — Dignitas, IV, 589. — Damnum neglecti verbi Dei, IV, 590.

MISCELLANEA, IV, 591. — Qualitas, IV, 591. — Dignitas, IV, 591.

AUCTORES, IV, 591.

VIRTUS.

ESSENTIA, IV, 592. — Definitio, IV, 592. — Divisio, IV, 592. — Actus, IV, 593. — Gradus, IV, 594.

Dicta s. scripturæ, IV, 594. — Qualitas, IV, 594. — Utilitas, IV, 594. — Dignitas, IV, 594. — Jucunditas, IV, 595.

Dicta ss. patrum et doctorum, IV, 595. — Necessitas, IV, 595. — Æquitas, IV, 595. — Utilitas, IV, 595. — Dignitas, IV, 596. — Jucunditas, IV, 596.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, IV, 596. — Qualitas, IV, 596. — Necessitas, IV, 596. — Æquitas, IV, 596. — Utilitas, IV, 596. — Dignitas, IV, 597. — Jucunditas, IV, 597.

EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, IV, 597.

EXEMPLA DOMESTICA, IV, 597.

EXEMPLA PROFANA, IV, 599.

SIMILITUDINES, IV, 599. — Qualitas, IV, 599. — Necessitas, IV, 600. — Utilitas, IV, 600. — Dignitas, IV, 601. — Jucunditas, IV, 601.

MOTIVA, IV, 601. — Necessitas, IV, 601. — Utilitas, IV, 602. — Dignitas, IV, 602. — Jucunditas, IV, 602. — Facilitas, IV, 602. — Æquitas, IV, 603.

ALIA MOTIVA, IV, 603. — Unicum bonum, IV, 603. — Thesaurus et divitiæ veræ, IV, 603. — Dignitas et nobilitas vera, IV, 603. — Ornamentum et vestis animæ, IV, 604. — Beatum facit in hac vita, IV, 604.

MEDIA, IV, 605. — Ardens desiderium, IV, 605. — Meditatio frequens, IV, 606. — Oratio crebra et ardens, IV, 606. — Conatus serius et exercitium constans, IV, 606. — Examen assiduum super progressus, IV, 606. — Longanimitas, IV, 606. — Peccati fuga, IV, 606. — Consideratio exemplorum Sanctorum, IV, 607.

ASCETICA, IV, 607.

CONCEPTUS PRÆDICABILES, IV, 610.

ALII CONCEPTUS, IV, 612.

MISCELLANEA, IV, 617. — Qualitas, IV, 617.
Necessitas, IV, 618. — Utilitas, IV, 618. —
Dignitas, IV, 618. — Jucunditas, IV, 618.

AXIOMATA, IV, 619.

AUCTORES, IV, 619.

VOCATIO

AD VITÆ STATUM ELIGENDUM ET AMPECTENDUM.

ESSENTIA, IV, 625. — Definitio, IV, 625. —
Divisio, IV, 625.

DICTA S. SCRIPTURÆ, IV, 625. — Qualitas, IV,
625.

DICTA SS. PATRUM ET DOCTORUM, IV, 626. —
Qualitas, IV, 626.

EXEMPLA SACRA, IV, 626. — Exempla sacra vo-
cationis, IV, 626. — Per vanitatem mundi
offensam, IV, 626. — Per necessitatem, IV,
627. — Per contemptum hominum, IV, 627.
— Per mortis timorem, IV, 628. — Per ins-
pirationem, IV, 628. — Per auditionem
verbi divini, IV, 629. — Per lectionem, IV,
629.

EXEMPLA PERFECTORUM IN VARIO STATU, IV, 630.
— Pœnæ neglectæ vocationis, IV, 632. —
Pœnæ avocantium a vocatione, IV, 632. —
Generosa executio vocationis, IV, 633.

SIMILITUDINES, IV, 634. — Qualitas, IV, 634.

MOTIVA, IV, 634. — Ad vocationem sedulo
inquirendam et exequendam, IV, 634. —
Honor et gloria Dei exigunt, IV, 634. —
Salus nostra a vocatione pendet, IV, 634.
— Ratio dictat nihil æquius esse quam
promptissime Deo parere, IV, 635. — Ex
recta electione status bona multa eveniunt,
e mala multa damna, IV, 635.

MEDIA, IV, 635. — Invocare gloriam divinam,
IV, 635. — Conscientiæ puritatem procurare,
IV, 636. — Opem implorare B. Virginis et
Angeli custodis, IV, 636. — Pia opera usur-
pare, IV, 636. — Indifferentia ad omnem
statum procurare, IV, 636. — Peritum direc-
torem eligere, IV, 636.

ASCETICA, IV, 637.

PRO MATRIMONIALI STATU INCOMMODA, IV, 640.
— Pro eodem commoda, IV, 640.

PRO CÆLIBATU INCOMMODA, IV, 641. — Pro eo-
dem commoda, IV, 641.

PRO SACERDOTIO COMMODA, IV, 641. — Pro eodem
incommoda, IV, 641.

PRO STATU RELIGIOSO IN GENERE COMMODA, IV,
641. — Pro eodem incommoda, IV, 642.

PRO RELIGIOSO STATU IN SPECIE COMMODA, IV,
642. — Pro eodem incommoda, IV, 642.

COMMODA RELIGIONUM MENDICANTIIUM UT P. P.
FRANCISCANORUM, CAPUCCINORUM, CARNULITA-
RUM, DOMINICANORUM, SOCIETATIS JESU ET
SIMILIIUM, IV, 642. — Incommoda earum-
dem, IV, 642.

MISCELLANEA ET CONCEPTUS PRÆDICABILES, IV,
643. — Qualitas, IV, 643.

VOLUNTAS

PROPRIA.

ESSENTIA, IV, 646. — Definitio, IV, 646. —
Divisio, IV, 646.

DICTA S. SCRIPTURÆ, IV, 647. — Qualitas,
IV, 647. — Fuga, IV, 647. — Damnum, IV,
647.

DICTA SS. PATRUM, IV, 647. — Qualitas, IV,
647. — Fuga, IV, 647. — Damnum, IV,
648.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, IV, 649.

EXEMPLA, IV, 649. — Fuga, IV, 649. — Dam-
num, IV, 649.

EXEMPLA DOMESTICA, IV, 650.

SIMILITUDINES, IV, 650. — Qualitas, IV, 650.
— Fuga, IV, 650. — Damnum, IV, 651.

MOTIVA, IV, 651. — Ad propriam volunta-
tem exuendam, IV, 651. — Finis hominis
quatenus creatura, IV, 651. — Quatenus
homo, IV, 651. — Quatenus Christianus,
IV, 651. — Quatenus religiosus, IV, 651.

MEDIA, IV, 651. — Exemplum Christi consi-
derare, IV, 651. — Dei majestatem et po-
testatem ponderare, IV, 651. — Virtutis
studium, IV, 651. — Mortificatio sensuum,
IV, 652. — Exercitium continuum abne-
gandæ voluntatis, IV, 652. — Contemnere
mundi gloriam, IV, 652.

ASCETICA, IV, 652.

MISCELLANEA, IV, 653. — Fuga, IV, 653. —
Damnum, IV, 653.

AUCTORES, IV, 653.

VOLUPTAS.

ESSENTIA, IV, 654. — Definitio, IV, 654. —
Divisio, IV, 654.

DICTA S. SCRIPTURÆ, IV, 654. — Qualitas,
IV, 654. — Fuga, IV, 654. — Damnum,
IV, 654.

DICTA SS. PATRUM, IV, 654. — Qualitas, IV,
654. — Damnum, IV, 654.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, IV, 655. —
Qualitas, IV, 655.

EXEMPLA, IV, 655. — Qualitas, IV, 655. —
Damnum, IV, 656.

EXEMPLA PROFANA, IV, 656.

SIMILITUDINES, IV, 657. — Qualitas, IV, 657.
— Damnum, IV, 657.

MOTIVA, IV, 658. — Ad fugiendam voluptatem, IV, 658. — Falsitas, IV, 658. — Vanitas, IV, 658. — Brevisitas, IV, 658. — Fœditas, IV, 658. — Nocendi vis, IV, 658.

MEDIA, IV, 658. — Consideratio supradictorum motivorum, IV, 658. — Consideratio exitus, IV, 658. — Consideratio Sanctorum tam generose voluptates spernentium, IV, 658. — Consideratio Gehennæ, IV, 658. — Consideratio infinitæ bonitatis et amabilitatis Dei, IV, 658. — Fuga occasionum, IV, 658.

ASCETICA, IV, 659.

MISCELLANEA, IV, 659. — Qualitas, IV, 659.
— Damnum, IV, 660.

AXIOMATA, IV, 661.

AUCTORES, IV, 661.

VOTUM.

ESSENTIA, IV, 661. — Definitio, IV, 661. — Divisio, IV, 661.

DICTA S. SCRIPTURÆ, IV, 661. — Votum implendum, IV, 661. — Votum violatum, IV, 661.

DICTA SS. PATRUM, IV, 661. — Qualitas, IV, 661. — Utilitas, IV, 662. — Damnum voti violati, IV, 662.

EXEMPLA, IV, 662. — Votum servatum, IV, 662. — Utilitas, IV, 663. — Damnum voti non servati, IV, 663.

EXEMPLA DOMESTICA, IV, 664. — Voti violati poena, IV, 665.

EXEMPLA PROFANA, IV, 665.

SIMILITUDINES, IV, 665. — Qualitas, IV, 665.
— Utilitas, IV, 666. — Violatio voti, IV, 666.

MOTIVA, IV, 666. — Ad vota adimplenda, IV, 666. — Opera nostra meliora faciunt, IV, 666. — Voluntatem in bono stabiliunt, IV, 666. — Gratiam Dei copiosiore conciliant, IV, 666. — Operibus singularem dignitatem conferunt, IV, 666. — Per vota holocaustum gratissimum Deo offertur, IV, 666. — Martyribus nos faciunt similes, IV, 666.

MEDIA, IV, 666. — Invocatio divinæ gratiæ, IV, 666. — Memoria factæ professionis, IV, 666. — Crebra votorum renovatio, IV, 667. — Consideratio fructuum, ex votis ortam, IV, 667. — Ponderatio sententiæ a Christo prolatae, IV, 667.

ASCETICA, IV, 667.

MISCELLANEA, IV, 668. — Qualitas, IV, 668.
— Violatio, IV, 668.

AUCTORES, IV, 669.

VULNUS.

VULNERA CHRISTI.

DICTA S. SCRIPTURÆ, IV, 669. — Figuræ veteris Testamenti, IV, 669. — Figuræ novi Testamenti, IV, 670.

DICTA SS. PATRUM ET DOCTORUM, IV, 670. — Qualitas, IV, 670. — Utilitas, IV, 670. — Jucunditas, IV, 671.

EXEMPLA SACRA, IV, 672. — Cultus, IV, 672.
— Utilitas, IV, 672.

SIMILITUDINES, IV, 673.

MOTIVA, IV, 673. — Sunt optimum medium ad gratitudinem Deo exhibendam, IV, 673. — Ad satisfactionem pro peccatis præstandam, IV, 674. — Ad judicium divinum mitigandum, IV, 674. — Ad peccata vitanda, IV, 674. — Ad voluptates spernendas, IV, 674. — Ad Dæmonis tentationes vincendas, IV, 674. — Ad adversa fortiter toleranda, IV, 675. — Ad virtutes acquirendas, IV, 675. — Ad zelum accendendum, IV, 675. — Ad beatitudinem certo obtinendam, IV, 675.

ASCETICA, IV, 676. — Ad dexteram manum, IV, 677. — Ad sinistram manum, IV, 677. — Ad dexterum pedem, IV, 677. — Ad sinistram pedem, IV, 677. — Ad vulnus lateris, IV, 677. — Oremus, IV, 678.

MISCELLANEA ET CONCEPTUS PRÆDICABILES, II, 679.

ZELUS.

ESSENTIA, IV, 680. — Definitio, IV, 680. — Divisio, IV, 680. — Actus, IV, 680. — Gradus, IV, 682.

DICTA S. SCRIPTURÆ, IV, 682. — Qualitas, IV, 682. — Necessitas, IV, 682. — Utilitas, IV, 683. — Dignitas, IV, 683. — Jucunditas, IV, 683. — Æquitas, IV, 683.

DICTA SS. PATRUM ET DOCTORUM, IV, 683. — Qualitas, IV, 683. — Necessitas, IV, 684. — Æquitas, IV, 685. — Utilitas, IV, 685. — Dignitas, IV, 686.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI, IV, 686. — Qualitas, IV, 686.

EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA, IV, 686. — Qualitas, IV, 686. — Utilitas, IV, 689. — Jucunditas, IV, 690.

EXEMPLA DOMESTICA, IV, 690. — Qualitas, IV, 690. — Utilitas, IV, 692. — Jucunditas, IV, 692.

EXEMPLA PROFANA, IV, 692.

SIMILITUDINES, IV, 693. — Qualitas, IV, 693. —
Necessitas, IV, 693. — Æquitas, IV, 693. —
Utilitas, IV, 694. — Dignitas, IV, 694.

MOTIVA, IV, 694. — Gloria Dei hunc meretur,
IV, 694. — Nihil Christo gratius est,
IV, 694. — Animarum præstantia exigit,
IV, 695. — Vocationis beneficium vindicat,
IV, 695. — Præmium ejusmodi invitat,
IV, 695. — Gratitude exigit, IV, 695. —
Proximus titulo justitiæ exigit, IV, 695.

ALIA MOTIVA, IV, 695. — Christi exemplum,
IV, 695. — Ecclesiæ exemplum, IV, 695. —
Pastorum secularium exemplum, IV, 696.
— Negotiatorum exemplum, IV, 696. — Pro-
priorum peccatorum deletio, IV, 696.

MEDIA, IV, 696. — Meditatio, IV, 696. —
Oratio, IV, 696. — Solitudinis et secessus
suo tempore suscepti amor, IV, 697. —
Puritas intentionis, IV, 697. — Vitæ sanc-
titas, IV, 697. — Humilitatis studium,
IV, 698. — Cum zelosis hominibus frequen-
ter conversari, IV, 698. — Crebram exerci-
tium zeli, IV, 698.

ASCETICA, IV, 698.

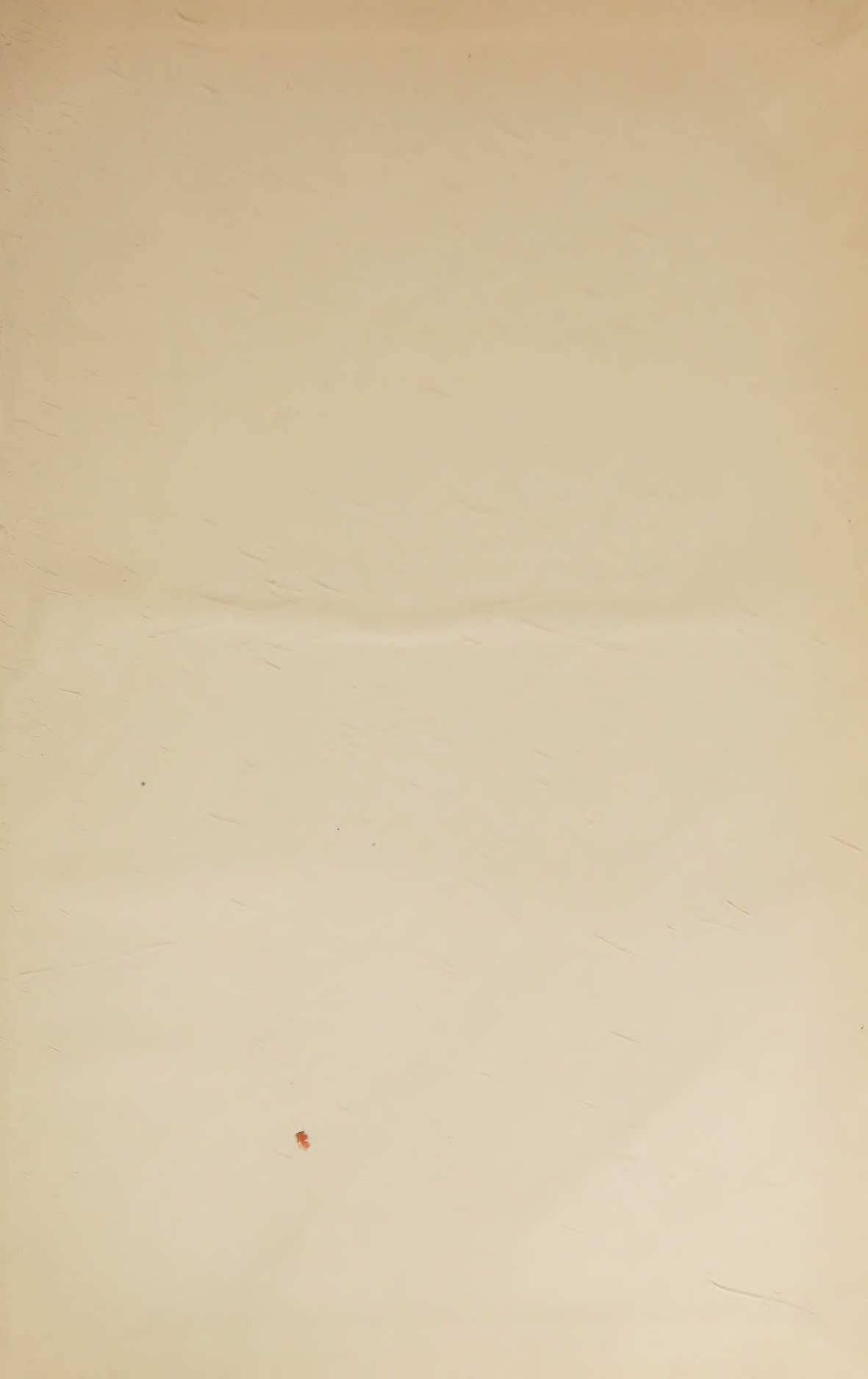
CONCEPTUS PRÆDICABILES, IV, 702.

ALII CONCEPTUS, IV, 704. — Qualitas, 704. —
Utilitas, IV, 708. — Dignitas, IV, 708.

MISCELLANEA, IV, 709. — Qualitas, IV, 709.
— Necessitas, IV, 710. — Æquitas, IV, 710.
Dignitas, IV, 710.

AUCTORES, IV, 711.

FINIS.

L 333 10H

米

32291

LOHNER, TOBIAS

AUTHOR

Bibliotheca Manualis Concionatoria

TITLE ed. Cordier-Baud

Tom. V, Appendices, Indices.

DATE
LOANED

BORROWER'S NAME

Me Y

Healy

Ques

Shanky

S7

32291

